

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02138

YIDN FUN A GANTS YOR

Iehoshua Perle

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הו שער בערלע

ידן פון אַלְאָנָּץ יָדָן

פָּאָרְלָאָה הַ בָּזָשָׂאָזָה 1936

K

Printed in Poland

J. Perle

Judn fun a gancjor

Wydawnictwo Ch. Brzoza

Druk. „Pośpiech“ Ś-to Jerska 32

~~127259~~

у-533 с.1

א כל גוֹן אֲגַלְגָּלָה לְעֵבֶן

ס א ט ר ת א ד ר נ ס

א געוין פון קען חינטערן פונגטער פון אינוער שטוב האט מיך אויגעריסן פון שאָף. כ'בין געלען מיטן פנים צום טאגטנט פֿלִיכִיעַ און איינגעאטטעט אין זיך דעם זוויירן ריח פון זיין האָריך. שוואָר לִיבַּ. דער טאטע האט הויך געשנאָרכט, פֿאָרגאנְגּוּן זיך מיט א געדידילט כַּאֲרְכֶּלֶעֶן, אָזֶוּ ווי ער וואָט געגָרְגּוּט אין האָלֶן א שטיק לִיכְעַן. כַּהֲאָבַּא אָונְטְּרָגְּהַבֵּן אַבְּיטַלְסְּ פְּנִים אָוּן אַרְיְבָּרְסְּ. געקזקט אַיבְּעָרְן טָפְּטָנוֹס אָן אַיְסְגָּעְשְׁפִּצְטָן אַקְטָלְסְּ. אוּף דער קָאמְפָּדָעָן וואָס האט זיך געטְוּקְלַטְסְּ צוֹוִישָׂן טָעַטְמָמָמעָס בעטָן, האט געקְפָּטְשָׂעָט אַ קְלִיָּן נְאָפָּט-לְעַמְפָּלְסְּ. דאס גַּלְעַזְלָה האט אוּפְּן נְיַדְרִיק-גְּעוֹזְצָטְן בעליך אַיסְגְּעַקְיִילְלְעַכְדִּיקְטָן אַ רְוִיטְלָעָךְ רְעָלָךְ. וואָס האט שאָטְנוֹדִיק געצייטערט צוֹוִישָׂן צְעַרְטָעַנְעָט שְׂטִיקָעָר טְוַנְקְלִיקִיט.

די צוּוִי מְעֻשְׁעָנָע ווְאָגָעָס פּוֹן זְיִגְעָר זְעַנְעָן, זַעַט אָוִיס, שְׁטִינְזְּבָּלִיבָּן אַינְמִיטָן דָּרְגָּצְטָן. אַיְן ווֹאָגָעָה האט דְּרָגְּרִיכְטָן בֵּין צוֹיְדָעָן דָּרְאָפָּה אַיְן דָּאָרְטָן זיך אַנְגָּעְשְׁפָּאָרטָן. די צוּוִייטָע אַיְן גְּבָּלְיָהָן הָעֲנָגָעָן אַינְמִיטָן, אָזֶוּ ווי צְנַחְעַזְעַטְעָר פּוֹס.

לְוִוְּתָן קְרִיְּיָה פּוֹן האָן, וואָס האט זיך ווֹיָט אַיְן לִידְיִיק אַרְיִינְזָן געשנִיטָן אַיְן געוין פּוֹן. די קָעָן, האט מעָן זיך געקְעַנְטָמָעָה זַיְנָה, אַז אַינְדְּרוֹיסָן פְּאָרְנְעָמָט זיך אוּף טָגְ-חוּרָן.

כַּהֲאָבַּא קָלָאָר גְּזָעָן, אַז דָּאָס צוּוִייטָע בעטָן, ווֹאוּ די מאָמע האט אַיצְטָן גְּזָוְאָלָט שְׁלָאָפָּן, אַיְן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן אוּפְּגָעָבָעָט. אַיְן דָּרְסָאָמָעָמָע מִיט פּוֹן בעט אַיְן גַּעַלְעָגָן צְעַשְׁפְּרִיאִיט אַ גְּרוֹיסָעָר שְׁוֹאָרְצָעָר פְּלָעָק — אַ רְמָזָן אוּף אַ מְלָבּוֹשָׂן, וואָס מְהָאָט אוּף דָּרְגָּזְקָעָן גְּזָוְאָרָפָּן.

זעם אויס, אז די מאמע איז נאך אליך נישט צוריק געטען
פון שפיטאָל.

זי איז היינט אוועק אהין באליך נאך דעם, ווי דער טאטע
האָט אַפְּגָעָגָעָסָן ווועטשערע. ער איז געזען אַ מידער און געבענטשט
אונטער דער נאָז. איך בין נאָר-וואָס געהאָט געקומען פון חדר —
אַ פֿאָרְבָּאָכְלָטָעָר, אַ קִיְּלָעְכְּדִיקָעָר — האָט שווין די מאמע אַוּוּקָי.
געשטעלט פֿאָר מֵיר די ווועטשערע איזן אלַּיְהָן האָט זי זיך אַיְנָגָעָ.
ווילט אַין דער גְּרוּיְעָר ווֹאָלְּעָנְדָר דערע און געלְּאָפָן צוּ משחן אַין
שפיטאָל אַריִין, צו אַיר יונגסְטָן, גַּרְאָטְעָנְדָם זוּ פָּן עֲרַשְׁטָן מַעַן.

ער איז טאָקָע געווען אַ גַּרְאָטְעָנְדָר, דער משחה. יוזְן פָּן
טעכטער האָבן געקוּקט אוּוּק אִים מִיט זִיְטִיקָע אַוְינְגָּן אַון אַוְינְטָרְגָּעָ.
שיקט שרכנים. ער אלַּיְהָן האָט געהאָט אַ קִיְּלָעְכְּדִיק פְּנִים מִיט חַן.
גרְּבִּידְלָעָך, אַזְוִי ווי אַ פְּלָעָ לְבָנָה, רְוִיטָע, אַוְיסְגָּעְנִיכְיִיפָּטָע בעְקָלָעָן.
אַון אַ שיְינָע, גַּעַצְיְקָלָטָה האַנטְשָׁרִיפָּט. משה אַיז שווין אַלְּט געווען
נאָגָעָ אַכְּאָן יָאָר. ער איז געשטאנְדָען אַין געשעפט ביַי יְשָׂרָאֵל
איַיְנוּבְּיִידָּעָר אַון גַּוְוִוִּיקָט דָּארָט פֿאָר קְזִינִיט לְאַגְּנָעָ פָּסָן פֶּאָטָר,
אוֹיסְגָּעְמָלָטָע מִיט פִּיגְלָ אַון מִיט בְּלָמְעָן.

אונזְעָר נִידְרִיקָע, לאַגְּנָעָ שְׁטוּבָ מִיטָּן פִּיר-שְׁוִיבְּגְּדִילִיקָע פְּעָנְסְטָעָר
האָט משָׁה גַּעַזְאָט אַוְיסְקָלְעָפָן צִימָט די אַיְגָעָן אַוְיסְגָּעְמָלָטָע פָּאָט
פְּרָעָנָע פִּיגְלָ אַון בְּלָמְעָן.

איַיז ער אַבְּעָר גַּעַנְגָּעָן שְׁפָאַצְיָין מִיט מִידְלָעָן, משָׁה, גַּעַנְגָּעָן
נאָגָעָן אַין אַ מלְּבוֹשָׁ, אַוְינְטָרְגָּעָשְׁלָאָן מִיט ווִינָט. צְהִימְגָּעְקָוְמָעָן
איַיז ער שְׁפָעָט, גַּאֲרָ שְׁפָעָט בְּיִנְאָכָט. יוֹשָׁע דִּעָם בעְדָנְדָרָס, ווֹאָס
האָט זיך אַוְיפָּגְּהָאָלָטָן ביַי אַוְנוֹ אַין קִיד אַון דָּערְפָּאָר גַּעַתְּאָלָפָן.
דער מאָמָעָן אַין בְּאַלְּעָבְּצִיתְשִׁיקְיִיט, האָט משָׁה גַּעַעַנְטָ דִּי טִיר
וועַר זָאָל ווִיסְן? ווּמְעַמְּעָן האָט עַס גַּעַקְעָנָט אַיְנְפָאָלָן?

נָאָר אַיְנְדָעָרָרִי האָט זיך משָׁה נִישְׁט גַּעַקְאָנָט אַוְיפָּהִיבָּן.
ער האָט שְׁטִיל גַּעַרְעַכְּט אַון גַּעַזְאָט, צוּ עַס שְׁטָעָכָט אִים עַפְעָם
דָּארָט אַין אַ זִּימָט.

האָבן אַין אַיְנוּר נִידְרִיקָע, לאַגְּנָעָ שְׁטוּבָ אַגְּגָהוּוּבָן קִימָעָן
פְּרָעָמְדָע מְעַנְטָשָׁן מִיט בְּרִילָן. יוֹשָׁע דִּעָם בעְדָנְדָרָס האָט יְעַדָּן

אנדען טאג געוואשן די פאָדָלָגָע און געהאָלָפָן די פרעמאָדָע מענטשן אויסטן און צוֹרִיךְ אַגְּטוֹן די מלְבוֹשִׁים.

די פרעמאָדָע מענטשן האָבָן מְשֻׁהָן גַּהֲיִסְן טִיף אַטְעָמָעָן. זַיְהָאָבָן אַיְם גַּעֲקָלָאָפָט אַיבָּעָר די רֵיפָן, אַיבָּעָגָלָאָזָט פָּאַרְשִׁיבָּעָנָעָ אַפְּרִילְעָךְ, מִיט וּוּלְכָעָ מַעַן אַיְוָ גַּעֲלָאָפָן אַיְן אַפְּטִיךְ אַרְיִין אַיְן גַּעֲרָעָנָגֶט פָּלְעָשָׂלָעָךְ מִיטָּ מְשֻׁהָן דִּיקְקָלִירִיטָעָ וּאַסְעָרָן.

אוֹף די שְׂוִיבָן זְעַנְעָן גַּעֲוָעָן אַיסְגָּעָהָאָפָטָן וּוַיְסָעָ נָאָדָלָ. בִּימְלָעָךְ. אַמְּאָלָ אַיְוָ פָּוָן די נָאָדָלָ-בִּימְלָעָךְ גַּעֲוָאָרָן אַ רְמָזָ פָּוָן אַ שִּׁיףָ אַוְיָפָן יִם; אַמְּאָלָ — אָן אַלְטָ יְדָעָלָעָ אַיְן אַ קָּאָלְפָץָקָ מִיטָּ אַ שְׁפִּיצִיךְ בְּעַרְדָּלָ.

משה האָט גַּעֲקוֹקָט מִיטָּ פָּאַרְגָּאָסָעָנָעָ אַפְּלָעָן אַיְן די דָּאָזִיקָעָ שְׂוִיבָן אַרְיִין. עָרָ האָט גַּעֲקוֹקָט אַן אַוְיָגָעָצָוָגָן, גַּרְינְלָעָךְ פְּנִים, בְּרוּינְלָעָכְעָ וּוַיְנְקָלָעָן אַרוֹם די אַוְיָגָן.

אַיְן שְׁטוּבָ האָט זַיךְ אַפְּגָעָוָעָטָן אַן עַנְגָּעָר, זַיסְ-זַוְּיַּעַרְלָעָכָרָ דִּיחָ פָּוָן מְשֻׁהָן רְפּוֹאָות אַיְוָ פָּוָן מְשֻׁהָן שְׂוּוֹיִיטָ. די מַעֲמָעָ האָט פָּאַרְגָּעָסָן צְוֹצָקָעָמָעָן דְּאָסָ שִׁיטִּילָ. דָּוָרָן דָּעָרָ צִיטָ, וּוֹאָסָ משָׁהָה האָט אַזְוִי גַּעֲקוֹקָט אַיְן די פָּאַרְפּוֹרִידָעָנָעָ שְׂוִיבָן אַרְיִין, האָט די מַעֲמָעָ גַּעַ. קְרִיגָן אַ שְׁפִּיצִיךְ גַּעֲמָבָעָ אַיְוָ אַ סְדָ אַוְיָגָעָלָאָפָעָנָעָ אַדְרָעָן אַוְיָפָ די הָעָנָטָן. יוֹשָׁעָ דָעָם בְּעַדְנוּרָסָ האָט אַרְומָגָעָשָׁאָפָעָטָן אַ בָּאַרְוּסָעָ מִיטָּ אַ צְעַשְׁיוּבָעָרָטָן, שְׂוֹאָרָצָן קָאָפָהָהָרָ אַיְן פְּסָדָר "גַּעַמְּאָדָלִיעָמָ" זַיךְ בְּיִ אַיר אַיְיָזָרָן בְּעַטְלָ אַיְן קִיןָ.

דָעָרָ טָאָטָעָ, אַחַיְמָקָעָמָנְדִּיקָעָ בְּיִ נְאָכָטָה, האָט אַ קוֹקָ גַּעַטָּוָן מִיטָּ הָאָלָבָ - דָרִימְלָדִיקָעָ אַוְיָגָן אַיְן גַּעַפְּרָעָגָטָ, מַעַרְ מִיטָּ דָעָרָ נָאָרָ, וּוֹיָ מִיטָּן מוֹילָן:

— נָגָ, וּוֹאָסָ מַאֲכָתָ עָרָ, מְשָׁה?

אַבָּעָרָ מְשָׁהָה האָט אַיְן שְׁטוּבָ גַּאֲרָנִישָׁטָ גַּעֲקָאָנָטָ מַאֲכָןָ. מַעַן הָאָט אַיְם גַּעֲמָוֹתָ כָּאָפָן אַיְן שְׁפִּיטָאָלָ אַרְיִין.

אַט אַזְוִי, אַיְן אַ מִיטָּן מִיטָּוֹאָךְ, צְוֹוִישָׁן אַ יָּאָסָ מִיטָּ אַ נְיִינָ,

הָאָטָן מַעַן אַיְם גַּעֲכָאָפָטָן.

דָעָרָ טָאָטָעָ האָט גַּעַדְאָוָנָטָ מְנָחָה אַיְן אַ וּוַיְנְקָהָ, אַרְוּמָגָעָנוּמָעָן מִיטָּ שָׁאָטָן. אוֹף די פִּירָ פָּאַרְפּוֹרִידָעָנָעָ שִׁיבָּלָעָךְ הָאָט זַיךְ אַפְּגָעָ.

יעצט אַ קָּלְטָע בְּלוֹקִיט, אַ וּוּיְתָע, וּוֹאָס דָּעַרְמָאָנֶט אֵן אָונְטָעָר.
געַאנְגַּעַנְעַשׂ שְׁפָן.

משהן האט מען אַרוֹמְגַעַשׂ טָעַט מִיט אַ קִישָּׁן, אַיְינְגַעַהְלָט אִים
איַן דָעַר מַעֲמָעַס וּוְאַלְעַנְעַר דָעַרְעַ, אַרוֹפְגַעַצְיוֹגַן אוּרַף אִים דָעַם
איַיְגַעַנְעַם פָּאַלְטָן, איַן וּוּלְכָן עַר הָאָט זִין פָּאַרְקִילְט.
אַ פָּרֻעַמְדָעַר גּוֹי איַן אַ גַּעַלְן "קָאַזְוֹנָד" האט צְוֹזְמָעַן מִיט
דָעַר מַעֲמָעַן אָוָן מִיט יְוֹשָׁעַן אַרוֹטְסְגַפִּירְט משָׁהָן פָּוֹן שְׁטוֹב. מַעַן
הָאָט אִים גַעַרְקָט פָּאַמְעַלְעַן, טָרִיט בֵּי טָרִיט, אַזְוִי וּוּי מַעַן רָזְקָט
אַמְאָל אַרְוִיס אַ שָׁזָנָק.

אַיְנְדָרְוִיסָן אַיְזָעְוֹן בְּלִי: דָעַר שְׁנִי, דִי הַיְזָעָר, דִי דָעַכְעָר.

משהן האט מען אַיְסְגַעַצְיוֹגַן אוּרַף אַ בְּרִיטִין, נִיזְרִיקָן שְׁלִיךָן.
עַר אַיְזָעְלָעָן גְּלִיךְ, אַזְוִי וּוּי אַ שְׁמַאְלָעָר, טָוִיטָעָר פִּישָׁ, פָּאַרְוִיסָן
דָאָס פָּאַרְוִיקְלָטָע פָּנָס אַרְזָוִיכָן צָוָם הַיְמָן.

דִי מַעֲמָעַ האט זִין אַזְוֹעַקְגַעַזְעַט צְוֹפִיטָנס מִיטָן פְּנִים אַוִיסִי
גַעַדְרִיטָט צְוּ מְשָׁהָס קָאָפָ, דִי פִּיס אַרְאַפְגַעַהְלָאַגְעַן אַיְן שְׁנִי אַרְיִין.
עַטְלָעָכָע וּוּיְבָעָר, מִיט גַעַרְוִירַעַנְעַז גַעַז, הָאָבָן נַאֲגַעַקְעַצְתָּן:
— אַ רְפָאָה שְׁלִימָה...

אוּן דָעַר שְׁלִיטָן האט זִין גַעַנוּמָעַן גַלְיטָשָׁן אַוִיפָן וּוִיכָן,
בְּלִיְעָן שְׁנִי, אַיְבָעַרְלָאַנְדִיק נָאָך זִין אַזְוִי בְּרִיטָע "קָאַלְיִיטָס", אַזְוִי
וּוּי צְוִויִי שְׁנִיטָן אַיְן אַ לְעַבְעִידָק לִיבָּי. וּוֹאָס וּוּיְטָעָר אַיְן דָעַר
שְׁלִיטָן גַעַוָאָרָן קָלְעַנְעַר, דָעַר אַוִיפְדָעַנְאָסָט — בְּלִיְעָר.

אַיְן שְׁטוֹב אַיְזָעְלָעָן נָאָך משָׁהָן גַעַבְלִיבָן אַ צְעַוָאָרָפָן אַיְזָעָרָן
בְּעַטְלָי מִיט אַעֲקָנִיטִישָׁט, אַוִיסְגַעַוְאַרְעַמְט בְּעַטְגָוָוָאָנָט. אוּרַף דָעַר עַרְד
הָאָבָן זִין גַעַפְלָאַגְנָטָרָט פִּיכְכָטָע פָּאַסְמָעָט שְׁטָרוֹי. דִי רְפָאָה-פְּלָעָשָׁ
לְעַזָּן אַוִיפָן פְּעַנְסְטָעָר הָאָבָן זִין אַזְוִי וּוּי צְוֹאַמְעַנְגַעַרְקָט, בְּרִידְעָר-
לְעַזָּן צְוֹגְעַבְיוֹגָן אַיְנָס צְוּ סְאַנדְעָרָע דִי הַעַלְזָלְעָן; אָוָן מְשָׁהָס אַ
סְפָנְקָעָ, אַ פָּעַרְלָמְוֹטָעָרָנָע, האט אַפְעַרְגַעַקְוָקָט פָּוֹן אָוְנְטָעָרָן טִישָׁ,
אַזְוִי וּוּי אַ וּוּיְסָ, טָוִיט אַוִיגָן.

אַיְן שְׁפִיטָאָל האט מען משָׁהָן גַעַצְאָפָט וּוֹאַסְעָר פָּוֹן אַ זְיִיטָן.
מַעַן האט אִים פָּוֹן דָעַר אַיְגַעַנְעַר זִית אַיְסְגַעַעַט צְוִויִי לְעַבְעָ-

דייק ריבען. ער האט געהאָט אין שפיטאָל אַ באָזונְדער שטיבֿל מיט צוּווּי לְאַנְגָּגָע, ווַיֵּסֶע פְּעָנְסְטָעָר. אַ בוּוּם מִיט פָּאַרְדְּרִיעַטָּע צוּווּגָן אַרוּףָה, אַן אוַיסְגַּעְתְּזִיעָנָעָר, אַזְוִי ווַיְיַדְיַיְמָעַד אַם געהאָט, האט אַריינְגַּעְקִוְקָט אַן שטיבֿל אַריין דָּוָךְ דִּי בְּלִילְעָן-קְלָאָרָע שוויבּן.

אין יונְעַם שפיטאָל אַריין אַיְזָס דִּי מַאֲמָע נַאֲכָט-בִּינְאָכָט געהאָגָעָן נַעֲכְטִיךְן.

אין שטוב האט יונְשָׁע דָּעַם בעַדְנוּרָס שוּוִן פְּרִיעָר צעהאָקָט אַ פָּאַר שִׂיְטְלָעָן הָאָצָּא, גַּעֲבְּלָאָזָן מִיט צוּווּי אַגְּנְדָּרְלָעָנָע באָקָן אַיְזָס דִּי אַפְּעָנָע פִּיעַעַקְעָס אַריין. אוּוֹפְּטָה ווַעֲנָט אַיְזָס נַאֲזָן גַּעַשְׁטָאָגָעָן אַ שְׁטִיפָּע, טוֹנְקָעָלָע קָלָט. ער טאָטָע האט בַּיִּם קְלִיְּנָעָם פְּלָעָמָל פָּן נַאֲפְּטָלְעָמְפָּל גַּעֲזָאָט תְּהָלִים — דָּעַמְאָלָט אַיְזָס דִּי מַאֲמָע צוּרִיךְן גַּעֲזָמָעָן פּוֹן שְׁפִיטָאָל. גַּעֲזָמָעָן שְׁוַיְינְגְּדִיךְן, מִיט רְזִיטָא, נִישְׁטָא אוַיסְגַּעְשְׁלָאַפְּעָנָע אַוְיָגָן. זַי האט גַּלְיִיךְ פָּאַרְשְׁטָעָקָט דָּעַם קָאָפְּ אַוְיָגָן טָעָרָן בְּלָעְכָּעָנָעָם דָּעָלָה, ווֹאָס אַיְזָס גַּעַהְאָגָעָן אַיְבָּעָר דָּעַר קָאָךְ-קִיְּדָן אַזְוִי ווַיְיַדְיַיְמָעַד פָּאַרְשְׁעָר קָאַפְּעָלוּשׁ. דָּאָרָט האט זַי גַּעֲקָאָכָט אַנְבִּיְּיָסָן פָּאָרָן טָאָטָן אַוְן דָּאָרָט האט זַי, באַהֲאַלְעָמָעָרְהָאִיט. אַרְיְינְגַּעְוּוּיְינָט אַיְזָס דִּי שְׁוֹאָרָצָע טָעַפְּ אַריין, ווֹאָס זַעַנְעָן גַּעֲבְּלִיבָן פּוֹן נַעֲכְטִין נִישְׁטָא דָעְרוֹאַשְׁעָנָע.

ער טאָטָע, טוֹנְקָנְדִיךְ אַ פּוּיְתָה בְּרוּיט אַיְזָס זָאָלָץ, האט פּוֹן טִיש אַוּוּק גַּעֲפְּרָעָגָט :
— נָה, פְּרִימְעַט? ...

האט דִּי מַאֲמָע אַרְיְינְגַּעְוּוּיְינָט דָּעַם קָאָפְּ צוּוִישָׁן דִּי אַקְסְּפָּנָא
אוֹן גַּעַעַנְטָפָּעָרט אַיְזָס דִּי אַפְּגַּעַשְׁפְּרוֹנוֹגָעָן טָעַפְּ אַריין :

— ער דָּאָרָף האָפָּן רְחָמִים!

הַיְינְטִיקָס מְאָל אַיְזָס דִּי מַאֲמָע אַונְטָעָרָן בְּלָעְכָּעָנָעָם דָּעָלָה פּוֹן ער
קָאָךְ-קִיְּדָן נִשְׁתְּגַעַשְׁטָאָגָעָן. דִּי קָעֵץ הַיְינְטִיקָס פְּעַנְסְטָעָר זַעַנְעָן, זַעַט אַוְיָס,
מִיד גַּעַוּאָרָן פּוֹן ווַיֵּנְגָּעָן. עַרְגָּעָץ, אַיְזָס דָּעַר לִיְדִיקָעָר טוֹנְקָלְקִיָּט פּוֹן
שְׁטוּבָה, האט זַיְן גַּעַהְעָרָט אַ שְׁאָרָט, אַיְנְגַּעַשְׁעָן גַּרְאָפְּלָעָן פּוֹן אַ מִיְּזָאָן.
דָּאָס בְּעַטְלָה אַיְזָס קִין, ווֹאָס יונְשָׁע דָּעַם בעַדְנוּרָס אַיְזָס גַּעַשְׁלָאָפְּן, האט
גַּעַרְעָכָט. אַבְּעָר דָּאָס מִיְּזָאָן האט נִשְׁטָא אוַיְגַּעַהְעָרָט. דָּאַמְאָלָס

'חִשָּׁע פָּעָלָה'

האַט יוֹשֵׁעַ, מוֹזֵעַ זַיִן, גַּעֲכָפֶט עַפְעַס אָהָן גַּעֲוָאָרְפָּן אִין דַּעַר הוֹילְעָר
טוֹנְקִילְקִיטִיט אָרִין.

סְ'הָאָט זַיִךְ דַּעֲרָהָרְט אֵת קַנְאָק פָּוָן אֵת לִיְמַעְנָעָם טַאָפֶט. אִיךְ
הָאָב אַיִינְגָּעָזְוִין דַּי פִּיס אָהָן נַעֲטָעָר זַיִךְ צַוְּגָעָרְקִיט אָזָם טַאָטָנָס
אוֹיְסָגָעָזְוִיצְטָעָר פְּלִיאִיצָע.

אָפְעָר דָּא הָאָט זַיִךְ פְּלַזְצְלִינְגֶּד דַּעֲרָהָרְט אֵת בְּחַלְחָדִיק קְלָאָפֶט
בַּיִּ דַּעַר טִיר. יוֹשֵׁעַ אַיִזְרָאָרְט אַרְאָפְגָעָלְאָפֶט עַפְעַנְעָן. אָהָן מַיִּ אִין
פָּאָסֶן, אַזְוִי וּוֹי אָזֶן אַרְוִוְסָגְעָזְוִיצְטָעָר צָאָפֶן פָּוָן אֵת פָּאָסֶן, הָאָט זַיִךְ אִין
שְׂטוֹפֶג אַרְיִינְגָּרִיפֶן אֵת צְעֻזְגְּעָעָן, אוֹיְסָגָעָזְוִיגְעָעָז פְּזָרְקִיכְטִיקִיט :

— לִיְזָרְשִׁי, לִיְזָרְקִרְוִין! ...

דָּאָס גַּעֲדִידְעָלְטָע שְׁנָאָרְכָּן פָּוָן טָאָטָן אַיִזְרָאָסֶן
גַּעֲוָאָרָן אַגְּמִיטָן. אִיךְ הָאָב מִיךְ גַּעֲגָעָן רַאֲפָטָוּס אֵת וּעְזָן אַוִּיךְ אִין
וּצְיוּזָן, וּוֹי דַּי מַאְמָעָ אַיִזְרָאָרְט גַּעֲפְלִיבָּן אַיִינְמִיטָן שְׁטוֹבָה, צְעֻזְגִּינְט
וּזְיָאָן דַּעַר בְּרִיאָתָה, גַּעֲכָפֶט בְּרִיאָתָה הָעָנָט צָוָם קָאָפֶט, בָּאָלְדָזְזִינְט זַיִנְגָּזֶן
וּזְיָאָק אַלְאָגְעָלְאָזֶן מִיד אָהָן שְׂוֹעוֹרָה, אַזְוִי וּוֹי פָּוָן אֵת וּוּיְטָאָגֶן וּוּאָסֶן
אָהָן הָאָט זַיִךְ נִישְׁתָּפָן אִיר וּוֹאָגֶן אַוִּיסְגְּבָאָחָלְטָן :

— אַזְוָאָגָעָר בּוּמִים, אַזְוָאָמְלְכָתְדִּיקָעָר מַעֲנְתָשָׁ... — הָאָט
וּמַגְעָמָעָ צְעֻזְגְּטָעָרְהִיטָה גַּעֲזִוְיָגָן.

עַרְשָׁטָן אִיצָּט הָאָט זַיִךְ אַזְיָאָדְזָעָר טַאָטָעָר רַאֲפָטָוּס גַּעֲגָעָן אֵת
זַעְקָאָזֶן אִין בְּעַט.

— הָעָ, וּוֹסָ אִי? — הָאָט זַיִן פְּאַרְשְׁלָאָפֶן, הַיְזָרְקִילְעָד קוֹל
טוֹרִיב אַפְגָעְקְלִילְגָגָעָן אִין שְׁטוֹבָה.

— עַרְ אַיִזְרָאָבְבִּי! — הָאָט דַּי מַקְמָעָ צְעִירִין דַּי הָעָנָט אַזְוִי
וּוֹי אַזְיָאָדְזָעָר אֵת צָלָמָ — לִיְזָרְקִרְוִין, עַר אַיִזְרָאָבְבִּי...

לְעַבְנָן דַּעַר מַאְמָעָן אַיִזְרָאָרְט גַּעֲשְׁטָאָנָעָן יוֹשֵׁעַ אִין אֵת לְאָנָגָן, אַוִּיסֶּט
גַּעֲשְׁנִיטָן הָעָמָר, אֵת צְעַשְׁוִיבָעָרְטָעָ, אַזְוִי וּוֹי אֵת שְׁוֹזְעָרְצָעָר שְׁעָפָס. בְּרִיאָתָה
הָעָדָט זַיִגְעָלְטָן אַיִינְגָּעָנִיקִיפֶט אִין דַּי בָּאָקָן. נִשְׁתָּאַגְּדָעָרְשִׁי
נָאָרָד זַיִוְילְ פָּוָן אַיְרָעָ אַיְגָעָנָעָ בָּאָקָן אַוִּיסְרִיפֶן לְעַבְעָדְקָעָ שְׁטִיקָעָ.
זַיִ הָאָט אַרְוִוְסָגְעָדְרִיָּט סְ'לָעְמָפֶלָה. אַוִּיפֶן בְּעַלְקִיקִ הָאָט זַיִךְ
אַיְטָעְרִידִיקָעָ, רַוִּיטָעָ רַעְדָלָ פְּאַרְבְּרִיְיטָעָרָ, אַוִּיסְגָּזְוָעָן, וּוֹי אֵת מַשְׁנָהָ.
דִּיקָאַזְגָּעְדִּיטִין אַוִּיגָן. אִין שְׁטוֹבָ אַיִזְרָאָגְעָלְאָפֶן אֵת וּוּינָט. אִיךְ
בַּיִּ אַרְוִיָּסָ פָּוָן בְּעַט אָהָן גַּעֲנְמָעָן זַיִךְ אַנְטוֹן. דַּעַר טָאָטָעָ הָאָט

אראַפֿגעַשְׁטָעלַט אַ פָּאַר בְּלוּעַ פֵּיס אַין דָעַר קָאַלְטָעַר שְׁטוֹב אַרְיִין
אַון גַּעֲוכֶת דַּי "אַנְיִצְעַס".

אוּף דַי פִּיר קְלִינְעַ שִׂיבְלָעַחַת הָאַט גַּעֲבְּלוּיט אַין דָעַר
גְּלוּקִיְּתַּה אַהֲבָן זַיְךְ מִיטְאָמָּאָל בְּאָזְוִין פְּרָעָמְדָעַ פְּנוּמְעַל. אַן אַיְבָּעַר.
גַּעֲבְּיוֹגָעַנְעַ יַדְעַנְעַ אַיְן אַ רְוִיט, פְּאַרְפָּעַדְעַרְט שְׁלָאָף-קְוִפְּקָעַלְעַחַת הָאַט
זַיְךְ פָּאַמְעַלְעַחַת אַון וּוּיַּךְ צְוָגָעַשְׁאָרְט צַוְּ דָעַר מַאֲמָעַן אַון מִיט אַ
פְּאַרְבְּזִינְג קָעָפְלַח, אַזְוִי וּוּיַּךְ הַיְּנָדֵל בְּעַתְן דְּרִימַלְחַ, — וְאַט זַיְךְ
מַאֲמָעַן אַרְיִינְגְּעַקְוּקְט אַין פְּנוּם. אַ שְׁכַּנְתָּן, פָּוּן עַרְשָׁתָן שְׁתָאָקַח, אַ
יַּדְעַנְעַ אַ שְׁרִיְּיעַרְיָג, אַיְן אַרְאַפְּגָעַקְוּמָעַן צַוְּ לְוִיפָּן אַיְן אַ פָּאַר אַפְּגָעַנְעַ
שַׁיךְ — מִיט דַי לְעַצְלָעַחַת אַיְן דְּרוּוּתַן.

דָּרְנָאָךְ אַיְן גַּעֲקוּמָעַן דָעַר גַּעֲלָעַר פִּיוּוֹל מִיט זַיְין צַעַ.
קְנִיְּשְׁטָעַר, בְּלַעֲכָעַנְעַר קָאָן. דָעַר אַיְגָעַנְעַר פִּיוּוֹל, וּוָאַס הָאַט אַוְנוֹ
אַלְעַ אַיְנְדָעַרְפְּרִי אַגְּגָעַנְאָסַן אַ קְוֹאָרְט מִילְחַ גְּלִיכְרַ פָּוּן דָעַר קָאָן
הַיְּנָט אַיְם קִיְּנְעַר נִישְׁתָּאַקְוָנְגָעַנְגָּגָעַן מִיטְן טָעַפְלַח. צְוָזָמָעַן
מִיט אַיְם הָאַבָּן זַיְךְ אַרְיִינְגְּשָׁאָרְט נַאֲךְ צְוִוִּי וּוּיְבָעַר, אַיְגָעַנְצָנְפְּרָעָמַן.
דָע. אַיְינָע, מִיט אַ הְוִיכָעַר פְּלִיכְצַע, הָאַט זַיְךְ אַרְוּמְגָעַקְוּקְט אַיְבָּעַר
אַוְנוֹעַר שְׁטוֹבַה, אַזְוִי וּוּיַּךְ וּוּאַטְטַס דָאַ עַמְעַצְן פָּאַלְוִוִּין. דַי צְוִוִּיטַע,
אַיְן אַ פָּאַר בְּלַעֲכָעַר בְּרִילְן, פָּאַרְנוּמָעַן הַיְּנָטָעַר דַי אַוְיעַרְן מִיט
צְוִוִּי וּוּיְסַעְבַּע בְּעַנְדָלְעַח, אַזְוִי וּוּיַּךְ אַ רְבִּיצְיָן פָּוּן מִיְּדָלְעַח, הָאַט גַּעַ.
טַשְׁאַפְעַט אַיְבָּעַר דָעַם שְׁטוֹבַה, וּוּיַּךְ אַנְטָלְעַט תּוֹשְׁבַּטַּע. אַיְרָע שְׁמָמָלְעַח.
אַיְגָעַטְלָעַנְעַ לְיִפְעַלְעַחַת הָאַבָּן עַפְעַס גַּעֲרַעְפְּלַט צּוֹם טָاطָן.

דָעַם טָاطָן דְּרִימְלְדִיקַע אַוְיָגַן הָאַבָּן גַּעֲקוּקְט אוּף דָעַר
יַדְעַנְעַ פָּוּן אַ זַּיְיט. דַי גְּדוּסַע, שְׁוֹאָרְצָע בְּאָרְד זַיְינְעַחַת זַיְךְ
פָּאַמְעַלְעַחַת גַּעֲחוּבִּין :

— יָאָ, יָאָ — הָאַט דַי בְּאָרְד גַּעֲזָאנְט — פְּרִימְעַטְס זַוְּן, מַשְׁהָ.
זַיְין שְׁטִיף זַוְּן.

אַיְן שְׁטוֹב אַיְן שְׁוִין גַּעֲזָאנְגַּעַן. רַשְׁעַר קָאַמְאָדָע הָאַט קִיְּנְעַר נִשְׁתָּאַקְטִיק. דָאַס לְעַמְפָל אַוְיִחְ
רַשְׁעַר קָאַמְאָדָע הָאַט קִיְּנְעַר נִשְׁתָּאַקְטִיק. דַי פְּרָעָמְדָע יַדְעַנְעַ
זַיְיט דַי בְּרִילְן הָאָס אַ זַּאְג גַּעַטְוָן, וּוּיְזָנְדִיק מִיט אַ פִּינְגָעַר, וּוּאַ
דָעַר וּיְגָעַר אַיְן גַּעֲזָאנְגַּעַן.

— שְׁטִיףַן גַּעֲפְּלִיבַּן, דָעַר זַיְגָעַר...

אַיְן יַדְעַנְעַר רְגֻעַה הָאַט זַיְךְ דַי טִיר גַּעֲנַעַבְן אַ פְּרָאָל אַוְיִחְ אַיְן

ס'אייז אַרְיִינְגָּעַפְּאַלְן דֵּי מָוּמָעַ מְרִים. דָּאַס מַוְיל צְוֹזָאמְעַנְגַּעַנוּמָעַ אֵין דָּנָעַ קְנִיטְשְׁעַלְעַה, אֲזֹוי וּמִיט טִיפְעַ אַדְעָרְלָעַ, דָּאַס שְׂמָאַלְעַ נְעַזְלַע — פָּאַרְשְׁפִּיכָּאַט אָזָן רְוִוְילְעַ.

מִיר אֵין גְּעוּוֹן חִידְשְׁבָּעַךְ: דֵּי מָוּמָעַ מְרִים הָאָט אַ גָּאנְצַעְעַבְעַן גַּעֲרְדַּעַט שְׁטִילַע, מַעַר אַזְיִפְעַן וּזְאוֹנַק, וּמַיְטַן מַוְילַע. זַי הָאָט גַּעֲהַגְלַטְהַן אָזְזַחְעַדְעַן אֵין אַ מְנַהְגַּמְנַה גּוֹיִם. יְזִישְׁעַ קִינְדְּדָעַר — הָאָט זַי גְּעוֹזָאנְט — דָּאַרְפְּעַן רְעַדְעַן שְׁטִילַע אָזָן גַּעֲלְאַסְפְּאַסְפְּן. אַ סְּימַן הָאָט זַי, אָזְזַחְעַדְעַן רְחַלְעַן אֵין אַזְיִיךְ גְּעוּוֹן אַ גַּלְאַסְעַנְעַן אָזָן, מַזְהַטְמַם, הָאָט זַי אַזְיִיךְ נִישְׁתְּגַעַרְדַּעַט הוּאַזְן.

אַיצְטַע אֵין דֵי אַיְגְעַנְעַן מָוּמָעַ אַרְיִינְגָּעַפְּאַלְן צַו אָזָן שְׁטוֹפְעַמִּיט אַ צַּעַטְרַאַגְּן, בְּחַלְהַדְיקְפָּנִים. דָּאַס גַּעַשְׁרִי, וְאַסְפְּאַסְפְּאַסְפְּן גַּעֲזַלְתַּט קְמַעַן, אָזְזַחְעַגְעַן אַין אַיְרַע קִיְּיַעַכְדִּיקְאַוְיִפְגְּעַרְיִסְעַנְעַן אַפְּלַעַן.

דֵי מָגְמַעַ, וּוֹאַס אֵין גְּעוּזָעַן אַזְיִפְעַן בְּעַנְקַעְעַלְעַד אַ צְוֹזָאמְעַנְגְּעַבְרַאַזְעַן. בְּעַנְעַ, דָּעַט קָאַפְעַט פָּאַרְגְּרַאַבְעַן אַין בִּידְעַהְעַנְטַע, הָאָט דַעְרְפְּלַעַט, אָזְעַמְעַצְעַר פָּוֹן אַיְרַע נְאַגְמַעְעַט גַּעֲפַנְט זַיְךְ אַין שְׁטוֹפְעַמִּיט אַ פָּאַרְגְּאַגְּנַעְעַן — הָאָט זַי שְׁוִין אַוְיִפְגְּעַרְיִסְעַנְעַן פָּוֹן אַרְטַע אַין מִיט אַ פָּאַרְגְּאַגְּנַעְעַן, שְׁטִיקְאַפְּט אַוְיִסְגְּעַצְוְיִגְעַנְעַן הַעַנְטַע הָאָט זַי פָּאַרְוְאַרְפַּעַן דָּעַט קָאַפְעַט אַרְוְנְטַעְעַר אָזָן צַעְלְקַאַגְעַט זַי :

— שְׁוֹעַטְטַעְלְעַפְעַ, רְאַטְעַוּוֹ מִיר מִיְּנַיְּנַדְעַן!

אַין יְעַנְעַר מִינְטַע, אֲזֹוי וּזְיַוְאַלְעַט נְאַרְגְּעַט אַוְיִף דַעַר מַמְעַס דַעַת, הָאָט עַס פָּוֹן דַעַר מָוּמָעַ מְרִים אַ שְׁפָאַר צְרוֹרִיס גַּעֲזַעַן אַיְטַע אַן אַוְיִפְגְּעַפְּצַצְטַע גַּעַיְאַמְעַר, וּוֹאַס אָזְזַחְעַגְעַן בֵּין אַין דַעַר זַיְבְּעַטְעַר דִּיט אַרְיִין.

דַעַר טַגְטַע הָאָט זַי אַוְעַקְגַּעַשְׁטַעַלְטַע מַיְטַן פְּנִים אַין פָּעַנְעַט אַרְיִין. דָּאַס גְּעוּוֹיַן פָּוֹן דַעַר מַעְמַעַן אָזְזַחְעַגְעַן אַזְיִינְד גַּעַנְגַּן גַּעַן נִשְׁטַע פָּוֹן הַאַלְגַּה, נְאַרְפַּעַן דֵי שְׁוֹעַרְעַ, אַנְגְּעַפְרַוְיִרְעַנְעַן מַלְבִּישִׁים אַיְרַע. פְּלַאַגְלַיְנָג אַיְזַי זַי שְׁטִין גַּעַבְלִיבַן אַ וּוּילְעַ אַינְגְּמַיְטַן שְׁטוֹפְעַמִּיט אֲזֹוי וּזְיַוְאַלְעַט פָּאַרְטְּוִיְבַטַּע. ס'אייז שְׁטִילַע גַּעַוְאַרְעַן. זַי הָאָט זַיְךְ אַרְמַנְעַן. קוּקְטַמִּיט אַ פָּאַרְגְּאַסְעַנְעַן, הַיְסַע אַזְיִין.

— פְּרִימָעַט, פְּרִימָעַט! — אֵין דַי מָמֹעַ מְרִימָט אֵין אֵין
צַאַפְּלָעַנִּישׁ צַגְעַלְאָפָּן צַוְ אַיר שְׂוּעַסְטָעַר.
אֲפָרֶד דַי מְאַמָּעַ הָאָטַ, זַעַט אָוִיסַ, נִישַׁט גּוֹט גַּעַהֻּרְטַ.
אֵינוֹ מִיטַּאמְאָל גַּעַוּאָרְן גְּרוּיסַ, הוֹיךְ. נִישַׁט גַּעַוּעַן צַוְ דָּרְקָעַנְעַן.
אֵנוֹ דָּאַס אֵינוֹ דַי אַיְגָעַנְעַמָּאָמַעַ, וּוֹאָס אֵינוֹ פְּרִיעַר גַּעַזְעַטְן אֹזָא צַוְ.

עלם מענטשן האט זיך צוֹאַמְעָנְגָעָפְרָעֶסֶט. אַיְבָעֶר דֵי קָעֶפֶת
אייז גענגאנגען אַ שְׁטִילְעָדֶר שְׂוִידָעֶר. אַן אַיְגָעָהָאַלְטָעָנָעֶר.
דאַמְאַלְסַטְה האט זיך דֵי מַזְמָעַ גַעֲגָבָן אַ רִיסָט אַפְּ פָונְ אַרטָט,
אַ פָּאָל צוֹ דָעַר שָׁאנְקָפָונְ מַלְבּוֹשִׁים אַוְן אַוְיפָּגָעָפְרָאַלְטַט בִּידָעַ
טִירְעָעַר. אַזְוִי וּמַעַן פְּרָאַלְטַט אַוְן, לְהַבְדִּיל, אַן אַרְזָן-קְדוּשָׁה. עַרְשָׁת
דאַה האט זיך צְעוֹוִינְט אַוְיפָּסְנִי.

— און צו וואס טויג מיר דאס אלען אוּ מיין קינד איי
מײַר פֿאָרְבִּי!... נעהטטס, האָרְצְעָדְיקָעַ מעַנְטוֹתָן! — הָאָט זִי אַנְגָּעַ-
חוּבָּן אֲרוֹיְסּוֹאֶרְטָן פֿון שאָנָק משָׁהֵס אַיְבָּעְרוֹגְּבָּלְיָעָן מְלָבּוֹשִׁים —
בעטעטס פֿאָרְ מֵיְן אָרְעָם קִינְד! זֹאָה דָעַ רְבוּנוֹ שְׁלָוּלָם צָרִירִיטָן
דָעַם פֿינְסְטְּרָעָן גּוֹרְדִּין!...

דער טאטע האט נאָך מעד צוועגן דאס פנימ צוּם פֿאָר
פְּרוּזִירענען פֿענטער. די "הארצעדייקע" מענטשן האָפַן גענומען. די
שאנק איז שווין באָגד געווען אויסטיגעלַיידיקט. דאמֶלֶס איזו די מַאַ
מע מיט צוּויי אַונטערגעחויבענע הענט פֿאָרִיס. אַזְוֵי ווי זי ווֹאַלְטַ
גשטראנָן אַ פֿינְד צוּם יְדִישַׁוּ, אַרְזִימְנְטַפְּלָן פֿוּ שְׂטוּב.

טער שוואָרץקייט. דער טאַטַּע איז אַפְּגַּעַטְרַעַטן פֿון פֿעַנְטַעַר אָונֵן אַרְיִינֶן-געַזְוִיגָן סְפַּלְעַמְלָה. יוֹשֵׁעַ דָּעַם בעַדְגַּעַרְס אַיז פְּלוֹצִיגָן צָהָקּוּמָן צָאַמְרַאַרְס אַיז מִיר, אַרְמַגְנָנוּמָן מִיךְ מִיט גַּזְעַס, וּוּאַרְעַמָּעַ העַנְתָּן אָונֵן שְׂתִילָאַרְיִינְגְּרַעַט מִיר אַין פְּנִים :

- ב'עדני, ב'עדני כל'אטשקו!!!

די פרעמדע מענטשן האבן זיך איינציקויז ארייסנעהשאָרט
אין שטוף האָט זיך געשפירט אַ ריח פון ניכטערגען מאָגנס. דען
טאָגעט האָט זיך, צוֹז ווי אַלע אַינדעָרְפַּרְיִי, אַוועקגעָעֶצְט זאנַ
וואָהָלִיכְ.

נישט מער — הײַנט האָט ער זיך צעהאָקְלַט גִּינְךֿ מיטן גאנցן קאָפּ. הײַנט האָט ער אַיבָּעָגָעָחוֹרֶט עַטְלַעְכָּעַ מֵאַלְּאַ אַ וּאָרט גַּעֲשָׁמְעַט וּוּי אַ פְּלִיגְג אַוְיףֿ אַ שְׂוִיבָה. אוֹיפּן נִידְרִיכָּן בְּעַלְלִיקֿ האָט זיך דעם טָאתָנס קאָפּ גַּעֲוֹוָרְפָּן אַרְאָפּ אָונְ אַרוֹףֿ, אַוְיףֿ וּוּי אַ צְעַ שְׁמִירָעָר, גַּרְוִיסְטָעָר פְּלִיעָקָפּ פּוֹן אָן אַוְיטְּטָעָרְלִישֿ בְּאַשְׁעָפָעָנִישֿ.

אַבָּעָר דעם פְּנִיסְטָעָרְן גַּרְדְּזָןְן האָט דער רְבוּנוּ של עַולְםָ נִישְׁט צְעָרִיטָן. משה איַ, נִישְׁט דָא גַּעֲדָאָכְט, גַּעֲשָׁטְאָרְבָּן.

אוּ צְבִּין גַּעֲקוּמָעַן צְוּיָּוִין צְוָם שְׁפִּיטְאָסִיּֿוּ, אוּ דְּאָס שְׁוֹאָרְצָעַ טְוִיעָר גַּעֲווּן פְּאַרְשְׁלָאָסָן. צְוּיָּוִי פְּאַגְּנָעַ יִזְׁדָּן מִיטֿ גַּעֲדִיכְטָעַ בְּעַרְדָּה האָבָּן אַיְנָעָטָעָנָהָט מִיטֿ אַ גּוֹי. עַטְלַעְכָּעַ וּוּבְּפָעַלְהָאָהָן גַּעֲטָוּפָעָט מִיטֿ פִּיסְטָאָפָּן שְׁנִיּֿוֹת, אַ חְוָמָתָה, אַ קְׂדוּלָאָטָעָר, אָן אַוְיסְטְּגָעָרְאָקְבָּעָנָהָרָה.

הָאָט גַּעֲשָׁמְעַקְטָה אַוּ דִי פְּאַגְּלָעָסָפּ פּוֹן דִי צְרוּיִיָּוּן. אַיְן אַ וּוּיְיָעַ אַרְוֹם אַיְן אַגְּגָעָקְמָעַן פְּעַטָּעָר שְׁמוֹאָלָה — דָעָר אָונְ פּוֹן דָעָר מְוּמָעַ מְרוּמִים. ער אַיְן גַּעֲקוּמָעַן מִיטֿ צְוּיָּוִי פְּאַגְּנָעַ יִזְׁדָּן אַנְךֿ אַ זָּאָג גַּעֲטוֹן מִיטֿ זִין צְעָשְׁפְּרִיאִיטֿ זְוּלְלַ-וּסְטָבָאָדִיקֿ קְוֵילָה :

— גַּעֲשָׁטְאָרְבָּן! ... נְנָעַ... בִּיטְסָט אַ מְבִינְיָה! ...
די צְוּיָּוִי יִזְׁדָּן האָבָּן אַוְיסְטְּגָעָרְאָיִיטֿ דִי בְּעַזְּרָה אַנְגְּגָעָקְמָקְטָה
דעם פְּעַטָּעָר שְׁמוֹאָלָה מִיטֿ פְּרַעְמָדָעַ, פְּאַרְחִידְוָשָׁתָעַ אַוְיגָן. אַךְ האָבָּב
גַּעֲוֹאָטָה אַ קְׂאָפְּצָעַ תְּזִין דעם קְׂדוּלָאָטָן, אַוְיסְטְּגָעָרְאָקְבָּעָנָהָט הָוָמָתָה.
פְּעַטָּעָר שְׁמוֹאָלָה אַסְמָאָטְשָׁקָעַ גַּעֲטוֹן מִיטֿ דִי זְיַקְעָבָעַ, וּוּסְטָעָר-
דִּיקָעַ לְיִפְּנֵן אַונְ פּוֹן דָעָר הַעַלְעָרָה וּוּתִיטָּה דָעְרוֹעָן מִיקֿ :
— אַונְ דַוְּבִּיטְסָט אַוְיךֿ דָא? וּוּעָר האָט נְאָךֿ דִיר גַּעֲשִׁיקָה, וּוּעָר?
אַונְ וּוּעָר האָט נְאָךֿ אִים גַּעֲשִׁיקָה? צְוּוֹאָס האָט מַעַן אִים דָא?
פְּאַדְאָרְפָּט אַיְנָגָאנְצָן מִיטֿ זִין זְוּלְלַ-וּסְטָבָאָדִיקֿ קְוֵילָה? אַז גַּעֲלָאָפָּן אַיְן ער
הַיְּזִין אַונְ צְאָרִיקֿ הַיְּנָטָעָרָן שְׁוֹאָרְצָן טְוִיעָה, גַּעֲשִׁמְיָגָן אַיְן שְׁנִיָּאָרְיִין,
אַפְּגָנָעָשְׁטָעָלָט פְּאַרְבִּי-פְּאַבְּדִידְקָעָט פְּוּעִירִישָׁעָט פְּרִילְעָדָה, גַּעֲטָאָפָּט זַעַק
מִיטֿ תְּבָוָאָה גַּעֲרָעָגָט מְקַחְיָה, כָּאָטָשָׁ ער האָט קִינְמָאָלָה מִיטֿ קִינְזָן
תְּבָוָאָה נִישְׁט גַּעֲהָאָנְדָלָט אָונְ קִינְמָאָלָה נִישְׁט גַּעֲוֹוָאָסָטָה, צְיִ וּוּאָקָסָטָה
תְּבָוָאָה אוֹיפּן פְּעַלְזָה, צְיִ גַּאֲרָ אַוְיףֿ בְּיִמְעָרָ אַיְן וּוּאָלָזָה.

דערווויל איז אָנגעקוּמען דער טאטע, אַ פָּאָמְעַלְעַכְעָר,
 אַ שׁוּעָרָר. בָּאַלְדַּ נָאָךְ אִים זָעַמְעַן פָּאָרְפָּאָרְן מִיט אַ דְּרָאָשְׁקָעַ דִּ
 מִימָּעַ נָעַמְיָן מִיטָּן פָּעַטָּעָר בָּן-צִיּוֹן. פָּעַטָּעָר בָּן-צִיּוֹן, — אַ קְלִינְגָּר, אַ
 קִיְּלַעֲדִיקָּעָר, אַזְוִי וּוּי אַן אוּפְּסֻגְּעַשְׁטַיְפָּטָעָ אַיְנְשִׁיט, — הָאָט נִשְׁתַּ
 גַּעֲקָנְטָ אַרְוִיסְקִירִיכָּן פָּוּן דָּרְ דְּרָאָשְׁקָעַ. הָאָט מִומָּעַ נָעַמְיָן
 אַיְזָדְעַנָּעָ מִיט אַיְדְּעַלְעַ לִיפְּן אַן מִיט אַן אָנְשַׁטְּעָלָ אַוְיָחְדָּות, דָּרָ
 אִים אָונְטָעַרְגַּעַשְׁטַיְפָּלִיט אַן אַקְסָט. עַר הָאָט וּדְקָ אָנְגַּעַשְׁפָּאָרטָן, דָּרָ
 פָּעַטָּעָר בָּן-צִיּוֹן, אַין אַזְוִי אַרְוָם אַיְזָעָר עַר עַרְשָׁת אַרְאָפְּגָעָרְקָאָרָן.
 עַר אַיְזָוִי שְׁתִּין גַּעֲבְּלִיבָּן אַ וּוּילְעָ, גַּעֲפְּרִיכְטָ מִיטָּן אוּסְגָּעָ-
 שְׁטוּפָטָן בְּיַחַד, אַרְוָמְגַעְקָוִקְטָ וּדְקָ אַן צָוָם סָוִף אַוְיָגְבְּלָאָזָן פָּוּן דִּ
 רְוִיטָעָ, זָטְטָעָ לִיפְּן אַרְאָפָּהָ: —
 — קָאָלָט... בִּיסְטָ אַמְּבִין אַוְיָחְדָּתָ! וּוּפְיִילָּ גְּרָאָד
 קָאָן דָּאָס הַיִּנְטָן זִין?
 מִעַן הָאָט אִים נִשְׁתַּט גַּעַנְטַפְּעָרָט. דָּרָ אַוְיָטְגַעְקָאָכְעַנְגָּר
 קְוִידְלָאָטָעָר הַוְנְטָהָאָט אַרְאָפְּגָעָלְאָזָות דִּמְאָרְדָּעָ אָטָם פָּעַטָּעָר בָּן-צִיּוֹן
 קָאָלָשָׁן. פָּעַטָּעָר בָּן-צִיּוֹן הָאָט וּדְקָ אַפְּגָעְיוֹקָט הַגְּנַטְּעַרְוּיְיִלְעָכָטָן:
 — אַ פָּוּדוֹשָׁעָס!

דָּרָ הַוְנְטָהָאָט הַכְּנַעַדְיִיךְ אַרְאָפְּגָעָלְאָזָות דָּעַם קָאָפָּ אַוְן צָבָּ
 גַּעֲבְּלָאָנְקָעָט וּדְקָ צִוְּמִיר. עַר הָאָט אָנְגַּעַשְׁטַיְפָּלָט אַ פָּאָר וּוּאָרְעָמָעָ,
 פִּיכְכָּטָעָ אַוְיָגָן, גַּעֲדְּרִיכָּט טְרוּוּיְרִיכָּט מִיטָּן וּוּיְדָל אַוְן, מַנְ-הַסְּתָמָם, וּוּזָן
 עַר וּוּאָלָט גַּעֲקָעָנָטָ רְעוּדָן, וּוּאָלָט עַר גַּעֲפְּרִעְגָּטָן:
 — דִּין בְּרוּדָעָר אַיְזָעָטָקָעָ גַּעַשְׁטַאְרָבָן. טָא וּוּאָס אַזְוִי
 דָּעַם פָּעַטָּעָר בָּן-צִיּוֹן דִּינְעָם קָאָלָט?

מִעַן הָאָט נִשְׁתַּט גַּעֲזָעָן, וּיְ אַזְוִי דִּי נִצְכָּת הָאָט אָנְגַּעַהְיוֹבָן
 אַוְיָפָּאָלָן. אַ טְשָׁאָטָעָ וּוּרְאָנָעָס הָאָט וּדְקָ גַּעַלְאָזָות עַרְגָּעָן לִיפְּן אַיְן דִּי
 וּוּאָלְקָנָס אַרְיִין. פִּין בִּיְדָעָ זִיְּתָן שָׁאָסִי אַיְזָעָט שְׁנָנִי גַּעַלְלָגָן
 אַ צְעַשְׁנִיטְעַגְּנָעָר אַיְן פָּאָסָן, וּוּאָגָ — שְׁוֹאָרָן, וּוּאָגָ — בְּלוּיָּ אַיְן
 וּוּאָגָ — רְוִיטְ-וּוִיסָּס. אַקְעָגָנָאַיְבָּעָרָן שְׁפִיטָאָלָן, אַוְיָפְּן נַאֲנִיקָּלָ פָּוּן דָּרָ
 קְרָעַטְשָׁמָעָ, הָאָבָן וּדְקָ אַוְעַקְעַגְּשַׁטְּעָלָט צְוּוִיָּ מִידָּן, בְּרִיטָעָ, אָנְגָּעָ-
 שְׁעַלְצָטָעָ אַיְן גַּעַרְעַדְתָּ הַיְּחִינָּ מִיט צְוּוִי אַיְבָּעַרְגָּעַבְּזִיגְעָנָעָ שָׁאָטָנָס פָּוּן
 מַאֲנְסְּלִיָּתָן.

עַרְשָׁת דָּאָמָּאָלָס הָאָט וּדְקָ דָּאָס שְׁוּאָרְצָעָ טְוִיעָר פָּוּן שְׁפִיטָאָלָן

געפענט. צוויי מידע, שאקלענדיקע פערדים-קעפֿ האבן אַרוֹיסֶגֶעַ. שטעלט צוויי פֿאָר שוֹאָרְצָע אַוְיעָרָן. נַאֲךְ זַיִינְעַ לְאַנְגָּגָע, פֿאָרְוֹאָרַן. פְּאַזְטָע וּוַיְדֵלְעַן הַאֲטַזְט זַיְקָע שְׂמַאָלְעַ, שְׂוֹאָרְצָע עֲגַלָּה, אַרְזָמָעַנוּמָעַן מִיטַּמִּין טָאָטָנָס גְּרוּסָע הענט. סְחַאַט זַיְקָע מִיטַּמָּאָלָּאָן אַזְוִיגָּעַן עַולְמָם מְאַנְטְּלִיָּיט — שְׂוֹאָרְצָע, גִּיכָּע מִיטַּצְּפָלָאָן. שְׁעַטָּע קְאָפְּאָטָעַ, אַזְוִי וּיְפִיגְלַן, וּוֹאָסָס מַעַן הַאֲט אַוְיְגָעַוְעָקָט פָּוּן דְּרִימֶל. וּוַיְבָעַר וּזְעַנְעַן גַּעַלְעַפְּן צְעוֹדָרְפָּן, גַּעַשְׁטוּפָט זַיְקָע אָוּן פְּסָדָר גַּעַזְהִיבָּן דַּי דְּעָרְעָס אַזְיָּקָע דַּי אַקְסְּלָעַן אַרְיוֹת. דַּי מַאְמָעַ מִיטַּדָּע מַעַן מַרְמָעָן — הַאֲרָט נַאֲךְ דַּי מְאַנְסְּלִיָּיט. בִּיְדָע מִיטַּפְּאָרְוֹאָרְפָּעַן גַּעַקְעַט, וּיְגַעַשְׁקָטָעַן. בִּיְדָע מִיטַּאְפְּגָעַרְטָעַן מִילְּעָדָה. דַּעַל פְּעַטְעַר בְּנַ-צְיוֹן מִיטַּדָּע מַמְעַן גַּעַנְעַן גַּעַפְּאָרָן אַזְיָּקָע דְּרָאַזְשָׁקָע צָוָם סָאמָע טָזָת.

דַּעַר הַוְּגַט אֵיזָוּגָעַנְגָּעַן לְעַבְנָן מִיר. עַר הַאֲט גַּעַקְוּקָט אָוּן זַיְגָע אַיְגָעַנְגָּעַן טְרִיטָט. פָּוּן מַאְלָן צָוָם אַהֲטָט עַר פָּוּן דַּי פִּיכְכָּטָע נַאֲזָוָן. פְּעַלְעַר אַרְזָמָעַלְאָזָט אַזְיָּין בִּין פְּאָרְטָקָעָרִי.

אַ פְּרַעְמָדָע יַדְעַנְעַ אַהֲט זַיְקָע אַרְאָפְּגָעְבָּיָגָן צָוָם מִיר אָוּן מִיפָּאָזָט קְוּלָּגָעַתָּא, אָזָוְגָּלְעַן. וּוֹאָסָס הַאֲבָן טָאָטָע-מְאָמָעָן, בֵּין הַוּנָּאָזָן דַּעַרְתָּע אָוּן צְוֹאָנְצִיךְ יְאָרָן נִישְׁתָּגְּתָן גִּינְעָן אַוְיְפָן בֵּית-עוֹלָמָן. בֵּין אִיךְ מִיטְגָּעַנְגָּעַנְגָּעַן נִישְׁתָּמָעָן, וּוּבֵין צָוָם דַּי "דְּרִיְיִ בִּימְעָד". טָאָזָוָן גַּעַוְעַן הַאַלְבָּיוֹועָן. דַּי עֲגַלָּה מִיטַּן עוֹלָם, צְוֹאָמָעַגְּגָאָזָן אַיְזָן גְּרוּסָט שְׁטִיקָה שְׂוֹאָרְצָקִיָּת, הַאֲטַזְט זַיְקָע גַּעַוְוִיגָּט וּוַיְתָעַר אַרְיוֹת אַוְיְפָן שְׂאָטִיָּה צָוָם גַּוְתְּ-אָרְטָט צָוָם.

קִיְּגָעַר אָוּן נִישְׁתָּמָעָן מִיטַּמְגָעַנְגָּעַנְגָּעַן מִיטַּמְרָאָהָים. בְּלִיּוֹן דַּעַר פְּרַעְמָדָעָר, קְוּלְאַצְּטָעָר הַוְּגַט אַהֲט זַיְקָע גַּעַוְוִיגָּט בֵּין מִינְגָּעָן פִּס אָוּן גַּעַפְּאָרְטָקָעָט צָוָם דַּי טְרִיטָט זַיְגָע.

בֵּין אַוְנוֹעָר טִיר הַאֲטַזְט עַר זַיְקָע אַפְּגָעַשְׁטָעַלְטָט פְּרִיעָר שְׁאָר מִיר. אַהֲט עַר גַּעַוְוָאָסָט, אָזָוְגָּלְעַן אַיךְ וּוּאָזָן דָּא, וּוֹאָסָס הַאֲטַזְט עַר אַזְוִי אַוְיְפָן גַּעַשְׁטָעַלְטָט דַּי אַוְיעָרָן ?

אַיךְ הַאֲטַזְט מִיךְ אַוְיְרָאָרְפָּעָלְטָט, אָוּן אַיְזָן הַוְּגַט אַוְיְגָעָן. שְׁטָעַלְטָט אַוְיעָרָן אַרְיָין הַאֲטַזְט אַיךְ אַרְיְינְגָּעַשְׁרִיגָּן :

— וּוּי הַיְּסָטָא ? בָּוּרָא ?

דַּעַר הַוְּגַט הַאֲטַזְט אַזְוָאָרְפָּעָלְט גַּעַטְוֹן מִיטַּן קְאָפָּע אַיְזָן בִּיְדָע זַיְיָן.

ס'חאָט אויסגעזען, אַזּוֹ ווַיְ עַר ווְאַלְט זִיךְ אַפְגַּעַשְׁאַקְלַט פֿוַן אַזּוֹ
פֿראָטָן נָמָעַן, ווַיְ "בּוּרָעַךְ".

הָאָב אַיךְ אַנְגַּעַרְוָן נָאָךְ הַינְטִישָׁע נָעָמָעַן: "לְאַפְּאָ", "בּוּקָעַט".

— נֵיַין... — עַר שְׁאַקְלַט אַלְצְן מִיטְן קָאָפְּ אַין דַעַר בְּרִיט.

מִיר אַיז גַּעֲוָעַן קָאַלְט. דַעַר שְׁוּעוּרָעַר פְּאַלְטָן הָאָט אַרְאַפְּגָעַ.

צִיגְּנֶן-דִי אַקְסָלָעַן. הָאָב אַיךְ צָומְפַעַצְטָן מַאְלָ אַרְיִינְגַּעַשְׁרִינְגְּ דַעַט
הַונְטָן אַין אַוְיעַר אַרְיִין:

— אַ גַּוטְעַ נָאָכְטָן הַוְנָטָן!

עַר הָאָט זִיךְ צַעְפָּאַרְטָקָעַט צַו דִי טְרִיטְזִינְגְּ אַוְעַקְגָּעַ.
לְיִגְּתְּ זִיךְ אַוְיפְּן שְׁנִי מִיטְ צְוַיְ אַוְיסְגַּעַזְגַּעַנְעַ אַפְּפָעַס צַו דַעַר
שִׁיר פֿוַן אַנוּעָר שְׁטוּבָן.

אוֹ כְּבִין אַרְיִין אַין שְׁטוּבָן, אַיז יוֹשָׁע דַעַט בְּעַדְנָעָרִיס גַּעֲזָעַטָּן
אַיְינָעַ אַלְיִין אַין קִיךְ. אַוְיפְּן קְלִינְגָּעַם טִישְׁלָה, וּוֹאַסְּאִיזְגַּעַשְׁתָּאָנָעַן
דָּאָס נָאַפְּט-לְעַמְּפָגָה. הָאָט זִיךְ אַרְיִינְגַּעַשְׁפָּאַרְטָן דִי נָאָמְבָעָן אַין בִּידְעָה
אַוְיִמְגַעַשְׁטָעַלְטָעַ חָעַנְטָן אַוְן מִיטְ פְּאַרְטָעַנְעַ אַוְיִגְעַן גַּעַקְוָקָט אַין רֹוִיטָן.
בְּלוּיְלָעַכְן פְּלָעַמְל אַרְיִין.

בַּיְ מִיְין אַרְיִינְקָוּמָן זַעַנְעַן דִי הָעַנְטָן אַירָעָ גַּעַגְעַבָּן אַ פְּאַלְ
אַפְּעַר פֿוַן אַוְנָטָעָר דַעַר גַּאֲמָבָעָן אַוְן דִי גַּאֲנָצָעָ יוֹשָׁע הָאָט זִיךְ
הַאֲסְטִיק אַוְיִמְגַעַשְׁטָעַלְטָן.

— שְׁוַיְן נָאָךְ דַעַר לְיוֹהָ?

— נֵיַין, נָאָךְ נִישְׁטָן.

— בִּיסְטָן נִישְׁטָן מִיטְגַעַגְגָעַן?

— נָאָר בְּזַוְן צַו דִי "דְּרִי בִּימְעָרָה".

— אַוְן בִּיסְטָן הַוְנְגָעָרִיךְ, יָאָ?

— נֵיַין, כְּבִין נִישְׁטָן הַוְנְגָעָרִיךְ.

— אַוְן קָאַלְט אַיז דִיר, יָאָ? קָוָם אַחֲעָר דָאָ, וְעַזְ דִיךְ אַנְדִיעָר.

זִיךְ הָאָט מִיךְ גַּעֲנִיםָעַן, אַזּוֹ וַיְ מַעַן גַּעַמְט אַזְעַקְל וְאַטְטָעָ.

אַפְּדָעָר, אַוְן צַוְעַקְגַּעַזְעַצְטָה הָאָרט לְעַבְן זִיךְ. זִיךְ הָאָט מִיךְ

אַזְמַגְעַנְזָמָעַן מִיטְ אַפְּאָל גְּרוֹיסָעָ, אַוְיסְגַּעַזְוְאַרְעַמְטָעָ הָעַנְטָן אַוְן

גַּעַרְעַדְטָ מִיר גַּלְיִיךְ אַין מוֹיל אַרְיִין:

חַוְשׁוּ פָעֵל לֹא

— וואלהעם דיך און. גוט וואלהעם דיך און !
מייט איר אטעם האט זי געבלאָזָן אין מיינע פֿאָרִישְׁטִייפֶּטֶע
פֿינְגֶּער אַרְיִין, גַּעֲנוּמָעַן זַי אַיִן מַוְיִּיךְ אַרְיִין, גַּעֲרִיבֶן צוֹוְשֶׁן אַרְיִין
הענט.

— וועסט דיך אַפְּשָׂר לִיְיָגָן יָא ?
כִּיוֹוִיס נִישְׁתָּה, צַי כְּהַקֵּב אַיר גַּעֲנְטְּפֶּרֶט, נָאָר זַי הָאָט
מַיְךְ גַּעֲלָאָזָט זִיצָן בַּיִם טִישְׁל אָונְ אַלְיִין אַיְזָן אַרְיִין אַיְזָן דָּעָר
אַנְדְּעָרָעָר שְׁטוּב בְּעָטָן דָּעָם טָאָטָנס בְּעָט. דָּעָרָאָךְ הָאָט זַי אַלְיִין מַיְךְ
אוֹסְטְּגָעָטָוֹן, אַרְיִינְגְּגָעָפְּרִיט מַיְךְ אַיְזָן דָּעָר גַּרְוִיסְטָר שְׁטוּב אָונְ אַרְוָמָגָעָן
דָּעָקָט אַיְבָּעָן הָאָלָזָן מַיְיכָן אַיְבָּעָרְבָּעָט. זַי הָאָט זַיְךְ אַזְוָעָקְגַּעַזְעָצָט
בַּיִם מִיר צְוִיפִּסְנָה, אַזְוִי וַיְ אַמְּלָאָךְ דִּי מַאְמָע, וַיְעַן כְּבִין גַּעֲלָעָן
אוֹיפְּ שְׁאַרְלָאָךְ.

— זַי וַיְעַלְּן בָּאָלָד קְוָמָעָן, וַיְיִסְטָט נִישְׁתָּה ? — הָאָט יוֹשָׁע
מַיְךְ פְּלִיזְלִינְג גַּעֲפָרָעָגָט.

— נָאָר דָּעָר לִוְיה וַיְעַלְּן זַיְךְ מַן-חַסְתָּמָה, קְוָמָעָן.

— וַיְעַן וַיְעַט זַיְנָן נָאָר דָּעָר לִוְיה ?

— כִּיוֹוִיס נִישְׁתָּה.

יוֹשָׁע אַיְזָן אַרְיִין אוֹיפְּ אַזְוָעָל אַיְזָן קִיךְ.
אַיךְ הָאָבָּה גַּעֲהָרָתָה, וַיְיִזְרָאֵלְלָתְּ דָּאָרָט בַּיִם שְׁלָאָט פָּוּן
דָּעָר טִיר.

אַיְזָן שְׁטוּב אַיְזָן אַיְצָט גַּעֲוָעָן גַּוט טָוְנָקְסָן. נִישְׁתָּה מַעַר, וּוְאָס
פָּוּן דָּעָר קִיךְ הָאָט זַיְךְ גַּעֲזִיגָּן אַזְמָאָל פָּאָסִיקְלָאָזְיִיכְטִיקִיט אַיְזָן
אַיְבָּרְגָּעָבְּרָאָכָן זַיְךְ אַיְזָן דָּעָר מִיט.

יוֹשָׁע אַיְזָן צְוִירְקָעְקָוְמָעָן פָּוּן דָּעָר קִיךְ אַיְזָן אַזְוָעָקְגַּעַזְעָצָט
זַיְךְ בַּיִם מִיר אַוְיָפָן בְּעָט. אַבְּעָר שְׁוִין נִישְׁתָּה אַוְיָפִיסְנָה. פָּוּן אַיר אַיְזָן
גַּעֲנָאָגָנָגָעָן אַזְוִיִּיסִיקָּעָ פָּאָרְנָעָקִיטָה, אַזְוָעָכָע אַזְוִיִּיפָּן גַּוְמָעָן אַיְזָן
אַיְזָן דָּעָר נָאָר. אַזְאָרִיחָ פָּוּן אַזְמָאָל מַעְנְטָשָׁה הָאָב אַיךְ נָאָר קִינְמָאָל
נִישְׁתָּה גַּעֲשְׁפִּירָט.

— סְאַיְזָן דִּיר שְׁוִין וְוָאָרָעָם ? — הָאָט זַי צְוָעָבְּוִיָּגָן צַי מִיר
אַיר גַּרְזִיס פְּנִים.

— אַבְּיִיסָלָן. — הָאָב אַיךְ גַּעֲנְטְּפֶּרֶט אַיְזָן גַּעֲפִילָט, וַיְיִזְשָׁעַט

ר'יך גיט מיר אין חאלו אַרְיִין אוֹן פָּזָן דָּבָר — ערצען טיך אַיִן
די געדערים אַרְיִין.

— באַלְד... ס'ז'וּעַט דִּיר בָּאַלְד אַינְגַּאנְצָן חַזְרָעָם וּוּרְדָן.
אַיך הַאָב גַּעֲלָעָטָן, וּוּ אַוְיף דַּשְּׁר פָּאַלְדָּאָגָעָה תַּאֲבָן אַפְּגַעַזְוָאָגָעָן
צְוּוֵי טַוְיבָּעָ קְלָעָפָן. דָּאָס הַאָט יוֹשָׁעָ, זַעַט אָוִיס, אַרְאָפְגַעַזְוָאָרָפָן פָּזָן
די פִּיס צְעָרֶשֶׂת אַיִן שָׁוֹן, דָּרְגָּאָךְ דָּעַם צְוִוִּיָּהָן.

— באַלְד, באַלְד... — האָט אַיד אַטְעָם הַיְזָרִיקְלָעָד אַיִן אַפְּ
געַהָּאָקָט גַּעַצְיְּטָרָט:

מִיט האַלְבַּ-דְּרוּמְלִידִינָעָ אַוְיגָן, פָּאַרְפְּרוּרְיעָנָעָ אַוְן מִידָּעָ, הַאָב
אַיך גַּעֲזָעָן, וּוּ יְזָשָׁע נַעַמְתָּ אַרְאָפָן פָּזָן זַיְד דָּעַם רַוִּיטָן קְאַפְּטָצָן, וּוּ
זַי שְׁנוֹרְדָּעָט-אַוְיף דִּי פָּאַרְכָּאָנָקָעָ. מַוּ זַיְן, אָז דִּי בָּעַנְדָּלָעָךְ אַרְוָם
דָּעַר בָּאַרְכָּאָנָקָעָ הַאָבָן זַיְךְ עַרְגָּעָן-וּוֹאָ פָּאַרְכָּנוֹפָט. מַחְמָתָ יְזָשָׁע
אַטְעָם אַיז גַּעַוְאָרָן סְפָנְדִּיקָ, אַוְן אַזְוֵי סְפָנְדִּיקְשָׁרָהִיטָה הַאָט זַי גַּעַזְעָן
וְאַרְפָּן אַיִן טַוְיכָעָלָן חַלְל אַרְיִין:

— פְּשִׁיאָקְרָעָוּ, בָּאַלְעָרָאָגָן...

אַבְּעָר דָּאָס הַאָט נִישְׁתְּלָאָגָן גַּעַדוּרְיעָט. דָּאָס אַיְבָּעָרְבָּעָט אַיְבָּעָט
מִיר הַאָט זַיְךְ פְּלַזְצְּלִינָגָן גַּעַגְעָבָן אַחֲרֵי אַוְנְטוּעָן אַוְן בָּאַלְד הַאָב
אַיך דָּרְפִּילְטָ לְעַפְן מִיר יְזָשָׁעָס גַּרְוִיס, אַוְסְגַּעַזְוָאָרָעָט לִיְּבָן,
סְאַיְוָן מִיר גַּעַוְאָרָן עַנְגָּאָן דָּעַר קָעָן. מַוּ זַיְן פָּאַר שְׁרָעָן,
צַיְאָר אַיְבָּעָרְרָאָשָׁוָנָגָן הַאָב אַיך מִיךְ גַּעַגְעָבָן אַשְׁר אָז דָּעַר
וְזָאָגָן.

— קוֹם אַהֲרֹד דָּאָ. נַעֲנְטָעָר... — האָט יְשָׁע מִיךְ צְרִיקְצְּגָעָן.
צְוִינָן צַיְזַיְרָן — אַט דָּאָ וּוּטָם דִּיר זַיְן וּוּאָרָם. גַּיב אַחֲרָד דִּי הַעֲנָתָן,
נוּ וּוּאָרָעָם ?

— וּוּאָרָעָם...

— בּוּגְן צַיְ דָּעַם קָאָפָן, אַט דָּאָ... אָז, וּוּאָרָעָם ?

— וּוּאָרָעָם...

— האָט אַזְזַעְטָ קָאָלָט מַוְילָ, בְּחוֹרְלָ מִינָּס. אַפְּגַעַזְוָיְרִין סְמַוְילָ,
גַּעַבְעָן.

כְּהַאָב אַיְנְגַעְצְּיוֹגָן דִּי פִּיט. אַיִן בָּעַט אַיז גַּעַוְאָרָן עַנְגָּן.
לְהַאָב נִישְׁתְּפָאָרְשְׁטָאָגָעָן דִּי סְבָהָה. שְׁלָאָפָן אַיך דָּאָךְ שְׁטָעְנְדִּיקְ מִיטָן
טָאָטָן. פָּאַרְוּאָס אַיז מִיר מִיט אִים קִינְמָאָל נִשְׁתְּפָן עַנְגָּן ? פָּאַרְוּאָס

בריט נישת איזי דעם טאטנס ליעב? און פאָרוואָס בין איך איזו אנדערש געווֹאָרן? זאלעס זיין דערפֿאָר, ווֹאָט די לִיפְּנַן אַירע הָעָרָן צוּישט אוֹיף אוֹ דערוואָרְעָמָעָן מײַן אַפְּגַעְפְּרִירָן מוֹלֵךְ ווי איזיך בין אַנטְשָׁלָקְפּן געווֹאָרָן, ווֹיס איך נישט. כְּהָאָבָּדָה צוּישט געהרט יוֹשָׁע אַוּוּקְגִּין. כְּהָאָבָּדָה איזיך נישט געהרט, ווֹעֲן טאָט-מאָמע זונען געַזְמוּעָן.

ווען כהאכ צוריק געגענט דז אוניגן איז שווין דער טאטע געוזען אויפן בעט מיט די פיס אוקיף דער שטוב א羅יס און אַרוֹפֿ- געוציגן אויך זי דז שטיוויל. די מסמע, אַרְוּמָגָעַנוּמוּן דעם קאָפּ מיט אַדערעלָאָה האט זיך אַינְגָעַנְקִינְטוּשָׁת אֵין אַ קְלִין בענְקָעַלְעָאָרְיִין, אָזֶוּ ווי אַ קִינְד. דָּאָרְטָה האט זיך געוויגט אֵין דער ברײַט. אֵין דער קִין האט יוושע צעהאקט אַ פָּאָר שִׁיטְלָעָךְ הָאָלָּן. די קְלָעָט יְעַזְעַן גְּעוּזָן טְרוּקָעָנָל גִּיכְעָ, אָזֶוּ ווי יוושע ווֹאָלֶט דָּאָרְטָה צוּ עַמְצָעָן אוֹסְגָּעָלָות אַיד כְּפָס.

יְאָה, יוֹשֵׁעַ. וּוֹאָס אִיז דָּאָס גַּעֲוָעָן מֵיט יְיוֹשֵׁעַ? וּוֹי קְוֹמֶט?
 דָּאָס שְׂוִין צַו הַאֱקָן חָאָצֵץ? וּוֹי לְאָנָג אִיז גָּאָר, אָז זַי הַאָט דַעֲרוֹאָ-
 רַעֲמַת מֵין מוֹילָן? זִיכְּצָט גָּאָר דַעֲרָט טַاطָּע בֵּי מִיר אוּפָן בְּעֵת מֵיט
 אַיְינְסַנְדָּרִיְיטָע פְּלִיצָעָם. דַי מַאֲמָע ווַיְגַת זַיְךְ אוּפָן קִינְדִּישָׁן בְּעַנְקָעָ-
 לָעַ. אָזָן יוֹשֵׁעַ אִיז גָּאָר אַין קִיךְ- שְׂוִין טָאגָן. אָרִיךְ דַי גּוֹרְיָע, שְׂוִין
 לְאָנָג נִישְׁתַּחַווּקָאַלְכָטָע ווּעַנְתַּע זַעַט זַיְךְ אָפְּ אַגְּרִינְיָע, פָּאַרְשָׁלָאַפְּעַנְעָ-
 לְכָטְחִיקִיָּע.

פָּזָן אֲ דִיק, גַּעֲפִינְגֶּעֶרט גַּלְאֹז אוּפִין פַּעֲנְסְטֶעֶר צִיט זִיך אַ קְּלִיּוֹן.
פְּלִיאָן אַיִּילְפְּלִיאָן.

דער מצעט האָט שוין געהאָט אַרוּפֿגעַזְוִיגָן בִּידֶע שְׁטוּווֹל. דער גַּרְוִיטָעֵר, גַּעֲלָעֵר טַלִּית-קְטָן האָט זִיךְעַקְבִּיְתִּשְׁטָה אוּף זַיְנָע פְּלִיכִיעָמָע, ווי אָן אַלְטַ שְׂטִיקָן "שְׁמוֹת". עַר האָט אַוְיסְגָּעַדְרִיאַט דִּיבָּאָרֶד אָנוֹ מִיר אַיְן בַּעַמְּדָא אַרְיָינוֹ:

— הַיְיָ דִּיק אַוִיכָּ ? — הַחֲטָאת עַד גַּעֲזָאנְט — מַעַט זִיךְרָא לְאַלְפָן דָּאוּוֹעָנוּ.

אליעין האט ער אַרְיָנְגָעַשְׁטָלֶט די הענט אין די אַרְבָּע פּוֹן
אלטען צִיְּגָעַנְעָם כָּאַלְאָטֵל אָונֵן אַיז אַרוֹסִים פּוֹן שְׁטוֹב.
על האט זיך נישט לְאָנְגָּג גַּעֲזִימְטַט. באָלֵד אָינֵ ער צְוַיְיכָנָע.

קומוּן צוֹאָמָעַן מִיט צוֹיִי קְלִיְינָעַ יְוָדְלָעַן, וְאָסַ האָבָן זִיךְ פַּרְעָםָד
אָזָן פַּאֲרָחִידְוָשָׁט אַרְוָמְגָעְקָוְקָט אַיְבָעָר דָּעַר שְׁטוּב. דָּעַר טָאָטָעַ הָאָט
וַיִּי גַּעֲלָאָטַ שְׁטִיןַ אָזָן אַיִן וּוְיִדְעָר אַרוֹיסַ אַיִן דְּרוֹיסַן. אַזְוִי עַטְלָעַכְע
מַאֲלַ — בֵּין אָנוֹנָעָר שְׁטוּב אַיִן פַּאֲרָנוֹמוּן גַּעֲוָאָרַן מִיט פְּרָעָמָד
נִישְׁטַ-צַּעַקְעָמָטַע בְּעַדְ אָזָן וּוְאַכְעָדִיקָעַ, קָאַלְטָעַ קָאַפְּאַטָּעַס.

פָּונַ פֻּעַנְסְטָעַר צַוְּ דָעַר וּזְאנַט, אָזָן פָּונַ וּוְאַנְטַ צַוְּ פֻּעַנְסְטָעַר
הָאָט זִיךְ גַּעֲטָרָאָגָן אַגְּדָה, נִיכְטָרָעַן גַּעֲבָרוֹמְעָרִי. אַוְיָף דָעַר קָאַמָּאַ-
דָעַ אַוְיָף דָעַר שָׁאָנָקַ האָבָן זִיךְ גַּעֲבָרָאָכָן צַעַפְלָאַטָּעַטַע שְׁטִיקָעַר
שְׁאָטָנָס, אַרְוִיְגְגָעָרָוָקָט זִיךְ בֵּין אָוּפָן בְּעַלְיָקָ, אַזְוִי וּוְיִי דִי שְׁטוּב
אַלְיָין וּזְאַלְטַ זִיךְ צַוְּ עַגְבָּגְגָוּעָן.

דִי מְאָמָעַ מִיט אַיִר נִידְרִיק בְּעַנְקָעַלְעַ הָאָט זִיךְ אַוְעָקְגָעָרָוָקָט
צַוְּ אַוְיָוָן. יְוָשָׁע אַיִן פָּונַ צִיְיט צַוְּ שְׁטִיןַ גַּעֲבָלִיבָן אַיִן דָעַר
אַפְעָנָעַר טִיר מִיט אַשְׁיִיטַ הָאָלָאָז אַיִן דָעַר הָאָנָט. אַיִךְ הָאָבַּ מִיךְ
אַיְנָגְעָקְנִיְתָשָׁטַ צְוִישָׁן דִי קָאַלְטָעַ קָאַפְּאַטָּעַסַּ פָּונַ דִי פְּרָעָמָדָעַ יְזָדָן
אָזָן מוֹרָא גַּעֲהָאָט צַוְּ קְלָקָן אַחְהָן, וּוְאַיְוָשָׁע אַיִן גַּעֲשָׁטָאָגָעָן. צִיצִיתַ
פָּונַ טְלִיתִיםַ הָאָבָן זִיךְ נַאֲכָגְעַשְׁלָעַטַּ אַוְיָף דָעַר פְּאַלְאָגָעַ, אַזְוִי וּוְיִי
וּוְיִסְטַעַ וּוְעָרִיםַ. אַיִד מִיט אַהֲנָגְעָרָיקַ קְוָלַ הָאָט זִיךְ אַיִן דָעַר
בְּלִיְיטַ גַּעֲשָׁקָלַטַּ אַיְבָעָרַ טִישָׁ אָזָן הוֹיךְ גַּעֲשָׁלְוָגָעָן דִי וּוּרְטָעַר.
דָעַר טָאָטָעַ, וְאָסַ אַיִן גַּעֲשָׁתָאָגָעָן מִיר צְוָקָאָפָס, הָאָט אַרְוִיַּ-
גַּעֲלִיגַטַּ אַלְעַ פְּנִיפְנִיגַעַר אַוְיָף מִינָס אַן אַקְסָלַ אָזָן מִינָן פָּנִים גַּעַ-
וּוְיָן מִיר אַיִן סִידּוֹרַ אַרְיָין:

— נָה, אָ...

נָאָבָן דְּצָוְעָנָעַן הָאָבָן זִיךְ דִי יְזָדָן גַּעֲנוֹמָעַן אַרְוִיְשָׁאָרָן. שְׁוּעַ
דָעַ, פַּאֲרָבְאַקְעָנָעַ שְׁטִיוֹלַ הָאָבָן נִשְׁטַ-נִיחָאָדִיק גַּעֲטָשָׁפָעַט אַיְבָעָר
דָעַר פְּאַלְאָגָעַ. מַעַן אַיִן פַּאֲרָבְיִינְגְּנָגָעָן פָּאָר דָעַר מַאְמָעַס נִידַּ.
רִיקָן בְּעַנְקָעַלְעַ אָזָן מַעַן הָאָט דָאָרַט עַפְעָס אַרְיִינְגְּגָעָרָמָט.
אַיִן שְׁטוּב אַיִן גַּעֲבָלִיבָן הָעָנָגָעַן אַדְעָמְפִיקָעַ רִיחַ פָּונַ קָאַלְטָעַ
וּזְאָטַע אָזָן פָּונַ אַפְגָעַנְזָטָעַ מַלְבָשִׁים. אַוְיָפָן טִישָׁ הָאָבָן זִיךְ גַּעֲוָאָלַ-
גַּעֲרָתַ צְוִויַי צְעַוְאַרְפָעַנְעַ טְלִיתִים מִיט פְּאַרְגָעַלְטָעַ צִיצִיתַ. דָעַר טָאַ
פָּונַ דָעַר בְּלִיְעַר, קָאַלְטָעַר הָאָנָט אַרְאָפַ.
הָאָט עַס אַזְוִי גַּעֲדוּעָרַט אַגְּנָצָעַ וְאָזָן פָּונַ שְׁבָעָה-זִיכָן. אָ...

האט זיך פמעט ווי נישט אוייפגעוויזן פון איר פיסנבענטקעלע. זיך זייזושע דעם בענדערס, או זיך האט שווין געהאָט צעהאָקט אַבִּישׂ הַאַלְּזִי, אָנוֹ אַונְטֶער דֵּי פִּיעִירְקָעָס אַיז שוֹין אַפְּגַּעַנְגַּעַן דָּאַס פִּיעִיר — האט זיך זיך אַוְיך אַזְוּעַקְגַּעַזְעַט אַוְיך אַ פִּיטְנְבָּעַנְקָעַלְעַ. אָנוֹ פּוֹנְקָט ווי די מַאֲמָע, אַוְיך גַּוְוִיגְט זיך אַין דָּעַ בְּרִיטִית.

די מומעס, ווֹאָס זענְעָן גַּעֲקוּמָעָן אַין די אַוְיפְּדָעַרְנָאָכָּטָן מַנְחָם. אַבְּלִי זַיִן, הַאֲבָן מִתְּגַּעֲרַעְנָגֶט דָּאַס שְׁוִיְּגָן פָּן דְּרוּיסְנְדִּיקָּן שְׁנִיִּי. זענְעָן גַּעֲזָעָן בַּיִּי אָנוֹן אַזְוִי ווי אַוְיך דָּעַרְוִיִּיל, הַאַלְּבִּידְ-דָּרִימְלִי. אַרְעָם. מַעַן האט נִשְׁתָּאָרְאַפְּגַּעַנְמָעָן פָּוֹן זיך די מַלְבָּשִׂים, דִּיקָּן, אַגְּרָעָם. נִשְׁתָּאָגְּנוּזְפָּן זיך צוֹי קִינְנָעָם מִטְּסָטְקִין וְוֹאָרט. אַפְּגַּעַזְעַס, נִשְׁתָּאָגְּנוּגְנָט זיך, אַצְּיִגְעָטָן מִיטְּדִּי אַקְסְּלָעָן אָנוֹן אַרְוֹיס אַין זַיְעָרָעָה הַיְּמָעָן אַרְזִין, וְאוֹסְאִין קִינְנָעָר נִשְׁתָּאָרְבָּן אָנוֹן וְאוֹזָעָן.

בלייז צוויי פעטערס האבן יא געלצאות פון זיך הערן. איז נער — דער פעטער שמואל מיט די לויינדיקע הענט. האט נישט געקענט מוחל זיין משהן, וואס יענער איזו געשטארבן; דער צוויי טער — פעטער באנציגן האט זיך פטדר געריבן די פלאכגע הענט. לעך און פטדר געהאט טענות צום רבונו של עולם:

— ביטאט אַם בָּנִין, ווֹאַסְפֵּאָר אַ ווַיְמַתֵּעַ ס'חַאֲזַט זִיךְ גַּעַשְׁתַּעַלְתֶּה.
 אָז קוֹלֵן זְעַנְעַן צְגַלְיִיךְ מִתְ גַּאֲדֵד ? זָאנְ אַיךְ צַי מִין ווַיְיִבְ...
 אָפְעַד דָּא הַאֲטַדְיַה מִתְ גַּאֲדֵד ? זָאנְ אַיךְ צַי מִין ווַיְיִבְ...
 אָוְינְגַן אָוְן אָפְיַסְלַ אַגְּטַעַד דָעַר נָאָתָה אָפְיַסְלַ מִתְ גַּגְדִּישַׁ-פָּאָרְצִינְגַן
 נִיגְגַּדְלַ, הַאֲטַדְיַה זַי גַּעַבְעַן אַנְכּוּגְהַעֲרַן :
 — בָּנָצְיָה, מַעֲמִיד שׂוֹין אָפְשַׁר גַּיְין ? הָעַ, בָּן-צִיּוֹן ?

ק א ט ר ת ל צ ר ד ל

אֲנוֹנוֹ אֵין שְׁטוֹב אַרְיִין וְעַנְעַן שְׁוִין מַעַר קִין מְנַהַם-אָבָל-גַּעַס
נִשְׁטַח גַּעֲקוֹמָעַן. אַיְבָּעַר דָּעַר קַאֲמַאְדָּע הָאָט זִיךְ בָּאוֹוִין מְשָׁהַט
פָּאַטָּאָגְרָאָפִיעַ, וּזְאָס דִּי מַאְמָעַ הָאָט גַּעֲלָאָט אַיְגָרָעָמָעַן. דָּא, אַוִּיף דָּעַר
פָּאַטָּאָגְרָאָפִיעַ, הָאָט מְשָׁה נִשְׁטַח גַּעֲהָאָט קִין קִילְעָכְדִּיק פְּנִים אָנוֹ
נִשְׁטַח קִין אַוִּיסְגָּעָקְנִיְפְּטָע בְּעַקְלָעַן. אַוִּיפְּנָן טָוִיטָן פָּאַפִּיר אַיְזְגַּעַטְאָ
גַּעַן אַ דָּאָרָעַר בָּחָור מִיט אַ בְּלָאָס, דָּעַרְשָׁאָקָן פְּנִים, אֵין הָאָנָט
אַ וּוַיְסָעַ, דִּי צְוִוִּיתָע - אַ שְׁוֹאָרָצָע, אַזְוִי וּוֹי אֵין אַ גּוֹמָעָנָעַ
הָעַנְשָׁקָע. דָּעַר הָאָט גַּעֲקוֹקָט אַוִּיף אַ זִּיטָּ, פְּרָעָם, שְׁטִיפְּלָעַן,
אַזְוִי וּוֹי עָר וּוְאַלְטַט דָּאַ אֵין שְׁטוֹב קִינְעָם נִשְׁטַח דָּעַרְקָעַט.
אֵין יְעַנְעַ טָעַג אַיְזְגַּעַט אֵין אֵינוֹ אֵין שְׁטוֹב אַרְיִין אַנְגָּעָקְוָמָעַן נָאָר
אַ פָּאַטָּאָגְרָאָפִיעַ, גַּעֲקוֹמָעַן אַיְזְגַּעַט אַזְוִישָׁ פְּנָן פְּקָאָטָעָרְנָאָסְלָאָוַן, וְוֹאָז
לִיְיָבָעַ, דָּעַם טָاطָנָס זָוָן פְּנָן עָרְשָׁתָן וּוַיְיָבַע, הָאָט גַּעֲדִינָט בֵּי פָאַגְּנָעַ.
גַּאֲרַ אָן אַנְדָּעָרָר מְעַנְטָשָׁ פְּנָן מְשָׁהָן. מִיט אָן אַנְדָּעָר אַוִּיסְזָעַ
אָנוֹ מִיט אָן אַנְדָּעָר גַּעֲשָׁטָעַלְיַ. אַ הָוִיכָּר מִיט שְׁפִיצָקְ-צְגָעָשָׁנִיטָעָנָעַ
וּוְאַנְסָעָלָעַ, אֵין אַ קִילְעָכְדִּיק הַיְתָל אַנְסָעָלָעַ, מִיט שְׁלַיְפָעַס
אָנוֹ מִיט קָנָעַפְּ - הָאָט זִיךְ לִיְיָבָע אַוִּיסְגָּעָצְיוֹגָן בֵּי אַ טִּישָׁלְיַ. אַגְּנָעַ
שְׁטָעַלְט אַ פָּאַרְבִּיטָן פְּנִים אָנוֹ גַּעֲקוֹקָט מִיט אַזְוָלָכָע בְּסִטְרָע-אַוִּיטָּ
גּוֹרִיסְעָנָע אַוִּיגָן, אַזְוִי וּוֹי עָר וּוְאַלְטַט פְּנָדָעָרְוּוִיטָנָס דָּעַרְזָעַן אַנְקָוּמָעַן
דָּעַם שְׁוֹגָא מִיט בִּיקָּעַן אָנוֹ מִיט שְׁוֹועָרְדָן.

דָּעַר טָאָטָעַ הָאָט גַּעֲנָטָעַר צְגָעָרָקָט דָּאָס נָאָפְטָלָעָמְפָל אָנוֹ
גַּעֲנוֹמָעַן זִיךְ גַּעֲנוֹי צְנָקוֹן צְוַיְיָבָעָס פָּאַטָּאָגְרָאָפִיעַ. בְּשָׁעַת מְעַשָּׂה
הָאָט זִיךְ דָּעַם טָاطָנָס גּוֹרִיסָע, שְׁוֹאָרָצָע בָּאָרְד צְעַשְׁגָּטָן אַוִּיף צְוִוִּי
חַלְקִים, אַוִּיף אַ לִיְכָטִיק אָנוֹ אַוִּיף אַ טָּוְנָקְ חַלְקָ, צְוִישָׁן דָּעַר לִיכָּט

און טונקלקיט האט זיך פון איין ווינקל מוויל צום צוויטן פאמעלען איבערגעליגט א שפיז צונג, וואס דער טאטע האט אין גרויס שארגומענקייט אroiיסגעשטוקט.

— וואס זאנגטו עפערס צו מיין לייבקע? — האט ער גערעדט אין דער פאטאגראפיע ארין, אפגעריקט זי אביסל פונדערוויתנס, דערנאך ווילער זי צוגענומען בענטער:

— א גאנצער אפייצער איז ער דארט גוואארן בי פאנזען. געמיינט האט דער טאטע — די וווערטער זאלן דערגין צו דער מאמען, זי זאל זיך מיט עפערס אפרופן און מספיט זיין, איז פון לייבקען איז טאקט גוואארן א גרויס לייט. אבער די מאמע האט שוין די פאטאגראפיע געהאט געוזן בייטאג. זי האט זיך שוין געהאט גוט אויסגעווינט. קיקנדיק אויף איר זונס פארטרעדט, גוט אויסגעשניצט און גוט אפגערויפצט:

— און מיין משה ליגט, נבעען, אין דער ערדי... איכט, איז דער טאטע האט גערענט, האט זיך קאָפּ ארכובוינן אויף א זייט. די נאָז האט אלֿין פון זיך א זונס געטן. אבער קיין תשובה האט זי דעם טאָטן נישט געגעבן.

דער טאטע אלֿין איז קיין גרויסער רעדער נישט געווען. איז זינע האָלְבָּ-דָּרִימְלְדִּקָּע אוניגן איז איביך געלעגן א פארטוייבט שטייךיקיט. ער האט געקוקט אויף א מענטש נישט און די אוניגן צריין, נאָר אויפּן מוויל, צוֹוי ווי ער וואָלט נישט געהאט קיין איבריקן צוֹרְוִי צוֹ יונעמס ריד. די מאמע האט אים טאקט גע' חאָלְטָן פָּאָר א טויבעלען און גערעדט צו אים העכער, ווי געוועינלאָען. דער טאטע האט לֵיב געהאט אָרוּמוּצְדָּרִיעַן זיך איבער דער שטוב און א וואָרְעַמְעַן, געשטעפטן שפאנצער, פָּאָרִיכְטָן א בענקל, אונאיין דעם זיינער, שנידן אָשֶׁר-יְצָרְפָּאָרִיכְעַן. איז, איז די מאמע האט גערעדט צו אים העכער, ווי געוועינלאָען. האט ער זיך אפגע שטעלט אינמיינט גיין, אויפּגעחוּבָּן דאס גרויסע, שווארץ-באָוָאָקסענע פְּנִים און אַנְגָּעַשְׁטָעַט אָוִיך דער מזמען דעם האָלְבָּ-דָּרִימְלְדִּקָּע בליך זיינעם:

— וואס שרייסטו עפערס צו מיר? כ'בֵין דען טויב?

— וואס דען ביסטה, הערעווודיק? — האט די מגמע אפגע.

פסקנות איינמאָל פֿאָר אַלְעַ מַאָּל אָוֹן בְּשָׁוָם אָוֹפָן נִישְׁט גְּעוֹוָאָלֶט
נַאֲכְגַּעַבָּן, אָז דַּעַר טַاطָּע אֵין נִישְׁט טַוּיבָ.

איַצְטָן, בַּיְּ לִיְּבָקָעַס פָּאָטָאָגְרָאָפְּיעַ, הָאָט דַּעַר טַاطָּע אָוָסָ.
גְּעַדְרִיטַּסְפְּנִים פָּזָן טִיש אַזְוּעַק צָוָם בְּעַמָּ, וּאוֹ דַּי מַאְמָע אֵין גַּעַ.
זַעַסְן. אִין בְּלִיק זַיְינָעָם אֵין גַּעַלְעַגָּן יְעַנָּע נִישְׁט-זִיכְעָרְקִיטַּס, וּעַן
מַעַן בְּאָגְעַנְגַּט אַמְעַנְטַש אָתָן מַעַן וּוַיִּסְטַּט נִישְׁט, צַי מַעַן קָעָן אִים
יאָ, צַי מַעַן קָעָן קָעָן אִים נִישְׁט.

רַעַדְסַט עַפְעַס הַיְּינָט אַזְוִי שְׂטִיל — הָאָט עַר זִיךְ אַנְגְּעַרְזָהָן.

— כִּידְעַד גָּאָרְגִּישָׁת. וּוֹעֵר זַאנְט דַּעַן, אָז אַיךְ רַעַד.

— וּוֹאָס-זַשְׁעַ דַּעַן הָאָסְטוֹ גַּזְזָגָט ?

— כְּחַאָפָן גָּאָרְגִּישָׁת גַּזְזָגָט. לְאָז מִיךְ צָרוֹן.

דַּעַר טַاطָּע הָאָט גַּעַקְוַקְט אַוְיָף דַּעַר מַאְמָעַס מוֹלִיכָּ. דַּי טַוּבָ-
לְעַכְעַ שְׂטִילְקִיטַּס אַיִן דַּי אַוְיָגָן הָאָט זִיךְ פָּאָרְשָׁאָטָּהָן. דַּי מַאְמָע
הָאָט אַיְצָט אַוְיַגְעַזְעַן אַפְּרַעְמַדָּע, נִישְׁט קִין הַיגָּעָ. הָאָט דַּעַר טַאָ
טָע אַנְגְּעַשְׁטַעַלְט זַיְינָן אַיְינְגַּהָעָרְטַמְוַיְל אַוְיָף מִיר אָוֹן פָּאָרְשָׁאָרְצָת
אַיִן זִיְיט שְׁטָרָן :

— מִדְאָרָף אִים אַנְשָׁרִיבָן אַפְּרַיוֹלָ, לִיְּבָקָעַן. קִין קַאְטָעָרִיָּה
נַאֲסָלָאוֹ דַּאָרָף מַעַן שְׁרִיבָן.

גַּעַמְיִינָט הָאָט עַר דַּעַרְמִיט צַוְּזַאנְ, אָז וּעַן עַר אַלְיַין זַוְאָלֶט
גַּעַקְאָגָן, וּזַוְאָלֶט עַר נַאֲךְ הַיְּינָט אַנְגְּעַשְׁרִיבָן אַפְּרַיוֹלָ קִין קַאְטָעָרִיָּה
רַיְנַאָסְלָאוֹ. נַאֲךְ אַזְוִי וּוֹיְמִיטָן שְׁרִיבָן מוֹעֵד אַנְקְוּמָעַן צַוְּזַעְ
מַמְמָעַן — הָאָט עַר נִישְׁט קִין אַנְדְּעָרָעָ בְּרִירָה, וּוֹיְ צַוְּזַעְתָּן,
בֵּין דַּי מַאְמָע וּוֹעֵט זַיְינָן אַוְיַפְּגַּלְיִינְט.

דַּעַרְוַיְילָ הָאָט עַר אַזְוּקְגַּעַלְיִינְט לִיְּבָקָעַס פָּאָטָאָגְרָאָפְּיעַ אַיִן
אַ שְׁוּפְּלָאָד פָּזָן דַּעַר קָאָמָדָע, צְוִישָׁן דַּעַר קָלְאָרָעָר וּוֹעֵשׁ. פָּזָן צִיְּיַת
צַוְּאִיטָן, סְרוּבָ שְׁבַת-צְנוֹאָכָטָס נַאֲךְ דַּעַר הַבְּדָלָה, הָאָט עַר אַרְוִיסָּ
גַּעַרְוקָט דַּי שְׁוּפְּלָאָד, גַּעַנְוּמָעַן דַּי פָּאָטָאָגְרָאָפְּיעַ, אַוְיַפְּסָנִי זִיךְ צַוְּ
גַּעַרְוקָט צַוְּ אִיר אַיִן אַוְיַפְּסָנִי דַּעַרְמָאָגָן, אָז מַעַן דַּאָרָף אִים שְׁרִיבָן
אַפְּרַיוֹלָ קִין קַאְטָעָרִיָּהָן אַזְוָעָן אַזְוָעָן אַזְוָעָן אַזְוָעָן אַזְוָעָן
אַיִם אָוֹן נִישְׁט צַוְּזַעְן זַיְינָן זַיְינָן לִיְּבָקָעַ.

דַּעַר וּוַיְנְטָעָר אִין יְעַנְעָם יָאָר אִין גַּעַשְׁטָגְּנָעָן אַפְּאָגְגָהָרָגָן.

שאַרְפֶּעֶר. די פְּלֹמֶט אַוִיפָּן הוֹף אֵין גַּעוּעַ בָּצָחָנְגָעַן מִיט אַנְגָּעַן שׁוֹאַלְעֲגַעַן אַפְּנָס אַיִזְגַּן, אַזְוִי וּוּמִיט שְׁוּעָרָע שְׁטִיקָעָר גַּעֲגָסָן נְלָאָגַן. אַיְן די רִינְשְׁטָאָקָן יַעֲנָעַן אַיבָּעָרָנָאָכָט פָּאַרְגְּלִיוּוּעָרָט גַּעֲוָאָרָן אַרוֹסִיסָן גַּעֲנָאָסָעָנָעָ פָּאַמִּישָׁאָפָּן מִיט אַוְמְרִינְגִּיקִיטָן. דָּאָס שְׁלָאָס פָּן דָּעַר טִיר הָאָט זִיךְ גְּלִיטְשִׁיק אַיְן וּוּוִיס גַּעַזְיְּלִבְּעָרָט אַוְרִיךְ דָּעַר שְׁטוּב אַרְויִיסָן. די וּוֹעַנְטָ פָּן דָּעַר קִיךְ, וּוֹאָוּ יוֹשָׁע אֵין גַּעַשְּׁלָאָפָּהָן, הָאָבָּן אַוְרִיךְ דָּעַר גַּעַנְגָּאָנָצָט מִיט אַבְּלִילְעָד-גְּרִינְגָּרָרָפִּיכְטִיקִיטָן. די אַיְגָּעָנָעָ פִּיכְטִיקִיטָן חָאָט זִיךְ אַזְיִיךְ אַפְּגָּנוּעָצָט אַוְרִיךְ דָּעַר וּוֹאנְטָן, וּוֹאָוּסְאִין גַּעַשְּׁטָאָנָעָנָעָנָעָ דָּעַם טָאָטָנָס בְּעָטָן. סְהָאָט נִישְׁתָּגַעְתָּהָאָלְפָן דָּאָס אַיְזְעָרָנָעָ אַיְזְעָלָעָ אַגְּמִיטָן שְׁטוּבָן מִיט די פָּאַרְצְוִינְגָּנָעָן, הָאָלְבָּדָפָּאַרְזְּשָׁאָוּרְמָעָ בְּלָעְכָּעָנָעָנָעָ רָעָרָן אַונְטָעָרָן נִידְרָאָקָן בְּעָלִיקָן. סְהָאָט נִישְׁתָּגַעְתָּהָאָלְפָן דָּאָס לִיםָּ, מִיט וּוּלְכָעָן מַעַן הָאָט פָּאַרְקְּלָעָבָטָן די שְׁפָאָרָעָס גִּיםָּ פָּעָנְסְטָעָר אַוְן סְהָאָט אַפְּלוּגָן דָּעַם נִישְׁתָּגַעְתָּהָאָלְפָן דָּי וּוּאָטָעָ, וְאָס אֵין אַפְּגָּעָלָעָנָעָנָעָ אַגְּבָּצָן וּוּנְטָעָרָן צְוִישָׁן די טָאַפְּלָטָעָ פָּעָנְסְטָעָר אַוְן גַּעַן וּוּיקְּטָן זִיךְ אַיְן אַיְזָן.

דָּעַם טָאָטָן הָאָט עַס אַבְּעָרָן נִישְׁתָּגַעְתָּהָאָלְפָן גַּעַעַלְאָפָּן שְׁוּעָרָ, מִיד. נָאָר אֹזְסְאִין גַּעַקְוּמָעָן אַרְוּם פִּיר אַזְיְּגָּרָר פָּאַרְטָאָגָן הָאָט עַד זִיךְ שְׁוִין גַּעַנְגָּמָעָן רָוְדָעָרָן אַוְן אַיְן גְּרִיטָן גַּעַעַלְאָפָּן שְׁטִיְּזָן.

אוּפְּגָּעָשְׁטָאָנָעָנָעָ צְוִיָּהָרָי אֵין עַר מַחְמָת דָּעַם, וְאָס אֵין יַעֲנָעָם וּוּנְטָעָר הָאָט עַר גַּעַמְאָכָט שְׁוֹתְּפָהָמִיט אַיְגָּנָעָם אַבְּלִילְעָד זִיְּן גַּעַמְעָן אֵין גַּעַעַלְאָפָּן שְׁטוּרִיָּהָרָי. אַהֲרָן הָוּכָּעָר אֵין עַר גַּעַעַלְאָפָּן דָּעַר דָּזְוִיְּקָעָר מַאְטָלָ, אַן אוּסְגָּעָצְיִינְגָּרָר מִיט אַבְּלִיְּפְּדִידִיקָן קְנָאָפָּה אַיְן הָאָלָהָר מִיט אַשְׁפִּיצְיָהָר שְׁיטָעָר בְּעָרְדָּל אַוְן מִיט לְאָגָּגָעָ, דִּינָּעָ העָנָטָן, וְאָס האָבָּן זִיךְ אַיְן עַרְגָּעָן קִין אַרְטָן נִישְׁתָּגַעְתָּהָאָלְפָן אַלְעָזָ וּוּינְעָ יַאֲרָן הָאָט זִיךְ מַאְטָלָ שְׁטוּרִיָּהָרָי גַּעַדְרִיטָן צְוִישָׁן פּוּעַרְשִׁיעָ פִּירְלָעָד, גַּעַטְאָפָּט פְּרֻעְמְדָעָ זַעַק מִיטָּהָבָהָה, גַּעַקְיִיעָט אַשְׁטוּרִיָּהָרָי צְוִישָׁן די צִיִּין, אַרְיִינְגְּלָאָפָּן פָּן צִיִּיטָן צִוְּיִיטָן צִוְּיִיטָן מְרָדְכִּי גַּאֲרִיכָּעָרָרָהָר כָּאָפָּן אַגְּנָעָטָן פְּרֻטְלָ גַּעַנְגָּזָס — אַוְן בִּינוּ לְבִינוּ — גַּעַלְיִיגָּטָן די בָּאָנְקָ-צַעְלָעָן אַיְן אַלְאָנָגָן, לְעַדְרָנָעָם בִּיטְלָ אַרְיִין. אַזְוִי לְאָנָגָן גַּעַלְיִיגָּטָן, בַּיּוּ עַר אֵין גַּעַקְוּמָעָן צָום טָאָטָן — יַעֲנָעָר זַאְלָ מאָקָן מִיט אַיְם שְׁוֹתְּפָהָמִיט.

— סטרעפט זיך — האט עד געזאנט — צו קרייפן אַ גַּרְיסֶע
קריאם היי, גוט היי. וועט מאטָל אַרְיִינְלִיכִין געלט, און דער טאָטָע
מביניות.

מעה, ווי מביניות, האט דער טאָטָע מײַנְעַר נישט פֿאַרְמָאנְטָן.
איין, נײַיעַם מֵילְכָּלֶה, איין יונעַם דְּאָרָף, פֿוֹנוֹזְעַנְעַן דער טאָטָע איין
געזומען איין שטָטָט אַרְיִין, זענען געלעַגָּן גַּרְיסֶע, צְעֻוּאַרְעַמְטָע
שתחים בעלה, אַרְמְגַעְנְמָעַן מיט בְּלוּי, פֿאַרְטוֹנְקָלְטָע וּוּלְדָעָר. דִּי
הייזְלָעַךְ איין „נײַיעַם מֵילְכָּלֶה“ זענען געשטאנְגַּען הַילְצָעָרְגָּעָן, פֿרְאַסְטָע,
נישט געהובְּלָעְוּעָטָע, מיט שטְרוּיְעַנְעַע דַּעֲכָלְעַךְ אָוֹן לִימְעַנְעַע פֿאַדְלָאָ
געס. געגעטען האט מעןְזָאָרט וּוּירְמָלָךְ פֿוֹן גַּרְיסֶע עַרְדָּעָנְעַע „וַיְשַׁקְעַס“
נְעַבְּאָקָן פֿלְאַטְשִׁיקָּעַ לְאָבָּנָס בְּרוּיט. זְמָעָר-צִיְּתָן האט מען זיך גַּעַבָּאָדָן
איין טִיךְ, גַּעַשְׁלָאָפָּן הַינְטָעָר סְטוּיגָעָס היי איין גַּעַקְוּט אַוִיכְ דִּי
וּוּיְתָעָ שתחים בעלה. מַזְזַיְן, אָוֹ פֿוֹן דְּאָרְטָן האט דער טאָטָע
מִתְגַּבְּרַעְנָגָט איין שטָטָט אַרְיִין זְיַין מִבְּנִיתָו אַוִיכְ היי.
הַאָט זִיךְ נְאָךְ מִשְׁהָס טוֹיט אַנְגַּעוּהַיְבָּן בְּיַי אַינוֹ אַין שְׁטוֹב
אַ גַּעַבָּן אַוִיכְ אַ נְּיַיעַם שְׁטִיְיגָעָר.

די נְאָכָּט איַיְן נְאָךְ גַּעַלְעַן אַ פֿאַרְשָׁלָאַפְּעַנְעַע אַוִיכְ דִּי פֿאָרָה.
פֿרְוִירַעַנְעַע שְׁוִיבָּן, האט זִיךְ שְׁוִין דער טאָטָע גַּעַוּעַקְטָן.
איין דער קָלְטָעָר, שְׁוּוֹאַרְצָעָר שְׁטוֹב אַרְיִין האט זִיךְ פֿוֹן
מְאָלָּץ צְוּ מְאָלָּץ אַיְנְגַּעַשְׁנִיטָן זְיַין אַ לְּאָגְנָעָר, נִיכְטָעַרְעַד גַּעַנְיִינְקָן.
אַיךְ האָבָּמִיךְ אַוְסְגַּדְרִיְּתִיט מִיטָּן פְּנִימָּץ צְוּ דער טאָטָע זְאָלָּשָׁוִין
דִּיקְעָר וּוֹאָנְטָן אַוְן גַּעַוְאָרָט מיט אַוְמְגַעְדָּלָדָד, דער טאָטָע זְאָלָּשָׁוִין
אַרְאָפְשָׁטְעַלְן אַ פּוֹט — כִּיאָאָלְלִין קָאנְגָּעָן יְרַשְׁעַנְעַן דָּאָס גַּעַנְצָע
בָּעַט. דער טאָטָע האט אַבְּעָר גַּעַוְאָרָט אַוִיכְ אַ צִּיכְיָן, אַוִיכְ אַ סִּיכְיָן
נְאָלָּץ, וּוֹאָס זְאָלָּץ אַיְם אַרְוִיטְגַּעַמְעַן פֿוֹן אַינְטָעָרָן אַוְסְגַּעְוְאַרְעַמְטָן
אַיְבָּעַרְבָּעָט.

דער סִינְגָּאָל אַיְן גַּעַקְוּמָן. אַלְעָ פֿאַרְטָאָגָג, פְּמַעַט אַיְן דער
איַגְּעַנְעַר צִיְּתָן, האט זִיךְ אַיְן דִּי שְׁוִיבָּן אַרְיִין דָּרְעוּהָרִט אַ קְּפָאָן
פֿוֹן פֿינְגָּעָר אַיְן אַ נְּאָקָעָט קוֹלָ, אַ גַּפְּרוּרִירָעָן, האט גַּרְופָּן:

— פֿאַגְּנִיעַ קְוִיפְּיָעַן! פֿאַגְּנִיעַ קְוִיפְּיָעַן!

גַּעַוְעַן אַיְן עַס דער אַלְטָעָר מְאַטְשָׁעָי — דער פּוּיעָר מִיטָּן

פעיל-און-וועגעלאַע, מיט וועלכַן דער טאטע איז געפֿאַרן אַיבָּעֶר די דערפֿער אַיִינְקָוּפָּן הֵי בֵּי די פְּרִיצִים.

דער טאטע האָט זיך שׂווערלְעָךְ צַעֲקָרְעַכְּצָט אַיִן אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָעַלְטָט די פִּס אַיִן דער אַיִסְגַּלְטָעָר שְׂטוּב אַרְיִין. ער האָט צַרוֹסְגַּעַז דְּרוּיִיט דְּאָס לְעַמְּפָלְס. בֵּים רַוִּיטְלְעָכְן אַפְּשִׁין פָּוּן פְּלַעַםְלָ, וְאָס האָט גַּעַמְוּגַעַט, וּוְיֵאָן אַוְיִגְעֻזְעַקְט אַיִגְלָ, הָאָט דער טאטע זיך גַּעַסְקָט מִיט אַיִינְעָם פָּוּן וַיְנַעַּז פִּס, וְאָס האָט פָּוּן כְּמוֹ יָאָרָן גַּעַאַיְתָּעַרְט אַוְיִן שַׁיְ-בִּין. גַּעַחַצְט אֶבְּלִיעָן, רַוִּיטְלְעָךְ-אַיִבְּעַרְגַּעַבְּרָעַנְטָן פְּלַעַק אַרְוּם אָן אָפָּן, קְלִיְין רַצְנְקַעַלְעָעָ, צַו וּוּלְכַן דער טאטע האָט גַּעַנוֹצָט גַּרְיַעַנְעָ צַיְבְּעַלְעָ-בְּלַעַטָּה, וְאָס זַעַנְעָן גַּעַוּזְקָטָן בֵּי אָנוֹן אַוְיִטְן פַּעַנְסְטָעָר אַיִן אָן ער דַעַנְעָם טָאָפְּ.

אַפְּגַעַפְּאַרְטִיקְט מִיטָּן פּוֹס, אַפְּגַעַרְעַכְּצָט אַיִן אַפְּגַעַגְּעַנְצָט — האָט ער זיך דַעַרְמָאנְטָא אָז אַיִן דְרוּיסְן וְאָרט דַעַר אַלְטָעָר מַאְטָשְׁעַי —

אַיִן ער אִים גַעַפְּנַטְן דַי טִיר אַיִן אַרְיִינְגְּעַלְעָזָוָתָן. גַעַפְּנַט, שְׁטִינְקְנְדִּיקְן, "קָאָזְשָׁן" מִיט דַעַר בִּיטְשָׁן אַיִן דַעַר הַגְּנַט אָנוֹ אַזְוִי אַרְטָם, פְּוֹנְקָט וּוְיֵאָס טְרַאְשְׁיַדְלָעָ אַוְיִחְפִּיגְלָ, אַזְוּקְגַעַשְׁטָעַלְטָט זַיְךְ וְאַרְטָן, בֵּין דַעַר "פָּאָן קוֹפְּיעַץ" וּוּטָט פְּאַרְטִיקְ וּוּרְעָן.

דַעַר בָּאָן קוֹפְּיעַץ האָט זיך הוֵיכָלָעָ, אֶבְּלִיעָן, אַז הוֵיכָלָעָ, אַיִן אֶבְּלִיעָן, נַאֲךְ הַעֲכָר גַעַדְאָוָנְטָן פָּוּן פְּאַרְטָן.

די מַאְמָעָה האָט זיך גַעַדְרִיטָן אַיִן בָּעַט וּוְיֵאָס וּוּרְעָט, גַעַז-

קְרַעְכָּצָט אַיִן דַי קִישְׁנָס אַרְיִין :

— אֶוְוִיסְטָעָ פְּרָנְסָה דְּאָס אִיז. מַעַן זַאְפָּן נִשְׁתָּחָן צְוָתָן צְוָתָן אַיִגְלָ.

אַבָּעֶר דַעַר טאטע האָט נִשְׁתָּחָן גַעַהְעָרָטָן. יוֹשָׁע דָעַם בעַדְנָעָרָס האָט אַרְוִיסְגַעַשְׁטָעַט אַיִר שְׂוֹאַרְצָן, שְׁעַטְעַנְעָם קְאָפְּ פָּוּן אַונְטָעָר דַעַר קָאָלְדָרָעָ, אַרְוִיסְגַּעַלְיִיגְט דַי נַאֲךְ. קַעַטְעַ העַנְטָן אַיִן גַעַפְּרַעַגְט מִיט אֶפְּוּיְ, אַיִסְגַּעַרְטָן קוֹל :

— טַאַטְעַלְעָעָ, האָסְטָו אֶזְוֹן ?

— אַודְאֵי הַאָב אַיךְ — האָט זיך דַעַר פְּוּיְעָר אַיִסְגַּעַדְרִיטָן צַו יוֹשָׁעָס בָּעַט.

— אֶאָינְגַעַר אַיִן ער, דַעַר זַוְן דִיְגַעַר ?

— אַ יְוָגָנָעַר, אַזְׂדָּאִי אַ יְוָגָנָעַר.

— טַא שֵׁיךְ אִים אֲחָעָר, טַאַטְעַלְעַ, שֵׁיךְ אִים אֲחָעָר.

— עַר הָאָט שְׁוִין אַ וּוּיְבַּ, עַר דָּאָרְפַּ נִישְׁתַּ קִין פְּרַעְמַדָּע.

— הָאָט עַר, אַיזְׂ וּאַסְׂ? כְּקַאנְׂ אַוְיךְ זַיְן אַ וּוּיְבַּ.
דָּעַר טַאַטְעַ אַיזְׂ גַּעַגְנַגְעַן אַיְבָּעַר דָּעַר שְׁטוּב אָזְן הוֹיךְ גַּעַ
זַאַטְעַ. דָּעַר שְׁמוּעָס פָּן שְׁוּשָׁן מִתְּנַ פְּוּירַ הָאָט זַיְךְ פְּאַרְוּוְילְקַט
אַין זַיְן דָּאוּעַנְעַן אַרְיַן. דִּי מַאֲמָעַס בְּעַט הָאָט הַאַסְטִיקַן גַּעַנוּמָעַ
סְקִרְיְפַעַן.

— פְּיִוּזָעַר! — הָאָט זַיְ גַּעַרְפַּן — לְיִוּזָעַר, אָפְשָׁר אַבְּיטַעַלְעַ
שְׁטִילְקָעַר?

אַיְבָּעַר אַוְיךְ דָּאָט הָאָט דָּעַר טַאַטְעַ נִשְׁתַּ גַּעַחְעָרַט. בֵּין עַר
הָאָט פְּאַרְמָאָכָט דִּי טִיר, הָאָט זַיְךְ דִּי מַאֲמָעַ גַּעַחְאָט עַטְלַעְכַּע מַאַלְ
אַיְבָּעַר גַּעַדְרִיְט אָזְן עַטְלַעְכַּע מַאַלְ דְּעַרְמָאָנַט אִיר עַרְשָׁתַן מַאַן, זַאַלְ
זַיְן אַפְּגַעַשְ׀יִידַט, בֵּין וּוּמָעַן זַיְ חָאָט גַּעַחְאָט מַעַשְׁעַנְעַ קְלִיאָמְקָעַס
בֵּין דִּי טִירַן.

נַאֲכַן טַאַטְנַס צְוּוּקְגַּיְינַן אַיזְׂ אַין שְׁטוּב גַּעַבְּלִיבַּן אַ מַנוֹתְהַדְּקַע
שְׁטִילְקִיְטַ, אַזְׂוִי וּוּיְ נַאֲכַן פְּאַרְבִּיְפְּאַזְׂן פָּן אַ פָּר אַזְׂפִּצְיִקְעַ
שְׁטִינְגַּר. דָּאָס לְעַמְפָל אַיזְׂ גַּעַבְּלִיבַּן בְּרַעְנַן. דִּי מַאֲמָעַ הָאָט צָוַם
לְעַצְטַן מַאַלְ אַפְּגַעַקְרֻעְכַּט מִיטַּ דְּעַרְלִיכְטַעְרָוָגַן; אָזְן אַיךְ, אַין מַיְן
חַאְלָגַן דְּרִימַלְ, הָאָב נַאֲצַר אַלְזַן גַּעַהְעָרַט:

— אַ יְוָגָנָעַר? בְּרַעְנַט אִים אֲחָעָר, טַאַטְעַלְעַ...

כְּהָאָב שְׁוִין גָּות פְּאַרְשְׁטַאַטְנַעַן, וּזְאַס יְוָשָׁע חָאָט גַּעַמְיַנְט.
סְפַּהְאָט זַיְךְ מִיר בָּאַלְד דְּעַרְמָאָנַט יְוָנָעַר אַוְיְפַּדְעַרְגָּאָכָט, וּוּן יְוָשָׁע
הָאָט מַיְךְ גַּעַנוּמָעַן דְּעַרְוָאַרְעָמָעַן. פֵּין יְעַנוּם אַוְיְפַּדְעַרְנָאָכָט אַן אַיזְׂ
שְׁוִין אַרְיְבָעַר אַ שְׁפָאָר שְׁטִיקַל צִיטַט. סְפַּהְאָט אַוְיסְגַּעַזְעַן, אַזְׂוִי וּוּיְ
יְוָשָׁע וּזְאַלְט אַיְגָנָצָן פְּאַרְגָּעָסַן אַן מִיר. כְּבִין אַ סְקַ מַאַלְ אַחְיִיםַ-
גַּעַקְוּמָעַן אַ דְּעַרְפּוּרְעַנְעָרַ, אַ שְׁטִיְפַּעַר. כְּהָאָב אַ סְקַ מַאַלְ נִשְׁתַּ
גַּעַטְרָאָפַן אַין שְׁטוּב נִשְׁתַּ דָּעַם טַאַטְנַ אָזְן נִשְׁתַּ דִּי מַאֲמָעַ. יְוָשָׁע
אַיְ גַּעַזְעַסְעַ אַיְגַּעַ צְלִיְין בֵּי אַקְאנְטַ פֵּין קִינְ-טִיעַש אַין מַיט שְׁטִיעַנְ-
דִּיקַע אַוְיגַן גַּעַקְוּקַט אַוְיפַּן צִיטְעַרְדִּיקַן פְּלַעְמַלְ, וּזְאַס אַיזְׂ זַיְךְ פְּאַרְ-

אגונגען גי' די זיטין מיט א בלוי שנירעלע. כ'האָב מיך אַלְיִין גע' מאhot אַרוֹיסֶנְעָמָעָן פון גְּדוֹיָעָן, זעלגערשן באַשְׁלֵיך. כ'האָב אלְיִין געמוות זוכן אויף די פֿיעָרְקָעָס עפָעָס צומ עסן און כ'האָב מיר אַפְּלִיכְוָאַלְיִין געמוות גְּלִיכְמָאָכָן טְבָעָט. יוושע האָט מיך נישט געזען.

איינמאָל נָאָר, צומ לְעַצְּטָן מְאַלְיָאָקָעָה האָט מיך יוושע יאָ צְגָעָרְפָּעָן צו זִין.

— קומ נָאָר, קְלִיְינָר — האָט זי אַוּוֹעְגָּעָנוּמָעָן די שטייעַען. דִּיקָע אָוִיגָן פָּוּן לְעַמְפָּל אָוּן אַוּוֹעְגָּעָשְׁתָּעָט מִיךְ צוֹוְשָׁן די פְּאַלְיִין פָּוּן אַיר בְּאַרְכָּאנְקָע. זי האָט צְגָעָבוּגָן אַיר פְּנִים צו מִינְעָם אָוּן ווִיש גַּעֲטָוּן אַיר נָאָז בְּיִ מִינְעָם נָאָז אָוּן מִיט אָ הַיּוּזְרִיךְ קוֹל גַּעַן. פרעוגט:

— האָט דָּעָרְצִיְילָט דָּעָרְ מַאמְעָן?

מִיךְ אַיְזָן גַּעֲוָאָרָן קְאַלְט.

— נִין — האָט אַיך גַּיד גַּעֲזָאָט — כְּהָאָב זְשָׁעָט דָּעָרְ צְיִילָט.

— פָּעוּנוּ (זִיכְעָרָה)?

— פָּעוּנוּ.

— שְׁוּעָרְ דִּיךְ!

— בְּזֹצְאָלְיִין פְּעַבְּן!

מִינְעָם פְּנִים האָט זִיךְ גַּעֲפָנוּשָׁ אַיְזָע בִּיזְעָה חָאנְטָן.

— ווַיְלַסְטָט אָ קּוֹשֶׁ, יָאָ?

כְּהָאָב נִשְׁטָט גַּעֲקָעָנְטָ עַנְטְּפָעָרָן. סָאָיו מִיךְ אַיְזָע עַגְגָעָן.

וְאַרְן.

— ווַיְלַסְטָט אַזְוִי וּוְ דָאַמְאַסְטָ ? יָאָ ?

זי האָט נִשְׁטָט גַּעֲוָאָרטָ, בֵּינוֹ כְּיוּעָלְ עַנְטְּפָעָרָן, נָאָר פְּלִיצְלִינְג גַּעֲגָבָן אָ דָרְיִי אַרְאָפְּ סְלִעְמָפְּלָ. אַיְזָע טְוַנְקְלִיקִיט האָט יוושע גַּרְדָּ אַרְאָפְּגָעָשְׁלָעָפְּט פָּוּן מִיךְ מְלֻבּוּשִׁים. אַיךְ האָב פְּאַרְשְׁטָאָגָעָן, אָזְעָמָעָן דָּאַרְךְ זִין שְׁטִיכָה.

— דָּאָ בְּיִ מִיךְ — אַיְזָע טְלָאָגְלָאָרָן נָאָר הַיּוּזָע. דִּיקָעָר אָוּן דִּי הָעָנָט — וּוְאַרְעָמָעָר.

— קומ אַהֲרָן, קֶינְגָּר. האַסְט צוֹם לְעַצְטָן מֵאַל. אַיךְ צַי

דְּאַן מִיךְ אַרְוִיס פֿוֹנְדָּצְעָן. האַסְט נִישְׁתְּ דָּרְצִיְּלַט?

— נִיְּזַן... — האַב אַיךְ גַּעַשְׂטִיקְטַּן מִין קָוֵל אַין יוֹשָׁעַס
אַיְּבָּן אַרְיַן.

— דַּי מְאַמְּעַד דִּיְנָעַ הַיִּסְטְּ מִיךְ אַרְוִיסְצְּיָעַן. האַסְט פֿעוֹנוֹעַ
נִישְׁתְּ דָּרְצִיְּלַט?

— פֿעוֹנוֹעַ.

— טָא פֿאַרְוּאָס הַיִּסְטְּ מִיךְ דַּי מְאַמְּעַד דִּיְנָעַ אַרְוִיסְצְּיָעַן?

— כַּיְּוִוִּיס נִישְׁתְּ.

מער האַב אַיךְ נִשְׁתְּ גַּעַקְאַנְטַּן רָעַדְן. מִיְּן לְיִיְּבָּן האַט גַּעַגְּפִּיט.
מִיר אַיְּזָן גַּעַגְּנָגְעָן אַ וּוּיְּתָאָגְפָּן? אַפְּ בֵּין דַּי שְׁפִּיצְּ פֿינְגְּנָעַר פּוֹן
די פִּיט.

— בְּיִסְטְּ נִשְׁתְּ — האַט יוֹשָׁעַ מִיט אַן אַפְּגָעָהַקְטַּן גַּעַלְעַכְּיַן
שְׁעַרְלַגְּ עַפְּגָעַטְמַט מִיר אַין פְּנִים אַרְיַן — כֻּעַכְעַ... בִּיסְטְּ שְׁוִין אַ
גַּרְוִיסְטַּר, גַּאֲרַ אַ גַּרְוִיסְטַּר...

אַיךְ האַב מִיר נִשְׁתְּ גַּעַקְאַנְטַּן אַפְּגָעַבְן קִיְּן חַבְּבוֹן, וּוֹאָס
דַּאָס אַיְּזָן אַזְוִינָן. נַאֲרַ גַּעַוְאַלְטַּה האַב אַיךְ, דַעַר וּוּיְּתָאָגְפָּן זָאָל גַּעַן
דוּעַעַן וּוֹאָס לְעַנְגָּעַר.

אַפְּבָעַר מִיטַּאמְאָל אַיְּזָן אַרְוּמָן גַּעַוְאַרְן פֿיְיִידְיק, הוֹילַ. סְחָאָט
זַיְּךְ עַפְּעַס אַפְּגָעַטְוָן פּוֹן מִיר, אַזְוּקְעַגְּעַקְוָמָן. אוּפְּפָן הַאָרֶץ האַט
גַּעַבְּרַעַטְמַט. מִיר האַט זַיְּךְ אַזְוּגְעַוְיָזָן, אַזְעַן מִיר אוּסְגָּעַן.
שְׁנִיתָן פּוֹן לְיִיְּבָּן אַ שְׁטִיקְלַעַבְּדִיק פֿלִיְּשַׁ.

— וּוֹאָס וּוּינְסְטַּג, נַאֲרִישְׁ קָאַלְבָּ? — האַט זַיְּךְ יוֹשָׁעַס קָוֵל
גַּעַקְנוּיְּלַט אַין דַעַר פֿינְסְטַּר — אַזְעַן גַּרְוִיסְטַּר יַוְנָג וּוּינְטַּשׁ
נִשְׁתְּ. נָגַן, קָוֵם אַהֲרָן... דַוְהָנוֹמָן דָוָן!

אַפְּבָעַר אַיךְ האַב פֿאַרְהַקְטַּן מִיט דַי צִיְּן, אַרְוִיסְגָּעַרְיָן זַיְּךְ
פְּנִין אַיְּרָעַ העַנְטָן, אַרְאַפְּגָעַקְוּיְּלַעַרט זַיְּךְ פּוֹן בְּעַט אַין דָאָרט, אוּיַּךְ
דַעַר פָּאַדְלָאָגָעַ, האַב אַיךְ מִיךְ עַרְשַׁת צָעוֹוִינְטַן אַוְיַּךְ אַ קָוֵל.

יוֹשָׁעַס האַט אוּיַּךְ דַעַר גַּדְעַן צְוִיְּקָן אַרְוִיסְגָּעַדְרִיְּט סְלִעַמְפָּל.
אוּר שְׁעַפְּסַ-קָאָפָן אַיְּזָן גַּעַוְוָן צְוִיְּ מַאָל גַּרְעַסְטַר, וּוּיְּ תְּמִיד. צְעַיְּ
שְׁוּיְּגָעַרט, קִילְעַכְדִּיק אַיְּזָן צְעַנוּמָן אַיְּזָן וּגַעַשְׂטָצָגָעַן אַיבָּעַר מִיר,

געציגן די בארכאנקע, געפונדן בענדלאען און געווארפן אין טוֹב.
קעלן חלֶף אריין:

— מעָר שְׁפֵיל אִיךְ מִיךְ נִישְׁתַּמֵּת דִיר. בִּיטְט אֲנָאָר, אֲ
רָאָצָעָר... קָוָם נָאָר... — הָאָט זַי מִיךְ פְּלֹצְלִינְג גַּעֲגַעַן אֲ שְׁטָעַל
אוֹרְפִּי — טָאָמָעִי דָּעָרְצִילְסְטוֹ? !... — אָוֹן זַי הָאָט שְׁטִיף גַּעֲוָרְפָּט
מִיטַּט אֲ פּוֹיְסְטַט מִיר פְּאָרְדָּעָר נָאָר.
כְּחָאָב צָפְלָדִיק גַּעֲהָעָשָׂע אָוֹן גַּעֲשָׂאָקָלַט מִיטַּן קָאָפַּט, אֲזַי

כְּיוּעַל נִישְׁתַּמְּשָׁט דָּעְרְצִילְן. — די מַאמְעָא אִיז אַחִימְגַּעַקְוּמָעַן שְׁפָעַט. כְּחָאָב קִין וּוּעַטְשָׁעַדַּע
בִּישְׁתַּמְּשָׁט גַּעֲקָאָט עַסְן. די מַאמְעָא, וּטַא אַזִּים, הָאָט גַּעֲהָעָט מִיטַּט זַי צַוְּ
טוֹן, זַי הָאָט נִישְׁתַּמְּשָׁט גַּעֲפְּרָעָגַט, פָּאָרוֹוָאָס אִיךְ עַס נִישְׁתַּמְּשָׁט. זַי הָאָט מִיךְ
אוֹזְיִי וּוּי נִישְׁתַּמְּשָׁט גַּעֲוָן. די פִּיעָרְקָעָס אַוִּיפַּן קוּמָעַן זַעַנְעַן גַּעֲשָׂטָאָגָעַן
קָאָלְטָע, לִיְדִיקָע, שְׁוֹאָרְצָע.

דָּעָר טָאָטָע אִיז גַּעַקְוּמָעַן נָאָר שְׁפָעַטְרָ. אִין די פָּאָלְעָס פַּוְּן
וַיְיַעַמְּדָבָשִׁים הָאָט עַר מִיטְגְּבָרָעָגַט אֲ בִּיסְנוֹדִיקָע קָעָלְט. עַר הָאָט
לְאָנֶג אַרְאָפְּגַעַצְיָגַן די שְׁטִיוֹלָא אִיז אוּסְקָרִימְעַנְדִּיק דָּאָס מַוְּיל, הָאָט
עַר טִיף גַּעֲרָעָכָט. בַּיִּי מִיר אַוִּיפַּן הָאָרֶץ אִיז נָאָר אַלְעַז גַּעֲלָעָן אֲ
גַּישְׁט-צָפְגַעַהָעָשָׂע גַּעֲוָיָין. די מַאָמָעָ, מוֹזִין, הָאָט פְּאָרָט עַפְעָס
דָּעָרְקָעָט. זַי הָאָט זַיְךְ צָנוּעָזָעָט צַוְּמִיר אַוִּיפַּן בָּעַט. אִין חָלָב
דָּרְיָמָל, וּוֹאָט הָאָט שִׁין גַּעֲשָׂנִיטָן מִינְעָ אַוִּינְגְּלָעְפָּלְעָן, הָאָב אִיךְ
גַּעֲהָעָרט, וּזַי זַאֲגָט צָוָם טָאָטָן:

— דָּאָכָט זַי, אִיז מַעְנְדָל הָאָט אַבְּיטָל חַיִּין.
— הַיְּצָא? — הָאָט דָּעָר טָאָטָע טְוִיבְּלָעָן אַיְבָעְגָעָרָעָגַט אִין
גַּעֲעָסָקָט זַיְךְ בַּיִּי זַיְין פּוֹס — אִיז סְהִיצְטָמָע, שְׁוֹעָנָגָשָׂעָט עַס. וּוֹיְזָא
מִיר נָאָר אַחָעָר די צִיבְעָלָעָס.

מעָר הָאָב אִיךְ נִישְׁתַּמְּשָׁט גַּעֲהָעָרט. נָאָר וּזְעַן דָּעָר טָאָטָע אִין
אַרְיִינְגַּעַקְוּמָעַן אִין בָּעַט, הָאָב אִיךְ מִיךְ אַיְבָעְגָעָוּעָקָט אִין אוֹסְיָס-
גַּעֲדָרִיָּט זַיְךְ מִיטַּן פְּנִים צַוְּדָע וּוֹאָנָט, אַזְוִי וּזַי אִיךְ וּוֹאָלְטָמָלָא
גַּעֲהָעָט, עַר זַאְל נִישְׁתַּמְּשָׁט דָּעְרְשְׁפִּירָן די עַנְדָרְוִינְג, וּוֹאָס אִיז פָּאָרְגָּעָ-
קָוּמָעָן אִין מִין צַעְלָגִיט לִיְיָב.

דָּאַם, וואס די מאמע האט אין יענעט אויפֿדרנַאכְט גאנְדִּינְסְט דעוזען אין מיר און דאס, וואס זי האט מיך אפֿילְוּ נישט געפֿרְעָגֶט, פֿאַרוֹאָס אֵיך גַּיְיַי נישט עַסְנָה האט, זעט אויט, געהאט אָסְיַבָּה. לְוִיט ווֹי אֵיך הַאֲבָמִיך שְׁפַעְטָעַד מְשֻׁעָר גְּעוּוֹן, אַיְיָ דִּי ממאמע געוווען פֿאַרְטְּזָן מיט אַירְס אָן אַיגְעָנוּם עַנְיָן. מען האט עס שוין דערקענט אין אַיר פֿאַרְמָאָכְט מוֹילְ אַרְן אַיְיָ אַיְוִיגָּן, וואס החַבְּבָן אַיְפָּצְץ אַרְן אוֹפְּפָלְעָמָן גַּעֲקָוּת מיט אַוְרָאוּאַיקָּעָר נִישְׁטָי. זִיכְּרָקְיַּט.

כ'האָפַר מֵיךְ טָאָקָעْ נִישֶׁת אַפְּגָנָנָאָרָט. מִיט אַ וּאָךְ שְׁפָעָטָר
אָז דָעַר מַאֲמָעַס עֲנוֹן אַרְיוֹסְגָּעָשׂוֹאָזְמָעַן, וּוֹי בּוֹיְלָמְדָן אַוְיְפָן וּזְאָסְעָר.
אַין דָרוֹתִין הַאָט גַעַשְׁנִיעַט. דָעַר טָאָטָעָז אַיז אַין יְעַנְעָם אַוְיְפָן
זַעֲרָנָאָכָט אַחֲרִיְמַגְעָקָמָעַן פְּרִיעָר. עַד אַיז אַרְיוֹן אַין שְׁטוֹב אַ וּוְיִסְטָ
בָּאוֹזָקָעָנָעָר, אַ פּוֹלְכָנָעָר, אַזְוִי וּוֹי אַן אַיְבָעָרָעָט. אוֹף דָעַר בָּאָרָד,
אוֹף דִי וּוֹאנָטָעָם, אַין דִי קְנִיתָשָׁן פָוָן פְּלִישָׁעָגָעָם הַיְטָל, אַזְיָחָ
בִּידָע אַקְשָׁלָעָז זְעַנְעָן גַעַשְׁגָעָן שְׁטִיקָעָר שְׁנִי.

די מאמע איז אין שטוב נישט געוווען. זינט משא איז גע-
שטערבּן, האט עס די מאמע געיאגט פון שטוב אָרוֹוִיס. די טעג מיט
די אויפֿדרנְאַכְּטָן איזו ייָפְּגֻזּוּסְן בֵּי שְׂכָנָה. אָדָעָר בֵּי דָעָר מִזְמָרָה
מע מרידים איזן דערצְיִילְטָן די וואָנדְאַלְעָר פון אַיר זוֹן משא.
אייז אַט איזן יענעט אויפֿדרנְאַכְּטָן זוֹעַן דער טָקְטָע איז אַזְוִי
אנְגְּעַקְוּמָעַן איזן גַּעֲטָרָאָפְּן אַ קָּאָטָן, אוּפֿגְּעוּרִימָטָן קוּימָעַן מִיט לְיִי.
די קָעָט, אוֹן מִיד — אַ פָּאָרוּקְיִילְטָן איזן זעלְגָּעָרִישָׁן באַשְׁלִיךְ,
אוֹרְיךְ נָאָרְוֹאָס אַ גַּעֲקֻמְעַנְדָּר פָּוֹן חַדְרָ, האט ער אַ פִּיר גַּעַטְוֹן

- וינגע מיזע, דרימלדייקע אויגן איבער די פיכטעה טונקעלע
ווענט, איבער יושע דעם בעדנערט, וואס האט גע肯יט בי אן אפֿן
קופערטער, און מיט א פאָרטיריקנט, ניכטערן קיל האט ער געפרענט:
— וואו איז עפֿעס מײַן זויבֿ ?
— נישטַאָן די פָּאָגִי פְּרִימְעַט — האט יושע געענטפֿערט אַיִן
קופערטַאָן אַריַּן.
— אָז די אַיִן נישטַאָן וְעַד זֶה. וואו אַיִן זַיְצָעַר גַּעַן-
גַּעַגְעַן ?
— זַי האט מִיר נישט גַּעַזְגַּט.
— אָפְּשָׂר אַיִן זַי אַיִן דִּינְגַּעַן ?
— נִין. זַי אַיִן אַווּעַק נַאֲךְ אַינְדָּעַרְפְּרִי.
— אַינְדָּעַרְפְּרִי זֶה ? וואו האט זַי דְּאָט גַּעַקְעַנְט גַּיִן ?
— אָז אַיךְ וְוִיס נִשְׁתַּת — האט זַי יְזַעַע עַפְּעַס אַזְׂוִי וְוִי
עַבְּיַזְעַט.
— נַע ! — האט דער טַאַטַּע אַדרִי גַּעַטְוֹן מִיטְן קָאָפּ אָז
גַּעַנְגַּעַן שָׁוּעַר אַרְאַפְּצִיעַן פָּוֹן זַיִן סְמַלְבּוֹשׁ.
— אָז דָּה מַעֲנְדָּל, קְוַמְּסַט עַרְשַׁת פָּוֹן חָדוֹר ?
— יָא.
— האט שְׁוִין עַפְּעַס גַּעַגְעַן ?
— נִין, נַאֲךְ נִשְׁתַּת.
— בִּיטַּט הַוְּנָגְעָרִיךְ ?
— נִשְׁתַּת אַיבְּעַרְיךְ.
— אָז וְוָא אַיִן דִּי מַאְמַע, וְוָא ?
— מַוּז זַיִן בֵּי דָעַר מַומַּע מְרִים
— וְאַלְסַט אָפְּשָׂר אַרְיַעְגַּעְלָאָפּן ?
פָּאַלְגַּן מִיךְ אַגְּנָג. די מַומַּע מְרִים האט גַּעַוְאוֹינְט אַיִן
צְוֹוִיְּטַן עַק שְׁטָאַט, בֵּי דִי פְּשַׁע יָאַטְקָעַס. מַעַן האט בָּאַדְאָרְפַּט
אַדְוָרְכְּגַּיִן דַעַם קִילְעַכְדִּיקָן מַארְק, דְאָס שָׁוֹסְטָעַר-גַּעַסְל, די גַּעַנְגַּע
וְאַרְשְׁעוֹזָר גַּס אָז עַרְשַׁת בֵּיִם נַוְיַּיְשַׁן שְׁפִיטָאָל האט מַעַן גַּעַן
טְרָאַפְּן צָוּן דָעַר מַומַע מְרִים. אַבעַר צָוּן דָעַר דָּזְוִיקָעַר מַומַע בֵּין
אַיךְ חַמִּיד גַּעַנְגַּגְעַן גַּעַן.
זַי האט גַּעַוְאוֹינְט אַיִן אַפְּאוֹנְדָעַר, הַלְּצָעָר הַיּוֹלְד, אַרוֹת-

גענְגְּמָעָן פָּזֵן אַלְעַ פִּיר זַיִתְנָן מִיט וּוַיְנָט אָונָן מִיט הַימָּלָה. דָּאָרט, אַין דָּעַר מִומָּעַ מְרִיםְסָה היִיזָּל, אַיְזָה דִּי פָּאָדְלָאָגָע גַּעֲלָעָן אַ גַּעֲלָעָ פָּזֵן וּזְאַךְ אַיְזָה דִּי וּוַעֲנָט אַרְאָפָה הַאָפָן גַּעַ. וּזְאַשְׁן זַי דָּרְיִי מְאַל אַיְזָה דָּעַר וּזְאַךְ. פָּזֵן דִּי וּוַעֲנָט אַרְאָפָה הַאָפָן גַּעַ. פִּינְקָלֶט קַוְּפָעָרְנָע בְּלָאָפְּצָנְגָעָן מִיט שְׁפִיגְלָדִיקָע הַהְנָּטָנָס; דָּאָס וּוַיִּ. סֻע שְׁוִיבָן-שְׁעַנְקָל אַיְזָה תְּמִיד גַּעֲוָעָן פְּזָל מִיט פִּיר-פִּונְטִיקָע בְּרוּיטִ. לְעֵנֶן, מִיט גַּעֲטְרִיקְנָטָע פְּעַרְפָּל, מִיט אַלְטָן פִּינְטְּשָׁוּוּרָ קָעָן — אַפְּנָן פְּאַרְאָגָע, וּוֹאָס זַעֲנוּן אַחַיָּן אַרְיִינְגְּלָעְלָמָעָן.

אַיְזָה אַ וּוְאַנְדָּעָר — וּוֹאָס כְּהָאָבָּ צְרוּרִיק פְּאַרְבּוֹנְדָן דָּעַם וּלְ. נְעַרְישָׁן בְּאַשְׁלִיךְ, אָונָן בֵּין אַרְוִיסָּן צַו דָּעַר מִומָּעַ מְרִים אַוְיְזָוָן דִּי מַאְמָעָ ?

דָּעַר שְׁנִי אַיְזָה גַּעֲלָעָן אַ טִּפְעָר, אַ וּוְיְכָעָר. מַעַן אַיְזָה גַּעַ. גַּעֲנָגָעָן שְׁטִיכָה, אַזְוִיְּגָוִי מַעַן וּוֹאָלֶט מְרוֹא גַּהְחָצָט אַוְיְגָזְוּוּקָן אַ שְׁוּעָר-קְרָאָגָן.

אַיְזָה הָאָבָּ בְּאַדְרָפְטָ גַּיְינָן דְּוָרְכָן שְׁוּשָׁנְלִי-גַּעַסְלִ. אַבְּעָר אַיְזָה דָּאָגָע. זַיְקָן גַּעַסְלִ הָאָט זַיְקָן דָּעַר טְרָאָטִיאָר גַּעַדְרִיָּת שְׁמָאַל אָונָן קְרִימְלָעָן. אַוְיְחָ אַיְזָה זַיְתָה — נִידְעָרִיקָע דְּעַכְּלָעָ אַיְבָּעָר צְהָוִיקָעָרָטָע, אַפְּגָעָן. דִּיסְטָעָנָע הַיְּזָלָעָן, אַזְחָאָ דָּעַר צְוִיְּתָעָר זַיְתָה — אָן אַפְּגָעָשִׁילְטָעָן. מַוְיָּעָר מִיט אַוְיְסָגְעָפְּרָעָסָעָן שְׁטִיקָעָר וּוּאַפְּנָעָן.

אַיְזָה דָּעַר דָּזְזִיקָעָר מְוִיעָר, אַיְזָה אַ שְׁטִיבָּלָמִיט אַ דְּוִיטָעָר טִירָ. הָאָט גַּעֲוָוָיָּנָט אַיְינָעָ, דָּאָבְּרָעָלָעָ, וּוֹאָס אַיְזָה צְוִירִקְגָּעָקְמָעָן פָּזֵן בְּוּעָן. נָאָס-אִירָעָס מִיט אַ פְּשָׁר, מִילְכִּיקָן פְּנִים אָונָן אַיְזָה בְּרִיטִיט-רוֹנְדִּיקָן, שְׁוּאָרָצָן קָאָפְּעָלָשׂ. וּוְעָגָן דָּאָבְּרָעָלָעָן הָאָט מַעַן דָּעָרְצִילָט, אָזְזָה זַי אַיְזָה צְוִירִקְגָּעָקְמָעָן אַ פְּרוּמָעָ. זַי וּוֹאָשָׁט דִּי הַעֲנָט אָונָן מַאְכָלָט אַ בְּרָכָה אַיְבָּעָר אַ דְּוּגָעָר. פְּרִיצִים פָּאָרְפָּאָרָן דָּאָזָה צַו אַיְרָ מִיט קָאָטָשָׁן אַזְּנָן בְּשָׁעָת זַי שְׁלָאָפְּטָמִיט זַיְיָ, מִיט דִּי פְּרִיצִים, לְיִעְנָט זַי הוֹיָן קְרִיאָת-שְׁמָעָ. דָּאָבְּרָעָלָעָן הָאָט אַבְּעָר גַּעֲוָאָרָפָן אַזְּנָן אַוְיָג אַוְיָחָדָרָי יְוָנְגָלָעָן. אָזְזָה עַס קוּמָט אַוְיְפָדְעָרָנָצָט אָונָן קִיְּינָן פְּרִיצִישׁ קָאָטָשָׁן פָּאָרָן נִישָׁט, גִּיט דָּאָבְּרָעָלָעָן אַרְוִיסָּן פָּאָר דָּעַר טִירָ, אַנְגָּגָנָצָן אַ רְוִיטָעָ, אָונָן כָּאָפָט אַרְיִין חָדָר-יְוָנְגָלָעָן, מִיט וּוּלְכָעָ זַי לְיִעְנָט קְרִיאָתָה שְׁמָעָ.

אַיְזָה שְׁוִין גַּלְיִיכָּר גַּעֲוָעָן פָּאָר מִיר אַוְיְסָצּוּמִידָן דָּאָס שְׁוִיָּ. סְטוּר-גַּעַסְלִ אָונָן צַו פָּאָרְנָעָמָעָן זַיְקָן אַיְזָה דָּעַר שְׁפָצִיךְ-גַּאָס אַרְיִין.

דא איז דער שניי געפאלן שטיער, בלוייר, ווי אין קיילעכדיין מאrik. בייט שמאלן, הויך-געשניטעגעם דיטישן קליסטער, וואס האט זיך אועזקנעשטעלט דוקא דא, צוישן סעלדעך אונ גערטנער, האט איצט געניט אן איברגעבויגן געתטאַלט, געפאלן מיטן פנים אין פוכיקן שנוי אריין און געצלט זיך.

אָבְּדָעֶר אוֹ דָּעֶר מָמָע מִרְּמִים אֵין נָאָך וּוַיִּיט. אָט וּוְאָסְט אָוִיס דאָס קְּרִימְנָאָגָּל מִיטָּן הַוִּיךְ-גַּעֲמֻוּירָן, גַּעַלְּן פְּאַרְקָאָן, מִיטָּן בְּרִיטָן פּוֹטוּרָנוּם וּלְגַנְעָר, וואָס דָּרִיטִיט זיך הַיְּן אָוּן צְוִירִיק מִיטָּן דָּעֶר בִּיקָּס אָוּפָּן אָקָסָל. נָאָנָט פָּאָר אִיטְּ טָאָר מַעַן נִישְׁתְּ פָּאַרְבִּיגִינִין. מַזְּ מַעַן אָרִיבְּעָרָגִין אִיף דָּעֶר אַנְדָּעָט זַיִיט. פּוֹן דָּאָרָט — אַיְן קְּרִימְנָאָגָּל. גַּעַלְּ אָרִין, דָּעַרְגָּאָק עֲרַשְׁתָּ — אָוּף דָּעֶר וּאָרְשָׁעוּר גָּאָס אָרוּס. אַיְן גַּיְיָ גּוֹט, דָּעֶר וּוּגָג צָוֹ דָּעֶר מָמָע מִרְּמִים אֵין מִיר בָּאָ. קָאָגָט, זֹוּ מִינְיָעָ אָצָעָ פִּינְגָּעָ. אַט אֵין שְׁמוֹן-שְׁלָמָהָשׁ שְׁעָנָק, וּוַיִּטְעָר אָרוּפָּ — דִּי בְּרִיטָע, רַוְּטִישָׁע צְעָרָקוּוּ. דָּאָרָט דָּאָרָט זַיִן אָדוּטָע, הַיְּלָצָעָרָנָע בְּדָקָע, וּוֹאָס וּוְאָרְעָמָעָן דִּי סְטָרְצָוּשָׁנִיקָעָס זַיִעָרָע אָפְּגָעָרְוִוִּירְעָנָע פִּינְגָּעָ.

נָאָר דִּי הַיְּלָצָעָרָנָע בְּדָקָע זֹו אַיך עֲפָעָס נִישְׁתְּ. זֹאָל עָס זַיִן דָּעַרְפָּאָר, וואָס דָּעֶר שניי שְׁמִינִיסְט אִיצְּט אָזְוִי פָּנָן בִּידָע זַיִיטָן פְּנִים ? אָט אָשְׁטִיְיגָעָר זֹו אִיך, ווי גְּלִיְיךְ אָוּף מִרְּ חִידְוָשָׁעָ : וּאָזְוִי הַוִּיכָּסָ, אָ צְעָוָאָקָנסָ אָזָן זַיְגָט. אֵין עָס דָּאָרָט חִידְוָשָׁעָ : וּאָזְוִי זַיְגָטָמָעָן עָס. וּוּעָן דָּעֶר שניי פָּאָטָשָׁט אָזְוִי אַיְבָּרָעָן פְּנִים ? וּוְיִזְוָּט זַיִן אָרוּסָ, אָזָ קִינְעָרָגָיִיט נִישְׁתְּ אָזָן זַיְגָט נִישְׁתְּ. אַיך שְׁטִי גָּאָר בַּיִּי אָמוּעָ, בַּיִּי אָלָגָנָעָר, אָפְּגָעָרְסָעָנָעָר מִיעָר. נִשְׁתְּ אַנְדָּעָשָׁ, נָאָר אַיך בֵּין צְרִיָּן אַיְן שְׁוֹסְטָעָר-גָּעָס אָן שָׁאָר מִיךְ אָזְוִי בַּיִּי מוֹיָעָ, וּוֹאָס וּוְאָינְטָ דָּאָרְבָּעָעָ מִיטָּן פְּשָׂרָן, מִילְּכִינָן פְּנִים.

זֹו אַיך אָפְּבָּרָ, אָזָ סְאַיְן נִשְׁתְּ יְעַנְעָ מוֹיָעָ. סְאַיְן גָּאָר דָּעֶר פְּאַרְקָאָן פּוֹן גּוֹיְאִישָׁן שְׁפִּיטָאָלָ. דָּאָרָף דָּאָרָ שְׁוִין דָּאָ נִשְׁתְּ וּוַיִּיט וּוְאוּגָעָן דִּי מָמָע מִרְּמִים. דָּאָכָט זַיךְ, אַין יְעַנְעָם גַּעֲבִידָעָלָעָ. אָט תָּאָקָעָ — דִּי צְוִויִּי לְיִכְתִּיקָע פָּעָנְסָטָרָה. אַיך גַּעֲפִין נָאָר נִשְׁתְּ דָאָס הַיְּלָצָעָרָנָע פָּאָדָעָהִיוֹן, וואָס שְׁטִיְיט צְוֹגָעָקְלַעַבָּט צָוָם גַּעֲבִידָעָלָעָ, ווי אָקִינְדָּ צָו אָמָמָעָס אָפְּאָרְטָוָן. אַיך זֹו אָוּיך נִשְׁתְּ דִּי נְזִיְּרִיקָע, קְיִילְעָכְדִּיקָע פְּלוּמָבָעָ.

איך הער קלינגנגן א גלאעך, פאר מײַן פנים גיט אショוים פאלרביי א שליטן.

— יונגעלאַע, יונגעלאַע, וואָו גייסטוֹ? יונגעלאַע, יונגעלאַע, וואָו
שטייסטוֹ?

וְיִשָּׂא אֶיךָ נִשְׁתַּחֲוֵד פָּנוֹאָגָנָעָן מֵעַן הָאָט דָּאָס אָזְוִי גַּעֲרָופָן. צַי
פָּנוֹ אַפְּרָבִיגַעַל אַפְּעָנָעָם שְׁלִיטָן, צַי פָּנוֹ דָּעַר מוֹמָעַ מְרִימָס גַּעֲבִידַעַע. צַי
סְקָעָן גַּאַר זִין, אָז סְחָאָטְזִיךְ מִיר דָּעַרְמָאנָט דָּעַר מְשֻׁגְעָנָעָר
מְרַדְכִּי "הַקָּעָע". עַר הָאָט טַאָקָעָ אַטְבָּע צַו דָּרְיָעָן בַּיִּן אַוְיָעָר
אַזְנָן אַרְיָינְצָוְוִינְגָעָן :

— יונגעָע, יונגעָע, וואו גיטיסטו? יונגעָע, יונגעָע, וואו
שיטיסטו?

בשטי טאקטע... נײַן, מוֹן זִין, אָז אַיךְ לִיג גָּאר... סַאיַן ווֹין
וּזְאַרְעַם, סַקְיַצְלַט אֵין דָּעַר נָאָג, דִּי אָוִינָן וּזְבָעָן שָׁוֹעָר. יָאָ, כִּילְגַּ
מִיטָּן פְּנִים צָוָם טָאָטָנוֹס פְּלִיזְצָע. אַיךְ שְׂפָרְתַּן גָּאָרְנִישָׁטַן אַצְיַינְד דָּעַם
רִיחַ פָּוֹן זִין הָאָרִיךְ לִיְּבָ. אָז אַנדְרָעָרְדָּר רִיחַ גִּיטָּה. פְּרִיאַטְגָּן שְׂפִירְטָ
מַעַן מַעַן אֶזְאָגָן רִיחַ בֵּי דִי פְּשָׁרָעַ יָאָטְקָעַס. אַיְוָן דָּאָקְ הַיִּנְטָן אַבְּעָרָ
נִינְשַׁטְּ פְּרִיאַטְגָּן. אַיךְ גַּעֲדָעָנָק דָּאָקְ גּוֹטָן. נָו, יָאָ, כּוֹוִיסָּה: דָּעַם טָאָטָן
הַוְּנוּגְעַרְטָן... אָזְזָע עַס מַירְטָאָטָקָעַ אַזְזָע וּזְאַנְדָּעָר אָוִיטָן טָאָטָן: עַר שְׁלָאָפְטָן
דָּאָקְ שָׁוֹן, וּזְאָסְ-זְשָׁע הַוְּנוּגְעַרְטָן אִם עַפְעָס אִינְמִיטָן שְׁלָאָקָן?

עדום טופּ האב איך שווין נישט געקבענט דערטררכטבן. איזרום
מיר אין געווען בלרי און הייס. ב' בין געלעגן פאַרשייקט אויף אָ
חויך געלעגער, אַרומגעגענומען מיט אָן אַיבערבעט און מיט קיינטס.
איְן שטוב איְן געשטאנען אָן אַפְגַעַזונגטער ריְיך פֿוֹן פרֶעֶס-איְזֶנֶס.
איְבעַר מיר האט זיך אַראָפְגַעַבְיגִין אָן אַלְט אַינְגַעַטְאָלְן פֿנִים אָן
אַ רְוִיט נְאָכֵט-קְיֻפְקָעֵלָע.

— נעם איין — האט דאס קופקעלאָ געזאגט און געתווטפ
מיר אין מוויל אריין א גרויסן, היילצערנעם ליעפל — נעם איין
מענדילשוו. ס'איו מאנגניזיע מיט מאנדל-מיינך. ס'וועט דיר ליעשן
די הײַן.

אַפִּינָּס דָּעַם בְּעֵת הַאֲטָזִים, אֶזְרָח וְאֶלְעָם, גַּעֲצִיכְנָת אֶ

לְאָנוּגָעַר שֶׁמְאַפְּלָעָה, יָודֵ מִיט אַקְלִיָּן, וּוֹיסֵ בֻּעֲרְדָּל, עָר אַיִן גַּעַשְׁתָּא
גַּעַן אַיִן אַ צַּעַקְנַעַפְּלָט וּוֹעַסְטָל מִיט אַפְּגַעַלְאָעָגָעָן שְׁנָאָלָן. אַיִן מוֹילָל
הַחֲאָט דַעַר יָוד גַּעַחַצְלָטָן אַ וּוֹיִיטָן דְּרִים פָּאָדִים, אַזְוִי וּוֹאַ דִּין,
לְעַבְדִּיק וּוֹעֲרָעָמָל. פָּוּן אַן אַקְסָל אַיִן אַרְאָפְּגַעַה אָנָגָעָן אַ שְׁנָיִי
דַעַרְיוֹשָׁע מַאֲסָה. אַ גַּדְיַנְלַעַכְעַט מִיט שְׁוֹאָרְצָע פִּינְטוּלָעָן. נִישְׁתָּא אַנְ
דַעַרְוִשָּׁר, נַאֲר אַ שְׁלַאֲנָג אַיִן אַרְוִיסְגַּעֲרָאָן פָּוּן יַעֲנָד זִיתַ אַרְבָּלָן.
עָר הַחֲאָט גַּעַרְקָט צַוְשָׁן דִּי לְפָנִים דַעַם דְּרִים פָּאָדִים, גַּעַצְפָּטָן
אַיִם מִיט דִּי צַיִן פִּיצְלָעָן, אַוִּיגְעַשְׁבָּיָן אַזְוִן צַוְגַּעַשְׁקָלָט מִיטָן קָאָפָן.

— נעם אײַן, נעם אײַן! נוע... ביטט אָ מְבִין... אַיִן אָזֶה
אַונְיְּשָׁרוֹבָא שִׂיקְשָׁמָע אֲרוֹסָא אַלְמָנָה!

בין איך גאנָר אַריינָגָעָפָלְן נישט צו דער מומע מרימ, נאָר אֶז בָּאָפָע-זִיְדָע. דאס אַלְטָע, אַיְנָגָעָפָלְעָנָע פְּנִים, ווֹאָס שְׁטוֹפֶט מֵיר דעם הַילְצָעָרְנוּם לְעַפְלָן אָן מוֹיל אַריַין, אַיְן טַקָּע דַּי בָּאָפָע רַאֲכָלְלִין. דַּי אַיְנָגָעָפָלְעָנָע בָּאָפָע, ווֹאָס הַאָס פְּסָדָר גַּזְאָגָט תּוֹכָחָה מֵין מַמְצָעָן, אָז זַי, דַּי מַעֲמָעָן, הַאָס נִישְׁתְּ קִין עַל פָּונְ אַרְיוּ אַיְנָגָעָפָלְעָנָע קִין-דָּעָת. אָט דַּי בָּאָפָע רַאֲכָלָ, ווֹאָס אַיְן יוֹם-וְלִילָה גַּעֲזָעָן אוֹרְף אַהֲלָצָעָרְן קוֹפָעָרטָלִי. גַּעֲזָקָט דָּוָרָךְ דַּרְאָטָעָנָע בַּרְיָילְן מִיט אַיְן גַּלְעָזָל אָוֹן גַּעֲנִיָּת פָּונְ וּוֹיִיסָן, הַאֲרָטָן מוֹשְׁלִין קוֹפָעָלְעָךְ פָּאָר אַלְטָע, פְּרוֹמָע וּוֹיִיגָעָר. דָּעָר יָוד דַּאֲרָט, דָּעָר לְאָגָנָעָר, ווֹאָס אַיְן גַּעֲשָׁתָגָעָן צְוִיפָּנָס פָּונְ בעַט, אַיְן טַקָּע גַּעֲוָעָן דָּעָר זִיְדָע — דָּוָד פְּרוֹיְקָע דָּעָר שְׁנִיָּי. דָּעָר. אַיְוד, ווֹאָס הַאָס גַּעֲטָרָאָגָן אַלְאָגָנָע, שְׁוֹאָרָאָגָן פַּלְעָרָיָנָע, אַהֲרָטָן, גַּעַלְן קָאָפָעָלוֹש, לִיב גַּעֲחָאָט דָּעָם בִּיטָּעָן טְרָאָפָן אָן אַלְעָשָׂת-צָוָאָכָטָס אַרְבָּעָרָגָנָגָנָעָן אַבְּיסָלְ צָוָיִינָס אַגְּוָנָן בְּרוּדָעָרָיָן.

נו, מילא אֲבָרֶר אַזִּידָע אֵין עָרְגֹוֹן אַגּוֹטָר, אָנוֹ
אַרְיִינְגְּזָקְוָמָעַן צַו אַיִם אֵין גֻּוֹזָן אַגְּרוֹס פָּאַרְגָּעָנִיגַּן. עָר אַיִם
טָאַקָּעַ גֻּוֹזָן אַשְׁנִידָעַ, אֲבָרֶר אַנְדָּרֶשׁ וּוּ אַלְעַ שְׁנִינְדָּרֶם. עָר אַיִם
הָאָטַּב נִשְׁתַּמְתַּע אַגְּנָגְנוֹמָעַן צַו נִיְּעַן — נִשְׁתַּמְתַּע קִיְּן קַכְּפָאַטָּעַם, נִשְׁתַּמְתַּע
קִיְּן רַעַךְ, נִשְׁתַּמְתַּע קִיְּן הַוִּזֵּן, נִאַר בְּלוֹזִי מַלְבּוֹשִׁימְלָעַךְ פָּאַר דִּי תְּ.

מִידִים פָּוֹן דָּעַר רַוְּשִׁישָׁעַר גִּימְנָזְיָעַ, קוֹרְצָעַ אַזְּעַלְכָּעַ, גְּרָאַנְטָעַטָּעַנְעַ
פְּוִינְדְּרַעַן, מִיט אַגְּחַקְתַּן שְׁפָאַלְטַ פָּוֹן הִינְטַן, מִיט וּוּיְסַעְ

וילבעריגע קנוועפ, וואס יעדן איזנץיקן באזונדרער תנט דער זיידע
מייט זיינע צען פינגעער געמוות אַלְיאָן צווניען.
ער חאָט געازיגן די דריינען פאָדים דורך געלע, צעאָדערטע
שטייקער וואָקסט, געוועסן אויף אַהוּיך בענקל אָן אָן אָנְלָען. געהאלטן
פֿאָרְלִיְיגֶט אַ פֿוֹס אויף אַ פֿוֹס, געווואָרְפֿן גִּיךְ מִיטְן נַאֲדָלָע אַרְאָמָּ
און אַרוּף אָן צְגַעַזְגַּעַן:

“אין דער סָאָכָּן, ליגט די מְזָלְ-בְּרָכָה,

סְיָאָרְעָן גַּלְיָק פּוֹן גַּעַ-עַ-בָּן.”

אוֹ די “סָאָכָּע” אַיז אִים פֿאָרְמִיאָוָס גַּעַוְאָרָן, האָט ער אַרְאָפָּ
געַנוּמוּן דעם רַעֲכָּן פֿוֹס פּוֹן לִינְקָן, אַיִינְגָּעַפְּעַדְמָט אַפְּרִישָׁן דְּרִימָט,
אַ שְׁנִית גַּעַטְוֹן אַין וואָקסט אַרְיָין אָן צְגַעַזְגַּעַן זִיךְ אַוְיכְ אָן אַנְדָּעָרָן
נּוֹסְחָן אָן מִיט צְנַדְעָרָע רַיְיךְ:

“שִׁין בִּיסְטוֹן מִין טִיעָר לְעֵבָן, אַזְוִי וּוּלוּטָר גַּאֲלָה,

וּוְמַעַט בִּיהְקָבָּן כּוּנְהַגְּנוּוֹאָרְפָּן, דִּיךְ הַאָבָּא אַיר גַּעַוְאָלְטָן...

הָאָט די בָּאָפָּעָר רַאֲכָּלְסָוּן אַיר קוּפְּעָרְטָלָ אַוְיְגָּעְהַיְבָן דָּאָס קְלִיָּיָ
נָעָ, אַיִינְגָּעַפְּצַלְעָנָעָ פְּנִימָ, אַ קּוֹק אַרְיְבָעָר גַּעַטְוֹן אַיְבָּעָר די בְּלָעְכָּעָ
נָע בְּרִילְן אָן מִיט אַ בִּיהְלָעָךְ, נִישְׁתַּ-נִיחָדִיק קָוָל אַרְיְינְגָּעַוְאָרְפָּן:
— אַפְּשָׁר וּוְאַלְטָטוֹ שְׁוִין אַוְיְגָּעְהַעֲרָט מִיט דִינְעָלְפָּעָן, אַפְּשָׁר?
— וְוָאָס אַיז דָּאָס מִין בָּשָׂר וּוּוּבְּלָא אַזְוִי “פֿעַפְּעַרְזִיכְטִיךְ”?

— נָו, חָעָר שְׁוִין אוּפָּה, בְּחַמָּה!

הָאָט אַבָּעָר דָּעָר זַיְדָע גַּעַנְתַּ-נִישְׁת אַוְיְגָּעְהַעֲרָט. עָר וְאָט זִיךְ אַנְאָר
צְעַשְׁקָלָט, גַּעַנוּמוּן שְׁטוֹפָן דָּאָס נַאֲדָלָע וְוָאָס אַמְּאָל גִּיכָּעָר אָן פֿאָרָ
נְאָגָעָן זִיךְ מִיט אַגְּיָוָן פּוֹן דָּעָר גְּנוּרָא:

— מַה דָּאָךְ — הָאָט עָר גַּעַוְוִיגָּט מִיטְן קָאָפָּ אַיז דָּעָר בְּרִיטָה
אוֹ אַיךְ בֵּין אַ בְּחַמָּה, טָא וְוָאָס פָּאָר אַ פְּעָרְד דָּרְךְ שְׁוִין זַיְן
אַזְוִי יְדָעָנָע, וּוּי דָו בִּיסְטוֹן!

— אָן פְּרִי די בָּאָפָּעָר זָאָל אַזְוִי גִּיךְ נִישְׁת קָאָגָעָן עַנְטָפָעָן —
חָאָט עָר זִיךְ נַאָךְ שְׁטָאָרְקָעָר צְעַשְׁקָלָט, פֿאָרְקָנִיְּשָׁת דָּאָס נְאָגָעָ
בְּנִים אָן צְעַשְׁרִינְגָּן זִיךְ מִיט אַחְנוּשָׁעָר יְעָלָה:

— וְנַתְנָה מַוקְעָד קְדוּשָׁת הַיּוֹם — —

אייצט איז איזן באבע-זידיעס שטיבל געווען וויס און שטייל.
צווישן די צוויי פארהמערטע פענטטער זענען געלען שטיקער
טונקעלע וואטמע, אזי ווי ביזדייקער פוך. פון איבערן שמאלן וואָר-
שטאטל האט אראָפֿגעקוקט גלייך צו מיר איז בעט אָרִין קייער
אַלְעָטְקָעְנְדָעָר דער דרייטער — אַ גַּוִּי מִיט אַ גְּרוֹסְטָעָר, געלער באָר-
באַשְׁפְּרִינְקָלֶט מיט פְּלִיגְן-פְּינְטָעָלֶךָ.

דער זיידע אַלְיִין איז געווען אויף זיין הויך בענקל צוּ
אייבערגוועטיגענע, נישט געונגגען איז נישט געמאָכט קיין הצעה-
לען. פְּאַ-עֲקָשָׁנְתָה האט ער היינט גענימיט די זילבערנוּן קנעט איז
פון צוּיט אַ צְוִיט אַרְיִינְגְּנוּוֹוָרְפָּטָן מִן הַצָּדָ:

— איז אָפְּשָׁר ווֹאָלֶט מַעַן פְּאַרְטָט גַּעַנְוָמָעָן פְּאַמְפָּעָר דָּקְטָאָר!

— ווֹאָס ווֹאָס פְּאַמְפָּעָר דָּקְטָאָר הַעֲלֵפָן?

— כְּיוֹוִיס, מִזְאָגָת, אַז עָר אַיז אַ מּוֹמָחָת.

— אַז מִיךְ שְׂוִין גַּעַמָּךְ מִיט דִּינָעָ מּוֹמָחָת. כְּהָאָב
אַרְאָפֿגעַשְׁקָט נַאֲךְ חַזְּרָ-פְּעָטָס אַז נַאֲךְ «וּשְׁלָקָעָט». סְיוּעָט אַיִם
מַט גַּאֲטָס הַיְּחִיָּה בְּעַסְעָר וּוּרָע.

נַאֲךְ, ווֹיִוְתָ אַוִּיס, אַז נִישְׁתָּדָאָס חַזְּרָ-פְּעָטָס, ווֹאָס די באָבָע
הַאֲטָט מִיר צוֹגְעַלְיִיגְט צוֹם בּוֹקָן אַז נִישְׁתָּדָאָס די בִּיטָּרָע «וּשְׁלָקָעָט»,
ווֹאָס מַעַן הַאֲטָט אַז מִיר אַרְיִינְגְּנוּאָסָן, הַאֲבָן עַפְסָט גַּעַזְאָלָן.

פְּאַמְפָּעָר דָּקְטָאָר הַאֲטָט גַּעַמָּוֹת קָוָעָן,
עד הַאֲטָט גַּעַקְלַעַפְט מִיט אַשְׁטָעָן, דַּעַר דָּקְטָאָר, אַז גַּעַשְׁרִינְגָּן
אויף דַּעַר גַּאֲבָעָן. מִיר הַאֲטָט מַעַן גַּעַבְרִיטָט דָּאָס לִיְּבָב מִיט קָאָכְעָדִיק
וּוֹאָסְעָר, נַעֲצָאָפָט בְּלוֹט פָּוּן הַינְּטָעָר די אוּינְעָן אַז פָּוּן די פְּלִיגְיָעָס,
מַעַן הַאֲטָט אַרְיִינְגְּנוּאָסָן אַז מִיר רְפָאוֹת — בִּיטָּרָע, זִיסָּע, גַּעַזְאָלָן-
צָעָנָע — בֵּין סְאִין גַּעַקְמָעָן די יִשְׁוָעָה אַז כְּהָאָב צוֹם עַרְשָׁטָן
מַאֲלָל קְלָאָר גַּעַעַפְט דִּי אוּינְגָן. כְּהָאָב גַּעַזְעָן, ווי די קְנִיְּשָׁן אויף
דַּעַר באָבָעָס פָּוּנִים הַאֲבָן זִין אוּסְגַּעַלְיִיכְטָס, אַז ווי דַּעַם זִידָנָס
ווֹיסָס בְּעַרְדָּל הַאֲטָט זִין גַּעַשְׁאָקָלָט.

די מאָמָע אָבָעָר אַז נִישְׁתָּדָעָן. אַז יַעֲנָעָם אוּפְּדָלְעַנְאָכָטָן,
וועָן כְּבִין גַּעַגְגָּעָן זִין זַוְּנָן צַוְּדָעָן מַוְּמָעָן, בֵּין אַיךְ אַנְטְּשָׁלְעָפָן
גַּעַוְאָרָן אַז נְשִׁי. אַזְוִי הַאֲטָט די באָבָעָ דָּעַצְיִילָט. דַּעַר סְטוּרָוָשָׁן
פון גּוֹיאִישָׁן שְׁפִיטָאָל הַאֲטָט דָּעַרְזָעָן, אַז עַס לִינְגָט עַפְסָט אַ פָּאָרָי

שנויות פֿעַקֵּה. האט ער געמאכט אַ גַּעֲזָלֶט. אוּ גַּעֲזָאָן אַ גַּעֲלָזִין. בְּינוֹ לְבִינוֹ האט אַ יְדֻעָנָע, וּוֹאָס נִיְּתַ וִיך קַוְפְּקַעְלָעַךְ בַּיְּ דַעַר בָּאָפָע, מִיךְ דַּעַרְקַעַנְט. האט זַי גַּעֲזָאָט, מַעַן זַאַל מִיךְ אַרְיוֹפְּפִירַן צַיְּ דַעַר בָּאָפָע רַאֲכָל. וּוֹאַ-זְוַעַשׁ דַעַן האט זַי מִיךְ גַּעֲזָלֶט הַיְּסַן פְּרִין? אָז דַי מַעַם אַוְן נִישְׁתְּ גַּעֲזָוּן — נִישְׁתְּ אַין דַעַר הַיְּם אַוְן נִישְׁתְּ בַּיְּ דַעַר מַוְעַד מַרְיִם.

זַי אַיְן גַּאֲר אַוְעַקְגַּעַפָּאָרְן. אַוְן נִישְׁתְּ עַרְגַּעַץ אַנְדָּעָרְשַׁ, נַאֲר גַּלְיִיךְ קִין וּוֹאָרְשַׁע.

זַי האט גַּעֲמֹות פְּאָרְן. מַעַן האט זַי אַרְיוֹסְגַּעַרְבַּן מִיטַּ אַ טַּלְעַנְרַאְצָמָע. דַי טָאָכְטָעָר אִירַע פָּוֹן עַרְשַׁטְּן מַאְן, דַי אַיְנְצִיקָּע טָאָכָּע, וּוֹאָס דַי מַעַם האט גַּעֲהָאָט, צִיפְּעַלְעַ, אַיְן וּוֹאָרְשַׁע גַּעֲגַנְגָּעַן תְּנָאִים שְׁרִיבְּרַיְּבָן.

אַ סְקַ יְאָרְן האט דַי מַעַם גַּעֲשִׁיקָּט דַעַר דָּזְוִיקָּעָר צִיפְּעַלְעַ גַּרְוִיסָּע, גַּעַלְעַ בְּאָרְנוּס, אַזְוַי וּוּ גַּלְאָקָן, טַעוּוּלָעַ שָׂאָקְלַאְצְדָּעָ, גַּעַ — פְּלָאָכְטָעַנְעַ אַוְן גַּעַדְרִיְּלַטְעַ פּוֹטְעַרְקוּבָּנָס, פָּוֹן צִיטַט צַוְּצִיטַט — אַפְּרִיעַנְעַ אַיְנְצְלָנָעַ רַוְּבְּלַעַט. פָּוֹן דַי אַעַלְעַ זַוְּכָּן האט צִיפְּעַלְעַ גַּעַ — קְרִיזָּן אַוְיסְגַּעַנְיִיבְּטָע, רַוְּתָּע בְּעַקְלָעָה, אַ שִּׁינְעָם גַּעַשְׁטָעַלְעַ אַוְן אַ — אַיְן אַ גַּרְאָשָׁן נַדְן. האט דַי מַעַם נִישְׁתְּ גַּעֲזָלֶט פְּאָרְן? אַיְן זַי צִיטַט גַּעֲהָאָט?

טָא וּוֹאָס אַיְן עַס צַוְּיִי דַעַר גַּעֲזָוּן מִיטַּן טָאָטָן, וּוֹאָס ער האט גַּעַטְרָאָגָן אַזְוַאָה האט אַוְיַחַד מַעַן, אַוְיַחַד דַעַר בָּאָפָע רַאֲכָל אַוְן אַפְּלִילְוַי אַוְיַחַד מִיר?

ער האט דָאָךְ גַּעֲזָוָאָסְט, אַז כְּלִיגְ קְרָאנְק בַּיְּ דַעַר בָּאָפָעַן, אַיְן צַרְעַאְלִילְוַי נִשְׁתְּ אַרְיוֹפְּגַּעַקְוּמָעָן. ער האט נַאֲר גַּעֲשִׁיקָּט אַ יְוָנְגָּל גַּעֲוָאָר וּוּרָן, וּוֹאָס אַיְךְ מַאְן.

די בָּאָפָע אַיְן צַוְּיִי בַּיְּ גַּעֲזָוָרָן, אַז זַי האט אַוְיסְגַּעַהָאָקָט מִיטַּן יְוָנְגָּל די טִיר:

— וּוֹאָס מִינְטַ ער, וּוֹאָס? — האט זַי נַאֲכַגְעַשְׁרִין דַעַם יְוָנְגָּל — אַז דַעַר וּן זִינְגַּעַר אַיְן אַ מַמְרוֹר? אַוְן אַלְיַיְן אַרְיוֹפְּקַוְמָעָן קָעָן ער נִשְׁתְּ? סְפָאָסְט אִים נִשְׁתְּ?

דַעַר זִידַע האט פָּאָרְקַנִּיְּשָׁט דַעַם קָאָפְּנָע אַיְן דַי אַקְסְּלָעַ

אֲרִין אָוֹן מִיט אַ חַוֵּךְ קְוֵי אַרְיִינְגָּעֶבְּרוּמֶט אַיִן דַּי מְזֻנְדִּירְלְעַךְ, אָוֹ
דַּעַר טַاطַּע מִינְגָּר אַיְוָעָכְט. מַעַן נַעַמְתַּן נִישְׁט אָוֹן מַעַן פָּאָרָט
נִישְׁט אַזְוּק אָן אַ «זַיִי גַּעַזְוָנְט».

- אָוֹן אַז יַעַנְעַגְיַת תְּנָאִים שְׂרִיבָן?
- לִיְגַּנְט מַעַן אַפְּ דַי תְּנָאִים! - הַאֲטַעַר זַיִדָּע אַפְּנַעַפְּסָקָנָט.
- בִּיסְט אַ בַּחֲמָה!
- אָוֹן דַי בִּיסְט אַ פַּעַרְד!

—————

לְעֵד כְּפָרְטָה כְּפָרְטָה כְּפָרְטָה

שְׁאָזְזִי צַיְצָזִי - נַאֲדַד דַי מַגְמַעַחַט זַיִן אַיִן וּוּאָרְשָׁע גַּעַזְוִימֶט.
דַי פְּרָעָט חַאְבָּן גַּעַזְאַלְטָן. דַאַט חַוֵּיכָע, וַיְיכָע בַּעַט פָּוּן דַעַר
בַּאֲבָעָן, אַיִן וּוּעָזָן פָּאַמְפָעָר דַאֲקָטָאָר הַאֲט מִיר אַלְעַפְּרָאָר טַאָג
גַּעַזְאַפְּט אַיִן דַי פְּלִיאַעַס אֲרִין, אַיִן שְׁוִין אַיְצָט גַּעַשְׁתָּאָגָעָן צַוְּנָאָג
גַּעַבְעָט.

אַיִד חַאְבָּה שְׁוִין אַרְוָמְגַעְתְּשַׁאְפָעָט אַיְבָּעָר דַעַר שְׁטוּב. אַ קְלִיָּה
נָעָר, אַן אַיְגַּגְעַפְּאַלְעַנְגָּר מִיט אַן אוּטְגַּעַזְוִינָן, גַּרְיְנְלְעַךְ פָּנִים, חַאְבָּה
אַיִד גַּעַטְרָוְנְקָעָן קָאֹזָעַמְלִיךְ, וּוּאָס דַי בַּאֲבָעָה הַאֲט זַוְּיִי מַאְלָא אַיִן
טַאָג גַּעַבְרָעָנָגָט אַוְשָׁ פָּוּן דַעַר «מַאְרִיאַזְקָעָ».
דַעַר זַיִדָּע אַיִן דַוְרַךְ דַעַר צִיְּתָן פָּוּן מִין קְרָאנְק-זַיִן גַּעַ-
וּזְדָן וּוּיְסָעָר. עַר חַאְטָה גַּעַקְרִיגָּן רְוִיטָע. אַיְבָּעָר גַּעַבְרָעָנָט בַּעֲקָלְעָד
אוֹן אַ פָּאָרְשָׁפִיצָט נַעַל. עַר חַאְטָה זַיִן גַּעַפְּרָטָר, דַעַר זַיִדָּע, אַוּ אַיִן-
דַעַרְפָּרִי, וּזְעַן אַיִד הַאֲבָה גַּעַטְרָוְנְקָעָן קָאֹזָעַמְלִיךְ, הַאֲט עַר גַּעַצְיָגָן
פָּוּן אַ קְלִיָּה פְּלִיאַעַס, וּוּאָס אַיִן גַּעַוּוֹן פָּאָרְשָׁעָקָט אַיִן אַ פִּינְסָטָעָר
וּוּנְקָה. עַר זַעַט פָּאָרְוּאָרְפָּן דַעַם קָאָפְּ אַרְוָגְוָטָר, מַעַשְׁתָּגָן, אַוְיָפְּ.

געעפנט דאס מויל קילילעכדייך אוון אויסגענרגלט דאס פלאשעגן
בי צו דער דנא.

מיך האט געארט, וואס דער זידע ציט איזו גלייך פון
פלעהן. נאך וואס שטייען זעפינגערטע גלעזעלעך אויפן שענקל ?
האט אַבָּעֵר דער זידע געגעבן צו פֿאָרְשְׁטִינְגַּן, אָז פֿוֹן פּֿעַיְּזָעַ
שעלע אַרְוִיס אִין פֿוֹנְקַט אַזְוִי, ווי מען גִּיט אִין אַ גּוֹיִסְעַר חַיִּין
אִין אַ פֿעַד אָזְנַן מַעַן טְרַפְּטְּ פֿלְגְּלִינְגַּן אָז אַוִּיף קְוֹאָלְ-וּוְאָסְטָה,
וואו ווועט מען דאס גִּין זְוִיכָן דְּאַמְּלָאָס אַ קְוֹאָלָט ? מַעַן פּֿאָלָט נְגַע
גְּלִיאָר מִיטָּן מויל אָזְנַן מַעַן טְרַינְקַט זְוִיךְ אָזְנַן, ווי אַ בָּאָק, אַדְרְבָּא –
האט דער זידע געאָגַט – ווֹיְזָה מִיר ווועלכְּבָעַס גְּרוּאָל, אָזְנַן ווועלכְּבָעַס
פּֿלְיִמְלָ, צִי גָּאָר ווועלכְּבָעַס חִיהְלָעַ דְּאַרְכָּהָן אַ קְוֹאָלָט צִום טְרִינְגָּ
קָעָן ? אָזְנַן וואס מיינְסְטָה, זָאָגַט עַר, אִין דער מענטש – נישט קִין
חוֹהָלָע ?

נה יָאָ אַבְּיִיל אִין דער גַּעֲרַעַט גַּעֲוֹעַן, דער זידע, סְאִין טְאָקָע
גּוֹט צו טְרַינְקַען גְּלִיאָר פֿוֹן קְוֹאָל. אַבָּעֵר אַיִּינְס אִין מִיר פֿוֹנְדְּעַט,
וועגן שׂוּעָרְגַּעַוּן צו פֿאָרְשְׁטִינְגַּן. דער זידע האט געאָגַט, אָז
נאָך אַזְאָט אַיסְגְּעַנְגְּרָגְּלָט פֿלְעַשְׁעַלְעַ, ווערט אַיִּם קְלָאָר אִין קָאָפָּ.
סְאָרְבָּעַט זְיַךְ אַיִּם אַיְגָּנָאָגָּזָן אַנְדְּעָרָש. עַר האט אַ סִּימְן : ווען מַשָּׁה
רְבִינְגָּו ווּאָלָט נִשְׁטָה לִיב גַּעַהָאָט קִין פֿיְתְּשִׁין טְרַונְקָ בְּרָאָנְפָּן, וואָלָט
ער דִּי יְזָדָן נִשְׁטָה גַּעַקְאָנְטָן אַרְוִיסְפִּין פֿוֹן מַצְרִים.

דָּעַם אַיְגָּעַנְעָם שְׁכַּלְלָה אַזְטָה עַר אַזְוִיךְ גַּעֲגַעַן צו פֿאָרְשְׁטִינְגַּן
דָּעַם רְבִינְגָּו מִיְּנָעָם, סִימְעַ-יּוֹסְפָּן, וואָס אִין גַּעַקְוּמָן מִיךְ מַבְּקָרָה –
חוֹלָה זְיַין.

סִימְעַ-יּוֹסְפָּן, אַ יְזָדָן אַ נִּידְרִיק-גַּעַעַצְטָעָר, מִיט אַ גְּרוּסָ
בָּאוּוֹאָקָסָן פְּנִים אָזְנַן מִיט שְׁרוֹפְּנִידְקָע, שׂוּאָרְצָע אַיְגָּעַלְעַן, האט
זְיַךְ אַבְּיִיל-פֿאָרְקְּרִימָט. דָּעַם זְיִידָנוֹס מַשָּׁה רְבִינְגָּו אִין אַיִּם נִשְׁטָה
אַיְבִּיךְ גַּעַפְּלָן. עַר האט אַיְגָּעַוְיָוִן, דָּעַר וּבִי מִיְּנָעָה, אָז דָּאָ –
מְאָלָס, אִין מַשָּׁה רְבִינְגָּס צִיטָן, אִין נאָךְ אַיְגָּנָאָגָּזָן קִין בְּרָאָנְפָּן
נִשְׁטָה גַּעַוּעַן אַוִּיף דָּעַר ווּאָלָט.

– וואָס הַיִּסְטָה, סְאִין נִשְׁטָה גַּעַוּעַן ? – חַאָט דָּעַר זִידָע
פֿאָרְרִיסָן סְבָעָרְדָּל – ווי גַּעַשְׁקָט זְיַךְ עַס ? אָזְנַן ווי אַזְוִי זַעַגְעַן דָּאָס
די יְזָדָן טְאָקָע אַרְוִיסְגַּעַנְגַּען פֿוֹן מַצְרִים אָז טְרַונְקָ בְּרָאָנְפָּן ?

- מען זאגט דאך איר, ר' דוד, או ס'איו נישט געווען! —
האָט סִימָע-יִוסֶף אֲפָגָעָסְקָנֶט.
- וואָס-זשע דען אייז געווען?
— כ'וֹוִיסֶט, ווֹוִין, קען זיינַן, אוֹזֶן יַאֲגָעָזֶן.
- אוֹן ווֹוִין אייז נישט קיינַן משקה? — האָט זיך דער זיידע
דערפֿרִיט — אָזָא יַאֲרָא אוֹיף מִיר אָזָן אוֹיף מִין ווֹיבֶּ, רַאֲכֶלֶ, וּזְיַוְתֶּן
גוט ס'איוֹ אֲגַעְזֶל ווֹוִין.
- נָאָה, הָעָר שְׂוִין אוֹיף צוֹ נַאֲבָלָעַן — האָט זיך דַי בָּאַבָּעַ
אַרְיִינְגָּעָמִישָׁט פָּונַן אַיר קוֹפְּעִיטֶל — האָט גַּעֲמוֹת הַיִנְטָא אַיְינְגָּעָמָעַן
פְּלוֹיְדָעָ-זַוְּצָעָה.
- אַסְטוֹר, דְּאַכְּלָשִׁי, ווֹי כְּפִין אַיְודַה, אוֹ נִישְׁטָה... אַיר ווֹוִיטֶט —
האָט עָר אַזְּטָגָעָדְרִיט דָאַס קְלִיְינַע, ווֹיסֶע בְּעַרְדֶּלֶט צָוָם רְבִינָס
בְּאוֹוָצָקָעָנָעָם פָּנוּים — זַי, מִין רַאֲכֶלֶ, זַאֲגַעְבֶּן, האָט אוֹיךְ לְיַבְּ
צַו "דָּעַרְלַבְּעַן" (דָּעַרְהַאֲלַתָּן) זיך ס'הָאָרֶץ מִיט אֲגַעְזָעָלָע לְיַקְעָלָע.
— לְאָזָן שְׂוִין דִּינְיָעַ שְׂוָאנָהָים רַעַנְןַן! זַעַן אָהָר, ווֹי עָר האָט
זיך דָאַס הַיִנְטָא אַבְּסֶלֶט צְעַרְעַדְטָה! הַעֲרָט אִים נִישְׁטָה, ר' סִימָע-יִוסֶף,
עָר אוֹזֶן דָאַך אֲמַשְׁגָעָנָעָר.
- נָאָר זַי טָוָט עַס שְׁטִילְיַטְשָׁקָעָ... — האָט זיך דער זיידע
נִישְׁטָה גַּעֲמָעָכָט חָעָרָן — זַי אַיְזָן זיך מִכְבָּד אַיְינְמִיטָן דָעָר נִאָכָט. מִילָאָ
ס'איוֹ נִישְׁטָה קיינַן עַוְלָה. אָן אַלְטָמָעָנָשׁ. פָּאַרוֹאָס נִישְׁטָה?
איַז אֲטַדְעָר דָאַזְיַקָּעָר זַיְידָע מִינְיָנָעָר אֲנַיְיעָר מִעְנָטָש גַּעַ-
וּוֹאָרָן, זִינְט אַיר בֵּין אַרְאָפֶט פָּונַן הַוִּיכָּן, וּוֹאַרְעָמָעָן בְּעַטָּה, אַיְזָן זִינְט
פָּאַמְפָעָר דָאַקְטָאָר האָט אַזְיַגְעָהָעָרט צַו קְלַאְפָן מִיר אַיְבָעָר דַי
פְּלִיצָעָם.
- אֲגַאנְצָן טָאָג אַז דָאַט ווֹיְסֶע, אַזְיַגְעָרְוִימָטָע שְׁטִיבָלְ פּוֹעַ
גַּעַוְעָן מִט גַּעַפְּלַיְידָעָרִי אַזָּן מִט גַּעַזְגָּנָג.
- די בָּאַבָּעַ האָט גַּעַנְיִיט דַי מוֹשְׁלַחְנָעָן קוֹפְּקָעַלְעָן, אַרְיִינְגָּעָן
שְׁטָעָקָט פָּונַן צַוְּיִיט צַוְּיִיט דָאַס פָּנוּים אַיְן דַי קְלִיְינַע טַעַפְּלַעַלְעָן,
וּוֹאָס חָבָבָן חַיְמָלָעָר גַּעַקְלַעַקְעַטְשָׁעָט אוֹיף דַי פִּיעַרְקָעָט. דָעָר זַיְידָע
הָאָט זיך בַּיְיַעַדְן שְׁטָאָר פָּונַן נַאֲדָלָעָא וּוֹיגָ גַּעַטָּן אַיְן דָעָר
ברִוִּיט אַזָּן אֲגַעְזָעָן אוֹיף זַיְן מַוחַ-שְׁטִימָעָלְעָן:

„אָנוּ אָז מֵיךְ וּמַטְתָּגֶת גָּתֶת דָּנְפְּרִיְּטָן.

וּוְעַל אַז אָוִיךְ מִיתָּן טָאַכְנָס דְּדִיבְּרָן...“

הָאָט דִּי בָּאָבָעַ אַזְוֹעַקְעַנוּמָעַן דִּי בְּלַעֲכָנָעַ בְּרִילְן פּוֹן מַשְׁ-

פּּינְעָנָעָם קְוֹפְּקָעַלְעַ אַוְן בִּיטּוֹלְדִּיק גַּעַשְׂקָלְטַ מִיטָּן קָאָפְּ:

— אָן אַלְטָעָר יְוִדָּ, וּוּ דְאָס שֻׁמְטָ וּיךְ נִישְׁתָּ!

אָפְּבָר דָּעַם זַיְידָן הָאָט דָּעַר וּוּיְיַבְּרִישָׁעָר בִּיטּוֹלְ נִישְׁתָּ גַּעַרְתָּ.

עָרְ הָאָט אַזְיָגְעַזְוָנָגָעַן דָּאָס לִיְדָל בִּיוֹן סָפוֹ אַוְן בָּאָלְדַּ אַגְּגָעַזְוָהָיָבָן
אַ צְוִוִּיטָס מִיטָּ אַ וּוּאָרָעָם, וּוּיְנָעַנְדִּיק קְרַעַצְחָלְעַ:

„כְּהָאָפְּ דִיר לִיבָּ, דָו מַפְּגָשָׁת מִיר זַיכָּר גְּלִיבְּפָּרָן...

אָז לְעָפָן אָנוּ דִיר קָאָנוּ אִיךְ קִין מִינְוּתָן. —

סִינְדָר בִּיסְטוֹן בִּיְמָרְ, וּוּ מִין לְעָפָן...

נָאָר חַתְּ�הָה חַבְּבָן קָאָנוּ אִיךְ מִיטָּ דִיר נִיטָּ...

— אָזְדָּאי! ... הָאָט דִּי בָּאָבָעַ צְוִוְעַזְקָלְטַ אַיְן דִּי קְוֹפְּקָעַלְעַןְ

אַרְיָין — לִיבָּ הָאָט עָרְ זָיְדָ, נָאָר חַתְּ�הָה חַבְּבָן קָאָן עָרְ נִשְׁתָּ. גַּיְיָ
אַיְן אַלְדִּי שְׁוֹאָרָצָעְ יְאָרְ! וּוּרְ לְאָרְפָּ דִירְ, זַאָלָסָטְ מִינְדָּ לִיבָּ הָאָפְּ?

— נָאָרָישָׁעְ רָאָכָלְ! — הָאָט דָעַר וּיְדָעְ אַגְּגָעַזְשָׁפָאָטָ אַיְן זַיְדָ
פְּעָרָדְלָ אַוִּיךְ אַ קְלָאָפָעְ — סְאָזָוְ דְאָס נָאָר אַ לִיבָּ, אַ מְשָׁלְ אַזְעַלְכָעָרְ.

— מַעַן וּוּיְסָטְ שָׁוִין דִינְיָן מְשָׁלִים...

אַ סְךְ מַאְלָ הָאָט זִיךְ דָעַר זַיְדָעְ אַזְוֹעַקְעַשְׁתָּעַלְטַ בִּים גְּרוּוּסָן
טִישָׁ, וּוֹאָס אַיְן גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַיְנִמְיָטָן שְׁטוּבָן אַן אַפְּגָעַדְעַקְטָעָרְ מִיטָּ

שְׁוֹאָרָץְ-בְּרוּינָעְ פְּלָעָקָן פּוֹן פְּרָעָסְ-אַיְזָן אַוְן גַּעַנוּמָעָן צְוָנִיְּדָן אַ
מְגַדְּרָהָ. דָאָמָּאָס אַיְן שְׁטוּבָן צְוָנָפְּאָלָן אַ גְּרוּטָעְ שְׁטִילְקָיָטָ.

מַעַן הָאָט קְלָאָר גַּעַהְעָרָט דְאָס קְלַעַקְעַשְׁתָּעָן (קָאָכָן) פּוֹן דִי טְעַפְּלָעָן
אַיְן דְאָס הַיּוּרִיקָעְ וּוּינְגָן זִיךְ פּוֹן אַוְמָרָיָ.

דָעַר זַיְדָעְ אַיְן גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַיְן אַזְוֹעַקְעַנְעַפְּלָטָן וּוּעַסְטָלָ, פָּאָרָ-

וּוּאָרָפְּן דִי מַאְסָ אַיְבָרְ בִּיְדָעְ אַקְסְּלָעָן. עָרְ הָאָט גַּעַקוּקָטְ אַוִּיפְּן
שְׁטִיקָעְ גַּעַוְגָּנָטָ, וּוֹאָס הָאָט פְּאַרְדְּעַקְטָ דָעַם גַּאֲנָצָן טִישָׁ, גַּעַצְוִיגָן דְאָס

דְאָזְיָקָעְ גַּעַוְגָּנָטָ, אַ שְׁמִירָ גַּעַטְוָן מִטָּן קְרִיְידָ, אַוִּיסְגָּעַפְּטָעַשְׁטָ דָעַם
קְרִיְידְ-צִיְיכָן, וּוּיְדָעָר אַ שְׁמִירָ אַוִּיךְ אַ צְוִוִּיטָ אַרְטָ אַוְן שְׁטִילְעַרְהָיִיטָ,

פּוֹן גָּאָר אַן אַנְדָעָר אַרְטָ אַרְוּסָ, הָאָט עָרְ גַּעַנוּמָעָן בְּרוּמָעָן אַוְגְּטָעָר

דער נאָז גִּיאַט אָזֶי אֵמִין בְּרוּמַעכְתָּס, וֹאָס הָאָט זִיךְ גַּעֲצִוִּין
בְּאַמְּלָעֵךְ אָונְ טְרוּיְעִרִיק, בִּיסְלַעְכּוּיוֹן אֵינוֹ דָּאָס בְּרוּמַעכְתָּס גַּעֲוָאָרָן
אַפְּעָנָר. סְ'הָאַט אַגְּגָעָהָיִבְנָן שְׁטִיגְנָן הַעֲכָר, בֵּין דָּאָס וּוַיִּסְעָשָׂנִי
דָּעָרְלָן, וֹאָס אֵינוֹ גַּעֲוָעָן מִיִּין זַיִדָּע, הָאָט זִיךְ צַעֲרַעַכְצָט:

— אוֹי, אוֹי, אוֹי... הַנְּגִינִּי...

אֵוּ וּוֹאָרְף מִיטָּן קָאָפֶ. דָּאָס בְּעַדְלָן הָאָט זִיךְ פָּאַרְשְׁפִּיצָט. דָּאָס
שְׁטִיק קְרִיעִיד הָאָט אָזֶי וּפּוֹן זִיךְ אַלְיִין גַּעֲגָבָן אֵלְגָנָגָן שְׁמָרָן
אַיְבָּעָרָן גַּעֲוָאָנָט. דָּעָר קְרִיעָצָן אֵיז זִיךְ פָּאַרְגָּאַגְגָּעָן מִיטָּן אָן אַיְבָּעָרָשָׂת,
פָּאַרְטְּרָעָרָט טָאנְדָּל :

— הַעֲנִי מִמְּעָשָׂ... אוֹי, אוֹי, טָאַטָּע אֵין חִימָל... — הָאָט דָּעָר
זַיִדָּע גַּעֲנוֹמָעָן אַיְבָּעָרָעָצָן אַוִּיפּ יְזִידִיש — אַיִד, אַרְיֻמְּדָר מַעֲנָמָשָׂ,
וֹאָס בּוֹקְמִיךְ צָוָם שְׁטוּבָ פּוֹן דִּינְגָּעָ פִּיסָּ, בֵּין גַּעֲקָומָעָן בָּעָטָן פָּאָרָ
דִּין אַרְעָם פָּאָלָק יְשָׁרָאֵל...

די גָּאַבָּעָה הָאָט פָּאַרְבּוֹיָן סְקָעָפְלָ, אָזֶי וּוּי אֵהָיָן. דָּאָס וּוַיִּיְהָיָה
סַע שְׁטִיק מַושְׁלִיכָן אֵיז גַּעֲבְּלִיבָן הַעֲגָגָן צְוִישָׂן דִּי פִּינְגָּעָר — טְוִיטָן.
די נַאֲדָל הָאָט זִיךְ אַפְּגָעָרוֹת. דָּאָכְט זִיךְ, אֵוּ דָּאָס קְלַעְקַעְטַשְׁעָן פּוֹן
די טַעַפְלָעָן אֵיז אָזֶק שְׁטִילָעָר גַּעֲוָאָרָן. דָּעָר אַוְרָמוֹי הָאָט זִיךְ אָזֶי
וּוְיִ פָּאַרְגָּאַפְיִיטָן. נִישְׁטָע עַר וּוְיִגְתָּן זִיךְ, נַאֲרָ דָּעָר קָאָפֶ פּוֹן דָּעָר פָּאָרָ
בָּעָן וּוְיִגְתָּן זִיךְ אָזֶי. די נָאָגִיט אַלְיִין פּוֹן זִיךְ אֵזֶפֶט אֵין פּוֹן חַאְרָץ
אַרְזָוִיס פָּאָלָט אֵשָׁוָאָךְ, וּוְיִבְּעָרִישָׂ קְרַעְכָּל :

— אוֹי, הַאֲרַצְעָדִיקָּעָר פָּאַטָּעָר אֵין חִימָל, הָאָבָּ רַחְמָנוֹת אַוִּיךְ
דִּינְגָּעָ יְתּוֹמִים, נַעֲפָעָן...

וּוְעַמְּעָן די בָּאַבָּעָ רַאֲכָל הָאָט פָּאַרְדוּעַכְנָט צַוְּיִדְמִים, נָעָ
בָּעָ, אֵיז מִיר נִישְׁטָע קְלָאָר גַּעֲוָעָן. נַאֲרָ וּוּעָן דָּעָר זַיִדָּע אֵיז זִיךְ
אָזֶי פָּאַרְגָּאַגְגָּעָן מִיטָּן זַיִן «הַנְּגִינִּי», הָאָט די בָּאַבָּעָ אַגְּגָהָיִבְנָן אֵ
מַעְשָׂה פּוֹן דָּעָר מִיטָּן:

— אֵיז דִּי מַזְמָעָ, זָאָל זַיִן אַפְּנוּשִׁידָט, גַּעֲנָגָגָעָן צָוָם
קִינְד מִיטָּן לְבָקָהָן, הָאָט אֵין שְׁטוּבָ פָּאַרְפָּעַלָּט וּוְאַסְעָר. נַעֲמָט דָּעָר
טָאַטָּע, עַלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, די קָאָזָן...

— כְּהַאֲבָבָ שְׁוִין גַּעֲהָרָט די מַעְשָׂה אָפְשָׂר טְוִיזָּט מָאָז —
הָאָט דָּעָר זַיִדָּע פְּרִיצְלָיָג אַיְבָּעָרָגָרִיטָן אֵין אֵשְׁנִית גַּעֲטָ�ן מִיטָּן
דָּעָר שַׁעַר אֵין לְעַפְּעַדְיָקָן גַּעֲוָאָנָט אַרְיִין.

— זע נאָר, ווי ער לאָזֶט דָּאַס נִישְׁת אַ וּאָרט אוּסְרָעָדָן,
דעָר חַמְּן!

— ווּיפְּלִיל מְאַל אַיְזָה דָּאַס דִּין מַאֲמָע גַּעֲגָנְגָעָן צָוָם קִינְד מִיטָּ
דִּבְּקָהָן?

— לְאַזְּוִי דִּיר סְמוּיל שְׂטִין פּוֹן הִינְטָן!

— טְרָאַ-לְאַ-לְאַ-טְרָאַ-לְאַ... — הָאַט זַיְךְ דָּעָר זַיְדָע צָעַ

וְגַעֲגָנְגָעָן מִיט אַ נִּיעָם נִיגּוֹן!

די באָבע הָאַט זַיְךְ נִישְׁת גַּעֲקָאָנט שְׁעַנְקָעָן, וּאַס דָּעָר זַיְדָע
פְּאַזְּוֹט זַיְךְ נִישְׁת אַוִּיסְדָּעָרְצִילְן דִּי מַעְשָׁה בֵּין סָוףָן.
אַ גַּעֲגָנְגָהִיט, וּוּי אַזְּוִי זַיְךְ נִזְקָם צָוָם זַיְן אַין אַיִם. אַזְּנָן דִּי גַּעַ
לְגַעֲגָנְגָהִיט הָאַט זַיְךְ גַּעֲפָנוֹן. וּאַרְוָם דָּעָר זַיְדָע הָאַט גַּעֲחָצָט אַ
שְׁוֹאָצְקִיָּט אַיִינְצָטוּטָעָהָן מִיטָּן נַאֲרִישָׁן וּלְאַדָּעָק, וּאַס אַיְזָה גַּעֲוָעָן
אַזְּנָן זַיְדָס שְׁטוּבָן נִישְׁת נַאֲר אַן אַיְגָעָנָה, נַאֲר טַאַקָּע אַ גַּנְצָעָר
פִּישְׁלְעָפָר.

אוּפְּדָעָרְנָאָכָט, אַזְּוִי אַרְוָם נִיגּוֹן אַ זַּיְגָעָר, וּוּעַן דָּעָר זַיְדָע
הָאַט שָׁוֵין בָּאַלְדָּג גַּעֲהָאָטָן בְּיִם אַוּוּקְלִילִיגְן דִּי אַרְבָּעָת, הָאַט זַיְן
דִּי טִיר זַיְעָר שְׂטִיךְ גַּעֲפָנָט אַזְּנָן סְהָאַט זַיְךְ אַרְיִינְגְּעָפָקָט אַיְינָרָ
אַ קְוָרְצָעָר, אַ בָּאַוְאָקָסָעָנָר מִיט אַ צָּעַשְׁוִיבָעָטָר, גַּעַלְעָר בָּאָרָד
אַזְּנָן מִיט אַ פָּאָר מַעְלָה-גְּרָהָדִיקָע, אַוִּיפְּגָעָדָרָלְעָנָעָ לִיפָּן — וּלְאַדָּעָק.

די פִּס אַרְומְגָעָוּקְלַט מִיט אַלְטָעָ שְׁטִיקָעָר זַעַק, אַ קְוָרְטָקָע —
אַ גַּעַלְעָכָעָרָטָע מִיט בְּרוּדִיקָע צְוִיטָן וּוֹאָטָעָ, אַרְומְגָעָנוֹמָעָן
שְׁטוּרִיק — הָאַט וּלְאַדָּעָק אַרְוִיסְגָּעָבָן פּוֹן זַיְךְ אַ רְחִיכָּה
אַזְּנָן פּוֹן הִינְעָרִישָׁן אַפְּפָאָג. אַיְבָּעָר דָּעָר קוּרְטָקָע, אַוִּיפְּ אַיְן אַקְסָלָ
הָאַט וּלְאַדָּעָק גַּעֲהָצָט פָּאַרְוּאָרְפָּן אַ לְאַגְּנָעָטָרָבָע, אַ שְׁוּעוּרָעָ
— עַנְלָעָן צָוָם יְעַנְעָטָרָבָעָס, וּאַס הַעֲגָנָעָן בֵּי דִי זַיְטָן פּוֹן מַדִּינה —
גַּיְעָרָס.

ער אַיְזָה תְּמִיד אַרְדִּין, אַ שְׁטִילְעָה, אַ וּוַיְכָעָר, אַרְאַטְגָּעָנוֹמָעָן
פּוֹן זַיְךְ דִּי מַדִּינה-טָאָרְבָּעָ, אַוּוּקְנְעַלְיִיגְט זַיְךְ זַיְעָר פָּאַרְוִיכְטִיק אַיְן
אַ וּינְקָלְאַרְיִין, דָּעָרָנָאָק אַרְאַפְּגָעָנָגָעָן מִיט דִי צְוִויִּי לְיִידְיִיקָעָ קָאָ
גַּעַן צָוָם "בְּעָרָנָאַרְדִּינָעָרָ" קְלוּיְסְטָעָר אַזְּנָן גַּעֲרָעָנָט וּוֹיְךְ וּאַסְעָר,
אַוִּיסְגָּעָגָסָן דִּי צְוִויִּי קָאָגָעָן, אַיְזָה ער אַוִּיפְּסָנִי מִיט זַיְיִתְהָרָאָגָעָ

אנגענען, פיזו די באָבעס פֿעֶסְל איז פֿול געוווארן מיט וואָסער איבערן אויג.

עלישט דָּאָמָּאָלָּס האָט דעל זיידע, נישט אויסטריענדיק זיך פון זיין וואָרִישְׂטָאָטְׂלָן, געפֿרָעָגְטָן:

— שוין דאָן ווּלְאָדָעָק?

— מהאָ מהו — האָט ווּלְאָדָעָק אָ ברום געטן איזן צָוָעָשׂ שָׁאָקְלָט מיטן קָאָפּ, אָזְוֵי ווי אָ פֿערְדָּה, וואָס גִּיט אַין גַּעֲשְׁפָּאָן צָוָישׂן אָזְוֵי דִּישְׂלָעָס.

— איז וואָס-זְשָׁעָה הערט זיך עַפְעָס, ווּלְאָדָעָק? עַפְעָס אָ סָעָן וואָסער אָנְגַּעַגָּאָסָן אַין די נְגִידְיָשׁ פֿעַסְעָר אָרִינְן?

וּלְאָדָעָק האָט זיך אָוּעָקָנוּעוֹצָט אָוִיפּ דָעַר פָּאָדְלָאָגָעָ, נישט זְוִיִּיט פון וואָרָעָמָעָן קָעְכָּ, אָרוֹנְטָעְרָגְעָנוּמוּן די פִּיס, אָזְוֵי ווי אָ טָעָרָק, אָוִיפְגַּעַעַפְנָט די מְדִינָה-טָאָרָבָע אַון פֿוֹן פֿינְסְטָעָרָן לְאָך אָרוּיטָן, גַּעֲנוּמָעָן לִיְגָן אַין מְוִיל אָרִין האָלָּבָ-רָגְדִּיקָעָ מְזַכִּיאָס בְּרוּיטָן, אוּיסָטָ גַּעֲהַוְיִלְתָּעָ פֿוֹן ווִיכְבָּן טִיגָּה, אָזְוֵי ווי פָאָדְקָאָוּס. צָוָם בְּרוּיטִיצָה האָט עָרָגְעָטָשָׂקָעָט גְּרוּיסָעָ, אָוִיסָגְעָקָרִימְטָעָ בְּינְיָמִינָה, וואָס האָבָן נְאָז דָאָ אַון דְּאָרָט גַּעַהְאָט אָוִיפּ זיך רָעַשְׁטָלָעָךְ פֿוֹן אָפְגַּגְרִיזְשָׂעָט פְּלִישָׂה. טִילְמָאָלָהָאָט ווּלְאָדָעָק פְּאָרְבִּיסָן זְיָן ווּוְשָׁעָרָעָ מִיט אָן אַבְּעָרָגָעָ. וָאָקָסָעָנָעָר צִיבְעָלָעָ, מִיט אָהָלָבָן עָפָל אַון מִיט אָוּיכְבָּעָ, אַיְבָּעָדָעָזָוּיָהָן עָרָטָע אָזְוָרָקָעָ. עָרָה האָט גַּעַגְעָסָן פָּאָמְלָעָךְ אַון לְאָנָגָה אָזְוֵי ווי אָן.

די באָבעָה האָט שוֹין גַּעֲקָעָט ווּלְאָדָעָק טְבָעָ, זַי האָט גַּעַן וואָסָטָן, אָז פְּלִיזְמָן ווּלְאָדָעָק ווּעַט נִישְׁטָה האָבָן אָוִיסָגְעָלְלִיְיִדְקָט די גַּאנְגָּעָט טָאָרָבָעָ, קָאָן מַעַן צַוְּאִים רָעַדְן פֿוֹן הִינְטָה בַּיּוֹ מְאָרָגָן, האָט זַי גַּעֲוָאָרטָה, בַּיּוֹ די טָאָרָבָע אַיְן גַּעַבְלִיבָן לִיגָּן אָ פְּלִאָ. טְשִׁיקָעָ אַון בַּיּוֹ ווּלְאָדָעָק אָלִיְין האָט אָפְגַּעַאָטָעָטָמָט. עָרָשָׁט דָּאָמָּאָלָּס האָט די באָבעָה גַּעֲפָרָעָגָט:

— ווּסְטָט טְרִינְקָעָן טִיְּ, ווּלְאָדָעָק?

— מהו... מהו... — האָט עָרָה אָוִיפּ זְיָן אָוְפָן אָ ברום געטן מִיט אָ פְּלִיְיָ מְוִיל עַטְנוֹוָאָרָגָן.

די באָבעָה האָט אַיְם דָּעַרְלָאָגָנָט טִי אַין אָ פֿינְסְטָעָר טְעַפְּלָ. עָרָה האָט עָס גַּעַהְאָלָטָן צָוָישׂן בִּידְעָה הענט אַון גַּעַזְוָפְּטָה הוִיךְ. אָוִיפּ די

וואגנסעט האבן זיך אַפְּגָנוּעַצֵּט טְרָאַפְּסָס. וּלְאַדְעַק האַט זיך אַפְּגָנוּלְעַקְט מיט דער צָנְגָג אָוֹן די רַעֲשַׁת צְעַדְמִירַט אַיבָּעֶר דָּעֶר בָּאָרֶד.

— אַיְזָו ווֹאָסְ-זְשַׁעַר הַעֲרָת זיך פָּאַרְט אַיְזָה דָּעֶר וּוּלְטָה, וּלְאָדַעַק? — האַט זיך דָּעֶר וּוִידָּעַר וּוִידָּעַר אַמְּאָל אַפְּגָנוּרְפָּן — עַפְּעַס אָסְק ווּאַסְעַר האַבְּן זיך אַוְסְגָּעַכְבָּאָזְעַט, די פָּאַרְכָּעַוּאָטָע גִּבְּרִים?

— אַחָאָ אַחָאָ — האַט שְׂוִין וּלְאַדְעַק גָּאָר אַנְדְּעַרְשָׁ אַנְגָּגָהוּיְבָן בְּרוּמְעַן — פָּאָן «קְרָאָוּיְעָץ» מַאֲכָת וּוֹצִין... דָּעַם פָּאָן «קְרָאָוּיְעָץ» אַיְזָ גּוֹט צָו לְאָכְנָן...

— אָז אַיְך לְאָכְנָן גָּאָר נִישְׁתָּה. אַסְוָר, כִּפְּינָן גַּלְאָט נִיגְעָרִיק צָו ווּיסָן, ווּיפִיל ווּאַסְעַר דָו האַסְטָט עַס הַיְינִט אַנְגָּגָהָאָסָן אַיְזָ דִי רַיְכָע פָּעַלְעָעָר אַרְיִין.

— אַחָאָ, אָסְק ווּאַסְעַר, פָּאַגְּנָעַ קְרָאָוּיְעָץ. גָּאָר אָסְק ווּאַסְעַר.

— מַוּטוֹ דָּאָךְ האַבְּן אַבְּיַטְלָ מִיט גַּלְעַט?

— פָּוּנוֹאָגְנָעָן זָאָל אַיְך האַבְּן, אָז מַעַן צָאָלָט אַ צְוַיְיעָר פָּאָר אַגְּנָעָן פָּאָט.

— נִשְׁתָּה מַעַר, ווּי אַ צְוַיְיעָר?

— אַזְּרָאִי נִשְׁתָּה מַעַר. אָזְנָן בַּיְיָ די דָּאַנְצִיגְעָרָאָוּ אַיְזָ אַגְּרוּוּס פָּעַטְלָ — אַזְּאָט פָּעַטְלָ!

עַר האַט אַ ווּזָו גַּעַטְוֹן אַיְפָּוּן בְּרִיטָנָן, בְּרוּנִינָם אַלְמָעָר, ווּאָס אַיְזָ גַּעַטְאָגְנָעָן צְוִישָׁן בָּאָפְּעָז-וִידְעָס בְּעַטְעָן.

— אַזְּוֹאָ!... אָוֹן ווּאָס הַעֲרָת זִיך מִפְּחוֹת נָאָך זָאָכָן?

— בַּיְיָ דָעֶר דָּאַנְצִיגְעָרָאָוּ אַיְזָ אַגְּרוּס פָּעַטְלָ — אַזְּאָט פָּעַטְלָ! — האַט וּלְאַדְעַק נִשְׁתָּה גַּעַהְעָרָת דָּעַם וּזְיִדְעָס צְוַיְיעָר קְשָׁיאָ.

— ווּיסָן אַיְך דָּאָךְ, אָז זִי האַט אַגְּרוּס פָּעַטְלָ.

— אַזְּאָט גַּרְוּס פָּעַטְלָ!

דָּאָס, «פָּעַטְלָ» בַּיְיָ דָעֶר דָּאַנְצִיגְעָרָאָוּ אַיְזָ גַּעַוּן וּלְאַדְעַקְט אָנְגָּגָהוּיְתָאָגָט אַרְטָה. דָּאָס דָּאַזְּיִקָּעָ פָּעַטְלָ האַט אַיְם נִשְׁתָּה גַּעַלְאָזָט רָוְאִיך שְׁלָאָפְּן. אַפְּילָג, ווּעַן עַר אַיְזָ אַנְדְּרִימְלָט גַּעַוְאָרָן נָאָך דָעֶר וּוּשְׁטְשָׁרָעָ, האַט עַר נִשְׁתָּה אַיְפָּגְעָהָרָת צָו בְּרוּמְעַן:

— אָז דָּאַנְצִיגְעָרָאָוּי בְּעַצְקָא דְוָאָ! בְּעַצְקָא דְוָאָ!

(הַאָלְבָן טָאָג האַט עַר אַרְיִינְגָּגָהָאָס דָעָרִין צְעָנָרִין קְאָנָעָן)

חָשׁוּ פָעֵד לְעַ

וואָסער, גענאנגען אויף די שטיגן אָראָפֶט אַין אַרְיִיךְ, אַין פָּאָר דַּי אַלְעַ
קָאנְגָּעַן מִיטָּן גַּיְינָן אֹיףֿ די שטיגן, הָאָט עַר גַּעֲקִירִין נִישְׁתְּמָעַר, וּוֹי
אַ קּוֹפְּעָרְנוּם צְוּיִיעַר.
— זַיְיַי מַעַן בְּרוּנְגַּן, די גְּבִירִים, נִישְׁתְּ אַמְתָּה, וּוֹלְאַדְעַק? —
הָאָט דַּעַר זַיְיַי אַ זַּעַם גַּעֲטָהּ מִיטָּן פְּרָעָס-אַיְזָן אַיְבָּעַר אַ פְּלַעַגְעַ
פָּוֹן אַ מְנוּדִירֶךְ.
— מַהָּה, מַהָּה..

— הָאָבָּה נִישְׁתְּ קִיְּין מַוְּרָא, וּוֹלְאַדְעַק, סְ'וּוּעַט קְוּמָעַן אוּרִיךְ זַיְיַי
אַ צִיְּטַה. זַיְיַי וּוּלְגַּן נַאֲרַ גִּיסְן וּוֹאָסָעַר אַין דִּינְגַּע פָּעַלְעַךְ אַרְיִיךְ
— אָהָאָ, אָהָאָ...
— זַאֲלַכְתָּ דִּיר אַנְגְּרִיְּתָן אַ גְּרוּסִיס פָּעַסְפָּס, נַאֲרַ גְּרוּסָעָר, וּוֹי
בַּיְיַי דַּעַר דָּאנְצִיגְעָרָאָוּעַ.
דַּאָּ אַיְיַי דַּי בְּאָבָּעַ אָרוּסִיס מִיטָּן אַיר לְשָׁוֹן: אַצְּינְד אַיז גַּעֲקְומָעַן
דַּי צִיְּטַה נִקְמָה צַוְּנָעַמָּעַן אַיְן זַיְיַדְן.
— אַונְ אַפְּשָׂר וּוֹלְאַסְטָהּ שָׁוִין אַיְגָעַהָעָרְטָ אַיְנְצּוּטָעָנָהּ מִיטָּן
גּוֹי, אַפְּשָׂר?

— וּוֹאָס אַיְיַי, אַ גּוֹי אַיז קִיְּין מַעְנְטָשָׁ נִישְׁתְּ?
— אַ גּוֹי אַיז טַקְעַ אַוְיךְ אַ מַעְנְטָשָׁ, נַאֲרַ דַּו מִיטָּן דִּינְגַּע
חַכְמָות בִּיסְטַה נַאֲרַ עַרְגָּעָה, וּוֹי אַ גּוֹי.
— אַונְ אַז דַּו דָּעַרְצִילְטָס מִיר דִּינְגַּע נַאֲרִישָׁע מַעְשָׁהָס?
— דָּעַרְצִילְ אַיךְ. אַונְ וּמַעַן סְ'גַעְפָּלַט נִישְׁתְּ, קָאָן זַיְיַי פָּאָר
שְׁטוֹפָן דַּי אַוְיעָרָן, וּוֹלְאַדְעַק הָאָט נַאֲרַ אַלְעַ גַּעֲמַעְלָה-גַּרְהָתָה. עַר הָאָט גַּעֲקִיקָת דָּעַ
בָּאָבָּעַן גַּלְיַיךְ אַין מוֹיל אַרְיִיךְ אַין צַוְּגַע שָׁאָקָלָט מִיטָּן קָאָפֶט:
— יַאֲ, יַאֲ, אוּ דָאנְצִיגְעָרָאָוּעַ בְּעַצְקָא דַּוּזָּא!...
— הָעָר שָׁוִין אוּרִיךְ מִיטָּן דַּעַר דָּאנְצִיגְעָרָאָוּעַ — הָאָט דַּי בָּאָ
בַּעַ אָרָאָפְּגָעָנוּמָעַן דַּי בְּלַעֲכָנָעַ בְּרִיכָּן פָּוֹן דַּעַר שְׁפִיצָּן נַאֲגָן. — גַּיְיַי
לִיְיַי דַּי שָׁוִין, נַאֲרִישָׁעָר גּוֹי, וּוֹאָס דַּו בִּיסְטַה.
— יַאֲגָ אִים נִישְׁתְּ. וּוֹאָס אַרְטַה דַּיְיַ, אַז מַעַן שְׁמוּסָט אַבְּיסָלָן.
— וְעַ נַאֲרַ, מִיטָּן וּמַעַן עַר הָאָט זַיְיַי דַּאֲ אַרוּקָגְעָזָעָצָט שְׁמוּסָן.
— אַז מַעַן הָאָט אַ וּוֹיְבָ אַ בְּהָמָה, מַזְזַעַן שְׁמוּסָן מִיטָּן
וּוֹלְאַדְעַקְן.

וּדָן סֹן אַהֲנָז אֶרְ

די באָבע האָט אַ מאָך געטָן מיט דער האָנט, ווי אַיינער רעדט: «אַ פֿאָרְפֿאָלְעָנָעָר מענטש!», אָון דער זִידָע אַיָּונְטָשׁוּיגָן גַּעַוָּאָרָן.

אָין שְׂטוּב אַיָּונְטָשׁוּיגָן גַּעַוָּאָרָן שְׂטִיל. די באָבע האָט ווַיַּיך אַרְוָם גַּעַטְשָׁאָפְּעָט בֵּי דִּיבָּעָן, אַרְקָפְּגָעָנוּמָעָן דִּי קִישָּׁנָס אָון אַוּעָקָגָעָלְיִיגָּט זִי אַוִּיפָּט בעַנְקָלְעָן. אַונְטָעל דַּעַר קִיךְ האָט גַּעַנְגִּילְט אַ גְּרִיל.

— זָאָג מִיר נָאָר, ווַיַּאַדְעַקְמֵי — האָט דַּעַר זִידָע לְאָגָּבָן נִישְׁט גַּעַקָּאנְט שְׂווִיגָּן — ווֹאָס אַיִּז עָפָּעָס דַּעַר מִיט דִּיר? ווֹאָס זַוְּלִיסָּטוּ עָפָּעָס פָּוּן דִּי מִידָּן, ווֹאָס?

וַיַּאַדְעַלְק, ווֹאָס האָט זִיךְ מִיט אַ רְגָּעָה פְּרִיעָר גַּעַהָצָט בְּרִיטָּה אָון הוַיָּחָד צַעְגָּעָנָעָצָט, האָט אַ מְרוֹגָּעָ גַּעַטָּן מִיט דִּי אוִיגָּן אָון אָבָּן גַּעַשְׁטָעָלָט זִי אַוִּיפָּן זִידָן, אָזָוִי ווי אַ קְּלָבָל.

— אַיְוֹ עַס טָאָקָע אַמְּתָה. מַעַן זָאָגְטָה דָּאָר, אָז דָו הַוִּיבְּסָט אַוִּיחָד קִיְּיִידָעָר בֵּי דִּי מִידָּן אַיְן גַּאֲס?

אַ שְׁמָאָלָן שְׁנִירָעָלָעָ גַּעַוְעָטָסָה האָט זִיךְ גַּעַדְנוּמָעָן צִיעָן פָּוּן וַיַּאַדְעַקְסָרְעָטָן מוֹיָן. ווַיַּאַדְעַקְסָרְעָטָן מוֹיָן...

— סְאָיָן גָּוָט, פָּאָנִיעָ קְרָאָוּיְעָץ — האָט עַר זִיךְ הַוִּילִיק צַעְבָּוָרָן טַשְׁעָט.

— אָזָוִי גּוֹט אַיְזָעָס?

— פָּאָנִיעָ קְרָאָוּיְעָץ — האָט דָאָס בְּאוֹזְקָסְעָנָעָ גַּוְאִישׁ בְּנִים גַּעַקְרִיגָּן קְרִימְלָעֶכָּעָ קָאָנָטָן — זִי, דִּי מִידָּן...

— הַעָר אַוִּיפָּט צַוְּנָאָלְעָן — האָט זִיךְ דִּי באָבע גַּעַגְעָבָן אַ האָסְטִיקָן דְּרִיָּי אָוִיס פָּוּן בָּעָט — צַוְּאָרָף דִּיךְ אַרְקָס פָּוּן אַלְעָ שְׁטִיגָּן צַוְּזָאָמָעָן מִיטָּן נָאָרִישָׁן מִאן מִינְעָם.

— פָּאָנִיעָ רַוְּכְלִינְאָ, ווֹאָס זָאָל אַיךְ טָוָן, אָז... זִי, דִּי מִידָּן...

— אָזָוִי, דִּי מִידָּן... — האָט דַּעַר זִידָע אַוּעָקָגָעָנוּמָעָן דָאָס פָּנִים פָּוּן שְׁנִידָעָרִישָׁן טִיש — אָון דִּיר גַּעַפְעָלָט עַס אָזָוִי?... אָוואָ...

— יָאָ, פָּאָנִיעָ קְרָאָוּיְעָץ, סְגַעְפָּעָלָט מִיר. מִיט דִּי מִידָּן אַיָּוֹ גּוֹט צַוְּנָאָלְעָן.

— הַעָרָסָט אַוִּיפָּט?!

— אַיְזָדִי באָבע רַאְכָּל גַּעַגְעָבָן אַ שְׁפָרְנוּג אָז מִיט אַוְיִטְגָּעָהִיְּתָן, קְלִין פּוִיסְטָל — שְׁוִין זַוְּלִיסָּטוּ דִּיךְ אַפְּטָרָאָגָן

פונדֶאנֻן, דו מנוּבֵל אַיְינָעֶר! אֹון דו, שְׁנִינִידְעַרְוִילָעַ – הָאָט זַי צְּאָרְנִיק גַּעֲקוֹטַן צָוֵם זַיְדַּן – זַאֲלַט אַיְפָהָעָרְןָן... וּוּלְאַדְעַק הָאָט זַיְרַשׁוּעָר אֹון קְרוּם אַיְפָגְעַשְׁתָּעַלְתַּן פָּוֹן דָעַר פָּאָדְלָאָגָעַ. עָרַ הָאָט גַּעֲנוּמָעַן דַּי לִיְדִיקָע טָאָרְבָּע אֹון בְּרִימְעַנְדִּיק אַיְנְטָעָר דָעַר נָאָה, אַיְן עָרַ אַרְיִינְגָּעָנְגָּעָן אַיְן אַ קְעַמְעָלָה, וּוְאַיְן שְׁוִין גַּעֲפְּלִיבָן אַ גַּאנְצָע נָאָכָט.

– צְעַרְעַדְתַּן זַיְךְ אַבְּיִיכְּ! – הָאָט דַי בָּאָבָע דָעַרְנָאָן בַּיּוֹ גַּעֲקְלָאָפְּט אַיְן דַי קִישְׁנָס אַרְיִין.

– כְּהָאָב נָאָר גַּעֲוָאָלַט וּוּסְגַּן, צַי סַאיְן טָאָקָע אַמְתַּה – הָאָט דָעַר זַיְדָע אַזְוֵי וְיִ פְּאַרְשְׁוֹלְדִּיקָט גַּעֲנְצָגָט.

– נָאָר דָאָס לִיגְט דַיְר אַיְן זַיְגָען. בִּיסְט דָעַן בְּעַסְעָר פָוַן אַיְם? אֹון דו לְאָוֹת יְאַךְ פָּדוֹרָךְ אַ מְוִיד אַיְן גָּאָס?

– אֹזֶן מַעַן הָאָט אַזְוֵאָז וּוּיְיִיב...

– סְגַעְפָּלַט דַיְר נִישְׁתַּן? קַעַנְסָטוֹ דַיְר לְאָזֶן צְׂדִיקְשְׁפִּין. דָעַר זַיְדָע הָאָט שְׁוִין נִישְׁתַּן גַּעֲנְטְּפָעָרְט. דַי בָּאָבָע הָאָט נָאָך בַּיּוֹ גַּעֲבְּרוּמָט, אָזֶן וּוּעָן נִישְׁתַּן דָאָט, וּוּאָס סַאיְן וּוּוּנְטָעָר, וּוּאָלָט זַיְ אַנְטְּלָאָפְּן פּוֹנְדָאָנֻן, וּוְאַיְדַּי אַיְוִגְן טָרָאָגָן, אֹון וּוּעָן נִשְׁתַּן דָאָט, וּוּאָס דָעַר נַאֲרִישָׁעָר וּוּלְאַדְעַק בְּרַעֲנָגָט אַיְרָאִיךְ אַבְּיִסְלַּוְוָאָטָר פָוַן בְּעַרְנָאַרְדִּינָעַר קְלוּסְטָעָר – וּוּאָלָט זַי אַיְם אַרְאָפְּגָעָוּזָאָרְגָּעַט (אַרְאָפְּגָעָוּזָאָרְפָּן) פָוַן אַלְעָ שְׁטִיגָן.

דָאָס קְעַמְעָלָה, וּוֹזֶוֶל אַדְעַק אַיְזְצַט אַרְיִינְגָּעָנְגָּעָן, אַיְן גַּעֲוָעָן פְּאַרְמָאָכָט. אַיְךְ הָאָב נִשְׁתַּן אַרְאָפְּגָעָלָאָזָט קִיְּין אַוִּיג פָוַן גַּעַלְגַּדְעָהָרְבָּטָן, נִירְדִּיקָן טִילִּי, וּוּאָס הָאָט אַיְצַט גַּעֲהַלְלָטָן אַיְן זַיְרַשׁ גַּעֲפָרְבָּטָן אַ גְּרִיסְטָעָר פְּאַרְשְׁלָאָסְטָנְקִיִּט. כְּהָאָב שְׁטָאָרָק חַשְׁק גַּעֲהַצְּט אַרְיִינְצְּוּגִיִּן אַחֲרֵין אֹון בְּרַעְגָּן וּוּלְאַדְעַקָּן, צַי הָאָט עָר אַוִּיךְ אַיְפָגְעַדְעַקְתַּן דָאָס קְלִיְּדָעָהָרָה צַיְּיִשְׁעָה דָעַם בְּעַדְנוּעָרָה

ק א ט ר מ ל ס ר ק

ה' ינטערן פענסטער פון באַבע-זײַדעם שטוב, אַרומגענומען מיט שוואַרצָע, אייזערנע שטאַכָּען, אַיז געשטאנען דער בערנאָרדיינער קלַוִיסטער. אַ רוייטער אַיז ער געווונַן מיט לְאַנגָּעַן, טונקעלְעַן פענסטער אָון הוייכָע, פֿאַרְשְׁפִּיצְטָע טְרִין. אַרום די הוייכָע קלַוִיסטער-מוּירָן האָבן זיך אַנְגָּעַשְׁפָּאָרט בְּרִיְּתַ-צְעֻצּוֹוִינְגָּטָע קַאַשְׁטָאָן-בְּזִימָעָר, ווֹאָס האָבן מיט זײַער קַילְעָר שְׂטִילְקִיָּיט גַּהֲהִיתָן דָּאס טונקעלְעַן פְּנִים פָּון דָּער היַלְּיקָעָר מָאָמָעָן מִיטָּן קִינְד.

אייצָט, ווַינְטָעָר, זענען די קַאַשְׁטָאָן-עוֹוִיגָּן גַּעֲוָעָן באַשִׁיט מִיט שְׁנָיִ, אַזְׁוִי ווֹי מִיט צְעַשְׁטִיבָּט זָאָלָץ. די מְזָעָרָן זענען אִיצְט גַּעַשְׁטָאַנָּעָן אָפְעָנָעָ, קָאַלְעָט. דָּאס טונקעלְעַן פְּנִים פָּון דָּער היַלְּיקָעָר מָאָמָעָן האָט זיך אַראָפְגָּעַלְאָזָט צַוְּאֵיר האַלְּבָ-אָפְעָנָעָר בְּרוּסָטָא, אַזְׁוִי ווֹי פָּון בּוּשָׁה פְּאָר דָּער אַרְוּמִיקָּעָר, אָפְעָנָעָר לִיְּדִיקְרִיטָט.

בֵּין אַיך אַזְׁוִי גַּעֲוָעָן אַיְמָאָל אַין אַ פְּאַרְגָּאָכָט בְּיִם פָּעָן-סְטָעָר אַון גַּעֲקָוּקָט אַין דְּרוֹזִין אַרְוִיטָס. די זָוָן אַיְזָ פְּאַרְגָּאָנָגָעָן אַרְוִיךְ יְעַגְּעָם זִיְּתָ צְלָמָ. אַ גְּרוּסָעָן האָט זַי זִיךְ גַּעֲזָעָטָ, די זָוָן, נָאָר אַ נְרוּסָעָ, אַזְׁוִי ווֹי אַ פְּלָאָכָעָר, גַּאַלְדָּעָנָעָר טְעָלָעָר. אַיבָּעָרָן דָּאָךְ, אַון אַיבָּעָרָן צְלָמָ האָט אַ העַלְּשָׁ פִּיעָד שְׁפִיּוֹלְדִּיק גַּעֲצִיטָעָר אַזְׁוִי-שְׁוִיבָּן פָּון קַעְנָגָאַיְבָּרְדִּיקָעָ הַיּוֹזָע.

אַין שְׁטוּב, ווֹאָ כְּבִין גַּעֲוָסָן, האָט נָאָך קִין לְאַמְּפָט נִישְׁתָּ גַּעֲבָרָעָנָט. פָּין גְּרוּס שְׂטִילְקִיָּיט אַיז די באַבעָ, זַעַט אָוָס, אַנְדְּרִימְלָט גַּעֲוָאָרָן אַזְׁיף אַיר קוּפְּעָרָטָ. דָּער זְיִידָע אַיז גַּעֲהָאָט אַזְׁוּקָגַעְנָגָעָן אַיז בֵּית-הַמְּדָרָשָׁ אַריִין קְדִישָׁ-זָאָגָן. האָפָּ אַיך מִיר אַזְׁוִי גַּעֲקָוּקָט אַיְפָּן-בְּרַעְנָנְדִּיקָן צְלָמָ אַון גַּעֲטָרָאָכָט, אַזְׁוּגָן דָּאָרָף אַיך שְׁוִין אַיְפָּן-

סנוי אַנְהָוִבֵּן גַּיִן אֵין חֶדֶר אֲרֵין. אֵין שׁוֹעֵר גַּעֲוָאָרָן סְגֻעָמִיט. סְחָאָט זַיִק מִיר פָּאָרְגָּעַשְׁתָּעַלְטַדְן נִידְרִיךְ-אַרְאָפְּגָעַלְאָזְטָעַ שְׁטוֹבְּ פַּוִּין סִימְעַיּוֹסְפֵּסְטַדְר.

א גורייס איז זי, יונע שטוב, א צפֿאָרענע, דער בעליך
לייגט אַזוי ווי אויך די אַקסלען. די ווענט וענגן דארט טונקל-גרינע,
אַלְטָע, מיט פֶּלְעָק פָּוֹן אַוּוּקְנָעָרְקָטָע שענק אָן אַרְאָפְּגָעָנוּמָעָן
זִינְגָּרָט. אַרום די ווענט – לאָנְגָּעָן, אוּסְגָּעָפְּצָטָע בענק, שָׁאָקָּל.
דיַקָּע, מיט אַונְטָרְגָּעָשְׁפָּטָרָטָע פִּסְלָעָר. אַיך, צוֹאָמָעָן מֵיט נָאָך
חֲבָרִים, שְׁרַיְעָן דָּארְט אָפָּא גַּאנְצָן טָאגָ, שְׁנִיצָּן די דָּעָן אַיך די
פִּינְגָּעָר אַלְיָין אָונָן ווִישָׁן דָּעָרְנָאָך אָפָּה די פִּינְגָּעָר בֵּי די קְלָאָפְּעָם
פָּוֹן די כָּאָלָאָטָעָר.

סימע-יוסף אליין אייז איד, וואס וויל אונגיין פאָר נישטן
 קיינ בײַזון רבנן, נישט ער שרייט, און נישט ער שלאָגט. אָז ער
 וויל שרייען - פֿערהוּסְט ער זיך און ס'קומט אים אָז אָז פֿול מוויל
 מיט פֿלעגמ. וויל ער שלאָגָן - החט ער צואָן אויסטערלִיש ברײַט
 גועזעס, וואס ציט אים אָראָפֶן און לְאָזָט אים נישט צעווואָרטן די
 הענט איבער די יונגעַשׂ קעַפֶן. נישט מעָר - ער איז דָאָך פֿאָרט
 אָ רְבִּי, פֿגָּן בֵּי אִים אַיְפָּן טִיש: אָ גַּעֲשְׁבִּינְגְּלַטְעַ, רְוֹטַע פֿאָ
 טְשִׁילְעַ, אָ הָאָרְן-שְׁקֻטְעַלְעַ מִיט טְאָבָאָק אָן אָ בָּאוֹאָקְסָן שְׁעַפְּסָן-
 פֿיסְלַ מִיט אַיְבָּרְגָּעַשְׁפָּאַלְעַנְעַ קְדָאָעַן. נָאָכָן דָּאָקִין שְׁעַפְּסָעַנְעַם
 פֿיסְלַ צְיַעַן זיך לְעַדְלְבוּעַ רִימְעַנְדְּלָעַר, קִינְעַכְדְּקָעַ, פֿיְשִׁיקָעַ,
 וואס זָאנָן עדות. אָז פָּן זַיְקָעַנְעַן אַמְּאָלַ אַרְאָפְּפָאָלַן שְׁמֵץ אַיְבָּר
 הענט אָזָן קָעַפֶן אָז אַיְבָּר נַאֲקָעַט גַּעֲזָעַסְלָעַר, וואס מעָן מוֹן מִיט
 די אַיְגָעַנְעַצְעַן פֿיגְגָעַר אוֹפְּקָעַנְפְּלָעַן.

אָזֶן שטראָפַט טרעפעט אַבער גישט אַלְעָ מאנטאג אַין דָּאנְעָר
שטעָג. סימֿע-יִסְפַּת האָט אַן אַנדערע טֹבָע. עַד האָט לֵיב אַרְיִינְצָל
זָפָן אַ פּוֹלָע נָזֶן טָבָאָק, אַ רּוֹף צַיְוֹן, אַזְוִי זִיךְ, אַ לְמִיד פּוֹן
עֲרוּגָעָץ אַ ווַיְנַקֵּן אַון נְכַבֵּד זִין יְעַנְעָם מִיט אַ קְנִיפַּת אַין אָונְטָעָרטָן
חַלְקָ אַרְיִין. עַד האָט אוֹיךְ אַ טּוֹבָע, דָּעַר רְבִי סִימֿע-יִסְפַּת אַוְיָצָן
עֲפָנָעָן בְּשַׁעַת-מְעַשָּׂה סְמוּילַ, צְעַפְּרִיטַן דִּי נָזֶן-עַכְעָר אַון אַרוֹיסַט
צְיוֹלָאָן אַ טִּפְעָן אַטְמָעָם :

אייז אָט דָאָרֶךְ אֵיךְ דָאָס שׁוֹין מַארְגָּן צֹוֵרִיק אַחֲינְגִּינְן אַיִן
יעַנְגַּר שְׁטוֹב אַרְיִין. דִּי רְבִיצִין, דִּי לְאַנְגַּע סִימָע-יּוֹסְפֶּתְעַ, וּוּעַט, מַיִן
הַסְּמָמֶת, וּזְגַלְעַט מַאֲלָל זִיכְּן בַּיְּדָע טִיר, דָאָרֶטֶן, וּוֹאוּ עַס שְׁטִיטַט
דָאָס פּוֹלְעַט פָּאַמִּישְׂאָפַּע מִיטָּן אוּסְטְּקָעָרָאַכְּעָנָם בְּעֻזָּום; זִי וּוּעַט, מַזִּין
הַסְּאָמֶן, הַאַלְטָן צְוִוִּישָׁן דִּי פִּיס דִּי אַפְּגַעַשְׁפְּרוֹנְגָעָנָע, בְּלָעַכְעָנָע שִׁיטַל,
גִּינְזִיךְ אַרְיִינְשִׁילְעַן דִּי קָאַרְטָאַפְּלָע אַונְ רְוִוֶּן:

— סִימָע-יּוֹסְפַּע! סִימָע-יּוֹסְפַּע!

וּוּעַט דָעַר רְבִי אַצְּפָלְטָן אַונְ כָּאָפָן זִיךְ זַי דָעַר רְוִוֶּן:
גַּשְׁפְּרִינְקַלְטָעַר פָּאַטְּשִׁילְעַ:

— הָא, זָאָגְסָט עַפְעָס?

— כְּיָאָגֶן אוֹ אַנְטְּשָׁלָאָטָן וּוּעַרְן זָאָלְכָטָה שׁוֹין אַיִף אַיְיבִּיךְ,
סִימָע-יּוֹסְפַּע לְעַבְעַן!

אוֹ אֵיךְ וּוּעַל אַרְיִינְקָומָעָן, וּוּעַט זִי אַרְאַפְּלָאָזָן אַז אַפְּגַעַשְׁיַּלְטָע
קָאַרְטָאַפְּלָע אַיִף דָעַר פָּאַדְלָאָגָע אַז אַז אַונְ טַיְוָן מִיט אַיִר לְאַנְגָּע
שְׁפִיצִיךְ קוֹלָן:

— זַע נַאֲרָה, רְיַאְיָו דָאָךְ שׁוֹין דָאָךְ, דָעַר תְּכַשִּׁיט! סְקָאַצִּיכְלָעַ קְוִמְטָט...
זִי וּוּעַט מִיר שׁוֹין נִישְׁתָּלְאָזָן אַוִיסְטָהָן דָאָס פְּאַלְטָנְדָל, נִישְׁתָּלְאָזָן
אַפְּוּוִיקְלָעַן דָעַם בְּאַשְׁלִיךְ, נַאֲר אַזְוִי וּוּי אֵיךְ גַּי אַונְ טַיְוָן,
אֵיךְ מַוּן צְרוֹיסָס זַי דָעַר פְּלָוְמָפֶן אַונְ אַרְיִינְגְּרָעָנָע אַז צְוּוֵי, דָרִיְיָה,
קָעְנְדָלְעַךְ וּזְאָסָעָר.

דָאָס אַלְעַז וּוּעַט אַבְעָר זִיְוָן עַרְשָׁת מַארְגָּן. בִּיְוָן מַאֲרִיגָן אַיִן
נַאֲר אַז סְרָעָהָן. מַעַן זָאָל וּוּעַל אַבְעַרְצִיְּלָן, אַיִן עַס נַאֲר אַז אַז
שְׁיוּוֹר שְׁעוֹהָן.

זְעַוְוִוִּילְעַז זִיךְ אֵיךְ מִיר בַּיְּבָאַעַט-זִוְידָעַס פְּעַנְסְטָעַה. דָעַר
קְלוּוִיסְטָעַר טְוִנְקָלְט זִיךְ וּוֹאָס אַמְּאָלָל טִיפְעָר אַונְ בְּלוּוּר. אַרְוּם דָעַם
צְלָם אַיִן נַאֲר אַלְעַז דָעַר הִימְלָל רְוִוֶּן. נִישְׁתָּלְאָזָן, נַאֲר דָאַטְּקָאָל.
אַיִף דָעַם אַרְטָה, בְּרָאָתָה מַעַן אַונְ בְּרָעַנְטָה דִּי רְשָׁעִים.

אַיִן אָטָה, וּוּי כְּזִיזָן אַזְוִי, דָאָכְט זִיךְ מִיר אַוִים, אַז אֵיךְ הָעָר
דָעַם זִיידָנָס קוֹלָן. נַאֲר עַפְעָס אַיִן עַס אַזְוִי וּוּי פְּאַרְטְּוִיבָט. סְקָוְמָט
אַוִים, וּוּי סְיוֹאָלָט גַּעַנְגָּעָן פָּנָן יְעַנְגָּר זִיךְ טִיר. אַיִן אַז מִינְוָט
אַרְוּם פְּרָאַלְטָע זִיךְ טָקָע אַיִף דִּי טִיר אַונְ סְפָאַלְטָע אַרְיִין אַז קוֹלָן.
אַז פְּרָעָמָט, נִישְׁתָּלְאָזָן הִגְּסָה:

' חַיָּה עַפְרָה לְעֵד'

— ווֹאָס עַפְרָה אֶזְוִי פִינְסְטָעָר ?
אַיךְ רַיִס מִיךְ אָפְ פָּונְ פִינְסְטָעָר . כְּיוֹאָלֶט גַּעֲשָׂוֹאָזְרָן , אָז
סְ'אֵין דָּאָס קָוְלְ פָּונְ מִין מַאֲמָעָן .
— קִומְסְטַט טַקְעַ אִיצְטַ צָוְ פָּאָרָן ? — הָעָר אַיךְ אַין דָעַ
טוֹנְקְלְקִיְתַט דָעַ זַיְדָנָס שְׁטִים , ווֹאָס אַיךְ , דָאָכְטַ זַיְדַ , אַיךְ אַין דָעַ
אִיצְטִיקָעַר מִינְגָט אַיךְ טַוְנְקַל גַּעֲוָצָרָן .
— נַאֲרַ-וֹאָס אַרְאָפְ פָּונְ אַמְנִיבָות . אַפְעָר ווֹאָס אַיְזַ אָזְוִי
פִינְסְטָעָר ?

די באָבָע האָט זַיְדַ אַיְפְּגָעַכְאָפְטַ פָּונְ דְּרִימְלַ.
— פְּרִמְעַטַּ דָאָכְטַ זַיְדַ, הָעַ ? — פְּרַעַגְטַ זַיְדַ מִיטַ אָן אוֹיסְגָעַ.
וְאַרְעַמְטָעָר פְּאַרְשָׁלָאָפְנָקִיטַ.

— יַאֲ, פְּרִימְעַט טַקְעַ — עַנְטְּפָעַרְטַ דָעַ זַיְדַע — אַפְעָר
צִינְדַ עַפְרָס אָן . מַעַן קָאָן זַיְדַ דָאָךְ אָן אוֹיגַ אַרְוִוְתְּנָעָמָעַן .
— אָזְוִי זַיְדַ עַרְגָעַץ מִין מַעַדְלַ ? — פְּרַעַגְטַ זַיְדַ מַאֲמָעַ.
— דָאָ בֵּין אַיךְ , מַאֲמָעַשְׁי ! — שְׁפָרְגִּינְגַ אַיךְ עַרְשָׁתַ אִיצְטַ
אַרְאָפְ פָּונְ זַיְדָנָס וְאַרְשָׁטָאָטָל אָזְוִי לְוִיְקַלְיַיךְ אַחֲרָן צָוְ דָעַ טִירַ,
וְאָזְוִי עַס שְׁטִוִיטַ דָאָס פְּאַרְשָׁאָטָנְטַעַ גַּעֲשְׁטָאָטַטַ פָּונְ מִין גַּעֲקְמָעָנוּלַ
מַאֲמָעַ.

פָּונְ אַרְיעַ מַלְבּוֹשִׁים גִּיטַ אַ גַּעֲפְּרוּרְיעַנְעָרַ רִיחַ , אֶזְוִי וּוּי
פָּונְ שְׁטָאָלַ.

— מַעַנְדָּשִׁי ? — זַוְכְטַ זַיְדַ מִיטַ אַ קָּאָלְטָעָר הַקָּאנְטַ אַיבָעַר
מִין פְּנִים — וּוֹיִיזַ דִּיךְ נַאֲרַ . קוֹם אַחֲרָר גַּעֲנָטָעָר .
אַיךְ אַיְ אַרְוִיְקַ צָוְ אַירַ דָאָס פְּנִים . זַיְבָוְגַט אַרְאָפְ אַירַס .
עוֹווַישַׁן אַוְנוֹ שְׁטִיְיטַ דִּי פִינְסְטָעַרְנִישַׁ . דִי בְּאָפְעַ גַּוְאָבְלַטַ דָאָרַט בְּיִם
לְעַמְפַלַּ, ווֹאָס ווֹיַל זַיְדַ אֶזְוִי גִּיךְ נִישְׁתַ אַנְצִינְדַן . פְּוֹנְדָעַטְטוֹעַגַן
דָעַרְטִילַט דִי מַאֲמָעַ אַין דָעַרְ פִינְסְטָעָר , וּי אֶזְוִי אַיךְ זַעַם .
— אַרְעָם קָנְדַ מִינְסַ ! בִּיסְטַ, גַּעֲפָעַן , אֶזְוִי אוֹיטְגָעַדְאָרַט גַּעַ.
וְאַרְגַן , אָזְוִי וּוּי אַיְזַ מִיר !

— דָאָנְקַ גָּאָט דָעַרְפָאָרַ ? — רַוְפַט זַיְדַ אָזְנַ דִי בְּאָפְעַן .
— פְּאַרְדוֹוָס הַאָסְטוֹ מִיר נִישְׁתַ גַּעֲשִׁרְבָּן , אָזְעָר אַיךְ , גַּעֲפָעַן .
אֶזְוִי קְרַצְנַק ? — הַאָט דִי מַאֲמָעַ טָעַנְתַ צָוְ דָעַרְ בְּאָפְעַן .
— אַרְשָׁטָנָס הַאָפְ אַיךְ דִיר יַא גַּעֲשִׁרְבָּן .

- אָוֶר אַיִז אַבִּיטָל נִישָׁת גַּעֲונָת.
- וּוֹאָס נָאָך הַאֲסָטו גַּעֲוָאָלָט?
- כַּיְוָאָלָט דָאָס גַּעֲקִומָעָן צָו לַיְפָן.
- וּוֹאָלָטָו אִים גַּעֲוָונָט גַּעֲמָאָכָט? נִשְׁקָשָׁת דִּי בָּאָבָעָה הַאֲט
אוֹיך גַּעֲוָאָסָט, וּוֹאָס זַי הַאֲט צָו טָוָן. הָע, מַעַנְדָּל?
- אוֹיף דָעָר שְׁטוּב לִיגָט שְׁוִין דִי וּוֹאָרְעָמָע, רַוִּיטְלַעַכָּע לִיכְטִי
קִיטָפָן אַנְגַּעַצְנְדַעַנְעָט לְעַמְפָּד. דָעָר זִידָע הַעֲנָגָט אוֹיך מִיט דִי
טִיר זַיְן וּוֹינְטָרְדִיק מְלַבּוֹשׂ מִיטָן שְׁפָאָלָט פָּן הַינְטָן אָוֹן מִיט דִי
צְוַויִי קְנָעָפָּה בַּי דִי זַיְטָן. דִי בָּאָבָעָה רַוְפָט דָאָס דָאָזִיקָעָ מְלַבּוֹשׂ -
דִי גַּוְיָאִישׁ יְוִיפִיצָע. זַי הַאֲט עַס נִישָׁת לִיב. דָעָר זִידָע אָבָעָר גִּיט
אַפְּרָעָן-פָּעָל, אָוֹי וּוֹי עַר וּוֹאָלָט גַּעֲנוֹלָעָט אַטְיִיעָר קְעָפָּה פָּן אָן
אַיְינִיקָע אָוָן גִּיט גַּדְלָהָדִיק אַנְצָוְגָעָהָעָרָן:
- נִשְׁתָקִין גַּוְיָאִישׁ יְוִיפִיצָע אָוָן עַס, נָאָך אַזְוָפָאָן.
- אַזְוָפָאָן, אַז דְּפָאָן... - שְׁפָעָט דִי בָּאָבָעָה - אַזְוָדָאָז
דִיר לִיב הַאֲבָן צָו גִּין נָאָר אַיִן גַּוְיָאִישׁ מְלַבּוֹשִׂים.
דִי מַמְמָע שְׁטִיטִית צְוַויִי וּוֹי אַפְּרָעָמְדָע. זַי אָוָן גַּעֲקִומָעָן פָּן
וּוֹאָרְשָׁע אַיִן אַלְפָגָנָן, שְׁוֹאָרְצָן פָּאָלָטָן מִיט נָאָך אַשְׁוֹאָרְצָעָרָן פָּוֹטָעָר -
זַעַם קָאָלְנָעָר. דִי לְעָנָגָן, צַי גָּאָר דִי שְׁוֹאָרְצָקִיטָעָ פָּן פָּאָלָטָן. מַאֲכָבָח
דִי מַמְמָע גַּרְעָסָעָר, וּוֹי זַי גַּעֲוָעָן, אַיִדְעָר זַי אַזְוָעָקָגָעָפָאָרָן.
זַי הַאֲט מִיךְ שְׁוִין אַוְיְטָגְעָקִישָׁט פָּן אַלְעָזִיזָן זַיְטָן. אִיצָט, בַּי
- דָעָר רַוִּיטְלַעַכָּע לִיכְטִיקִיטָע, נַעַמְתָד זַי מִיךְ נַאֲכָמָאָל אַרְזָם:
- אַרְעָם קִינְד מִינְסָעָן! אַזְוִי קְרָאנָק בִּיסְטָה, נַעַבָּר, גַּעֲוָעָן?
- קְרָאנָק, שְׁמָאָנָק... - רַוְפָט זִיךְ אָן דָעָר זִידָע, וּוֹאָס גַּרְיָיט
זִיךְ שְׁוִין אַזְוָעָקָזְוָעָעָן צָוָם וּוֹאָרְשָׁטָאָטָל - טָו דִיךְ אָוִיס. וּוֹאָס
שְׁטִיטִיטָה, וּוֹאָס?
- דִי מַמְמָע בִּינְדָט אַט דָאָס דָעַרְעָלָעָ פָּן קָאָפָע, צִיט אַרְאָפָע פָּן
זִיךְ דַעַם לְאָגָנָן, שְׁוֹאָרְצָן פָּאָלָטָן אָוֹן וּוֹאָרְפָט אִים אַרְוִיָּה אַיִלָּפָן בְּעַט
דִי בָּאָבָעָה נַעַמְתָד פָּאָמְעָלָעָ אַרְאָפָע דַעַם פָּאָלָטָן אָוֹן הַעֲנָגָט אִים אוֹיך
אַיִן שְׁבָנוֹת מִיטָן זַיְדָגָן גַּוְיָאִישׁן זְשָׁפָאָן.
- אַז נִיעָם פָּאָלָטָן הַאֲסָטו דִיר גַּעֲמָאָכָט? - גִּיט דִי בָּאָבָעָה
אַגְּלָעָט דַעַם שְׁוֹאָרְצָן קָאָלְנָעָר.

- גיטל-האדעס האט אים מיר געשענקי.

- איזוי! המ... און וואס הערט זיך דארט בעי זיין!

- קיין עין-חרע! איננו געזנט, און זיעער שאדן.

- און הירש-וואַלָּת, וואס מאָכט?

- אוניו ווי ער.

- און די האנט זיין? ער קאן שווין רירן מיט דער האנט?

- יא געלויופט דער אויבערשטער.

איך קוק מיך ער姿势 גוט איזין דער מאָמען. און פאלטן
זעט זי שווין אויס צזוי זוי דאמאָלֶט, וווען זי איז אַוועקגעפֿאָרֶן.
ニישט מעער, אויפֿן קאָפּ זיצט אָן אַנדער שייטיל. זיעער אָ שׂווארֶן,
וְאַגְּצַנְדִּיק שִׁיטֵּל מִת אָ גְּרָאָפּן' פֿאַרְדְּרִיְּטָן פֿלְעָכְטָן פֿוֹן פֿאָרְנְטָן,
אַזְוּזָוּ זוי אָ פֿוֹיגְלָן.

מהו זיין, איז צוֹלִיב דעם דאָזְקָוּן שייטיל זעט דאס פֿנִים אויס
פֿוֹלְעָר, אויגענְגְּלִיכְטָר און אָפְּשָׁר יוֹנוֹגָעָר אוּיךְ.

- און וואס מאָכָן דאָרט גיטל-האדעס קינדער. זאלַן גַּע-

וונט זיין? — פרעוגט אויפֿסְנִי די באָפּעָן.

- אַלְדָּאָס גוֹטָס. פֿינְיָעָק אַרְבָּעָט שווין אַן אָן אָפְּטִיָּק.

- און פֿאָלָעָ ?

- זי האט שווין «געסקִינְטְּשָׁעַת».

- אָז שְׁלִיאָמְעָקָּה?

- ער גיט מיט מזָּל אַחֲתָן ווּרְעָן.

איך ווֹיטִים, איז דאס דערצְיִיט אַיצְטָן דִּי מַצְמָעָ פֿוֹן אַידָּ רַיִּי.
בעדר שׂוועסטער אין וואָרשָׁע, פֿוֹן דער מַזְמָע גיטל-האדעס, וואס
וּוֹוִינְט דאָרט אַין אָס שְׁטוּבָן מִיט באַלְקָאנְעָן און וואס אַירָעָ
קִינְדְּעָר הַיִּסְׁן: נִישְׁט מַעְנְדָּל, נָאָר פֿינְיָעָק און פֿאָלָעָ. סְדָאָרָךְ
דָּאָרטָר וַיַּן אַנְעַדְזָעַ אַון אָ קְלִין יַיְגָלָן, וואס האט אַינְגָּגָנְצָן
גִּישְׁט קִינְיָן נָעָמָן, נָאָר מַעַן רַופְּט אִים, «מַאְלִי». אַיךְ הָאָבָּדִי אָלָעָ
קִינְדְּעָר נָאָךְ קִינְמָאָל נִישְׁט גַּעַזְעָן. אַיךְ ווֹיסָס נָאָר, אָז פֿוֹן צִיטָּ
צָו צִיט טְרָאָג אַיךְ קָוְרָעָץ הַיְוּלְעָן, מִיט מַעְשָׁעָן קְנַעַפְלָעָן
בְּיִי די זַיְתָּן, וואס שְׁטָאָמָעָן פֿוֹן דעם אַיְגָעָנָם «מַאְלִי».

- און וואס מאָכָט «מַאְלִי»? — הָאָבָּדִי גַּיְן אָ פֿרָעָן.

— אַ — הָאַט זִיךְ דִּי מַאמְעַ צְעַשְׁמִיכְלֵט — עַר אַיז שַׁוִּין
נִשְׁתְּ חִינְנַט קִין "מַפְּלִי". קִין עַין-הַרְעָ אַיסְגָּעוֹאַקְסָן. עַר גִּיט
אַין גִּימָנָצְיוּעַ צְרִיבָן, גִּיט עַר.
דַּעַר זִידָע, וּזְאָס אַיז שַׁוִּין גַּזְוָעָסְן בַּיִּ זַיִּן וּזְאַרְשְׁטָטָאַל
אַיט דִּי פְּלִיְּצָעָס אַוְיףְּ דַּעַר שְׁטוֹבְּ צְרוֹוִיס, הָאַט זִיךְ אַיצְטָ אַיסְגָּעָ.
זִידִיט.

— הַע, וּזְאָס זַאֲגָסְטוּ? — אַיז זַיִּן קְלִיִּין, וּוִיס בְּעַרְדֵּל גַּעַן
שְׂטָאַגְּעַן אַוְיפְּגָעָשְׁפִּיצָט.

— רַאיַז שַׁוִּין אַין דַּעַר דָּרִיטָעָר קְלָאָס.

— אַין דַּעַר גִּימָנָצְיוּעַ טַאַקָּע?

— יָאָ, אַין דַּעַר גִּימָנָצְיוּעַ.

— אַוְן עַר טְרָאָגְט אַמְּנָדְרִיל?

— אָוְדָאִי. צְוָא מַונְדִּירְלֵן, וּוּ דַו נִיְּסְטָט, טַאַטָּע.

— אַוּוֹצְ! — הָאַט זִיךְ דַּעַר זִידָע נִשְׁתְּ גַּעַקָּאנְט אַפְּוָוָאַנְן.
דָּרְעָן — אַשָּׁאָה, וּזְאָס דַו הָאַט נִשְׁתְּ מִיטְגָּבְרָעָנְגָט עַפְּעָס אַן
אַלְטָ מַונְדִּירְלֵן פָּוּן אִים.

— צַי וּזְאָס דְּאָרְפָּסְטוּ עַס?

— אַט גְּלָאָט, אַ קוֹקְטוֹן. וּוּ צַוְּיִי מַעַן נִיְּתָ מַונְדִּירְלֵעַן אַין
וּוְאַרְשָׁע.

— נִשְׁתְּ בְּעַסְעָרְ פָּוּן דִּירְ, טַאַטָּע.

— אַזְיַז גַּרְאַגְּטָעָנְעָ, מַיְּטָ זִיְּבָעָרָנְעָ קְנוּעָ?

— יָאָ. פָּוּנְקָט צַוְּיִי וּוּ דָאָ.

— הַמְ... אָוְמָעָטָם אַין וּוּעָטָט.

דָּעַם זִידְזָן הָאַט, זַעַט אַוִּים, שְׁטָאָרָק הַגָּהָה גַּעַטָּן, וּזְאָס אַין
וּוְאַרְשָׁע נִיְּתָ מַעַן פָּוּנְקָט אַזְוּלְכָעְ מַונְדִּירְלֵעַן, וּוּ עַר. עַר הָאַט אַזְוּלָּק
גַּעַלְיִיגְט דָאָס שְׁטִיקָלְ אַרְבָּעָט אַזְן גַּעַרְיִיט זִיךְ אַוְיףְּ נִיעַזְדָּעָת
פָּוּן וּוְאַרְשָׁע.

— אַזְן וּוּעַר נִיְּתָ אִים דִּי מַונְדִּירְלֵעַן?

— וּוּעַר זָאָל אִים נִיְּעָן? אַ שְׁנִיְּדָעָר.

— אַיז אַין וּוְאַרְשָׁע, הַיִּסְטָט עַס, אַזְיַז דָאָ אַדוֹ-פְּרוֹיְקָע?

— עַר מִיְּנַט, צַי עַר אַיז אַין זַכְרָ אַין מַאְסְקָוּוּ... — הָאַט
זַיְדָר שְׁוִין דִּי בְּאַבְּעָ אַרְיִינְגָּעָמִישָׁן.

- הער אויה, יודען. מ'רעדט דאך עפטעס.
 איך בין געשטאנגען אונגעשפערט אן דער מאמעס אַ קני. זי
 האט נישט אויפגעעהרט מיך צו גלאטען, אַרוםצונגעמען מײַן פנימ
 און שטיילערהייט צוי זיפצן.
- אין וואָס הערט זיך נאָך? — האט די בָּאָבָּע אַיבָּעָרגָע.
 ריסן די שטיילקִיט — האסט טאָקע תנאים געשריבּן מיט צייפְּלָעָן?
- יָאָ, מָגָעַ. ס'קומט מיר אַ מָלְטוּב.
 — זָאָל טאָקע זיין מיט מָלוֹ. עפטעס אַ לִיטִישֶׁר מענטש?
 — אַ בָּאָרְשָׁטָן-מָאָכָּעָר.
- אַ בָּאָרְשָׁטָן-מָאָכָּעָר? — האט דער זיידע אַינְגָעָקְנִיטְשָׁט
 דעם שטערן — וואָס עפטעס אַ בָּאָרְשָׁטָן-מָאָכָּעָר? פָּאָרוֹאָס נישט קִין
 שנײַידָעָר?
- מיט וואָס אַיז דָּאָס אַ שְׁנֵיידָעָר מעָר יְהָסָן, זַוִּי אַ בָּאָרְשָׁטָן-
 מָאָכָּעָר?
- אַ שְׁנֵיידָעָר אַיז אַ מענטש. אָוָן אַ בָּאָרְשָׁטָן-מָאָכָּעָר אַיז
 נישט מעָר, זַוִּי אַ בָּאָרְשָׁטָן-מָאָכָּעָר.
 — ס'שטייט דיר נישט אָן? — האט די בָּאָבָּע אַוְיגָעָשְׁטָעָלָט
 אַירָע בְּלָעָכָעָן בְּרִילָן.
- אָודָאי שְׁטִיטִיט מיר נישט אָן.
 — טָאָמָעָר קעַנְסְטוּ ווִיסְקָן... דָוִידְ-פְּרוֹיקָעָן שְׁטִיטִיט נישט אָן
 דער יהָס.
- ער האט זי גענומָעָן אָן אַ גְּרָאַשְׁן גָּעלָט — האט די מָגָּן.
 מע שטייל אַרְיִינְגָּנוּאָרְפָּן.
- אַ טּוּבָה טּוּט ער מִיר. נאָך גָּעלָט גִּיב אַים.
- חָעוּ נישט, וואָס דער נאָרְרָעָט — האט די בָּאָבָּע בְּרוֹגוֹלָעָך
 אַוְיגָעָשְׁטָעָלָט דָּאָס פְּנִימ — אָוָן וואָז עַנְגָּעָן גְּעוּווֹן די תנאים?
 — בַּיִ אַבְּרָהָם-אַיּוֹקָן.
- פָּאָרוֹאָס נישט בַּיִ גִּיטְלָהָאָדָעָן?
- כַּיְוּוִיס... גְּבִירִים? ס'הָאָט זַי אַפְּשָׁר נישט גַּעֲפָאָסְט.
- אָודָאי. גַּיִ לְאֹזֶן אַרְיִין אַ בָּאָרְשָׁטָן-מָאָכָּעָר... — האט
 דער זיידע גענומָעָן נְקָמָה.

די באָבע האָט שטיַּל אַרְאָפְּגָעָלָאָוטּוֹסּ פְּנִים. דער זִידָע אַיּוֹ
גִּיךְ גַּעֲלָאָפּוֹן מִיטָּן נַאֲדָעָלָע.

- אַברָהָם-איְזַיּוֹק, נַעֲבָעָן, האָט אַלְעַז נִישְׁתְּ קִין פְּרָנְסָה, הָעֵד?

- עַד קַאְפָּעַט זִיךְ, פָּאַרְשּׂוֹלְדְּקָט.

- אַרְן סִימְעָן-לְאָהָ?

- שִׁיְּן, וּוי גַּאֲלָד.

- פָּאַרְדוֹאָס טַוֶּט מַעַן נִישְׁתְּ מִיטּ אִיר קִין שִׁידּוֹךְ?

- סְטַרְעָפְּטַזְּ זִיךְ נִישְׁתְּ.

די באָבע האָט טִיף אַרְאָפְּגָעָצְזִיגּן דַּעַם אַטְעָט. אַיִן שְׁטוֹב אַיּוֹ
קָאנְגּ שְׁטִיל גַּעוּוֹעַן.

דָּרְיִי מַעֲנְטָשָׂן זַעֲנָעָן גַּעוּזָעָנָעָן קַעַפּ אַיִן אַזְוִי
וּוי גַּעֲדָרִמְלָט.

ס'אַיּוֹן טְרוֹיְיעָרִיק. מִיטָּן פָּעַטְעָר אַברָהָם-איְזַיּוֹק אַיּוֹ טְרוֹיְיעָרִיק.
אַלְיָוֹן אַיּוֹ עַר אַלְיְיבְּלָעְכָּר בְּרוֹדָרְעָר פָּוֹן מִינְן מַאֲמָעָ, פָּעַט
דָּעַר מֻומָּעָ מְרִימָ אַוְן פָּוֹן דָּעַר רִיכְעָר גִּיטְלְהָאָדָעָס אַיִן וּוּאָרְשָׁע.

כְּקָעָן אִים, דַּעַם פָּעַטְעָר אַברָהָם-איְזַיּוֹק.
פָּאַרְאַיְיךְ, רָאַשְׁ-הָשָׁנָה, אַיּוֹ עַר גַּעוּוֹעַן דָּא בַּיְ אַונְגָּן. עַר האָט
גַּעַהָאָט אַ גְּרוּיסָע, בְּלָאָנְדָע בְּאָרְדָ, אַ שִּׁיטְעָרְעָ. גַּעַקְוִקְטַּה האָט עַר
דוֹרְךְ בְּרִילְן אַוְן גַּעַטְרָאָגָן אַן אוּיְפְּגָעְשְׁטָעָלָט, אַכְטְּ-קָאָנְטִיקְ הִיטְלָן,

וּוָאָס קִינְעָרְהָאָט קִינְמָאָלְ נִישְׁתְּ גַּעַטְרָאָגָן אַוְן וּוּעַט נִשְׁתְּ טְרָאָגָן.
גַּעַרְעָדָט האָט פָּעַטְעָר אַברָהָם-איְזַיּוֹק מִיטּ אַ צְעַפְּרִיְעָרְשָׁטְטָמָן,
זִינְגְּנְדִּיקְ. אַוְן רָאַשְׁ-הָשָׁנָה-יּוֹם-פְּפָרְהָאָט עַר טָאָקָעְ דָּא בַּיְ אַונְגָּן

אַיִן שְׁטָאָט גַּעַדְאָוָונְטַ מַסְפַּק אַיּוֹ שְׁנִינְדִּעְרִישָׁן שְׁוֹלְכָּל.
מַעַן האָט גַּעַזְאָגָט, אַו זִיךְ זַעֲנוּנָעָן אַיּוֹ צַוְּקָשָׁן יְעַדְעָס
וּוּאָרט. וּוֹאָס קוּמֶּט אַפְּבָר אָרוֹסִים, אַו עַר האָט, נַעֲבָעָן, נִישְׁתְּ קִין
פְּרָנְסָה, אַוְן סִימְעָן-לְאָהָ, דִּי שִׁינְעָן טָאָכְטָעָר זִינְגָּעָן, דָּאָרָף שְׁוִין אַ
פְּלָה וּוּעָן. אַוְן דָּעַר זִיךְ זַעֲנוּנָעָן האָט גַּעַזְאָלָט שִׁיקָּן נַדְן -

שִׁיקָּט עַר נִשְׁתְּ.

אַיּוֹ טְרוֹיְיעָרִיק בִּים פָּעַטְעָר אַברָהָם-איְזַיּוֹק.

עַזְוִי האָט דִּי מַאֲמָע דְּעַרְצִיְילָט, אַוְן בְּשַׁעַת-מְעַשָּׂה אוּיְפְּגָעָ-

בּוֹנְדָן דָּאָס פְּעַקְלָן, וּוֹאָס מֻומָּע גִּיטְלְ-הָאָדָעָס חָאָט אִיר מִיטְנוּגְעָבָן.

ס'אַיּוֹ גַּעַגְעָבָן אַ פְּאָל אָרוֹסִים אַ פְּאָר שִׁיךְ מִיטּ שְׁנוּרְעַוּזְאָדְלָעָס, אַ

חַזְשָׁע פָּעָד לְלֹעֲגָן

מֵאַרְגָּנָרָקָע מִת צו לְאַנְגָּע אַרְבָּלֶג, אַ הִיטָּל מִת אַ גַּוְיָאִישָׁן דַּאַשְׁיקָן,
הַוִּיזָּן, וּוּסְטָלְעָן. אָן אַזְּכָר אַ גַּזְנָצָעָר.

אַבְּעָר דַּקְס צַלְצָלַהָט מִיךְ דַּאַס מַאַל נִשְׁתָּה גַּעֲפָרִיט. אַיבָּעָר,
הַוִּיפְּטָהָט מִיךְ גַּעֲרָט דַּאַס הִיטָּל מִיטָּן גַּוְיָאִישָׁן דַּאַשְׁיקָן.
— כְּעֵל עַס נִשְׁתָּה אַנְטוֹן! — הַאָפָּה אַיךְ גַּעֲזָגָט אָונָן נִשְׁתָּה
גַּעֲוָאַלְט זַיְךְ צָרוּרָן דַּעֲרָצָה.

— פְּאַוּוֹאָט? סְאַיְךְ דַּאַס אֹזָא שִׁין הִיטָּלָע.
— בְּיַי אָנוֹן אַין חַדְרָגִיט מַעַן נִשְׁתָּה אַין אַזְּוּלְכָע הִיטָּלָע.

— וּוּסְטָט דַּו יַאַגְּגִין.
— נִיְיָגָן כְּוּעָלָגָן נִשְׁתָּה גִּינָּן.

דָּעָר זִיגְעָר הַאָט הַיְּזָרִיק גַּעֲלָזְגָּנוּן. אַיךְ הַאָפָּה אַפְּגָעַצְיִילָט,
גַּאנְצָעָג צָעָן קְלָעָפָט. אַין אַמְּתָהן אַבְּעָר הַאָבָּן דַּי וּוּיְזָעָרָס גַּעֲוָיָן נִשְׁתָּה
מַעַר, וּוּי גִּינָּן.

— וְאַסְטָט דִּין שְׂוִין גַּעֲזָעָן מִת לִיְזָעָרָן? — הַאָט זַיְךְ פְּלַזְצְלִינָּגָן
אַגְּנָעָרוֹפָן דָּעָר זִידָע.

— נִיְיָן — הַאָט דַּי מַאַמָּע נִשְׁתָּה-נִיחָדִיק גַּעֲנָטְפָעָרט.

— כְּחַאָבָּה מִיךְ טָאָקָע גַּעֲוָאַגְּנָדָעָרט, פָּאַרְוָאָזָס דַּו בִּיסְטָט נִשְׁתָּה
פָּאַרְפָּאָרָן גַּלְיִיךְ אֲחָיִם.

— כְּעֵל שְׂוִין דָּאָרָטָן קִינְמָאָגָן נִשְׁתָּה פָּאַרְפָּאָרָן.
צְוּוֹי שְׁטוּמָעָגָן מַעַרְבָּד פָּוָן בְּאַפְּעַזְזִידָע, פָּאַרְשָׁאָרְצָעָט, הַאָבָּן
זַיְךְ גַּלְיִיכְצִיִּיק אַוְיְפָגָעָהוּבָן אוֹרְפָּהָר מַעַרְבָּד. אַיךְ הַאָבָּה אַיְינָן
נִשְׁתָּה פָּאַרְשָׁטָאַגָּנָעָן, וְאַס דַּי מַאַמָּעָה הַאָט דַּאַגְּזָגָט.
— אַ הִים צו דָּר וּוּסְטָט נִשְׁתָּה פָּאָרָן?

— נִיְיָן. כְּהַאָבָּה אִים שְׂוִין גַּעֲנָג גַּעֲהָאָט, דָעַם גַּעֲשָׁבָאָן מִיְּנָעָם.
דַּי אַלְטָעָגָן צְוּוֹי פָּנִימָעָר זַעֲעָן אֹיְם, וּוּי טַוְיבְּלָעָן.

— וּוֹאָס אַיְוֹ שְׂוִין וּוּידָעָר, פָּרִימָעָט?
— וּוֹאָס זַאְלָגָן זַיְינָן? סְאַיְיךְ גַּאֲרָנִישָׁט. נָאָר דַּי טַוִּיטָעָגָן,
וּוֹאָס עָר וּוּנְשָׁטָמָיר, זַאְלָגָן אַרְיִין...

— שָׁאָ, שָׁאָ, שְׁעַלְטָט נִשְׁתָּה! — הַאָט זַיְךְ דַּי בְּאַבָּעָגָן
אוֹיְפָגָעָטָעָט פָּוָן אַיר קוּפָּעָרטָלֶג.

— אַ יְודָעָגָן זַאְלָגָן זַיְינָן. אַ גַּוְיִשְׁתָּה דַּאַס נִשְׁתָּה
אַזְּוִי אַ וּיְיִגְּבָּה, וּוּי עָר הַאָט מִיךְ גַּעֲשָׁאַלְטָן.

- וווען האט ער דאס צייט געהאט צו שעלאט? ביטא
דאך נישט געוווען חি.
- דורך אַ בריווֹ האט ער מיך אווי געשאָלטן. אויז ווואָס,
אוֹ כ'בִּין אַוּוּקָעָפָּרָן? כ'האָבָּן אַינְגְּזִיקָעָ טַכְּטָעָר, הַקָּבָּה
איך נישט געוֹאָלָט פָּאָרָן אויף אַיר שַׁמָּה?
- זאגט מען קאָטש, אוֹ מען פָּאָרָט — מישט זיך אַרְיִין
דעָר זַיְדָעָ.
- וועמען האָבָּן אַיך געוֹאָלָט זַאנָן? כ'חַאֲבָּן אַים דָּעַן אַמְּאָה
אין דער הַיִּם?
- ווֹאָס האָסְטוֹ גַּעֲוָאָלָט, ער זַאְלָן זַיְצָן אין שְׁטוּב אָזָן
טַשְׁאָטְשָׁקָעָן" (שפֿילְּן) זַיךְ מִיטְ דִּיר?
- ווער רעדט פָּוּן "טַשְׁאָטְשָׁקָעָן" זַיךְ? אַפְּבָּעָר ער קָאָן דָּאָךְ
מיר נישט פָּאָרוּעָן צוֹ פָּאָרָן אויף מִין קִינְדָּס תְּנָאָס?
- אוֹ סַהְאָט קִין שֻׂם לְעַבְּדִיקָעָ נְפָשָׁת גַּעֲוָאָלָט, וּוֹאִי
דוֹ בִּיסְטָ אַהֲנָגָעָקְמָעָן. וּוֹי האָט מען דָּאָס אַ "יַּאֲדָעָס" (יהָדוֹת),
אַיבְּעָרָצְוָאָזָן אַ מאָן מִיטְ אַ קִינְדָּס אויף חַפְּקָר?
- אָוֹאָס!... טַמְּאָרָעָר קָעָנוּסְטוֹ וּוֹיסְן, ער האָט נישט געהאט
ווער עס זַאְלָן אַים אַפְּקָאָן דִּי "מִיכְעָ" (געַקְעַטְסָ)?
- וְהָאָס-וְשָׁעָה האָסְטוֹ גַּעֲוָאָלָט? ער זַאְלָן זַיךְ אַלְיִין קָאָן?
- לְאָזָן ער יַאֲקָאָן, לְאָזָן ער נישט קָאָן. איך האָבָּן
שְׁוִין גַּעֲנוֹג!
- האָסְטָ שְׁוִין אָזָן אַנדְרָעָן אויף זַיְן אַרט? — האָט דער
זַיְדָעָ פְּאָרְמָאָכָט אַין אוֹיג — ווֹאָס מִינְגָּסְטוֹ, בִּיסְטָ אַיְוָגָגָו וּוּיְבָעָלָע?...
- נָאָה הַעָרָ שְׁוִין אוֹיתָ, אַפְּלָעָר נָאָר! — האָט זַיךְ דִּי בָּאָפָע
אַהֲנָגָאנָצָן גַּעֲשָׁאָקָלָט — אָזָן דָּה פְּרִימְעָט, מִאָקָ נִישְׁתָּ קִין לִיטְיִיש
גַּעַלְעַטְעָר אָזָן גַּיְיִ אַהֲיִים.
- וְאַרְפָּסְטָ מִיךְ אַרְוִוִּיס, מַגְּמָעָ?
- כַּיְוָאָרָף דִּיךְ נִישְׁתָּ אַרְוִוִּיס, חַלְלָה. נָאָר אַ וּוּיְבָ דָאָרָף
אַהֲיִמְגִּין צָוָם מָאָן.
- צַיוֹיל אַים מַעַרְ נִישְׁתָּ קָעָנוּן. ווֹאָס האָבָּן אויך געהאט
בְּיִ אַים? אַפְּגַעְפִּינְסְּטָעָרָט, נְעַבְּעָר, מִינְגָּעָ יְוָגָעָ, שְׁיְנָעָ יְאָרָן! עַי
הַאָט מִיר אַהֲנָגָעָרָעָט, אוֹ ער אַיְזָן אַ גַּוְתָּ-בָּאָוִיצָעָר, אוֹ ער האָט

א פֶּלְוָאָרָק... אָז אֵךְ אָנוּ ווֹי אִיז צָום פֶּלְוָאָרָק זַיְינָען!
די מַצְמָע הָאָט אִיצְט גַּעֲרִיגָּן דַּוִּיטָע, קְלִיְינָע אָוִיגָּן. נִישָׁת
קִיּוֹן שִׁינָּע. דַּי בָּזָן אִיז אָוִיךְ גַּעֲוָאָרָן רַוִּיטְלָעָךְ, פָּאָרְשְׁפִּיצְטָן.
— נִי, שְׂוִין, גַּעֲנָגָן. — הָאָט דַּי בָּאָבָעָ גַּעֲוָאָלָט פָּאָרְגְּלָעָט
דֻּעַט טָאָטָנָט חֲטָאִים — מִיְּנָסָט, עַר הָאָט זַיְקָן נִישָׁת נַאֲכָגָעָפְּרָעָנָט אָוִיךְ
זַיְרָן?

— הָאָט עַר מִיר אָטוֹבָה גַּעֲטָן!
— עַטְלָעָכָע מַאֲלָ אִין טָאָג פָּלְעָנָט עַר דָּא קְוָמָעָן אָוִיכָּן הוֹיָן.
— אָוִיפָּן הוֹיָק... אָנוּ אָרוּפְּקָוּמָעָן אַחֲרָר אִיז אִים נִישָׁת אָנוּ
גַּעֲשְׁתָּאָגָעָן?...
— ווֹיִיסְט דָּאָךְ — הָאָט דַּי בָּאָבָעָ אָזְוִי ווֹי אַיְינְגָעְרוּיָמָט אָסָוד —
אָז מִיר בִּיְדָע לְעָפָט עַר יָא שָׂוָה בְּשָׂוָה?
— מִיט ווּעָמָעָן לְעָפָט עַר יָא שָׂוָה בְּשָׂוָה?
— מִילָּא, נִו. רַאיְיָ נַאֲךְ נִישָׁת פָּוָן דַּי עַרְגָּסְטָע... אַצְּנָדָא אִיז
טָאָקָע שְׁפָעָט, אָבָעָר מַאֲרָגָן, מַעֲרְטָשָׁעָם, ווּעָסָטוֹ אַחֲיִימָגִין.
— נִיְיָן, מַצְמָע, כִּזְאָל אָפְּלָוּ ווּסְטָן צָו ווּאָשָׁן פֶּאָדָלָאָגָעָס, ווּעַל
אִיךְ מִיט אִים מַעַר נִישָׁת גַּיְינָן ווּאוֹיָנָעָן.
— ווֹאָס אִיז עַפְּס גַּעֲוָאָרָן מִיט דַּיְר אִין ווּאָרְשָׁע? — הָאָט
שְׁוִין דַּעַר זַיְדָע נִישָׁת גַּעֲקָאנָט מַעַר אַיְינְגָזָן.
— אִין ווּאָרְשָׁע לְעָפָט מַעַן, ווֹי מַעֲנְתָּשָׁן. גִּטְלַ-הָאָזָעָס אִיז אָ
מַזְדָּאָט אָגָּנָצָע, אָדִיְּשָׁיָעָ פָּרוֹזָי. אָנוּ ווֹאָס אִיז פָּוָן מִרְגָּעָ
וּוֹאָרָן? בַּיְיָ בְּעַרְלָעָן, זָאָל זַיְינָן אַפְּגָעְשִׁידָט, הָאָב אִיךְ דָּאָךְ גַּעֲוָאָיָינָט
אִין, “פֶּאָקָעָיָס”. כְּהָאָב דָּאָךְ גַּעֲהָאָט מַעֲשָׁנָעָן קְלִיאָמָקָעָס בַּיְיָ דַּי
טִירָן.

— מָא, בַּיְיָ בְּעַרְלָעָן! — הָאָט דַּי בָּאָבָעָ אַפְּגָעְוִיְּפָצָט — סְאִי
דַּעַן אָזְוִי, ווֹי אָמַעַט נִעְמָט זַיְקָן פָּאָרָעָס?
אָזְוִי הָאָט מַעַן זַיְקָן אַיְבָּרְגָּעְוּוּעָרְטָלָט בֵּין אָשְׁטִיק אִין דַּעַר
גַּעֲקָאנָט אָרְיָין. אָז מִרְגָּשָׁת מַעַן אַנְגָּנָצָן פָּאָרְגָּעָס.
אִיךְ הָאָב אַלְעָן אַוְיְסָגָעָהָעָרָט אִין בְּשָׂומָן אָוּפָן נִישָׁת גַּעֲקָאנָט
פָּאָרְשְׁטִיָּין, פָּאָרְוָאָס דַּי מַצְמָע אִיז צְוִירִקָּעְמוּן פָּנָן ווּאָרְשָׁע אָ
בְּרוֹגָעָ אָוִיפָּן טָאָטָן. פָּאָרְקָעָרָט — מִרְגָּשָׁת זַיְקָן גַּעֲיִיגָּט אָוִיפָּן שְׁכָל,
אוֹ דַּעַר טָאָטָן גָּאָר דַּאָרָף זַיְינָן בְּרוֹגָן אָוִיף דַּעַר מַאְמָעָן. אִיז זַיְקָן

דאך פֿאָרט נעלם געווֹאָרָן אָוּן אַפְּלִיכּוּ נִישְׁתָּן אַנְגְּעוֹאָגָט — וּוְאוֹהָהָן.
אַיךְ בֵּין אוֹיפְּרָד דַּעַר מַאֲכֻמָּן, וּוֹאָס אָן אַמְּתָה, נִשְׁתָּן בֵּין גַּעֲוָעָן.
סְחָאָט מִיר נַאֲךְ גַּעֲרָטָן, פֿאָרוֹאָס זַי דַּעֲרָמָאנָט אַיְצָט אַיר עַרְשָׁטָן
מַאֲן, בֵּין וּוּעֲמָעָן זַי הַאָט גַּעֲהָאָט "פֿאָקָאָיעָס" אָוּן מַעֲשָׁנָעָ קְלִיאָמָט
קָעַט בֵּין דַּי טִירָן.
וּוֹאָס אִי דַּאֲס פֿאָר אַפְּאָרְגְּלִיךְ? אַיר עַרְשָׁטָר מַאֲן אִי גַּעַ.
וּוֹעֵן אַ רְוָפָא אָוּן קָאָנְסָקָעָוָאָלִיעָ, אָוּן מִין טָאָטָעָ הַאֲנְדָלָט גַּאֲרָ מִיטָּ
הַיִּי. וּוֹי קִימָעָן דַּאֲ אַחֲרָ "פֿאָקָאָיעָס" מִיטָּמָעָן קְלִיאָמָקָעָ?

סְכָנָה אַפְּרִים אַטְמָה אַשְׁקָנָז

אַנְמָרְגָּנָס הַאָט אַיךְ מִיר גַּעֲפָעְדָּרָט צַי גִּינָּן אַין חַדְרָ אַרְיִין.
כִּבְין אוּפְּגַעַשְׁתָּאָנָעָן פְּרִיעָר. כִּיהָאָט מִיר אַרְוּמָגְעָוָאָשָׁן פָּוּן אַלְעָ
זִיְיטָן, אַנְגְּעָוָן אַפְּאָר פְּרָעָמָדָעָ הַיּוֹן, וּוֹאָס דַּי מַאֲכָעָ הַאָט גַּעַ.
בְּרָעָנָגָט פָּוּן וּוּאָרְשָׁעָ, אָוּן גַּעֲהָאָלָטָן שְׁוִין גַּרְיִיטָ דַּי צְוּוִי בִּיגְגָן.
וּוֹאָס דַּי בָּאָבָעָ הַאָט מִיר אַנְגְּעָשָׁמָרָט מִיטָּפָוָטָר.
סְחָאָט מִיר נִשְׁתָּן גַּעֲלָוֹתָ אַוְעַקְצָוִינָן פָּוּן דַּעַר וּוּאָרְעָמָעָר
שְׁטוּבָ, פָּוּן זִיְידָנָס לִידְלָעָן, פָּוּן דַּעַר גַּעֲקָומָעָנָר מַאֲמָעָן. בֵּין דַּי
מַאֲמָעָ אַלְיִין הַאָט עַם, זַעַט אָוִיס, דַּעֲרָפְּלִיטָ, אָוּן בְּשָׁעָתָ כִּיהָאָט
שְׁוִין אַרְוּפְּגַעְצָוִינָן אוֹףְּ מִיר סְפָאָלְטָנָדָה, הַאָט זַי זַיְן אַנְגְּעָרָפָן
שְׁוִין בְּעֵט אַרְוִיסָּן:
— זַיְן עַר נַאֲךְ הַיִּנְטָן נִשְׁתָּן גִּינָּן. עַר וּוּעַט נִשְׁתָּן פֿאָרִי.
שְׁפָעָטִיקָן דַּי תָּוָרָתָן.
כִּיהָאָט אַ קוֹק גַּעֲטָוּן אָוּן פְּעַנְטָטָר אַרְיִין מִיטָּפָרְשָׁע אַוְיִגְנָן.
סְפָאָיָן גַּעֲוָעָן גַּלוּי אָוּן לִיכְטִיקָן. דַּעַר זִיְידָעָ, וּוּוִזְט אָוִיסָן.

האט זיך שוין געהאט אונטערגעלאנטס' חארץ מיט אביסל אקעוויט. ער איז איצט איזונגאנגעגען איבער דער שטוב א האפערדייקער און געלזאָזט זיך הערן מיט זיין וואכעדייקע און יומתובדיקע ני-
ווניג.

די באָפָע, און רויין נאָכֶט-קָופְּקָעָלָגָא א קלינגע, אן איינגע. פָּוֹנְגָּעָנָּע אָזִי וְזַי אָן אַוְיָגָעָרִימָטָעָר קָוְשָׁאָק, הָאָט שְׂטִילָא אַוְיָגָעָ. טַחַטְפָּעָט אַיְבָּעָר דַּעַר שְׂטֻובָּ, גַּעֲמַצְמָטָפָּיְעָר אָזִן גַּעֲגִיָּטָאָנְבִּיסָּן. די מאָמָע אִין אַוְיָגָעָשָׁטָגָעָן דַּי לְעַצְמָעָ. אַיְצָט, בֵּי דַעַר פָּאַוְיָסָעָר לִיכְטִיקִיט אָזִיךְ דַי שְׂוִיבָן, אִין דַעַר מַעֲמָעָס פְּנִים גַּעַ. וְזַי לְוִיטָעָר אָזִן יְנָגָה. דַאֲכָט וְזַי, אָזִ בֵּין וַיִּתְמַמָּס אַינְדָּרְפָּרִי הָאָט אִיךְ נִישְׁתַּוְגַּע וְזַעַגָּ, די מאָמָע זַאַפְּנָאָן צָאָז וְוָלְעָם, וְזַי גַּוְידָעָרָל אָזִן צָוָלְכָע אַוְיָגָעָוָאָשָׁעָן, בְּלוּיעָ אָזָגָן.

די הָאָט זַי אַוְיָגָעָרִימָטָעָר אַיְבָּעָר דַעַר שְׂטֻובָּ אָן אַשְׁוֹגָר. צָעָר, דַּנוּאָר סְפָּדוּנִיצָעָ מִיט שְׁפִּיצָן בְּיַם זַיִם, וְזַאַס הָאָפָן בְּשַׁעַתְןִי גַּעֲרִוִּישָׁת, צָזִי וְזַי שָׁאָרְסָטָקָעָ זַיִד.

— הָאָט עַס גַּעֲקוּפָת? — הָאָט זַי דַי באָפָע אַרְקָפָעָבָזָיְגָן אָנוֹ אָטָפ גַּעַטְוָן דַי סְפָּדוּנִיצָעָ.

— וְזַי קָוָם אִיךְ צָוָלְכָעָ זַאַפְּנָאָן — הָאָט דַי מַעֲמָע גַּעַעַנְטָ. פָּעָרָט מִיט אָט שְׂטִילָעָר פָּאַרְבִּיטָעָרְטִיקִיט, וְזַאַס הָאָט גַּרְגְּנִישָׁט גַּעַ. קְיִידָט אָזִ אַיר לְוִיטָעָר פְּנִים — גִּטְלָ-חָאָדָעָס הָאָט עַס מִיר גַּעַעַנְקָט.

— זַיִד?

— וְזַאַס דַעַן, בְּאַרְכָּגָן?

די באָפָע הָאָט מִט צְוִילִי פְּנִינָאָר אַפְּגָעָוִוִּישָׁת דַי וְוִינְקָעָן פָּוּן מִוִּיל. דַעַר זַיִדָעָ הָאָט אָ קָוָק גַּעַטְוָן פְּנִים אַזִּים אָזִין סְתִמְתָּאָזִי. גַּעַפְּרָעָגָט:

— וְזַיִפְּלִיל, אָ שְׁטִינְגָּעָר, קָאָן אָזָא סְפָּדוּנִיצָעָ וּוּרְטָ זַיִן?

קִיְּינָעָר הָאָט אִים נִישְׁתַּגְּעָנְטָבָעָרט.

די מאָמָע הָאָט זַי אַוְעָקָגְזָעָצָט מִיט דַי פְּלִיְיָצָעָ אָזִיךְ דַעַר שְׂטֻובָּ אַרְיִיס אָזִן גַּעַנְמָעָן צַעֲקָעָמָעָן אַיר שִׁיטָּ. אִיךְ וְוִילָס נִישְׁתַּגְּעָנְטָ, נָאָר דַי שְׂוֹאָרְצָא, זַיִדָעָן סְפָּדָה. נִיצָע פָּוּן דַעַר וּוּרְשָׁעוּרָ מִומָע גִּטְלָ-חָאָדָעָס אָזִי מִיר נִשְׁתַּגְּעָן. מִיר הָאָט זַי אַוְיָגָעָוִוִּין, אָזִין דַעַר דְּזַוְּקָעָר סְפָּדוּנִיצָעָ

איו די מאמען אין אנדערע. נישט יענע מאמען, וואס איו אַריינגען-פֿאַלְן אַמְּאָלָן אֵין אֲבָגִינְגָן מִיט רְחַמִּידִיק-צְעַנוּמָעָנָה הענט:

— משה איו פֿאַרְבִּיבִי!

ביי אַנוֹ אֵין שְׁטוּבָה האָבָּאָד די מאמען קִינְמָאָל אַזְוִי נִישְׁתְּגַעַן. די הענט אַירְעָן זְעַנְעַן קִינְמָאָל נִישְׁתְּגַעַן אַזְוִי נִזְקַעַט, ווי אַצְטָן.

דאָרט האָט זַי זַיְךְ נִישְׁתְּגַעַן גְּעוּזָאַשְׁן מִיט קִינְשְׁמַעְנְדִּיקָן זַיְיךְ, נִישְׁתְּגַעַן אַיְן שְׁפִינְגָּל אָוָן נִישְׁתְּגַעַן גְּעַפְּגַעַט זַיְיךְ, אַזְוִי ווי דָאָ.

— וואָס גְּדוּעָרֶט עַס אַזְוִי לְאָנָגָגָה פְּרִימָעָט? — האָט זַיְיךְ בְּאָבָּעָן אַנְגָּעָרְפָּעָן פּוֹן אַזְיִיט-אַנְבִּיסְּן שְׁטִיטָה דָאָךְ שְׁוִין אוּפְּנִים טִיש.

— סְפָּשָׁאָדָט נִישְׁתְּגַעַן... — האָט די מאמען אַגְּלָעָט, גְּעַטְוָן אַלְעַקְעַלְעַט פּוֹן שִׁיטְלָן — אֵין ווּאָרְשָׁעָ פְּרִיטָן מַעַן זַיְיךְ אַזְוִי.

— דָאָ אֵין דָאָךְ נִישְׁתְּגַעַן ווּאָרְשָׁעָ.

סְהָאָט גְּעַנְגָּעָן לְאָנָגָגָה גְּדוּעָרֶט, בֵּין די מאמען אַיְן פֿאַרְטִּיךְ גְּעוּוֹאָרָן אָוָן צְוָגָעָקְמָעָן צְוָתָ טִיש. זַי אַיְן גְּעַנְגָּעָן אַבְּיִיטְלָן שְׁטִיטָה. פְּעָן, אַנְגָּעָבְלָאָזָן, אַזְוִי ווי אַפְּאוּעוּ.

בִּים טִיש זְעַנְעַן גְּעוּזָעָן אַלְעַט, די מאמען — אַקְעַגְּנוּאַיְבָּעָר מִיר. אַיר ווּאָרָעָם, קִינְיָן גּוּדְעָרְלָן האָט זַיְיךְ לְיִיכְתְּ גְּעַשְׁפָּקָטָן. אָדָק האָבָּאָד עַרְשָׁת אַצְינְד דְּעַרְזָעָן, אָוָן די מאמען האָט גְּעַבְרָעָנְגָט פּוֹן ווּאָרְשָׁעָ צְוּוֹי חָנָ-גְּרִיבָעַלְעַט אַוְךְ בְּיִידָעָ זְיִיטָן פְּנִים. זַי האָט גְּעַמְאָכָט קְלִיִּי. נַע בִּיסְנָס, גְּעַטְרָוְנְקָעָן די קָאָוָעָ אַזְוִי ווי מִיט אַהֲלָבָן מַוְיל אַיְן אַיְמָיטָן דְּרִינְגָן אַנְגָּעָיוּפָן זַיְיךְ צְוָ מִיר:

— מעַנְדְּלָשִׁי, ווי אַזְוִי עַסְטָן עַפְעָס?

— ווי אַזְוִי זַאְלָעָר עַרְעַס? — האָט זַיְיךְ דְּעַרְעַזְעַד אַרְיִינְגְּנוּמִישָׁט.

— אַיְן ווּאָרְשָׁעָ עַסְטָן מַעַן אַנְדְּעָרָש.

— אָוָן לְאָזָן מִיד שְׁוִין גְּעַמְאָךְ מִיט דִּין ווּאָרְשָׁעָ! זַע נַאַת סְגַעְפָּעַלְעַט אַיר נִישְׁתְּגַעַן, ווי עַרְעַסְטָן. אָוָן אַיךְ עַס בְּעַסְעָר?

— דָו עַסְטָן אַוְיךְ נִישְׁתְּגַעַן שִׁין, טַאַטָּע.

— רַאֲכָלָן, הָעָרָ נַאֲרָ, וואָס דִּין טַאֲכְטָעָר זַאְגָט! אַפְּגַעְלָעַבָּט צְוּוֹי אָוָן זְעַכְּצִיגְגִּיאָר אָוָן גָּרְנִישָׁט גְּעוּוֹאָסָט, אָוָן אַיךְ עַס נִישְׁתְּגַעַן! אַוְאָזָן... ווי אַזְוִי עַסְטָן מַעַן דָאָזָן שִׁין?

הוּ שָׁעַ פְּעָדָלָא

ה

- מען כאפט נישט. מען בייסט אָפּ קֶלִינַע שטיקלאָן.
- אָ וְאוֹשֵׁנָעַ מָרָה..
- די מאמע האָט נישט גענטפערט. אַיך האָט מיך בעמיט אָפְצַוּבִּיטָן קֶלִינַע שטיקלאָן אָונַן נישט צוֹ כאָפָן. אַבעָר אַין האָט אַיּוֹ מִיר גָּעוֹזָרָן עֲנָגָן, דִּי אָוִיגָּן זָעָנָן מִיר אַיבָּעָרוּגָאנָגָעָן. האָט די באָבעָר פְּלוֹצְלִינָגָן גָּעָנְבָּן אָשְׁטָעָל אָוּזָק אַיר טַעַפְּלָאָקָוּעָן אָנְגָּעָרוּפָן זִיך מִיט אָ צְוָהָיוָךְ קוֹל:
- מענדָלָא, דוּ ווַיְינַסְתָּ ?
- דאָ האָט די מאמע אוֹיך גָּעָגָבָן אָשְׁטָעָל אָוּזָק סְטַעַפְּלָאָקָוּעָן. סְגַּוְדְּעָרְלָא אִירָסְטָה זִיך אַבְּיִסְטָל פְּאַרְקְרִימָט.
- נָהָ שָׁא, מענדָלָשָׁי, ווַיְיַיְן נִשְׁתָּ – האָט זִיך גָּעָנוּמָעָן גָּעָטָן – כִּיהָאָבָּה מִיר גָּעָמָכָתָא אָגָּלָעָכְטָעָר... נָהָ הָעָר שָׁוִין אַוְיָהָה... דָוָעַט גָּאנְץ שִׁין.
- דעָר זִידָעָה האָט בִּיאָו גַּעֲבָרוּמָט :
- ווַאֲרַשְׁעַ גָּאָר ! טָאָמָרָעָ קָעָנְסָטוֹ ווַיְיטָעָן ? .. נָגָע ! ..
- די מאמע האָט מִיר, סְוָף פְּלָסְטִין, אַיְינָגָעָנוּמָעָן. אַבעָר מִיר אַיּוֹ נָאָך צְלִין גָּעוּזָן שָׁוּעָר אַוְיָהָן הָאָרָץ.
- אַזָּא שִׁינְגָּעָר טָאָג אִין דָּרוּסִין ! – האָט זִיך דָעָר זִידָעָ אָגָּעָרוּפָן, זִיכְנָדִיק שָׁוִין צּוֹרִיק בִּיאָו זִיְן ווַאֲרַשְׁטָאָט – אַפְּשָׁר וְאָלָט מענדָלָא אַבְּיִסְטָל אַרְאָפְגָּעָאנָגָעָן ? זָאָל עָר זִיך צָהָגוֹאָזָגָעָן צוֹ דָעָר לְזָאת.
- כִּזְוִיָּה, כִּיהָאָבָּה נָאָך מָרוֹא ! – האָט זִיך די מאמע גָּעָן קוּוֹנְקָטָט.
- טְשָׁאָדָט נִשְׁתָּ – זָאָל עָר טָאָקָעָ גִּיאָן – האָט זִיך אַרְיִינָגָעָן. מִשְׁתָּ די באָבעָר – ווַיְלַאֲגָגָה דִּי זָוָן אַיּוֹ דָאָ.
- מען האָט מִיך אַרְמָגְדָּהִילָט אָונַן אַרְמָגְדָּהִילָט. אַיך בֵּין אַרְיוֹיסָט אַיּוֹ נָאָט אַרְיִין, אַזְוִי ווַיְיַיְן, ווְאָסָס קָוָמָט קָאַפְּוִיעָר פִּין אָוְנְטָעָרָן ווְאַסְעָר.
- גַּיְבָּ דָאָרט אַכְּטוֹנָג אַוְיָהָה דִּי שְׂלִיטָעָלָעָךְ – האָט מִיר די באָבעָר נָאָגְעָשָׁרִין – אָונַן זָוִים דִּיך נִשְׁתָּ לְאָנָגָן. הָעָרָסָט, מענדָל ?
- כִּיהָעָר, באָפְּעָשִׁי, כִּיהָעָר.
- אוֹיְבָּ דָעָר גָּאָס אַיּוֹ גָּעוּזָן צָוִי ווַיְיַס אָונַן שְׁטִילָה, אָוּ כִּיהָאָבָּה

געמאות אַ ווַיַּלְלֵעַ הַצְּלָטָן דִּי אֹוָגָן צְוָגָעָמָכְטָן. סְהָאָט זִיךְרָ מִיר אַוִּיסְ גַּעֲוּזִין, אָוּ כְּבִין אַרְיִינְגַּעַפְּאַלְּן אַיְן אַ פְּרֻעְמְדוּעַ שְׁטָאָט. צְלָעַ זְעַעַן אַוִּיסְ אַזְוִי וּוְיַוְיְבָעַ אֹוּן צְלָעַ גַּיְעַן מִיטַּ טַוְיבְּלָעַכְּ טְרִיטְ.

דָּעַר שְׁנִיְּ לִיגְטְּ צְוִישָׂן דִּי אַיְזְעַרְנָעַ קְרָאָטָן אַוָּסְ דָּעַם קְלוּיְּ סְטָעָר, אַוִּיךְ דִּי גַּעַזְימְסָן אַיְבָעַר דִּי פְּעַנְסְטָעָר. אַיְנְמִיטָן וּוְעָגָ אַיְן עַרְ הַיְּךְ, וּוְיַיְן. אַ שְׁלַטְעַלְּעַ גִּיטְ זְךְ גַּדְלָהְדִיקְ אַ שְׁנִיְּדְ פְּאַרְבְּיְ מִיטַּ אַ דִּין גַּעַקְלְגַּגְעָרִי. פָּזְן דָּעַר גַּיְמְגַזְיָעַ גַּיְעַן שְׁוִין צְוָרִיקְ דִּי סְטוּדְעַנְטָלְעָר. מְעַן וּוְאַרְפָּט זִיךְרָ מִיטַּ קְוִילְן שְׁנִיְּ. מְעַן לִוְיְפָטְ, מְעַן שְׁרִיְּטְ.

וְיַי אַנְדָּעָרָשְׂ דִּי שְׁטָאָט אַיְן גַּעַוּזָרָן, זִינְטָ אַיךְ הַאָבְ מִין גַּעַמְוֹת לִיְגָן אַיְן בְּעַט אַרְיִין. אַוִּיךְ דָּעַר לְוּבְּלִינְעָר גַּטְ שְׁטִיעָן אַוִּיסְגַּעַשְׁטָעַלְּט הַוִּיכָּע, פְּאַרְשְׁוּיְיִעְטָעַ סְלוּפְּעָס, אַוְנְטָעַרְגַּעַשְׁפָּרָטְ מִיטַּ קְלָעַנְעָרָעַ סְלוּפְּקָעַלְּעָר, אַזְוִי וּוְיַי מִיטַּ צְעַנוּמָעָנָעַ פִּיס. דִּי גַּאַטְ גַּלְיְין גַּיְיטְ אַיְצָט בְּאַגְּ-אַרְיִיךְ. וְיַי אַיךְ לְאַנְגָּב אָוּן פְּאַרְבְּרִיְעָטָרְ גַּעַוּזָרָן. בְּיַי דָּעַר "צְעַלְבּוֹדָעַ" שְׁטִיעָטְ שְׁוִין נִישְׁתְּ מְעַרְ דָּעַר פְּוּלִיְיְשָׂרָר סְטוּדָזּוּשְׂ נִיקְ מִיטַּ דָּעַר בְּלִוְיְעָר נָאָז. אַוִּיךְ דָּעַר וּוְאַרְשָׁעוּוֹר גַּאַטְ. דָּאָרָט וּוְאוֹ מְאַטְלָ שְׁטוּרְוִיסְ וּוְיַיְבָהָהָטְ אַ גַּעַוּזְלָבְּ הַאָטְ מְגַן שְׁוִין נִשְׁטָח אַוִּיסְגַּעַשְׁטָעַלְּט נִישְׁתְּ דִּי שְׁטִיקָרְ בָּאַרְכָּאָן, נִישְׁתְּ דִּי שְׁטוּרְיִינְגָּעַ קְוִישָׂן. סְאַיְן דָּאָרָט וּוְוִיסְ אָוּן טְוִיבְּ.

אַוִּיךְ דָּעַר שְׁפָאַצְיְרָ-גַּאַטְ הַאָבְ אַיךְ מִיךְ פְּאַרְקוּקָט אַוִּיפְּן פָּאַרְ- שְׁנִיְּעָטָן צְלָמְ פָּזְן דִּיְיִתְשִׁישָׂן קְלִוְיִיטָר. כְּהָאָבְ מִיךְ דְּעַרְמָאָנָט, אָזְ דָּאָ אָרוּם בֵּין אַיךְ גַּעַגְגָנָעָן וּוְכָן דִּי מַאֲמָעָ צְיַיְ דָּעַר מְוּמָעָ מְרוּמָעָ אַצְיִינְד אַיְן דָּאָ זְיִיר שְׁטִילְ. מְעַן זְעַט נִישְׁתְּ קְיִין לְעַבְעִידָקָן מְעַנְתָּשָׂ.

אַבְּעָר פְּלַצְלְלָנָגְ וּוְאַקְסָטְ אַוִּיסְ אַ יְוִדְ אַיְן אַ הַוִּיךְ פְּלִיְישָׂן הַיְּתָלְ. — מְעַנְדָּלָ, וּוְאוֹ גִּיסְטָוְ דָּאָ ? — דָעַרְהָרָ אַיךְ אַ בְּאַקְאָנָט, וּוְאַרְעָם קוֹלְ.

— טָאַטָּעָ ! — הַאָבְ אַיךְ מִיךְ אָזְ דָּעַר עַרְשָׁטָעָר מִינְגָּט דְּעַרְשָׁרָאָקָן, אָוּן אַיְן הַאָלְזָ אַיְן מִיר עַפְעַס פְּאַרְשָׁטָעַלְּט גַּעַוּזָרָן.

— וּוְאַוְהָהִין גִּיסְטָוְ דָּאָ ? בִּיסְטָ שְׁוִין גַּעַזְוָנָט, הָעָ ?

— יְאָ, טָאַטָּעָ, כְּבִין שְׁוִין גַּעַזְוָנָט.

דָּעַר יְוִדְ אַיְן הוִיכָּן פְּלִיְישָׂעָנָעָם הַיְּתָלְ אַיְן טָאַקָּעָ מִין טָאַטָּעָ. עַר אַיְן גְּרוּיְ גַּעַוּזָרָן. דִּי אֹוָגָן קְיִון דְּרִימְלְדִיקָרְ, שְׁטִילָעָר.

— כ' בין געווין היינט בי' דיין רבין געווואר וועגן — זאגט

— כ'האָב שווין היינט געזאַלט גײַן איז חדר אַרְדִּין.

= אוניברסיטת פארוואס ביפטוו נישת גאנזאגען ?

— ד' מאמא אין גאנזמאן —

— הע? — פאָרְשַׁעְלֶצֶט דער טאטע אַהֲלֵב פֿנִים אָן די
ודְּרִימְלְדִּיקָע אָוִינָן ווֹרָן צוֹגְעַמְרוֹן שְׁעַטָּע — די מאַמע, זאגַטָּו?

— יא, די מאמע איז געקוּפֿעָן.

ווען איז זי דאמ געזונטן!

— 5 —

ונזרתנו ונאר ? פארבוואט-גיטווע זאָוּ מײַזִי זאָ גָּלְעָדִי

עַד אֵין אָזֶן וְעַד חָמֶר, בְּזַהֲרָה מִכְּבָדָה.
- אָזֶן, בְּזַהֲרָה מִכְּבָדָה.
עַם וּוֹרַט צְוִישָׁן אָנוֹ שְׂתִילַ. דָעַם טָזְטָנָס אָוִיגַן עַפְעַנְעַן
זִיךְרָן. עַר הָאָט אִיצְטָן צְוַעַלְכָע גְּרוֹיסָע, גְּרוֹין-גְּעַלְבְּלַעְכָע וְאַנְסָעַט, דָעַר
מִצְמָעַט.

— כ'בין נישט אַרוּפְּגָעָקְומָעָן — רעדט ער נישט צו מיר, נאָר
ציטט דִּיטִישָׁן קְלוּסְטָעָר — וויל' כ'חָאָב זִי נִישְׁתְּ לִיבֶן, די באָפָע
דיינען. אַבעָר מֵין נִישְׁתְּ... כ'חָאָב גַּעוֹאוֹסְטָן... ווועגן דִיר הָאָב אַדִּין
אלְלִיךְ גַּעוֹאוֹסְטָן. ווועל, מײַינְטָה, האָט גַּעֲשִׁיקְטָ פָּאַמְפָעָר דְּאַקְטָאָר?
זַיְינְ קָוֵל ווּעָרְטָ פָּונְ מִינְזָוָת צו מִינְגָּוָת שְׂטִילְעָר, אַפְּגָעָה אַקְטָער.
— אַיזְוִי גַּעֲקָומָעָן! — דַּעֲרָמָאנָט ער זִיךְ אַוְיפָּסְנִי אָונְ זִיפָּצָט
אָפּ — פָּאַמְפָעָן גָּאָר צְוִי... אָונְ וַיְיַ עַט זִיךְ אַוְיסָט, די מַאְמָאָע?

— גומס. גאנצ' גומס.
שטייג. מיר גיינען צויאָמען. עט קומט אונז אַקעגן דער זעלַ
געַר מיט דער בִּיקְסֶס, וואָס הִיט דאסַ קְרִימִינָאַ.
— האָסְטַ שְׁווֵין עֲפָעָס גַּעֲגָעָס? — רִיסְטַ דַּעַר טַאַטַּע אַיִּי
וואָה, זֶה פֿיעַגְזַּלְבָּדָה!

- יא. כיהאב שוין נגעטן.
- ס'אייז דיר אפשר קאלאט? קומ אליין צו מרדכאין אין דער גארקין. וועסט דיך איפיטל דערוואראמעען.
- זיין טאטטן. דא אינן אונז'ווט.

- וואס טוסטו דא אין גאנס?

- כ'בין אroiיס אביסל אויף דער לופט.

- איזו. גא קומ, וועל איך צופירן.

עד נעמת מיך און בי דער האנט. כ'בין נאך איזו מיטן טאטן קיינמאל נישט געגעגען. כ'וויס נישט, כי זאל איך מיך שעמען, כי זאל איך מיך פריען. כ'וויס נאך, או פ'אייז מיר גוט אצינד.

- כ'בין געווען היינט בי דיין רבין — הייבט ער אן אויפסני — זאגט ער מיר, דער רבבי דינער... ער האקט אָפּ אינמייטן, פֿאַרְקֿוּלֶרט זיך און קויקט ערצעץ אין חלט אריין. זיין גרויסע, פֿלִיִּישֶׁגֶע נאך זעם אויס, ווי זי וואָלט זיך אַפְּגַּנְּעַטְיַּלְט פֿון פֿון. פֿאַמְּעַלְעַךְ נעמת ער אויפֿקֿוּפֿלְעַן זיין אלטן, ווינטערדיין פֿאלטן, לאָזֶט אַראָפּ אָחָנט אין איינע פֿון די גָּאָרְ-טִיפּע הַיּוֹן-יעַשְׁעַוּת, נעמת אַרְוִיס פֿון דָּאָרְט אָז ווילען איינגעפאָלְעַנְעַם, לְעַד עַרְגַּעַם בִּיטְל אָז דָּעַלְאַנְגַּט מיר עַפְעַס אין האנט אַריין.

- נא - זאגט ער - דא האסטה, ווועסטו דיר עפּעַס קויפּן.

צום ערשותן מאָל גיט מיר דער טאטע געלט. וואס טויג עט מיר? וואס קויפּט מען פֿאַר אַזְוִיטְלַט געלט? - קויפּ עפּעַס פֿאַר דער מְאַמְעַן — גיט ער צו גאָר שטיל און פֿירט מיך צו צום הויז, וואָז עס ווואַיְינַען באָבע-זִידַע. — נא גִּיְשָׁוִין, ווועסט דיך נאך, חַלִּילָה, פֿאַרְקֿילָן.

איך וויל דעם טאטן געבן אָ קוש אין האנט אַריין. דאכט זיך, או אוייך אום ערשותן מאָל. נאָר ער צאָפּט אַזְוּקְט די האנט און נעמת שטאמלען:

-- נא, שוין, פֿטּוֹר... גִּיְ, גִּיְ...

אינמייטן וויג רופט ער מיך צוּרִי

-- מענדל? אוֹ וואָס האָפּ אַין דָּאָס גַּוּאָלַט זאגַן? יָא... דער.

צייל דָּאָרְט נישט. כַּהֲאָבּ נישט לֵיב די באָבע דִּינְעַן האָפּ אַין נישט לֵיב.

дум איגענעם אויפדענאגט איז ווילאדייך, דער משוגענער גוי, אהימגעקומען פריער, ווילאדייך מאל. ער איז געווען אינגענאנן רויט. די געלע בארד — צעקנוידערט, פיכטל.

— וואס האסטו דיך היינט עפער איזו צוועאיילען, ווילאדייך? דער גוי ברומט אין דער צעקנוילטער בארד אריין מיט א טול, מעלה-גרהדייך מויל:

— איז א כאָלערע זאָל זי טראָפֶן, די מאגדע. איז פגרן זאָל זי די היינטיקע נאכט, די פארשאָלטענע מויד?

— ווער איז דאס די מאגדע? פאָרוואָס שעילטטו זי איזו? — פאָרוואָס זאָל ער זי נישט שעילטן? זי האָט דאס אים געפֿאָטשט מיט א פיש אין פנים אָרְדִּין.

דער זיידע שיסט אויס מיט א הוינך, צעשפֿרײַט געלאָטער. די באָבע געט אָזּוּק די ברילֵן פון אַירע קוּפְּקָעָלָעָד.

— אֲשִׁינְגָּע, רִינְגָּע פְּרָה אָוִיכָּדְּרָ! — שָׂאָלָט זי מיטן קִילְגָּעָט קוּפְּלָע — ווער היסט דיך טשעפָּען מיט מײַזְן, ווער?

— כְּהָאָב זי דען געטשעפעט? אֲנַכְּה אָוִיכָּדְּרָ!

— מען וויסט שווין, מען וויסט שווין... — כְּעָפֶט די באָבע שלינגענדיך די ווערטער, און דער זיידע הערט נישט אָוִיכָּז קִיכְּן:

— מיט א פיש, זאנטס? אוי, כְּהָאָב דָּאָשְׁוֹן נישט קִין זוּטן פון לְאַקְּן... נָה דערצייל, ווי איזו איז דאס געווען?

— מוחאָ, מוחאָ! — מישט זיך אָרְדִּין די באָבע — דאס גייעס, וואָס ער ווילֵדָא חערן!...

וילאדייך אָלְּין זעט אויס בייז צו זיין. ער קייעט מיט א פארמאכט מויל. די מאמע מײַען מישט זיך אינגענאנן נישט אָרְדִּין אַין שמוועס. זי זיצט ביים זיידס ווילאָטָטָטָל מיט א פָּאָר גָּאָל-דָּעָע ברילֵן אָוִיכָּדְּרָ נָאָז אַין קוּקָט פון אַוְיבָּן אָרְאָפָּן אַין אֲרְדִּין.

וילאדייך זעט זיך אָזּוּק אָוִיכָּדְּרָ זיין שטונדייך אָרט, בי דער קִין. ער ציט אָרְאָפָּן די שיך מיט אָ קְרַעְכְּצָל, ווילקָט אָפָּן די אַנְיָא צעט אַין פון דער טָאָרְבָּע אָרוּס, אַין ווּלְכָנָר, ער האָלָט תָּמִיד זיין צָהָלְדָּר, געט ער שְׁלַעַפְּן גְּרוּיסָט גָּרְשָׁטָשָׁן שְׁטוּרָיִ.

אין שטוב אוין איצט שטיג. אַלְעַ זעגען פֿאַרטוֹן, דאס לְעַמְפָּל,
וואָס בְּרַעֲנַט אוּפָן זַיְדָנוֹס וּזְאַרְשַׁטְּצָטָל, בָּאַלְוִיכְטַּיְעַן זַיְנְקָל, וּוְאוֹ
ער נִיְתַּ אָונַן וּוְאוֹ דִּי מַאְמָעַ לְיַיְעַנְט. דִּי רַעַשְׁתַּ שְׁטוֹב אוֹן צְרוּמוֹ-
געַנְומָעַן מִיט אַ גְּרוּסָן שְׂאָטָן.

דעַר זַיְדָע אַילְעַט זַיְקָ אַרְוִיטְצְוָפְּאַרטִּיךְן אַ שְׁטִיקָל אַרְבָּעַט.
ער גִּיט פָּונַן צַיְיט צַוְּצַיְיט אַ צְּטַעַר מִיט דִּי אַקְסָלְעַן, אַזְוִי וּוְעַם
וּוְאַלְטַ אַיְם גַּעֲפִינְיִינְקַט אַ שְׁלַקְעַכָּץ. מעַן גִּיט נִישְׁתַּ אַכְטָנוֹגָ, וּוְאָס
וּוְלְאַדְעַק טַוַּת דָּאַרט אַצְיַינְד אוֹן וּוְינְקָל בַּיִּ דָעַר קִיד. מעַן וּוְיִסְטַּ
דָּאָךְ: עַר זַשְּׁאַמּוֹשָׁעַט דִּי שְׁטִיקָעַר בְּרוּיט, וּוְאָס עַר הָאָט אַנְגָּעָ-
שְׁלַעַפְּט אַיִּן אַלְעַ הַיּוֹעָר.

אין אַמְתָּן אַבְּעָר הָאָט וּוְלְאַדְעַק הַיִּנְטַּ נִישְׁתַּ גַּעַשְׁאַמּוֹשָׁעַט.
ער הָאָט אַנְגָּעַלְיִינְט בַּיִּ וּוְינְגָּ פִּס אַ שְׁפָאַרְעַ קְוֻפָּעַ שְׁטוֹרְוִי.

אַט נָעַמְטַ עַר גַּרְאַבְּלַעַן בַּיִּ זַיְקָ גַּעַשְׁעַנְעָס. גַּרְאַבְּלַעַן
אַזְוִי לְאַנְגָּג, בֵּין עַס בְּאַזְוּיִוִּזְט זַיְקָ דָעַר לְכִטְקִעְרַ שִׁין אַ
פְּעַקְלַ מִיט שְׁוּזְעַבְּעַלְעַן. אַיךְ וְעַ, וּוְאָס וּוְלְאַדְעַק טַוַּת. מִיְּן אַיךְ, אַזְוִי
ער וּוְיַּלְפְּטַ פְּאַרְוּכִיכְעַרְן דִּי לְיוֹלְקָע. נִיְּן. וּוְלְאַדְעַק פְּאַרְוּכִיכְעַרְן נִישְׁתַּ.
ער רַיְבַּט טַאַקָּע אַן אַ שְׁוּזְעַבְּעַלְעַן אַן שְׁטַעַלְט צַוְּדָס קְלִינְגָּ
צְעַפְּלַדְיִיקָּע פְּלַעַמְלַ צַוְּדָר קְוֻפָּעַ שְׁטוֹרְוִי, וּוְאָס עַר הָאָט אַנְגָּעַלְיִינְט
אַרְוּם זַיְקָ.

עַס נָעַמְטַ זַיְקָ דַוְשָׁעַ אַ קְלִינְ רַוְיכְּל. וּוְלְאַדְעַק צִיט אַוִּיס
די פִּס צָוְם רַוְיכְּל. נִישְׁתַּ אַנְדְּעַרְש — דָעַר גּוֹגִיט זַיְקָ פְּאַרְבְּרַעְנָעָן.
אַיךְ קָאָן נִישְׁתַּ מַעַר רַוְאִיךְ צִוקְוָן אַיִּן גִּיבְ אַ רְוַחְ אַוִּיס :

— בָּאַבְּעָר ! וְעַנְּאָרָ, וּוְאָס וּוְלְאַדְעַק טַוַּת !

אַלְעַמְעָנוֹס קְעַפְּ גִּיבְן זַיְקָ אַ רִיס אַפְּ פָּונַן זַיְעַר אַרְבָּעַט. דָעַר
זַיְדָע דְּרִיטַ אַוִּיס נִישְׁתַּ מַעַר וּוְיַּ אַיִּן אַקְסָלְגַּל. עַר פְּאַרְוּשְׁמָרָעַט די
אוֹיגָן. די מַאְמָעַ כָּאָפְט אַוְועַק די גַּאֲלַדְעַנְט בְּרִילְן פָּונַן בִּיכְלַ, אַיִּן
די בָּאַבְּעָר גִּיט די עַרְשָׁט אַ שְׁפָרְנָגְ אַוִּיס :

— אַיִּן וּוְיַּ אַיִּן מִיר נִישְׁתַּ גַּעַשְׁעַן ! וּוְאָס הָאָסְטַו גַּעַטְוִן,
מְשֻׁגְעַנְעַר גּוֹי ? ! — שְׁרִיטַ זַיִּ אָונַן נָעַמְטַ זַיְקָ דַרְיִיעַן אַוִּיס אַיִּן
אַרְטַ, אַזְוִי וּוְיַּ אַ מִילְכַּל.

דָס אַונְטַעְרַגְעַזְנְדַעַן שְׁטוֹרְיַ פְּלַאַקְעַרְט.

— דָוד — וּוְאַרְפַּט די בָּאַבְּעָר מִיט די העַנְט — מַעַן וּוּעַט

דורך אווועקגין מיטן רויך! זע נאָר, ווֹאָס דאָ טוֹט זיך! געוואָלט,
פֿעַנטשֶׁן! ...

דער זיידע גיט אַוואָרף אווועק דאָס שטייקל אַרבּעַט. די
ברילָן האָבן זיך אַים אַראָפְּגָעָרָקָט אוּפִין מוּיִַָּן. דער דָּאַשִּׁיק פֿון
היטָל שפָּאָרָט אָוש אָן בֵּין אוּיעָר. ער שטוּפֶת נִיךְ דִּ נַאֲדָל אַין
אַ קְּאָפֶעֶן אַרְיִין אָונְן קָאָן בְּשָׁוּם אָפָּן נִישְׁתָּאַרְיִינְטְּרָפָּן, שְׂלִיְּדָעָרָט
ער אַווּק נַאֲדָל-פָּאָרִים אָוּפִין וּוְאָרְשָׁתָאָטָל, גִּיט אַ שְׁפָּרָגָג אַרְיִיחָ
אוּפִין אַוְנְטָעָרְגָּעָן-זְעָנְגָּעָם שְׁטוּרִי אָונְן גַּעַמְתָּ דָּעְרוּפָּתְּצָנְצָן. דער
זִיְּדָע, זַעַט אוּיסָט, אַיזְן מְשֻׂגָּע גַּעַוָּאָרָן. אָונְן דִּי בָּאָבָּעָ אָוָך. וּוְאָרוּסָט,
וֹאָס כְּאָפֶט זַיְּעָפֶעֶן אַ קִּישְׁן פֿון בְּעַט אַראָפֶט אָונְן שְׂלִיְּדָעָרָט עַם
אָוָם זִיְּדָנוּס טְאַנְצְּנָדִיקָּעָ פִּיס?

— משׂוֹגָעָנוּ, וֹאָס טּוֹסְטוֹן? — שְׁרִיְּטָה דָּעָר זִיְּדָע מִיט אַ
צָעָשָׁקְּלָטָה פְּנִים, אָונְן קְאָפֶעֶן אַווּק דָּאָס קִשְׁׁן צְוִירָק אַין שְׁטוּפָ
אַרְיִין.

די מַאֲמָעָ כְּאָפֶט אַוִּיכָּה דָּעָר נִיךְ דָּעָר בָּאָבָּעָ דָּעְלָע אָונְן
חוּמְפֶּט צַוְּ דָּעָר טִיר.

בְּלוּזָוּן וּוּלְאָדָעָק זִיכְּתָּ אַוִּיכָּה זִיְּן פְּלִיעָרְדִּיק אַרְטָ מִיט אַ פָּאָר
רוּוּטָע, גַּעַפְּרָוִירָעָנָע פֿיְעָנָטָע. ער קְיִיעָט אָונְן שָׁאָקְּלָט צַוְּ מִיט דָּעָר
גַּעַמְבָּעָ אָונְן מִיט דָּעָר נָאָר.

— פְּעָרְדִּישָׁעָרָ קְאָפֶן! וֹאָס הָאָטָמָה גַּעַטָּן? — הָעָרָט נִישְׁתָּ
אוּיכָּה דָּעָר זִיְּדָע צַוְּ טְאַנְצְּנָן אוּפִין שְׁטוּרִי.

— וֹאָס הָאָבָּה אִיר דָּא גַּעַטָּן? — שְׁוֹאָפְּלָט וּוּלְאָדָעָק מִיט
אַ פְּלוּעָר נָאָר — וֹאָס שְׁרִיְּטָ אַזְׁוִי דָּעָר פָּאָן קְרָאוּיְּעָץ? סְ אַיְּזָ
דָּאָךְ וּוּגְטָעָר! כְּהָאָבָּה מִיר גַּעַוָּאָלָט אַנוּוּאָרָעָמָעָן דִּי פִּיס. אָוָן אַ
כְּפָה זָאָל אוּיכָּה אִיר קְוּמָעָן, אוּיכָּה דָּעָר מַאֲגָדָע! פְּאָרוּאָס הָאָטָה זַיְּ
מִיךְ נִישְׁתָּאַרְיִינְגָּעָלָאָט אָונְן בְּעַט אַרְיִין, פְּאָרוּאָס?

— וּוּדָר רַאְךְ-גַּעַפְּרָאָכָן צְוַאָמָעָן מִיט מַאֲגָדָען! — בְּעַנְטָשָׁט
אַיְּסָט דִּי בָּאָבָּעָ מִיט בִּידָעָ העַנְטָ — וֹאָס בִּיסְטָוּ גַּעַקְוּמָעָן מִיךְ
אַנוּטָעָרְצִינְדָּן?

— כְּהָאָבָּה נִישְׁתָּאַרְיִינְגָּעָלָט אַנוּטָעָרְצִינְדָּן. וֹאָס רַעַדְתָּ עַפְּעָס
די אָנְיִי קְרָאוּצָאָוָא!

— אָז רַעֲדָן זָאַלְסְפּוֹן שׂוֹן פָּוִין הַיִּצְּ, גּוֹלֶם אַיִּנְעָרָן אָזְוִי
וְאַרְעָמֶת מַעַן זִיךְרַי פִּיס?

דָּעַר זַיְדָעַ האָט טַאַקָּע פָּאַרְטָאַגְּצָט דִּי שְׁרָפָה. אַבְּעָר גַּעַסְאָן.
בָּעַט האָט עַר, אָזְוִי וַיַּיְכַּל שְׂוֹוִינְזְוִוִּיכְטִיקָּעָר.

מַעַן עֲפַנְתָּן דָּאָס פָּעַנְסְטָעָר. דָּעַר רַוִּיךְ צִיט זִיךְרַי אַרְוִיסְמִיט
אַ בְּלוּי, קִים-אַנוּעָעוּדוּדִיק וּוְאַלְקְנָדָל. דִּי מַאְמָע וּוְיִקְלָט זִיךְרַי אַרְוִום
אַיְן אַ פָּאַטְשִׁיְּלָע אָוֹן פָּאַרְשְׁטָעַלְטָמִיךְ פָּוִין אַפְּעַנְעָם פָּעַנְסְטָעָר. דִּי
בָּאַבְּעַה הַיִּט זִיךְרַי אַיְן אַיְן דָּעַר מַאְמָעָס אַ טִּיכָּל. בְּלוּי דָּעַר זַיְדָעַ
שְׁטִיטִית אַיְן וּוּעַסְטָל אָוֹן טַאַפְּט זִיךְרַי בַּי דִּי קְלַאְפָעָס:

— וּוֹאוֹ הַאָב אַיְךְ דָּאָס אַהֲנְגַעְתָּן דִּי נַאֲדָל, וּוֹאוֹ!
אַיְן יַעֲנָעַר מִינּוּט, וּוֹן אַלְעָז עֲנַעַן נַאֲךְ גַּעַוּעַן אָזְוִי צָעַחוּשָׁט,
הַאָט זִיךְרַי פָּאַמְעַלְעָךְ אַפְּגַעַלְעָנְטָן דִּי טִיר אַיְף דָּעַר שְׁוּעָל אַיְן
פְּלוֹיזְלִינְג שְׁטִין גַּעַבְלִיבָּן. דָּעַר טַאַטָּע מִינְגָּעָר.

— דָּעַר טַאַטָּע אַיְן דָּאָ! — הַאָב אַיְךְ אַיְם דָּעַר עַרְשְׁטָעָר
דָּעַרְוָעָן, אָוֹן גַּעַמְאָכָט אַ טְרִיטִי צַוְּ דָּעַר טִיר.

— גּוֹט נַאֲוֹנָט! — הַאָט זִיךְרַי דָּעַר טַאַטָּע פָּאַרְחִיזְוָשָׁט אַרְוָם.
גַּעַקְוָקָט אַיְבָּעָר דָּעַר צְעִירְדָּעְטָעָר שְׁנוּבָּה.

— גּוֹטִין-אַוּונָט, גּוֹט-יִאָקָר! — אַיְיזְ אַיְם דָּעַר זַיְדָעַ אַקְעַגְעָן
גַּעַגְגָּעָן — שְׁלֹום עַלְיִיכְמָן! וּוֹאָס מַאְכָסָטוּ עַפְעָס?

דִּי בָּאַבְּעַה הַאָט גִּינְקָרָמָאָכָט סְפָעַנְסְטָעָר. דָּעַר מַאְמָעָן זַעַן
נַעַן דִּי גַּאֲלְדָעָנָע בְּרִילְן אַרְאַפְּגַעַפְּצָלָן אַיְף דָּעַר עַרְדָּ.

— טְרָאָגְמִיר שְׂוִין אַרְוִיסְמִיט דָּאָס מִיטָּט פְּוֹנְדָאָגָעָן! — הַאָט
זִיךְרַי דִּי בָּאַבְּעַה אַרְאַפְּגַעַבְוִינְג אַיְבָּעָר וּוּלְאַדְעָקָן — הַעֲרָטָט שְׂוִין זָאַלְסְטִי

דִּיךְ סְוִינְגְּשָׁעָן פְּוֹנְדָאָגָעָן, דִּי הַצְּעָלָל אַיִּנְעָרָן!
וּוּלְאַדְעָקָן הַאָט זִיךְרַי שְׁוּעָר אָוֹן שְׂוִינְגְּנִידִיק אַוְיְגַעַשְׁטָעַלְטָה. צָוָה
זְאַמְעַגְעַנוּמָעָן דָּעַם הַאַלְבָּאָ-אַבְּגַעַבְרָעָנָט פָּאָק שְׁטוּרִי אָוֹן קְרַיעַצְנִידִיק
אַרְוִיסְגַּעַטְרוֹגָן.

— וּוֹאָס שְׁטִיטִיסְטָה, וּוֹאָס? זַעַן דִּיךְ! — הַאָט דָּעַר זַיְדָעַ פָּאָרָה
בְּעַטְן דָּעַם טַאַטָּן.

— וּוֹאָס אַיְזְ דָּאָ גַּעַשְׁעָן? — הַאָט עַרְשְׁטָט אַיְצָט דָּעַר טַאַטָּע
גַּעַפְּרָעָגָט אָוֹן גַּעַקְוָקָט צָתְּנִין, וּוֹאָס דִּי מַאְמָע הַאָט פָּוִין זִיךְרַי אַרְאַפְּגָעָן.
נוּמָעָן דִּי וּוּלְעָנָעָ דָּעַרְעָ.

— גאנרנישט. אַ בהמה אַ גוי... ס'האָט זיך אַים פֿאַרגלוֹט
צַו וואָרעמען די פִּיס בֵּי אָן אַנגעצעוֹנדענען בְּוֹגֶט שְׁטוֹרוֹן.

— ווער האָלט עס אַזָּא גוי אַין שְׁטוֹב?

— כ'וויס, ער ברענט אַמְּאָל אַ Kunדָּל וואָסער, שיט אַראָט
ס'מיסט...

די מײַגע האָט געפּונען די ברילַן. אַין יעַנְעַם ווַינְקָל. ווֹאוֹ
הַיּוֹן דָּעַר טַקְטַע הַאָט גַּעֲקוֹקָט, אוֹזָא אַיר, ווֹוִיזָט אוֹים, פֿינְסְטַעַר גַּעַז-
וּזַעַן. האָט זַי זַיך אַוּעַקְעַזְעַצְט בֵּי דָעַר צְוִוְיטַעַר זַיְיט פָּהָן זַיְידָנָס
וּוְאַרְשְׁטָאָטָל אָונָן אוּיפְּסָנִי גַּעַנְעַמְעַן קָוָן אַין בִּיכְלָאַרְיִין פָּהָן אַזְּבָן
אַראָט.

הַאָט זַי גַּאַרְנִישַׂט בָּאַמְּרָקָט, ווֹי דָעַר טַקְטַע פֿירַט זַיְינַע
טוּבְּלַעַד-דרְימְלַדְיקָע אַוְיגָן צָוָם זַיְידָנָס וּוְאַרְשְׁטָאָטָל צַו?
זַי אַיְזָן גַּעַזְעַסְטָן דָעַם קָאָפְּ אַפְּיִיסָּל פֿאַרְיִין, מַעַשָּׂה נְגִידִיתְתָּע.
אַרְ שְׁיַין פְּנַים אַיְזָן גַּעַזְעַמְעַנְעַזְעַגְּגָן. דָאָט וּוְאַרְעַמָּע, ווַיְיכָעַ
גַּוְיִידְעַלְיָהָאָט זַיך לְיִיכְתָּבָעָאַקְלָת.

— וּוְאַרְשָׁעָע, זַעַט אַוִיס, פֿאַשְׁעַט נִישְׁקָשָׂה... — הַאָפָּן זַיך דָעַם
טַאַטְנוֹס וּוְאַזְעַסְעַס קוּיִם-קוּיִם צְיעַשְׁמִיכְלָת.

ס'האָט אַים קִיְּנָעָר נִישְׁתָּחַוְתָּעַט. די בַּאַפְּעַה הַאָט גַּיַּע
גַּעַשְׁתָּאָכָן די נַאֲדָל אַין ווַיְיכָן מוֹשְׁלָהָן אַרְיִין. דָעַר זַיְידָעַה
גַּעַזְעַיְגָן דְּרִימְעַן צְוַוְוִישָׂן די לְיִפְּנָן.
אַיך בֵּין גַּעַשְׁתָּאָכָן אַנְגַּעַשְׁפָּאָרָט בֵּין טַאַטָּן אָונָן גַּעֲקוֹקָט
אַים גַּלְיִיך אַין פְּנַים אַרְיִין.

— אַיְזָן דִּיר שְׁוִין בָּעָסָעָר, מַעַנְדָּל?

— יְאָ, כְּבִין שְׁוִין גַּעַזְעַנְטָן.

— אַיְזָן וּזַעַן גַּיִיטָה אַין חַדְרָאַרְיִין?

— מַאֲרָגָן מַעֲרְטְשָׁעָם.

די שְׁוִילְקִיט אַין שְׁטוֹב אַין גַּעַהְאַגְּגָעָן אַ גַּעַדְיכְּטָע. דָעַר
טַאַטְעַה האָט פָּאַמְּעַלְעַד גַּעַבְּאַמְּקָעַט מִיט צְוַויִּי פֿינְגָעָר אַין טִיש אַרְיִין.
מִיר אַיְזָן גַּעַזְעַן עַנְג אַין הַאֲלָה, עַנְג אַין די מַלְבוֹשִׁמְלָעָן. די גַּאֲלָה-
דָעַעַ בְּרִילַן אַוְיפְּ דָעַר מַאֲמָעָס נַאֲזָן הַאֲבָן פֿוֹנְדְּעַרְוִוִּיְיִינָס גַּעַלְאַנְצָט
מִיט אַזָּא שְׁטִיבָן אַנְשְׁטָלָה, אַז ס'האָט מִר אַזְשָׁ גַּעַשְׁתָּאָכָן אַין די
אוֹיגָן. דָאָט גַּאנְצָע פְּנַים פָּהָן דָעַר מַאֲמָעָן וְהַאָט אַזְוִי גַּעַלְאַנְצָט.

- איז וואָס-זשע מאָסְטוּ עַפְעַס, לִיּוּעַר? — האָט דער זידע
איַבְּעַרְגְּעַרְיסְּן די שׂוּוּרָעַ שְׁטִילְקִיִּיט.
- גַּעֲלוּיְבַּט הַשֵּׁם יְתִבְרֶךְ!
- אָזָן וואָס הַעֲרָט זִיךְ מְכֻחָה פְּרָנְסָה?
- נִשְׁקָשָׁה .. נִשְׁתָּצִי פָּאַרְזִינְדִּקְן.
- וַיַּדְעַר שְׁטִילִי. אָונְטָעַר דַּעַר קִיךְ האָט פָּאַרְעָקְשָׁנְט אָזָן בְּיַיִן
געַנְמָעַן זַעַגְן אַגְּרִיָּל.
- וּלְאַדְעַק האָט שָׁוֵין גַּעַחַט אַלְוִיגְּדוּאָרְפָּן סְגַּאנְצָע אַפְּגָעַ.
ברַעַנְטָע בִּיסְל שְׁטוּרִי. אַיצְט אַיז עַר גַּעַוּסָן מְנוּחָה דִּיק אַוִּיפְּ וַיַּיַּזְרַעַל.
פְּרִיעַרְדִּיק אַרט אָזָן גַּעַפְּיַקְעַט די לִיּוֹלְקָעַ.
- פְּרִיאַיסְט דִּיךְ גַּאֲרְגִּישְׁתַּמְּן וַיַּיְבַּבְנָה דִּינְעָם? — האָט דַּעַר
זַיְדָע וַיַּדְעַר גַּעַפְּרוֹאָוּט רַעְדָן.
- הָע? — האָט דַּעַר טָאָטָע אַבְּעַרְגְּעַפְּרָעָגְט אָזָן גַּעַקְיָקְט
גַּלְיִיךְ אַוִּיפְּן זַיְדָנָס מוֹלִיךְ.
- ס' זַיְבַּבְנָה דִּינְעָם .. פְּרִיאַיסְט דִּיךְ גַּאֲרְגִּישְׁתַּמְּן?
- יָא... אַבְּעַר זִי זַעַט דַּאֲךְ מֵיךְ נִשְׁתָּחַ.
- די מְאַמְּעַה האָט אַין דַּעַר דַּאֲקִיעַר מִינְיָת אַיְמָגְהָהוּבָּן סְבִּיכְלָה
הַעֲכָר אַבְּעָרְן פְּנִים. די גַּאֲלָדָעָנָה בְּרִילְן האָבָן אַוִּיגְּעַה הָרָט צַו
גַּלְאָנָּצָן.
- פְּרִימְעַט? .. — האָט דַּעַר זַיְדָע אַזְוּקְגַּעְלִיְּגָט סְשִׁטְיָקְט.
- אַרְבָּעַט פּוֹן דַּעַר האַנט — פְּרִימְעַט. לִיּוּעַר אַיז דַּאֲךְ דַּאֲ.
- אַיז עַר דַּאֲ!
- הַעַר אַוִּיפְּן צַו לִיּוּנָעַן די בִּיכְלָעַן, הַעַר אַוִּיפְּן! — אַיז
דָּעַם זַיְדָנָס קָוֵל גַּעַוְאָרְן אַבְּיסְלָה הַיְּוּרִיקָעָר — אַין דִּינְעָם יָאָרָן
לִיּוּנָט מַעַן שְׁוִין נִשְׁתָּחַ קִין בִּיכְלָעַן.
- אַזְוִי אַלְטָט בֵּין אַיךְ שְׁוִין? אַין וַאֲרַשְׁעַ לִיּוּנָעַן עַלְתְּעַרְעַ
פּוֹן מִיר.
- אַלְטָט אַיז וַאֲרַשְׁעַ .. דַּו וַאֲוַינְסְט דַּאֲךְ נִשְׁתָּחַ אַיז וַאֲרַשְׁעַ.
- דַּאֲךְ מְאַסְטָו אַמְּאָן, אַקִּינְד...
— אַ שְׁיַינְעַר מְאָן אַיז דַּאֲסָן אַגְּשָׁפָעָן אַיז עַס, נִשְׁתָּחַ
קִין מַעַן! ...
מִיר זַעַגְן גַּעַקְוּמָעַן טְרָעָן אַין די אַוְגָן אַרְיִין. דַּעַר טָאָטָע

* חַוְשָׁע בְּעֵד לָעַ

אי גזען מיט א פאַרמאכט פנים. די פינגעַר, מיט וועלכע ער
וואָט פריער געבעאמקעט אין טיש אָריין, זענען איצט געתטאָגען
הָאָפָּב-אוֹיפֶּגֶעֶשֶׂטֶעלְט, טוּיט.

— וואָס האָב איך איר די ריבַּן פון פֿעלְד אָרָאָפֶגֶעֶנְגָּמָעַן? —
הָאָט ער זיך ענדְלָעַן אָנְגָּעוּפָן.

— און די טוּיטַע קְלִילָות, וואָס ער האָט מיר געשיקט קִין
ווארשאָו זענען אַ הוֹנְט? — האָט שִׁין די מַפְּמַע אָוּוּקְגָּעָנוּמוּן
דאָס בִּיכְלַע פֿון פְּנִים — וואָס אַיז? כְּהָאָב נִישְׁתַּחֲוֵד פְּאָרָן
אוּף מִין קִינְדָּס שְׁמָחָה? ווּפִילְטַעְכְּטָרְהָאָב אַיך דָּאָס אַינְגָּאנְצָן?

— נָה, שִׁין, האָט ער זיך בְּאָנְצָרִישְׁט. אָפָּער ווי לאָנְג אַיז
דעָר שְׁיעָר בְּרוּגָן צָו זִין?

— כְּבִין דָּעַן בְּרוּגָן?

— וואָס דָּעַן בִּיסְטָה, חָבָּר? אָוּוּקְגָּעָזָעַט זיך לִיְיָעָנָע... וואָס
וועסְטוֹ הָאָבָן פֿון לִיְיָעָנָע, וואָס?

— און וואָס וועלְאָיך הָאָבָן פֿון אַיז?

— וואָס הַיִּסְטָה, וואָס דָּי וועסְטוֹ הָאָבָן? ער אַיז דִּין מַאֲגָן,

צָו עָר אַיז נִישְׁתַּחֲוֵד דִּין מַאֲגָן?

— נִין, ער אַיז נִישְׁתַּחֲוֵד מִין מַאֲגָן.

— נָה, הָעָר שְׁוִין אָוִיתָה, בְּהָמָה!

— טָעַטָּע, וואָס ווּלְסְטוֹ פֿון מַרְד?

— כְּיוֹלָה, זָאָלְסְטוֹ דִּיךְ נִשְׁתַּחֲוֵד מַאֲגָן צְוָנָהָר. האָסְט אַ הַיִּם
אַ הוֹזִי... אַיז דָּעַן דָּא אַ לְעָפָן פְּאָרְדִּיר?

— האָב נִשְׁתַּחֲוֵד קִין מַוְּרָאָה, טָעַטָּע. כְּיוֹלָה נִשְׁתַּחֲוֵד פְּאָלָן דִּיר
אוּפְּן קָאָרָק. מִין שְׁטִיקָל בְּרוּיטָה וועלְאָיך מִיר נַאֲך שְׁטָעַנְדִּיק פְּאָרָן.
דִּינָעָן.

— וואָס אָזְעַלְכָּעַט ווועט זיך טוֹן? — האָט זיך דָּעָר טָעַטָּע
אָרְדִּינְגָּעָמִישְׁטָה.

— זָאָל אַיז דָּעָר קָאָפְּטָה נִשְׁתַּחֲוֵד דָּאָרָן.

— וואָס וועסְטוֹ טָאָקָע טוֹן? — האָט דָּעָר זִידְעָ אָוּפֶגֶעֶשֶׂטֶעלְט
דאָס בְּעַרְזְּגָן.

— כְּעָל שְׁוִין טוֹן. נִשְׁקָשְׁתָה. כְּקָעָן האָלָטָן אַ פֿעלְדָּעָר אַיז

דאָר האָנט, כִּיקען לְיִיעֵנָן, שְׂרֵיבָן, צְפִילָן כִּיזָּאָל וּועָלָן גַּעֲבָן גַּעַק-
צְיֻעָם, וּועָלָן אַיךְ מִיר אַיךְ מִין שְׁטִיקָל בְּרוּיט פָּאַרְדִּינָן.

— וּוַיְלְסְטָי וּוְעָרָן אַךְ רְבִיצָן פָּזְן מִידְלָעָד ?

— אָזָן אָזָן אַךְ רְבִיצָן פָּזְן מִידְלָעָד אַיךְ וּוּאָס ?

דאָהָאָט זִיךְ דִּי בָּאָפָע, וּוֹאָס הָאָט אַגְּנֶצָע צִיְּתָן גַּעַשְׂוִיְּגָן,
אוֹיפְּגַעַשְׂטָעָלָט פָּזְן אַיךְ קַוְּפָעַרְטָל.

— כְּחַאָב מִיךְ נִישְׁתַּג גַּעַוָּאָלָט אַרְיִינְמִישָׁן — הָאָט זִיךְ אַגְּנֶהָוִיְּבָן
נָאָר, אָזָן דַּי חַוְּבָסְטָן שְׂוִין טָאָקָע אָזָן צָוְרָעָן נַאֲרִישְׁקִיטָן, מָנוּ

אַיךְ דִּיר זָאָגָן, פְּרִימְעָט, אָזָן דַּי בִּיסְטָן נִישְׁתַּג גַּעַרְעָכָט.

— דִּי בָּאָפָע הָאָט דָאָס מָאָל גַּעַרְעָדָט שְׁטִיכָה. דָאָס קַלְיִינָע
קַעְפָּל הָאָט זִיךְ גַּעַשְׂאָלָט.

דעָר טָאָטָע, זַעַט אָוִיסָה, הָאָט דַּעְרָהָעָרט דִּי בָּאָגָעָס דִּירְדִּיְּוִיטָן
שָׁאָקְלָעָן זִיךְ פָּזְן אַיךְ קַעְפָּל.

סְ'הָאָט אִים צְגַעַנְגָּבָן וּוְאַרְעָמְקִיָּט.

— אַין שְׁטוּב אַיזְן אַיְינְגָּהָיִצְּטָן... — הָאָט עָר גַּעַזְאָגָט, אַזְוִי
וּוֹי אַין טִיש אַרְיִין — כְּחַאָב גַּעַהָיִיס זְאַגְּנְרִיְּטָן מִילָּל, קַעְוָן, פְּוֹטָעָל...

— אַשְׁיִינְנָעָם דָאָנָק אִים, זַעַט נָאָר, וּוֹי עָר הָאָט זִיךְ דָאָס גַּעַ-
לְאָוֹט וּוְאַוְילְגִּין ! אָזָן אָזָן וּוְיָ אַמְּאָל נָאָר אַגְּלִידָן אַוִּיךְ פְּרָ-

נָסָה — אַיזְן הַיְּמָל עָפָן זִיךְ !... — הָאָט דַּעְרָטָע פָּאַרְקְנִיְּשָׁת
מִיטָּן אַן אַקְסָל.

— סְ'גִּיָּט מִיר וּוְעָגָן אַלְעָמָעָן. סְ'גִּיָּט מִיר, עָר זָאָל מִיךְ
גּוֹט בָּאַחֲנְדְּלָעָן, בִּיְּ בְּעַרְלָעָן, זָאָל זִיךְן אַפְּגַעַשְׂיִידָט, הָאָב אַיךְ גַּעַ-

הָאָט מַעֲשָׂעָנָע קַלְיָאָמְקָעָס בִּיְּ דִי טִירָן. אָזָן דָאָס הָאָב אַיךְ ?
— אַיךְ מִר וּוְעָט גַּאֲטָה הַעַלְפָן, וּוּלְלָאָר אַיךְ לְאַזְן מַאֲכָן מַעַ-

שָׁעָנוּ קַלְיָאָמְקָעָס. — אָזָן בְּרָאָשׁ הָאָט עָר אַוִּיסְגַּעַזְכָּט אַךְ דִּירָה ! — הָאָט דִּי
מַאֲמָע גַּעַרְעָדָט, אַזְוִי וּוֹי צָו וּלְאַדְעָקָן — פִּינְסְטָעָר, קַאָלָט...

— וּוּלְרָאָר אַיזְן שְׁוְלְדִּיק ? הָאָסָט דָאָקְלִיָּן גַּעַוָּאָלָט דִּי דִירָה !
— אַיךְ גַּאֲרָה הָאָב גַּעַוָּאָלָט ? וּוֹי אַזְוִי הָאָב אַיךְ גַּעֲקָעָנָט וּוּרָ-

עָן, אָזָן מַשְׁתָּה, נַעֲפָעָן, אַיזְן דַּאֲרָט קַרְאָנָק גַּעַוָּאָרָן.
— מִן חֲסִמָּת אַיזְן עָס גַּעַוָּעָן מִן הַשָּׁמִים. נָאָר אַוִּיךְ סְ'זָאָל דִּיר גַּיְין

אין דער דירה, וועסטה, אם ירצה השם, אויף פסח דינגען אין און דער דירה.

— פֿאָלָג מֵיךְ אַ גָּנָגָג. טְשֻׁקָּאִי בְּאַבְקָאַ לְאַטְקָאַ...
— וַיְיַצְאָנָג אַיְזָן צֹו פֶּסֶחָ? — הָאָט זִיךְ דָּעַר זִידָע אַרְיִינְגָּעַ.
מִשְׁט — זַעַט דָּאָךְ, פְּרִימְעַט, אָזֶן עָר אַיְזָן דִּיךְ גַּעֲקוּמָעָן אַיבְּעַרְגָּעָטָן
וּוְאָס נָאָךְ וּוַיְלְטָה, וּוְאָס?

— שיין בעט ער מֵיךְ אַיְבָּעַר.

— סְזָאָל דִּיר גַּיְינָן אַיְן דָּעַם — הָאָט דָּעַר טְאַטָּע הַיְּתָאָלָע
גַּעֲדָרִיָּט מִיט אַ חָאנְטָן — וּוַיְלְטָה דּוֹקָאַ, כִּיזָּאָל דִּיךְ אַיבְּעַרְגָּעָטָן?
מִילְאָ, בעט אַיְזָן דִּיךְ אַיְבָּעַר.

סְאָיָן אַוְיְפָנָיִי צְוַעַפְּלָאָלָן אַ שְׂטִילְקִיָּט. וּלְאַדְעַק הָאָט דִּירְמָלָל.
דִּיךְ גַּעֲטָעָמָט מִיט דָּעַר פְּיִיקָּע אַיְן מוֹילָן. דָּעַר זִידָע הָאָט אַוְיְפָנָיִי.
חוּבוֹן דַּי נָאָדָל צֹומָע לְעַמְפּוֹל אַיְן שְׁנוּעָל אַיְנָגְעַפְּעַדְמָיטָן.
— וּוְעָר הָאָט דָּאָרָט אַיְנָגְעַתִּיצְׁעָט? — הָאָט דַּי מַאְמָע אַיְזָן
בְּעַרְגָּעָרִיסָן דִּי שְׂטִילְקִיָּט.

— כַּחְאָבָּג גַּעֲהִיָּטָן אַיְנָהִיָּצָן. סְאָיָן דַּאְמִילָּן, פּוֹטָעָרָה... קִיְּין
פְּלִישָׁס הָאָבָּג אַיְזָן נִישְׁטָמָט גַּעֲוָאָלָט אַנְגְּרוּיִיטָן. כְּוֹיִיט...

— אַיְזָן סְבַעַטְגָּעָוּזָעָט אַיְזָן כָּאָטָש אַיְבְּעַרְגָּעָזָיִן?

— יָאָ. כַּחְאָבָּג גַּעֲהִיָּטָן. סְאָיָן וּזְאָרָעָם, רַיְּין...

דָּעַט טָגְטָנָס קְוִילָּן אַיְזָן אוֹיךְ גַּעֲוָעָן וּזְאָרָעָם אַיְן רַיְּין. עָר
הָאָט זִיךְ אַוְיְפָגְעַשְׁטָעַלְטָט פּוֹן טִיש אַיְן צְוַעַדְגָּנָגָעָן גַּעֲנָטָעָר צֹומָע זִידָנס
וּוְאַרְשָׁטָאָטָלָן, וּוְאוֹ דַי מַאְמָע אַיְזָן גַּעֲזָעָט.

— הָאָטָט עַפְּעָט זָאָכָן? — הָאָט עָר גַּעֲפָרָעָט — וּוְעָלָן

אַיְזָן גַּעֲמָעָן אַ דְּרָאָשָׁקָעַ.

— וּוְאוֹ וּוְעָט מַעַן אַיְצָט קְרִיאָן אַ דְּרָאָשָׁקָעַ

— מַיעָט שָׁוֵן קְרִיאָן.

די מַאְמָע הָאָט אַוְעַקְגַּלְיִיגְט דַּאָס בִּיכְלָן. כְּיוֹוִיס נִישְׁטָה, צִי
אי הָאָט אַנְגָּעוֹיִזְן, וּוְאוֹ עַס פִּיגְן אַירָעָן זָאָכָן, נָאָר דָּעַר טְאַטָּע אַיְזָן
גַּפְּיִיךְ צְוַעַדְגָּנָגָעָן צֹומָע וּוְאַרְשָׁעוֹזָר פְּעַקְלָן אַיְנָגְעַהְיִיבָּן עַס.
אַפְּשָׁר אַ טְרָונָק בְּרָאָנְפָן, לִיזְעָר? — הָאָט דָּעַר זִידָע אַוְעַקְ

געלייגט ט'שטייקל ארבעט אוון שווין גענישטערט אין קיך-שענקל, וואו
ער האט געהאַלטן דעם טיינערן טראָפֿן.
דעט טאטנס געלבלעך-גרוייע וואָנסעס זענען גרעסעֶר אוון גע-
דייכטער געווארן פונם שמיכיל, וואָס האט זיך אַים צעליגט איבער
דעַר באָרד.

— לְחִיִּים!

— פְּחִים טּוֹבִים וְלָשׁוֹן! מַעַן זֶאָל טְרִינְקָעַן אוַיַּךְ שְׁמָחוֹת? נַגְּעַן?
וּלְאָדָעַק האט זיך אוַיְגַּעַוּקָט פָּנוּן דְּרִימָלַך. עַר האט אַרוֹיס-
געַלְאֹזֶט די פִּיקָּעַ פָּנוּן מוֹיל אַין אוַיְגַּעַשְׁתָּעַט זַיַּך. עַר האט גע-
שְׁמִיכִילַּט צָוָם זַיְדָּנָס פְּלָעַשְׁעָלָא, אַוְנְטוּרְגַּעְטְּעַנְצָלָט אוּן צַוְּגַּעַשְׁאַקְלָט
מייט דער צַעְקָנוּידְעַרְטָעַר באָרד
— האַים, האַים, פְּאַנְיַע קְרָאוּיְעַן?

— עַסְטַּט מַאֲכָן אֲ שְׁנָאָפָּס, וּלְאָדָעַ?

— מהָה, מהָה,

— נָא, דָא האַטְטוֹן! — האט דער זַיַּדָּע אַים דְּרַעְלָאנְגָּט
אֲ הַעַלְבָּד גַּלְעָזָל — אוּן טְרִינְק פָּאָרָן גַּעַזְוָנָט פָּנוּן מַאֲגָדָע, וואָס האט
דִּיך גַּעַפְּאָטְשָׁטַּט מַיִט אֲ פִּישָׁ.

— נַיְן, אֲ נַכְּפָה אוַיַּךְ אַיר, אוַיַּךְ דער מַוִּיד. פָּאָרָן פָּאַן קְרָאָן
וּוַעֲצָס גַּעַזְוָנָט. האַים, האַים!

די מַזְמָעַ האט אוַיַּךְ טּוּם גַּעַזְוָן פָּנוּן גַּלְעָזָל. אַיךְ אַלְיַיְן
וְאַלְטַּט אַצְּנַנְדָּר אַוְסְגַּעַטְרוֹנְקָעַן אֲ גַּזְוָן פְּלָעַשָּׁן.
— נַהֲעַס וּוּרְטַּט שְׁפָעַט.

— אֲ גַּוְעַט נַאֲכָט.

— אֲ גַּוְעַט נַאֲכָט, אֲ גַּוְעַט יַאֲרָן. אַין אֲ מַוְּלִידְיַעְלָר שְׁעָה:
דער טְאַטָּע איֻן גַּעַזְגָּנָעָן פָּאָרוֹיס, פָּאַרְנוּמוּן בִּידָע הַעֲנָט
מייט דער מַזְמָעַס פְּעַקְלָעָן. אַיךְ מַיִט דער מַאֲמָעָן פָּנוּן הַיְנָטָן. וּלְאָיַן
דַּעַעַק האט אַוְנְטוּרְגַּעְטְּעַנְצָלָט. בָּאַפְּעַזְעַט-זַיַּדָּע זענען גַּעַשְׁטָאָגָעָן אַין
בָּעָרָן קָאָפָּס, דער זַיַּדָּע — מַיִט אֲ דָרִים פָּאָדִים אוַיַּךְ די לִיפָּן, צְאָו
זְיִינְגַּעַנְדִּיךְ:

לְאַמִּיר זַיַּךְ אַיְבָּרְבֶּטֶן, אַיְבָּרְבֶּטֶן,

קוַיַּךְ מַיִּיד פָּאַמְעָרָאָגָן.

ק א ט ד ט כ ז ר ב נ

«עוזנן בי אונז אין שטאט אַ מנהיג צי אַ דין אוּלְּכָעֶר, אָז אַיבְּעַרְצִיעַן זיך פון איין דירה אַין דער צוּוִיטָעָר אַריַין האָט מען נאָר געקענט אַין גוַיאַשֵּן «שוּוַיְינְטִי יַאֲן», וואָס פֿאַלְּט אַוִיס די וואָר פון שְׂבָתַ-נְחָמוֹ. אַין יעַז טַעַג האָט זיך אַין די גַּאַסְּט גַּעַז-וּאַלְגַּעַרט שְׁרוֹרִי פון אוּפְּגַעַטְרַעַנטָּע שְׁעַנְיִיקָּעָס, גְּרָאַכְּאַוּוֹנְגָּעָס פון בעטָן, וואָז מעַן אַיִּז אַוִיכְּ קִיְּין שְׁרוֹרִי נִישְׁט גַּעַשְׁלָאָכָּן. טִירָן מִיט פֿעַנְטָעָר זַעַנְעַן גַּעַשְׁטָאַגְּעָן הַפְּקָרָאָרְגָּעָרְאָלָט, יוֹגְּגָעָד זַעַנְעַן אַריַין אָז אַרְוִים, חִינְט זַעַנְעַן גַּעַקְרָאָכָּן אַוִיכְּ פֿרִישָׁ-אוּסְגַּעַשְׁטָעָט מִיטָּטָן אָז יַודָּן, בָּאַלְעַבְּאַטְיִישָׁע, בְּמַבְּדִיקָע יַודָּן זַעַנְעַן אַין אַ מִיטָּן מִיטְוָאָרְך גַּעַגְּנָגָעָן בַּי גַּלְעַדְעַוּעַטְעָ פֿוֹרָן מִיט וּוּרְטַשְׁאָפָט.

מיַין מַאֲמַץ האָט אַבְּעַר אַזְוִי לְאַגְּגָג נִישְׁט גַּוּוֹאַגְּט וּוּאַרְטָן. אַוִיכְּ דער אַלְטָעָר דירה האָט זיך מַעַר נִישְׁט גַּעַקְאַנְט קוּקָן. סְחָאָט גַּעַיְאָגָט דָּאָרָט פון יַעֲדָן ווּוַיְקָרָאָ. האָט זיך בָּאָלָה, ווי נאָר מעַן אַיִּז אַוִיכְּקָעָק פון בָּאָבָּעָ-זִיְּדָעָשָׁט שְׁטוֹבָה, גַּעַנוֹמָעָן זַוְּקָה, נַאֲכְפָּרְעָגָן, פֿוֹן זיך האָט גַּעַדְיָגָעָן אַ דירה אַיְנוֹ אַין שְׁטָאָט. אַ פֿאַלְאָצָּן — נִישְׁט קִיְּין דִּירָה.

הַאָט מעַן אַיבְּעַר גַּעַוּאָרְט שְׁבָת, אָז דִינְסְטָאָג, אַזְוִי ווי סְ'איִז אַ מַוְּלַדְיָקָעָר טָאָג, האָבָן מִיר זיך אַיבְּעַר גַּעַצְיָגִן.

דער גּוֹי, וואָס אַיִּז אַלְעָ אַינְדָּעָרְפִּי גַּעַקְוּמָעָן ווּעַקְוּ דַעַם טָאָט, האָט נִישְׁט גַּעַוְאָסְט דַעְרָפָן. עַד האָט זיך אַוִיך דַאָס מַאְלָאָ אַוּוּקְגַּעַשְׁטָעָלָט בָּאַגְּיָנְעָן הַיְנָטָעָן פֿעַנְטָעָר אָז גַּעַקְלָאָפָט אַין די שְׁוִיבָן אַריַין:

— פָּגְנִיעַ קַוְפִּיעַץ! פָּגְנִיעַ קַוְפִּיעַץ!

אֲבָעֵר דָּעַר "פָּאן קֹופִּיעַן", ס'הִיסְטָמִין טָאַטָּע, אַיְוֹ שָׁוִין הַיִּינְט גַּעַשְׂטָאָגְנָעָן אַנְגַּעַטְוּנָעָר. עַר הָאָט גְּלִיְיךְ אַרְיִינְגָּעָלָאָט דָעַם גּוֹי אָוֹן גַּעַזְאָגָט אִים, אֹז הַיִּינְט פָּאָרֶט מַעַן נִישְׁתָּאָן דָּאָרָא אַרְיִין. הַיִּינְט צִיט מַעַן זִיךְ אֲבָעֵר אַיְן אַ נִּיעָר דִּירָה אַרְיִין, וְאַל עַר דָּא בְּלִיְיבָּעַן, דָעַר גּוֹי, וּוּעַט עַר אַוְנוֹ הַעַלְפָן אַיְבָּעָרְפִּין דִּי זָאָכָן.

אַיְךְ בֵּין אַיְן יַעֲנוּם טָאָג אַיְן חַדְרָא אַרְיִין נִישְׁתָּאָגְנָעָן. מַעַן הָאָט פְּרִיעָר אַפְּגַּעַדְאָוָונָט. מַעַן חַאָט גַּעַכְאָפָט דָאָס הַיִּיסְעָ אַנְיָ. בַּיְּסָן אַוְיָף אַיְן פָּוָס אַיְן גְּלִיְיךְ וּזִיךְ דָעַר טָאַטָּע הָאָט אַפְּגַּעַבְעָנָשָׁט. הָאָט מַעַן זִיךְ גַּעַנְוָמָעָן צַו דָעַר אַרְבָּעַט.

דָעַר טָאַטָּע, צַוְּאָמָעָן מִיטָּן פּוּיעָר, הַאָפָן קְרֻעְכְּנָדוּק אַוּוּקָן. גַּעַרְקָט דִּי שַׁאֲנָק פָּוָן דָעַר וּוֹאָנָט, וּוֹאָס' אַיְן גַּעַבְלִיְיךְ אַ גְּרוּסְעָר. תַּזְגְּעַלְלָעָר פְּלַעַק פָּוָן שְׁפִינְגְּוָעָבָס מִיטָּן שְׁטוּבָה. אֲבָעֵר דָעַר נִישְׁטָא אַוְיִגְעָרְוִימְטָעָר קְאַלְטָעָר שְׁטוּבָה הַאָפָן זִיךְ גַּעַוְאָלְגָּעָרָט קְאָרְקָעָט פָּוָן פְּאָפְּרִיאָסָן, אַוְיִגְעָבְּגָעָנָעָ צִינְעָנָעָ לְעָפָּה, אַ הַיְּצָעָרָנָעָר פָּאָרָם אָוֹרָחָ צַו גִּיסְן חַנוֹפָה-דִּרְיָדְלָעָד, אַיְן דָעַם גַּעַשְׁתָּאַרְבָּעָנָעָם מִשְׁהָם אַ פָּאָר שְׁטִיפָּעָ, בְּרוּדִיקָעָמָאָקָעָט.

אַז מַעַן הָאָט אַרְאָפְּגַּעַנְוָמָעָן דָעַם שְׁפִיגָּלָ פָּוָן אַיְבָּעָר דָעַר קָאָ. מַאְדָעָ, הָאָט אַ גְּרוּסְעָר, פְּאַרְוּוּבְּטָעָ שְׁפָנָ גַּעַנְוָמָעָן בְּהַחֲדִיקָה לְיִפְּנָן. זַי אַיְוֹרִיף אַוְיָף דָעַר וּוֹאָנָט פָּוָן דָאָרָט — אַוְיָפְּנָ בְּעָזִיק אַוְן עַרְשָׁת אַיְן סָאמָעָ מִיטָּן בְּעֵילִיק הָאָט זִיךְ זִיךְ אַפְּגַּעַשְׁתָּעָלָט אַוְן אַרְאָפָּ.

גַּעַרְקָט אַוְיָפְּנָן חַרְבָּן, וּוֹאָסָמָעָן דָעַם הָאָט דָאַ אַנְגַּעַמָּאָכָט. דִּי בְּעַטְנָן הָאָט דָעַר טָאַטָּע אַלְיָין צַעַנְוָמָעָן. דָעַר פּוּיעָר הָאָט אַיְם גַּעַוְאָלָט צַוְּהָעָלָפָן, הָאָט אֲבָעֵר דָעַר טָאַטָּע פְּאַרְשָׁאָרָצָט דִּי לְיִפְּנָן; גַּעַוְיָין צַוְּיָיִ שְׂוּרוֹת וּוּיְסָעָ גַּעַוְוָנָטָעָ צִיְּן אַיְן גַּעַזְאָגָט אַוְיָף יְזִידִישׁ :

— נִיטָּע, כְּעֵל שָׁוִין אַלְיָין.

דִּי בְּעַטְנָן זַעַנְעָן גַּעַוְוָעָן דָעַם טָאַטָּנוֹ שְׁוֹאָכְקִיְּטָ פָּוָן תְּמִידָא אָן. עַר הָאָט גַּעַהְאַלְטָן, אַז אַ בָּעַט אַיְוֹ אַזְוִי וּוֹי אַ וּוּיָבָ: טָאָמָעָ רִירָט זִיךְ צַוְּאָרָה, אַ פְּאַרְוִיְקְלָטָעָ, אַ פְּאַרְפָּעָדְלָטָעָ, שָׁוִין גַּאֲרִינִישָׁתָדִי מִיטָּן וּוּאַרְשָׁעוּוּר אַוְיָזְעָן, הָאָט גַּעַנְאָטָן קְאָכְעָדִיקָעָ טָעָפָּה וּוּאַסְעָר אַיְן דִּי צַעַנְוָמָעָן בְּעַטְוָן אַרְיִין.

מען האט געטרעטען אויף פיעיכט, חזאלב-פארפויילט שטרוי, וואס חאט זיך פארעקסנט נאכגעשלעפעט נאך די פיס. עס איז גע-שטעאנען א ריח פון נישט-געלזופטערט בעטגעווואנט, פון שמאגאטעס, וואס זענען געלעגן קופעסוויז אונגעטער יושע דעם בעדנערס בעטלי. פון אונגעטער דער אוועקגענוומענען קאמפֿאָדע האבן אפערגעקוקט עטלעכע צעקייטשטט פודעלאָך פון טערדיין, וואס קיינער האט נישט געוואויסט, ווי איזו זוי זענען דאָ אַחערגעקומען.

דאָס אלֶּץ איז געלביבן. ס'אייז אידק געלביבן דאָס ווייזער-קוּר, וואס איז געלאָפּן פון ווינקל צו ווינקל און יונען טונקעלע עלֶּנטקיטיַּת, וואס בלֶּיבּט אַין יעדער שטוב, וווען עס ציַּען זיך פון אַיר אַרוֹיס לְעַבְּדִיקָּע מענטשן.

אויפּן שלְּיטֵן זענען די זאָכן געלעגן אויסגעמישט, אַן אַ סָּדָר. די פִּיר געלפּאָכטנען פִּיס פון גרויסן טיש האבן זיך פָּאָרִיּוּן אַין הימָל אַריַּין, אַזְוִי ווי בִּי צ געבונדן קעלבל. דאָס אַפְּגַעַזְוִיגַעַן רויטע בעטגעווואנט – אַרְיִינְגָּעָקְוִינְדָּרָט אַין אַיבְּרָגְעָדְרִיּוּן טיש אַריַּין. דאָס פָּאָמִישָׂאָת, צווזאָען מיט די שׂוֹאָרְצָעָ, אַפְּגַעַשְׁפְּרוֹנוֹגַעַן טעָפּ – אַין אַ שׂוֹפְּלָאָד פון קאמפּאָדע. דאָס אלֶּץ האט זיך קרעכּנְדִּיק גענְלִיטְשָׁט אַיבְּרָן ווייכּן. חוֹיךְ-אַנְגְּעָפְּאַלְעָנוּם שְׁנִיִּי.

פון אַין זיַּיט אַיז געגָנְגָעָן דער טאָטָע מיטן וואַנד-זַיְגָּעָר אויףּ דער האָנָּט, אַזְוִי ווי, להבדיל, מיט אַ ספר-תורה צו הקָפּוֹת; פון דער צוּוִיטָעָד זיַּיט – די מאָמע מיטן שְׂטִיִּ-לְאָמָּפּ, וואָס האט אַין דער אַלְטָעָר זִירָה געבערטנט פון אַין יומָ-טּוֹב צוֹם אַנדְרָן. אַיךְ בִּין געזעסן אויפּן שלְּיטֵן פון הינְטָן מיטן פְּנִים אַין גאָס אַריַּין. די הענט פָּאָרְנוּמוּן מיט די מעשְׁעָנָן, פָּאָרְגְּרִינְטָעָ לְיִיכְטָרָט. מיר ציפִּיסְגָּס אַיז געשטָאָזָעָן דער מעריזְשָׁעָר אַין דאָס אַלְטָעָ פרָעָט-אַיּוֹן, וואָס דער זִיְּדָע האָט אָוּנוּ געשְׁעָנְקָט צוֹלִיב מִין גְּזֻוְונְט-זְוּעָן.

אַזְוִי אַרוֹם זענען מיר אַנְגְּעָקְוּמָעָן אַין דער גַּיְעָר דִּירָה אַריַּין. אויףּ דער גָּאָס האָט זיך פון אַ גַּלְיִיכְעָר שָׂוְרָה הַיְּצָעְרָנוּ אַיזְלָעָן, אַרוֹסְגָּעָרָקָט אַין היְזָל, אַ גָּלָס, אַ גַּעֲמִוּעָרָטָס, מיט אַ בלְעָכָנָעָם שִׁיפּוֹן דָּאָן.

אֲ וַיִּסְעַ קָאָז, נָאָךְ וַיִּסְעַר וַיִּדְעַר שְׁנִי, הָאָט אַרְאָפְגָעָז.
קוֹקֶט צַו אָנוּ פָּזָן דָּצָן. זַי הָאָט גַּעַצִּיטָּעָרְטָ מִיטָּ דִּי וַאֲנָסָעָם,
אוַיסְגַּעַצְיוֹגָן סְקָעָפָל. אָנוּ פָּאָר גְּרוּסִיס חִידְוָשׁ, מִינָּ זַיְן, הָאָט זַי
פְּלַזְגְּלִינְגָ אַוְיְגַעַעַפְנָטָן דִּי וַאֲנָסָעָם אָנוּ צַעַגְעַנְעַצְטָן זַיְן.

דָּעַר שְׁלִיטָן מִיט אָנוֹגָעָר וַאֲכָן הָאָט גַּעַמּוֹת בְּלִיְבָן שְׁטִיָּין
אוַיְחָדָעָגָס. דָּאָס טְוִיעָר אִיז גַּעַוְעָן אֲ שְׁמָאָלָט. דָּאָס הוַיְפָלָל —
נָאָךְ שְׁמַעְלָעָר. קַיְיָן פְּלוֹמָפָ הָאָט מַעַן נִישְׁתָּגָעָן. סְהָאָט גַּעַשְׁמָעָקָט
מִיט חַזְוִיר אָנוּ מִיט אַלְטָעָ, פִּיכְתָּעָ קַעַמְעַלְעָד, וּוֹאָס זַעַנְעָן גַּעַוְעָן
אוַיְפְגַעַחַאַגְעָן אוַיְחָדָה לִילְצָעָרָנָעָם גַּאנִיק.

אוֹנְטָעָר דָּעַם דָּאָזְקָן גַּאנִיק טְאָקָעָ הָאָט זַיְקָ גַּעַפְגָּנָעָן אָנוֹגָעָר
נִיְיָע דִּירָה. זַי אִיז גַּעַוְעָן קְלַעְגָּנָר, וַיִּדְיָא אַלְטָעָ. דִּי קִיךְ — אֲ
בְּלוֹעָי מִיט אָנוּ אוַיְסְגַעַקְרִימָטָן בְּעַלְיקָ אָונָ מִיט שִׁיטְעָעָ, קְרִישְׁלָדְקִיקָעָ
וּוֹעָנָט. דִּי שְׁטוּבָ אַלְיָין — אֲ פִּירָעַקְדִּיקָעָ מִיט צְוָויִי פְּעַנְסְטָעָר
אַיְן שְׁמָאָלָן הוַיְפָלָל אַרְיָן. פִּיכְתָּקָ אִיז נִשְׁתָּגָעָן. פָּאָר דָּאָס
אֲפָעָר הָאָט דִּי נִיְיָע דִּירָה גַּעַחָאָט אֲ פָאָדְלָאָגָעָ, גַּעַשְׁמִירָט אוַיְחָדָ
רוּיטָ. דָּאָס, קָאָן זַיְן, אִיז גַּעַוְעָן דִּי אַיְנְצִיקָעָ סִיבָה, צּוֹלָבָ וּוּלְכָעָר
דִּי מַצְמָעָ הָאָט גַּעַדְגָּנָעָן דִּי דָאָזְקָעָ דִּירָה.

— אִין וּזְרָשָׁע — הָאָט זַי גַּעַזְגָּט — זַעַנְעָן דִּי פָאָדְלָאָגָעָ
אוֹמְעָטָוּמָ גַּעַשְׁמִירָט אוַיְחָדָרָוּת.

דָּעַר טָاطָעָ הָאָט פָּאָרְקִימָט מִיט דָּעַר נָאָז.

— עֲפָעָס אַזְוִי פִּינְסְטָעָרָוּ — הָאָט עֲרָ גַּעַפְרִיטָמָ מִיט דִּי
אוּגָן אִיבָּעָר דִּי וּוֹעָנָט.

— סְאָזָן דָּאָךְ וּוַיְנְטָעָר ! — הָאָט זַיְקָ דִּי מַצְמָעָ פָּאָרְעָנָטָ
פָּעָרָט — זַוְמָעָר, מַעֲרְטָשָׁעָמָ, וּוּעָט זַיְן לִיכְטִיקָעָר.

מִיר אִיז דִּי נִיְיָע דִּירָה יָאָגְעַפְעָלָן. סְאָזָן דָּאָלִידִיק אִיז
רַיְיָן. נִישְׁטָאָ קַיְיָן פְּלַעַקָּן אוַיְחָדָרָוּתָן וַיִּנְשְׁתָּגָעָן
קַיְיָן פִּיכְתָּבָ שְׁטוּרָיָ, סְיֻוּלָן נִשְׁתָּגָעָן זַיְן קַיְיָן מִיְּזָן. אָז אֲ פָאָדְלָאָגָעָ
אִיז רַוִּיט גַּעַפְאָרְבָּטָא הָאָלָטָן זַיְקָ נִישְׁטָוּ קַיְיָן מִיְּזָן. דָּא וּוּעָט שָׁוֹן
קַיְיָן מִשָּׁה נִשְׁתָּגָעָן שְׁטָאָרְבָּן אָנוּ סְיֻוּעָטָן נִשְׁתָּגָעָן זַיְן יְוָשָׁעָ דָעַם
בְּעַדְגָּרָטָם וּוֹאָס זַאָל וַיִּקְרָאָרָן זַיְקָ מִיר נִשְׁתָּגָעָן צַוְּחַלְמָעָן.

פָּזָן דָּרוּיסָן קוֹקֶט אַרְיָן אֲ גְּרוּיָעָר, רַוִּיכְקָעָר פָּאָרְנָאָכָט.
אוּפָן גַּאנִיקָלָ, וּוֹאָיָ דִּי קַעַמְעַלְעָד גַּעַפְגָּנָעָן זַיְקָ לִוְיָסָט עַמְעָצָרָ.

דאָס לוֹוִוֶן קְלָאָפֶט אָונְטָעָרָן בְּלִיְקָ, אָזְוִי וְיֵמֶן וְאָלֶט גַּעֲוָאָרָפָן
מִיט שִׁיטָן הָאָלֶן.
אין שְׁטוּב אִיז אַיצְט וּזְעָרָעָם אָוָן לִיכְטִיק, דִי מַאְמָעָה האָט
אָנְגַעַצְוָנְדָן דִי גְּרוּיסֶע לְאָמֶפֶט, דִי יּוֹם-טוּבְדִיקָע.
דעָר טָاطָעָ אַין גַעַשְׁטָעַפֶּטֶן שְׁפָאנְצָעָר, שְׁטָעַט צְוָנוּיָעָ דִי
שָׁעָנָק.

ער פָּאָרְשָׁאָרָצָט דָאָס מוֹלֵל אַין רַעֲכָטָן וּוַינְקָלְ צְרִיָּין, וּוַיְזָעָן
וּוַיְנָעָן, שִׁינְעָן צִיָּן, קְרֻעָצָט אַבְּיִסְלָ אָונְטָעָר. אַיךְ לְוִיכְטָ אַיִם
אוֹ מִיטָן קְלִיְינָעָם נַאֲפָט-לְעַמְפָל, אָוָן בַּיִי יְעַדְןָ מְאָה, וְאָס דָעָר
טָاطָעָ גַּט אַ קְרֻעְכָּל – קְרֻעְכָּל אַיךְ מִיט.
סְ'אַיְזָ גָּאָר, גָּאָר אַנְדָעָרָשׂ, וְאַיְזָ דָעָר אַלְטָעָר דִּירָה. אָונְטָעָר
דָעָר קִינְ בְּרַעַנְטָ שְׁוִין אַ פִּיעָר. דִי שְׁוֹאָרָצָעָ, אָפְגַעַשְׁפָרָגְעָנָעָ טָעָפָ
מִיט דִי לְיִידִיקָע, אָפְעָנָעָ מִילְעָר, אַיצְנָן שְׁוִין אַיצְט אַיךְ דִי פִּיעָר.
קָעָס. עָס קְלָעַקְעַטְשָׁעַט אָוָן וִידָטָ, אָזְוִי וְיֵמֶן בַּיִדְרָעָר בְּאַבְעָן אוּמָעָן
קוּמָעָן. דִי מַעְמָעָס פָּנִים אִיז אָוִיף אַיִן זִיתָ פָּאָרְדוּיְטָמָ, דִי אַרְבָּיָן
פָּזָן דָעָר בְּלוֹזָקָע – פָּאָרְדוּרִיטָ אָרְוִיפָּקָע בַּיִן צַוְּ דִי עַלְנְבוּינְגָס, אָזְוִי
וְיֵי בִּינְגָל.

אַלְעָ פָּאָר מִינְוּת בָּאָוִוִוָוָת זִי זִיךְ אָוִיף דָעָר שְׁוּעָל פָּזָן
שְׁטוּב אָוָן מִיט אַן אָוִיסְגָּוָאָרָעָמָט, אָוְרָגְפָּעָלִיק קוֹל דָעַרְמָאָגָט זִי:
– לְיִזְעָר, אָפְשָׁר וְאָלְטָטוּ דִינְ שְׁוִין גַעַגְנָגָעָן וּוְאָשָׁן, לְיִזְעָר?
סְ'עָן וּוְעָרָט דָאָךְ אַבְּעָרְגָּשְׁתָּאָנָעָן.

אָבְעָר דָעָר טָاطָעָ אִיז נָאָךְ אַלְעָ אָרְיִינְגָּעָטָן אַין דָעָר שָׁאָנָק.
ער האָלָט בַּיִם צְרוּפְעָצָן דָעָם גַעֲוִוָס. ער שְׁפָאָרָט אָונְטָעָר אַ
אַ שְׁפִיןְ אַקְסָלָ, בּוֹיגְט אַבְּיִסְלָ אָפֶט דָעָם קָאָפֶט. זִיְין הוּאִיכָּא, בְּרִיְיטָ
פְּלִיְיכָעָדָיקָע פְּגִיגָר שְׁטִיטָ אַרְאָפְגָעָזָעָט, צְעַשְׁפָרִיטָ. פְּלִזְגְּלִינְגָ לְאָזָוָת
ער אָפֶט דָעָם שְׁפִיןְ אַקְסָלָ, בּוֹיגְט זִיךְ אַיִן, אַין דָעָר גַעֲוִוָס גִּיט
וְוִיןְ אַ גִּיְ אָרִיָּן אַין דִי שְׁפָוָגָן.

אַין קִינְ חָאָטָ שְׁוִין דִי מַעְמָעָ גַעֲגָרִיטָ צָוָם טִישָׁ
פָּזָן דִי שְׁיטָעַלְעָךְ מִיט גְּרִיזָ גִּיט אָוִיף אַ הִיְיסָע, וּוַיְסָעָ פָּאָרָעָ
שְׁפִינְגָט אַ גְּרִיזָ גַעֲבִיְיטָלָט בְּרוּיטָ, בָּאַשִׁיטָ מִיט קָאָפָעָר. דִי מַעְמָעָ
שְׁנִינְדִּיטָ וְרוּיסָעָ פְּעַנְיִיצָן פָּזָן וּוְעַלְכָעָ דָעָר טָاطָעָ מַעְכָּט
קְלִינְגָעָ פּוֹתָהָן, טִינְקָט זִיךְ אַזְלָאָן אַין עַרְשָׁט אָזְוִי עַסְטָ עַר זִיךְ.

עטפֿעכּע פְּלִיגַן שְׁפִירִינְגֶּעָן אַרְאָפּ פַּוֵּן בְּרוּיט אַין זַעַן זַיְךְ
אוֹיס אָוִיךְ דַּי קָאנְטָן פַּוֵּן דַּי שִׁיטְעָלָעַ גְּרִיךְ.
דַּעַר טָאָטָע שְׁטָעָלָט אַלְעַ וַיְיַע אָפּ דַּעַם לְעַפְּלָ. עַר פָּאָרָשָׂע
מִיט לְאָנְגָע, פָּאָמְעָלָעָכּע בְּלִיקָן וּוְאוּ דַי פְּלִיגַן הָאָבָן זַיְךְ בְּדָעָה
נַאֲךְ וּוַיְיַתְּעַר אָפְּצָוּשְׁטָעָלָן. דַי מַאֲמָע טְרִיבְּטָזִי מִיטָן לְעַפְּלָ, מִיט
דַּעַר הָאָגָּט אַין בְּשָׁעָת-מְעוֹשָׂה אַילְעַט זַי צַו דַּעַם טָאָטָן.
— נַה עַס שְׁוִין — זַאֲגַט זַי — סְׁזָעָרֶט דַּאֲךְ אִיבְּרָגָעְשְׁטָאָגָעָן.

איָךְ וּוַיְסָ, פָּאָרוֹאָס זַי אַיְילָט אָזְוִי.
נִישְׁט גְּעוּוֹעָן בַּיְ אַינוֹן אַין שְׁטוּב קִין גְּרֻעָסָעָר עַגְמָת-נֶשֶׁה,
וּוְ וּוּן דַּעַר טָאָטָע הָאָט, חְלִילָה, גְּעַפְּנוֹעָן אַ פְּלִיגַן אַין עָסָן. הָאָט
שְׁוִין דַּאֲסָמָאָכְל גְּעַמְעָגָט זַיְין פַּוֵּן קָאָפּ-הָעֲנָעָר אַין הָאָט דַּעַר טָאָט
טָע גְּעַמְעָגָט זַיְין וּוְיַי הָוְנָגָעָרִיק, הָאָט עַר שְׁוִין דַּאֲסָמָעָן
נִישְׁט טְוּעָם גְּעוּוֹעָן.

דַּאֲטָמָאָל זַעַנְעָן אָפְּבָר דַי פְּלִיגַן מִיד גְּעוּוֹרָן. אִינְעָן הָאָט
דַי מַאֲמָע דַּעַרְהָרָגָעָט מִיטָן הָאָגָּטָן. דַי אִיבְּרִיקָעָה אָבָן זַיְיךְ צְוָעָעָן.
קָלְעָפָט צּוֹם בְּעַלְיָק אַין פַּוֵּן דַּאֲרָט אָרְאָפְּגָעָקָוָט, וּוְ דַי שִׁיטְעָלָעַ
גְּרִיךְ וּוּעָרָן לִיְדִיק אַין וּוְיַי מַעַן רְוִימָט אָרְאָפּ דַּאֲסָמָעָן פַּוֵּן טְишָׁ.

אַין דַּעַר נִיעָר דִּירָה הָאָט דַי מַאֲמָע אִינְגָעָפִירָט, אַז אָוִיסָעָר
שְׁבַת אַין יוֹם-טוֹב זַאֲלָמָע אַגְּנָצָע וּזַאֲךְ עַס אַין קִיךְ. דַי שְׁטוּב
אַלְיַין הָאָט דַי מַאֲמָע שִׁין אָוְפְּגָעָרִימָט. דַעַם טִישׁ הָאָט זַי אָוְעָקָעָן
גְּעַשְׁבָּעָלָט אִינְמִיטָן שְׁטוּב אָרִין, נִישְׁט בְּיִם פָּעָנְסָטָעָר, וּוְיַי אָוִיךְ
דַּעַר אָלְטָעָר דִּירָה. אָוִיפָּן טִישׁ אַיְזָמִיד גְּלָעָן אַ קָּאָלִירָט טִישׁ
טוֹן מִיט קָעָסְטָעָלָעָן, מִיט פִּיגַל אַן קָעָפְּלָעָן אַן מִיט גְּרוּטָעָן
אוּיסְגָּעָה אָפְּטָעָנָע בְּלִזְמָעָן.

אַיְבָּעָר דַּעַר קָאָמָאָדָע אַרְוּם דַעַם גְּרִינְלָעָן שְׁפִיגַל הָאָט דַי
מַאֲמָע אוּיסְגָּעָה אָנְגָעָן דַי פָּאָטָאָגָרָאָפִיעָס פַּוֵּן אָרָעָ זַי אַין סְׁוֹן דַעַר
אִינְצִיקָעָר טָאָכְטָע נִיְפְּלָעָן, וּזַאֲסָהָט הָאָט תְּגָנָאִים גְּעַשְׁרִיבָן אַין וּוְאָרְשָׁעָן.
אוּיְחָדָה דַעַר קָאָמָאָדָע הָאָט דַי מַאֲמָע אָוִיךְ אוּיסְגָּעָה שְׁפִירִיט אַ
טִישְׁוֹן, אַ גְּעַשְׁטָרִיקָטָס פַּוֵּן גְּרוּזָעָן, דִּיקָן בָּאָוֹלָה, מִיט פְּרָאָנוֹן אַין
מִיט גְּעַקְיִיטָלָטָע לְעַכְלָעָן. סְׁאָיו צְוַעַקְוָמָעָן אַ גְּלָעָוָרָנָע, גְּשָׁלָיָי
פָּעָנָע קָלָאָש, אָזְוִי וּוְיַי קָלִין שִׁיפְּלָעָן. דָא הָאָט מַעַן גַּעֲקָגָט

קיין שום זיך אבער האט זישט באשינעם איזוי די קאמאדע.
די צוויי שטייענדיקע ווינש侃ארטן, ווואס די מאמע האט דערהאַלטן
פֿון אַירע זין אַין דער פרעומד. בִּידְעַ ווינש-侃אָרטן האָבן אַראָפֶגֶע-
שיינְגַּט אַין שְׁטוֹב אַרְיִין מֵיט גַּאלְד אַין מִיט זַיְבָּעֶר. בִּידְעַ האָבן זַיְבָּעֶר
אַפְּאַרְמָאנְט קִילְעַכְדִּיקָע טוּיעַלְעַךְ מֵיט גַּאלְד פְּנִיקְלַדְקָע דִּיטְשָׁע אַותְיוֹתָה:
הַעֲרַצְיָה גַּלְקוּנוּבָּשׂ צָוָם נוֹעַצְנָעָא.

אָנוּ בַּיִ בְּיֵידָע טוֹיעֶרְלָעֵד זָעֲנָן, אָזְוִי וַיְ שֻׁמְרִים אַיִן גַּן-עֲדָן
אַרְיִין, גַּעַשְׁתָּגָנָן צָוִי וַיְיִסְעַט טַיְבָעֶלְעָד מִימִט פַּאֲרָמָאכְטָע בְּרוּזָעַ
לְעָצָד אַיִן דַּוְשָׁבֶכְלָעֵד (שְׂנוֹאַבְעֶלְעָד).

הדר טאטע האט אונגעאנצן נישט געוואויסט פון דער דזוי-
קערד נײַיער באשיינונג. אין דער אלטער דירה האט ער די ווינש-
קאָקלטן קיַּינְמַּלְּ נישט געזען. איזטמן, אָז זייַ האָבן זיך אַזוי מיטאָ-
בָּאוֹוִוָּן אוֹיף דער קָאמָאָדָע, הָאָט זיך דער טאטע צוּוִירֶשׁ
פָּאוֹוּקָעָגָעָשָׁתָעָלָט קוֹקָן פָּונְדָּעָרוֹוִוִּיטָנָגָן, גַּעַשְׂאָרֶצֶט דָּעַם שְׁטוּדָן;
דְּדָעַנְאָךְ, אַזְוֵי וַיְיַעֲמֵד נָעָמָט אָן אַיְדָעָעָ, גַּלְעֹזָרֶנָּעָ זָאָר,
הָרָחָט עַר אַיְיךְ דַּי ווֹוְשָׁ-קָאָרָטָן גַּעַנוּמָעָן אַיְינָעָ גַּרְוִיסָעָ, אַוְיסָגָעָ.
פְּרוּוִירָעָבָעָ וְעָנָטָן אַרְיָין.

— ווואס זאל עס זיין ?

וינצ'קארטן — האט ד' מאמע גענרטפערט.

— ווינש-קארטן ? פון וועגן ?

— פָּרָו יְנַחֵת אָנוּ פָּרָו אֶבְרַמְּגַעַן.

דעם טאטנס באָד האָט זיך אַנגעגעשפֿאָרט אויף די קְלָאָפּעָט. מיט אַיִן האָגָט האָט ער אַרוֹסְגָּעָזִיגָּן די בְּרִילְן פּוֹן הַינְטָעָר די אוּערָן: מיט דער צוֹוִיטָעָר — צוֹרִיק אַזּוּקְגָּעָשְׁתָּעָלָט די ווּינְשָׁהָן. קָאָגָרֶטָּן אויף דער קָאָמָּאָדָּע. ער האָט שׂוֹין מעָר נִישְׁת גַּעֲקוּסְט אויף זַיִן. די טְוִיבְּלָעָד-דוּרְמְילְדְּקָע אַוְיָגָן ווַיְנָעַ האָבָּן עַפְעָט גַּעֲוָכָט אַרְטָם שְׁפִּיגְגָּן, ווֹאֶז עַס זְעַבְעָן גַּעֲהָאנְגָּעָן די פָּאַטְאָגְרָאָפִּיעָט פּוֹן דער מַעֲמָעָס קְיֻנְיָאָר.

דעך טאטע, זעם אויס, האט געוווכט די פֿאָטָאָגָרָאַפֿיעַ פּוֹן זיין זון לַיְיבָּקָעַ, וואָס דינט אין קַאָטָעָרִינָּגָסְלָאוֹו. ער האט זי גַעַפּוֹנָעַ אַיךְ, אֲבָעָר זי אַיז גַעַהָאָגָגָעַן אַין אַ זַיְתָא, אַין שְׁכָנוֹת מִיטַעַפּס אַ וַיְיַבְּעָרִישַׁ גַעַשְׁתָאַלַט — אַ לְאָגָסַט, אַן אוַיסְגַעְזִיגָנס, וואָס

קיינער אין שטוב האט נישט גַעַוָאָסָט, וועל דאס אַיז. דער טאטע האט נישט גַעַהָאָט קַיְיַן טַעַנָּוֹת, פַאָרוֹאָס זיין לַיְיבָּקָעַ הענוגט אַזְוֵי מִן הַצָּדָא. נַאֲרַ שְׁפָעַטָּר, ווּעַן מַעַן אַיז גַעַזְעַטַן אַין קִיךְ בַּיִי דָעַר וּוּעַטְשָׁעַרַע, האט ער אַ קִיךְ גַעַטְזָן אַוִיךְ מִידַע מִיט אַ פָאָר בְּלוּעַ, גַרְוִיסָעַ, וַיְיַסְלָעַכְטָסָעַר אַונְ אַנְגְּגָרְפָּן זַיְךְ: — ער שְׁרַיְבָּט גַאֲרְנִישָׂת, לַיְיבָּקָעַ.

קיינער האט אַים נישט גַעַנְטָפָעָרָט. פַאָמְעַלְעַךְ האט ער גַעַשְׁנִיתַן דַי קַלְיַיְינַע פַוִּיחַלְעַךְ בְּרוּיטַ, נַאֲכַגְזַוְפַט מַיטַן לַעַפְלַ אַיז אַיְפָסְנַי זַיְךְ אַנְגְּגָרְפָּן:

— צוֹוִישַׁן גּוֹיִים... קַאָטָעָרִינָּגָסְלָאוֹו... דָאָרְטַן קִרְיַגְטַן מַעַן גַאֲרַ נִישְׁט אַזְעַלְכַע וַיְיַנְשַׁקְאָרְטַן! ...

דאַ אין דָעַר נִיעַר דִירָה, אַיז דָעַר סְדָר פּוֹן אַונְגָרְפָּן גַעַהָאָגָגָעַן מַיטַן אַיְגָעָנָם דָרָךְ, וואָס אַין דָעַר אַלְטָעָר. יַעַדְן פְאָרַט טַאֲגַ אַיז וּוִידָעַר גַעַקְומָעַן דָעַר פּוַיְעָר אַיז וּוִיזָעָר גַעַרְפָּן אַיז דַי שִׁיבָּן אַרְיִין:

— פְאַנְיַע קַוְיִיעַץ! פְאַנְיַע קוֹפִיעַץ!

פַאָרַן אַזְעַקְגִּין האט דָעַר טאטע אַיְבָּרְגַעַלְאָזָט אַוִיךְ דָעַר קַאָמְאָדָע אַונְטָעָרָן גַעַשְׁטוּקָן טִישָׂוֹת, אַוִיךְ פְרָנָסָה פָאָר דָעַר מַזְמָעַן. דַי מַזְמָעַ האט זַיְךְ גַעַדְגָגָעַן, גַעַזְאָט, אַיז וּוּעַט נִישְׁט אַנְגְּרִיָּתַן קַיִן אַנְבִּיִּיסַן. אֲבָעָר גַעַגְעָסַן האט מַעַן פָאָרַט זַיְךְ צִיטַט. אַיז שְׁטָבַן אַיז גַעַוּעַן וּוּאָרָעַם, אַוִיפְגָעָרִימַט. אַונְ דָאָךְ, בִּיִּים גַלְדָעָנָם גּוֹטָן, אַיז אַוִיךְ דָעַר נִיעַר דִירָה גַעַלְעַגְן אַ טְרוֹוִיעָר. אֲפָשָׁר האט עַס זַיְךְ גַעַנוּמָעַן דָעְרָפָן, וואָס סְאיַזְנָעַן צּוֹפִילַ צּוֹגָעַרְזִימַט? אֲפָשָׁר גַאֲרַ צּוֹפִיבַ דָעַם, וואָס אַיְבָּרַ דַי פְעַסְטָעָר אַיז גַעַהָאָגָגָעַן דָאָס הַיְלָצְעָרָנָעַ גַעַנִיקַל אַונְ נִישְׁט זַיְךְ גַעַלְאָזָט דַי זַיְן? אַונְ אֲפָשָׁר אַיז עַס גַלְאָט גַעַוּעַן אַ טְרוֹיְעִירִיקַע דִירָה?

די ערשות האט דעם טרייער דערפלייט די מאמע. זי אי געווען איזו ווי די שוואָלֶב, וואָס דערפלייט גלייך בייס ערשות רעננדליך, אָז דער זומער גײַט אַווּק, זי אי געווען אַומְרוֹאַיק, די מאמע. פֿון טָאג צִי טָאג האָט זי ווַיְינְקָעֶר מַדְקָעָק געווען אַיְךְ דער אוַיְנְגָעָרְיוֹמְטָקִיט פֿון שְׂטוּב. פֿון טָאג צִי טָאג האָט זי פָּאַרְגָּעָן צַאַצְוְשְׁטָעָן דָּאָס יַאֲכִיל צִי דער צִיטְעָן.

מַהְאָט אָבעָר אַוְיף דער מאמען קִין פָּאַרְבִּיל נִישְׁת גַּעֲקָאנְט האָבָן. וואָס האָט זי גַּעֲזָלְטָט טָוּן? אָז קִין שְׂכָנִים זְעַנְעָן פְּמַעַט וּוּי נִשְׁת געווען. אָז אֵיךְ בֵּין אַ גַּאנְגָּן טָאג גַּעֲזָעָן בֵּי טִימְעַיְוָסְפָּן אַוְיִיחְדָּר, אָז אָז דער טָאָטָע אַיְזָאַרְמָגְעָפָּאָן אַיבָּעָר די דערפָּעָר קְוִיפָּן הוּאִי. האָט זי אַבְּעָרְגָּלְאָטָט די שְׂטוּב אַוְיף גַּאֲטָס-בָּאָרָאָט. אַרְבָּעָר-גַּעֲכָאָפָּט זִיךְ אָז דער מָוּמָע מְרִים, פָּאַרְזָעָס זִיךְ אַמְּאָל בֵּי דער. באָבָּעָר רָאָכָּה. די טָעַפְּ אַוְיָפְּן קְוִימָעָן האָבָן וּוְידָעָר אַנְגָּעוּהָיָבָן קִוְּקָן אַוְיִיחְדָּר שְׂטוּב צָרוּתִים מִיט לִיְדִיקָּע, פְּנַסְטְּרָעָה מִילְּעָעָה.

אָז דער טָאָטָע אַיְזָאַרְמָגְעָפָּאָן, האָט זִיךְ די מאמע ערשות גַּעֲנוּמָעָן קְנָעָטָן, צְוָגְּרִיטָן די וּוּטְשָׁעָרָע. דער הַוְּנְגָּרְיָקָעָר טָאָטָע האָט זִיךְ גַּעֲבִּיְעָרָט, גַּעֲוָאָרָפְּן טִילְמָאָל אַ קְלָלָה, טִילְמָאָל גַּעֲגָנְגָּעָן שְׁלָאָפְּן אַן וּוּטְשָׁעָרָע. אַיְזָאַרְמָגְעָפָּאָן שְׂטוּב, זְיִיעָר טְרוּיְעָרִיק. בֵּין אַיְינְמָאָל, וּוּנְטָעָר, האָט זִיךְ די טִיר אַוְיְגָעְפְּרָאָט מִיט אַ יְרָגּוֹן אָז אַזְּחָאָט זִיךְ אַרְיִינְגַּעַשְׁטוּפָט אַן אַפְּגָעָרִיטִן פְּנִימִת פֿון אַ הוּיכָן יְנָגָן אַן אַיְסְגָּעַשְׁטוּפָט שְׁפָאָנְצָעָר. אַוְיִחְדָּר אַקְסָלְהָאָט דער יְנָגָן גַּעֲטָרָאָן אַ צְּהָאָמָעְגָּעָלְיִינְט אַיְזָעָרָן בְּעַלְלָאָן האָנְטָמָה — אַ פָּאָק מִיט בְּעַגְוּזְוֹגָן.

— וְאֵוֹ שְׂטוּלְעָן? — האָט עָר אַ בְּרוּם גַּעֲטָוּן מִיט אַ רְוִי קְוּלָּה.
— דָּאָ זִיתְ מְוחָל — האָט די מאמע אַיְם אַנְגָּעוּוֹיָן צְוּוּשָׁן שְׁעַנְקָל פֿון גַּעֲפָעָס אַזְּנָצְוִישָׁן פְּעַטְל וּוּסְעָר.
ער האָט די זִאָקָן אַפְּגָעָלְיִינְט, אַפְּגָעָסְפָּעָט. אַז אַ פָּאָר מִי-
טָט אַרְוּם האָט עָר וּוְידָעָר אַוְיְגָעְפְּרָאָלְט די טִיר אָז אַיְזָאַרְמָגְעָפָּאָן.
געָפָּאָרָן מִיט אַ גְּרוּטָן, בְּלוּי-גַּעֲפָּאָרָבָּטָן קוּפָּעָרָט אַוְיִחְדָּר, אַ
בְּאַשְׁלָאַגְּעָנָעָם מִיט אַיְזָעָנָעָ רִיְּפָן, אַ פָּאַרְמָאָכָּטָן אַוְיִחְדָּר אַנְ-
גַּעֲהָאַגְּעָנָעָ שְׁלָעָטָעָה.
— אָז אַזְּנָצְוִישָׁן צְוּוּשָׁן האָדָל? — האָט די מאמע אַנְגָּעוּקָט
דָּעַם יְנָגָן.

— זי גויט שוין.

דעך יונגע האט זיך טועה געווין. האט איז נישט געאנגען,
נאָר זי האט געהָאַפְּסַלְט. זי איז טאָקע צוֹוי אַרְיִינְגְּעַקְּמַעְן מיט אָ
טענְצְּעַלְעָא, אָ קִיְּלַעֲכְּדִיקְּ-אוּסְּגַּעֲפַעְטָע אָן הוֹיךְ אָ זָאָג גַּעַטְוָן:

— גוֹטְ-נוֹאַוּנְט, פְּרִימְעַט!

— גוֹטְ-נוֹאַוּנְט, גוֹטְ-יָאָר! ווֹאָס עַפְעַס אַזְוִי שְׁפָעַט, הָאַדְלָשִׁי?

— ווֹאָס הָאָב אַיךְ דָּאָ פְּאַרְשְׁפָעַטְקַט? — האט זיך האַדְלָן,
איַן אָ בְּרוּנְגָּר שְׂבוּעַ מיט אָן אוּסְּגַּעְקְּרַאְכְּעַנְעַם פּוֹטְעַרְגָּעַם קָאַלְגָּעַר,
ניִיגְעָרִיך אַרְוּמְגְּעַקְּקַט אַיְבָּעָר אָנוּגָּר קִיךְ, צְוּעָקְּגַּעְשְׁטַעְלָט אָ מאָנָס-
בִּילְשָׁן פְּאַרְאָסָאָל בַּיִּ דָעַר טִיר אָן טִיף אַפְּגָּזְיוּגָן דָעַם אַטְעַם.

— נָנָע! בִּיסְט אָמְבִּין? אָשְׁטִיקְּ וּוּעָגָן אַבְּיִסְלָּ...

— ווֹי ווֹיִיט אַיז עַס דָעַן?

— סְאַיְן ווֹיִיט — האט האַדְל גַּעַנְגָּמְעַן אַפְּוֹוִיקְּלָן פּוֹן קָאַפְּ דָאָס
דָעַרְעַיְלָא, בְּשֻׁעַת-מְעַשָּׁה גַּעַפְּדִיכְּט אָן אוּפְּגָּעַהוּבָּן צָוָם הוֹיכָן יְוָנָג
אָ פְּאַרְדְּנוֹאַשְׁט, גְּלַאֲנְצְּנָדִיק גְּאַמְבָּעָלָע:

— ווֹיִיפְּלָא קָוְמָט דִּיר, הָע?

— צְוּוִי גִּילְדָּן, מְוּמָעָשִׁי — האט דָעַר יְוָנָג אָ ווֹיִש גַּעַטְוָן
מִיטָן אַרְבָּל דָעַם שְׁטָעָרָן.

— ווֹאָס פָּאָר אָ מְוּמָעָשִׁי בֵּין אַיךְ דִּיר? — האט הָאַדְלָל פָּאָר-
קְרִימְט דָאָס קְלִיְּגָן אַוְיְגָעַשְׁאַרְצָטָע נְזָוֵל, ווֹאָס האט אַינְגְּנָאַנְצָן
דָעַרְמָאָנָט אָן אָשְׁטִיוּעַלְעָא — אָן ווֹאָס עַפְעַס צְוּוִי גִּילְדָּן, ווֹאָס?
כְּהָאָב משָׁוֹה גַּעַוּן אָ פְּעַרְצִיקָּעָר.

— אָזָא מְהָלָךְ וּוּעָגָן אָ פְּעַרְצִיקָּעָר?

— ווֹיִילְסָט נִישְׁטָט? קָאַבְּסָטוּ מִיךְ, פְּאַזְוּעָן? אַיְן «סָאנְדָּי» אַרְיִין.

— מְוּמָעָשִׁי, מְאַכְּט אַיךְ נִישְׁטָט פָּאָר קִין יָא טְעַבְּיָע דָאָס
אַיְן בְּאַשְׁלָמָט!

— ווֹאָס פָּאָרָא מְוּמָעָשִׁי בֵּין אַיךְ דִּיר, דָו פּוֹיעָרָן-יְוָנָג, דָו?

— ווֹאָס אַיְ? סְשִׁטְיִיט אַיךְ נִישְׁטָט אָן?

— אַזְוָדָאִי שְׁטִיטָט מִיר נִישְׁטָט אָן.

— מִילְאָ... אָוּ עַט שְׁטִיטָט אַיךְ נִישְׁטָט אָן, קָאַנְט אַיר מִיר

אָ טּוֹבָה טּוֹן...

— קרייגט אַ «לייפֿטֶן» אַין דַּי פִּיסְקֹעַס אַרְיִין, וּוּסְטוֹ זָעַן דַּי
עלטער-בָּאַבעַ! — אַין הָאַדְלַן גַּעֲגָבָן אַ שְׁפָרָנוֹגַן צַוְּם יְוָנָגַן.

— אַזְּרוֹבָאַ לְאַמְרַן זָעַן, וּוּאַס אַזְּאַיְוָנָעַ קָעַן!

הָאַדְלַן אַיְזַגְעָוָן אַ יְוָדָעָנָעַ אַ שְׁרִיּוּרִין, אַזְּ אַמְבִּיטְנָעַן. וּוּעַן
עַס מִישְׁתַּזְיִין נִישְׁתַּאֲרִין מִין מַאֲמָעַ, וּוּאַס פְּלַעַנְטַ קְרִינַן צִיטָעַרַן.
נִישְׁתַּאֲרִין דַּי הַעֲמָדָה, וּוּעַן מַעֲנְתָּשָׁן הָאַבָּן זָיַן גַּעֲרָגָטָן, אַן גַּלְיִיכְטַן
נִישְׁתַּאֲרִין אַוִּיס דַּאַס דִּינְגָעָנִישַׁ מִיטַּן נַאֲרַן אַ צְעַנְעָרַן — וּוּאַלְטַ צְוִוִּישַׁ
הָאַדְלָעַן מִיטַּן יְוָנָגַן גַּעֲקָומָעַן צַוְּן אַ גַּעַשְׁלָעַגַּן.

דָּעַר יְוָנָגַן אַיְזַאְרִיסַטְמַיט אַ כָּלְעָרַעַן. הָאַדְלַן הָאַטַּן אַיְם מִיטַּן
גַּעֲגָבָן פָּנַן אַיְרַן זִיְּתַן דַּי צְוִוִּיתַעַן כָּאַבָּעָרַעַן. דָּעַרְנָאַרַן, אַ בְּיוֹזַעַן
הָאַטַּן זַיְּ גַּעֲנְוָמָעַן אַוִּיקְפָּנְעָלְעַן דַּי עֲגָעַן בְּרוּינָעַן שְׁוֹבָעַן, וּוּאַס הָאַטַּן
אַיְרַן גַּעֲגִירִיכְטַן בְּיוֹן אַיְבָּעַרַדְיַן קְנוּכְּלַן.

— הַעֲלָף מִידַּן אַרְאָפְנָעָמָעַן סְמִלְבָּשַׁן, פְּרִימְעַט — הָאַטַּן זַיְּ זַיְּ
מִיטַּן אַקְרָעָכְעָלְעַן אַנְגָּרוֹפַן.

דַּי מַעֲמָעַ הָאַטַּן דַּי שְׁוֹבָעַ אַרְוִיְּגָעָלְיִינְט אַוִּיךְ אַ בְּעַנְקַלְיַן. הָאַטַּן
אַבְּעַרַדְיַן הָאַדְלַן פְּאַרְקְרִימַט מִיטַּן דַּי לְלִפְנֵן :

— וּוּאַס עֲפָעַס אַוִּיךְ אַ בְּעַנְקַלְיַן? פְּאַרְוֹאַס נִישְׁתַּאֲרִין צַוְּן דַּי אַן
שָׁאנְקַן אַרְיִין, פְּאַרְוֹאַס?

— סַ, יוֹ אַבְּיִיסַעַגְלָעַן אַין שָׁאנְקַן — הָאַטַּן זַיְּ דַי מַעֲמָעַ
אַזְוִי וּוּי פְּאַרְעָנְטָעָרטַן.

— אָזְ אַיְזַיְוָגַן אַין אַ שָׁאנְקַן, נַעֲמַט מַעַן נִישְׁתַּאֲרִין קִין
לְאַקְאַטְאַרַן. וּוּאַס אַיְזַיְוָגַן? מִין שְׁוֹבָעַ אַיְזַיְוָגַן קִין מַלְבּוֹשַׁן נִישְׁתַּאֲרִין?

— וּוּעַרְ זַאֲגַט דַּעַן? חַלְילָה... צְוִוִּיתָגַס, בְּעֵלָן אַ קָּוָן טָוָן
אַפְּשָׁר יָאַ.

— נִישְׁתַּאֲרִין אַפְּשָׁר. נַאֲרַן דַּי שְׁוֹבָעַ זָאַל מִידַּן הַעֲגָבָן אַין שָׁאנְקַן.
דַּי שְׁוֹבָעַ אַיְזַגְעָבָן הַעֲגָבָן אַין אַגְּנוּעָרַד שָׁאנְקַן.

הָאַדְלַן הָאַטַּן נַאֲרַן אַרְאָפְגָעָשְׁלָעַפְטַן פָּוֹן זַיְּ אַ גַּעַשְׁטְרִיקְטַן קָאַפְּ

טָאוֹן, אַ וּוּצָטַן לְיִיבְּלַן. אַוְן אָזְ אַיְזַגְעָבָן בְּלִיבְּלִין נִישְׁתַּאֲרִין מַעַרְ, וּוּי אַיְזַיְוָגַן
אַ פְּאַרְכָּאַגְּנָעַר בְּלוֹזְקָעַן. הָאַטַּן זַיְּ עֲרַשְׁתַּאֲרִין אַוִּיפְּסָנִי גַּעֲנְוָמָעַן אַרְוָמַן.

קִין אַיְבָּעַרַד זַעַר קִין.

— דַּאַ וּוּטַס זַיְּן?

— דַּאַ, הַזְּדָלְשָׁן.

- ס'אייז טאקע אַזּוֹי וואָרָעָם, ווי דָה האָסָט גַעֲזָגָט ?
 — וואָרָעָם, ווי אַין אָן אוַיּוֹן.
 — אַיּוֹן וואָאו אִיז דָא עַרְגָעָץ ס'בִית-הַפְּסָא ?
 — אַין דָרוּיסָן, צוֹוַי טְרִיטְסָן דָעַר טְרִיר.
 דִי מַאְמָעַ האָסָט צָו האַדְלָעָן גַעֲרָעַטְסָה הַכְנָעַהָדִיק, מִיטַ אַ פָאָר.
 לעַגְן שְׂמִיכְעַלְעַ, אַזּוֹי ווי זַי ווֹאַלְטַה האַדְלָעָן עַפְעַס שְׂוִילְדִיק גַעֲזָעָן.
 — אַין וואָאו אַיז עַרְגָעָץ דָעַר מַאנַן דִיְינְגַע ?
 — עַרְגָעָט, מַן-הַסְתָמָם, בָאַלְדַ צְוִיגְזִין.
 — וּעַרְגָעָט מִיר אַוִיפְשְׁטָעָן ס'בְעַטַּה, וּוּרְעַז ?
 — מַעַט שְׂוִין אַוִיפְשְׁטָעָן.
 — אַיּוֹן אַ נַאֲכָט-פְלִי הַחֲסָטוֹ ?
 — ווי שִׁיקְטַ זִיךְעַס, נִישְׁתַ צָו האַבְן קִיּוֹן נַאֲכָט-פְלִי ?
 — אַיּוֹן דָאָס אַיּוֹן דִיְין יְוָגָג ? — האָסָט האַדְלָל פְלִצְצְלִינְגַ אַנְגָעַ.
 שְׂטָעַלְטַ אַוְיפְ מִיר אַיְרָעַ גַרְוִיסָע, קַעְצִישְׁעַ אַוְיגָן אַין בְשֻׁעַת-מְעַשָּׁה
 האָסָט זִיךְעַדְסָבְרִיְיטָעַ מַוְילְ אַיְרָס פִיכְיכְטַ צְעַמְיִיכְלֶטָן.
 — יְאָה, דָאָס אַיּוֹן מִין מַעַנְדָל ? ס'יְנְגְסְטָעַ, זָאַל גַעֲוָונַט זִיךְעַן.
 — האָסָט נִישְׁתַ גַעֲהָאָט מַעַרְמִיטַן מַאנַן דִיְינְגַע ?
 — נַאֲן אַ מִידְעַלְעַ, אַים צָו לְאַגְגָעַ יְאָר — האָסָט דִי מַאְמָעַ
 טְרוּעִירִיק פָאַרְבּוּינְקָן מַיטַן קָאָפָן.
 — קִיּוֹן עַיְן-הַרְעָע... אַ יְוָגָג ווי אַ לִיכְכָט. קָומַ נַאֲר אַהֲרָה
 דָו... — האָסָט זַי מִיךְ אַ רְוַף גַעֲטָוָן מַיטַן קָאָפָן.
 כִּבְין נִשְׁתַ צְוָגְעָגְנָגְעָן. דִי פְרַעְמְדָע יְדַעַנְעַ אַיּוֹ מִיר נִשְׁתַ
 גַעֲפָעַלְן.
- בַּיִי ווּעַמְעַן לְעַרְנְסְטוֹ ?
 — בַּיִי סִימְעַ-יְוָסְפָן — האָסָט דִי מַאְמָע גַעֲנַטְפָעַרְט פָאָר מִיר.
 — אַיּוֹן מִיט אַ שְׂוִימְלַ פִישְׁטָטוֹ שְׂוִין ?
 כַּחֲבַב גַעֲזָעָן, ווי דִי מַאְמָעַ פְנִים בָאֲגִיסְטַ זִיךְ מִיט אַ פְלָאָט.
 האַדְלָס מַוְילְ האָסָט זִיךְ צְעַנוּמוּן בֵינוֹ צָו דִי אוּירָן צִוְיָן. אַיְיךְ
 אַלְיִיְין הַחֲבַב נִשְׁתַ גַעֲוָוָאָסָט, וואָאו מַעַן טָוָט זִיךְ אַהֲרָן. דִי יְוָדָעַנְעַ
 האָסָט זִיךְ דָאַ אַרְיִינְגְעַרְסָן, ווי אַ פְאַקְלִילְגָגָן. ס'הָאָט זַי נִשְׁתַ גַעַ.
 אַרְטַ מִין צְעַטְוּלְטִיקְיַיט, נִשְׁתַ דָעַר מַאְמָעַס פָאַרְפָלְאָמָטַ פְנִים. זַי
 האָסָט מִיר גַעֲשְׁמִיכְלֶט גַלְיִיךְ אַיּוֹן אַרְיִין, גַעֲוָופְטַ מִיט דָעַר

בָּאָו, גַּעֲשֵׁלְעַפֶּט צִוקְעַרְלַעְךְ פָּוֹן אָ בָּאַרְכָּאַנְקָעְ אַרְוִוִּיט אָוָן וְשָׁאַמְזָעָגְן
דיַק מִיטָּן מוֹלִיְּ, הָאָט זִי אוּפְּסָנוּי נְעַפְּרָעָגְטָ:

— אָוָן וְוָעָן שְׂתִּיְיט אַיְךְ דָּעָר מָאָן דִּינְגָּרָה, הָעָ, פְּרִימְעָט ?
— בְּאַגְּנִינְגָּן.

— וְוָעָט עָר דָּאָךְ מִיךְ נִישְׁתְּ לְאָוָן צִוְּטוֹן קִין אָוִיגְ? ...

— חַלְפִּיהָ, אָוָר וְוָעָט מִיךְ נִישְׁתְּ אַוִּיפָּה, וְוָאָס אַיְךְ הָאָב
אָ שְׁלָאָךְ, וְוִי אָהָן.

פָּוֹן נְגַנְגָּן שְׁמוּעָס הָאָפְּ אַיְךְ מִיךְ מִשְׁעָר וְגַעְוָעָן, אָז
הָאָדָּל הָאָט זִיךְ אַרְיִינְגָּעָזְגָּוִוִּין צָו אָוָנוּ אַיְן קְרָךְ אַרְיִינְ.
שְׁוִוָּעָט דָּעָר מַאְמָעָן נִישְׁתְּ זִין טְרוּיְעָרִיךְ: נָאָךְ אָ מַעְנְשָׁשׁ וְוָעָט וְאַגְּנִינְגָּן.
אָט אַזְוִי, וְוִי טְהָאָט גַּעְוָאַיְינְט אָנְ דָּעָר אַלְטָעָר דִּירָה יוֹשָׁע דָעָם
בְּעַדְגָּעָרָס.

פְּנוּנְדָּעָסְטָוּוּוֹעָן בֵּין אַיְךְ אַיְן יְעֻנְרָ נְאַבְטָ שְׁפָעָט אַנְטָשָׁאָמָן
גַּעְוָאָרָן. אַונְטָעָר דִּי פְּאַרְמָאַבְטָע אַוְינוֹן הָאָבָּא אַיְן גַּעְוָעָן תְּרוּמְגָּנִין אַיְבָּעָר
דָּעָר שְׁטוֹבָּה דִּי פְּרָעָמְדָע יְוָדָעָנָע — אָ קִילְעַכְדִּיקָעָ, אָ וְוִיכָעָ, אָ צְוִוִּי וְוִי
אָן אַיְבָּרְגָּעָט. כְּחָאָבָּבָּסְדָּר גַּעַחְעָרָט דָּאָס טְקִיפָּן פָּוֹן הָאָדָּלָט
אַיְזָעָרָן בְּעַטְלָה, דָּאָס זְוָפָּן אַיְרָס מִיטָּ דָעָר נָאָה, דָּאָס אַיְבָּרְגָּעָט
מִיטָּן מוֹלִיְּ, אָוָן עַטְלָעָכָע מַאְלָה הָאָבָּא אַיְךְ אַפְּלִיְּוָ גַּעַחְעָרָט מַשְׁתִּין זִין
אָן אָ בְּלָעְבָּעָן כְּלִי אַרְיִין.

מְאָמָן אָבָּא בְּלָעְבָּעָן לְאָבָּא בְּלָעְבָּעָן לְאָבָּא בְּלָעְבָּעָן

הָאָדָּל הָאָט גַּעַקְאָנְט אַלְטָ זִין אָ יְאָרָ פְּעַלְצִיק. זִי אַלְיִין הָאָט
גַּעַהְאַלְטָן, אָזְעָס גַּיְתָּ אַיְרָ עַרְשָׁתָּ. בֵּין הַוְּנְדָעָרָת אָוָן צְוָאָגָן.
צִיךְ יְאָרָ, דָּאָס דְּרִיְּטִיקְסְטָע. נִישְׁתְּ מִעָרָ, דָּאָס בְּטָעָרָעָ לְעָבָן אָוָן
דִּי וְוִיסְטָעָ פְּרָנָסָה, נְעַפְעָן, הָאָבָן זִי גְּרִיְיָ אָוָן אַלְטָ גַּעַמְאָכָט.

אמאל האט האדל געהאט א מאן, א יוד א לא-יצלה, מיט א פֿאַרְעַלְטָעֶרט מיחוש. האט האדל געשלאגן מיט אים די כפורה און חתונה געהאט מיט א צוועין מאן. פּוֹן בִּידֻעַ מענער האט האדל געוואָטַה האָפּן קְנֵדָעַ, גַּעֲפָרָן צַי גּוֹטְעִיְּדוֹן, אוַיסְגָּעַ, וּעַן וּאוֹ נָאָר אַ דְּאָקְטָאָר, גַּעֲטְרוֹנוֹקָעַן קְרִיטְעַכְצָעַר. נָאָר זַיִ, דַּי מַעְנָעַ, אָזַי דַּעַר עַרְשְׁטוּרַעַ, וּדַי דַּעַר צְוִוְּטוּרַעַ, צְעַנְעַן גַּעַ, וּעַן אַבִּיסְלַט טַוְיבְּלַעַן. זַיִ האָפּן נִישְׁטַ גּוֹטַ נְעַהָרַט, וּאָסַ האָדָל וּלְפּוֹן זַי.

זונען אוַיפּן גְּרוֹסִין הוֹרֵף, הִינְטָעַר דַּעַר שַׁוֵּף, וּאוֹ האָדָל האט גּוֹוֹאוֹיָנַט, גַּעֲשָׁתָגָעַן וּוַיְבָעַר מִיטַּמְּידַן אָוֹן מִיטַּגְּרוֹסַ נִיגְעַרְקִיטַט אַיְנְגַּהָּעָרַט זַיִ אַיִן דַּי וּוַיְסָטַע קְלָלוֹת, וּאָסַ האָדָל האט גַּעַשְׂתִּיט אָוַיְףַּ דַּי קַעַפְּ פּוֹן אַיְרָעַ מַעְנָעַר. זַי אַיִן — האט זַי גַּעַשְׂרִיגַן — אַיִן דְּאָן גּוֹוֹנַט וּדַי אַנְסַט. אַלְעַ דְּאָקְטָוִירִיטַט מִיטַּאַלְעַ גּוֹטְעִיְּדוֹן פּוֹן קְרִוְן-פּוֹלִין האָפּן עַס אַיְרַ מַבְטִיחַ גַּעַ, וּעַן, נִישְׁטַ מַעַר, דַּי מַאְגָעַן — אַז אַצְּאָרַן פּוֹן הִימְלַ זַאַל זַי טַרְעַפְּן.

הַאָדָלַס אַנְדָּרָעַר מִאן אַיִן גּוֹוֹעַן אַיִן אַ בְּכּוֹדִיקָעַר, אַ שְׁטִילְעַר. עַר האט גַּעֲקָעַנְטַ אַרְיִינְקָוֹן אַיִן אַ פָּרָקַ מַשְׁנוֹוֹת, זַאָגַן אַמְּאָל אַ גְּלִיכְוּעַרְטַל, בַּאֲשִׁינְגַּעַן אַ שְׁמָחָה. האט אַבָּעַר האָדָל אָזַי לְאָגַג אִים גַּעֲפִינְקָט, בֵּין דַעַט יָדַיַּה האט זַיִ עַפְעַט אַפְּגָעַרְיסַן אַיִן דַי גַּעַדְרִירִיט. עַר האט זַיִ אַוְעַקְגָּלְיִיגְט, אַפְּ גַּעַרְעַכְצַט אַ שְׁטִיקְלַ צִיְּטַ, אָוֹן מַעַר פּוֹן בָּעַט וּנִשְׁטַ אַוְפְּגַעְשְׁטָאָגָעַן, אַ דְּרִיט מְאָל חַתּוֹנָה האָפּן האט שְׁוִין האָדָל נִשְׁטַ גַּעַ, וְאַלְטַט. אַז אַלְעַ מַאְגָעַן זַעַנְעַן וּוַעֲרַט דַעַט טַוִּיט, וּאָסַ וּוּטַז זַי דַי גַּיִן אַיְנְשָׁטָעַן אַיִר לְעַבְּן? אַיִן זַי צַו עַטְלָעַכְעַ אָוֹן דְּרִיטִיק יָאָר, אַ קִּילְעַכְדִּיקָעַ, אַ רְוִיטָעַ, מִיט אַ פָּאָרְנוֹאַשְׁטַ פְּנִים, גַּעַבְּלִיבַן אַ וּוַיְסָטַע אַלְמָנָה, נִעְבָּעַת, אוַיפּן גַּאֲגָנָן לְעַבְּן.

אַז מַעַן בְּלִיְבַּט אַז אַלְמָנָה, אַיִן פְּרוּעִיךְ צַו לְעַבְּן אַלְיַין אָוַיְףַּ דַעַר וּוּלְטַ, אַפְּלִיּוֹ פָאָר אַזְאָה האָדָל. האט זַי זַי גַּעַצְיָגַן צַו פְּרַעְמָדָע מַעְנָטַשָּׁן. אַוְמָעַטִּים האט זַי מִתְגַּעֲפַרְט דַעַט גַּרְיַיְנָה, גַּעַקְאָוּעַטְן קוּפְּעַרְט אָוַיְףַּ רַעְלָעַד, וּאָסַ אַיִן פּוֹן טָאָגַ צַו טָאָגַ שְׁוּרָעָרָעַד גּוֹוֹאָרַן פּוֹן שְׁבַּתְדִּיקָעַ לִיכְטָעַרְסַ, פּוֹן קִישְׁנָס, פּוֹן

אלבושים, וואס אָרְעָמָע מונטשן האבן בי' איר פָאַרְמְשְׁפּוֹנֶט און נישט געהאט זיידערנאָך פָאַרְוֹאָס אוַיסְצּוּקִין. דאָס מאָל האָט זיך מײַן מסע, זעט אוּס, גָּאַמִּיט, אָן האָדָל זאָל פָאַרְבְּאַנדּוּשָׁן מיט אִיר קוּפּוּרֶט צו אָונָן אֵין קִידְרִין.

ערשותנו — האָט די מאָמָע געזנט — וועט זיין צו-שטייער אוּס דירָה-געַט, אָונָן צוּיְטָן — וועט טָקָע זיין היימְלָעַכְעָר אוּס.

דער טָאַט אַיְן פָּוּן דער נִיעָר שְׁכַנְתָּע נִישְׁת אַיְבָּרִיךְ צַיְּן-סְרִידָן געווען. אַיְן יַעֲנֵר צִיטָה האָט דער טָאַט עַלְיָהִין גַּע-קָאנְט צָלָן דירָה-געַט, אַיְן מִפְּחַה הַיְמְלָעַכְעִיטָה האָט עַד נִישְׁת פָּאוּשְׁטָאַנְעָן, מיט וואָס סְאַיְן דער מאַמְעָן אָזְוִי נִשְׁת הַיְמְלָעָן. האָט עַד אַגְּגָעָקָוּקָט הַאַדְלָעָן מיט אַפְּאָרְקָרְוּם, פָּרָעָם-דע אוּגן. שוֹיְגָנוֹדִיק האָט עַד באַטְרָאַכְט דעם גַּעַקָּאָוּעָטָן קוּפּוּרֶט, דערנָאָך האָט עַד אַיְבָּרְגָּעָפְּרִיט די אוּגן אוּס מַאמְעָן: — צו וואָס האָט עַס גַּעַטְיוֹגָט, פְּרִימְעָט? — האָבן בְּפִירּוּשׁ די אוּגן זִינְיָע גַּעַפְּרָעָגָן.

הַאַדְלָעָן האָט פָּאַרְשְׁטָאַנְעָן דעם טָאַטָּס קָוּקָן. האָט זַי צַע-נוּמָען דאָס אַגְּגָעָרָאַלְעָן, פִּיכְתָּעָמָיל אָונָהִיך גַּעַפְּרָעָגָן:

— וואָס קְרָקְט אִיר אָזְוִי, רִי לִיְזָעָר?

— פָאַרְוֹאָס זאָל אִיך נִשְׁת קָוּקָן? אוּס אַשְׁיָּעָן יַודְעָנָע קְוָטָמָע... — האָט זַי דער טָאַט גַּעַוְיָצָט. — כְּעַכְּבִּיכְעָה... — אַיְן הַאַדְלָעָן פָּנוּים גַּעַוְאָרָן קִיְּלָעְבְּדִיק-צַעְנִיְשָׁה. — אַפְּנָעָר סְוּאָר, רִי לִיְזָעָר, אָז כְּבִין נָאָך נִשְׁת צַו פָּאַרְזִינְגְּדִיקְן? ...

— נָאָך, הַעֲרָשָׂוִין אוּס, הַאַדְלָעָן — האָט זַי די מאָמָע מיט אָגִיך קָוּל אַרְיִינְגְּעָמִישָׁט.

— פָאַרְוֹאָס זאָל אִיך אוּסְהָעָרָן, פָאַרְוֹאָס? וואָס בִּיסְטוֹ אַיְפְּעָרְזִיכְטִיק?

— כְּבִין נִשְׁת אַיְפְּעָרְזִיכְטִיק, נָאָר כְּהָאָבָּן נִשְׁת לִיגָּע אַזְעָכָע חַלְצָהָלָע.

— עַד הַעֲרָתָה דָאָך סִי ווּסִי נִשְׁת, וואָס מַזְעָדָט צַו

אימ — האט האדל נבטל געמאכט דעם גאנזן שמייעס.
דער טאטטע, קאן זיין, האט טאקט נישט געהערט. אין
אבעער האפ יא געהערט, און דוקא אלי, פון אנהויב אן.
ס'האט מיר ווי געטן האדלס הווק-מאכן פון טאטנס
טויבקיט.

אייר הוין און פארשייט רעדן האט מיך געתטאכן אין די
אברים. כ'האפ די דאזיקע אויסגעפאשטע יידענע פינט געריגן,
ווי א טפין.

וי האט אריינגעברעננט אין אונזער שטוב ענגשאפט, גע-
שרוי. דער געקאוועטער קויפערט, וואס איז ערליך טעג גע-
שטאנען אין קין, איז איז מיטן מיטוחאך אריינגעפאך אין
דער גרויסער שטוב אריין. האדל אליין איז פון טאג צו טאג
געווארן בריטער, פון טאג צו טאג האט זי מערכ געלאאנט.
די מאצע האט דורך דער דאזיקער צייט געהאטס פארלוירן
דאס וויבע, שיינע גוידערל פון ווארשע. ס'פנימ אירס איז
געווארן אויסגעציגן, פארשפיצט. אינדעפריה האט זי שיין נישט
געטראגן דאס שווארצע, זידענע אונטערקליד פון דער מומע
גיטל-האדרעס, נאך א פראסטע בארכאנקע אין פאסן. זי איז גע-
ווארן העכער, שעילען.

האדל אבעער האט געויגט מיט די באקעט, איזו ווי א קפ.
וי האט זיך אויסגעדרייט איבער דער שטוב מיט נאקטע,
אויסגעפאפלטע הענט. זי האט געקעט איד בלאנד שייטל מיט
א געדיכט שמירעכטס, וואס האט געדרייט אין דער נאץ אין
אפעגעוצט זיך איזט גומען. זי האט נישט אויפגעהערט צו
קיין שטיקער פלאן, צו נאשן געדע, פטעט כאלווא, צו בע-
לען זיך, איזו ווי ולדאడק מיט זינע אויטגעבעטלט שטיקער
ברויט.

געגעסן האט האדל אויסגעדרייט מיטן פנים צו דער
וואנט. זי האט קינמאָל נישט מכבד געוען. און ס'האט זי
ווער געטראפֿן עסן, האט זי גיך אַפְגָעָוִוִישֶׁט די ליפן און מיטן
ביסן אין מיל, איזו ווי זי וואָלט אַגְעָוִוִינִיק געהאָלְטָן אַגְבָּה-
האט זי געווארט, פין יעגר וועט זיך אַפְטָרָגָן.

האָדָל האָט מורה געהאט פֿאַר אָן עִין-הֶרְעָה. אַלְעַ מאָנוֹ
טָאג אָון דָּקָנָעָרְשָׁטָאג האָט די מָאַמָּע גַּעֲמָוֹת אַגְּגִיסָּן אַ גַּלְאָז
וּוּאַסְעָר, אַרְיִינְגָּזָן דָּאָרָס אַ הַיִּסְעָה, הַילְצָרְנָעָ קְוִיָּה, טְנוֹן
קָעָן די פֿינְגָּעָר אַיְן וּוּאַסְעָר, אַרְמוֹנָאַשָּׁן האָדָלָס פְּנִימָה, טְלְעָא.
כָּעַ נְאָל אַוִּיסְפְּרִיעָין: "אוֹף אַלְעַ וּוּסְטָעָה וּוּעַדָּעָה, אוֹף
אַלְעַ פּוּסְטָעָה פְּעַלְדָּעָה", אָון אַזְוֵי אַרְוֹם אַפְּשָׁרְעָכָן האָדָלָעָן די
עִין-הֶרְעָה.

מיר אַיְזָן אַ סְּךָ מָאָל פְּאַרְגָּאַגְּגָעָן אַונְטָעָר דָּעָר נָאָזְדָּעָר קִיצְצָא.
דיַקְעָר רִיחָבָן פְּאַמְּעָרָאַנְצָן, וּוּאָס האָדָל האָט גַּעֲנָאַשָּׁט, פָּוּן אַיִּינְגָּעָ
מְאַכְּטָס, וּוּאָס אַיְזָן גַּעֲשָׁטָאַגָּעָן אַונְטָעָר הַאָרוֹלָס בְּעַט. אָון כְּאַטָּש
כְּחָאָב האָדָלָעָן נִישְׁטָה לִיב גַּעֲהָעָט, האָט אַיךְ פְּוּנְדָּעָסְטוּוּגָן גַּעַיָּה
כָּפְּטָס פָּוּן צִיְּתָה צְוִיְּתָה אַ בְּלִיכָּהָהָן, וְאוֹזְיָה זִיךְּתָּזְדִּיקְּתָּאָלָעָקָט.
איַגְּנָאָל האָט מִיךְ האָדָל צְוּגָּרְוּפָן, אַ קְוֹק גַּעֲטָוּן מִיר
גַּלְיָיךְ אַיְן פְּנִימָה אַרְיָין אָון דָּעֶרְלָאַגְּנָט מִיר אַ שְׂטִיק פְּלָאָזָן:

— נָאָזְגָּטָש — האָט זִי גַּעֲזָגָט — דָּאָזְטָטוֹן אָז
דוּ וּוּסְטָס זִיְּן אַ וּוּאַלְעָר יְוָגָּה, וּוּסְטָסְיָוּן קְרִיגָּן וְאָן.
צִי כְּבִין גַּעֲוָעָן אַ וּוּאַלְעָר יְוָגָּה, וּוּסְטָס אַיךְ נִישְׁטָה. נָאָז
איְן אַ פְּאָר טָעָג אַרְוֹת, האָט זִי מִיךְ וּוּידָעָר צְוּגָּרְוּפָן, אַרְוּמָגָע.
קוּקָט מִיךְ פָּוּן אַלְעַ זִיְּתָן אָון גַּעֲגָבָן אַ שְׂטִיק כְּגָלוּוּעָ:
— עַם, בְּרִיזְדָּעָה, בִּיסְטָס עַס וּוּרְטָה... — האָט זִי וּוּאַיָּה.
יוּנְגָעָרִישָׁ צְוּגָּמָאָכָט אַיְזָן אוֹיג אָון דָּעֶרְלָאַגְּנָט מִיר אַ קְנִיפָּאָן
דִּיקָן פְּלִיאָישָׁ פָּוּן דָּעָרָה האָנָט:

— סְאַיְזָן גּוֹט, הָעָ?

די כְּגָלוּוּעָ אַיְזָן טָקְעָ גּוֹט גַּעֲוָעָן. אַבְּעָר פְּאַרְהָוָאָס קוּמָט
mir צִי קְנִיְּפָן אַיְזָן דִּיקָן פְּלִיאָישָׁ אַרְיָין ?
סְחָאָט וּוּי גַּעֲטָוּן. אוֹף דָּעָרָה האָנָט אַיְזָן גַּעֲפְּלִיבָן שְׁטִיָּן
אַ בְּלִיעָה, אוּפְּגָעָלְאַפְּעָנָעָר צִיְּכָן, וּוּאָס אַיְזָן מִיטָּדָעָר צִיְּתָה גַּעַיָּה
וּוּאָרָן שְׁוּאָרָן. כְּחָאָב מֹרָא גַּעֲהָעָט, די מָאַמָּע זְאָלָגָן נִישְׁטָה דָּעָרָה
זָעָן. כְּבִין מַזְחָלָגָן גַּעֲוָעָן האָדָלָעָן די כְּגָלוּוּעָ מִיטָּן פְּלָאָזָן, אָן
זְאָלָגָן זִי מִיךְ אַוִּיפְּהָעָרָן צִי קְנִיְּפָן אַיְזָן דָּעָרָה האָנָט אַרְיָין.
מִאָכָט זִיךְ אַמְּאָלָגָן, אַ שְׁבָתְדִּיקָעָר אַינְדָּעָרְפָּרִי. אָן שְׁטוּבָ אַיְזָן
נָאָזְגָּטָש גַּעֲוָעָן אוּפְּגָעָרְוִימָט. דָּאָס גַּעַלְעָה, פִּיכְתָּעָ זְאָמָה,

וואס מען האט נעכטן פארזאקט אויסגעשיט. און איצט געלעגן וויס און טרוקן. אויפן פענטער זענען געשטאנען קאלטער טע-ערס מיט נאך קעלטערע פיש. די מאמע איז געהאט אועק-געלאפֿן צו דער מומע מרימ. עפֿעס האט דאָרטן גענזֿלט ער-צער אועקפאָלן. קיין טי איז שטוב נישט געווען. די צלטער פָּאוֹלְאָזָע, וואס האט שבט געהיצט בי אוננו אונטער דער קִין, האט זיך היינט פָּגָרְשָׁפָעְטִיקְט. דער טاطע האט שווין געהאט מעביר געווען די סדרת, גענזֿלט אַ גַּעֲוֹל וְאַרְעָא. מע טי. מוֹן זִין, אָז פָּאָר גְּרוּיס טְרוּקָעְנִיש אָזְמוּנָה, האט ער מיך צְלָע פָּאָר מִינּוֹת גְּנוּמָעָן מִינְטָעָרָן, בְּזִיאָל אוּפְּשָׁטִין:

- שוין צייט צו גיינ דְּקוּעָנָען!
אונטערן איבערבעט איז געווען ווֹאָרָעָם. איז שטוב איז אַרְומְגָעְלָאָפְּן אַ קָּעֵלָט. ווי אָזְוִי האט זיך מִיר גענזֿלט גַּוּסְטָן אוּפְּצָוּשְׁטִין? האט אַיך געצעערט.

- בָּגָלְד, טاطען, נאך אַ קְלִין בִּיסְעָלָע.
דער טاطע האט זיך נישט געקאנט דערווארטן, נישט אויף מִיר אָז נישט אויף דער פָּאוֹלְאָזָע. האט ער פָּגְרוֹאָרְטִין דעם טְלִית אויף דער קָאָפְּאָטָע, אויפֿן טְלִית אַרְוִיְגָעְצִיגְן דעם פָּאָלְטָן אָזְן אַגְּזָנְדִּיק בְּזִיאָל לְמַעַן־הַשְׁמָמָה גַּדְיָךְ קְוּמָעָן אָז בִּיתָּה.
מדרש גְּרִיןִין, אָז ער אַוּוּקָעְגָּנָעָן אַלְיָין.

מן האט נאך צְלָע נישט געגּוֹסְט אוּפְּצָוּשְׁטִין.
כְּהַאֲבָב גְּנוּמָעָן צִיְּלָן בֵּין הַוְּנָדָרֶת אָז אַפְּגָעָמָאָכְט בֵּין מִיר, אָז בֵּין הַוְּנָדָרֶת אָז אַיִינָס שְׁפְּרִינְג אַיך גַּלְיָיךְ אַרְוִיס פָּוּן בעט. האט אַיך אַפְּגָעָצִילְט בֵּין צָוִי הַוְּנָדָרֶת אָז... בֵּין צְלָע גַּעֲלָגָן.

אי אָט אָזְוִי צִיְּלָנְדִּיק, האט אַיך דֻּרְוָהָרֶט, ווי אָז קִין פָּאָרְשָׁלִיסְט מַעַן די טִיר.

וואס עפֿעס אַיִמְמִין דַּרְיָנָעָן פָּאָר אַ פָּאָרְשָׁלִיסְט די טִיר
וואס גִּיט דָּאָרֶת הַאֲדָלָה טָוּן?
ס'הָאָט נִישְׁט לְגָנְג גַּעֲדוּרֶת אָז אַיך האט דַּעֲזָעָן האָדָה.
לְעַן שְׂתִּין אָז שְׁטוּב. מוֹן זִין, אָז זִי האט צְלָע אַלְיָין נִשְׁט גַּעַסְטָן, ווי אָזְוִי זִי זַעַט אוּס. קִין בָּאָרְכָּגָנָעָן האט זִי אַיצְט

אינגעאנגן נישט געהאט אויף זיך. זי איז גאר געתטאגען אין א פאר וויטיג, מרייטיג הויזן מיט שפיצן, א שטיגער, ווי דיא קונצנמגערט, וואס וויזן שווארץ-קינצלערדי בי "טשאפעלאַע" אין דער "בודע". קיין שלאָפֿ-קִוֶּפְּקָעָה האָט האָדָל אויך נישט געטראָגן. איצט ערשות האָפֿ איך דערזען, אָז האָדָל האָט אָ שיטערן קאָט האָר. גרוּזַעַנְעַן זיך אויך. וואס איז דאס מיט האָדָלען? זי קוקט זיך גיך אָרוֹם אַיבֵּער דער שטוב, זי גיטש צו און פָּאָרְרוּקָט די פָּאָרְהָעָנְגָּלָעָךְ בי דִּי פָּעָנְסְּטָעָר.

איוּ עס מיר געווען אָ גרוּיס חידוש. וואס אָרט זיך אָז די פָּאָרְהָעָנְגָּלָעָךְ שְׂתִּיעַן אָוִיפְּגָּרוּקָט? נאָר האָדָל, זעט אויס, האָט געהאט אַירס אָ שטיקל' חשבּן. אַידער כ'הָאָפֿ נאָך צִיט געהאט צו דערטראָכָטן מיין געדאנק בִּזְוּן סֻחָּה, האָט זיך האָדָל געוּבָּן אָ גַּלְּיטָש צו צו מיין בעט אָז אָוּעָקְגָּעָנְעָצָט זיך.

ס'הָאָט מיך באַשְׁלָאָן אָ שְׂוִוִּיס מיט אָהיַן. ס'איַן געווען פָּאָר מיר אָגְּרִיסָע בּוּשָׁה, וואס אָ פרעְמָדָע יְדַעְנָה האָט זיך אָוּעָקְגָּעָנְעָצָט צו מיר אוּפְּנָן בעט. אַיך האָפֿ נאָך נישט געוּאוֹסָט, וואס האָדָל אִיז אוּסָטן. אַבְּגָעָר כ'הָאָפֿ גַּלְּיָיך געוּבָּן אָ צִי אַרְבְּגָעָר דאס אַיבְּרָבָּעָט אַיבְּגָעָר קאָפֿ אָז בָּאַהָאָלָּעָן מיך אַינְגָאנְגָּן אִין דער שְׂוִוִּיסְּקָעָר וואָן רַעֲמָקִיט אָרִין.

- וואס באַהָאָלָּטָסָטו זיך אָזְוִי? - האָט האָדָל אָפְּגָעָה. דעקט דאס אַיבְּרָבָּעָט. - נאָ, - האָט זיך געוּבָּט - נעם אָ צּוּקְעָרְלָגְעָד.

- אַיך ווּל נישט קיין צוּקָעָרְלָעָךְ! לְאָזַט מיך אוּפְּהָוִיְּבָּן - שְׂרֵי נישט אָזְוִי. דוּ ווִיכְתָּא אָז אַיך הָאָפֿ שְׂוִין אַמְּאָלָּעָט אָ יְוָנָגָן, וואס האָט אָזְוִי גַּעֲשָׁרִין - אִיז אַיר קוֹל מִיטְאָמָּךְ גַּעֲוָאָרִין הַיּוֹעָרִיךְ.

mir האָט זיך אִין דער מִינְגָּט אַוְיסְגָּעָדָכָט, אָז אַיך בֵּין טאָקָע דאס יונְגָל אָז האָדָל האָט מיך שְׂוִין דערשְׁטָקָט. אַנדְעָרֶש קָאָן אַיך עס נישט פָּאָרְשְׁטִיְּן. זי צוֹנָג אִיז מיר גַּעֲבְּלִיְּגָן פָּאָרְשְׁטִיְּפָט. אִין דִּי פִּיס, סָאמָע בַּיִּ דִּי פְּנִיגְעָר, אִין

- געונדרן איזוי קאָלט, איז ס'האָט אָוש אַנגעהויבן שטענן.
- בהמה, וואָס דו ביסט - האָט זיך האָדָל אַנגאגנ贇ן
אייבערגעבעויגן אַיבער מיר - כ'האָפּ פָּאָר דִּיר אַנגעהורייט פָּאָ
מערגנ贇ן אָוֹן ווַיְמַרְיִיבָן אָוֹן ווּעַלְשָׁעַנוּ נִיס. אָוֹן וואָס, מײַן
סְטוּ, ווַיְלַאֲךָ פָּוֹן דִּיר!
- זיך האָט נישט געָזָגָט, וואָס זיך ווַיְלַ, נאָר אַומְגָעָרִיכְט
אַריינְגָעָכָאָפּט מִין מַוְיל צוּוִישָׁן אַירְעָ אַנְגָעָדָלָל עַנְעָן, דִּיקְעָ לִיפְּן.
כ'האָפּ פָּאָרְלוּירָן דָּעַם אָטָעַם. כ'האָפּ מִיר גַּעַשְׂטִיקְט, כ'האָפּ
גַּעַרְיסְּן דִּי לִיפְּן פָּוֹן אִיר מַוְיל אַרְקָיס. אַבְעָרָה האָדָל אַיְן
געוּעָן שְׁטָאָרְקָעָר פָּוֹן מִיר. מִיט דִּי הָעָנָט, אַזְוִי ווַיְיַמְּט
צְוֹוִי צְוֹאָגָעָן, האָט זיך צְוֹגָעָהָאָלָטָן דָּעַם קָאָפּ. נאָך אַמִּיט
נוֹט אָוֹן אַיְךְ האָפּ דָּעָרְפִּילְטָן נַעֲבָן מִיר האָדָלָס פָּעָרְצִיקְיְּרִיךְ
אוַיסְגָּעָפָאָשָׁעָט לִיפְּבָּ.
- טִיעָרְדָּעָר - האָט זיך שׂוֹן נַיְשָׁט גַּעַרְעִידְט, נאָר גַּעַ.
כָּאָרְכָּלָט - כָּיוּעָל דִּיר גַּעַבְּן גַּעַלְט... כ'האָפּ אַסְטָן גַּעַלְט. אָוֹן
אַזְיַגְעָרָל ווּעַסְטָוָא אַיְיךְ קְרִיגָן. דוּ בִּיסְטָן דָּאָךְ שׂוֹן אַדְרָאָ
וְאַקְסָעָנָעָר בְּחוֹרָ... מַזְוָת דָּאָךְ האָבָן אַזְיַגְעָרָ!
- אַיְךְ דָּעָרְמָאָן מִיר, אַזְוִי ווַיְיַמְּט בְּעֵדָן
נָעָרָס האָט אַיְיךְ גַּעַרְעִידְט אַזְוִי הַיְזָעִירִיךְ. אַבְעָרָה יְוֹשָׁעָן דָּעַם
בְּעַדְנָעָרָס האָט מִיר אַיְינְגָעָנוּמָעָן, ווּעַן מִיר אַיְן גַּעַוְועָן קָאָלָט,
וּעַן כִּיבְּין גַּעַקְוּמָעָן פָּוֹן אַלְוִיהָ. וואָס ווַיְלַאֲךָ פָּוֹן מִיר
הָאָבָן אַזְגָּטָעָן חַאְרִץְגְּרִיבָּל אַיְן שְׁלָעָכְט. אַיְךְ בִּין אַיצְט אַיְן
הָאָדָלָס הָעָנָט, אַזְוִי ווַיְיַמְּט בְּיַבְּלָל.
- אַט גַּט זיך אַלְוִיהָ אַזְגָּטָעָן. כְּקָאָן מִיר גַּאֲרָנִישְׁט ווּרְבָּן.
- אַזְוִי ווַיְלַ, מַזְוָתָנוּ - קְרִיצְט זיך מִיט דִּי צִין אָוֹן
חַיְלָ מִיר גַּעַמְעָן אַוְיָף זיך.
- נאָר דָּאָגְעָשָׁט אַסְטָן. אַיְךְ דָּעְרְפִּיל פְּיַינְעָן פְּחוֹת. אַיְךְ
פָּאָל נַיְשָׁט דָּאָרָט, ווֹאָוּ האָדָל ווַיְלַ, נאָר כִּיגְבָּעָ מִיר אַגְּלִיטְש
וּוַיְמַעְרָ אַוְיָפָן קָאָנָט אַרְוִיָּה אָוֹן פָּוֹן דָּאָרָט מִיט אַיְן דָּרִיְבָּן
אַיְךְ אַוְיָף דָּעַר פָּאָרְלָאָגָעָן.
- מַעֲנְטָשָׁן, רַאֲטָעוּתָן! - צַעֲסָפָע אַיְיךְ מִיר.
- וּוּעַט אַוְיָהָעָן צָוּ שְׁרִיעָן? - גַּט זיך הָאָדָל אַיְיךְ

אֵלֶיךָ אֲרוֹתִיס פָּוָן בְּעַט, אָנוּ אָזְוִי וּוּ אֵיךְ שְׁלָעָט מִיךְ אָוִיף אַלְעָפָר
פִּיר אַיְבָעָר דָּעַר פָּאַדְלָאָגָעָ, אָזְוִי שְׁפְרִינְגְּטַ צַו הַקָּדָל אָוּן שְׁפָאָרָט
אָן אַיד שְׁוּעָרָן טְרִיטַ אָוִיף מִין קָאָרָקָ.

נִישְׁתָּ אַנְדָּעָרָשָׂ, נָאָר הַקָּדָל גִּיטַ מִיךְ דָּעַרְשְׁטִיקָן, אָזְוִי וּוּ
וּ הַאָט דָּעַרְשְׁטִיקָט יַעֲנֵץ יְוָנָגָגָ.

כְּיוֹוִיס נִשְׁטָה, וּוּ אָזְוִי סָאַיְן גַּעֲקוּמָעָן צַו מִיר דָעַר אַיְנָ-
פָּאָלָ. גָּאָט אַלְיָיָן, מָזָו זִיְן, הַאָט מִיר גַּעֲהָאָלָפָן אַוְסְדָּרְיְיָעָן דָּאָסָ-
פָּנִים אָנוּ גַּעֲבָן זִיךְ אַבְּיִס אַיְן מִיטַ דִי צִיְן אַיְן הַאָזָלָס פָּוָסָ.
— גָּנוּבָן — הַאָט זִיךְ דִי יַזְדְּעָנוּ צַעַשְׁפְּרוֹנְגָעָן מִיט אַ-
שְׁפִיצְיָק קָוָי — מַעַדְעָרָא

אֵיךְ הַאָט אַפְּגָעָלָאָזָט דָעַט פָּוָס. הַקָּדָל שְׁפְרִינְגְּטַ אַוְיפָּן
אַנְדָּעָרָן פָּוָס, אָזְוִי וּוּ אַגְּפָעָנְטָעָטָע גָּנוּגָן.

— אָזָו בְּרָעָנְעָן זָאַלְסָטָן, גַּעֲמִינָעָר הַינְּטִישָׁעָר זָוָן!
שְׁרִיְיט זִי — וּוֹאָרָט, אֵיךְ וּוּעָלָ דִיר שְׁוִין צַוְשָׁטָעָלָן אַגְּבָעָלָעָ-
אָזָעָ קְלִיְינָעָר מִמוֹרָן קְרִיכְטַ שְׁוִין צַוְוִיבָעָר אַגְּבָעָרָעָ-
זָאָלָ אָוִיף דִיר קְוּמָעָן.

וּי כָּאָפָט פְּלָוָאָלָג אַלְיִיכְטָעָר פָּוָן טִיש אַרְאָפָט אָנוּ גִיט
אִים אַשְׁלִיְידָעָר אַהֲיָן, וּוּאוּ אֵיךְ בֵּין שְׁוִין אִיצְטָ גַעַשְׁטָאָגָעָן אַיְן
מִיט אַיְלָנְדִיקָעָה הַעַנְטָם אַרְיִפְגָּעָצָיָגָן דִי הוֹיָן.

דָעַר לְיִיכְטָעָר אַיְן גַעֲפָלָן אַיְן וּוּיְיכָן אַיְבָעָרְבָעָט אַרְיָיָן אַנְדָּעָרָט
גַעֲלִילִיכָן לִיגָן, וּוּי אַמָתָה. הַקָּדָל הַאָט אַרְיִינְגָעָטָגָט אַיְן קִיד אַרְיָיָן אָוִיף
אַיְן פָּוָס. אֵיךְ אַלְיָיָן הַאָט אָוִיךְ גַעַמוֹזָט אַוְיסָעָן, וּוּי אַמָתָה.
כִּיהָאָפָט מִיךְ אַגְּנָעָטָן אַיְן אַיְן אַרְיִגְבָּלָק, דָוָרָן דָעַר קִיד
חַאָבָ אֵיךְ נִישְׁתָּ גַעֲקָאנְטָ דָוְרָכָיָן. הַקָּדָל זִיצְטָ דָאָרָט. הַאָט אֵיךְ
אַוְיִפְגָּעָקִיטְלָט סְפָעָנְטָעָר אַיְן דָוָרָן דִי קָאַלְטָעָ פִישָׁ, אַיְבָעָר
דָעַר גַעַלְיְוּעָרְטָעָר פִישָׁ-יְוִיךְ, בֵּין אֵיךְ אַרְיִסְגָּעָשְׁפְּרוֹנְגָעָן פָּוָן שְׁטוֹפָ.
— אָזָו בְּרָעָן זָאַלְסָטָן הַעַנְטָם אַיְן פִיס מִיט לִיעַג אַיְן
לְעַבָּן! — הַאָט אֵיךְ גַעַהְעָרָט הַקָּדָל בְּרַחַת.

אַיְן גָּאָס בֵּין אֵיךְ אַרְיִפְגָּעָפָלָן אָוִיף מַעֲנָטָשָׁן. כִּיהָאָפָט
דָאָכָט זִיךְ, גַעַבְלָאַנְדוֹשָׁעָט. וּוּ אָזְוִי גַיְיָ אֵיךְ דָאָס אַיְן בֵּית מַדְרָשָׁ אַרְיָיָן?
כִּבְּין דָאָן גַאָר פָאַרְקָרָאָכָן צּוֹם אַלְטָן גַאָרָטָן. אַיְן וּוּי אַיְן מִיר! וּוּאָסָ-
וּוּטָם דָעַר טָאָטָעָ וּזְגָן אַיְן וּזְאָס וּוּעָלָ אֵיךְ אִם זְגָן?

ס' האָט געדייערט לַעֲגָעָר, ווי צָלָע מֵאַת, בֵּין אַיךְ בֵּין
געומען אַין בִּית-מָדְרָשָׁ אַרְיִין. מען האָט שווין געהאלטן אַינְ
מייטן דְּצֹוּעָנָעָן. דער טָاطָע, אַרְזָגָעָנוּמָעָן מִיטָן טָליַת אַוִּיפָּן
קָאָפָּ, האָט פָּוּן אַזְיִיט אַקְוּקָעָנָעָן אוֹףָ מִיר מִיט בִּינְעָן,
שׂוּעָרָעָ אַוִּיגָן. ער האָט גַּאֲרָנִישָׁט גַּעֲרָעָדָט. ער האָט נָאָר
אַרְוִיְּפָגָעָלִיגִּיט אַגְּרוּסָעָהָאָט אַוִּיפָּן מִינְ אַקְסָל אַונְ מִיט אַכְמָרָן
נע קָוָל אַנְגָּגָוָיִין מִיר אַין סִידָרָל אַרְיִין:

— נָה, אָ...

אַיךְ הָאָב מִיק אַיְנָגָעָרָבָן מִיט דֵי אַוִּיגָן אַין דֵי גַּעַלְעָע
הַאַלְפָ-צָעִירִיסָעָן בַּלְעַטְלָעָן. אַבעָר קִין אַותִיָּה הָאָב אַיךְ נִישָׁט
גַּעַזְעָן. אַוִּיפָּן קָאָרָק האָט גַּעֲרָעָנָט דֻּעַט טָاطָנָס שׂוּעָרָעָר בְּלִיק.
צָוִישָׁן דֵי שָׂוֹרֶת אַיְזָעָנָעָן דֵי גַּעַנְגָּעָהָאָדָה. אַיךְ הָאָב נִישָׁט
גַּעַוָּאָסָט, צִי דָאָרָף מִעַן שָׂוֹן אַיבָּעָרִמִּשָּׁן. צִי נִישָׁט. כַּחֲאָב
נִישָׁט גַּעַהָעָרָט, וּאוֹ מַשְׁקָעָ חָזָן הַגָּלָט. ער טָاطָע האָט אַלְעָע
פָּאָר מִינְוָס אַרְוִיְּגָעָבָוָיִן דָּאָס פָּנִים פָּוּן אַונְטָעָרָן טָליַת אַפְּעָר
אוֹן חָוֵךְ גַּעַבְרוּמָט:

— נָה, אָ...

ער האָט נִישָׁט גַּעַטָּאָרָט אַוִּיסְרָעָדָן. אַבעָר אַין בְּלוּיוֹן
ברָוּם זִינְגָּט, וּאָס אַיְזָעָגָעָן מַעַר פָּוּן דָעַר נָאָן, ווי פָּוּן
מוֹילָ, הָאָב אַיךְ גַּעַהָעָרָט, ווי ער פְּרָעָגָט מִיט עַקְשָׁוֹתָן:
— וּאוֹ בִּיסְטוֹ דָאָס גַּעַוָּעָן אַזְוִי לְאַנְגָּגָה פָּאַרְוּאָס דְּצָוָן
סְפָּרָ נִישָׁט, פָּאַרְחָאָס? אוֹן וּאָס בִּיסְטוֹ מִיר אַזְוִי צָעוֹשָׁת, וּאָס?
אַ שׂוּעָר אַפְּקָוּמָעָנִישָׁ גַּעַוָּעָן דָאָס דְּצָוָעָנָעָן אַ פִּין, אַ
גִּיהְנָם. כַּחֲאָב גַּעַבְעָטָן גָּאָט — מעַן זָאָל עַס שְׂוִין אַיבָּעָרְקוּמָעָן.
מִזְאָל שְׂוִין אַהֲיָמָגִין. אַבעָר דָאָס גִּינְ אַהֲיָם אַיְזָעָגָעָן נָאָר
שׂוּעָרָעָר.

— וּאָס אַיְזָעָגָעָן עַפְעָס דָעַר מַעַר מִיט דִיר, מַעַנְדָל? — האָט
מִיר דֻעַט טָاطָנָס קָוָל גַּעַדְלָוּבִּיט אַין מָוח, אַזְוִי ווי מִיט אַנְ אָלָ.

— גַּאֲרָנִישָׁט. וּאָס זָאָל זִין?

— פָּאַרְוּאָס בִּיסְטוֹ נִשְׁתָּבָאָלְד גַּעַוָּעָן אַין בִּית-מָדְרָשָׁ אַרְיִין?

— כַּחֲאָב נִשְׁתָּגָעָט קִין קַיָּאָר הַעֲמָד — הָאָב אַיךְ

גַּיְיִיךְ אַוִּיסְגָּעָטְרָאָכָט אַ לִיגָּנָט.

וְהַשָּׁעָרְבָּדָלָן

- וואס הייסט, נישט געהאט קיין קלאר העמד? ס'אייז דאך געלעגן אַנגונגעריך אוייפ דער שטול.
- כ'האָב עס נישט געקאנט געפינגען.
- ננע... און די פָּמָּאָע איז נאך נישט געהאט צוֹרִיךְ געקומען?
- נײַן.
- פִּיטֶּס מיר עפָּעָם אַינְגָּזָן צַעְחוֹשָׂט, מענדֵל, וואס איז דיר? אפשר ביטטו נישט געוננט?
- דער קאָפּ טוֹט מיר אַבְּיסֵל ווי.
- כ'האָב נישט געוֹזָגָט קיין לְגָנָּט. דער קאָפּ האָט מיר טאָקָע וויי געטָן. ס'הָאָט מיר געהאָקט אַין דַּי שְׁלִיְּפָן. אַונְטָעָרָן האָרְצָן-גְּרִיבְּלָן אַיז געלעגן אַ נִיכְטָעָרָן נִשְׁתָּן-נוֹטְקִיט.
- דער טאָטָעָה האָט לאָנָּג אַיז פָּגָמְלָעָךְ אַרְאָפְּגָעָקוֹט צַיְּמָר. שׁוּועָר גַּעֲוָעָן צַי ווִיסָּן, צַי עַד גַּלְיוֹבָט מִיר, צַי נִשְׁטָן. אַבעָּר מיט קִין קְשִׁוּתָה האָט עַד מִיק שׁוֹין מַעַר נִשְׁטָן פָּגָרִי-פִּינְקִיט.
- מִיר זעַנְעָן גַּעֲגָנְגָעָן שׁוֹוִיגְנִידִיק. דער שניּי האָט הַיִּמְּנָה-לְּעָךְ גַּעֲסְקִרְיְּפָעָט אַונְטָעָר דַּי פִּיס. ظָן אַנְדָּרְוִישָׂ מַאֲגִי, ווֹאָלָט אַיךְ שׁוֹין גַּעֲכָאָפּט אַ גַּלְּיְּטָש אַין פָּאָפְּרוּרָעָנָם רִינְשְׁטָאָק. כִּיוֹאָלָט מִיךְ אַוְעַקְעַגְעַבָּעָט פָּוֹן טָאָטָן שְׁבַּתְּדִיקָע טָרִיט אַוְן גַּעֲהָאָלְפָן חַבְרָה-יְוָנְגָלְעָךְ מַאֲכָן אַמעְנָטָש פָּוֹן שְׁנִי. הַיִּנְּט אַפְּבָּעָר האָט דַּי ווִיסָּע, שְׁבַּתְּדִיקָע גַּאֲס אַוְיְגָעָזָעָן אַין מִינְעָ אַוְיָגָן שׁוֹאָרִיךְ. ס'אייז מִיר גַּעֲוָעָן קָאָלָט. דער סְקִרְיְּפְּנִידְקָעָר שׁוֹיִי האָט אַוְיְגָעָשְׁרִיךְ מִין חַטָּא. כ'האָב מִיק גַּעֲשָׁמָט צַי גַּיְינָה נְאָט בִּים טָאָטָן, אַזְוִי ווי כִּיוֹאָלָט מַוְּרָא גַּעֲהָאָט נִשְׁטָן מַטְמָא צַי זִין דַעַם טָאָטָן שְׁבַּתְּדִיקָע קָאָפְּאָטָעָט מִיט מִין אַוְמְרִינְגָעָס גּוֹף. אַז מִיר זעַנְעָן אַהֲיָמְגַעְקָומָעָן, זעַנְעָן שׁוֹין דַי פִּיעָרְקָעָס אַוְיִיפְּ דַעַר קִיךְ גַּעֲוָעָן ווִיסָּפָן חַיִּין. דַי טָעָפּ זעַנְעָן שׁוֹין גַּעַ. שְׁטָאָגָעָן פָּאָרְדִּיךְט מִיט שְׁטָעְרְצְלָעָךְ אַיז גַּעֲוָאָרָעָט וִיךְ. ס'הָאָט זִיךְ גַּעֲפִילְט אַ רִיחָ פָּוֹן גַּעֲנוֹנוֹס, פָּוֹן זִיס קְרוּיט, פָּוֹן אַיְבָּרְגָּעָ-ברָעָנָט חָאָלָץ.
- די פָּמָּאָע אַיז שׁוֹין גַּעֲהָאָט אַוְרִיקְגַּעְקָומָעָן פָּוֹן דַעַר מַזְמָע

מִידִים. זֶה הָאָט דַּעֲצִילֵיט, אָנוֹ פָּעַטְעָר שְׁמוֹאֵל הָאָט זֶיךָ נַעֲכְתָן בַּיְנָאָכָט אַיְבָּעָגָעָגָעָן אַיְן אַיִת, נַיְשָׁת דָּא גַּעֲדָאָכָט, אַוְועָקָעָגָע. פָּאָלָן אַוְיטָן בּוֹין. טֻובְיהָ רַוְּפָה הָאָט אִים גַּעַשְׁטָעַלְטַ פִּיאָוּקָעָם. פָּאָמְלָעָעָן הָאָט זֶיךָ דִּי מַאְמָעָ אַצְּנִיד גַּעַשְׁאָרְטַ פָּוּן אַיִינָן קָאָפָּה. שְׂטִיק צָום צְוִוִּיטָן, גַּלְיִיךְ גַּעַמְאָכָט דִּי אַיְבָּעָרְבָּעָטָן, צְוָגָעָלָעָם. אַוְיךָ אַיִינָן רַגְעָה הָאָט זֶיךָ דִּי מִיר אַוְיסְגָּוּווִין, אָנוֹ בִּים טָאָטָנוֹס בְּעֵטַח זֶיךָ זֶיךָ לְעַנְגָּעָר אַפְּגָעָשְׁטָעַלְטַ פִּיאָלָן. דַּעֲרָקָעָנָט זֶיךָ דָּאָרָט עַפְּעָסִי הָאָט זֶיךָ זֶיךָ אַיִן מִיר אַנְטָה. אַבְּעָר בָּאָלְדַּהְהָאָט דִּי מַאְמָעָ אַיְבָּעָגָעָדָרִיט דָּאָס אַיְבָּעָר. בְּעֵטַח, אַיְנָגָעָלִיָּיגָט אַיִן צְוִוִּיעָן אָוֹן שְׂטִילַ אַרְמָגָעָצָעָרְטַלְטַ עַס פָּוּן אַוְיבָּן.

הָאָדָל אַיִן גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַיִן אַוְנוֹעָר שְׁטוֹב מִיטָּן פְּנִים צָום פְּעָנְסְטָעַר. זֶה אַיִן גַּעַוְועָן אַגְּגָעָטָן אַיִן אַשְׁוָאָרָץ קָלִיְיד מִיטַּה אַגְּנָגָעָר, גָּאָלְדָעָנָעָר קִיטַּשְׁ אַיִינָן הָאָלָן. אַגְּרִיטָעָ, אַן אַוְיסָ. גַּעַבְעָטָעַ, הָאָט זֶיךָ זֶיךָ לְיִיכְתָּ גַּעַשְׁאָקָלְטַ אַיִן דִּי שְׁוִיבָן אַרְיָין אַיְבָּעָר אַסְפִּידָרָ.

כַּהָּאָפָּה גַּעַקְוִקָּשָׁ אַוְיךָ אִיר פָּוּן אַגְּנִיט. כְּבִין גַּעַוְועָן זִיכְעָר, אַז אָט וּוּסָט זֶיךָ זֶיךָ גַּעַבְעָן אַסְדָּרִי אַוְיסָ אַן הָוִיךָ, אַוְיךָ אַסְדָּרִי. אַוְיסְשָׁרִיְיָעָן, פָּאָרוֹאָס אַיךָ הָאָפָּה מִיךְ הַיְינָט פָּאָרְשָׁפְעִטִּיקָט צָום דְּאָוּעָנָעָן. כַּהָּאָפָּה מִינָּד גַּעַגְּרִיטָט צָום עַנְטָפָעָרָן. אַיךָ הָאָפָּה דָּאָן אַוְיךָ גַּעַהְעָטָעָר עַפְּעָס צָוִ זָאָגָן...

אַבְּעָר הָאָדָל הָאָט נַיְשָׁת גַּעַרְעָדָט. זֶה אַיִן אַרְמָגָעָגָגָעָן אַגְּרוֹגָעָ, אַגְּמוֹרָגָעָ, נַיְשָׁת אַוְטָגָעָהָיָהָן דָּעַם קָאָפָּה, נַיְשָׁת גַּעַ...

קִוְּקָט קִיְּנָעָם אַיִן פְּנִים אַרְיָין.

— הָאָדָל — הָאָט דִּי מַאְמָעָ גַּעַרְזָוִוָּת פְּרָעָגָן — הָאָטָט, חַלְיִילָה, עַפְּעָס עַגְמָתַ-נֶּפֶשׁ, וּוֹאָס זֶיךָ גַּיִיסָט אַזְוִי אַרְזָוּמָן? הָאָדָל הָאָט נַיְשָׁת גַּעַעְטָפָעָט. בָּאָלְדַּהְהָאָט נַאֲכָן עַסְנָן אַיִן זֶיךָ אַזְוָעָקָגָעָגָגָעָן, גַּעַזְוִימָט זֶיךָ אַגְּנָצָן שְׁבָתְרִיקָן טָאָג אַוְן עַרְשָׁת שְׁפָעָט בִּינָאָכָט, וּוֹעֵן דָּעַר טָאָטָעָ אַיִן שְׁוִין גַּעַזְעָסָן אַוְיפָּן בְּעֵטַח אַיִן אַרְקָאָפְּגָעָצָיוֹגָן דִּי שְׂטִיוֹלַ — אַיִן הָאָדָל צְוָרִיקָגָעָקָומָעָן.

איך האב אַפְגָעָמָכֶט בֵּי מִר צו הַאֲלָטָן זַיְךְ פֹּוֹן הַאֲדָלָעָן, וואס מעָר פּוֹנְדָעָרוֹויִיטָנָט. כְּהָאָפְּ דָאָךְ שְׂוִין גַּעוּאוֹיסֶט, וואס זַי אַוִּיטָן גַּעוּוֹן מִיטְ דִּי שְׁטִיקָעֶר כַּאֲלָלוֹעַן אַוְן מִיטְן פְּלָאָדָן. שבת בין איך שְׂוִין אַיְן בָּעֵט קִינְמָאָל לְעַנְגָּר נִישְׁט גַּעֲבָלְבָּן. פָּאָרְקָעָרט. כְּבִין אַסְּדָמָאָל אַוְיְגָעַשְׁתָּאָנוֹן פְּרִיעָר פָּאָרָן טָאָטָן. הַאֲדָלָל אַלְיָין הַאֲטָט פֹּוֹן יְעַנְעָם שבת אַן אַוְיְגָעַהָרָט צו רָעָדָן, נִישְׁט נַאֲר מִיטְ מִיר, נַאֲר מִיטְ דָעֵר גַּאנְצָעָר שְׁטוֹפְּ שְׁתָאָקְּבָּרוֹגָן. נִישְׁט גַּעֲקָעָנֶס קִינְיָנָעָם אַוְן נִישְׁט גַּעֲפָרָעָט נַאֲר קִינְיָנָעָם. פְּרָאנְק אַוְן פְּרִי אַיְזְ זַי בִּינְ גְּרוּסִין טָאָג אַרְיָין אַרְוָתָן. גַּעֲנָגָנָגָעָן אַבְּרָעָר דָעֵר שְׁטוֹב אַיְן זַי אַוְיְסָעָנָנָטָן הַעֲמָדָר, מִיטְ נַאֲקָעָטָעְ עַלְגָּבוֹגָנס. זַיְינְ מָאָל אַיְן טָאָג הַאֲטָט זַי גַּעֲשָׂאָסָן דָעֵם קוֹפָרָט אַיְרָן, הַוִּיךְ פָּאָרְקָעָרטְ דִּי דָעֵק, גַּעֲקָאָכָט אַיְן דָעֵר מָאָ. מָעָס טֻעְפָּלָעָן, צְעַהָאָקָט גַּלְעָזָר. נִישְׁט אַנְדָעָרָשָׁן, נַאֲר דִּי יְוָדָעָנָעָא אַיְזְ מַשְׁגָּעָה גַּעוּזָרָן. זַי מַמָּעָה הַאֲטָט גַּעֲקוֹקָט אַזְן גַּעוּזָיגָן.

דָעֵר טָאָטָעָא, וואס פְּלָעָגְט אַוְעָקָפָאָרָן בָּאַגְּיָנָעָן, הַאֲטָט הַאֲדָלָעָן אַיְן זַוְּגָּה מַעְמָד קִינְמָאָל נִישְׁט גַּעוּזָן. וּוּעָן עַד הַאֲטָט פָּאָרְמָאָכָט דִּי טָיְר — הַאֲטָט זַי זַיְיךְ אַיְבָּרְגָּעָדְרִיטָן אוּףְ דָעֵר אַנְדָעָרָעָר זַיְיט. וּוּעָן עַד אַיְזְ בִּינְאָכָט צְוָרִיקָעָנָמָעָן — אַיְזְ זַי שְׂוִין גַּעֲוָעָן מִיד פֹּוֹן אַרְוָמָטָרָאָגָן אַגְּזָנָעָן טָאָג דָעֵם וּוּבָרָשָׁן בָּעָס. אַיְינְמָאָל נַאֲר, וּוּעָן דִּי מַאְמָעָ אַיְתָן, נִישְׁט הַיְנִינָט גַּעֲדָאָכָט, נַעֲלָעָגָן צו בָּעֵט, אַוְן דָעֵר טָאָטָעָא אַיְזְ צְוָלָיָה דָעֵם גַּעֲבָלָיָן אַיְן שְׁטוֹבְּ הַאֲטָט עַד הַאֲדָלָעָן יָא גַּעְזָעָן.

זַי הַאֲטָט זַי גַּעֲדָרִיט, אַיְן אַוְיְגָעַשְׁנִיטָעָנָעָם הַעֲמָדָר, פֹּוֹן קִיךְ אַוְן שְׁטוֹבְּ אַרְיָין אַוְן פֹּוֹן שְׁטוֹבְּ אַיְן קִיךְ אַרְיָין. זַי הַאֲטָט נַעֲחָאָט אַיְזְ יְעַנְעָם טָאָג אַסְּדָמָאָל צו טָוָן בִּימָם קוֹפָרָט אַיְרָן. זַי הַאֲטָט אַרְיִינְגָּעָלִיָּגָט אַוְן אַרְוִיסָגָעָנוֹמָעָן, אַוְיְגָעַשְׁלָאָגָן אַיְן פָּאָרָט. שְׁלָאָסָן. דָעֵר טָאָטָעָא אַיְזְ גַּעֲשָׁטָאָגָעָן אַיְן טְלִית אַוְן תְּפִילָיָן אַיְזְ: עַדְאָוָונָט. צַי הַאֲפָנָן זַיְיךְ זַיְינְ אַוְיָגָן לְעַנְגָּר פָּאָרָהָאָלָטָן אוּףְ: הַאֲדָלָעָן אַיְזְ שְׁוֹעָר גַּעֲוָעָן צַי וּוּיָסָן. נַאֲר עַד הַאֲטָט עַפְעָס מִיטְ אַמְּמָאָל נַעֲנוּמָעָן זַאֲגָן הַיְיָן, גִּינָּן.

דִּי מַאְמָעָ אַיְזְ גַּעֲלָעָגָן שְׁלָאָט. זַי הַאֲטָט נִישְׁט גַּעֲקָאָנָט רָעָדָן. נַאֲר וּוּעָן זַי אַיְזְ, מִיטְ גַּאֲטָס הַיְלָה, אַוְיְגָעַשְׁתָּאָנוֹן פֹּוֹן בָּעֵט אַיְזְ

האָדָל אֵין ווֹיִיטער אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַן אֵין אַיסְטְּגַעַנְתִּיטְעָנְעָם הַעֲמָד,
הָאָט וַיַּךְ דַּי מַמְמָע צַו אִיר אַנְגָּעוּרְפָּן:

— האָדָל, סְאיַין דִּיר נִישְׁתְּ קָאָלְט אָזְוִי?

הָאָדָל הָאָט אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַט אַרְגְּרִיכְסְּ פְּנִים אֵין אַ קְּלִין
טַעַטְעַלְעָ, וּוֹאָס הָאָט זַיךְ גַּעֲקָאָכְט אַוְיףְּ דָעַר קִיד אֵין דָאָרְט
אַדְרִין צּוֹרִיקְגַּעַפְּרָעְגָּט:

— פְּאַגְּרוֹאָס זַאָל מִיר קָאָלְט זַיְן? סְבָּרְעַנְט דָעַן נִישְׁתְּ
אַוְינְטָעָר דָעַר קִיד?

— אַבְּפָעָר וּוּי גִּיטְמָעַן דָּאָס אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַן טַאנְגָּוּ?

— וּוּי אָזְוִי גַּי אַיךְ דָּאָס אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַן, וּוּי אָזְוִי?

— כְּיוֹוִיס... וּוֹאָלְטָס אָפְּשָׁר גַּעַנוּמָעַן עַפְּעָס אַוְיףְּ דִּיר?
סְאיַין נִישְׁתְּ גְּלִין.

— זַע נַאֲר, סְאיַין גַּאֲר נִישְׁתְּ גְּלִין... מִיט וּוֹאָס הָאָט אַיךְ
מִיר דָּאָס צַו שַׁעַמְעַן? סְאיַין דָעַן נִישְׁתְּ מִינְגָּס?

— אַבְּפָעָר, האָדָלְשִׁי, אֵין דִּינְגַּע יָאָרְן... כְּיוֹוִיס... סְזְדִּירִיט
זַיךְ אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַן צַוְּבָּוּ...

— זַע נַאֲר, וּוּי זַי הָאָט דָּאָס אַבְּטִימָס מַוְרָא פָּגָרְן יְוָגָּג?

הָאָט האָדָל גַּעַגְעָבָן & שְׁפִּיצָּא אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַן דָּאָס פְּנִים אַוְיףְּ דָעַר שְׁטוּב
אַרְזֶמֶגֶעֲגֶנְגָעַן — נִשְׁקָשָׁת, סְיוֹנְגָּל דִּינְס, דָּאָס גַּעַבְעָכָל, וּוֹיְסָטָט מַעַר,
וּוּי מִיר בִּידָע.

אֵין מִיר אֵין גַּעַזְעַטְס גַּעַוְאָרְן דָּאָס בְּלוֹט. אַט — גַּעַקְוּמָעַן
די מִינְגָּס. האָדָל גִּיט דָרְצִיְּלִין, האָדָל גִּיט אַוִּישְׁרִיְּעָן. וְאוֹזְרָה
טוֹטָמָעַן זַיךְ אָהִין? וּוֹאָס זַאָנְטָמָעַן?

— נָו, שאָ, שָׂאָ! — אֵין דַי מַמְמָע אָזְוִי וּוּי אַפְּגַעְשְׁפָרוֹן.
גַּעַן אֵין מִיט בִּידָע הַעֲנָט גַּעַנוּמָעַן אַוּעַקְטְּרִיבָּן פָּוֹן זַיךְ האָדָלְשִׁי
בִּיטְעָרְעָ רְיִיד — זַאָלְן שְׁוִין דִּינְגַּע שְׁוָנָאִים בַּעֲסָעָרְדָעָן.

— כְּיִבעְטָ דִּיר זַיְעָר, פְּרִימְעָט — הָאָט וַיַּךְ האָדָל אַזְוּעָק.
גַּעַשְׁטָעַלְט אִינְמִיטָן שְׁטוּב, פְּאַרְלִיְּגָט דִּי הַעֲנָט אַוְיףְּ בִּידָע בָּאָ.
קָעַס — פָּוֹן וּוֹעֵן אָן בִּיסְטָו דָּאָס גַּעַוְאָרְן אַזְאָט פְּרָומָע גְּבָאִיטָע?

דָעַר מַמְמָעַס פְּנִים הָאָט אֵין דָעַר אַיצְטִיקָעָר מִינְגָּס אַוִּיסְגָּע.
וְעַן צְוַיִּי מַאְלָאָן אָזְוִי גַּרְוִיס, וּוּי סְאיַין גַּעַוְעָן. צְעַטּוּמְלָט, אַרְאָפְּ.
גַּעַפְּרִיט פָּוֹן גְּלִיכְיָן וּוֹעֵג.

— כ'בין נישט געוווארן קיין גבעיטה — האט זי זיך גען
נעםן פארענטפערן — נאר אין א שטוף, וואוועס דריינן זיך
אָרוּם מאַנְסְּלִיט...

— טאמער קענסטו וויסן! מאַנְסְּלִיט... צ'יאָל שוין האט
אוֹז יאָר, ווי דיין ליזער האט נישט פֿינֶט דאס. ווּס אַנדְרָע
האָפָּן לֵיב... בעיכנע...

די יוזענע האט עס געזאגט מיט אוֹז נצחונְדִּיקָנוּ, פֿאָרָה.
סודעט שמײַכְעַלְעַ, מיט אוֹז געמיינער פֿאָרְרִיסְנְקִיט, אָז די מַעַז-
מעס לִיפְּנֵן האָפָּן זיך מִיטְאָמָל פֿאָרְמָאָכְט. סְאָיו געווען צוֹ
דערקענען, אָז ווי שְׂלִינְגָּט אַיצְט אַראָפְּ נִישְׁט אַ פּוֹל מַוְיל מיט
אַטְעָם, נאר אַ פּוֹל מַוְיל מיט פְּלָוּט.

בי מיר אין קאָט האט עס געשטאָקָן. צ'וֹאָלֶט שוין מוחל
געווען מײַן עוֹלָה. אַפְּער דער מאַמעס צער האט געריסן לֵיב.
בדיקע פֿאָסָן פֿוֹן מײַן לֵיב. ווּן אַיך קָעַן אוֹזְיַי צוּשְׁפִּינְגָּעַן
און געבן האָדְלָעַן אַ קאָט אין בוֹז אַרְיִין, ווּאָלֶט מיר צוּגָּעָקיָן.
מען הַונְדָּרָט יאָר לֵיבָן.

מוֹ זַיְן, אָז די מַאְמָעָה האט עפָּס דערקענען. זי האט
אנגעהטעט אַוִיָּף מיר אַירָע בְּלוּעַ, לוּיטערע אוֹיגַן הַזְּבָּב-דָּרְמִיל-
דִּיק, פֿאָרטְרִוּיעָרט. מיר האט זיך אוֹיסְגָּעוֹווֹן, אָז דער דָּאָזְקָעָר
בלִיק אַירָעָר פֿאָדְעָרָט פֿוֹן מיר דִּין-חוֹשְׁבָּן: אַיך זַהֲלָן זַהֲלָן.

יאָא, צ'וֹאָלֶט געזאגט. צ'וֹאָלֶט אַלְקָן דערצְיַילַט. נאר אָפְּשָׁר
וועט דאס נַאֲך עַרְגָּעָר מַאְכָּן?
אַ סְקָן טָעַג דערנָאָך אַזְיַי די מַאְמָע אַרְמְגָעָנְגָּעַן אַ שׁוֹוִיְגָּן.
דִּיקָעַ, אַ קְלִיְגָּעַ, אַזְיַי ווי האָדָל ווּאָלֶט געווֹאָרָפְּן אַוִיָּף אַירָע

נִישְׁט מַיִת קַיִן דִּיד, נאר מַיִת שְׁטִינְגָּן.

עס זענען געקבמען אוּיפְּדָעָרָנָאָכָטָן טוֹנְקָל-גְּרוּיעַ, אַוְמָהִים-
לְעַן-שׁוֹעָרָעַ. די מַאְמָעָה האט פֿאָרְרָאָכָטָן, גַּעֲצָרָעָוָעַט, גַּעֲיִיגָּט
לְצַטָּעָם. האָדָל האט ווּיטָעָר גַּעֲקָאָכָט אַירָע טַעַפְּעַלְעַך. זי האט
זיך ווּיטָעָר אוֹיסְגָּעָדְרִיט צוֹ דָעַר ווּזְגַּט אַזְיַן אַוִיס.

געַלְעַטְשָׁעַט דאס יַאֲכֵל מַיִת דִּי הַינְּרִישָׁע פְּלִיגְגָּלְעַך.
שי אָנוֹן האט מעַן, אַזְיַן טָעַג, קַיִן פְּלִישָׁ אַינְמִיטָן
דָעַר ווּאָלֶט נִשְׁטָן אַגְּנוּזָעַן. אַינְדָּעָרְפִּי האט די מַפְּמָע גַּעֲקָאָכָט

גרץ, אויפֿרְנְאָכֶט — באָרְשְׁטַ מִיטַ צְוָגְעָרִישְׁטַעַ קָרְטָאָפֶל. דער רֵיחַ פּוֹן האָדָלַס הַינְּעָרִישַׁע יַאֲכִילְעַד האָט זַיַּךְ אַפְּ. גַּזְוַעַצְט אַוְיַּפְּן גּוֹמָעַן מִיטַ אַחֲנָגְעָרִיקָעַר וִיסְקִיְּטַת. פָּאָרָן שְׂלָאָפֶן גַּיְינַן האָט האָדָל גַּעֲקִיעַט מִיטַ אַפְּאָרְמָאָכֶט מַוְילַ שְׁטִיקָעַר פָּאַיַּעַרְגָּנֶץ.

הָאָט מַעַן גַּעֲקָאנְט אָזָא האָדָלַעַן לִיבַּ האָבָּן? שַׁוִּין מוֹחַל דָּאַס, וּוֹאָס בְּשֻׁעַת מִירַ האָבָּן זַיַּךְ גַּעֲלִיגַּטַּס מִיטַ אַפְּוּלַן בְּוֹךְ קָרְטָאָפֶל, האָט זַי גַּעֲנָאָשַׁט פְּאַמְּעָרְגָּנֶן. אַבְּעָרַ וּוֹאָס האָט זַי גַּעֲוָאָלַט פּוֹן מִירַ? אָזָן וּוֹאָס הָקָט זַי גַּעֲהָאָט צָום טָאָטַן מִיַּיַּעַנְסַם, וּוֹאָס?

די מַאְמָעַ האָט אַ צִּיְּטַ גַּעֲשָׂוִינַן. סַאיַּוְן גַּעֲוָעַן זַיְעַר אַ פְּאַגְּגַן אָזָן זַיְעַר אַ וּיְיִתְאָגְלַעַךְ שַׁוְּיִיגְעַנִּישׁ.

בֵּין אַיִּינְמָאָלַס, שְׁפָעַט אוּפֿרְנְאָכֶט שַׁוִּין, וּוֹעַן דָּעַר טָאָטַע האָט מִיטַן לְעַפְּלַגְעַלְעַס גַּעֲלַאָסַן גַּעֲשְׁנִיטַן דִּי צְעִירְבָּעַנְעַ קָרְטָאָפֶל, האָט דִּי מַאְמָעַ, וּוֹאָס האָט גַּעֲהָאָלַטַן אַיְינַן לִיבַּן אַלְאָטַע אַוְיַּפְּן אַהֲמַדַּן, גַּעֲנָטָעַר זַיַּךְ צְוָגְעָרְקָט צָום טָאָטַן אָזָן גַּעֲזָאָגַט מִיטַ אַ שְׁטִילַס, אַיְינְגְּהָאָלַטַן קוֹל:

— לִיזְעַר!

די טִיר אַיְן קִיךְ אַרְיַין אָזָן גַּעֲשָׂמָגְעַן זַיַּעַנְסַם. אַיךְ האָט שַׁוִּין גַּעֲהָאָלַטַן בַּיִּם אַנְדְּרוּמִילַט וּוֹעָרַן. דָוָרַ דִּי פְּאַרְמָאָכְטַע אַוְיַּגְּן, מִיטַן האָלָבַּשְׁלָאָפְּנְדִּיקַן גַּעֲמִיטַ, האָט אַיךְ, וּוֹיְזַט אַוְיַּסְטַעַר, דָעַרְפִּיטַעַט, אָזָן דִּי מַאְמָעַ גַּיְטַ אַיְצַט רַעַדְן מִיטַן טָאָטַן אַזְעַלְכָעַס, וּוֹאָס אַיךְ טָאַר נִישְׁתַּחַרְעַן.

אפשר אַיךְ הַיְנִיטִיק קוֹל, אָפְּשָׁר דִּי גַּאנְצָע צִיְּטַ פּוֹן אַיךְ בִּיטָּעַר שַׁוְּיִיגַּן האָבָּן גַּעֲמָכֶטַ, אָזָן אַיךְ זַיַּךְ אַוְיִשְׁטָעַלְן מַוְילַ אַוְיַּעַרְן אָזָן אַונְטָעַרְהָעָרַן טָאָטַע-מַאְמָעַ.

— פְּיִזְעַר — האָט דִּי מַאְמָעַ נַאֲכָמָאָל אַיְבָּרְגָּהָרְזָת אַוְן צְוָגְעָבְיוֹגַן זַיַּךְ גַּאֲרַ נַאֲנַט צָום מַעַן אַיַּעַן. — הָעַ? — אָזָן דָעַר טָאָטַע שְׁטִין גַּעֲבְּלִיבַן מִיטַן לְעַפְּלַגְעַלְעַס.

— זַאְגַּ מִיר דָעַט אַמְתָה, פְּיִזְעַר...

חַזְשָׁע פָּעָד לְעֵבֶר

דעך טאטעה האט אויסגעדריט דיא באנד. זיין פנים אין
געוווען פֿאָרְנוּמָעָן מיט אַ בלְּינְדָּעָר נִיגְעָרִיךְיִיט.

— ווֹאָס? — האט ער געפרעהט.

— זעט, לְיִזְעָר — האט דיא מאמע זיך געתטיקט מיט
יעדן ווֹאָרט — האדל...

— ווֹאָס האדל?

— האדל זאגט... ס'היטט, זי זאנט עס נישט אַפְּן...

די מאמע האט אַרוּפְּגָעָלִיגְּט אַ האָנְט אַוְיפְּן טָאָפְּן אַקְּסָפְּן...

דעם טאָטן, זעט אויס, האט עס שוין געומען אָרְן. האט
עד אַוּקְּגָעָרְקָט דָּאָס עַסְעַס אָוְן מיט אַ האָלְּבִּידְּגָעָפְּטָן מוֹיל גַּע-

קוּקְּט דער מאמען אין פנים אָרְיִין.

— כְּפָאָרְשָׁטִי נָאָרְנִישְׁט, ווֹאָס דוֹ רָעְדָּט, פְּרִימְעָט! ווֹאָס
זָאָגְסָנוּ?

— כְּיַזְעָג... — אָיו דער מאמעס קָוָל גַּעֲוָאָרָן נִידְעָרִיךְ אָיוֹן
טִיף — ס'היטט, אַיְן פְּרָעָג דִּין נָאָר: זָאָג מִיר דעם אַמְּתָה...

דוֹ מִיט האָדְלָעָן... הען?

— ווֹאָס?

בִּידְעָ זענען געונען מיט די פְּנִימְיָר צוֹם בעט, ווֹאָס
אַיְךְ בֵּין גַּעַלְעָגָן. מַהְאָט אַ וַיְיַלְעַ גַּעַשׂוּגָן. אַנְגָּעָקְּט זִיךְּ
אוֹן גַּעַשׂוּגָן. אָיוֹן דער מאמעס קָוָל האט גַּעַלְעָגָן אַ פָּאָרְדָּ...

וַיְיַנְטָ גַּעַבְעָט. דעם טאָטָנָס פְּנִים אָיוֹן גַּעֲוָאָרָן בְּלִיְיךְ.

— פְּרִימְעָט! — האט ער אַיבְּרָעָגְרִיכְּן די שְׂטִילְקִיט מיט
אָן עַגְגָּר שְׁטִים — פְּנוּנוֹאָגָעָן פְּאָלְפָטוֹ עַס אוִיס?

— זַי אַלְּיִין, האָדְל...

— ווֹאָס זַי אַלְּיִין?

— זַי האט גַּעַזְעָגָט, אָן דוֹ מִיט אִירְד...

ס'האָט גַּעַדְוִיעָרָט אַ קְּלִיְינָעָ רָגָע. אַ רְגָע פָּוָן בְּאַשְׁטִימָן,
פָּוָן יְשֻׁוָּב-הַדָּעָת. דער טאטעה האט זיך פְּלָאָצְלִינְג אַוְיפְּגָעָשְׁטָעָלָט,
הָאָסְטִיק אַוּקְּגָעָרְקָט דָּאָס בענְקָאָז אָיוֹן גַּעַמְאָכָט אַ טְרִיטָז צוֹ דער
פְּאַרְמָאָכְטָעָר טִיר אָין קִיךְ אָרְיִין.

— לְיִזְעָר! — האט זיך דיא מאמע מִיטָּאָמָּאָל אַוְיפְּגָעָ...

שְׁטָעָלָט אָיוֹן פְּאָרְשָׁטְעָלָט אִים דעם וועג — ווֹאָס גִּיסְטָוּ טָוּן?

- לאו מיך נאך אריין זו איר!

- לייזער!... — האט די מגמע פאַרוֹאָרְפֵן בַּיַּדְעַ הענט אויפֿן טאָפּוּס אַקְסְּלָעַן — כְּבָאַשׂוּעַר דִּין, הַעֲרָסָת, אָז נִשְׁתַּ —
אַל אַיך נִשְׁתַּ דַּעֲרַלְעַבְּן...

- שׂוּעָר דִּין נִשְׁתַּ, הַעַר-אוּףַת, פְּרִימְעַט! כִּמוֹ דִּי דָּזְיַיקָּעַ מְכַשְּׁפָה אַיְנוֹמָלְפָאָר אַלְעַ מַאְלָאָןְלָעַרְגָּעַן!

- וּוּסְטַ נִשְׁתַּ אַרְיִינְגִּין! — האט זיך דִּי מגמע גַּעַט קָאַמְעָרְט אַרְום אַיר מַאנְסָהָלְאָן — כְּגַלְיֵיבָדְרָה. אָז כְּוֹאָלָט דִּיר נִשְׁתַּ גַּעֲגַלְוִיבָט, וּוֹאָלָט אַיך דָּא קִין אַיְן מִינּוֹת נִשְׁתַּ גַּעַט בְּלִיבָן. נָה, הַעַר אַוִּיפַת. קָוָם צָהָרָה, וְעַז דִּיק צָום טִיש.

- נִיְין, פְּרִימְעַט. שׂוּין זָאָל זִיך "וּוְינְאַשְׁעָן" פָּוּנְדָאָן!

— אָזָא גַּעַמְיַין שְׁטִיקָה! אָזָא נְכַפְּהַנִּיצְעָן!

- לייזער, וּוּסְטַ נִשְׁתַּ גַּיְינְ! נִיְין, אָזָא פְּבָוד וּוּסְטַ אַיר נִשְׁתַּ אַנְטוֹן. נָה, עַז דִּיק שׂוּין, אַיך בָּעַט דִּיר.

זַי האט דַעַטְן צְוִירִיק צַוְּגַעְצָוִיגָן צָום טִיש. ער האט זיך אַלְעַ וּוּיְילָע אַומְגַעְקוּקָט צַוְּדָר פָּאַרְמָאַכְטָעָר טִיר. אַפְּבָעָר סְוּפָּה סְוּפָּה סְוּפָּה אַירְסָט אַירְסָט. גַּעֲגָעָסָן האט ער שׂוּין אַפְּבָעָר נִשְׁתַּ.

אַיְן מִיר האט זיך אַלְעַ גַּעֲוָאָרְפֵן. צָום עַרְשָׁתָן אַיְן צָום גַּעֲצָטָן מַאְלָאָן אַיְן לְעַבְּן האָפַט אַיר גַּעַזְוָן דַעַר מַאְמָעָס פָּאַרְרוֹאָר.

בְּעַנְעַן הענט אויפֿן טָטָנָס הַאָלָן,

זַיְהַ אַבְּבָן נָאָל אַצְּיַיט גַּעֲרָעְדָט. זַיְעַרְעַ רַיְיד זַעְגַּעַן אַרְוּמְגַעְקָרְקָן אַיְבָעָר דַעַר שְׁטוּבָה אַזְוִי וּיְמִידָע, פָּאַרְשִׁיפְּרָטָעָר פְּלִיגִין. דַעַר שְׁלַאֲךָ האט מִיר פָּאַרְשְׁתָּאָפָט סְגַעְהָרָה. כְּבִין אַנְטָה שְׁלַאֲפָן גַּעֲוָאָרָן מִיטָּן אַנְבְּלִיק פָּוָן דַעַר מַאְמָעָס פָּאַרְרוֹאָרְפָּעָנָעָן הענט. וְאָסָה האַבְּבָן אַיְן דְּמִיּוֹן גַּעֲפְּלָאַטְעָרָט, אַזְוִי וּיְצָוִי וּיְוִיסָע, רַיְינְעַ פִּיגֶל.

אַיְנוֹמִיטָן דַעַר נַאֲכָת האט מַיך עַפְעַס אוּפְּגַעְוּוקָט. כְּהַאָפַט גַּעֲפְּלִיט אַיְן מוּיִיך, אַזְוִי וּיְמַעַן וּוֹאָלָט מִיר דָאָרָט גַּעֲגָבָעָרָט מִיט אַן אַל. אַיְן קָאָפָה האט עַס גַּעֲרִיסָן. אַרְום מִיר. אַיְן בָּעַט אַיְוּעָן פִּידִיק. דַעַר טְפָטָע, וּטְאַוִּיס, אַיְן שׂוּין גַּעֲהָאָט אַוְעָק מִיטָן פּוּיעָר אַיְן דָאָרָף אַרְיִין.

* חוֹשָׁע פַּעַד לְעֵז*

אֲבָעוֹר ווֹאָס צִיט מִיך אָזְוֵי? ווֹאָס דְּרִיבֶּט עַס דְּאָרט אַיִן
פִּינִיקָט? אֲצָּאָן זָאָל עַס זִיְּן? נִיְּין. נִישְׁת אַיִן צָאָן אַיִן עַס
נָאָר סָגָאנְצָע מַוְיל גְּרוּעָנֶט. דָעַר ווֹיִיטְזָ דְּרִיבֶּט זַיְּן פָּונְזָ
אַיִן דִּי פְּלִיעָזָס צְרִיָּן, פָּונְזָ דְּאָרט גִּיט עַר אַיִן דִּי שְׁפִּיצָן פִּינָּן.
גַּעַר פָּונְזָ דִּי פִּיט. כְּהַאָפָּ מַוְאָר צַו שְׁרִיְּעָן. כְּיוֹלִיל נִישְׁת אָוִיפּוּעָקָן קִיְּנָעָט.
כְּדִידִי מִיך אַזְן קְרֻעָכָן. כְּבָאַחָלָט דָאָס פְּנִים אַוְנָטָעָרָן אַיְבָּעָר.
בָּעַט אַרְוָנָתָעָר. אֲבָעוֹר דִּי מַאְמָעָ דָעַרְהָעָרָט פָּאָרָט. אָז אַיִן
שְׁלָאָפָּ נִישְׁת.

— מַעַנְדְּלָשִׂי? — הָאָט זַיְּקָ פְּלִוצְלִינְג דָעַרְטָרָאָן אַיר אָוִיפָּ
גַּעַרְעַטְטָע שְׁטִים — ווֹאָס קְרֻעְצָסְטוֹ אָזְוֵי? סָאִינְזָ דִּיר, חַלְילָת,
עֲפָעָס?

— אָזְוֵי!... — הָאָפָּ אִיך שְׁוִין הוֹיך אַפְּגָעָזְפָּצָט — דִּי צִין,
מַאְמָע!

— אַזְן וּוֹי אַיִן מַהְרָן? פָּנוֹנוֹאָגָעָן קִומָט צַו דִּיר צָאָן
וּוַיְיָטָאָג?

זַי אַיִן אַרְזָוִיס פָּונְזָ בָּעַט. אַיִן דָעַר פִּינְסְטָעָר הָאָט זַי גַּעַט.
שָׁאַרְעַוּעַט מִיט דִי הָעַט אַיְבָּעָר טִישָׁן אַזְן אַיְבָּעָר בְּעַנְקָלָעָן.

— וּוֹאָזְעַנְעַן עַרְגָּעָן דִּי זָאָפְּגָעָס, וְאָזָ?

דִּי פִּינְסְטָרָנִיש אַיִן שְׁטוּב אַיִן הִינְט גַּעַוְעָן שְׁוֹאַרְצָעָה,
זַי אַלְעָ מַאְלָ. שְׁטִיקָעָר הָאָט מַעַן גַּעַקָּאנְט פָּונְזָ אַיר שְׁנִיְּדָן.
צְוַיְּזָמָעָן מִיט דָעַר פִּינְסְטָרָנִיש אַיִן אַוְיך גַּעַוְאָקָסָן דָעַר
וּוַיְיָטָאָג. עַד הָאָט גַּעַשְׁטָאָקָן אַיִן רַוקָּן. עַד אַיִן גַּעַקְרָאָקָן טִיךְ
דָאָרט עַרְגָּעָן אַיִן לִיְּבָּ צְרִיָּן, אַיִן דִּי גַּעַהְרִין צְרִיָּן. אָז דִּי
מַאְמָע הָאָט שְׁוִין סְוּף פֶּלְסָעָן גַּעַפְּנוֹעָן דִי שְׁוֹועַבְּעַלְעָן אַזְן אַנְ-
גַּעַזְנָדָן סְלִעְמָפָּל, הָאָפָּ אִיך מִיך עַרְשָׁת גַּעַנוֹמָעָן דְּרִיְּעָן אַזְן
קְנוֹילָן, אָזְוֵי וּוֹי אֲשְׁלָאָגָן.

— וּוֹיְזָ נָאָר אֲהָעָר, מַעַנְדְּלָשִׂי קְרוּוֹן — הָאָט זַיְּקָ דִּי
מַאְמָע אַרְאַפְּגָעָבָיָגָן אַיְבָּעָר מִיר. — וּוֹאָזְן עַס, וּוֹיְזָ נָאָר?
מִיט אֲגָרְזָן, פָּאנְגָן פִּינְגָעָר הָאָט זַי גַּעַזְוָכָט בְּיִ מִיר
אַיִן מַוְיל. סְהָאָט מִיך גַּעַשְׁטִיקָט. כְּהַאָפָּ גַּעַגְוָעָרָט אַיְבָּעָר
דָעַר גַּעַמְבָּעָ אַרְיָבָּעָר. דָאֲ הָאָפָּ אִיך מִיך אַיְפָגְעָזָעָט אַזְן דִּי

געליינט. כי האב מיך געווייגט, גענורעת זיין, אבער דער וויאַן. לאג איז געווען שטארקער פון מיר.

די מאמע האט געוווכט שפירטעס, קנאבל, פערער. זיין איז געלאָן מאכן אָהֶיס ביט'ן זאמֶר. די גאנצע שטוב מיט דער שאָנק, מיט דער קאמָדָע, מיטן זיגנערל — אלֶּין איז אויפגעשטאנגען, אלֶּין געלאָפָן. בלְוִוָּו האָדָל האָט געשנָאָרְכָט הווּוּ, הַפְּקָרְדִּיק, ביַי סְחָאָט זיין, זעם אוּוּס, אוּוּס אוּפְּגָ�וּעָקָט.

— וואָס איז דָּאָרְטָה? וואָס שְׁרִיטָה מַעַן אָזְוִי? — האָט זיין פְּלוֹצְלִינְג דִּיעְטְּרָאָן אָהֶיס בְּהַלְּהַדִּיק קָוֵל פָּוִין קִיךְ צְרוּיס.

— אוּוּ, האָדָלָה! — האָט די מאמע פָּאָרְגָּעָסָן, אָן זַי אַיִן ברוֹגָן מיט דער מְכְשָׁפָה — אָצָאן, נְעַבְּדָן... שְׁרַעַקְעַכָּע יְסוּדָרִים! בראש ווֹיס אַיִן גָּאָרְנוּישָׂט, צַי סְאָיָן דָּאָן אַיִן שְׁטוּב אַפְּיַיטָל שְׁפִירְטָעָס. אָפְּשָׁר האָסָטָן, האָדָל, אַפְּיַיסָּל שְׁפִירְטָעָס?

— כְּהָאָב נִשְׁתַּחֲוֵד קִין שְׁפִירְטָעָס. פָּוֹנוֹזָאנָעָן קִומָט צַי מַיִוְוָן שְׁפִירְטָעָס?

— וואָס-זְשָׁע דָּעַן טָוָת מַעַן? — אַיִן די מאמע געלאָפָן אַיבָּעָר דער שְׁטוּב, ווֹי אָן אַיבָּעָגְשָׂרָאָקעָנָעָר פּוֹיגָל.

— וואָס מַעַן טָוָת? — האָט האָדָל אַרְיִינְגָּעָשָׂרָגָן מיט אָשְׁפִּיצִיךְ קָוֵל — זַעַן אָנָּר, ווֹי זַי מְרֻעָגָט זַיִן, מַעַן דָּעַשְׁתִּיקָט אַיִם אָונָּן פְּטוּר!... אַיְנָגָן זָאָל דִּיד נִשְׁתַּחֲוֵד לְאָן צָוָוָן קִין אַוְיָג...!

די מאמע האָט שְׁוִין גָּאָרְנוּישָׂט גַּעֲבָעָטָן בְּיַי האָדָלָן. זַי האָט אָזְוִי לְאָנָג גַּעֲוָוָטָן. בְּיַי זַי האָט גַּעֲפָנוּן שְׁפִירְטָעָס. זַי האָט מִיר גַּעֲנָבָן צַוְּהָלָן אָוִיפָּן צַאן, גַּעֲלִיגָּט מִיר קָאָכְעָדִיק אָזָמֶד צַוְּהָל בָּאָק, אַיְגָגָעָנוּמָעָן מִיךְ מִיט אִירָעָ צִיטָעָדִיקָע, וְאַרְעָמָעָה הענט אָונָ אָזְוִי אָרוּם גַּעֲלִינְדָּרִיט מִיר אַפְּיַיסָּל די יְסָוִרִים.

אַבָּעָר האָדָל אָזְוִי שְׁוִין נִשְׁתַּחֲוֵד גַּעֲלָאָפָן. אַיר קָוֵל האָט גַּעֲגָעָסָן, אָזְוִי ווֹי זְשָׁוּעָר.

— קִין אַוְיָג לְאָזֶט מַעַן נִשְׁתַּחֲוֵד צַוְּן, אָהָלָבָע נָאָכָט גַּעֲשָׂקָעָט זַיִךְ מִיטָן מַעַן: «פְּאַטְשָׂע-מַעַטְשָׂע, מַעַטְשָׂע-פְּאַטְשָׂע». אָזְוִי ווֹיל זַיִךְ שְׁוֹקָעָן מִיטָן מַעַן — נָעַמְתָּ מַעַן נִשְׁתַּחֲוֵד אָרוּין

קײַין «קָאַמְּאָרְגִּינְצָעֶסֶת» (סְוֶבֶּלְאָקָטָאָרִינְסֶט). אַיְצָט - דָּעַר מָמוֹר מֵיט
די צײַין זײַנע. ווּרְהַאֲט אַיְם גַּעֲהִינְסֶן הַאֲבָן צִיּוֹן, ווּרְהַ
אוֹ דָּעַרְשִׁיקְט וּוֹאָלְט אַיְךְ אַיְם, וּוּגְרוּסֶר עַד אַיְן!...
— ווּרְהַאֲלִין דָּעַרְשִׁיקְט אוֹן דָּעַרְוָאָרְגָּן, לִיבְנָר גַּאֲט אַיְן
חִימְלִי! — הַאֲט דִּי מַצְמָע אַרְוִיסְגַּזְאָגֶט מִיטְן גַּאנְצָן הַאֲרָצָן אוֹן
נַאֲךְ וּוֹאָרְעָמָעָר, טִיפְעָר עַרְמְגַעְנוּמָעָן מִין צְעוּוִיתְאָגָטָן קָאָפֶן.

קָאָפֶן דָּעַטְלָעָן דָּעַרְלָעָן

דָּעַר טָاطָע הַאֲטָה הַאֲדָלָעָן מַעַר נִישְׁתָּן גַּעֲוָאָלָט הַאֲלָלָן, עַד
זָאָל ווּיְטָן — הַאֲטָה עַד גַּעֲוָאָגָט — צַו וּוֹאָוְגָעָן אוֹףְּדָעָר
גַּאֲסָן, וּוּשָׁטָעָר מִיטְן דָּעַר פָּאָרְשָׁאָלְטָעָנָעָר יְדָעָנָע אַונְטָעָר אַיְן
דָּאָךְ נִישְׁתָּן בְּלִיְּבָן.

הַאֲדָלָהָט זִיךְּרָנִית גַּעֲלָאָוֹת, זִיךְּרָנִית גַּעֲשָׁרִיגָן, אַז זִיךְּרָנִית
אוֹזָן אַלְמָנָה, נְעַבְעָר, אַז מַעַן ווּיל זִיךְּרָנִית קְלָעָן מַצְכָּן, אַז
מַעַן הַאֲטָה זִיךְּרָנִית אַנְגָּעָלִיָּגָט אוֹףְּדָעָר אַז מַעַן ווּיל זִיךְּרָנִית אַומְּבָדָעָן.
גַּעַנְפָּן דָּעַר וּוּעָלָט. אַפְּבָעָר דָּעַר טָاطָע הַאֲטָה זִיךְּרָנִית אַיְגָעָשָׁפָרָתָן;
גַּיְינָן אַיְן נִיְּין. בֵּין הַאֲדָלָהָט זִיךְּרָנִית בְּחוּרְתָּנוּ אַרְוִיסְגַּזְאָוּזָן.
דִּי זָוִן הַאֲטָה אַיְן יְעֻנוּסָטָאָג גַּעֲוָאָנָצָאָמָט אַז לִבְגָּעָר.
נוּסָם אַפְּשָׁיְין אַיְן רִינְשָׁטָאָקָן, אוֹףְּדָעָר פָּאָרְשָׁטוּבִּיטָע שְׂוִיפָן, אוֹףְּדָעָר
פִּיכְכָּעָד דָּעַכְעָר.

מִידָּן מִיט צְעַדְוִירָטָע קָעָט, אַיְן אוֹפְּגָעָשָׁרָצָע אַוְן,
טַעֲדִיקְלִיְּדָעָר, זְעַנְעַן גַּעֲשָׁתָאָנָעָן אַיְן אוֹפְּגָעָשָׁרָצָע פָּעָנְסָטָעָר,
גַּעֲרִיבָן דִּי וּוּטְרִינָעָס. גַּעֲפּוֹצָט דִּי שְׂוִיפָן, גַּעֲוָוָגָעָן לִידְעָר פָּוָן
לִיְּבָעָר אַז פָּוָן יְחִוּמִים.
פָּסָח אַיְן גַּעֲגָנָגָעָן. דָּעַר שִׁינְעָר יְמִיטָּזָבָ, וּוּאָסָם מִין מַאַז.
מַעַן הַאֲטָה גַּעֲוָגָעָן פָּוָן אַיְם אַלְיָד:

“פֿסְחָ — יּוֹם-טוֹב, דַעֲרָ שְׁנָנֶסֶתֶר יוֹם-טוֹב,
מְסֻן עַטְשַׁ מַעַן צַו דַעֲרָ זַעַט.

דאָס ווַיְבָ אֵין אֶפְלָפְה, דַעֲרָ מַאַן אֵין אֶפְלָחָן.
דַעֲרָ זְלוֹת טְאַנְצָט אוַיְפָן הִיסְבָּפְטָט.”

בַּיְ אָנוֹן, אוַיְפָן הַוִּיפְלָאַג, וַזְאַוְסְהָאָט אֶגְאנְצָן וַיְנְטָעָר גַּעַט.
שְׁמַעַקְטַ מִיטַ חַזְיר אָנוֹן מִיטַ פְּאַרְזְוּיְעַרְטָעַ אַוְגְּעַרְקָעַס. הַאַבְּן וַיְדַ
נְעַזְלְגַעַרְטַ קְאַפְשָׁטְקָן פָוָן בְּעַטָּן, אַפְגַּעַרְאַכְעָנָעַ פִּיסְלָעָךְ פָוָן
שְׁפַנְקָ, צְוָאַמְעָן מִיטַ אוַיְטְגָעַרְיסָעָנָעַ בְּלַעַטָּר פָוָן אֶצְשִׁיטַ
פִּיטְשַׁ-חוֹמָשַׁ.

די מָאַמָּעַ, פְּאַרְזְוִיקְלַט דַעֲמַט קְאַפְּטַנְמִיט אֶגְרוֹי שְׂטִיק לִיְוָונָט,
אֶפְאַרְשְׁטוֹיְבָטָעַ, אֶפְאַרְרִיסְטָעַ, אַיְן אַרְזְמָגָעְקָרָאָכְן מִיטַ אֶפְלָעַ.
רַעַדוֹוִישַ אַיְבָעַר יְעַנְעַ לִיְדִיקָעַ עַרְטָעַר, פְּוֹנוֹזְאַגְּנָעַן מַעַן הַאָט אַזְוָעַ.
גַעַרְוקָט דַי קְאַמְאָדָעַ מִיטַ דַי בְּעַטָּן. זַי הַאָט גַעַוִישַט דַעֲמַט
שְׁטוֹיבָ פָוָן דַי וּוֹעַנְטַ, דְּלָאַ שְׁפִינְוּעָבָס פָוָן בְּעַלְיקַ, דַי פִּיסְגָּעַב
וַיְמַסְן בַּיְ רַעַר פְּאַדְלָאָגָעַן.

איַן אָטַ, איַן יְעַנְעַם טָאגַן, בְּשַׁעַט אָפְץ אַיְן גַעַוּעַן פָּאַרְ-
טְרָאָגָן, הַאָט זַיְקַ בַּיְ אָנוֹן אַיְן שְׁטוֹב בָּאוֹיְנָן יְעַנְעַר הַוִּיכָעַר יְוָנָגַן
איַן אַוִּיסְגַעַשְׁטָעַפְטַן שְׁפָגָנְצָעַר, וּוֹאָס הַאָט הַאַדְלָעַן גַעַהָאָט צַוְּ
אָנוֹן אַרְיִינְגַעְצִוְגָן. עַר אַיְן גַעַקְוּמָעַן אֶצְעַשְׁמִיכְלָטָעַר אָנוֹן מִיטַ
אֶהוֹיַּקְוָל גַעַרְעָגַט אָנוֹן דַעֲרָ הַאַלְבָ-אַוִּיסְגַּלְיִידְקָטָעַר שְׁטוֹב
אַרְיִין :

— מַעַן צִיט זַיְקַ שְׁוִין וּוַיְדָעַר, הַאַדְלָשִׁי ?

— נִשְׁתַט דִיְין עַסְקַ — הַאָט אִים הַאַדְלָ בַּיְן צְוָגְעַוָּאָרְפַּן —
וַעַם דַי זַאְכָן אָוֹן פָּאַר !

דַעֲרָ יְוָנָגַן הַאָט אֶזְיַיְגָעַט דַעֲמַט פָּאַסְטִיק פָוָן דַי הוֹיְן,
צְעַשְׁטָעַלְטַ בַּיְדָעַ פִּיסַ, אַזְוִי אֶשְׁעַר, אָוֹן גַעַנוֹמָעַן זַיְקַ צַוְּ
הַאַדְלָס קְוַפְעָרַט מִיטַ דַי גַעַקְאָוּעָטַר רַיְפָן.

דוֹרְךָ דַעֲרָ צִיטַ, וּוֹאָס הַאַדְלָ הַאָט גַעַוָיְנָט בַּיְ אָנוֹן,
איַן דַעֲרָ קְוַפְעָרַט, זַעַט אַוִיסַ, שְׁוַעַרְעַר גַעַוָאָרַן. דַעֲרָ יְוָנָגַן
הַאָט גַעַשְׁוֹוִיצְטַ, עַר הַאָט פְּאַרְדְּרִיְיט סְמוּלַ אַיְן אֶפְינְקַל אַרְיִין,
עַנְגָעַר פְּאַרְצִוְגַן דַעֲמַט פָּאַסְטִיק אַרְוָם דַי הוֹיְן אָוֹן אַגְגָעוּהָוִבָן

רעדן צום קופערט, ווי מען רעדט צו א פארשטענדלען, אבער אינגעזקشنט באשעפערניש:

— נו, געפֿאַרְן! האָט דיר א שווארץ לֻעְבָּן, זע נאָרֶן, זי דאָס האָט זיך אַנגעפֿרעַסן אַבִּיסֵּס... נו, ייחסן מיינער, גיעז דיך אונטער, אַ קְלָאָג אָוֹרְךָ דִּין קָאָפָּה...

— צו וועמען רעדסטו דאָס אָזֶן, משוגענערן — האָט האָדָל פָּאַרְחוּדִישַׁט גַּעֲרַבְּעַט. — פָּאַרְחוּדִישַׁט אִיר מֵין, האָדָלִישַׁי — האָט דער יונְג פָּאַרְן מַאֲכַל אִין אַיְגָּל — דער קוּפְּעַרט אִין, קִין עַזְּנִיהָרָע, אַ שְׁמַעַן אַיקָּעָר... ער האָט, זע אִיךְ, גַּעֲרִיכָּן אַגְּדִישַׁ בִּיבְּ... מַנוּ...

— שטומַט דיר אונטער דעם נַאֲרִישַׁן קָאָפָּה דִּיְנוּעָם, אַקס אַיְנוּרָן! — האָט האָדָל אַוְיסְגַּעְבִּיטְלַט צו אִים אִיר שְׁעוּרַהָרָץ...

נוּ פָּאָר שְׁוִין צְרוּיס מִיט אִים, שְׁטוֹרְיוּעַנְעָר צְעַלְיְגָעָר מִינְגָּר... ער האָט אִיז מִיטן קוּפְּעַרט סָזָף כָּלְסָעָף אַרְוִיסְגַּעְפָּרָן.

בּוֹנְדוּן מִיט אַשְׁטְּרִיךְ, דַּעֲינָאָר האָט ער גַּעֲרַבְּעַט אַיְחָהִיבָּן האָדָלַס פָּאָק גַּעֲרַבְּעַט. אַבער אָוֹיךְ דעם בְּעַטְגָּוּזָמָן, זעַט אָוּטָן, אִין מִיט דער צִיט צְוַעַקְוּמָן. ער יונְג האָט אָוֹיךְ דָּא פָּאַרְחוּדִישַׁט דאָס מַוִּיל אִין אַ וַיְנִיקָּל אַרְיִין אָוּן אַנְעַשְׂטַרְעַגְתָּן, שְׁוּעָר גַּעֲזָאָגָן;

— טְרָאַגְּנִיךְ גַּעֲזָאָרָן, זַי וַאֲסָם?

— חָעָר שְׁוִין אָוֹיךְ צוּ «נַאֲגַעַן» (פְּלוּידָרָן), לִימַעַנְדָּר גּוֹלְפָּן!

אָזֶן אָזֶן, אַיְבָּרוּעַרְטְּלַעְנְדִיךְ זיך מִיט האָדָלָען אָוּן מִיט דִּי זַאֲכָן אִירָע, האָט דער יונְג בִּיסְגַּעְכָּוִיָּו אַוְיסְגַּעְלִיְּדִיךְ אָוּן-זָעָר שְׁטוּמַט פָּן האָדָלַס בִּיסְל וּוּרְטְּשָׁאָפָּט.

הָאָדָלִי צְלִיְין האָט נִישְׁתַּגְּזָאָט קִין «גּוֹטָן טָאָגָן». זי האָט אַפְּלִי נִישְׁתַּגְּזָאָט אַוְיסְגַּעְדְּרִיךְ סְפָנִים אִין שְׁטוּמַט אַרְיִין. נַאָר אָז זַי אִין שְׁוִין גַּעֲשְׁטָאָנָעָן אָוֹיךְ יְנָעָר זַיְתָּן טִיר אָוּן דער יונְג האָט שְׁוִין גַּעֲהָטָט אַרְוִיְּפְּגַעַל אַדְעָוָעָט אַלְץ אָוַיפָּן וּוּגְעַלְעָעָ, אִין זַי גַּעַן גַּעַבְּן אַ לוֹעַךְ צוּ צום אַפְּעַנְעַם פָּעַנְסָטָעָר אָוּן אַ שְׁרִיָּן אַרְיִין

- זאָלסט דרונגען, ווי קָנוּ! זוּ מיט דִין מאַן, דעם נואָף, און מיט דִין מִמְוִירֵישׁ זונַן!
פֿון אַינְגּוּווַיְיךָ, וואָו די מִגְמָעַ האָט זיך גַעֲפָרָעַט. האָט האָט קָיְן עַנְטֶפְעַר נִישְׁתַּחַת גַעֲקָרִין. דְּאַס, נַעַט אוַיסַט, האָט וַיַּנְאַךְ מַעַר צַעִוּשַׁעַט. האָט וַיַּזְיכְּרַ אַרְיִינְגְּבָזְוִיגָן בֵּין אֵין דָעַר העַלְפַּט אֵין שְׂטוּב אַרְיִין אֵין דָאַרט גַעֲנוּמָעַן שְׂרִיעַן אוַיף אֵן אוַיבָּעַר-שְׂטִימָעַלְעָעַ:

- וועָר סְקָעַן זַי נִישְׁתַּחַת, דְּאַס, "צְעוּוֹיְקָעַטְסָ" (צדקה)!... מִיְנְסַט, בְּזַוִּיסְטַנְתַּה, אָז זוּ בִּיסְטַ גַעֲלָאָפָן קָיְן וַאֲרַשַּׁע צָוָם "ליַוְבָּאָוּנוֹנִיק"! וַעֲסַט דִיךְ נַאֲר אַוְיסְרַכְטַן אַשְׁוֹאָרָץ, פִּינְסְטֶעֶר יַאֲרַר! מַיְן נִישְׁתַּחַת, אָז דְּאַס וַעַט דִיר זַיְן גַעֲשַׁעַנְקָט... קָוָק זַי נַאֲר אָז, דַי "טַשְׁאַטְשָׁקָעַ"!...

דער מִגְמָעַס הַעַנְתַּה האָטָן גַעֲצִיטָרַט. מִיט צַעֲזָמְלָטָע אַוְיגַן האָט זַי אַמְרוֹאַיק עַפְעַט גַעֲכוֹט אַרְטַמְזַיְק. דְּאַס גַרְוַעַ שְׂטִיק פְּיוֹוֹנַט אֵיז אִיר אִיצְטַ גַעֲהָאָנְגָעַן אוַיף יַעֲנַעַר זַיְטַ קָאָפַט, אַזְוִי וַיַּאֲגַעַלְגַּזְטָעַר פָעַנְכָּר. האָטָן האָט פָסְדַר אַוְיסְגָּעַזְעַט וַיַּעַשְׁ קָלְדָהָה, נִיעַחְטָאַס אַוְיפַט דָעַר מַאֲמָעַן. בֵּין דַי מַאֲמָעַן האָט גַעַעַבָּעַן אַבָּאַפְט אַקְוָאַרט וַאֲסָעַר אֵין מִיטַן גַעֲנַצְן אַיְמָפָעַט גַעֲנַצְן אַגָּס אַוְיסַט האָטָלָעַן אֵין צַעֲשִׁרְגָּעַנְעַם פְּנַיְם אַרְיִין.

די יַדְעַנְעַ אֵינוֹ אַפְגַּעַשְׁפָּרְזָגְגָעַן. אֵין אֵין אַיְלָעַנְישׁ האָט די מַאֲמָעַ פָאַרְקִיְטָלַט סְפָעַנְסְטָרַעַת. דער יַיְנָג אֵיז גַעֲשַׁתְאָנְגָעַן בַּיַּמִּים וַעֲגַעַלְעָזָעַן אֵון גַעֲלָאָפָט. פְּלוֹצְלִינְגַּה האָט זַיְךְ דָרְהָהָעָט אַגְעַקְלָאָנוֹגַ פֿון גַעֲלָאָגְצַט גַלְאָגַן אַשְׁטִיאַן האָט אַשְׁנִיט גַעַטְיוֹן אֵין דָעַר שְׂוִיב אַרְיִין אֵין גַעֲטָרָאָפָט אַוְיפַט יַעֲנַעַר וַזְנָטָה, וַאֲוַעַס זַעַנְעַן גַעֲהָאָנְגָעַן די פָאַטְאָגְרָאַפִּיעַס פֿון דָעַר מַאֲמָעַס קִינְדָעַדָּה. בַּיְיַ אַיְנָעַם פֿון אַיְדָעַ זַיְן, בַּיְיַ אַבְרָמְקָעַן, אֵין גַעֲבָלִיבָן אַשְׁפִּיק בְּגַעַטְעַ אוַיף דָעַר נַאֲר.

מַעַר האָט מַעַן האָטָלָעַן נִישְׁתַּחַת גַעֲהָעָרט. מִיטַן וַאֲרַטַן דֻעַם שְׁטִיאַן האָט זַי, זַעַט אַוְיסַט, זַיְךְ גַעֲשִׁלְעַט. אֵין שְׂטוּב אֵיז אוַיף שְׁטִיאַגְזָגְזָגָן. בַּיְיַ דָעַר מַאֲמָעַן האָטָן זַיְךְ דִי הַעַנְתַּה גַעֲוָאָרָפָן אַגְנַצְן טָאָגַג. זַי האָט זַיְגַעַט זַעַנְקָעַן אֵין קָאָלַט וַאֲסָעַר, צַוְנְעַלְיִיגָט גַעֲרִיבָנָעַם כְּרִיְין צָוָם

חִוָּשׁ עַפְרוֹלָע

שטערן. דעם טאגטן האט זי גארנישט דערציילט. און ער אויז געקבמען אויף דער נאכט און דערזען די ליידיקע ערטער פון האדლס בעט און פון האדלאַס קויפערט, האט ער זיך צעשמייכט:

- אַרוֹיסָגָעֶזְזִוִּין זיך, די מאשטה?

- אַרוֹיסָגָעֶזְזִוִּין זיך.

- ברוֹן שפטרנו!

א פֿאָר טאג איז אונזער קיד געתטאָגען ליידיק. אָז מען האט גערעדט הוּין, האט עס אַפְּגָעָלְקָנְגָעָן אַיבָּעָר די ווענט חוויל אָז פֿרָעָם. ס'הָאָט עַפְּסָעַגְעַלְלָא. גַּלְיִיכָּעָר אַבָּעָר ס'וֹאָל פְּנִילָן, אַיְדָעָר אַזְצָוְזִיקָן האָדָלָס אַוְיסָגָעַשְׁמָלָצָט פֿרָצָזָת. אויף פֶּסְחָה האָבָן מֵיר גַּוְאָלָט פֿלִיאִיפָּן אָן אַשְׁכָּן אִין דער קִיד. דער טָפְּטָע אִין צְפָּרְדִּין גַּעֲוָעָן. וּאוֹאַ שְׂטִיטִיט דָאָס גַּעַשׂ שְׂרִיבָן, אָז מען מוֹן האָבָן אָבִישְׁלָעָפָר אִין קִיד? אויף דער מאָמָעָן האָט מען די צְפָּרְדִּינְקִיט נִישְׁתָּדְעָקָנָט. נָאָךְ האָדָלָס קִילָוָת אִין זַי פְּסָדָר אַרְזָמָנוּגָאנְגָעָן מִיט גַּעֲרִיבָעָנָט כְּרִין אוּפָן שְׁטָעָנָן. זַי האָט שְׁטִיל אַונְטוֹרְגָּעָקְרָעָכָט אָז גַּעֲזָגָט, אָז גַּעֲזָגָט, אָז גַּעֲזָגָט.

טּוֹב, מערטשען, ווּעַט זַי מָוֵן גַּיְינָן צַוְּאָדָקְטָאָר. יּוֹם-טּוֹב, מערטשען, אָז זַי נִישְׁתָּגָעָגָעָן. זַי האָט,

טּוֹן-הָסָתָם, פְּאָרְגָּעָסָן. אָז גַּלְעָט-אויף יּוֹם-טּוֹב האָבָן מֵיר גַּעֲקָרְדִּין גַּעַטָּן, אַוְיסָגָעַרְיכָּטָע. אַבָּעָר אַיְגָעָנָע, אַנְגָּלְיִיגָּטָע גַּעַטָּט.

אַונְשְׁטָאָט האָדָלָס בעט האָט מען, אוּפָּין אַיְגָעָנָע אַרְטָט, אַוְיסָגָעַשְׁטָעַלְלָט אָן אַנדָעָר בעטְלָא, אוּזָּיךְ אָן אַיְגָעָנָע. אַונְשְׁטָאָט האָדָלָס בעטְלָאָונָט, ווֹאָס אִין קִינְמָאָס נִישְׁתָּגָעָגָע-צּוֹיגָן, האָט מען דָאָס נִיעָע בעטְלָאָונָט פְּאָרְבָּעָט מִיט אַנדָעָר בעטְלָאָונָט. מִיט פְּרִישָׁט, מִיט קְלָאָרָט, פָּון דָעַר נַאֲדָל אַוּעָק.

געַבְּרָעָנָט האָט דָאָס אַלְעָז צַוְּאָדָקְטָאָר. דעם טָאָגָטָס יּוֹנְגָסָטָט טָאָכְטָעָר פָּון עַרְשָׁטָן וּוּיְבָ, זַאְל זַיְינָן אַפְּ-גַּעַשְ׀יִידָט.

אַיְטָע אִין גַּעֲקָמָעָן פָּון וּוּרְשָׁע. אָשְׁוֹאָבְּצָע, אָן אַוְיסָגָע-בּוֹזְימָטָע, מִיט אָפְּאָר גְּרוֹיסָע, בּוֹשְׁטָנְדִּיקָע אָוִיגָן, האָט זַיךְ אַיְטָע גַּעַהְגַּלְלָטָן אויף אָנְידָרִיךְ-גַּעַזְעַטָּן גַּוְיִקְמִיט אַרְזָמָנוּגָאנְגָעָן-טּוֹב בָּאָקָעָס. זַי אִין פָּאָרְפָּאָרָן צַוְּאָדָקְטָאָר אַפְּאָר אַוְיסָגָעָר.

בעטע, געשפֿאַלטענע הענט, ווֹאַט האָטֶן בשום אוֹפֶן נִישְׁתָּה גַּעַנְּטָן אַרוֹוִיפְּצִיעָן אוֹיףֶן זַיְךְ דֵּי זַמְשֻׁבָּעָן הענטשְׁקָעָס, ווֹאַס זַיְךְ האָט מִיטְגָּעָבְּרָעָנָגֶט פָּזָן וּוּאָרְשָׁע.

דאָרטָן, אַין וּוּאָרְשָׁע, אַין דָעַם טָאַטְנָס יְוָגְּסְטָע טָאַכְטָעָר אַגְּנָצָן וּוּינְטָעָר גַּעַשְׁטָגָנָעָן בֵּי רַיְיכָע קָאַפְּלָעָנָע קִיכְנָמִיט גַּעַנְּטָפְּצָעָר, מעשְׁעָנָע רַיְיכָען. דָאָרטָן האָט זַיְךְ אַין וּוּוּיְסָעָט טָעָפֶן, אַין קוּפְּעָרָנָע בְּרָאַטְפָּאָנָעָן, גַּעַקְאָכָט אַין גַּעַקְאָקָן פָּאָר בִּיכְיָקָע, זַיְדָןָן. קָאַפְּלָדִיקָע יְוָדָן אַון פָּאָר אַיְדָעָלָע, גַּרְוִיסָ-פְּרוֹסְטִיקָע יְוָדָעָוּבָעָר, אַין וּוּאָרְשָׁע — האָט אִיטָע גַּעַזְגָּט — זַעַנְעָן דָאָ בְּלִינוֹן. "הָעָרָן" מִיט "מַאֲדָמָעָן". צְמָאָל טְרוּעָפֶט אַוְיךְ אַגְּלָאָרְשָׁא פָּאָנָי", אַזְעָרָא "מַלְאָכִי פָּזָן". מַעַר אַבְּעָר קִינְן מַעַנְטָשָׁן זַעַנְעָן אַין וּוּאָרְשָׁע נִשְׁטָאָ.

דאָרטָן, אַין וּוּאָרְשָׁע, אַין אִיטָע אַוְיךְ גַּעַשְׁלָאָפֶן אַין אַגְּלָאָן. אַבְּעָר אַין אַגְּרִיסָעָר, אַין אַגְּרָוִימָעָר. זַיְךְ האָט גַּעַזְפָּט וּוּאָסָעָר פָּזָן אַוְגָּנָט, גַּעַהָאָט דָאָס בֵּית-הַכְּסָא אַין דָעַר אִיגְּנָעָר גַּרְוִוִּימָעָר קִינְן, וּוֹאָזְנָי אַין גַּעַשְׁלָאָפֶן. זַיְךְ האָט נִשְׁתָּה גַּעַרְעָנָט קִינְן נַגְּפָט-לְעַמְּפָלָעָן, נַאֲרָא אַזְעָא גַּרְוִן-בְּלוּיְלָעָק פִּיעָר, ווֹאַס מַעַן רְוָפֶט דָאָרטָן גַּאַן.

איְךְ האָט נִשְׁתָּה גַּעַקְאָנָט פָּאַרְשְׁטִיָּן, ווִי אַזְוִי מַעַן בְּרָעָנָט דָאָס לְעַמְּפָלָעָק אַן נַגְּפָט. אִיטָע האָט מִיר גַּעַגְעָבָן צַוְּפָרָה-שְׂטוּין, אַז אַין וּוּאָרְשָׁע אַין דָאָ אַזְעָא פְּכָרְדָק, וּוֹאָי מַעַן בְּרָעָנָט מִיט קְוִילָן. טַוְינְטָעָר קוּפְּעָס קְוִילָן וּוּרְעָן פְּאַרְבְּרָעָנָט. פָּזָן דֵי קְוִילָן גִּיטָּא אַזְעָא גַּאֲזָעָר דָעַר דָוָרָךְ דָעַרָן אַין אַלְעָשָׁתָן שְׁטוּבָן אַרְיָן, אַין דָאָס בְּרָעָנָט אַזְוִי. דֵי מַעַמָּשָׁה האָט גַּעַזְגָּט, אַז אִיטָע דָעַצְיָילָט נִשְׁתָּה קִינְן לְגִינָּטָה. בֵּי דָעַר מָמוֹעָ גִּיטָּלָה, האָדָעָס בְּרָעָנָט אַוְיךְ דָעַר אִיגְּגָעָר גַּאַן. אַבְּעָר מִיר האָט עַט זַיְךְ פָּאָרָט נִשְׁתָּה גַּעַלְיִינְט אַוְיָפָן שְׁכָל. אַין דָעַר טָאַטְנָס גַּעַט גַּעַנְּגָט, אַז סְמוֹנוֹ זַיְנָי אַפְּיָסָל אַנְדָעָרָשָׁה. סְאַיְינָן דָאָקָן נִשְׁתָּה אַוְיסָטָן גַּעַהָאָטָן, אַז פָּזָן קְוִילָן, ווֹאַס מַעַן בְּרָעָנָט דָאָרטָן אַין אַפָּאָרָיק, זַאֲלָמָעָן קָאנָעָן צִיעָן אַגְּלָיְיִיכְתָּוָגָג אַין אַלְעָשָׁתָן שְׁטוּבָן אַרְיָן.

פָּזָן קָאָכָן אַון בָּאָקָן בֵּי דֵי הוּאַכְעָ קָאַפְּלָעָנָע קִיכְנָמִיט האָט

א טע געהאט איר אינן ביכל איז דער קאָסָע. זי האָט גע-
ארָגָן געפֿרָעָסָטָע העמְדָעָר מיט ווּיְסָ-געהאטָטָזָנוּ שְׂפִיצָן. אֶלְעָ
שְׂפִיצָןְגָּאָכָּטָס אַיז זי גָּעָגָנָגָעָן אַיז יְוִידָיָן טְעָמָנָעָר אָרִין אוּיפָ-
„בְּאָכָּעָר יְאָכָּעָר“, אוּיטָן „טְרִיפָּהָנִיאָק“ אָונֵן אוּיךְ נָאָךְ אֶסְסָמָ-
דוּאָלִישָׁע שְׂטִיקָעָס.

א סְסָן ווּינְטָרָס מִיט אֶסְסָן זְוּמָעָרָס אַיז אִיטָעָ אָפְּגָ�וּזָעָן
אַיז ווּאָרְשָׁעָ. אוּיףּ אֶלְעָגָן צָוָם טָבָּה הָאָט זי וִיךְ גָּעוֹרָאָלָט אֲחַיָּים-
קָאָפָן צָוָם טָאָטָן, אֶסְסָקָטָן, פְּרִיעָעָן זִיךְ. אַיז ווּאָרְשָׁעָ. זָאָגָט
אִיטָעָ, אַיז זי עָלָגָט, וִיךְ אֲשָׁתִיָּן. זי בעָנָקָט אַהֲרָן נָאָךְ דָּעָר
שְׂמָמָעָ, נָאָךְ דָּעָר מָמָעָ פְּרִימָעָט אַיז נָאָךְ מִיר בעָנָקָט זִיךְ. זי
הָאָט דָּאָךְ מִיךְ שְׂוִין אָזָוִי לְאָגָגָ נִישָׁת גָּזָעָן. זי קוּקָט טָאָקָעָ
אִיטָעָ אוּיףּ מִיר מִיט גְּרוּיסָעָ, צָעהִיצָּעָ אַוְיָגָן. סָגָאנָגָעָ פְּנִים
בְּיַיְהָ אִיר אַיז צָעָקָנִיָּטָשׁ פּוֹן שְׂמִיכְלָעָן.

- פְּיָסָטָ, קִיְּין עַיְ-חַרְעָ - זָאָגָט זִיךְ - אָזָוִי אוּיסְגָּעָ-
וּוּאָקָמָן... כְּחַאָבָּה דָּאָךְ דִּיךְ גָּאָרְנִישָׁט דָּעָרְקָעָנָט... נָגָ-
זִיךְ - כְּחַאָבָּה דִּיר דָּאָ גָּעָבָרָנוֹת אֲמָסָעָרָ. אַיז דָּאָ חַסְטָטָן אֶ-
סִידָוָרָהָ, אַיז דָּאָ - אֶפְּאָרָהָמְלָיָן, וְאָרְשָׁעָוָרָהָ פְּלָיָן. זֶלְלָאָט
זִיךְ גָּעָזָוָתָרָהָיָט „פָּאָוָשִׁעָן“, מָעָרָטָשָׁעָמָן צָו דָּעָר בְּרָ-מְצָחוֹה
אָזָוִי זָאָגָט מִין שְׂוֹעָטָעָר אִיטָעָ, אַיז גְּלָאָר אַוְמָרָנוֹת,
אָזָוִי וִי פְּאָזָוִן נָאָךְ דָּאָ אֶסְסָן צָו פּוֹן, נָעָמָט זִיךְ הָעָלָעָן דָּעָר
מָמָמָעָן רַיְּזָן-מְאָכָן אוּיףּ פָּסָחָ:

זִיךְ שְׂמִיטָ אַיז אֶפְּגָּעָנוּט פָּעָנָסָטָעָר אֲבְּרִיטָעָ, אָזָוִי וִיךְ זִיךְ
טִירָה. מִיט פְּאָרְשָׁעָרָאָטָעָ עַלְגָּבוֹזָיָן, אֶעָזְוִוִּיאָט, רַיְּבָטָזָיְהָ זִיךְ
וּוּטְרִילְגָּעָס, וּוַיְשָׁטָזָיְהָ זִיךְ שְׂוִיקָן מִיט פְּיִיכָּטָ קְרִיְּדָ אַתָּהָן אַיז
דִּיךְ. סְטָרָאָגָט זִיךְ פּוֹן אִידָּה אֲחִיזָעָרָ אַיְמָבָעָט, אֲצָעָסָיָה
בְּעָרָטָעָרָ. אַיז שְׁמָאָלָן הוּיְפָלָ אָרִין, וְאוֹעַס שְׂמָעָקָט זָאָךְ אֶלְעָ-
מִיט חֹזֶר, צִיט זִיךְ אֲיְדִישָׁעָרָ נִיגָּוָן, אֶלְעָד אֲזָעָלָכָעָס, וְואָס
אִיטָעָ הָאָט מִיטְגָּעָבָרָעָנָט פּוֹן וּוּאָרְשָׁעָ:

כְּחַאָבָּה גְּמַלְיָבָט אֲיוֹנָגָעָלָעָ, נָר אַיז גְּנוּוּזָן פּוֹן וּוּיְסָ-טָן...
כְּחַאָבָּה גְּמַלְיָבָט אֲיוֹנָגָעָלָעָ, נָר אַיז גְּנוּוּזָן פּוֹן וּוּיְסָ-טָן...
נָר אַיז אֲהִימְגָּפָאָרָן צָו זִיְּנָעָמָטָעָרָן, זָעָן, וְואָס זִיךְ טִימָעָן...
נָר אַיז אֲהִימְגָּפָאָרָן צָו זִיְּנָעָמָטָעָרָן, זָעָן, וְואָס זִיךְ טִימָעָן.

אַינְגִּיטָּן שְׁטוֹב שְׁטִיטָה דֵּי מַגְמָעַ אַ פָּרִיךְ אַפְּטַשְׁעַטָּעַ מַיַּט
אַ פָּאָרְרִיסָּן פְּנִים צַו אִיטָּעַס פָּאָרְשָׂאָרְצָטָן אַונְטָעְרְקְלִיְּד אָוּן רַעֲדַת
אַרְוִיף :

— הָעַ, אִיטָּעַס? גּוֹט צַו זַיְן אַין וָאֶרְשָׁעַ ?

— וּוֹעֵר מִיר גּוֹטָס גִּינְט — גִּיט אִיטָּעַ אַ שְׁמִיר אַיְבָּעַר
דָּעַר שְׁוִיבָּה, אַזְׁנוּ וּוּי מִיט שְׁוִים פָּוֹן זַיְתָּה . — נַאֲרַ, אָוּ מַעַן הַחַטָּא
קִינְגָּעַם נִישְׁתָּאַן וָאֶרְשָׁעַ, בְּעַנְקָטָן מַעַן אַהֲיִים .

— נַאֲרַ וּוּמַעַן הַאֲסְטוֹן דָּאַ צַו בְּעַנְקָעַן ?

— וּוֹאָס הַיִּסְטָּה, נַאֲרַ וּוּמַעַן ? מַעַן בְּעַנְקָטָן ...

אַיְטָא זָאָגָט נִישְׁתָּאַן, נַאֲרַ וּוּמַעַן זַי בְּעַנְקָטָן . זַי צִיט זַיַּד
אוֹיסָס מִיט אַ זַּיְתָּה צַו אַ וּוֹיִט וּוֹינְקָלָס פָּוֹן פָּעַנְטָשָׁעַר, פָּאָנוֹנְדִּיָּה
תְּעַנְגָּעַן אַ פּוֹס אַין דָּעַר לַיְוָטָן. דָּאָרְטָן אַרְיִין זַיְגָּעַן זַי אַוִּיפְּסָנִיָּה .

„עַד אֵיז אַהֲיִמְגַעְפָּאָרָן צַו זַיְנָס נְלַטְּעָרָן

זַעַן, וּוֹאָס זַי טִיטָּן...“

אַפְּשָׁר דָּעַרְפָּאָר אֵיז אִיטָּעַ אַוִּיךְ אַהֲיִמְגַעְפָּאָרָן צַו אַיְרָע
עַלְטָעָרָן ? זַי הַחַטָּא דָאַ אַפְּבָּר דָאַ נִישְׁתָּאַר, וּוּי אַ טָּאָטָן ?
זַיְיָן מַמְּאָעָא אֵיז דָאַ אַיְטָא אַיְטָא קִוּם אַ מַמְּמָעָה
אַפְּבָּר אִיטָּעַ, צַי זַי וּוּשְׁתָאַדְּיָה שְׁוִיבָּה, צַי זַי וּוּאַשְׁתָּאַדְּיָה
פָּאָדוֹלָאָגָעָה, הַעֲרָתָאַדְּיָה זַי נִשְׁתָּאַוְּףָאַדְּיָה צַו זַיְגָּעַן דָאַס לִידָּאַ פָּוֹן יַוְּנָה
נַעַלְעָה, וּוֹאָס אֵיז אַוִּעְקָגְעָפָאָרָן קִיְּנָן זַיַּן .

טִילְלָמָּאָס פָּאָרְקְלָעָרָט זַי זַיְקָאָן אַינְגִּיטָּן פָּוֹן אַ נִּישְׁטָ-פָּאָרָעָן
וְקִטְעָר שְׁוֹרָה . דָאַס זַיְגָּעַן בְּלִיְבָּט שְׁטִין אַוִּיךְ אַ פָּאָרְשָׁמִירְטָעָר
שְׁוִיבָּה, אַדְּעָר אַיְךְ אַ הַלְּבָ-אַפְּגָנְזָוָאָשָׁגָנָעָר פָּאָדְּלָאָגָעָה . אָוּ דֵי מַמְּאָעָה
אוֹן אֵין קָרָן, פְּרָגָטָס מִיךְ אִיטָּעַ, צַי כְּקָעָן שְׁרִיבָּן יוֹזִישָׁ, אָוּ צַי
כְּחוֹאָלָט אַיר נִשְׁתָּאַגְּלָט גּוֹוֹאָלָט אַנְשָׁרִיבָּן אַ בְּרוֹיָהָל קִיְּנָן וּוּאַרְשָׁעָה
— יָאַ, כְּקָעָן שְׁרִיבָּן יוֹדִישָׁ, אָוּ אִיטָּעַ וּוּעַט מִיד דִּיקְטִירָן .

וּלְלָא אַיר אַנְשָׁרִיבָּן קִיְּנָן זַיַּן וּוּאֶרְשָׁעָה .
אַפְּבָּר אִיטָּעַ, זַעַט אַוִּיסָּס הַחַטָּא פָּאָרְגָּעָסָן, מִיטָּאָמָּאָס פָּאָרָה
גַּעַסָּן, וּי הַחַטָּא אַפְּיָלוּ אַוִּינְגָּעָה עָרָט צַו זַיְגָּעַן דָאַס לִידָּאַ פָּוֹן יַוְּנָה
גַּעַגָּעָה וּוֹאָס אֵיז אַוִּעְקָגְעָפָאָרָן קִיְּנָן זַיַּן .
גַּעַוְּעָן אֵיז עַס עַרְבָּ-פָּסָח אַינְדָּעָרָפָרִי . אַוִּיפָּעָן קַעְגָּנוֹאַיְבָּעָרִי
דִּיזָן דָאַס חָבָּן זַיְקָאָרָעָטָלָט צַוְּיִי טְוִיבָּן . אַיְינָע אַ וּוּיסָאָגָּעָה

ממית אן אויגוועטאשעט, נגידיש גוינדרל, די צוינויט – א גלויעז געלדנען אויגן. די פלייע האט ביזלאע געוווארקט, די זוניע – האט זיד אפנערזט.

איטע און געשטאנגן מיט צוונומגען רויטע פיס און גע-
דרייט מיטן קיינעכידין פועל פון וואסער. די מאמע האט
דאזרט פרייער אריגעוווארטן, פון א בלען אראט, א גרויטן, אַנ-
געגעיגיטן שטינן און פארגאַסן אים מיט א טאָפּ קאָכידין אוק-
זאנ (וואסער).

דאמ זידיקע ווועסער אויפן היין שטיין האט געאָטן,
ס'חאָט געוזנט אַ וויסט פֿערע גֶּלְיַיך אַין אִיטָט פֿאָרשוּצָט
פֿאָרים אַרְיָין.

ז' האט געספערעט, געווישט דעם שוויס פון די מוויל זווינקלען און אויף א וויזע געלאנט שטיין דאס פעל. פליין האט ז' זיך פאָרקיוקט אויף די טויבן, אַדריגגעשמייכט צום דלך מיט אַריַע פולע, גראָבלַּכְבָּע לִיפָּן און אַנגעווויזן מיט אַסְטְּגָּעֶר.

אשר נא闷ם אָרֶב : פִּינְגְּלַנְדִּוּן - אָנוֹ זֶה בְּאֵתָנוּ זֶה בְּאֵתָנוּ

- איטע - האט די מוגען פצקרינט בידע קינגעגן -
ס'מעל' וועט דאך פאברדענט ווערן!... האט שוין נישט פון
וואס צו רעדן, האסטע שוין נישט?

אַתְּ עַל דָּעַ רֹאֶה פָּנֵי מִפְּנֵי אַתְּ.

איך האב נישט קיין צייט געהאט לונג צו בז'עומוטשען. כ'ח'אב אפיילו נישט געקאנט קיין קיטישן קווק אויפן דאל אָרוֹרִיךְ צו די טויבן. ס'איין דאל עפֿס ערַבְּפֶסְחָ געווען. אָגָאנָצָע נאכט אַין אויפֵן בלעבענעם דעכל, וואס אַיבָּעָד דער קָרָן, געלעונג דער היַלְעַדְנוּר לְעַפְּלָמִיתָן בִּיסְלָמִיחָן, וואס דער טַטְטָעָה האט מיט אַ גָּנוּנוּנָע פַּעֲדָעָר צוֹנוּינְגַּעַשְׁגָּרָט טוֹן אַלְעָוּוֹוְינְקָלָעָן. אַיצְטָהָב אַיךְ פַּאֲדָרְפָּטָמִיתָן דָּזְזִיקָּן פַּאֲרָבְּגָדָעָן.

דעת ענין פון חמץ פארברענען האב איד פון תמיד אן גישט זיין געהאט. סאיין גבעווע פאר מיר אל מאכאה בזוייה.

כ'וים נישט, צי האפּ איך מיך געשטעט מיטן אָרערעמען
לעפּל, צי איז מיר אַשאָד געוווען אוועקזיגין פון דער אויפּ.
אוועוימטער שטוב. נארך דאס גונצע עסְק איז געוווען פֿער מיר
אַגְּרוּס אַפְּקָומָנִישׁ, מֵמֶשׁ אַפְּיִי.

אין בן דערפֿאָר קיינטַאל נישט געגענְגען אַין בִּית-מָדְרָשָׁה
אַרְדֵּין אָנוֹ דָּאָס חַמֵּץ הַאֲבָא אַיךְ קיינטַאל נישט פָּאָרְבָּעָונְטַ.

דוֹרֶן זַיְתִּיקָע גַּעֲלָעַן בֵּין אַיךְ גַּעֲלָאָפַן אַין קִילַּעַכְדִּיקָּן
מַמְּרָךְ אַרְיָן, וְאוֹעַס שְׂמִיטָה פָּוֹן אַיִּין זַיְתִּים דָּעַר מַגְוִיסְטָרָאָט
מִינְטַחַט-זַיְגָעָר, אָנוֹ פָּוֹן דָּעַר צְוִוִּיטָעָר זַיְתִּים — דָּאָס פּוֹיִּים

לְיִשְׁעָ שַׁלְאָס מִיטַּי אַלְטַ-מְאָדִישָׁע, פָּאָרְרוֹנְדִּיקְטָעַ פָּעָנוֹסְטָעַ.

דארט, אינגייטן מאָרָק, צוישן מַגִּיסְטָרָט אָוֹן שֶׁלָּאָס, צָעַן
לייגט זיך אַ קלִיָּין גַּעֲרָנְדָל מִיטַּ מַאֲגָעָר גַּרְאָן.
איין דעם גַּעֲרָנְדָל וּאֲרָפָן יֵדְן אַריָין קַעַרְן פָּוּנְמַעַן,
דִּינְסְ-מִיזְון לְאָזְן דָּא לִיגַּן אַלְטָע שִׂיסְלָעָן, גַּעַלְעָבָרְטָע טָעַפְ.
דָּא נַעֲמִיקְט אַמְּגָעָל אַיְבָּעָר אַפְּאַרְבְּאָגְדוּשָׁעָטָעָר הָונְט.

אין וואס ווועט עס ערמעצן אָרְן, וווען מײַן הילעצערנער
לעפֿל ווועט אויך דא געפֿינען זיין מַקּוֹם-מִנוֹהָה? אָמָת, מִיט קִין
גרינְג האָרְץ האָבָּא אֵיך עס נישט געטּוֹן. כִּהָאָבָּא געפֿילֶט, אָז
אֵיך זינְדִּיק מַטְאָר נִשְׁטָן אָזְוִי. אָזְדָּאָך האָבָּא אֵיך סַחְמָץ נִשְׁטָן
פֿאָרְבּוּנְטָן.

הינטיקן עריב-פסח בין איך געומען צו לויין פרי. דער
וינגען אויפן רاطהוינו אין געתאנגען א בלוייר. אויף די אלט-
פרענקיישער פאַרְדוֹנְדִּיקְטָעַ פָּעָנְסְּטָעַרְ פָּוּנְיִישָׁן שְׂלָאָס אֵין די
בלוקייט געלעגן א קילע. א נאָרְ-וואָס אוֹפְּגַעַתְּגָעַנְגָּעַר פְּוִיעָר
איין ארין אין קילעכידיקן מארק מיט א פֿוּרְ שְׂטוּרְיִי, אויך א
פליעיס.

אליד האב מיד אַרְוָמָעָקָוֶחֶט אוֹרֵף אַלְעָז זַיִיטָן. בַּיִם רַאֲטָה.

הוין שטיטט א טראזוניק. ער זעט דאך זיכער, וואס אונעלכעט אין גי' דא טון. מלא, דער טראזוניק — ווי דער טראזוניק. אין גי' דאך נישט גנבעגען. אבער וואס וועגן זאגן די יודען מיט די וויבער, וואס פוּטַן שוּוֹן דא פון צייט צו ציט פארבי?

אט גי'ט פאקע דער וויסער בערל מיט דער געלער, גארישער באָר. ער קוּטַמִּיר נוֹיִיךְ אַין פְּנִים אַרְיֵין. אין ווארט מיט אַלְּפֶנְדִּיק האָרֶץ, בין דער יוד וועט שאָרְבִּינְגִּין, בין דער טראזוניק וועט אוֹף אַמִּינְטְּפִילְנְד וועָרָן, בין דער פוּיעַר מִיטַּן פּוֹלְשָׂטְרוֹוּ וועָן עֲרֻגָּעַן-וואֹ אַיִּינְגָּעַן וועָרָן. אָז אַיךְ דערְלַעַב שוּוֹן קִינְעַט נִישְׁתְּ צַוְּעָן, גַּיְבָּ אַיךְ אַזְּוִי אַרְוקְ אַרְוִיס דַּעַם לַעֲפָד פָּן אַרְבָּלְ, דְּרִיְ מִיךְ אָוִיס מִיטַּן פְּנִים צַוְּמָגִיסְטְּרָאָט, מְפַלְּמָרְשְׁטַ אַקְוֹק צַוְּטָן אַוְפְּטַן שְׂטָאָט-זְיִינְגָּר, אַוְן הִינְטַן אַרְוּט — אַ וְאָרָף אַיבָּעָר די אַיְזָעָרָעָן שְׂטָאָכָעָן אַין גַּעַרְטַנְדְּלָ אַרְיֵין.

כְּאַונְטְּלוֹרִיךְ נִישְׁתְּ. כְּגַיְיָ אַוְעָקָ, מִיט פָּגָעַמְלַעַכְעַט טְרִיטַ, שְׂטִיףַ, צְזִוְיָרַט דַּעַם אַיְגָעָנָעָם לַעֲפָל אַרְפְּגָעַשְׁלִינְגָּעָן. סְאיָן בַּיְ מִיד קִינְ שָׁוָם סְפָק נִישְׁתְּ. אָז אַט-אַט וועט מִיךְ עַמְצָעָר אַנְכָּפָן פָּן הִינְטַן בַּיִּתְ קָאָלְגָּעָר אַוְן אַ זָּאָגָ טָוָן: — שְׂטִי נָאָר, בְּחוֹר מִינְעָר, וועָמָעָנָס בִּיסְטַיְ דָּאָט, האָ אַוְן וואָס האָסְטוֹ דָּאָס אַוְעַקְגָּעוֹאָרָפָן, וואָס?

אַבָּעָר גָּט אַין אַלְּפֶנְדִּיקער. בֵּין הִינְטִיקָן טָאָגָה האָט מִיךְ נָאָךְ קִינְעָר בַּיְ דַּעַר האָנְטַ נִישְׁתְּ גַּעַכְאָפָט. נִישְׁתְּ מַעַרְ, גַּעַנְץ פְּסַח דַּאֲכַט זִיךְ מִיד אַוְיסָט. אָז בַּיְ אַוְנוֹ אַין שְׂטוֹבָ אַיזְ גַּלְעַן חַמְצִידִיק. כְּשָׂוִוִּיג. סְפִּינְיקַט מִיךְ. אַיךְ מַאֲךְ בַּיְ מִיד אָפָ, אַוְן אַיבָּעָרָאָיךְ, מַעַרְטָשָׁעָם. זָאָל אַיךְ שְׁוֹיָן דָּאָס חַמְצָ יָאָטָרָעָן. אַבָּעָר, אָז עַס קוּמָט אַיבָּעָרָאָיךְ מַעַרְטָשָׁעָם גַּלְיִיבָּט דָּאָס אַפְּמָאָקָן אוֹףְ יַעַנְעָר וַיְיַתְּ יָאָר. אַיךְ אַיִּיל מִיךְ אַהֲיָם. וְעַר ווּיסְטַ, צַיְ כְּיוּעַל נָאָךְ בָּאָ- וְוִיְזָן צַוְּקוּמָעָן צַוְּמָחְזִיקָן אַגְּבִּיסְטָן. דַּי מַעַמָּעָ וועָט האָבָן טָעָנוֹתָ: מִזְאָל נִשְׁתְּ קָאָנָעָן מִיט אַיְגָגָל פָּאָרְדִּיכְטָן פָּוּנְדָאָנָעָן בֵּין אַהֲרָה. אָז דַּעַר טָפְטָע וועָט זַיִן, וועָט עַר אַוְעַקְלִינְגָּן זַיִן

שוווערע האנט אויף מײַן אַקסל אָונַ ווועט פרעגן מיט אַ כָּמוֹרַ
געַ קוֹלַ:

— ווֹאוּ בִּיסְטוּ דָּאָס גָּעוּזָן צָוֵי לְאָנָּגָה, חֲכַשְׁתִּים מִינְעָרָה?
איַן אָט ווַיְיַקְּרָם אַזְנוּ נְאָנָּט צָוֵי אַונְגָּעָר שְׁטוֹב אָונַ בְּזַוְּךְ
אַ תְּרוֹזָן פְּצָרָן טָاطָן, שְׂטִימִיט אַ יְוָנְגָּעָרְמָאנְטִישִׁיקְ מִיט אַ בְּלוּי,
אַפְּגָּעָגָּלָטְ פְּנִים אָונַ מִיט אַן אַפְּגָּעָשְׁלִיסְן וּוְאַלְיוֹקָעָלָע אַין דָּעָר
הָאָנָּט. עַד קִיקְטַּן זַיְקָר אַרְוֹם אַיבְּגָר דַּי הַיּוֹעָר, ווַיְיַקְּרָם
וּאוֹיְגַּט דָּאָר עַרְגָּעָץ פְּרִימְעָט דָּודְ-פְּרוֹיְקָעָס?

— צָוֵי ווֹאָס דְּאַרְפָּט אִיר פְּרִימְעָט דָּודְ-פְּרוֹיְקָעָס? — פְּרָעָג
אַיךְ צְוִירִק אָונַ מְעַסְט אִים אַפְּ פָּונַ קָאָפְּ בֵּין פִּסְטַּס.
— ווֹאָס אַיְן דִּין עַסְקָן, צָוֵי ווֹאָס אַיךְ דְּאַרְפָּט פְּרִימְעָט
דָּודְ-פְּרוֹיְקָעָס?

— סְאַיְן מִין עַסְקָן דְּעַרְפָּאָר — זַיְגָּאָן, — ווֹאָס פְּרִימְעָט
דָּודְ-פְּרוֹיְקָעָס אַיְן מִין מְאַמְּעָה.

— צָוֵי גָּאָר? — צְעַמְּמִיכָּלָט זַיְקָר דָּאָס גָּעָגָּלָטָעָ פְּנִים
פָּונַ יְוָנְגָּעָרְמָאנְטִישִׁיקְ — בֵּין אַיךְ דָּאָר דִּינְגָּעָר אַ בְּרוֹדָעָר.
עַד הָאָט גָּעָמוֹתָן מְשׂוֹגָעָ וּוּרְעָן, דָּעָר יְוָנְגָּעָרְמָאנְטִישִׁיקְ.

— ווֹאָס הַיִּסְטָן, עַד אַיְן מִינְגָּעָר אַ בְּרוֹדָעָר?
— יַאֲ דִּינְגָּעָר אַ בְּרוֹדָעָר. יְוָנָה פָּונַ לְאַדוֹשׁ. הָאָסְטָן
נִישְׁטָן גַּעַהָעָרָט?

— אוִי ווַיְיַקְּרָם! סְהִיְיסָט, כְּהַאֲבָבָן נִישְׁטָן גַּעַהָעָרָט? גַּיְיַי
איַן אַוְיַף דָּעָר קָאָמָדָע שְׂטִימִיט דָּאָר זַיְקָר אַפְּטָאָגְרָאָפְּיָעָ! זַעַם
נַאֲלָה, כְּהַאֲבָבָן אִים דָּאָר וַיִּשְׁטָן דְּעַרְקָעָנְטָן!
— מְאַמְּעָשִׁי! לְאָנוּ אַיךְ מִיךְ לְוִיפָּן אַיְן הוּוֹן אַרְיִין אָונַ
הָעָר נִישְׁטָן, ווַיְיַגְּהַדְּלָה מִיךְ — מְאַמְּעָשִׁי, יְוָנָה פָּונַ לְאַדוֹשׁ
איַן גַּעַקְוָמָעָן!

אַיךְ טְרָעָפָן דַּי מְאַמְּעָ אַוְיַף הַוִּיפָּן. זַי בְּלִיְבָט אַ וּוּילְעָ
מְבוֹלְגָּעָ. זַי אַיְזָן רְוִיט גָּעוֹאָרָן, דַּי מְאַמְּעָ. זַי מִינְיָט, מַנְ-חַסְטָם,
אוּ אַיךְ בֵּין מְשׂוֹגָעָ גָּעוֹאָרָן, נִישְׁטָן אַנְדָּעָרָשָׁן. בְּגַלְדָּן אַפְּגָּעָר כָּאָפָּט
זַי אַ שְׁפָשְׁעָרָקָעָ, וַיִּשְׁטָן אַפְּ אַוְיַף דָּעָר גִּינְךְ דַּי הַעֲנָט. זַי לְאָנוֹת
אַרְאָפָן אַיְן אַיְלָעָנִישָׁ דָּאָס פְּאָרְטָוָן, ווֹאָס אַיְן דַּי גַּעַנְצָעָ

חַוְשָׁע פֶּדְלָע

ציט געווען פֿאַרְשְׁטַעַט אֵין דָּאַרטַּס, אֹון גּוֹיפְּט אַנְטְּקִיגְּן מִיטַּאַיסְּגַּעַשְׁטַרְעַקְטַּע הַעֲנָט.

— יונָה קְרוֹיָן אָזְּ קִינְד מִינְסָן! כְּהַזְּבָב דָּאַךְ מִיד גַּאנְיִיט
גַּערְיכְּט אָוִיךְ דִּירָן אֹון וּוֹי אִיז מִירָן... וְעַ נַּאֲרָן... אַ לִיבְעָר
גַּעַסְטַּדְלָס אִיזָן

זַי גַּעַמְטַ אַרְוּם דָּאַס גַּרְאַזְעָ פְּנוּים פָּונָן אַיר יְוָהָן. זַי וּוַיְשַׁט
דַּי וְאַל. זַי דְּרִיכְתַּי זַי אָוִיךְ אִין אַרטַּס, זַי קְוֹקְטַּזְלַזְלַזְלַז
אַיְבָּעָרָן חַוְּפְּלָס — צַי וּשְׂעָדָן זַי קְאַסְטַש. סְפָּאַין דָּאַךְ יְוָהָן,
אַיר יְוָהָנְטָעָר זָוָן פָּונָן עַרְשְׁטַן פְּאַן.

יְוָהָן אִיז דָּאַר אָן שְׁמַאְלָן. בַּיְּ יְוָהָן אֵין דָּאַלְזַן גּוֹיפְּט
אַרְוּם אַקְנָאָפַט, אָזְּוִי וּוֹי אַלְעַבְּדִיק מִיּוֹן. אֵין דַי בְּזַקְנַן הַאַט
יְוָהָן לְעַכְעָר, טִיפְעָר, אַיְנוּגַּעַשְׁטַעַטְעָנָעָ לְעַכְעָר.

— יְוָהָנְשִׁי... — וּוְעָרָט דָּעָר מַעֲמָעָס קְוִיל גַּעַבְּרָאָסן —
וְאָסָז זַעַסְטוּ מִירָן, נַעַמְעָן, אָזְּוִי שְׁלַעַכְט אַוִּיס?

— מַעַן אַרְבָּעָט, מַאְמָע.

— גַּעַהְאַנְדְּלָט מַעַן דִּין כָּאַטְשׁ גַּוְתָּן? אֵין מַעַן צַוְּדִידָן
פָּונָן דִּיר?

— פֿאַרְחוֹאָס זְאַל מַעַן נִישְׁט זַיְן צַוְּדִידָן?
דַי פַּאְמָע וּוַיְשַׁט מִיטַן פֿאַרְטְּוֹק דַי אַוִּיגָן. יְוָהָן הַאַט שְׁוִין
אוּוְעַקְנַעַשְׁטַעַט סְיוֹאַלְזִיקְעָלָע. אַיצְטַזְעַזְעַז מַעַן עַרְשַׁת, אָז דָאַס
פֿאַפְּטַנְדָל, וְאָסָז עַד טְרָאָגָט. הַאַט קוּרְעָז אַרְבָּל, עַס קְרִיכְט
אַפְּעָר דַי מַאְרִינְצְרָקָע. דַי שִׁיךְ אַפְּעָר גַּלְגַּזְזָן, — זַיְיָ זַעַגְעָן
לְאַקְרִירָתָע. אַ שְׁוִיפְטַס טְרָאָגָט יְוָהָן אָוִיךְ אַ שְׁיִינְעָס — מִיטַן זַיְיָ.
בְּעַרְגָּוּ פְּאַסְיִיקְלָעָן אָזְמַיְתַס אַלְעַרְלָמְטַעַנְרוֹ שְׁפָלָקָע.

אַפְּעָר וְאָזְיָן דָאַס אַהֲיָגְעָקְוּמָן אִיטָע?
— אִיטָע, וְאָזְיָן בִּיסְטָוּ עַרְגָּעָן, אִיטָע?! — רַופְטַס דַי מַאְ.
מַעַן מִיטַס אַעְשְׁפְּרִיטַס קְוִיל.

אִיטָע קוּמַט אַרְאָפַט פָּונָן גַּאנְיִיקָן, פָּונָן דַי קְעַמְעַרְלָעָן דָאַרטַס.
דָאַס קְלִיְיד אַרְאַפְּגַעַלְזָאָזָט, דַי עַלְגְּבִוְינְגָס — צַוְּגַעְדַּעַט, דַי הַאַר —
אַפְּיַסְל צְוַאַמְעַנְגַעַנְמוּמָעָן. אִיטָע פְּנוּים אֵין רְוִיטַס, צַעַשְׁמִיכְלָט
אֵין אַ צְוַרְקִינְגַעַתְאַלְטַעַנָּעָר פֿאַרְלְעַגְנָהִיט. בְּלוּזָן דַי אַוִּיגָן
בְּלִישְׁטָשָׁן אַפְּנָן, וּוְאָרָעָם.

— לֵיב אַיךְ אַיעַד גָּסֶט, מָמֻעָשָׁן! — וּוַיַּסְתֵּן אַיטַע אַ פֿוֹל
מוֹלֵךְ מִתְּ גָּדוֹסָע, וּוַיַּסְתֵּן צִיָּן.

— אַ שְׁיִינָם דָּאנָק. סְאַיוּ דָּאַךְ מִין יוֹנָה! קַעַנְסָט אַים
בִּישַׁת?

— פָּנוֹזָנָען זָאַל אַיךְ אַים קַעַנְסָע? — רַעֲדַת אַיטַע צַוְּדָעָר
מַאֲמָעָן אָוּן קוֹקֶט מִתְּ אַהֲלָב פְּנִים אַיְן יוֹנָהָז זִיְּתָן.
יוֹנָה אַלְיַין שְׁטִיתָן אַ דִּינָעָר. דָּעַר קוֹנָפֶט אַיְן הַאֲלֹזִי גִּיט וַיַּד אַים
אַ שָׂאָקָה, אַזְוִי וּרְ עַר וּוְאַלְטָע עַפְעָס אַרְאָפְגַּעַשְׁלָנוֹגָנָעָן. אַיטַעַס מוֹלֵךְ
אָוּן אוֹפְגַּעַשְׁטָעַטָּה, אַנְגַּעַדְרָאָלָן.

— סְאַיוּ אַיטַע — זָאַגְטַּדְיַי מַאֲמָע — דָּעַם פָּעַטְעָרַט טַאַכְטָעַר.
יוֹנָה גִּיט אַ שָׁאָר מִתְּ אַ פֿוֹס. אַזְוֵץ גְּרוֹיסַ-שְׁטָמָטִישׁ שָׁאָר.
רַעֲלָע... דָּאָס דִּינָעָ פִּיגְוָרָל זִיְּנָס דְּרִיאַט וַיַּד אַוְיַחַד אַ פָּאָר הַוִּיכָּעָ
אַפְּצָאָסְלָעָן. אַיטַע מַאֲכָט אַ גּוֹדְעָרָה, זִי נַעַמְתַּ אַבְּיַסְלַ אַיְין דִּי גְּרוֹויַיַּ
סְעַעַבְּזִימְטְּקִיַּת אִירָעָ אָוּן צִיט אַוִיסַּ צַו יוֹנָהָן אַ קְוָרָצָע, שְׁוּעָרַ.
אוֹסְגַּעַרְבָּעַטְעַ הַאֲנָטָן.

בְּאַקְעָנָעָן זִיַּדְיַי — דָּעַם טַאַטְנָס יוֹנָגָטָע טַאַכְטָעַר מִתְּ דָעַר
מַאֲמָעַס יוֹנוֹסְטָן זָוָן.

קָאָפְּרָטָהָן

אַוְיַבְיַה. אַיטַע חָאַט גַּעַבְרַעַנְגָּשָׁטָן וּוְאַרְשָׁע דִּי זְעַטְקִיַּת פָּוּן בִּיכְיִקְעָ
קְרַעְדַּעַנְצָן אָוּן דָּאָס זָאַרְגַּלְאָזָע בָּאַנְעָמָעָן זִיְּדָ פָּוּן גְּבִירִישְׁקִיַּת,
אָיִן יוֹנָה גַּעַקְמָעָן פָּוּן לְאַדְוָשׁ מִתְּ אַ בָּאַחַגְלָטָעַנְגָּר קְבִּצְנִישְׁקִיַּת
אָיִן דִּי קְלִיְּנָעָ, לְוִיפְנְדִיקָעָ אַוִיגָן אָוּן מִתְּ אַ גְּרִינְגְּעַזְטָוְנְקָעָלָן
שְׁטוּבַי אַוִיפָן פְּנִים פָּוּן דִּי פְּלוֹוּשָׁעָנָעָ דִּיוֹאָנָעָט. בַּיִּ וּעְלָכָעָ עַר
חָאַט גַּעַבְרַעַט דָּאָרָט, אָיִן לְאַדְוָשׁ.

אין דער צייט, וואס איטע, אַ צעפֿלְאַקְעַרְטָעַ, איז געשטאנדען
ביי די רײַיכָע טָעַפּ, הָאָט זִיךְ יְוָנָה גַּעֲמֹהָת אַיִּדְלַעַן בּוֹקָן פָּאָר קְוִי
נִים, חַנְּכָעַנְעַן זַיִּי צְרוּדָן אָוֹן... אַפְּגַּעַנְאָרָן.
קָעַן זַיִּין, אָז דָּלְבָּאָר אַיז יְוָנָה אַזְּאָרְדִּינְעָר, אָזָא בְּצָוּעָא
לְעַךְ-אַוְיְגָעָדְרִיְתָעָר. אָז עַר רָעַדְתָּ, זָעַט עַס אַוִּיטָּ, אַזְּוִי וְיֵי אַחַלְבָּ
מוּלָּק וּוְאַלְטָ גְּעוּוֹעָן בַּיִּים פָּאַרְמָאָכָט. עַר רָעַדְתָּ תָּאָקָעָ פָּאַמְּלָעָן,
מִיט צְוִיְּמָעַנְגָּעַבְּוִיְּגָעַנְעָ לִיפְּנָן, מִיט אַגְּנוֹנְדָּל. עַר וּוְאַרְפָּט אַסְּרָ
מַאְלָ אַרְיִין אַוְיְסָגְעַצְּאַקְעָטָעָ פּוּלְיִישָׁ וּוּרְטָעָר. אַפְּלִילָן דָּעַר מַעַן
מַעַן זָאָגָט עַר אַוִּיךְ פּוֹנְ צִיְּיטָ אַזְּוִיָּ אַזְּוִיָּ פְּרָאָשָׁעָן, לְאַסְּקָאָוָא פְּגָנָנִי...
מַעַן זָעַט — יְוָנָה אַיז אַגְּרָוִיסָּ-שְׂאָטָהִישָׁ. זַיִּין שְׁטָעַקְעָלָעָ
אַיז וְיִיךְ, זַיִּין קָאַפְּעַלְשָׁלְלָגִיגָט אַוִּיךְ אַז זִיְּיטָ סְמָאַרְיָנָאַרְקָעָלָעָ אַיז
אַגְּגָעַצְּוִינְגָּן אַין דָּעַר טָאָלִיעָ. יְוָנָה גִּיטָּ נִשְׁתָּ, נָאָר טָעַנְצָלָט. אַ
שְׁפָרָוָגָן אַוְן אַגְּיִ, אַגְּיִ אַוְן אַטְּעַנְצָלָ.

אַיטָּע קָוקָט אַוִּיךְ אַיִּטְ פּוֹנְ אַז זִיְּיטָ. זַיִּ שָׁאָבָט דִּי גְּרוּוֹסָעָ צָעָ-
דְּרִיטָע שְׁטִיקָעָר פָּאַסְטָעָרָנָאָק. זַיִּ חַנְּדָלָט אַוְן זְשָׁמְוּרָעָ דָּאָס
גּוּדְעָרָלָ, וּוָאָס פָּאַלְדָעָוָעָט זִיךְ אַוְן פְּאָכָט. אַוְן אָז יְוָנָה הָעָרָט
נִשְׁתָּ, גִּיטָּ זַי אַזְּאָר זָאָגָט מִן הַזָּדָ:

— זַיִּי «גְּרָאָבָנָעָ» עַר אַיִּטְ דָּעַר יְוָנָה...
צְעַשְׁמִיכְלָט זִיךְ דָּעַר מַעַםָּעָ פְּנִימָה. זַיִּ גִּיטָּ אַזְּוֹפָט מִיטָּ דָעַר

נָאָר אַוְן שָׁאָקָלָט צַוְּנָהָדִיק מִיטָּן קָאָפָּ:

— שִׁיןְ, קִיְּין עַיְן-הָרָעָ, וְיֵי גָּאָלָד! הָעָ, אַיטָּע?

— פְּזַאְלָ מִיר שָׁוֹן הָאָבָן אַזְּאָרְיָאָר — גִּיטָּ אַיטָּע אַגְּזָעָ
שְׁנִידָד דָעַט פָּאַסְטָעָרָנָאָק אַוִּיךְ פִּיר לְאַגְּגָעָ שְׁטִיקָעָר אַוְן לְאָוָט זִיְּ
אַעֲעָ מִיטָּאָמָלָ אַרְיִין אַין יּוֹם-טוּבָדִיקָן טָאָפּ וּוְאָסָעָר.

אַוְלִיבָּ יְוָנָהָן אַיִּן אַונְנוּרָ שְׁטוּבָ צְאוּקָמְעָן נָאָר אַגְּבָעָ
אַז אַיְזָעָרָנָ. דִּי מַעַמָּה הָאָטָט עַס גַּעַבָּאָרוֹת אַוְן אַיטָּע הָאָטָט עַס גַּעַ.
בְּרָעַנְגָּט צַוְּלָעָפָן. מַעַן הָאָטָט דָאָס בְּעַט אַוְעַקְגַּעַשְׁטָעָלָט אַוִּיךְ יְעַ-
נָעַם אָרָטָ, וּוֹאִי טְ'אָיו אַמְּאָלָ גַּעַשְׁטָאָנָעָן הָאָדָלָס קוּפְּעָרָט. מַעַן הָאָטָט
גּוֹזְאָגָטָ, אַוְ פּוֹנְ הַיִּינְטָ אַן וּוּלְ אָךְ שְׁלָאָפָן צְוּזָמָעָן מִיטָּ יְוָנָהָן,
תָּאָקָעָ אַיִּן דָעַט בְּעַט.

אַיטָּע הָאָטָט דָאָס בְּעַט פָּאַרְדָעָקָט מִיטָּ אַירָסָ אַן אַיְגָעָנָעָ אַוִּיךְ
בְּגַעַשְׁטָעַפְּטָעָ קָאַלְדָרָעָ. זַיִּ הָאָטָט שִׁין אַיִּן גַּלְיִין צְוּגָלָעָט דִּי קָאָנְטָן

אין די ווינקלען. זי האט אויסגעמאנן און אויסגעמערטלט מיט אירע גראיסע הענט יעדעס קנייטשעלע, יעדעס פעלדעלע. דערנאך האט זי זיך אַוּאָקָעָשְׁטָלֶט פֿוֹנְדְּעָרוֹויִיטְנָס אָן מֵיט אָ גְּרָוִיס, זאָט פְּנִים גַּעֲשָׂפְּט נְחָת:

— דער קִיְּסָעָר מַעַן שְׁלָאָפָּן אַין אָזָּא בָּעַט!

ס'אייז טָאָקָע גַּעֲוָעָן אָ קִיְּיָעָרְלָעָר בָּעַט.

די פְּרִישָׁע רִינְקִיטָּה האט אַרְאָפְּגָעָשְׁטָלֶט נִישְׁת נֶאָר פּוֹן דָּאָ זַיְקָן בָּעַט, נֶאָר אוִיךְ פּוֹן טָאָפְּעָמָםָס בעטן, פּוֹן דָעַר גַּאנְצָעָר שְׁטוּבָה האט עַס אַרְאָפְּגָעָשְׁיִינְט. אַזְאָ בְּלִיעָה לְוִיטְרִיקִיט אוִיףְ דִּי שְׁוִיבָן, אָזָּא וּוַיסְקִיטָּה אוִיףְ דִּי פָּאָרָהָעָנְגָּלָעָךְ אַיבָּעָר דִּי גַּעֲפָעָס. שְׁעַנְקְּלָעָר האט מעַן אַין אַונְזָעָר דִּירָות קִיְּנָמָאָל נִישְׁת גַּעֲוָעָן. אָזָּע אַיז גַּעֲקָומָעָן אוִיךְ דָעַר נֶאָכָט צָום סָדָר — האט מעַן נִישְׁת דָעָרְקָעָנְט, נִישְׁת דִּי שְׁטוּבָה, נִישְׁת דָאָס בִּיטָּל וּוַירְטָשָׁאָפָּט אָן נִישְׁת דִּי מְעֻנְטָשָׁן.

די מאָמָע האט ^{ל'}כְּבָדָד יוֹם-טוֹב בָּאָנִיָּת אָן אַיְבָּעָרְגָּעָמָכָט שִׁיטְלָמִיט אָ שְׁוֹאָרְצָן לְאָקָ פּוֹן פָּאָרְנָט, אָזָּוִי וּוְ אָ פּוֹגֶג. די בְּלוּעָ אַיְגָן אַיְרָע זַעֲוָעָן אִיצְטָ גַּעֲוָעָן גַּעֲשָׁנְטָן אָן דָעַר בְּרִיטָט, אָזָּוִי וּוְ אַוְמִישָׁנָע-גַּעֲשְׁלִיפְעָנָע, בְּלוּעָ דִּימָעָנְטָן. דָאָס וּוַיְכָעָ, גַּנְיָ דִּישְׁעָ גַּוְיְידָעָרָל, וְאָס אַיז גַּעֲהָאָט פָּאָרְלָזָיְן גַּעֲוָאָרָן נְאָכְדָעָם, וּוְ די מְאָמָע האט עַס גַּעֲהָאָט גַּעֲפָרְעָנָגָט פּוֹן וּזְאָרְשָׁעָ, אַיז אִיצְטָ צָו דָעַר סָדָר-נֶאָכָט צְוִיְּקָעְקָמָעָן. די שְׁוֹאָרְצָעָ, זִידָעָע בְּלוּזָקָע מִיטְ די וּוְיִי סָע שְׁפִיצָן בְּיִי דִּי אַרְבָּלָ, דָאָס וּשְׁאָבָאָטָל אַונְטָעָרָן הַאלָה, צְוָאָמָעָן מִיטְ דָעַר גַּעֲפְּלָאָכְטָעָנָר, גַּעֲלָדָעָנָר בְּרָאָש — דָאָס אַלְץָ האט דָעַר מְצָמָעָן צְוָגָעָעָבָן גַּרְיָס הָן אָן שִׁינְקִיט.

אוּפְּנָן טָאָטָן האט מעַן דָעַם יוֹם-טוֹב אָזָּוִי וּוְיִיטָּ נִישְׁת אָנָּי גַּעֲוָעָן. קִיְּין נִיְּעָ טְכָעָנָע קָאָפְּאָטָעָ האט עַר זִיךְ נִישְׁת גַּעֲקָאנְט מְאָכָן — האט עַר גַּעֲטָרָגָן דִּי אַלְטָא, דִּי מַעְלָאָנוֹשָׁעָעָ, וְאָס אַטָּע טָאָקָעָ האט אוּסְגָּעָפְּוֹצָט אָן אוּסְגָּעָפְּרֹעָטָט.

לְכָבְדָד יוֹם-טוֹב האט עַר זִיךְ גַּעֲלָאָקָוט אַרְוּמְגְּלִיכְיָן. אַבְּגָעָר ס'פְּנִים זִינְס אַיז גַּעֲוָעָן מִיד אָן אַפְּגָעָרִיסָן פּוֹן וּוַיְנָט. עַר האט גַּעֲקָוֹקָט גְּרָוִיס, שְׁוֹעָר: דָאָ אָזָּיְךְ דִּי טָאָכְטָעָר זִינְעָ, אָזָּא אָזָּיְךְ דָעַר מְאָמָעָס זָוָן. אַמְּאָלָה האט עַר אָזָּיְךְ אַפְּגָעָשְׁטָלֶט זִינְעָ

חוּשׁ עַפְרָלָע

שטיין בליך אויף מיר. ער האט מיך באטראקט פון קאפ בי צ'יט
און טיף אַפְּגַעַצְיוֹגַן דעם אַטְעַם.

ב'חאָב געפֿילַט, אָז דער טאטַע האָט צ'ער, ווֹאָס אוּיך מֵיר
האָט ער גַּאֲרְנִישֶׁט גַּעֲקָאנְטַמְּאָכְּן אוּיך פָּסַח. ער האָט אוּיך גַּעֲחָאָט
צ'ער פון נִיְיעַם קִיטַל, ווֹאָס ער האָט אַרְזִינְגַּעַצְיוֹגַן אוּיך דער אַלְּ
טָעַר, מעַלְגַּזְנְזַעַנְעַר קָאַפְּאַטַּע.

אָט דעם נִיְיעַם קִיטַל מִיטַן בְּלִיעָן, ווִידַעַנְעַם קָאַלְנָעַר, מִיט
די פָּאַטְקָעַלְעַעַךְ אַרְזַּמְּדַלְּ, האָט דער טאטַע פָּאָר זַיְן אַיְיָן
גַּעַלְטַנְיַת נִישְׁתַּחַט. דָּאָס האָט אַים אַיטַע, די טָאַטְעַר, גַּעַלְטַנְיַת
ברענְגַּט אַ מְתַחַנְעַט פָּוֹן וּאוֹרְשַׁע.

ער האָט גַּעַוְואָסַטַּע, אָז זַיְן קִינְדַּעַר זַעַנְעַן אַרְיָם, אָז זַיְיָ
אַרְבְּגַעַטַּע שָׂוָעַר בַּיְּ פְּרֻעְמַדְעַ מַעֲנְשַׁנְעַן. טָאָז צַי ווֹאָס נַאֲךְ בְּרַעְנְגַּעַן
מַתְ�נוֹת? אַ קִּיטַל וּוֹאַלְטַע ער זַיְן אַלְיַיְן גַּעֲקָאנְטַקְוִיפָּן.

אַפְּבָעַר אַיטַע האָט גַּעַשְׁמִיכְלַט אַ גַּלְיַקְעַעַץ.

— טָרָאָג אַים גַּעַוְונְטַרְהִיטַּע, טָאַטַּע! — האָט זַי, גַּעַוְואָגְנַשְׁן,
מִיטַּן גַּעַנְצַן הַאָרְצַן אָוֹן גַּעַקְוִיקַּט מִיטַּן גַּעַוְרִיאַע, פָּאַרְטְּרַעְטַע אַוְיגַן,
וּוְ שַׁיְן דער טאטַע זַעַט דָּאָס אַוִיס אַין אַיר קִיטַל.
אַיטַע גַּופָּא האָט צַוְּ דער סְדַר-גַּנְאָכְט אַינְגַּנְצַן גַּעַלְגִּיט. רֹוִיט
דָּאָס פְּנִים, רֹוִיט די אוּיְעַן. די מַעַנְטַן — אוּיך רֹוִיט. זַי הַאַלְטַע
זַיְיָ אַרְאָפַט, פָּאַרְשְׁטַעְקַט אַונְגַּעַטְרַן טַיְשַׁׁן. וּוֹעֵן די בְּלִזְקוּעַ, לְמַשְׁלַׁח,
זַיְיָ שַׁוּאָרִיךְ אַין נִשְׁתַּחַט רֹוִיט, וּוֹאַלְטַן די העַנְט אַוִיסְגַּזְעַן וּוְ שְׂטַיְיָ
קָעַר פִּיעַר.

אַיטַע טַוְאָרְצַעְרַע קָאָפַט אַיְוִטְגַּעַזְוָאָגַן, אַוִיסְגַּעַטְמַט מִיטַּן
לְאָקָן אָוֹן לְעַקְעַלְעַן. ער גַּלְגַּעַטַּע מִיטַּן בְּלִזְקוּעַ שַׁאַגְּנְדִּיקְיַיִת. פָּוֹן
אַיטַע שְׁמַעַט אַיצְט. עַס שָׁאָרְכַּט פָּוֹן אַיר גַּגְגַּג. מוֹזַיְן, אָז אַיְיָ
טַע טָרָאָגַט אַ זַּיְדַעַנְעַס פְּדִינְגִּיאָע.

פָּאַרְוֹאָס זַאְלַזְעַט זַיְיָ אַיטַע נִשְׁתַּחַט פָּאַרְגְּנִינְעַן? זַי האָט דָאָר גַּעַלְטַנְיַת
ברענְגַּט פָּוֹן וּוֹאָרְשַׁע אַ קִּיפְּעַרְטַמְּט אַיְמַט. זַיְצַט דָאָר יִנְחַה אַוְיךְ...
אַיטַע גִּיטַע אַ סְדַּמְאָלַפְּאַרְבִּי פָּאָר אַים. זַי דָּרִיַּת זַיְיָ אַים אַיְיָ
די אוּיגַן, כָּאַטְשַׁ יְוָה אַיְיָ גַּעֲקָומַעַן צְוֵם סְדַר נִשְׁתַּחַט אַוְויִיְם-טוּבַיִם
דיַקְאַגְּנַעַטְוֹן אָוֹן נִשְׁתַּחַט אַזְוִי יּוֹם-טוּבְדִּיקְיָה] אַוִיסְגַּעַטְמַט. וּוֹיְךְ אָוֹן
שְׁמַאְלַ, מִיטַּן ?וַיְיַפְּנִידְיַקְנָאָפַט אַין הַאַלְגַּה מִיטַּן טַגְקָעַלְעַע אַזְוִי

לעכער אין פנים, אין אויסגעריבענען מאירינגרקעלע, האט ער זיך
אַוּוּקְנוּוֹזֶעֶט אָזֵן זִיכְרָת.

דעָר טאטָע זָאנָט דִי הגָּדָה הוֹיךְ. אַיךְ — נָאָךְ העכָּר. יונָה
ברומֶט. ער מישָׁט די בְּלָעַטְלָעַט שְׂטִיףַיְמַת אִין פִּינְגָּר.

— יונָה — רופְט זִיךְרָאָן דִי מאָמָע — די ברומֶט אִין דָעַךְ
דעָר הגָּדָה אַרְיָין, אַזְוִי וּוּיְעַדְרָר בָּעָר.
— וּוּאָסָעָר בָּעָר?

דערצְיִילַט די מאָמָע אַ מעָשָׁה מִיט אִינְגָּעָם אַ יְודָה, וּוּאָךְ
הָאָט גָּעוּוֹאָלַט אוּסְטְּלָעַלְגָּעַן אַ בעָר דָאָוָעָנָעַן. הָאָט ער גָּעָנוּמָעַן אַ
סִּידְוָרָה, דָעָר יְודָה, אָזֵן אַרְיָינְגָּעַלְגִּיגַן צְוֹוִישָׁן די בְּלָעַטְלָעַט קִיכְלָעַט
מִיט מאָן. אַיזְ דָאָרט, וּוּאָסְאָיזְ גָּעוּוֹעָן אַ קִיכְלָה, הָאָט דָעָר בָּעָר
אַ כָּאָפְט גָּעוּוֹן אָזֵן אַרְאָפְגָּעַלְגָּעַן. דָאָרט, אַבָּעָר וּוּאָסְאָיזְ קִינְזָן
קִיכְלָה נִישְׁתְּ גָּעוּוֹעָן הָאָט דָעָר בָּעָר גַּעֲבָרָומֶט. אַזְוִי אַרְוָם הָאָט דָעָר
יְודָה אוּסְטְּלָעַרְנַט דָעַם בָּעָר דָאָוָעָנָעַן.

ביִי יונָהן שָׁאָקָלַט זִיךְרָאָן דָעָר קָנוֹאָפָן פָּוָן גַּעֲלָעַטְבָּר. דָעָר טָאָ
טָע הָעָרָת נִישְׁתְּ. אַיךְ קָעָן דִי מעָשָׁה מִיטָּן בָּעָר שְׁוִין פָּוָן לְצָנָגָן.
אִיטָּע שְׁמִיכְלָט אִין דָעָר בָּרִיט. פָּוָן קָעַגְעָנָא בְּעָרְדִּקְוָן עַק טִישָׁ
לְזָקָט זִיךְרָיְוָהָן. זִיךְרָיְוָהָן קָעָן נִשְׁתְּ זָאנָן. מַאְכָט זִיךְרָיְוָהָן
אַזְוִי וּוּי אַ פִּישָׁ, וּוּאָסְזָכְטָן לְזָפָט.

די מאָמָע זָאנָט אַוְיךְ. אָ, די מאָמָע קָעָן שְׁוִין אַיְינְמָאָל זָאנָן!
שָׁאָרָף אִין קִילְלָעַכְדִּיקָה, מִיטָּן וּיְידָנָס נִינוֹן אָזֵן מִיט אִירָס אָזֵן אִינְגָּן
וּפִיצְעַלְעַט, פָּאָזְן די וּוּעָרְטָעָר פָּוָן דָעָר מַאְכָטָס מַוְילָה, אַזְוִי וּוּי
אוּסְטְּלָעַט אַרְעָמָטָע שִׁינְיָע פָּעָלָה. זִיךְרָאָט גְּלִיךְדִּיקָה מִיטָּן טָאָטָן. זִיךְרָיְוָהָן
גִּינְיָיט אַיזְ דָעָר טָרִיט בִּיְיָ טָרִיט. אַיךְ וּוּיִיס. אָזְ דָאָ נִשְׁתְּ וּוּיִיס
וּוּטָזְ זִיךְרָאָט וּוּטָזְ זִיךְרָאָט קָעַגְעָנָא, ער וּוּטָזְ אַרְיָהָוִוִּין דָאָס קָוָלָה
הָעָכָּר. דָעַמְאָלָט וּוּטָזְ זִיךְרָאָט פָּוָן אַ זִּיתָאָרְיִינְשְׁנוּיְדָן מִיט
אַ פְּרָעָםָדָה, קָאָלָט קָוָלָה אָזֵן וּוּאָרָעָנָעַן:

— נָאָ!

אַלְעַמְאָלָט אַיךְ מִיט אָזֵן אַוּמְרוֹאִיךְ הָאָרֶן, אָזְ דָאָס
אַרְיָה, וּוּאָסְאָלָט דָעָרְפָּוָן וּוּטָזְ זִיךְרָאָט צְעַשְׁקָלְעַן, זָאָלָט וּוּאָסְגִּיכְעָר אַרְיָה
בָּעָר, מַעַן זָאָלָט דָעָרְפָּוָן פְּטוּר וּוּרָן. יָאָר בִּיְיָ יָאָר גַּעֲשָׁט דָאָס

אייגענע. דער טאטע פֿאָרגעשט, וואט סִיאֵן געווען פֿאָראַיאָרֶן, און
די מאמע קען זיך נישט אַפְגָּעוּוֹיִינָעָן פֿון וּאָרְעָנָעָן.
אט צעוגנט זיך טאָקָע דער טאטע. דער קָאָקָעָר פֿון זַיִעַ
קייטַיַּוְאָרְפַּטְסַ פֿון זַיִעַ אַגְּדִישַׁע בְּלָזְקִיַּיט, אָוִינַן רְזִיטַן וּזַיִעַן צַיִן
טָעָרָן דַּי אַגְּנָעָצְמָנְדָעָנָע לִכְתְּמִית פֿאָרוֹזִילְבָּרְטָע שְׂפִיזְלָעָלְדָע דָעַם
אַפְטָנָס קָוַי וּוּעָרָט תְּקִיפְטוֹדְקָרָע. אָוִינַן מִיטָּאָמָּאָל, דּוֹקָאָ חַעֲכָעָר זַיִן
אוּמָעָטָום, גִּיט עָרָ אַפְּאָרָ אַרְיִין:

— עַל אַחַת מִפְּהָ וּמִפְּהָ...

סְדִיעָרְהָעָרְטַז זַיִךְ גְּלִיכְרַדְעַר שְׂנִיטַ פֿון דָעַר מִאָמָעָן :

— נַ-אָ לִיְיָזָעָר ! עַל אַחַת מִפְּהָ וּמִפְּהָ" שְׂטִיטַ...

דָעַר טָעָטָע בְּזִיְבַּטְסַ שְׂטִין אַינְמִיטַן שָׁאָקְלָעָן זַיִן, אַזְוַי וּזַיִן
אַמִּידַ-גְּעֻווּאָרְעָנָעָר אָוְמָדָה. עָר הוּיְבַּט אַזְיַף דָאָס טְוִיבְלָעְכָּע פְּנִים,
קְוִיקָּט אַזְיַף זַיִן וּוּיְבַּט טִיטְלְדִיקָן פֿינְגָעָר אָוִן בְּרוּמָט מִיט אַגְּפָאָלָעָ-
נָעַר שְׂטִים :

— יָאָ, יָאָ... מִפְּהָ וּמִפְּהָ.

אַ מִינּוֹת אָיו שְׂטִיל. אַ שְׂוּעָרְעַ מִינּוֹת. דָעַלְעַ טָעָטָע נְעַטָּה
זָאָגָן אַזְיָפְטָנָנִי, גִּיכְבָּר, וּוּיְפַרְיָעָר אָוְן הַעֲבָרָה, וּוּיְפַרְיָעָר. בְּפָאָלָד
אַבְּעָרָ וּוּעָרָט עָר וּוּידָעָר גַּעַשְׁטוּרְיכְּלָט :

— מְנִין שְׁבַּלְלַ מִפְּהָ וּמִפְּהָ... — גַּעַטְמַעְט עָר דְּרִיזְלָעָן אָיוֹן צַיִן
שָׁאָקְלָעָן מִיטַן קָאָפַס. דַיְ מָאָמָע שְׁטָעָטַז וּוּידָעָר אָוִיס אַיר טִיטְלַ-

דִּיקָן פֿינְגָעָר :

— נַ-אָ לִיְיָזָעָר ! «מְנִין שְׁבַּלְלַ מִפְּהָ וּמִפְּהָ" שְׂטִיטַ...

אַיךְ הָאָבָב נִישְׁט גַּעַקְעַנְטַ קְוּקָן דָעַר מִאָמָעָן גְּלִיכְרַדְעַן אַין פְּנִים
אַרְיִין. וּוּן אַיךְ וּוּאָלָט אַלְטַ גַּעַוּוֹן. אַזְוַי וּוּיְנוֹהָה, וּוּאָלָט אַיךְ
גַּעַזְאָגָט דָעַר מִאָמָעָן, זַי זַאָל נִישְׁט טִיטְלָעָן. זַאָל עָס בְּלִיבָּן, אַזְוַי
וּוּיְעַס אָיו. דָעַר טָעָטָע וּוּיְסַטְטַ דָאָךְ, וּוּאָס עָס שְׁטִיטַ, נַאָר מַזְ-הָסַ-

תָּמָם דָעַרְזָעָט עָר נִישְׁט.

יְנוֹהָה אַבְּעָרָה אַט זַיִךְ מִיט גָּאָרְנִישַׁט אַפְגָּעָרְפָּן. וּוּן דַיְ מַאָ-
מַע הָאַט אַזְוַיְ גַּעַזְעָגָט מִיט אַיר קָאָלְטָעָר, פְּרָעָמְדָע שְׂטִים, זַעַגְעָן
יְנוֹהָה לְעַכְעָר אַין פְּנִים גַּעַוּוֹרָן אַיְסְגָּעָגְגִּיכְטַת. עָר הָאַט גַּעַשְׁמִיפְּלַט
אַיךְ אַ זַּיִט אַרְיִין. אַיךְ הָאָבָב פְּלֹצְלִינְגַּ דָעַרְעַן בְּיִיְנוֹהָן אַין מוֹלִיךְ
גַּיְשַׁט מַעָה, וּוּיְאַיִן אַכְּאָ, אַ נַּאֲדָעָנָעָם, אַ בְּרִיְיטַן, אַ פְּאָרְדִּיסַע-

געם. אלע ציין האבן זיך צויז ווי אַפְּגַּנְּרוֹקֶט אָוֹן פְּאַיז גַּעֲבַּלְּיבָּן נִישְׁתָּמָר, ווי דער אַינְגָּר, דער גַּאֲלְדָּעָנָר.

כְּקָעָן נִישְׁתָּזָגָן, נִאָר דְּאָכָּט זִיךְ, אָז אָט פָּאָר דָּעַם דָּאַזְּקָן אַיְנְצִיקָּן גַּאֲלְדָּעָנָם צָאן, ווֹאָס הָאָט זִיךְ אַזְּוִיז אַרְיוֹסְגַּעַשְׁטוֹפֶט גַּרְאָדָן אַיְן יַעֲנָדָר מִינְטוֹת, ווֹעָן דָּעַר טָאָטָע הָאָט זִיךְ טָוָה גַּעֲוָעָן, הָאָט אַיךְ מִיְּן בְּרוֹדָעָר יְוָהָמִיט אַיְנְמָאָלָן פִּינְיָנָט גַּעֲקָרִיגָּן. כְּהָאָב גַּעַן טָאָכָט, אָז יְוָהָמָט אַצְּבָּיד מַעַר גַּעַזְיָנְדִּיקָּט, ווי אַיךְ, ווֹאָס כְּהָאָב הַיְּינָט אַיְנְדָּעָרְפָּרִי נִישְׁתָּפְּאָרְבְּרָעָנָט דָּאָס חַמְץ.

אוֹן נִישְׁתָּזָגָן נִאָר אַיךְ הָאָב פִּינְיָנָט גַּעֲקָרִיגָּן יְוָהָמָט זִיךְ, אָז אַיְטָע קָקָט שְׂוִין אַוִּיךְ נִישְׁתָּזָגָן אַזְּוִיז גַּלְיִיךְ אַיְן פְּנִים אַרְיִין. אַיךְ זַעַן, ווי אַירְיעָגְרִיסָע שְׂוֹאָרְכָּע אַפְּלָעָן לְיִפְּנַן אַיְמָרוֹזָאִיךְ אַרְוָם: דָּא אַיְפָּנָן טָאָטָן, דָּא אַוִּיךְ דָּעַר מַאֲמָעָן. אַלְעַגְּנָעָר רָגָע הָאָט זַי ווי אַוִּיךְ יְוָהָמָט גַּאֲלְדָּעָנָם צָאן. בָּאָלָד אַבְּעָר שְׁטָעָלָט זַי זַי אַן אַוִּיךְ מִיר. אַיךְ דָּעְרָפִּילְגָּעָבָן ווי אַיְטָעָס אַצְּפָּלָגְּמָטָע בָּאָקָן, אַיְטָעָס גַּאנְצָע צְעוֹדָרִימְטָקִיטִיט.

— מַעַנְדְּלָשִׁי — בּוֹיְגָט זַי זַיְךְ אַרְיִין אַיְן מִיְּן הַגָּדָה — ווֹאָז הָאָט מַעַן? ווֹיְיָוִוִּי מִיר.

אַיךְ ווֹיְיָוִוִּי אַיךְ דָּאָס אַרט, ווֹאָז דָּעַר טָאָטָע הָאָט זַיְךְ טָוָה גַּעֲוָעָן. זַי קָקָט לְאָנָגָן, זַיְיעָר לְאָנָגָן. אַיךְ דָּעְרָפִּילְגָּעָבָן, אַז אַיךְ דָּעַר אַיךְ טִיקָּעָר מִינְטוֹת הָאָט זַיְךְ יְוָהָמָטְפָּט נִאָר אַלְשָׁוֹנוֹן.

בִּים עַסְנָשׁוֹוִיגָט אַיְטָע. זַי דָּעְרָלְאָנָגָט צָום טִיש. יְוָהָמָט שְׁטָעָלָט זַי אַוְעָק דִּי מַאְכָּלִים צָום סָעָמָעָ סָוֶת. קִינְיָנָר אַיְן שְׁטוּב אַיְן זַיְךְ נִישְׁתָּמָשָׁעָר, פָּאָרְוָאָס אַיְטָע טָוָה אַזְּוִיז: אַיךְ אַינְגָּר פְּלִי אַיךְ הָאָרָק.

אַיְטָע אַיז מִינְגָּע אַשְׁוּעָטָעָר. פָּוָן אַיְן טָאָטָן אַשְׁוּעָטָעָר!

נִישְׁתָּמָר, אַיךְ הָאָב יְוָהָמָט פִּינְיָנָט גַּעַהָאָט אַגְּנָצָן יְוָם-טוֹב אַוְן אַיְטָע, וַעַט אַוְסָט, הָאָט אַזְּוִיז לְאָנָגָן נִישְׁתָּפְּאָרְבְּרָעָנָט אַזְּחָאָלָטָן.

די סְדָרִים-נִעְכְּט הָאָבָן זַיְךְ גַּעַזְיָנְדִּיקָּט. יְוָהָמָט אַגְּגָעָתוֹן אַגְּגָעָתוֹן נִיעָם אַנְצָאָג מִיט אַגְּגָעָתוֹן נִיעָם שְׁנִיפָּט, אַלְלִינְגָּעָם, אַזְּוִיז ווי אַגְּגָעָתוֹן טִינְגָּעָלְעָן.

ב'יטאָג האָט יונָה גערעדט הַעֲכָר, געפֿיַּט לִידְלָעָן אֵין
אונְטַעְגַּעְטַעְנְצָלֶט מֵיט זַיֵּךְ אַלְיִין.

— קָאנָעָן זַיְּטָאנְצָן? — האָט עַר אַיְּנְמָאָט גַּעֲפַרְעָגֶט אִיטָעָן
אֵין אַזְּגַעְשַׁטְעַלְט אֹוֵף אִיר דֻּעַם אַיְּנְצָקָן גַּאֲלְדָעָנָם צָאן זַיְּנוּם.

— פָּאָרוֹאָס זַיְּלָאָר אַיךְ נִישְׁתְּ קָאנָעָן? — האָט אִיטָעָ אַרְיִינָן.
געַשְׁמִיכְלָט אֵין אִיר אַיְּגָעָנָם גַּוְידָעָר.

— אַדְרָבָא, פָּאָמֵר זַעַן, וּאָס זַיְּקָאנָעָן — האָט יונָה
אוֹיסְגַּעְשְׁטוּרְעָקֶט בִּידְעָהָעַט.

אִיטָעָ האָט נִישְׁתְּ גַּעְזָאָגֶט יָא אֵון נִישְׁתְּ גַּעְזָאָגֶט נַיְּן. יונָה האָט
נִישְׁתְּ גַּעְפְּרָעָגֶט. שְׂוִיְּגַנְּדִיק, מֵיט אַ פָּאָרְצָוְגָן מִילְּכָל, האָט
עַר אַדְרִיְּגַעְנוּמָעָן אִיטָעָס בְּרִיעָט, פּוֹלָעָ פְּגָור אֵין זַיְּנָעָ אוּסָן.
געַשְׁטַרְעַקְטָע, האַלְבָּא. אוֹיסְגַּעְבְּיַגְעַנָּעָהָעַט.

עַר האָט זַיֵּךְ אַרְוָמְגַעְדָּרִיט מֵיט אִיר עַטְלְעָכָעָמָאָל אַיְּבָעָר
דָּעַר שְׁטוּב, אַונְטַעְגַּעְפִּיטְזָט צָוָם טַקְטָט, אֵין כָּאַטְשָׁ, קְרִין עַיְּן.
הַרְעָ אִיטָעָ האָט גַּעהָאָט אֹוֵף זַיֵּךְ אַ שְׁפָאָר בִּיסְלְ פְּלִישָׁ, האָט
יונָה פּוֹנְדַעְטַוּעַגְן גַּעְזָאָגֶט, אֵין טָאנְצָן אֵין זַיְּגָרְנָג, וּיְ אַ
פַּעְדָּעָר.

— אַלְעָ זַעַן צָוַי? — האָט אַיְּטָעָ אַפְּגַעְצָיוֹן דִּי בְּלוּקָעָ,
וּאָס האָט זַיֵּךְ בְּשַׁעַטְן טָאנְצָן גַּעהָאָט אַבְּיסְלְ אַרְוִיְּפַגְעַשְׁאַרְזָט.

אַצְטָמָהָאָט שְׁוִין יונָה גַּעַשְׁמִיכְלָטְנָט נִשְׁתְּ בְּלוּיָּה מִיטָן אַיְּנָן
צִיקָּן גַּאֲלְדָעָנָם צָאן, נַאֲרָ מִיטָן גַּאֲנָצָן מוֹלָאָן מֵיט אַ צּוֹלָאָג
פּוֹן דִּי צָוַי טַוְנְקָעַלְעָ לְעַכְרָאָר אֵין דִּי אַיְּגַעְפְּאַלְעַנָּעָ בְּאַקָּן.

זַעַט אוּסָן, אֵין אִיטָעָן אֵין יְוָנָהָס צַעַשְׁמִיכְלָטְקִיט גַּעַפְּעָלָן
גַּעְוָאָרָן. זַיְּהָאָט פָּאָרְגָּעָסָן, וּאָס סָאָיְנָהָגָעָוָן בַּיְּמָסְדָּר. יונָה
הַאָט אַגְּגַעְחוֹיְבָן רַעֲדָן צַוְּאָרָיְמִיט אַ נִּידְרִיק שְׁטִימָלָעָ. עַר
הַאָט אַגְּגַעְחוֹיְבָן בָּאָרְגָּן בַּיְּאָרָיְמִיט שְׁמַעְקָנְדִּיקָן זַיִּיף. בַּיְּמָ
עַסְנָהָאָט אַיְּטָעָ דַעְרְגַעְנָט יְוָהָנָן אַ גַּרְעַסְעָרָן טַעַלָּרָ. אֵין
גַּלְעָט... פְּסָחָ, חֹלְלָהְמוֹעָד: מְפָאָרָט מֵיט בְּרִיטְשָׁקָעָס אֵין «קָאָפָּ
טָעָר» וּוּאַלְדָּר אַרְיִין. סְקִומָעָן זַיֵּן פּוֹן וּוּיְתָעָ שְׁטָעָט, מַעַן וּעַט
פְּלִוָּת, מַעַן שְׁרִיבְטָתָנָאָים.

מַאֲכָת זַיֵּךְ, אֵין אַיְּנְמָאָט חֹלְלָהְמוֹעָד טַקָּאָ, האָט זַיֵּךְ אִיטָעָ
אוֹיסְגַּעְשְׁלַיְעָרָט אֵין אַ שְׁטִיףְ קְלִיְיד מֵיט בְּלוּמָעָן, אוֹיסְגַּעְשְׁמָעָט

זיך מאיט זיף, אַרוּפְּגַעְצִיגַן אוּף דִּ אַוְיסְגַּהָּאָרְעוּוּעַטְשׁ הַעֲנָט
אַ פָּאָר גַּלְאָטִיקָע, זַמְשַׁעַנְעַה הַעֲנַטְשָׁקָעַס אַוְן צַוּעַקְגַּגְגַּגְעַן אַיִן
גַּסְסָאָרִין. וְאוֹזִי אַיִן גַּעַוּעַן, הַאָט אַיְטָע נִישְׁתַּדְרְצִיְּלַט.

נַאֲר אַחַיְמַגְעַקְוּמָעַן אַיִן זַי שְׁפָעַט אַוְיפְּדָרְנוֹאָכָט.
זַי אַיִן אַרְיִין אַיִן שְׁטוֹב אַבְּסִיל צַו גִּיךְ. זַי הַאָט אַיְלָן-
דיַק אַרְאָפְּגַעְוֹאָרְפָּן פּוֹן זַיְךְ דָּאָס שְׁטִיבָע, גַּעַבְּלוּמְטָע קְלִיְיד. דִּי
זַמְשַׁעַנְעַה הַעֲנַטְשָׁקָעַס הַאָט זַי צַוּעַקְגַּגְגַּגְעַן אַוְיפְּן בְּעַט. אַלְיִין
אַיִן זַי נִישְׁתַּדְרְצִיְּלַט גַּעַגְגַּנְעַן עַסְן, נַאֲר גַּלְיִיךְ גַּעַשְׁטָעַלְט זַיְךְ וְאַשְׁן
סְגַּאְפָעַט, וְאַס אַיִן גַּעַבְּלִיבָן פּוֹן בִּיטָּאָג.

דִּי מַגְמָע הַאָט גַּעַרְעָגַט אַיְטָעַן, וְאוֹזִי אַיִן גַּעַוּעַן
אַזְוִי לְאָנְגָה. הַאָט אַיְטָע גַּעַנְכְּפָעָט, צַו זַי אַיִן גַּעַוּעַן צַו גַּסְטָט
פִּי דָעַר מַמְמָעַ נַעֲמִי.

איַת, מִילָּא, דִי מַמְמָעַ נַעֲמִי אַיִן דַעַט טַאְטָטָס אַלְיִבְּלָעַכְעַ
שַׁחַעַטְטָעַר. פָּאָרוֹאָס זַאְלָאָס טַאְקָע נִשְׁתַּהְבָּן גַּעַוּעַן בְּיַי
אַלְיִין צַו גַּאֲסָט?

נִשְׁתַּהְבָּן מַעַר, סְאַיִן גַּעַוּעַן אַבְּסִיל חַיּוֹשְׁלָעָן, פּוֹנוֹאַנְגָּעָן
אַיְטָעַס פְּנִים אַיִן אַזְוִי צַעְפְּלָאָטָט? פָּאָרוֹאָס דְּרִיְיט זַי זַיְךְ אַזְוִי
אַוְמוֹזָאֵיךְ אַרוֹת אַבְּנָר דָעַר קְרִין? פָּאָרוֹאָס עַנְטָפָעָרָת זַי אַזְוִי
דָעַר מַעְמָעַס קְשִׁוֹת קוֹרִין, אַפְּגַעְחָאָקָט?

שְׁפָעַטְטָר אַיִן אַחַיְמַגְעַקְוּמָעַן יְוָנָה. עַר אַיִן גַּעַקְוּמָעַן אַפְּשָׁר
נַאֲר הַגְּלָבָעָר נַאֲכָת. אַיִן קְרִין אַיִן שְׁוִין לְאָנָג גַּעַוּעַן אַוְיסְגַּהָּאָרְעוּוּעַט-
לְאָשָׁן סְלָעַמְפָל. וְזַי אַזְוִי יְוָנָה אַיִן אַרְיִינְגַּעַקְוּמָעַן, אַיִן שְׁוּנָר
גַּעַוּעַן צַו וּוּסְטָן. אַיְטָע הַאָט قְלָע נַאֲכָת פָּאָרָן שְׁלָאָפָן גִּין
פָּאָרְשָׁלָאָפָן דִי טִיר. זַאְלָאָס זַי הַיִנְטָה נִשְׁתַּהְבָּן דָאָס גַּעַטְוָן?
אַיִךְ בֵּין שְׁוִין גַּעַלְעָגָן אַיִן אַיְזָעָרָנָעָם בְּעַטְל אַוְן גַּעַוְאָרָט
אוּף מִין בְּרוֹדָעָר יְוָנָה. דִי מַעְמָעַ אַיִן גַּעַזְעָס אַלְיִבְּלָעַכְעַ-אַוְיסְ-
גַּעַוְעָנָעַ אוּף אַיִר בְּעַט. דְּרִימְלָדִיק אַוְן אַפְּגַעְחָאָקָט, מִיט אַ
רוֹעַ שְׁלָאָפָן אַוְן מִיט אַ רְגָע אַיְקָה-יְוָנָה, הַאָט זַי גַּעַלְיִיעָנָט קְרִיאָת-
שָׁמָעַ. אַוְנְטָעָרָן בְּעַלְיכְּ הַאָט זַיְךְ גַּעַהְיוֹבָן דָאָס הוּכְבָע אַטְעָמָעַן
פּוֹן שְׁלָאַפְּנָדִיקָן טַאְטָט.

דְּצַמְאָלָס אַיִן יְוָנָה אַרְיִינְגַּעַקְוּמָעַן, טַעַנְצְּלָדִיק אַיִן עַר גַּעַ-
קְוּמָעַן, וְזַיְיךְ-בוֹיגְעָוְודִיק מִיט אַן אַוְיפְּגַעְשְׁטָעַלְט קְעַלְנָעָרְלָ.

די מאמע האט אים גלייך דערשפירט. דאס דריימלדיקע
געמיט אידס אין וואך געווארן.

- יונה? — האט זי געדראט מיט א קאָר קוו.

- יא, מאמע, איך.

- פונגואנען קומסטו איזוי שפטען?

- פון דער מומע מרימ.

- האט שוין עפֿען געגען?

- יא, מאמע.

דען מאמעס קאָפּ האט זיך צורייך פֿאָרְבּוֹיגֵן אויך אַזִּיך
אין שטוב אין געשטענען אַשׁוֹאָצְלָעַכְעַ האַפְּ-לִיבְטִיקִיט, האַלְּבָ
שָׁאָטְנְדִיקִיט. אַיְבָּעַר יְזָהָסּ קאָפּ האט זיך אויסגעשפּרִיט אַ
גְּרוּסָצּרְ קִיְּלְעָכְדִּיקְעַר פֿלְעַק, אַזְוִי וַיְ אַזְבְּרָעְגְּדָרְדִּיטְעַ שִׁיטַ.

- גַּיִּי, לְעֵגֶדֶךְ, יְזָהָסּ — האט זיך די מאמע ווּקְדִּיקְ
אוּפְּגָעַשְׁטָעַלְטַ אַזְוִי אַזְבְּרָעְדִּיטַ, זַי אַזְ אַרְוִוִּיסְ.
געקראָן פּוֹן דַּי שְׁטַעַק-לְאַטְשָׁן, אַיְבָּעְגְּדָלָזָטְ דָּאָס אַנְטוּעַכְ
אויך אַפְּעַנְקָל אַזְוִי אַזְבְּרָעְדִּיקְיַיְדְּ האַט זיך וַיְ אַזְיְנָגְעָוָרָפְּן
איַן בְּעַט. אַזְוָאָ טְבָעַ האַט זיך גַּעֲהָאַט, די מאמע. נִישְׁתְּ אַרְיִנְ
גַּעֲלִיגַּט זיך, נָאָר אַזְיְנָגְעָוָרָפְּן.

- אַזְוָאָ וּוּסְטַ דַּיְיָגָן — האט די מאמע אַרְוִוִּיסְ
נוּמָעַן דָּאָס אַזְבְּרָעְדִּיקְיַיְדְּ פּוֹן אַזְבְּרָעְדִּיטַ — זָאָלְסָטוֹ
פֿאָרְשָׁלִיטַן דַּי טִיר. אַיטָּע, זַעַט אַזְיִסְ, האַט גַּעֲמוֹנָתְ פֿאָרְגָּעָטַן.

- גַּוט, מאמע, צַיוּעַל פֿאָרְשָׁלִיטַן.

די מאמע אין פֿאָלְדַּ אַנְטְּשָׁלְאָפְּן גַּעֲוָאָרָן. יְזָהָסּ האַט זיך
נָאָר אַצְּיִיט אַרְוִמְגָעְדְּרִיטַ. אַיך הַקְּפָּה נִישְׁתְּ גַּעֲהָרָט, עַד זָאָר
הַאָבָּן פֿאָרְשָׁלִיטַן דַּי טִיר. עַד אַזְוָאָ צַוְּגָעָגָעָן צַוְּ דַעַר קָאָפּ
מְאָדָה וּוֹאָ סְחָאַט גַּעֲבָרָעַטְ דָּאָס אַיְינָגְעָזְיָגָעַן פֿלְעַמְל אַזְוָאָ
מִיט אַיִּן בְּלָאָן עַס אַזְיְנָגְעָלָשָׁן.

סְחָאַט זיך דערשפּירט אַרְחַיְתְּ פּוֹן נִאָפְּטַן. אַיִּן הַאָלְוִן אַיִּן
גַּעֲוָאָרָן חַלְשָׁתְדִיקְ וִיסְלָעַךְ אַזְוָאָ עַנְגַּן.

- שָׁאָפְּסָטַן שוֹין, מענְדָלְ ? — האַט יְזָהָסּ אַזְבְּרָעְגְּעָהוּבָן
די קָאָלְדָרָע, וּוֹאָס אַיך הַקְּפָּה שוֹין גַּעֲהָאַט גַּוט אַזְיְנָגְעָוָרָפְּט.
— שוֹין בָּאָלְדַּן. וּוֹאָס אַיִּן דָעַן?

- גָּאָרְנִישֶׁת. שְׁלֹאָף. ס'אַיְן שְׂוִין שְׁפָעֶט.
יְוָנָה הָאָט זִיךְ אַוִיכְ אֲרוּינְגָעָוָאָרְפֵּן אַיְן בְּפַט, אַזְוִי וּוּ דִי
חָאָמָע. ס'בְּעַטְלָן הָאָט זִיךְ גַּעַשְׁקָלְטָן צַוקָּאָפָן אַוִן צַפְּסִינְס.

- אַ-אַ-אַ... - הָאָט עַר בְּרִיטְלִיךְ אַפְּגָעָצְוִיגְן דַּעַם אַמְּמָם-

ס'בְּעַט זָאָל קִינְמָאָל נִישְׁתָּאָוְנְטָעְרְגִּין.
עַר הָאָט זִיךְ אַוִיסְגָּעָדְרִיךְ מִיטָּן פְּנִים אַוִיכְ דַּעַר שְׁטוֹפְּ
אַרְוִיס. אַרְקְ האָב מִיךְ צַוְּגָעְטְּוִילִיעַט צַוְּיַיְן פְּלִיעִיצָע, אַזְוִי וּוּ
אַךְ פְּלִיעָג עַס טַוִּין, וּוּן כְּבִין גַּעַשְׁלָאָפָן מִיטָּן טָاطָן אַיְן אַיְן
בְּפַט.

דַּעַר רִיחַ פָּוּן טָاطָן לַיְיב אַיְן מִיר גַּעַוּעַן בְּאַקְאָנְטָן. עַס
הָאָט גַּעַשְׁמָעְקָט מִיטְ הַיְיָ אַיְן מִיטְ קָאַלְטָעַר לְוֹפְטָן.
יְוָנָהָס לַיְיב אַיְן גַּעַוּעַן דַּאְרָ אַוִן בִּינְוּרְדִּיךְ. ס'חָאָט זִיךְ
גַּעַטְרָאָגָן דַּעַרְפָּוּן אַרְחִיכְ פָּוּן שְׁמָעְקָנְדִּיךְ זִיְיף, אַוִיסְגָּעָמִישָׁט
שְׁוּוִיסָט. דַּעַרְוּאָרִימָעָן זִיךְ בַּיְיָ יְוָנָהָס לַיְיב אַיְן מִיר גַּעַוּעַן שְׁוּרָה.
הָאָב אַיךְ מִיךְ אַוִיסְגָּעָדְרִיךְ מִיטָּן פְּנִים צַוְּ דַּעַר וּוּאַנְטָן.
יְוָנָה הָאָט זִיךְ אַוִיכְ אַוִיסְגָּעָדְרִיךְ אַוִן אַיְנְגָעְטְּוִילִיעַט זִיךְ גַּאָר
אַיְן מִיר.

מַעַן אַיְן גַּעַשְׁלָאָפָן. ס'הִיכִּיטָן יְוָנָה אַיְן אַזְוִי גַּיךְ נִישְׁתָּאָ
אַנְטָלָאָפָן גַּעַוּאָרָן. עַר הָאָט זִיךְ נַאֲךְ אַסְמָאָל אַוִיסְגָּעָדְרִיךְ
אַוִיכְ דַּעַר שְׁטוֹפְּ אַרְוִיס אַוִן צְרוּיקָן צַוְּ מִינְעָן פְּלִיעִיצָע. ס'בְּעַט
הָאָט נִישְׁתָּאָוְנְטָעְרְגִּין דַּעַר קָאַלְטָעַן זִיךְ.

אַיךְ הָאָט אַזְוִי לְאָגָג גַּעַהָעָרֶט, בֵּין חָגָנָעָן דִּי אַוִיעָרָן זַעַט
נַעַן מִיר פָּאָרְשָׁטָאָפָט גַּעַוּאָרָן. צַי אַיךְ בֵּין לְאָגָג גַּעַשְׁלָאָפָן, צַי
בָּאָלָד בַּיְמָם עַרְשָׁתָן דְּרִימְלָן-נַאֲךְ כְּהָאָב מִיטָּאָמָאָל דַּעַרְפִּילָט, אַזְוִי
ס'אַיְן מִיד קָאַלְטָן אַוִיכְ דִּי פְּלִיעִיצָע.

כְּבִין גַּעַוּעַן, זַעַט אַוִיסָּ, אַפְּגָעְדָּקָט. הָאָב אַיךְ גַּעַנוּמָעָן
צִיְּפָן דִּי קָאַלְדָּרָע. צִיְּנָדִיךְ אַזְוִי, הָאָב אַיךְ אַרְוּם מִיד אַגְּוָעָ-
טָאָפָט אַנְטָלָאָפָט גַּעַהָעָרֶט לִיְיָדִיקִיִּט. וּוּאוּ אַיְן יְוָנָה?
אַיךְ עָפָן דִּי אַוִיגָּן. דַּעַר טָאָפָט שְׁנָאָרְכָּת. אַיְן שְׁטוֹב אַיְן
גַּעַדְיכָּת, שְׁוּאָרָץ. מַעַן זַעַט אַנְגָּאָגָן קִין שְׁטוֹב נִישְׁתָּאָ
זִיךְ, אַזְוִי צַוְּלִיב דַּעַט אַיְן דִּי שְׁטִילְקִיִּט אַזְוִאָ רְוִישְׁקָע. זִי קְלִינְגָט
מִיד אַיְן קָאָפָט, אַיְן דִּי אַוִיעָרָן. אַוִן אַפְּשָׁר אַיְן גָּאָרְנִישֶׁת אַזְוִי

'חַוְשָׁע פָּעָד לְעָ

שטיילן? אז איך העיר מיך גוט איזין מיט בידיע אויערן, וווײוּט זיך מיר אויט, אז מישארט דא ערוגען מיט א שטיקס פאפריה. ב'קאן נישט דערגיין, פונוואנגען דאס שאָרָן קומט. אבער, קענטן. ג'ען, אז ס'אייז נישט פון גאָר וווײַט. דערנֶאָך וווײַז זיך מיר אויס, אז מען רעדט. סטריפט פֿאָמעלעָן אָן אִינְגְּנֶעְגֶּעָן, טויפֿ-פּֿעָךְ קֹוֵל, אָזֶוּי ווי פֿוֹן יְעָנֵר זִיט לְאָדָן. מיטאָמָּל — גיט טס אַקְאנָק אַין דער שאנָק. בּוּוּיס, אז חען אַשְׁאנָק קְנָאָק אַין אַ פֿינְסְטְּעָרָר שְׁטוּב, אָז אַ טִּימָן, אָז אַין שְׁטוּב דְּרִיבְּרַית זיך אָרוּם אַ פֿוּטְּפּֿעָר.

אפשר משה?

כ'הָאָפְּ נִשְׁתְּ קִיְּן מָוָרָא. משחן האָפְּ אָיך לִיב גַּעַחַת אָזָן עַד מֵיך — דַּעֲטַתְּגִּיְּכָן. אַבְּעָר אַיְבָּרָן לִיבָּגִיט פֿוּנְדָּעָסָטָן וועגן אַדְוָרָן אַ גַּעַנוּנָעָה הוּאָת. כְּדָעַק מֵיך אַיְבָּר מִיט דָעָר קָאָלְדוּעָ אָזָן וּוּאָרט מִיט אָן אִינְגְּנֶעְגֶּלְטְּעָנָעָם — יְוָנָה זָאָל צְרוּיקְקְוּמָעָן. דֵי קָאָלְדוּעָ וּוּרְטָ אַבְּעָר קוֹרֵץ. אָז אָיך צִי זָאָל אַיְבָּר אַיְבָּר קָאָפְּ, בּוּבִּין דֵי פֿיְס אַוְּגְּדָעָדָעָט. דֵי שְׁאנָק קְנָאָק אַוְּפָּסָנִי, אַוְּנָטָעָרָן לְאָדָן רַעַדְתָּ מַעַן... נִיְּנָן, נִשְׁתְּ אָזָן טָעַטָּע צְעַנְאָרְכָּט זיך אָרוּם מִיר. בּוּרִישׁ, ווי מַרְעַדְתָּ... דָעָר טָעַטָּע צְעַנְאָרְכָּט זיך מִיט אַ פּֿיְחָ, מִיט אַ וִינְטָן. דֵי מַעַמָּעָ הָעָרָט מַעַן אִינְגְּגָצָן נִשְׁתְּ שְׁלָאָפְּן.

יְוָנָה אָזָן נָאָך אַלְּצָן נִשְׁתְּ צְרוּקְגַּעַמָּעָן. זָאָל עַד האָבָּן אַרְוִיסְגַּעַגְּגָעָן אַין דְּרוּיסָן? בְּצָלָה, דָאָכְטָ זִיך, אָז דָא, עַרְעַץ גַּעַשְׂטַ-וּוִיט, הָעָר אָיך אַיְטָעָס קוֹל, כּוּוֹאָלָט גַּעַשְׂוָאוּרָן, אָז ס'אָזָן אַיר קוֹל. סְקָומָט מִיר אַוְּפָּן זִינוּנָן האָדָל. זִי האָט זיך אַסְּרָךְ מַאְּלָא אַוְּפָּגְעָצָמָט אַינְמִיטָן דָעָר נְאָכָט אָזָן גַּעַרְעַדְתָּ. דֵי מַעַמָּעָ הָאָט גַּעַזְגָּט. אָז האָדָלָעָן לְאָזָטָן נִשְׁתְּ שְׁלָאָפְּן אַיר גַּעַ. קָאָלְעוּטָעָר קוֹפְּעָרָט.

אַבְּעָר וּוּרָר לְאָזָט אַיְטָעָן נִשְׁתְּ שְׁלָאָפְּן? אַינְדָּעָם פֿאָלָט אַ קָּאָפְּ. אַ טּוּבְּעָר אָזָן עַר, דָעָר קָלָאָפְּ, אָזֶוּי ווי פֿוֹן אַ שּׁוֹן. עַר קְוּמָט פֿוֹן יְעָנָעָם ווּינְקָל, וּוּאָוּסָט שְׁטִיעָן טָעַטָּע-מַאְמָעָס בְּעַטָּן. — אַ קָּאָפְּאָ! אַ קָּאָפְּאָ! דָעַרְהָעָר אָיך דָעָר מַאְמָעָס קוֹל.

ס' אין אומראיך דאס קול. ס' דערטראקט זיך א ניעדר קלעט
פון נאך א שיין.

האט זיך גאר א קאץ אַרְיִינְגְּעַכְּאָפֶט צו אוננו אין שטוף
מווע זיין, אzo וווען יונה אין אווי שפטע אַהֲיֵם גַּעֲקֹמָעַן, איז
מייט איזס מיטגעקומען א קאץ. די מאמעו ווארטט דאס איצט
דעם שוק אין דער קאץ אַרְיִין. גאר גי טרעף, וואו איז גאַ
שעפעניש געפינט זיך, אzo ס' אין שטאָק פֿינְסְטֶעֶר.

- מאמעו! - רוף איך מיך אן - דאסט זיך, אzo די
קאַץ אין בֵּית פֿעַנְסְטֶעֶר.

- שלְאָפָּה! - האקט מיר איבער דער מאמעט קול און פֿלוֹצֶן.
לִוְגָג, כָּאַטְשָׁסֶן ס' אין שוואָרְץ אַרְוָם איזן אַרְוָם, דערעוֹז איך זי שטיין
געבען מײַן בעט, זי שטייט אַ לְאָנְגָע, אַ ווַיסְעָן.

איך פִּיל אַרְפְּטָעָם אויף מײַן פְּנִים. איך פִּיל אַוְיך די
הענט אַרְעָג, זי שאָרט מיט זי די, בֵּי מיר אין בעט.

- פֿאַרוֹאָסֶן שְׁלָאָפְּסָטוֹ נִישְׁתָּו? -- איז אַרְטָט שְׂטִים שְׂוֹעָרָה.

- יונה האט מיך אַיבְּרָעְוָהָעָט - ענטפֿער אַיִּח.
זי קְרָעְכַּצְתָּ אָפֶן. אַיצְט אַיִּז זי נאָך לְעַנְגָּעָר, נאָך ווַיסְעָר,
דאָסֶט זיך, אָז זי גִּיט שוֹין צוֹרִיק צוֹ זיך אוּפְּנִים גַּעֲלָעְגָּעָר,
אַינְדָּעָט דֻּרְהָעָרָט מַעַן, ווי עַמְצָעָר פֿאַרְשָׁלִיסְטָט דָּאָרט, אַין
קִיךְ, די טִיר. די מאמע זעצע זיך שוֹעָר אַוְיך אַקְאנְטָן
פָּון מײַן בעט.

- יונה?

- אַיִּח, מאמע.

- וואו בִּסְטָו גַּעֲוָעָן?

- כַּהֲאָפֶן פֿאַרְגְּגָעָסֶן צוֹ פֿאַרְשָׁלִיסְטָן די טִיר.
די מאמע שְׂטָעָלֶט זיך אוּפְּנִים. יונה גִּיט אַשׁוֹוּס אַרְיִין
צַוְּמַר אַין בעט. אַיך רָוק מִיךְ מַעַר נִישְׁתָּו צַוְּאֵם. פָּון
דֻּרְוָיְיטָנָס שְׁפִּיר אַיך אַשְׁרָפְּטָן רִיחָ פָּון שְׂוִוִּיס אַין פָּון עַפְּלָן.
יונה קְאָפְּעָט די קְאָלְדְּרָע.

כ א ב ד מ ל ש ל ת

אֲמָרֶגֶנָס אֵין גַּעֲוֹעַן יוֹם־טוֹב — דִי אַנְדָּעֶרֶת טָעַג. אִימְטָע אֵין אוּפְּגָעַשְׂתָּאָנוּן פְּרִיג, זִי הַחְטָט גַּעֲהָאָט אַ וַיַּד, נִישְׁטַ-אוֹיסַס. גַּעֲשְׁלָאָפָן פְּנוּים. שְׁוִיגְנְדִיק אָוֹן פָּצְרָטוֹן הַחְטָט זִי גַּעֲרוּמִיט דִי שְׁטוֹב. אִיצְטָא אֵין אִימְטָע נִישְׁטָשִׁין גַּעֲוֹעַן. מִהַּחְטָט אַנְגָּעוּעַן דִי גַּעֲנְגָּעַז בְּרִיטְקִיסְט אִירָע. יְזָה אֵין אַרְוּמְגָעַגְנְגָעַן אֵין שְׁטוֹב, וּזְאַרְוּמְגָעַגְנְגָעַן אֵין אַרְוִיסְפָּוָן שְׁטוֹב מִיטָּזִין גַּעֲוַיְינְלָעַךְ טַעַצְעַלְעַע זָאנָגַן. דִּיק, אָוֹן עַר גִּיטָּס אֵין שְׁוֹל אַרְדִּין.

דִי מַמְמָע אֵין אוֹיר אוּפְּגָעַשְׂתָּאָנוּן פְּרִיעָר. אִיד פְּנִים הַחְטָט אוּסְגָּעוּעַן מִיד, פְּגָזְאָרְגָּט. אַזְאַג חַוְיכָא אֵין זִי עַפְעָס גַּעֲוָאָרָן דָּוְרָךְ דָּעַר נָאָכָט, דִי מַמְמָע. בֵּי דָעַר קִילְעָר זָוָן, וּאָס אֵין גַּעֲשְׁטָאָנוּן אוּפְּטָן קַעְגָּנָאִיבְּרָדִיךְן דָּאָר. הַאָבָן דָעַר מַמְמָע שְׁוֹאָרָץ-צְפָלָעָן אוּסְגָּעוּעַן גְּרִין. זִי הַחְטָט גַּעֲשְׁוִוִּיגַן, אַלְעַז אֵין שְׁטוֹב הַחְטָט גַּעֲשְׁוִוִּיגַן.

אִימְטָע הַחְטָט גַּעֲרוּמִיט לְאָנָגָן. דָאָס אוּפְּרִוִּימְעָן אֵינוֹ טַאְקָע אֲרִוְיסְגָּעַקְוּמָעָן שְׁעַנְגָּר, זִי נָעַכְתָּן. אַבְּעָר אֵין שְׁטוֹב אֵינוֹ גַּעַ-וּאָרָן דָעַרְפָּוָן טְרוּיְעָרִיק. דִי זָוָן פְּוָן שְׁכָנָותְדִיךְן דָאָצְחַט קוּוּם אַנְגְּנְעָרִירִיט דִי אוּבְּרָשְׁטָע שְׁוִיבָן. דִי שְׁטוֹב אֵינוֹ גַּעֲלָעָגָן אֵין שָׁפָּטָן. סְחָאָט אֲוּסְגָּעוּעַן נִישְׁטַ-יוֹם-טוֹבְדִיק, נָאָר מַנְחָה-וּמַעֲרִיבִּיךְ אֵין אַ וּאַכְעָדִיךְן, וּוּנְטָעָרְדִּיךְן פָּאָרְנוֹגְבָּט. אִיךְ מִיטָּן טָאָטָן זְעַנְעַן צְוֹעַק דְּאָוּעָנָעָן. אֵין בֵּית-מִדְרָשׁ הַחְטָט הַיּוֹט גַּעֲנָאָלָט זִיּוֹן אַ כְּפֹלָ-שְׁמוֹנָה-דִיק, זְיַגְעַנְדִיק דְּאָוּעָנָעָן. אַמְנָהָג גַּעֲוֹעַן אַזְעַלְכָּעָר, אָזְלָע אַנְדָּעֶרֶת טָעַג יוֹם-טוֹב הַאָבָן זִיךְרָה גַּעַלְיִ-תְּפִילִיות גַּעֲטִוִישָׁט.

דער חון פון שוֹל, צוֹגֶמֶן מיט זיינע זינגערלעַן, זיין געקומען אין בית-מדרש אַריִין אָן דער בעַל-הַפִּילָה פון בית-מדרש — מאַשְׁקָע גַּרְכִּיכָּר, האָט זיך מִתְרִיחַ גַּעוּן אין שׂוֹל אַריִין אוּיסְצּוֹזִינְגָּעַן זיינַע זַעֲלָנְדְּרִישַׁע מַארְשָׁן מיט די פּוֹרְסִיַּע אַבְּרָקָעַס. אַיְן טַאַקָּע אָן שׂוֹל גַּעֲרוּם אָן קַאַלְטַה. די שַׁיִן-גַּעֲשַׁנְצְּטָע מַזְרָח-וָעַנְטָן, מיט די הַזְּרָפָעַס אָן קְלָאַרְנָעַטָּן, מיט די פִּיקְלָעַד אָן טְרָמְפִּיטָן, וּואָס הַאַפְּנָן, דַּאַכְטַה זיך, מיט-געַזְגָּעַן מיטן אַלְטָן חָזָן, זעַגְעַן הַיְנָט גַּעַלְגָּעַן, וּוּ שְׁטוּמָעַ שְׁאַף פָּאָר אַ רְעָגָן.

פָּאָרְדָּאָס אַבְּעָרָה האָט מעַן אין בית-מדרש קִין שְׁפִּילְקָע צוֹ דער ערְד נִישְׁת גַּעֲקָעַנְט וּוּאַרְפָּן. אַ הַאַלְבָּעָר עַולְמָן פּוֹן שׂוֹל, דער גַּאנְצָעָר עַולְמָן פּוֹן בית-מדרש, יַוְדָן פּוֹן שְׁטִיבְלָעַד — דָאָס אַלְעַז אַיְז גַּעֲקוּמָעַן הַעֲרָן דַּעַם חָזָן מיט זיינַע מִשְׁוּרִירִים. האָט טַאַקָּע דער חָזָן, אָן אַלְטָעָר לִיטְוֹאָק, אַפְּגַּעַדְאָוָונָט אַ שְׁחוּרִית מיט אַ מְסֻףָּה, וּואָס דער טָעַם זַיְעָרָע אָן גַּעַלְגָּעַן בַּיִי אַלְעַמְּעַן אַוְיכָן גַּוְעָמָן בֵּין אַ שְׁטִיק אָין זַוְּמָעָר אַרְיִין. סַחְאָט טַאַקָּע גַּעֲדוּיָּרָט בֵּין הַאַלְבָּן תָּאָג דָאָס דַּאְוּוּנָעָן, אַבְּעָר עַולְמָן אַיְז אַהִימְגַּעַגְּנוּנָעַן דְּעַרְפְּרִישָׁט, אַוְיפְּגַּעַמְּנוּנָעָט. מִהָּאָט נַאֲכַגְּבָּרָוּמָט אָוֹן נַאֲכַגְּעַזְגָּעָן. מִהָּאָט גַּעַדְרִיְּדָט, אַוְנַעְרְגַּעְתָּה אַלְפָן מיט אַ פִּינְגָּעָר, צַוְּגַּעַפְּעָט מיט אַ פּוֹס. אַבְּעָר בַּיִי קִיְּנָעָם אַיְז עַס נִישְׁת אַרְוִיסְגַּעַקְוּמָעַן אַזְוִי וּוּ בַּיִים אַלְטָן, לִיטְוֹיְשָׁן חָזָן.

אָן מִיר זעַגְעַן צְרוּקִינְגָּעַם פּוֹן דַּאְוּנָעָן, אַיְז נַאֲך אַלְעַז דִּי שְׁטוֹפָ אַוְנוֹעָרָע גַּעַשְׁטָגָעָן אַ שְׁוֹיְגִינְדִּיקָע. וּי אַיְז גַּעוּן אַוְיפְּגַּעַרְיוּמָט, צַוְּגַּעַלְגָּעָט אָוֹן צַוְּגַּעַפְּצָט, אַבְּעָר קַאַלְטַה, פְּרָעָם. בַּיִם עַסְנָה האָבָן די טַעַלְעָר הוֹיכָן אָוֹן לִיְדִיק אַפְּגַּעַלְגָּעָן. די פְּשַׁחְדִּיקָע לְעַפְּלָ-מַעְסָעָר האָבָן אַרְאַפְּגַּעַקְוּט פּוֹן טִיש מיט אַ חמְצָדִיקָע גַּרְוִיקִיָּת. דָעַר טַאַקָּע האָט דְּעַצְיִילָט די וָאוְנְדָעָר פּוֹן חָזָנס הַיְנָטִיקָן דַּאְוּנָעָן, אַבְּעָר קִיְּנָעָר האָט אַיְם נִישְׁת גַּעַהְעָרָט.

וּואָס טָוָט זיך עַפְּעָס אַיְן שְׁטוֹפָ, וּואָס? אַט פְּרִיט דָעַר טַאַקָּע וּין טַוְּבַּלְגָּעָן בְּלִיק אַיְבָּעָר אַלְעַז.

מענס פנימער. ער וואונדערט זיך: ס'אייז דאך יומ-טוב, מען האט אַנגענְגִּיט, ברוק-השם, וואָס-זשע זענען די פנימער אַזוי פֿאָרְצִיכְט? אֲשִׁיךְ מיט הַינְּגַעַר-דְּרַעַךְ אֵין אָונְטְּרָגְעָנְגָעָן? אַיטָּע זיַּצְט אַינְגָּאנְצְן נִישְׁת בַּיְמָשׁ. זי דָּרְלָאָגְנְט דָּאָס עַסְן גַּיְזַּע. נאָך גַּיכְעַד פָּאָרְשְׁוִינְדֶּס זי צְוִירִיךְ אֵין קִיד אַרְיִין.

— וואָס אֵין עַפְעַס מִיט אִיטָּען? פָּאָרְוֹאָס? נִישְׁת צוֹם טִישׁ, פָּאָרְוֹאָס?

— זי וועט זיך שווין זענן — ענטפֿערט אַיטָּע — זי האָט נאָך אֲסִיךְ צוֹטִין אֵין קִיד. יונָהָס פְּנִים אֵין פְּרִיש גַּעֲגָּשַׂט, אַפְּבָעַר נאָך אַלְץ גַּדְיָן גַּרְיְּנָעָר וַיְיִפְרִיעָר. ס'אייז צַעֲקִינְטְּשַׁט. דָּעַר קַנְאָס אֵין גַּאֲרָגָן האָט זיך אַיבְּעָרָנָאָט אַוְיְגָעָזְיוֹגָן שְׁפִיצִיךְ אֵין לוֹיפְּט, וַיְיִאָלֶעָן בעדיק מִיּוֹן.

יונָה עַסְט מִיט אַרְאָפְּגַעַל-אָזְוַעַט אַוְיָגָן אֵין טַעַלְעָר אַרְיִין. צוֹוִישָׁן אֵין מאָכָל אֵון צוֹוִיתָן בְּרַעַכְתָּן ער שְׁטִיקְלָעָן מַחְאָן אֵין שְׁקִיעָת זיך, וַיְיִאָלֶעָן.

די מַאְמָע קַוְקַט אַוְיךְ אִים פָּוָן אֲזִיט, נִישְׁת אֲפָן. מַוְּן זַיְן, אֲזַעַר פְּלִיט דָּעַר מַאְמָע אַנְגָּעָנְגָעָן בְּלִיק. נֻעְמָט שְׁדָ צַיְעָן מִיטָּן קַאָפְּ אַרְוִיָּן, דְּרִיעָן מִיטָּן הַאָלָזָן אֵין צְוִירִיךְ, זַיְן וַיְיִדְאָס שְׁטִיבָעָ קַעְלָנְדָל וְאֲפָלָט אִים גַּשְׁטִיקָט.

נִישְׁת אַזוי האָט אַוְיְגָזְעָן הַיְנָט אֲיָאָר בַּיְמָם יַיְמָ-טַזְבְּדִיקָן טִישׁ. נִישְׁת אַזוי האָט מַעַן גַּעֲבָנְטַשְׁט, נִישְׁת אַזוי אֵין מעַן אַוְיְגָעָנְגָעָן פַּוְן אִים. דָּעַר טַאְמָטָע, גַּעֲדָעָן אִיהָן, האָט גַּעַ. בְּרוּמָט אֲנִיגָּזָן אֲזַאְגְּלָזָן, אֲהיַמְלָעָן. די מַאְמָע האָט שְׁטִיָּהָרְהִיאָט צַוְּגָעָה-אָלָפָן מִיטָּן אִיר קַאָאָר, פְּעַרְלָדִיק מַוִּילָה. הַיְנָט האָט יְוָנה, בָּאָלָד נַאֲכָן עַסְן, גַּעֲנוּמָעָן דָּאָס וַיְיִכְעַשׂ שְׁטַעַקְעַלָּע זַיְן, אֲזַי גַּעַטְוָן דָּעַם שְׁנִיפָּס אֵין גַּעַלְאָס זיך אֵין גַּאָס אַרְיִין. — יַיְמָ-טַזְבָּט מִיט אֲשְׁטָעָן? — האָט אִים דָּעַר טַאְמָט נַאֲגָעָרְזָן.

אַפְּבָעַר יְוָנה אֵין שְׁוִין גַּעֲוָעָן אַינְדָּרוֹיסָן. דָּוְרָכָן פָּעַנְסְּטָעָר האָב אַיך גַּעַזְעָן, וַיְיִעַר גִּיט אֲדָרִי מִיטָּן שְׁטַעַקְעַלָּע אֵין דָעַר לוֹפְּטָן אֵין טַעַנְגָּלָט אַרְוִיס פָּוָן הוֹיַּה.

איטע וואשט ס'געפעס. פארעקסנטן און ביין ריבט זי
גריין די פוחות אירע אין זי יומ-טובדייק טעפ.
אין שטוב שפירט זיך א ריח פון ציבעלעס מיט אייער,
פון איינגעלאיגטן באָרט, פון געפרעגלעטן ברעמעזעלעך. עס גײַט
אָרום אַזְקָטָע מידקייט, וואָס שְׁאָגָטָק אָפּוֹרִי. ס'קְלִינְבָּן זיך זי
אויגן. האָט זיך טְאָקָע דער טְאָקָע לְאָגָג נִישְׁתַּמְשֵׁב גְּעוּנָן
און גְּעוּנִיגָּט זיך אַין די הוּיוֹן אָונְטָרָן אַיבְּרָעָבָט אָרוֹנְטָבָט.
די גְּרוּיסָע צְעֻוָּאָרְפָּעָנָע בָּאָרְד זְיִינָן, וואָס האָט אַגְּנָצָן פָּסָח
געַהְאַלְטָן אוֹיף זיך אַגְּנִידִישְׁלָעָכָע סְטָאָטָעָשָׂעָקִיִּים. רְיִיסָט זיך
אייצָט תְּקִיפָּוֹתְדִּיק צָוָם בעָלִיק. סְגָּעָדוּרְטָס אַפְּאָרְגָּעָס אַין
די שטוב ווערט פֿוֹל מִיטָּן טָאָטָס שׁוּוֹרָעָן אַטְּעָמָעָן.

די מאָמע דרייט זיך אָרום אָוּמְרוֹאֵיק. אַיך דערקען שׁוֹין
זַי האָט עֲפָעַס צַי זְאָגָן, אָדָעָר זַי ווֹילָעָס באַהְאַלְטָן. פֿאַט
נעְמָט זַי אַשְׁמָאָכָטָע פון דער קָאָמָאָדָע אָרוֹאָפָּא אַון לְיִיגָּט עַס
בָּאָלְדָא צְוִירִיק אָוּוּק. אַט רְוִיקָט זַי אוֹיף אַשְׁוּפְּאָד אַון פְּאָרִי.
רְוִיקָט עַס מִיט גָּרְנִינְשָׁטָן. זַי עֲפָנָת סְפָּעָנְסְּטָעָר.

- אָזָא דְּשָׂעָנְקִיְּטָן! - זְאָגָט זַי, אַון הערט נִישְׁתַּמְשֵׁב
זַי קוֹקָן אוֹיף מִיר.

- מעַנְדָּלָא! - שָׁגָרֶט זַי מִיט דָעַר האָנט אַיבְּרָעָן טִיש! -
ניַיסָט גָּרְנוֹיִשָּׁט אַין עֲרָגָעָז שְׁפָאַצְּרִין?

- וּוואּ זְאָל אַיך גַּיְינְ? -
- אַיך דָּאָרְףָּד דִיר זְאָגָן, וּוואּ דַי האָט זַי גַּיְינְ? האָט
גָּאָר קִיְּן חֲבָרִים נִישְׁתַּמְשֵׁב?

- כְּהָאָפָּא. פָּאָרוֹאָס זְאָל אַיך נִישְׁתַּמְשֵׁב האָפָּן! -
- גַּיְיסָט מַעַן אַבְּיִסְלָמָץ זַי זַי. אָזָא יְוָנָגָל, וּווֹ דַי, שְׁפִילָט
בָּסָח אַין נִיס.

- כְּהָאָבָּא נִישְׁתַּמְשֵׁב קִיְּן נִיס. -
- וְעַ נָּאָר, סְפָּעָלָט אִים, נְעַפְעָן, נִיסְוָן, נָא, דָא חָאָ
אָטוֹ נִיס.

די מאָמע נעְמָט אָרוֹוִס אַגְּרִוִּיסָן, פָּאָפְּרָעָנָעָם בִּיטָּל אַון
שִׁיט מִיר אָן אַפְּוֹלָא קָעָשָׁעָנָע מִיט נִיס. די קָעָשָׁעָנָע ווערט
אוֹיגָעָפְּלָאָגָן. זַי שְׁמִיט אָפָּא. וְעַן האָט מִיד דָאָס די מאָמע

חוושע פעדלע

געגעבן איזויפיל ניסן או נאך וויניק — קרייג איך נאך א צוֹ
לאג צוֹויי מאקאראנדליך און א שטיקל מיט צוקער-אייבערגעע,
צוֹיגן פַּאמְעָרָאנְגָּן-שָׁלָעֶכָּן.
— נו, גי, גי... — לִיְגַּת זַי אֲרוֹנִית בַּיִדְעַ הָעֵט אַוִּוִּי
מיינע אקסלען.

— כ'האָב נישט וואָ צוֹ גַּיְן — זַאֲג אַיך — כ'עַל שְׂוִין
וואָרטן, פִּין דָּעַר טַגְטָע ווּטַ אַוְיפְּקָוּמָעַן, ווּלְעַן מִיר גַּיְן צוֹ
דָּעַר מֻמָּעַ נָעַמִּי.

— ווּסְטַ נִישְׁתַּ פַּאֲרָשְׁפָּעַטִּיקָּן צוֹ דָּעַר מֻמָּעַ נָעַמִּי — בְּיַיִן
זַעַרְתָּ זַיִךְ דַּי מַאְמָע — צַוְּנָאָלְכָּהָדִיקָּעָר טַאָג אַינְדָּרוֹיְטָן אָוֹן
דָּאָס וַיַּצְאֵט אַיְבָּעָרָאנְגָּן.

די מַאְמָע מִוּן הָאָבָן אַ שְׁוֹעוֹר הַאָרִיךְ, אָז נִישְׁתַּ-וּוָאָפְּטַ זַי
אָזְוִי נִישְׁתַּ וּרְעָדָת צוֹ מִיר. אַיְן דַּי שְׁוֹעוֹרְטָעַ טָבָג, אַיְן דַּי
קָאָלְטָעַ, ווּינְטָרְדִּיקָּעַ פָּאָרְגָּאָכָּטָן, ווּעַן סָאַזְנָאָזָן נִשְׁתַּ גַּעֲוָעָן מִיטָּ
וּאָס פִּיעָר צוֹ מַאְכָן, הָאָטָם דַּי מַאְמָע צוֹ מִיר אָזְוִי נִשְׁתַּ גַּעַ-
רָעָדָת. מִוּן דָּאָק דָּעַר מַאְמָעָן הַיְנָט שְׁטָאָרָק עַפְעָס וּיְיַי גַּעַטָּן.
סְקָאָן זַיִן, אוֹ דַעֲרָפָאָר טָאָקָע גַּוְסָּט זַיִךְ מַרְנִישְׁתַּ אַוְעָקָ-
צָוְגִּיָּן, כְּיוֹנֵל נִשְׁתַּ אַיְבָּעָרָאָקָן דַּי מַאְמָעָן אַלְיִין.

אַבְּדָעַ דַּי מַאְמָע הָאָט מִיךְ סָזָף כְּלַ סָזָף אֲרוֹנִיתְגָּעָנָאָרָט,
סְחִיסָּט, פְּשָׁוֹט אֲרוֹנִיסְגָּעַשְׁטוֹפָט, אִיטָּעַ הָאָט זַיִךְ מִיטָּ גָּרְנִישְׁתַּ
אַגְּגָרְעָוָפָן. זַי הָאָט גַּעֲרִיבָן דַּי טָעַפְנָאָקָרָפְּבִּיסְעָנָאָרָ, מִיטָּ מַעָּרָ-
עַקְשָׁנוֹת אָוֹן מִיטָּ מַעָּר בִּיְוָן פָּתָ

כְּבִין אֲרוֹסִים פָּאָר דָּעַר טִיר. אַיצְטַ הָאָב אַיךְ מִיךְ שְׂוִין
מַשְׁעָר גַּעֲוָעָן, אָז דַּי מַאְמָע ווּלְ פָוָן מִיר פָּטוֹר ווּרְעָן.
הָאָב אַיךְ מִיךְ דָּוְקָא אַזְעָקָנוּעַשְׁטָעַלְטַ צְוִישָׁן אַפְּגָעָנָעָט פָּעָנָ-
טָעָר אָוֹן צְוִישָׁן דָּעַר טִיר. אַיְן שְׁטוֹב הָאָט מַעָּן, מַן-הַסְּטָמָ-
נִשְׁתַּ גַּעֲוָעָן, אָז אַיךְ שְׁטִי דָּא.

אוֹפָן קָעָגָנָאַיְבָּעָרָדִיקָּן דָּאָק הָאָבָן שְׁפָאָצְרִיט טְוִיפָּן. שָׁאָ-
צִידָט נְגִידִישְׁלָעַן, מִיטָּ שָׁאָקְלְדִּיקָּעַ גּוֹיְדְוּלְעָן. פָוָן מַאְלָ צַיִ-
חָאָט אַ מְוִיב אַוְנְטָעְרָגָעָהָוִיבָן אַ פְּלִינְגָן, אַ פְּלִי גַּעַטָּן אַרְוָם דָּאָק
אוֹן צְוִירִיק זַיִךְ אַזְעָקָנוּעַשְׁטָעַלְטַ.

מִיטְאָמָּאָל הָאָבָן זַיִךְ אַלְעַ קָעְטָלָעַץ צַעַשְׁקָלָט. מַהְאָט זַיִךְ

א קוק געטונן אין די אויגן אַרְיִין אָוֹן וּוֹי דורך אַקייְזָרְלָעַכְן
בָּאַפְּגָעַלְךְ האָבָּן אַלְעַ מִיטָּאַמְּלָאָל אַצְעַנְעַם גַּעֲטַוְן די פָּעַדְעָרָן אָוֹן
גַּעֲלָאַזְעַט זַיְד מִיט אַפְּאַטְשָׁעַרְיִי אַיְן דָּעַר הַוִּין, אַזְוִי וּוֹי אַפְּגָעַ
שְׂיִילְטָעַ שְׂטִיקָעַר שְׂנִי, פָּאַרְגָּאַלְדוֹנְטַ מִיט זָוָן.

בְּהָאָפְּגָעַלְךְ מִיטְגָּעַדְרִינְן דָּאָס פְּנִים מִיטְנַן לְוִיפְטַ פָּוָן די טַוִּיבָן,
זַיְד האָבָּן זַיְד גַּעַדְרִיטַ אַוִּיף אַיְין אַפְּרָט. אַרְקָאָפְט אָוֹן אַרְיִין, זַיְד
הָאָבָּן זַיְד גַּעַהְאַלְטָן צְוַזְאַמְעָן, אַזְוִי וּזְיִי אַלְיִיבָּלְעַכְעַ, גַּעַטְרִיעַ
מִשְׁפָּחָה. הָאָט זַיְד אַוִּיף אַרְגָּז אַיְינַע פָּוָן זַיְד אַפְּגָעַטְיִילְט —
אַיְוֹן זַיְד אַיְין אַיְין בְּהָלָה צְוִירְקָעְקוּמָעַן צַוְּ דָּעַר מַחְנָה אַפְּצִיטָעַ.
דִּיקָע, אַפְּדָעַרְפִּיטָעַ. נִישְׁתְּ אַזְוִי וּזְיִי בִּיְיִ אַוְנוֹן אַן שְׁטוּבַּ, וּוֹאַ
סְּאַיְוֹן דָּקָא לְפָבְדָוְ פְּסָח צְעַשְׁטָעַרְטַ גַּעַוּאָרָן די פָּרִידַ פָּוָן שְׁעַנְסָטָן
יּוֹם-טּוֹב אַוִּיף דָּעַר וּוּעַטְ.

אוֹדָאָי אַיְוֹן דָּאָס אַלְעַ צְעַשְׁטָפְרַט גַּעַוּאָרָן. אַט אִיצָּט טָאַ
קָע, וּזְיִי אַיְךְ שְׁטִי אַזְוִי פָּאַרְקוּקָט אַוִּיף די טַוִּיבָן, חַעַר אַיְךְ
דָּוְרָכָן אַפְּעַנְעַם פָּעַנְסָטָעַר אִיטָּעַס קוֹל. סְאַיְוֹן שְׁלִינְגְּנְדִּיקְ דָּאָס
קוֹל, הִיָּס אַיְוֹן עַס.

— מַומְעַ קְרוּיָן — זַאֲגָט אִיטָעַ — כְּיֻאָל אַזְוִי לְעַבְנַן אַיְוֹן
גַּעַוְונָט זַיְן!

— אָן שְׁבוּעוֹתָ, אִיטָעַ! — דָּעַרְתְּרָאָגָט זַיְד צַוְּ מִין אַוִּיעַר
אַשְׁוּעָר, טִיחַ קוֹל פָּוָן דָּעַר מַאֲמָעַן — דָּעַם אַמְתָּה וּוֹיְלָאַיךְ וּוֹיסָן.
— דָּעַם גַּאנְצָן אַמְתָּה, מַזְמָעַשִּׁי. סְאַיְוֹן אַזְוִי גַּעַוְעָן, מַאֲמִיר
זַיְד בָּאַשְׁטָעַלְטַ אַיְן «קָאַפְּטָעַרְ» וּוֹאַלְדָּ אַרְיִין. אַיְךְ אַיְן עַר. גַּאֲרַ
נוֹישְׁת. מַאֲמִיר שְׁפָאַצְּרִיטְ... מַאֲמִיר גַּעַרְעַדְטַ פָּוָן וּזְרַעַשְׁ, פָּוָן
פְּאַדוּשַׁ, דָּעַרְנָאָךְ, אָזְסָאָיְוֹן טְוִינְקָלְ גַּעַוּאָרָן, הָאָט עַר גַּעַוְאַלְטַ...
וּוֹאָס עַר הָאָט גַּעַוְאַלְטַ, הָאָפְט אַיְיךְ שְׁוִין נִישְׁתְּ גַּעַהְעָרָטַ.
אַיְן אַפְּעַנְעַם פָּעַנְסָטָעַר הָאָט זַיְד פְּלוֹצְלִינְגְּ בְּאַוְיִזְן מִין מַאֲמָעַס
קָאָפְט. אַבְּיִזְן גַּעַשְׁרִי הָאָט מִיר אַשְׁנוּת גַּעַטְוָן אַיְינַע אַרְיִין;
— וּוֹאָס שְׁטִיְיסְטוֹ דָּאַ, לְיִימְעַנְעַר גּוֹלָט! גַּיְיִ ערְגָעַץ, צַוְּ

אַלְדָּי גַּוְטָעַ יִאָר!

דָּאָס אַפְּעַנְעַם פָּעַנְסָטָעַר הָאָט זַיְד מִיט אִימְפָעַט פָּאַרְהָאַקְט.
די טַוִּיבָן האָבָּן נִידְרִיךְ גַּעַקְרִיְיזְלַט אַרְדוֹם דָּאָן. מִיְּךְ הָאָט
דָּעַר מַאֲמָעַס קוֹל גַּעַגְעַבָּן אַבְּרִי. סְהָאָט מִיר אַרְוִיסְגַּעַוְאַרְטַן

מיר האט זיך אויסגעוויזן, איז איך דאָרְךָ דאָ אַיכְטָ מְדֻעָּפָן
וועושע דעם בענדערס. איך מון זי דאָ טְרָעָפָן. כְּדָאָרְךָ אַיר
עֲבֹעָס זָאנָן. סָאיַן מיר הִיאָס אַין פְּנִים. סָאיַן מיר הִיאָס אַין

פּוֹזִוִיָּס, אָז יַזְשַׁע וְאוֹרִינֶט שְׂוִין דָא נִישְׁת. פּוֹנְדָעַסְטוּוּעַן
פּוֹקּוּס אֵיך אַיִן אֲוֹנוֹנָעָר גַעַוּעַזְעַנְעָם פְעַנְסְטָעָר אַגְּרִין. אַיצְט שְׁטִיעַן
דָאַרְט בְּלָמְזָעָן-טָעַפּ, אַסְק בְּלָמְזָעָן-טָעַפּ. מַן-הַסְתָּמָם וְאוֹנוֹנָעָן דָא
וּוְיִם. סְקִומָט מִיר פְּאַר אוּסְטָעַלְדִישׁ. אַיִן אֲוֹנוֹנָעָר שְׁטוֹבּ
אַקְאָן וְאוֹנוֹנָעָן גּוֹיִים? אָט עַפְנָט זִיך טַאַקָּע אַטְיר, אֲוֹנוֹנָעָר טִיר.
אַבְּצָוֹוִיּוֹת וִיך אַבְּלָאנְד שִׁיקְסְלַ מִיט אַשְׁטִיק גַעַלְעַר חַלָּח אִין
וְאָנָט.

ס'ווערט מיר איבער דער טבע. כייאן נישט קוּן, ווי
אָפֶשׁ שִׁקְסֵל הַלְּטָא אָזְוִי דָּאָס שְׂטִיקָה אַפְּנָן, פֿרִי. ס'איין
אַלְפָסְטִיךְ!

דאס בלאנדע שיקס פארבויגט דאס קעט אויף א זיין.
געמט אווועק די חלה פון מוייל אונ קוקט מיר אן.
- צו וועמען דאָרפסטו?
- צו יונשען.

— איך היה נישט יוזשע. סטאשע רופט מען מיר. און
דו ווי הייסט?
— מענדך.
— ווילסט דיך שפֿילן?

- יא. נאָר ווֹאָרֶךְ אָוּוּק דִי חַלָּה. ס'איַן דָּאָרֶךְ חַמְץ.
 - בַּיִ אָנוֹ אַיִן חַיִינְט "וּוַיְעַלְקָגְנָאָצְ", עַסְט מַעַן חַחַת.
 - אָנוֹ בַּיִ אָנוֹ אַיִן פְּשָׁתָן, טָאָר מַעַן נִישְׁטָן קִיְּין
 חַחַת.
 - אָנוֹ מַיִן מַאֲמָעָשִׂי הָאָט מִיר גַּעֲזָגָט, אָנוֹ אַיִד, וְשִׂידָקָעָט,
 טָוָט אָרִיָּן אָנוֹזָעָר בְּלוֹט אַיִן מַצּוֹת.
 - דִּין מַאֲמָעָשִׂי אַיִן אָ גַּוְיָע.
 - אָן דָו בִּיטָט אָ זְשִׂידָעָק.
 - אָן דָו בִּיטָט אָ שִׂיקְסָעָן.
 - פָּאָרְכּוֹן
 - סְפָמָצָא פָּאָרְכּוֹן
 דָאָס שִׂיקְסָלָא רָוקְט וִיךְ הִינְטוּרוּיְילְעַכְבָּטָס גַּעַנְטָעָר צָוְ דָעַר
 טִיר פֿוֹן וַיְיַעַר שְׁטוּבָה. אַיִךְ רָוקְמָךְ נָאָךְ. מִיר בַּיְדָעָ קָוְקָן
 אוּףְ זַיִן, וַיִּהְיֶה הַיְנָטָה. דָעַם וּוֹעַג אַיִן דָעַר דָאָזְקָעָר שְׁטוּבָה אָרִיָּן
 קָאָן אַיִד. ס'איַן דָאָרֶךְ אָנוֹזָעָר שְׁטוּבָה גַּעֲזָגָט. כְּקָאָן אוּףְ זַיִן דָעַם
 וּוֹעַג אַיִונְפָּן בַּוְיַדְעָמָלָא אַזְוִיָּק. סְקוּמָטָס מִיר אַיִונְפָּן זַיִנְעָן, אָנוֹ דָאָרָט
 כְּחַיִן אַיִן צָוְ יְוֹשָׁעָ דָעַם בַּעֲדָנָעָרָס גַּעַקְמָעָן אָרוֹטְשָׁעָר זַעַל.
 גַּעַר. עַד הָאָט גַּעַקְלָאָפָט אוּףְ זַיִן שְׁטִיגָן דִי שְׁוּעָרָעָ שְׁטִיָּי
 וְאַלְעָט. דָעַר בַּעֲלִיָּק אַיִן שְׁטוּבָה הָאָט זַיִן גַּעַשְׁאָלָט.
 וַיִּלְאָגֵן אַיִךְ עַס זַגְגָן סְטָאַשָּׁעָן. אַיִךְ וַיִּלְאָגֵן אַיִד
 זַגְגָן צְרוּףְ דָאָרָט אַיִונְפָּן בַּוְיַדְעָמָלָא. אָפָעָר וַיִּשְׁטִיטָשׁוּן בַּיִּ
 אַיִד טִיר. זַיִן הַגָּלָט דִי הַגָּנוֹט אוּףְ דָעַר קְלִיזָמָקָעָי.
 - וַיִּנְאָשָׁ שָׁעָן, וְשִׁידָוָעָן! — גִּיטָן זַיִן אָ קָאָפָעָ מִיטָּא פּוֹס
 אַיִן מַיִן זִיְיט אָרִיָּן אַיִן רִיסְטָ אַוְפָּ דִי טִיר.
 כְּיוֹוִיס נִישְׁטָן, מַנְ-הַסְּטָמָה הָאָט זַיִן מִיר גַּעַדְאָכָט. מַנְ-הַסְּטָמָה
 הָאָבָּא אַיִךְ נִישְׁטָ גּוֹט גַּעֲזָגָט. נָאָר פָּאָר דִי אַוְיָגָן הָאָט אָ מִינְגָּעָ
 גַּעַטְוָן יְוֹשָׁעָ דָעַם בַּעֲדָנָעָרָס שְׁוֹאָרְצָעָר, שְׁעַפְסָעָנָר קָאָפָט.
 - יְוֹשָׁעָ! — הָאָבָּא מִיךְ צְעָרָגָן נִישְׁטָ מַיִן
 קוֹגָן גַּעַוּאָלָט אָרִיְנְפָאָלָן אַיִן אָנוֹזָעָר אַמְּלָאָלְיָקָעָר קִיְּן.
 אָפָעָר אַיִן חַוִּוִּי הָאָט זַיִן דָעַרְטָאָגָן אָ שְׁפִיצִיק וְיַדְעָרָה.
 קוֹגָן:
 - מַאֲמָא, זְשִׁידָעָן צְעָרָגָן זְאָבִיטָשָׁן

דעט שייקסלאס מאמע האָב אַיך שווין נישט געווען. יוזשע דעם בעדנערס — אויך נישט. כ'הָאָב גענוועמען פון הויף אַרוֹיס אַין גָּס אַרְיִין, אַין גָּרְטָן אַרְיִין, וְאוֹסְחָאָט זִיך נָאָר גַּלְאָזָט.

ערשא בעיט אלטן גָּרְטָן בין אַיך שטיין געבלײַבן. ס'הָאָט מַיך קִינְגָּר נִשְׁתַּת נַאֲכְלִיאָט. אוֹיְבָּה די בוַיְמָדָר דַּעֲנָעָן גַּעֲלָעָן אַפְּנַעַקְלִיטָע שְׂטִיקָעָר וּן. ט'הָאָבָן שְׁפָאַצִּירָט חַתְּנִים מִתְּפָלוֹת. אַלְעָה פְּלוֹזָה זַעֲנָעָן גַּעֲוָעָן פָּאַגְּגָאַלְדָּעָטָע. אַלְעָהָאָבָן הוַיְך גַּעֲלִיאָטָמָט מִתְּדִי אַפְּצָאָסָן.

וּן אַיך קָאָן צָוִי אַזְגָּמוֹן... נִיְּן, נִשְׁתַּת קִין זָאָג. וּנְאָרְטָה נִאָרְטָה: "הָעָרָט אַוְיָף צַוְּקָאָבָן מִתְּדִי אַפְּגָאָסָן?" — וּוֹאָלְטָה מִרְדָּאָפָּה אַשְׁוּעָרָרָה שְׂטִין פָּוֹן הוַיְפָן. כ'הָאָב לְאָגָן גַּעַוְאָרָט, בֵּין כ'הָאָב אַפְּגָעָסָפָעָטָמָט פָּוֹן הוַיְפָן. כ'הָאָב מִרְדָּאָפָּה אַשְׁוּעָרָרָה שְׂטִין הוַיְפָן. פְּרִיעָר גַּעֲוָעָן. כ'הָאָב גַּעֲפִילְטָה, אָז אַיך דָּאָרָף שְׂוֹלְדִּיק זַיְן, אַפְּבָעָר קָעָגָן וּוּמָעָן — הָאָב אַיך נִשְׁתַּת פָּאַרְשְׁטָאָגָן. כִּיְּבָן אַחִימְגָעָגָעָן מִתְּמֹזָא. ס'הָאָט זִיך מִרְדָּעָטָה, אָז אַיך דָּאָרָף מַיך פָּאַרְעָנְטָפָעָרָן.

אייטע אַיְוָן שווין אַין שְׂטוֹבָה נִשְׁתַּת גַּעֲוָעָן. דָּעָר טָאָטָע אַיְוָן שְׂוֹן גַּעַהָאָט אַוְיְפָעָשְׁטָגָעָן פָּוֹן שְׂלָאָט. עַד הָאָט גַּעַוְאָרָט אַוְיָחָד מִרְדָּה.

— וְאוֹס פִּיסְטָאָז דָּאָס גַּעֲוָעָן, וְאוֹס? — הָאָט עַד מַיך גַּעַיְתָה, וְאוֹס נָאָר כִּיְּבָן אַיְבָּרְגָּעָטְרָעָטָן דִי שְׂוֹפָטָה.

— אַין אלְטָן גָּרְטָן.

— וְואָס עַפְּעָס אַין אלְטָן גָּרְטָן? וְואָס הָאָטָה צַוְּתָּן אַין אלְטָן גָּרְטָן, וְואָס?

כ'הָאָב גַּעֲשְׁפִּילְטָה אַין נִיסְעָן.

— אַין נִיס גָּרְטָן! אַזְגָּא יְנָגָה וּוּדוֹ, שְׁפִילְטָה אַין נִיסְעָן?
— כ'הָאָב אַים אַלְיִין גַּעַהָיִסְעָן גִּין — הָאָט דִי מַעֲמָא
זִיך פָּאָר מִרְדָּאָפָּה אַנְגָּעָנוּמָעָן.
— אַין אלְטָן גָּרְטָן אַרְיִין? צַוְּדִי לְאַבְּרוּסְעָם דָּאָרְטָוּן?

- עס זענען נישט געווען קיין לאָפּזועס — האָפּזועס אַיךְ
געפּראָוות אַרְיִינְגּוֹאָרְפָּן אַ וְאֲרט.
- אָנוּ דַּו בִּיטָּט דָּקָרְט גַּעוּעַן, אַיז שְׂוִין גַּעֲנוּג.
- ס'פּנִים האָט מֵיר אוֹיפּסְנִי גַּעֲנוּמָן בְּרַעֲנָעַן, דָּעַר טָאָטָע
הָאָט צַוְּ מֵיר קִינְגְּאָל אָזְוִי נִשְׁתְּ גַּעֲרָעְדָּט. פָּאָרוֹאָס קְומָט
מֵיר דָּאָס, פָּאָרוֹאָס?
- וְאַלְסָט מִיךְ גַּעֲהָרְכָּט — האָט דַּי מַאֲמָע אַיבָּעָרָה
גַּעֲרִיסָן מִינְעָן מַחְשָׁבָות — וְאַלְסָטָמוּ אִם הַיִנְטָט צַוְּ גַּעֲמִי נִשְׁתְּ
מִיטְגַּעַנוּמָעָן.
- פָּאָרוֹאָס?
- זַעַטְטָ דָּעַן נִשְׁתְּ, אַין וְאַסְעָר הַוְּלָךְ עַר גַּיְטָ ?
- מִילְּאָ נָוָי... אַפְּגַּעַרְדִּיסְן, חַלְילָה, גַּיְטָ עַר נִשְׁתְּ.
- אַיךְ אַלְיִין וְאַלְטָה הַיִנְטָט אוֹיר נִשְׁתְּ גַּעֲוָאָטָט גַּיְן צַוְּ
דָּעַר מַוְּמָעָ גַּעֲמִי. כִּבְין הַיִנְטָט עַפְּעָס אָזְוִי אַנְדָּרְשָׁ, וְאַלְיִין
מְאָלָה. אַין לִיְּבָהּ בַּיְּ מֵיר לִיגְט אַ הַיִסְעָ מְרוּקִיָּת. כְּוֹאַלְטָט
מִין נָאָר גַּעַזְוִינָן אָוָן גַּעֲוָאָרְמִיטָט.
- אַמְּתָה, אָז מַעַן וְוַעַט הַיִנְטָט נִשְׁתְּ גַּיְן צַוְּ דָּעַר מַוְּמָעָ
גַּעֲמִי, וְוַעַט אַוְיסְקוּמָעָן צַוְּ וְאַרְטָן אַ גַּגְנָז הַאֲלָבָה יָאָרָה, ס'הִיסְטָם,
בַּיְּוֹן דַּי אַנְדָּרְעָ טָעַג סְוּפּוֹת. כְּוֹאַלְטָט עַס פָּאָר לִיְּבָהּ גַּעֲנוּמָעָן, אַבְּיָן
נִשְׁתְּ צַוְּ וְוַיְיָן זִיךְ דָּאָרְט מִיטָּמִין פָּאָרְשָׁעָמָט, צְעָלוֹתִים פְּנִים.
- אַבְּעָר דָּעַר טָאָטָעָהָט זִיךְ אַיְנְגַּעַשְׁפָּאָרָט :
- וְאַסְסָ הַיִסְעָט, עַר וְוַעַט נִשְׁתְּ גַּיְן אָוָן וְאַסְסָ וְוַעַט גַּעֲמִי זַאנְגָּן?
- גַּיְיִן אַלְיִין.
- נִיְּן. אַלְיִין גַּיְיִן אַיךְ נִשְׁתְּ.
- זענען מֵיר דָּאָסְמָאָל אוֹיר גַּעֲגָנְגָעָן, אַיךְ אָוָן דָּעַר טָאָט.

אוֹ ס'פּנִים בְּרַעֲנַט נִשְׁתְּ אָוָן אוֹיְטָן הָאָרֶץ לִיגְט
קִיְּן שְׁוּעָרְעָר שְׁטִינָן, אַיז גַּגְנָז נִשְׁקָשָׁה צַוְּ גַּיְן צַוְּ דָּעַר מַוְּמָעָ
גַּעֲמִי. וְיִ אַיְן אַן אַנְדָּרְעָ, וְיִאַלְעָ מִינְעָן מַוְּמָעָ. דָּאָס לְעָפָן
בַּיְּ אַיר אַיְן אוֹיר אַן אַנְדָּרְעָ.

— וְיִ וְוַיְיָן אַיךְ אַגְּמַנִּירָט, צְוַיִּי-שְׁטָאָקִיקָה הוּא מִיטָּמִין

פְּרִיטֵה, אַיְזָנְדָּן שְׁתִינְגָּן. אֵין יָעַנְסָם הָוֵין וְאֵינְטָמָן אֹירֶן פְּשָׂיָה.
לְעַנְצָקִי דָּקְטָאָר אֵין דָעַר גּוֹיָאִישָׁעָר לְעַרְבָּר.
אוֹ מָעַן גִּיטְּרָאָר אַוְפָּרָאָר דִּי אַיְזָנְדָּן שְׁתִינְגָּן, לְוַיְתָטְּ צְרוּם
אַיְזָנְדָּן קְלִין, טְוָנְקָעָן הָוֵי אַפְּרָעָמָה, הוֹלָן וַיְדָעָר-קְלוּן. דִּי טִירָ
פְּטוּן דָעַר מָזְמָעָן נָעָמִיס שְׁטָבָן אֵיזָן אַחֲרִיכָה, אַבְּרוֹנִינָעָ מִיטָּן אַ
מְעֻמְעַנְעָרָר קְלִיאָמָקָע. צְוָלִיב דָעַר דָּאָזִיקָעָר מְעַשְׁעַנְעָר קְלִיאָמָקָע,
מוֹנוֹן זִין, הָאָטָט מִין מָאָמָע נִשְׁתָּחָבְּ לִיבָּגָעָהָט דָעַם טָפָטָנָשׁ שְׂוּעָה.
סְטָמָעָר אֵין אַיְזָנְדָּן פְּמָעַט קִינְמָאָל נִשְׁתָּגָעָגָעָן צַו אַיר גּוֹטְ-יְוֹסָם,
טוֹבְ-בִּיטָן.

— כהאָב אויך אַמְּלָא געהאָט מעשען קְלִיאַמְּקָעַס —
האָט די מאָמע נישט אויפגעעהרט צו דערמאָגָעָן — נָא האָב
אייז אָזֶן געפֿאָכָעַט פָּונְ מֵיר, וּוֹי גַּעֲמִין ?
כְּיוֹוֹיס נִישְׁתָּה, צִי בַּי דָעַר מאָמָע טִירָן מִיט די מעשען
קְלִיאַמְּקָעַס האָט מעַן אויך געמוֹת קוּוֹטָשָׁן בַּי אַקְנָעָפֶל, אייזעדְר
מעַן אַיְזָנְגָעָקְוִידָעָן, דָא, בַּי דָעַר מִוּמָע גַּעֲמִין, מַוְן
אַפְּבִילְג, צוֹוֹאָרְטָן הַדְּנָטוּר דָעַר בְּרוֹינְגָעָר טָרָה, דָא פְּרָעָגָט מעַן
אַצְוֹרֶשֶׁט, וּוֹעֵר עַט אַיְזָדָרֶט. דָעְרָנָאָךְ עַפְנָט מעַן אַיְזָנָעָן
לְפָאָט אַרְיִין.

עד טאטע, או ער גיט צו דער אינציגק-באהעפיקער שוערטער זיגער, ברומט ער אויטן וועג א ניגונדליך, וואט געלע האלזס בע יאנדער עטנוויל מיט אנדער טענער. או ער קומט צו דער טיר, שניצט ער זיך אויס, חוטט אנט, דערנדאך גיט ער א קוועטש פאמעלען בייט קנעפל. או מען עפנט, גיט ער ברײיט א שפּרײַין אָריַין, ווי אינגעַרד רעדט: - קיון גביר בון איך טאכע נישט, אבער א ברודער בין איך דיר און אונא יהחסן, ווי דה, שוערטער-ליך, בין איך אויך. ער אונ טאקע דער איגענער יהחסן, וואס די מומע נעמי. ביעידע זענען זיין אַרְמוֹגָלְפָּטָן נאקטע און באַרוֹוִיס אין «נייעים מליכל» און געהנסן דאַזעוֹאנָן ברוֹוִיט מיט צוֹאָרָעָן. ביעידע האָן זיין געקקט דאָרט אויף די ווֹיטָע, צעוֹאָרִימָטָע פֿעלְדָּר. ביעידע האָן זיין זיך געפְּאָן אין אַיְן טִיךְ. נישט מעָר, מײַן מאָטָע דואַינָּס אַיְן אַיְן שְׂפּוֹט מִיט אַקְּרָב, אַוְן זיך די מומע

געמי — אין א סך שטובן. מײַן טאטע לאָזט איבער אויף שבת הונדרט קוּפֿעָרְנָע צוּווּירָס, און ביַי דער מומע געמי גיט אָזָעָק דריי און פֵּר רַוְּבָּעָל אַיִּינָן.

די מומע געמי אַלְיַין אַיִּינָן אַחֲרִיכָּע, אַטְוְנָקָלָעָט מיט שׂוֹאָרְצָע, שְׁפִּיצִיק-אוּפְּגָעָשְׁטָלָט בְּרָעְמָעָן, אַזְוִי וַיְיַיְבַּשְׁ אַיִּינָן. אַיְךְ האָב נִשְׁתַּחַת לִיבָּד מומע געמי אַרְיגָּן. זַיְיַ וַעֲנָן וַיְיַסְּעָן, זַיְיַ אַגְּנָן אַן מְרָה-שְׁחוֹרָה, אַוְמָה יִמְלָכְקִיט. כִּיהָאָב אַיִּיךְ נִשְׁתַּחַת לִיבָּד, וַיְיַזְּרָאֵל דִּי מומע געמי רַעֲדָתָן. נַאֲרָא בְּאַחָאָלָטָן. זַיְיַעַט זַיְיַ צְוִישָׁן דִּי דִינָעָ לִיפָּן פָּאָמָעָלָעָט מיט אַפְּאָרְצָיָן נִיגּוֹנְדָּן:

— לִיְיַזְּעַ-עַדְרָ... — זַאֲגָט זַי — גּוֹט-יַיְסָ-טוֹב, גּוֹט-יַיְאָרָ... אַיְזַי וַאֲסַ-זְשַׁע פְּגַכְּסָטוֹ ? אַזְוִי... מָא, גַּעֲלוֹיְבָּט זַיְיַ לִיבָּר נַאֲ... מְעָן ! אַוְן וַאֲסַ-מַּאֲכָלָטָ פְּרִימָעָ ? אַזְוִי... מָא, גַּעֲלוֹיְבָּט זַיְיַ לִיבָּר נַאֲמָעָן ! אַוְן דַּאֲסַ אַיִּן טַאָקָעַ דִּיְיַ מְעָנְדָּל ?

בְּשַׁעַת זַי זִינְגָּט אַזְוִי אַוִיס דָּעַם, גַּעֲלוֹיְבָּט זַיְיַ לִיבָּר נַאֲ... מְעָן, הָאָפָן דִּי אַוִיגָּן אִירָעָ אַטְבָּע הַאָלָב צַוְּאָרְמָאָכָן זַיְיַ, אַזְוִי וַיְיַפְּ�ן גְּרוּיסָ מְתִיקָּות. דַּאֲסַ פְּנִים שָׁאָקְלָט זַיְיַ צַוְּרָבִיָּן-צַוְּן-מְעָטִיקָן.

איַר טַוְנָקָלָעָט, דִּי פָּאָרְשִׁפְּצִיקִיטָן פָּוֹן גַּאֲמְפְּקָלָעָט. דִּי הַוִּיכְקִיט אִירָעָ—דַּאֲסַ אַלְיַין פָּאָסָט זַיְיַ מִיט דִּי גּוֹרְוִימָע, קִילְעָ שְׁטָבוֹן, וַאֲוּ דַּאֲסַ מְעַנְשְׁלָעְכָּבָע קָוֵל גַּיְפִּיט אַרְוֹם אַיִּין דִּי וּוְינָקָלָעָן אַפְּרָאָרָע וּוְיַיְלָע, בַּיּוֹן עַס גַּעֲפִינָּט פָּאָר זַיְיַ אַשְׁטִיקָלָעָן תִּיקְוָן. סִידָאָכָט זַיְיַ, אָזְנָאָר דִּי דָּזְוִיקָע וּוּעָנָט אַוְן נַאֲרָא דִּי דָּזְוִיקָע טַוְנָקָלָעָטִישָׁן מִיט קָאָמָאָדָעָס הָאָפָן גַּעֲקָאנָט אַרְוִיסְנָעָבָן פָּוֹן זַיְיַ אַזְוִא מומע געמי. עַרְגָּעָן אַנְדָּרֶשָׁן, אַוְנָטָעָר אַנְדָּרֶיָּן קָעָן בְּעַלְיָק, לִמְשָׁל, צְוִישָׁן וּוּרְמָעָרָע וּוּנָט, וְחַאָט זַיְיַ דִּי מומע געמי קִין אַרְטָן נִשְׁתַּחַת גַּעֲקָאנָט גַּעֲפִינָּעָן.

סְאַיִּין נַאֲרָא חַדּוֹשָׁן, וַיְיַזְּרָאֵל דָּעַר מִן אִירָעָר, פָּעָמָעָר בָּן-צִוְּן, פָּאָסָט זַיְיַ אַרְיָין אַיִּין דִּי דָּזְוִיקָע שְׁטָבוֹן.

אוֹ אַלְיַין אַיִּין עַר נִידְעָרִיךְ גַּעֲוָוָקָסָן, קִילְעָכִידִיק אַוְן פָּעַט. אוֹ פִּיסְלָעָן הָאָט אַיִּם גַּאֲטָן גַּעֲבָעָן קִיְיִינָע, גַּאֲרָנִישָׁט קִין מָגָנוֹן-פִּילְשָׁע. הענט — קוּרְצָע, פּוֹרְכָּנָע. בְּלוֹיָן אַבְּאָרְדָּה הָאָט עַר אַ

ווײַפְּעַל — אָוֹן דָּעֵר בּוֹיךְ הָאָט זִין בַּיִּ אִיט פָּאָרְנוּמָעַן מִיטַּגְּזִידַּיַּה
שְׁעַרְ הָעֹתָה.

פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן טְרָאָגֶט נִישְׁטַ קִיּוֹן שְׁטִיוֹלוֹן, נָאָר שְׂוֹאָרְץ-גַּעַן-
פָּוֹאָטַע שְׁטִיבָעָלְעַטָּן מִיטַּשְׁטִיפָּע, גּוֹמָעַן וּוֹעַנְטָלְעַךְ בַּיִּ דִי זַיִּינָן,
חוֹיִּין הָאָטַע פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן פִּיבְ אָוֹיךְ שְׂוֹאָרְץ-גַּעַן, גּוֹפְרָעַסְטָעַ מִיטַּט
קָאנְטַ אַיְן סְעַמְעַ מִיטָּן. אָוֹ סְאַיּוֹן גּוֹקְמוֹמָעַן צַוְּ דָעֵר קָאָפְטָאָטָעַ, הָאָטַע
פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן פְּאָגָן מַעְדִּיטִירַטָּ, אִיבָּעָרְגָּלְיִינְגַּט זִין זַיִּינָן וּוַיִּיבְּ
גַּעַמְיַ, אָוֹן סְאַיּוֹן גּוֹעַפְלִיבְן, אָזְ דִּי קָאָפְטָאָטָעַ זָאָל זַיִּינָן אַבְּיִסְלַ אַונְ-
טְרָעְגָּעָשָׂאָגָן, גּוֹחָאָקָטָן. סְחִיסָּטָ: מַשְׁבִּילִישָׁ אַזְן פְּרוֹמְלָעַךְ. פְּרוֹמְלָעַךְ
דָּעַרְפָּאָטָה, וּזְאָסְ צַוְּ קִיּוֹן קָאָפְטָאָלְוָשָׁ הָאָטַע נָאָרְ פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן נִישְׁטַ
קִיּוֹן כַּחַ. טְרָאָגֶט עַרְ מָאָקָעַ אַיְן שְׁטוֹפְ-אָרוֹם אַזְיִידָן, אַכְטַ-קָּאָגָנִיטָק
קָאָפְלַ אַזְן אַנְסַ אַרְיִין גִּיטַּ עַרְ אַרְוִוִּסָּ אַזְן אַזְוֹאָרָן, טִיכְן
הַיִּטְפְּ מִיטַּט אַזְמָאָצָעַ דָעַנְקָעַ. נִישְׁטַ מָעַר — דָאָס שְׂנוּרְלַ בִּים
פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן דְּשִׁשְׁיק אַזְן פּוֹן זַיִּידַ, אָוֹן דָעֵר שְׁמוֹקְלָעַדְ הָאָטַע
דָּרְיִי מָאָלַ גּוֹפְלָאָכְטָן.

פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן וּוִיגַּט זִין אַוִּיךְ זַיִּינָן קָאָרְצָעַ פִּיסְלָעַךְ קָאָטְשָׁ.
קָעְמָעִיקָּ, מִיטַּ דְּרָאָבָגָעַ, וּוֹיְבָרִישָׁ טְרִיטְלָעַךְ. יְוֹדָן, וּזְאָס בָּגְגָעָעַ.
נָעַן אַיִּטָּ, וּזְאָגָן אַיִּטָּ צַוְּ עַרְשָׁ גּוֹטְ-מָאָרָגָן ; פָּאָרְ גּוֹיִים נָעַמְטַ
עַרְ דָעֵר עַרְשָׁטָעַר אַרְאָפְמָ דָאָס הַיְטָלָ. פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן אַזְן אַנְ-
גּוֹעַעְנָעָרָ מְעַנְתָּשָׁ אַיְן שְׁתָאָטָה. עַרְ וּוַיִּטְטָ, וּזְאָס בַּיִּ יְעַדְן יְוֹדָן אַיְן
שְׁטוֹפְזָ עַס טָוָט זִיךְ. עַרְ וּוַיִּטְטָ, וּזְעַן אַזְזָדָה חַתּוֹבָה, וּזְעַן אַ
יְוַדְעַנָּעָ גִּיטַּ צּוּם קִינְדָּ, וּזְעַן מָעַן אַזְן וּוַיִּבְּגַטְן זַיִּידַ, וּזְעַן אַזְזָדָה
שְׁטָאָרְבָּטָ. אַלְקַן וּוַיִּטְטָ פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן.

נִישְׁטַ בְּחִינְמָ אַזְן עַרְ פְּרִירָעַר אַזְן דָעֵר שְׁרִיבָעַר פּוֹן
דָעֵר קָהָלָ-שְׁטוֹפְזָ. וּוּמְעַן, אַשְׁתִּיגְעָרָ, זַעַט מָעַן אַזְוִי הָאָטְפָּרְדִּיקָ
אַרְיִינְגִּיָּן אַיְן מַאְגִּיסְטָרָגָט אַרְיִינְ ? בָּנְ-צִיּוֹן קָהָלָ-שְׁרִיבָעַר, וּוּמְעַן
מְרֻעָעַטָּמָעַן אַלְלָעַמְאָנְטָאָג אַזְן דָאָגְנָעָרְשָׁטָאָג לְוִיְפָן אַזְן גּוֹבְעָרְנִיעָ אַרְיִינְ
אַדְעָרָ צּוּם "וּוְאִיסְקָעַ נְאָטְשָׁאָלְגִּיקָ ?" פָּעַטָּעַר בָּנְ-צִיּוֹן. אַזְן וּוְעַר גִּיטַּ
דָאָס אַזְוִי גּוֹטְ-בָּרוֹדְעָרִישָׁ מִיטָּן רָב אַזְן גַּסְסָ, אַוִּיבְ נִישְׁטַ בָּנְ-צִיּוֹן ?
פָּאָרְ מִיר אַזְן פָּאָרְ מִירְ מִינְן טָצָטָן אַזְן אַפְּבָדָ, וּזְאָס בָּנְ-צִיּוֹן
קָהָלָ-שְׁרִיבָעַר אַזְן מִינְסָ אַזְן אַיְיָגָעָנָעָרָ פָּעַטָּעַר אַזְן דָעַטְמָנָס —
אַלְיִיבָּלְעָכָרָ שְׂוֹאָגָעָרָ. פָּאָרְ מִיר אַזְן אַוִּיךְ אַפְּבָדָ, וּזְאָס פָּעַטָּעַר

בן ציון דאעונט אין של אויף מורה-וואנט, טאקע נישט ווית פון רב, און וואס פון דאועגעגען גיט ער אהייט מיטן חזן, מיטן דאוצר ראובעלע בעקערמאן און מיט נאך א סך השובע ליטט פון שטאָט. מיר מיטן טקטן דאועגעגען אין בית-מדרש. אַחֲרִים גִּיעָן מיר צוֹצָמָעָן מיט מאָטֶל שטרוי, אַדְעָר מיטן קְלִינְגָּס משחלע דעם האיטְּלָמָּכָּעָר. טוט אָונָן טאקע הנאה, וווען אין אַיּוֹם-טּוֹב, אַדְעָר אַיּוֹם אַיּוֹם זיך פְּלוֹיצְּלָגְּגָן אַיּוֹם בֵּית-מדרש אָונְזָעָר פֿעַטְּעָר בְּנִצְּוֹן.

מען וויסט, אַז גָּלְאַט קְוּמָעָן אין בית-מדרש אַריִין, קְוּמָט נִישְׁתְּ בְּנִצְּוֹן. מַנְ-הַסְּתָּמָם בְּרֻעְנָגָט עַר נִיעָס, וּוּעְלָט-זָאָכָן. שְׁטָעַלְטָן מען טאקע אויף מַזְּלָא אַיּוֹן אַיּוֹרָן. טְּלִימִידִים רָוּקָן זיך אַרְאָפָּה פון די קָעָפָּה, קְלִינְגָּס יְוָנְגָּלָעָךְ שְׁטָעַלְטָן מען אַרְאָפָּה אויף די פֿעַנְסָטָעָר. אַרְאָפָּה די שלחנה.

פֿעַטְּעָר בְּנִצְּוֹן גִּידְישָׂעָר בּוּיך שְׁטוּפָט זיך אַרְאָפָּה צָום בְּאַזְּ. פֿעַמְּעָר. די וויסט, לִיְּנָ-צְעַקְעַמְּטָע בָּאָרְד קְוּקָט גְּדוֹלָהְדִּיק אַרְאָפָּה אויף די אַיְנָגָעָה עַרְטָע, נִיכְטָרָנָע פְּנִימָעָר. יְחִיאָלָ-סָגָנָע, דָּעָר עַלְטָעָרָר שְׁמָשׁ, גָּט אַ קְּלָאָפָּה אין שְׁלָחָן אַריִין מִיט אַ תְּקִיפָּה-דִּיקָעָר פֿאַרְשִׁיְּטִיקִיִּים.

— שְׁאַגָּא! זָאָל זִין שְׁטִיל!

וּוְעָרָט שְׁטִיל, וְיַי אַז אַז אַוְירָע. אַז שְׁטִי אַוְיך אַוְיך אַטְּשָׁ.

סְּחִיטָת? סְּאַיְן דָּאָך עַפְּעַט מִין פֿעַטְּעָר בְּנִצְּוֹן!

פֿעַטְּעָר בְּנִצְּוֹן קְוּקָט זיך אַרְוּם פְּאַמְּלָעָעָךְ אויף אַלְעָ פִּיד זִיְּטָן אַז נאָך פְּאַמְּלָעָעָךְ לְאָוֹת עַר הָעָרָן דָּאָס וּוּלְטָ-נִיעָס, ווּאָס עַר האָט גַּעֲפָרָעָנָג:

— כִּבְּין מְכִרְיָה וּמוֹדִיעָה מִידִיעָת הָרָב וּמִדִּיעָת הַקְּהָל — רֹופֶט עַר אֹוִיס מִיט זִיְּן גַּעֲשְׁפָאַלְטָן קוֹל — אַז אַיְנָשְׁרִיבָן קִינְ — דָעָר אַז תְּלִמוד-תָּמָרָה קָאָו מַעַן יָדָן טָאָג פּוֹן צְוּעָלָךְ אַז וַיְיִגְעַר אַיְנְ — דָעְרָפְּרִי בֵּין אַוְיפְּדָעָרָנָאָכָה אַזְיָסָעָר פְּרִיטָאָג אַז שְׁבָתָ... מִילָּא, אַיְזָע נִשְׁתָּאָזָאָג גְּרוֹיסָע וּוּלְטָ-נִיעָס. יָדָן נָעָמָעָן טְּאָקָע בָּאָלָּא צְוָרִיק אַרְאָפָּה די יְוָנְגָּלָעָךְ פּוֹן די טִישָׁן. עַמְּצָעָר אויף מִזְרָח-וואָנט גִּיט גִּינְ אַז רָוֵיך אַרְאָפָּה דָעָם טְּלִית אַוְיפָּן קָאָפָּה אַז בְּרוּמָט אַז אַוְיפְּגָעָעָנָטָן מְחוֹרָל אַריִין:

— נגע... אַ וְאַ שְׁבַע נִיעָס... טָמֵעַ קָאנְסְטוֹ ווִיסְטָן... אֲבָעָר ווּ עַס זָאַל נִישְׁתָּזְיִין, הָאַט פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן פָּגָרַט עַפְעַס גְּעוֹגָנָט. יָדוֹן הָאַפְּנִין אָוִיסְגַּעַתְּרַט. אָרְעַמָּעַ מַעַמָּעַ, צָלְמָנוֹת, נַעֲפָעַן, מִיטַּעַגְנוֹת ווּעַלְן טַקָּעַ ווִיסְיִין, ווּז אַינְגַּזְשְׁוִילְבִּין זַיְעַרְעַ אַינְ פָּלְמוֹד-תּוֹרָה.

איַצְטָן, דִּי צְוַיְיטָעַ טַעַג יּוֹם-טוֹב, זִיךְרָא אַינְ דִּי הוַיכְעָ, טַוְזְקָעֵלְעַ שְׁטוּבָן פָּזָן דָעַם אַיְגָעָנָעַם פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן. דִּי מַמְעַדְעַ, מַיְ וַיַּצְטָן נַאֲעַנְתָּ בַּיְ דָעַר זִיתְ פָּזָן טָאַטָּן. זִי ווּיְסְטָן, אָז דָעַר בָּרוֹ, דָעַר אִירָעָר דָעַהָעָרַט נִישְׁתָּאַבְּיִיסְטָן. פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן אֲבָעָר ווּיְסָטָן נִשְׁתָּאַדְעָרְפָּן, אֲדָעַר ווּילְגַּנְשְׁטָן זִין. עַר וַיַּצְטָן פָּגְנָעַדְרוֹוִיְינָטָן. עַר הָאַט אַרְיִינְגְּעָקְוּעָטָשָׁט זִין פָּעַטְלִידִיקְגָּופְלָאַיְן אַגְּוַיְיכָעָר פָּאַטְעָלְלָאַ, שְׁטוֹלָה, פָּוּנוֹאַגְּנָעָן דִּי פִּיטְלָעָן הַעֲגָנָעָן אִים אַרְאָפָּה, וּוּי קָלְעָצְלָעָן. עַר וַיַּצְטָן אַיְן זִין אַכְּטַקְאַגְּנִיטִיק זִיְדָן קָאַפְּעַלְעָאַ, קָנָאַקְטָן נִים, טִינְקָט דִּי יַאֲנְדָרְעָס אַיְן אַגְּלָעָלְמָעַד, שִׁילְטָ פָּאַמְעָרָאַגְּנָצָן אַיְן קוּקָט אַוִיְףְמִיר.

וּוָאַס אַזְעַלְכָעַס הָאַט דָאַס פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן דָעַרְעַזְעַן אַוִיְףְמִיר ? וּוָאַס פָּאַטְשָׁטָן עַר אַזְוִי מִיטְדִּי לִיְפָן נַאֲזָן יְעַדְן מַאֲלָלְטוּם זִין פָּזָן בִּטְלָלְמָעַד ? אַונְ דָעַר עִיקָּר — וּוָאַס קָרִימָט עַר אַזְוִי מִיטְדָעַר נַאֲזָן ?

כְּבִין מִיךְ טֻרְפְּלָסְוּפְמָשָׂעַר, פָּאַרְוּאַס פָּעַטָּעַר בָּן-צִיּוֹן קָרִימָט זִיךְרָא. אַוִיְףְהַיְנִיטִיקְוָן פָּסָח הָאַט מִיר דָעַר טָאַטָּע גָּאַרְנִישָׁט גַּעַ. קָאַנְטָמָאַכָּן. כְּבִין גַּעֲקָומָעָן אַחֲהָר אַיְן דָעַר וּוּאַכְּנִידִיקָעָר קָאַפְּפָאַטָּע. דִּי מַאֲמָעָ אַיְזָוְגָּעָרְעָטְגָּוּוֹן : וּוּי וַיַּצְטָן מַעַן דָאַס פָּסָח אַיְן פָּעַ. טָעַר בָּן-צִיּוֹנָס שְׁטוּבָן אַיְן אַזְאָ אַפְּגָעָנָצָט מַלְפּוֹשָׁ ? כְּשָׁעָם מִיךְ פָּאַיְן פָּעַטָּעַר, פָּאַר דָעַר מַוְמָעָן, פָּאַר דִּי שִׁינְעָ, רִיכְכָעָ שְׁטוּבָן, דָעַר עִיקָּר אֲבָעָר שָׁעָם אַיְן מִיךְ פָּאַר מַעַנְדָלָעָן.

זִיְיָ הָאַפְּנִין אַוִיךְ אַגְּמָנְדָלָן. מִיר, בִּיְדָעַ מַעַנְדָלָט, הַיְסָן נַאֲזָן זִיְיָן. נַאֲרָ דָעַר מַעַנְדָלָ פָּוּנְדָאַגָּעָן אַיְזָעְלָטָעָר, אַנוּעָעָוְדִיקָעָר, שְׁעַנְעָר. עַר אַיְיָ גַּעֲרָאָטָן אַיְן דָעַר מַוְמָעָ נַעֲמָי. עַר הָאַט אַיְיךְ אַזְאָ קְלִיְין, שְׁמַאֲלָלְמוּלָאַ, וּוּזָי. אָז עַר רַעַדְתָּ. פָּאַרְקָרִימָט זִיךְרָאַס דָאַס מוֹלָאַ אַגְּרִין אַזְוִי, וּוּי בַּיְ דָעַר מַאֲמָעָ זַיְגָעָ.

מיר דאכט זיך תמיד, אז מאיז בי אים איז איז סיגעלע: ער לאַלט זיך גרויס, קריימט ער מיטן מוי. און גרויס צו האַלטן האַט זיך מענדל מיט ווֹאָס. ער גיט אין אַ ווֹיס העמד מיט אַ שניפֿלַּ. די הוין זענען בי אים לאָן-גע, אַבעער די קאמאַשן אַרייבער. ער לערטנט נישט אַין קיין חורַ, נאָר אין אַ שְׁקָאַלְעַץ. ער קאַן אַרוּמָגִין פרענק אַון פֿרְייַ אַיבְּער די הוּיכָע, גַּעוּרִיםַ שְׁטוּבָן. ער קאַן זיך אוּסְפַּעַטְן סְטַלְעָרְלַּ פֿון הימל. ער האַט נישט קיין שוּעַטְטָעָרָגָן, ער האַט נישט קיין ברִי דער. ער אַיז אַינְעַר.

אַבעער דאס אַלְעַץ אַיז נאָך גַּאֲרְנִישָׂט. אין שטאט זענען דאַ אַסְטַּקְעָדָע שְׁיִינָע, רַיְיכָע מענדלַס מיט גַּעוּרִיםַ, וְצַטָּע שְׁטוּבָן. קַיְינָעַר אַבעער פֿון יְעַנְעַ מַעַנְדָּלַס פֿאַרְמָאָגָט נִישְׁט אַין זָאָל אַיז קוֹלְ-גַּגְיָה, וְוי דער הַינְּעָדִיקָר.

מען רעדט אין שטאט, אז מענדל בְּנָ-צִיוֹנָס ווּאַקְסָט אַכְּלִי, ווֹאָס די וועַלְט ווֹעַט מיט אַים אַמְּאָל קַלְיָגָעַן. גַּאנְצָ שְׁטָאָט וְזָאָט, אַז מענדל בְּנָ-צִיוֹנָס שְׁרִיבָּט אַין לְיִיעַנְתָּ, וְוי אַ וְזָעַסְעָר. מענדל בְּנָ-צִיוֹנָס קאַן גַּאנְצָעַ קַאְפִּיטְלָעַךְ תְּנַךְ פֿון אַוְיכָנוּיִינִק. טַא וְוי אַזְוִי זָאָל אַיךְ מִיךְ נִישְׁט פֿילְיאַן קַלְיָין אַין אַרְעָם אַקְעָגָן אַיז מַעַנְדָּל, ווֹאָס אַלְטָעַ יְודָן לְיִפְּנָן אַרְוִיסָּפָן בֵּית-מְדוּרָשָׁן אַין שְׁוֵיכָרִין, הַעֲרָן אַים זִינְגָעַן?

אַיךְ קַלְיָין לְוִיפָּא אַוְיכָן. מענדל הַעֲלָפָט צו דעם אַלְטָן פֿיט-וּוִישָׂן חָזָן. ער אַיז דאס עַרְשָׁטָע זִינְגָעָרַךְ. זִין קַוְּלָכְלַּ לְוִיפָּא אַרְוִים אַונְטָעָרָן אַוְיכָנוּחָיוִילָן בְּלוּעָן, בְּעַלְיקָ פֿון שְׁוֵיכָן, אַזְוִי וְוי אַ בְּתִ-קוֹה. אַז מענדל פֿאַרְגִּיטָן זִיךְ אַמְּאָל אַונְטָעָרָן דער נָאָגָ דְּאַכְּטָן זִיךְ, אַז דַּי אַלְעַ פֿלִיְיכָן אַון קַלְאָרְגָּעָטָן, די אַלְעַ טְרָאַמְּפִיטָן אַון פֿידְלָעָן, ווֹאָס זענען אַוְיכָנוּשָׁנִיצָט אַוְיכָן דַּעַר מַוְּרַח-וּזָאנָט, אַז דאס זִינְגָעַן אַון שאָלָן זַיִ אַזְוִי.

איַצְטָ זִין אַיךְ בַּי זַיִ צִ-גַּאֲסָטָ. מענדל קַוְּקָט אַוְיכָן מִיר, וְוי אַוְיכָן אַ פֿרְעָמָן. ער קָעָן מִיךְ. אַיךְ קָומָ דַּאֲלַעַ הַאֲלָבָעַ יָאָתָ. פֿוֹנְדָעַטְוּעָגָן זַעַט עַס אַוְיכָן, וְוי ער ווֹאָלָט מִיךְ נִישְׁט דְּעַרְקָעָטָן. ער קְרִימָט מִיטָן קַלְיָגָעָם מוֹילָן אַון רַוְּפָט זִיךְ צַיִ מִיךְ נִישְׁט אַז

מיט קיון אײַן וואָרט. איך צו אַים וואָלט יָאָ גערעדט. אַבער ווי
אַזּוֹ רעדט מען צו אַים, צו ער קען מיך גַּאֲרְגִּישֶׁת?
בעט אַים די מומע נעמי:

— מענדליך, זינגע עפֿעס פָּאַרְן פָּעַטְעָר לִיְּזָעָר.
שטעלט מענדליך אָן אָפָּאָר גַּוְיִסְעָ, ווַיְסַע אַוְיָגָן, אַזּוֹ ווי
בֵּי דָעַר מָגָם וַיְנַעַּר. ער גִּיט אָקוּטָשׁ מִיט אָן אַקְסָל. מען
אָן זַד מְשֻׁעָר וַיְיַיַּן, אָן ער מִינְטַח צַוְּזָאנְגָן:
“טַּאֲמָעָר וַיְיַסְטָו, פָּאַר וַעֲמָעַן כְּהָאָבָּא צַוְּזָאנְגָן.”
עמִיכְלָט צו אַים מִין טַאֲטָנָס גַּוְיִסְעָ, יּוֹם-טוּבָדִיק-אוּטָגָעָ.

אַזְוָגָעָנוּ בָּאָרֶד: — נָה, טַאֲקָעָ — זָאָגָט דִּי בָּאָרֶד — זָינְגָעָ עַפְּעָס, מענדליך,
כְּהָעָר דִּיךְ אַמְּאָלָא אַיְן שָׁוֹל, אַבער נִישְׁטָאָלָא קָאָן מעַן וַיְיַיַּן
אַהֲזָן אַרְיִנְשְׁטוֹפָן אָוֹן נִישְׁטָאָלָא דָעַהָעָר אַיךְ...
ווערט מענדליך קְלִיָּן מוַיְלָן נַאֲךְ אַיְנָגָעָצְיוּגָעָר. דִּי אַוְיָגָן.
לַעֲפָלָעָן מַאֲכָן זַד הַאַלְבָּגָ-דָרִימְלָדִיק צַוְּגָן. ער גִּיט טַאֲקָעָ זָינְגָעָן.
אַיךְ הַאַלְלָט אַיְן דָעַם אַטָּעַם. אוּפִין טַאֲטָנָס בָּאָרֶד לִיגָּט אָגְרִיסָעָר,
וּזְאַרְעָמָעָר שְׂמִיכָל. מָוּמָעָ נָעָמִיס אַמְּאָכָן זַד אוּדָק הַאַלְבָּגָ-דָרִימְלָדִיק
צַוְּגָן, אַזּוֹ וַיְיַיַּן אַיר מענדליך. בְּלוּזָן פָּעַטְעָר בְּן-אַזְיָן גִּיט אָזָטָן
זָוָה פָּנוֹן גַּלְעָזָן מַעַד אָוֹן פָּאַרְלִיְּגָט בַּיְדָעָה הענט אַוְיָפָן בּוֹיָן.

אַבער מענדליך זָינְגָט נִישְׁטָה. ער גִּיט גַּאֲרָ פָּאַמְּלָעָן אָוֹן
שְׁטִיףָה אַרְיָין אָן דָעַר אַנְדָעָרָר שְׁטוּבָה.

פָּנוֹן טַאֲטָנָס בָּאָרֶד טָוָט זַד אָפָּה דָעַר שְׂמִיכָל. זַי ווערט טַוְנָקָל,
די בָּאָרֶד. איך פָּאָזָן אָפָּה דָעַם אַטָּעַם. נָוּמָעָ נָעָמִי קָוָקָט נַאֲךְ אַיר
זָוָה מִיט אָפָּאַרְקָנִיְּתָשָׁן שְׁטוּרָן.

אַבער אָוֹן עַטְלָעָכָעָן מִינְגָּות אַרוֹם דָעַהָעָרָט זַד פָּנוֹן דָעַר
אַנְדָעָרָר שְׁטוּבָה מענדליך קוֹל. ער זָינְגָט. פָּנוֹן דָאָרֶט אַרוֹם זָינְגָט
ער. דָעַם טַאֲטָנָס מוַיְלָן ווערט קִילְלָעָכְדִּיק אַיְנָגָעָהָרָט. דָאָס פְּנִיטָה
פָּנוֹן מָוּמָעָ נָעָמִי רִינְגָלְטָן זַד מִיט אָסָךְ לְאַכְנָדִיקָעָן קְנִיטְשָׁעָלָעָךְ —
— סִ'אָלָא מִיד נַאֲרָ נִישְׁטָאָלָא פָּאַרְשְׁטָעָלָרָט וּוּרָן, לִיבָּעָר גָּאָט אַיְן
הַיְמָלָא! — שָׁאָקָלָט זַי שְׁטִילָמִיטָן קָאָפָּה — ער זָינְגָט דָאָה, קִיְּזָן עַיְן.
חוּרָעָ, וַיְיַיַּן אָפָּיְגָעָלָעָן אַין וּזְאָלָה.
אַיךְ אַלְיָין ווַיְסַע נִישְׁטָה, וַיְיַיַּן אָמַעְטָשָׁ קָאָן זָינְגָעָן, וַיְיַיַּן

א פִּיגֶעֶלֶע אַין וּזְאַלְדַּה. נַאֲרַ מַעַנְדָּלָס קָוְלַ-גְּגִינָה לְיִגְתַּ וּדְ מִיר אַוְפֵּן הָאָרֶץ, צְוֵוי וּוּי גּוֹטָעָר הָאָנִיגַּ. אַיךְ קָאָן אִים מִיט גָּרְנִישֶׁט פָּאָרְגְּלִיכִין. אַיךְ פָּאָרְשְׁטִי נַאֲרַ, אֹזֵן בִּשְׁתַּ בְּחִינָם הָאָלֶט עַר וּדְ צְוֵוי גְּרוּיסַ.

אַיְן שְׁטוּב אַיְן שְׁווִין גּוֹט טְוַנְקָלִ. אַלְעַ זִיצְנָן צְוֵוי וּוּי חְלוֹאִים, וּוֹאָס הָאָבָן וּדְ מַוְרָא צְוֵ רִיןַ מִיט וּיְעַדְעַ יְטוּרִים. דִי גַּלְעַלְעַר מַעַד שְׁטִיעַן אַיְן שְׁאָטָן, פָּאָרְגְּעַסְעַנְעַ. מַעַנְדָּלָס נִיגְזָן לְיִגְתַּ וּדְ אַוּוּק פָּאָר אַוְנוּעָרָעַ פִּיטַּ, צְוֵוי וּדְ אַ גַּשְׁאָכְטַן עַפְּ. אַיךְ הָעָר בְּפִירּוּשׁ, וּדְ עַר קְלַאַפְּטַ מִיט דִי פְּלִיְגַּ, דָעַר נִיגְזָן.

א וּוְאַונְדְּעַרְלַעְךְ זִינְגָּעַן. אַזְוֹגַעַרְלַעְךְ יְוִנְגָּ. מַעַנְדָּלָס דַעַט פָּעַטְעַר בְּנַ-צְיוּנָס. אַיךְ גַּי אַוּוּק אַזְוֹטְעַר פָּוֹן מַעַד, אַזְוֹטְעַר דִי אַיְבְּעַרְגְּעַזְוִוְגְּעַנְעַ, גַּעַצְקְּעַרְטַּע פָּאָמְעַרְאַגְּנָזָן, אַבְּעַר אַזְוֹגַעַרְלַעְךְ יְוִנְגָּעַר.

א דָעַרְשְׁלַגְגְּעַנְעַר פָּוֹן מַעַנְדָּלָס קָוְלַ-גְּגִינָה. דָעַר טְאַטְעַ רְעַדְטַ צְוֵ מִיר אַיְן אַיךְ קָאָן אִים נִשְׁתַּ עַנְטְּפָעַן. וּוֹאָס בִּין אַיךְ אַקְעַגְּן יְעַנְעַם מַעַנְדָּלָעַן? אַ שְׁוּבִּילְ, אַ פְּלַעַ. אַפְּלִיְּזַ קִיְּינַ נִי שְׁטִיקַלְ מַלְבּוֹשַׁ הָאָט מִיר דָעַר טְאַטְעַ נִשְׁתַּ גַּעַקְאַנְטַ מַאֲכָן אַיְף יִםְ-טָבַּ. יְעַנְעַר מַעַנְדָּלָס אַיְן אַגְּנַעַטְוֹן רִיןַ, צְוֵוי וּדְ אַ שְׁרָהָתַּ. דָאָס קָוְלַ זִינְס אַיְן אַיךְ צְוֵוי רִיןַ אַיְן שְׁרָהָדִיקַּ. אַיְן אַיךְ לְוִיחַד אַרְוּם אַיְף פְּרֻעְמְדַע הַיִּתְ. אַיךְ הָאָבַּ צְוֵוֹן מִיט יוֹשְׁעַן אַיְן מִיט הָאָדָלָעַן. אַיךְ בֵּין אַנְגָּזָן דִי בְּשָׂוָרָה אַזְוֹגַעַרְלַעְךְ מַעַנְדָּלָס אַיְן שְׁלַאְגַּה גּוֹוֹאָרָן, מַעַן הָאָט אִים גַּעַמּוֹת אַוִּישְׁנַיְידַן דָאָס קָוְלַ פָּוֹן דָעַר קָעַלְ. אַיךְ וּזְאַלְטַ מַעַנְדָּלָעַן דָאָמְקָלַס לִיבַּ גַּעֲקָרִיגַּן. עַר וּזְאַלְטַ דָאָמְקָלַס גּוֹוֹאָרָן דָעַר אַיְנְצִיקָּעָר, דָעַר בְּעַטְעַר חְבָר מִיִּ. גַּעַר. אַיךְ וּזְאַלְטַ אִים דָעַרְצִילְטַ פָּוֹן דִי טְוִיבַּן, וּוֹאָס זִיצְנָן בֵּי אַיְנוֹ אַוְפֵּן דָאָס. אַיךְ וּזְאַלְטַ אִים גּוֹזָאנְטַ פָּוֹן יְוֹשַׁעַ דַעַט בְּעַדְגָּעָרָטַ, פָּוֹן אַיְטָעַן, פָּוֹן יְוִהָּנָן. אַסְקָּדְעַן וּזְאַקְּן וּזְאַלְטַ אַיךְ אִים גַּעַהְאָט צְוֵ דָעַרְצִיְּלַן. אַיְצַט אַבְּעַר קָאָן אַיךְ גָּרְנִישֶׁט.

גַּלְיִיךְ פָּוֹן דָעַר מַומְעַ נִעְמַי זְעַנְעַן מִיר גַּעַגְגָּעַן אַיְן בִּיתַּ מַדְרַשַּׁ אַרְיִין. מַאֲשָׁקָעַ חַזְן הָאָט תִּינְמַט צְוֵוי שְׁוּעָר אַוְן טְרוֹקָן גַּעַ. וּגְנַט דִי זְעַלְגְּעַרְיִשְׁעַ מַאֲרַשְׁן, אֹזֵן הָאָט גַּעַהְאָקָט אַיְן דִי שְׁלִיְיפַּן. אַיךְ הָאָבַּ גַּעַפְעַטַּן, עַס זָאָל שְׁווִין גַּעַמְעַן אַ סּוֹף, עַס זָאָל וּוּרַן

גונט שפערת, כ'יאָל מיך קיזענען לֵייגֶן, און אין קישן אַרְיין —
וַיְיִנְעַן. כ'יוֹאַלְט אַסְךְ גַּעוֹווִינְט.

איינְדָּעָרְהִים האָט מיך דער טאָטָע אַינְגָּאנְצָן נִישְׁט אַין זַיְנָעַן
געַהָּאָט. ער האָט דער צִילְּטַס נִיסְט פֿוֹן זַיְן שַׁוּעַטְסְּטָלְרַן נַעֲמָה, פֿוֹן דָעַט
מיְבָדָה, וּוֹאָס מַעַן האָט פֿאָר אַוְנוּ גַּעַשְׁטַעַלְטָה, פֿוֹן מַעַנְדְּלָעָן מִיט זַיְן
טַיְיָעָר קְרוֹלְ-גַּנוֹינָה.

אַיךְ זַעַן, זַי דער מַזְאָהָעָס פֿנִים קְנִיטְשָׁת זַיְן, דָאָכָט זַיְקָן, אָז
זַי הַעַיְתָּה דָעַט טַאָטָן גַּעַנְצָן קְנִיטָּה. כ'יוֹאַלְט גַּעַשְׁוָאוִירָן, אָז אַיר
זַעַנְעָן נִישְׁט נִיחָא דָעַט טַאָטָן רִידָה.

— נַה, שְׁוִין גַּעַנְגָּו! — נִיתְזְאָקָע אָוְמָגְעָדוֹלְדִּיק אַמְּדָן
מִיט דער תְּזִנְתָּה — מַעַן האָט שְׁוִין גַּעַהָרֶט דִּי גְּלִיקָן.
אַיךְ בֵּין דער מַאְמָעָן דְּזַנְקְפָּאָר גַּעַוְועָן פֿוֹן גַּעַנְצָן חָאָרָץ. אַ
טִּיעַד מַעַנְטָשׁ דָאָט אַיהֲן דִּי מַאְמָעָן מִינְיָה, פֿאָר מִיר גַּעַמְט זַיְן
דָאָס אַיצְט אָן. פֿאָר מִין עַוְּלָה.

דָעַט טַאָטָע אַיְזָן שְׁטִילְגְּלִיבָן. אַלְץ אַין שְׁטוֹב אַיְזָן מִיטָּאָ-
מַאְלָן שְׁטִילְגְּלִיבָן. אַיְטָע האָט גַּעַגְּרִיטָן צָוָם טִישׁ, זַי האָט,
גַּעַהָאָט אַ פָּאָרָמָאָכָט, בְּרוֹגוֹ פֿנִים מִיט אַיְבָּעָרְגְּלָעָנְטָה פְּלִיקָן.
דִּי מַאְמָעָן אַיְזָן נִישְׁט גַּעַוְועָן אַגְּנָעָטָן יּוֹם-טוּבָדִיק. זַי האָט אַוְיסָ-
גַּעַוְועָן צְעַטְרוֹאָגָן, עַגְמָת-נְפָשָׁדִיק.

— אַון וּוֹאָזָן עַרְגָּעָץ דָעַל זַוְּ דִּיְיָנְעָר? — האָט דָעַט
טָע גַּעַפְּרָעָגָט, אַיְדָעָר מַעַן אַיְזָן גַּעַגְּנָגָעָן וְעַצְמָן צָוָם טִישׁ.
— ער וּוֹעַט הַיְינָט נִישְׁט זַיְן — האָט דִּי מַאְמָעָן קְוָרָץ
גַּעַעַנְטְּפָרָעָט.

אַיְטָע אַיְזָן גִּיךְ אַרְוִוִּיסָן אַין קִיךְ אַרְיין. דָעַט טַאָט האָט גַּעַ-
קְנִיטְשָׁת דִּי וּוֹנְקָלְעָן בֵּי דִי אַוְוָגָן.

— וּוֹאָס הַיִּסְטָן? מַעַן דָּאָרְףָן דָּאָקָן קִידּוּשָׁן?
— קְאָנְסָט מַאְכָן אָן אַיְם.
— כְּפָאָרְשָׁטְטִי נִישְׁט.

— וּוֹאָס פָּאָרְשְׁטִיסְטִי נִישְׁט? רְאֵי נִשְׁטָא אַון שְׁוִין, ער אַיְזָן
פָּאָרְבָּעָטָן צָוְרִימָעָן, אַיְזָן ער פָּאָרְבָּעָטָן.
— אַזְוִי... מַאְ...
מַעַן האָט זַיְקָעָצָט צָוָם טִישׁ אַן יוֹנָהָן. אַיְטָע אַיְזָן וּוּידָעָר

נישט געזען צווצמען מיט אוונ. מען האט געגעסן שווייגנדיק שוווער.

יונה איז נישט געקומען שלאָפַן. ער איז אויך נישט געקֶן מען צימאָרגונן.

אייטה איז פסדר אַרְמָגָעָנְגָעָן מיט אַיְבָּרְגָּעָרְעָנְטָעָ קִינְ-

בָּאָקָן. זי האט נָאָר גַּעֲרוּמִיט, נָאָר גַּעֲוָאָשָׁן, נָאָר גַּעֲפּוֹצָט.

מוֹצָאִיּוֹם-טוֹב, ווֹעֵן מען האט בָּאָדָּרְפָּט אַרְיסְטוּרִיםְעָן דָּאָס יוֹם טוּבְדִּיקָע גַּעֲפָעָס אָוָן אַרְיִינְגָּרְעָנְגָּעָן דָּאָס חַמְצִידִיקָע אַיז דִּי מַמְאָעָ אַרְעָקְעָגָעָנְגָעָן. זי האט מִתְגָּעָנוּמָעָן מִיט זִיךְ יְוָהָשָׁ אַפְּגָעְשִׁילְט וְאַ-
לְּיַזְּקָעָלָעָ. אייטה איז געזען אַ פָּאָרָה אַרְעוּוּתָעָ בְּיַמִּים פָּעָנְסְּטָעָר אַין גַּעֲקָוּקָט אַין פִּינְסְּטָעָרָן דְּרוּיטָן אַרְוּתָן.

דעָר טָاطָע אַיז גַּעֲהָאָט גַּעֲנָאָגָעָן זַו זַיְן שָׂוָהָר, זַו מַאָטָּאָ-
שְׁטוּרָיִ. אַין שְׁטוּבָ בַּיִּ אַנְגָּזָעָן גַּעֲוָעָן גַּרְוִי, מִין האט נִישְׁתָּ צַ-
רְיךָ גַּעֲזָעָן נִשְׁתָּ דִּי מַאָמָעָן, נִשְׁתָּ יְוָהָנָן אָן נִשְׁתָּ דָעַטְמָן. אַיךְ

אַיךְ הָאָבָּ מִינְ אַרְמָגָעָנְגָעָט אַין דָעַר פָּאָרָה לְּזָעוּנָעָר שְׁטוּבָ, אַזְוִי
וְוִי אַ יְהָוָם. סְחָאָט זִיךְ מִיר נָאָר גַּעֲדָאָכָט, זַו כְּיוּעָלָ שְׁוִין דִי מַ-
עַמְּ קִינְמָאָלָ נִשְׁתָּ צְוָרְקוּעָן, קָאָטָשָׁ טְפָעָט בַּיִּ נִ-
קְוָמָעָן אַן יְוָהָנָן אַין אַן זַיְן וְאַלְיַזְּקָעָלָעָ. אַיךְ בֵּין גַּעֲבָלִיבָן שלאָפַן

אַיְנָעָרָלָאָלָיָן אַין אַיְיָעָנָעָם בְּעַטְלָ.

סָאָפְּרִיְמָלְאָקְעָדָעָלְבָּ

III פָּעָטָעָר בֵּין אַיךְ גַּעֲוָאָר גַּעֲוָאָרָן, אַז יְוָהָ אַיז אַין יְעַנְעָם
מוֹצָאִיּוֹם-טוֹב צְוָעָקְעָפָאָרָן, נִשְׁתָּ גַּעֲזָעָנָט זִיךְ מִיט קִינְעָם.
אַנְטָלָאָפַן, צִי וּוֹאָס ? קִינְעָרָ אַין שְׁטוּבָ האָט זִיךְ נִשְׁתָּ גַּעֲפָרָעָנָט
אוֹיְרָ אִים. צְזִוִּי וְוִי מַעַן וּוֹאָלָט זִיךְ גַּעֲשָׁעָט מִיט זַיְן נִ-
אמָעָן.

איטע איז נאך געבליבן בי' אונז א צייט. זי איז מאגערדר גע-
וואָן. איז די אויגן אירע איז שוין נישט געלען יענק שואָרצע,
וואָרערעמע בלײַשטעל, וואָס זי האָט מיטגעברענגוּט פון וואָרשע. זי
אייז געווארן פולַ, שועָר.

קיינעם האָט נישט געזען, ווי זי גײַט אַיִן. די מאָמע האָט
געשוֹיגן. אַיך הָאָב געקוּקָט אָוֹן גָּאָרְבִּישָׁת גָּעָקָאנְטָן. דָּעַם טָאָטָן
אייז זִין טָאָכְטָעָר אַיְנָאָגָזָן נִישְׁתָּאָנוּגָּאָגָעָן. האָט עָרְדָּאָז זַעַּמָּס
טָעַג אָין דָּעַר וואָאָךְ גַּעֲלַעַבְּטָצָוְישָׁן הַיְמָלָא אָוֹן ערְדָּה, צָוְוִישָׁן סְטוּגָעָס
היי אָוֹן פּוּעַרְישָׁע פּוֹרְלָעָן. בְּלוּזָו שְׁבַּת האָט עָרְגָּעָקָאנְט זָעַן זִין
טָאָטָעָר. אַיז אַפְּבָּעָר דָּעְרָאַיְנִיכְקָרָר שְׁבַּת גַּעַוְוָן צָוּרָץ, דָּעַר
טָאָטָעָז זָאָלָאָז קָאָנָעָן זָעַן. אָוֹן באָזְוְנָדָעָר האָט דָּעְרָטָאָט נָאָךְ
אַיז גַּעֲלַעַבְּטָמִינָן טָעַם פּוֹן זִין שְׁוּעַטָּעָר נָעָמִיס פִּיבּוֹד אָוֹן פּוֹן
אייר זונס קוֹלַ-גְּגִינה.

נישט געזען דָּאָס מָאָל. עָרְזָאָל נִישְׁתָּאָנוּגָּאָגָעָן די מָמוֹעָ
נָעָמִיס שְׁטוֹבָא אָוֹן אַיךְ גַּעֲרָאָטָעָנָעָם מַעַנְדָּל. פֿרִיאַטָּאָגְ-צָוְנָאָכָטָס, צִ
שְׁבַּת בִּים עַסְן, אוֹ טָאָזָו גַּעַקְוָמָעָן צּוֹ זְמִירָות אָוֹן אַיךְ הָאָב גַּעַז
פְּרוֹוֹוֹת אִים אָוֹנְטָעָרְתָּאָלָטָן, האָט זָאָךְ דָּעְרָטָאָט פְּאָרְקְרִימָטָה, אָוֹן
וּוְעַר וּוְאָלָט אַרְאָפְּגָעָלְוָגָעָן אַלְלָעָכְטָן בִּיסְטָן אָוֹן אַפְּגָעָזִיפְּצָטָן:

— וּוְאוֹ נָעָמָט מֵעַן דָּאָ מַעַנְדָּל-גְּנָעָמִיס?

— וּוְעַר מִיט עַפְּסָם. אָוֹן עָרְזָאָל מַעַנְדָּל נָעָמִיס?

הָאָט די מאָמע פְּאָרְבִּיטָעָרָט אַרְיִינְגָּוָאָרָפָן.
זי האָט נִישְׁתָּאָבְּגָעָט אַוְ העָרָן רָעַדָן וּוְעַגָּן דָּעְרָ רִיבְכָּעָר
שְׁוּעַגְעָרִין אִירָעָר. זי האָט נִישְׁתָּאָבְּגָעָט אַוְ גַּעַהָאָט, וּוְעַן מֵעַן האָט גַּעַז
רִזְמָט דָּעְרָ מָוּמָאָט גָּעָמִיס זָוָן. אַלְאָז, וּוְאָס סְחָאָט גַּעַהָאָט אַלְלָיָה
מִיט יְעַגְּגָעָיָה, זָאָטָעָ שְׁטוּבָן, האָט די מאָמע נִישְׁתָּאָבְּגָעָט
פְּאָרְטָאָגָן.

— וּוְאָלָט בְּעַסְטָר גַּעַזְאָגָט פָּאָרְדִּיְן מַעַנְדָּלָעָן — האָט

זי גַּעַרְעָדָט מִיט פְּאָרְדָּרוֹס — עָרְזָאָל אַיז אָוֹן אַלְלָט אַטְמָנוֹן אַלְלָט
גְּלִוְיָבָמִיר, וּוְעַן מִיר זָאָל גַּאָט הַעַלְפָן, וּוְאָלָט אַונְזָעָר מַעַנְדָּל אַיז
גַּעַקָּאנְט זִינְגָּעָן.

— נְאַרְיִשָּׁע יְדָעָנָע, וּוְאָס דָו בִּיסְטָן! — האָט דָּעְרָטָאָט
שְׁטִילָע גַּעַשְׁמִיכְלָטָה. — וּוְאָס בִּיזְעָרְטָסָדוֹ, וּוְאָס? וּוְעַר זָאָגָט עַס

דייר, אז אונגעער מענדל איז נישט קיין טאטנס אַ קינד? נאָר זינגען, זעסטע דאס איז שוין אַ גאָפּ פון גאָט.

— אַ גאָפּ, אַ שמאָפּ — האָט די מאָמע פֿאָרְשָׁאָרְצָט מיט דער נאָז — معן האָט שוין געזען פֿוֹעָלָעָכּוּ גַּזְבָּן! אַז זַי זַקְפּוּן דערנָאָךְ אָונְטָעָר, די גַּאֲפֵן דִּינְעָע, ווּערט פֿוּן זַי פֿרָאָצְעַנְטָנוּקִיעָם אָזָן לִיְדִיקְגִּיעָר. ווּאס, מִינְסְטוֹה אַיז דען דער גַּאנְצָעָר שׂוֹאָגָעָר דִּינְעָר, אוּיבּ נִישְׁתְּ קִין לִיְדִיקְגִּיעָר?

— ווער, בְּנִצְיָוִן?

— יָאָ, בְּנִצְיָוִן, בְּנִצְיָוִן...

— ער אַיז דָּאָךְ קָהָל-שְׁרִיבָּעָר. יְוָדָעָנָה, ווּאס טוֹט זַיְיךְ מִיט דִּיר? — האָט דער טאטָעָמָשׁ גַּעַשְׁטָוִינְט.

— אָוֹאָ, אַ וּאָשָׁעָנָה לְלַאֲכָהּ! כְּקָעָן אַוְיךְ שְׁרִיבָּן אַז כִּמְאָךְ גָּאָרְנִישָׁט אַוְיךְ אָגְשְׁטָעָלָמִיט מִיר.

— נָא, לְאָז מִינְךְ שִׁין צְרוֹז — האָט דער טאטָעָמָשׁ בִּיטְלָדִיק אַמְּאָךְ גַּעַטָּה מִיט דִּער האָנט — דָו ווּיסְטָה דָאָךְ גַּאנְדִּישָׁט, ווּאס דָו רַעַדְטָה!

— כְּוּוִיסְטָה, כְּוּוִיסְטָה, האָפּ נִישְׁתְּ קִין מִיר שְׁוִין דִּי גַּוטָּע יָאָר האָבן, ווּאס מְרָדְכִּי-מַעַנְדָּל אַיז טִוְּזָנָט מְאָלָמָעָר לִיְתָט, ווי דער גַּאנְצָעָר בְּנִצְיָוִן דִּינְעָר.

— אָזָא יָאָר אַוְיךְ מִינְעָנָה שְׁוָנָאִים, ווּאס פֿאָרָא לִיְתָט מְרָדְכִּי-מַעַנְדָּל אַיז — האָט דער טאטָעָמָשׁ חַזְקָדִיק אַ ווִיג גַּעַטָּה מִיטָּן קָאָפּ.

— זַאֲגּ אַיְךְ דִּיר, אַיז מְרָדְכִּי-מַעַנְדָּל ווּעַט נָאָךְ רַוְּדָעָר מִיט

פּוֹלִין,

— מִיט די וּצְנָצָעָן ווּעַט עַר רַוְּדָעָר, נִישְׁתְּ מִיט פּוֹלִין.

— ווּעַסְטוּ דָאָךְ זַעַן!

— כְּזַעַן שְׁוִין אָזָוִי אַיְךְ צְוֹאָנְצִיךְ, זִינְטָה חַנְתָּה נַעֲבָעָד, אַיז נַעֲוָאָרָן זַיְן ווּיְבָ.

— חַנְתָּה אַיז מִיר טִוְּזָנָט מְאָלָמָעָר, ווי גַּעֲמִי. מִיר אַיז די מְוֻמָּעָחָנָה אַוְיךְ לִיְבָעָר גַּעֲוָעָן. זַי אַיז גַּעֲוָעָן אָרְעָם, וַיִּיְאָרָר אָרְעָם. אַ לִיְבָלְעָכּוּ שְׁוּעָסְטָעָלָמָעָר פֿוּן טַאטָן אַיז פָּהָן דִּער מְוֻמָּעָחָנָה, האָט די מְוֻמָּעָחָנָה פֿאָרְמָאָגָט דָאָס טָוְנְקָעְלָעָמָעָן פֿוּן יְעָנָעָר אַיז די שְׁטִילָעָמָעָן פֿאָרְדְּרִימְלְטָקִיעָמָעָן פֿוּן מִין טַאטָן

אויגן. זי האט גערעדט פאמעלעך, אווי ווי איר שוערטער נעמי נאָר אָז יונגערט ניגוּן אָז יונגערט יחסנישן אַונשטעט. צוֹ דער מומע חנה אָז מען צוֹ גָּאַסְט נִישְׁתְּגָעָגָעָן. זי האט גָּעוֹאוֹאיַינְט הַינְּטָעָר דָּרְשָׁתָאָט, אַיִן אָ קְלִין, הַילְּצָעָן הַיּוֹלְדָה מיט פָּאַרְשְׁטוֹוּבֶטָע שִׂיבְלָעָך, מיט אָ גְּרִינְעָם שִׁינְדְּ-דָאָרָן אַיְרָע שְׁטוֹבָן זְעַנְעָן בִּישְׁתְּ גָּעוֹעָן בִּישְׁתְּ קִין גְּרוּטָע אָז נִישְׁתְּ קִין גְּרוּווֹמָע. סְדַ-הַלְּ אִין שְׁטוֹבָמִיט אָ נִידְרִיךְ-גְּעוֹזָעָטָן, שְׁוֹאַרְצָן בְּעֵלִיק. אָ פָּאַדְקָאנָע — אָ לִיְּמָעָנָע, אָ צְהָוִיקָעָטָע, מִיט גְּרִיבָעָר אָזְנָעָמָע. צְוִיִּי נִישְׁתְּ-אַוְיְנָעָבֶטָע בָּעָטָן מִיט אַפְּגָעָשָׁאָן רְוִיטָיְהָעָךְ בְּעַטְגָּעוֹזָאָנָט. אָ בְּרִיטָעָה, אָלְטָ-פְּרָעָנִיקְשָׁעָה, לִימְעָנָעָר אָוִוָּיְן מִיט אָ פְּיעַקָּעָלִיק, וּוֹאָ סְחָבָן זִיךְ גַּעֲטָרִיקָנָט אָ פָּאָר שִׁיטְלָעָן הַץְּלָאָן וּוֹאָ סְחָבָן זִיךְ גַּעֲוָאַרְעָמָט שְׁוֹאַרְצָע, הַוְּגָעָרִיקָע קִינְגָּן. דער אָז אַוְיסְגָּעוֹזָאָקָטָעָנָע הַעַמְּדָלָעָן.

אָ הַיְכָעָע, אָז אַיְנָעַגְוָגָעָנָע פָּאָר דָּרְ צִיטָא, האָט זִיךְ דָּרְ מומע חַנָּה דְּצָלָעָר גּוֹפָמִיד גַּעַהְיָת אָז אַלְטָעָה, גְּרוּעָר פָּאַטְשְׁיָלָעָמִיט גְּעוֹזָאָרְדָ-רִיסָן. דער קָאָפָ אִין אַיְבָּק גָּעוֹעָן פָּאָר-וּוִיקָּט מִיט אָ וּוֹאָלָן דָּרְעָלָעָ, וּוֹאָס האָט מִיט דָּרְ צִיטָא פָּאַרְלִוִוָּרָן דִּי קָאָלִיר.

בַּיְ אָרָא אִין שְׁטוֹבָמִיט מִעְן גַּעַגְעָסָן קָאָרְטָאָלָעָן אַינְדְּעָרְפָּרִיְהָעָךְ קָאָרְטָאָפָלָא אַיְנָמִיטָן טָאגְ, קָאָרְטָאָפָלָא בִּינְגָאָטָה. אָז מִעְן האָט גַּעַן וּוֹאָלָט אַרְוִיסָט פָּוּן דָּרְ מומע חַנָּה שְׁטִיבָה, אִין פָּאָר דָּרְ שְׁוֹעָלָעָן אַגְּנָעָשִׁיט אָ בָּאָרְגָּמִיט שְׁנִיְהָעָבָן אָזְנָעָמָעָה. מִעְן האָט גַּעַקְעָטָפָן פָּעָנְסְטָעָרָל. האָט מִעְן גְּעוֹוֹאָרָט. מִעְן האָט גַּעַקְעָטָפָן דִּי פָּאָר-דְּרוּידָעָנָע שִׂיבְלָעָךְ אַרְיָין מִיט אַוְיסְגָּעוֹהוֹנְגָעָרָט אָוִוָּיְן, בֵּין אַזְּרָקְדָ-דְּרִיכָעָרָן שִׂיבְלָעָךְ אַרְיָין דָּרְ קָעָגָנָאַבְּרָדִיקָעָר טָאָפָלָעָה אָט זִיךְ אַוְוקָעָגָנְשָׁטָעָלָט דָּרְ פָּאַרְאַצְּרִיקָעָר בָּאַטְשָׁאָן אָז אַגְּגָעָזָאָגָט דִּי בְּשָׂוָרָה, אָז מִעְן קָאָנוֹ שְׁוֹין גִּינְגָן: דָּרְ לִיְבָעָר זּוּמְעָר אִין גַּעַקְעָמָעָן.

הַאָט טָאָקָע צִיְעָנָר צִיטָא אָ שְׁמַעַךְ גַּעַטָּוּן פָּוּן דָּרְ מומע חַנָּה מִיט קָוָן אָז מִיט מִילְּךָן, זי האָט גַּעַבְרָעָנָט אִין שְׁטָאָט אַרְיָין דִּי אַוְיְנָעָטָזְיְכָקִיטָן צְעַבְלִיטָעָר תְּבוֹאָה אָז דָעַם רְיֵה פָּוּן וּוֹאָרְעָמָעָר רְעָגָנָס, וּוֹאָס האָבָן דָוְרָכָגָנְעָצָט דָעַם בָּאָלָקָן פָּוּן אִיר גַּלְעָכָעָרָטָן שִׁינְדְּ-דָאָרָן.

זי איז געקבמען צו אונד, ווען דער בעיגנונג איז נאך גען.
לענן א פאַ שלאָפֿעַנְעַר אויף די שוויבן. אַ שטילע, אַ מַן-הצִדִיקָע,
האָט זיך זיך אַריינְגַעַשְׁלִיכְבֶת אָנוֹ מִיט אַ נִיכְטְעָרָנָם גּוֹט-מְאָרָגָן
אוועקְנְעַזְעַט זיך צו דער מאָמָעָן אויפֿן בעט.

מִיט דער מאָמָעָן האָט זיך די מומע הנה געחאַטָן, ווי
מִיט אָן איינְגַעַנְעַר שּוּוּסְטָעָר. פָאָר דער מאָמָעָן האָט זיך אויסגעַע
גָאָסָן אַיר בִּיטְעָר הָאָרָאַל, דּוּרְצִילְט אַיר פִּינְסְטָעָר מָזָל: אָן קִיְין
גָרְאָשָׂן אֵין שְׁטוּב אַיז נִישְׁטָאָ, אָן אַ שְׁטִיקָל פְּלִישָׁז וּשְׁטָעָמָע
לְשָׁבָת אָנוֹ אַ סְקָן מְאַל דָאַס אַוְיךָ נִישְׁטָאָ; אָן די קִינְדָעָר, נְעַבְעָן,
גִּיעַן אַרְוָס בָּאָרוּס אָנוֹ נְזָקָעָט; אָן דִּירְהַגְּנָעָט אַיז מָעָן שְׁוֹלְדִיק
פָאָר דָּרִי קְוּאָרְטָל — אַיז אַ פָּאָל, מָעָן זָאַל, חְלִילָה, גִּיאַן אַין
די היְזָעָר.

האָט די מאָמָע גַעֲטְרִיְיסְטָט:

— זִינְדִיק נִישְׁט — האָט זיך גְעוֹזָגָט — האָט בְּתוּן, חָנָה.
אַיך גְּלוּבָּ אֵין דִין מְרַדְכִי-מַעַנְדָלָן. עָר וּוּעָט נָאַךְ רְזְדִעָרָן מִיט
פּוֹלִין. וּוּסְטָזָגָן — יָאָךְ האָט גְעוֹזָגָט.

די מומע חָנָה, כָּאַטש זיך האָט נִישְׁט גַעֲהָאָט מִיט וּאָט דָעַם טָאַג
אַיְבָעַרְצְוָלְעָבָן, האָט אַוְיךָ גַעֲגְוִוְבָט אֵין אַיר מָאָן. אַלְעָ, אַוְיסְעָר
מִין טָאָטָן, האָבָן גַעֲגְוִוְבָט אֵין פְעַטָעָר מְרַדְכִי-מַעַנְדָלָן.
אוֹן אַיז דָעַן נִישְׁט גַעְוּעָן אֵין וּוּמָעָן צִי גְלוּבָּן? אַזְאָ קָאָפָּ
מַעַנְטָש, אַזְאָ אוּפְטָוּעָר! וּוּרְה האָט זיך דָעַן גַעֲקָאנְט צִי אִים גְלוּכָּן!
עַס מַאְכָט נִישְׁט אֹוִיָּה, וּאָס מְרַדְכִי-מַעַנְדָל אַיז גַעְוּעָן אֵין
אַרְעָמָאן אֵין זִיבָן פָאַלְעָם, וּאָס עָר האָט גַעֲבָאָרגָט אַ זְעַקְסָעָר
אויף פָאַפְרִירָאָסָן. אַבָּעָר פְלַעַנְעָר האָט עָר גַעֲהָאָט גְרוּסָע, עַשְׁיוֹתָה
דיַקָּע. דָעַר קָאָפָּ אַיז בַּיְ אִים גַעֲגְגָעָן, וּוּאוּפָּ שְׁוּרִיפָּן.

פְעַטָעָר מְרַדְכִי-מַעַנְדָל אַיז נִישְׁט גַעְוּעָן פָוָן יָעַנְעָ יְוָדָן, וּאָס
בְּעַטָּן רַאֲשַׁהַשָּׁנָה, יוֹם-פְּפּוֹר, נִישְׁט מָעָר, וּוּאוּפָּ בְּרַגְסָה אֵין אוּיָה
גַעְוָונָט פָאָר וּוּבָּ אֵין קִינָה. דָאַס זַעַנְעָן יְוָדָן — האָט עָר גְעוֹזָגָט —
אַרְעָמָע, מִיט קְלִיְינָעָ השָׁגוֹת אֵין מִיט נָאַךְ קְלַעַנְעָרָעָ דָאָגוֹתָה. עָר,
מְרַדְכִי-מַעַנְדָל, וּוּעָט זיך זיך נִישְׁט אַוְועַקְשְׁטָעָלָן פָאָרָן רְבוּנוֹשָׁהָן
עוֹלָט אַוְיסְבָעָטוֹ דָאָרט אַפְיָסָל פְרָנָסָה. אָנוֹ אַז מָעָן חָאָט שְׁוֹזָן

פרנשה איז וואט? — קרייגט מען נאך א שיטל גריין מיט נאך א פאלקע גענוןס.

דע עיקר דארף א מענטש ערפס אויפטונג. מען דארף — האט ער געזאנט — די גאנצע וועלט זאָל וויסן איז סאיין דאָל מרדכי-מענדל. ס'אָל קלינגען מיט אים, קינד און קייט זאָל רעדן פון אים.

למשׂ: פֿאַרוֹאָס זאָל עַר, מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל, נִישְׁתְּ קָאנְעַן זָאנְגַּן, פֿוֹ דָעַר «קָאָפְטָעָר» וּוְאָלֶר מִיטְן גָּאנְצָן פֿאָלְוָאָרְק דָּארְטָן אִיז זַיִן בָּעָר? מִיטְן וּוְאָס אִיז דָאָס אָחָרְן שְׂטוּבָעָרְגַּן מַעַר יְחִזְקָן פָּוֹן אִים? ער האט שענער געדישנט? אָונַן פֿאַרוֹאָס זאָל זָאנְגַּן זאָל עַר, מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל טָאָקָעַ, נִישְׁתְּ זִין יְעַנְעָר, וּוְאָס זאָל זַיִן שְׂטוּלָן בּוּיָעַן אַ בָּאָן קִיְּן בִּיאָלְאָפְשָׁעָגַן? אָונַן פֿאַרוֹאָס זאָל גָּאנְצָן «פֿאָרְלִיעַ», דָאָס גְּרוּיטָע גָּוט מִיטְן דִּי מִילָּן, מִיטְן דָעַר צְעַנְלָנִיעַ, מִיטְן דִּי טָאָרְטָאָקָעָס — פֿאַרוֹאָס זאָל דָאָס אֶלְעַן נִישְׁתְּ גַּעַהָעָרָן צָו מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּלעַן? אִיז דָעַן אִיטְשָׁעַלְעַע בּעַקְעָרְמָאָן מַעַר קָאָפְ-מְעַנְטָשָׂפִּין אִים?

טָאָג אָונַן נָאָכָט אִיז מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל גַּעַפָּאָרְן צַו פְּרִיצִים, גַּעַמְּאָסְטָן פְּעַלְדָּעָר, גַּעַחְאָקָט וּוּלְדָעָר. אָבָעָר קִיְּן פרנשה אִיז אִיז לְיִמְעָנוּם שְׂטִיבָל אֹוְפָּן שָׁאָסִי נִישְׁתְּ גַּעַוּוּן.

אִיז עַר אַיְינָמָאָל גַּעַפְּאָלְן אָוִיףְּ אַ פְּלָאָן, אָוִיףְּ אַ גָּאָר גְּרוּוּטָן פְּלָאָן. די שְׂטָאָט האט נִישְׁתְּ קִיְּן הַוּטָע. וּוּי קָאָן דָאָס אֶזְעָאָט שְׂטָאָט מִיט אַזְוִיפְּלִיל יְזָדָה, קִיְּן עַמְּנָהָרָע, אָונַן מִיטְן נָאָךְ מַעַר גּוּיִים, לְהַחְדִּיל, לְעַבָּן אָן אַ הוּטָע? וּוּטָע עַל, מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל, אַוְיפְּשָׁטְשָׁעַלְעַן אַ הוּטָע. אִין אֶלְעַע עַקְעַן וּוּלְטָע וּוּטָע גִּין דָאָס גַּלְאָזָוּוֹאָרגָן פָּוֹן זִין הַוּטָע. מִיוּטָע «וְשָׁאָבָן», מִיוּטָע נַחֲשָׁר וּוּרָן.

הָאָט עַר אַוְיפְּסָנִי אַנְגָּעוּהִיבָּן פָּאָרְן אָונַן גִּין צַו פְּרִיצִים. הָאָט עַר אַוְיפְּסָנִי טָעַג מִיטְן נַעַכְתָּ גַּעַחְשָׁבָונָט. אַין שְׂטִיבָל אִיז גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַ בְּלוּיָע, שְׂטוּפָע קָעָלָט. די אַפְּגָעָרְעָסָעָנָה, אַיְנָעָשָׁמְרָטָע קִינְדָעָר הָאָבָן זַיִן גַּעַשְׁלָאָגָן אַיְבָעָר אַ בּעַסְעָר שְׂטִיקָל אָרט אֹוְפָּן פֿיעַקְעַלְיקָן. אֶלְעַן אִין שְׂטוּבָה הָאָבָן גַּעַלְעָבָט מִיטְן בְּתָחוֹן. הַיְינָטָן מְאָרָגָן, אָזְעַס וּוּטָע זִין אַ הוּטָע, וּוּטָע אָוִיךְ זִין אָן אֹוְפָּן פֿיעַקְעַלְיקָן.

אי טאכע געקומען אַטָּג, ווען פֿעטער מַרְדְּכִי-מַעְנְדֵל צַוְּזַעְמַעְן מִיטְ צַוְּיִי פֿרִיצִים זַעֲנַעַן אַזְוּעַ צָוְם רַעַיְנַט שְׁרִיְבַּן אָזְן אַקְטַּן. מַעְן הַאֲטַּד עַדְרוֹוַיִּיךְ אַנְגַּעַלְיִיגְטְּ גַּעַהְלִילְזַן. מַהְאָט אַנְגַּעַהְוִיְבַּן בְּיוּן. דַּי הַטַּע אַיְזָן מִיטְ כּוֹל אַיְפְּגַּעַוּזְקַטְּן, מִיטְ אַפְּאַרְיִיטִיסְעַן נַעַם קְוִיְמַעְן אַיְן הַימְלִיל אַרְיִין, מִיטְ דַּעֲכָרָה, מִיטְ פֿאַרְקָאנָעָס, מִיטְ אַוְיּוֹנָס.

גַּאנְצָן שְׁטַאַט אַיְזָן גַּעַלְאָפְּן אַנְקְאָפְּן דַּאַס בִּיאַזְעַן וְאוֹנְדָעַר. מַהְאָט פֿאַרְיִיטִן דַּי קַעְפַּת, גַּעַטְאָפְּטַדְתַּן דַּי וּעֲנַטְנַט, גַּעַקְנָאָקְטַּן מִיטְ דַּי צְוָנְגָעַן :

— נַעַם, בִּיסְטַ אַמְבִּין !

אַבְּעָרָר מַרְדְּכִי-מַעְנְדֵל אַיְזָן דַּעַר הַטַּע קִין שְׁוֹתָף נִישְׁתַּעְוָאָרָן.

עַמְעַצְעָר אַיְזָן אַיְם פֿאַרְקָאנָס דַּעַם וּוְעַג. עַמְעַצְעָר הַאֲטַּט אַיְטַ אַפְּגַּעַנְאָרָט.

הַאֲטַּט פֿעַטְעַר מַרְדְּכִי-מַעְנְדֵל גַּעַנוֹמָעַן אַנְקְאָפְּן דַּי טִירַן פּוֹן אַדְוֹוָאָקָאָטָן, פּוֹן שְׁרִיְבַּרְטַן, פּוֹן סְעַנְדוֹשָׁשַׁע. עַר הַאֲטַּט זִיךְ אַוְיִטְגַּעַן. גַּעַרְנַטְנַט פּוֹן אַוְיִטְנוֹווִינִינִיק אַלְעַ פֿאַרְגְּאָגְרָאָפְּן מִיטְ אַלְעַ פּוֹנְגְּקַטְנַט פּוֹן קַאָדְעַקְטַּס. עַר הַאֲטַּט אַוְיִטְגַּעַוְוִוְוִין, וְוי אַוְיִקְטַּס דַּעַר חַאְנַטְנַט, אָז מַהְאָט אַיְם בָּאַשְׁוּוֹנְדָלְטַן, אָז דַּעַם פֿרְאָצְעַס מוֹזְוַעַר גַּעַוְוִינְעַן. אַבְּעָרָר מַעַר וּוְיִ בִּיְיַ דַּי פֿאַרְגְּאָגְרָאָפְּן מִיטְ דַּי פּוֹנְגְּקַטְנַט אַיְזָן עַר נִישְׁתַּעְגַּעַן. בְּלִיבְּנַן. דַּי הַטַּע הַאֲטַּט טַאַכְעַט גַּעַשְׁקַט גַּלְאָזְוּוֹאָרָגְן אַיְזָן אַלְעַ עַקְעַן. יוּלְטַן, אַבְּעָר אַן מַרְדְּכִי-מַעְנְדֵלְעַן.

זִיְן שְׁוֹאָרְצָעַ, גַּעַדְיכְּטַע בָּאָרְדַּי אַיְזָן דַּעַרְפּוֹן, חַלְילָה, נִישְׁתַּעְגַּר גַּעַוְוָאָרָן. פֿאַרְקָעְרַטְנַט. — זִי אַיְזָן, דַּאֲכַטְנַט וְיִךְ, גַּעַוְוָאָרָן שְׁוֹאָרְצָעַרְנַט, וַיְדַעְנַט. דַּי גַּרְוִיסְטַן, לַעֲבַדְיִקְעַט אַוְיִגְעַן, וּוֹאָסְ הַאֲבָנַן דַּעַלְמַאְנַט אָז שְׁוִים פּוֹן בִּירַן, הַאֲבָנַן צַעַפְלַדְיִקְעַר גַּעַבְרִיט. דַּאַס מַוְילַ מִיטְ דַּי וַיְיִטְעַ, גַּעַקְלִיבְּעַנְעַט צִיְן הַאֲטַּט זִיךְ נַאֲרַ פֿאַרְעָקְשַׁנְטַעַט אָז שָׂאָרָן. פּעַר גַּעַשְׁאָרְצָט אַיְזָן דַּי וַיְיִנְקְרַעַן אַרְיִין.

פֿעַטְעַר מַרְדְּכִי-מַעְנְדֵל אַיְזָן נִישְׁתַּעְגַּר אַפְּגַּעַשְׁטַאָגְעַן. מִילָּא, מַעְן קָאָן לְעַבְנַן אָז אַהֲטַע אַוְיִךְ. אַבְּעָר אַגְּזַעְשְׁלִילְיִעְזַּר דַּצְרַף צַוְּאָט שְׁטַאַט הַאֲבָנַן ? וּוְעַר זַאֲגַט דַּאַס, אָז דַּוקָּא פּוֹן גַּלְאָזְוּוֹאָרָק מוֹזְוַעַר גַּתְעַשְׁר וּוְעַרְנַן ? אָז מִזְוְעַט טְרִיבְּנַן בְּרָאָנְפַּן, אַיְזָן וַיְיִנְקַר אַגְּזַעְשְׁלִילְיִעְזַּר ? אַגְּזַעְשְׁלִילְיִעְזַּר ?

פלאץ האט ער שיין אויסגעקלילבן. געוווען שיין אַפְּרִילְיוֹ אַ קָּאַמִּיסִיעַ. צוועשטייט. ס'פֿעלְט נישט מעָר, ווי אַוועקצושטעלְן זיך און צוּ בּוּעָן.

— חנָתָה, מֵיַן וּוַיְבָּ — האט זיך מְרָדְכִּיםְעַנְדָּל אֵין אָזֶן. זומערדייקן פְּלִימְאָרְגָּן צְעוֹנוֹגָעָן בַּיִּ אָפְּנוֹ אַן שְׁטוּבָ. — גְּרִיטִיט דִּיר, מַעַט וּוְאַינְעָן אֵין „פְּאַקְאָיעָס“. גַּלְּטָ וּוּעַט שְׁוּוּמְעָן דָּוָרָךְ טִיר אָן פָּעַנְסְּטָעָר. מַעַט זיך אַנְשִׁיפּוֹרָן, ווי דַּי גּוֹיִים. נִשְׁקָה מְרָדְכִּיםְעַנְדָּל לְעַבְטָ נְאָךְ.

ער איז גַּלְּאָפָּן אַיבָּעָר דָּעָר שְׁטוּבָ, אַזְוִי ווי אָז ווִינְטָן. אָז עַקְנְעַטְלְטָגָר, אָז צְעַטְרָאָגָנוּעָר, מִיט אָן אַרוּפְּגַעַשְׁאָרְצָן דָּאַשִּׁיקָן, מִיט צְעַפְּאַרְעָגָעָן הָעָנָטָן.

— וּוֹאָס אִיז מִיר בָּן-צִיּוֹן קָהָל-שְׁרִיבָּעָר? — האט ער גַּעַן. פְּרָאַלְטָט מִיט גַּלְּות — וּוּרָר אִיז מִיר בָּן-צִיּוֹן קָהָל-שְׁרִיבָּעָר?

די מַעֲמָעָה האט נַאֲגַעַקְוּקָט דָּעָם צְעַטְרָאָגָעָנָם מְרָדְכִּיםְעַנְדָּן. דְּלָעָן מִיט אָגְרִיטָן, צְעַשְׁמִיכְלָטָן פְּנוּמָן. זַי האט גַּעַלְוִיבָּט אָן אִים. זַי האט נְבִיאוֹת גַּזְוָאָגָט, אָז דָּעָר שְׁוֹאָגָעָר אַירָעָר וּוּעַט נְאָךְ רְבִּי דָּעָרָן מִיט פּוֹיְגָן. אַיְצָט וּוּרָט אִיר נְבִיאוֹת מְקוּמִים. די מַוְּמָעָח חָנָה האט גַּעַרְגִּיגָן רְוִיטְלָעָךְ-אַיְבָּרְגַּעַרְגָּעָנָט פְּלָעָקָן אוֹיְחָךְ דַּי דָּאַרְעָעָבָן. זַי אִיז שְׁטָלְצָן גַּעַוְעָן אוֹיְחָךְ שְׁיִינְגָּעָם, פְּלוּיְשְׁנְדִּיקָן בְּאָן בְּלָוִי דָּעָר טָאָטָעָ אַיז גַּעַוְעָן אָשְׁוּוּיְגַּנְדִּיקָּעָ. ער האט גַּעַקְוּקָט אִין טִיש אַרְיִין. דָּאָס גְּדוּלָּות, דָּאָס פְּרָלָּן פָּוּן זַיְינְ שְׁוֹאָךְ. גַּעַר, האט דָּעָם טָאָטָן נִשְׁתָּמָט מִתְגָּרִיסָן. ער האט שְׁוּן גַּעַהְעָרָט אַזְעַלְכָּעָם. נִשְׁתָּמָט דָּאָס עֲרַשְׁטָעָ אִיז נִשְׁתָּמָט דָּאָס לְעַצְעַט מְאָלָּ. נְאָרָא אָז בָּן-צִיּוֹן קָהָל-שְׁרִיבָּעָר אִיז שְׁוִין בַּיִּ מְרָדְכִּיםְעַנְדָּלָעָן אוֹיְחָךְ גַּאֲרָא. נִשְׁתָּמָט — דָּאָס, זַעַט אוֹסָט, האט שְׁוִין דָּעָם טָאָטָן אַונְטָעְרָגְעָהוּבָן. פְּאַמְעַלְעָךְ האט ער אַוּעָקְגַּעַנוּמָעָן דָּאָס פְּנִים פָּוּן טִיש. ער האט פְּאַרְשְׁאָרָצָט דַּי בְּרָעָמָעָן אוֹיְחָךְ אִיז שְׁטִילְיִיטְשָׁקָעָ, מִיט חָוּקָה. האט ער זיך אַנְגָּרְוּפָן:

— אָז אָךְ אָזֶן וּוַיִּ, וּוּרָר עַס וּוּדָט פָּוּן בָּן-צִיּוֹנָעָן. — לִיזְעָר! — האט זיך מְרָדְכִּיםְעַנְדָּל אַפְּגַעַשְׁטָעָלָט אַינְמְאִיטָן שְׁטוּבָ — קָאנְסָט דִּיר דִּין בָּן-צִיּוֹנָעָן אַיְנְמְאָרְנִינָּרָן אִין זְיוּרָן, כָּאַטָּש ער אִיז קָהָל-שְׁרִיבָּעָר. אִין וּוֹאָס שִׁיךְ מִינְגָּעָ גַּעַשְׁפָּטָן, האַסְטָו אֹזָא.

ידיעת, ווי אַ קוֹ אֵין מפתייה. דז ווי ייכט דאָךְ נישט מעָר, ווי היי - טאָ שמעק דיר צו דיין היי.
מיין היי שמעקט קאָטש - האָט דער טاطע צוריינגע-
בִּיטָן - אֲבעָר פָּונְדִינְעַ גָּאנְדָּעַןְעַ גָּלִיקָן שְׁפִירֶט מַעַן גָּארְנִישֶׁט
קִין גוֹטָן רִיחַ.

ער דאָט אַ קוק גַּעֲטִוָּן אוּפְּ דָּעָר מַאֲמָעָן מַיִת אַ נְּצָחָנוֹדִיךְ
שְׁמִיכְכָּלָע. ער האָט גַּעֲוָאָלָט, מַן הַסְּתָמָה, עָזָן, צַיְן שָׂאָרָף וּוּעָרְטָל
איוֹ גַּעֲפָעָלָן.

אֲבעָר דָּעָר מַאֲמָעָן איּוֹ עַס נִישְׁט גַּעֲפָעָלָן. קִינְעָם איּוֹ עַס
נִישְׁט גַּעֲפָעָלָן. פּוֹנְדָּעָטוֹעָגָן איּוֹ דָּעָר טָاطָע אַינְגָּאנְצָן נִישְׁט אָוָם-
גַּעֲרָעָכְט גַּעֲוָעָן. מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָה האָט טָקָע גַּעֲהָאָט בְּדָעָה צוֹ
רוֹדָעָרָן מַיִת פּוֹילָן. ער האָט גַּעֲמִינְט גּוֹט. אֲבעָר אַין שְׁטָאָט
הָאָט מַעַן גַּעֲרָעָט, אָוּ מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָה וּוּעָט נָאָךְ צְוָלִיב וּיְיָגָע
גַּעֲשָׁבָטָן מַיִת זַיְבָּע אַוְפְּטוּעָכְן פֿאָרְבִּילָט וּוּעָרָן אַין קְרָמִינְאָרָה.

טָקָע דָּאָס עַסְקָע מַיִת דָּעָר גָּאָוְשָׁעָלָנְיָה. סְהָאָט שְׁוִין גַּעֲהָאָלָט
אָטָאָט, הַיְינְט-מְאָרָגָן האָט מַעַן שְׁוִין גַּעֲזָאָלָט
מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָה האָט גַּעֲמָאָט אָוּ פֿאָולָ-שְׁמוֹנָה-דִּיקָן דָּעָם אָקָט.
פֿאָרְבִּיסָּן מַיִת אַגְּנוּן פּוֹטִיכִּי. דֵּי קִינְדָּעָר האָפָּן זַיְן אַין יְעָנָל
גַּעֲכָט נִשְׁטָן גַּעֲשָׁלָאָגָן אֲיבָעָר אָט בְּעָסָעָר אָרט אוּפְּן פֿיְעָקָלִיק. דֵּי
מוֹמָעָ חָנָה האָט אַגְּנָצָע נִאָכְטָן נִשְׁטָן צַוְּגָעָטָן קִין אוֹגָה.
מַאֲכָט זַיְן אֲבעָר, אָוּ דָעָר פֿרִיאָן, דָעָר שְׁוֹתָף, לִיגָּט זַיְן אַוּעָק
פְּרִישָׁ אַוְן גַּעֲזָוָנָט אַוְן שְׁטִיטָסָט מַעַר-נִישְׁט אַוְיָט.

מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָה וּוּאָלָט שְׁוִין הַיְינְט גַּעֲוָאָיִנט אַיִן, פֿאָקָאָעָס.
ער וּוּאָלָט שְׁוִין גַּעֲפָאָרָן מַיִת אַיִינְגָּעָנְדָּע אַיִן צְוָוִי
פְּעָרְד גַּעֲשָׁפָאָנָט. בָּנְ-צִיוֹן קְהָלָ-שְׁרִיבָעָר וּוּאָלָט שְׁוִין נִשְׁטָן פֿאָרְבִּיסָּן
אוֹזָי מַיִת דָעָר נָאָז. מיִין טָاطָע וּוּאָלָט שְׁוִין נִשְׁטָן חֹזֶק גַּעֲמָאָכָט.
וּוְיָאָלָט נִשְׁטָן גַּעֲמָאָט. שְׁלָעָפָט מַעַן נָאָךְ מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָעָן צוֹ פָּאָ-
לִיצְיָע, צוֹ "שְׁלִיעָדָאָוְצָטָעָלָעָט". ער זַאָל זַאָגָן, פֿאָרְוָאָס דָעָר פָּאָן
דָּאָמְבָּרָאָסָקִי אַיִן אַזְוִי פֿלְוָצְלִילָגָג גַּעֲשָׁטָאָרָבָן.

וּוְאוֹיִינְט נָאָךְ אַלְעָז מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָה אַיִן יְעָנָם אַיְינְגָּעָפָאָלָעָנָם
הַיְזָוָה בְּיִים שָׁאָסִי. יָאָגָן נָאָךְ דָּאָרט וּוּינְטָן מַיִת רָעָגָן אֲיבָעָר זַיְן
שִׁינְדָּל-דָּאָר. פֿאָרָן פָּוָרָן אַיִן וּוּיְטָעָ שְׁטָעָט אַרְיָין אוּפְּן מַעְרָק אַיִן

ירידיט. שטיטת דארט אין שווארצע נעכט די מומע חנה, אַרְדְּכִי גענומען מיט פעלד אין מיט ווינט. זי קיקט נאך די פֿאַרְנְּדִיקָע פֿוֹרֶן אָוּן בעט בי דעם, ווֹאָס לְעַבֶּט אַיְבִּיךְ, אָז אַזְּיךְ אַיר מְרְדְּכִי מְעַנְּדָל, אַיר שָׁאַרְפָּעֵר קָאָפֶ, אַיר שִׁינְגָּעֵר קִידּוּשַׁ-מְאַכָּעָר, וְאֵל שְׂוִין אַמְּאָל גַּעֲחָאַלְפָּעֵן וּוּעָרֶן מיט אַחְיָה.

מרדכי-מענדל אַלְיָין פֿרְיָצְטָט שְׂוִין נִישְׁתָּה. נאך דער מְפַהַּה מִיט דער גַּאַזְעַלְגַּעַע אִז דִּי וַיְדַעַּנְצָע, שוֹאַרְכָּע בְּאָרוֹד גַּדְיוּלָעַג גַּעַוְאָרָן. דִּי צַעְגַּלְיָיטָע, אָוּמְרוֹאַיְקָע אַוְיגָן קִוְּקָן מִיט אַמְּעַטָּה, אַוְיגַעַלְאָפָּעָן-שְׁעַנְעָר דַּעֲרַשְׁלָאַגְּנָקִיָּת. אַפְּבָעָר בְּטַחְוֹן, חַשְׁקָגְרָוִיס צַוְּוָרָן — דָּאָס פֿאַרְמָאנְגָּט וּוַיְיָטָר מְרְדְּכִי-מְעַנְּדָל.

און אַפְּשָׁר הָאָט טָאַקָּע די מְמֻעָה חַנָּה, אַין דִּי פֿינְסְטָעָרָע נִעְכָּט אַוְיפָּן לְיִדְקָן שָׁאָסִי, אַוְיסְגַּעְבָּעָטָן דִּי הַילָּפָעָר אַיר מָאָן? מְרְדְּכִי-מְעַנְּדָל הָאָט זִיךְ פֿאַרְקָוּקָט אַוְיףְּ אַגּוֹט. סָאָיז גַּעַוְעָן אַפְּרִישְׁעָר שְׁגַּעַוְן. אַזְּאָזָה, ווֹאָס הָאָט פְּלִיְמָו גַּעַלְעָט אַין אַהֲלַעַלְגָּן שְׁטִיבָּאָג, גַּעַנְעָסָן גַּרְיָץ מִיט רַאֲזָאָוּוֹ בְּרוּיט, נִישְׁתָּה גַּעַמְאָכָט זִיךְ קִיְּן נִי מְלַבּוֹשָׁ פָּונְן דָּעַר חַתּוֹנָה אָן — וְזַי קְוָמָט דָּאָס, עָר וְזַאְל גַּאֲרַתְּלָעָן פָּונְן אַגּוֹט?

פֿוֹנְדָעַטְטוֹעָן אַיְן דִּי "וַיְיָטְפָּקָע", דָּאָס גַּוְתָּ אַים גַּעַפְעָלָן. אַיְן אַזְמָעַרְדִּיקָן בְּאַגְּנִינְגָן אַיְן מְמֻעָה חַנָּה גַּעַזְעָטָן אַוְיפָּן גַּעַט בַּיְמִין מְאַמְּנָן. אַבְּלִיְעָר פָּאָס זָוָן אַיְן גַּעַפְעָלָן אַוְיףְּ אַיר גַּעַלְגָּע, צַעְקָנוֹיְדָעָת שִׁיטָּה. מִיט אָן אַיְנְגַעַתְּלָטָן, פֿאַרְסְוּדָעָט קָוְלָה הָאָט זִי מְעַר גַּעַאְטָעָמָט, וְזַי גַּעַרְעָדָט, אָז פְּלִיְשָׁרָעָר, הָאָט בְּדַעַה אַפְּצָקְיָהָן דִּי "וַיְיָטְפָּקָע" אַוְן צַוְּגָעָמָעָן מְרְדְּכִי-מְעַנְּדָלָעָן פָּאָר אַשְׁוֹתָפָעָן.

— מִילְאָא דִּי וַיְיָסֶט דָּאָךְ — הָאָט זִי גַּעַזְאָגָט — מְרְדְּכִי מְעַנְּדָל הָאָט נִישְׁתָּה זִיךְ אַיְגָנָס, אַלְסָט זַאְגָּן, ווֹאָס דָּאָס אַיְן וּוּרְטָן. אַפְּבָעָר וְזַי שְׁטִיחָת עַס גַּעַשְׁרִיבָן, אָז צַוְּאָר אַגְּטָהָן חַבְּפָן גַּעַלְתָּה? אַוְן צַוְּוִיטָס, לְיִגְּנָט דָּאָךְ דָּאָס גַּעַט אַרְיִין דָּעַר דִּיטָּש פְּלִיְיָה שְׁעָר. מְרְדְּכִי-מְעַנְּדָל וּוּעָט נָאָר אַרְיִינְלְיִיגְן שְׁכָל.

די מְמֻעָה חַנָּה הָאָט דָּאָס נִיעָס אַרְיִינְגַעַעַטָּמָט אַיְן דָּעַר מָאָ. מִעַס הַאֲלָב-פֿאַרְשָׁלָאַפְּעָנָעָם פְּנִים אַרְיִין, נאך שְׁטִיכָעָר, וְזַי דָּאָס שָׁאָרָן זִיךְ פָּונְן אַפְּלִיאָג. פֿוֹנְדָעַטְטוֹעָן הָאָט דָּעַר טַוְיְבָלְעָכָעָר טָאָטָעָ.

וואָס אִין גַּעֲשְׁתָּאָגָן אֵין טַּלִּית . וַּהֲפִילָּן , בַּיִם פַּעֲנְסְּטָעָר , אוַיסְגָּזֶ-

דָּרִיטֶט דָּאָס פְּנִים אֵין אֲ קֹוק גַּעֲטָוָן אוּפִיךְ דָּעַר שַׁוּעַסְטָעָר זַיְנָעָר
מִיט אָזָא בִּיטּוֹלְדִּיק שְׂמִיכְבָּלָע , אֹזְאַבְּעָר דָּעַר מָוָעַחַנָּה בָּאָקָן
וְעָנָעָן דָּוְרְכְּגָעָלְאָמָן רַוְתָּעָפָאָסְמָעָס בְּלוּט .

די מאָמע אִין גַּעֲלָגָן אֵין בָּעֵט מִיט אֲ פּוֹל , גַּעֲסְקָלְאָרְעָוּעָט
פְּנִים . די לְעַצְטוּ צִיְּטָא אִין דִּי מָאָמע שְׁעַנְעָר גַּעֲוָאָרָן . זַי הָאָט
צְוַרְקְגַּעַדְלִינְגָן דָּאָס וּוְאַרְשְׁוּוּר גַּזְיְדָעָלָעָמָן מִיט אֲ צְוַלְאָגָן פָּוָן אֲ
נְגִידְיְשָׁעָר פַּאֲרִיסְנִיקִיטָא אֵין דִּי וּוְנְקָלָעָן פָּוָן דָּעַר נָאָז . אֹז זַי הָאָט
אֲנְגָעָתוֹן דָּעַם וּוְיִטְן וּשְׁאָבָאָט מִיט דִּי וּוְיִסְעָשְׁפִּיצָן בַּיִם אֲרְבָּלָעָן,
אוֹז זַי הָאָט אֲבִיסְל אָונְטְּרָגְעָהָיְבָן דָּעַם קָאָפָן אָוֹן אֲנְגָעָמָאָסָטָן אֲ
פְּרָעָמְדָן מָעַטָּשָׁ מִיט אֲ פָאָר לְאָנְגָעָן , צְיעַנְדִּיקָעָ בְּלִיקָן , הָאָט מָעָן
אַיר אַלְיַיְן גַּעֲקָאנְט אֲנְגָעָטְרוּעָן אֲ גּוֹט .

דָּעַרְיְבָעָר הָאָט זַי דָּאָס אִיצְטָמִיט אֲזָא פַּאֲרָנוּמוּעָן פְּגִים
אֲוַיְגָעָהָעָרטָם , וְאָס דִּי מָוָעַחַנָּה הָאָט אֵין אַיר אֲרִינְגָעָאָטָעָטָם .
זַי הָאָט גַּעֲזָעָן , וְוַי דִּי מָוָעַחַנָּה אֵין רַוְתָּעָגָן . בְּשַׁעַת דָּעַר
טְאַטְטוּ הָאָט אֲזָוִי צְוַגְּעָוָאָרָפָן דָּאָס בִּיטּוֹלְדִּיקָעָ שְׂמִיכְבָּלָע זַיְנָס .
הָאָט זַי אֲרִינְגָעָזְגָוָן דִּי בְּרָעְמָעָן אָוֹן מִיט נָאָךְ מָעָר בִּיטּוֹל אֲנְגָעָן .
רוֹפֶן זַיְקָהָוִיךְ :

— הַעַד אִים נִשְׁתָּמָן , חָנָה , מָעָר , וְוַי בַּיִם שְׂמִיכְלָעָן , וּוּעַט עַר
נִשְׁתָּ בְּלִיבָּן , דָּעַר בְּרוֹדָעָר דִּיְנָעָר . עַר מִיְּנָטָן דָּאָר , אֹז קִיְּין בְּעַ
סָעָרָט , וְוַי צְוַאָנְדָלָעָן מִיט הַיִּי , אִין שְׁוִין גַּאֲרָ נִשְׁתָּא אֲוּפִיךְ דָּעַר
וּוְעַלְתָּ . זַאְגָא אַיךְ דִּירָ , אֹז מִיט גָּאָטָס הַיִּלְחָה , וּוּעַסְטוּ אֵין קוֹרְצָן וּוּרְעָן
אֲ גַּוְטְּ-בָּאָזְיִצְעָרִין .

— פָּוָן דִּין מוֹלָא אֵין גָּאָטָס אַוְיָרָן אַרְיַיְן — הָאָט דִּי מוֹיְ
מָעָחָנָה שְׁטִילְיָ אֲפָגְנוּוֹפְצָט .

די טָעַג מִיט דִּי וּוֹאָכָן וְעָנָעָן דָּעַרְוּוֹיָלָל נִשְׁתָּ גַּעֲשְׁתָּאָגָן .
אָטְ-אָטְ וּוּעָרָט פָּוָן גַּעֲשְׁעָפָט , אֵין אָטְ-אָטְ לְאָזָט זַיְקָהָוִיךְ אֲוִיס אֲ בְּוּדָעָט .
די פְּרִיצְטָעָר , וְאָס פַּאֲרִקְזִּיפָּט דָּאָס גָּוָט , וּוֹלָא מְטָמָן מִיט גָּאָלָד .
אָט קְרִיגְט פְּלָיְהָ שְׁעַר חַרְטָה . מְרַדְכִּי-מְעַנְדָּל וּוּדָעָר וּוֹלָא זַיְקָהָוִיךְ
וּוֹאָרְעָנָעָן .

לְוִוְּפָט מָעָן . עַסְטָמָעָן נִשְׁתָּמָן , שְׁלָאָפָט מָעָן נִשְׁתָּמָן . זַיְצָט מָעָן
אֲפָט טָעַג מִיט וּוֹאָכָן אֵין דָעַר הַיְּפָאָטָעָק . מִילָּא , וּוֹאָלָט שְׁוִין דָאָס

ニישט אויטגעמאכט. אבער ווערט מיר ערבר זיין, צי עס ווערט זיך
פישט חילאַת, אויסלאָן, איזו ווי עס האָט זיך אויטגעלאָזט מיט
דעָר הוטע און מיט דער גאָושעלַנְגַּע, נישט היינט געדַקְּט?

— האָב בטחונ! — גיט די מאָצע צו מוט — ס'האָרֶץ

זאגט מיר, איז פון דעם געשעפט ווערט שווין מרדכי-מענדַל מיט
קיין לִיידַקְּעַד הענט נישט אָוועקְגַּיְן.

מרדכי-מענדַל אָלַיְן האָט מען פֿמְעַט ווי נישט אָנְגְּעַזְעַן.
ער האָט נישט געגעכטיקט אין שטוב. ער איז געלַצְפְּן אויף טראָקְטַן,
געפְּרַן מיט באָגָעַן, געריבָּן זיך די פֿיס בַּיִּרְצִיכְשַׁע, „פָּאָקָאַיעַס“.
און נישט געהאָט קיין צוֹיט אָפְּלוֹ אָרְאָפְּצְוּלְוִין אין מְרוּחַ אַיִּין
פְּכֻוד שְׁבַת.

איינט אָלַיְן ער צו אונז אָרְיִינְגַּעְפָּלָן אַינְדַּעְרְפָּרִי, אָ
הונגעַרְקָעָר, אָ נישט דער שְׁלַאֲפַעַגְעַר, מיט אָ פָּאָרְקְּנוּוֹלְטַעַר באָרֶד.
די מאָצע האָט אין גָּרוּיס אַיְלָעַנִּיש גַּעֲגְּרִיטַט פָּאָר אִים צוֹם
טִישׁ. זי האָט אָוּוּקְגַּלְיִינְט אָ פְּרִילְפּוֹנְטִיקְ, פְּרִישְׁ בְּרוּיטְ, אָרוּיטְ-
געלַצְפְּן נָאָךְ פְּרִישְׁ פּוֹטָעַר מיט קָעוֹן, געטעלַט אָ גָּרוּיס טַעַפְּלַ
מיט קָאוּעַ. בשעת מרדכי-מענדַל האָט זיך די מְאַזְעַן
מע אָנְגְּעַשְׁפָּרָט מיט בִּידְעַ עַלְגְּבוֹיָגָן אָרוּפָן טִיש אָן נִיגְעַרְקֵ
געקוּט אִים אין בְּרוּינָם, אָפְּגַּעַאֲרְבַּעַטְן פְּנִים אַרְיִין.

— אָיז וּוֹאָסְ-זְשַׁע הָעָרֶת זיך, מְרַדְּכִי-מְעַנְדַּל? — האָט זי געפְּרַעְטַן

מיט אָ וּוֹאָרְעַמְעַן שְׁמִיכְּ אָן די אוֹיגְן.

— סְגִּימִיט! — האָט ער אָ זְשַׁע גַּעַטְוֹן די קָאוּעַ — מִדְאָרְךְּ

נָאָךְ האָפְּן אָ קְלִיְּן בִּיסְעַלְעַ דְּחַמְּמַת.

— זַיְן נָאָר רְוָאִיךְ — האָט די מאָצע גַּעַרְעַט אָן אִים,

וּזְיַן אַיְגָעָנָם מְאַן — קָאָךְ דִּין נָאָר נִישְׁט.

— אָז דָּא גִּיט נִישְׁט וּוּגַן קָאָכְן זיך. דָּא אָיז אָן אַנְדַּעַר
אוֹמְגְּדִיךְ: דער דִּיטְשַׁ, דער פְּלִיְשַׁעַר, אָיז אָ גַּנְבַּשְׁגָנְבִּים. מען
זָאָגַט, אָיז יְזַן זְעַנְעַן שְׁוּנִינְדָּלָעַר — זָאָג אִיךְ דִּיר, אָיז דער דָּאָזְקָעָר
דִּיטְשַׁ גִּיט אִיבָּעַר אַלְעַ יְזַן צְוֹאַמְעַן. מִילָּא, דַּו וּוּיְסַט דָּאָךְ: קִיְּין
גַּעַטְהַבְּ אִיךְ דָּאָךְ נִישְׁטָה, זָאָלְסַט זָאָגַן אָ פְּרוֹתָה. כְּהָאָב נָאָר
אוֹיְפְּתָה, אַיְנְפָאָל. וּוּיל מִיר דער גַּנְבַּשְׁעַר פְּלִיְשַׁעַר אָזְוִי פָּאָרְבִּינְדְּ
דָּעַם קָאָפְּ, כְּיָאָל שְׂוִין מַעַר קִיְּין תְּחִיתְהַמְתִּים נִישְׁט אַוְיפְּשָׁתִין. ער

וַיְהִי, כְּמַשֵּׁה, אֵיךְ זָאָל זַיִן בַּי אִם אָנוּ עַקְבָּנָם, אַ מְשָׁרֶת, אָנוּ עַר זָאָל
זַיִן זַיִן פְּרִיז. עַר וּוֹלֵךְ, כְּמַשֵּׁה...

אָנוּ פָּעַטְעָר מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל גָּאָזֶת שְׁטִיִּין דָּאָס הַאַלְבָּ – אַפְגָּעָ.
טְרוֹנוֹקְעָנָע טְעֵפֶל קָאוּעָ. עַר דָּעַרְוָאַרְעַמְטָ זַיִן אָנוּ נְעַמְטָ גַּעַן צָא
אַרְשָׁצִין דָעַר מְאַמְעָן קְלָאָר אָנוּ דִּיטְלָעָן, וּוּ אַזְוִי דָעַר דִּיטְשָׁ
אַלְיִשְׁעָר וּוֹלֵךְ דָּאָס אִים אַפְנָאָרָן, פָּאַרְפִּירָן אָנוּ אַ בְּלָאָטָע אַרְיָין
אָנוּ מְאַכְּנָן פָּוֹן אִים אַ תַּל לְעוֹלָם וְעַד.

דִּי מְאַמְעָן קְזַקְטָ אִים גַּלְיִיךְ אָינְ דִּי בְּרִיעַנְדִּיקָע אַוִּיגְן אַרְיָין.
וּי קְזַקְטָ מִיטָּ אַ פָּאָר אַוְיְגַעַרְיסְעָגָע וּוַיִּסְלְעַכְטָסָעָר, אַ פָּאַרְגַּפְעִיָּע.
טָע, מִיטָּ אָנוּ אַוְמַבָּאָהָאַלְפָן שְׁמִיכְעָלָע אַוִּיךְ אִיר שִׁין מְוִילָּ.

פָּאַרְשָׁטִיטָט וּי אַלְקָ, וּוֹאָס מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל רַעַדְתָ ? אַפְשָׁר יָאָ.
מִיר דָאָכְטָ זַיִן אַפְּבָעָ, אָזְ זַיִן זַעַט נָאָר זַיִן צְעַפְּאַרְעַנְעָם קָאָפָ, דִּי
בְּרִיאַתָּע רַעַדְעָר, וּוֹאָס עַר מְאַכְּטָ אָינוּ דָעַר לְוֹפְטָן, דִּי צְעַבְּרַעַנְטָע
אַפְּלָעָן אָנוּ דָעַר עִיקָּר – דָאָס גְּרוּסָע, פְּרִיאַצִּישָׁ-פְּוִילִישָׁ גָּוט, וּוֹאָס
עַר מְאַלְטָ פָּאָר אִיר אַזְוִי שִׁין אָוִיס.

אִיז טָאָקָע גַּעַשְׁעָן, אָז אָנוּ אַ מִיטָּן מִיטָּוָאָךְ, פָּוֹן דָעַר הָעָ
לְעַר הָוִיט, הָאָט גָּאנְץ שְׁטָאָט גַּעַנוּמָעָן קָאָכָן : מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל הָאָט
גַּעַקוּיפְּטָ דִּי „וּוַיִּסְפּוּקָעָ“.

– מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל ? – הָאָט מְעַן גַּעַנְיִיתְשָׁתָ מִיטָּ דִּי נָעָ – וּוֹעָר
אִיז דָאָס דָעַר מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל ?

– סְחִיְּסָט וּוֹעָר ? לִיְיָוָרָס שְׁוֹאָגָעָר.

– וּוֹעָר אִיז דָאָס דָעַר לִיְיָוָר ?

– לִיְיָוָר „שָׁנְגִיאַזּוּשָׁ“, דָעַר הַיִּהְעַנְדְּלָעָה.

– הָאָט זַיִן שְׁוֹאָגָעָר גַּעַקוּיפְּטָ דִּי „וּוַיִּסְפּוּקָעָ“ ?

– זַיִן שְׁוֹאָגָעָר.

– אַ שְׁוֹאָרְצָעָר, בִּיְיָוָר חַלּוֹם זָאָל מִיר אַוִּיסְגִּין צַי מִינְיָע
שְׁוֹנָאִיםָ קָעָפָ, עַר אִיז דָאָר אַנְ אַרְעַמְאָן, אַנְ אַבְיָוָן !

– זַעַטְ דָאָר !

מְעַן הָאָט גַּעַפְּרַעַנְטָ בַּי אַ שְׁכָן. דָעַר שְׁכָן – בַּי אַ צְוַיְיָטָן
סְאִיז גַּעַנְגָּעָן אַ גַּעַשְׁוּמָעָרִי אָנוּ אַ גַּעַרְעַדְעָרִי פָּוֹן שְׁטוֹבָ
אָנוּ שְׁטוֹבָ, פָּוֹן מָאָן צַי וּוֹיְבָ, פָּוֹן גּוֹי צַי יְוָה.

די מאמע איז געכומען צו לויין פון דער מומע מרימ אַ

פֿאָרְקִיְכְּטָעַ :

— לְיוֹזָעָרֶת, הָאָסֶט גַּעֲהֻרְתָּ ?

אייז אָפָעָרֶת דָּעַר טָאָטָעַ נָאָר נִשְׁתַּגְּוּעַן אֵין דָעַר הַיִם.
גַּרְאַד חִינְטַה הָאָט עַר זִיךְ פֿאָרְשְׁפֿעַטְיקָט. אַיז דִי מַאְמָע גַּעֲלָאָפָן
אוֹ שְׂכָנִים, גַּעֲוָכְטַה עַמְעַצְן, וּוֹאָס וְאָלָא אַיר וְאָגָן אוּפְּפָן רַעֲכָתָן אַמְתָה,
הָאָפָן אַלְעָא טָאָקָע גַּעֲהֻרְתָּ. אָפָעָרֶת קִיְגְּעָרֶת אַיז נִשְׁתַּגְּוּעַן גַּעֲשְׁתָּאָגָעָן
דִּעְרָבִי.

די מאמע האָט גַּעֲוָאָלָט אַרְוִיסְלְוִיפְּן אָוִיפְּן שָׁאָסִי, דָּאָרֶת
איין יְעַנוּם שְׁטִיבָלֶל אַרְיִין מִיט דָעַר לְיִמְעַנְעָר פֿאָדְלָאָגָעֶת, וְאָוָעֶת
הָאָט גַּעֲוָאָוִינְטַה מְרַדְכִּי-מְעַדְלָה. זִי מִזּוֹ וּוִיסְן, שָׁוִין ! דִי מִינְגָּוֶת !
אָפָעָרֶת אֵין דָעַר לְעַצְטָעָר רְגַע הָאָט זִי זִיךְ מִישְׁבַּגְּוּעַן.
— נִיְין — הָאָט זִי פֿאָרְאִיבְּגַעְתָּ — מִהָּאָט בְּעַדְאָרְפָּט

קוּמוּן אַנְגָּאנָן דִי בְּשָׁוָהָרָא אַיר — צָוֵם עַרְשָׁתָן.
שְׁפַעְטָעָר אַיז אַנְגָּעָקוּמוּן דָעַר טָאָטָעַ. עַר אַיז אוּיךְ אַרְיִין
ニִשְׁתַּגְּוּעַן, וְאַיז גַּעֲוָוִיְגְּלָעָן. דִי בָּאָרֶד אַיז פּוֹלָגְּעָן מִיט הַיִּשְׁטוּבָה,
סְהִיטָּלָגְּעָן פֿאָרְרוֹקָט אַוְיָף אַזְּיִיט, סְפִּנְתָּמָגְּעָן — צַעֲטוֹמָלָט. נִשְׁתַּגְּוּעַן מְנַדְעָרָשָׁן,
נָאָר עַר הָאָט גַּעֲקָזִיפְּט דִי "וּוִיסְפּוֹקָעָן" אַיז נִשְׁתַּגְּוּעַן פֿעַטָּעָר מְרַדְכִּי-
מְעַדְלָה.

— הָאָסֶט גַּעֲהֻרְתָּ, לְיוֹזָעָרֶת ?

— סְאַיז טָאָקָע וְוֹאָר ?

— וְוֹאָס הַיִּסְטָה, צִי סְאַיז וְוֹאָר ? גַּאנְצָן שְׁטָאָט קָאָכְטָה דָאָר !
— נָה, יָא, עַר הָאָט טָאָקָע גַּעֲהֻרְתָּ. עַר אַיז גַּעֲוּעַן אֵין
בִּית-מְדָרֶשׁ אַיז מְנַחָּה-מְעַרְבִּיָּה. אַיז מַעַן הָאָט גַּאֲרְנִישָׁת גַּעֲדָאָוָנוֹת, אַיז
סְדוּרִישָׁת דָּאָרֶת, וְאַיז אַיז בִּינְשָׁטָאָק, מַעַן לְוִיאָט אַים אַקְעָגָן, מַעַן
גִּיט אַים אַפְּ מְזָלְטָוָב. נָגָע, גַּיְיָ וּוִיסְן ! ...

— אַיז וְוֹאָס הָאָב אַיךְ גַּעֲזָאָגָט, לְיוֹזָעָרֶת ? — שְׁאָלָתָדְלָה דִי מַאָ-

מָעָן מִיטָן גַּאנְצָן פְּנִים אַיז מִיטָן גַּאנְצָן גּוֹתָן.

— גַּעֲזָאָגָט... מְקָאָן זִין אַחֲכָמָ...
— אָפָעָרֶת מְרַדְכִּי-מְעַדְלָה אַיז אַקְאָפְּ-מְעַנְטָשָׁה, הָעָן ?

— יָא אַקְאָפְּ-מְעַנְטָשָׁה, נִשְׁתַּגְּוּעַן אַקְאָפְּ-מְעַנְטָשָׁה, אָפָעָרֶת צוֹאָגָן

גּוֹטָדָאָרֶת מַעַן דָּאָר הַאָבוֹן גַּעֲלָתָן...
...

— אויסטגעניאָרגט. ער האָט שווין געהאט געלט אין. וואָס דען, אָזוי ווי דו ? هي הײַנט, هي מַאֲרְגָּן...

— נָה, וואָס-ושוע האָסְטוּ געוֹאָרט, אָפְשָׁר אוַיךְ אַ גוֹט ?

— וואָסִי, סְפָאָסְט מִיר וַיְשַׁמֵּת, מִינְוָסְטוּ ?

— סִיאָל דִּיר גִּין אֵין דַעַט... — האָט דער טַاطָּע אַ קַוּעַטָּש געטָוּן מִיט אֵן אַקְסָל — מַקְאָן קוֹיְפָּן אַ גוֹט אוּךְ.

— חַכְמָתָה זִיךְ נָאָךְ צַוְּ דִי צְרוֹת...

זַי אַיְן אַוּעָקָעָגָאנְגָּעָן בְּרוֹגוֹן אֵין קִיךְ אַרְיִין. דער טַاطָּע האָט אַיְרָן נַאֲכַגְעַקְוִת מִיט שְׂטִילָע, פֿרְעַגְנְדִיקָע אַוְיגָן.

אַ גַּאנְצָן אַוְיפְּדָעָרָנָאָכְט האָט דִי מַאְמָע שְׁוִין וַיְשַׁטֵּג עַרְעַדְתָּן. שְׂוִיגְגְּנְדִּיק אָוּן מִיט אַ גְּרוּיסְטָר זַאֲרָג אֵין דִי קִנְיִתְשָׁן פּוֹן שְׁטָעָרָן. האָט זַי דַעַלְאָגָגָט וַוּטְשָׁעָרָע.

אוּפְּפָן בְּעַלְיָק זַעַנְעָן אַנְטְּשָׁלָאָפָּן גַּעַוְאָרָן עַטְלָעָכָע פְּלִיגָּן. דער וַיְגַעַר האָט טְרוֹקָן אָוּן אַיְנְגָעָעָסְן גַּעַטְקָעָט: זַי הַיְּנִינָּט, هي מַאֲרָגָן... דִי וַאֲגָעָס האָבָּן שְׁוִין בַּאֲלָד אַגְּגָעַשְׁפָּרָט אוּפְּ דַעַר קָאָ-

מַאְדָּע, האָט דער טַاطָּע זַי פְּאַמְעַלְעָד אַרוּפְגָּעָזְגָּן. סִיחָט גַּעַ-

קָרָעָצָט אַיְנְוּוּוּיִינִיק, אֵין גַּעַוְאָרָק, אָזְוִי וּוּי אֵין דַעַר מַאְמָעָס הָאָרָץ,

נָאָךְ דַעַר וַוּטְשָׁעָרָע האָט זַי זַי אַוּעָקָעָגָעָזָט בַּיִּים אַפְּעָ-

נָעַם פְּעַנְסְטָעָר. גַּעַקְוּט אֵין דַעַר נַאֲכָט אַרְיִין. סַאיְן גַּעַגְגָּעָן

אַן עַנְגָּע וְאַרְעַמְקִיָּת פּוֹן קַעְגָּנָאַיְבָּרְדִּיקָן מוּעָרָל. אֵין דַעַר הוֹרָ,

דְּאָרָט אוּפְּפָן גַּאנְיקָל, אַיְן עַמְצָעָר גַּעַקְרָאָבָן אֵין דִי קַעְמָעָרְלָעָ-

אַרְיִין, דַעַר זַיְגַעַר האָט טַעַמְפָּן אָוּן גִּיךְ אַוִּיסְגָּלְוָגָעָן אֵין שָׁעה

אוּן נָאָךְ אַ שָׁעה. דִי מַאְמָע אַיְן אַלְץ גַּעַזְעָסְן בַּיִּים פְּעַנְסְטָעָר. אַיְן

וְאַלְעָט גַּעַשְׂוֹאָרָין, אָוּזִי וְעַט אַיצְטָדְיָה מַעַשְׁעָנָעָה קְלִיאָמְקָעָס, וְאָס

וְהָאָט גַּעַהָאָט בַּיִּים עַרְשָׁטָן מַאן, דַעַם רַופָּא. זַי פָּאָרָ-

גְּלִיכִיכְט, מַן-הַסְּטוּם, יְעַנְצָן לְעַבְנָן מִיטָּן הַיְּנִינָּטָן. אָוּן אָפְשָׁר אַיְן זַי

מַקְנָא דִי מַוְעָעָה מַהְנָה מַטְנָן נִיעָם גּוֹט, וְאָס שְׁטִיטָט דְּאָרָט צְוִישָׁן

תְּבוֹאָה-פְּעַלְדָּעָר, צְוִישָׁן לְיֻפָּעָ-בְּנוּמָעָר אָוּן האָט אַיבָּעָר זַי אַזָּאָת

שְׁיִינְעָם, טִפְּן הַיְּמָל ?

דִי מַאְמָע... מִין מַאְמָע, בֵּין טַוִּיט אַרְיִין האָט זַי גַּישָׁט
פְּאַרְגָּעָסְן דִי מַעַשְׁעָנָעָה קְלִיאָמְקָעָס.

ק א ט ר מ ל ד ר ד צ נ

■ איז טאכע אמת געווען. מרדכי-מענדל, דער עני ואבוין, איז געווארן א גוט-בִּזְמִיצָרָה. טאכע ער אלין און נישט בשופטה מיטן דיטש פְּלִישָׁר.

— ווי קאן ער געמאָלט זיין? — האָפָן יודן بشום אופָן נישט געקאנט תופָס זיין — ער האָט באָגנבעט אָ קלוייסטער, צי וואָס?

— אפשר האָט ער באָגנבעט.

— און וואָס איז מיט פְּלִישָׁרָן, האָט אים מרדכי-מענדל אָרוֹטִיגָעַשְׁטוֹפֶט?

— מנ-הסתם.

— ס'הויסט? און דער דיטש האָט זיך געלָאָזֶט אָרוֹטִיגָעַשְׁטוֹפֶט?

— וועסט דאָן.

ס'אָז געווען אָ האָרבּ רעטעניש. שטאָט אָז געאגנבען אויף רעדער. נישט נאָרָר פרעמאָד מעונטשן האָט ער זיך נישט געלִיגִיט אָויפָן שלְל, נאָרָר אָפִילוּ די אַיִיגָעָנוּ משפחָה האָט אויך בשום אופָן נישט געקאנט פָּאָרְשָׁתְּיַן, וואָס דאָ טוֹט זיך. יודן זענען געלָאָטָן אַינְמִיטָן דער וואָס אָויפָן שָׂאָסִי אָרוּסָה, אָ קוֹק טוֹן מיט די אַיִיגָעָנוּ אָוִיגָן, אָ טָאָפּ טוֹן דָּאָרטָן דָּאָס גּוֹט. אפשר אָז צ'ס אָ חַלוּם, אָן אַיִינְרוּעַדְעַנְיש?

אָבעער שׂוֹנְאִים אוֹיֶף לְהַכּוּס — אָז ער קײַן חַלוּם נִישְׁט געווען. די גאנצע "וּוִיסּוּפְּקָעָ" מיטן וואָסָד דָּאָרטָן, מיט די לאָנקעס, מיט אלָע בְּהֵמוֹת אָזֶן עוֹפּוֹת — דָּאָס אַלְץ האָט גַּעהֲרַט צוֹם פָּעַטְעָר מְרֻדְכִּי-מְעַנְדָּל.

אונזעָר שׂוֹבֵב אָזֶן אָזֶן גִּינְזִיבָּרְגָּן. די מַמְאָמָע אָז געווען באַלְיִידִיקָט, הַלְמָאִי די מְרֻדְכִּי-מְעַנְדָּלָס זענען נִישְׁט גַּעֲקוּמָעָן אִיר אַנְזָאָגָן די בְּשָׁוְרָה. דָּעַר טָאָטָע האָט זיך נַעַךְ

- אלץ נישט געווילט ציגלייבן. מען האט אים טאכע אַפְגַּעֲנַעַד מזול-טוב. דער אוּן יונער האט אים שוֹין אַנְגַּעַהַיִבֵּן רופֶן: ר לוייער, דעם גוט-בְּאוּצְעָרָס שׂוֹאָגָעָר. אַבעָר גִּין אַ קָּוק טוֹן האט זיך דער טاطע נישט געאיילט. ווֹאָסִי? עַר האט נָאָך נִשְׁתְּ גַּעַזְוּן קִיְּין גּוֹט? עַר קָעַן נִשְׁתְּ דֵי, "וּוַיְסָפְקָעַ", קָעַן עַר נִשְׁתְּ?
- האָט מען אַפְגַּעֲלִיגַּט משפט לשפט, מזונטאג לוונטאג.
- בֵּין סְהָאָט זִיך אַיְינְמָאָל "גַּעַיאָוּעַת" צַו אָנוֹן אַ שְׂמָאָפָעַט. עַט אַיְן אַרְיִינְגָּעָקוּמָעַן אַלְאָנְגָּעָר גּוֹי מִיט אַ בִּיטְשׁ אַוְן גַּעַפְרָעַט, צַי דָּעַר, "פָּאָן קוֹפְּיעַץ" אַיְן דָּא אַין דָּעַר הַיִּם.
- ווֹאָסִי? צַו ווֹאָסִס דָּרְפָּסְטוֹ דֻּעַם פָּאָן קוֹפְּיעַץ, פָּאָטָעָרְלַן?
- האָט דָּעַר גּוֹי גַּעַזְוּגַּט, אַז דָּעַר פָּאָן דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ פָּוֹן דָּעַר, "וּוַיְסָפְקָעַ", האָט גַּעַשְׁקַּט בְּעַטְנַד דֻּעַם פָּאָן קוֹפְּיעַץ מִיט ווַיְיַבְּ אַוְן קִינְד אַיְן גּוֹט אַרְיִין.
- דָּעַר פָּאָן דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ? - האָט דָּעַר טاطע פָּאָרוֹשְׁמוֹרָעַט בְּיִדְעָ אַוְגן - ווֹאָסְעָר פָּאָן דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ?
- דָּעַר נִיְּיעַר, אַט דָּעַר... ווַיְיַופְּטָ מעַן אַיְם דָּאָרט?
- דָּו ווַיִּסְטְּ גַּאֲרַנִּישַׁט, ווַיְיַעֲרָ נִיְּיעַר דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ דִּינְעָר הַיִּסְטְּ?
- כַּיוֹוִיסְטַן יָא - האָט דָּעַר פְּוַיְעַר אַ מאָך גַּעַטְוֹן מִיט דָעַר האָנט - נָא, ווַיְיַיסְטָ ערְדָּאָרט, מענְדָּל, צַי ווַיְיַסְטָ?
- האָט ער גַּעַקְוִיפְּטַן דֵי "וּוַיְסָפְקָעַ"? - האָט דָּעַר טاطע, עַט אַוְיסְטַן, חַוּק גַּעַמְאַכְטַן פָּוֹן גּוֹי.
- ער.
- נַנְגַּעַן!... אַ שִּׁינְגָּעָר דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ, כְּלַעַפְּן. בִּיסְטַן דִּין, פָּאָ-
- טָעַרְלַן, נִשְׁתְּ טָעוֹה?
- נִיְּין, ער אַיְן זִיךְ נִשְׁתְּ טָעוֹה.
- עַפְעַט קָעַן אַיְן גַּאֲרַנִּישַׁט דֻּעַם דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ דִּינְעָט.
- עַע... דָּעַר פָּאָן קוֹפְּיעַץ מַאֲכַט חַוּק. ווַעַר קָעַן אַיְם דָּאָט נִשְׁתְּ? מענְדָּל, דָּעַר שׂוֹאָרְצָעָר מַעְנְדָּל!
- אַך, יַעֲנָעָר!... טָא רְעַד-וּשָׁעָ בָּאָלְד אָוֹוִי!
- אַיְךְ האָט דֻּעַם טָאָטָן קִינְמָאָל נִשְׁתְּ גַּעַזְוּן אָוֹוִי חַוּק מַאֲכַן.

חַוָּשׁ עֲפָרָה לְעֵזֶר

פָּוֹן וּוּמַעַן הָאָט עַד אַפְּגָעָלָאָכָט ? פָּוֹן פּוּיָעַר, פָּוֹן מְרַדְּכִי-מְעַנְדָּלָעַן ?
 וְאָס אַיְן עַר אָוִיסָן גַּעוּעַן מִיטָּן מַאֲכָן זִיךְ תְּמֻעוֹאָטָע ?
 — וְאָס חַוּקָּסְטוֹ, וְאָס ? — הָאָט זִיךְ דִּי מַאֲמָע אַרְיִינְגָּעָ-
 מִישָּׁט — טִשְׂטִיטִיט דִּיר נִישָּׁט אָן דַּעַר שְׂוֹאָגָעָר דִּינְגָּעָר ?
 — פָּוֹנוֹוָאנְגָּעָן וּוּיְיסָטוֹ, אָז יָא ? — הָאָט דַּעַר טָאָטָע צְוִירִיקָ-
 גַּעַפְּרָעָגָט מִיט אָן עַרְנָסָט, נִישָּׁט-הַיְמָלָעָר קָוָל .
 — גַּיְיַ-זְעַעַע נִישָּׁט צְוַי אִים. וּוּרְרַבְּתַּמְבָּדְדָּלְדָּל ?
 דִּי מַאֲמָע אַיְן גַּעוּעַן רַוִּיט . דִּי הָעָט אַיְרָעָה הַאֲבָן אַרְוַעַקְגָּעָ-
 שְׁטָעַלְתַּמְבָּדְדָּלְדָּל מִיט אַיְן חַוִּיכָן קְלָאָפְּ אָוָן נִישָּׁט אָוִיסָן רִיכְטִיקָּוּ-
 אַיְטָן. סְחָאָט אַיְרָ, זַעַט אַוִּיסָן, וְזַי גַּעַטְוּן דַּעַם טָאָטָונָס בִּיטּוֹל פָּוֹן
 מְרַדְּכִי-מְעַנְדָּלָעַן .

אַיְךְ הַאֲבָב בַּיִּ מִיר אַיְן חַאְרָצָן אַוִּיךְ גַּעַהְאָט טָעָנוֹת צְוָם
 טָאָטָן, פָּאָרְגִּינוֹת עַד נִישָּׁט מְרַדְּכִי-מְעַנְדָּלָעַן דַּאָס גּוֹט ? מִין טָאָטָע
 זָאָל נִישָּׁט פָּאָרְגִּינוֹן ! סְאָיָן גַּעוּעַן פָּאָרְמִיר נִי אָוָן וּוּיְטָאָגְלָעָן .
 אַיְךְ הַאֲבָב גַּעַטְרָאָכָט, אָז דַּעַר טָאָטָע הָאָט דַּאָס קִינְמָאָל נִישָּׁט
 גַּעַהְאָט קִינְיָן מַעַשְׁנָעָן קְלִיאָמְקָעָס בַּיִּ דִי טִירָן . טָאָ, וְאָס פָּאָרְ-
 גִּינְטַּמְבָּדְדָּל עַד נִישָּׁט, וְאָס ?

אַפְּגָעָר אַרְוִוְתָּגְגָּעָנָגָעָן צְוָם נִיְּעָם דַּוְשָׁעְדוֹשִׁיךְ אַיְן עַר פָּאָרְטָן .
 אַפְּגָעָר זַעַנְעָן מִיר גַּעַגְגָּעָן . אִיטְעָ אַוִּיךְ .
 גַּעַלְעָגָן אַיְן דִּי "וּוִיסְפָּקָע" אַוִּיפָּן אִיגְּגָעָנָם שָׁאָסָי, וְאָז
 סְאָיָן גַּעַטְרָאָגָעָן דַּאָס הַילְצָעָרָגָעָה הַיּוֹלָה, אַיְן וּוּלְכָן מְרַדְּכִי-מְעַנְדָּלָעַן .
 הָאָט אַמְּאָל גַּעַוְאָוִינָטָן .

עַרְוָשָׁט אִיצְטַּחְתַּמְבָּדְדָּלְדָּל מַעַן זִיךְ גּוֹט צְוָגְעָקָוּת צְוָם דַּאָזְיִיקָּן הַיּוֹלָה .
 שְׁוֹאָרָץ אַיְן עַט גַּעוּעַן, אַוִּיסְגָּעָרִיםְט, אַיְינְגָּעָהִיקָּרְטָן .
 אַרְוָם פְּעַנְסְטָעָרְלָן אַיְן נַאֲךְ גַּעַהְאָגָעָן דַּאָס גַּעַלְעָ, גַּעַשְׁפָאָלְטָעָנָעָ-
 לִיְיָם, מִיט וּוּלְכָן מַעַן הָאָט עַט פָּאָרְקָלְעָפָט אַוִּיךְ וּוּינְטָרָה . צְוּוֹיָ
 אַיְינְגָּעָרִיסְטָעָ קִינְדָּעָר אַיְן קוֹרְצָעָה הַעַמְדָלָעָן, מִיט דִי בִּיכְעָלָעָר .
 אַיְן דְּרוֹיסָן, זַעַנְעָן גַּעוּסָן אַוִּיךְ דַּעַר שְׂוּעָל מִיט לִיְדִיקָעָ בְּלָעָ-
 כָּעָנָעָ שִׁיסְעָלָעָךְ אַיְן אַוִּיסְגָּעָרִאָצָט דַּאָס בִּיסְלָ גְּרִיזָ, וְאָס הָאָט
 זִיךְ נַאֲךְ גַּעַפְּוָגָעָן דַּאָרָט אַוִּיךְ דַּעַר דְּנָאָ .
 פְּרַעְמָדָעָ קִינְדָּעָר, בְּלָאָנְדָעָ, גּוֹיְאִישָׁעָ. עַרְשָׁת דַּאָס נִישָּׁט לְאָנָגָ-
 זַעַנְעָן אַוִּיךְ דַּעַר אִיגְּגָעָנָר שְׂוּעָל גַּעוּסָן מְרַדְּכִי-מְעַנְדָּלָס קִינְדָּעָר .

ז'י האבן אויך איזו געקראצט פון די ליידיקע, בעכגען שיטעלעך
און נישט געהאט וואס אויסצוקראצן. הײנט האבן זיין אין אייגן
גוט. ווי גאנט פירט דאס די וועלט! דארט וויתט אַרְוִיף, אַ שטְמִיךְ
נאכן רוסישן בית-עולם, ליגט עס, דאס גוט.
מיר, די נאענטע משפחה, גײַען סערשטע מאָל צוּם פֿעַטְעָר
מרדי-מענדלאָען צוּ גָּאַסְט.

אויפּן וועג איז שבטה.

איינצ'יקע, פּוּיעַרְיַשׁ פּוֹרְלָעֵךְ פָּאָרְן אַין שטְמָטָט אַרְיַין אָוּן
פּוּן שטְמָטָט צְוָרִיךְ. מְקֻוקְט אַוִּיךְ אַוְונָג, אַוִּיךְ די שבתידק אויסגעָ-
רוּטָע אָוּן אוּסְגַּעַשְׁלָאָפּוּנָע. טִיְּשָׁ פּוּיעַרְן קָאנָעָן דָּעַם טָאָטָן, כָּאָפּוּן
ז'י זִיךְ בְּיַיְדָה דְּאַשְׁקָעָס :

- נִיעַךְ בְּעַדְשָׁע פָּאָפּוֹאָלָגָנִי...

- נָא וּוַיְקִי וּוַיְעַקּוּוּ!

די זוּן שטְמִיטָּא אַוְמִיטָּן פְּעָלָה אַ לִידִיקָע, אַ רִינְגָע. הִנְטָעָר
אַ טָּאָפָּאָלָע, אַרְוּמְגַעְנוּמָעַן מִיטַּשָּׁאָטָן, זִיכְטָא אַיְבָּרְגָּעְבוּגָּעְנָעָר
גּוֹרָא אָוּן וּוַיְקָלְטָ וִיךְ אַבְּעָרְ די אַנְיִצְעָס. אַ צְוִוִּיטָעָר - שְׁלָאָפָּטָ
אַיְן גְּרָאָו מִיטַּדָּעָר זוּן אַוְיַעַן הִנְטָעָר-חָלָק. אַ פּוּיעַרְטָעָ מִיטַּצְוִיָּה
אוּסְגַּעַשְׁלָאָפּוּנָעָ קְוִיבָּרְלָעָךְ בְּיַיְדָעָר זִיכְטָ קָנִיטָ פָּאָר דָּעָר הִילִּילִיִּ-
קָעָר מִוּטָעָר, וּוֹאָסָה הענְגָּט אַוִּיךְ אַ טָּאָפָּאָלָ-בּוּס - אַ שְׂוֹאָרְצָעָ, אָן
רָוּשִׁין בִּתְ-עוֹלָם. סְאָיוּן קִיְּדָאָ, פְּרָעָם. די צְלָמִים שְׁרָעָקָן.

- אַטְ דָּאָרְטָ... - צִיטָ אַוִּיסָּ דָּעָר טָאָטָעָ אַהֲנָטָ אַין פְּעָלָה
אַרְיַין - דאס אַיזְ דִּי "וּוַיְסָפּוּקָעָ".

פּוֹנְדָּעָרְוּוֹיִיטָנָס שְׂוֹאָרְצָט זִיךְ אַ שְׁטִיקָ טָוּנְקָלְקִיָּת - אַ רְמוּן
פּוּן אַ וּאָלָה, צִי פּוּן אַ גָּאָרטָן. פּוּן דָּעָר טָוּנְקָלְקִיָּת אַרְוִיסָּ מִנְיָעָט
פּוּן צִיטָ צִוְּיִיטָ אַ וּוַיְסָעָר פְּלָעָקָ.

- דאס אַיזְ דָּעָר הוֹיךְ - זָאנְטָ דָּעָר טָאָטָעָ - אָוּן יְעַנְצָ
דָּאָרְטָ, דאס וּוַיְסָעָ, אַיזְ דָּעָר פָּאָלָאָצָן.

אַ פָּאָלָאָצָן... דאס וּוַאָרְטָ גִּיטָ אַ קְלָאָטָ אַיְן בִּידָעָ שְׁלִיְיָפָן.
אַיךְ האָבָן נָאָךְ קִיְיַן פָּאָלָאָצָן קִינְמָאָל נִישְׁטָ גַּעֲזָן. כִּיוֹוִיסָ
נָאָרָ, אָוּן מַעַשָּׁה-בִּיכְלָעָךְ שְׁטִיקָ גַּעֲשָׁרִיבָן וּוְעָגָן שְׁרוּרוֹת אָוּן
וּוְעָגָן קִיסְרִים, וּוֹאָסָה וּוְאָיְנָעָן אַיְן פָּאָלָאָצָן. אַבְּעָרָ, אָזְ מִיְּן פֿעַטְעָרָ

הַשָּׁאָפָר לְעֵץ

מרדכי-מענדל, דער יוד מיטן צעפלויגענעט כאלטאל, זאג אויך וואוינען אין א פאלאץ, דאס לייגט זיך מיר גאנרנישט אויפן שכט. די מאמע, זעט אויך, גויבט אויך נישט. איזט, אין דער לעצטער מינוט, האט זי אויפגעעהרט צו גלובן.

— און אין יענעם פאלאץ וואוינט טאקט מרדכי-מענדל ? — פרענט זי מיט גראיס באווארעניש און נעמת צו די האנט צום שטערן.

— מן-הסתמ, און ער איז א דושעדיישען, קומט אים צו וואוינען אין א פאלאץ — שמייכלט דער טאטע אין דער באָרד אַריַַן.

ミילא, דער טאטע קאָן זיך שמייכלען, זויפיל זיין חאָרץ גלויסט. אַבער מיר קומען פֿאָרט אין א גוט אַריַַן מיט אַפְּאָלָץ. זעט אויך אויס אַפְּאָלָץ ? די מעשה-בּֿילְלָך דערצעילן אַפְּילו, אָז אַפְּאָלָץ דֶּרֶךְ זיין מִין גַּאֲלָד אָז פֿוֹן קְרִישְׂטָאל. אַבער פֿאָרֶן פֿעַטְעָר מְרַדְּכִי-מְעַנְּדָל אָז אַזְּעַלְכָּר אויך גוט. צְיוּע אַבְּרִיט, גַּעֲמִיעָרֶת וּוַיִּס הָוִה מִת לְאַנְגָּע, שְׁפִיגְלְדִּיקָּע פֿעַנְטָעָר. דער דאָך אִי גַּעֲדָקָט מִת רְוִיטָע, אַבער גַּעֲבָרְעָנָט דְּאַכוּקוּס. בַּיִּי די קָאנְטָן פֿאָרְשָׁאָרֶצֶט ער זיך, דער דאָך, אַבְּיסָל אַרוּף, אָזַי זַיִּן אַיבְּעָרְגָּעְבִּיגְעָנָר קָאָפְּעָלוֹש.

אַרְוּם וּוַיִּס פֿאָלָץ צִיעָן זיך, אָזַי זַיִּן אַרְוִיס גַּעֲשָׁטָעלְטָע זַעֲלָנָעָר, גַּלְיִיך-גַּעֲשָׁנִיטָעָנָה לִיְּפָע-בּוּמָעָר, הוּיכָע, פֿאָרְרִיסְעָנָה. מַזְוַיִּין, אָז אָזַי הָאָבָן אַוְיסְגָּעוֹן דִּי טַעַנְבָּנוּמָעָר פֿוֹן חָוָש. אַבער דָּאָס אָז גָּאנְרִישְׂט. דער עִיקָּר אָז דָּעָר וּוְעָג, וְאָס פֿירְט אָז וּוַיִּס הָוִי אַרְיִין. ער אָז בְּרִיטָע, דער דָּאַזְּקָר וּוְעָג, גַּלְיִיך גַּעֲמָאָסְטָן, אַוְיסְגָּעָשִׂט מִת הָאָרִיטָע, קְלִינְגָּע שְׁטִינְדְּלָעָר, וְאָס רַוְּפַט זיך „זְשֻׁוִּיר“ אָזָן רְוִישָׁט אַונְטָעָר דִּי טְרִיטָע, אָזַי זַיִּן אַפְּגָּע-זַעֲסָגָּנָעָר, גַּעֲפְּרִירְעָנָר שְׁנִי.

דער טאטע שְׁפִירִיזֶט אַיבָּעָר די שְׁרִיעִינְדִּיקָּע שְׁטִינְדְּלָעָץ זַיכְעָר, הַיְּמִיש. ער אָז גַּעֲוָאוִינָט צו אַזְּעַלְכָּע וּוְעָגָן. די מאמע גַּיִיט שְׁטִינְפְּלָעָן, דָּעַם קָאָפֶט אַבְּיסָל פֿאָרְרִיסֶן. שְׁוֹעָר צו וּוַיִּסְן, צְיִ אָזָע עַס אָזָא מִין גָּאוֹת, צְיִ אַפְּאָרְחִידּוֹשְׁטָקִיט, צְיִ גַּאֲר אָזָא פֿשְׁוֹטָע וּשְׁטַ-גַּעֲוָאוִינהִיט צו טְרָעָטָן אוֹף פֿרִיצִישָׁע וּוְעָגָן. אַיטָע,

די שווועטער, שארט זיך מן הצד. כי שטעלט אין טרייט און מאכט צוויי צורייק.

איןעווויניק, אין שיינעם, וויסן הויז, האט מען אונגע, זעט אויס, שוין דערזען. עס פֿראָלט זיך מיטאָמָאָל אויף אַ ברײַטש שויבּן-טיר. נגידיש, רחבותידק פֿראָלט זיך אויף.

אויף די לאָנגָע, שטיינערנע שטיגן בלַיְבַּט שטיין מרדכי-מענדל אלִין, דער פֿעַטֶּר מִינָּר, מיט צענוּמָעָן העט, מיט אָן אויפֿגעַנְעַפְּלַטְן, גַּעֲבֵלְיַמְלָטְן שַׁלְאַפְּרָאָק, מיט אַ צַּעַפְּלַאַשְׁעַטְעָר, גַּרוּיָּה.

ער איזה העבר געווארן, דער פֿעַטֶּר מַרְדָּכַי-מענדל, בְּרִיִּי-טָר. ער רעדט שוין נישט מיט אֹזָא מַאְטָר שְׂתִים, ווֹאָס האט תְּמִיד דַּעֲרָמָאנְט אָן קַאַלְטָע שְׁטוּבָן מיט נָאָסָע ווּנְטָן. ער גִּיט אַיצְט אָנוֹן אַקְעָגָן מיט אַ צַּעַפְּרִיטָט, אויפֿגעַבְּלָאָזְן קוֹל:

— גוֹט שְׁבַּת! סְקָאַצְּלָקְמָט, שְׁלוּם עַלְיכֶם, גַּעַטְטָמִינָא!
ער שְׁטוֹפְט אַרְוִיס אַ פַּאַרְקִילְעַדְיקָט, נְגִידְשִׁלְעָךְ בִּיכְלָה,
פֿעַטֶּר-בָּן-צִיּוֹן-מַעַסִּיק.

פּוֹן ווּעָן אָן האט זיך דָאָס מַרְדָּכַי-מענדל אוַיסְגָּאַלְעָרָנט
גִּין מיט אֹזָא בָּאַלְעָבָאָטִישׁ, אוַיסְגָּרְעָכָנְט גַּעַנְגָּל?
גִּין, פַּאַרְשְׁתִּי דָאָ, אָן אַפְּלִיזְדִּי מִומָּעָ חַנָּה—די יְוָדָעָנָא, ווֹאָס
הָאָט זיך אַ גָּאנְץ לְעֵבָן גַּעַשְׁאָרָט בַּיִּי דִי ווּנְטָן מיט אַ דַּעֲרָלָע
אוּפְּן קָאָפְּ—אַפְּיָלוּ זִי גִּיט אַוְיך אַיצְט אַרְאָפְּ פּוֹן דִי שְׁטִינְגָּעָנָבָע
שְׁטִיגָּן מיט דְּרָאָפְּנָא, גַּעַלְאָסְעָנָע טְרִיטְלָעָך, הַאלָּב-הַאָּפְּסָלְדִּיק, מָוּעָ-
געַמְדִּיק.

זִי אַיז אַנְגָּעָטוֹן אַיצְט, דִי מָוּעָ חַנָּה, אַין אַ שְׁוָאָרָץ,
גַּלְאַנְצְּנָדִיק שִׁיטְלָמִיט אַ לָּאָק פּוֹן פָּאָרָנָט. דָאָס זִיְדָעָנָא קְלִיְיד
מיט דִי בּוֹפְּן בַּיִּי דִי אַרְבָּל דְּוִישָׁט, אַזְוִי ווִי דַעַר בָּאַשְׁטִינְגְּלָטָעָר
וּוְעָגָן פָּאַלְאָץ אַרְיָין. עַס גִּיט אַנְצְּגָּעָהָעָרָן:
— מאָכָטָס אַ וּוֹאָרָע, קִינְדָּעָרָלָעָך. יָאָך, חַנָּה דִי גוֹט-בָּאוּצְּעָרִין,
נִיִּי!

דאָכָט זיך, אָז מִין מַמְעָס פְּנִימָה האט זיך אַ קְלִיְין בִּיטְשָׁוּ
אוַיסְגָּעָזְוִיגָּן. מִיר גַּעַפְּלָט נִישְׁט דָאָס דָאַזְיַיקָּעָ פְּנִימָה. אַיך ווִיס —
די מַגָּמָע אַיְן דָאָ אַרְיִינְגָּעָגָנָגָעָן מיט גַּאוּהָדִיקָּע טְרִיטְלָעָך, מִיעָ

הוושע פערלע

איך ווינק, ואראשעווער גוידערל. זי האט גערעכנט, און מיעוט איך אקענגיין מיט פלי-זומרים, מיעט זיך פריען מיט איך.

וויניות זיך גאנַך די מומע חנה איזו נגידיישלען. טראגט זי נאָר איז איזידן, שווארץ קלײַד מיט אַ געפֿלאָכטגענער, גאָלדענער בראָש אונטערן האָלן.

וואֹ האט זי דאס אלֶיך איזו גיך גענומען? פונואָנען וויסט זי, ווי איזו מען טראגט עס?

דער מאָמעס גוידערל וווערט אַינְגעהַרומָּפָּן. אַיבערן פוֹיְטָעָרָן פְּנִים גִּיט אַ לוֹחַ פָּאָרְבַּי אַ קְרוּם קְנִיטְשָׁעָלָע. קִינְעָר צַעַט עַס נִישְׁטָט. אַבְּעָר מֵין אַיִּג אַיז אָפָּן. קִינְעָר קָעָן נִישְׁט אַיזוֹ דער מאָמעס קְנִיטְשָׁעָלָע, ווי אַיך.

אַבְּעָר סָאִיז אַ טָּעוֹת. די מְלֻמָּעַ חָנָה אַיז גַּעֲבְּלִיבָּן די אַיִּי-געַנְעַשְׂטָעָן, גּוֹטוּעַ יְדוּנָעַן, ווֹאָס פְּלַעַגְתָּאָרְיִינְקוּמָעָן צַו אָנוֹן אַלְעָא אַינְדָּעָרְפָּרִי אָוָן אַוּעָקָעָצָן זיך אַוִיכָּך דער מאָמעס בעט, ווי אַלְיְבָּלְעָכָּע שְׁוּעָסְטָרָע.

זי גִּיט גַּאֲרְנִישָׁט נְגִידִישְׁלָעָן, אָוָן נִישְׁט מֵיט יְעַנָּע דְּרָאָבָּ�ן, גַּעַלְאָסָעָן טְרִיטְלָעָן, ווֹאָס דְּרַמְּאָנָעָן די מְלֻמָּעַ נָעָמִי. דאס האט זיך נאָר אַיזוֹ אַוִיסְגָּעוֹווֹין אַין דער עַרְשְׁטָעָר מִינּוֹת.

פָּאָרְקָעָרְטָוֹן זיך נאָר זי אַיז אַרְאָפָּן פָּוֹן די שְׁטִינְגְּרוּעָן שְׁטִיגָּן, האט זי גְּלִיכָּר צְוֹרִיקְנָעָקְרִיכָּן אִירָּעָאָרְעָמָנְאִישָׁע, ווֹאַכְּנָדִיקָּע טְרִיטָּזִי אַיז צְוֹגָעָלָאָפָּן מִיט אַ שְׁיַׁינְגְּנָדִיקָּפָּנִים צַו דָּרָרְמָעָן, אַרְוִיפָּט-גַּעַפְּאָלָן יְעַנְעָר אַוְפָּן האָלָג, אָוָן צְעָקוֹשָׁט זיך אַיְמָמָל אָוָן נאָר אַמְּאָל:

— פְּרִימְעַטְשִׁי — האט זי אַוש גַּעַהְעַשְׁטָט פָּאָר פְּרִידִיך — גַּעַזְגָּט זְאַלְסְטוֹ מִיר זִיִּין, האַרְצָעְדִּיקָּע מִינְיָע, ווֹאָס זְאַגְּסְטוֹ, האָזְרָדִיבִּי-מְעַנְזָל!

— כְּהָאָבָּדָאָך דָּרְךָ דִּיר שְׁטָעַנְדִּיק גַּעַזְגָּט — ווִישְׁט די מְאָמָע דאס רַעַכְתָּע אַיִּג.

— לְעַבְּן זְאַלְסְטוֹ, טִיעָרָע שְׁוֹעָגָעָרִין מִינְיָע. פְּרִיעָר גַּטְטָע זְעַרְגָּאָך דָּו.

— זְאַלְסְטוֹ דִּיך עַלְטָעָרָן דְּרַמְּאָט אַין עַשְׂר אָוָן אַין כְּבוֹד — ווִישְׁט די מְאָמָע אַוִיס דאס צְוִוִּיתָע אַיִּג.

— אָמֵן, לְיִבְעַר גָּאַט אֵין הַיָּמָלֶן! אֹנוֹ דִּיךְ זָאַל דַּעַר רְבוּנוֹ
שֶׁל עֲוֹלָם בַּאֲגַלִּיקָן מִיט אַ גְּרוּיס עַשְׂרִות, אַזְוִי וּוֹי דוּ נַעֲמַסְתָּ דִּיר
אֲגַלִּיקָן פָּאַר. הַאֲסָט אֲבַעַר שְׁטַעַנְדִּיק גַּעֲזָאָגָט — צִיטַעַרְתָּ דַּעַר מַזְעַמָּה
חַנְחַתָּס קָוָל מִיט טְרֻעָן — אָנוֹ מְרַדְכִּי-מְעַנְדָּל וּוֹעַט נַאֲךְ רְוַעַרְעָן
מִיט פּוֹיְלָן.

ער צו צו די וויבער.
- כ'קען אים בעסער ווי ד', חנה, כאטש ער איז דין
מאן - ענטפערט די מאמע מיט א קלוגער געלאנטקייט.
פעטער מרדכי-מענדל גיט מיטן טاطן. ער האלט דעם
טاطן גוט-ברודעריש איזומגענו מען. פון מרדכי-מענדל געשעפטן גיט
האָבען זיך איזט איבערגעבעטען. פון מרדכי-מענדל געשעפטן גיט
שווען נישט קיין שלעכטער ריח. זיין שמען איזט. די געשעפטן,
אָזֶנְדּוֹו ווי עס שמעקט מיין טاطנס היי. דערהערנדייך פונדעוויזנטס
זווען נאמען, לאָזֶט מרדכי-מענדל שטיין דעם טاطן און אלין שוועימט

— לאָמֵיר זיך כַּאֲטֵש צַעְקוֹשׁן, פֶּרְיִמְעַט לְעֵבֶן — צַעְגַּעַט
ער בַּיַּדְעַה הענט — גַּעֲזֹונַת זַאלְטַחַן מִיר זַיִן, קָלוֹגָע שׂוּעַגְעָרִין
מיינַע.

די מאמע קריינט א פול פנים מיט חן-גיריפלעך. מרדי-
מענדול גיט א גליישטש מיטן גאנצן מוליך וויסטע ציין. און כאטש
דער טאטען איז דא, און כאטש אַלעַז עען, שעטט ער זיך גאר-
נישט, דער פעטער, און גיט א נעם די מאמע אונטערן אָרְעָם
אונן גיט אָזֶוי א גי מיט איר פֿאָרְדִּיס, אָזֶוי ווי ער ווֹאָלֶט יי גַע-
נוּמְעָן אָזֶם טָאנְג.

די מאמע לְאַכֵּת מִט אַחֲרֵיךְ, קִילָּעֶדֶיךְ גָּלְעַכְתָּעֶרֶל. מָעוֹז
חָנָה שְׁמִיכְלָת מִט אַהֲלָב פְּנִים, פְּרוֹמְלָעַן, פָּאַרְשָׁעַמֶּט. דָּעַם
טְאַתְּנוֹס צִין וּוַיִּצְן זִיד שָׁאָרֵף פּוֹן אָוְנְטָעָר די וּוְאנְסָעָס אַרְוֹס.
לוֹיטָן שִׁינְעָם, וּוַיִּכְן טְרִיטִיל, וּוְאָס די מָאמָע שְׁטָעַלְטָן בַּיִ
דָּעַר זַיִיט פּוֹן פְּעַטְעָר מְרֻדְכִּי-מְעַנְדָּל, לוֹיטָן שְׁטָאַלְץ-אַרְוִיסְגָּעַ-
שְׁטָעַלְטָן פְּנִים אָוְיךְ דָּעַר זָוֵן, דָּעַרְקָעָנָט מָעֵן עַרְשָׁת, אַז די מָאמָע
הָאָת טְאַקָּע גַּעַחְאַט אַמְּאָלָל מְעַשְׂנָעָא קְלַאַמְּקָעָס בַּיִּן-טִירָן.
דָּעַר טְאַטָּע גִּימִט זַיִּי שְׁוּעַסְטָר חָנָה — פּוֹן הַינְּטָן

איך מיט איטען — צום סאמע טוף, אַרְוֹמָגָעַן אָוָן אַרְוֹמָגָעַ-רִינְגְּלֶט מיט אַלְנוּעָרָעַ גַּעֲשָׂוּסְטֶעֶרֶת-קִיבְּדֶעֶר. עס גייט ברוך — דער עלטסטער זוֹן מְרַדְכִּי-מְעַנְדֶּלֶט, 8 יַנְגַּג אַ שְׂוּאָרְצָעָר, אַזְוֵי וַיְיַי דָּעַר טָاطָע זַיְנָעָר, מיט שאַרְפָּעָט, שְׁפִיצְיָא בְּרַעְמָעָן.

עס גייען שְׁוּעָסְטֶעֶרֶלְעָךְ מיט בְּרִידְעַלְעָךְ אִין קָאנְגָּעַ בָּאָרָה-כָּאָנוּ יַאֲקָעָם, מיט צַעְשִׁוְיְפְּעַטְעָט, שְׁוֹאָרְצָעַ קָעָט. אָוָן סְגִיָּט אַזְוֵי רַיְיָוָל — מְרַדְכִּי-מְעַנְדֶּלֶט שְׁעַנְסְטָעַ טְאַכְטָעָר. זַי אַזְוֵי וַיְיַיְטָע, דִּי דָּאַזְוֵי רַיְיָזָל, אַ בְּלָאָטָע, מיט אַ בְּלוֹי אַדְעָרָץ אָוְנְטָעָרָן שְׁטָמָעָן. סְפָנָס בַּיְ אַיְיר אַזְוֵי בְּרִיטָט אָוָן פְּלַאַטְשִׁיק אַזְוֵי וַיְיַי אַ טְעַלְעָר. זַי גַּעֲרָאָט נִישְׁתָּאָרְיָין אִין קִינְיָעָם. נִישְׁתָּאָרְיָין פָּעָט אָוָן נִישְׁתָּאָרְיָין דָּעַר מְוֻמָּעָן. דִּי גַּעֲנָאָעָשׁ שִׁינְקִיָּט אַיְרָעָ לִיגָּט אִין צָאָפָּהָר. עָר אַזְוֵי בְּלָאָנָד, דָּעַר צָאָפָּהָר, וַיְיַי. עָר גַּלְאָגָעָט מיט דָּעַר וַיְיַסְעָר גַּאֲלַדְקִיָּט פָּוָן קָאָרְעָנָעָזְגָּעָן.

איך מיט רַיְיָלָעָן זַעְגָּעָן אִין אַיְינָן עַלְטָעָר. זַעְטָאָוִיס, אָוָן לְפָבּוֹד דָּעַם נִיְיעָם גּוֹט הַאָטָעָט מִעְן רַיְיָלָעָן פָּאָרְגָּעָסָן צַו קוֹפְּנָן שִׁיךְ.

שְׁפְּרִינְגָּט זַי אָוְנְטָעָר בְּאַרוּוֹיס אַוְיָפָן שְׁטַעְכִּידִין «שְׁוּוֹרָר». פָּוָן צַיְּיט צַו צִיְּיט הַוִּיבְּט זַי אָוְנְטָעָר אַ פָּוָס אָוָן קִימִיט זַיְּ.

רַיְיָזָל דָּעַט אַזְוֵי וַיְיַי דִּי מְאָמָע אַיְרָעָ : פְּאַמְּעַלְעָךְ, פָּוָן הַאָרָךְ אָרוּוֹיס, מיט אַ שְׁטִילָעָר הַכְּנָעָה, וּוְאָס נַעַמְתָּזְיָךְ, מִן-הַסְּתָמָם, פָּוָן דָּעַר לְיִמְעָנָעָר פְּאַדְלָאָגָעָ, אַזְוֵי וַוְעַלְפָעָר מְרַדְכִּי-מְעַנְדֶּלֶט מִיט זַיְּן הַזְּיוּנָד הַקְּפָּבָן אַלְעָזָיְרָן גַּעוֹאוֹיָנָט.

אַיְצָט שְׁטִינְיָעָן שְׁוִין אַלְעָזָיְרָן אַזְוֵי דִּי בְּרִיטָט, שְׁטִינְיָעָן שְׁטִיגָּן, וּוְאָס פִּירָן אִין וַיְיַסְעָן פְּאַלְאָצִי אַרְיָין מִיט דִּי בְּלוֹי-גַּלְאָגָעָן-דִּיְקָע שְׁוּבָּן-טִירָן. רַיְיָזָל זַיְנָעָר שְׁוּעָסְטֶעֶר אָוָן בְּרִידְעָר זַעְגָּעָן אַרְיָין דָּאָרָט דִּי עַרְשָׁטָע. אַיְטָע מִיט בְּרַוכָּן זַעְגָּעָן שְׁוִין אַרְיָין וַיְיַגְּזָק. אִין דָּרוֹיסָן זַעְגָּעָן נַאֲר גַּעְלִיבָּפָּן אִיךְ מיט רַיְיָלָעָן.

זַעְגָּט צַו מִיר רַיְיָזָל :

— מְעַנְדֶּלֶט, דַו הַאָסָט לִיב בְּלַזְמָעָן ?

עַנְטָפָעָר אִיךְ :

— וּוְאָס הַיִּסְט ? כַּחֲאָב נִשְׁתָּאָרְיָין אִין כַּחֲאָב נִשְׁתָּאָרְיָין.

נַעַמְתָּזְיָךְ רַיְיָזָל אַן פָּאָר דָּעַר הַאָנָט אִין זַעְגָּט :

- קים, וועל' איך דיר עפעס וויזון.

זי פירט מיך אויף יענער זיט פאלטצען. דורך אלטע טאג-פאלן און הויך-פארריסענע לייפע-בוימער. זי פירט מיך וויטס ארפאפ, אייבער א שווארצן, פיכטן וועג, וואס איז גלייך אויסגע-שנטן, איזוי ווי די אלעלען אין אונזער שטאַטישן, ניעט גאָרטן. דאָ עפנט זיך פאר אונז אויך א גאָרטן, א קילער, מיט א סָק שאָטן, מיט געדרייטע וועגן און מיט א צוּווִי-דרַּרְיִי הילצערנע בענק, האָלְבָּ-אָפְּגָּעְבָּרְקָּעְנָּעָּ, אויף וועלכע די צייט האָט זיך אָפְּגָּעְזָּצָּט מיט א גראַינְעָר, פֿעַטְעָר פֿאָרְעַלְטָרְקִיטִיט.

רייזל פירט מיך נאָך וויטער, בײַזן סָאמָע אַוְיסְלָאָזְנוּ פֿוֹן גאָרטן. דאָרטן בוינט זיך איז דער קָרָם אָן אלטע אלטָאנָע פֿוֹן בּוֹשָׁצָּע-צְוּוִיָּגָן גַּעֲפְּלָאָכָּטָן, דּוּרְכוֹזָגָעָן די זוֹן, אָ גַּעֲקָעְטָלְטָעָן. כָּאָפָּט זיך אָמָּאָל אַרְיָין אויף אָרגָע אָפְּרוֹעָן.

דאָ אָרוֹם דער דָּאָזְנָעָר אלטָאנָע, וויזט מיר רַיְזָל עַמְלָעָכָע שְׂמָאָלָע בּוּיטָן, גָּלִיךְ פָּאָרוֹיִיטָע, מיט גַּעֲוִיקָטָן אָן שְׂטָעְקָעְלָעָן, וואָס שְׂטָאָרָצָן אָרוֹיסָס פֿוֹן דער ערְד.

- דָּאָס זענָען בלומָעָן - זָאָגָט רַיְזָל - "אַסְטָרָאָזְנָעָן", טָרָעָט נִישְׁתָּאָרוֹף. יָעוּ דָּרְיָטָע דָּאָרט, זָעָט, - זָעָנָעָן רַויְזָן. אַצְּנוּד זענָען זַיְהָ נָאָךְ קָלִיָּן. שְׁפָעָטָעָר וּוּלָן זַיְהָ אַוְיסְוָאָקָסָן גַּרְוִיטָע, שְׁיָנוּעָ. דָּאָס וּוּאָקָסָן פִּיאָלְקָלָעָס - ווּזְיָזָט זַיְהָ נָאָעָנָט בּוּי אַוְנוֹזָעָר טָרִיט טִיךְ-סָאָמָעָטָעָן פֿינְטָעָלָעָךְ - זַעְן, וּוּי בּוּלְיָי זַיְהָ זענָעָן. הָאָסָט שְׁוִין גַּעֲזָעָן אָמָּאָל אָזְוַלְכָעָבָלְיָמְלָעָךְ? אָן יָעָנָעָן דָּאָרט, אָן דָּאָרָזָיָט, די בעכְּרָלָעָךְ - רַוְּפָט מָעָן: טָלִיפְּאָנָעָס.

די דָּאָזְנָעָר רַיְזָל, וואָס רַנדְטָפְּאָמְלָעָעָן, אַזְוִי וּי וּוּאָלָט זַיְהָ גַּעֲשָׁעָמָט, רַעֲכָנָט אָוִס אָלָעָגָעָן פֿוֹן אָלָעָגָעָן בּוּנוֹאָ-

נוּן ווּוִיסָט זַיְהָ דָּאָס אַלְצָן? וּוּרְרָה האָט עַס אִיר גַּעֲזָגָט? מִיט די בְּאָרוֹוִיסָעָ פִּיסָּ, אָ גְּרַינְגָעָ אָן אָ גַּעֲנִיטָעָגָיִיט זַי צְוּוִישָׁן. די בּוּיטָן, אָ טָרִיט אִיבָּעָר אָ טָרִיט, אָ שְׁפָרִיאִין אִיבָּעָר אָ שְׁפָרִיאִין. - מִיר האָבָן - זָאָגָט זַי - אָן "אָגְרָאָדָנִיק", אָן אִיגְּגָעָנָט. עַר האָט זַיְהָ גַּעֲדִינָט בּוּיִם אָלָטָן פְּרִיזָן, דּוּרְנוֹאָךְ בּוּי דָּעָר פְּרִיצָתָה, וואָס האָט פָּאָרְקוּיְפָט דָּאָס גּוֹט דָּעָם טָאָטָן. עַר גַּיִיט אָוָס בּוּי די בּוּלְמָעָן. עַר זָאָגָט, דָּעָר אָגְרָאָדָנִיק, אָן די בּוּלְמָעָן - דָּאָס זענָעָן.

זינגע אינטיקלאן. וווען נישט די בלומען, זאגט ער, או וואס וואלט
איט געטוויגט דאס גאנצע ליעבען?
אווי' דערציאלית ריזול וועגן אלטן אגראלטניק, און אליגין
קוקט זי אויף מיר מיט איר בלוייער, פאָרדראָמלטער פֿיכְטְּקִיט
אין די אויגן. זי קוקט אווי, או איך שעם מיך מיט מײַן שטאָ-
טישקייט, מיט מײַן גָּרְנִישֶׁת וויסן.
מענדל דער מומע נעmis קען זינגען, רײַזֵל מְרַדְכִּי-מְעַנְדָּל
חאָט לַיְבּ בְּלֹמְעָן, און וואס האָפּ אֵיךְ?
בי אוננו אין שטוב וועגען קיין בְּלֹמְעָן נישטָאָ. זי' זעגען
קיינמְאָל נישט געווען. בי אוננו אווינַן פֿעַנְסְּטָאָר שְׂטִיטִיט אָן עַרְדָּעָ-
נער טאָפּ מיט פֿאָגְגָע, דיקע בלעטער, פֿאָרְשְׁטוּבְּטָאָ. וואס ווילען
זיך בי' די ראנְדָן פֿוֹן אַלְטְּקִיט אָן פֿאָרְטְּרִיקְנְטִיקִיט. פֿוֹן די
דאָזְיַעַט פֿאָרְשְׁטוּבְּטָאָ בלעטער שנְיִידָאָ דער טאטָע צִיבְעָלָעָס צָו
זַיְעַן קְרָאָנְקָן פּוֹס. דאס וועגען די בלומען, וואס איך האָפּ געזען
און וואס איך קען.

און אָוָרִיךְ גַּעֲשָׁמוּעָט. צָו וואס דָּאָרָךְ אָזָא יְוָגָגָל, וְיִ אֵיךְ
בלומען? וואס האָט מען פּוֹן זַי? צַיְעַ נישטָאָ, אָז יְוָדִישָׁע יְוָגָגָל
זַיְעַ עַפְעַט פֿעַלְן אָן בלומען! נישט מעָר, רַיְזָל אָז אַמִּידָאָ.
זַי הָאָט פְּלִימְתָּה גַּעֲוָאִינְתָּן אוֹיףּ אַ שָּׂאָסִי צּוּוִישָׁן חִימָל אָן
טָאָפְּלִי-בּוּיְמָעָר, אָז פֿוֹן דָּאָרְטָן, מַזְזָאָן, שְׂטָאמָט דאס אִיר
מְבִינָות אָן אִיר לִיבְעַ צָו בלומען. זַי ווַיְוַזְתָּ
רַיְזָל דָּעָרְצִיאַלְטָן מִיד נַאֲךְ אַסְךְ וועגן די בלומען. זַי ווַיְוַזְתָּ
מִיד אָן יְעַנְעַ, וואס זַי אַלְיִין האָט פֿאָרוּצָט אָן זַי אַלְיִין הָאָדָעָ-
וּוָעַט זַי. אִיךְ חָעֵר שִׁין נִשְׁטָאָ רַיְזָל. אָךְ וואָט שְׂוִין גַּעֲוָאִילָט
זַיְעַן דָּאָרָט אָין פְּאָלָאָץ אָן זַעַעַן, וואס אַיְבָּוּזִינִיק טָוָת זַי.
דָּעָרְהָעָלָט זַיְעַט טָאָקָע אַ קּוֹל פֿוֹנְדִּעְרוּוּיְתָנָס:
— רַיְזָל! רַיְזָל!

— כְּגַיִ שְׁוִין, מַאֲמָע — עַנְטָפָעָרָט רַיְזָל מִיט אַ צְוָאָמָעָ-
גַּעֲקְנִיְּתָשָׁט פּוֹנִים אָן נֻעְמַט מִיד אָן בְּיִ דָּעָרְהָאָנט.
— זַעַעַט — צִיט זַי אוֹיס אַ פֿינְגָעָר — דָאָרָט אַרְאָפּ-צָו-צָו
לִיגַט אַ סָּאָר. דָאָרְטָן ווּאָקָטָן באַרְגָּעָס מִיט עַפְלָ, מִיט קָאָרִישָׁן. פֿוֹן
כל-טָוָב ווּאָקָטָן דָאָרָט. אָן דאס אַלְיִין אַיְזָן אַגְּזָוּלָס? דַו וְזִוְיסָט?

אֲוֹדָאִי וּוַיִּסְאֵם אֵיךְ. וּוֹעֵן ס'וֹאָלֶת נִשְׁתַּגְּהַגְּוָעָן זִיְּעִירָס, וּוֹאָלֶט
אֵיךְ נִשְׁתַּגְּהַגְּוָעָן מִיר אָזְוִי גִּינְן פְּרָאנְק אָזְן פְּרָיי אַיְבָּעָרָן גָּאנְצָן
גּוֹט אָזְן קָוָקָן, וּוֹ נָאָר אַ וּוַיְנָקָל.

אֲזָּצָן אַיְזָן מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָס. דִּי בְּלוּמָעָן דָּאָרָט, וּזְאָס דָּעָר
אֲגָּרָאָדָנִיק הַאָגָּלָט פָּאָר זַיְנָע אַיְינְקְלָעָן, זַעַנְעָן אָוִיךְ מִין פָּעַטְעָרָס.
דָּעָר בְּעַסְטָעָר סִימָן – אַט זַעַנְעָן מִיר אַלְעָעָגָע גַּעֲקָומָעָן אַנְקָוָקָן אָזְן
אַנְקָוָעָלָן פָּוָן מְרָדְכִּי-מְעַנְּדָלָס עַשְׂרִיות. דִּי מְוֻמָּע נְעִמָּי מִיטָּן פָּעַטְעָר
בָּן-צִיוֹן זַעַנְעָן אָוִיךְ גַּעֲקָומָעָן. צָוְ-פִּיס, נְעַבָּר, גַּעֲגָגָגָע אַזָּאָט
מַהְלָךְ וּוְעָגָס.

זַיְיָ וּצְאַנְצָן טָאָקָע אִיצְטָן אַיְזָן וּוַיִּסְעַן פָּאָלָאָז בְּרִיְּטָלָעָן צָעַלְיִיגָּט
אוֹיְףָן וּוַיְיכָע, אַלְטָ-פְּרָעָנְקִישָׁע פָּאָטְעָלָן מִיטָּהָיָע אַנְלָעָנְגָן זַיְיָ
קָאָפָנוֹס. פָּעַטְעָר בָּן-צִיוֹן פְּרִיכִיכָּת שָׁוּעוֹר. עָרָ וּוַיִּשְׁתַּחַת דִּי גְּרוּסָע
טְרָאָפָנוֹס שָׁוֹוִיָּס פָּוָן שְׁטוּרָן אָזְן קָוָקָט זַיְיָ דָּעְרוּוּיָּיָן אַרוֹת.
סְאיָזָן דָּאָגָע פָּאָרָאָן אַסְטָקָע זַיְיָ זַעַנְעָן אָזְן נָאָר מַעַר צָוְ פָּרָעָן.
אַזְעָלְכָע שְׁטוּבָן מִיטָּהָיָע אַזָּאָט וּוַיִּרְשָׁאָפָט הָאָט נָאָר קִינְגָּעָר
פָּוָן אָזְנוֹן נִשְׁתַּגְּהַגְּוָעָן אַנְגָּעָקָוּקָט. אַוִּיסְטָרָע אָפָשָׁר דָּעָר טָاطָעָ מִינְגָּעָר,
וְאָס אַיְזָן גַּעַוָּעָן אַנְפָטָע אַיְנָגִיעָר אַיְזָן פְּרִיצִיכִישָׁע הַיִּהְיָה.
– סְאָלִיעָט – זַאָגָט עָרָ – אַיְזָן עַמָּ, נִשְׁתַּחַת קִינְגָּעָר שְׁטוּבָן,
סְאָלִיעָט מִיטָּהָיָע טָוְנְקָעָלָע סְוּפִיטָן, גְּרוּסָע, קִילָּע.

„פָּאָקָאָיָעָס“ אַזְעָלְכָע מִיטָּהָיָע, וְאָס גִּינְעָן נִשְׁתַּחַת, נָאָר
שְׁטִיְּעָן זַיְיָ גָּלָאָט אָזְוִי אַונְטָמָעָר גַּלְעָזָעָנָעָן קָלָאָשָׁן, אוֹיְףָן הַוִּיכָּע,
טוֹנְקָלָ-גַּעַשְׁנִיצְטָעָ, קָאָפְּלָעָנָע אַוְוּוֹן. „פָּאָקָאָיָעָס“ מִיטָּהָיָע וּוַיִּטְ-פָּאָרָעָ
וְאַרְפָּעָנָע הַעֲרָנָעָר פָּוָן הַרְשָׁן אַיְבָּעָר דִּי טִירָן, מִיטָּהָיָע אַוְסָגָעָ
שְׁטוּפָטָע פִּיגָּלָ, וְאָס קָוָקָן אַבְּאָפָט מִיטָּהָיָע, גַּלְעָזָעָנָע אַוְגָן
פָּאָרְחִידּוֹשָׁט אַיְזָן צָעַטְוּלָט.
אַט הָאָט זַיְיָ אַזְוּקָעָגָע שְׁטָעָלָט אוֹיְףָן אַנְפָטָמָדִישָׁ גַּעַ
שְׁנִיצְטָעָר, פְּרוּנָעָר שָׁאָנָק אַנְדָּלָעָר (דָּעָר טָاطָע זַאָגָט, אָז ס'אָזָן
אַנְדָּלָעָר) מִיטָּהָיָע אַפְּרָדְרִיטָן, הַארָטָן שְׁנָאָבָלָ, אָזְוִי וּוַיִּ אַיְזָן
זַעַרְנָעָר הַאָקָ.

עָרָ הָאָט זַיְיָ אַרְאָפָגָעָבוֹיָגָן, דָּעָר אַדְלָעָר, אַיְנָגָעָסָן זַיְיָ
מִיטָּהָיָע פָּאָזָוָעָס אַיְזָן דָּעָר שָׁאָנָק, צַעְנוּמָעָן אַפְּאָר פִּיגָּלָ, וְאָס
פָּאָרְדָּעָקָן מִיטָּהָיָע זַיְיָע צְעַשְׁפְּרִיטִיקִיט אַהֲלָבָע וּוָאָנָט. אָז אַט,

שווין אין א מינוט ארום, וועט ער זיך מיטן גאנצן אימפעט געבען
א הוי אונטער, לאיז און פענסטער ארײַן, א האק אויס די
שוויבן אווז. פיו אין דער וואלט אַרײַן....

— איז דאס טאָקען אָנְדַלְעַר ? ווַיִּשְׁתַּחֲזֵק "פָּעוֹנוּ", אוֹ סָאיַן
אָנְדַלְעַר ?

— וואס דען איי עט, א האן? — גדלוות זיך דער טאמען —

או מען זאגט דיר און אַדְלָעֶר, איז אָן אַדְלָעֶר.
מיין טאגט פִּילְטֵס זיך אַיִן דִּיאָזִיק שְׁטוּבָן, ווֹי אָן אַיִיגָעַ-

עטמי. דא, דאכט זיך, האט דער טאטע א' חלק. ער אין דאר איז אונטפעס אן איינזיגיער אין פריליצישע הייה, האט ער זיך דאר שווע

אַגְּגָעֹזָעַן אֵין זִין לְעַבְנָן מִיט פֶּרְצִישׁע שִׁינְקִיִּטָּן. וּזְאָס פָּאָר אָ-
אַלְעָא שְׂפִילְט דָּאָרְט בֵּי אִיט עֲפָעָס אָן אַדְלָאָר.

עיר ווילט טאקט. עיר זונגעט מביגנות. עיר וויאזט אלרטס קראלאות.

את פירט מען אונז אנטוקון טישן: ברוון-דויטלעבע זענען
יי, אייער-מעסיק געפערעטמע, מיט אויסטגבויגענע, בייכיקע פיס,
עפלאכטן אוין געניפט פון היינטן. קאנפֿעדעס מיט האלב-גע-

טונקל-פֿאָרגָאַלְדִּיקְטָע שׁוֹפְּלָאָזֶן, מֵיט אַפְּגָלְעָבְטָע, **טַונְקָל** אַמְּרָעָס בַּיִּי דַּי שְׁלִיטְלָע-לְעַכְרָע.

עריגען אבדערש וויזט מען איזו א סאליע, א פיר-קאנטיקען. דרייל אַבְּגָעֵן, שיין-געוויטען פֿעַנְסְטֶעֶר אין דער זונ אַרְיִין.

אַיְזָן דער בעליך וויסס, די פֿאַדְלָאנְגָע – גַּעַל ווי וואקסן, צוֹזָן-
אַונְגַּעַשְׁטָעלַט אָוֹן צְוֹזְעַמְנָגְעַקְלָאָפְט פֿוֹן קְלִינְגָע בָּאוֹנוֹנְדָעַרְעַע קָעֵם-

וְזַעֲנָתִים. זֶה וְעַבְדָּן - הַעַל-בְּלֵי עַמִּים גַּלְעָן עַבְדָּן, שְׁמַעְלָן לִי-סְפָרְלָן
אַבְטָרְדָּן. אַבְטָרְדָּן בָּעַלְיק.

אויף די ווענט הענוגען דיוונגעס. ביליכע זענען זיין, שווין, קפוגעדיינטער, פון מלך סאָבִיעַסְקִיטֶן, מיט שמאָל-אַיסְטַּזְוִיגְעָנָעָן, טהיציאַנְטוֹן הײַט. מיט ווֹיְגֵיבָר אַין ברײַט-אַוְטְּגָּעָדָעָן קלידיאַר.

מייט מאנסלייט אין וויסע זאגן, אין וויסע שייטלען מייט צעלעלען פון היגטן.

אן אויסטערלישער עולם, א פארשטעטלער, מווזין.
די אונגע משפחה שטיט מיט פארהידושטע איגן: וואז
זענען דאס פאר א מענטשן? וואז מאכן זיי עפעס פון זיך ל'י-
טיש געלעכטער?

דאכט זיך, איז פערער בן-צ'וין איז שווין יא א שטיקל וועלט-
מענטש. ער איזן איז אינגייר איזן מאגיסטרקט, ער קומט א סך
מאָל אין דער גובערניע אַריין, פונדעסטוועגן הויבט ער נישט
אן צו פארשטיין, וואז דיזוקע דיוואָאנעס באַטיטין.
מיין טאטע וויסט יא. ער זאגט, איז דאס זענען אַזעלכע
פארטראָטן. פארצ'יטנס, זאגט ער, האבן זיך די שררות געלאָזט
מאָן פארטראָטן אויף דיוואָאנעס אַשטיגער, ווי מען לאָט זיך-
היינט מאָן "פֿאָטָאָגָרָפָן". איזן דאס, וואז זיי גיינען אַזיך אויט-
טערלייש אַנגעטן, איזן אַסְמָן, איז ס'איין בי זיי אַבָּא. ווי
רוֹפָן עס "קָאָרְנוֹאָוָאָל", רופן זיך עס. דעםאלט, זאגט דער טאטע,
איין אַ צִיִּיט, ווען די שררות מיט זיירע וויבער פארנָאָוָאָל
אייך פארשטיי דעם טאָטן אויסגעצ'יכט. דער קָאָרְנוֹאָוָאָל
איין בי זיך אַשטיגער, ווי בי אונז יונָן-פּוֹרִים. מַן-הסתם האבן
זיך אויך געהאט אַהֲן הרשע.

די מאָמע אַבעער פֿאָרְצִיט מיט דער נאָז.

— ס'איין נישט — זאגט זיך — קײַין קָאָרְנוֹאָוָאָל אַזן ס'איין גָּאָר-
ニישט. נאָר זיך האָט אַמְּלָאָל גַּעֲלִיעָנָט אַבְּיכָל, שטיט דָאָרט גַּע-
שריבָּן, אַז אַזן נאָפְּאָלָעָנס צִיִּיט זענען אלע מענטשן געַאנְגָּעַן
אווי אַנגעטן. דער אַרְעָמְסָטָעָר, זאגט זיך, האָט געהאט זיך אַיגָּנָס
אַזָּא הוונט מיט אַזָּא וויס שיטילן.

— אַ נְפָקָא מִינָה, שווין — מישט זיך אַרְיִין פֿעָטָעָר מְרָדְכִּי-
מענדָל — כַּעַל עס סיַיְ-וּיְ-סִיְ אַרְאָפְּוֹאָוָרָפָן, ס'בָּאַשְׁיָנוֹגָן. זעפס
בעסער די בעטן, וואז שטיען דאָ.
טאָקָע שינע בעטן. אַנדְרָע גָּאָר, ווי אַזָּא אלע שטובן פון
אַונְזָעָר שְׂטָאָט. רְוִיטְלָעָר-בְּרוֹין זענען זיך, נִידְרִיך-גַּעַזְעַטָּע, בְּרִיטָע,
מייט אַ טּוֹנְקָל-גַּעַלְדָּעָנָם בְּלִישְׁטָש אַזן די ווַינְקָלָעָן.

— ווערט מיר גלייבן — רופט זיך אן די מומע חנה צו מײַן מאמען — ס'אייז מיר שווער אנטשלאָפֿן צו ווערט אין אָז אַבעט.
— מאָגָוֹיִינְס זיך צו — ענטפֿערט די מאָמָע מיט אָזָא נָגִי-
דִישָׁעָר זִיכְעָרִיקִיט, אָזָוי וּזְוּ וּזְוּ אַלְעָא אַירָעָן יַאֲרָן גַּעַשְׁלָאָפֿן
נָאָר אַין אַזְוַלְבָּעַ בעטן.

— בי מײַן ערשותן מאָן, זַאָל זַיְין אַפְּגָעָשִׁידִיט — גִּיט זַי טַאָקָע
גַּלְיַיךְ צו — האָט וּוַיְינִיק גַּעַטְלָט, כִּיאָזָה אַבְּבָן אַזְוַלְבָּעַ בעטן. אָז
מְאיַז אַרְיִינְגַּעַקְוּמָעַן צו מיר אָזָן מֵיהָאָט גַּעַוְן די מעשענע קְלִיאָמָ-
קָעַס ...

אַיך הַעֲרָב נִשְׁתָּטוּ, וּזְאָס די מאָמָע דָּעַרְצִילָט דָּאָרָט וּוַיְיטָר.
אַיך קוֹק מִיךְ אָרוּם אָזָן וּוְילְ זָעַן, צַי דָּאָז וּנְעַן אַיך דָּאָז מַעַשְׁעַנָּ-
קְלִיאָמְקָעַס.

אוֹדוֹאי זַעַנְעַן זַי דָּאָז. זַיְיַ זַיְצַן אַין די הוֹיכָע, וּוַיְיטָר טִירָן
מִיט אַרְאָפְּגָעָלְאָזָוטָע קָעַפְּ. זַי זַעַנְעַן מַאָט, גַּלְאָנְגָּזָן נִשְׁתָּטוּ. לְוִיט מֵיַּן
מאָמָעַן דָּאָרָפְּן מַעַשְׁעַנָּעַ קְלִיאָמְקָעַס גַּלְאָנְגָּזָן.
— מעַן דָּאָרָף פָּאָרְכִּיפְּטָן — פָּאָרְעָנְטָפְּעָרָט זַיך די מַמְּעָע חָנָה —
סְאיַז דָּאָסְסָ צַוְּתָן. מעַן דָּאָרָף נָאָך אַרְיִינְגִּיגָּן אַין אוֹצָר מִיט
גַּעַלְטָן.

מַמְּעָע חָנָה וּרְעַדְתָּ וּוְעַגְּן גַּעַלְטָן. זַעַנְעַן אַין אוֹצָר מִיט גַּעַלְטָן.
זַי זַעַגְּטָ עַט דָּוָאִיק, גַּעַלְאָסָן, אָזָוי וּזְוּ זַי וּזְאָלָט זַכְּעָר גַּעַוְונָן, אָז
הַיְּינְט-מְאָרְגָּן וּזְעַט מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל בְּרַעְגָּעָן אַירָעָן דָּעַם גַּנוֹאָזָן אוֹצָר
מִיט גַּעַלְטָן.

אוֹן אָפְּשָׁר ... אוֹיף מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּלָן אַיז אַלְיךְ צו גַּלְיַיבָּן.
פָּעַטְפָּר בָּזְן-צִיוֹן האָט פָּסְדָּר גַּעַשְׁוִוִּיצָט. עַר האָט נִשְׁתָּטוּ אַרְאָפְּ-
גַּעַנְעַמָּעַן דָּאָס וּוַיְיסָע נָאָז-פָּאָטְשִׁילְכָּל פָּוָן נַאֲקָעָטָן, רַוִּיטָן קָאָפְּ.
די מַמְּעָע נָעַמִּי האָט הַאלָּב-צּוֹגָעָמְרוֹזְשָׁעָט די אָוִיגָּן. פָּוָן אִירָעָן דִּינָא,
יַחְסִינְשָׁע לִיְפָן אַיְן אַרְאָפְּגָעָפְּאָלָן פָּאָמְעָלָעָךְ אַין צַעְצִוְגָּן:
— מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל!

— הָע ?

— האָסָט דָּאָס אָנוֹן גַּעַזְלָט דָּעַרְצִיְּן, וּזְאָזָוי דַּו בִּיסְט גַּעַ-
קָומָעַן צָוְטָן, וּזְאָזָוי ?
אַבְּעָר מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל האָט, וְעַט אָוִיס, נִשְׁתָּטוּ דָּעַרְהָעָרט.

— קומטס! — האט ער בריטעלעך א פיר געטנון מיט דער האנט און אויפגעשטעלט זיך פון וויכן, טיפן פאטעל — לאַמִּידָרְבֶּסְטָל אַרוֹיסְגּוֹיִן. עטס האט דאָר נאָך גַּאֲרַנְשֵׁט גַּעַזְעָן. די "וּוִיִּה."

עד האט אַקעט געטונן מיט דער האנט די זיידענע באָר
אויף דער לינקער זײַט, מעשה מלך אַחשׁוֹרֹשׁ, ברײַט אויפֿגע-
פְּרָאַלְטַּדְּ גַּלְעֹזֶרְנָע טִיד אַוְן אַרוֹסְגַּלְאָצָּותְּ די גַּעֲסָטְּ «בְּאַשְׁגָּנוּן»
דאַס גַּרְוִיסָּע פַּאֲרָמְעָגָן, וּואָס עד האט אַיְינְגָּה אַנדְלָט.

אוֹזֵן פְּאַלְעָן גְּעוּוֹן וּוֹאָס צִוְּעָן. סְהִיסְטָם, גְּעוּוֹן אִין אַמְּלָאָל, בְּבִים אַלְטָן פְּרִיזָן. בֵּי דַעַר לְעַצְטָעָר פְּרִיצָה אִין אָפְשָׁר אוֹיךְ גַע-וּוֹן. הַיְנַט אִין דָא קַיְינַן סְקָנַישׁ גַעֲלִיבָן. פּוֹיטָן אָוִיסְזָעָן, לַיְיטָן פְּאַרְנוּם, הַאֲטָדָס גּוֹט אִין דָרְיוֹסָן אוֹיךְ בַּאֲדָרָפֶט פָּרָמָאנָגָן כְּכַאֲטָש אָזְוִי פְּילָ שִׁינְקִיָּט מִיטָאָזְוִי פְּילָ רִיכְקִיָּט, וּוֹי דַעַר פְּאַלְעָן אַינְיָעוּוֹנִיבִּיק.

אין א גוּט, ווַיִּסְתֶּן מֵעָן, זֹבְּגָעַן דָּא שְׁתַּאלָן מִיט פַּעַרְד, מִיט
אָונְ אָקְסָן. עַס דַּאֲרָפָן זִיךְ אַרְוּמְדְּרִיעַן אַוְפָן הוֹיךְ חַזְירִים מִיט
קַלְיִינְגָּעַן חַזְירִים לְעֵנָר, הַגְּנָעָר, אַינְדִּיקָעָס. קַאְטַשְׁקָעָס.
מִין טַاطָּע וְזָגָט, אָז סְדַּאֲרָפָן זִיךְ אַוְיךְ אַרְוּמְדְּרִיעַן אַצְוַיִּי-
דְּרִיעַי פָּאוּס, מִיט בְּרִיאַת-צָעַנוּמָעָן, גַּבְּרִישָׁע וְוַיְידָלָעָן, וְוָאָס אַין
יעַדְעַר פַּעַדְעַר פָּוּן זַיִּי דָא אַזְוָן מִיט אַלְבָנָה. זַיִּי דַּאֲרָפָן דָּא

וּי אַוִיסְגָּעֵלְיִידִיקְטָעַ לְאַגְּלָעַן. עַס וּנְגַעַן נָאָךְ גַּעֲבְּלִיבָן דִּי אַפְּגָעָ-
טִילְטָעַ וּוְעַטְלָעַךְ צֹוִישָׁן דִּי וּשְׂלָאַבָּעֶסֶת.
דָּעַר רִיחָ פָּוָן וּוְאַרְעָמָעַן בְּהַמָּהָשָׁן מִיסְטָ אַיְן שְׁוִין, וּוְיִזְטָ-
אוֹיסָ, לְאַגְּגָ אַרְוִיסָּ דָוְרְכָן גַּעֲלַעֲכָרְטָן דָאָךְ אַוְן דָוְרָךְ דִּי צֹוִי-
טִירָן, וּוְאָסָ הַעֲנָגָעָן מִיד אַדְאָפָ אַוִיפָ לְוִוְעָזָוְוִיאָסָעָם.

גַּעֲבְּלִיבָן זְגַעַן צֹוִיָּ פָּעַרְדָּלָעַן מִיטָ צֹוִיָּ קִיעְלָעַן.

אַט דְּרִיְיט טַאֲקָעָ אַרְוִיסָּ דִּי מַעְלָקְנְדִּיקָעַ קוֹ אַיְרָעָ פִּיכְכָּטָע
שְׁוּאַרְצָעַ נַאֲזְלַעֲכָרָ אַוִיפָ דִּי גַעַטָּ. פָוָן פָּעַטָעָרָ בְּנָ-צִוְוָנָסָ וּוְיִסְטָרָ
צְעַשְׁפְּרִיְיטָעָרָ בְּאָרָד בְּוִיגָטָ זִי אַזְוָעָקָ סְפָנִיםָ. אַוִיפָן טַאֲפָן מִינָעָבָ
קוּקָטָ יִי פְּאַרְחִיוֹשָׁטָםָ, אַזְוָיָ וּזְיִי וּוְאַלְטָ אִיםָ שְׁוִין אַמְּאָלָ גַעַןָן.
מִיר וּוְיִזְטָ זִיךְ אַוִיסָ, אַזְזִי וּוְכָטָ דָאָ אָ בְּאַקָּאנָטָ פְּנִיםָ, אָ
הַיְמִינָשָׁן מַעֲנְטָשָׁ.

אַט הַאָטָ זִי אַנְגָעַשְׁטָעַטָ אַוִיפָ מִיר אַיְרָעָ גְּרוּיסָעָ, פְּאַרְחָוְיִינְטָעָ
אוֹיגָןָ. נִשְׁתָטָ אַנְדָעָרָשָׁ, נָאָרָ זִי בְעַטָּ מִיןָ, כִּיאָלָ אַרְוִיסְיָאָןָ דִי
קְלִינְגָעָ, דְּרָאָבָנָעָ פְּלִיגְעָלָעָ, וּוְאָסָ הַאָבָןָ זִיךְ אַוִיסְגָּעָלִיבָןָ אַמְּקָומָ-
מְנוּחָהָ אַיְן דִי וּוְינְקָלָעָן פָוָן אַיְרָעָ וּוְיִטְלָעְכָטָשָׁרָ.

אַיְךְ פְּרוֹוָ אָפְאַכָּעָ טִוָּןָ מִיטָ דָעַרְ האָנָטָ פָאָרָ דָעַרְ קָסָ פְּנִיםָ,
אָבָעָרָ זִי בְוִיגָטָ אַזְוָעָקָ פְּקָאָפָ נִישְׁטָ-צּוּפְרִידָןָ.
— נִיטָעָ! — דָאָכָטָ זִיךְ מִירָ, וּזְגָטָ זִיךְ — אַזְזִוְ וּוְיִיסְטָ נִישְׁטָ,
וּוְאָסָ אַדְ מִיןָ, אַזְסָאַיְןָ גָּאַרְזִישָׁתָ דָאָסָ, וּוְאָסָ דָוְ זַעַטָּ.

— אַמְּאָלָ בְּיִי דָעַרְ פְּרִיצָהָ, זְגַעַן דָאָגְעוּוֹן אָסָךְ, אָסָךְ
שְׁוּוּסְטָעָרָן מִיְנָעָ. גַּאנְצָעָ מִשְׁפָחוֹתָ אַוְנוֹזְעָרָעָ הַאָבָןָ דָאָ גַעֲלָעָטָ
בְּאָבָעָםָ, מַאֲמָעָםָ, קִינְדָעָרָ. אַמְּאָלָ אַיְןָ מַעָןָ וּנְשָׁתָטָנָעָן דָאָ אַיְןָ
שְׁטָאָלָ, צְוֹאָמָעָןָ מִיטָ דִי בְּיִזְעָ פָעָרָ, נָאָרָ אַיְןָ אָ בְּאַזְנָדָעָרָעָ
אָפְאַרְעָעָ, אַיְןָ] אָ גְּרוּיסָרָ, נָאָךְ גְּרָעָסָרָ, וּוּ דָאָסָ שְׁטָאָלָ, וּוְאָסָ
דוּ זַעַטָּ.

אַזְזִוְ מַעָן אַיְןָ אַרְוִיסְגָּעָגָגָעָן אַוִיפָ דָעַרְ לְאַגְּנָעָ זִיךְ פְּאַשְׁעָןָ,
הַאָטָ מַעָן זִיךְ גַעֲשְׁטוֹפָטָ אַיְינָסָ אַוִיפָ סְאַנְדָעָרָעָ — אַזְזִוְ עָנָגָ אַיְןָ גַעַ-
וּעָןָ, אַוְנוֹזְעָרָעָ אַיְתָעָרָסָ וּנְגַעַן אַבְּעָרְגָעְגָגָעָןָ. מַאֲמִירָ אָ וּוּלָטָ
פָאַרְפְּלִיזְטָ מִיטָ אַוְנוֹזָרָ מִילָךְ.
הַיְינָטָ אַיְןָ אַנְדָעָרָשָׁ, שְׁלָאַכְטָעָ צִיְיטָןָ. דָעַרְ אַלְטָעָרָ דּוּשְׁעָדְזִישָׁץָ
אַיְןָ גַעֲשְׁטָאָרָבָןָ וּוְיִטְ פּוֹנְדָאָגָעָןָ. אַיְןָ דָעַרְ פְּרָעָמָדָ עָרָגָעָןָ. עַטָּ

זונען געפֿלִיבּן חובות. האט די פָּאנִי, דעם דושעדיישטס זוויפּ,
ביסלעכּוֹיוֹן אַנגַעַהוֹבּן אוֹיסְפָּאַרְקּוֹפּן אֵין קו אָונַ נַאֲךְ אַ קָּו, אַ
פָּערְדַּ אָונַ נַאֲךְ אַ פָּערְדַּ.

עס זונען געוווען שעפען אוּיךְ. אַזְעַלְכּעַ גְּרוּיסֶעַ, אוֹיסְגַּעַפְּאַ-
שְׁעַטְּעַ, קִיְּלַעֲכִידְקָעַ. מַהְאָטַע גַּעֲשִׂירָן וּוְאַל אָונַ גַּעֲפִירֶט אָוֹרְ-
ירִידִים. דַּעֲרַנְאַךְ אֵין שְׁוִין נִישְׁתְּ גַּעַוְעָן, וּוְאַס צַו פָּאַרְקּוֹפּן, האט
מען דָּאַס גּוֹט אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָעלְטָס אַוִּיךְ לִיצְיָאַצְּעַ.

זונען גַּעַקְוּמָעַן קוֹנִים. אַ טְּקָנוּם. יָוִדְן אָונַ גּוֹיִם. סַאיְ-
אוּיךְ גַּעַקְוּמָעַן דָּעַר דִּיטְשָׁ פְּלִישָׁעַר, עַרְאַר אַיְגְּנָעָר, וּוְאַס אַיְ-
געוווען אַ פְּרַאַסְטָעַר בְּלַעֲכָר, גַּעֲקְרָאָכְן אַוִּיךְ דַּעֲכָר אָונַ גַּעַשְׁמִירָט
זַיִּי מִיטְ רְוִיטָעַר, גַּעֲדִיכְטָעַר פָּאַרְבַּעַ. עַר האט גַּעַוְאַלְטַס וּוְעַרְן דָּעַר
דַּוְשְׁעַדְזִישִׁין פָּוּן דָּעַר "וּוִיסְפּוּקָעַ". האט מעַן גַּעַהְגָּדָלָט, גַּעַדְנוּגָּעַן
זַיִּךְ. מעַן האט גַּעַשְׁרִיגָּן אָונַ גַּעַקְרִיגָּט זַיִּךְ. דִּי אַלְטָעַ "פָּאַנְיִ" האט
גַּעַוְוִינָט, גַּעַזְוָגָט זַיִּךְ מִיטְן פָּאַלְוָאַרְקָעַ, מִיטְ דִּי פָּאַרְאַבְּקָעַעַ, אוֹיסְ-
גַּעַצְאַלְטַס, וּוְאַס סַאיְ אַיְזָן עַמְּצָעַן גַּעַקְוּמָעַן אֵין אַפְּגָעַלְאָזָט אַלְעַ אַוִּיךְ
דָּעַר פְּרִיְ. זַיִּה האט פְּמַעַט וּוְיָאַרְנִישְׁטָס מִיטְגָּנוּמוּן, אוֹיסְעַר אַ
גַּוּנָט בְּלוּמָעַן.

איְצַט אֵין דָאַס גּוֹט גַּעַבְּלָבָן נִישְׁתְּ בְּיִם דִּיטְשָׁ פְּלִישָׁעַר,
נַאֲךְ בַּיְ עַנְעַם דָּאַרטַּ, מִיטְ דָּעַר שְׁוֹאַרְצָעַר בָּאַרְךְ, וּוְאַס הַיִּסְטָ-
מַרְדְּכִי-מַעְנָדָל.

אוּויִ דָּעַרְצִיְּלַט אַן אַלְטָעַר פּוּיעַר, אַ וּוִיסְטָעַר, מִיטְ אַ קָּלִיְ-
לִיּוֹקָעַלְעַ אֵין מַוְילַ. עַר גַּיִיטְ צַוְּיָשִׁין דָּעַר מַאְמָעַן אָונַ מִירַ. עַר
רְעַדְתַּ דָּאַס אַזְוִי, נִישְׁתְּ, חַלְילָה, דִּי קָיְ...

דָּאַרט אַחֲנַצְ-צַוְּ שְׁפָאַנְטָ טָאַקְעַ מַרְדְּכִי-מַעְנָדָל אֵין בִּיְיטַן,
שְׁבַתְדִּיקָן שְׁלָאַפְּרָאַקְ. עַר וּוִיִּיטְ מִיטְ דִּי העַנְטָ אַוִּיךְ רְעַכְטָס אָונַ
אוּיךְ לִינְקָם. עַר האט איְצַט אוֹיסְטְּעַרְלִישְׁ-גְּרוּיסֶעַ העַנְטָ גַּעַרְגִּיגָן,
דָּעַר פְּעַטְעַר מַרְדְּכִי-מַעְנָדָל. צַוְּ עַר גִּיט אַ פִּיר מִיטְ זַיִּ, דָאַכְטַ-
זַיִּ, אָוּ עַר נֻמְטַ אֵין זַיִּ אַרְיִין דָעַם גַּאנְצָן וּוּוִיטָן, לִיְדִיקָן שְׁתָחָ,

צַוְּזַעְמָעַן מִיטְן וּוְאַלְדַּ אָונַ מִיטְן הִימְלַ.
עַר דָּעַרְצִיְּלַט, וּוְאוּויִ דָאַס גּוֹט אֵין אַיְם אַנְגַּעַקְוּמָעַן.
פְּרִיצִים — זַעַגְטַּ עַר — הָאָבָן אִים גַּעַשְׁלָאָגָן אֵין מַקְחָ אַרְיִין. גַּאנְ-
צַע נַעַכְתַּ — נַאֲגַטַּ עַר — האט עַר קִיְין אוּגְגַּ נִישְׁתְּ גַּעַקְעַנְטָ אַוְתוֹן.

עדער קאָפַט האָט אִים געדאָרט: אָון טְאַמֵּר לְאֹזֶת זַיְד אֹוִס אָ
בוֹידעַט? אָון טְאַמֵּר דִּינְגָּעַן אִים דיּ פֿרִיצִים אוֹיס דיּ "וּוִיסְפְּקָעַ"?

אָון טְאַמֵּר דָּאָס אָון טְאַמֵּר יְעַנְצַׁ? בַּיּ סְאַיּ אִים אַיְנְגַּעֲפָלָן
צַׁיְמָאָכָן יַד-אָחָת מִיטָּן דִּיטְשָׁ פְּלִישָׁרָה.

איּוֹ דָּאָךְ אַפְּבָעַר פְּלִישָׁרָה אוֹיךְ נִישְׁתָּ קִין מְפִילְ-קִינְדָּר. פְּלִיאַיְ-
שָׁעַר וּוְילְ אַלְיַין זַיְן פְּרִיזָּן. אַט דָּעַר "בְּלָאַכְּזָוְשְׁתִּינְעַ" (בְּלָעְכָּרָ-
יְוָנוֹג) וּוְילְ זַיְן שְׁרָה אַוְיףְּ דָּעַר "וּוִיסְפְּקָעַ" אָן מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּלָן.
וּוְאָס-זְשָׁע טּוֹט מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל?

נַּאֲרַ וּוְאָס מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל טּוֹט — הַעֲרָ אַיְדָן שְׁוִין נִישְׁתָּן.
רַיְיַילְ אַיּוֹ צְוּגַּעַקְוּמָעַן צַוְּ מִיר מִיטְ בְּלִימְעַלְעַ, מִיטְ רְוִיטְעַ אָן
מִיטְ בְּלוּיעַ. זַיְן זָאָגָטָן, אָזְ דָּאָס האָט זַיְן אַפְּגָעְדִּיסָּן פָּאָרְ מִיר. אָזְ
כּוּוּעַלְ צְרוּיְקְפָּאָרָן אִין שְׂטָאָט אָרִין. גַּזְאָל אַיְךְ זַיְן מִיטְנְעַמְּעַן אָן
אַרְיִינְשְׁטָעָלָן אִין אַ בְּלוּמְעַן-טְאָט מִיטְ וּוְאַסְטָרָה.

מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל דָּרְצִיְּלַט דָּאָרט וּוְיִטְעָר, וּוְאָס אַזְעַלְכָּעָם עַר
הָאָט גַּעַטְוֹן. אָזְ אַיְךְ קָוָן צַוְּ נְעַנְטָר, הַעֲרָ אַיְךְ וּוְ פָעַטְרָ בְּנָ-
צִיוֹן רִיסְטָ אַיבָּעָר:

— נָוָ, אָון וּוְאָס אַיּוֹ גַּוּוֹאָרָן מִיטְ פְּלִישָׁרָוּן?

אַפְּבָעַר מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל אַיּוֹ פְּאָרְבּוּמָעַן מִיטְנָן גַּעַבְן צַוְּ פָּאָרָ-
שְׂטִיְן דָּעַם שְׁכָל פְּיַן גּוֹטָן, אָזְ עַר הַעֲרָתָן נִישְׁתָּן,
וּוְאָס פָּעַטְרָ בְּנָ-
צִיוֹן פְּרָעָגָט.

אַט האָט אִינוֹ מְרָדְכִּי-מְעַנְדָּל אַרְוִיסְגְּעַפְּרִיט פְּיַן הוֹיַת, עַר
גִּיטְ אַוְיפְּסָנִי אַ בְּרִיטִין פִּיר מִיטְ דָּעַר האָנְטָן אַיְבְּעָרָן גַּאנְצָן שְׁתָחָה:
— זְעַטָּס נַּאֲרַ דִּי פְּעַלְדָּעָר — זָאָגָטָן עַר — זְעַטָּס נַּאֲרַ
דיּ עַרְדָּ. סְלִיגְטָן דָּאָךְ גַּאֲלָד דָּאָ בְּגַאֲרָאָבָן. זַיְן וּוְיִיטָן דָּעַן, דיּ
כּאָמָעָס, דיּ פֿרִיצִים-טְשִׁינְעָס, וּוְאָס זַיְן הַאָבָן פְּאַרְמָאָגָט?
אַדְרָבָא, לְאָמִיר זַיְךְ מְטָרִיחָן זַיְן אַבְּיסָל וּוְיִטְעָר, וּוְעַט עַר
אִינוֹ עַפְּעָס וּוְיִזְוָן.

מִיר אַלְעָזְעַבָּן זַיְךְ מְטָרִיחָן. פָּאָר אָונָן שְׁפְּרִיְּיָן זַיְךְ אֹוִס לִיְּ-
דִּיקָעָ, פְּאָרוֹאָרְלָאָזְטָעָ שְׁטִיקָעָר פְּעַלְדָּ, פְּאָרוֹאָקָסָן מִיטְ "פְּאָקוּשִׁי-
וּוּעָ" אָון מִיטְ סִימְנִיס פְּיַן פְּאָרָאִיאָרִיךְן לוֹבָן. מַעַן דָּרְקָעָנָן, אָזְ
דָּאָהָטָן מַעַן שְׁוִין לְאָנְגָּגָ נִישְׁתָּ גְּזִיעָתָ אָון נַּאֲךְ לְעַנְגָּעָר נִישְׁתָּ

געאנערט. דער טאטע מײינער זאגט טאקט, איז ער געדענקט שוין נישט די צייט, ווען דא זאל האבן געווואקסן אביסל תבואה. וואס ושע פאר א גליקן ליגן אין דער דאזיךער ערדי? וואז איז דאס גאלד, וואס מרדכי-מענדל פראלט איז זעדרפוזן? די פיס טראטען אויף וויכער, גלייטשיקער בלטאטע, ס'שטייט א געלע היין אין פעלד. פונוואנגען געמט זיך איז פיבתקייטין זומפען, זעט אויס.

פארשארט מרדכי-מענדל די באָרד:

— חילילחו טאקט די וויכקייט, טאקט די גלייטשיקיט, דאס איז זאַס אמתדייק גאלד, וואס די פרייערדייקע פריצים האבן נישט קיין של געהט איפצ'הויבן.
ס'וויזט זיך ארויט, איז די גאנצע ערדר דאַז אין איז גרווי-ער שטח ליימ. מרדכי-מענדל וויזט אונז א פיר-קאנטיקין, טיף-אויסגעשנויטנען גרוב, איז וועלבן ס'אייז שטיין געבליבן א קאַ-לוושע פאָרבּוֹדִיקט וואָסער. אבער די ווענט פון גרוב, די קאנטן, גלאָנץן מיט פעם, טונקל-ברוין ליימ.

— ס'אייז נישט גלאָט קיין לײַם—זאגט פעטער מרדכי-מענדל — ס'אייז בומל. פּלייש איז עס. ס'אייז אַ ברויט מיט א מעסער.
— פון דעם לײַם—זאגט מרדכי-מענדל—וועט ער מאָן ציגֶת, און דאָכוּוקען, און טעפ. ערדענע טעפ, זאגט ער, וועט ער מאָן קרוגן, וישקעס אויף זויערמילך, אונז... וואס נישט ער וועט דאַז, זאגט ער, אויפשטעלן אַ קויינען. ער וועט דינגען גוים — טע-פערס. ס'וועט אַוועקגין אין ארבעט, וואס די וועלט האָטעס נאָך נישט געווען.

ער בויגט זיך אַראָפּ אין גרוב אַריין און שלעפט פון דאָרט אַרויס אין אויסגעshmירטע, פולע האנט מיטן "גָאָלדנעט" פֿיַים.
— זאָל מען זיך נאָר גוט צוקוין — זאגט ער — ס'אייז דען לײַם? ס'אייז בריליאָנטן, נישט קיין לײַם.

ער טראָגט אונצער די אויסגעshmירטע, פֿאָרְלִיִּמְקַטֵּעַ האָנט אלעמען אין פֿניַם אַרְיַין. די מומע געמי פֿאָרְקוּוּעַטְשׁ מיט צוּווַיַּין גינגער די נאָזְלָעַכְעָר. פֿעַטְעַר בְּנֵ-צִוּן רִירַת זיך צו מיט אַ שְׂפִיַּין פֿוֹן קְלִיְּנָעַם פֿינְגְּעָרַל. דער טאטע מײינער קוּקַט פֿוֹן אַ זִּימַּת, אַזְוַי

גאנצן פנוי.

מיך האט דאס „גאַלדענע“ לִים אויך נישט גענומען. בי' אונבו דארט, אין שטאט, אויך דער אלטער דירה. וואו משה אייז געשטערטאָפּון, האָט מען אַמְּאָל אויסגערגראָפּון אַ גָּרוֹב אֵין אַרְזֶיגָע-וּוּאָרְפָּן דערפּון פּוֹנְקָט אֹזָא לִים, ווי פֿעַטְעַר מְרַדְּכִי-מְעַנְּדִי וּוּיְוִיט אָונָן אָונָן שְׁמַחְהַלְלָאָן מְלוּאָרְזֶשׁ, ווּאָסָה האָט אַמְּאָל פֿאָרְלָאָכְטָן בְּיִ אָונְבוּ דעם אָוִוּזָן, האָט אויך גַּעֲפָאַטְשָׁטָם מִיט אֹזָא לִים. טָא מִיט ווּאָס בְּאוּיּוֹזָט עַר זִיד דָא, דער פֿעַטְעַר מְרַדְּכִי-מְעַנְּדִל ? עַר האָט אָונְנוּ אַינְן יְעַזְעַט שְׁבַת גְּעוּווֹין נָאָך אֵסְט זָאנְבָּן. עַר האָט אָונְנוּ פְּאַרְגַּעַשְׁטָלָט דֻּעָם וּוּאָלָד, ווּאָס אֵין גַּעַשְׁתָּאָגָזָן, אַיְן אַ פְּלִיעָין, זְרַמְּלִידִין נָעַפְלָא, אַ מְהַלְך וּוּוִיט פּוֹנְדָאָנוּן. – דער וּוּאָלָד – האָט עַר גַּעַזְגָּט – גַּעהָר אויך צו דער וּוּיְסָטְקָעָן.

עד ה'את אונז אַרְיִינְגָּפֶרֶט אַין גַּאֲרַטְן מִיטָּן טַאָזָן, ווֹאָז
אייז געועען פֿאַרְדְּעָקֶט מִיט אַ גַּעַל-גְּרִינְגָּעַר, גַּעַרְינְגְּצְלְטָעַר הוֹיט —
אַ שִׁימֵל פּוֹן דּוֹרוֹת.
— דַּעַם שִׁימֵל — ה'את מְרֻדְבִּי-מְעַנְדְּלִי גַּעֲזָגָט — ווֹעַט עַד לְאָזָן
אַרְאָפְּצִיעַן. עַר ווֹעַט דָּאַ מאָכָן אַ סְּאַדְוָאָוֹקָע מִיט פִּישָׁ, מִיט קָאָרְבָּן,
מִיט לְעַשְׂתְּשָׁעַס.

ער האט אונזו געוויין דעם סאד מיט אויבס. ט'הייטס, אייגטס, און אויבס, מהמת ס'איו היי-יך ערפעס נישט געראָטן, בעי טלעך, אים אבער וועט שוין, מיט גאָטס הייך, געראָטן.
אלץ האט ער אונזו געוויין. אפֿילּוּ די ליידיקע בודיע פון הונט,
שפֿעטער, פֿאנְראָכט-צּוּ, האט מען אונזו מכבד געווען מיט
קֿאָלָטּוּ שֶׁתְּשַׁאֲוּ-בָּאָרְשִׁטּוּ, מיט רָאוֹזְוּ בָּרוּיטּוּ, גְּרָאָב באַשְׁמִירִיט
מיט פּוֹטְעֵר.

פָּוֹן וַיִּטְעַבֵּר עַנְתָּן הַיִּמְלָל, פָּוֹן בְּלוֹיוֹן וַיַּאֲלֵד דָּאָרֶט, האָט
יַיְךְ אַרְאָפְגָּעָלָאָזֶט אָוִיךְ דִּי פְּעַלְדָּעָר אַמְנוֹחָה דִּיקָע קִילְקִיט. סִיחָאָט
גַּעַשְׁמַעַקְט מִיטְהָי. אַיְן גַּרְאָזְוּ הַאָבָּן גַּעַזְוָעָט דִּי נַאֲכָט-גַּרְיָין פָּוֹן
גַּאֲרָטָן. פָּוֹן סְטָאוֹ דָּאָרֶטָן, מִיטְהָדָע שִׂימְלְדִיקָעָר הוֹיט, אַיְן דָּעָר.

מען אייז געוועסן אינדרויטן. דער האט איז זיך פֿאָרגָאנְגָּעָן
אין שווארץן גראנאט. ווֹיִיט אייז ער געווארן און בריט, נישט
מייטן אויג צו דערכאנֶן. דא זומט מען ערשת, וויפיל מיליאן-
מליאן שטערן עס זיצן אין אםל.

רייזל דערצ'ילט מיר שטיל, איז אלע נאכט קוקט זיך אויףיך
יעגעט שטערן דאָרט, אויפן גראטען. איר דאָקט זיך, איז דאָס איז
אָאָ גְּרוּיסְעָר, גְּאָוָר גְּרוּיסְעָר בְּרִילְיאָנט, ווֹאָס ווֹעָט זיך אַ לְּאָדָע
מיינּוֹט אָפְּרִיאִיסְן אָוָן פָּאָלָן אִיר צו די פִּיט. רֵיְזָל אָין אַ נְּאָרִיש
מִידָּל. אָפְּבָּעָר פָּאָרָט אָין דאָ בעסְעָר צו זיצן, ווֹי בְּיִ אָוָנוֹ אָין
קְלִינְגָּט, שְׁמָאָלָן הִיְתָל, ווֹאָס שְׁמָעָקָט מִיטָּחוּר.

נאך הבדלה האט אונְנוּ מְרֻדִּי-מְעַנְדָּל אָפְּגָעָשִׂיקְט אָין שְׁטָאָט
אָרִין מִיט אַ בְּרִיטְשָׁקָע.

סְּאָיִן גְּעוּוֹן עֲגָד. מען אייז גְּעוּוֹן אִינְגָּר אָוִיפָּן אַנְדָּעָרָן.
אָפְּבָּעָר מען האט פָּאָר לִיב גְּעֻנוּמָעָן. פָּוֹן אָלָע פִּיר זִימָט אָין גַּע-
שְׁעָן דִּי נְאָכָט, אַ וְאָרְעָםָעָ, אַ פְּעָטָע. סְּהָאָט גְּשָׁמָעָקָט מִיטָּרוּ-
מִיאָנָעָק, מִיטָּמִינְטָעָ, מִיטָּמָאנְדָּלָעָן.

פְּעָטָעָר בְּן-צִיּוֹן האט זיך טָאָקָע צְלִילִיגָּט פָּמָעָט אִיבָּעָר דָּעָר
גָּאנְצָעָר בְּרִיטְשָׁקָע:

— אָיִי, אָיִן דָּא אַ מְחִיה — האט ער נְחַדְּקִיךְ גַּעֲצִיוֹן מייטָן
גָּאנְצָן בּוֹיְך — ווֹעָן גָּאָט הַעֲלָמָט מִיר צְוִיָּה אָוָן אַרְקָן שְׁלָאָן
פְּפָרוֹת מִיט גָּאנְצָקָה...

ער האט נִישְׁטָט פְּאָרְעָנְדִּיקָט. פָּוֹן אַ וְוִינְקָפָּאָרָוִיסְטָה זיך
איינְגָעָשָׂנִיטָן דָּאָס צְיַיְנְדִּיקְ-זִינְגָּעָנְדִּיקָעָ קְוָלְפָּוֹן דָּעָר מָמוֹעָ גַּעַמִּי;

— בְּן-צִיּוֹן... בְּן-צִיּוֹן...

מוֹזִיְּן, אָז ער האט גְּעוּוֹאָסְט, ווֹאָס זִיְּן ווֹיִיב גִּיט אִים
אִיצְט זָאָגָן, האט ער אַ קְרָעְכִּיל גַּעֲטוֹן אָוָן אַוְיסְגָּעָלָאָט, אָז ער
אייז דערגָּאנְגָּעָן, דָּאָס מְרֻדִּי-מְעַנְדָּל אָז טָאָקָע אַ גְּרוּיסְלִיט. אָז
אַ מְעַנְטָשָׁה האט גַּעֲקָנְטָקָומָעָן אָז אַ גְּרָאָשָׁן גַּעַלְט צו אֹזָא גּוֹטָן,
אייז עס טָאָקָע נִישְׁטָט פָּוֹן די קְלִינְגָּעָן זָאָכָן. הָע, לִיְזָעָר?

— יְאָ. סְּאָיִן טָאָקָע נִישְׁטָט פָּוֹן די קְלִינְגָּעָן זָאָכָן — האט ער
טָאָטָע גַּעֲנְטָפָעָרָט אָין דָּעָר שְׁוֹאָרְצָעָר לְוֹפְט אָרִין — אָפְּבָּעָר
הַאָלָט נִישְׁטָט דָּעָרְפָּוֹן.

— ס'היארט, דו האלטט נישט ? גיטט געווען אצינד אויף
דען "ויסופקע" ?

— כ'פין געווען.

— האסט געזען ?

— כ'האָפַג געזען.

— נו ?

— ס'האָט נישט קין חאָפט. דעד משא-זומאן געטעלט מיד
נישט.

— פֿאָרוֹאָס ?

— ווילִיְּסַגְּעַטְלַט מיד נישט.

אייז מילאָ געפעלט אים נישט. אַפְּנָאָרְדְּסַגְּעַטְלַט האָט
וינְסַפְּאָרְט אַוְיסְגַּעַפְּרַט.

ס'האָט גּוֹרְבִּישֶׁט לאָנוֹג גַּעֲדוּעָרט אָוֹן אויף די פֿיכְטַע,
היַיְמִיקָע פֿעַלְדָעָר מָוֵן דָעַר "וַוִּיסְפְּקָע" האָט פֿלוֹצְלִינְגָא אוַיסְגָּע-
שָׂאָסָן אַיְן הַיְמָל אַריִין אַ הַוְּיכָעָר, קַיְלָעְכְּדִיקְעָר קוֹיְמָעָן, וּוֹאָט
מעַן האָט אִים אַגְּגָעָזָן בְּיוֹ אַ שְׂטִיק אַיְן שְׂטָאָט אַריִין.
מעַנטְשָׁן הַאָבָן פֿאָרְדִּיטִין די קָעָט. מעַן אייז גַּעַשְׁתָּאָגָעָן מִיט
אוַיסְגַּעַצְוְגַּעַנְעָא הַעַלְזָעָר אָוֹן גַּעַוְוִין אַיְן חַימָל אַריִין, אַזְוִי וּוּ די
שְׁטָעִיגְזּוּעָרָס :

— זַע נָאָר, מַרְדְּכַי-מַעַנְדָּל ...

דען קוֹיְמָעָן האָט אַרְוִיסְגַּעַזְאָרְפָּן פָּוֹן יַיְךְ וַוִּיסְטָע אָוֹן
שְׁוּאַרְצָע קְנוּיָן רְוִיךְ, גַּעֲדִיכְטָע, פֿעַטָּע, אַזְוִי וּוּגַעְוּוּקְלַטְעָ וּוּאַטְעָ
דען דָוִיךְ אַיְז גַּעַגְגָעָן אַיבְּעָרָן פֿאָלָאָץ, אַיבְּעָרָן גַּאֲלָטָן, אַיבְּעָרָן
סָאָד, אַיבְּעָרָן דִי בְּלוּמָעָן, וּוֹאָס רִיְיָול האָט זַיְךְ אַזְוִי גַּעַקוּיקָט מִיט זַיְיָ
פֿוּעָרָן, וּוֹאָס זַעַנְעָן גַּעֲקוּמָעָן אַיְן שְׂטָאָט אַריִין, הַאָבָן דָעָר-
צַיְלָט, אָוּ דָעַר רְוִיךְ וּצְעָט יַיְךְ אַפְּ אוַיף די שְׁפִיצָן פָּוֹן די טָאָ-
פֿאָלִיעָס. די בָּאַטְשָׁאָנָעָס קוֹיָן זַיְךְ אַרְוּם צַעְטוּמָלָט. זַיְיָ זַוְּכָן אָן
אנְדָעָר מִקְוָמָ-מִנוּחָה, וּוֹאָוּ דָעַר רְוִיךְ זַיְךְ נִישְׁתְּ קְאָגָעָן צַוקְמָעָן.
אַיְן שְׁכָנוֹת מִיטָּן וּוּיסְטָן פֿאָלָאָץ האָט מַרְדְּכַי-מַעַנְדָּל אוּיטָן-
אַעֲמוּעָרָט אַ דָוִיטָע גַּעַבְּיִידָע, אַ קַיְלָעְכְּדִיקָע, אַ בִּיכְיִיקָע. פָּוֹן אַירָן

ארויס וואקסט דאס דער קיימען. פון איר ארוייס גיינע דאס די שטעפ, וואס מרדכי-מענדל בריט אויס אין די היס-צעגלאיטע אויעונס.

דער געשטינדליךער וועג, דער פריזישער, וואס האט גע-פירט אין פאלאץ אריין, אין שוין איצט צעפֿאָרֶן און צעריטן. טעפֿ – מאטַע און געליגוּטַע, מיט אָפְּגַּעַתְּקַטָּע אָוִיעָרֶן, מיט לְעָכָּר אֵין דער דָּנָא – וואָלְגָּעָרֶן זיך אַוְיפֿן אַמְּאָלְקָן „זְשֹׁוּרִידֶן“. אָוְרַף די בְּרִיאַתַּע, שְׂטִינְגֶּרְגָּעָן שְׂטִיגָּן, וואָוּוּ מְרַדְּכִּי-מְעַנְּדָל אֵין אֵין יְעֻנְעָם שְׁבַּת אָזְוִי גְּדַלְתִּידִיק שְׁטִין גַּעֲבְּלִיבָּן, אֵין די שְׁטוּבָּן מיט די וּוַיְיכַּע פָּאָטְעַל-שְׁטוֹלָן, אָוְרַף די לְאַגְּנָעָן וּוַיְסַע פָּעַנְסְּטָעָר – אָוּמְעָטוֹם אֵין אָנְגָּעָלִילִיגָּט אָוּן אָנְגָּעוּוֹאָרְפָּן מיט עַרְדָּעָן טַעַפּ – וּשְׁיַׁקְעָס אָוְרַף מִילָּך, מיט גְּרוּסָע, פּוּעַרְשָׁע שִׁיסְלָעָן, מיט טָאָפּ – טַע טַעַפּלָעָך, וואָס גּוֹיַּעַס טְרָאָגָן אֵין זיך עַסְנָס פָּאָר די מְאָנָעָן אֵין פָּעַלְדָּ אָרִיְּזָן.

מרדי-מענדל האט זיך פָּאָרְמָאָסְטָן בְּרִיאַת. אָוּ נְחַעַשְׁר וּוְעָרָן – טָא זָאָל שְׁוִין גַּיְינַן די אַרְבָּעָט בְּיִתְאָגָן אָוּן בִּינְאָכָת. זָאָן גּוֹיִים מיט פָּאָרְמָאָסְטָן, צְעַשְׁנְטָעָן פְּנוּמָעָר, מיט פָּאָרְשָׁאַרְצָטָע, אַדְעַרְדִּיקָעָה הענט אָוּן מיט קְלוֹגָעָן, הַעַלְעָ אָוְיָגָן. זַיְיַי זִצְּנָן אַיְבָּרְגָּעְבָּוְגָּעָן בַּיִּי אַהֲלַצְּעָרָן מַאֲשִׁינְדָּל, וואָס האט דאס אַוְיסְזָעָן פָּוּן אַקְּאַלְעָרָל, פָּוּן וּוְאָנָעָן מעָן האט אַפְּגָעָ – וּוְיַּקְלָט דָּנָם גָּאָרָן. מיט אֵין פּוֹס לְאָזָן זַיְיַי דאס אַפְּגָעְוָוִיקְלָטָע קְאַלְעָרָל לוּיפָּן, עַס זָאָל זַיְיַי דְּרִיעָן אָרוּם אָוּן אָרוּם, אָוּן מיט די הענט, מיט די נַאֲקָעָטָע צָעָן פִּינְגָּעָר, קְלַעַבָּן זַיְיַי טַעַפּ מיט די קְרוּגָן.

זַיְיַי, אָן אַטָּעָם, דְּרִיעָת זַיְיַי דאס רַעַדְלָ. דאס שְׁטִיקָן גַּיִים, וואָס דער טַעַפּעַר האט רְוִיעַרְהִיט אַרְוִיפְּגָעְוָוָאָרְפָּן, דְּרִיעָת זַיְיַי מִיט. אַט צִיט זַיְיַי עַס אוִיס אָוּן אַט פָּאָלְטָע עַס אֵין. אַט פָּאָרְבָּרִיִּ – טַעַרְטָע עַס זַיְיַי אָוּן אַט וּוְעַרְטָע עַס שְׁמַאָל. עַס לוּיפָּן אַוְיפָּן רַעַדְלָ לְיַּאֲלָקְעָלָעָך מיט מַעְנְטַשְׁעָלָעָך. אַוְנְטָעָר די צָעָן לְיַּיְדִּיקָע פִּינְגָּעָר וואָקסָט אַלְעַבְּדִיק בְּאַשְׁעַפְּעַנְיִישָׁ. דער טַעַפּעַר צְעַרְטָלָט עַס אֵין גַּלְעָט עַס, וּוְיַּשְׁטָע עַס אָפּ, רְיִינִיקָט עַס אָרוּם. בִּיוּ סְקָומָט די די מִינְוּט, וּוּעָן די פְּלִי שְׁטִיטָה שְׁוִין אַסְּפָּרְטִּיקָע, אַגְּנָצָע.

'חושע פעדלע'

שנידט זי דער טעפער אפ פון רעדל מיט א דין שטריקל, אווי ווי מען שנידט אפ א קינד פון דער מאמעס נאָפֶל. זעט אויס, אָנוּ מַרְדִּכִּי-מַעֲנְדֵּל ווּעֶרֶת טַאַקָּעַ פָּוֹן דַּי טַעַט נְמַעַשָּׂר. אויף דער „וּוִיסְטוּקָעַ“ אַיְזָן צַוְּגַעַם עַמְּנָעַן נַאֲךָ אַפְּעַרְדָּמֶט נַאֲךָ אַ לִיְּטַעַר-וּוָאָגָן. אויף דעם אַיְגַעַנְעַם לִיְּטַעַר-וּוָאָגָן הַאֲטָט דַי מְמוּעַ חַנָּה, צַוְּאַמְעַן מִיט אַיְרָן זָוָן בָּרוּךְ אָוֹן מִיט דַעַר טַאַכְטָעַר רַיְזָה, גַעֲרִתָּט אַלְעָן דָאנְעַרְשָׁתָאָגָן אַינְדַעְפָּרִי דַי טַעַט אָין מַאֲרַק אָרִין צַוְּפָאָרְקוּיפָן.

אָין דער ווּוִיסְטוּר ווּוְלַט אָרִין, ווי מַרְדִּכִּי-מַעֲנְדֵּל הַאֲטָט זַיְן פָאָרְנוּמָעַן, הַאֲטָט מעַן דַי טַעַט נִישְׁתַּחַתְּגָאנְט שִׁיקָּן, עַר הָאָט, ווּאָס אָנָּאָתָה, גַעֲרִוּוֹת אַיְנָמָאל צַוְּאַלְעַדְוָעָן אַ וּוָאָגָן, אַוּוּקָצְוָשִׁיקָּן קִיְיָן לִוְבָּלִין – זַעַנְעַן אַהֲיָגַעַם עַמְּנָעַן נִישְׁתַּחַת קִיְיָן טַעַט, נַאֲךָ שָׁאָרְבָּנָס. שְׁגָרִים הַאֲטָט מעַן אַרְוִיטְגָּעִשְׂטָט פָוָן ווָאָגָן.

אַיְזָן גַעֲבְּלִיבָן, מעַן זַאֲלָן דַי סְחוּרָה נִישְׁתַּחַת פִּירָן אָין מַרְחִיקִים, נַאֲךָ פָאָרְקוּיפָן זַיְדָה, אַיְפָן הִיגָּן מַאֲרַק.

הַאֲטָט מעַן אַגְּנָנָצָה ווּאֲךָ אַיְסְטוּקִימָט אַיְפָן דָאנְעַרְשָׁטָאָגָן. פָאָרְטָאָגָן, ווּעַן מַעֲנְטָשָׂה אָזָן פָעַלְדָה אַיְזָן נַאֲךָ גּוֹט גַעֲשְׁלָאָפָן, הַאֲטָט מְעַן שְׁוִין גַעֲנוּמָעַן לְאַדְעוֹעַן דַעַט לִיְּטַעַר-וּוָאָגָן. מְעַן אָיְזָן גַעֲפָאָרָן אִין שְׁטָאָט אָרִין אַיְפָן נִיכְתָּעָרָן הָאָרֶץ. דַי טַעַט, מִיט דַי קִרְיָגָן, מִיט דַי וּשְׁקָעָס, הַאֲטָט טַעַן אַיְסְטוּקָעָשְׁטָלָט אַיְפָן מַאֲרַק אַיְינָס לְעַפְנָן טַאַנְדָּרָע – אַזְוִי ווי קִינְדָּרָע פָוָן אִין מַאֲמָעָן. קוֹנִים הַשְּׁפָּנָן גַעֲלָאָפָט מִיט דַי פִינְגָּעָר, צַי זַעַנְעַן ווי אַמְאָל נִישְׁתַּחַת גַעֲפְּלָאָצָט, דַי טַעַט. מְעַן הַאֲטָט זַיְקָעַגְּנָגָעָן אַיְבָּרָע אַ גַּרְאָשָׁן, מְעַן אַיְזָן צַעַן מַאֲלָן אַוּוּקָצְוָשָׁגָעָן אִין אַיְנָמָאל גַעֲקִיפָט אַ טַעַט, צַי אַ קִרְיָגָל, פָאָר צַוְוִי קַוְּפָעָרָנוּן צַעַנְדָּרָלָעָן.

דָא, אִין מַאֲרַק, שְׁטִיעַנְדִּיק בֵּי דַי טַעַט, הַאֲטָט שְׁוִין מְוֻמָּעָן חַנָּה נִישְׁתַּחַת אַרְוִיטְגָּעִשְׂטָט, ווי יְעַנְעַן שִׁינְגַּעַנְדִּיקָעָן גּוֹט-בָּאַזְיָצְעָרָן, ווּאָס אִין אַרְוִיטְגָּעִשְׂטָט צַי אָוָנוּ אוִיךְ דַי שְׁטִינְגְּנָרָע שְׁטִיגָּן אִין אַ שְׁוּאָרְצָ-זַיְדָן קְלִיְיד מִיט אַ גַּאֲלָדָן-גַעֲפְּלָאָכְטָעָנָר בְּרַאֲשָׁ אַונְטָעָרָן הַאֲלָת.

דָא אִין פָוָן אַיְרָן צְרוּיקָגַעַוָּאָרָן דַי אַלְטָעָמָעָן חַנָּה אִין דַעַר פָאָטְשִׁילָעָן מִיטָן דָעַרְעָלָעָן אַיְפָן קָאָפָ. דַי אַפְּעַנְעַן זָוָן הַאֲטָט גַעֲבָרְעָנָט

אייר פֿנים, די רעגנס מיט די ווינטן האבן אייר צעהקט די הויט. זי האט געקריגן שווארצע הענט, אַ שווארצע נאָז, אַ צעאָקערטן שטערן.

בַּיְּ רַיְּזֶעָן, ווֹאָס האָט קִיְּנָמָל נִישְׁתָּ פָּאָרְגָּעָסָן מִיטְצָוָה-
געמען אַיְּן שְׂטָאָט אַרְיָין אַרְיָע טְוִילְפָּגָעָס מִיט אַרְיָע רַוִּיזָן, האָט
זַיְּ דַי בְּלַאֲסָעָה הוּאָט פָּאָרְבָּרוּינָט. אָז זַיְּ האָט גַּעַשְׁפִּיגָּלָט דָּאָס פְּנִים
אַיְּן דַי גַּעַלְגִּיזָּעָט שָׁאָרְבָּנָס, האָט עַס אַיסְגָּעָזָן, אַזְוִי וַיְּ צַוִּי
לאָכְנְדִּיקָּע טֻעָּפָּה וּפְלָטָן זַיְּ גַּעַקְוִיקָּט אַיְּן דַי גַּעַז אַרְיָין.

פּוֹן דָּאָנְעָרְשְׁטָאָגְדִּיקָּן מַאְרִיךְ האָט דַי מַוְּמָּעָה חָנָה צַוְּרִיקָּעָ-
פִּירְטָ מַעְרָט טֻעָּפָּה, וַיְּ זַיְּ האָט מִיטְגָּעָנוּמוּעָן. אָז מַעְן האָט צַוְּרִיקָּ-
אוּיסְגָּעָלְאָדְעָוּעָט דָּאָס לִיְּטָעָר-זַוְּעָגָלָעָ, אַזְוִי אַהֲלָפָט סְחוּרָה גַּעַ-
וּעַן צַעְבָּרָאָכָן. סִיהָאָט גַּעַלְלָאָצָט, גַּעַקְנָאָקָט, גַּעַשְׁיָט זַיְּ.

דָּאָס פְּנִים פּוֹן דַעַר מַוְּמָּעָה חָנָה האָט גַּעַלְלָאָצָט צַוְּזָאָמָעָן
מיְּטָ אַיְּרָעְדָּנוּם גַּעַפְּעָס. דַי שְׁוָאָרְצָעָ, זַיְּדָעָנוּ בָּאָרְדָּ פּוֹן
מַרְדָּכִּי-מַעְנְדָלָעָן האָט אַנְגָּעוּהָיוּבָן כָּאָפָּן גְּרוּיסָע, וַיְּיִסְטָעָ פְּלָעָקָן.

עַר האָט שַׁוִּין אַיְּצָט צִיְּטָה גַּעַחָאָט צַוְּקָמָעָן אַיְּן בְּלוּעָ
בָּאָגִינְעָנָס צַוְּקָמָעָן אַיְּן שְׁטוּב אַרְיָין. נִישְׁתָּ פְּרָאָלָן מַעְרָ, נִישְׁתָּ
חוֹזָק מַאְכָן פּוֹן בָּן-צִיוֹן קְהַלְ-שְׁרִיבָּעָר. נַאֲרָ כָּאָפָּן דַעַם טָاطָן
אַיְּנָמִיטָן דָּאָזְוּנָעָן אַוְן עַפְּעָס אַרְיָינְרָעָן אַיְּן אִים. עַר האָט אוּפָּ-
גַּעַוְוָעָט דַי מַאְמָעָ, ווֹאָס האָט זַיְּ גַּיְּקָ אַבְּרָגָעְדָּקָט מִיטָּן אַיְּ
בָּעַרְבָּעָט אַוְן גַּעַרְעָט מִיטָּן פּוֹלִיל, פָּאָרְשָׁלָאָפָּן קוֹלָ.

— ווֹאָס הָעָרֶת זַיְּ, מַרְדָּכִּי-מַעְנָדָלָ?

— גַּעַלְוִיְּבָט דַעַר אַוְיְבָרְשְׁטָעָר. גָּאנְצָן גּוֹט. נַאֲרָ מִיטָּן
טֻעָּפָּה אַיְּן גַּאֲרִישָׁת צַוְּקָמָעָן.

— דַהְיָינוּ?

— צַוְּפִּילְ שָׁאָרְבָּנָס, צַוְּפִּילְ אַפְּפָאָל. מַעְן דַאֲרָף אַ צַעְגָּלְנִיעָ,
שְׂטָאָט הוּבָט אַן מוּיְעָרָן. מַעְנָדָל דָאָנְצִיגָעָר מוּיְעָרָט; יַזְדָּל קָאָ-
מַאְשָׁנָמָכְבָּעָר האָט שַׁוִּין גַּעַקְוִיפָּט אַ פְּלָאָצָן, בַּעֲקָרְמָאָגָּס גַּאָס מִיטָּ-
די לְיִדְיִיקָּעָ פְּלָעְצָעָר דָאָרָטָן אַזְוִי שַׁוִּין אַיְּגָאָנָצָן פָּאָרְצָלִירָט.
וּעַר סִיהָאָט נַאֲרָ אַן אַיְּבָרִיקָן גַּרְאָשָן. האָנְדָלָט אַיְּן אַ שְׁטִיקִילְ פְּלָאָצָן
אַוְן גַּיְּטָ מוּיְעָרָן. אַוְן צַעְגָּלְנִיעָס זַעַגְעָן כְּמַעְטָ וַיְּ נִשְׁתָּאָ. מַיְּוָן
מַעְן פִּירָן צִיגָלָ פּוֹן דַעַר פְּרָעָמָד — טְרָאָגָט עַס נִשְׁתָּאָ, אַפְּבָעָר אַז

ער, מרדכי-מענדל, וועט אויפשטעלן אויף דער "וויסטוקע" אַ צְעָגָעָלְנוּיַּע...

— אודאי, אודאי! — שאקלט די מאמע מיטן קאָפֿ — בִּיטָּט געלעכט.

— ס'הויסט גערעטען? — גיט זיך מרדכי-מענדל אַ ווַיג אַין דער בְּרִיטִים — ס'אייז דאָך קְלָאָר ווי דער טָאגֿ. נישט מעָר, עס פָּעלָט אַם אוַיס אַ בִּיטָּל בְּפָערָעָט גַּעַלְתִּים. אַין ער דאָס טָאָקָעַ אַלְיאַנד גַּעַלְתִּים אַחֲרָה, צֹ לִיּוֹעָרִין הַיִּסְטָּעָט עַס, יַעֲנָעָר זָאָל אַיִּם זְשִׁירִין וּוּעֲסָקָלָעַן אַין דער קָאָסָעַ "פָּאָזִישְׁקָאָוּעַ" אַרְיִין. בָּן-צִוְּן הַאָט אַוְּרֵן זְשִׁירִיתָט. ער האָט נִישְׁט גַּעַרְעָט סָאנְדָעָט וּפָרָטָט, בָּן-צִוְּן.

דער טָאָטָעָט האָט שְׂטִיל גַּעַמְאָלַן די וּוּרְעָטָעָר פָּוּן דָּאוּנְעָנָעָן. ער האָט גַּעַכְאָפְּטָט פָּוּן הַינְּטָעָרָן טָלִית אַפְּעָר אַטוּבְּלָעָכְּן בְּלִיק אַוְּרֵן זִיְּן שְׂוֹאָגָעָר מְרַדְּכִי-מעַנְדָּלָעָן. ער האָט גַּעַהְעָרָט, דער טָאָטָעָט. נַאֲר עַפְּעָטָעָט ער נִישְׁט אַוְּרֵן גּוֹטָט פָּאָרְשְׁטָאָגָעָן.

— הָע?

— דו פָּאָרְשְׁטִיסְט — האָט מְרַדְּכִי-מעַנְדָּל נַאֲעָנֶט אַגְּבָעָבָיָגָן די פָּאָרְד זִינְגָעָט צִוְּמָטָטָנָס טָלִית — אָנוּ אַיך דָּאָרָף גַּאֲרְנִישְׁטָקִין סְךָ. אַ קְלִינְיִקִיםָט, כְּלָעָבָן.

אַבְּעָר וּוֹאָס הַיִּסְטָּעָט דָּאָס "זְשִׁירִין"? וּוֹעֵן האָט דער טָאָטָעָט זְשִׁירִירָט וּוּעַקְסְּלָעָן? אָוֹן וּוֹאָס אַיִּז דָעַן וּוּרָט זִיְּן זְשִׁירָעָ? אָוֹן בָּטָח-הַכְּלָקָן ער גַּאֲרְנִישְׁטָקָרְיִיבָן. ער וּוִיְּסָט דָעַן נִישְׁטָמָעָן?

— יְאָ. ער וּוִיְּסָט. נַאֲר דָאָס אַיִּז אַ קְלִינְיִקִיט. מַעַט אַיִּם שְׂוִין אַוִּיסְלָעָרָנָעָן. פְּרִימָעָט וּוֹעֵט וּוַיְיָזָן ווי אַזְוִי, אָוֹן ער, לִיְּזָעָר. וּוֹעֵט נַאֲכָשְׁרִיבָן.

אוּפְּנָן טָאָטָנָס וּוֹאָנָסָטָעָט האָט זִיך צְעַלְיִיגָט אַ שְׁמִיכָל. אַ גַּעַלְתִּים עַסְעָנָעָר, אַ גּוֹטָעָר שְׁמִיכָל.

— נַאֲרְיְשָׁעָר מַעַנְשָׁ, וּוֹאָס דוּ בִּיטָּט? — האָט ער גַּעַוְגָּט — וּוֹאָס פָּאָר אַ האָפְּטָקָן הַאָבָן מִינָס אַ זְשִׁירָעָ, אָוּן כִּיבִּין אַן אַרְעָמָאן אַין זִיבָן פָּאָלָעָס!

- האסטו דאך אודאי נישט, וואס מורה צו האבן!

- און איך האלט נישט דערפונ.

האט פטעט מרדכי-מענדל גענומען צו הילך די מאמע.

- פרימעט - האט ער געזנט - דו ביסט דאך יא נישט קיין נאר. אדרבא, גיב אים צו פארשטיין, וואס ער ליגט דאך ארײַן. מיך וועט ער רاطעווען און זיך וועט ער קיין רעה נישט טוּן.

די מאמע האט אים געגעבן א צייכן, ער זאָל אצינד נישט רעדן. זאָל ער עס איבערלאָן. זי וועט שוון אלין רעדן. אויפֿדערנאָכט, נאָך דער ווועטשרע, ווען דער טאטע איין שוין געוזסן אויפֿן בעט און אַראָפֿגעזעיגן די שטיוֹל, האט זיך די מאמע אַנגערפֿון:

- לייזער...

- חע?

- כ'מיין, און די מעגסט זשיירין.

- וואס מג איך?

- זשיירין פֿאָר מִירְדִּיכְיַי-מענדלאָן. צֵאָע נישט איין, זאָלט.

חלילה, האבן אַ ריצה דערפונ.
איין שטיוֹל האט אַזוי גִּיךְ נישט געוואָלט נאָכלאָן. דער טאטע האט פֿאָרשרצט סֶמוּיל אַין לינקן ווינקֿל אַריין אַון שׂווער זיך אַיְינגעָבּוֹיגּן. דאָרט, אַין שְׁפִיעַ שטיוֹל אַריין, האט ער געגעט-

פערט:

- כ'בעט זיך זיער, פרימעט, אָפְּשָׁר זאָלסטוּ דיך נישט נעמאָכט צו נאר?

- ס'איין דאך דיין שוואָגער!

- אַון אַון ס'איין מײַן שוואָגער אַיז וואס? ער אַין דאָך אַ "דוּשְׁעַדְיוֹץ"? וואס וויל ער פֿון מיר, וואס?

- אָפְּבָּר מַעֲן קען דאָך אַים רָאַטְ�עוּן!

- רָאַטְ�עוּן דוּ אַים. ווער לאָזט דיך נישט?

- חַלוֹאַי ווֹאָלַט מִינְיָן זְשִׁירָע עַפְּסָט ווּרְטָט גַּעֲוָעָן זַיְיָן-זַיְיָן מִשְׁתַּגְּרָעַט סְאַגְּדָרָע וּמַאְרָט. זַעַט דאָך: בָּנְ-צִיּוֹן האט דאָך אוֹיךְ זְשִׁירָאַט.

- דאָס זאגט מרדכי-מענדל.
 — ער וועט קיין ליגנט נישט זאגן.
 — חילַלה... נאָר צוּי מֶלֶךְ אֵין יָאָר.
 דער טאטע האָט אונטער געהויבן ס'אייבערבעט, אויפגעקלאָפֿט
 עס אָון אויסגעדרײַיט זִיךְ צַוְּ דָעַר וּוֹאנָט.
 — מאָר נאָכְט, פרײַמְעַט — האָט ער געזאגט — וועסט שווין
 מאָרגן קלערן.
 צומאָרגנָס אִיז געקוּמָען צַוְּ לוֹפְּן דִּ מָוּמָה. אֲ שׂוֹאָרְצָעָן
 אֲ מָאָגָעָרָע, מִיט דָאָרָע, אֲדָעְרְדִּיקָע הָעָגָט. זַי אִיז אַרְיִינְגָּעָפְּלָן צַוְּ
 זַמְעָן מִיטְן קְרִיְּיָ פָּוּן הָאָן.
 — בְּיוֹדָעָר! — האָט זַי געזאגט—זַעַט דָאָרָ אלְיִינָן, אֲזַ סְאָיָן
 אֲ גָאָלָדָן גַּעַשְׁעַטָּט. מַעַן דָאָרָףְּ בְּאָרְהָבָן עַטְלְעָכָע הַזְּנָדָעָת קָעָרָבָּ
 לְעָרָ אַרְיִינְגָּצָולִינְגָּן.
 — וּוֹיְטָו וּוֹאָס? — האָט זַי אִיז אֲמִינָט אַרְוָתָ צַזְעָגָעָפְּן —
 וּוֹעָר אֲ שָׂוָּתָת.
 — אֲזַ אִיךְ וּוֹיְלָ נִישְׁט זִין קְיִינָן גּוֹטְ-פְּאַזְיִיצָעָר, וּוֹיְלָ אִיךְ
 נִישְׁטָת.
 — אֲבָעָר דַּו בִּיסְטָ דָאָר אֲ בְּרוֹדָעָר. נָאָר חַיִינִיק הָאָבָן
 אַיִּינָעָ קִינְדָּעָל, נַעֲפָעָן, גַּעֲלִיטָן הַוְּגָעָר?
 — אִיז מִיְּנָעָ קִינְדָּעָר זַעַנָּעָן יָאָס וְצַטָּט? — האָט דָעַר טאטע
 פְּיִינוּ צַוְּרִיקָעָטְרָעָגָט.
 — דַּו האָסְטָ דָאָר, בְּרוֹדָ-הַשְּׁם, פְּרָנָסָת.
 — זַיְיָ חַאְרָעָוָעָן בַּיְיָ פְּרָעָמָדָע. — האָט זִיךְ דָעַר טאטע
 וְצַטָּס אַמְּגָאָל מַעַר אַנְגָּעָצָונְדָן — זַיְיָ זַעַנָּעָן דִּינְסָטָן. דִּינְסָטָן זַעַנָּעָן
 זַיְיָ, דִּי קִינְדָּעָר מִיְּנָעָ.
 — אֲבָעָר וְצַטָּס וּוֹיְלָ אִיךְ דָעַן פָּוּן דִּיר? צַוְּוִילָ דָעַן גַּעַלְתָּ?
 — אֲזַ אִיךְ קָעָן נִישְׁט שְׂרִיְּבָן.
 — יָאָר וּוֹעָלָ דִּיר פְּאַרְשְׁרִיְּבָן — האָט זִיךְ דִּי מַאְמָע אַרְיִינְגָּ
 גַּעַמִּישְׁט — אִיז דַּו וְזַעַט נַאֲכְשְׁרִיְּבָן.
 — כַּיְהָאָפָּה צִיְּטָ.
 האָט דָעַר טאטע אַזְוִי צִיְּטָ גַּעַהְאָט נִישְׁט אִין וְצַטָּס אִין
 נִישְׁט אַזְוִי וְצַטָּס. מְרַדְכִּי-מְעַנְדָּל מִיטְ דָעַר מָוּמָה חָנָה זַעַנָּעָן נָאָר

א סך מאָל געקומען צו אונז. די מאָמע האָט זיך נאָך א סך מאָל אײַינגעשטעלט פֿאָר זיך. זיך האָט געקְריגט מיטְן טאָטן. זיך האָט אַים געזָאנְט, אָז ער אַיז אַ פּוַיְיעַר, אָן אוּמְמַעְנְשָׁן. אַבעָר דער טאָט האָט נִישְׁתְּ צְשִׁידְרִיט.

אייז אַיְינְצָאָל געקומען אַ טָּאג, אַ גְּרוּיעַר, אַ שְׂוִינְדְּזִיכְטִיק-פֿאָרְנוּעְפֿלְטָעָר. אוּף די לאָדוֹטס פּוֹן אַונְזְעַר פֿעְנְסְטָעָר האָט זיך אַ גָּאנְצָע נַאֲכָט גַּעֲרִיסְן אַ ווַיְגַט. די טַוְיְבָן האָבָן זיך אַינְדְּעָרְפְּרִי אַוְיפָּן דָּאָך נִישְׁתְּ גַּעְוָאָרְעָמֶט.

אַין יַעֲנֵם טָאג אייז מעַן אַין חָדָר אַרְיִין נִישְׁתְּ גַּעְגָּנְגָּעָן. גַּעְוָעָן אַ רְוִישְׁיַע חָגָא, אַ גַּאֲלְלוּקָעָ. דָּעָר קִיּוּעָר אַלְיִין זָאָל האָבָן אַין יַעֲנֵם טָאג גַּעְבּוֹרִין גַּעְוָאָרָן.

אַינְדְּעָרְפְּרִי האָט אַין שָׁוֹל דָּעָר חָזָן גַּעְגָּנְגָּעָן „בְּאַושְׁעָ צָאָרִיא כְּרָאָנִי“. מַעְנְדָל בְּן-צִיוֹן, אַין אַ וַיִּסְעַלְנָעָרֶל, אַין שְׂוֹאָרְץ-אוּטְגַּעְפְּרָעָטָע הַיּוֹן, אַין גַּעַשְׁטָבָעָן צְוֹזָעָמָעָן מִיטְן חָזָן אַוְיפָּן בְּאַלְעָמָעָר אָוָן זִיס אַוְיגְּצָזְגִּין אַין אַוְיטְגַּעְדְּרִידְלָט דַעַט „כְּרָאָנִי“, פּוֹן מַגְּוִיסְטָרָט אַיְז גַּעְקְוָמָעָן אַ רְאָדָצָעָ אַין אַ שְׂוֹאָרָצָן, דְּרִיְיִ-שְׁפִּיצְיָקָן סְפָּאָדָעָק מִיטַּלְבְּרָנוּ קָאנְטָן. ער אַיְז אַירְגָּנָעָן אַוְיפָּן בְּאַלְעָמָעָר צְזָזָעָמָעָן מִיטְן רָב אַין מִיטְן חָזָן. אַלְעָה האָבָן גַּעְקָוָקָט אַוְיפָּן „רְאָדָצָעָ“, אַוְיפָּן גּוֹי אַין שָׁוֹל, אַזְׂוִי וּוְיִזְׂרָאֵל גַּעְוָעָן דָּעָר קִיּוּעָר אַלְיִין.

שְׁפַעְטָעָר האָט אַין קִיְּלְעָכְדִּיקָן מַאֲרָק גַּעַשְׁפִּילָט די רְוִישְׁיַע מַוְיִק. יַדְן האָבָן גַּעַהְעָלָטָן פְּאַרְמָאָכָט די גַּעְוָעָלְבָּעָר — מַאֲלָט מִיד-

איַין אַרְוִיסְצָזְגִּין אַבְּיִסְלָן אוּף דָּעָר „וּוַיְסְמָקָעָ“.

איַין די רְאָוּסָס פּוֹן בִּידְעָ זַיְתְּן שָׂאָסִי האָבָן זִיך שְׁוִין גַּע-זַיְתְּן טְרוֹקָעָנָע, אַפְּנָעָמָאָלְעָנָע בְּלִיעָמָר. דָּעָר וַיְיִתְּן הַקָּט זִיך אָוְנְטְּעָרְגָּהָוִיבָּן, צְעַשְׁתִּים זִיך אַיְבָּעָר די אַפְּגָעָשָׁנִיטָּעָנָע פְּעַלְדָּעָר, גַּעַפְּיִיפְּט מִיטַּלְבָּנוּ זִיך אַיְנָן די הוֹלָעָ טְאָפָּאָל-צְוָוִיגָּן. פּוֹן רְוִיסְיַן בִּית-עוֹלָם אַרְוִיסָּה האָבָן די אַלְכָעָ-בּוַיְמָר אַפְּגָעָעָנִטָּפָּרָט מִיטַּלְבָּנוּ זִיך יַעֲמָר-לְעָקָר וּדְרָאָרְקָול. דָּעָר שָׂאָסִי אַיְז גַּעַלְעָגָן אַ פְּאַרְמִיסְטִיקָּטָר, אַן אוּסְגַּלְיִידִיקָּטָר פּוֹן פּוֹרָעָנָךְ אַיְז פּוֹן מַעְנְשָׁן.

'חֹשֶׁךְ פָּנָדֶלֶע'

ולען נישט דאס, ווואס הײַנט איז געפֿוַרְן געוֹזָרְן דער
קייזער און איך האָבּ נישט, ווֹאוֹ אַהֲינְצְטוֹן דעם טאָפּ ווֹאָלֶט
טֵיד נישט אַיְינְגָעְפְּאַלְן אַרוֹיסְצְזְגִּין אוּפּ דער 'וּוַיְיטְפְּקָעַ'.

כ'האָבּ טאָקָע אוּפּ הַאלָּבּ ווֹעַג חַרְתָּה גַּעֲרִיגָּן אַין גַּעַ-
וֹאָלֶט צְוּרִיקְגִּין. אַפְּבָר דָּעַ אַין פּוֹן הַינְטָעָרְן רַוְּשִׁין בִּית-עוֹלָם
אַפְּרָגְעָקוּמָעַן אָן אַלְטַ גַּוְיְעָלָעַ, אָן אַוְיסְגָּעְקְרִימְטַט, מִיטּ אַ סְעַנְקָעַ-
וֹאָטָן שְׁטַעְקָן אַין הַאָט מִיר אַפְּגָעְשְׁטָלָט :

— ווֹאוֹ גִּיסְטוֹ דָּאָס, יְוָנָגְעַלְעַ, אַין אֹזָא ווַיְינְט ?

— צּוֹם פְּעַטְעָר מְרַדְּכִי-מְעַנְּדִי.

— ווֹעֵר אַין דָּאָס זְדִין פְּעַטְעָר מְרַדְּכִי-מְעַנְּדִי ?

— דַּעַר דַּזְדְּזִישִׁין — הַאָבּ אַיך מִיט שְׁטָאַלְץ אַרְיִינְגְּעַשְׁרִינְגַּן
דַּעַר גַּוְיָע אַין אַלְטַן, פְּאַרְדָּאַרְטַן פְּנוּמַט אַרְיִין.

— חַע, הַע... — הַאָט דַּי אַלְטָע גַּעֲוָיִין צְוּוִי גַּעַלְעַ, בְּרִיטְעַ

צִיְּן — אַין דָּאָס דִּין פְּעַטְעָר, דַּעַר יְוִידְשָׁעָר פְּרִיצְן דָּאַרְטַן ?

— יְאָ. דַּעַר יְוִידְשָׁעָר פְּרִיצְן.

— הַאָסְטוֹ שְׁוִין נַאֲך ווֹאָס צְוּ גִּין, יְוָנָגְלַ, נִשְׁטָאַג מַעַל

קִין יְוִידְשָׁעָר פְּרִיצְן אוּפּ דַּעַר 'וּוַיְיטְפְּקָעַ'. 'נִימָא'.

דָּאָס גַּוְיְעָלָעַ, וּוֹיִוְתָ אָוִס, אַין מְשׂוֹגָע. זִי קַוְּקָט אוּפּ מִיד
מִיט צְוּוִי קִילְעַכְדִּיקָע אָוִיגָן, אָזְוִי ווַיַּאֲסֹועַ.

אַיך לְאַזְוִי שְׁטִיְין, דַּי מְשׂוֹגָעָן, אַין גַּי ווַיְיטְעָר. אַצְינְד

וּוַיל אַיך שְׁוִין דָּוָקָא יְאָ אַהֲינְגִּין. מַעַג שְׁוִין דַּעַר ווַיְגַט רַיְּסַן פּוֹן
אַלְעַ פִּיר ווַיְיכַן.

דַּעַר רַוְּיְטָעָר, לְאַגְּנָעָר קוּמָעָן פּוֹן דַּעַר טָאָפּ-פְּאַבְּרִיךָ אַיִן,
דָּאָכָט זִיךְ, הַעֲכָר אַין רַוְּיְטָעָר גַּעַוְאָרָן. קִין רַוְּיךָ גַּיִתָּהָיַנט
נִשְׁטָפּוֹן אַיִם. אַפְּבָר דָּאָס נַעֲמַת זִיךְ, מִן הַסְּתָמָם, דָּעַרְפָּוֹן, ווֹאָס
הַיְּינָט אַין גַּעֲפִירְן גַּעַוְאָרְן דַּעַר קִיְּזָעָר. סְאִיז יוֹסְ-טוֹב-אַרְבָּעָט
מַעַן נִשְׁטָט.

אַ וּרְאַגְּנָעָר שְׁרִיטָט אַרְאָפּ פּוֹן אַ שְׁפִּיצְ בּוּם. אַ צְוַיְּיְתָע —
הַוִּיבָּט זִיךְ אַוְיפּ פּוֹן אַ קּוֹפָעָ מִיטָּס אַין צְעַפְּאַטְשָׁט זִיךְ מִיטָּס
פְּלִיאָגָל. פּוֹן רַוְּשִׁין בִּית-עוֹלָם אַרוֹיסָס קוֹמֶט אָן פְּלַזְצְלִינְגָא גַּאנְצָאָג
אַשְׁאָטָעָ מִיט וּרְגָנָעָס. סְאַוְוָעָט אַ גַּעַשְׁרִי אַיְבָּעָר מִין קָאָפּ. דַּי

גאנצע טשאטו ציט אהיין, וואו עם שטייט די "וּוִיּוֹטֶפְקָעַ". מוו זיין, אן-די שווארצע פיגל פלייען דארט ערגעץ אויך א החוננה.

אייז אט, וווען כיקום שוין צו נאענטט, דערזען איך אויפן לאידיקן וועג, ווי טאגיט מיר אקען א מענטש. נאכן מענטש שלעפט זיך א קוו. הילנט איג, וואס אן אמרת, נישט קיין מארך-טאג. נאך, מן-הסתם, פירט מען די קו אין שעכט-הווין ארין.

איך דערזען אויך א פערד-און-וועגעלע. וואס גענטער איך קומ, גרעסער וווערט דער מענטש, די קו און דאס פערד-און-וועגעלע. כ'וואָלט געשוואוירן, אן-די קו אין מרדכי-מענדט. זיין האט טאקו א לאמט צוויישן די אויגן.

דאכט זיך, אן דער מענטש, וואס גיטט נבען דער קו, איי די מומע חנה, טאקו די מומע חנה.

אויך א שטראיקל פירט זי דאס בהמהלע. אציגנד זע איך שוין אלץ קלאר. דאס פערד-און-וועגעלע, וואס גיטט נאך, איז דאס אייגענע, אויך וועלכן מען פירט אלע דאנגערטאָג אינדרער-פרי, די טעפ אין מארך ארין.

אייצט אבער טרייבט נישט אן ברוך מרדכי-מענדט, נאך א גוי. ס'וועגעלע איז נישט פאללאָדוועט מיט קיין טעט נאך מיט רויט, אויפגעבלאָן בעטגעואנט.

פון אייגענים בעטגעואנט ארויס פאָרְרִיְּסְט אַטְּיש אַלְעַ פיר פיס צום הימל, ס'אייז נישט פון יענע רויט-ברונע טישן, וואס שטייען דארט אין פאללאָן. דער דאָזִיקָּעָר דא איז א וויסער, אַפְּרָאַסְט-גַּעַה-וּבְּלַטְעָר.

צוויישן די רעדער פון וועגעלע שאָקְלַט זיך א קובעל. אויפן בעטגעואנט זיצט רייזל. זי שאָקְלַט זיך אין דער ברײַט, איזוי ווי זי וואָלט געדראָעלט. זי האט אַפְּגָּעָרִיסְט בְּלַזְמָעַן.

ס'וועגעלע קרעבעצט. ברוך, מרדכי-מענדט עלטטער זונ, גיטט נאך פון הינטן, איזוי ווי, לְהַבְדִּיל, נאך אן עגלה. א יונגעער ברידערל מיט נאך א שוועסטעריל האבן זיך אַוּעַקְגַּעַזְעַט מיט די פְּנִימָעַ צו דער "וּוִיּוֹטֶפְקָעַ" צו. די רעשט זעט מען נישט. מען זעט אויך נישט מרדכי-מענדען אלין.

'חֹשֶׁךְ פָּעַד לְלֵךְ'

צווישן די טאפאלאיעס לויפט ארום דער ווינט. פון יענער זייט פאלצ שווימט צוריק ארויס די טשאטע ווראגנס. זי קרייזלען איבערן פערד-און-וועגעלא מיט א הפלקניך געשדי. וואס נאָל דאס אלע באַטִּינְזִי ציט מען זיך ארויס פון דער "וַיְיִטְפְּקָעַ"?

איך שטיי און מען זעט מיך נישט. די קו קוקט אויך מיר מיט גדריטע, פֿאַרְדוּינְנְטָע אָוִיגָן. די מומע חנה קוקט און דערקענט מיך נישט, זעט אויס. פון בעטגעוואָאנְט אַרְאָפּ קוקט רייזל מיט די בלומען און וויסט אויך נישט, ווער איך בין.

— גוט-מְאַרגָּן, מומען — שריי איך אויס און יוֹף גלייך אויך אויך די קו.

וועקט זיך די מומע חנה:
— מענְדְּךָ?

— יאָ, איך. גוט-מְאַרגָּן.
— גוט-מְאַרגָּן, גוט-מְאַרגָּן. וואָו גייסטו דאס אַין אָזָא ווינט?
— אויך דער "וַיְיִטְפְּקָעַ".

— האָסְטַשׁ שוֹין נישט נאָל וואָס צו גִּינְ... — שאָקְלַט די מומע חנה מיטן קאָפּ און פֿאַרְמָאַכְט פֿאַמְּעַלְעַץ די אויגן.
פון אַיר שוֹאָרֶץ פֿנִים גִּיט מיר אַקְלַט אַין די בִּינְעָר אַרְיִין.

מיר וויאָז זיך אויס, אָז נישט די מומע חנת רעדט, נאָל דאס שאָקְלַט אַזְוִי די קו מיט אַיר נארישן קאָפּ.
— אויס! נישטָאָ מעד קיין "וַיְיִטְפְּקָעַ" — גִּיט די מומע חנה אַשלְעַט די קו בַּיִם שְׁטוּרִיקְל.

די קו שטעלט נישט-נִיחַדְקָע שׂוּעוּרָע טְרִיט. זי לאָזט אַיבָּעָר סִימְגִּים אַרְפַּן שָׁאָסִי. זי צַעֲמַעְקָעַ זיך אַון דְּרִיְת אַוִיס דעם קאָפּ צוֹרִיק צוֹם ווַיִּסְן-פֿאַלְאָזָן, צוֹם שְׁטָאַל דְּאָרט, וואָס אַוִיס מיט אַיר נישט מִיטְגַּעַנְגַּעַן.

דעם פֿערְדַּל אויך די הַיְכָע פִּיס, אַיז זעט אויס, אלע איינְס. עס שלעפעט באַהֲבָה דאס ווועגעלא אַין שְׁטָאָט אַרְיִין. מַן-הַסְּתָּם — אַרְאָכְט עס — אַיז הַיְנָט דְּאָגְנָעָרְשָׁטָאג אָזָן מען פֿירְט די טַעַט אַיז

מארק ארין. אַבעָר די טשאטו קראען, וואס וויל פונדאנען נישט אַפטערעטען, שרייט אויס אין ליידיקן, גרויען חל אַריין, אַזוי ווי יונץ אַלטַע גויעלע מיטן טענ��עוואָטן שטען:

— נישטַאָ מעָר קִין יְדִישֶׁר פֿרֵיךְ אַזְיףְּ דָעַר "וַוִּיסְפְּקָעַ".

נימא!

קָאַפְּלַטְסְּ מְלֻכְּה

אַט אַזוי אַיז צַעֲשָׂוָאָמָעַן אַ חַלּוֹם פּוֹן אַ וַוִּיסְפְּ אַפְּלָאָזִי, פּוֹן שַׁיִי-
נוּ בְּלָמָעַן, פּוֹן גָּאָלְדָעַן אַוְצָרוֹת.

פּוֹנְקָט, ווי מַעַן הַאַט נִשְׁתְּגַעַוָּסָט, פּוֹן וְוָאנָעַן מְרַדְכַּי-
מְעַנְדָל אַיז גַּעֲקוּמָעַן צַו אַ גּוֹט, אַזוי אַיז מַעַן אַזְיךְ נִשְׁתְּ דָעַר-
גַּאנְגָעַן, ווי אַזוי עַר הַאַט עַס פְּאַרְזִירְוָן.

מַעַן הַאַט גַּעֲרַעַדְת אַין שְׁמָאַט, אַז לְעוֹלָם הַאַט די, "וַוִּיסְפְּ-
קָעַ" צַו מְרַדְכַּי-מְעַנְדָלָעַן קִינְמָאָל נִשְׁתְּ גַּעֲהָרָט, אַז קִין אַיז
שְׁטִיקָל לִימַד דָּאָרָט אַיז נִשְׁתְּ גַּעֲוֹעַן זַיְבָן. מַעַן הַאַט גַּעֲזָאָגָט,
אַז עַר הַאַט זַיְדָאָרָט אַרְיִינְגְּעַרְיסָן מִיטְ גַּעֲוָאָלָד, מִיטְ שְׁוִינְגָדָל-
עַר זָאָל הַאָבָּן בִּים דִּיטְיָש פְּלִישָׁעָר אַוִּיסְגָּעָנָאָרָט וּוּקְסָלָעַן, פְּשִׁיְ-
שְׁעַר זָאָל זַיְדָאָרָט אַיז שְׁוִין דָּאָרָט גַּעֲזָעָן, וּוּעַן עַר הַאַט שְׁוִין גַּעֲהָאָט
מְרַדְכַּי-מְעַנְדָל אַיז שְׁוִין דָּאָרָט גַּעֲזָעָן, וּוּעַן עַר הַאַט שְׁוִין גַּעֲהָאָט
אוּפְּגָעָשְׁטָלָט דָעַם קוּיְמָעַן אָוָן גַּעֲנוּמָעַן פִּירַן טָעַפְּ אַין מְאָרָק
אַרְין, הַאַט זַיְדָאָרָט פְּלִישָׁעָר אַגְּגָעָכָפָט בִּים קָאָפְּ.

אַיז אַוּקָעָגָאנָגָעָן אַ סְדָּרָה פּוֹן פֿרָאָצָעָסָן. פּוֹן אַדוֹוָאָקָאָטָן
פְּלִישָׁעָר הַאַט זַיְדָאָרָט גַּעֲלָאָזָט קָאָסָטָן אַיז די טְוִוְוְנְטָעָר, אַיְגָעָלִיגָט
וּוּלְעָטָן, בֵּינוֹ עַר הַאַט סְוִף-פְּלִסְוִף אַרְיִיסְגָּעָקְרִיגָן אַ פָּאָפִיר, אַז בֵּינוֹ

חַוְשׁוּ פָעָדָלָע

עפָעַס ווֹאָס — מווּ מְרֻדְכִּי-מְעַנְדֵּל מִיט זַיִן גָּאנֵץ הוֹיוּ-גָעוּזִינֶד פָּאָר-
פָּאָזֶן זַי "וּוִיסְטוּפְקָעַ".

הָאָט זַיְךְ דַּי מָמוּעַ חֲנוּת מִיט אַירְעַ קִינְדָּעַר, מִיטַּן אַיְינְצִיךְן
קִיעְלָע, ווֹאָס זַי הָאָט פָּאָרְאִיבְּרִיקָט אַוְיַף דַּעַר "וּוִיסְטוּפְקָעַ", אַרְיַינְ-
גָּעַזְיָינֶן ווִידָּעַר אִין אַ הִילְצָעַרְן, אוּסְטָגְעַקְיִימָט הַיּוֹלְדָּמֶת אַ פָּרִי-
שָׁעָר, לְיִימְעָנָר פָּאָדְלָאָגָע.

נִישְׁטַת קִינְן דִּיוֹזָאנְסַט אַוְיַף זַי ווּעַט, נַאֲרַ בְּלוּעַ פָּאָסְמָעַט
קָאָלָע. נִישְׁטַת קִינְן לְאָגָגָע, ווּיסְטַע פָּעַנְטָעַר, נַאֲרַ פִּירְ קְלִינְגָע, פָּאָרְ-
שְׁטוּבְּטָע שִׁיבְּלָעַן. נִישְׁטַת קִינְן נִידְרִיקָט-גָּעוּזָעַטָּע, בְּרוּטָע בְּעַטָּן
מִיט גָּאָלְדָעַנָּע פָּאָרְפְּצִיזְגָּוָעַן, נַאֲרַ פְּרָאָסָע, פְּרוּעָרְשָׁע, אָן קָאָפְ-
שְׁטִיקָן, ווֹאָס מַעַן הָאָט אַוְיַף דַּעַר גִּיךְ גַּעֲקִיפָּט אַוְיַטְן סְקָאָרְשָׁעַוּעָר
רִידְ.

מְרֻדְכִּי-מְעַנְדְּלָעַן אַלְיַין הָאָט מַעַן אִין שְׁטָאָט מַעַר נִישְׁטַת
גָּעַזְיָעַן. עַס זַעַנְעַן גָּעַגְנָגָעַן יִמְּמִינְ-נוֹרָאִים, מְוֹרָאְדִּיקָעַ, גְּרוּעַ. אַיְבָּעַר
יַזְרִישָׁע שְׁטוּבָן אִין גָּעַהָגָגָעַן זָאָרָג, חַשְּׁבָּוֹן-הַנְּפָשָׁה. מְרֻדְכִּי-מְעַנְדְּלָעַן
אִין נִישְׁטַת גַּעֲקִומָעַן צָוָם דְּזָוְעָנָעַן.

בִּימְ פָּאָרְשְׁטוּבְּטָן פָּעַנְטָעַרְ פָּוּן הַיְלָצָעָרָנָעַט הַיְיָול אִין
עַר טָאָג אָוָן נַאֲכָט גַּעַשְׁטָאָנָעָן אָוָן נִישְׁטַת אַוְיְגָעָהָעָרָט אַוְ קוּקָן.

צָוָם שָׁאָסִי, ווֹאָס הָאָט גַּעַפְּרִיט אַוְיַף דַּעַר "וּוִיסְטוּפְקָעַ" אַרְוִוִּיט.
עַר הָאָט גַּעֲקָרִין אַ בְּרוּדִיקָעַ-וּוִיסְטָלָעַכָּע בָּאָרְד, רְוִיטְלָעַ-
אַיְבָּרְגָּעְבְּרָעְנָטָע אַיְגָן. דַּי צִיְּן, דַּי גַּעַוּוֹנָטָע, דַּי אַיְינָס אָוָן אַיְינָס
גַּעַצְיָילָטָע, זַעַנְעַן גַּעַוְאָרָן גַּעַל. זַיְיַי הַאָבָּן זַיְיַי גַּעַנוּמָעַן קְרִישָׁלָעַן.
מַעַן הָאָט צָפְגָּעָבָלָאָן שָׁוֹפָר. יַדְוָן הַאָבָּן זַיְיַי צָפְגָּעָרְפִּיט
מַיְט דַּעַר תּוֹרָה. מְרֻדְכִּי-מְעַנְדְּלָעַן אַיְוָאָלָע גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַיְן פָּעַנְטָעַר
אִוְן גַּעַזְוָעַן, וַיְיַי סְפָאָרָן טָוָרָן אַהֲרָן אַוְיַף דַּעַר "וּוִיסְטוּפְקָעַ" אָוָן
סְפָאָרָן פָּוּרָן צְוָרִיק פָּוּן דַּעַר "וּוִיסְטוּפְקָעַ". מַעַן פִּירְט פָּוּן דָּאָרְט
טָעַפְּ אָוָן צִיגָּל, מַעַן פִּירְט גַּעַהְיָעַץ צָוָם בּוּעָן. מַעַן גִּיטְדָּאָרְט
עַפְּעַס שְׁטָעַלְן, עַפְּעַס מַאָכָן. אַבְּעָר אַן מְרֻדְכִּי-מְעַנְדְּלָעַן.

שְׁטִיחַת עַר אַזְוִי אַיְינָמָל אַנְדָּעָרְפּוּרִי. סְאָרָן דְּצָוּעָנָעָן אִוְן
עַס גַּעַוּעָן. בְּרוּךְ, דַּעַר זַוְּן, אִוְן שְׁוִין גָּעַהָגָגָעַן אַוְעַקְגָּעַגָּגָעַן אִין
שְׁטָאָט אַרְיַין אַרְוּמְקוּקָן זַיְיַי ווּעַגְּן פָּאָרְדִּינָעַן אַ גִּילְדָּן. דַּי קְלָעָנָרְעַ

קינדר ער זונען נאָר געשלאָפַן. מומע חנה איז אַרוּטְגָּעָנְגָּעָן אויס-
מעלאָקָן דאס קיעלע.

ווײַיסט מען נישט, ווי אָזֶוִי סַאיַּוְן גַּעֲקוֹמָעָן. נאָר פֿלוֹצְלִינְג
הָאָט מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל גַּעֲגַבָּן אַפְּטַש מִיט דִּי הָעַנְט אַין דִּי
שִׁיבְּלָעָן אַרְיִין. סַגְּלָאוּ אַיזְוּ צַעַשְׁפּוֹנוֹגָעָן, אַוְן מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל
הָעַנְט זַעַנְעָן גַּעַוְאָרְן פַּאֲרָגָּאָסְן מִיט בְּלוֹט.

רייזֶל, דִּי טַאַכְטָעָר, אַוְן אַין יַעֲנַעַר מִינְוָת גַּעַוְעָן אַיְבָּעָר
אַ גַּרְוִיסָּעָר, עַרְדַּעַנְעָר שִׁיסְלָאָן גַּעַשְׁיִילָט קַאְרְטָאָפָּל.
אוֹ זַי הָאָט דַּעֲרַהַעַר אֹזָא פֿלוֹצְלִינְגְּדִיק גַּעַפְּלַאַצְּעָרִי פּוֹן
גְּלָאָזֶן, הָאָט וִי אַרְאַפְּגָּאַלְאָזָט סְמַעַסְטָר מִיט דִּי קַאְרְטָאָפָּל אַין דָּעָר
שִׁיסְלָאָזֶן אַוְן אַלְיִין גַּעֲגַבָּן אַ שְׁפְּרוֹנוֹג צַוְּ:

— טַאַטָּע, ווֹאָס טַוְטָחוֹ?

הָאָט דָּעָר טַאַטָּע אַין דָּעָר אַיְיַגְעַנְעָר רַגְעָ פַּאֲרַוְאָרְפָּן מִימָּן
קָאָפֶן, אָזֶוִי ווי אַ גַּעַשְׁאַכְטַעַנְעָר. עַר הָאָט אַ דְּרִיְיָ גַּעַמְיוֹן מִיט דִּי
פַּאֲרַבְּלוֹטִיקְסָטָה הָעַנְט אַין דָּעָר לְוַופְּטָן, אַוְיסְגַּעְבּוֹגָן וִיךְ שִׁיףְ, אָזֶוִי
ווי אַ בּוֹים, ווֹאָס הָאָלָט זַיְךְ אַוְיכְּפָּה אַן אַוְנְטַעְגְּלַעְגָּתָן שְׁטָאָם, אַוְן
ווי גַּרְוִיסָּעָר מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל אַיזְוּעוֹן, הָאָט עַס אַיְם גַּעֲגַבָּן אַ וְעַזְבָּן
אַרְאַפְּ אַוְיכְּפָּה דָּעָר עַרְדָּ, אַ וְאַרְףְּ-צַוְּ דָּעָם קָאָפֶן צָוְם קָאָנְטָן פּוֹן טִישָּׁ
אַוְן אַ שְׁלָאָג אַרְוִיסָּעָר בִּידְעָ נַאֲזְלַעְכָּר מִיט אַ שְׁטָרָאָם שְׂוֹאָרָץ
בְּלָט.

די מומע חנה הָאָט אַין יַעֲנַעַר מִינְוָת גַּעַמְאָלָקָן דאס אַיְגָּן-
צִיקָּע, מַאֲגַעְרָעָ קִיעְלָעָ.

ווײַיסט זַי נִשְׁטָה: צַי הָאָט וִיךְ דאס קִיעְלָעָ דַּעְרְשָׁרָאָקָן פַּאֲרָ
רַיְזְלָס גַּעַשְׁרִי, „מַאְמָעָ, גַּעַוְאָלְדוֹ“, צַי הָאָט עַס עַפְּעָס אַלְיִין-
דַּעְרְשָׁפִירָט. נַאָר ווֹעָן מְרַדְכִּי-מְעַנְדֵּל, נַעֲבָעָן, אַיזְוּ אַוְיכְּפָּה אַוְמְגָלִיק-
לְעַן גַּעַפְּאָלָן אַוְיכְּפָּה פּוֹן טִישָּׁ, הָאָט דאס קִיעְלָעָ פֿלוֹצְלִינְגָּ
גַּעֲגַבָּן אַ וְאַרְףְּ מִיטָּן וְוַיְידָל דָּעָם מְוֻמָּעָ חָנָה גַּלְיִיךְ אַין פְּנִים
אַרְיִין.

— נִשְׁטָה אַגְּדָרָש — הָאָט דִּי מְוֻמָּעָ חָנָה שְׁפַּעְטָעָר דָּעָר-
צִילִּט — אוֹ דאס אַיזְוּעוֹן אַפְּטַש אַזְעַלְכָּר, הַלְמָאִי וִיךְ, חָנָה
הָאָט אַיְבָּעָרְגָּלְאָזָט דָּעָם מַאן אַרְיִין, אַן הַשְּׁגָחָת.

די מומע חנהס אן אויג אין פארלאפֿען מיט בלוט. סְפִנִּים
איין געוואָרַן אוֹיְסָגּוּשְׁמִירַט מיט בְּלָאַטָּעַ.
דאָס קלִינְגַּע שְׂקָאָפְּעַקְּלַע מִילְּךָ הָאָט זִין אַיד צְעַזְעַטָּן אֵין די
פִּיטָּס אֲרִיאַן.

דאָמְגַלְטַה האָט זי זיך אוֹיפָגֶערִיטַן פֿון בענְקָעָע אַין גַע
נוּמָעָן לוּיפְטַן.
זי האָט, אַיְינְגְטַלְעַד, נִישְׁתְּ גַעֲוָאָסְטַן, וְאוֹהֵין אַין נַאַך וּוְאָס
זַי לוּיפְטַן. נַאַך גַעֲפִילְטַה האָט זַי, אָז סְחָאָט אַיר עַפְטַס אַבְּיט
גַעֲטַונְן אַין סְכָמַע הַארְצַ אַרְלִין אַין זַי מַזְנַד גַיְין דַעֲטוּעוּן.
אַין דַעַר אַפְעָנָר טִיר האָט זַי גַעֲטְרַאַפְן שְׂטִין רַיְזָלָעַן
מִימִיט אַפְּאַרְגְּלִיוּוּרִיט גַעֲשָׂרִי אַין קִיְלְעַדְרִיקַן מַוְיל. אַין דַיְוַוְוַן
חַלְילַה, גַעֲלִימַט גַעֲוָאָרְזַן אַין וּוי אַין מַרְיָן!
— רַיְזָלָעַן!

אַבְנָר יְעֵן קָאָן נִישְׁתָּאַרְזִיסְרָעַגְעָן פָּוּ זִיךְ קִין וְאֶרְטָה.
וְזֹוּזִים נָאָר מִיט אַחֲנָט אַיְן שְׁטוּב אַרְיָין.
לְוִיפָּט מוּמָעַ חָנָה אַרְיָין. אַינְעוּוַיְינִיק אַיְן טֻונְקָל. דִּי זָוָן
זָאָל שְׂוִין הַאָפָּן אַונְטַעַרְגַּנְגַּעַן, צִי וְאָס? וְאָס טַוִּיט זִיךְ דָּאָ
וְאָס? עַפְעַט שְׁרַעַיְעַן אָזְוִי דִּי קִינְדָּרְעָן?
הַאָט זִיךְ דִּי מוּמָעַ חָנָה גַּעַנוּמָעַ אַיְינְקוּעַן אַוְן דַעְרוֹעָן,
אוֹ אַיר מַדְכָּבָ-מַעְנדָּל לִיגְט עַפְעַט אָזְוִי אַגְּנוּשְׁפָאָרָט מִיטָן קָאָפָּ
אוֹיְפוֹ קָאָנָן פָּוּ טִיש.

— מרדכי-מענדל, מרדכי-מענדל ! — החאט זי געומען שאקל
לען מיט איט ביט אקטל. אבער בייט ערשותן שאקל החאט זיך
מרדי-מענדלס קאָפּ געגען אַ בוגיג אויס אָויף אַ זיט אָוועק-
געליגט זיך אויף דער לִיעְמָדֶר פֿאָדְלָאָגָע אַן אַ וַיְדָעַ-קָוָל.
ערשט איצט החאט די מומע חנה דערזען בלוט. בלוט אויפּן
פֿנִים, בלוט אויף די הענט, בלוט אויף דער באָרד.
החאט זיך אַ פֿאָכָע געטען מיט די הענט. זיך החאט געוואָרט-
זעט אויס, כאנן לוופּט, אַבער דאַ האָבן זיך אַיר די פֿיס אָונְטָעַ-
געבעָאָבן. אָון די גאנצע מומע חונה, מיטן אייניגעמשידען פֿנִים,
מייטן פֿאָרְלָאָפּעָנוּם אויג, איזו געגען אַ פֿאָל אָרוֹיף אויפּן מאָן
אַירָן מיט אַ געשרהֵי אָון צְבִיט אַ יאמער.

אֲבָעָר וּוְאָס הָאָט שׁוֹין דָא גַּעֲקָאנֶט פּוֹן מְרָדְכִי-מְעַנְדָל, אָז
אַלְיַין אֵיז עַר אַיְצַט גַּעֲלָעָגָן, וּוּ אַ קַּופְעַ לִיטַם, וּוּ דִי צַעֲפָרָאַכְעָנָע
שַׁאַרְבָּנוּס פּוֹן דִי טַעַפְּ וִינְגַע.

אַיְן שְׁטָפָט הָאָט מַעַן גַּעֲוָגָט, אָז מְרָדְכִי-מְעַנְדָל אֵיז גַּעַ-
פְּלָאַצְטָן אָז אַדְעָר אַיְן קַאְפְּ. מַעַן הָאָט גַּעֲהָאָט פָּארָאַבְּלָל, וּוְאָס אָ
יּוֹד אַן אַבְּיוֹן הָאָט אַנְדָרְשָׁ נִישְׁתְּ גַּעֲוָאָלָט, נַאֲרָ וּוֹעָרָן אָ גַּוְתְּ-
בָּאוּיְצָעָר.

נַאֲרִישָׁע רַיְיד גַּעֲוָעָן פּוֹן נִישְׁתְּ-פָּאַרְגִּינְעָרָס, פּוֹן שְׁוֹנוֹאַיִם,
אֲבָעָר פּוֹן דִי דְּאַזְיַיקָעָ רַיְיד אֵיז מִין טַאַטְסָנָס פְּנִים גַּעֲוָאָרָן אִין-
גַּעֲפָאָלָן, שְׁוֹאָרָן.

נַאֲכָן אַיְמָדָרְבָּאַרְעָמְדִיקָן טַוִּיט פּוֹן שְׁוֹאַגְּעָר, הָאָט זַךְ דַּעַם
טַאַטְסָנָס קַאְפְּ אַרְאַפְּגַּעַלְאָטָן נִידְרִיקָעָר צַו דִי קְלָאַפְּסָעָס. דִי מַאְמָעָ
אַיְן אָ צִיִּיט אַרְוָמְגַּעַנְגַּעַנְגָּעָן מִיט טַיְכְּלָעָךְ גַּעֲרִיבְּעָנוּס כְּרִיְין אַוְיְפָן
שְׁטָעָרָן. אַיְן שְׁטוֹפְּ בְּיִ אָנוֹן אֵיז גַּעֲוָאָרָן שְׁוֹועָר. סְהָאָט גַּעַיְאָט.
אִיטָעָ אֵיז שׁוֹין גַּעֲהָאָט צְוִירָק אַוְעַקְעַגְעַפְּאָרָן קִין וּוֹאַרְשָׁע. דִי
מוּמָעָ חָנָה אֵיז צַו אָנוֹן מַעַר נִישְׁתְּ גַּעֲקִימָעָן. נִישְׁתְּ זַי, נִישְׁתְּ דִי
קִינְדָעָר אִירָעָ.

דָעַר טַאַטְסָנָס הָאָט טַעַג מִיט וּוְאָכָן גַּעֲשָׁוִינָן. דִאָכָט זַיךְ, אָז
דִי דְּרִימְלִידְיקָעָ אָוִיגָן זַיְנָע הָאָטָן אַגְּגָהוּיְבָן קוֹקָן טַוְּבָלְעָכָר. דִי
מַאְמָעָ הָאָט אַיְרָ צָעָר לְאָנוֹגָ נִישְׁתְּ גַּעֲקָאנְטָן באַהְאָלָטָן.
— אָזָא בִּילְדִישָׁרְ מַעְנְטָשָׁ! — הָאָט זַי נִישְׁתְּ אַיְגָמָל אָרוֹיָס-
גַּעֲרָעָכָט — אָזָא טַיעַרְעָרָמָן! אַ זְשִׁידָע זַיךְ גַּעֲבָעָטָן... וּוְאָס
אַיְן, אָז מַעַן גַּיְטָ אַ שְׁוֹאַגְּעָר אַ זְשִׁירָעָ, גַּיְטָ שׁוֹין דִי וּוּעָלָט
אָוְנְטָעָר?

דָעַר טַאַטְסָנָס הָאָט גַּעֲגָעָן וּוּעַטְשָׁעָרָעָ. פָּאַמְעַלְעָךְ הָאָט עַר
גַּעֲקִיְעַט, אָז טָעַם, אָז הנָהָה. דִי מַאְמָעָ הָאָט גַּעֲרִידָט שְׁטִילָ, אָזָוִי
וּוּ זַי וּוֹאָלָט זַיךְ מַיְשָׁב גַּעֲוָעָן מִיט זַיךְ אַלְיַין. אֲבָעָר דָעַר טַאַטְסָנָס
הָאָט דַעְרָהָעָרט. עַר הָאָט אַוְיְגָהוּיְבָן סְפָנִים פּוֹן עָסָן. אַוְיְפָן
שְׁטָעָרָן, צְוִישָׁן בִּידְעָ אָוִיגָן, אֵיז אַיְם גַּעֲלָעָן אַ קְנִיטָשָׁ, אַ טִּיפְעָר,
אָז אַיְיְגָעָפְּגַּעַוּעַטָּעָר, אָזָוִי וּוּי אַ לְאָנְגָעָר וּוֹאָרִים. אַט פְּרִיט
דָעַר טַאַטְסָנָס מִיטָן קַאְפְּ אַיְבָעָרָן טִישָׁ. סְזֻעָט אָוִיסָס, אָז עַר וּכְטָ
עַפְעָס אָזָן קָאָן נִישְׁתְּ דַעְרוֹעָן. עַר רַעַדְטָ נִישְׁתְּ, נַאֲרָ דָעַר לַעַפְלָ

וְחַוָּשָׁע פָּעָד לְעָ

רווקט זיך אים אלין ארכויס פון דער האנט אוּן גלייטשט זיך
אראָפַ אַיִן טעלער אַרְיֵין בֵּין אַיבָּעָרָן האַלְּן.
— לִיזְעָרֶן! — שטעטלט זיך די מאָמע רַאֲפָטוֹם אוּיף — נָוָ
הָעָרָ שָׂוִין אוּיף. פַּאֲרוֹוָאָס עַסְטוֹ נִישְׁתָּה, פַּאֲרוֹוָאָס? וּוְאָס הָאָפַ אַיִיךְ
דוּן גַּזְאָגָט?

אַבְּעָרָ דַּעַר טַאֲטָעָה האָט שָׂוִין יְעַנְּעָ וּוּטְשָׁעַרְעָ נִישְׁתָּה גַּעֲגָעָן.
דַּעַר טַעַלְעָר אַרְבָּעָס מִיטָּ קְלִיסְקָעַלְעָן אַיִן פַּאֲרָגָאנְגָעָן מִיטָּ אָ
קָאָלְט, גַּעֲדִיכְט הַיְּטָל. די מאָמע האָט גַּעֲוַיְינָט. דַּעַר טַאֲטָעָה האָט
גַּעֲבָעַנְטָשָׁט, קוּנְדִּיק שָׂוֹאָרְצָע שָׂוִיבָן אַרְיֵין.

מַעַר האָט מַעַן פָּוָן מַרְדְּכַי-מַעַנדְלָעָן גַּיְשָׁת גַּעֲרָעָט. סְהָאָבָן
זיך גַּעֲשָׁטְעָלָט גַּעַלְעָ, שְׂוִינוֹזְיְכָטְקָעָ טָעָג. די טְוִיבָּן אַוְטָן קָעָגָן-
אַיְבָּעָרְדִּיקָן דַּאֲךְ האָבָן זיך בְּאַהֲאַלְלָן אַיִן טְוִיבָּנְשָׁלָאָק אַרְיֵין. בִּיאַיִן
נַאֲכָט האָט גַּעֲרָעָגָן. הַיְּנָטָעָר דַּעַר טִיר האָט גַּעֲקָפִיעָט פָּוָן אָ
רִינְעָ. טְהָאָט אַוִּיסְגָּאַלְעָכְעָרָט שְׂטִיקָעָר הָאָרָץ, שְׂטִיקָעָר מָוָה. אַיִן-
מִיטָּן דַּעַר נַאֲכָט האָט זיך אַיִן דַּעַר פִּינְסְטָעְרְנוּשָׁ אַרְיֵין פָּוָן שְׂטוּבָ
אַרְיִינְגָּעָשָׁנוּתָן אַגְּעָנָעָץ, אַלְאָגְּגָעָר, אַבְּגָנְדִּיקָעָר, אַזְוִי וּוּיָ אַפִּיךְ
פָּוָן אַגְּגָן, עַרְגָּעָץ אַיִן דַּעַר וּוּטְמָעָר וּוּלְטָ אַרְיֵין.

דַּאֲטָה האָט די מאָמע אַזְוִי גַּעֲגָעָנָעָצָט פָּוָן גַּיְשָׁת שְׁלָאָפָן, פָּוָן
לִיגָּן אַוְן טְרָאָכָטָן.

בִּיְיטָאָג אַיִן זַי נַאֲךְ אַלְעָ אַרְוֹמְגָעָנָגָעָן מִיטָּ טִיכְלָעָר כְּרִיְין
אוּפָּהָן שְׂטוּרָן. זַי האָט גַּיְשָׁת גַּעֲמָאָכָט קִיְּין פִּיעָר, זַי האָט גַּיְשָׁת
צַגְעָבָעָט דַּי בָּעָטָן.

אוֹ צַו אָוָנוֹ אַיִן קִיְּנָעָר גַּיְשָׁת גַּעֲקָומָעָן, אוֹ דַּעַר טַאֲטָעָ
אַיִן גַּעֲוָעָן פַּאֲרִיאָקָט עַרְגָּעָץ אַיִן וּוּטְמָעָ דַּעַרְפָּעָר — פָּאָר וּוּמָעָן
הָאָט די מאָמע גַּעֲהָאָט פִּיעָר צַו מַאֲכָן? פָּאָר וּוּמָעָן הָאָט זַי
גַּעֲזָאָלָט דַּי בָּעָטָן אַוְיפָּבָעָטָן?

איָנִי גַּעֲוָעָן קָאָלְט. אַיִן קִיךְ הָאָט שָׂוִין קִיְּנָעָר גַּיְשָׁת גַּעֲוָיְינָט.
דַּאֲסָט בָּעָטָל דַּאֲרָט אַיִן גַּעֲשָׁתָאָגָעָן לִיְּדִיק, וּוּסְטָט. פָּוָן די וּוּנָט
הָאָט אַרְאָפְּנִיצְקָוָקָט אַגְּרִינְעָ מָרָה-שָׁחוֹרָה. דַּעַר זִיגָעָר הָאָט צַו

הויך געטיקעט. די זוּן אַיְזָן צוּם פֿעַנְסְטָעֶר נִישְׁתְּ צְוֹגְעָקְוּמָעָן. אַיְזָן גָּאנְצָן בְּרוֹגָן גָּעוֹזָרָן מִיטָּ אָונָה. די זוּן.

הָאָטֶט דַּי מַאֲמָעַ גַּעֲנוּמָעַ הַאָפְּבָן טָעָנוֹת:

— אָזֶן וּוֹאָס אַיְזָן דַּאֲס פֿאָר אַ דִּירָה, וּוֹאָס? אָזֶן סְאיְזָן דַּאֲס עַרְגָּעָר, וּוֹי אַיְזָן אַ קָּעְלָעָר? זַי זָאָל גַּעֲוָוָן וּוֹיסָן, אָזֶן דַּאֲס וּוֹעַט אַזְּוִי יָאָגָן, וּוֹאָלֶט דַּאֲס אִיר פֿוֹס דַּאֲס נִישְׁתְּ גַּעַשְׁתָּאָגָן. בִּינְגָאָכָט שְׁלַאָגָט וּנִשְׁתְּ. סְדָאָכָט וּזְיךָ אִיר אַלְץָן אַיְנָאַיְנָעָם, אָזֶן אַט עַפְנָט זַיְךָ דַּי אִיר, אָזֶן סְקוּמָט אַרְיִין מְרַדְּכִי-מְעַדְּלָה. מִיטָּ דַּעַר שְׂוֹאָרְצָעָל, וַיְידַעַנְעָר בָּאָרְדָּ קָוָמָט עַר אַרְיִין. מִיטָּ שִׁינָּעָם מְוַיְּלָ צִיְּן. אָזֶן אַוְיְפְטוּרָ, אָזֶן בִּילְדִּישָׁר מְעַנְטָשָׁ!

די מַאֲמָעַ רַעַדְטָן צַו זַיְךָ אַלְיִין. דַּעַר טָاطָעָן אַיְזָן נִישְׁתְּאָ. פָּאָרָן טָاطָעָן רַעַדְטָן זַי שְׁוִין נִשְׁתְּ אַזְּוִי. דַּאֲס דַּעַרְצִילָט זַי אַזְּוִי מִיר אִיר בִּיטָּר, פֿינְסְטָעֶר הַאָרֶץ.

אַיךְ פִּילָּ, אָזֶן דַּעַר מַאֲמָעַן אַיְזָן גָּעוֹזָרָן שְׂוֹעָרָן צַו לְעַבְנָן. זַי קָרִיגְגָּט נִשְׁתְּ קִיְּן בְּרִיוֹו פּוֹן דַּי קִינְדָּעָר. זַי וּוֹוִיסְטָן נִשְׁתְּ, וּוֹאָס מִיטָּ צִיְּפְעָלָעָס חַתּוֹנָה אַיְזָן דַּאֲרָט גָּעוֹזָרָן. קִיְּן וּוֹאָרְשָׁעָן קָאָן זַי נִשְׁתְּ פָּאָרָן. זַי קָאָן זַיְךָ נִשְׁתְּ אַרְוִיסְרִיסְן פּוֹנְדָּגָןָעָן. אָזֶן מְרַדְּכִי-מְעַדְּלָה אִיגָּן, נַעֲפָעָן, אַזְּוִי אַוְמְגַעְרִיכָּט אַוְעַקְגָּעָרִיכָּן גָּעוֹזָרָן פּוֹן דַּעַר וּוֹעַלְתָּ. אָזֶן אַיְזָן דַּעַר דִּירָה דַּאֲס יָאָגָט, אָזֶן אַרְוָם אָזֶן אַרְוָם שְׁטִינְקָט מִיטָּ חֹוִיר.

סְאיְזָן אַמְּתָה — דַּעַר גָּאנְצָעָר הַוִּיקָּה, אַלְעָן וּוֹעַנְטָ מִיטָּ אַלְעָן טִירָן זַעַנְעָן אַוְיְסְגָּעְשְׁמִירָט מִיטָּ חֹוִיר.

שִׁקְאָרְסְקָעַלָּע, דַּעַר גּוֹי, דַּעַר בָּעַל-הַבִּית פּוֹן הַיִּזְלָ, וּוֹאָס מִיר וּוֹאוֹנָגָן, הָאָטֶט גַּעֲמָאָכָט שְׁוֹתָפָהָה מִיטָּ אַיְנָעָם אַ קִילְעָר אִיגָּן נַעֲפָנָט אִינְן דְּרוֹיִיסָן, אַוִּיפָּה דַּעַר גָּאָט, אַ חֹוִיר-גָּעוֹוּלָב. עַס שְׁלַאָגָט פּוֹן דַּאֲרָט אַרְוִיסָן אִינְן הַאָלָזָן אַרְיִין אַן אַוְיְסְגָּעְשְׁמִירָט נִשְׁתְּ-נוֹטְקִיָּת.

אַיךְ הָאָבֶט מַוְרָאָ פֿאָר דַּי וּוֹיִיסָע, קָאָלְטָעָ שְׁטִיקָעָר חֹוִיר-פֿעַטָּה, וּוֹאָס הַעֲגָעָן דַּאֲרָט אִינְן פֿעַנְסְטָעֶר. מִינְךָ שְׁרַעַקָּן דַּי לְאַנְגָּעָ, פָּאָרְטִיְּקָנְטָעָ קִישְׁקָעָם, דַּי הָאָק אַוִּיפָּה שִׁילְדָן צְוֹזָעָמָעָן מִיטָּן אַקָּט-סְעָנוּם קָאָפָּה. אָזֶן דַּעַר עִיקָּר וּוֹאָרְפָּט אַוִּיפָּה מִיר אַ פְּחָד — דַּעַר כְּלָב, דַּעַר מַאֲפָס מִיטָּן רַוְצְחִישָׁן פְּרַצּוֹת, מִיטָּ דַּי אַיְנָגָעָפָּלְעָנָעָן

צוווי ווינקלען ביימס פיסק. ער זיצט דארט פארן געוועלב, שמעקט צו יודישע קאפאטטעס, שטשירעט די ציין און היט די טויטע שטייקער חזיל.

מען מז זיך פונדאגען ארויסציען. די טאג זענען דא געווארן גרויער, ווי אויף דער גאנצעער וועלט. זיי זענען דא קירצער אויך.

אבער וואו ציט מען זיך אין אונא ציטט? מײַט דאך אונז אנקוקען ווי משוגע... אלע מאנטאג און דאנדרשטאג ציט מען זיך...

אבער, איז די מאמע האט געוויאָרֶן אָן אָומַחַן אויף דער דירטה, ווועט מען זיך שוין פונדאגען ארויסציען. זיי גייט טאָקען, די מאמע. זיי זוכט, זיי פרעגט זיך נאך. איז שטוב וויסט מען אָרוֹנִישַׁט. אָפִילו אַיך ווֹיַם נִשְׁתַּת. אָפִעלְרַכְּבִּין מִידְמִשְׁעָר. דאָס אָרוֹמְקוֹן זיך אִירֶס אַיבָּעֶר די ווֹעֵנֶט, דאָס מַעֲסְטָן די לענג פַּין די בעטן מיט אַשְׁטְּרִיכְלַ – דאָס אַלְץ זָגַט עֲדוֹת, איז האַינְטַ – מאָרָן ווועט צוֹאָרֶן אַ "וְאַזְשְׁיוֹנוֹאָדָע" אָן מַוּעָט אַרוֹפְּלַאֲדֻוּעָן די זאָכָן.

איו טאָקע אַזְוֵי געווָן. איז אַ גְּרוּיָעָן טָאג, איז אַ פָּאָרְ – דִּוְיכְּטָן, בָּאָלְדַּ נָאָכְדָּעַם, ווי דער טָאָטָע אַזְנַחַט אַוּעָקְעַגְּנָגְעָן, איז מנשה קלְאָפְּעָר פָּאָרְפָּאָרְן מיט זִין ווַיְסָעָר קָאַשְׁקָע אָן מען האָט גענומָען צָעָרוֹקָן אָנוֹנְזָרָע שָׁעָנָק מיט אָנוֹנְזָרָע בעטָן.

מנשה קלְאָפְּעָר האָט געהאט צו הילְפַּ נאָך אַ יוֹנָג – אַ שְׁרַעַיְעָר מיט אָן אַוִּיסְגָּדְרִיטִין דְּאַשְׁקִ – מִיד האָט די מאמע גַּע – הִיטְן בְּלִיְבְּן אַין שְׁטוּב. זיי אַלְיַין האָט אויף צוֹגְהָאָפְּן. האָט מען אַזְוֵי בִּיטְלָעְכוֹיַּז פָּאָרְלַאֲדֻוּעָט סְ'בִּיטְלַ גְּרָאַטָּע אָן גַּעְלָאָזֶט זיך אַין דער שְׁפָאָצִילְ-גָּאָס אַרְיִין, הִינְטָעָן קְרִימִינָאַל, וואו די מאמע האָט געדונגָעָן די נִיעָ דִּירָה.

אויפָּן וועג האָפָּן זיך יוֹדָן אַוּעָקְעַשְׁטָעַלְט מיט אַונְטָעָ – נַעַשְׁפָּאַרְטָע שְׁטַעַקְעַלְעַךְ פָּוּן הִינְטָן. גַּעַחְיִידּוֹשְׁט זיך, מז זִין, וואָס אַזְּ אַזְּ פָּאָרְרוּיכְּטָן טָאג האָט זיך עַמְעַצְּן פָּאָרְגָּלוֹסְט אַרוֹיסְצְּזָ – צִיעָן. פָּאָר גַּעַוּלְגָּאָעָר זענען אַרוֹיסְגָּעַקְיָמָעָן סְׁוּחְרְטָעָט, אַז אַוְיסְ –

געבעטע, וואראמעע קאפטאנעס, איבערגעשריין זיך פון אין אויף דער אנדרער ארויף און געקווועטש מיט די אקסלען⁹

- אַ משוגעת אַבִּיטַל, הַיְגַּת זִיכְרָה צָעִין!

מנשה קלטאפרעס וואגן האט אונטערגערכעכט, איבערגע-
בויגן זיך אויף א זייט, אַזְוִי וַיְיַאמֵּן וַוְאַלְתָּא אוֹרֵךְ נִשְׁתָּאָגָעָשְׂתָּא-
נען אין אַזְאַחֲרַדְיָקָן טָאגּ אַזְרָאָגּ אוֹרֵךְ זיך דָּאַס אַרְעָמָעּ
בִּיסְלָן וַוְירַטְשָׁאָפָט.

אַבְּעָר מַעַן אַיִן בְּשִׁלּוֹם אַבְּעָרְגָּקְומָעּן. אֹוִיס מִיטָּן חַזְירָן,
אוֹוִיס מִיטָּן דִּי קַאֲלָטָעּ וּוּנְטָן, אֹוִיס מִיטָּן גַּעֲרִיבְעָנָעָם כְּרִינָן אוֹוִיס
דָּעָר מַאֲמָעָס שְׁטָעָרָן.

דָּאַס גַּעַסְלָן, וְוַיְמַנְשָׁה קְלַאְפָעָר אַזְיַן פַּאֲרַפְּאָרָן מִיט אַנוֹזְעָרָעָעָ-
זָאָכָן, אַיִן אַ שְׁמַאְלָס, אַ שְׁטִילָס. פּוֹנְגַּדְאַנְגָּעָן קָאָן מַעַן אַן אַ צְוּוֹיִי-
טָעָר גַּעַס נִשְׁתָּאָרְיִינְקָוּמָעּן. דָּאַ פַּאֲרַמְאָכָט זיך דָּאַס גַּעַסְלָן מִיט
אַ הַיְכָן, הַילְצָעָנָעָם פַּאֲרָקָאָן, דָּוֹרָן וְוַאֲנָעָן סְקָוָן אַרְיְבָעָר לִיפָּעָט
אוֹן קַאֲשָׁטָאָן-בִּימָעָר. קַיְיַין הַיְזָעָר פַּאֲרַמְאָגָט דָּאַס דַּאֲזִיקָעּ גַּעַסְלָן
אוֹוִיךְ נִשְׁתָּאָגָעָשָׂת. פָּוּן אַיִן זַיְתָה הַיְבָט זיך דָּעָר גַּעַלְעָר, גַּעַמְיוּרְטָרָעָר
פַּאֲרָקָאָן פָּוּן קְרִימִינָאָל, פָּוּן דָּעָר צְוּוֹיְטָעָר זַיְתָה - אַיִן אַפְּגָעָרִיסָן,
אלָט הַיְזָעָר. אַ מִקּוֹם פָּאָר שְׁוֹאַלְבָּן אַוְן פָּאָר קָעָץ.

סְקָרִימִינָאָל אַלְיַיִן שְׁטִיטִית הַוִּיחָק אַוְן לְאָנָגְגָעָצָוָקָסָן. אוֹוִיס
גַּעַדְיכְּטָעָר שְׁוֹרָותָן קְלִיְנָעָר, פַּאֲרָקָרְאָטָעָטָעָר פֻּעַנְסְטָעָרְלָעָר הַעֲנָגָעָן בְּלָעָ-
כָּעָנָעָדָעָלָעָר, אוֹוִיס וַיְרַגְּצָעָס אַוִּיךְ וְעַלְעַדְרִישָׁעָ פְּלִיצָעָס.

דָּאַ, הַיְנָטָר דָּעָר גַּעַלְעָר, לְאָנָגְגָעָר מוּעָעָר, דְּרִיְיַיט זיך אַרוֹס
הַיְן אַוְן צְוִירָק אַ זְעַלְגָּעָר מִיט אַ בְּיִקְסָס. אוֹוִיס וַיְיַאמְרָו, וְוַאֲסָט
קָעָן נִשְׁתָּאָמָּקָן קַיְיַין טְרִיטָמָעָ אַוְן קַיְיַין טְרִיטָ וַיְיִקְעָרָ.

פָּאָר אַיִם, פָּאָר דָּעָם דָּאַיְקָן וְעַלְגָּעָר, טָאָר מַעַן נָעָנָט
נִשְׁתָּאָפְּרָבִיְיִגְיָין. מַעַן טָאָר זיך נִשְׁתָּאָפְּשָׁטָעָלָן, אַוְן מַעַן טָאָר
נִשְׁתָּאָקָוָן אוֹוִיךְ אַיִם. עָרָלְיִיְן קָוָטָ אַוִּיךְ נִשְׁתָּאָפְּקִינְעָס.
עָרָטָאָר מַעַר נִשְׁתָּאָזָעָן, וַיְיַיְדָיְלָעָנָעָדָעָלָעָר אוֹוִיךְ דִּי פָּאָר-
קְרָאָטָעָטָעָר פֻּעַנְסְטָעָר אַוְן דָּאַס שְׁכָנוֹתְדִּיקָעָה הַיְזָעָר, וַיְאָוָיְגָעָר גַּיְיָת

נִשְׁתָּאָרִיָּן אַוְן קִיְּנָעָר גִּיְּתָה נִשְׁתָּאָרִים.

דָּאַס הַיְזָעָר אַיִן אוֹוִיךְ אַ גַּעַלְעָר. דִּי פֻּעַנְסְטָעָר שְׁטִיעָן דָּאַס
פִּינְסְטָעָר, שְׁוֹאַלְצָעָ.

איין שטיינערן טרעפל, אַרְוֹמֶגְדָּנוּמָעָן בַּיִּדִּי זִיְּטָן מִיט
קוֹפְּקָעַלְעַךְ גַּרְאַג, פִּירַט צַוְּ אָן אַפְּגָעַשְ׀יִילְטָעַר, בְּרוֹיְגָעַר טִיר אָן אָ
קְלִיאַמְקָעַ. אָ שְׂוֹאַרְץ, פָּאַרְוּבְּעַט לְאָךְ וְאַגְּטָן דָּזָהָוָת, אָן אַיְנָעוּנִינִיק
מוֹן זִין קָאַלְט אָוֹן פִּינְסְּטוּרָה, אָן אָן דִּי וּינְקָלְעַן דָּאַרְטָן הַעֲגָעָן
גָּאנְצָעַ חֲמָרִים מִיט שְׁפִינְנוּעַבָּס.

מעונטשן האָפָּן טָאַקָּעַ דָּעַרְצִיְּלַט, אָן אַמְּפָּלְחָט אָן דָּאַזְוִין
הַיּוֹלְד גַּעַזְוָרִינְט אָ רַוְּשִׁישָׁר קָאַפְּיִצְּטָן. עַד הַחָטָט גַּעַזְוָלְטָן
אָ יְוָגָג וּוְיָבָב מִיט גַּאֲלְדוּנָעַ הַאָרָה אָוֹן שְׂוֹאַרְצָעַ אוּגָּאנָה, הַחָטָט זִי זִיךְּ
פָּאַרְלִיבְּט אָן אָ פּוֹיְלִישָׁן כְּרַאְבִּיעָן אָוֹן אַנְטָלְקָפָּן מִיט אִים.

דָּעַרְקָאַפְּיִטָּן הַחָטָט עַס זִיךְּ גַּעַזְוָמָעָן צָוְם הָאָרָה, אָן עַד
הַחָטָט זִיךְּ אַושָׁ אַיְמָגָעַה אַגְּגָעָן. טָאַקָּעַ דָּאָ, אָן דָּעַט הַיּוֹלְד. בֵּין
הַיּוֹגְטִיכְּן טָאָג גַּעַדְעַנְקָט קִינְגָּרָד נִישְׁתָּה, צִי מִעְן הַחָטָט אִים
פּוֹנְדָּאַגְּנָעָן אָוֹן צִי מִעְן הַחָטָט אִים קָוָרְד גַּעַזְוָן.

פּוֹנְדָּאַגְּנָעָן אָוֹן צִי מִעְן הַחָטָט מִין מַאֲמָעָ נִשְׁתָּה קִינְגָּרָד גַּעַהָאָט
אָוֹן גַּעַדְעַנְגָּעָן, דָּאָ אִין שְׁכָנוֹת, דִּי נִיעַ דִּירָה.

אָ נִידְרִיךְ, גַּעַפְּנָט טְוִיעָר פּוֹן וּוּיְסָעָ, גַּעַקְאַלְכָּטָעָ שְׁטָאַכְעָטָן
הַחָטָט גַּעַפְּרִיט אִין אָ גְּרוּסָן, גַּעַרְוִימָעָן הַוִּיפְּ אַרְיָן, וּוּוּ פּוֹן אָ
זִיְּטָ אַרְוִיס הַחָטָט זִיךְּ גַּעַהָוִבָּן אָ לְאַגְּנָעָגָעָנָה מִיט אָ סְקָ גַּעַ-
דִּיבְּכָט-בְּאַזְעַצְטָעָ פֿעַנְסְּטוּרָה.

צְוִישָׁן דִּי אַלְעָ פֿעַנְסְּטוּרָ אִין אַוְיךְ גַּעַזְוָעָן אַוְנוֹעָרָ דִּירָה.
אָ שְׁיַׁנְעָ דִּירָה, אָ לִיכְטִיקָּעָ, דִּי קִינְגָּרָד – אָ קְלִינְגָּעָ, עַנְלָעָעָ
אָדָלָעָ קִינְגָּן, וּוּאָסָמָרָה אָפָּן בֵּין אַחֲרָר גַּעַהָאָט. פָּאַרְדָּאָס אָבָּעָר
הַחָטָט מִעְן אִין שְׁטוּב גַּעַקְאָגָט אַרְוּמְפָּאָרָן אִין אָ קָאַטָּשׁ מִיט גַּעַמְעָנָה
דְּעַדְעָרָ.

אָ פִּירְקָאַנְטִיקָּעָר, הַוִּיךְ אַוְנְטָעָרָגָהָוִיְּבָנְעָר בְּעַלְיקָ, צְוִויִּי
גְּרוּסָעָ פֿעַנְסְּטוּרָ, קְלָאָר-גַּעַוְאָשְׁעָנָעָ, אָפָּן אַרְוִיסְגַּעַקְוּקָס אִין אָ
סְאָד אַרְיָן. אִין מִינְעָ אַוְיָגָן הַחָטָט דִּי שְׁטוּב אַרְוִיסְגָּעָעָן, וּוּיְיָנָעָ
שִׁינְגָּעָ „פְּאַקְאָיְעָס“, וּוּאָסָמְרָדְלִי-מְעַנְדָּל הַחָטָט גַּעַהָאָט אַוְיָף דָּעַרְ
„וּוּיְיָסְמָקָעָ“.

סְאִין דָּאָ אַלְעָ נִיְּ, פְּרִישָׁ. דִּי פְּאַדְלָאָגָעָ אִין דָּאָ אַוְיךְ גַּעַ-
פְּאַרְבָּט אַוְיָף רְוִיט. דִּי מַאֲמָעָ וְאָגָט, אִין דָּאָס הַחָטָט מִעְן גַּעַפְּרִיבָּט

די פָּאֶלְאָגָע עַקְסְטְרָע פָּאָר אִירֻעַט-וּוָעָגָן. אֵין קִיּוֹן שָׁם שְׁטוֹב דָּא
אוֹן דִּי פָּאֶלְאָגָע נִישְׁתְּ גַּעֲפָרְבֶּט אָוִיף רְוִוְיט.

ס' אֵין נָאָר אַ שָׂאָד, וּוֹאָס אִיצְט אֵין שָׁוִין אַ שְׂטִיק נָאָך
סְׁוּפּוֹת. דִּי בּוַיְמָעַר הַיְנְטָעַר דִּי קְלָאָר-גַּעֲוָאַשְׁעָנָע שְׂוִיבָן שְׁטִיעָנ
שָׁוִין מִיט אַפְּגָעְשִׁילְטָע, אַוְסְּגָעְטְּוָעָנָע צְוִוְיגָן. אָוִיף אַ טִּילְ פָּוּן
זַיִּי קְלָעְבָּן נָאָך סִימְנִים פָּוּן וּוַיסְּן קָאָלָך, מִיט וּוּלְכָן מַעַן הַאָט
זַיִּי אַרְוָמְגָעְשְׁמִירָט פְּסָח-צִיטָה. אַנְדָּעָרָע, דִּי פְּרִוּת-בּוַיְמָעַר, זַעַגְנוּ
אַיְינְגָעְהִילְט אָוֹן אַרְוָמְגָעְנוּמָעָן מִיט בִּינְטְלָעָךְ שְׁטוֹרָי, אַזְוִי וּוּי מִיט
וּוּאַרְעָמָעָ פְּאַטְשִׁילְעָם.

אוֹיף בִּינְאָכָט כָּפָן שָׁוִין פְּרָעַטְלָעָךְ. אַינְדָּעָרָמִי שְׁטִיעָנ
דִּי שְׂוִיבָן פָּאָרְהִוְיכָט. ס' גִּיְיט צַו וּוּינְטָעַר.

אָבְעָר אַיְיבִּיךְ וּוּעַט עַר דָּאָךְ נִישְׁתְּ גַּעֲדְוִיעָרָן, דַּעַר וּוּינְטָעַר.
ס' וּעַט דָּאָךְ אַמְּאָל קְוּמָעָן וּוּמָעָר אָוִיךְ.

וּוּעַט מַעַן דָּאָס אַוְסְּפָרָאָלָן דַּעַמְּאָלָט דִּי פְּעַנְסְּטָעַר. וּוּלְעַן
דָּאָס דִּי הַיְנְטִיקָע אַפְּגָעְשִׁילְטָע בּוַיְמָעַר אַוְיְפְּבִילְיָעָן.

כִּיוֹיסָ, אָז אֵין דָעַט וּוַיְנְקָל אִיז זְוָמָעָר-צִיטָה שְׁעַנְעָר, וּוּ
אֵין דַּעַר גַּגְנָעָר שְׁטָאָט. שְׁעַנְעָר וּוּי אֵין נִיעָם גַּאֲרָטָן, וּוּאָז מַעַן
פְּאָזָט קִיּוֹן יְוָגְלָעָךְ אֵין לְאָגָע קַאְפְּאָטָעָס נִישְׁתְּ אַרְיָן.

דַּעַרְפָּאָר טָאָקָע הַאָלָט אָיךְ, אָז דִּי מַאְמָעָה הַאָט קְלוֹג גַּעַטְוֹן
מִיט דַּעַר נִיעָר דִּירְתָּ.

עֲפָעַס אַ קְלִיְינִיקִיט אֹזֶא רַחֲבוֹת פָּוּן אַ הוֹיַּה ? מַעַן קָעָן
פָּאָרָן אָוֹן רַיְיטָן. מַקָּאָן אַוְיְפְּשָׁטָעָלָן נָאָךְ דָּרִי קַאְמְעַנִּיצָּעָס אָוֹן
עַר וּוּעַט נָאָךְ אַלְץ בְּלִיבָּן גַּרְוִיסָּעָר הַוִּיתָ. חֹזֶקְזָה צִיט זִיךְרָן
סָאמָע עַק הַוִּיְחָא גַּאֲרָטָן, אַרְוָמְגָעְפְּאָרָקָאנָט מִיט הַוִּיכָּעָ, שְׁמַאְלָע
שְׁטָאָכָעָטָן. ס' אֵין אַ גַּאֲרָטָן מִיט אַ סָּאָד צְוָאָמָעָן. ס' וּוֹאָקָסָן בְּלוּמָעָן
אוֹן קָאָרָשָׁן, וּוּינְפָעָרְלָעָךְ מִיט עַפְּלָ.

די בָּאַלְעָבָאָסָטָע פָּוּן הַוִּיתָ – אַ גְּרוּיָע גּוּיָע, וּוֹאָס וּוּאוִינְטָעַר
אוֹיף דַּעַר לוּבְּלִינְעָר גָּאָס – הַאָלָט אָן עַקְסְטְרָע מַעְנְטָשׁ צָוָם גַּאֲרָטָן.

אָן אַלְטָן, אָן אַיְינְגָעְבּוּיְגָעָנָעָם, אַזְוִי וּוּי אַ קּוֹשָׁאָקָ.
עַר גִּיט דָא אַרְוָם, דַּעַר דָּאַזְוִיקָעָר אַלְטָעָר, מִיט אַ גְּרוּיָע
שְׁעָר, מִיט אַ בְּלָעְכָּעָנָעָר קָאָן וּוּאָסָעָר. עַר צְוָפָט אָוֹן שְׁנִידָּט,

פארזייט און קאָפֶעַט אונטער. ער האָלט אויך, אָזּוּ ווי יונגעַר אויף דער "וויסופקע", אָזּוּ די בְּלוֹמָעַן זענעַן זיינע אִינְיקְּלָעַךְ... אֲשָׁאָר, ווֹאָס רִיאָז מְרָדְכִּי-מְעָנְדָּלָס אִיז דָּא נִישְׁתָּאָ. זַי ווֹאָלָט שְׁוִין גְּעוּוֹאָסָט אַגְּזְנְזְרוֹפָן די אַלְעַ בְּלוֹמָעַן מִיט זַיְעָרָע אַמְתִּידְקָע נַעַמָּעַן. זַי ווֹאָלָט גַּעַהַאָט אֲגְרוּסָע פְּרִיאַד דָּא נַאֲכְדָּעָם, ווי מעַן האָט זַי אַרְוִיסְגָּעַטְרִיבָּן פָּוּן דער "וויסופקע".
יאָנְקָלְ, דער נִיעָר חַבֵּר מִינְעָר, ווֹאָס ווֹאוֹנָט אויך דעם הוֹיף, זָאנְט, אָזּוּ זָומָעַר שְׁלָאָסָט מעַן דָּא אַין דְּרוֹיטַן. טַאָקָע דָּאָרָט, בַּיִּם פָּאָרָקָאָן פָּוּן גָּאָרָטָן. אַלְעַ שְׁלָאָפָן אַין דְּרוֹיטַן. אַפְּלִיאַו דער פּוֹיְלִישְׂעָר סְטְרָאָזְשִׁוִּיק מִיטָּן רֹוְשִׁין ווַיְיָפֶ אָזּוּ אַפְּלִיאַו זַיְעָר בְּלָאָנד שִׁקְטוּלָעַ, יָאנְקָנָעַ.

מִיט יָאנְקָלָעַן ווֹועַר אֵיךְ חַבֵּר בְּאַלְד אַין עַרְשָׁתָן טָבָג פָּוּן אָנוֹזָעַר אַרְיִינְצִיעַן זַיְךְ. ער העַלְפָט אַרְאָפְּלָאָדְעָוָעַן פָּוּן זָאנְטָן, ער שְׁרִיְעַט זַיְךְ אַיְבָּעָר מִיט מְנוֹשָׁה קְלָאָפָעָר, אָזּוּ ווי מִיט זַיְינָס גְּלִיכְּן. יָאנְקָלְ אַיז אֲזְנוּגָל אַין מִינְעָר יָאָרָן, נַאֲרַ קְלָעָנָר פָּאָרָר, דָּאָרָר, מִיט אֲפּוֹל פְּנִים זָמָעָר-שְׁפָרָעָנָקָלָעַר. זַי זִיצְּן אִים, די זָמָעָר-שְׁפָרָעָנָקָלָעַר, אַין די אָוִיגָּן, אַיזְּחָ דָּעַר זָאנְט אַין די אָוִיגָּן אָזּוּ אַפְּלִיאַו אוֹיף די לִיְּפָן. ער אָיְנָן-גָּאנְצָן בְּאַשְׁיִיט מִיט זַיְךְ, אָזּוּ ווי אֲגְרָבְּרוּינָט צְבָעָלָעָ-פְּלָעָלָל מִיט קְמִינָעַק. יָאנְקָלְ דְּרָצְיִילָט, אָזּוּ ער אַיז שְׁוִין גְּעוּוֹנָן אַמְּלָאָל אַין ווֹאָרְשָׁעָן. דָּאָרָט, זָאנְט ער, אַיז ער גַּעַפְּאָרָן אוֹףְּחָא שִׁיְּ. מַעַן פָּאָרָט, זָאנְט ער, בַּיּוֹ מַעַן קוֹמֶט-צָוּ צָוּ אֲבִיךְ. נִיעָט עַפְּעָס דָּאָרָט צָוּ אֲהַיְּ-צָעָרָן בְּרִיקָל, נַאֲרַ צָוּ אֲזָן אַיְזְעָרָנָרָ, צָוּ אֲשְׁטָאָפְּעָנָר, מִיט אֲ-דָאָךְ, מִיט שְׁטָאָפָעָס אַיְזָן, ווֹאָס זַעַנָּעָן גַּעַפְּלָאָכְּטָן אַיְינָס אַין אַנְ-לָעָרָן אַרְיִין אֲשְׁטִיגְּעָר, ווי שְׁקָאָפְּטָקָעָ קְרָאָטָן. אַין ווֹאָרְשָׁעָן-זָאנְט יָאנְקָלְ, קָעָן ער אַיְינָעָם, ווֹאָס פָּאָרָמָאָגָט אַן אַיְגָעָנָעָ קָאָרוֹ-זָעָלָעָ מִיט אַפְּשָׁר הַונְּדָעָרָט קְאָפְּטָאָרִינְקָעָ, מִיט אַן אֲשִׁיעָר פָּאָ-פְּגָעָס, מִיט צְוַיְּ ווִיסְטָע בָּעָרָן אַן מִיט אַזְּעַלְכָּעָ אַוִּיסְטָעָרְלִישְׁ. קְאָלִירְטָעָ פִּיגְלָ, ווֹאָס די ווֹעַלְטָהָאָט עַס נַאֲךְ נִישְׁתְּ גְּעוּנָן.

יענער, זאגט יאנקל, איז א יוד. ער גיט אין א לעדרנוועם, גלאגנדיין דאשיך און דאוונט אלע טאג. ער, יאנקל אלליין, האט געוואָלט בלײַבן ביי יענען אין ווארשע. מען האט אים געוואָלט – זאגט ער – געבן א קאטפֿ-ריינקע מיט צוויי פֿאָפּוֹגָעַס, מיט א וויס מיזל, ער זאל גין איבער די הייך און ווינן קוונצֶן.

האט אָבעֶר דער טاطע זינער, יארמע בעל-עהה, נישט ציגעלאָזֶט. ער האט יאנקלען געקטעוועט מיט א לעדרנוועם פֿאָסֶיק, געפּונֶן אים מיט א שטְרִיך און אָזֶן אָרוּם געברענֶגט אים צוּרִיך אָהִים.

אייף יאנקלס טאטן איז עס צו גליין. ער פֿאָרְמָאָגָט, דער דאָזְיקָעֶר טاطע, צוויי אָקְסְלָעַן, קאָן ער אויף זיי אָונְשָׁפָָרָן אָ פֿערֶד מיט א זאגֶן. אָן ער רעדט, יאנקלס טاطע, גיט דאס קָוֵל זיינֶס נישט פֿוֹן מְוִיל, נאָר אָזֶן ווי פֿוֹן אָ בְּלָאָזֶן-זָאָק אָרוּס. ער האט טאָקָע נישט קִין קָוֵל, נאָר אָזֶן מִין ברומעכָָט, ווֹאָס הָעֲנֶגֶט אָים אויף די גְּרוּסָע, בלְאָנדָע זאנְסָע אָן אויף דער צַעְקָנוּלְטָעָר, געֶלְעָר באָרד.

יאָנְקָלָס טاطע האט זיין אִיגָּנָס נישט מָעָר, ווי אִין פָּאָר פֿערֶד. ער האט זיי שוֹן יָאָרָן, די פֿערֶד. זיי זענען ביי אִים זאגֶט ער, דאס שׂוֹאָרְץ-אָפְּלָעַן אוּוִיג.

צַו די פֿערֶד רעדט ער, אָזֶן ווי צַו דער וואָקְסָעָנָעָן מענטשָׁן, ער צִיטָעָרט אִיבָּעֶר זַיְמָעָר, ווי אִיבָּעֶר אִיגָּעָנָעָם ווַיְיָב אָן אִיבָּעֶר די אִיגָּעָנָעָן קִינְדָּעָר.

– דער קָאָשְׁטָאָן – זאגֶט ער – האט דאס הִינְטָקִין עַיְן-הָרָע אָבִיסָל גַּעֲכָלָט !

און קוֹקֶט ער זיך צַו צָוָם אַנדָרָן פֿערֶד, צַו דער ווַיְיָסָר קָאָבְּילָע, צַעְשְׁמִיכְלָט זַיְקָזְיָן גַּעַלְעָא בָּאָרָד אָן די גְּרוּסָע, קִיְּיָ:

לְעַכְדִּיקָע אָוִיגָן ווַיְיָקָעָן צָוָם ווַיְיָב :

– זַי דָּאָרָף הָאָבָּן, אָגְזָוָנָט אִיר אִין די בִּינְעָר אָרִין,

און אָגָעָר, ווי סְלָעָפָן, דָּאָרָף זַי הָאָבָּן...

די ווַיְיָסָר קָאָבְּילָע אָיז טאָקָע אָן אוּיסְטָעָרְלִישׁ פֿערֶד. אָ

פֿערֶד – אָשְׁטִיך אָוּמָרָא.

ז' האט א לאנגן, גרוינן וויאידל, א געל-פארברודיקטן, א הגלב-אויסגעקראכענעם, וואט זאגט עדות, אז זי אוין שווין נישט פון די מיידלשע יארן. פונדעסטוועגן פארמאט זי א חנוודיקע, פֿעַנְגַּלְעַכְעַמְּאַרְדְּעַן קְלִיגַע, לאַכְּנִידְקַע אַוְיָן.

יארמע האט פון דער דאָזִיגֶר קָאַבְּיַע צו זינגען און צו לאָן. עס ברענט אין איר א נישט-אויסגעלאַשָּׁן פֿיעַר. זי קָאַן הוֹאַיך נישט אַיְנְשְׁטַיין אוּפְּ קִיְּינָן אַרט. דָּאַ קָאַפְּעַט זַי, דָּאַ צָעַהְקָט זַי די פֿאַדְקָאָוּס, דָּאַ שְׁטָעַלְטַן זַי זַי אוּפְּ די פֿאַדְעַרְשָׁטָע צוֹויִי פִּס אָן הִרְוּשָׁעַט אַיְנְמִיטָן דער נַאֲכָט פָּוּן שְׂטָאַל אַרְיִיט מִיט אֹזָא ווַילְד, צָעִשְׁת גַּלְעַכְטָעַ, אֹזָא ווַי זַי ווֹאַלְטַ פָּוּן זַיְנָעַן אַראָפְּ.

אין שכנות מיט דער דאָזִיגֶר בריה, שטייט אין שְׂטָאַל יאָרמע בעַל-עֲגַלְתָּס צוּיְטִיעַר פֿרְנְסָה-גַּעֲפָר — דער קָאַשְׁטָאַן. ער אַיְן אָן אַגְּעַר, אַפְּבָעַר זַאת מִיט יָצָרָן אָן וָאַט, זַעַט אָוִיס, מיט קָאַבְּיַלְעַס אָן מִיט קִיְּאַטְשָׁעַס. ער פֿאַדְרָאַבְּעַט מַעַר, ווַי צוֹויִי יְוָנְגָעַ פֻּעַרְד. ער אַיְן דּוּיְרָעוֹדִיק, ער קָאַן פֿאַרְטְּרָאָגָן קָעַלְט מִיט הַיּּוֹם, ער קָאַן זַי בָּאַגְּיַן אַפְּלִיכְוָן פְּרָעָסָן, אַבְּיַיְמָן זַעַל אִים לְאַזְעַן רְוַאַיך קִיךְן עַרְגָּעַץ אַיְן דער ווֹאַלְטַ אַרְיִין אָן טְרָאַכְּטָן.

אָן אַגְּעַר אָחוֹש. עס אַרט אִים נִשְׁתַּחַת דָּאַס ווַילְדַע הִרְזְוּשָׁעַן פָּוּן זַיְן צְעִירִיכְטָעַר שְׁכַנְתָּע. עס גִּיט אִים גַּרְנִישְׁטָאַן, ווּעַן די ווֹיְסָעַ לְיִיגְט אַרְיוֹף די פֿיְיכְטָעַ מַאְרְדָּע אַוְיָחְדָּן אַלְטָן קָאַרְקָה זַי צְעַרְטָלְט אָן גַּלְעַט אִים מִיט דער לאָנְגָעַר, חַנוּוֹדוֹדִיקָעַר מָאָרָה-דָּע, זַי הִרְזְוּשָׁעַט אִים גַּלְיָיךְ אַיְן נַאֲרִישְׁ-פֿאַרְטְּרָאָגָן פֿרְצָוָה אַרְיִין.

אַפְּבָעַר ער שְׂטִיטָה, ווַי ער ווֹאַלְטַ נִשְׁתַּחַת גַּעַוְעַן קִיְּינָן הִגְּעָר. יאָרמע בעַל-עֲגַלְתָּס כָּאַפְּט טִילְמָאָל פֿאַר פָּעַט די בִּיטְשָׁ אָן גַּעַט שְׁפִיצִיק שְׁמִינְתָּן דָּעַם קָאַשְׁטָאַן אַיְבָעַר די פִּס :

— מאָנְסְפֿאַרְשָׁוִין מִינְגָּרְד! — ווֹאַרְטָשָׁעַ ער — ווֹאַט שְׁטִיטָה ווַי אַלְיְמָעַנְעָר גּוֹלָם, ווֹאַס? אָן אַונְטָעַרְגָּאנְג וָאַל אוּפְּ דִיר קְומָעַן, רְבָשְׁׂעַ...
אַפְּבָעַר דָּעַם “מַאֲנְסְפֿאַרְשָׁוִין” גַּעַט אַפְּלִיכְוָן נִשְׁתַּחַת די בִּיטְשָׁ אָוֹך. ער האט דָּאַרטַּע עֲפָעַס זַיְגָס אַיְן זַיְנָעַן. זַיְן האָרְץ ווּעָרִיכְעַ

ニישט גערירט נישט פון יארמעס פעס און נישט פון דער קאָבִי-
פֿעַס פֿאָרְבּוּנְקַט גַּעֲשֵׁרִי.

מוֹזֵוּ יַאֲרֻמֵּעַ בָּעֵל־עֲגָלָה אַנְקוּמָעָן צַוְּ פֿרְעָמְדָעַ. וְאוֹינְטַט טַאָקָעַ
אָ גּוֹי אָוִיךְ דַּעַר „מַאֲרִיצְקָעַ“, אָן אַלְטָעָר גּוֹי, אָ פֿאָרְשִׁימְלָטָעַ. עַל
פְּאָמָט אָוִיךְ אָ פּוֹס אָנוּן קוּקָט אָוִיךְ אַיִין אַוְגָּה. פֿאָרְמָאָגָט דַּעַר
דוֹזְוִיגָּעָר גּוֹי אָן אַגְּעָר, וְוָאָס טָוָת נִישְׁטָמָעָר, נָאָרְ פֿרְעָסָט אָין
וּוִיפְּסַט אָנוּן פֿאָרָעַט זַיְךְ מִיטְ פֿרְעָמְדָעַ פֿערְדַּ פּוֹן נְקַבְּחָשָׂן מִין.
זַאָגָּט מִיר אַיְנְמָאָל יַאֲנָקָל, דַּעַר חַבְּרַמִּינְעָר, אָן הַיְנָטָן
וּוְעַט יַעֲנָעָר גּוֹי אַהֲרָבְּרָעְנְגָּעָן דָּא דַעַם אַגְּעָר. כִּזְאָל נִישְׁטָ אַוְעָקָ-
גִּין, וּוְעַל אַיךְ עַפְּסַע וּן.

גַּעֲוָעָן אִיזְ אַס שְׁבַּת. סְחָאָט גַּעֲבָלָאָן אָ וּוִינְט. דַּי מַאְמָעַ
הָאָט גַּעֲזָאָל גַּיְינַן צַוְּ דַּעַר מוֹמוֹעַ מְרִים, הָאָט זַיְ אַבְּעָר גַּעֲהָאָלָטָן
אַיְן מִיטְן לַיְיעָגָעָן אָ מַעַשָּׁה-בִּיכְלָן אָנוּן נִישְׁט גַּעֲקָאָגָט זַיְךְ דַּעְרוֹפָן
אַפְּרִיטִיסָן. דַּעַר טָאָטָעַ אָנוּ גַּעֲשָׁלָאָפָן צַוְּגָעָדָעָטָמָט מִיטְן אַיְבָּרְבָּעַט
אַיְבָּרְעָן קָאָפֶן. אַיךְ הָאָפֶן שְׁוִין גַּעֲהָאָט אַפְּגָעָזָאָגָט „ברְכִי נְפָשִׁי“ אָ�ן
גַּעֲוָאָרָט, יַאֲנָקָל זַאָל מִיר גַּעֲבָן אָ צִיכְּיָן, כַּזְאָל אַרְוִיס אַינְדָּרוֹיסָן.
הַיְנָטָעָר דַּי פֿעַנְסְטָעָר הָאָבָּן זַיְךְ אַיְמָהִיךְ צַעְרִוִּישָׁט דַּי
בּוּיְמָעָר. אָ קִיְּטָלָן פּוֹן לְאָדָן אַיְן דְּרוֹיסָן הָאָט נִישְׁט אַיְפָגָעָהָעָרָט
צַוְּ קְרָעָכָן אָנוּן צַוְּ קְלָאָפָן אָנוּן דַּעַר וּוְאָגָט אַרְיָין. דַּעַר הַיְמָלָל
הָאָט זַיְךְ פֿאָרְצִיוֹגָן מִיטְ אָ גַּעַל-גַּרְוִיעָר מְרָאָה. אַטְ הוֹיְבָט אָן
שְׁנִיְעָן.

אַבְּעָר דַּעַר גּוֹי הָאָט נִישְׁט גַּעֲקָוּקָט דַּעְרוֹיף אָ�ן גַּעֲבָרְעָנְגָט
צַוְּ פִּירָן דַעַם אַגְּעָר. יַאֲרֻמֵּעַ בָּעֵל-עֲגָלָה אִיזְ שְׁוִין גַּעֲוָעָן נַאֲכָן
שְׁלָאָפֶן אָ�ן נָאָר „ברְכִי נְפָשִׁי“. עַד אִיזְ אַרְוִיס אַיְפָן הָוִיךְ אָ�ן אָ
גַּעֲקָרָאָטָעָן שְׁפָאָנְצָאָר, אָ פֿאָטָשׁ גַּעֲטָוָן דַעַם אַגְּעָר אָ�ן הַיְנָטָן
אַרְיָין, פּוֹן וְוָאָס יַעֲנָעָר הָאָט אָ צַאָפָל גַּעֲטָוָן אָ�ן גַּעֲנוּמָעָן אַוְמָרְאִיךְ
צִיטָעָן מִטְ דַּי פִּיס.

פּוֹן שְׁטָאָל הָאָט זַיְךְ פֿלוֹצְלִינְגָּה דַּעְרוֹטָאָגָן אָ הַיְרָוָשָׁעָן. דַּעַר
שְׁוּאָרְצָעָר, אַוְיְסָגְעָפָאָשָׁעָטָעָר אַגְּעָר הָאָט גַּדְלָוְתִּיק אַיְפָגָעָשְׁטָעָלָט
דַעַם הַאלָּה, גַּעֲנוּמָעָן צִיטָעָן מִיטְ דַּי אַוְיָרָן אָ�ן צְרוּיקָגַעְנְטָפָעָרָט
מִיטְ אָ הַיְרָוָשָׁעָן, מִיטְ אָ גַּעַדְיכְּטָן, מִיטְ אָ מַאְנְסְבִּילְשָׁן.
אַיךְ מִיטְ יַאֲנָקְלָעָן הָאָבָּן זַיְךְ אַרְיִינְגַּעַכְּפָט אָ�ן שְׁטָאָל

פריער. מיר האבן זיך פארשטעקט אין א ווינקל. אין שטאל אין געשטאָגען א ואַרְעָמֶר ריח פון פערדייש מיסט. ט'איין געווען געווען טונקל. אַבער, אָז מען האָט זיך גוט אִינְגְּעָקְּט, האָט מען אלץ געקאנט זען.

די וויסט קאָפְּלָעַ האָט זיך נאָך אַמְּאָל צעהירזשעט, אָז-
געוקט זיך מיט אַירָעַ קלוגע, לאַכְּנְדִּיקָע אָוִינְגַּן, אַ ווַיְילָעַ פָּאָר-
הָאַלְטָן זֵי אֹוִיכָּן אָוִוָּן, אָוִוָּן זֵי ווַאֲלָט בַּיִ אָוִוָּן, יְוָנְגְּלָעַן, עַפְּשָׁע-
געמאָנט.

נאָר אָט האָט דער לאָמער גוי אַרְיִינְגְּעָפְּרִיט דעם בחור
זַיְנוּם. די קאָפְּלָעַ האָט זיך שוֹן ווַיְשַׁטְּ צעהירזשעט נאָר צַ-
שְׁרִיגָּן, צַעְסָאָפְּעַט זיך. זֵי האָט זיך גַּעֲגַּבָּן אַ שְׁטוּל אֹוִיכָּךְ די
פָּאָדְעָרְשָׁטָע פִּס, גַּעֲנוּמָעַן קָאָפָעַן, קָלְפָּן אַינְ אַ בְּרָעַט אַרְיִין,
ריִיסְן די קִיְּט, אֹוִיכָּךְ ווּאַלְכָּעַר זֵי אָיוֹן גַּעַוְעַן אַגְּבָּרְגָּן.
ער, דער שוֹאָרְצָעַר אָגָּעַר, האָט אֹוִיכָּךְ נִישְׁתְּ גַּעַוְוָיָּן. ער
הָאָט אַ רִיס גַּעַטְוָן מִיטָּן קָאָפָעַן, פָּוָן די נַאֲלָעְכָּעַר האָט אַ זעַן
געַטְוָן מִיט אַ ווִיסְטָר פָּאָרָעַ.

אַיך הָאָבָּמִיך צַוְּעָרוֹקָט נַעֲמָתָעַר צַו יָאָנְקָלָעַן. כְּהָאָבָּמִיך
גַּעַהָאָט, דַּעַר אָגָּעַר זֵאָל נִישְׁתְּ אֹוִיכָּךְ אָוִוָּן אָוּן צַעְרִיבָּן
אוֹוָן אֹוִיכָּךְ שְׁטִיקְלָעַן.

יָאָנְקָל הָאָט גַּעַקְּט מִיט אַיְבָּעָל גַּעַדְרִיְּשָׁעַ אָוִוָּן. ער האָט
מִיך נִישְׁתְּ גַּעַהָעָרָט, נִישְׁתְּ גַּעַוְעַן. אַיך הָאָבָּמִיך גַּעַפְּלִיטָר, וַיְיָאָנְקָל
וּוְאָרְפָּט זיך אַינְגָּאנְצָן.
אין שְׁטוּל אָיוֹן גַּעַוְאָרָן הִיִּס. בִּידְעַט פָּעָרְדָּה האָבָּן זיך מִיט-

אַמְּאָל צעהירזשעט, צַעְלָאָט זיך אָוִוָּן אַרְוָם.
דַּעַר לאָמער גוי האָט אַפְּגָּעָאָזָן זֵין בחור. די קאָפְּלָעַ
אי מִיטְאָמְּאָל נִידְרִיקָּעַר גַּעַוְאָרָן, אַרְאָפְּגָּעָוְעָצָטָר, בְּרִיאְתָּר. דַּעַר
אָגָּעַר האָט זיך אֹוִיכָּעָזִיגָּן. ער איּוֹן גַּעַוְאָרָן גַּרְעָטָר אָוּן לְעָבָן
גַּעַר. מִיטְאָמְּאָל האָט ער זיך גַּעֲגַּבָּן אַ רִיס אֹוִיכָּךְ אֹוִיכָּךְ די פָּאָ-
דָּרְשָׁטָע פִּס, אַרְוִיפְּגָּעָאָט זיך זֵין קְרָבָן, אַיְיָגְּעָעָסָן זיך
איּוֹן קְאָרָק מִיט די צִיִּין.

איּוֹן גַּעַגְּנָגָעָן אַיְבָּעָרָן שְׁטוּל אַ גַּעַלְגָּנְגָּרְרִי. פָּוָן קִיְּסָן
אַ פִּיסְסָן פָּוָן בְּרָעְטָעָר פָּוָן מִיסְטָ אַרְוִיסָּס. פָּוָן די וּשְׁלָאָבָּעָט מִיט

היי. פון די פערדיישע פעלן האט געזעצעט אַ פֿאָרָע, אַ פֿרִיבֿעָנִישׁ,
דעט אָטָעַם נִישְׁתַּמֵּץ צוֹ כָּפָן.

מוֹזֵן זִין, אוֹ מִיטַּ מִירַ אַיְזַן עַפְעַט גַּעֲשַׁעַן. דָּעַר קָאָפַט, זַעַט
אוַיסַּס, האט זִיךְ מִיךְ מִירַ פֿאָרְדְּרִיט. כְּהָאָבַט נִישְׁתַּמֵּץ גַּעֲשַׁפְּרִיט
אַזְּאָרְצַן. די הַעֲנֵט זַעֲגַעַן גַּעֲוָאָרַן שְׂלָאָפְּרִיקַן, שְׂוֹעָרַן. צַיְּהָאָט מִיךְ
יַאֲגָּקְלַ אַרְיוִינְגֶּעֶפְּרִיט, צַיְּוָאָסִי נַאֲרַכְּבִּין אַ לְאָנְגָּעַ צַיְּתַן גַּעֲזַעַן
אוֹיפְּנַן הוֹיךְ, אוֹיפְּנַן ווִינְטַן אַוְן כְּהָאָבַט נִישְׁתַּמֵּץ גַּעֲוָאָוָסַט אַוְן נִישְׁתַּמֵּץ
גַּעֲזַעַן, וְאָסְ סְאַיְן דָּאָרְטַן גַּעֲוָאָרַן שְׁפַעְטָרַן.

מִיטַּ יַאֲנְקָלְעַן הַאָבַט אַיְזַן אַ פֿאָרַט טַאֲגַן נִישְׁתַּמֵּץ גַּעֲטְרָאָפַן.
די ווִיסְטַע האט אַוִּיפְּגַעַעַטְרַט צוֹ הַיְּרוֹשָׁעַן. אַ צַּיְּתַן האט זִי נִישְׁתַּמֵּץ
נִעְקָאָפְּעַט אַוְן נִישְׁתַּמֵּץ צַעְחָאָקְטַן דִּי פֿאָדְקָאָוּוּט.

נַאֲרַן, אוֹ זִי האט אַוִּיפְּסַנִּי אַנְגָּעָהוּבַן ווְאוֹיְוָעַן, אַוְן דָּעַר
אַפְּמָעַר גַּוְיִ מִיטַּן אַגְּעַר אַיְזַן ווִידְעַר גַּעֲקוּמָעַן — הַאָבַט אַיְזַן שְׁוִין
אַיְן שְׁטָאָפַט אַרְיַין מַעַר נִישְׁתַּמֵּץ גַּעֲוָאָלַט גַּיְין.

איַזְ אַטְ מִיטַּ דָּעַר דָּאָזְיַקְעַדְרַ ווִיסְטַעַר קָאָבְיַלַּע אַוְן מִיטַּן
פֿאָרְמָרְהַשְׁחָוְרָהָטַן קָאַשְׁטָאַן מַאֲכַטְיַ אַרְמָעַ בְּעַלְ-עֲגָלָה צַוְּיִי מַאֲלָה
יַאֲזְדָּעַטְ קִיְּין ווְאַרְשָׁעַ. דָּאָרַט, אַיְנְמִיטַן הוֹיךְ, שְׁטִיטַיְ אַרְמָעַ
אַמְּנִיבָּסַט, וְאָסְ דִּי צַוְּיִי פֿרְנָסָה-גַעַבָּר זַיְנָעַ שְׁלָעַפַּן, אַנְגָּעָהוּשָׁטוּסַט
מִיטַּ פֿאָסְאַזְיִשְׁרָן.

דָּעַר אַמְּנִיבָּסַט איַזְ אַ הוֹיכָבָר, אַ לְאָנְגָּעָר, אוֹזִי ווְיַאֲרָמְשַׁעַט
בְּעַלְ-עֲגָלָה אַלְיִין. דָּעַר דָּאָךְ, צַוְּזָמָעַנְגַּעַלְאָפַט אַוְן צַוְּזָמָעַנְגַּעַלְ
סְטְרָגְגָעוּעַטְ פּוֹן אַלְטָעַ שְׁטִיקָעַר בְּלָעַר, פָּאַלְטַ אַרְאָפַט פּוֹן בְּיִידְעַט
וַיִּיטַן קִילְלָעְכְּדִיקַן. קִינְקַטְ פֿאָרְהָאָלַט עַר וְזַךְ אַיְנְמִיטַן אַוְן מִידַּט
אוֹסַיְ עַנְצַן ווּעַנְטַלְ, וְאוֹסְאַיְ אַוִּיסְגַּעַשְׁנִיטַן אַ טִּירַלְ צַוְּזָמָעַנְגַּעַלְ
אַ פֿעַנְסְטָעַלְ אַיְן דָּעַר וּוּלְטַ אַרְיַין. דָּאָסַ פֿעַנְסְטָעַלְ, אַ חַוְשַׁכַּ
דִּיקַטְ. אַנְ אַפְּגָעַרְיִיסְנַסְ פּוֹן ווִינְטַן אַוְן פּוֹן רַעֲגָנַסְ אַיְן פֿאָרְשָׁטְעַט
מִיטַּ שְׁמַאְטָעַט אַוְן פֿאָרְקָלְאָפַט מִיטַּ בְּרַעְטְלַעַר.

יַאֲרָמְשַׁעַט בְּעַלְ-עֲגָלָה זַעַגְטַן, אוֹ אַטְ פּוֹן דָּעַטְ פֿעַנְסְטָעַלְ וּעַטְ
עַר דִּי גַּאנְצַעַ ווּעַלְטַ. עַר וּעַטְ סְטוּיגָעַטְ הַיְּלָאָצְעַרְנוּ בְּרִיקְלַעַר אַיְבָּרְגָּעַוְאָרְטַן
עַר וּעַטְ קִי אַוְיכְ לְאַנְקָעַטְ. הַיְּלָאָצְעַרְנוּ בְּרִיקְלַעַר אַיְבָּרְגָּעַוְאָרְטַן
אַיְבָּרְגָּעַוְאָרְטַן וּוּאַסְטָעַלְעַדְ. דָּוָרַךְ דָּאָנְגַּעַן וּעַטְ יַאֲרָמְשַׁעַט בְּעַלְ-עֲגָלָה

קל-גע שטעהלעך מיט נאך קלענערע יודן. שריפות אין דערפער, צלמים פון קלייסטער, בית-עולם מיט, להבדיל, צמענטאושעט. פרײַטָאג פֿאַרְנָאַכְט, סיַ זומער, סיַ ווַיְנְטָעַר, אַ שעַה פֶּאַר ליכט-צינדן, קוֹמֶט יַאֲרָמָע בָּעֵל-עֲגָלָה צְרוּקָה פָּוֹן ווּאֲרָשָׁע. ברודיק, גָּרוּיָה פָּוֹן שְׁטוּבָה, אָזְוִי עָרָה וּדְיָה פָּעָרָד, פֿאַרְפָּאַרְטָה יַאֲרָמָע אַיְמָיְתָן הוַיְךְ אָרִין אָזָן ווּאֲרָפָט אַרְאָפָט פָּוֹן זִיךְ דִּי גָּאנְצָה ווּאָךְ ווּאֲלָגָדָן זִיךְ אַיְנָפָּאָר-הַיְוָעָר אָזָן עָסָן פָּוֹן פֿרְעָמְדָע שִׁיסְלָעָן. נאָךְ יַעֲדָעָר "יָזְדָעָה" וּזְטַיְאָרָמָע בָּעֵל-עֲגָלָה אָוִיס אַיְנְגָעָ-דָּאָרָטָעָר, עַלְטָעָר. עָרָ קְוּמָט מִיט פֿאַרְנָאַפְּלָטָע, נִישְׁתָּאַוְיסְגָּעַשְׁלָאָ-פָעָן אַיְגָן. דִּי פָּעָרָד בְּרַעְנָגָעָן צְרוּקָה אַיְנְגָעָפָּאַלָּעָן דִּיפָּן.

פֿוֹנְדָעָטְוּעָגָן, כָּאָטָשׁ עָרָ אַיְן פֿאַרְשָׁוִיצָט אָזָן פְּילָט נִישְׁתָּ-קִין אַיְין גָּאנְצָה אָבָר אַיְן זִיךְ — שְׁפִירְנָגָט עָרָ גִּיךְ אַרְאָפָט, טָוָט-אָוִיס דִּי שְׁוּעָרָעָ, חָאָרִיקָעָ, אָזָן צְעַשְׁרִיָּט זִיךְ אַיְן הוַיְךְ אָרִין: — יַעֲנָקָל, וּוֹאָו בִּיסְטָו, וּוֹאָו? נָהָ, אָסְוָף, שְׁפָאָן אָוִיס דִּי פָּעָרָד. אָן אַוְונְטָעָרָגָאָנוֹ וְאָלָא אָוִיךְ דִּירָ קְוּמָן. גַּיבְּ זַיְזַי פְּאַיְעָן.

וּוֹאָרָף אַוְנְטָעָר אַפְּיִסְלָאָבְּרָאָק, רִירְדִּין, מְמוֹרָה. קוֹמֶט אָרוּוִיס צְוֹזָעָמָעָן מִיט יַאֲנָקָעָן יַאֲרָמָע בָּעֵל-עֲגָלָה-זְוִיָּבָה, אָ יַוְדָעָנָעָ פָּוֹן אָ יַאֲרָפָרְצִיקָעָ, אָ קִילְעַכְדִּיקָעָ, אָן אָוִיס-גַּעַזְוָאַעָגָעָן לְפִבְּוֹד שְׁבָתָה. זַי גַּיִיט אַקְעָגָעָן אִירָמָעָן מִיט אָ בְּרִיאָ-אַעֲשָׁמְמִיכָּלָט פָּנִים :

— סְקָאָצְיָל קוֹמֶט, יַאֲרָמָע! וּוֹאָס עַפְעָט הַיְיָנָט אָזְוִי שְׁפָעָט ?
— וּוֹעָר וְאָגָט, אָזְסָאַיְן שְׁפָעָט ?
— דִּאָכָט זִיךְ מִיר, אָזְסָאַיְן הַיְיָנָט שְׁפָעָטָר, וּוֹי פָּאָר-אַכְטָאָגָן.

— סְיִדְאָכָט זִיךְ דִּירָ. סְסָאַיְן נִישְׁתָּאַ-שְׁפָעָטָעָ. זַי הַעֲלָפָט אִים אַרְוִוִּישְׁלָעָפָן פָּוֹן אַמְנִיבוֹס סְבִּיסְלָ צִידָה-לְדוֹךְ, וּוֹאָס יַאֲרָמָע בְּרַעְגָּט מִיט פָּוֹן ווּאֲרָשָׁע: אָ בִּיסְלָ טִיְיָגָן מִיט טִיטְלָעָן, אָ לְאָנָגָן, הַארְטָן ווּאוֹרָשָׁט מִיט אָ וּוֹיִיס-פֿאַרְשָׁיְמָלְטָעָר הוַיְםָ. זַי קְרִיכָט אַיְן אַמְיִיבָּס אָרִין מִיט אַיְרָעָ הַיִּסְ-גַּעַסְקָלְאָרָעָ-זְוַעַטָּ פְּלִישָׁן, אָ רִינְגָעָ, אָ וּאֲרָעָמָעָ. פֿאַרְגָּעָטָיָרָמָעָ, אָזְעָרָ אַיְזָהָוָגָעָרִיךְ, אָזְסָהָלָטָעָרָן בַּיְ לִיכְטָ-בְּעַנְתָּשָׁן, אָזְעָרָ אַיְן

נַּאֲךְ אֲפִילְיוֹ נִינְגַּט אַרְוָמְגָנוּוֹאָשָׁן. עַר רַוקְטַּ זִיךְ צַו נַעֲנוֹת אָוָן
פְּרֻעָגֵט מִיטַּ אַ צַּעַשְׂמִיכָלֶט פָּנִים:

— סְמָאָכְסָטוֹ, גַּאֲלָדָעָ?

— אַ דְּאָנְקַ פָּאָרָן פְּרֻעָגֵן, אָוָן דַּו וּוֹאָסַ מָאָכְסָטוֹ?

— שְׁקָשָׁה...

— כַּאֲטָשַׁ אַ גּוֹטָעַ "יָאָזְדָעַ" גַּעַחַעַטַּ?

— שְׁקָשָׁה... נַאֲרַ דַּי קַאֲבִילָעַ זַאֲלַ אַיְינְגָעָמָעַן אַ פָּגִירָה.

— וּוֹאָסַ אַיְזַׁ שְׁוִין וּוּיְיטָעַרַ?

— אַ לְּאָסָוָךְ, חַאְבַּ אִיר אַ שְׁוֹאָרָץ לְעַבְנָן!

— אָזְוִי וּוּיְ אַלְגַּ נְקָבוֹת... — צַעַלְאָכַטַּ זִיךְ דַּעַר גַּאנְצָעָר גּוֹעַ

פָּוּן יָאָרְמָעַ בָּעַלְ-עַגְלָהָס וּוּיְבָ.

— הַעַ-הַעַ — לְאָכַטַּ צְרוּיקַ יָאָרְמָעַ. אָוָן אָזְוִי וּוּיְ עַר שְׁטִיטִיט
אָוָן גִּיטַּ, לִיְגַּטַּ עַר אָווּעַק אַ גְּרוּיסָעַ האָגָטַ אַוִּיףַ אִירַ פָּוּלָעַ,
אוּסְגָּעְבָּזְוּעַמְטָעַרַ בְּלוֹזָקָעַ — שְׁוִין הַגָּבָן אֹזָא יָאָרַ, וּוֹאָסַ פָּאָרַ אַ
שְׁטִיקָלַ דַּו בִּיסְטַ...

— הַעַר אַוִּיףַ, מְשׁוֹגְעָנָעַר — רַוקְטַּ זִיךְ דַּי יְוּדָעָנָעַ אַבְּיסְטַ
אָפַ — גַּיְיַ שְׁוִין אַרְיִין, וּוֹאָשַׁ דַּךְ אָפַ.

אַיְן דְּרוּוִין בְּלִיבִיטַ יָאָנְקָל, יָאָרְמָעַ בָּעַלְ-עַגְלָהָס אַ יְוָנָגָלַ פָּוּן
עַרְשָׁתָן וּוּיְבָ. עַר שְׁפָאנָטַ אַיְסַ, דַּי פָּעָרָדַ, עַר גִּיטַּ זִיךְ צַוְּפָעַיְנָן
עַר וּוּאָרְסָטַ וּיְיִ אָונְטָעַרַ אַבְּיִסְטַ אַבְּרָאָקַ אָוָן בְּשָׁעַתַּ מְעַשָּׂהַ זַּאֲגָטַ
עַר מִירַ, אֹזָא הַיְנָטַ בְּיִנְאָכָטַ וּוּעַטַּ דַּעַר טָאָטָעַ זִיְנָעַרַ שְׁלַאָפָןַ מִיטַּ
דַּעַר נְוּמָעַן אַיְן אַיְן בָּעַטַּ. אַלְעַ פְּרִיטָאָגַ-צּוֹנוֹאָכָטַשַּׁ שְׁלַאָפָןַ וּיְ
אַזְאָמָעַן.

אַיךְ הַעַלְפַּי יָאָנְקָלָעַן וּוּאַשְׁן דַּעַם אַמְּנִיבוֹתַ, יָאָנְקָלַ הַאָטַטַּ מִידַּ
אוּסְגָּעְלָעָרָנַטַּ, עַר זַּאֲגַטַּ, יָאָנְקָלַ, אֹזָא עַר וּוּעַטַּ מִידַּ אַוִּיסְלָעָרָגָעַן זַיְןָן
אַ שְׁמִיְסָעַרַ אַוִּיךְ, אֹזָא כִּיעַלְ קַאֲגָעַן דַּי מְלָאָכָהַ, זַאֲגָטַ עַר, וּוּלְעַןַ מִירַ
זִיךְ אַנוֹזָאָמָלָעַן גַּעַלְטַ אַיְן אַלְיִיןַ קוּיפָן אַן אַמְּנִיבוֹתַ מִיטַּ אַ פָּעָרַ.
מִיעַמִּירַ אַוִּיךְ וּוּרְעַן שְׁמִיְסָעָרַס אַיְן מִיעַמִּירַ פָּאָרָן מִיטַּ פָּסְאָזְוָרַן
קִיְיןַ וּוּאָרְשָׁעַ. אַיְן וּוּאָרְשָׁעַ, זַאֲגָטַ עַר, וּוּעַטַּ עַר מִירַ וּוּיְזַוְּן דַּי שִׁיחַ
אַוִּיךְ וּוּלְכָבָרַ עַר אַיְן גַּעַפְאָרָן אַיְן וּוּעַטַּ מִידַּ אַפְּקָעָגָעַן מִיטַּ יְעַ-
נַעַם, וּוֹאָסַ פָּאָרְמָאָגַטַּ דַּי קַאֲטָאָרִינְקָעַ מִיטַּ דַּי וּוּיְטָעַ בָּעָרָן.

דערוויל גיט איך אוינַך די פַּאֲרְבָּלְאַטִּיקְטָעַ רעדער אין קובעל וואסער מיט נאָך אַ קובעל וואסער. יאנקל ווישט די "סְטְּרִיבָּעַס" מיט גַּרְוִיסְטָע וַיְיכְּבָּעַטְשָׁע שְׂטוּרִי. איך קרייך אַרוֹנִיך אַין דער הוֹיזַר, רֵיבַּדְּאָרְטָן דַּעַם בְּלֻכְּבָּעַנְעָם, גַּעֲלָעָטָעַן דָּאָרָך, בֵּין ער הוֹיבְּט אַן אַושַׁגְּלָנְצָן. דָּרְגָּנָּאָך קְרִיכְן מִיר בִּידְעַ אַרְיִין אַין אוַיסְגָּעָנְגְּוִילְטָן שְׂטוּרִי פָּוּן אַמְּגִיבּוֹס, וּוֹאָס שְׁמַעַט מִיט שְׂוִוִּיטִיקָּעַר זַיְן מִוּמָע, וּוֹאָס שְׁלָאָעַט מִיטָן טָאָטָן אַון וּוּגָן וּוּיְיטָן, שְׁיִגְעַט וּוּאַרְשָׁעַ.

אַט אָזַי אַיְן עַס גְּעוּוֹן אַיְן דָּעַר נִיעַר דִּירָה. וּוֹאָס אַן אַמְתָה, הָאָט דָּעַר טָאָטָן גַּעַהְאַט פַּאֲרְאִיבָּל אַויְיך דָּעַר מַפְּמָעָן, נִישְׁטָן, חִילִילָה, צּוֹלִיבָּדְעָר דִּירָה, נָאָר צּוֹלִיבָּדְעָמָע, וּוֹאָס ער הָאָט אַפְּיִלוֹן נִישְׁטָן גְּעוּוֹאָסָט, אָוּ די מַמְעַט הָאָט זִיךְ גַּעַהְאַט בְּדָעָה אַרוֹסְצָוָן צִיעַן פָּוּן דָּעַר אַלְטָעָר.

ער אַיְן אַהֲיִמְגָעְקּוּמָעָן אַוְיְפְּדָעְרָנוֹאָסָט, אַיְן דָּעַר אַלְטָעָר דִּירָה אַרְיִין, וּוּי גְּעוּוֹיְנְלָעָן. וּזְעַט ער, אָוּ אַיְן די פָּעָנְטָעָר אַיְן כִּינְסָטָעָר אַון אָוּ די טִיר אַיְן פַּאֲרְשָׁלָאָסָן. קְלָאָפָּט ער:

— פְּרִימְעָם, פְּרִימְעָט!

פְּרִימְעָט הָאָט נִישְׁטָן גְּעוּנָט. הָאָט עַס אַפְּיִלוֹן גַּעַרְטָן, אַבְּעָר חִידְשָׁלָעָך אַיְן עַס אִים בְּ שָׁטָגְעָוָן. אַסְך מַאְלָה הָאָט ער דַּי מַאְמָעָ נִשְׁטָן גַּעַרְטָפָּן אַיְן שְׁטוֹבָא אַון אַסְך מַאְלָה הָאָט ער אָזְזִי גַּעַקְלָאָפָּט.

חִינְטָט אַבְּרָר, וּוּי ער אַיְן אָזַי גַּעַשְׁתָּאָנוּן אַון גַּעַקְלָאָפָּט, הָאָט זִיךְ גַּעַעְפָּנָט אַ שְׁכְּנִישְׁעַ טִיר. אַן אַלְטָעָר, וּוּיְבָרְשָׁעָרְיָה קָאָפְּ הָאָט זִיךְ אַרוֹסְגָּעַשְׁתָּאָקָט אַון גַּעַפְּרָעָגָט:

— פָּאַנְיַע קוֹפְּיִיעַ?

— יָאָ, אַיך. אָפְּשָׁר וּוּיְסָט אַיר פָּאַגְּיָי מַאְרְצִינְגָּוָא, וּוֹאָ מִין

וּוִיְיבָא אַיְן אַהֲיִגְעָקוּמָעָן?

— אַרוֹסְגָּעַצְזָוִיגָּן זִיךְ.

- ווֹאָעַס ?
 — היינט אינדעראָפּרִי אַרְוִיסְגַּעַזְוִיגַן זַיךְ.
 — מיינע שונאים !
 — יָאָ, פָּאָנוּיָעָן קְפַּעַיָּעָן. הַוְּנָטוּרָן קְרִימִינָּאָל אַרְוַנְטָעָר.
 — ווֹאָס עַפְּעַס הַוְּנָטוּרָן קְרִימִינָּאָל אַרְוַנְטָעָר ?
 — ווֹיָס אָךְ ? זַי הַאָט גַּעֲהִינְסָן זַאגַן, דַּי פָּאָנוּיָעָן
 אוֹ זַי צִיט זַיךְ דָּאָרְטָן, וַיִּאָרְמָעַ בָּעֵל-עֲגָלָה וּוּוּינָטָן.
 דַּעַר טָאָטָעָה אָטָע שְׁפַּעַטְעָר דָּעַרְצִילְטָעָה דַּעַר גַּאנְצָעָר מְשָׁפָחָה
 אַיִּט פָּאָרְאִיבָּל אָוֹן מִיטָּ פָּאָרוֹוָאָזָרָף. אַיִּן דַּעַר נִיְּעָר דִּירָה אַרְיָין
 אַיִּן עַר גַּעֲקּוּמָעָן אַ בְּרוֹגּוּעָר, אַ פָּאָרְמָאָכְטָעָר.
 אַוִּיף דַּעַר שְׁפִּיךְ נָאָזָן אַיִּם גַּעֲלָגָן דַּעַר הַוְּנָגָעָר. אַוִּיף
 דַּי וּוּאָנְטָעָס, אַיִּן דַּעַר צַעֲנִיטְשָׁטָעָר בָּאָרְדָּה אָטָע זַיךְ גַּעֲהָלָטָן
 דַּי קָעָלָט פָּוּנָן דַּי פָּעַלְדָּעָר, וַיַּאֲוֹרֶה אָטָע זַיךְ אַ גַּאנְצָן טָאגַן אַרְיָין
 גַּעֲוָאָלְגָעָרטָן.
- אַיִּן דַּעַר נִיְּעָר שְׁטוּב אַיִּין שְׁוִין כְּמַעַט אַלְץ גַּעֲוָעָן צַוְּ-
 וּאַמְעָנְגָשְׁטָעָטָט. מְנַשָּׁה קְלָאָפָּעָר מִיטָּ יַאֲנְקָל יַאֲרָמָעָ בָּעֵל-עֲגָלָתָ
 הַאָבָּן צַוְּגָהָאָלָפָּן. אַיִּיךְ אַלְיָין הַאָבָּן אַוְרָד אַוְנָטָרְגָּעָשְׁפָאָרָט אַנְ-
 אָקְסָלָ, אַרְוַנְטָרְגָּעָרְקָט דָּאָרְטָן, וַיַּאֲוֹרֶה מַעַן דָּאָרָף, אַ שְׁטִיקָל הַאָלָקָ
 צַעֲבָרָאָכָן דָּאָט גַּלְעָולָ פָּוּנָן לְאַמְּפָ, אַבְּעָרָמָעָן הַאָט צַוְּאָמָעָן-
 גַּעֲשְׁטָעָלָט.
- אַיִּין דַּעַר טָאָטָעָ אַיִּין אַרְיָין, אַיִּין אַיִּם דַּי מַאְמָע אַקְעָגָגָעָלָאָפָּן
 אַ צַּעֲשְׁוִיבָעָרְטָעָ, מִיטָּ פָּאָרְשָׁאָרְצָטָעָ עַלְנְבוּגָנס :
- נָה לְיִזְעָר, ווֹאָס זַאְגָּטָה, הַעַז וַעֲנָאָר דַּי דִּירָה. סְאַיִּין דָּאָךְ
 אַ מְלֻכָּות, נִשְׁתָּ קִיְּין דִּירָה !
- אַבְּעָר ווֹאָס עַפְּעַס ?
- כְּהַאָבָּן שְׁוִין נִישְׁתָּ גַּעֲקָאָנָט מַעַר. סְאַיִּט מִיךְ גַּעֲשְׁטִיקָט דָּאָרְטָן.
- הַאָסָט דָּאָךְ נִעְקָאָנָט זַאגַן.
- אַיִּין כְּהַאָבָּן אַלְיָין נִישְׁתָּ גַּעֲוָאָוָסָט. אַיִּין סְאַנְדָּעָרָעָ... כְּיוֹוִיסָס ?
 אַפְּשָׁר ווֹאָלְסָטוּ נִישְׁתָּ גַּעֲוָאָלָט. אַיִּין אַזְוִי — שְׁוִין. פְּטוּר. זַאל זַיין
 אַיִּיט מָוֵל.
- דַּי מַאְמָע הַאָט גַּעֲרָעָט גִּיךְ, גַּעֲפָרָעָט זַיךְ אַרְוּם טָאָטָן,
 אַזְוִי וַיַּאֲוֹרֶה אַ פָּאָרְשָׁוּלְזִיקָטָעָ. דַּעַר טָאָטָעָ אַיִּין גַּעֲשְׁטָאָנָעָן בַּיִּ דַּעַר

וְחוֹשֵׁךְ פָּעָר לְלַעֲגָל

טיר מיט א שפיען צונגע אין א ווינקל פון מויל. ער האט דאס שפיען איבערגעלייגט אין צוויתן ווינקל אריין. א סימן, איז דער טויש איז נישט קיין שלעכטער. נישט מער — פארוואס האט מען עפעם נישט געוויארט אויף איים? און וווער האט דאס צווניפגען-שטעלט דיז אונקן, וווער?

— מהאט שוין צווניפגעשטעלט.

— די בעטן אויך?

— וועסט דאך.

— ציע טאקו. אבער צי האט מען דאראט עפעם נישט אפ-געבראכן?

— חלייה.

— און די שאנק וווער האט אויפגעשטעלט?

— אויך דער אייגענער.

— וווער איז ער דאס, דער אויפשטעלער?

— מנשה קלעפער.

— נגע... מנשה קלעפער. נאך ער האט דאך געקאנט א תל מאכן פון דער שאנק, האט ער דאך געקאנט.

— ממאכט נישט קיין תל. זי שטיטט גאנץ גוט. נה, שיין, טו דיך אויס. גי, וואש דיך. כהאָב געקאנט לעבער, האט אויך געקאנט.

אבער דער טאטו האט זיך איז גיך נישט אויטגעטן. ער האט צווערט גוט באטראקט די אויפגעשטעלט בעטן, אויפגע-זעצעט זיך אויף די באקעט. דערונאך האט ער גענומען מעדייטין איבער דער שאנק. געעפנט און פארמאקט די טירלעך, געדרייט מיטן קאָפ, איינגעציזין די נאָז און ווידער אַמְּאַל געפֿרוּוּת די טירלעך. — וואָס גײַט עס אָזִי שׂוּעָר, וואָס? סְקָרִיפָעַט. מײַן שאנק סְקָרִיפָעַט נישט.

— וועסט שוין מאָרגָן, מערטשעט, צורעכט מאָן. גי, וואָש דיך שיין, גי.

אויפָּן טיש איז געלעגן א גראָט, קילעלכְּדִיק ברויט מיט קאָפָעַר, אונטערגעשית מיט א סְךָ מעַל. שמואָל-שייעס ברויט. דעם טאמונג גראָטשׂ עֲבוּדָת זֶרֶה.

האט שוין דער טاطע נישט געזאגט קיין חסידונות, נאך געשניטן פון ברויט קלינגע, קאנטיקע פויזן, געטונגקט זיין אין דער ברוינער לעבער-זוזע אוון נישט אויפגעעהרט צו קוקן אויף דער שאנק, וואס עפֿעס אמושה קלאנפער האט צו זאמונגעשטעטלט, און זיין וויסן אוון אין זיין הסכמא.

קַרְנוּצָה

אַכְּסֵת זִיךְרָה, אוֹ פָּנָן דָּעֵר דָּזְוִיקָעֶר דִּירָה זַעֲנָעָן שָׁוִין אַלְעָ צַוְּפָרִידָן גַּעוּוֹעָן, דֵּי מַאֲמָעָ, דָּעֵר טָاطָעָ, אַיךְ — אָוְדָאִי אוֹן אָוְדָאִ. אַיְן אִמְחָן, וְאוֹ אִי נָאָךְ גַּעוּוֹעָן אַזְוִי טְרוֹקָן אוֹן וְאוֹרָעָם, וְויְדָאִי אוֹ סְיוּוּעָט קְוּמָעָן זָמָרָעָ — זָאָגָט יָאנְקָלָ — וּוּעָטָ מעָן זִיךְרָה נִישְׁתְּ חָבֵן, וְאוֹ אַהֲיָנְצָוָן פָּוָן דֵּי אַלְעָ עֶפְלָ מִיטָּ בָּאָרְנָעָס, פָּוָן דֵּי אַלְעָ קָאָרְשָׁן מִיטָּ וְוִינְפְּרֶלְעָעָ, וְואָס וְאָקָסָן דָּאָ. אוֹן גָּלָאָטָן יָאנְקָל אַפְּיָין, דָּעֵר חָבֵר מִינְגָּעָר... וְעוֹרָ נָאָךְ קָאָן דָּעְרָצִילָן אַזְוּלָכָעָ שִׁינְעָן מְעֻשְׂוֹתָ פָּוָן וְאָרְשָׁעָ, וְויְעָרָ ? וְאוֹ נָאָךְ הָאָבָּ אַיךְ גַּעַתָּאָזָן גָּוֹטָן חָבֵר, וְויְיָאנְקָלָ ?

אוֹן דָּאָךְ, אוֹ סְאיָן אַרְיְבָעָר אַשְׁטִיקָל צִיְּטָ, הָאָט מִין מַאֲמָעָ מִיטָּאָמָאָל אַגְּנָגָהוַיְבָן קְרִימָעָן מִיטָּ דָּעֵר נָאָן, דֵּי דִירָה הַיְנָאָט טָעָרָן קְרִימָיְנָאָל אִיזְרָ אַיר עַפְעָם נִישְׁתְּ אַיְינְגָעָגָעָן, מעָן קָאָן נִישְׁתְּ וְאָגָן, זִי זָאָגָן, חָלִילָה, הָאָבָּן צַוְּ דָּעֵר דִירָה גּוֹפָא. פָּאָרְקָעָרָטָן, אַטְרוֹקָעָנָעָ דִירָה, אַ לִיכְטִיקָעָ דִירָה. מִיטָּ דֵי שְׁכָנִים, סְיִ מִיטָּ יָאָרְמָעָ בָּעַל-עֲגָלָהָס וּוּבָה, סְיִ מִיטָּ אַיְטָעָלָעָ דֵי מַעַל-הַעֲנְדָלָעָרָיָן אוֹן סְיִ מִיטָּן סְטָאָרָשִׁי סְטָרָאָשָׁנִיקָס מְשֻׁפְחָה, הָאָט זִיךְרָה זִיךְרָה גּוֹטָ פָּאָרָהָאָלָטָן. נִישְׁתְּ מַעַרְ, דָּעֵר צְוָגָאָגָן צַוְּ דָּעֵר דִירָה, דָאָס

ס' איז זיך נישטא, וואו אהינצוטון.
איאנו נאר "אַקָּשׁ" צו דערליידן. נאר או טירוקט ויך און די נאכט
הנטען קרים ניגאל האט זי אַנגעהויבן אַרְן. מילא, בייטאג

די ממאמע האט נישט געזאגט אויף קלאר, מיט ווואס טאייר דא אויפדרנאנט אוזי, "מאركאטנע", נאדר איך האב מיך שיינען גערונען אליין.

יונקל החט מיר שווין פריער געהאט דערציאלית א גאנצע מעשה, איז עס טאכע געווען איבער דער טבע. ס'הייסט נישט אווי וויט איבער דער טבע, ווי' חאָט פשוט געשרקון די מעשו.

עפאר א מקומ פון שדים. דידנט ביטאג פאר אין אפרו-ארט פאָרן קריימינאל-שומר, און ביינאָכֶן אַזוי, פֿשְׁל, אַז צוֹישֵן דער געלער מויער פון קריימיניג.
אַזון צוֹישֵן דעם פֿאָרוֹאָרְלוֹאָזָן הייזָל, וואּו סְחָאָט זיך אַמְּאָגָן אַוְיְגָהָנָגָעָן דער רְוִישָׁעָר קָאָפִיטָן, אוּפַּתְּ בִּינְאָכֶט אַרְאָפְּנָעָפָּלָן
אוֹאָ פֿינְסְטָרְנְדָרְנִישָׁ, אָז מַעַן הָאָט זִי גַּעֲקָעָנָט אַגְּנָטָפָּן מִיטָּדִי הָעָנָט,
אָזָן קִין אַיְין גָּאָס אַיְין שְׂטָאָט, אַפְּילָנוּ אַיְן שְׁוֹלְ-גָּעָס, אַיְן נִישְׁטָ
גַּעֲשָׁתָאָגָעָן אֹאָ חָוְשָׁךְ, ווי דָא. מִיר הָאָט זִיך אַוְיסְגָּוּווֹין, אָז דָעַו
עַגְּנָצָעָר חֹשֶׁךְ גִּיט פּוֹן דער זַעֲלָעָרְשָׁעָר בְּדוֹקָעָ, וואָסָט הָאָט גַּעַ
דִּידְנָט בִּיטָּאָג חֹשֶׁךְ גִּיט פּוֹן דער זַעֲלָעָרְשָׁעָר בְּדוֹקָעָ, וואָסָט הָאָט גַּעַ

ביבנאנכט איז די דיאזקיינ זעלגערטשע בודקע געתשטיינען
הפקר. מען האט **ביבנאנכט דאס קריימינאל געהיטן.** האבן זיך טאקו
פונן דער בודקע ארוויס געטראגן הייזערקען קראעטען. אמאָל האט
מען פון דצרט אристענעריגן, אַריסטאָלאָכט, און טילימאָל האט
מען בעפייש געהערט, ווי מען פֿאָרקייכט זיך מיט דערשטיקטע
אַפְּונְטִירִיסְעַן גּוֹלוֹת.

תחלית, ווי נאר מיר האבן זיך אַרְיִינְגָּעָזִיגָּן, איזו בי' מיר אויסגעקומען, איז די אלע געשעריען מיט די קראעטען גיעין פון די פאָרְקָרָאָטָעָטָעָה הוֹקָעָרָס אַיבָּעָד די קְרִימְינְגָּאָל-פָּעָנְסָטָעָר. צ'האָב פָּאָרְשָׁטָאָנָעָן, איז אַיִּינְתְּפִיסָּה, ווֹאוּ מעָן האָלָט מעָנְשָׁן גַּעַן קְאָכוּעָט אַיִּינְתְּן, מוֹעֵן זַיְבִּינְגָּאָכָּט שְׁמִינְן אַזְּנוֹן גְּרוּיָּסֶן סֻעָּוּסָוּרִים. אַזְּעַלְכָּעָרְוָצָּחִים, ווִי שְׁטַשְׁעַפְקָעָמִיט שְׁעַרְמָאנְגָּעָן, ווָאַס

האבן אויטגעשאכטן גאנצע משפחות יודן אוון אונטערגעזונדן אַטוויז פֿרִיזִישׁע היַף, ווועט מען דאך נישט גָּלְאַט האַלְטַן אֵין קְרִי-
מִינְאָלְ !

שפֿעטער אַבעָּר בֵּין אַיךְ דָּרְגָּאַנְגָּעַן, אוֹ מעַן האַלְטַן זַיִן יְאַטְּ
גָּלְאַט. אָפְּשָׁר טוֹט מעַן זַיִן דָּאַרט אָן יְסָוִרִים. אַבעָּר מִיר, דָּאַ אין
דרוֹיסְטַן, הָעָרָן נִשְׁתַּחַת.

די גַּעַשְׁרִיעַן מִיטַּדְּיַעַן טַאַקָּעַ פָּוֹן דָּעַר הַילְצָעַרְנָעַר בּוֹדְקָעַ אַרְוִיטַן.
ニיש אַרְיִין, גַּיְעַן טַאַקָּעַ פָּוֹן דָּעַר הַילְצָעַרְנָעַר בּוֹדְקָעַ אַרְוִיטַן.

יאַנְקָעַל, מִין חָבָר, האַט עַס מִיר קְלָאַר גַּעַמְאַכְּט —
— דָּאַ, אַוְיֵחַ דָּעַט אַרט — האַט עַר מִיר שְׂטַיל דָּרְצִיְּלַט —
הַאַט זַיִן גַּעַמְאַכְּט אָן אַפְּלַאַגְּדַּי הַוִּיכָּעַ יוֹשָׁקָעַ, זַיִן הָוָרַן, זַיִן אַיִּזְנָה
אַ גַּעַשְׁטִיפְּלַטְעַ — האַט עַר מִיר זַי אַגְּנָעַמְשַׁלְט — זַי גַּיְטַן פַּאֲרְשָׁוִירַן
מִיט אַ גַּזְיוֹקוּלָעַ, אַזְוִי זַי דִּי שְׂקָצִים, וּזְאַסְפִּירַן זָמַד.

די זַעַלְנָעַר האַטְבָּן שְׁוִין גַּעַוְאָוָסְט, וּזְאוֹ מעַן קָאַן דִּי הַוִּיכָּעַ
יוֹשָׁקָעַ טַרְעַפְן. זַעַבְנָן זַיִן גַּעַקְוָעַמָּן אַוְן גַּעַגְאַנְגָּעַן. גַּעַקְנָאַקְט סֻעַּ-
מִיעַשְׁקָעַס, גַּעַשְׁפִּיגַן אַין דָּעַר בּוֹדְקָעַ אַרְיִין, גַּעַשְׁפִּיגַן אַוְיֵחַ דָּעַר
הַוִּיכָּעַר יוֹשָׁקָעַ אַוְן גַּעַדְוָגָעַן זַיִן.

זַי אַלְיִין אַיִּזְנָה גַּעַזְעַס אַוְיֵחַ דָּעַר שְׂוֹעָלַן דָּעַר בּוֹדְקָעַ, זַי
אַ הָזָן אַוְיֵחַ אַוִּיטְגַּעֲבָרִיטַע אַיִּיר. זַי האַט מִיטְגַּעֲנָאַקְט דִּי סֻעַּ-
מִיעַשְׁקָעַס, אַרְוִיסְגַּעַשְׁפִּיגַן זַיִן צְוָרִיק, דִּי זַעַלְנָעַר, אַיִן דִּי רַוְּסִישָׁע
פְּנִימָעַר אַרְיִין אַוְן גַּעַרְעָגַט :

— וּוַיְיַפְלֵל קָאַנְסָטוֹ גַּעַפְן, זַעַמְלִיאַטְשָׁאַק טִיעַרְעַד ? ...
מִן-הַסְּתָמֵם האַט דָּעַר „זַעַמְלִיאַטְשָׁאַק“ צַוְּגַעְזָגַט אַ קְלִיְּנָעַם
מִקְחָה. האַט זַיִן דִּי הַוִּיכָּעַ יוֹשָׁקָעַ גַּעַגְעַבָּן אַ שְׂטַיל אַוְיֵחַ אַיִּן דָּעַר
בּוֹדְקָעַ אַוְן מִיטַּן הַיּוֹזְרִיקַן, שְׁנַאַפְּלַדְיַיקַן קוֹל אִירַן צַעְשִׁיגַן זַיִן :
— צַיִן דָּעַר מַאֲמָעַן דִּינְגָּעַר גַּיִן, פַּאֲרְשָׁאַלְטַעַנְעַר מַאֲסָקָל,
אַיִן חַזְרַ-צָּאנְד אַרְיִין !

סְאַיִן גַּעַוְוָן פִּינְסְטָעַר. וּזְאַסְפִּירַן דָּאַרט דִּעְרָנוֹאַךְ גַּעַשְׁעַן,
הַאַט מעַן נִשְׁתַּחַת גַּעַזְעַן. נַאֲרַ נַאֲךְ אַזְוָא פְּלוֹצְלִינְגְּדִיק גַּעַשְׁרִיִּי אַיִּזְנָה
מִיטְאַמְּלָאַשְׁטַיל גַּעַוְאָרָן.
אַרוֹם דָּעַר בּוֹדְקָעַ האַט זַיִן אַגְּנָעַחוֹבָן אַ שְׂטַיל דָּעַכְעַנְישַׁן,
אַ כָּאַרְכְּלָעַן מִיטַּה הַעַלְזָעַר, אַ סְאַפְּעַן מִיטַּה נָעַן. סְאַגְּנָעַ גַּעַסְל מִיטַּן

וְהַוּשָׁע פָּנָד לְעָ

געמוניערטן הייזל פון קאיפיטאן, מיט די לִיְפָע-בּוּמֶר, מיט די קריימינאָל-פֿעַנסְטָעָר — אלֵין האָט גַּעֲסָאָפָעָט, שוֹוִיסִיך גַּעֲטָעָמֶט אָוּן אַגְּגָעָצָגֶט אָ גַּרוּטָע אִימָה.

איָן טַאָקָע וּוּי גַּעֲוָעָן צַו יְעַנְעַט מַעֲנַטְשָׁ, וּוֹאָסּ הַאָט אַיִּן אָזָא צִיְּט בָּאַדְאָרֶפֶט דָּרָךְ דָּאנְגָעָן אַדְוָרְכָגִין. קְלָלוֹת, אָזְוִי וּוּי דָאָס בְּלִין פָּוּן אַפְּגָעָלָאָזָטָה הַיְּנוֹת, גַּעֲמִינְגָּעָ רִיד, הַאָבָּן גַּעֲנוּמָעָן פָּאָל, פָּוּן אַוְנְטָעָר דִּי שְׂטִינְגָּר אַפְּעָר.

אַמְּאָלָה הַאָט אָוִיך אָ שְׁטִינְגָּר גַּעֲטָרָאָפָּן אִין קַעְגָּנָאַבְּרָדִיקָן פְּלוֹאִיט אָרִין, אַמְּאָלָה — אִין אָ מַעֲנְטָשְׁלָעָכָן קָאָפּ.

— דָּאָ קָאָלָעָרִי טַשְׁעַנְזָקָעִי! — הַאָט יוֹשָׁקָעָס הַיְּזָרִיךְ קָוָל גַּעֲשָׁנוֹתָן, אָזְוִי וּוּי מִיט אָ טַעַמְפָעָר זָעָג, אָוּן אָ טִיךְ-רוֹסִישָׁ קָוָלָן אָ בְּרוֹסְטִיקָס, הַאָט אַוְנְטָעָרְגָּהָאָלָטָן:

— סְוִוקִין סִין! מַאת טָוָאָזִי...

הַאָט מַעַן אַוְיְגָעָמִיטָן צַו גַּיְינְאָכָט דָּרָכָן גַּעַסְל. מַעַן אַיְזָאָרִי גַּעֲזָעָסָן אִין דָּעָרָ פִּינְסְטָעָר אָוּן נִישְׁתְּ גַּעֲוָאָלָט אַרְדִּיסָּ. לְוֹפָן אִין גַּעֲוָעָלְבָּלָאָרִין נַאֲךָ אָ קְוֹאָטְרִיל נַאֲפָט.

אַיְגָדְעָרְפָּרִי הַאָט מַעַן אִין דָּעָרָ בּוֹדְקָעָ גַּעֲטָרָאָפָּן אַגְּגָעָשִׁיט שְׁאָלְעָכָטָס פָּוּן טַעַמְיְעָשָׁקָעָס, שְׁטִיקָעָר אַלְטָן קְעַלְבָּאָס, אַוְטְגָּעָלִיִּיִּ. דִּיקְטוּטָעָ פְּלִיעָשְׁלָעָץ פָּוּן בְּרָאָנוֹפָן. אִין בִּינְאָכָט אַגְּגָעָפָלָן אָ שְׁנִיִּ, הַאָבָּן זִיךְרָ אַרְוָם דָּעָרָ בּוֹדְקָעָ גַּעֲצִיכְנָט אַיְגָעָקְנִיְּשָׁטָעָ פְּלָעָקָן, אָזְוִי וּוּי מַעַן וּוֹאָלָט זִיךְרָ זִיךְרָ גַּעֲקוּלְעָרט.

יאָנוֹקָל אִין אַלְעָ אַיְגָדְעָרְפָּרִי גַּעֲזָעָסָן קוֹקָן. עָרָ הַאָט עַפְעָס גַּעֲוָוָכָט אִין צַעְנִיְּשָׁטָן שְׁנִיִּ. עָרָ הַאָט גַּעֲהָאָט אָ טִוְּטָ פְּנִים מִיט אָ פָּאָרְגָּאוּוּעָרט מְוִילִי.

אִיךְ הַאָט פָּאָרְגָּאוּעָן אִין יְעַנְעַ פְּרִימְאָרְגָּנוֹס מְוֹרָא גַּעַהָאָט. בְּהַאָט נִשְׁתְּ גַּעֲקָאָגָט קוֹקָן אִין טְוִיטָן פְּנִים אָרִין זִינְעָם. מִיר הַאָט זִיךְרָ גַּעֲדָאָכָט, אָוּן מַעַן שְׁפִירָטָ פָּוּן אִים אָ מִיאָוָסָן רִיחָ.

אַיְגָמְאָלָה הַאָט מִיר יָאָנְקָל גַּעֲזָאָגָט, אָוּן נַעֲכָתָן הַאָט עָרָ גַּעַ-רְעִיטָמִיט דָּעָרָ הוּיכָעָר יְוֹשָׁקָעָ. זִיךְרָ הַאָט אִים מַכְבָּד גַּעֲוָעָן מִיט טַעַמְיְעָשָׁקָעָס. זִיךְרָ הַאָט אִים גַּעֲלָעָט, זִיךְרָ עָרָ, אַוְנְטָעָר דָּעָר נַאֲמָבָעָ אָוּן הַאָט גַּעֲזָאָגָט, עָרָ זָאָל בְּרָעָגָעָן אָ גִּילְדָּן, וּוּעָט זִיךְרָ מִיט אִים אָרִינְגִּין אִין דָּעָרָ בּוֹדְקָעָ. עָרָ מַזְוִי זִיךְרָ, זִיךְרָ עָרָ, אָנָ-

זאמלען א גילדן, אַרְטִיסְגֶּבֶעֲנָן זַיְק בִּינְאָכֶט פּוֹן בעט אֵין אהער-
קּוּמָעָן דָּא צַי דָּעַר בּוֹדְקָע.

איך האב יאנקלען קלאר נישט פָּרְשְׁטָאָנָעָן.

— ווֹאָס הִיִּסְט ? הָאָט גַּאֲרָקִין מוֹרָא נִישְׁטָן ?

— פָּאָר וּוּמְעָן זָאַל אַיךְ מוֹרָא הָאָפָּן ?

— צַיוּוִיס ? פָּאָר דִּי זַעַלְנָעָר, פָּאָר דִּי הוֹיכָע יַוּשְׁקָעָ...

— בִּיטְט אָן אַקְסָן ! — הָאָט עָרְמָר גַּעֲנְטַפְּרָט אָן אַזָּא
מאָך גַּעֲטָוָן מִיט דָעַר הָאָנָט, אָן אַיךְ האָב מִיךְ גַּעֲפִילְט אַקְעָגָן
אַים זַיְעָר שְׁפָל אָן אַרְעָם.

אוֹדָאי, ווֹאָס בֵּין אַיךְ אַקְעָגָן אַזָּא יַאֲנְקָל ? אָן גַּעֲוָעָן אֵין
עָר שְׁוִין אֵין וּוּאָרְשָׁע, אָן גַּעֲרָעַטְתָּ הָאָט עָר מִיט דָעַר הוֹיכָעָר
יַוּשְׁקָעָ. עָר אֵין שְׁוִין אָמַעְנְשָׁ אָגָאנְצָעָר, אָן אַיךְ ? אַיךְ בֵּין
דָּאָךְ אַגְּנְטְּלָאָפָּן פּוֹן הַזְּדָלָעָן. אַיךְ האָב שְׁוִין אָסְסָמָאָל גַּעֲוָאָלָט
דָּעְרָצְיָילָן יַאֲנְקָלָעָן דִּי גַּאנְצָעָ מעָשָׂה. אַבְּעָר נַאֲכָדָעָם, וּוֹי יַאֲנָקָל
הָאָט אַלְיָין גַּעֲרָעַטְתָּ מִיט דָעַר הוֹיכָעָר יַוּשְׁקָעָ, האָב אַיךְ פָּאָר.
שְׁטָאָנָעָן, אָן יַאֲנָקָל וּוּטָמָאָכָן פּוֹן מִיר חֻכָּא-וּטְלוּאָ.

אָן טָאָקָע אָפְּשָׁר קִין וּוּאָנְדָעָר נִישְׁטָן, ווֹאָס דִּי מַאְמָעָה הָאָט
גַּעֲוָאָרָפָּן אָן אָוֹמָחָן אוֹיפְּךְ דָעַר שִׁינְיָר, לִיכְטִיקָּעָר דִּירָה.

דָעַט טָاطָן אָין דִּי גַּאנְצָעָ מעָשָׂה נִישְׁט אַגְּנְגָעָנָעָן. מַעַן
הָאָט אִים אַגְּנְגָעָיוֹין אוֹיפְּךְ דָעַר בּוֹדְקָעָ, מַעַן הָאָט אִים דָעְרָצְיָילָט
וּוּגָעָן דָעַר הוֹיכָעָר יַוּשְׁקָעָ, מִיט דִי זַעַלְנָעָר. אַבְּעָר עָר אַלְיָין הָאָט
עָס נִישְׁט גַּעֲזָעָן, אָן סָאַיְן אִים אַוְיְגָעָקוּמָעָן דָוְרָכְצָוִגָּיָן בִּינְאָכֶט
דָּאָס גַּעֲסָל אֵין מַעַן הָאָט גַּעֲנוּמָעָן צַו אִים אַרְטִיסְרָעִיָּעָן פּוֹן דָעַר
בוֹדְקָעָ, אָין עָס צַו זַיְן טַוְיְבָלְעָךְ אוֹיעָר נִישְׁט דָעְרָגָנָעָן.

דָּאָס אִיז אַיְנְמָאָל אַזְוָעָךְ. צַוְוִיטָנוֹ — הָאָט דָעַר טָاطָעָ אֵין
דָעַר נִיעָר דִּירָה גַּעֲהָאָט דִי מַאְמָעָן אֵין דָעַר הִיִּם. זַי אֵין נִישְׁט
גַּעֲלָאָפָּן, נִישְׁט צַו דָעַר מָוּמָעָ מְרִימָ. נִישְׁט צַו דָעַר בָּאָפָּעָ רַאֲכָלָ.
דָעַר טָاطָעָ הָאָט נִישְׁט בָּאַדְאָרָפָּט אַלְיָין צַו וּוּאָרְעָמָעָן דָּאָס אַיְבָעָר.
גַּעֲשְׁטָאָנָעָן בִּיסְלָעָן. עָר אֵין נִישְׁט גַּעֲזָעָן בִּים טִיש אַלְיָין
וּוֹי אֵין דִי אַמְּאָלִיקָעָ דִּירָותָ. נִישְׁט גַּעֲמוֹזָט פָּסְדָּר קוֹקָן אוֹיפְּךְ דִי
ליַידְיקָע פִּיר וּוּנְטָ אָן אוֹיפְּן טַרוּעָרִיקָן פָּלָעָל פּוֹן גַּאֲסָט.
לַעֲמָפָל.

אין יונע דירות האט דער טאטע פמעט זי נישט געלאכט.
ער האט געהאט טענות צו דער מאמען, פארוואס זי לאוט איט
אווי אינעם אליין, פארוואס סיאו אין שטוב קאלט. ער האט
געזאנט דער מאמען, או ס'אנט אים פון שטוב ארויס, ווען זי
אי נישטן.

דא אבער, אין דער דירה הינטערן קריימינאל, האט די
מאמע מורה געהאט אויף ביינאכט ארויסציגין פון שטוב. די
מווע מרים האט געשיקט פרעגן, פארוואס מען זעט זי נישט, די
מאמען. די באבע ראכל האט זיך אליין מתרח געווען צו אונז
געוואָר וווערן.

האט די מאמע געווינט פאר איר, או זי איז אוריינטאלן
מיט דער דירה, או נישט דארט, אין דרויסן, שטייט ס'קיימינאל,
נאָר דאָ, בּיי אִיד אין שטוב, איזו עס,

זי האט זיך געסודט מיט דער באָבען. זי האט געוואָגָן-
קען אויף מײַן זײַט. זי האט זיך אויך אַפְּק געסודט מיטן
טאָטן. אָבער דעם טאָטן האט עס פֿאָרט נישט גענומען.

— כּוֹוִיסֶט נִשְׁתָּוֹת, וּאָס דּוּ וּלְיסָט — האט ער געניזשט
מייטן פֿנִים — מֵדָאָרָף דַּעַן אֲבָעָסְעָרָע דִּירָה?

— וּאָס גַּעֲפָלֶט זַי דִּיר אָזְוִי, וּאָס?

— סְאַיּוֹן טְרוֹקָן, סְאַיּוֹן וּזְאַרְעָם. וּאָס וּלְיסָטָוּ נָאָר, וּאָס?

— אוֹן אִיךְ זָאָג דִּיר, לְיִזְעָר, מְזַאַל זַיְךְ אַרוֹיסְצִיעָן. סְאַיּוֹן
אַהֲקָע, סְאַיּוֹן אַ קְרִימִינָאָל.

— האָסָט זַי דָּאָן אַלְיַין אוֹיגַעְקַילְבָּן. וּנְדַר אִיז דִּיר שְׂוֹל-
דִּיק, וּוּעָר?

— וּוּעַן כּוֹאָלֶט גַּעֲוָעָן גַּעֲוָאָסֶט, אוֹ סְיוּעָט אָזְוִי זַיְן...

— תְּמִיד וּוִיְמָטוּ נִשְׁתָּוֹת, אוֹ סְיוּעָט אָזְוִי זַיְן.
די מאמע ענטפֿערְט נִשְׁתָּוֹת. זַי פֿאַרְשָׁנוּרְעָזָוּת די לִיפָּן אַיִן
וּוּרְט בְּרוֹגָג.

דער טאטע בענטשט שטיל אַיִן דְּרִימְלְדִּיק. ער אִיז מִיד,
אנגעהָרְבָּעַט. די בעטן שְׂטִיעָן גַּעֲבָעַט. אַגְּמִינָן בענטשְׁן וּוּרְט
ער שְׂטִיל. דער קָאָפּ וּוּיגַט זַיְךְ אִין דִּער קְרוּם. ער רִיסְט זַיְךְ

אויף אויף אַ ווֹיְלָעַ, כָּאֶפֶט ווַיְדָעֶר דַּעַם פָּאֶדֶעַם פָּוּן בְּעַנְטָשָׁן אַוִּין
דְּרִימְלָט אַוִּיפְסְנִי.

סְאַיִן פְּרִי, דַּעַר ווַיְזָעֶר אַוִּיפָּן זַיְגָעֶר רַוקֶּט זַיְךְ אַרְוִיְּף אוֹיֵף
דַּעַר אַכְּטַ.

די מַמְּאָמָּע ווֹאָלָּט נַאֲרָא אַצְּינָד אַרְבִּיעָנָעָכָאָפָּט זַיְךְ צַיְּדָעָר
מוֹמָּע מְרוּם, זַיְ ווַיְיָסָט, אָז דְּאָרָט נַעֲמָעָן זַיְךְ אַיְצָט צַוְּזָמָעָן שְׂכָבִים.
מַעַן רַעַדְתָּ. די קִינְדָּעָר שְׁפִילְעָן אַיְן טֻרְנִישָׁקָעַ. סְקִומָּט צַוְּגִיָּן
יַצְחָק לְעַרְעָר, ווֹאָסָט לְעַרְגָּט אַיְן נְגִידִישָׁע הַיְזָעָר. אַיְן הַיְמָלְעָן,
וּוֹאָרָעָם, לִיכְטִיקָּ.

לִגְגָט אַבְּעָר אַיְן דְּרוֹיטָן דָּאָס פָּאָרְשָׁאָלְטָעָנָע, פְּינְסְטָעָרָע
גַּעַטָּה. עַט פְּגָטָה, ווַיְ אַ וּוֹאנָט, ווַיְ אַ צְוִים, ווֹאָס טִילְטָט אַפְּ אַיְן
וּוֹעַלְטָ פָּוּן דַּעַר אַנְדָּעָרָרָה.

דְּרִימְלָט אַזְוִי דַּעַר טָاطָעָה. די מַמְּאָמָּע קָאָן נִישְׁתָּת גִּיְּן שְׁלָאָפָּן
גַּלְיִיךְ פִּיטָּה די הַינְּעָר. נַעֲמָת זַיְ עַפְעָס אַוִּיף זַיְךְ אָוּן כָּאֶפֶט זַיְךְ
אַרְיִין צְוָם סְטָאָרָשִׁי סְטָרָאָזְנִיקָּה, ווֹאָס ווַיְוִינָט מִיט אָוּנוּ אַ טִיר
אַיְן אַ טִיר.

דַּעַר סְטָאָרָשִׁי סְטָרָאָזְנִיקָּה, אַ פְּוַיְלִישָׁעָר גּוֹי, ווֹאָס הַאָט לִיבָּה
צַוְּ רַעַדְנָרָוִישָׁ, אַיְן אַ מְעַנְטָשָׁ מִיט גַּעַלְעָז וּוֹאָנְסָעָס אַוִּין מִיט אַ
סְךְ קְנִיְּשָׁנָה אַוִּיפָּן פְּנִים.

עַר אַיְן אַוִּיךְ נִשְׁתָּת פָּוּן הַינְּטָעָרָן אַוְיָוּן אַפְּעָר. אַוִּיסְגָּעוּוֹן
שְׁוַיְן אַ וּוֹעַלְטָ. אַנְגָּעהָרָת זַיְךְ פָּל הַמִּנִּי מְעַשְׁיוֹת. אַוִּין אַלְיִין אַיְן
עַר אַ בְּאַרְעָדוֹדְיקָעָר. רַעַדְתָּ עַר, דְּעַרְצִיְּלָט עַר פָּוּן דַּעַר "פָּאָ-
וּסְטָאָנִיָּה", פָּוּן רַוְסִישָׁן בּוֹנָט, פָּוּן דַּעַר טֻרְקִישָׁעָר מְלָחָמָה, אַוִּין
דַּעַר עַיְקָר הַאָט עַר לִיבָּה צַוְּ דְּעַרְצִיְּלָן פָּוּן רַוְצָח "שְׁטַשְׁעַפְּקָעָ",
חוֹאָס זַיְצָט אַיְן קְרִימִינָל גַּעֲקָוּעָט אַיְן קִיְּטָן.

— שְׁטַשְׁעַפְּקָעָן — זַאֲגָט דַּעַר סְטָרָאָזְנִיקָּה — הַאָט מַעַן אַיְן
תְּפִיטה אַפְּגָגָאלָט אַ הַאָלָפָן קָאָפָט מִיט אַיְן ווּאָנָסָעָ. עַר אַיְן אַזְוִי
הַוִּין, דַּעַר דְּאַזְיִיקָעָר שְׁטַשְׁעַפְּקָעָ, אַזְוִי ווֹאָלָט נִשְׁתָּת אַרְיִין אַיְן
דַּעַר הַיְגָעִיקָעָר טִיר.

— אַמְּגָל — דָּרְצִיְּלַט וּוַיְיטָר דָּעַר סְטוֹרָאֶזְשַׁנִּיק — אֵין שְׁטְשֻׁעְפָּקָע גְּעוּוֹן אֲשְׁטִינְ-הַאֲקָעָר, אֲמְצָבָה-קְרִילְצָעָר אֲזֻעְלְכָעָר. עַר הַאֲטָט גַּעֲמָאָכָט „פָּאַמְּנִיקְעָס“ אֲוִיפָּן צְמַעַנְטָאָשָׂ אַרְיוֹיסָט. פִּיגָּל אֵין דָעַר לְוַפְּטָן הַאֲטָט עַר גַּעֲקָאנְט מַאֲכָן. וּוַיְיסָט מַעַן נִישְׁתָּוּ וַיְאַזְׁוּ, נַאֲרָע עַר הַאֲטָט זִיךְ פְּלוֹצְלִינְגָּן אַנְגָּעוֹחוּבוֹן חַבְּרָן מִיט אַיְינָעָם אֶ „וַיְשִׁידָּעָק“ — מִיט שְׁעַרְמָגָעָן. אָוָן פָּוּן דָּמָמָאָלָס אָן אֵין עַר גַּעַן וַאֲרָן אֶ רְוַצָּה. שְׁעַרְמָאָן וִיצְטָא אֵיךְ אֵין קְרִימִינְאָל. עַר הַאֲטָט אֶ בָּאָרְד, דָעַר שְׁעַרְמָאָן, אֶ גַּעַלְעָ. הַאֲטָט מַעַן אִים אֲהַלְבָע בָּאָרְד אֲפְגָעְשָׂוִירָן, מַעַן הַאֲטָט אִים אַוְיךְ אֲפְגָעְגָּאלָט נִקְאָפָּן אָוָן אֵין וַאֲנָסָע הַאֲטָט מַעַן אִים אַוְיךְ אֲרָפְּגָעְנוּמוּעָן.

בִּידְיעָ רְוַצְּחִים. זְוּמָעָר וּוּעָט מַעַן זַיְ אַוְעָקְשִׁיקָּן קִיְּן טִיבָּר, אַוְיךְ קָאַטְּאָרוּעָ.

דָעַר סְטוֹרָאֶזְשַׁנִּיק וּוַיְיסָט, אָוָן דָּאָרָט, אֵין טִיבָּר, וּוּעָט מַעַן זַיְ צְקוֹאָוּעָן צְוָוָטָשְׁקָעָם. זַיְ וּוּעָלָן עַסְּן אָוָן שְׁלָאָפָּן מִיט טָאָשְׁקָעָם. שְׁטִינְן אָוָן גִּינְן מִיט טָאָשְׁקָעָם, אָוָן אַפְּלִילָו נַאֲכָן טָוִיט וּוּעָט מַעַן זַיְ בְּאַגְּרָאָפָּן אַוְיךְ מִיט טָאָשְׁקָעָם.

דָעַר סְטוֹרָאֶזְשַׁנִּיק דָּרְצִיְּלַט, אָוָן דָעַר אַיְגָעְנוּעָר שְׁטְשֻׁעְפָּקָע הַאֲטָט אֶ וּוּיְבָ מִיט צְווֵי קִינְדָּעָר. דִי קִינְדָּעָר, זַגְגָּט עַר, חַפְּגָּן בְּלוּעָ אַוְיָגָן מִיט פְּלָאָקְסָעָן הַאֲרָר. אָוָן דָּאָס וּוּיְבָ מִיט דִי קִינְדָּעָר קוּמָעָן צְוָוָאִים אֵין קְרִימִינְאָל אַרְיָין, וּוּינְגָּט שְׁטְשֻׁעְפָּקָע.

מִיד וּוּאָלָט נִישְׁתָּמָעָס גְּעוּוֹאָרָן צְוָוָאָרָן דָעַם סְטוֹרָאֶזְשַׁנִּיק בִּינְיאָמָג אָוָן בִּינְיאָמָט. עַר קָאָן דָּאָס אַלְץ אַוְיךְ אַרְוִיסְטִילְגָּין אֲוִיפָּן טָעָלָעָר, אַוְיךְ גַּעַבָּן צְוָוָאָפָּרְשָׁטִין. מִין מַאֲמָעָ קָאָן אַוְיךְ דָּרְצִיְּלַן, אַפְּגָעָר וּוּיְקָוָמָט זַיְ צְוָם סְטוֹרָאֶזְשַׁנִּיק!

אָוָן צְוַוְוִיטָנָס — אָוָן דָּאָ, בֵּי אִים אֵין שְׁטוּב, וּוּאַרְעָמָעָר, וּוּ בֵּי אָונָג, הַיְמִילְעָכָעָר. אַוְיפָּן פְּעָנְסְטָעָר שְׁטִיעָן בְּלָוּמָעָן-טָעָפָּן אֵין אֶ וּוּינְקָי, אַוְיךְ דָעַר וּוּאָנָט אַיְבָרָעָן אַיְינְצִיָּקָן בְּעָט, הַעֲנָגָט דָּאָס טְוּנְקָעַלָּע בִּילְד פָּוּן דָעַר הַיְלִיקָעָר מַוטָּעָר.

אָט וִיצְטָט דָעַם סְטוֹרָאֶשְׁיִי סְטוֹרָאֶזְשַׁנִּיקס וּוּיְבָ — אֶ הְוִיכָעָ, אֶ בְּלָאָנְדָע, זַיְ גִּיטְ פְּאָרָקָעָמָט מִיט גַּעַדְיְכָטָע פְּלָעְכָּתָן אַיְבָרָעָן גַּאנְצָן קָאָפָּן. תְּמִיד וּטָזָט זַיְ אָוִיסָט, אַוְיךְ זַיְ וּוּאָלָט זַיְ נַאֲרָע וּוּאָס

ארומגעוואשן און אויסגעצואגן, עט שמעקט טאכע פון איר מיט זייפ און מיט שטייך-אויסגעפרעסטע וועש. זי אליין איין אַRossישע, פון ווינטער מוקומות. דא, אין-טויילן, וואוינט זי שוין אַ ציטט, אַ לאנגע צייט. זי האט זיך אויס-געלערנט פוליש און רעדט אים פארציזגן, נישט פארענדיקט. זי האט אויך צו דערצילן מעשיות. זי רעדט אָספֿט פון איר חיים, פון דארף, דארט ערבעץ ביימ טיך דאן. ער איין אווי בלוי, זאגט זי, דער טיין, בליער זי דער הימל און בליער, זי דאס בלוייטע אויג. ס'איין דא, זאגט זי, דארט אַ קלייסטער מיט אַ קיילעכדיין דאך, מיט גאלדענע צלמים—איין ער אויך בלוי, דער קלייסטער. ס'איין דא דארט, זאגט זי, אַ פאָפּ, אַ יונגער מיט אַ שוארכצער באָרד, האט ער זי געווארט נעמן פאר אַ וויב. זי וואָרט געווען היינט אַ פָּאַפְּיכָע, זי וואָלט געווען דארט אויף דער "פלעגאניע", אלע וואָלטן איר אָפְּנָגָעָן "טְשֻׁעָתִי". האט זי נישט געווארט.

ס'איין בעסער געווען פאר איר אַט דער פָּאַלְיָאַק, דער היינטיקער סטארשי סטראזניך, זאָס האט געדינט ביי זי איין מייליטער. ער איין איר ליבער געווען, מער צום הארץ איין ער איר געווען. האט זי אים אויסגעקליבן. יידן, זאגט זי, זענען דארט, אין זיירען מוקומות, אויך דא. נאָר אַנדערע זענען זי דארט. זי טראָגן נישט קיין לאָנגע קאָפְּטָעָס, נישט קיין פְּעִיסָּס (פָּאָות) און רעדן נישט אויפָּן יודישן לשון.

ס'האָט גאָר קיין שיעור נישט, זאָס דער סטארשי סטראז-זיך מיט זיין וויב קאנען דערצילן.

די שעהן רוקן זיך. די וואָגָעָס פון זיגער קראָבָּצָן, פָּאַלְיָן אַראָפּ פון איין רעדל אויפָּן אַנדערן אַרויַּף. אַינְנוּוֹינִיק, אין די געדערים, געטט עפָּס הייזעריק לוישן. ס'קְלִינְגָּעָן אַפּ אויף דער גיך צוועלַּפּ אלטע קלעט — אַ סִּמְּן, אָזֶן דארף זיך געוועג-גען און גיין שלאָפּן.

איין שטוב בי אונז ציט זיך איין דאס קנויטל פון פְּלַעַם פָּוּ זיך אליין. אויף די ווענט קרייכן שטיקער שאָטנס, אַזְוֵי זי

וְחַוָּשָׁע פָּעוֹר לְעֵ

צערדנעטע זיך. דער טאטע האט אונגעשפארט נקאָפֿ אויף אָ
קאנט פון טיש און שלְאָפֿ מיט דער גאנצער פֿאָרָע, מיט דער
גאנצער אונגעאָרבֿעָטִיקִיט זִינְגֶּר.

אָרוּם אָיז לִיְזִיך, שׂוֹאָרֶץ. אַין מִינְגַּע אָוִיגַּן זַעַט עַט אָוִיס
אוֹזִי, אָזִי זַאֲכִין האָבָּן זַיְנָעָר גְּרָגָעָז-נוֹאָ אָרוֹסְגָּעָרָקָט, גַּעַמְאָכָט
אָרט פֿאָרָן טָאָטָן, עַר זַאֲלָקָאנְעָן גַּעַרְוִימָעָרָדָרָלָאָפָּן אָזָן מַעַן זַאֲלָ
אִים מַעַר אָנוֹנָעָן.

די מאָמע צִיט שׂוֹועָר דַּעַטְמָעָ :

— אָךְ, וְוי טְרוֹיְעָרִיךְ, וְוי טְרוֹיְעָרִיךְ!

אוֹן אִיר שְׁטִים בְּלִיבְתְּ הָעָגָעָן אִיבָּרָעָן טָאָטָנוֹשׁ שְׁלָאָפְּנָדִיכְן
קָאָפּ, וְוי אָמְנוֹנָגָן.

סָאָפְּנָדִיכְן

[[עַט פֿרָעָן — וְוי אָזִי קָוָמָט מֵין מַאֲמָע, וְואָס האָט גַּעַהָאָט
בְּיִם עַרְשָׁתָן מֵאָן, דַּעַט רֻופָּא, מַעַשְׁבָּנָעָ קְלִיאָמְקָעָט בְּיִדְיַיְנָן
אוֹן גַּעַוְאִינְט אִין «פְּאָקָאִיעָס», וְוי אָזִי קָוָמָט זַי צָוָם טָאָטָן, צָוָם
יְוָד פָּוָן «נִיעָם מִילְכָּלְלָה», וְואָס אָזִי אַמְבִּין גַּעַוְעָן אָוִיךְ הֵי, וְואָס
הָאָט גַּעַבְעָן זַוְּעָר-מִילְךְ מִיט סְמַעְטָנָעָ פָּוָן גַּרְוִיסָּע, עַרְדָּעָנָע
«וְשִׁוְשָׁקָעָס», לִיב גַּעַהָאָט צַוְּ בָּאָדָן זַיְנָעָן דְּאָרְפִּישָׁן טִיְּךְ אָזִי
צַוְּ שְׁלָאָפָּן אִין זַוְּאָלְדָה הִגְּנָטָר אָ «כְּאָאִינָעָ»? וְוי אָזִי קָוָמָט דָּאָס
איִינְעָר צָוְם צְוּוִיתָן?

הָאָט מַעַן דְּעַרְצִיְּלַט אָזִי:

איִידָּעָר דַּעַר טָאָטָע מִיט דַּעַר מַאֲמָעָן זַעַנָּעָן גַּעַנְגָּעָן
חוֹתָמָה האָבָּן, האָבָּן בִּידְעָ נִישְׁטָ גַּעַוְאִיסָּט, וּוּפְלִיְּ קִיגְדָּעָר עַס אָזִי

זוי געליבן נאך זיעירע ערשות מאנגען אוין וויבער. ביים מאכן א "ווארט" האט מען פארגעטען צו דערמאנגען די געמען פון אלע יתומים. מען האט גושמעטען, אז עס זענען דארט געליבן עפעס קינדער. אבער אלע זענען שווין ליט און קינס דארך נישט אונקומיין נישט צום טاطן און נישט צו דער מאמען.

האט מען געשטעלט א' חופה. געמאכט א' מאלציגיט פאר א מנין יודן. דערנאנך האט די מאמע פארפאקט אירע אלע זאכן אין קופערט ארין. סביסל צירונג איבערגענטזוט בי' דער מומע מרים און אליין איז ארויסגעפארן אין "נייעם מלבל" ארין. וואו דער טاطע האט געווארינט נאכן טויט פון זיין ערשת וויב. איז די מאמע איז אונקומיין אהיהן, האט זי דערזון א' גרויטע, פינסטערע שטוב מיט א ליימענער פאלדאגו. א סך ערדענע טעפ, געשטעלט און צעווארפן אין די ווינקלען. צוויי אויסגעהאקטע שויבן פארשטעלט מיט קישנס, און פיר שווארצע, איגנעריטע מיידן, דערוואקטענע, אין ליזע, בארכאנע בלזוקעס. האבן זיך באחאלטן צוישן די קאָפּ-שטיקן פון די בעטן און געקייט מיט גולדיסע, פאַרהיידושט אונגן אייפּן ניעם וויב, וואָס דער טاطע האט זיך געבעננט פון שטאָט.

או די מאמע האט דאס דערזון, איז איר יונג פנים איינגען-גאנגען, אווי ווי א פיג. זי האט נישט אראָפּגענוּמוּן פון זיך די פישע, נישט אויסגעטען דעם פאלטן, נאך אווי ווי זי איז געגן-גען און געשטאנגען האט זי געפריגט:

— דאס איז דער פאלוואָרְק, וואָס דו האט געזאנט, און דו האט ?

— יאָ, דאס איז דער פאלוואָרְק — האט דער טاطע גע-ענטפערט.

— און ווער זענען די מיידן, ווער ?

— מיינע טעכטער !

— אלע פיר ?

— אלע פיר, זאָלן געזונט זיין.

— האט דורך נאָר גערעדט פון צווייז !

— מאָלָע, וואָס מען רעדט !

האָט עס די מאָמען צוֹגָעֶדְרִיקֶט בַּיִתּ הַאָצֶן. רעדן האָט זי נישט געקבנט. וואָס וועט דאָהעלפֿן טַרְעַדְן? נאָר זוֹעַן זי שעטט זיך נישט, וואָלְט זי געפֿאלְן אֵין חַלְשָׁות.

האָט זי צוֹרִיק געפֿנט דַּי טַרְיָן אָונְן גַּעֲזָגֶט:

— נַיְנָה, רַי לַיְזָעֶר! אָזְוֵי האָבָּא אַיְךְ מִיט אַיְךְ נִישְׁט אָוִוְטְגָּעָנוּמָעָן. הַאָלְט אַיְךְ אַיְיָרָע טַעַכְטָעָר גַּעַזְגָּעָהָיִת, נאָר אַיְךְ אַיְיָר ווַיְיָבָּוּל נִישְׁט זַיְנָה!

— סַ'הִיְיסְטָן אָונְן ווֹאָר אַיְן חַוְּפָה-וּקְידּוּשִׁין?

— וועט מעַן זיך גַּטְנָה, רַי לַיְזָעֶר!

אוֹן דַּי מַעֲמָעָ, צְוָאָמָעָן מִיטָּן קְפָעָרָת זַאֲכָן, אַיְן צְוָדִיקָגָעָן. פָּגָרָן אֵין שְׂטָצָט אַרְיָין.

פָּאָרְפָּאָרָן אַיְן זַי דַּעַר מַזְמָעָ מְרִימָ, צַוְּ דַּעַר יַזְגָּעָדָעָר שְׂוּעָסְטָעָר פָּוֹן אַיְר, מִיט אַגְּוֹוִינָן אָונְן מִיט אַיאַמְּעָר:

— מְרִימָ-לְעָבָּ, וואָס הַאָסְטוּ גַּעַוְאָלְטָ פָּוֹן מִיר ? וואָס הַאָסְטוּ מִיךְ צְוָעָדָעָט צָוָם שִׁידּוֹן, וואָס ? עַר אַיְן דַּאְךְ אֵן אַבְּיָוֹן ! פִּיר מִידָּן אֵין שְׁטוּבָּ, ווַיְיָ דַּי דַּעַמְּבָעָס ! וואָס 'עַל יַאֲךְ טָוָן מִיט פִּיר מִידָּן, וואָס ?

די מַזְמָעָ מְרִימָ הַאָט גַּעַוְאָסְטָ, אָז דַּעַר טָاطָעָ הַאָט פִּיר מִידָּן אֵין שְׁטוּבָּ. זַי הַאָט אַוְיךְ גַּעַוְאָסְטָ, אוֹן רַי לַיְזָעֶר פָּוֹן "גַּיְיעָם מִילְּכָלִי" אַיְן אַנְגַּיְעַן גַּדוֹלָה. קְדַעַר פָּאָרְפָּאָרָן יַיְנָגָעָר, וואָס מַהְאָט אַרְיָינְגַּעַשְׁדָּכָנָט אֵין נַדְן אַרְיָין, אַיְן נִשְׁטָמָעָר, ווַיְיָ דַּי שְׁטוּבָּ מִיט דַּעַר לַיְמָעָנָעָר פָּאָדְלָאָגָעָ אָונְן מִיט דַּי עַרְדָּעָנָעָ טַעַט אַוְרָף זַוְּעָרָעָ מִילְּךָ.

אַבְּפָעָר די מאָמעָ אַיְן דַּאְךְ אַוְיךְ גַּעַוְוָעָן אֵן אלְמָנָה. אוֹן קִיְּין גַּעַלְטָ הַאָט רַי לַיְזָעֶר נִשְׁטָט פָּאָרְלָאָגָט, אוֹן קִינְגְּדָעָר פָּוֹן עַרְשָׁתָן-מָאנָן, זַאְל זַיְנָן אַפְּגָעְשִׁירָט, אַיְן דַּעַר מַאָמעָן אַוְיךְ גַּעַלְבִּיבָּן — טָאָס אַיְן דַּעַר יְחֻסָּמִיט אַיְרָ ? וואָס קְלָאָגָט זַי אַוְויָ, וואָס ?

— ווַיְיָ אָזְוֵי זַאְל זַי נִשְׁטָט קְלָאָגָן — הַאָט די מַזְמָעָ גַּעַבְנָט-פָּעָרָט — אוֹ פָּוֹן אַזְעַלְכָּעָר "פָּאָקָאִיעָס", ווַיְיָ זַי הַאָט גַּעַהָאָט בַּיִתּ עַרְשָׁתָן מָאנָן, וועט זַי אַיְצָט מִזְוָן גִּינְזָבָן וְאוֹינְגָעָן אֵין אַפְּינְסְּטָעָרָעָר שְׁטוּבָּ אַרְיָין מִיט אַלְיְמָנוּעָר פָּאָדְלָאָגָעָ ..

דעך מומע מריכם האט אויך געשניטן ס'הארץ. און וועך
ס'האט געהערט, האט באָדויערט די שיינע, יונגע פרימעט.
אַבער ס'איין דאָך שווין געווען פֿאָרְפֿאָלֶן. וואָס וועט דאָ
העלטן ס'קֿלְאָגָן?

האט מען זיך אַריינְגָּעַלִּיגְט. די מומע מריכם, און רֵיְזָעַלְעַ
אייטשע בְּיקְסָם. און דעם טאטנס שׂוּעַסְטָעָר – די מומע נעמי, מיט
די אַיְדָעַלְעַ פּֿיפָּן – האט געוגבן צוֹ פֿאָרְשָׁטְיִין, אָז ס'מוֹלְ פָּוּן אָ
מענטש הענגט אָפְּ פָּוּן גָּאטָם. אָז מְקָאָן גַּאֲרְנוּשָׁת ווִין. ס'קָּאָן גַּאֲרָ
זִין, אָז אַין דער מאָמָעָס זְכוּת ווּעַט דער טאטָע אַוְפְּגָעַרְיכָּט ווּרְעָן
און אויך קָאנְעָן קוֹיפָּן פֿאָרָן ווּיבָּ זַיְנָעָם "פֿאָקָאָיָעָס" מיט מעָ-

שׂוּגָּעָן קָלְיָאַמְקָעָס בְּיַיְדִּ טִירְן.
וואָס האט די מאָמָע געַקָּאנְטָן טָוּן? זַי ווּעַט דאָך נִישְׁט גַּיְיַן
מאָכָּן לִיְתִּיש גַּעַלְכְּטָעָר – האט זַי גַּעַוְיִינְט אָז גַּעַלְאָגָט אָז סְוּפָּן –
בְּלַסְוּפָּן גַּעַלְאָט זַי צְוּרָעָן. אַבער אַין "נִיעַם מִילְכָּשׁ" אַריְין
האט זַי מַעַר נִישְׁט גַּעַוְאָט אַרוֹיְפָּאָרָן, זָאָל עָר קִוְּמָעָן אַין
שְׁטָאָט אַריְין, דער מאָן – האט זַי גַּעַזְגָּט – סִיְ-וּוִיְ-סִיְ אַין עַז
אַן אַבְּיַין, ווּעַט עָר זַיְן אַן אַבְּיַין אַין שְׁטָאָט.

אַזְנוֹן אַרְוֹת האט זַי דער טאטָע גַּעַזְגָּט מיט די ערְדָעַנְגָּ
צָעַפָּן, מיט די לְאַנְקָעָס, מִיטְן ווּאָלְד אָז גַּעַקְוּמָעָן אַין שְׁטָאָט אַריְין
אָר, צְוּזָמָעָן מיט זַיְגָעָ פִּיר שׂוֹאָרְצָעָ, אַיְגָעָרְיסָטָע טַעַכְטָעָר.
אַזְעַלְכָּעָ פִּיר שׂוֹאָרְצָעָ, אַיְגָעָרְיסָטָע מִידְן קָאנְעָן דָּאָן
נִישְׁט אַיְבִּיךְ זַיְצָן אַוְיָטָן טַאָטָנָס אַרְעָמָעָ פְּלִיאִיצָס? מַעַן מַזְנָה דָּאָן
עַפְּעַס קְלָעָרָן ווּעַגָּן אַתְּכִילָה פָּאָר זַי?

האט די מאָמָע בִּסְלַעְכּוּיָן גַּעַנוּמָעָן זַי בְּאַזְאָרָגָן אָז בָּאָ
שְׁטָאָטָן.

אייטע, די יונגעטָע, האט גַּעַקְאָכָט אַין רֵיְכָע וּוּאַרְשָׁעוּעוּ
שְׁטוּפָן, אַיְגָמָאָל, אַין אַ יּוּמְ-טוּבָה, אַהֲיָמָגְעָקוּמָעָן צָוָם טָאָט אַין
מִיטְגָּעָרְעָנָגָט מַתְנוֹתָה.

חַנָּה-שְׁרָהָה, די עַלְטָטָע, אַ מּוֹידָן, אַ שׂוֹאָרְצָעָ, אַ הוּיְכָע, מיט
פְּרִיְטָע, שְׁטָאָרְקָע הַעֲנָט, האט די מאָמָע חַתּוֹנָה גַּעַמְאָכָט מיט אָ
קְצָבָ אַין אַ קלְיָין שְׁטָעָטָל אַריְין, חַנָּה-שְׁרָהָה האט זַיְן נִישְׁט גַּעַהָאָט
צוֹ בְּאַקְלְאָגָן. ס'איָן אַיר גַּעַגְגָּעָן גּוֹטָן. ווּאָלְףָן, דער מאָן אַירְעָרָ

א נידרייקער, מיט אן אפגעזיגן, שווארצ'לעך פנים, האט זיין וויב ליב געהאט. נשט דער צייט האט זי אים גבערונגט אויף דער זעלט דרי טעכטער מיט פיר זין, זאלן געוננט זיין. אָהֶע—שווארצע מיט גריינע אויגן און ברוינע ליבער, פֿאוֹוּאַקְסְּעָנָע, שוֹוִיגְנְּדִיקָע, אָזְוֵי זי דֵי מַמְּאָמָע זִיעָרָע.

חנה-שרה אלין פֿאַגְּטָקְּיָה קְּוֹמְעָן אַין שְׂטָאָט אַרְיָין אַיְיָנוּמָאָל אַין אַיְיָנוּבָל. זי אַיְיָנוּמָעָן אַיְיָקוּפָן אויף אָ “וּוִיפְּרָאָוּזָע” פָּאָר אַ טְּאַכְּטָעָר, אַין אַיְיָנוּ וּוּגָס זַעַן זַיךְ מִיטָּן טָאָטָן אַין אַיְיָנוּ וּוּגָס... שָׂוֹוִיגָעָן.

דער טָאָטָע מיט דער עַלְטַסְטָעָר טְאַכְּטָעָר זַיְנָעָר, בִּידָע — הוּיךְ-פֿאַרְדִּיסְעָנָע, צְעוֹוָאַקְסְּעָנָע, אָזְוֵי וּאַלְטָעָר, פֿאַרְוּאַרְצְלָטָע טָאָטְלָעָס, זַעַנְעָן גַּעֲזָעָן אַיְיָגָעָר אַקְעָגָן אַגְּדָעָרָן, גַּעֲקָוָת זַיךְ אַין דֵי אוּגָן אַרְיָין אַוְן... גַּעַשְׂוִיגָן. פֿוֹן מַאְלָץ מַאְלָץ אַיְיָנוּ נַאֲרָר צַוְּוִישָׁן זַיְיָ גַּעַפְּאָלִין :

- סְמָאַכְּסָה, טָאָטָעָע
- סְלָאָמִיר מַאְכָן ?
- סְהָעָרָט זַיךְ ?
- אָזְוֵי...
- סְמָאַכְּסָ וּוּאָלְף ?
- שִׁקְשָׁה...
- אַוְן דֵי קִינְדָּעָר ?
- גַּעַלְיִיבָט צַוְּגָאָט.

שְׂוִין, אַנְגָּעָקָוָת זַיךְ, אַנְגָּעָשָׂוִיגָן אַוְן אַוְעָקָעָנְפָאָרָן. אוּף אָזָא, אוּף צַוְּוִי, אוּף פִּינְט.

דער טָאָטָע הָאָט פֿוֹן זַיְן עַלְטַסְטָעָר טְאַכְּטָעָר גַּעַהָאָט נַחַת. זי אַיְזָעָן אַגְּדִימָטָע. גַּעַהָאָט דֵי גַּרְעַטָּע יַאֲטָקָע אַין שְׂטָעַטָּל. אוִיסְטָעַגְעָבָן קִינְדָּעָר אַין פְּרִידָן, גַּעַפְּרָאַוּעָט שְׁלוֹם-זְכָרָס מִיטָּרִיחָן, אַוְן אוּף אַלְעָ שְׁמָחוֹת פֿאַרְבָּעָטָן אַהֲן דָּעַם טָאָטָן. עָר אַיְזָעָן צְוִירָקָעָמָעָן פֿוֹן דְּאָרָט אַזְּטָעָר, אַן אוִיסְגָּעָ-שְׁלָאָפְּגָעָר.

עָר הָאָט דְּעַרְצִילָט פֿוֹן דֵי סְעוֹדוֹת, וּוֹאָס מַעַן הָאָט דְּזָרָטָן גַּעַרְגִּיט, פֿוֹן דֵי אַיְיָקְלָעָךְ זַיְנָעָ, וּוֹאָס וּוֹאַקְטָן, קִינְעַיְנְ-הָרָעָ, צַוְּ

גאַט אָן צוֹ לִיטַּ. עַר האָט אַ סְקַ גַּעֲרַעַדַּט פּוֹן אַיִדַּעַט זַיְגַּעַט,
פּוֹן וּוְאַלְפָן, וּוְאַס כָּאַטֵּש עַר אַיְזָן קְלִינְגְּגֻווַּיקְסִּיךְ אָן הָאָט אַ שַּׁיְּ-
טַּעַר בְּעַרְדָּלַּ, קְאָן עַר וִיךְ פְּוֹנְגַּעַטְסְּטוּוֹעַגְּן אַיְנְגַּעַר אַלְיַין אַן עַצָּ-
גַּעַבְּן מִיטְ אַ צְּעִוְשַׁעַט בְּקַלְּ אָן מִיטְ דִּי אַרְומִיקָּעַ פּוַיְעָרַן, וּוְאַס
זַיְגַּעַט גְּרוֹיסַע שְׂוֹנוֹאַיִ-ישְׂרָאֵל.

אַפְּבָעַר חַנָּה-שְׁרָה אַיְזָן גַּעַוְעַן דִּי אַיְנְצִיךְעַ אַוִּיסְגַּעַטְבְּעַנְעַ
טַּאַכְּטַעַר, נַאֲר אִיר אַיְזָן גַּעַגְּנַעַן בְּיַילְעַ, אַוִּיךְעַ, אַ צַּ-
וְאַקְּסַעַן אָן דִּי אַקְּטַלְעַן, מִיטְ לְאַנְגָּעַ, שְׁמַאְלָעַ הַעַנְתָּ אָן מִיטְ
אַ בְּרִיְּטַ-פְּאַרְעַנְדִּיקְטַעַר גַּאֲמְבָעַ.

בְּיַילְעַ האָט שְׁוִין נִישְׁתַּגְּהַעַט אַיְזָן וִיךְ דִּי אַוִּיסְגַּעַטְבְּעַנְעַ
גַּעַלְאַסְנְקִיְּטַ פּוֹן אִיר שַׁוְעוּטְטַעַר חַנָּה-שְׁרָה.
זַיְ, בְּיַילְעַ, האָט גַּעֲרַעַדַּט אַפְּגַּחְאַקְטַּ, שָׁאָרַת. בְּיַיְעַדְעַר
קְלִינְגִּיקִיְּטַ האָט זַיְ גַּעַרְגִּין אַיְבְּרַעְגַּבְּרַעְנְטַ פְּלַעַקְן אַוִּיךְ דִּי קִינְ-
בָּאָקָן.

זַיְ האָט גַּעַקְזַּקְטַּ אַוִּיךְ דָּעַר וּוְעַלְתַּ מִיטְ בִּיסְטַרַּעַ, אַוְמְרוֹאַיְקַע
אוּיגַן. סְרַעַמְדַע הַאָבָּגַן גַּעַקְאַנְטַ מִינְעַן, אָן זַיְ אַיְזָן אַמְרַשְׁתַּ.
אַמְתַּן אַבְּעַר האָט בְּיַילְעַ גַּעַקְעַנְטַ אַוְעַקְעַנְעַפְּן פּוֹן זַיְ סְלַעַצְטַע
הַעַמְדַע. זַיְ אַיְזָן גַּעַוְעַן בְּאַקְאַנְטַ צַוְּשַׁן סְרַעַמְדַע אָן אַיְגַּעַנְעַן מִיטְ
אִיר טַוְן, מִיהָאַט גַּעַזְגַּטַּ, אָן אֹזְוַן וּוּרְתָאַנִּיס אָן מִיטְ שְׁטוּרְקָאַצְן
נִישְׁתַּגְּהַעַט צַוְּ גַּעַפְּבִּינְעַן.

נִישְׁתַּגְּהַעַט מַעַר — אַיְינְ פְּעַלְעַר האָט בְּיַילְעַ גַּעַהְאַט. אַ שְׁוּעוּרַן
פְּעַלְעַר. קִיְּן זַיְ-פְּלִיְּשַׁ האָט זַיְ נִשְׁתַּגְּהַעַט. כָּאַטְשַׁ צְהַאַק אָן
צְעַבְּרַאַק זַיְ, האָט זַיְ נִשְׁתַּגְּהַעַט גַּעַקְאַנְטַ לְאַנְגַּ בְּלִיבְּן אַוִּיךְ אַיְינְ אַרְטַּ
סְ-הָאַט זַיְ גַּעַטְרָאַגְּן אַיְן דָּעַר לוֹפְּטַן. זַיְ וּוְאַלְטַט נַאֲרַ גַּעַלְאַפְּן, נַאֲר
גַּעַפְּאַרְן. קִיְּן וּוּאֶרְשָׁאַ, קִיְּן לְאַדְזָשַׁ, סְתָם אָן אַ קְלִיְּן שְׁטַעַטְלַ
אַרְיַין, אַבְּיַיְ נִשְׁתַּגְּהַעַט אַוִּיךְ אַיְינְ אַרְטַּ.

טַּיְלַמְּאַל אָן אִיר אַיְנְגַּעַפְּאַלְן אַרְאַפְּצַזְגִּין עַרְגַּעַץ אָן אַ
קְרַעְתְּשַׁמְּעַ אַרְיַין, אַבְּוּאַרְעַמְּעַן זַיְ. אָן סְאַיְ אִיר גַּעַפְּעַלְן דָּאַט
אַרְטַּ מִיטְ דִּי מַעַנְטַשְׁן, האָט זַיְ וִיךְ אַנְגַּעַדוֹגְּנַעַן אָן אַיְזַעְלִיבְּן.
אַיְן דָּעַר קְרַעְתְּשַׁמְּעַ האָט בְּיַילְעַ גַּעַמְּלַקְּן קִיְּ, גַּעַקְאַבְּטַ גְּרִיְּ-
סְעַ סְאַגְּנוּס עַסְנַ פְּאַר יְהָוָה, פְּאַרְבִּיְּפְּאַרְעַר אָן פְּאַרְבִּיְּגִיְּעַר,
זַיְגַּעַטְעַלְטַ טַּעַפְּלַעַן קְלִיְּעַן מִיטְ קַאְרְטַאְפְּלַ פְּאַר דִּי בַּחֲמוֹת. זַיְ

האט אויך געקאנט שפינען אויף א שפינדל, שטריקן, פארדייכטן, פאrgbיען. און אפילו שמוטסן מיט פריצישע זינדלעך, וואס זענען פארבייגעפֿאָרֶן פָּאָר דער קראטשמע אויף אויסגעפֿוצָטָע פָּערָד, האט זיך בילע אויך אינטערגענומען.

אלץ האט בילע געקאנט. נְלֹזִין פָּאָר זיך, פָּאָר אַיר אַיְגָן מְלֹא, האט בילע גָּאָרְנוּשָׂט גַּעֲקָעָנֶט טֻוּן. די יָאָרֶן זענען גַּעֲגָנָגָעָן. בילע האט גענומען וואקסן אַין דער ברײַט-אַון קִין שִׁידּוֹר האט זיך אלץ נישט געמאכט.

בלויז אינטער, אויך אַין אַ קְרַעְתְּשָׁמָע, האט עס שוין יָא גַּעֲהָצָלָטָן בַּיִּאָ שְׂטִיקָלְשָׁׂן שִׁידּוֹר. גַּעֲקָעָנֶט אַיְן דָּאָרָט צָו פָּאָרָן אַ יְוִדָּא, אַ שְׂוֹאָרְצָעָר, אַ גַּעֲזָוָטָר. אַ יְוִדָּא אַיְן אַ בְּגָאנְדָּעָ, מִיט אַ פָּאָר אוֹיגָעָנָעָס, וּוְיְשִׁטְּקָעָר קְוִיל. אַיְן אַ שְׁמוּסָה האט זיך דער יְוִדָּא פְּאָרְטְּרוּיט, אָז דָּאָס וּוְיִבְּ אַיְם פָּוּן אַ קִּימְפָּעָט, נִשְׁטָה דָּא גַּעֲדָאָכָט, פָּוּן דער וּוּלָט גַּעֲגָנָגָעָן.

בילע האט אַיְם דְּרַלְאָנָגָט אַ גְּרוּסָע שִׁיטָּלְגָּרִיךְ. זֶה האט אַים גַּעֲגָבָן צָו טְרִינְקָעָן מִילְּךָ גְּלִיכְּדָיָן פָּוּן דער קָנוּ. אַון — אַ וּוּאָרָט פָּאָר אַ וּוּאָרָט, האט זיך אַים גַּעֲפָרָעָט, וּוּאָס, אַ שְׁטִיגָּעָר, אֹזָא יְוִדָּא טּוּטָה צִי האט אֹזָא יְוִדָּא קִינְדָּעָרָ? וּוּאַוְיִינָט אֹזָא יְוִדָּא?

האט ער געזאנט, אָז קִין קִינְדָּעָר האט ער נִשְׁטָה. אַוְיִונָעָן וּוְאוּינָט ער אויך יְעַנְעָר זִוְּנָר וּוְיִלְעָצָע, אָז קִין פְּרָנָסָה, קִין עַיְ-הָרָע, פָּעָלָט אַים נִשְׁטָה. נִשְׁטָה מַעַר — גַּאַט האט גַּעֲוָאָלָט, ער זָאַל בְּלִיְבָן אַן אלמן.

האט בילע געשויגּן אַון גַּעֲקָרְיוּגָן אַיְבָּרְגָּעָרְעָנָטָ פְּלָעָקָן אויף דִּי קִינְבָּאָקָן.

אויף בִּינְאָכָט אַיְן דער יְוִדָּא גַּעֲבְּלִיבָן אַיְן דער קְרַעְתְּשָׁמָע גַּעֲכָטִיקָן. בִּילְעָ אַיְן גַּעֲשְׁלָאָפָּן אַיְן חָוִית, אַיְן אַ קְעָמָרָל. אַיְגָעָן וּוּיִינָיקָן, אַיְן דער הוִיךְ אויף אַ גַּוְשָׁעָנְדָּעָ, האָפָּן גַּעֲדְּרִימָלָט הִינְעָר. דָּאָס טְרִילָ פָּוּן קָעְמָעָרָל האט נִשְׁטָה גַּעֲהָאָט קִין קִיטָּל. צָו וּוּאָס?

וּוּאָס וּוּעָט מַעַן דָּא גַּנְבָּעָנוּן, וּוּאָס? אַיְוּ בִּילְעָ אַזְוִי גַּעֲלָעָן אַון גַּעֲטָרָאָכָט פָּוּן שְׂוֹאָרָצָן יְוִדָּא. זֶה האט גַּעֲוָאָלָט אַנְטְּשָׁלָאָפָּן וּוּרָן. באָגָבָעָן מוֹו זַי אוֹיפְּשָׁטְיָין. מִידָּאָרָף מַעְלָקָן דִּי קוּ, צְוֹגְּרִיְּתָן אַגְּבָּיָסָן פָּאָר דִּי פְּאָרְבִּיסָּאָרָעָר.

אֲפָעָר דַּעַם יָדָס שׁוֹאָרֶצֶת אַוְיָגָן הַאֲפָט בַּיְלָעַן נִישְׁתַּגְּזָאָט אַיְגָדְרִימְלָעַן.

די הַינְּגָעָר אַוִּיפְּרָט דַּעַר "גּוֹשְׁעַנְדָּע" הַאֲפָט שְׁוִין בַּאלְד גַּעַתְּפָטָן בְּיִם אַוִּיפְּוּעָקָן וְךָ. דַּעַרְשְׁפִּירָט בַּיְלָעַ, וְוי עַפְּעָס קִיצְלָט זִי אַוִּיפְּטָן פְּנִים. זִי וּוֹאָלֶט גַּעַשְׁוֹאָרָין, אָז אַהֲן הַאֲפָט זִיךְרָאָפְּגָעָלִיטָשָׁת אַוְן דָּאָס גַּרְאָבָלָט זִי אַזְוִי מִיט אַפְּיסָל, צִי מִיט אַפְּלִיגָּל, אַיְבָּעָר בַּיְלָעַס פְּנִים.

— אַ-שְּׁשָׁא! אַ-שְּׁשָׁא! — הַאֲפָט בַּיְלָעַ גַּעַנוֹמָעַן שְׁרִיְעַן אַוִּיפְּרָט דַּעַר הַוָּן.

אֲפָעָר לֹוִיט אַלְעָ סִימְנִים הַאֲפָט זִי מִיט אַמְּאָל דַּעַרְשְׁפִּירָט, אֹז סְ'אַיְזָ נִישְׁתַּקְיָין הַוָּן. סְ'אַיְזָ טַאָקָע פִּינְסְטָעָר אַיְן קֻמְעָרָלָן, אֲפָעָר בַּיְלָעַ זַעַט בָּאַשְׁיְנְפָעָרְלָעַן, וְוי סְ'קָוָן אַוִּיפְּרָט אַיְר אַפְּאָר גְּרוּסָע, אַוִּיפְּגָעָרִיסָעָנָע אַוְיָגָן.

וּוְעָרָט אַיְר שְׁוִין עַבְגָּה הַינְּטָעָרָן הַאַרְצָ-גְּרִיבָל אַוְן סְ'גִּיאִיט אַיְבָּעָרָן לִיְבָּה אַחֲיָסָעָר שְׁוִידָעָר. זִי זַעַט שְׁוִין, וּוְעָר סְ'אַיְזָ אַרְיִינָ-גַּעַקוֹמָעַן, פְּרָעָגָט זִי מִיט אַזְיָעָר שְׁטִילְקָוָל:

— וּוֹאָס אַיְן דָּאָס, רָיְדָ ?

— וּוֹאָס זַאְל זַיְן ?

— וּוֹאָס טַוְט אַיְר דָּאָ, רָיְדָ ?

— וּוֹאָס זַאְל עַר טָוּן ? גַּאֲרָנִישָׁת. זַיְן וּוְיִיְפָּה, לֹא עַלְינָנו, אַיְזָ

דָּאָס אַזְוּקָגַעְקָוֹמָעַן.

— קְרִיכְטָ אַיְר צִוְּפָרְעָמְדָע ?

— חַלְילָה ! וּוְעָר זַאְגָט דָּעַן ! נִישְׁתַּמְעָר ...

אַוְן דַּי הַעֲנָט זַיְנָעָ בְּרִיעָן נַאֲכָר הַיְסָעָר, וְוי דִי אַוְיָגָן.

זַאְגָט בַּיְלָעַ וּוְיִדְעָר שְׁטִילְ :

— רָיְדָ, אַיְר טְרָאָגָט זִיךְרָ אַפְּפָנְדָאָגָעָן ?

— פָּאָרְוּאָס ? עַר וּוְיַל דָּעַן, חַלְילָה, בַּיְלָעַשִּׁיסָּ שְׁלָעָכָטָס ?

— "בַּיְלָעַשִּׁיסָּ" רְוָפְט עַר זִי גָּאָר. וּוֹאָס פָּאָר אַ "בַּיְלָעַשִּׁיסָּ" אַיְזָ ?

— אָז מַעַן הַאֲפָט לִיבָּ, פָּאָרְצִיטָטָמָעַן דַּעַם נַאֲמָעַן.

— פּוֹן וּוֹעֵן אָז הַאֲפָט אַיְר דָּאָס מִיךְ לִיבָּ ?

— סְ'הִיסְטָ פּוֹן וּוֹעֵן ? פּוֹן דַּעַר עַרְשְׁטָעָר מִינְטוֹת אָז.

'חישע טעדלאַן'

- און א חופה ווועט אויר שטעלן, ר' יוד ?

- פארוּאָס נישט ? מען קאן שטעלן א חופה אויך.

- וווען ?

- מיעט שיין שטעלן.

איין איין קלינגעם קעמערל פלויזילינג געווארן א מהומה. די היינער האבן אויפגעצפֿלט פון דריימל. איין דער פינסטער האבן זיין געפֿאַטשט מיט די פֿלייגל, געשפֿרונגען אויף קעפֿ. ביילע אלליין האט אויך אויפֿגעצפֿלט. זי האט אויך געפֿאַטשט איין א פֿאָר אַנגַעפֿרַעַטְעַנְעַ בְּאָקְן אַרְיִין, אויפֿגעעפֿנט דאס הילצערנע טירל און געשריגן איין דער נאכֿט אַרְיִין :

- נואָף ! האָב דיר א שווארץ לעבען : אַנדערש ווילסטו

וישט? ...

האט מען איין דער קרעטשמע אויף דער גֿרְגֿעַצְזֶנְדָּן אַ לְּיכְפָּה. יודן, איין פֿאָרֶפֿעֶדְעַרְטָעַ קְאָפְּלָעַן, האָב אַינְ אַיְלָעָנִישׁ אַפְּגַּעַגְּסָן נְעֵגָל-וּוְאָסָעָר. ווּבְּעָרָר, באָרוֹוִיסָע, אַינְ שְׁלָאָחַ-קְוּפְּקָעַס, באָרְכָּאנְקָעַס, האָב זיך גְּקַנְיִיפְטַּ דַּי באָקְן :

- און ווּי אַיְן מִיד ? צְזָא יוד ... ווּאו אַיְן דָּאָס גַּעהָרֶט גְּעוּאָרֶן ...

פָּוּן די גַּעֲשִׁירִיעַן האָב זיך צְעֻוִינְגַּט קִינְדָּעַר, סְהָאָט זיך צְעַבְּיִילְט אַ הוֹנֵט. און דער יוד, דער שׂוֹאָרְצָעָר מִיט די ברְעַנְ-דיַעָאָ אַוְיָגָן, אַיְן אַינְמִיטָן דער נאכֿט נְעַלְתָּ גְּעוּאָרֶן, אַיְבָּעָר-פְּאָזְוֹדִיק די "בְּאָנְדָּעַ" אַינְ קְרַעְטְּשָׁמָע. בְּיַיְלָע האָט די "בְּאָנְדָּעַ" באָזָאָרגָט אַהֲיָם צָוָם טָאָטָן מִיט יַאֲרָמָע בְּעֵלְ-עַגְּלָה. זַאֲלָ דַּעַר טָאָטָעָה האָב אַיְן ווּאָס צוּ פָּאָרָן ווּינְטָעָר אַיְבָּעָר די דְּרָעְפָּרָה.

"אַרְמָע בְּעֵלְ-עַגְּלָה האָט דַּעְרְצִילְט די גַּאנְגָּעָה מַעַשָּׁה פָּוּן אַנְהָוִיב אָן. בְּיַיְלָע אלְלִין האָט גַּעהָיִיסָן. זַאֲלָ מעַן דָּאָרטָן, אַיְן דַּעַר הַיָּם, ווִיסָן, אָן זַי, בְּיַיְלָע, בְּאָטָשׁ ווּאו זַי נְעַבְּטִיקָט, טָאָגָט זַי נְיִשְׁטָן, ווּעַט דָּעַט טָאָטָן אויף דַּעַר עַלְתָּעָר נִישְׁט פָּאָרְשָׁעָמָעָן. אָן אַוְנָה טָאָקָעָ. זַי האָט אַיְם נִישְׁט פָּאָרְשָׁעָמָעָן. דָּעַט טָאָטָן. אָן סְאִינוּ גַּעֲקוּמָעָן די צִיִּיט, האָט בְּיַיְלָע חַתּוֹנָה-גַּעהָאָט פְּרַתָּ מַשָּׁה וּוּשְׁרָאָל,

דעם מאן האט זי זיך אליען אויסגעשדכנט.

ער איז אויך געווען אן אלמן, אבער נישט קיין שווארכצער
און נישט מיט קיין ברענאנדייקע ארגון, ווי יענער דארט אין קראטש-
מע. אַ יוד אַ גִּבּוֹר מִיט אַ גְּרוּסֶעֶר, בְּלֹאַנְדָּעֶר בְּאַרְצָה, ווי בֵּית רַוְּשִׁין
קִיסֶּר אַלְעָקְסָאנְדְּרָה דַּעַם דַּרְיטָן.

אוויי רײַך, ווי דער קִיטֶר, איז בִּילָעַס מאן נישט געווען.
און אַ נָּאָמָעָן האט ער איז נישט געהאט קײַן קִיזְעָרְלָעָן.
וְאַלְפּ האט ער געהיסן, אוויי ווי דעם טָאתָנס עֲרַשְׁטָעָר אַיִּידָעָט,
פָּאָרְדָּאָס אַבְּעָר האט ער פָּאָרְמָאנְגָּט זִוְּן אַיְגָּנָס אַ פָּעָרְדָּ-אָוָן
וְאָגָּן. חֻזְּקָה האט ער אליען געַאנְגָּט קָאָוָעָן פָּעָרָד, פָּאָרְדִּיכְטָן
רְעַדְעָר, אַונְטָעָרְהוּבָן מִיט אַן אַקְסָל אַ וְאָגָּן מִיט סְחוֹרָה, וְעַן
און אַקס האט געלְפָּאָצָט. אַמְּאָל, בֵּית רַעַשְׁטָן וְוִיבָּ, האט בִּילָעַס
מאן פָּאָרְמָאנְגָּט אַן אַיְגָּנָס שְׂטִיקָל פָּעָלָד מִיט אַ גָּעָרְטָנְדָל. נָאָר זִוְּנָט
ער אַיְגָּן, נִישְׁט דָּאָ גַּעַדְאָכָת, גָּעוֹאָרָן אַן אלמן, האט ער דָאָס
שְׂטִיקָל פָּעָלָד מִיטָן גָּעָרְטָנְדָל פָּאָרְוָאָרְלָאָצָט. נִישְׁט גַּעַהָאָט נִקְאָפּ
אוֹ דִּי מִיְּעָרָן, מִיט דִּי וְוִיסְטָעָן דִּיבָּן, וְאָסָס ער האט דָאָרָט פָּאָרָ-
זִוְּיָעָט. האָבָּן דִּי חֹזְיָרִים גָּעָנוֹמָעָן בָּאַלְעָבָטָעוֹן. פָּאָרְאָוָרְמִינִיקָט
פָּאָרְמוֹשָׁבָט. אַיְזָן מִילָּאָ, וּוּעָט ער זִיךְ צִיְּעָן אַיְן שְׁתָאָט אַרְדִּין. אַ
פָּעָרָד אַוְן וְאָגָּן האט ער. קָאָוָעָן קָאָן ער — וּוּעָט מִיט גַּאֲטָס
הַיְּלָחָן זִיְּנָהָרָה.

הַאָט בִּילָעַס גָּעוֹאוֹיִינְט מִיט אַיר מאן הַינְּטָעָר דַּעַר שְׁטָאָט,
וְוִיְּט-וּוִיְּט אַרְאָפּ, אַוש בֵּי דַעַר סְקָאָרְשָׁעָוָר רַאְגָּאָטָקָע. אַיְבָּעָר
בִּילָעַס דָאָךְ זָעָנָעָן בִּינְאָכָט אַרְוָמְגָעְזְּלָאָפּ וְוִוְּנָטָן. פָּוָרָן זָעָנָעָן
גַּעַפְּאָרָן אַרְיָין אַוְן אַרְוָיס פָּוָן שְׁטָאָט. בָּעַלְיָ-עֲגָלוֹת האָבָּן גַּשְׁרִיבָּן
הַינְּטָעָר דִּי פָּעָנְסָטָעָר. בִּילָעַס האָט גַּעַקְאָכָט פָּאָר זִיךְ גְּרוּסָע טָעָפּ
גְּרִיאָץ. שְׁבָת גַּעַשְׁטָעָלָט טְשָׁאָגָּט מִיט קִישְׁקָע. וְאַלְפּ, דַעַר מַאָן.
אַיְזָן גַּעַפְּאָרָן מִיט פָּעָרְד-אַוְן-וְאָגָּן אוֹף יְרִידִים, אוֹףְ מַעַרְקָה. האָט
זִיךְ נִישְׁט גַּעַמְאָכָט קִין "אַזְׁדָּעָה" — האָט ער גַּעַקְאָוּעָט פָּעָרָד
מִיהָאָט גַּעַלְעָבָט, "גַּעַזְשִׁיוֹוִיָּעָט" זִיךְ אַן אַלְעָיָאָר האָט זִיךְ אַיְנָמִיטָן
דַעַר נָאָכָט דַעַרְהָעָרָט אַ גַּשְׁרִיָּי פָּוָן אַ נִיְּנָפְשָׁה, וְאָסָס בִּילָעַס האָט
גַּעַבְּרָעָנְגָּט אוֹףְ דַעַר וּוּלָט.

וואר מער קינדער – וויניקערן פרנסה אין שטוב. האט בילע פארדונגען אן אלקער אוון געומען באקן פֿלְעַצְלָעַן מיט מאן פאָר די בעל-עלגָה-יונגען. באקֿלָאָגֶט אָפָּעָר האט זיך בילע נישט.

ז' האט דאָך אלֵין אָזֶן געוֹאָלֶט. נישט מער, טילְמָאָל, וווען בילע אוון געומען צו אונז גוט-יום-טוב-בייטן, אוון די מאמע האט געפֿרָעָגֶט: וואָס טהערט זיך, ווי סִידָעָגִיט אַיר? – האט זיך בילע אָרוֹיסָגָעָכָאָפֶט מיט אַוואָרט, אָז סִידָעָפֶט אַמְּאָל בִּינָאָכֶט, וווען די קינדער שלָאָפֶן, קומָט אַיר אוּפֶן זיַּנְעָר שָׂוָאָרָצָעֶר יודֶן מילֶט די ברענָען דְּרִיכָּע אָרוֹגָעָנָע. ז' זעט אַים, ווי לעבעדִיק. ז' ווַיִּסְטַּת אלֵין נישט וואָס צו קלערן. נאָר נאָך אָזָא נאָכְטָ פִּילְטָ ז' נישט סְהָאָרֶץ אַין זיך. די גְּרִיזָע גְּרָאָט נִשְׁמָת, די בעל-עלגָה-יונגען קריימען מיט די גַּעֲזָעָה דִּי מאָן-קִיכְלָעָה, אוון זי אלֵין, בילע, קרייגט זיך מיט דער שכנתע, וואָס וואָוינָט ביַּי אַיר אַין אלקער.

קָאָפָּלָמָּן דְּרִיבָּעָן

אָזֶן האט געטָן בילע, די לויַעֲרִין, די אָמְרוֹאִיקָע. אוּפֶק די שלְוָם-זְכָרָס אוון בריתן, וואָס בילע האט געמאָכֶט, האט מען קיַין פִּישְׁ מיט „רעשִׁינְקָע“ (קיַין) נישט געגעָן. מען אוּן יוֹצָא געווֹעָן מיט אוֹיסָגָעָזָטָעָן, קִיְּלָעְכָּדִיקָע אַרְבָּעָס, מיט אַפְּגָעָשָׁתָאַנְעָנָע פְּלָאָטָקָעָלָעָך (קִלְיָינָע פְּשִׁלְחָע) אוּן מיט קָאָפָ-פְּלִישָׁה. דער טָאָטָע האט פָּוּן צִיְּטָן צו צִיְּטָן אַרְיִינָגָעָשִׁיקָט בִּילְעָן אַ צְוַיִּיעָר-גִּילְעָן פָּאָר די קינדער, אַ גַּעֲבִיטָלָט בָּרוּיטָן, פִּישְׁ אוּפֶק שְׁבָת, מצוֹת

אויף פשת. בילע האט דעם טאטן אַפְגַּעַדְאַנְקַט מיט דעם, וואס זי האט געבעגעט אירע קינדרער צו אונז שבט נאכן עסן אויסגע-צוואנגענע, צוגעקעטטע און געהיטן קוישן דעם זידן אין האנט אריין.

אנדרערש איז אַפְּבָּר גַּגְגָּגָעָן מיט דער דְּרִיבְּטָר — מיט טויבען. טויבע איז געווען אַינְגַּאנְצָן אַנְדְּרָרָע, ווי אלע אירע שוועסטערן. לוייט דער הויך האט זי די שוועסטערן אַיבְּרָגָע-וואקסן. זי איז געווען בריטער פון זי אין די אַקְסְלָעָן, צענומא-גער אין די באָקָעָס. אַ גְּלִיךְ-גַּעֲשַׁטְּלָעָט, מיט אַן אַפְּנִים פְּנִים אויך זון אונז ווינט, האט טויבע אויסגעען, ווי יונען ניגרידיש טעכטער, וואס עסן הינדלאָע מיט זיך אונז נײַען פְּפִילִין-בִּיטְעָלָע פָּאָר זייערע חתנים.

טויבעס אויגן, גרויסע, אויפֿגְּעָרִיסְטָעָן, אווי ווי זי וואָלָט זיך אויף אַלְץ אונז אויף אַלְעַמְּן גַּעֲדִישָׂט. זענען בִּיטְאָג געווען בלוי, אונז ביינאָכָט האָבָן זי גַּעֲכָאָפְּט די קָלְרִיךְ פָּוֹן שׂוֹאָרָץ. די האָר, אויך שׂוֹאָרָץ, גַּעֲקָרְבָּטָע, הויך-צְעוֹרָפָעָן, זענען אַין זוניקע טָאג אַרְיִינְגְּעָפָּלָן אַין גַּרְאָנָּאָט.

או טויבע איז געאגנְגָּעָן, האָבָן די שויבָן אַין די פְּעָנְסְטָעָר נעלונגען. די פָּאַדְלָאָגָעָה האָט גַּעֲרָעָכָט. אונז קָאָטָש זי האָט גַּע-דִּינְט אַין אַ בָּאַלְעָבָאָטִישׁ-גְּבִירִישׁ הָוֵי, וואו זי האָט גַּעֲוָאָשָׂן גַּע-פָּעָס, גַּעֲשָׂאָבָן מִיעָרָן, גַּעֲשִׂילָט קָאַרְטָאָפְּלִיעָס — זענען אַירע הענט גַּעֲוָעָן שְׂמָאָלָעָ, אויסגעאַיְידָלָטָע, מיט לְאַנְגָּעָ רִינְעָן, פִּינְגָּעָר.

שְׂבָתָן נאָכָן עסן. איז טויבע גַּעֲקוּמָעָן צו אונז צו-גַּאָסָט. זי האָט גַּעַרְן גַּעֲהָרָט, וואס די מַאְמָעָ דָּעַרְצִיְּלָט פָּוֹן וּאָרְשָׁע. זי האָט לְיִבְּגַּעַד גַּעֲהָאָט צו דָּעַרְמָאָגָעָן דָּעַרְמָאָמָעָס זָוָן, מַשְׁהָן, וואס אַין אָזְוִי יונְגָעָרְהִיט אַוּוֹקְגָּעָרִיסְט גַּעֲוָאָרָן פָּוֹן דָּעַר וּוּלָט. זי האָט אויסגעעהרט בֵּין סָוֶּף די מַעְשָׂה וּוּעָגָן די מַעְשָׂעָנָעָ קָלְיָאָמָקָעָס מיט די „פָּאַקְאָדִיעָס“, וואס די מַאְמָעָ האָט אַמְּאָל גַּעֲהָאָט.

זי איז געווען דָּוִיעָרְעוּדִיק, טויבע, גַּעֲדוֹלָדִיק אַין אַלְץ אַן-געונְמָעָן מִיט אַ גּוֹטָן שְׂמִיכָּל.

זי אַלְיאִין האָט אויך גַּעֲהָאָט, וואס צו דָּעַרְצִיְּלָן. פָּוֹן „נְיִיעָן מִילְכָּס“, וואו זי איז גַּעֲבָוִירָן גַּעֲוָאָרָן, פָּוֹן דָּעַר מַאְמָעָן אַירָעָר.

וואס האט געקאנט טראָגן צוּי קערץ קארטָאָפֶל אוֹיף די פלייכָעס. זי האט דערצִילט פון דער קלײַנֶר וואָסער-מִיל, וואָו דער טאָטָע איז אַמָּל געווען מילנֶר. דאָרט, אין יונֶר מִיל, האט טויבָע געָזָגָט, האָפָן זיך בִּינְאָסְט בְּאָהָאָלָן שְׂדִים. זי אַלְיָין האָט אַסְטָע מַאֲלָגָעָט, זיך דֵּי אַינְמִיטָן דָּעַר נַאֲכָט האָט זיך די מִיל פְּלוֹצָלִינוֹג אַגְּנָהָוִבָּן דָּרְיִיעָן פָּוֹן זיך אלְיָין. דָּעַר טָאָטָע אַיְזָן אַרְוִיטְגָּלָאָפָן אַקְּזָק טָוָן אַבְּעָר געווען האָט עַר גָּרוֹנִישָׂט. עַר האָט נַאֲר גַּע-

הערט אַ פִּינְ אַוְן אַ לִוְפְּנִ אַוְן אַ יָּאָגָעָנִישָׂט. אַוְן אַיְנְמָאָל, דָּאָס אַיְזָן געווען שְׁבוּוֹת-צִיטִיט, דָּרְעָצִילָט טְרִיבָע, האָט זיך די מִיל אַזְּוִי געַנוּמָעָן דָּרְיִיעָן, אַוְ דָּעַר טָאָט האָט נַעֲמִוּת אַוְיפּוּזָקָן דָּעַם סְתָאָרָשִׁי מִילֶנֶר, וואָס האָט דָּאָרט גַּע-
וֹאוֹינְט מִיט וּוּיָּה אַיְזָן קִינְד.

מען האָט אַגְּנָהָוִבָּן אַ לאָמָּפָּה, דָּעַר מִילֶנֶר האָט זיך אַיְזָן
בָּעָרְגָּעָצְלָמָט אַוְן מעַן אַיְזָן אַרְיָין אַיְנְוּוֹיִינִיק.

אַזְּוִי וּוּי מעַן אַיְזָן אַרְיָין, האָט זיך פְּלוֹצָלִינוֹג דָּרְחָהָרָט אַ
יָּאָגָעָנִישָׂט אַוְן אַ לִוְפְּנִיָּה. דָּעַר מִילֶנֶר אַיְזָן געווען אַ גּוֹי אַ גּוֹבָר.
הָאָט עַר געַנוּמָעָן נַאֲכָלִיפָּן, נַאֲכָלִיגָּן, בֵּין עַר אַיְזָן אַרְוִיטְגָּלָאָפָן
אוֹיף אַיְנְמִיטָן אַ פָּרָאָפְּעָק אַוְן אוֹיף זִיְּן אַיְגָּן וּוּיָּה. אַ יָּוֹנְגָּעָן אַיְזָן
זַי געווען דָּאָס וּוּיָּה, אַ שְ׀יִינְגָּע. נַאֲר וּזָאָס זַי אַיְזָן געַגְּנָגָעָן אַיְנְמִיטָן
דָּעַר נַאֲכָט אַיְזָן מִיל אַרְיָין — וּוּיָּהָט מעַן נִישְׁטָה. נַאֲר וּוּיָּהָט מִן
אַירָּעָל, האָט זַי דָּאָ דָּרְלָעָן, האָט עַר זַי געַטוֹן אַ גַּעַטְוֹן אַ גַּעַט
הָאָל, אַ שְׁלִידָעָר אוֹיף דָּעַר עַרְדָּה, דָּעְגָּנָךְ וּוּידָעָר אַ גַּעַט אַ
וּאָרָף אַרְיָין אוֹיף די שְׁטִינְגָּעָה.

די שְׁטִינְגָּעָר האָפָן זיך גַּעַרְדִּיט, סְיוֹאָסָעָר אַיְזָן גַּעַלְפָּן. האָט
עַס אַרְיָינְגַּעְדִּירִיט דָּעַם מִילֶנֶר וּוּיָּה אַיְזָן די שְׁטִינְגָּעָר אַרְיָין,
סְחָאָט געַקְזָאָקָט אַוְן גַּעַבְרָאָכָן זִיך. סְחָאָט געַזְעָצָט אַוְן גַּעַשְׁפְּרִיצָט
בלָאָט. די גַּאנְצָעָמִיל מִיטָּן מַעַל אַיְזָן פָּרָאָגָּסָן גַּעַוָּאָרָן דָּאַמָּאָלָס
מִיט בְּלוֹט.

דָּעַם מִילֶנֶר האָט מעַן דָּעְגָּנָךְ אוּוּקְגַּעְשִׁיקָּט קִיְּן סִיבָּר,
גַּעַקְאָוּעָט אַיְזָן קִיְּטָן, אַוְן דָּעַר טָאָטָע האָט מַעַר אַיְזָן דָּעַר מִיל
גַּיְשָׂט גַּעַוָּאָלָט אַרְפָּעָטָן.

דאָס איז געווען לאָנג, שוין גאנץ לאָנג טויבע איז דאמאָלֶס געווען אַ קלִין מיידל. זי געדענתקט, אַז זי איז אַנטלאָפַן אַין ווּאָלֶס אַרְיַן, אַפְּגַעֲוֹעַן דָּארֶט אַ טָּאג מִיט אַ נָּאָכַט. דִּי מַאְמָע אַרְעַ אַיְזָגָנָגָן זי זָוְכַן אָוָן הָאָט זי גַּעֲפָנוּנָן אַ פָּאַרְחַלְשָׁטוּן הַינְטָעָר אַ גּוּוּם.

אוֹ טוֹבֵע אַיְזָגָנָגָן גּוֹט אַוְיפְּגַעֲלִיגַט, קָאָן זי דָּערְצִילְן נָאָךְ מַעֲשִׂיות. טָאָקָע פָּוּן אַיְגָעָנָם וּוּאָלֶד, וּאוֹ זי אַיְזָגָנָגָן אַ טָּאג מִיט אַ נָּאָכַט. פָּוּן וּוּעָלָת, וּוּאָס זָעָנָעָן אַין וּוּינְמָעָר-נָעָכָט אַרְיַס אַוְיַף דִּי שָׁאָסִיָּעָן, בָּאַפְּאָלָן פָּעָרֶד אַרְן מַעֲנָשָׂן. פָּוּן קָאָגָע פּוּיעָרָן, וּוּאָס הָאָבָן זִיךְ אַ גָּאנְצָן לְעָבָן אַרְוּמָגָרִיסָן צָוְלִיב אַ פָּאָר מַאְלָגָעָס עָרָד. גַּעַשְׁאָכָטָן אָן אַיְגָעָנָה מַאְמָע אָוָן צָוָם סָוָךְ פָּאַרְפּוּלִיט גּוּ-וּאָרָן אַין קָרִימִינָּאָל.

לוּיטָן פְּלִיעָן פָּוּן דִּי פְּיִיגָּל, לוּיטָן רַויְיךְ פָּוּן קוּיְמָעָן, הָאָט טוֹבֵע גַּעַוּוֹאָסָט, וּוּאָס פָּאָר אַ טָּאג סְיוּוּעָט מַאְרָגָן זִיְן: זִי וּוּעָלָן פְּאָלָן רֻעָגָנָס, זִי וּוּעָלָן בְּלָאָן וּוּבָטָן, זִי סְיוּוּעָט שִׁינְעָנָעָן דִּי זָוָן. אַיר הָאָב טוֹבֵעַן לְיִבְעַר גַּעַהָאָט, וּוּ אַלְעָמִינָע שְׁוּוּעָסְטָעָרָן, מִינְעָנָע נָעָכָט אָוָן טָעָג זָעָנָעָן אַרְיִבְעָר מִיט טוֹבֵעָס קָאָרְדָּן-פָּעָלְדָּעָר, מִיט אַיר וּוּאָלֶס אָוָן טִיךְ.

כִּיהָאָב גַּעַטְרָאָכָט, אָוּ וּוּעָן טוֹבֵעָ זָאָלָס דָּאָס אַלְצָן קָאָגָנָעָן אַנְשָׁרִיבָּן, וּוּאָלָט מַעַן גַּעַמְגַט מַאְכָן דָּערְפָּוּן אַ מעַשָּׁה-בִּיכְלָל סְיוּוּאָלָט טוֹזָוָנָט מַאָלָשָׁן שְׁעָנָר גַּעַוּוֹן, וּוּ דִי מַעַשָּׁה-בִּיכְלָעָן, וּוּאָס דִּי מַאְמָע לִיְעָנָט פָּאָר שְׁבָת נָאָכָן עָסָן פָּאָר שְׁבָגוֹת אָוָן בָּאָ-קָאָנוּטָעָן.

אַבְעָר זִינְט טוֹבֵעָס מַאְמָע אַיְזָגָנָגָן אָוָן גַּעַשְׁטָאָרָבָן אָוָן זִינְט שְׁוּעָ-סְטוּעָר אָוָן בְּרִידְעָר זָעָנָעָן זִיךְ צָעָפָאָרָן אָוָן צָעָלָפָן אַיְבָעָר דָּעָר וּוּעָלָט, הָאָט טוֹבֵעָ גַּעַמוֹזָט פָּאַרְלָאָן דָּאָס, "בְּיַעַמְלָל" מִיט דִי פָּעָלְדָּעָר דָּארֶט אָוָן שְׁטָעָלָן זִיךְ דִּינָעָן אַין שְׁטָאָט בִּי בָּאַלְעָבָאָטִישָׁ-גְּבִירִישָׁע מַעֲנָשָׂן, וּוּאָוָן דִּי טְרִין זָעָנָעָן גַּעַוּוֹן בִּיטָאָג אָוָן בִּינְאָכָט פָּאַרְדִּיגָּלָט אָוָן וּוּאָוָן מַעַן הָאָט גַּעַרְעַד אַיְינָס זִיךְ סְאַנְדָּעָר מִיכְ פָּאַרְצְוִיגָּעָנָע שְׁנָאָפְּעָלָעָן.

דאָס הָאָט שְׁוּינָן דִּי מַאְמָע גַּעַזְעָן, אוֹ טוֹבֵעָ, דִּי שְׁעָנְסָטָעָן טָאָטָגָן טָעָכָטָר, וּאָל אַנְקּוּמָעָן אַין אַזְאַגְּבִּירִישָׁ, שִׁין הוּאָרִיְיךְ

דער יוד דארט, וואו טויבע האט געדינט, איזו נאך נישט אלט געווען קיין גאנצע פערציך יאָר. ער האט געהאט אַ בלֶאָס, טונקל פנים, אַ לומדייש פנים, אַ קלִין, שווארץ בערדל, געטרדאָן אַ זידָן היטל אַין דער וואָבן, אויסטגענטעט, קלִינע, שטיוועלען מיט סקריפקעט, איזו געשטעלט דראָפֿגע, געמאָסטטענע טרייטלען. טויבעס באָלְעַבְּגַסְטָע, אַ יוזענָע פֿון בלֶאָס אַון מלִיך, אַין אַרְמָגְגָּעָגָגָעָן אַין אַירָע אַוְיגְּרוּמוּמָע, לִיכְטִיקָע שְׁטוּבָן, אַן אוּס-געפּוּפְּלָעָן, אַ פּוּילָע, מיט אַ צוֹוִי-דָּרִי גוּידָעָלָעָן אָונְטָעָרָן פָּאָר-. נאָשָׁטן גָּאָמְבְּקָעָלָע.

זו אַיר, זו טויבען, האט זי געזאגט:

- טויבעשי, צי מיר נאָר אַראָפֿעַ דַּי שְׁיכְלָעַ...
- טויבעשי, בִּינְדַּ מִיר נאָר אַרְוִיךְ דַּעַם גָּאָרְסָעַט...
- טויבעשי, לְוִיךְ נאָר אַראָפֿעַ נאָר אַ צוֹוִי-דָּרִי פָּאָמָעַ-
ראָנָעָן...

טויבעשי אַין געלָאָפֿן, טויבעשי האט געזיגן די שיכְלָעַ, געפּונְדָן גָּאָרְסָעַטָן, גָּעַשְׂיִילָט קָאָרְטָאָפֿל, גַּעֲהִיצְט אַין די אוּוּונָט, אַין דָּאָר, בַּיְ דַּעַם אַלְעָמָעָן, האט טויבע נישט פָּאָרְלוּוּן דַּעַם חַן פֿון אַירָע שְׁיִינָע, אוּסְטָעָגְעָרְטָלָעָה הענט.

סִקְאָן זִין, אַו צּוּלִיבַּ דַּי הַעֲנוֹת טַאָקָע אַין מיט טויבען געשען אַן אוּסְטָעָרְלִישָׁן אַון זַיְעָר טְרוּיְעָרְקָע זָאָן.

אָט, דער יוד דארט, טויבעס באָלְעַבְּגַסְטָע, מִיטַּן בָּלָאָס, טוֹנוֹ-קָעָלָן פָּנִים, מִיטַּן זַיְדָעָטָם הִיטָּל אַין דָּעַר וּוואָבן, האט אוּסְטָ-דִינְסְטָ-מוֹיד נִישְׁט גַּעֲקוּקָט, וּוּ עַס קִיקְטַּ אַ מעַנְטָשׁ אוּסְטָ אַ מעַנְטָשׁ. אַין קִיךְ, וואֹו טויבע האט אַין דַּי טָעַט אַרְיִין אוּסְטָעָרְבָּן אַירָע יָאָרָן, אַין דָּעַר אַיְדָעָלָעָר יוד נִישְׁט אַרְיִינְגָּעָקוּמָעָן. וּוֹאָס האט ער דָּא גַּעַהְתָּט צַוְּנוֹן? נִישְׁטָמָעָר, אַמְּאָל אַין אַ יְוָבָּל, וּוֹעֵן זִין וַיְיַיְבָּ-אַין גַּרְאָד נִישְׁט גַּעַוּעָן אַין דָּעַר הַיִּים, אַין ער פְּלַזְלִינְגָּן אַנְגָּעָ-קּוּמָעָן. גָּלָאָט אַזְּוִי אַגְּגָעָקוּמָעָן.

- נִישְׁטָאָ דַּי מַאְדָּם? - האט ער גִּיךְ גַּעַפְּרָעָגָט אַין וַיְשַׁטְּ גַּעֲקוּקָט אוּסְטָ טויבען.
- גִּין. נִשְׁטָאָ דַּי מַאְדָּם.

— אָזֶן... נישטַאַס... יָא... ווֹאַס האָב אַיך דָאַס געוֹזָאלַט זאגַנְז
טוּבָע אָזֶן גוֹט זִין...
ער האָט נישט דערוֹאָגָט, ווֹאַס טוּבָע זָאַל אָזֶן גוֹט זִין.

זָאַן אִידְעָלָעָר מַעֲנוֹתָש גַּעוֹזָן, נִשְׁתְּמַעְתְּ עַקְעָנוֹתָש רַעַן הַוַּיִּן.
אַבְּפָרְטָהָר טוּבָע האָט דערפִָּילָט, אַן וּוֹעֵן ער קַומְט אָזֶן אִמְמָל
אַיְן אַ יְוָבָּל אַיְן קִינְד אַרְיִין לְאַזְמָעָה ער נִשְׁתְּמַעְתְּ אַרְאָפָּה דִּי אַיְגָן פָּוּן
אַירָע שְׂמָאַלְעָ, שִׁינְעָה העַנְטָן.

טוּבָע האָט גַּעהָאָט גַּרוֹזָט דָּרָך-אָרֶץ פָּאָר אִיר אִידְעָלָעָר,
זַיְדָעָנוּם בַּלְּעָבָּסָס. אָז זַי האָט גַּעֲפָזָט אִינְדְּרָפָרִי דִּי גַּעהָקָטָע
קַאְפָּאָטָע זַיְגָעָמִיט דִּי וּוּיִיכָּע, גַּעֲפָלְדָּעָוּעָט שְׂטִיוּזְלָעָך, האָט
זַי גַּעֲפִּילָט, אָז עַס גַּיְתָּ אַוְיָף אִיר זִין אִידְלָקִיטָּמִיט זִין רַיִיכָּ—
קִיטָּט.

סְאַיְן טוּבָעָן גוֹט גַּעוֹזָן דָּצָרָט, אַיְן יַעֲנָם הַוַּיִּן. זַי האָט
שְׂוִין גַּעהָאָט אַן אִיגְּגָעָנוּם קַוְּפָעָרָט מִיט וּוֹעֵש, הַעֲמָדָעָר מִיט
שְׂפִּיצָן, צִיכָּן מִיט אִינְגָּזָן. אַפְּיָלוּ אַ בִּיכְלָ פָּוּן דָּעַר קַאְסָעָה האָט
שְׂוִין טוּבָע אַוְיָך גַּעהָאָט לִיגָּן צְוִישָׁן דָּעַר קַלְאָרָעָר וּוֹעֵש.
אַבְּפָרְטָהָר אַיְן דִּי לְעַצְמָע וּוֹאַכְנָן האָט טוּבָע אַנְגָּגָהָיָבָן קַוְּמָעָן
זו אָנוֹנוֹ נִשְׁתְּמַעְתְּ אַלְעָ שְׁבָתָה.

— ווֹאַס אִין, טוּבָע ? פָּאָרוֹאָס זַעַט מַעַן דִּיךְ עַפְּעַט נִשְׁתְּ ?
— זַי האָט נִשְׁתְּ גַּעהָאָט קִינְד צִיכָּט — עַנְטָפָעָרָט טוּבָע —
פָּאָרָאכְטָאָגָן גַּעוֹזָן בֵּי אַחֲרָטָע. פָּאָר צְוִויָּה וּוֹאַכְנָן גַּעֲגָגָעָן
אוֹיָף אַן אוּפְּרוֹפָּן.

— זַעַטְמָה מִיר, דָאָכָט זִיךְ, שְׁלַעַכְתָּ אֹוִיס, טוּבָע ?
— אַיךְ — שְׁלַעַכְתָּ ? עַי...

מִיר האָט זִיךְ אַוְיָיך אַוְיָסְעָדָאָכָט, אָז טוּבָע אַיְן בַּלְּאָסָעָר
גַּעוֹזָאָרָן. כַּאֲטָש אָזֶן אַרְוֹם האָט זַי אַוְיָסְגָּזָעָן שְׁעָנָעָר אַיְן אִיָּיָה
דְּצָלָעָר.

דָּעַרְנָאָךְ זַעַנְעָן וּוֹידָעָר אַוְוָעָק עַטְלַעַכְעָ שְׁבָתִים אַיְן טוּבָע
אַיְן אַוְיָסְנָיִ נִשְׁתְּגָעָמוּן.

— עַפְּעַט זַעַט מַעַן נִשְׁתְּ טוּבָען — האָט זִיךְ דָּעַר טָאָטָע
אִינְמָאָל שְׁבָת נִאָכָן שְׁלַאָגָן אַנְגָּגָרְוָפָּן, זִיכְנָדִיק אַוְיָטָן בָּעָט
אַיְן גַּעֲנָעָצְנוֹיִק אַיְן שְׁטוֹב אַרְיִין.

חַוְשׁוּ פָעֵד לְלֹעֲגָן

— מִן-הַסְתָּמָם קָאָן זֶה נִישְׁתָּקְמַעַן.

טוֹרֵבָע הָאָט טַאָקָע נִישְׁתָּקְמַעַן גַּעֲקָבָנְטָן קוּמוּן. אִיר מַאָדָם, הָאָט זֶה גַּעֲזָגָט, אַיִת, נִישְׁתָּקְמַעַן דָּא גַּעֲדָאָכָט, שְׁלָאָפָּגָעָן. פִּידְלָעָר דָּאָקָט טָאָר אַיִת גַּעֲגָנְגָעָן.

— פִּידְלָעָר דָּאָקָט אָר ? — פְּרֻעָגָט אִיבָּעָר דַּי מַאָמָע מִיט גַּרְוִוִּס שְׁרָעָק אַיִת אַוְיָגָן — אַזְוִי שְׁלָעָכָט, חַלְילָה, הָאָט שְׁוִין זֶה גַּעֲהָאַלְטָן ?

— יָא, זַיְיעָד שְׁלָעָכָט, מַוּמָעַשִּׁי.

— אַוְן הַיִנְטָן ? וּוֹאָס הַעֲרָת זֶיךָ הַיִנְטָן ?

— גַּעֲזָוִיבָט דָּעָר אִיבְּרָעָשְׁטָעָר. בַּעֲטָעָר ?

— וּוֹאָס אַיִת אִיר גַּעֲזָוָן ?

— אַ לְוָנְגָעָן-אַנְצִינְדוֹגָג, פָּאָר קִיְּן שְׁוִין יוֹד גַּעֲדָאָכָט. אָוִיפָּט טַוְיְבָעָס פְּנִים לְגִטְטָה הַיִנְטָן אַ שְׂוִוִּים, אַ מִידָּעָר, אַ חַלְשָׁוֹתְדִּיקָעָר. סָאַיִן שְׁוִין נִישְׁתָּקְמַעַן יָעָנוּ אִידְעָלָעָבָלָאָסְקִיָּיט, וּוֹאָס מִיט עַטְלָעָכָע שְׁבָחוֹת צְרוּיקָה.

— זֶה דַּעֲרָצְיִילָט הַיִנְטָן גַּרְנוּשָׁת. דָאָכָט זֶיךָ, אֹז דַּי אַוְיָגָן אִירָעָ, וּוֹאָס זַעַנְעָן בַּיְתָאָגָג בְּלוּ אַוְן בִּינְאָכָט שְׂוֹאָרָץ, הָאָפָן הַיִבְּט אַיְנָגָאנְצָן קִיְּן קָאָפָּלָר נִשְׁתָּן.

— זֶה קָוָקָן אִיבָּעָר דָּעָר מַאָמָעָס קָאָפָּאָפָּ, צַו דָּעָר קָאָמָאָדָע אַחֲנָן, וּוֹאָו עַס הַעֲגָגָט דַּי פָּאָטָאָגָרָאָפָּיָעָ פָּוָן דָּעָר מַאָמָעָס טָאָכְטָעָר, פָּוָן צִיְּפָעָן, וּוֹאָס הָאָט תְּנָאִים גַּעֲשִׁיבָן אַיִת וּוֹאָרְשָׁעָ מִיט אַ בָּאָרְשָׁטָן-מַאָכָעָר.

— זֶה שְׁרִיבָט עַפְעָם, צִיְּפָעָ ? — פְּרֻעָגָט טַוְיְבָעָ.

— יָא, זֶה שְׁרִיבָט.

— וּוֹעֵן אַיִת, מִיט מַזְּלָן, דַּי חַתּוֹנָה ?

— שְׁוִין בָּאָלָד, בְּלִי נְדָר.

— אַ בָּאָרְשָׁטָן-מַאָכָעָר, דָּעָר חַתּוֹן ?

— יָא, אַ בָּאָרְשָׁטָן-מַאָכָעָר.

— דַּי מַאָמָעָ עַנְטָפָעָרָט פָּאָמְעָלָעָר, פְּרָעָמָלָד. עַס זַעַט אַוְיָס, אֹז

בְּשָׁעָת זֶה דַּעֲדָת, הָאָט זֶה נִישְׁתָּקְמַעַן זַיְבָּעָן, וּוֹאָס זֶה זַגָּט.

— זֶה קָוָקָט עַפְעָם אַזְוִי אָוִיפָּט טַוְיְבָעָן...

דאכט זיך, איז טויבעס פנים איז דויט געוויאָרַן. נאָר דאָס מזו זיין פון דער זוּן. זי זעצט זיך דאָר, די זוּן. דאָס גאנצע שטיק הימל, וואָס מען זעט דורך אַונְגָּעָר פֿעַנְסְּטָעָר, בְּרַעֲנָט צוֹזָא- מיט טויבעס פֿנִים.

טויבען זיצט היינט לְעָנְגָּעָר, ווי אלע שבת. פון בעליך קרייכן אַלְאָפֶג גְּרוּיסְעַ שְׂטִיקָעַר שָׁאָטָּנָס. מִשְׁפִּירָט אַרְיכָּה פֿוֹן חֻרְבָּינְג אָוּן כוּן אַלְטָ-גַּלְּאָפֶט מִיטָּן הַעֲנֵטָל פֿוֹן מַעֲטָעָר אַיְינָרָאַלְּיָין בַּיְמָה טִיש. ער קְלָאָפֶט מִיטָּן הַעֲנֵטָל אַיְינָרָאַלְּיָין טִיש אַרְיָין. ער ווֹיגַט זיך פְּאַמְּעָלָעָך אַיְן דָּרָר בְּרִיטָא אָוּן בְּרוּמָט אַלְאָגָּנָן, אוּיסָט גַּעַזְוִינְגָּעָט "אַתְּקִינוּ סְעֻדָּתָא".

— סְשִׁטְיִיעַן שְׁוִין שְׁטָעָרָן?

טויבען קוּקָט פֿוֹן הַיְנָטָן אַרְוִיף אַיְן פֿעַנְסְּטָעָר אַרְיָין.

— נִיְּין, נאָר נִישְׁתָּ.

— קְעַנְסְּט אָזְוִי וַיְצַן דָּא טְוִיבָּע? — פֿרַעַנְט דִּי מַאמָּע.

— כְּגַיִן שְׁוִין טָקָע.

טויבען שְׁטָעָלָט זיך אַרְוִיף פְּאַמְּעָלָעָך. די מַאמָּע קוּקָט אַיְן דָּעָר טְוַנְקָלְקִיט אַרְיָין, אָזְוִי ווי אַ מַעֲנְטָשָׁ מִיט אַ קְוַרְצָעָר רַאיָּה.

— אַ גּוֹטָן שְׁבָת! — גַּעַזְוִינְגָּט זיך טְוִיבָּע אַזְוִין פְּאַרְגָּעָסָט

דאָסָטָאָג צַוְּקוּשָׁן זיך מִיט מִיר.

— אַ גּוֹטָן שְׁבָת, אַ גּוֹט יָאָר, זַיְּ נִישְׁתָּ קִין גַּאֲסָט.

אַיְן שְׁטוֹב בְּלִיְבָּט הַעֲנֵגָן אַ שׁוֹאָרָצָע שְׁטִילְקִיט. אַונְגָּטָעָר

דָּעָר קִידְנָעָמָט זַעַגְן אַ גְּרִיל, שְׁפִּיצִיק, פְּאַרְעָקְשָׁנָט.

— לִיְּזָעָר! — רִיסְטָט דִּי מַאמָּע אַיְבעָר — לִיְּזָעָר!

אַיְרָ קָוְלָ גִּיְתָּ טְוִיבָּלָעָך, פְּאַרְשָׁטָעָלָט, אָזְוִי ווי מעַן ווּעַקְט אַמְּאָל עַמְּעַצְּן פֿוֹן שְׁלָאָגָּת.

אַבְּעָר דָּעָר טְאָטָעָן קְלָאָפֶט ווּיְטָעָר מִיטָּן אַיְבעָרְגָּעָדְרִיָּטָן מַעֲטָעָר אַיְן טִיש אַרְיָין.

— ער אַיְזָ דָאָס אַפְּיִיסְלָ טְוִיבָּ — רַעַדְתָּ צַוְּזַיך דִּי מַאמָּע

אוּן נַעַמְט אַרְיִינוֹיְקָלָעָן אַיְרָ פְּשָׁרָן "גָּאָטָט פֿוֹן אַבְּרָהָם" אַיְן טָאָטָן "בְּנֵי הִיכְלָא".

הָאָטָט מַעַן ווּידָעָר טְוִיבָּעָן אַ צִּיטָּ נִישְׁתָּ גַּעַזְוּן. די מַאמָּע

חָאָט גַּעַזְוָלָט אַהֲנָגָיִין אַיְן דִּי רִיכְכָּעָ שְׁטוֹבָן אַרְיָין נַאֲכְפָּרָעָגָן זיך,

צי טיבע איז, חיליה, נישט קראנק. אפער סאייז איר אַזע ערעס נישט אויסגעזומען.

מאכט זיך אַמאָז, אַ שבצדייקער נאָכֵן עסן. אויף די שויבע זענען געלעגן שאָטנוס פון גראיטע, פֿוֹכְעָנָה וואָלְקָנָס. דער טאָטָע האָט זיך נאָר וואָס געהאט אַרוֹנָטָעָגָזָרָקָט אַונְטוּרָן אַיבָּעָבָע אָון איז גלייך אַנטְשָׁלָאָפָּן גַּעוֹזָרָן.

די מאָמָע האָט אַרוֹנָטָעָגָזָרָקָט פון סְפִּירִים-שְׁעָנָקָל דָּאָס שיינָע מעשה-ביבל „אַ זָּוּן צָוְויִי מַמְאָעַס“, אויסגעזישט די גַּאלְדָּעָנָה בְּרִילְגָּן, וואָט זֶה האָט אַמְּאָלָל מִיטְגָּבְּרָעָנָגָט פון וואָרְשָׁע אָון גַּעֲגִירִיט זיך צו פִּיְעָנָעָן די וואָנדְעָרְלָעָכָע גַּעֲשִׁיכְתָּעָט פון רְוָדָאָלָף דעם בָּאָטְרִיגָּעָר אָין דער שיינָע, אַומְשָׁלְדִּיקָּעָר קָאָרָאָלִינָּע.

דאָ, אָין דער דָּאָיְקָעָר דִּירָה, האָט די מאָמָע גַּעֲלִיעָנָט אַסְטְּרִיכְלָעָן. נישט אַזְוִי פְּאָרָזִיךְ זֶה, וּוּ פְּאָרָזִיךְ, שְׁכָנוֹת, וּוּאָס זענען זיך צוֹאָמָעָגָזָקָומָעָן צו אָונָגוֹן שְׁטוּב אַרְיִין, אַזְוִי וּוּי הִינְעָר פָּאָרָאָכָט אַזְוִי דער „גַּזְשָׁעָדָע“ אַרְיוֹן.

פָּאָרָאָכָטָגָן אִין די מאָמָע שְׁטִיְין גַּעֲלִיבָּנָן אַזְוִי יְעָנָעָם אַרטָּן, וּאוּ די אַומְשָׁלְדִּיקָּעָר קָאָרָאָלִינָּע אָין אַזְוִי אַ גַּעֲהִימָּעָן אָוָפָן פָּאָרָזִיךְ שְׁוֹאָנוֹדָן גַּעוֹזָרָן פון אִיר פָּאָטְרָעָס פָּאָלָאָז, פון דעם מִילְאָנוֹר דעם גַּרְאָף.

אִיצְט האָט די מאָמָע אַוְיפְּגָעָמִישָׁט דָּאָס פָּאָרָקְנִיטְשָׁטָע בלעטל אָון גַּעוֹזָרָט, אִירָעָ צְוָהָעָרְלִינָּס זָאָן זיך אַנְחִיְּבָן צָוָאָ-מעַנְקָומָעָן. אִיך אַלְיִין האָט אַזְוִי שְׁוֹן גַּעוֹזָרָט מִיט גְּרוּסָן נִיגִיאָר אָון אַומְגָדוֹלָד אָוִיפָּן סּוֹף. אָין גַּלְאָטָן... כְּהָאָפָּן לִיב גַּעֲהָאָט צו הַעֲרָן, וּי מִין מַאָמָע לִיְעָנָט.

זֶה האָט גַּעֲקָאנְט אַבְּעָרְגָּעָבָן די וּוּרְטָעָר אַזְוִי קָלָאָר, אָז אָפִילְיָו אַ קִּינְד האָט פָּאָרָשְׁטָאָגָעָן. זֶה האָט גַּעֲלִיְּעָנָט מִיט אַ נִּיגָּוֹן, מִיט אִירָס אָן אַיְגָעָנָעָם נִיגָּוֹן, וּוּאָס אִין גַּעוֹועָן אַ גַּעֲמִישָׁ פָּוָן סְלִיחָה אָון פָּוָן טִיטִישׁ-חוֹמֶשׁ. וּוּן רְוָדָאָלָף דער בָּאָטְרִיגָּעָר האָט גַּעֲפִינִיקָט די שְׁיִינָעָ, אַיְדָעָלָעָ קָאָרָאָלִינָּע, האָט די מאָמָע גַּעֲשָׁרָגָן אָון גַּעֲמָאָכָט מִיט די העָנָט. רְבָּקָהָלָעָ מָאִיר זָעָנָעָרָט, אַ יְוָנָגָ

ויזיבל, וואס האט זיך מיטגעברענונג חלה און ווארערמע טוי אין א פֶלעַשֵּׁל, האט א סך מאָל נישט געקאנט אויסטהאלטן :
— פרימעלט — האט זיך געבעטן — הערן זיך אויף אויף
אָרוּעַ אָוּן ווּיְ מִיר, גַּעֲבָעַ, נִישְׁתְּ גַּעֲשָׁנָן ! סְהָאָט מִיד אָוּשׁ
„פּוּשִׁיטְשִׁישְׁנִיעַט“ בַּיִם הָאָרָן

אוּן אוּ די אִידְעַלְעַ קָאָרְאַלְיַע אַיז גַּעֲגָנָגָעַ שְׁפָאַצְּרַין מִיאָט
איַר גַּעֲלִיפְּטַן דַּעַם פִּירְשְׁטַ, אוּן דַּעַר „מַנְגָּד“ האט גַּעֲשִׁינָט,
אוּן די פִּיגְלַהְאָבָּן גַּעֲזָנָגָעַן — האט עַס די מַאְמָע אִיבְּעַרְגְּעַגְעַבָּן
מִיאָט אַיזָּא לִיְּטָרְקִיט אָוִיכָּן פְּנִים אוּן מִיאָט אַיזָּא אִינְגְּעַחְאַלְטַן קוֹלָן
אוּ נִישְׁתְּ נַאֲרַ מִיר, נַאֲרַ אַלְעַמְּעַן האט זיך אוּסְגַּדְאַכְטַ, אוּ דַּאַס
גַּיְעַן זַיְהָוִי שְׁפָאַצְּרַין מִיטַּן גַּעֲטַלְעַכְן פִּירְשַׁטְ, אוּ דַּאַס שִׁינְיַט
אַזְּוִי דַּעַר „מַאנְדָּה“ פָּאָר זַיְהָ, אוּן אוּ די פִּיגְלַהְאָגָעַן דַּאַס פָּאָר זַיְהָ
איַז אָבְּעַר הִינְטִיקָּן שְׁבַּת נִשְׁתְּ נִשְׁתְּ בַּאֲשָׁעַרְתַּ גַּעֲוָעַן צַו וּוּסְטַן
דַּעַם סּוֹפְּן דַּעַר אָוּמְשָׁלְדִּיקָּר קָאָרְאַלְגָּנוּן.
וּוִיסְטַ אִין גָּאָט, פָּאָרְוֹאָס דַּעַר מַאְמָעַ צְהֻרְעַרְעִינָּס זַעַנָּעָן
נִשְׁתְּ גַּעֲקוּמָעַן. הָאָבָּן זַיְהָ אַפְּגַּעַשְׁמוּעַסְטַ, צַי וּוּאָסְטַ אָפְּשַׁר זַעַנָּעָן
זַיְהָ בְּרוֹגָן גַּעֲוֹאָרָן ?

די מַאְמָעַ האט נִשְׁתְּ פָּאָרְשְׁטָאָנָעַן. זַי האט גַּעֲנוּמָעַן דַּעַיְהָ-
וּוְילְ לִיְּעַנְעַן אַלְיַיְן, פָּאָר זַיְהָ. אִיבְּעַרְגְּעַמִּישְׁטַ אַבְּלַעַטְלַ אָוּן צַוְּ-
דִּיקְגְּעַמִּישְׁטַ אַרְאָפְּגַּעַנוּמָעַן די בְּרִילְן אָוּן צְוִיקָּה זַיְהָ אַרְיְפְּגַּעַעַצְּטַ.
סְאָיוּ נִשְׁתְּ גַּעֲגָנָגָעַן.

איַז וּזְיַהְיָה מַאְמָעַ האט זַיְהָ אַזְּזִי נִשְׁתְּ גַּעֲקָאנְטַ קִיְּין עַצְחָ
נַעַנְעָן — האט זַיְהָ טִיר פּוֹן אַיְנוּעָרְ שְׁטוּבְ אַיְגְּעַפְּרַאַלְטַ אָוּן
סְחָאָטַ זַיְהָ אַרְיְינְגְּעַוּאָרְפַּן אַ קְלִיְּגָעַ, נִידְרִיקָּעַ יְוּדָעָן, מִיטְ רְוִיטָעַ
אִיבְּעַרְגְּעַבְּרַעְנָטַ עַבְּקָלְעַךְ. אָן אַנְדְּרָעַ גַּאָרַ. נִשְׁתְּ פּוֹן יְעַנְעָן, וּזְאָ
הָעָרָן לִיְּעַנְעָן.

סְאָיוּ גַּעֲוָעַן דַּיְיַוְלָ אִיטְשָׁע בִּיקָּסַ, דַּעַר מַאְמָעַ אַוּיְטַ
קְרוּבָּה.

זַי פְּלַעַגְטַ קִוְּמָעַן צַו אָוּגָן אַמְּאָלַ אַין זַעַקָּס וּוּאָכָּן, זַי אַיְ
נַעַוְעָן אָן אָוּנְטְּעַרְגְּעַהְאַקְטַעַ, אַ קְוּרְצַעַ. אָז זַי אַיְנְגַּעַסְטַ אַוּיְףַ
בְּעַנְקָסַ, האט זַי גַּעַמְוֹתַ הָאַלְטַן די פִּיטַ אַין דַּעַר לוּפְטַן. די מַאְ-

מע דקען אוד' שענדייך אוונטער געדרוקט א פיסונגונגעלע, זי זאג נישט אויסזען אזי נאריש מיט די באומפלדייק פיטלען.

רייזל איטשע ביכס האט לייב געהאט צו טרינקען בי אונט טיי מיט לימענען. אפרען זיך אביסל פון האָרֶץ. זשאַלעווין זיך אזו דיאיגענע קינדער זונגען זי מביש. זי האט געשאָרטן די שנורן מיט די אידעט. אונז אַלעמאָל האט זי געהאט טענוה צו דער מאמען, הלמאי יונען זעט נישט אויסצושדבעגען פאר איר עפֿעַס אַלייטישן שידוך.

— כ'בִּין דְּאָךְ עַלְמָת, וֹוי אַשְׁטִין — האט זי געופט די קאָכְעַדְיַיְקָע טַיִּ, — וֹוי לְזֹגֵג אַיְן דֻּר שִׂיעָר צו זִיצָן אָן אַ מאָן וֹוי לאָנגָן?

— אַבְּעָרָה, רַיְזָלְשִׁי — האט די מאָםָע באַהֲלָטָן גַּעַשְׁמִיכְלֶט — דַּאֲכַט זַיִּ, אָז סִיוּעַת שַׁוִּין, קִין עַיְן-הַרְעָה, זִין דֻּר פַּעַרְטָעָר...

— אַיְן וּוֹאָס? אָזַי אַלְטַ בֵּין אַיְיךְ דָּעָן? נִין. רַיְזָל אַיטשָּׁע-בִּיקָּס אַיְן נִישָּׁאָ אלְט גַּעַוּן. זי האט נָאָר גַּעַהָאָט רַיְטָע, אַיבְּרַגְּעַרְעַנְטָע בַּעֲקָלָעָן, וּוֹאָס דַּאֲבָן תָּמִיד גַּעַשְׁמִיכְלֶט, דִּינָעָן, פַּאֲרָנָאַשְׁטָע לַיְטָלָעָן אָן אַסְקָּיְילְעַדְיַיְקָע שַׁוִּין אַוִּיפָּן וּוַיְיכָן, גַּעַפְּאַלְדוּעָוָעָן הַאָלָגָן. זי אַיְן גַּעַגְּנָעָן מִיט אַ טַּעַנְצָל, מִיט אָזָא מִין וּאוֹרָפָן זַיִּ פָּאָרוֹוִים. אָן סִי זַוְמָעָר, סִי וּוַיְנָטָעָר, האט זי גַּעַהָאָט גַּרְוִיסָע טַעַנוֹת צָוָם רַבּוֹנוֹ-שְׁלָ-עוֹלָם, הלמαι עַד מַאֲכָת אָזַי, עַס זַאְל אַיְר זִין אַיְנָמָאָל צוֹ הַיִּס אָן אַיְנָמָאָל — צוֹ קַאֲלַט.

רייזל האט פון דער שִׁיבְעָר קַאֲרָאַלְיַינָּע אָן פון רַוְדָאָךְ דָּעַם באַטְרִיגָּעָר נִשְׁתָּגַעַן גַּעַהָאָלָטָן.

— באָפְּעַ-מְעַשְׁוִית! — האט זי גַּעַזְאָגָט — נָא דִיר אַ דָּרִיְעָר פָּאָרָן גַּאנְצָן רַוְדָאָךְ מִיט דֻּר גַּאנְצָעָר... וֹוי הַיִּסְט זַי דָּאָרְטָן — קַאֲרָאַלְיַינָּע-שְׁמַמְאָרָאַלְיַינָּע? סָאַיְן דָּעָן אַמְּתָה?

אַיְן אַט די דְּאָזִיקָּעָן רַיְזָל אַרְיִינְגַּעַפְּאָלָן צוֹ אָנוֹ דַּאֲסָמָאָל אַ צַּעֲגָלִיטָע, אַ פַּאֲרַבְּהַהְטָע.

— פְּרִימְעַט!

די מאָמָע האט אוֹף דֻּר גִּינְ אַוְעַקְגַּעַלְיִיגָּט סְמַעַת-בִּיכְלָן, אוֹיפְּגַעַשְׁטָעָלָט זַיִּ מִיט אַ פַּאֲרִיחִידּוֹשָׁט פְּנִים:

— גוט-שפט, ר'ייזל?

— בישט אליעין? — האט ר'ייזל נישט געגענטפערט אויך דער מאמעס "גוט-שפט".

— וואס הײַסט אליעין? — איז די מאמע שווין שטײַין געלפלבן מיט א צוֹאָמֶנְגָּעָצְוִיגָּעָנָר נאָג. א סימן, אָז זי האט זיך דער-שראָקָן.

ר'ייזס קליינִיג: זָאָן זָאָן זיך גַּיִיך אָפְּגָּעָשְׁטָעלִיט אויך מיר. זי האט א שָׁאָקָל גַּעֲתָוּן מִיטָּן פְּנִים צוֹ דָעַר מאמען. אַז האָב גַּעֲקָוּקָט אויף בִּידָע, נִישְׁט פָּאָרְשָׁטָאנָעָן דָעַם שְׁטוּמָעַן שְׁמוּס וואס זיַּי פִּרְנָן מִיט די אוּגָּן.

— מענדל — האט זיך די מאמע אָנְגָּעָרוֹפָן — גַּי נָאָר אָרוֹיס אויף אַמִּינָה.

— נָאָך וואס?

— אָז מְעַן הַיִּסְט דְּזַן, גַּיִן?

ס' האט מיך נישט געלגולסָט. כ'האָב נישט געווֹאַלְט.

— גַּי אויף אַמִּינָה אָרוֹיס, גַּי! — האט ר'ייזל געשאָקָלַט מִיטָּן קְרִיְינָהָם, נָאָרִישָׁן קְעֻפָּל.

זַי אליעין האט פָּאָרְמָאָכָט נָאָך מִיד די טִיר. כ'בֵין שְׁטִיָּין גַּעֲלִיבָן אויף יָעָנָעָר זִיְתָּפָאָרְשָׁעָמָט אָזָן בִּיְין. דָעַר גַּוְתָּעָר יָאָר האט אָנְגָּעָטָרָאָגָן די בַּחֲמָהָשׁ ר'ייזל. וּועֶר האט גַּעֲשָׁקָט נָאָך אַיר, וּועֶר?

אָסָוד גַּעֲבָרָעָנְגָּט. אָזָן אָז אָסָוד, טָאָר אַיך נִישְׁט הַעֲרָן? אַיך וּוֹיִס, אָז בִּיְיָ אָלָע סְדוּדָה שִׁקְטָמִיךְ די מאמע אָרוֹיס פָּוּן שְׁטוּבָה.

וּעל אַיך דָוָקָא נִישְׁט גַּיִן. חָעַל אַיך מִיך דָא אָוּוּקָשְׁטָעלָן אַין קַיְד הַינְּטָעָר דָעַר טִיר אָזָן הַעֲרָן. כ'האָב צַוְּגָעַלְגִּיגָּט ס'פְּנִים מִיט די אוּיְרָעָן צוֹ דָעַר פָּאָר-מָאָכָטָעָר טִיר. בִּיהָאָב אָרִינְגָּעָקָט דָוָרָכָן לְאָך פָּוּן שְׁלִיטָל. אָפָּעָר נִישְׁט כ'האָב גַּעֲקָוּנָט עַפְעָס זָעָן, אָזָן נִישְׁט כ'האָב גַּעֲקָוּנָט עַפְעָס הַעֲרָן.

מוֹזִיִּין, אָז ס'אָז אָגְוִוִּיסָטָר סָוד, אוּבָמָעָן רָעַדָּט אָזָר. סִמוֹן אַיך דִּין אַבְּיַעַרְעָר סָוד. מַחְמָת די טִיר גַּט זיך

ה רײַס אויף מײַש אַיגזונ, מיט אַבָּלה, אָון צִיעַ, וויַ רֵי מאַמעוּ וואָרֶפֶט אויף זיך אַרְוִיך אַין אַיְלָעָנִיש דַּי ווַינְטָעָרְדִּיקָע שׁוֹבָע.

אַין פָּאָרְלִוִּיךְ פָּוֹן דַּי פָּאָרְ מִינְטוּ, וואָט מַעַן הַאֲטַז זיך גַּעַץ סְוּדָעַט, הַאֲטַז דַּי מאַמעוּ גַּעֲקָרִיגָּן אַלְאָגָן-אוּסְגָּעָצָוִיגָּן פְּנִים, אַדְעָרְשָׂרָאָקָנָס. רַיְזָלָס פָּאָרְנָאָשָׁטָע לְיַפְּעַלְעַע צִיטָעָרָן, אַזְוִי וויַ אַין פִּיבָּעָר. דַּעַר טָאָטָע הַעֲרָת נִישְׁטָא. עַר לְיִגְתּ מַיט פָּאָרְדִּיסְעָנָע נָאָזָן. לְעַכְעָר צָוֵם בְּעַלְיִיךְ.

פָּוֹן גְּרוּיס אַיְלָעָנִיש קָאָן אָוּשׁ דַּי מאַמעוּ נִישְׁט אַרְיִינְטְּרָעָפָן אַין זיך לְעַכְלָעַעַד פָּוֹן דַּעַר שׁוֹבָע. דַּי פִּישְׁעַי ווַיְלַזְקַזְקָעַבְאַן אָוּפָן נִישְׁט הַאַלְטָן אָוּפָן אַרְוִיגְעָרְוָקָטָן שִׁיטִילַז. זַי לְוִוְוֶט, דַּי מאַמעוּ, מַיט הַאֲלָבָע טָרִיט אַיְבָעָר דַּעַר שְׁטוּבָע. אָט וואָרֶפֶט זַי אַבְלִיקְ דָּעַט שְׁלָאָפְגָּדִיקָן טָאָטָן, אָט דַּעְרוֹזָעָט זַי מִין אַיְן קוּקָט מִיד אָן מַיט אַפָּאָר צְעַטְוָמְלָטָע אַרְוִיגָּן. נִשְׁטָא צְנָדְעָרָשָׁ, נִאָרָדָן דַּי מאַמעוּ הַאֲטַז עַפְעָט אַיְן זַיְנָעָן גַּעַהָאָט. אַיְצָט ווַיְלַזְקַזְקָעַבְאַן אַיְן קָאָן נִישְׁט.

— מַעְנדָּלְלַ — גִּיט זַי אַשְּׁאָרְפָּן, גִּיכְן זַאְגַּ — זַאְלָטָט נִישְׁט קָאָן דַּי שְׁטוּבָע אַלְיִין, אָז דַּעַר טָאָטָע ווּעַט אַיְבָקְוּמָעָן. שְׁטִיטַט דָּאָרָט אוּפָעָר דַּעַר "פּוֹלְקָעָ" בָּאַרְנְדְלָעַע-יוֹיךְ. בְּעַלְבָּאָלְדָן צּוּרִיקְקוּמָעָן.

סְיָהָאָט גַּעֲמוֹזָט, חַלְילָה, עַמְעַצְעָר אַוּוּקְפָּאָלָן. דַּי מאַמעוּ לְוִוְוֶט אַרְוִיסָּמָן, אַזְוִי וויַ אַן אַוִּיסְגָּעַשְׁאָסָעָנָע. רַיְזָל אַיְטָשָׁע-בִּיקָּס טָאָנְצָט קָאָן אוּפָעָר אַירָע פָּאָרְקִירְצָטָע פִּיטְלָעָר.

אַין שְׁטוּבָע בְּלִיְבָט אַוְוִינְטָן, אַלְיִידְקִימִיט. מִיךְ בָּאָפְּאָלָט עַמְּרָה-שְׁחוֹרְהַדְּקָע שְׁרָעָקָע.

כִּידְאָרְפַּט טָאָקָע נִשְׁט לְאָון דַּי שְׁטוּבָע אַלְיִין. אַפְּעָר מִיר ווַיְיִזְט זַי אָוִים, אָז טָאָמָעָר בְּלִיְבָט אַיְךְ, ווּלְאַיְךְ דָּא אַוִּיסְגָּיִין.

אַיְךְ חַאְבָּ דַּעַר מַאְמָעָן נִשְׁט גַּעַפְּאָלָגָט. זַאְל זַיְן, וואָט סְיָהָאָט צַי זַיְן. אַפְּעָר כְּמוֹן דָּעָרְגִּין, מַיט וואָט פָּאָר אַסְדָּר דַּי רַיְזָל אַיְוֹן דָּאָס צַי אַוְנוֹן גַּעֲקוּמָעָן. אָון ווְאוֹ אַיְוֹן דָּאָס דַּי מאַמעוּ אַצְינְד גַּעַלְאָפָן.

כְּהַאָפַט גַּעַכְאָפַט אוּפָעָר מִיר דָּאָס פָּאָלְטָעָנְדָל, נִשְׁט צְוָגָע-קְנוּפְּלָט, נִשְׁט צְוָגָעַהָעַקְלָט אַיְן בֵּין אוּיד אַרְוִיס אַינְדְּרוֹיסָן.

בײַיט דִּיֶּטְשִׁישָׁען קְלוֹיִסְטָעֵר האָב אַיךְ מַיךְ פָּאַרְשְׁטָעֵט אַין
אָן אוַיסְגָּעַשְׁנִיטָן וּוַינְקָל אַריִין. סְהָאָט זִיךְ מִיר אוַיסְגָּעַוּזָן, אָן דַּי
מַאֲמָע דָּרִיטָט זִיךְ אָוִיס אָן קוּקָט, צִי כָּגַי נִישְׁתָּאָמָּל נָאָר.
אוַיף דָּעֵר וּוְאַרְשְׁעוּוֹר גָּאָס האָב אַיךְ מַיךְ נָאָךְ אַמְּאָל בָּאָ-
הָאָלְפָטָן אָן אַ טּוּיעָר אַריִין.

די מַאֲמָע מִיטָּ רַיְזָוּלָעָן זַעַנְעָן אַריִין אַין שָׂוָּלְגָּעָסֶל. אַיךְ
בֵּין זַיְיָ נָאָר.

דָּאָס שָׂוָּלְגָּעָס אַלְיָין אַיְזָ שְׂמָאָל, אוַיסְגָּעַבְוִיגָּן, וּוּ אַ רְיִיךְ
עַנְג אָוּן טְוָנְקָל.

די וּוַיְסַע שָׂוָּלְגָּעָס מִיטָּ דַּי בְּלוּעָ, רַוְנְדִּיקָעָ פָּעָנְסְטָעָר שְׁפָאָרָט
וּיךְ אָן אוַיפָּן נִידְרִיקָן בֵּית-מְדֻרְשָׁ, וּוָאָס רַוְקָט זִיךְ אַבְּיִסְלָ אַרְוָס
אַין גָּעָס אַריִין.

די אַיבְּעָרִיקָעָ הַיְּוֹלָעָךְ לִיגָּן אַנְגָּעַלְעָנָט אַיְינָס אוַיף סְאָן-
דְּעָרָע. נִשְׁתָּאָט אַנְדָּרָעָשָׁ, נָאָר אַשְׁטוּרָם-וּוַיְינָט האָט אַמְּאָל גַּעֲמוֹת
אַיבְּעָר זַיְיָ אַ שְׁפָרִיאָן טָוָן, האָבָן זַיְיָ זִיךְ אוַיסְגָּעַבְוִיגָּן אָן קָאנְגָּן-
זִיךְ שְׁוִין מַעַר נִשְׁתָּאָט אוַיסְגָּלִיכָּן.

זַעַט אַיִס, אָן סְהָאָט זִיךְ דַּא גַּעֲמוֹת עַפְעָס פָּאַרְלוֹיְטָן.
גָּאנְץ שְׁטָאָט וּוְיִבְּעָר מִיטָּ יְוָדָן הַאָבָן פָּאַרְוּאָרָפָן דַּעַם
שְׁבָתְדִּיקָן דָּרִימָל אָוּן זַעַנְעָן אַחֲרָגָעָקוּמָעָן צָו לִיְיָפָן אוַיף עַפְעָס
אַ בְּיָין וּוְאַונְדָּעָר. סְאָזָן אַשְׁטוּפָנוּשָׁ אָזָן אַ גַּעֲדָרָאָגָן. מַעַן פָּאָרָ-
דִּיסְטָ פְּנִימָעָר, מַעַן צִיט אָוִיס הַעֲלָעָר, מַעַן שְׁטָעַלְטָ זִיךְ אוַיף
די שְׁפִּיצָן נְעָגָל אַ קוּקָן צָו טָוָן אַיבְּעָר יְעַנְעָמָס קָאָפָּ.

אַלְעָ פָּאָר מִינְגָּט קוּמָט צָו גַּוְיִינָן פְּרִישָׁעָר עַולְמָן, פְּרִישָׁעָ
וּוְיִבְּעָרְשָׁע קְוֹפְּקָעָס. די מַאֲמָע מִיטָּ רַיְזָוּלָעָן הַאָבָן זִיךְ פָּאַרְפָּלָגָן-
טָעָרָט צְוַוְוָשָׁן בָּעָרְד אָוּן שִׁיטְלָעָן. אַיךְ וּוַיְסַע שְׁוִין לְאָנְגָּן
וּוְאָזָן זִיךְ הַאָבָן זִיךְ עַרְגָּעָץ אַהֲיָגָעָטָוּן.

אַיךְ שְׁטוֹפָ מִיטָּ צְוַוְוָשָׁן קָאָלְטָעָ, מַאְנְסְבִּילְשָׁע קָאָפְּאָטָעָס אָוּן
אוַיסְגָּעַוְאָרְעַמְטָע, וּוְיִבְּעָרְשָׁע סְפִּידְנִיצָעָס. דּוֹרָךְ פְּרִיעָמָדָע פִּיס אָוּן
עַלְגְּבוּיָּגָנָס וּוְיל אַיךְ מִיטָּ אַדוֹרְכְּרִיגָּן אַהֲיָן צָו יְעַנְעָם אַרְטָ, וּוְאָ
אַלְעָ רַיְיָסָן אַזְוִי דַּי קְנוֹפָ מִיטָּ דַּי פְּנִימָעָר.

זַעַט אָוִיס, אָן מַעַן וּוַיְסַע נִשְׁתָּאָט, וּוְעָר אַיךְ בֵּין. מַעַן גִּיטָּ

גָּרְנִישֶׁת אַכְתוֹגֶג אֲוִיכֶ מֵיר. אָז נִשְׁתָּה, וְאַלְטָן זִיךְ נִשְׁתָּה גַּעֲשִׁיט
אֲוּלָבָע אֲפֻגָּעָרִיסָעָנָע, שְׂוּעָרָע רַיִד :

— יָא. לִיְזָעָר הַיִ-הַעַנְדְּלָעָרָס.

— אָוְדָאָי, אָז מַהְצָּת אֲשְׁטִיךְ-מַאְמָע !

— וְוָאָס אִין דָּא דִי שְׁטִיךְ-מַאְמָע שְׂוָלְדִיךְ ?

— וְוָעָר דָעַן אִין שְׂוָלְדִיךְ, פָּעַטָּעָר גְּרוֹנוֹם ?

— אָז אַיִינָס אִין נִשְׁתָּה קִין לִיְטָ, וְוָעַט אָן אִיגְעָנוּ מַאְמָע
אוֹיךְ נִשְׁתָּה הַעַלְפָן.

שְׁטִיקָעָר הַאָגָל זָעָנָעָן עַס, נִשְׁתָּה קִין רַיִד. מַעַן רַעַדְתָּ, הַעַר
אַיךְ, וְוָעָגָן מַיִין טָאתָן, וְוָעָגָן מַיִין מַאְמָעָן. הַיִסְטָה עַס, אָז דָעַר
גָּאנְצָעָר גַּעֲטָוּמָלָ, דָאָס שְׁטוֹפָן זִיךְ אָז דָאָס בְּרוּמָען הַאָט אֲשִׁיכָּוָת
מִיט אַונְזָ, מִיט אַונְזָעָר שְׁטוּבָ.

איָן, וְוִי כְּרִיסִים מִיךְ אָוִוי, דָוָךְ דִי קָאָפָאָטָעָס אָון סְפּוֹדְנִי-
עַס, דָעַרְטָרָאָגָט זִיךְ מִיטָּאָמָלָ, אַיְבָעָר אַלְעָמָעָנָס קָעָפָ אַרְבִּיבָעָר,
אֲלַזְגָּוָנָטָר, אַוְיְסָגָזָזָוְיְגָעָנָר פְּיִיתָ, אֲמִין גַּעֲשָׁרִי מִיט אֲשְׁפָעָל
צְזָזָעָמָעָן :

— לִיְבָעָר גָּאָט אִין הַיְמָלָ, שִׁיק מִיר דָעַם טְוִיטָ! נָאָר דָעַם
טוּרִיט שִׁיק מִיר !

עוֹלָם צָעָרוֹקָט זִיךְ בְּהַלְדִּיקָר. דָאָס גַּעֲשָׁרִי לְאֹזֶט אֲפָרִיךְ
אֲמִינָטָ, סְיוּוּרָת אָוִוי וְוִי אַיְנָגָעָשָׁרוֹמָעָן. אַבָּעָר בְּאַלְדָּגָת עַס
אוֹיְפָנָגִי אֲרִיס מִיט אֲוּידְעִירְקָול :

— טָאָטָע דָעַרְבָּאָרְמִיךְעָר, וְוָאָס הַאָסְטָה גַּעֲוֹצָלָט פּוֹן מִיר ?
מְעַנְגָּשָׁן דְּרִיְיָעָן אַזְוּעָק דִי פְּנִימָעָר. אַיִין יַדְעָוָעָ, אָן
אַלְטָע שְׁוֹן, אַיִין אֲ קַופְּקָע, רַיִיסָט זִיךְ מִיט אָן אַיְנָגָעָפָלָן מוֹיל :

— מַאְנְסָלִיִּיט, גִּיטָּס אַזְוּעָק פּוֹן דָאָגָעָן, מַאְנְסָלִיִּיט !

נָעָמָעָן זִיךְ שָׁאָרָן הַיְנְטָעָרוֹוִילְעָכְטָס שְׁטִיחָוָל אָוֹן שִׁיךְ . עַס
וּוָעָרָט גַּעֲרוּיִמָּה. קוֹם אַיךְ מִיטָּאָמָל אַוִיס פּוֹן סָאָמָע פָּאָרְגָּנָט.

טָאָקָע דָאָרָט, וְאוֹ אַלְעָהָבָן פָּאָרְגִּיסָן דִי קָעָפָ מִיט דִי נָעָר.

עַרְשָׁת דָאָהָבָאָפָּה אַיךְ דָעַרְזָעָן, אָז אַרְוָם מִיר אָוֹן דָאָרָט,
וְאוֹ דָעַר גָּאנְצָעָר עוֹלָם הַאָט זִיךְ גַּעֲשְׁטוּפָט, אָז דָעַר שְׁנִי רַוִּיט

דִי זָוָן הַאָט זִיךְ נִשְׁתָּה גַּעֲזָעָטָם. דִי שְׁוִיבָן פּוֹן דָעַר שְׁוֵיל זָעָנָעָן

בָּלוֹי. טָא פּוֹנוֹוָאָגָעָן אִין דָעַר שְׁנִי רַוִּיט ?

עס רוקט זיך ווידער ערמעצער אוועך. ערנט זיך פלאצ'לינג
שאָר מײַן פֿנִים אַ לאָנגֶעֶר, אויסגעציגיגענער פֿלָעָק פָּוּן אַ מענטש,
וּוֹאָס טָאָרָעָט זיך אַין שְׁנִי.

אוֹ סְּאֵין גָּאָר קִין מענטש נִישְׁתָּה אָוֹן נִישְׁתָּה קִין פֿלָעָק
סְּאֵין דָּאָךְ טְוִיבָּע. אָוֹנוּזֶר טְוִיבָּע!

זַי לִיגְטַּה דָּאָס אָזְוִי אַין רְוִיטָן שְׁנִי, אַ צָּעֲרִיסָעָנוּ אָוִיכְ צְוּוִי
שְׁטִיקָעָר, אַן אַוְיְגָעָפָנָטָע. בִּידְעַ פִּיס, נְאַקְעָטָע, זְעַנְעַן אַוְיְגָעָר
שְׁטָעָלָט וּוֹי הַלְּצָעָר, אָוֹן פָּוּן דִּי פִּיס אַרוֹיסָט, צַי גָּאָר פָּוּן בּוֹרָךְ
אַרוֹיסָט, גִּיטַּת דָּאָס אָזְוִי דָּאָס בְּלָוִת.

טוֹבָע דָּרְזָעָט מִיךְ. כְּיוֹוִיס נִישְׁתָּה, צַי זַי דָּרְקָעָנָט, וּוּרָר
אַיךְ בֵּין. סְּפֿנִים אַיר אַין רְוִיטָן, גַּעַשׂוֹאָלָן. זַי קוּקָט אָוִיכְ מַיר
מִיט גְּרוֹיסָע, קִילְעָכְדִּיקָע, אַיְבָּרְגָּעָדְרִיטָע אַוְיָגָן, אָזְוִי וּוֹי אַ
קְעָלְבָּל.

מִיטְאָמָּל הַיְבָּט זַי אָוֹנוּזֶר דָּאָס גַּעַשׂוֹאָלָעָנוּ פֿנִים, צַי
אוּיסָט דִּי נְאַקְעָטָע פִּיס אַין פָּאַרְבּוֹלָטִיקָן שְׁנִי אַרְיָין אָוֹן צָעָרִיט
זַיְמִיט אַ פָּאַרְשְׁפִּיצָן נִיגְזָן:

— מענטשן! גִּיטַּס מִיר סְּטָם! האָטָס רְחַמְנָות!

אַין דָּרְרָגָע הַאָבָּא אַין פָּוֹנְדָּרְוּוֹיִיטָנס דָּרְרוֹזָן דִּי מַאְמָעָן
זַי אַין גַּעַגְּאָגָעָן אַהֲרָל מִיט אַן אַפְּנָן מוֹלִי. כְּיוֹוִיס נִישְׁתָּה, צַי זַי
הַאָטָס נְאָרְ-וּוֹאָס גַּעַהָאָט גַּעַשְׁרִיגָן, צַי זַי אַוְיְגָעָר
גַּעַן שְׁרִיעָן. כְּיוֹוִיס אָוִיךְ נִישְׁתָּה, וּוֹאָזְזָי אַין גַּעַוּזָן בֵּין אַצְינָה.
נְאָרָ עָולָט וּוּיְבָעָר הַאָט זַיְגָעָנוּמָעָן אַוְוָעָרָקָון. סְּאֵין גַּעַוּזָרָן
שְׁטִילָן. אַיְבָּרְדִּי קַעְפָּה הַאָט זַיְ אַיְבָּרְגָּעָעָבָן אַ טְוִיבָּב, אַיְנָגָן
הַאָלָטָן וּוּיְעָרְקוֹל :

— פְּרִימְעָט!

— פְּרִימְעָט, דָּוד פְּרוֹיְקָעָס!

— דִּי שְׁטִיחָ-מַאְמָעָן.

דִּי מַאְמָעָה הַאָט זַיְדָּוְרְכָּעָשְׁטוֹפָט אַ שְׁוֹאָרָצָע, מִיט אַ
איַנְגָּעָפָלָן פֿנִים.

דִּי פִּישְׁעַי אַין אַיר גַּעַלְגָּעָן אָוִיכְ דִּי אַקְסְּלָעָן. זַי הַאָט זַיְ
אַרְאָפָגָעָבוֹגָן צַי טְוִיבָּעָן. מִיךְ הַאָט זַי, זַעַט אָוִיסָט, נִישְׁתָּה גַּעַזְעָן.
בְּהַאָטָס נִישְׁתָּה גַּעַהָרָטָס, זַי זַעַל הַאָטָס עָפָעָס גַּעַזְגָּטָס צַי טְוִיבָּעָן,

אֲדֹעַר טוּבֶע צוֹ אֵיר. נָאָר אוּסְגָּעוּווִין הָאָט זִיךְ מִיר, אוֹ אַרוֹם
אוֹן אַרוֹם אַיְזָצֶט קִינְעָר נִישְׁתָּא. בְּלוּיוֹ דִּי מַאמְעָ אַוְן טוּבֶע.
פָּוֹן בָּאָד-גָּעַטְל, וּוֹאָס פִּירֶט צָוֹם שְׂטָאַטְשָׁן קָאנְאַל, אַיְזָאַן-

גַּעֲפָאָרָן אַ שְׁלִיטָן, אַ לְּגָנְגָעָר, אַ פּוּעַרְשָׁעַר.
אוֹרְף אַזָּאָשׁוּלְטָן הָאָט מַעַן אַמְּאָל, נִישְׁתָּא דָא גַּעֲלָאָכְט,
אוּוּקָגָעַפְּרִירְט מִיְּין בְּרוּדָעָר מַשְׁהָן אַיְן שְׁפִיטָאָל אַרְיִין. סְאַאַן, דָאָכְט
וַיְיַ, דָעַר אַיְגָעָנָעָר שְׁלִיטָן מִיטָּן אַיְגָעָנָעָם אַגְּנָעַפְּעַלְצָטָן זָוי.
— נַאֲבָאָק, זְשִׁידְקִי! — שְׁרִיְיט דָעַר גּוֹי אַיְן שְׁנוּיְידִט זִיךְ
אַרְיִין מִיטָּן פָּעָרְד צְוִישָׁן דִּי קָאַפְּטָאָטָעָס מִיטָּן דִּי סְפּוּדְנוּגִיעָס.
— יַאֲקִ יְעֻדְוִיעָש, כָּאָמִיעָ ? — כָּאָפְּט אַוּוּק אַיְגָעָנָעָמָד
דָּאָס פָּנוֹן פְּעַרְדִּישָׁן קָאָפְּ.

— נַאֲבָאָק! נִיעַ סְטָאַטְשָׁן טְוָטָאִי, פְּשָׁא מַאְטָשׁ!

— סְאַטְשָׁא מַאְטָשׁ!

— שָׁוֹ! שָׁוֹ! — רְפוּם זִיךְ אַן שְׁטִימָעָן פָּוֹן דָעַר מִיט אַרוֹיסִיס
זַי הָאָט זִיךְ שְׁוִין נִישְׁתָּמָט וּוּמָעָן צֹ קְרִיגָּן, הָאָט זִיךְ שְׁוִין
נִישְׁתָּ !

עוֹלָם הָאָט זִיךְ צְעַרְקָתְט. דָעַר שְׁלִיטָן אַיְן שְׁטִינְזָן גַּעֲפְּלִיבְּן
נִישְׁתָּ וּוּמִיט פָּוֹן יְעַנְעָם אָרְטָן, וּוּאָוּטוּבֶע אַיְן גַּעֲלָעָגָן.
דָעַר אַגְּנָעַפְּעַלְצָטָר גּוֹי, צְוֹזָעָמָעָן מִיט נַאָך אַגּוֹי, זְעַנְעָן
אוּרִיסְגָּעַרְקָאָכְן פָּוֹן שְׁלִיטָן. אַיְגָעָנָעָר הָאָט זִיךְ אַרְאַפְּגָעַבְּוִוִּין צֹ
טוּבָעָן אַוְן גַּוּוֹאָרְטָשָׁעָט :

— פְּשָׁאַקְרָעָוּוּ! נִיעַ מַאְגָלָא טָא וְאַטְשָׁעַקָּאָטָשׁ !

— נִיעַ מִיאַלְאָטָשָׁסָוּ... — הָאָט זִיךְ פָּוֹן עוֹלָם וּוּרְגַּעַנְטָפְּעָרָט.

— נִיעַ גַּאֲדָאָטָשׁ טָמָו! — הָאָט זִיךְ דָעַר גּוֹי גַּעֲבִיזְוּעָרָט.

דִּי מַאְמָע אַיְזָאָשׁוּלְטָן נְעַנְעָן נְעַנְעָן אִים. זַי הָאָט אַיְם

עַפְּעָס גַּעֲזָאָגָט. עַד הָאָט שְׁטִילְיָ גַּעֲשָׁקְלָט מִיטָּן קָאָפְּ.

דָעַרְנוֹאָל הָאָפָּן בִּיְדָע גּוֹיִים אַוְנְטָרְגָּעָהָיִבָּן טְוִיְּבָעָן פָּוֹן

שְׁנִיִּי. אַיְצָט הָאָט טוּבֶע גַּעַהָאָט אַ וּוּיִסְטָ פְּנִים. זַי הָאָט גַּעַהָאָלְטָן

דִּי אַוְיָגָן פָּאַרְמָאָכָט. זַי הָאָט נִישְׁתָּמָט גַּעַשְׁרִיגָּן. מַעַן הָאָט זִיךְ צְרוֹגָעָ-

דָעָקָט, אַרְוָמְגָעְוִוִּיקָאָט אַוְן אַרְוָמְגָעְלִיִּיָּגָט מִיט שְׁטוּרָוִי.

צְוִוִּישָׁן עַולְמָהָאָט מַעַן גַּעַבְּרוּמָט. זַי מִיר זְעַנְעָן דָעַרְגָּאָגָ-

גָּעָן אַפְּגָעְדִּיסְעָנָעָ שְׁטִיקָעָר קְרַעְכְּלָעָר, הַאלְפָעָ קּוֹלוֹת :

— סְמֻמוֹר ?
— טוֹיט...
— אַ יְוָנָגָל ?
— אַ מִּידָּל ?

אַ פְּרָעָם דָּעַר סְטְרָאֶזְשָׁנִיק, אַ גַּעֲקוּמָעָנָעָר פּוֹן דָּעַר צְעַנְטָפָר
גָּסָס, הָאָט זִיךְ אַוּוּקָגָעָזָצָט צְוִיפִּסְנוֹס פּוֹן שְׁלִיטָן, אַזְוֵי וּאַמְּפָל
מִין מַאְמָע, וּעַן מִן הָאָט גַּעֲכָפָט אִיר מְשָׁהָן אִין שְׁפִיטָלָאָרִין.
אִיצְטָא אַזְוֵי דִּי מַאְמָע נַעֲגָנָגָעָן אִין אַ זִּיטָּ. בֵּי דִי אַיְזָעָרָעָע
שְׁטָאָכָעָטָן פּוֹן דָּעַר שְׁוֹל הָאָט זִיךְ גַּעֲשָׁאָרָט. אַיְגָעָן אַלְיָין, אַזְוֵי
רַיְיָולָעָן אַיְתָשָׁע-בְּיִקְּסָט. מִיר הָאָט זִיךְ אַוְיסָגָעוֹזָין, אַזְוֵי אִיצְטָגָיָט
נִישְׁטָא דִי מַאְמָע, נַאֲרָעָמָע שְׁטוּפָט זִיךְ
דָּעַר שְׁלִיטָן הָאָט גַּעֲרִירָת. שְׁטִיקָעָר רַוִּיטָעָר שְׁנִי הָאָבָן זִיךְ
אַפְּגָעָזָצָט אַוִּיכְ דִי בַּיְגָוָונָס. אַיבָּעָר דָּעַר שְׁוֹל אַזְוֵי גַּעֲשָׁתָאָגָעָן
אַזְוֵי אַנְגָּעָלָאַפְּעָנוֹר וּאַזְקָנוֹן, אַשְׁוֹוָאָרָצָעָר, אַזְוֵי וּוֹי פּוֹן גַּעֲזָעָט
בְּלוּט.

קָאָפָּרְטָלְאָדָאָבָּאָצָן

וַיְיַבְּעַנְוּ הָאָט מִן אַוּוּקָגָעָפִירָט אִין גּוֹיָאִישָׁן שְׁפִיטָלָאָרִין. אִין
אַיְגָעָנָעָם שְׁפִיטָלָאָרִין, הַינְטָעָר וּוּלְכָן אַיךְ בֵּין אַמְּפָל,
אַזְוֵי וּוּנְטָעָרְדִּיקָן אַוְפָּדָעָרְגָּאָכָט, שִׁיעָר נִשְׁטָאָפָּרְפָּרוּרָן גַּעֲוָאָרָן
אַזְוֵי מִן הָאָט מִיךְ גַּעֲמָוֹת כַּפְּנֵן צְוֵי דָּעַר בַּאֲבָעָן אִין שְׁטִיטָלָאָרִין.

אַזְוֵי דָּאַזְיָקָנוֹן שְׁפִיטָלָאָל פִּירָט מִן אַרְיָין קְרָאָגָקָע דָּוָרָךְ 8
רוֹאַת טּוּעָר. יְוּדָעָן זָגָן, אַזְוֵי דָוָרָךְ דָעָם אַיְגָעָנָעָם טּוּעָר גִּינְזָן

שווין די קראנקע צוריק נישט אַרוֹיט. נאָר מען פִּירֶט זַיִן טוּיטער-הַיִּיט, דָּוֹרְכָּן שְׂוֹאָרְצָן טּוּיעָר, אֵין דָעֵר קָאָזְשָׁעָנִיצְעָר גָּסֶס אַרְיִין. אַ גָּאנְצָע וּוְאָךְ קוֹקָן די לאָגָע שְׁפִיטָאָל-פָּעָנְסְטָעָר אוּמָּךְ דָעֵר גָּסֶס אַרוֹיט מִיט אַ וּוִיסְעָר, אַפְּגָנְהַעַתְּעָנְדָר שְׁטִילְקִיִּיט.

אמְפָּל קָוְמָט צַוְּגִין אַ גּוּיְעָלָע מִיט אַ קְוִיבְּצָרֶל עַסְּנָ אָוֹן וְאָרְטָט אָפְּט אַ הַלְּבָן טָאגָ, בֵּין מעַן גַּעֲמַט עַס פָּונְ אַיְרָ צָהָג אַמְּפָּל שְׁלַאְגָּט זַיִן אַ פּוּוֹרְטָעָה הַיְּנָטוּעָרָן פָּאָרְקָאָן קָאָפְּ אָן וּוְאָטָן אָוֹן פָּאָרְגִּיִּיט זַיִן מִיט אַ גְּרוּוּס גּוּוּיִינְגָּרְרִי, אָוֹן נאָר אַמְּפָּל שְׁטִיטָט אַ גּוּיְאִישָׁעָר מָאנְטְּפִילְלָה מִיט קִינְדָּעָר אָוֹן בָּעַט זַיִן, מעַן זַאְל אִם אַרְיִינְגְּלָאָזָן צָוְם קְרָאָנְקָן וּוִיְּבָ.

נאָר אָוֹעָס קָוְמָט זְוּנְטָאָגָ, אַדְעָר אַזְיִי אַ חַגָּא-טָאגָ, וּוּרְעָן דִּי וּוִיסְעָר, שְׁטִילְלָעָ פָּעָנְסְטָעָר בָּאוֹעָצָט אָוֹן בָּאַשְׁטָעַלְלָט מִיט קְרָאָנְקָעָ שִׁיקְסָעָ. זַיִן שְׁמוּעָן זַיִן אַיְבָּעָר, דִּי שִׁיקְסָעָ, דָוְרָקָן אַיְבָּרְוּוּנְיִקָּעָן אָוֹן דָוְרָקָן הַאַנְטָ-צִיִּיכָּס, מִיט דִי רֹסְיָעָ וּלְגָנָעָר, וּוּאָס פָּאָרְדִּיִּיסָּן דִּי קָעָפְּ אַרוֹיף צַוְּגִין אַ פָּעָנְסְטָעָר אָוֹן שְׁפִיעָן דִּי סְעִימְעַטְּשָׁקָעָט-שְׁאָלָן דָוְרָקָן דִּי וּוּגְקָלָעָן פָּונְ מַוְיל.

אוּפְּ שְׁטוּסָ-לְשׁוֹן זְוִילְלָט מעַן זַיִן, אוּפְּ שְׁטוּסָ-לְשׁוֹן מַאֲכָתָם מעַן חַזְקָה, מעַן וּוּיְוָתָ פְּיִיגָּן, מעַן בָּלְעָזָלְט אַרוֹיסָט דִּי צָוָגָג. אָוֹן גַּעַפְּלָט וּוּמְעָן פָּונְ דִי קְרָאָנְקָעָ שִׁיקְסָעָ — דָרְיִיט זַיִן אוּסָט אָוֹן דָעַקְטָ אָפְּ אַ וּוּיְיכָן, גַּרְוִיטָן הַנְּמָנָן אָוֹן דִי שְׁוִיבָן אַרְיִין. דִי זְעַלְגָּר אוּפְּ דָעֵר גָּסֶס צְשִׁיטָן זַיִן מִיט אַ צְעַשְׁפְּרִיטָה, אַגְּגָעְפְּרָעָסָן גַּעַלְעַכְתָּרָה. עַס הוּיְבָן זַיִן אָן שִׁיטָן אַרוֹיף דְּרִיְ-גַּאֲרְדִּיקָעָ, רָוְ-סִישָׁע גַּבּוֹל-פָּה-רְיִידָה. מעַן אִיזָּוּ נִישְׁתָּוּ יְזָאָ מִיט בְּלִיזָּוּ רְיִידָה, נאָר מעַן וּוּיְוָתָ צְוִירָקָן זְעַלְגָּרְיִישָׁעָ הַיְּנָטוּסָמָן מִיט אַנְדָּרָעָרָזָן זְעַלְגָּרְיִישָׁעָ מִיאָסְקִיְּטָן.

מיַידָּן טָאָקָעָ יְזָדָן אוּסָט, אִין דִי זְוַנְטָאָגְדִּיקָעָ טָעָג, דָאָס גּוּיִּים אַיְשָׁעָ שְׁפִיטָאָל. זַיִן הַאָבָּן סָתָם נִישְׁתָּוּ לִיבָּ דָאָס דָאָזְיקָעָ שְׁפִיטָאָל. דָאָס — זַאְגָּן יְזָדָן — שְׁעַכְתָּ מִעַן אָוֹן מִעַן קוּילְעָט אָוֹן מִעַן הַאָטָאָפְּלָוְדָן נִישְׁתָּפָר וּוּמְעָן זַיִן צַוְּגָאָלְעָזְוָעָן. זַיִן הַאָבָּן מַוְאָרָה, דִי יְזָדָן, נִשְׁתָּפָר אַזְוִי פָּאָר דִי קְרָאָנְקָעָ שִׁיקְסָעָ אָוֹן פָּאָרְן שְׂוֹאָרְצָן טּוּיעָר, וּוּפָאָר קָאָשִׁיכְקָעָלָיְהָ דָאָקְטָאָר, וּוּאָס הַאָט אַ הָרָץ פָּונְ אַ טָּפְטָעָר אָוֹן אַ לְּיָאָדָעָ-וּוּאָס הַיִּסְטָט עַר שְׁנִידָן.

- אַ קִיְילָעַר - זָאגָן יַידָּן - אַיְזָן עַר, דָּעַר קָאַשִּׁיצְקִי דָּקָךְ
צָאלָר. אַ בּוֹיךְ-שְׁנִיְידָעַר.

אַיְזָן מִיר טָאַקָּע אַ גְּרוּיסָע וּוַיִּטָּאָג, וּמַעַן הַאֲט אַפְּגָעָפִירְט
טוּבְעָן אַיְן יַעֲנָם שְׁפִיטָאָל אַרְיִין, צָומָ בּוֹיךְ-שְׁנִיְידָעַר קָאַשִּׁיצְקִי.
אַלְיִין, פָּונְ גּוֹטָן וּוְלִין, וּוְאַלְטָן זִיךְרָ טְוִיבָעָ קִינְמָאָל נִישָׁט
עַלְאָגָות פִּירָן אַחֲהַן צָומָ מְלָאָקָ-הַמּוֹת קָאַשִּׁיצְקִי. אַיצְט אַבְּעָר, אַז
ס' אַיְזָן מִיט אַיר, נַעֲבָעַן, גַּעֲשָׁעַן אַזְאָ אַוְיסְטָעָרְלִישָׁ אַוְמְגָלִיק, מַזְוָן זַי
דִּירָט לְגִינְן אַזְוָן וּוְאַרְטָן, אַזְעַר, קָאַשִּׁיצְקִי, זַאַל זַי צַעַשְׁנִיְידָן אַזְוָן
מַזְוָן זַאַל זַי אַרְוִיסְפִּירָן דּוּרְכָן שְׁוֹאַרְצָן טּוּיָּעָר.
וּזְעַר וּוַיִּסְטָן, צִי מַעַן הַאֲט זַי שְׂוִין, חַלְילָה, נִישָׁט
אַרְוִיסְגָּעָפִירְט.

אַיְזָן דַּי פְּעַנְסְטָעָר הַאֲט מַעַן טְוִיבָעָן נִישָׁט גְּעוֹזָעָן, נִישָׁט זָנוֹן-
צָאנָן אַזְוָן נִישָׁט קִינְמָאָל נִישָׁט. צִוְּ אַיר הַאֲט מַעַן נִישָׁט אַרְוִיסְגָּעָ-
שְׁרִיגָּן אַזְוָן נִישָׁט אַרְיוֹפְּגָעָרְעָדָט. אַיר הַאֲט מַעַן קִיןְזָן קוּבָּעָרְלָעָד
אַיְטָעָן נִישָׁט גַּעַטְרָאָגָן. קִינְגָּעָר אַיְזָן נִישָׁט גַּעַקְוּמָעָן, קִינְגָּעָר הַאֲט
זַי נִישָׁט גַּעַפְרָעָגָט אַוְיָף אַיר.

די מַאְמָע אַיְזָן פָּונְ יַעֲנָם שְׁבַת אַזְעָרְמָגָעָגָגָעָן מִיט
אַ שְׁוֹאַרְצָן פְּנִים. זַי הַאֲט אַינְגָּאנְצָן אַיְפָגְהָעָרָט צַוְּ רָעָדָן, אַיְפָגְעָ-
הָעָרָט צִוְּ גִּינְן צִוְּ שְׁכָנִים אַזְוָן נִישָׁט פָּאַרְעָנְדִיקָט דַּי טְרִוְיָרִיקָע
פָּאַסְיָרָוָגָן פָּונְ דָּעַר אַוְמְשָׁלְדִיקָעָר קָאַרְאַלְיָעָן.

אוּפְּטָן טָاطָן הַאֲט דַּי מַאְמָע, אַזְוָן זַי מַוְרָא גַּהְהָאָט צַוְּ
קוּקָן. פָּונְ צִיְּטָן צִוְּ צִיְּטָן הַאֲט זַי נַאֲרָ גַּעַכְאָפָט אַ זְּיִיטִיקָן בְּלִיךְ
אוּפְּטָן אַיְטָן. אַיְזָן דְּזָ�יְקָן בְּלִיךְ אַיְזָן תָּמִיד גַּעַלְעָגָן אַ צְּעַדְרָקָעָנָעָן
פָּאַרְחוֹדְשָׁטְקִיטָן, אַמְּנִין טְוִיטָן-שְׁרָעָקָן פָּאַרְ דָּעָם, זַאַס מַזְוָן קוּמָעָן.
— וּוַיִּסְטָן עַר גַּאֲרָנִישָׁט, לְזִיּוּרָן — הַאֲט דָּעַר בְּלִיךְ גַּעַ-
פְּרָעָגָט אַזְוָן גַּעַוְאָרָט, דָּעַר טָاطָעָן זַאַל זִיךְרָ אַוְיָופְּוָעָקָן פָּונְ זַיְן
טוּבְּקִיטָן, פָּונְ זַיְן נִישָׁט הַ-זַּיְן.

דָּעַר טָاطָעָן, זַעַט אַוְיָיט, הַאֲט נַאֲרָ טָאַקָּע גַּאֲרָנִישָׁט גַּעַוְאָוָסָט
עַר אַזְעַלְאָפָן שְׁוֹעָרָדָר וּוּאַלְעָמָאָל. עַר הַאֲט גַּעַשְׁנָאָרְכָט הַעַ-
כָּעָר, וּוּאַלְעָמָאָל.

אַזְעַר אַיְזָן אַהֲיִימְגַּעַקְוּמָעָן אַוְיָפְּדָעָרְגָּאָכָט אַ מִידָּעָר, אַ גַּעַ-
פְּרִוְיָרָעָנָעָר, הַאֲט דַּי מַאְמָע אַיְט דּוּרְלָאָגָגָט דַּי וּוּטְשָׁעָרָעָן וּזְאָסָן

ニיכער. זי איזו נישט געזעסן מיט אים צווארען בי איזין טיש, יישט געפֿרעהט זיך, ווי סאייז אים דאָרט הײַנט דערגאנגען איזן דאָרט.

סְדוּב אָז זִי גַּעֲזָעֵסֶן אִין קִיךְ... זִי הָאָט זִיךְ גַּעֲפָרָעֵט דָּאָרט בַּיִם קוֹיְמָעַן, גַּעוֹאַשָּׁן דַּי טָעַפְּ, אוֹיְסָגְעַשׂ וּוּנְקָט זַיְצָו עַטְלָעַכְעַ מְפַל בֵּין דַּעַר טַאַטָּה הָאָט גַּעֲנוֹמָעַן דַּרְמִילָעַן מִיט אַ שְׁוּעָר-גַּעַז וּוּנְקָנוּמָעַם קָאָפְּ. דַּאַמְּאָלָס עַרְשָׁתְּ הָאָט זַי אַרְאָפְּגָעָרוּמָט פּוֹן טִיש אִין גַּעֲשָׁאָקָלָט דֻּעַם טָאַטָּן בַּי אַן אַקְסָטְסָ.

— לִיְזָעַר, גַּיִי, לִיְגַּדְיךְ, גַּיִי...

אַבְּעָר ווי לאָנג אִין דַּעַר שִׁיעָר נִישְׁט צַו ווִיסְׁן ? מַן-הַסְּתָמֵם. מַעַסְטָנְדִּיק מִיט דַּי הָעַנְטָן דַּי סְטוּגָעָס הַיִּי, אַדְעָר אַרְוּמְקִינְדִּיק צְוּוַיְשָׁן דַּי פּוֹרְלָעַן אוּיפְּנָן מַארָק, אִין צַו זַיְינָן טִיבְּלָעַכְקִיט דַּעַר-גַּאנְגָּעַן עַפְּעַס אַ שְׁאָרָךְ. אַפְּשָׁר הָאָט אַ שְׁלָעַכְטָרָעָמָעַן, אַ שְׁוֹנוֹאָ אַרְיִינְגָּעַשְׁרוּגָן דֻּעַם טָאַטָּן אִין אוּיְעָר אַרְיִין דַּי פִּינְסְטָרָעָר בְּשְׂרוֹהָ אַפְּשָׁר הָאָפְּן דַּי ווִינְטָן אִין פְּעַלְלָג גַּעֲבָרָעָגָט אִים אַ גְּרוּס פּוֹן זַיְינָן טְאַכְטָרָעָר אִין גַּוְיָיְשָׁן שְׁפִיטָאָל ?

עַר הָאָט עַס אָנוֹ נִישְׁט גַּעֲזָגָט. נַאֲר אַיְנָמָאָל אִין עַר אַהֲיִמְגָעְקוּמָעַן תְּחִילָת נַאֲכָט. עַר אִיזוֹ נִישְׁט גַּעֲגָנָגָעָן, ווי אַלְעַמָּאָל פְּאַמְּעַלְעַן אוֹן שְׁוּעָר, ווי סְגִיאַעַן אַלְעַז יְעַנְזָעָמָעָשָׁן, וואָס הָאָפְּן אָז טָוּן מִיט פּוּיְעָרָן אִין מִיט פְּעַלְלָה, נַאֲר עַר אִיזוֹ אַרְיִינְגָּעַפְּאָלָן.

סְפָנִים צְעַטְרָאָגָן, דַּי בָּאָרְד צְעַקְנוּדְעָרָט, אַזְוִי ווי עַר ווּאַלְעַט גַּעֲשָׁלָאָפְּן אוֹיְף אִיר. סְמוּיל — קִילְעָכְדִּיק גַּעֲפָנָט. נִישְׁט אַנְדָּעָרָש נַאֲר דַּי פִּינְסְטָרָעָר בְּשְׂרוֹהָ אִיזוֹ אִים אַרְיִין אִין מוֹלִין אוֹן עַר קָאָן עַט גַּישְׁט פָּאָרָמָאָקָן. דַּאָס קָעָזָן-זַעַקְלָן פּוֹן דַּעַר, "בָּאָנְדָעָ", וואָס זַיְינָן טְאַכְטָרָעָר בַּיְלָעָה הָאָט אִים אַמְּאָלָג גַּעֲשִׁיקָט מִיט יְאָרָמָע בְּעַל-עֲגָלָה, אִיזוֹ אִים אַיְצָט אַרְאָפְּגָעַפְּאָלָן פּוֹן קָאָפְּ, ווי אַ מִיד, אַיְבָּעָרִיךְ אַבְּרָ. דַּאָס פְּלִוְישָׁעָנָעָה הַיְלָל אִיזוֹ גַּעֲשָׁטָאָגָעָן בְּהַלְהָדִיק פָּאָרָוָקָט אוֹיְף אַ זִּיטְטָ.

די מַעַמָּע אִיז, גַּרְאָד אִין יְעַנְזָר מִינּוֹת, גַּעֲזָעָס בַּיִם נַאֲפָט-לַעֲמָפְּל אִין פָּאָרָאָכָטָן אַ הַעֲמָה. אָז דַּי טִיר הָאָט זַיךְ אַזְוִי גַּעַז-גַּעַבָּן אַ רְוֵק אַזְוִי אִין דֻעַם טָאַטָּן לַאֲנָגָעָר שָׁאָטָן אִין גַּעֲפָלָן בַּיִם אַ שְׁטִיק אִין שְׁטוּב אַרְיִין, הָאָט דַּי מַעַמָּע, זַעַט אַוְיסָ, גַּלְיָר

או דאס האט אים די פינסטערע בשורה עפערענgett איזוי צו טראןן. זי האט פלווצילינג א כאָפ געטונ א פינגעער צום מוויל, א נאג געטונ און האסטיק אויפגעשטעלט זיך מיטן העמד אַנְיָן דָּאָר בָּאוֹט

דעם טאטנס גראיטע, בלוייע וויסלעכטסער האבן איצט געהאט
דרויטע אדרדרלעך אין די ווינקלען. די מאמע אין געתטאנגען פאר
איים א געביגענען, געמַרְוָגֶעָט מיט די אויגן, איזוי ווי נישט טויבע
וואוילט שולדייך געווען, נאר זי טאקע, די מאמע אלײַין.

ארודיסגעךערעכצעט – קומ נאר אויף א מינוט...
פרימעט – האט דער טאטעה מיט א שווערן אטעם

- ווֹאָס אַיְזָ גַּשְׁעָן, לִיּוֹעֶר?
- קָומָ נָאָר אַוִּיכָּ אַמִּינָּות.

עד האט זי אריינגעפערט אין קיר ארין. דאס העמד, וואס
די מאמע האט געהאלטן אין פארויכטן. האט זיך נאכגעשלעפט
מייט אין ארבַּל ארכַּט, אווי ווי אין איברגעדרייטע האנט פון
א פארכולשטען מענטש.

זוי האבן צועגעלענט דיע טיר. אין קיך אריין האב איך
נישט געהאט קיין מוט מיטציגין. בין איך צועגעפאַן צו דער
האלֶּבֶּ-אָפְּגָעַלְּעַנְּטָעַר טיר און אוֹרְפָּגָעַשְׁטָעַלְּט סְפָּנִים. קיין רײַיד
זונען צו מיר נישט דער גאנגען, כי האב נאָר געהרט אָן אַנגָעַ
צְיַוְּגָעַנְּעַם, סְפָּנְדִּיקָן אַטְעַם. סְחָאַט זיך מיר אוֹסְגָּעוֹזִין, אָנוֹ דָּרְטָט
אין קיך קָנָעַט מעַן גְּרוֹסִע שְׁטִיקָעַר טִיגַּג אָנוֹ מעַן וּוּאָרְפַּט זַיִּי.
אוֹיפֵּךְ דָּרְטָט אַגְּלָאָגָע.

גערדיישט צוישן פאפר.

- שא ליזער, רעד גארנישט...

— צ'אָל נישט רעדן, זאָל אַיך נישט? — פֿאַרדזשעט זיך
דער טאָטע מיט או ענג קול.

מִיר איז אויסגעקמען, איז דער טאטע פֿאַרקייכט זיך דאָרטן
אוֹן מעַן דאָרְךָ אַרְגִּינְזִיפָּן אַיִם דער מִינְטָעָרָן.
כְּהֵבֶב מִיר אַינְגַּשְׁתָּעַלְתָּ, אַפְגָּעַלְעַנְטָ בְּרִיטָעָרָדָי טִיר
אוֹן אַרְיִינְגְּעָקוּטָ.

דער טاطע איז געתטאנען אינמיין קיך מיט געלימטע,
אראָפֿגֿעָלָאָזְטָעַ הענט. אָזְיַי גְּרוּיס אָזְן לְאָנֶג זְעָנוּן דָּעַם טָאָטָנָס
הענט קִיְּנָמָלָן נִישְׁתְּ גְּעוּוֹן. דֵּי מָאָמָע פְּאָרָעָת זִיךְ אֲרוֹת אִים,
אָזְיַי וַיְיַי אַקְרָאָקָן. מִיט וּאָרְפָּנְדִּיקָעַ הענט צִיטַזְיַי אַים אַרְאָפְּ
די "בָּאָנְדָּעַ" פּוֹן דִּי אַקְסָלָעָן. עַר שְׁטָרָט אִיר נִשְׁתְּ.
זַיְינְקָאָפְּ בּוֹיְגַט זִיךְ וּוְאָס אַמְּאָלָן מַעַר אַרְאָפְּ צַוְּ דָּעַר עַדְך. נִשְׁתְּ אַנְדָּרָשָׁ
נַּאֲרָ דָּעַר טָאָטָע אַזְן שְׁלָאָפְּ גְּעוּוֹאָרָן. אַטְזַט וּמַט אַים טָאָקָעַ דֵּי
מָאָמָע אָזְן אָונְטָעָרָן אַרְעָם אַוְן פִּירָט אַים גַּעַלְאָסָן אַרְיַין אַיְן שְׁטוּבָ.
זַיְינְקָאָפְּ אַיְם אַזְוּעָק בִּים טִישָׁ. עַר בְּלִיבְט וִיצְנְ שְׂטִיףָ, קָאָלָט,
אָזְיַי וַיְיַי אַוִּיסְגַּעַגָּסָן פּוֹן גְּלָאָגָן. דֵּי מַאָמָע בְּרַעַנְגָּט גִּיךְ אַרְיַין פּוֹן
קִיךְ אַקוֹּאָרָט וּוְאָסָרָט מִיט אַשִּׁיסָּל.

— נָא, וַיְאָשְׁ דִּיךְ, לִיְזָעַר — רַעַד וַיְאָזְיַי שְׁטִיל, פּוֹנְקָט וַיְיַי
זַיְינְקָאָפְּ גְּעוּהָאָט טְרָעָרָן אַיְן הַאָלָזָן — כִּיהָאָפְּ גַּעַקָּאָכְטָ לְעַבְרָרָ מִיט
קָאָרְטָאָפְּלִיעָס.

אָפְּעָרָ דָּעַר טָאָטָע, זַגְּטָ אֹוִיס, הַעֲרָטָ נִשְׁתְּ, אָדָעָר פְּאָרְשְׁטִיטָ
נִשְׁתְּ, וּוְאָסָ מַעַן וּוְילָ פּוֹן אִים.
— נָא, וַיְאָשְׁ דִּיךְ שְׁוִין. סְעַטָּן וּוּרָטָ דָּאָרָ אַיְבָּרָעָגָן,
שְׁתָאָנוּן.

דָּעַם טָאָטָנָס הַעַנְטָ צִיטְרָן, דָּאָס וּוּסָעָרָ פּוֹן דָּעַר קוֹוָאָרָט
גִּיטָּט זִיךְ אַרְיַיְבָּרָ אַיְבָּרָ דָּעַר שִׁיסָּל. דֵּי מָאָמָע בְּרַעַנְגָּט אַרְיַין דֵּי
שְׁוּאָרָץ-צְוּגָּעָבְרִוְינְטָעָ לְעַבְרָרָ מִיט דֵּי צְוּגָּעָרִיְשָׁטָעָ קָאָרְטָאָפְּלָ.
אַיְבָּרָ דָּעַר שְׁטוּבָ צְעַטְרָאָגָט זִיךְ אַזְוּעָק-וּוּאָרָעָמָעָר רִיחָ. דָעַר
טָאָטָעָ פְּרוּוֹתָ עָסָן. עַר קִיְּעָטָ פְּאָמָעָלָעָךְ, לְאָגָג אָזְן מִיט שְׁטִיעָנְדִּיָּהָ.
קָעָ אַוִּיגָן קָוְקָט עַר אַיְן פְּלָעָמָל אַרְיַין פּוֹן לְעַמְפָּלָ.

מִיטְאָמָלָן בְּלִיבְטָ דָעַם טָאָטָנָס לְעַפְּלָ שְׂטִיףָ אַיְן דֵּי צְעָרִיָּה
בְּגָנָעָ קָאָרְטָאָפְּלָ.

דֵּי מָאָמָע, וּוְאָסָ הָאָטָ וּוְידָעָר גְּעַנְמָעָן סְהָעָדָ צַיְּ פְּאָרְדִּיכְטָן
אָזְן נִשְׁתְּ אַרְאָפֿגֿעָלָאָטָ דֻּרְבְּיַיְ קִיְּן אַוִּיגָן פּוֹן טָאָטָנָס פְּנִים, הָאָטָ
אוּיכְגַּעַצְאָפְּלָט, וַיְיַי אַחֲן:

— וּוְאָסָ טָוָט זִיךְ מִיטָּ דִּיךְ, לִיְזָעַר! פְּאָרוֹוָאָס עַסְטוּ נִשְׁתְּ
פְּאָרוֹוָאָס?

אָפְּעָרָ דָּעַר טָאָטָעָ קָאָגָן זִיךְ מַעַר צָוָם עָסָן גְּנִישְׁתְּ צּוּרִירָן.

אַיִגָּאנְצָן אֲוֹעֵךְ, אֲזֹוִי וְאַנְ אָונְטֶעֶרֶגֶעֶשְׁנִין בּוֹימֶל.

דעם טאנטנס קאָפּ פֿאַלְט אָוִיךְ עַפְסָ אָוֹעֵק אַין אֶזְיִיט.
 אלֶtz אַין שְׁטוּבּ, דָאַכְט זִיךְ, בּוֹיגְט זִיךְ אֲזֹויִ אָוֹעֵק אַין
 אֶזְיִיט, אֲפִילְיוֹ דָאָס פְּלָעָמָל פּוֹן לְעַמְפָּל שְׂרוּמְפָּט זִיךְ אָוִיךְ אַיְינְ-
 אַיְיבָּר דָעַר שְׂוֹאוֹרְץ-פֿאַרְבְּרוֹנְטָעַר לְעַבְעַר פְּאַרְצִיט זִיךְ אֶגְרִינְלָעַ-
 גּוּרְגִּינְאַלְטָה הַיְיִיט.

אייז פון יונעם אויפערנאנטן אין האָפֶאָג אַיר דעם טַאטָן שוין
אנדעָרְשָׁן נִישְׁתָּן גַּעֲזָעָן, וּוֹי נַאֲרָמִיט אַ גַּעֲזָעָן קָאָפֶן. וּוֹאָס
מעָרְדָּע קָאָפֶן אייז אַרְאָפְּנָעָפְּלָן, מַעַרְדָּהָבָן זִיךְיַּד אַקְסָלָעָן
אוֹיְפָעָהָוִיבָן.

עד האט אנגעהויבן רעדן שטילעэр. גיין שטילעэр אוין עטן
גאר-גאר פאמעלעך.

טוביין חאט מען א גאנצע צייט נישט געזען. מען האט
נישט גערעדט וועגן איר. פארגעטן געווארן ביי אונז אין שטוב.
בלויו יאנקל יארמע בעל-עללהס, דער חבר מינער, האט מין
אַריינגענומען אַינטמאָל אין אויסגעוואָרערעטען שטורי פון זיין
טאָטנס אַמְבִּיבָס אָונֵן מיט אַ הייס קול, וואָס אַיז אַיט געגאנגען
ニישט פון האָג, נאָר פון גאנצן לײַב, האט ער מיר אַריינגעָא-
טעט גילד אין פנים אַריין:

— הָאָסֵט אַלְיִין גָּזֹעַן ? מִיט דִּינָע אַיִיגָעַן אוּיגָן ?

- יא, מיט מלינע אייגענע אויגן.

— אין שבוי אריין, זאגסטו?

— אין שבוי אריין.

— ווֹי אָזְוֵי הַאָט עַס אֲוִיסְגָּעָזָעַן ?

כ'האָפַע אִים נִישְׁתַּגְעָוָאָסֶט, וּוֹאָס צְוֵי עַנְטַפְרָעָן. כ'האָפַע אִים,
איינְגַנְטַלְעַד, נִישְׁתַּגְעָוָאָלַט עַנְטַפְרָעָן. וּוֹאָס דָאָרָף עַר וּוַיסְן, וּוַיְיַזְרָעָל
אוֹזְיַי ס'הָאָט אוֹסְגַעְזָעָן ? וּוֹאָס אַיְזַיְין עַסְק ? וּוֹאָס מִישְׁתַּגְעָעָן ?
צְוֵי אַוְנוֹעָר טַוְיבָּעָן ?

ער האט מיר צוגעןאָגוט, אָז דער טאטע זינער וועט מיך
מייטנעמען אין אַמניבוס בין צו דער קראָעטשמע.
אָפֶער דָּקְסְמָאָל בֵּין אַיך אִם מוחָל געווען די "יאָזָע" אָז
זאל ער מיך געמאָך לאָז.
איו שווין. אויס מיט טויבען. אַיר נאָמען הענgett אויף די
ווענט פֿון אָונְזָעָר שטوب. ער ליגט אָין די פֿאָרטְּאָכְטָע, מִידָּע אָוִינָן
פֿון טָאָטָן, אָין דער מאָמעס צְזָאָמָעָנָגָעָנָרָעָוָעָטָע לִיפָּן, אָין
מיין צְהָיצָן, צְעַטְּרָאָגָעָנָט דָּמִין. אָפֶער דָּעָן רָעָדָט מָעָן
ニישט וועגן טויבען. נישט טאָטָע-מָאָמָע, נישט יאנְקָל, נישט קִינְגָּרָע
אַישָׁט.

לְאַפְּרִילְעָמָן

אָזָע- אָזָע מָעָן בִּיסְלָעְכּוֹיָז אַיבְּרָעְגָּעְקָוּמָעָן דָּעָט וַיְגַטְּעָל. די
נעכְט זעגען געווֹאָרָן קִידְצָעָר. די באֲגִינְעָנָס זעגען אוֹיפְּגָעָ-
שְׂטָאָגָעָנָן. פֿאָרְדוֹיְטָלְטָע אָזָע אַוְיסְגָּעְוָאָרָעָמָטָע. אָזָע גַּבְּרִישָׁע הַיּוֹעָר
הָאָט מָעָן שָׁוִין גַּעַנוּמָעָן עַפְּנָעָנָן פֿעַנְסָטָעָר, פֿוֹצָן שָׁוְיבָּן.
סְּהָאָט אָשְׁמָעָק גַּעַטָּוּן מִיט אָזְרָעָמָע וּזְסָעָרָן. מִיט גַּעַלְופָּן.
טָעָרָט בְּעַטְגָּוּוֹאָגָט.

אָפְּנִילְיוּ בְּיִ סִימָע-יְוָסְפָּן אָזָע חַדְרָה האָט מָעָן אַיך גַּעַשְׁפִּיטָט,
אוֹעַס גַּיִיט צַו זְמָעָר. ער האָט אַנְגָּעָהוֹיְבָן פֿאָרְטִּיְתָשָׁן מִיט אָוָנוֹ
די מִגְּלָה. הַמְּנָסֶץ צָעַן בְּנִים האָבָן וַיְךָ שָׁוִין גַּעַבְּאָמְבָלָט אוֹיף דָּעָר
תְּלִיהָ, וַיְךָ דִּין הַעֲרִינָגָה. מְרָדְכִּי הַצְּדִיק אָזָע אַרוֹמָגָעָנָגָעָן, וַיְךָ
אָשְׁרָה, אָזָע קִיְּזָעְרָלְעָכָן פֿאָלָאָצָן אָזָע גַּוטָּס גַּעַטָּוּן יְוָדָן. אָזָע
אַסְתָּרָה הַמְּלָכָת אָזָע וַיְךָ אַלְעַגְּנָאָכָן גַּעַשְׁלָאָפָּן מִיטָּן מֶלֶךְ אַחֲשָׁוּרָושׁ.

זו יונער צייט האט זיך יאנקל, דער חבר מינער, צו
עפעס צוגעריתט. אלע אויפדרונגאכט איז ער ערגען-וואו נעלט
געוזארן, געזומט זיך לאנג און ערישט, ווען אלע אין זיין שטוב
זונען שווין געשלאפַן, און דאס שענקל מיט ברויט איזו געתטאָגען
פארשלאָסן — איז ער צוריינגעקומען.

מיר איז אינגעפַּאלן, איז יאנקל גרייט זיך צו אנטלייפַּט
סאייז אים שוין פָּאַרְמִיאָסֶט דֵּי שְׂטִיף-מְאֻמָּע זַיְנָע, ווֹאָס קְנוּיָפַּט
אַיִט, מִיטְן טָאָפַן, דַּעַם בָּעֵל-עֲלָה — ווֹיל ער עַוְּקָר זַיְנָע. אַז נִישְׁטָמַת,
וּאָלַט ער זיך דָּאָר נִשְׁטָמַת גַּעַהַטְן פָּאָר מִיר אַזְוָן וּאָלַט נִשְׁטָמַת
אַרוֹמוּגָעָאנְגָעַן מִיט אַזְוָן סּוֹד אַוְּפַּעַן פְּנוּיָם.

סְּאיַיְז מִיר אַשְׁאָד גַּעֲוָעַן יַאנְקָל. וּוּמְעָן הַאָב אַיְז דָּעַן
אַחֲזָק אַיִט? נָאָר אַז סְּאיַיְז גַּעֲוָעַן דֵּי פּוֹרִים-וּוֹאָר אַז גַּאַס
הַאָט שַׁוִּין גַּעַשְׁמַעַט מִיטְן המַן-טָאָפַן — הַאָט מִיךְ יַאנְקָל גַּעֲוָעַן
אוֹףְּ אַזְיִיט אַזְוָן אַיְנָגָעָרִימַט אַסּוֹד, אַז הַיְנָטִיקָן שְׁבַּת-צְוִ-גְּאָכָּטָס
וּוּעַט מַעַן אוֹףְּ יַאֲסָל צְאַלְעָלַט חַתּוֹנָה-סְּאָלָעַ פָּאָרְשְׁטָעַלְן מְכִירָה-
יְוֹסָף-שְׁפִּילַן, אַזְוָן אַז ער, יַאנְקָל, וּוּעַט זַיְנָע יוֹסָף הַצְּדִיק.

אַנְדָּעֶרֶש נִשְׁטָמַת, נָאָר יוֹסָף הַצְּדִיק. ער וּוּוִיסְט דָּעַן, וּוּי
יוֹסָף הַצְּדִיק הַאָט אַיְסָגָעַזְן? ער הַאָט דָּעַן אַ פְּתֻהָּת-פְּסִים? אַזְוָן

גָּלָאָט — וּוּי קוּמַת יַאנְקָל יַאֲרָמָעַ בָּעֵל-עֲלָהָס צוּ יוֹסָף הַצְּדִיק?
וְאָגָט יַאנְקָל, אַז מִיְּן קָאָפַּט זַאְל מִיר נִשְׁטָמַת דָּאָרָן. אַ פְּתֻהָּת-
פְּסִים הַאָט אַיִט אוֹיְפְּגָעָנִיט שְׁבַּע דֵּי נִיטָּאָרִין, זַי אַלְיִין, שְׁבַּע,
וּוּעַט אוֹיךְ פָּאָרְשְׁטָעַלְן. זַי וּוּעַט זַיְנָע, וְאָגָט ער, דֵּי מְאֻמָּעַ רְחַחַל,
אַזְוָן נָאָטָעַלְן בְּלַעַכְרָע וּוּעַט שְׁפִּילַן פָּאָר יַעֲקָב אַבְּינוֹ. הַעֲרָשָׁל
מִאָפָּס מִיטְן גַּעַלְן וּוּלְלָוְל וּזַיְנָע זַיְנָע פָּאָר רַאֲוּבָנָעַן
מִיטְן שְׁמַעְנוּנָעַן. סְּוּעַט זַיְנָע, וְאָגָט יַאנְקָל, אַ מְצָבָה. מִיעַט וּוּיְיַזְרָעָל
אַרְצִ-יְשְׁרָאֵל, פְּרָעה מֶלֶךְ מִצְרָיִם מִיטְן פְּלַשְׁתִּים אַזְוָן מִיטְן
רַבָּנוֹ.

עַד אַיְז דָּאָר, אַז יַאנְקָל אַיִז אַ נָּאָר אַזְוָן אַ גְּרוֹאָפְּעָר יְוָנָג
וּוּי קוּמַעַן דָּאָר אַהֲרֹן דֵּי פְּלַשְׁתִּים? אַזְוָן וּוֹאָס הַאָט דָּאָר אַזְוָן
מִשְׁהָ רַבָּנוֹ, אַז בְּסַךְ-הַבְּגָרָה, וּוּעַן יַעֲקָב אַבְּינוֹ הַאָט אַרְאָפְּגָעָנִידָעָר
קִין מִצְרָיִם, אַזְוָן דָּאָר מִשְׁהָ רַבָּנוֹ נָאָר אַיְנָגָעַן נִשְׁטָמַת גַּעֲוָעַן
אוֹףְּ דָּעַר וּוּעַט?

חו שע פעד לע

ענטפערט מיר יאנקל, או אזי שטייט גערליבן דארט אין א פיכל. פון יענעט ביכל טאקט שפילן זי דאס דעם מכירתה-יוסך שפילן.

יאנקל זונט, או בחינט וועט מען דארט קינעם נישט אריינלאוּן. מעט מון איסקופן א קויטל מיט א „פעטהשטט“ (סטעטמפל), און או אז קויטל וועט קאסטן צוֹאנציק גראַשן, וואָס טוט מען? בז שבת-צונאָבָטס וועל איך קין צוֹאנְג-ציך גראַשן נישט אַנְגָּמָלְעָן. ווען יאנקל זונט מיר זונט דאס אַינְמָיטן זיינטער, וואָלט איך געלְלִיבָן אַ גראַשָּׁן צוֹ אַ גראַשָּׁן — אוֹן וואָלט שווין היינט געקאנט האָבן אוֹיף צוֹויי קוּוִיטְלָעַך. אָבער אָזֶי?

האָט אָבער די מאָמע מײַנע אוֹיך געהערט פון מכירתה-יוסך-שפיל, וואָס מען גרייט זיך פֿאַיזוּשְׁטָעלְן אוֹיך יאָטֵל צָאַלְעָלָט טָאַלְעָלָע.

זי האָט עס שווין געהאט אַמְּאָל גענְגִּיעָנט אַין אַ מעָשָׂת-פיכל, אוֹן באַלְד נָאָך דער חותנה מיט אוֹיך ערשותן מען האָט די עס געזען פֿאַרְשְׁטָעלְן פון די ברָאַדְעָר זינְגָּעָר. דָּאַמְּאָלָס, זָאָגָּט די מאָמע, אוֹז געווען בִּילְעָטָן צוֹ נָעָמָען. וועל קָאָן דען היינט אָזֶי שְׁיַין פֿאַרְשְׁטָעלְן, ווי יָעַנְעַ בָּרָאַדְעָר זִינְגָּעָר? זַי גְּלוּיבָט נִישְׁט — עס זָאָל זִין עֲפָעָט דערטָן. וואָרָומ, וואָס מִישְׁתִּינְס-גְּזָעָאנְט, אוֹז ווערט אַ יְוָסְּךְ-הַצְּדִיק — אוֹס וועט אַים שְׁפָלְן יְאָנְקָל. דָּאַמְּאָל, פֿיַּי די ברָאַדְעָר זִינְגָּעָר, זָאָגָּט די מאָמעה, האָט יוֹסְךְ הַצְּדִיק געהאט אַ שְׁוֹאָרְץ-זִיְּדָן בעורלְלָן. אוֹז זִין פְּנוּים אוֹז גָּרְנִישָׁט געווען אַרְיָנָן-צּוֹקָן. אוֹן דער יְאָנְקָל דִּינְגָּעָר — אוֹז דָּאָן אַינְגָּאנְצָן באַשִׁיט מיט זָמָעָר-שְׁפָרְעָנְקָעָלָעָך.

נו, יְאָ. די מאָמע אוֹז געהרכט. אָבער איך האָט דָּאָר די ברָאַדְעָר זִינְגָּעָר נִישְׁט גְּזָעָן. פֿאָר מִיר וועט יְאָנְקָל אוֹיך גענוֹז זִין.

— מִילָּא — זָאָגָּט די מאָמע — אוֹז די וּילְסָט דָּוָקָא, וּלְעָל איך גִּיְּן מיט דִּיר.

אַ גָּרְנָאָע וּזְךָ בֵּין איך שווין נִישְׁט גַּעַשְׁלָאָפָן. אוֹן דָּמִיוֹן אוֹז גַּעַשְׁטָאָגָן דִּי מַצְבָּה, וואָס יְאָנְקָל האָט מִיר אוֹיסְגָּעָמְשָׁלָט.

שבע די ניטאָרין, יאנקֿל אלִין. וואָו וועט עז טאָקע געמען אוֹא שווארץ-זידּן בערדל, ווי די מאָמע האָט געוֹן בִּים ברָאָדער יוסף הצדיק?

שְׁבַת בִּים דָאוּנְעָנָן אֵין מִיר אַיְנוּפְּאָלֶן, אוֹ נִישְׁתְּ יָאָנְקֿל דָאָרְףּ שְׁפִילְן יוֹסְף הַצְדִּיק, נָאָר מַעֲנְדָל דָעַם פְּעַטְעָר בָּן-צִוְּנָס. יוֹסְף הַצְדִּיק דָאָרְףּ דָאָרְךּ, מַן-הַסְּתָמָם, זִינְגָעָן, אָוָן וּוּרְהַאָט נָאָר אָוָא זִיסּ קָוְלְ-גַּגְגָה, וּוּי מַעֲנָלָה? נִישְׁתְּ מַעַרְךּ, מַעֲנָלָעָן וּוּאָלָט. מַן-אָסְתָמָם, נִישְׁתְּ אַנְגָעָשְׁטָאָנָן צָו שְׁפִילְן מִיטּ נַגְעָטָלָע בְּלָעָכָעָר אָוָן מִיטּ שְׁבַע די נִיטָאָרִין.

נָאָר וּוּאָס אֵין דָא צָו קָוְלָרְגָן, אוֹ הַיִנְטְּ פִּינְגָּטְשְׁ פְּשִׁילְטָ מַעַן שָׂוִין. סִיאַינוּ נָאָר אַשְׁאָה, וּוּאָס דָעַר שְׁבַת שְׁטִיבְתְּ הַיִנְטְּ צָו לְאָנוּגָג. די זָוּן, אַשְׁוָאָרְצְלָעְקּ-רוּיטָע, וּוּיל גַּאֲרִינִישְׁ אַפְּטָרָעָטָן פּוֹן אָוְנוּגָעָרָע שְׁוִיבָן.

דָעַר טָאָטָע עַסְטָה הַיִנְטְּ שְׁלַש-טָעֹדוֹת לְעַנְגָּעָר, וּוּי אַלְאָזָמָל. עַר קָלְאָפְטָ נִישְׁתְּ מִיטּ מַעֲסָעָר אֵין טִישְׁ אָרְיִין, נָאָר חָלָטָעָס אַוְיְגָעָשְׁטָעָלָט בִּים הַעֲנָטָל. מִיטּ דָעַר שָׁאָרְףּ צָו דָעַר פָּאָרְדָּגְיְינְדִּיקָעָר זָוּן. מִיר קָוְמָט אָוִיסָם, אוֹן זִין "בְּנֵי הִיכְלָא" וּוּיְנִיטָאָרְאָפּ פּוֹן מַעֲסָעָר.

אוֹן די מאָמע האָט הַיִנְטִיקָן שְׁבַת לְעַנְגָּעָר גַּעֲצִוְּגָן אִיר "גָּאָטּ פּוֹן אַבְרָהָם". זִי האָט צְוָוְעָגָעָבָן נִיעַ וּוּרְטָעָר מִיטּ נִיעַ וּוּיְבָעָנִישְׁ אָוָן אַיְבָּרְגָּעָחוֹרָת צְוּוִי מַאָלָא שְׁוּרָה.

אלְאֵין אֵין הַיִנְטְּ צְוָוְעָגָנָן לְעַנְגָּעָר וּוּי תְּמִידּ. די שְׁטָעָרָן האָפָּן זִיךְ פָּאָרְשָׁפְּטִיקָט. דָעַר טָאָטָע האָט זִיךְ פָּאָרְהָאָלָטָן אַנְ-מִיטּן הַבְּדָלָה-מַאְכָן. די מאָמע האָט נִישְׁתְּ גַּעֲקָעָנָט גַּעֲפִינְגָּן די פִּישְׁעָי. אַ נְסָה, וּוּאָס מַאָטָל שְׁטוּרִי אֵין גַּעֲקָומָעָן זִיךְ חַשְׁבָּוּנָן – האָט זִיךְ שְׁוִין די מאָמע צְוָוְעָאַיִלָּט אָוָן מִיר זַעַנָּעָן מִיטּ מַזְלָעָס אָרְוִיסָם פּוֹן שְׁטוּבָה.

דָאָס הוּוָה, וּוּאָו סְחָאָט זִיךְ גַּעֲפָגָנָן יָאָסְלָ צְאַלְעָס סְאָלִיעָס אָוָן וּוּאָו מַעַן האָט הַיִנְטְּ פָּאָרְגָּעָשְׁטָעָלָט דָאָס מַכִּירָה-יוֹסְף-שְׁפִילָּן אֵין גַּעֲשָׁתָאָנָן קִיְּלָעְכָּדִיקּ-פָּאָרְדוֹנְדִּיקָט צְוּוִישְׁן "וּוּאָעָל" (אַ בְּרִיִּי-

טערער מאָרָק) אָוֹן צוּיִישַׁן דער גָּסֶם, ווֹאָס האָט געפֿירט אַין שְׁפִּי-
טָאָל אַרְיִין. דורך דאנָעָן אַיִן מעַן פְּרִיטָאָג פָּאָר לִיכְטַ-צִּינְדָּן גַּע-
גַּזְאָגָעָן צַו פִּיאָרְסִיקִים וּאָסָעָר בָּאָגָּדָן זִיךְ, אַיִן דורך דאנָעָן האָט
מעַן זָוְמָעָר בַּיִי זָוְמָעָר דָּוְרָגְעָפֿירְט דָּעַם קְרָבָּן, ווֹאָס דָּאָס אַיְיגָעָנָעָן.

די סאליע אַלְיָן אֶעֱרוּמָע, אַ קִילְעַדִּיקָע, מֵיטַ רֹוִיטַ
וּזְעַנְתָּן אָוּן לְאַגְּגָע פָּעֻנְטָטָעַר, הַצְּטָבָא שְׁאַיִינְטָן אָוּן בָּאַלְוִיכְטָן אַ שְׂטִיךְ
„וּאֲלָלָל” מֵיטַ נָאָךְ אַ גְּרָעֵסָעַר שְׂטִיךְ שְׁפִיטָאָלְ-אָסָס. אַוְיבָּן-אָן, אַוְיָחָן
סָאָמָעַ מְזֻרְחָן-וּאָוָן, אִין גַּעַשְׁטָאָנָעַן אַ בְּרִיטָעַ וּוִירַק-גַּעַבְעַטָּעַ פָּאָן
שְׁעַרְ-שְׁטוֹלַ פָּוּן רֹוִיטַן-פְּלוּוֹשָׁן, אָן אַוְיכָגָעַרְיְּבָנָעַן אָוּן אַ פָּאַרְפָּעַטְמָעַ
פָּוּן פְּלָעַרְלִיַּי פָּלְהָשָׁע גַּעַזְעַטָּן. פָּנוֹדָאָנָעַן הַצְּטָבָא מְעַן חַתְּן-כְּלָה גַּעַ-
פִּירְטַן „לִיגָּן-פִּירְן“. פָּנוֹדָאָנָעַן הַאָבָּן חַבְרָה קְצָבִים אָוּן גַּאֲרַבְעַטִּים
גַּעַפְּרִיטַן אַ סְפָּר אַיְן שָׁוֹל אַרְיָן. דָּא אַיְן אַמְּאָל, אַיְן אַן עַת-צְרָה
אוֹיְףַ יְוָדָן, פָּאַרְגָּעַקְוּמָעַן אַ גְּרוּטָעַ אַסְפָּהָה פָּוּן רְבָנִים אָוּן גַּוְטָעַ-
יְזָנָן — אָוּן פָּוּן דָּאָנָעַן הַצְּטָבָא יָאָסָל צָלָלָסָקָאָיִיַּן, אַ יְזָדָא
קְלָעַזְמָעַר מֵיטַ אַן אַיְדָעַלְעַד שְׁוֹאַרְצָעַר בָּאָרֶד, גַּעַלְאָוֹת הָעָרָן אַוְיפָּן
פִּידָּעַלְעַד זִיְנָעַ שְׁטִיגְגָּרָס מֵיטַ זִיְנָעַ וּוֹאַלְעַלְלָעָן.

סאליע צו שפילן מכירת-יוטה.

- ווערד ס'האָט נישט קײַן קויטל, זאג גײַן "קִיפִּינִי מְאָה-
הַעֲרֵבִי". בְּעֵט נִשְׁתַּחַוְתָּאָן.

האט זיך אוינגעחויזון א ברומעניש מיט א געשרדי.

- אנדערש וויל ער נישט, גאר קויטלעך...

- משחלה מושמד... א שווארץ קויטל קאן איד אים געבן.

איך מיט דער מאמען זענען געשטאנגען אין א זייט. נישט ס'האָט געפֿאָסֶט פֿאָר דער מאמען צו שטוףן זיך אַין נישט זי הָאָט געהאָט פֿוחָות דערצָה. נָאָר אָזֶן משָׁהָלָעֶ מְשׂוּמָד מִתְּדִי צּוּיִ צּעַן לאָפּעָנָעֶ פֿאָלָעֶ אֵין פֿאָרְבִּינְגְּעָפְּלוֹגִין פֿאָר אָנוֹגֶן הָאָט דִי מאמען אַים אָפּגּוּשְׁטָעָלֶט :

— יונגעָרְמָאן, זַיְיטָן-שָׁעַ מְוחָלֶן, יונגעָרְמָאן!

— וּוֹאָסֶי? וּוֹאָסֶן וּוֹיָן זַיָּה?

— כ'הָאָבֶן קְוּוִיטְלָעֶן.

— מִילָּא.

— ס'הָיִיסְטֶן, מִילָּא? כ'הָאָבֶן דָּאָן בָּאָצָלָט.

ער האָט זיך אַ ווֹיְלָעֶ מִיְשָׁבֶן גָּעוּזָן. ערשות אַצְינְד אַ קוֹיק געטען אוּף דער מאמען :

— דָאָכְטֶן זַיָּה, אָזֶן פֿרִימְעָטֶל?

— יָא.

— אָזֶן דָּאָס אַין אַינְס יונְגָלֶן?

— יָא.

— ער האָט אוּיך אַ קְוּוִיטְלָעֶן?

— אָודָאָן.

— קְמָעָן זַיָּה.

ער האָט אַונְז אַוּזְקְגַּעֲפִירֶט אַין דער שְׁפִיטָאָגֶ-גָּאָס אַרְיִין. דָאָרֶט האָט ער אַונְז אַרְיִינְגְּעָלָאָזֶט אַין אַ בִּירַ-שְׁעָנָק, וּוֹאָגֶעֶס זַעַן גְּזַעַסְנָן גּוֹיִם בֵּי גְּרוּיסָט, אַפְּגַּעֲטְרָוְנְקָעְנָה קְוּפְּלִיעָס שְׁוּים. דָעַר-נָאָר זענען מִיר אַרְיִין אַ שְׁמָאָל, פֿינְסְטָעֶר הַיְּפִילֶן מִתְּאַרְיִין אַ פָּנָן אַ קוֹעַ. משָׁהָלָעֶ מְשׂוּמָד האָט אַונְז אַרְיִינְגְּעָפִירֶט אוּף עַנְגָּעָ, גְּרוּיסָט שְׁטִיגָּן אַין אַ זַּאְגָּג געטען :

— דָאָ אַרְוָם גִּיְעָן זַיָּה.

מִיר זענען אַרְיִין אַין אַ בְּלוּ-גְּעוּווִיסְטָעֶר קִיךְ, וּוֹאָגֶעֶס בְּרִיָּה טָע יְדֻעָנָעָה האָט גַּעֲמִישָׁת מִתְּאַרְיִין אַ הַילְּצָעְרָנָעָם לְעָפֶל אַין אַ גְּרוּיסָן טָאָפֶן. אַ גַּעֲלָעָר יְדָה מִתְּאַרְיִין אַ נְאָסָעָר בָּאָרֶד הָאָט בֵּי אַ חַלְבָּן לִיכְטָל אַרְיִינְגְּעָקָוּט אַין אַ סְפָּר. דַּיְ בְּרִיְיטָעָ יְדֻעָנָעָ אַין אַונְז נְאָסָעָן גַּעֲגָנְגָעָן אַין גָּעוּזָן :

— גְּלִיְיךָ, גְּלִיְיךָ.

צוו ארום זונען מיר אריינגעקומען אין יאָסֶל צאלעלס סאלילע.

ס'האָט אונז אַרומגענוּמָען אַ רִיחַ פֿון שׂוֹוִיסַּט, גַּעֲמִישַׁט מִיט קְאנְדְּלַ-צּוּקָּעַר אָזֵן פְּאַמְּעַרְצָנְגְּ-שָׁאַלְן. עַולְמָ אַיְזַּעַתְּנָעַן אוּף לְאַגְּנָעַן, הַילְאָצְעָרָנָעַ בְּעַנְקַּ. מִידְזַּ אַהֲבָן פְּאַרְוּאָרְפָּן דַּי הַעֲנָט אוּפַּקְּ יְוָגְּנָלְשָׁעַ אַקְּסְטָעַן. אַ יְוָד מִיט אַ פְּאַוְד הַאָט זַּיְךְ גַּעֲשִׁיבָּרְט בַּיְּ דָעַר וּצְאַנְטַּן, וּבְעַר הַאֲבָן גַּעֲפְּרִיכְט אָזֵן גַּעֲגָעָסַּן פֿון פְּאַטְּשִׁילְעַכְּבָּרְ אַרְזִיסַּט שְׁטִיקָעַר אַזְּקָעַוּעַטְשָׁטָן פְּלָאַדְן.

דָעַר שְׁפִּילְיַה אָט זַּיְךְ נָאָךְ נִישְׁתַּחַת אַנְגָּעוּהָיְבָן, דָקָרְט, וּוֹאָרְעַס שְׁטִיקָעַת תְּמִיד דַי פְּלִיאַשְׁעַנְיַה פְּאַטְּשָׁעַ-שְׁטַּלְמַן רְוִיטַּן פְּסִינְבְּעַקְּעַלְעַ פָּאָר דַי פְּלוֹת, זַעַט צְצִינְדַּ אַיִּסְמַ, וּוּ אַיְזַּנְיַהְיַשְׁ פְּעַנְטָעַר צַוְּ דַי חַגָּאות. אַ גְּרוּסַע בְּלִיאַ-לְאַמְּפָט, אַרְזָמְגָעַוְיִקְלְטַ מִיט רְוִיטַּזְיִידַן, פְּאַפְּרִיר הַעֲנָגָם, אַיְבָּעַר אַמְּצָבָה. דַי מַצְבָּה גּוֹפָא אַיְזַּ צְוָזָמְעַנְגְּעַלְקָאַפְּטַ פֿון בְּרַעַטְלָעַן אָזֵן אַנְגָּשְׁמִירַט מִיט קְאַלְדַּן.

צְווֹי פְּאַקְּדִיםְטַעַר הַעֲרַשְׁלָעַן מִיט פְּנִימְעַר פֿון וּוּיְינְעַדְיקַע קְעַצְלָעַן הַאֲלָטַן הַינְטָעַר דַי פְּאַדְרָעַשְׁטַע פְּסִילְעַן דָעַם גְּאַלְדָעַנְעַם כְּתַרְ-מוֹרָה. בַּיְּ דַי אַונְטָעַרְשָׁטַע פְּסִילְעַן שְׁטִיקָעַט אַרְפְּגָעַשְׁרִיבַן שְׁוֹזָאַרְזַן אַוְיַּחַד וּוֹיִסְמַ:

פֿון דַי מַאמְעַץ רְחַל

איַךְ שְׁטָעַל מִיר פָּאָר, וּוּ שְׁיַין דָאָס וּוֹעַט אַוְיסְזָעַן, וּוֹעַן מַעַט דָאַ פְּאַלְדַּר דַעַרְזָעַן יַעֲקָב אַבְּיַינוּ מִיט זַיְנָעַ זַיְן, וּוּ זַיְן וּוֹעַלְן דָאָס פְּאַדְקִימַן דָעַם בְּרוֹדָעַר יַסְפַּץ צַוְּ דַי יְשָׁמְעָאַלְמַים; וּוּ זַיְן וּוֹעַלְן דָאָס אַיְינְטִינְקָעַן דָעַם כְּתוּנָת-פְּסִים אָזֵן בְּלוֹט אָזֵן דַעַרְנָאָךְ קְוָמָעַן צַוְּמָ אַפְּטָעַר אָזֵן זַאְגָן, אַזְאָגָן, אַזְאָגָן זַיְהָ רָעה הַאָט פְּאַרְצָוֹקָט זַיְן זַיְן יַסְפַּץ אַיְזַּן וּוּיִזְאַיְךְ שְׁטָעַל עַס מִיר אַזְּוַיְלָאַךְ פָּאָר, בְּאוֹוִיּוֹת זַיְרַטְאָקָע בַּיְּ דָעַר מַצְבָּה פֿון דָעַר מַאְמָעַ רְחַל אַ הַזְּכָעָר יַודְמִיט אַ לְאַגְּנָעַן גַּעַלְעַר קְאַנְאָפְּיַעַ-בְּאַרְדַּ, אַיְזַּן אַ וּוֹיִסְמַן קִיטַּל מִיט אַ זְּלִיבָּרַנְדַּעַר עַטְרָה. דָעַר יַודְהַאֲלָט אַ לְאַגְּגָן, פְּאַרְדְּרִיְּטַן שְׁטָעַקְן — מָזַן זַיְן דָעַר אַיְינְגָעַר, מִיט וּוֹעַלְן מָשָׁה רְבָנוּ הַאָט גַּעַשְׁפָאַלְטַן דָעַם יַס אַיְזַּן גַּעַשְׁלָאַגְּן וּוֹאַסְעַר פֿון אַ שְׁטִיקָן.

אַיְבָּעַר דָעַר גַּאֲנָצָעַר סְאַלְיַע גִּיטַּ דַזְרַךְ אַ בְּרוּם :

— יעקב אַבְּינוֹ!

די בענוק נעמען סקליפען. מען לִיינְט אַרוֹיף גַּאמְבעַס אוּף
פרעמאָד אַקסלען. עמצעער האָט טענות, הלמָאי מען זשאָמוּשָׁעַט
אוּוי הוייך מיט די מִילְּעָר.

ענטפֿערת מען אַים, אוֹ וועמען סַגְעַפְעַט נִישְׁט, האָט אָ
ברירה נִישְׁט צוֹ קוֹזֶן.

בלִיְּבֶּט מען נִשְׁט שַׂגְּדִיק אָון מען זָגָטָן, אוֹ וועֶר סַהָּאָט
גרויסע אַזְגָּן, מען זַיִּים אַרְוִיסִים.

יעקב אַבְּינוֹ שְׂטִיט אַלְּץ בֵּין דָּעַר מַאֲמַע רְחַלְּסַט קְבָּד אָן
וועָרטָן, עַס זַאַל שְׂטִיל וועָרָן. נָאָר ווֹאָס לְעַנְגָּעָר עַר שְׂוִיגְּט אָן
ווֹאָס לְעַנְגָּעָר עַר קוּקָט פּוֹן הִינְטָעָר די גַּעַלְעָר בְּרַעְמָעָן אַפְּעָר —
שְׁטָרְקָעָר גַּעַמְט מעַן זִיךְ דָּא שְׁטוֹפָן אָון אַיבְּרוּעוּרְטָלְעָן זִיךְ גַּיט
יעקב אַבְּינוֹ אָ קְלָאָט מִיט מַשְׁהָ דְּבָנוֹס שְׁטָעָקָן אָין דָּעַר פְּאַדְלָאָגָע
אָרְיִין אָון אָ בְּרוּם זַיִּים אָ לִיְּבָב :

— שְׂטִיל זַאַל זַיִּין, צוֹ אַלְּדִי שְׂוֹאָרְצָע יָאָר !
וועָרטָן טָאָקָע שְׂטִיל. דְּזָמָאָלָס הִוִּיבְּטָט יַעֲקָב אַבְּינוֹ אוּף דָּעַט
שְׁטָעָקָן אָן זַאַגְּטָן זַיִּוי :
— הִעְרָטָס אַרְוִיס, מַעֲנְטָשָׁן — וּוַיְיִבְּעָר אָון יִזְּדָן. בָּאָלְדָן ווּעַט
מעַן דָּא פְּאַרְשְׁטָעָלָן פְּאַרְעָנָק :

„אַיְיָנָע בְּעַגְעָבָנְהִיאַט פּוֹן יוֹסְפָּס מִיט די בְּרִידָעָר
מִיט זִיסְעָן ווּעָרְטָעָר אָן הַעֲרָכָכָע לִידְעָר.
צַוְּ זִינְגָּעָן אָין פּוֹרִים מִיט דָּעַט בְּעַכְבָּר אָין דָּעַר הַאָנָט.
אָין יַעֲדָעָר שְׁטָאָט, אָין יַעֲדָעָר לְאָנדָן“
דָּעַט דָּאָזִיקָן פּוֹמָן זַאַגְּטָן. נִשְׁטָט יַעֲקָב אַבְּינוֹ גְּלָאָט אַזְגָּי,
נָאָר זַיְגָּט אַים אַוִּיס אַונְטָעָר דָּעַר נָאָזָהָלְבָן-שְׁנָאָפְּלָדִיק אָון מִיט
אָקוּוּמִישָׁן.

אוֹ עַר האָט שְׁוִין דָּעַט פּוֹמָן אַפְּגָעַזְגָּעַן, גַּיט עַר אָ פְּקָטָש
מִיט די הַעֲנָט אָין דָּרְפָּט אַוִּיס אָין אָ פְּאַרְמָאָכְטָעָר טִיר אָרְיִין :
— הַעֲרִיָּן, הַשְּׁוֹרִיָּן, אַיר קִינְדָּעָר, די מִין !
היְבָעָן זַיִּין קָומָעָן, די קִינְדָּעָר. סִקְוָמָט דָּאָובָן אָון שְׁמָעוֹן
יהָוָדָה אָון יְשָׁכָּבָר. זַיִּין גִּיעָן שְׂטִיףָ, אַזְוִי ווִי בִּידְעָו זַאַלְטָן אַרְאָפָגָע.
שְׁלִזְגָּעָן שְׁטָעָקָן. אָט פְּאַלְטָאָרְיִין נְפָתָלִי, אַזְוִי ווִי סִזְוָאָלָט אַים

הַמְּלָאָכִים

ווער פון האנטן געגען אַ קאָפֶ. דערנָאָךְ לוֹוּפֶט אַרְיִין לוֹי — אַ יוֹגֶג
וּוּ אַ מַתְּ מִיטְ לְאַנְגָּעָ, רְוִיטָעַ הָעֵנָט, וּוּאַסְ עַרְ האָטְ נִשְׁתְּ וּוּאַסְ
אַהֲיָנָצְוָן.

אוון ווי שיין זיך האבן זיך דאס איסיגעפוצט, יעקבס קינדער!
ראובן גיט אין א זידענעל, שוואָרצעער קאָפֿאַט. ער האָט
זיך אונטערגענּאָרלט, מעשה חסידישער יוד. ער טראָגט שטעהַק,
שיך מיט וויטע זאָקן. אַ דיין אַ גאנצער. סְפֻּלֶת אִים נִישְׁמָהּ,
וּיְאַ שְׂטְּרִימְּגָן.

שמיעון האת ארויגענווארטן אויף זיך א בעל-ענגלחשע קורטקאע,
אייבערגעדריט מיט דער וואטגענער פאָדשעוווקע אַרזּיך, און אַזּוּ
שוֹויאַצְטּ עֶר. יהודה זעט אָויס, ווי אַתְּלִיּוֹן. ווֹאָרוּם וועַלְכָעֶר בָּרְ
דעת טוט זיך דאָס אָין אַ רְוִיטָה העמד? אָנוּ ווֹאָוַהֲאַטּ עֶרְעַס
גָּאָר גַּעַנְוּמָעַן, דאָס רְוִיטָה העמד! פֿאָרְדָּאָס זעט שׁוֹן יְשִׁיכָר אָוִיס,
וּוֹי אָן אַיְדַּעַמֵּל אַיְיָפְּקָעַטְן. מִיט זַיִן ווֹיְדָךְ, אַיְבָּרְגָּעְזְּלִינְגְּטָן קָעַלְ
געַרְדּ אָוּן מִיטָן שְׁנִיפְסָל. לְזִוְיטּ מִילִין שְׁכָלְהָאָטּ אַזּוּ גַּעַדְקָרְפָּטּ גַּיְין
אַנְגָּגְעַטְוּן בְּנִימִין. גִּיטּ עֶר גָּאָר אָין אַ ווֹיְבָּרְשָׁן, עַגְגָן סְטָנְגִּין,
מִיט גַּעַשְׂנָרְעַזְוּעַטְעַ שִׁידְ

אֲלֹעַ שְׁטָעָן זַיִד אָוִיס אַרְוֹת דָּעַר מִצְבָּה. אֲלֹעַ מְרוֹגָעָן
זַיִד מִיטָּה אָוִיגָן. אָוִן אֲלֹעַ הָאָמֵן אֶזְעָלָכָע אַוִיסְגָּעָרִימְטָע, פָּאָר.
שְׁמִירָטָע פְּנִימָעָה, אָז סָאיַן זַיִד בְּשָׂוּם אָפָּן נִישָׁתְּ מְעָלָעָךְ צַו
דָּעָרְקָעָנָע.

נאר אט קומט צו לויין יוספ הצעדייך אלײַין.
ニシטע נאר אין חומש. נאר אפֿילְגּ דא איז ער אויך גאָר אן
אנדעָרער, ווי אַגעּ זייןע ברידיע.

איך ווילס, אז דאס איז מײַן חבר יאנקֵל — דער מיט די
וועמֶר-שְׁפָרָעָנְקָעָלָעּ אויפֵן פֿנִים. פֿונְגָדָעַטָּוּוּגָעַן זַעַט עַד דָא אָוִים
וַיַּעֲלֹם שְׁיַין.

עד טראגט אַסְמָעַטָן קָאַפְּעַלְעָא, אַזְוִי וֹי אַרְבִּישׁ יְוָנָגֶן.
פָּאוֹת הָאַט עַר קְלִינְעַ, שְׂוֹאַרְץ-גְּעוּוִיקְלַטְעַ, גְּאַנְצְּנַדְיקְעַ,
כְּקָעַן גָּאַרְגִּינְשֵׁט פְּאַרְשְׁתְּיַין, וֹי סְקָוְעַן צַו יְאַנְקְלַעַן אַזְעַלְכַּע
פָּאוֹת. אָז עַלְשְׁתָּנוֹן הָאַט עַר קִינְמָאָל קִין פָּאוֹת נִישְׁתַּגְּהָאָט אָז
אַזְוִיְּתָנוֹן זְעַבְעַן דָּאָךְ יְאַנְקְלַטְהָאָרְט אָז גַּעֲלַבְעַךְ ?

נָאָר וּוֹאָס אֵין אַיְגַּנְטַלְעַךְ דַּי נְפָקָא מִינָה, אָז שְׁיִין אֵין עַד
סִיּוּ-וַיִּסְיִיר. דָאָס בְּלוּיוּעַ זַיְדָעָנָעַ הַעֲמָדָל מִיטָן אַוִיסְגַּעַשְׂנוּטַעַנָּעַם
הַאַלְגָּה, וּוְיִבְיַי אַמִּידָל, קְלִיְידָט אִים צָוָם פְּנִימָה. סָאֵין נָאָר נִישְׁתָּחַווּ
גּוּטוּ, וּוֹאָס מַעַן הַאַט אִים גַּעֲלָאָזָט גִּינִּין בָּאָרוּוֹוִיס. דַעַר שְׁטַעַקְעַן זַיִיָּה
נַעַר הַאַט אַוְיךְ אַ פְּעַלְעָר. עַר אֵין נִישְׁתָּחַווּ אַזְוִי פָּאָרְבוּגִין אֵין דַעַר
חוֹיַן, וּוְיִבְיַי יַעֲקֹב אַבְיָנָה. סָאֵין אַ פְּרָאַסְטָעַר שְׁטַעַקְעַן. גַּאֲרַגְנִישְׁתָּחַווּ

קִיְין אַרְץ-יִשְׂרָאֵלִיקָעַר.

אֵין מִילָּא. דַעַר עִקָּר – אָז זַיִי זַעֲגַעַן דָא, אַלְעַ בְּנִים אֵין
דַעַר שְׁפִילָה הַיְבַּט זַיִן אֵין אַוְיךְ אֵן אַמְתָה.

יַעֲקֹב אַבְיָנָה בָּאַטְרָאַכְט זַיִי, דַי זַיִן, אֵין רַוְּטַט זַיִן צָו זַיִי

אַזְוִי צָו זַאֲגַן :

הַעֲרָתָם נָאָר צָבָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,

דַי גְּבוֹרָה פָּוָן אַיְבָּעָרְשָׁוָן אֵין אָנוּ אַפְּמָאָס אָנוּ אַפְּצָעָל.

וּוְעַד קָאָנוּ זַיִד דָעָרְמָאָסָן,

וּוְעַס כְּבִין בַּיְ לְבַן הַאוֹמָן אַוִיסְגַּעַשְׂטָאָגָעָן.

אֵין אַצְיָונָה. קִיְינָעָר מִינָה, גִּיטָּעַ פָּאַשְׁן דַי רִינְדָעָר.

אֵין פְּדַי צִיְאָל נִשְׁתָּחַווּ אַרְגָּפְפָאָלָן אַז מְרָה-שְׁחוֹרָה,

וּוְעַל אַזְוִיְבָן דָא מִיטָּזָסְפָּן אֵין לְעָרְנָשׁ תּוֹרָה.

גִּיעָנָן דַי קִינְדָעָר אַוּוּקָ פְּאַמְעָלָעָךְ, אַיְינָעָר הַינְטָעָרָן אַנְדָעָרָן.

סְבַּלְיִיבָט נִשְׁתָּחַווּ מָעָר, וּוְיִיְזָרְחַק הַצְדִּיק.

אָז יַסְפָּחַק הַצְדִּיק מִיטָן פְּאַטְעָר בְּלִיְבָן – שְׁטַעַלְטָ עַד זַיִךְ

אַרְוִוִּיקָ, יַעֲקֹב אַבְיָנָה, אַוְיךְ אַפְּעַנְקָל אֵין הוֹיְבָט אֵן זַיְגַּעַן מִיטָן

זַיְעַר אַטְרָאַכְטָן גִּיגָן :

לוֹיִף שְׁוִין גִּיאָ, גַּוְיִף-זַעַש גַּעַשְׂוִיןָן,

לוֹיִף אַחֲרֵין צָו זַיִי, צָו דַי קִינְדָעָר –

גִּיב אַ קְוָקָ, צִי פָאַשְׁן זַיִי דַי רִינְדָעָר.

בְּקָט זַיִד יַסְפָּחַק הַצְדִּיק צָו זַיִן פְּאַטְעָר יַעֲקֹב אֵין עַנְטָפָעָרָת :

פְּאַטְעָר, פְּאַטְעָר, כִּיתְוָ דִין בָּאָגָעָה,

אַז לוֹיִף צָו דַי בָּרִידָעָר אֵין בָּרָעָנָג זַיִ אַחֲרָוָה.

דְּרִיְיט יַעֲקֹב אַבְיָנָה אַרְאָפָט דַי בְּלִיְץ-לְאָמָפָ, יַסְפָּחַק לְוִיפָּט

אַוּוּק צָו דַי בָּרִידָעָר אֵין בְּיִ דַעַר מַאֲמָעָ רַחְלָסָ קְבָרָ וּוּרְעָתָ

פְּאַנְטָעָר.

וְזֶה פָּנָן אַגָּנָז יְהִדָּה

וְזֶה פָּנָן אַגָּנָז יְהִדָּה

ויליסט מען נישט, צי האט זיך שוין דער שפיל געענדיקט,
צי וואס. ערולט הויבט זיך און אויפסנוי שטופן. מען האט טענות:
— וואו איז ער אַחֲרִינְגָּקְוָמָעָן, דער יוכפֶּה הַצְּדִיק?

— וואס ווימט ער זיך אַזְוֵי לְאַגְּנָגָה, וואס?
— כַּלְעָבָן, מען קָאָן אִם שִׁקְעָן נָאָכָן מַלְאָךְ הַמוֹת.
סְגֻעָדוּיְעָרֶט נִישְׁט לְאַגְּנָג אָוָן דִי בְּרִידָעֶר בָּאוּיְינָן זיך גַּוְרִיק.
זיך שְׁטָעָלָן דִי שְׁטָעָקָנָס פָּאָרוּיס אָוָן גַּיְעַן האַפְּרָדִיק. יוֹסֵף הַצְּדִיק.
זַעַט אָוָיס קְלִיְין אָוָן דַעֲשָׂרָאָקָן. נִשְׁטָה בְּהִוְנָם — ער האט, גַּעֲפָעָן,
פָּאָרוֹאָס אַזְוֵי אוֹיסְצָוָעָן.

ווארום אַט גִּיט זיך אַטְעָל אַוּוּק אַיְינָעָר פָּוָן דִי בְּרִידָעֶר
ער מאָכָט אַ בִּיאָו פְּנִים אָוָן לְאַזְוֵט אַרְאָפֶן דִי בְּרַעְמָעָן:
בְּרוֹדָעֶר, יוֹסֵף — זַאֲגָט ער — בְּרוֹדָעֶר, יוֹסֵף.

וואס אַזְוֵי דִיְין פָּאָרְלָאָגָן, אָוָן וואס אַזְוֵי בְּגָנָה,
זו וואס האט דער טָעַט יַעֲקֹב גַּמְשִׁיקָט דִי אַחֲרָע
וְעַצְמָת זיך דער בְּרוֹדָעֶר יוֹסֵף אַוּוּק אַוּוּפֶן פְּלִוִישָׁן פִּיסְנְגָעָן.
קְעַלְעָה, וואו דִי פְּלוֹתָה שְׁפָאָרָן אָן זַיְעָרָע וַיְיִטְעַח תְּהוֹנָה-קְעַלְעָה.
ער אַעֲשָׂאָקְלָט זיך, ווי אַגְּמָרָא-יְוָגָּל אָן עַנְטָפָרֶט אַזְוֵי:

בְּרִידָעֶר, בְּרִידָעֶר, הַעֲרָסָם אָוָיס, וואס כְּעַל פָּנָג אָזָנוֹ:
סְחַחַט זיך מִיר גַּעַולְוָמָט, נָאָר סְזַאלָט מִיךְ נִשְׁטָה שְׁלָאָגָן.
אוֹיְבָן אַיְוָן אַרְטָה האָבָן מִיר גַּעַטָּו שְׁטוֹנוֹן.
אוֹנָן סְנָאָפִיקְלָעָד אַיְן פְּנַלְדָה האָבָן מִיר. גַּעַטָּו בְּיַדָּן.
מִיר האָבָן פָּוָן דָעַם אַוְתָה גַּעַטָּו אַוְתָה גַּעַטָּו.
איְזָה מִין סְנָאָפִיקָל גַּעַבְיָהן שְׁטִיָּן.

הַאָט גַּעַט זוֹ מִיר גַּעַזְאָגָט: אַיְזָה וְעַל דִיְין דַעֲרָקוּוֹיָהָן.
הַאָבָן זיך אַיְיעָרָע סְנָאָפִיקְלָעָד זוֹ מִינָעָם גַּעַטָּו בְּיַקָּוּן.
אָז דִי בְּרִידָעֶר האָבָן דָאָט דַעְרָה-הַלְּטָה אַיְזָה אַרְוִיס שְׁמַעַן אָז
דַעַר בְּעַל-עֲגַלְהָשָׁעָר קוֹרְטָקָע אָוָן מִיט אַגְּרָאָבָן קוֹמָן, בּוֹלָן מִיט גַּעַט.
בְּיַזְעָר — אַזְוֵי זיך אַנְגָּרְוָפָן:

הַנְּעָר נָאָר, זָוָן
מִיט דִיְעָם חַגְוָמוֹת לְאַז אָנוֹן צְוָרָה.
וְאָסָנוֹצָן דִּיר אַלְעָזָאָכוֹן
מען מִזְזָה מִיט דִיר אָן נְדָעָמָאָכוֹן.

וואַלְס אָון אִיך בְּתוֹכֵם הָאָבָן אַיְינְגָעַהָּאַלְטָן דֻּעַם אַטְעַם.
מַעַן הָאָט שָׁוֵין גַּעֲזָן, אָו סְקוּמָט, נַעֲפָעַך, אָסְוף צָו יְסָפָן. עַר
אַלְיַין, יוֹסָף הַצָּדִיק, אָיו אַרְאָפָ פָּוּן פִּסְנְבְּעָנְקָעָלָע, צְנִידָעָרְגָּעָקָנִיט
מִיט אַיְינְגָעַהָּוִיבָּנוּ הָעַנְט צָו דִּי בְּרִידָעָר אָון אַגְּנָהָיְבָן זְנָגָעָן:

דִּי עַנְגָּל וּנְרַדְעָן דַּעֲרִיבָּר וּוַיְנָשָׁן אָון קְלָגָגָנוּ
וּוַיְאִין בְּרוֹדָעָר וּוַיל דֻּעַם אַנְדָּרָוָן טְוִוִּיט-שְׁלָגָגָנוּ.
אָפָעַר שְׁמַעַן אָיו גַּעֲזָן אָשְׁעָכָטָעָר מַעֲנָטָש, עַר הָאָט
רַצְיחָהָדִיק אָקְלָאָפָ גַּעֲטָוָן מִינָן לְאַגְּנָן שְׁטָעָקָה, אָון וּוַי אָקְיָזָעָל
אָגְבָּאָפָעָל גַּעֲטָוָן:

בְּרִידָעָר, בְּרִידָעָר, טָוָט אִיך בְּמִינָן,
דָּאָס זְיַדְעָנָה הַעַמְדָל אִים אַרְאָפְצָזָעָנָה.
לוֹיְפָט, בְּרִידָעָר, וּוַי אָוְיָוָן,
אוֹן וּאַיְפָט אִים בֵּץ כּוֹם גְּרִינָן.

הָאָט יוֹסָף אַיְינְגָעַהָּיְבָן דִּי הָעַנְט צָוָם הַיְמָל אָון גַּעֲבָעָטָן
גָּאָט, עַר וְאַלְיַין פָּאַרְשָׁלִיטָן דִּי מִיְּלָעָר פָּוּן דִּי שְׁלָאָגָעָן מִיט דִּי עַקְ
דִּישָׁן, וּוַיְזָהָן אִים, הַלְּיָהָה נִישָׁת טָוָן קִיְּנָן בַּיָּוָן.
אָון דִּי בְּרִידָעָר הָאָבָן אִים גַּעֲטָוָן אָגְעָם, דֻּעַם יוֹסָף הַצָּדִיק, אָ
וּאַרְחָף גַּעֲבָעָן אַיְן לְיַיְבָּן-גְּרוּבָּה אַרְדִּיָּן, וּוֹאָס הָאָט זְיַד גַּעֲבָעָן הַיָּנָה
טָעַר דָּעַר מַצְמָע וְחַלֵּס מִצְבָּה אָון אַלְיַין הָאָבָן זְיַי זְיַד גַּעֲזָעָט עַסְנָה
אָון טְרִינְקָעָן.

אָון אַזְּוִי וּוַיְזָי הָאָבָן גַּעֲגָעָן אָון גַּעֲטְרִוְנָקָעָן, זְעָנָעָן אַגְּנָעָן.
קוּמָעָן פָּוּן דָּעַר צְנָדָעָרָעָל שְׁטוּב אַרְזִיס דִּי יְשְׁמָעָאלִים. זְבָּן זְעָנָעָן
זְיַי גַּעֲזָעָן. חַוְּכָּעָן, מִיט פְּלָאָקְסָעָנָה בְּעָרָד אָון גְּרוּסָע, רְוִיְּטָעָן גַּעַגָּעָן
אַרְוּמָגָעוֹוִיקָּלָט דִּי קָעָפָ מִיט וּוַיְסָעָה הַצָּנְטִיכָּבָעָן.

הָאָט זְיַד וּוַיְדָעָר אַיְפָגָעָשְׁטָעָלָט שְׁמָעוֹן, גַּעֲבָוקָט זְיַד צְיַי דִּי
«קְזִיְּפְּלִיְּטָעָן» אָון אַזְּוִי זְיַד אַגְּנָדוֹרָפָן:

אַיר, הַאָרָן, פָּוּן וּוַיְשָׁטָן לְאַונָּה,

מִיד וּוְלִין יוֹסָפוֹ פָּאַרְקָיְוָן צָו שָׁפָן.

וּוַיְסָאִין אִיךְ לִיב דָאָס לְעַבָּן אָון דִּי וּוּמָלָט —

אַלְלָט אַיר אָון גַּעֲבָן פָּאָר אִים

צְוָאָנְצִיאָק טָלָעָר זְלָבָעָר-גַּמְלָט.

' חוֹשָׁע בְּעֵדֶל'

די יישמעאלים האבען זיך נישט געדונגגען און גלייך באצאלט
די צוואנץיק טאלאער זילבער-געטלט.

מן-הסתם האט עס יוסף דערהערט אין לייבן-גרוב. ואארום
וואלד האט ער גענומען ארויסיגגען פון דארט מיט גרויט געווין
און מיט גראיס קלאג

מווטער, מווטער, הער אויס מײַן געווין,
וועס קשן איז מיד העלפֿן, איז כ'בֿין דע אל'ין.

דרום בעט אונ קלאג, זוי, זיך און מײַן
די בריזער, זיך זעלן מיך לאון צורן.

האט זיך די מצבה אַ שאָקָל געטן. מיד איז קאָלט געווארן.
מן-הסתם איז דעם גאנצּן עלְּס אַזְוִי קאָלט געווארן.

פֿון הינטער זיך מצבה אַפְּער איז אַרְיס אַ געשטאָלט אַ
ווײַיס, אַין אַ לאָנגַה העמד, מיט אַ טוֹלְעָנָעָם וועלאָן אַיבָּרָן פֿנִים,
ווײַ אַ פֿלהַ צוֹם באַדעְקָן.

סָהָאָט געצייטערט דאס געשטאָלט, ווײַ אַ בלְאָט. אַלְעָ האָבן
געוואָסְטָן, אַז דאס אַי שְׁבֻעָה די נִיטְאָרִין, די אַי גַּעַנְעָה, וואָס הָאָט
געקענטן זינגען לִידְעָר פֿון פּֿינְבָּעָט, פֿון יְתָמָם אַון פֿון אַ רְזִין
איינְמִיטָן ווען.

אין דער פֿאַלְיַע אַי אַזְוִי שְׂטִיל געווארן, אַז מַעַן האָט גַּעַן
הערט אַפְּלוֹן אַ פֿלְיַג דּוֹבְּרְפּֿלִיכְּן.

שבע אַלְיַין האָט אַצְּנִיד אַוְיסְגּוֹזָן הַכְּבָעָה, ווײַ אַלְעָ מְאָלָן
וַיְהִיא האָט זיך אַנְגְּעַשְׁפָּאָרָט מיט אַיִן האָנט אַוְיך אַיר אַיְגְּעַנְעָר
אַצְּבָה אַיְן אַנְגְּעַהְוִיפּּן זינגען מיט אַ גַּעַבְּרָאָקְּן קְוֹל:

יְוֹסֵף לִיבָּר, יְוֹסֵף דּוֹ מִין,
אַיך הַעֲרָד דִּין קְלָג אַוְ פְּאָרְנוּם דִּין גַּעַוְיָין,

אַד אָוְ ווֹיַּה, ווֹיַּה אָוְ ווֹיַּה,

וְאַס ווֹיַּה דִּי מַעְדוּדָר פֿון מִין לִיבָּ קִינְד!

פְּאַמְעַלְעַן גַּעַמְעַן זיך אַרוֹיסְשָׁאָרָן די זִין פֿון יעַקְבָּ אַבְּינָה. וַיְיִגְעַן
איינְגַּעַר הַנְּטָעָרָן אַנְדָּעָרָן, אַזְוִי ווַיְגַעַן. פָּאָרָן עַלְמָ בְּלִיבְּטָן

די מאָלָט צִיט זיך אוֹיס צוֹ זיך דִּי הענט אַון גַּעַמְט זיך בעטן
דאָמָלָט צִיט זיך אוֹיס צוֹ זיך דִּי הענט אַון גַּעַמְט זיך בעטן

מיט אַ מוּטְעַרְלָעַךְ גַּעַוְיָין:

מענטשן ליבע, ווי און ווינד.

האַטְסֵס רַחֲמָנוֹת אֹוִיף יְסֻפָּה, מִין קִינּוֹן.

הערטס מיך אויס, פַּאֲרָנָעָמָטָס מִין גַּטוּיָּן,

סְאיָזִי דָּאָזֶן 8 בְּרוֹדָעָר, אָן אַיְגָן גַּעֲבָּיָן.

האָבָּן אַבְּעָר דִּי יִשְׁמְעָאָלִים נִישְׁתַּפְּאָתָןָעַן קִין יְדִישָׁ.

אוֹן דִּי בְּרוֹדָעָר זָעָנָעַן אַהֲיִמְגַעְגַּעַן גַּעֲבָּיָן דַּעַם טָאָטָן יְעָקָבָן

אוֹן אַחֲיהָ רָעָה הָאָטָט פַּאֲרָצָקָט וַיְיַיְן וּוֹן יְסֻפָּה, אוֹן צְוֹאָנָצִיךְ

טָאָלָעָר זַיְלָבָעָר-גַּעַלְטָה אָבָּן דִּי "קַוִּיפְלִיעִיטָּע" בַּאֲצָאָלָט — טָאָ וּוֹי

צְוֹוִי הָאָבָּן זַיְ גַּעֲקָעָנָט רַחֲמָנוֹת הָאָבָּן אֹוִיף דָּעָר אַרְעָמָעָר מֵאָ.

מַעַ רַחְלָ ?

זַי הָאָט טָאָקָע גַּעֲזָנָגָעַן אוֹן גַּעֲבָעָטָן זַי — אָן זַי הָאָבָּן

דָּעָרָוִילְלָ גַּעֲבָונָדָן יְסֻפָּה אָן צְוֹעָקָגַעַשְׁלָעָפָט אִים, וּוֹי מַעַן שְׁלָעָפָט

אָוּוּקָא אַ שְׁעָפָט.

וּוַיְיִסְטֵט מַעַן נִישְׁתַּפְּאָתָן, וּוֹאָס דָּא אַיְן אַינְמִיטָן גַּעֲשָׁעָן. נַאֲרָ צְוֹוִי

וּוֹי שְׁבָע דִּי נִיְּטָאָרִין הָאָט גַּעֲנָמָעָן צְוִירָק אַרְאָפְנִידָעָן אַיְן קְבָּר

אָרִין — אַיְן פְּלַזְטְּלִינְג אַיְן דָּעָר סָאָלִיעָ גַּעֲוָאָרָן אַטְוּמָל. מַעַן

הָאָט גַּעֲטָנוּפָעָט מִיט דִּי פִּיסָּ, גַּעֲשָׁטָפָט זַיְן צַיְ דָּעָר טִיר — אַיְן

דָּאָרָט וּוַיְיַט צָרוּיָּה, וּוֹאָוּסָהָבָן זַיְן צְוֹנוּיָפְגַעַנְקוּיָלָט וּוַיְיַבְעָרְשָׁע

שִׁיטְלָעָן מִיט מַאֲנְסְבִּילְעָשָׁ הַיְלָעָן — הָאָט זַיְ גַּעֲלָאָטָהָרָן אַ

יְעָמָרְלָעָן, וּוַיְיַבְעָרְשָׁ גַּעֲשָׁרִי :

— רַאֲטָעוּוּטָס, אָן וּוֹי אַיְן מִיר ...

מִיךְ הָאָט בָּאַשְׁלָאָגָן אַ קְאַלְטָעָר שְׂוּוּסִים, צְוַעַלְכָעָ קְלוּתָה הָאָבָּן

אַיְךְ גַּעֲהָעָרָט פָּוּן טַוְיְבָעָן, וּוֹעֵן זַי אַיְן גַּעֲלָעָן אַיְן שְׁנִיִּי.

וּטְ אָוִים, אַז דִּי מַאֲמָעָן הָאָט אַיְיךְ גַּעֲמָוֹת בָּאַשְׁלָאָגָן אַזְאָ

שְׁוּוּסִים. וּוֹאָרָום זַי נַעַמְתָּ זַיְ שְׁטוּפָן פָּאָרָוִיסָט מַעַר, וּוֹי אַלְעָ. זַי

צְעַשְׁפָּרִיָּט דַּעַם דָּוְרָכָגָאנָג מִיט דִּי עַלְפּוּגָנס.

— לְאַזְוָטָס מִיךְ — בָּעֵט זַי זַי — סְאיָזִי מִיר נִישְׁתַּגְּוָט.

לְאַזְוָטָס מִיךְ !

עוֹלָם הָאָט זַיְ זַי עַס אַיְזָנְגָעַצְיוֹגָן אָן גַּעֲמָאָכָט דָּעָר

מַאֲמָעָן אַ דָּוְרָכָגָאנָג, אַלְעָ קְזָקָן אִיר אַיְן פְּנִים אָרִין. פְּוֹנְקָט אַזְוִי

הָאָט מַעַן גַּעֲקָוּקָט אֹוִיף אִיר, וּוֹעֵן טַוְיְבָעָן אַיְן גַּעֲלָעָן אַ צְעָרִיסָעָ.

גַּעַנְעָן שְׁוֹלְגָעָסָל.

אמתא, דאסטמאָל איזו עס נישט געווען טויבע. אַבער אַנוֹ האָט
יעס דערמאָנט אָן יונגעט פֿינְסְטוּרָן שְׂבָת, וווען מֵזָן האָט גַּעֲצָפָט
טויבען אַין שְׁפִּיטָאָן אַריַין.

דא האָט אוּין גַּעֲמְפִּילֶט אָ מַוִּיד. וּוּיְבָעָר האָפָּן זַיְן גַּעַן
קְנִיְּשָׁת דַּי בָּאָקָן. מַאֲנְסְּבִּילְן האָפָּן זַיְן גַּעֲחַמָּהָת. אַיךְ מִיטָּדָע
מַעֲמָעָן וּזְעָמָעָן גַּיְן אַחֲיִימְנוּגְּנְאַגְּגָעָן. דַּי מַאֲמָעָן האָט גַּעֲשָׁוִיגָן. בִּיִּ
נַעֲכָט אַינוֹ זַי עַטְּלַעַכְעַ מַאֲלָאָרָאָט פָּנוֹן גַּעֲלַעַנְדָּר אַון גַּעֲפָרוֹתָן דַּי
פֿאָרְדְּשָׁלְאָסְטָעָן צִיְּה.

צְוָמָאָרְגָּנוֹן האָט זַי זַיְן גַּעֲלִיְּגָט גַּעֲרִיבְּגָעָט כְּרִיְּן צָוָם שְׁטָעָרָן זַי
הָאָט פְּסָדָר אַנְטְּרָגְּעָרְקָרְבָּנְכָּט אַון שְׁאָאָרָן חְרָתָה גַּעֲתָאָט, וּוּאָס זַי האָט

וַיַּךְ גַּעֲלָאָות אַחוּדָן אַפְּנִינְגָּעָן אַוִּיכָּעָד דָעַם מִכְּרִיתָ-יּוֹסָףָעָטְלִיָּה.
— סַחְאָט נִישְׁתְּ גַּעֲלִינְט — האָט זַי גַּעֲזָגָט — סַאיְן דָעַן דָעַד

מִכְּרִיתָ-יּוֹסָףָעָד פָּנוֹן דַי בְּרָאְדָעָר זִינְגָּעָר?

אַין שְׁטָאָט חָצָט מַעַן שְׁטָאָרִיק גַּעֲרָעְדָּט וּוּעָנָן דָעַר מַוִּיד,
וּוּאָס האָט גַּעֲמְפִּילֶט אוּינְקָאָט צְאַלְעָלָס טָאַלְעָיָה. מַעַן האָט דָעַר,
פָּאנְט אַונְזָעָר טְרִיבְּעָט נַאֲמָעָן. וּוּיְבָעָר האָפָּן גַּעֲשְׁפִּיגָן אַין גַּעֲזָגָט,
אוֹ דַי נִיעָז מַוִּיד, דַי הָהָר, וּוּעָט האָפָּן צָוָאָרְבָּן סְוָף, וּוּ
סַחְאָט גַּעֲחָט טְוִיבָּע. אוֹ נִישְׁתְּ — וּוּיְסָט מַעַן דָעַן נִישְׁתְּ, אוֹ קָאַשְׁצָקִי
דָאַקְטָאָר האָט זַי צְעַנְנִינְט אַוִּיכָּעָד. אַון אוֹ זַי אַיִם
גַּעֲפָרוֹת אַנְטָעָר דַי הָעָנְטָה?

די דָאַיְקָעָ רַיִד וּזְעָמָע אַיִיךְ דָעְרָגָגָגָעָן אוֹ אַזְנוֹ אַין שְׁטוֹב
אַזְיִיָּן. דָעַר טָאָט האָט זַיְן נִישְׁתְּ גַּעֲהָרָת. אַבער דַי מַעֲמָעָן וְהַגָּט
דוֹ שְׁׁעַבְּטָעָ רַיִד אַיְנוּגָעְבָּיָגָן, וּוּי אַקוּשָׁאָם.

ק א פ ר מ ק צ ד ד א נ צ ד ר ס

וּרְוִים אַינְדרָפְרִי אֲיז דַעַר טַاطַע אַין עַרְגַעַן נִישְׁת אַרוֹיסְגָעַ. פָּאָרָן. נַאֲכַן אַנְבִּיסְטַן הָאָט עַר אַנְגַעַטַונְן דַי שְׁבַתְדִיקָעַ קַאַפְאַטָעַ. מִיטַן טַוְנְעַנְעַם הַיְטַל, גַעַנוֹמָעַן דָאָס שְׁטַעַקְעַלְעַ אַין, מַעַשָׂה סָוחָר, אַוּוּקְעַגְעַגְעַן אַין גָאָס אַרְיַין. דַי מַגְעַמָּה הָאָט אַיִם אַרְאַפְגַעַנוֹמָעַן אַפְעַדְעָרֶל פָוָן אַקְסָטַן, גַעַזְאָגָט, עַר וְאַל לְמַעַן הַשֵּׁם אַהֲיִמְקַומָעַן צָוַן דַעַר צַיְמָט, אַוְן אַלְיַין הָאָט זַיְזַקְעַדְעַן צָוַן גַעַבְעַקָּס, וְאַס זַיְחָאָט גַעַהְאַלְטַן אַין פָאַרְקַעַטַן.

אַין שְׁטוּב הָאָט גַעַשְׁמַעַקְט מִיט צִימַרְינְג אַוְן מִיט אַיִיל. דַי המַנְ-טַאַשָּׁן, גַרְוִיסָע, דַרְיַיְקַאנְטַקָּע, זַעַנְעַן אַרְוִיסָעַ פָוָן אוֹיְוָן בְּרוּינָעַ. וּוּ דַי פָאַמְעַרְאַנְצָן, רְוִיטָע, אַנְגַעַנְגַעַסְעַן מִיט בְּלוֹט. עַר הָאָט אַוְיךְ גַעַקְוִיפָט פָאַמְעַרְאַנְצָן, רְוִיטָע, פָוָן אוֹיְוָן בְּרוּינָעַ. אַהֲלָבָט טַוַּז פְוִילְיִישָׁע אַותְוֹת, גַעַגְעַסְעַן פָוָן צִוקְעַר אַוְן פָוָן קְרַאַכְמָאָל, פָאַרְדְּרִיְידַלְטָע אַוְן פָאַרְפּוֹצָטָע. עַר הָאָט אַרְוִיפְגַעַשְׁטַעַלְט אַוְיכָפָן טִיש אַפְלָאַש פְּינְקַלְדִיקָן אַרְץ-יְשָׁרָאָל-וּוִין, אַ בְּיִטְעַלְעַ גַעַי טְרִיקַנְטָע רָאַזְשִׁינְקָעָס אַוְן עַטְלַעְכָע גַרְוִיסָע, טְעַרְקִישָׁע נִיסָע, וְאַס קִיְיָ שָׁוָם מַעַנְטָש אַין דַעַר וּוּעַלְט אַיִן נִשְׁת בְּפֻחוֹ גַעַוּזָן זַיְזַקְעַדְעַן. אַוְיךְ דַעַר נַאֲכַט זַיְחָאָט אַיִן גַעַוּזָן זַיְזַקְעַדְעַן אַוְיךְ פְּרִיכְטָק. דַי דַוִּיט-גַעַשְׁמִירַטָע פָאַדְלַאַגָּע, וְאַס דַי מַאֲמָע אַלְיַין הָאָט זַיְהִינָט עַטְלַעְכָע מַאֲלָאָ אַבְעַזְוּזְוִישָׁט, חָאָט גַעַגְעַנְצָט, צַזְיָי וְזַי דַעַר וּוִין אַין דַעַר אַרְץ-יְשָׁרָאָל-פָלָאַש.

דַי בְּלִיְין לְאַמְפָ אַוְן דַי צַוְוִי פָאַרְזְלַעַבְרָטָע לְיִכְטָעָרָס הַאָבָן אַרְוּמְגַעַנוֹמָעַן דַי שְׁטוּב מִיט אַגְדִישָׁע וּזְאַרְעַמְקִית. דַעַם טַאַטָּנָס פָאָרָד, אַוְן אַוְיסְגַעַקְעַמְטָע, אַ רְיִינָע, הָאָט פָאַרְנוֹמָעַן דַעַם גַעַגְעַן אַוְיכָפָן אַנְ בְּיִם טִיש. וּוּעַן נִישְׁת דַי מִידָע אַוְיכָן זַיְנָע, וְאַס זַעַנָע, זַיְנָע, דַעַם אַוְמְגָלִיק מִיט טַוְיבָעַן, גַעַוְאָרָן דַרְיְמַלְדִיקָעַר, וְאַלְעַט מַעַן גַעַי. קָאנְט מִינְעָן, אַוְ דַעַר טַاطַע אַיִן מִיטְאַמָּאָל בָאַגְּלִיקָט גַעַוְאָרָן. אַוְן אַזְשָׁר טַאַקְעַ ?

эт האט די מאמע פאראבעטן צו דער סעוויזה די צילטע גיטעלע יאסל-גלאזערט, די קליעינע אלמנה, נועבער, וואס האט זומער און ווינטער געטראנן אַלאנגע, שווארצע יופיצע, איזוי ווי אַמאספיל, און וואס האט זיך קיינמאָל נישט געשידט מיטן צעריסגעטם פאראָסָאלְקָעֶלְעָר אַירָן. די מאמע האט געוֹאנְט, אָז דאס דאָזִיקָע פֿאָרָאָסָאלְקָעֶלְעָר דִינְט גִיטָעלְעָן מָעָר, ווי די אייגענע פֿיט. אַוְיסָעָר דָעַם, האט די מאמע געוֹאנְט, אַיז גִיטָעלְעָר אַלְמִידָה חַכְמָה. זַי קָעָן לְעָרְגָעָן אַפְּרָשָׁה חַוְמָש מִיטְרָשִׁי אַון אַפְּלִיכָו אַבְּלָאַט גְמָרָא. נִישְׁתְּמָעָר, ווי אַיז אָנְאָרָם מַעֲנָטָש, דָעְפָאָר האַלְטָז זַיך די מאמע פֿאָר אַכְבָּוד, וואס גִיטָעלְעָר האט זיך גַעְלָאָוט פֿאָר. בעטן צו אַונְזָה צו דער סָעוֹדָה.

ויצט זי דאס אַצְינְד, די דאָזִיקָע גִיטָעלְעָר, אַין דער שׂוֹאָרָז צָעָר, לְאַגְנָעָר יַפְּצָעָ מִיטְן דָוִיטָן שְׁלִיְיפָל אַזְיָפָן קָאָפָ, וואס שָׁאַקְלָעָ זַיך, ווי בַּיְיָ אַבְּיַזְן הַזָּן. דאס אַיְינְגָעָדָאָרָעָ, גַעְרִינְגְּלָטָע פְּנִימָל שָׁאַקְלָעָ זַיך אַזְיָן. די לְמָפְּעָלָעָ, דִינְעָ, פֿאָרָטְרִינְקָנְטָעָ, וואַסְקָעָן אַירָד שׂוֹן אַון מוֹלִיךְ אַרְיָין. זַי אַיז אַזְיָיְקָהָיִן, די גַאנְצָע גִיטָעלְעָר, אַז זַי זַיְפָאָרָגָעָט נִישְׁתְּמָעָר, ווי אַהֲלָבָעָןְקָהָיִן. דָאָכָט זַיך, אַז זַי אַיז טּוֹבָאָיְך. בְּלֹאָזָן די אַזְיָגָן, שוֹאָרָצָע, קָלְיָינְעָלָקָוָן אַפְּנָן אַפְּנָן מִיט אַפְּעַבְעַדְיק פִּיעָרָל.

די מאמע אַיז פֿאָרָזְוִיטָלָט. גַבְּרִישָׁה זַעַט אוֹיסָט דָאָס וּוְיִיכְעַזְבָּאָטָל אַוְיָף דָעָר שׂוֹאָרָץ-טָאָפְּטָעָנְגָר בְּלֹזְקוּ. מִיט אַ ברִיטָעָר האַנט אַיז זַי מַכְפָּד די פֿאָרָשְׁטָעָלְלָאָט, וואס גַיְעָן אַרְיָין אַון אַרְוִיסָה אַונְזָגָעָן אַפְּ אַוְיָף דָעָר גִּינְקָעָם גַוְתָּן פּוֹרִים מְלָאָן.

эт שנידיט די מאמע אַפְּ אַשְׁטִיק פֿלְאָדָן, נעמט אַראָפָט. פָוָן שאָנק אַיְינְעָם פָוָן די חַשְׁבוֹסְטָעָה המְנִטְאָשָׁן, לְיִגְתָּ צו אַ צְוַעַר-דִיק, פּוֹילִישָׁ אֹתָה, וואס דָעָר טָאָטָעָ האַט וְיִינְטָעָ גַעְרָעָגָט פָוָן גָאָס — אַון טְרָאָגָט דָאָס אַלְץ אַרְיָין צִוְם גַוְאָישָׁן שְׁכַן אַונְוָעָרָן, צִוְם סְטָאָרְשִׁי סְטָרָאָזְנִיק, וואס וּוְיִסְטָה, נִישְׁתְּפָן קִין פּוֹרִים.

דָעָר טָאָטָע לְיִגְתָּ אַרְזִיףָ אַזְיָף אַטְלָעָרְדָא אַפְּאָמָעָרָאָנְזָא, פֿאָרָפְּצָט זַי מִיט אַ צְוַיְגָל אַוְיסְגָּעָטְרִינְקָנְטָעָ רָאָזְשִׁינְקָעָס, פֿאָרָשְׁטָעָט אַיז אַ זְוִית צְוּוִי טְרָקִישָׁה נִיסָּה, מִיט אַ שְׁטִיקָל פֿלְאָדָן

דעקט דאס צ'יז צו מיט אַ ווֹוִיס טִיכְלַע, אָוֹן צוֹם סֻפָּה גִּיט עַר מִיאַט
אַין האנט אַרְיִין דַּי אַיְינְצִיקָע פְּלָאַש ווַיַּיַּן אָוֹן הַיִּסְטַּמְּקָה מִיךְ דָּאַט
אַלְזָא אַוּוּקְטָרָאָגָן שְׁלָחָ-מְנוֹת צוֹם פַּעֲטָעָר בְּנַ-צְיוֹן.

די מאָמע הַאֲטַפְּרָאַבְּבָה:

- ווַיְיִפְּלַעַשְׂעַר ווַיַּיַּן הַאָסְטַּוְוְדָאַט, ווְאָסְטַּוְוְדָאַט דַּו שִׁקְטָט עַט
אַוּוּקָ ?

- ווְאָסְטַּוְוְדָאַט אַיְךְ טַוְונָ, נִישְׁטָ שִׁיקָּן ?

- בְּנַ-צְיוֹן ווּעַט זַיְד בָּאֲגִינְן אָן דִּין ווַיַּיַּן.

- דָּאָגָה נִשְׁטָה - זַאֲגָט דָּעַר טָاطָע בְּגַעַםְתָּדִיק - בְּנַ
צְיוֹן ווּעַט צְוָרִיק שִׁיקָּן אָן אַנְדָּעַר פְּלָעַשְׂעַר, אַ בְּעַסְעַר.

מִיךְ אַרְט אַוְיךְ. אַ גַּאנְצָע צִיְּתַהְאָפְּה אַיְךְ גַּוּוֹזָרָט, מַעַן
וְאָל עַס שָׂוִין אַוְיִיפְּקָאַרְקָעוּוֹן, דָאַס פְּלָעַשְׂלָה, מַעַן וְאָל דָּעַרְפָּהָן

טוּעַם זַיַּן - גַּעַמְטָעַר אָוֹן שִׁקְטָעַס עַס גַּאֲרָאַט אַוּוּקָ צְיוֹן-צְיוֹן
קְהַלְ-שְׁרִיבְעָרָה. סְפָעַלְתָּ אִים ווַיַּיַּן, פְּעַלְתָּ אִים ?

נָאָר אָז דָּעַר טָاطָע שִׁיקָּט, וּוּלְאַיְךְ דָּאַט נִשְׁטָ שִׁיקָּן
זַאֲגָן : כַּיְוַיל נִשְׁטָה. הַאֲפָה אַיְךְ עַס גַּעַמְעַן מִיטַּחַרְ-וּוִיְּטַאַג
אוֹן גַּעַמְעַן דָּעַרְמִיט צוֹם טָאַטְנָס שַׁוְּאַגְּנָה.

אוֹיְף דָּעַר גַּאֲס גַּיְעַן אַסְטַּוְוְדָאַט יְוָנְגָלְעָן. אַלְעָ מִיטַּאַבְּרָגְעָן
דָּעַקְטָּעָה, חַוִּיקָעַרְדִּיקָע טַלְעַרְלָעָן. סְגִּיְעַן יְוָרָן מִיטַּבְּרָאַר אַוְיךְ.

סְקַומְעַן אַקְעָגָן פָּאַרְשָׁטְעַלְטָעָה מִיטַּאַגְּנָעַרְלִיסְטָעָה פְּנִימְעָר אָוֹן מִיטַּ
רוּוִיטָעָה, גַּעַשׂוֹאַלְעָנָה נָעָן.

בַּיְ אָוֹנוֹ שְׁטִיטִיט פְּאַר זַיְדִיְיךְ אַפְּנָן. אַבְּעָר בִּים פָּעָ-

טָעָר בְּנַ-צְיוֹן אִין דַּי טִיר פָּאַרְשָׁלָאָסָן. אָוֹן בָּאַטְשָׁה כְּבִין נִשְׁטָה
קִיְיַן פָּאַרְשָׁטְעַלְטָעָה, מַוְן אַיְךְ אַרְיִינְשְׁרִיעָן, אָז כְּבִין לַיְזָעָר הַיְיָ

הַעַנְדָּלָעָרָט יוֹנְגָלָה, אָוֹן אַז כְּהַאֲפָה גַּעַפְרָעָנָגָט שְׁלָחָ-מְנוֹתָה. דַּי דִּינְסָטָה

מוֹיְד קַוְקָט אַרְוִיס דַּוְרָךְ אַ שְׁפָאַרְעָ אָוֹן פְּרָעָגָט מִיךְ נַאֲזָאַמָּל,
וּוְעָר כְּבִין, זַי וּוְיל וּוְסָן, ווְאָס כְּהַאֲס גַּעַפְרָעָנָגָט אָוֹן צְוָוָעָמָן
כְּדַאֲרָף.

- צוֹם פַּעֲטָעָי בְּנַ-צְיוֹן דַּאֲרָךְ אַיְךְ - זַי וּוּיִסְטָ דָעַן נִשְׁטָה,
די נַאֲרִישָׁע דִּינְסָטָמוֹיְד ?

עַרְשָׁט דָּאַמְּאָלָס עַפְנָט זַי אָוֹן גִּיטָּמִיט מִיר מִיטַּחַרְ-בְּיַוְאַן
דָּעַר גַּרְוִיסָעָר שְׁטוֹפָ אַרְיִין.

אצינד איז בי דער מומע נעמי נישט טונקל, ווי איז
די אנדערע טאג סופות אַדער פֶּסְחָה.

אצינד שטיטט דער טיש אינמייטן שטוב, ער איז גראיס,
דער טיש, וויט-געדעקט. צוֹיִי בְּלִיז-לְקָמֵן בָּרְעֶנֶן: אַיִּינָה
אויפֿן בעליך, די אנדערע אויפֿן טיש. דאַ שטיעין אַמְתְּדִיקְן
זילפֿערְגָּעַן לִיכְטָעַן, שׂוּעָרָעַן, גַּעֲשְׁנִיכְטָעַן. די לִיכְטָעַן זַעֲנָעַן גַּרְעָסָעַר,
וַיְיַי אָנוֹן, אָנוֹן גַּרְעָבָר. פָּוֹן טִישְׁטוֹן אַרְאָפּ בְּלָעְנֶן אָנוֹן מִינִיעַן
קְלָאַשָּׁן מִיט פָּאַמְעָרָצָנָן, מִיט טִיטְלָעָן, מִיט פְּלָעָרְלִי צָוקָעָר-
וְאָרגָן. אָ�ן פְּלָעָשָׂעָר וְיַיְן שְׁטִיעָן, אָ�ן מַעַן קָאנָן זַיְגָּרְנִישָׁט
איַבְּעָרְצִיְּלָן. צַו וּוֹאָס האָט מַעַן נָאָס בְּאַדְרָפְט אָ�נוֹעָר אַיְינִיצָק
פְּלָעַשְׁלָן?

פעטער בן-צִוָּן זִיכְט אַוְיבְּנָן אָ�ן אַפְּאַטְעָר-שְׁטוֹלָה. ער
טרָאָגָט אָ נִי, אַכְּטַ-קָּגְטִיךְ, זַיְדָן קָאָפְּעָלָעַ, זַיְיָן בָּאָרָד אָיוֹן
אַצְּינָד וּוַיְסָעָר, וַיְיַלְּעַד טָאָג אַגְּנָנָץ יָאָר. ער זִיכְט אָ
זָעָטָעָר, אָ פְּוַיְלָעָר. דָּאָס יוֹנָגָל וּזְיָוָס, מַעַנְדָל, אָ�ן אַגְּגָעָטָן אָ�ן
אַשְׁטִיףִיךְ, וּוַיְסָעָר קָעָלְנָעָרְלָה מִיט אַשְׂוֹאָרָץ שְׁנִיפְסָל. ער זִיכְט
אוֹיךְ צַוְּיִי בְּרִיאִיטְלָעַךְ, וַיְיַי דָּעַר טָאָטָע וּזְיָנָעָר. ער האָט אַצְּינָד אָ
קָלָאָר, פָּאַרְפָּאַטְמָט פְּנִים, מַעַנְדָל. די הָעַנְתָּז זַעֲנָעַן בַּיְיָ אִים וּוַיְיָ
טָע, רַיְנָעָ. נִשְׁתְּמָעָר, די לִיפְנֵן חָאָט ער פְּאַרְבִּיסָן, צַוְּיִי וַיְיָ
סְׁוֹאָלָט אִים עָפָעָס וּוַיְיָ גַּעַטָּן.

אוֹיךְ מִיר קוֹקָט ער נִשְׁתָּ, ער וּוּט דָּאָס נִשְׁתָּ גַּיְינָן קוֹקָן
אוֹיךְ צַלְעַ יְוָנָגָלָעַךְ, וּוֹאָס בְּרָעְנָעָן שְׁלָחָ-מְנוֹתָה.

פָּוֹן דָּעַר מָוֻמָּעָ נָעָמִי רְוִישָׁת. עַס טּוֹישָׁן זַיְיָן אָרוֹגָן
די קְנִיטִישָׁן פָּוֹן אִיר שְׂוֹאָרָץ-זַיְדָן קְלִיְיד מִיט די אוֹפְּגָעָשְׁטָעל
טָע בְּזָפְנָן בַּיְיָ דִּי אַרְבָּל. פָּוֹן הָאָלוֹן גָּלָאָנָצָט אַרְאָפּ אָ גָּאָלְדָעָנָע
ברָאָשָׁן, אָ גַּעֲקִיטְלָטָעָן, וַיְיַי אָ צְׁוֹאָמָעָגָעָוִוִּיקְלָטָעָוְלָאָגָגָן. אִיר טָוֹנָקָל,
פָּרוֹם פְּנִים מִיט די שְׁאַרְפָּעָ בְּרָעְמָעָן שְׁמִיכְלָעָן:

— צַוְּיִי — זָאָגָט זַיְיָ — שְׁלָחָ-מְנוֹתָה... גַּעַלְיוֹבָט דָּעַר אִיִּי
בעַרְשָׁטָעָר. אָ�ן וּוֹאָס מַאֲכָת דָּעַר טָאָטָע ? צַוְּיִי... גַּעַלְיוֹבָט זַיְיָן
לִיבָּעָר נָאָמָעָן. אָ�ן דִּי מַגְמָעָן, זָאָל לְעַבְנָן? צַוְּיִי, נָגָ, מִילָּא...
אַיְךְ שְׁטִיְיךְ אַיְנִימָעָן שְׁטוֹבָה. כְּיֻוִּיסָן נִשְׁתָּ, צַיְשָׁעָם אָ�ן
מִיר, צַי הָאָב אַיְךְ מִיךְ דָּעְשָׁרָאָקָן פָּאָר די אוֹגָן פָּוֹן די פְּרָעָם.

דע מענטשן, וואס זיין צ'רומ טיש. ב'פֿיל, ווי ס'גאנצע ליבען ברענט אוייף מיר. כ'וואָלט געוואָלט אַנטוליוֹפּן פֿונְדָאנְגָעַן. מיר אַיְזָן דָא נִישְׁתְּ גָּטוֹ.

די מומע נעמי ליגט אַרְזִיךְ אַוִיכְ אַינְזָעֶר טַעלְעֶרְלְ צָווִיְּ קְלִינְגְּ פְּאַמְּרָעָצָן, עַטְלָעָכְעַ פִּינְגְּן, אַ צְוְוִיְּ-דְּרִיְּ אַיבְּעַרְגְּעַצְּזִיְּן, גָּעָנְעַ מָאנְדָּלָעַן: דָּרְנוֹנָאָךְ, אָז אַךְ הַאֲלָט שְׂוִין בִּים אַוְעָקְגִּיְּן, אַ דָּרְלָאָנְגָט זַי מִיר פּוֹן טִיש אַרְאָפְּ אַ גְּרוֹיטָע פְּלָאַשׁ וּוֹיְן, אַ פָּאַרְשְׁטוֹוּבְּפּוֹטְעַ — אַיְזָן שְׁטוֹפְּטַע מִיר אַיְזָן הַאֲנָטְ אַרְיָין אַ מְטָבָע.

כְּשֶׁפְּרִיר, אָז סְאַיְן צְוְאָנְצִיךְ קְאָפְּיִיקְעַס. בְּפְרִירְיְּ מִיד. אַבְּעָר נָאָךְ מַעְרְ בִּין אַיךְ צְוְרִידְן, וואס כְּבִין שְׂוִין אַיבְּעַרְגְּעַקְוּמָעַן דָּאָס דָּזְוִיְּקָעַ שְׁלָחָ-מְנוֹת אָוֹן בְּיַעַשׂ שְׂוִין נִישְׁתְּ, ווי דִי פְּרָעָמְדָע מְעַנְטָשָׁן דָּאָרָט לְאָזְן נִישְׁתְּ אַרְאָפְּ קִיְּין אַרְיָיךְ פּוֹן מִיר. אַיךְ אַיְל מִיךְ אֲחָיהִים. כְּמוֹ נָאָךְ הַיְּינָט אַוְעָקְטָרָאָגְן שְׁלָחָ-מְנוֹת צָוָם זַיְדָן אָוֹן צָוָם דָּעָר מְוּמָעַ מְרִים. דָּעָר עִקְּרָגִיט עַס מִיר אַיְזָן דָּעָר מְוּמָעַ מְרִים. פּוֹן דָּאָרָטְן קָוָם אַיךְ שְׂוִין נִישְׁתְּ צְוְרִיךְ נְעַכְּטִיקְן. די מומע מְרִים צְלִינְ, מִית אַרְעָאָרְ קְלִינְגְּ, וּוּאַרְעָמָעַ הַעַנְטָן, נִעְמָט פּוֹן מִיר אַרְאָפְּ דָעַם פְּאַלְטָן, וּעְצָט מִיךְ אַוְעָקְ צָוָם טִיש אָזְן לְאָזְטָן מִיךְ שְׂוִין נִישְׁתְּ אֲחָיהִים.

דָּאָרָט, בְּיִ דָּעָר מְוּמָעַ מְרִים, אָז פּוֹרִים פְּרִיְּלָעָכְעַר, ווי אַוְמָעָטָם. חַיְימָל, דָּעָר מְוּמָעַ אַיְנְצִיךְעָד וּוֹן, טַאנְגָט אַיְנְמִיטָן שְׁטוֹבָ, ווי אַ בָּעָר. עַר וּוּיְזָט, ווי אַזְוִי אַ מְאַלְפָעַ טָרָאָגְט זִיךְ צִי וּי אַזְוִי אַ הָאָן קְרִיְּעַט אָוֹן ווי אַזְוִי אַ קָּאָזְן טַשְׁצִיעַט זִיךְ צִי בָּאָפְּן אַ מְוִיָּן. לָאָה, דָּעָר מְוּמָעַ מְרִים יְוָנְגָסְטָעַ מִידְלָ, וּזְגָט "וּוּאַרְשָׁעַס" אַוִיכְ פְּוִילְיָשָׁן אָזְן זִינְגָט אַ לִיר פּוֹן דָּעָר שִׁינְגָעַר וּוּאַנְדָעַ, וואס הַאֲטָן נִישְׁתְּ גַּעַוְאָלָט חַתְּנוֹה הַאֲבָן מִיטָן קִיְּין דִּיְשָׁש אָזְן גַּעַוְאָרְפָן זִיךְ בָּעָסָעָר אַיְזָן דָּעָר וּוּיְסָלְ אַרְיָין.

צְלָיְבָעַ דָעַם אַלְעָמָעַ אָזְן צְלָיְבָעַ דָעַם, וואס דָעָר מְוּמָעַ מְרִים פָּלָאָדָן אָזְן בָּאַטְעַמְטָעַר, ווי אַלְעָ פָּלָאָדָנס פּוֹן דָעָר גָּאנְ צְעָר שְׁטָאָט — ווּיל אַיךְ שְׂוִין וואס נִכְבָּעַר דָאָרָט זַיְן.

אוֹ כְּקָוָם צְוְרִיךְ פּוֹן פְּעַטְעָר בְּנָ-צְיָוָן, וּוּאָרָט מַעַן שְׂוִין אַוִיכְ מִיר. רַי לִיכְתְּ אַהֲבָן זַיְן שְׂוִין אַפְּגַּנְעַבְּרָעַנְטָן בֵּין אַיְזָן דָעָר הַעַלְמָט אַרְיָין. גִּיטְעָלָעַ יְאָסְלָגְלָעָזָעָר דָרְמִילָט. אַיךְ שְׁטָעַל אַוְעָק

דעָרַ מָמֹעַ נָעִמֵּת שְׁלָחָ-מְנוֹת אָוֹן זָאָגֶ שְׁטִילַ דָעַרַ מָאָמָעַן, אָוּ
בְּהָאָבַּדְּ דָאָרַטַּ גַּעֲרִיגַּן צְוֹאָנְצִיךְ קָאָפִיקָעַט. דִי מָאָמָעַ פָּאָרְקִירִימַט
מִיטַּ דָעַרַ נָאָזֶ:

— נְוִיתִיךְ בָּאָדָרְפַּטְ נָעָמָעַן... — זָאָגֶטַ זַי אָוֹן קָוְקָטַ פָּןַ אָ
זִיַּיטַ, וַיַּ אָזַוְיַ דָעַרַ טָאָטַעַ נָעָמַטַּ פָּאָרוּזִיכְטִיךְ אָרָאָפַ סְפָאָטְשִׁיךְ
לְעַכְלַ פָּןַ זַיַּן שְׁוּעָסְטָעַרְטַשְׁ שְׁלָחָ-מְנוֹתַ.

— זַעַן בָּאָטְשַׁ — זָאָגֶטַ עַרַ מִיטַּ גְּדָלָותַ — וַיַּ אָסַ פָּאָרַ אָ
שְׁיַין שְׁלָחָ-מְנוֹתַ נָעִמֵּי הָאָטַ מִירַ גַּעַשְׁקִיטַ.
עַרַ הוַיְבַּטַּ אָוִיךְ סְפָלְעַשְׁלַ וַיַּ אָנַןַ צַוְּ דָעַרַ לִיכְטַ. בָּאָטְרָאָכְטַ
עַסְ פָּןַ אָוֹנָטַןַ אָוֹןַ פָּןַ אָוִוְבַּןַ. דָעַרְנָאָךְ שְׁטָעַלְטַ עַרַ עַסְ אָוּוּעַ
אָזַוְיַ פָּאָמְעַלְעַךְּ, וַיַּ אָרַ וַיַּ אָלְטַ גַּעַתְאָטַ צַוְּ תָוְןַ מִיטַּ אָ קָרָאנְ
קִינְדַּ.

— טִיעַרְעַרְ וַיַּ אַיְןַ — פָּאָרְקִינְיִיטַשְׁתַּ עַרַ מִיטַּ דִיַּ לִיפְןַ —
סְמוֹו קָאָסְטַןַ אָהָןַ מִיטַּ גַּעַלְטַ.

— סְקָלְעַרְסְטוֹ — חֹזְקָטַ דִיַּ מָאָמָעַ — גַּבְירִיםַ הָאָבָןַ אָןַ
הַשְּׁגָהַ אָוִיסְצְוֹגְעַבְןַ גַּעַלְטַ. אָנְדָעַרְשַׁ נִישְׁתַּ.

— אָוֹןַ אַיךְ זָאָגֶטַ דִירַ — גָּעָמַטַּ דָעַרַ טָאָטַעַ אָוּפְסְנִיַּ דָאָסַ
פָּלְעַשְׁלַ אָוֹנְטָעַרְ דָעַרַ לִיכְטַ — אָזַ סְאַיְןַ טִיעַרְעַרְ וַיַּ אַיְןַ.

— מַאְךְ אִםְ דִּירַ אִיןַ זַוְיְעַרְןַ...
דָעַרַ טָאָטַעַ נָעָמַטַּ צְוֹגְרִיטַןַ אָנַיְ טָעַלְעַלְלַ שְׁלָחָ-מְנוֹתַ, עַרַ
קָלוּבְטַ אָוִיסַ צְוֹוִיַּ קָלְיִינַ פִּיגְגַּןַ, אָ גַּעַרְרִיטַעַ פָּאָמְעַרְאָנַץַ אָוֹןַ
זִיְתִיךְ שְׁטִיקַלְ פָּלְאָדָןַ, אַיךְ בֵּיןַ מְךָ מְשֻׁעָרַ, אָזַ דָאָסַ וּוּלְ אִיןַ
דָאָרְפַּןַ אָוּוּקְטְרָאָגַןַ צַוְּ מְאָטַלְ שְׁטוּרִיַּ, צַוְּ טָאָטַנְסַ שְׁוֹתְנַ,
דִיַּ מָאָמָעַ פָּאָרְבִּינְדַטַּ מִירַ וּזְאָרְעַמְעַרְ דָעַםַ שְׁאָלִיקַ אָוִיפַןַ
חַאֲלָזַןַ:

— עַפְעַסְ שְׁיַיןַ דָאָרַטַּ, בַּיַּ דָעַרַ מָמֹעַ נָעִמַּיַּ? — פְּרַעַנְגַּטַּ זַיַּ.

— זַיְיַעַרְ שְׁיַיןַ.

— אָ סְךְ גַּעַסְטַ דָאָזַ.

— אָ סְךְ.

— וַיַּ אָסַ הָאָטַ זַיַּ דִירַ גַּעַזְאָגֶטַ, דִיַּ מָמֹעַ?

— בְּזַאְלַ עַנְקַ לְאָוֹןַ גַּרְוּסַןַ.

— אָוֹןַ דָעַרַ חַכְשִׁיטַ זַיְיַעַרְ, מַעֲנְדָלַ, הָאָסַטַ אִיםַ גַּעַזְעַןַ?

- יא. ער זיצט אין א וויס קעלגעREL מיט א שנייפסל.
 - נאָר אין וויסע קעלגעRELעכט סטראַיעט זי אַים, ווּאַס
 אַיז ער אַ מיידל, צי ווּאַס?
 דאס שלח-מנות צו מאָטל שטרוי שטייט שווין פֿאַרטיק, די¹
 מאָמע בָּאָגָּלִיט מֵיךְ אַיז קִיךְ אַרְיִין אַונְזָאנְט מִיר אָן, כִּיזָּאָל
 לְמַעַן-הַשֵּׁם זָעַן בָּאָלֶד צְוִיקְצְוִיקְעָן. כִּזְאָרְפַּךְ דָּאָקְ נָאָקְ גַּיְין צו
 דער מומע מְרִים.
- אַוְדָאי, ווּאַס דעַן, כִּיזְוִיס נִישְׁת?
- אַיךְ הַאֲלָט שְׂוִין בַּיִם אָרוּסְגִּין. עַפְנָט זִיךְ אַינְ דָּעַר אַיִּי.
 גַּעֲנָעָר רָגָע דִּי טִיר פּוֹן יַעֲנָעָר זִית אָונְסְרוּקְט זִיךְ אַרְיִין אַ
 פָּאָרְבָּאָפְּלָטָעָר קָאָפְּ.
- אַין קִיךְ אַיז טָוְנָקְל. סִיאַזְוּעָר צו דָּעַרְקָעְנָעָן, וּעְרָ
 דָּעַר פָּאָפְּלָטָעָר קָאָפְּ אַיז. לוֹטָס אַלְעָס סִימְנָים זָעַט עַס אַוִּיס צו
 זַיְין אַן אָרְעָמָע יַדְעָנָע. זַי בְּלִיְבַּט טָאָקָע שְׂטִין בַּיִּי דָעַר טִיר,
 אָזְוִי וּזַי וּוּאָלֶט גַּעֲקִיםְעָן בְּעַטָּן אַ נְדָבָה.
- אַיךְ קָעָן נִישְׁת אָרוּסְגִּין. דאס אָרְעָמָע מַעֲנְטָש הַאָט פֿאָרָ
 שְׁטָעָלָט דִּי גָּאנְצָע טִיר. דִי מַאָמעָר פְּרָעָגְט נִישְׁת, ווּאַס יַעַנְעָ וְוִילָ.
- נָאָר זַי רָוקְט זִיךְ אָפְּ הַינְטָעָרְוּוּיְלָעָכְט אַוִּיף אַ פָּאָר טָרִיט צּוּם
 פְּעַנְסָטָעָר צָג, אָונְזָעָר דָּאָרְט גִּיט זַי אַ קְרָעָכְט אָרוּסְ מִיט אַ
 שְׂטִיל, פָּאָרְהַאָלָטָן קוֹל:
- טְוִיבָּע?...
- מִיר אַיז הִיס גַּעְוָוָאָרָן. סִיאַהָאָט וּוּיְינִיק גַּעַפְעָלָט, כִּיזָּאָל
 אַרְאָפְּלָאָזָן סִיטָּעָלָעָרל מִיטָּן גַּאנְצָע שְׁלָח-מְנוֹת אַוִּיף דָעַר עָרָה.
 עַרְשָׁת אַצְּנָנְד הַאָב אַיךְ פּוֹן הַינְטָעָרְוּוּיְלָעָכְטָן קָאָפְּפָעָר
 דָעַרְקָעָנְט טְוִיבָּעָס פְּנִים. אַמְּאָל אַיז עַס גַּעַוּעָן בְּרוּין, דאס דָאָ.
 זִיקָע פְּנִים, שִׁין. הַיְינָט אַיז עַס שְׁוֹאָרֶץ, אַיְנָעָפְּאָלָן. טְוִיבָּע
 אַלְיִין אַיז, דָאָכְט זִיךְ, הַעֲכָר גַּעְוָאָרָן. דִי אוּינְגָן זַעַגְעָן שְׂוִין
 נִישְׁת בְּלוּיְגָרִין. אָז מַעַן זָעַט זַיִי גָּאָרְנִישְׁט, דִי אוּינְגָן. פּוֹן חִיכָּ
 טָעָן דָעַרְעָלָעָ קוֹקָן אָרוּסְ צְוִויִּי קִילְעָכְדִּיקָע, טִיךְ-שְׁוֹאָרְצָע דָעַר.
 דָעַר. אַפְּיָלוּ דָאָס שְׂטִין אַירָס אַיז אַוִּיךְ אָז אַנדְעָרָס — אַיְבָּעָרָ
 גַּעַפְרָאָכָן, קְרִימְלָעָן.
- אַיז אַפְּשָׁר אַיז טְוִיבָּעָן גִּישְׁת גַּוְתָּה

דעך מאמען מײַנער, זעט אויס, האט אויך געமזות נישט נוט ווערן. מיר דאכט זיך, איז די הענט מיט די פיס זענען נישט אירע. דא וויל זי צרייניגין אין דער אנדערער שטוב, דא בליבט זי צוריק שטיין. זי קוקט זיך אָרום איבער די ווינקלען, אָזוי ווי זי וואָלט עפֿעס געזוכט.

איינטן פֿאָרָהָאָלְט זיך איר בליך אויפֿון קִיך-בענקל, זי ניט עס אָ שאָר מיט אָ פֿוס פֿון הַינְטַעַרְוּיַילְעַכְטָס צוֹ דער טיר, וואָפֿ טוֹיבֶע שטייט, אָונֵן אַלְיַין שְׁפָאָרְט זי זיך אָן מיט בִּידְעַת הענט בַּיִם טִיש. אָזוי בליבט זי מיטן פֿנים צוֹם בענסטער. טוֹיבֶע זעט זיך נישט. זי קוקט מיט שְׁטִיעַנְדִּיקָע אוינַן אויפֿון אָונְטַעַרְגַּעַרְקָטָן בענקל. בִּוּוֹיל אִיר זָגַן, זי זאל צוֹגַן, אָפְרוֹעַן זיך, אָבָעַר טוֹיבֶע שְׁפָאָרְט אָפֿ צוריק דִּי טיר אָונֵן וויל אַרְוִיסְגַּיְין.

די מאמע דערהערט. זי כָּאָפְט אָזְוֹעַק די הענט פֿון טִיש, דרייט זיך האסטיק אויס אָונֵן לוֹוִיטס צוֹ דער טיר: – וואָז גִּיסְטָזָז – זָגַן זי מיט אָ פֿול האָרֶץ – קָומָ אַרְיִין.

די מאמע האט נישט, וואָז די הענט אָהִינְצָוָן. זי וויאָ אָנְגַּעַמָּעַן טוֹיבֶעַן אָונֵן טַרְעַט גָּאָר אוּפִיך דער פֿיטְרִינְג אָרוֹיף. פֿון דער אָנדְרָעָר שטוב קומַט פֿאָמְעַלְעַק אָרִיכְיַזְקָרִיכָן גִּיטְעַלְעַי אַסְלְגַּלְעָזָרָס. זי קוקט זיך קָרְצִיכְטִיך אָרום אַבְעַר דער טוֹנְקָעָלָר קִיך אָונֵן פֿרְעָגַט מיט אָ צְעַזְוִינְג גִּינְזָדָל: – מְרִימָעַט?

– וואָס אַז גִּיטְשָׁי? – גִּיטְשָׁי די מאמע צְעַרְאָגָן אָזְוֹעַק פֿון דער טיר – אִיר האט עפֿעס גַּעוּוָאָלְט?

– נִין קִינְדְּלָעַבָּן. וואָס האָב אִיך דעַן צְזָז ווּלְעַן? נָאָר כְּעַל שְׁוִין גִּין. ווּעָר שְׁטִיְיט עַס דָּאָרְט בַּיִי דער טיר, ווּעָר? די מאמע עַנְטְּפָעָרָט נישט. זי שְׁטָעַלְט זיך אָזְוֹעַק אָין דער ברִיאַת, אָזְוַי ווי זי וואָלט גַּעוּוָאָלְט פֿאָרְשָׁטָעָלְן טוֹיבֶעַן פֿון גִּי טַעַלְעַס קְלִיְינָע, לְעַבְעִידְקָע אָוִיגָן.

דער טַגְטָע האט געמוֹזַט דערהערן. אי אָפְשָׁר האט ער

עפֿעַס באָדָרֶפֶט אַין קִין ? עַר אַיְזָן אַרְיִינְגָּעָקְוָמָעַן גִּיךְ, אַ צָּעַי,
טְרָאָגָעָנָעָר. עַר הָאַט אַרְיסְגָּעָזָעַן צַו זַיְינָן בִּין.

— בִּיסְטַ נַּאֲךְ נִישְׁתַ גַּעֲגָנָגָעַן ? — הָאַט עַר קוֹדָם-כָּל דַּעַר.
זַעַן מִיךְ.

עַר הָאַט פָּאָרְשָׂאָרֶצֶט סְגַּאנְגָּעַן פְּנִים אַיְזָן אַנְגָּעָשְׁטָעַט
אוֹיְף מִיר דִי בָּאָרֶד.

כִּיחָאָב אִים גַּעֲוָאָלָט זָאָגָן, דַעַם טָאָטָן, אָז... נַאֲךְ זַיְינְ קָאָפֶט
הָאַט זַיְיךְ פְּלוֹצָלִינְגָ אַוְיסְגָּעָלְיִיכְטַן. עַר הָאַט אַוְיסְגָּעָשְׁפִּיצֶט דִי
בְּרָעָמָעַן צַו דַעַר טִיר, וּאוֹ טְוִיבָע אַיְזָן נַאֲךְ אַלְין גַּעֲשָׁטָאָגָעָן
עַר הָאַט גַּעֲשְׁוִיגָן. אַפְּבָעַר מִיטָּאָמָאָל הָאָב אַיְיךְ דַעַחָרֶט אַ קְוִיל,
וּוּאָס אַיְזָן נִישְׁתַ גַּעֲוָעָן מִין טָצִינָס :

— אַרְיוֹס פָּוָן מִין שְׁטוּב, הַוִּיכְעַ יְוֹשָׁקָע !
צְוָאָמָעַן מִיטַן דְּאַיְקָן פְּרָעָמָדָן קָול הָאָב אַיְיךְ גַּעֲוָעָן אַ
פָּאָר אַוְיפָּגָעָהוִיבָעָנָע פְּוִיסְטָן לְוִיפָּן צַו דַעַר טִיר.
— אַיְן מִין שְׁטוּב אַרְיִין וּוּסְטוּ נַאֲךְ קוֹמָעָן ? וּוּאָן אַרְיוֹס
פְּוֹנְדָצָנָעָן !

אַיְן דַעַר אַיְגָעָנָעָר רְגָע הָאַט זַיְיךְ דִי מַאְמָע גַּעֲגָבָן אַ
גְּלִיטָש אַרְיִין צְוִישָׁן טָעָטָן אַוְיפָּגָעָהוִיבָעָנָע פְּוִיסְטָן אַיְן צְוִישָׁן
דַעַר צְוָאָמָעָנָע בָּרָאָכְבָּעָנָע טְוִיבָע.
— לִיְיְזָעָר ! — הָאַט זַי הַוִּיךְ אַוְיפָּגָעָרִיסְן דִי הַעַנְטַ-זְּאָלָסְט
נִישְׁתַ דֻּרְרוּוֹעָגָן, הַעֲרָסָט ?

— שְׁוִין זָאָל זַי אַרְיוֹס פָּוָן מִין שְׁטוּב. אַיְרָגְבָּיְן זָאָל
זַיְיךְ דָא מַעַר נִישְׁתַ גַּעֲפִינָעָן !

— לִיְיְזָעָר, כִּיעַל נִישְׁתַ לְאָזָן... זַי אַיְזָן קִינְדָר.
— אַ הַונְט אַיְזָן וַיַּ, נִישְׁתַ מִין קִינְדָר. אַ הַוִּיכְעַ יְוֹשָׁקָע.
זַי הָאַט נַאֲךְ וּוּיְנִיקְ פָּאָרְשָׂוֹאָרֶצֶט מִיר סְפָנִים !
טוֹוֹבָע הָאַט זַיְגָעָבִיגָן וּוּאָס אַמְּאָל נִידְרִיקָעָר. נִישְׁתַ אַגְּ
דָעָרֶש, נַאֲךְ עַמְּצָעָר הָאַט זַי פָּאָמְלָעָךְ אַוְנוֹתָרְגָעָזָעָנָט. דִי טִיר
הָאַט זַיְיךְ, אַזְוִי וּוּאַלְיִין פָּוָן זַיְיךְ, גַּעֲעָפָנָט. גַּטְעָלָע יָאָסָל-גָּלָע,
וּלְרָט הָאַט זַיְיךְ אַרְיוֹסְגָּעָשָׁרֶט מִיטְ דְּרָאָבָנָע, אַלְטָע טְרִיטְלָעָ.

עשורומטו מונל ווינטש איזינו.
- ניב אהער דעם שליטל — אייזער געשטאנדען מיט אַ
אוון אַרְטָסָנָכָטֶט דעם שליטל פון שלאָס.
פֿאַרְשָׁלִיטָן די טִיר, אַבְּגָעֵר די מַפְּעָם אַיְזָן פֿאַרְלָאָפָּן דעם וועג
טּוֹבוּעַ אַיְזָן אַרְטָסָנָנָגָעַן אייז דער קְרוּם. רַעֲרַע טָאַטָּהָט גַּעוֹאָלָט

ב' שְׁלֵמָה נִשְׁתַּחֲוֵד

— ג'י'ג אַחֲצָר דָּעַם שְׁלִיפָּלֶל זָאַז אַיְדָּה דִּירָ.

— ליזוער, העיר אויף — החט זיך די מאמע פלאטילינג אוייסגעליכט — העיר אויף, זאג איד דיר. אן נישט, גי איך שיין אוווק און ווועט נישט וויסן, וואו מײַן געבעין איז אוחנַן. צעמאמען.

בדעדיין ניטיאנג, טויטע איזן האבן זיך פארמאכט. ער אין צוריינגעגבען אין שטוב אריין מיט אראפונעלזוטע, צויטע הענטן. אויפן וועג האט ער געוווארפן אַ מאוות ווארט אויף טוי. בענין, נישט קיין ווארט איזן עס געוווען, נאך אַ שטיען. מיך האט ער גענומען שטענן אין די שליטטען. די מאמע האט אַ צי גע. טון מיט איזן אקסל, איזוי ווי סווואלט איר דראט אריין אַ שטע.

- מענדל - חאט זי מיר געואנט - לוייך ארכויס. זאג איר, זי זאָל ווּרטן.

אין דרישן איז געוען קאָלט. אויך דער שווועל פון פֿאַ.
דער-הייזל איז געועסן טויבע, אַ קײַילעכְּדִיק-פֿאָרְקְּנוּילְטָע.

- טויבע - האב איד מיך צונגעעט צו איר - די מא-
מע האט דיך געהיסן ווארטן.

ב' הָאֵפֶד דַעֲשִׂפְרִיט טוֹיְבָעַס הַאֲנָט אָוִיךְ מֵין נְגִינָה.

- ביט אפשר הוועריך, הע?

- ניין, כבן נישט הונגעrik - האט זי געגעטפערט מיט א חול, פארטראיקנט קול.

— כו' מעתה, בזאת, נתקדש י' ר' זעיר.

— כְּהַבָּשׂ אֲפָמָעָרָאנֶז. נָא. עַי.

= ב-1939 נישט, מענדל. טרזן עז אולוק.

פּוֹן גֶּאֱרָטָן הָאָט גַּעֲצִיּוֹן אֵ וּוּינַט. דַּעַר הַימָּל אַיְזָן גַּעֲלָעָן אֵ שְׁוֹאָרְצָעָר. בִּים סְטָאָרְשִׁי סְטָרְצְוִישִׁיק אָן שְׁטוֹבָה הָאָט זִיךְ צְעַבְּלִיט אֵ הַינְּטָל.

דָּאָס שְׁלָחָמָנוֹת צַו מְאַטָּל שְׁטוֹרְיוֹי הָאָב אַיְקָן שְׁוֹין נִישְׁטָאָזְוּקְגַּעַטְרָאָגָן. צַו דַּעַר מְוּמָעָ מְרִים בֵּין אַיְקָן שְׁוֹין אַיְן יַעֲנָם פּוֹרִים אוּרְקָן נִישְׁטָאָזְוּקְגַּעַטְרָאָגָן. כִּיבִּין גַּעֲזָעָן אַינְדְּרוֹיִיסָן מִיטָּ טָוָי, בָּעָן אַזְוִי לְאָנָגָן, בֵּינוֹ דִּי טִיר הָאָט זִיךְ שְׁטִיל אַפְּגַּעַלְעַנְטָן אָוֹן כִּיהָאָב דַּעַרְחָעָרֶת דַּעַר מְאַזְמָעָס קָוָל.

— מְעַנְדָּל?

— יָאָ, מְאַזְמָעָשִׁי.

— וּוֹאוֹ בִּיסְטוֹ?

— דָּאָ, מִיטָּ טְוִיבָעָן.

די מְאַזְמָעָ אַיְזָן צַו אַוְנוֹ אַרְוִיסְגַּעַקְוּמוֹן.

— טְוִיבָעָ — הָאָט זִיךְ אַרְאָפְּגַּעַבְּוִיגָן — קוֹם אַרְיִין, עַד שְׁלָאָפְּטָ שְׁוֹין.

— כִּידָּאנְקָן דַּעַר מְוּמָעָ — הָאָט טְוִיבָעָ אַפְּגַּעַרְעַכְּצָט — כִּיעַל שְׁוֹין דָּא צְוּוֹאָרָטָן.

— רַעַד שְׁוֹין נִשְׁטָאָזְוּקְגַּעַטְרָאָגָן, קָוָן אַרְיִין, כִּיעַל דִּיר אַוִּיסְבָּעָטָן אַיְן קִיךְ.

— כִּידָּאנְקָן זְיִיעָרָ.

— וּוּעָסְטָ מִיר שְׁוֹין שְׁפַּעַטְעָרָ דְּאָנְקָעָן. נָוָן קוֹם, בִּיסְטָ דָּאָזְוּקְגַּעַרְיךְ, מַן-הַסְּטָמָם?

— נִיְיִין, סְיַהְוָגְגָעָרֶת מִיךְ נִשְׁטָאָזְוּקְגַּעַט.

— נָוָן, שְׁפַּעַטְעָרָ דִּיךְ שְׁוֹין אַוִּיפָּקָן. סְיַאְיִין דָּאָזְוּקְגַּעַט, טְוִיבָעָ אַיְזָן גַּעֲזָעָן. דָּאָס הַינְּטָל בִּים סְטָאָרְשִׁי סְטָרְצְוִישִׁיק.

ニֵיכְ הָאָט זִיךְ נָאָךְ אַמְּאָל צְעַבְּלִיט.

— קוֹם, טְוִיבָעָ, — הָאָב אַיְקָן גַּעֲלָעָט מִין שְׁוּעָסְטָעָר אַיְיָ, בָּעָר דִּי אַוִּיפָּגְעַשְׁטָעַלְטָעָ קְנִיעָן — וּוּעָסְטָ עָסָן. סְיַאְיִין דָּאָזְוּקְגַּעַט אַיְיָ, קוֹם!

טְוִיבָעָ הָאָט גַּעֲזִיּוֹינַט. כִּיהָאָב גַּעֲשְׁפִּירָט אִירָעָ טְרָעָן אַוִּיפָּקָן הַאָגָט. דָּעָרָנְאָךְ, צַו זִיךְ שְׁוֹין אַרְיִין אַיְן קִיךְ, אַוְנוֹ דִּי מִין הַאָגָט. דָּעָרָנְאָךְ, צַו זִיךְ שְׁוֹין אַרְיִין אַיְן קִיךְ, אַוְנוֹ דִּי מִין הַאָגָט.

וְהַשָּׁעָפָעַלְעַן

פאטשיילע, איז זי צוגעפאלן צו דער מאמעס הענט איז געוואַלט זי קישן.

— הער שוין אויף — האט די מאמע צעטומלט געפֿאַ.
כעט מיט די הענט — וועטט מיך שוין שפֿעטער קושן. נא, עס עפֿעס...

די טיר איז שטוב אַרְיִין, וואו דער טאַטַּע איז שוין גע-
שלָּפָג, איז געשטאנגען פָּרְמָאַכְּט. די מאמע האט אַרְיִיפֿעֶדְּרִיְּט
סְּלָּעַמְּפָּל. טויבעס שיינע פְּנִים האט אַצְּינֵד אַיסְּגָּעוֹן גְּרִין, אַיִּין-
געפְּאַלְעַן מיט אַיסְּגָּעַשְּׁפִּיצְּטָעַן קִינְבָּאָקָן.
סְּאַיִּין גָּרוֹנִישַׂט גַּעֲלִיבָּן פּוֹן טוֹיבָּעַן. אַוִּיסְּטָעַר דִּי חָצָר אַיִּ-
רָע, דִּי גְּרָאַנְגָּעָנָעָ, ווֹאָס זְעַנְעַן נַאֲצָלַעַג גְּעוֹוָעַן פָּאַרְקָעַמְט מִיט
אַ וְיִיטַּן שְׁרִינְגַּט אַזְּנַת דָּעַר מִיט, אַזְּוִי וּוּיִ בַּיְּפָרְוּם, גְּגִידִישׁ
וּבַיְּבָרָע.

טויבע איז גַּעֲלִיבָּן בַּיְּ אַזְּנוֹ אַזְּנַת שְׁטוּב. דָּעַם טָאַטָּוּס
קָאַפְּ האַט זִיךְ אַרְאַפְּגָעָלוֹט נִידְרִיקָעַר צוֹ דָעַר עָרָד. דִּי אַקְסָלָעַן
הָאָבָּן זִיךְ אַוְיְפָגָעַשְׁטָעַט, שְׁפִּצְּיךְ גְּעוֹוָאָרָן. דָאַכְּט זִיךְ, אַזְּ אַיִּין
דָּאַס גַּעֲהָעָר זִיכְיַּינָּס אַזְּנַת גְּעוֹוָאָרָן טְוִיבָּלָעָכָר.

פּוֹן בָּאַלְעַבְּאַטִּישׁ-רְיִיכְּן הָוִיּוֹן, וואו טויבע האט גַּעֲדִינְט, האט
די מאמע גַּעֲלָקָזָט בְּרֻנְגָּעָן אַיר קוּפָּרְט. טויבע האט אַים נִישְׁתָּ
גְּעַפְּנָט. נִישְׁתָּ גַּעֲוָאַלְט וּוֹיסְּן, ווֹאָס אַזְּנוֹ אַיִּין. זִי אַיִּין צְרוּמָה-
גַּעֲגָנָגָעָן אַ שְׁטוּמָה, מִיט אַיסְּגָּעַדְּצָרְטָע, אַרְעָמָע בְּיִינְעָר. בָּאָגִי-
נָעָן, אַיִּדְעָר דָעַר פִּיעָר האַט נַאֲצָלַעַג בָּאוֹיְזָן זַיְקָלָעַן אַזְּנַת
סְּטָעָר אַזְּנַת רָוּפָן דָעַם טָאַטָּן—אַיִּין שְׁווֹן טויבע אַוְיְפָגָעַשְׁטָעַנְעָן מִזְכָּן
פִּיעָר. מַעַן האַט נִישְׁתָּ גַּעֲהָעָר, זִי וְאֶל צְעַחָצָקָן הָאָלָעָן, אַדְעָר
אַנְרִיְּבָן אַ שְׁוּעַבְּעָלָע. דָאַס פִּיעָר האַט זִיךְ גַּעֲמָכָט פּוֹן זִיךְ
אַלְיִין. דָאַס אַנְבִּיְּסָן, ווֹאָס זִיךְ האַט גַּעֲקָאַכְּט פָּאַרְן טָאַטָּן, אַזְּ
פּוֹן זִיךְ אַלְיִין פָּאַרְטִּיךְ גְּעוֹוָאָרָן.

דָעַר טָאַטָּע האַט עַס אַיִּנְמָאַל דָעַרְעָן. עַר אַזְּנוֹ אַזְּנַת
פְּרִימָרָן אַוְיְפָגָעַשְׁטָעַנְעָן פְּרִיעָר פּוֹן טויבען. עַר אַזְּנוֹ אַרְיִין אַזְּ
קִיךְ מִיטָּן צְוֹאַמְעַנְגָּעַלְיִיגְּטָן תְּלִיתָאָ אוֹיף אַזְּנַת אַקְסָלָן.
טויבע האַט אַרְיִינְגַּעַבְּלָאָזָן אַיר אַטָּעָם אַזְּנַת דָעַר קִיךְ אַרְיִין,...

אויף די פיעירקעס איז שוין געווען צוגעשטעלט אַ טאָפּ ווּאַסְעָר,
ס'איו געשטאָגען אַ שיסל אַפְגַּעַשְׂיִילְטָעַ קָאָרְטָאָפּל. הָאָט עַר אַ
זָּאָגּ גַּעֲטָוּן, דָּעַר טָאָטָע:

— ניטע, טרייפְּהָנָעַ מִוֵּיד. כִּעְלָל נִשְׁתַּחַת עַמְּנָדִין חֹזְרִישָׁעַסּוּן.
דָּאָסּ אַנְבְּיִיסְן אַיז שְׁתִּינְן גַּעֲבְּלִיבָּן נִשְׁתַּחַת גָּרְרִירְט. דִּי גָּרוּעַ
פָּאָרָעַ אַיז זִיךְ צַעֲגָנָגָעַן אַוִּיףּ דִּי שְׁוִיבָּן אַרְוִויַּת. אַרוּם דִּי קָאנְטָן
פָּוּן טַעַלְעָרַ אַיז גַּעֲרִיאָכָן אַ פְּלִיגְגָּן. דָּעַר טָאָטָעַ אַיז אַזְוּעַק אַוִּיפּן
ニיכטערָן הָאָרֶץ, אַוְן טְוִיבָּעַ אַיז גַּעֲבְּלִיבָּן זִיכְן אַוִּיףּ אַיר בָּעַטְלָ
אָוּן גַּעַוְוִינְגָּט.

זִינְטַסּ זִי אַיז צְוִירְגְּעִילְוָעַן פָּוּן שְׁפִיטָאָל, הָאָט טְוִיבָּעַ אַ
סְּךָ גַּעַוְוִינְגָּט. דִּי מָאָמָעַ אַיז סְּרוּבָּן גַּעַוְוָעַן בַּיִּי דָּעַר מָוּמָרִים,
אַדְעָר בַּיִּי דָּעַר בָּאָבָּעָ רָאָכָל. טְוִיבָּעַ הָאָט אַיְינָעַ אַלְיִין גַּעַפְזָטָ
אָוּן גַּעַרְוִימָטַסּ דִּי שְׁטוּבָּה, אַלְיִין גַּעַקְאָכְטָ, אַלְיִין גַּעַמְאָכְטָ שְׁבַת אָוּן...

בְּשַׁעַת דָּעַר טָאָטָעַ הָאָט גַּעַגְעָטָן, אַיז טְוִיבָּעַ נִשְׁתַּחַת גַּעַוְוָעַן
אַין שְׁטוּבָּה. זִי אַיז גַּעַוְוָעַן אַין הָוִיָּן, אַוִּיףּ דָּעַר שָׂוּעָל. עַרְשָׁטָן,
אוֹ דָּעַר טָאָטָעַ הָאָט אַפְגַּעַבְעָנָשָׁט אָוּן גַּעַלְיִינְגָּט זִיךְ, אַיז טְוִיבָּעַ
אַרְיִינְגְּעַקְוָמָעַן, אַרְאָפְגַּעַרְוִימָטַסּ פָּוּן טִישָׁ אָוּן אַלְיִין גַּעַגְעָטָן.

דִּי שְׁבָתִים, זִינְטַסּ טְוִיבָּעַ אַיז צְוִירְגְּעִילְוָעַן, זִינְעָנָן אַוִּיסְטָ
גַּעַפְזָלָן בַּיִּי אָוּנוֹ טְרוּיְעִירְקָעָ. דָּעַר טָאָטָעַ הָאָט טְרוּיְעִירָקָגָעָ
וּגְנָגָעָן זְמִירָות. דִּי מָאָמָעַ הָאָט נָאָק טְרוּיְעִירָקָר גַּעַלְיִינְטָן דָּאָסּ
טִיטִיטָשׁ-חוּמָשׁ. טְוִיבָּעַ אַלְיִין אַיז בִּים טִישָׁ נִשְׁתַּחַת גַּעַוְוָעָן. אִירָעָ
שְׁבָתִים זִינְעָנָן אַרְיִיבָּרָעָ אַין קִיךְ אַוִּיפּן אַיְזָעָרָנָם בָּעַטְלָ.

אַפְּמִילְיוֹ פָּסָח אַיז טְוִיבָּעַ אַוִּיךְ נִשְׁתַּחַת גַּעַזְעָטָן בִּים סָדָר. זִי
הָאָט דָּעַם גַּעַנְצָן פָּסָח אַרְיִינְגְּעַבְרָעָנָט אַין אָנוּזָעָר שְׁטוּבָּה. זִי
הָאָט גַּעַמְאָכְטָ פָּוּן דָּעַר שְׁטוּבָּה פָּתָום וּרְעַמְסָסָ, אַבְעָר דָּעַרְלָאָגְנָגָעָן
זָוָם טִישָׁ הָאָט גַּעַמְוֹת דִּי מָאָמָעַ אַלְיִין, אָוּן וּוּיָין פָּוּן דִּי אַרְבָּעָ
בְּזָפּוֹת הָאָט דִּי מָאָמָעַ גַּעַמְוֹת אַרְיִינְטָרָאָגָן טְוִיבָּעַ אַין קִיךְ אַרְיִין.

בַּיִּי „שְׁפּוֹךְ חַמְתָּקָה“, וּוֹאָסּ דָּעַר טָאָטָעַ הָאָט אַין יָעָנָם יָאָר
אַרְוִיסְגַּעַשְׁפִּיגָּן פָּוּן זִיךְ צָוִי וּוֹי אַ שְׁטִיקָ בָּלָטָ, אַיז טְוִיבָּעַ נִשְׁתַּחַת
גַּעַגְגָּעָן עַפְנָגָעָן דִּי טִירָ, נָאָר דִּי מָאָמָעַ.

טְוִיבָּעַ הָאָט גַּעַקְוָטָ אַין דָּעַר אַסְעָנָעָר, פִּינְסְטָעָרָר טִירָ

אַרְיִין מֵיט גְּרוֹיסָע אַוְיגַן. דַּאֲכַט זַיִד, אָז עֲרֵשֶׁת אַצְינֶר הָאָבָן דַּי אַוְיגַן אִירָע צְרוּיקָגְעָקִירַגַּן דַּי טַאֲפֶלְטָע פָּאָרָב – דַּי בְּלוּיעַ מֵיט דַּעַר גְּרִינֶעֶר. זַי אַיְוָנָעָגָעָן אַזְוִי, וַיַּיְזִי וּוּאַלְטַ גַּעַחַאַפְטַ, דַּי אַפְעָגָעַ טִיר וּאַל אִיר בְּרַעַנְגָּעַן דַּי יְשֻׁוָּה. נַאֲר אָז דַּי טִיר הָאָט זַיְד צְרוּיקָפָרְמַאַכְט אָזָן דַּי יְשֻׁוָּה אַיְוָנָעָגָעָן, הָאָט טְרִיבָע גַּעַוְוִיָּינַט. דַּי מָאָמָע הָאָט אַוִיךְ גַּעַוְוִיָּינַט. בְּלוּיעַ דַּעַר טַאֲפֶלְטָע הָאָט וּוּיְתַעַר גַּעַזְאָגַט דַּי הַנְּדָה וּעַן מַעַן וּאַל אַפְעָר נִישְׁתַּוְיסַן, אָז דַּעַם טַאֲטָנָס קָול אַיְוָן אַפְּיִסְלָ צַוְּשְׁטֵילַ, אַזְוִי וּוּי בַּיְיַ אַלְעַ טְוִיבָלְעָכָעַ, וּוּאַלְטַ מַעַן גַּעַן קָעָנָט מַיְינָעָן, אָז אַוִיךְ אִים וּוּרְגָּן דַּי טְרָעָן.

סְאִפְרִימָל אַרְדָּן אַדוֹן צְדָקָה נְצִיר

■ אָדָם סְפָח הָאָט זַיִד דַּאֲס וּוּיְס-רוּיְטָלְעָכָע בְּלִיעָכָץ אַוִיךְ דַּי קָאַשְׁ-טָאַגְ-בְּיִמְעָר אַוְיִפְגַּעַשְׁטָעַלְטַ, אַזְוִי וּוּי רָעָן פָּוּן מְגַוְּרוֹת. אַיְבָּרָר דַּי פְּלִוִיטָן אַרְיְבָּר, פָּוּן דַּי גַּעַקְאַלְכָּטָע שְׁטַאַכְעָטָן-פָּאַרְקָאַנְדָּלְעַךְ אַפְּעָלָה, וּעַגְעָן שְׁרִין אַרְיְבָּר גַּעַזְאָגָעָן וּוּיְטָעַ אָז בְּלִיעַ שְׁטַעַנְגַּעַן לְעַן בָּעֵז, אַזְוִי וּוּי לְעַבְעַדְיקָע, פָּאַרְבִּיקָע פִּיגִילַ.

אַוְנוֹזָעָר גְּרוֹיסָעָר, צְעַפְּאַרְעַנְדָּר הַיְּחִיף מִיט יְאַרְמָע בָּעֵל-עַגְלָהָט אַמְּנִיבוֹס, מִיט דַּי לְאַדְנָס אַוִיךְ דַּי פָּעַנְסָטָעָר הָאָבָן זַיִד גַּעַבְאַדְן אַיְן זַוְן אַיְן גְּרִינֶס. פָּוּן חַדְרָ אַיְוָן מַעַן אַחְיִימְגַּעַזְמָעָן, וּעַן דַּי דְּעַכְעָר הָאָבָן נַאֲךְ גַּעַגְלִיט מִיט גִּינְ-גָּאָלָד. אַיְן דַּעַר לוֹפְטָה הָאָבָן נֻרְאִיעַט מְחֻנּוֹת בְּרוּינָעָ, הַאֲרִיקָע כְּרַאַבְאַנְשָׁטְשָׁעָס, וּוּאַס הָאָבָן נֻשְׁמַעְקָט מִיט הָאָנְגָּגָה.

אַיְךְ מִיט יְאַנְקָלָעָן הָאָבָן אַיְן יְעַנְעָם זּוּמָעָר צְוּגָעָרִיגָּן נִיְיָع חֲבָרִים – יְוָנְגָלָעָר פָּוּן פְּרַעְמַדָּע הַיְּחִיף מִיט פְּרַעְמַדָּע גַּעַמְעָן. אַיְן

די פֿאַרְגַּאכְטָן זַעֲנוּן זַיִ גַּעֲקוּמָעַן צַו אָנוּ הָעָרָן רַי וְאוֹנְדָעָרַ.
לְעַכְעַ מְעֻשִׁוֹת, וּזְאָס יַאֲנְקָלַ האָט גַּעֲקָאָנֶט דְּעַרְצִיְּלָן.
כְּהָאָבַגְּ אַרְגְּנִישְׁטַ גַּעֲוָאָסְט, אָז אָט דַעַר יַאֲנְקָלַ מִיטָן גַעַ.
שְׁפְּרַעְנְקָלָן פְּנִים, וּזְאָס דַי שְׂטִיףְ-מוֹטָעַר זַיְגָעַ רַופָּט אִים "גַּנְבָּ" –
הָאָט אָזָא אַזְּצָרַ מִיטַּמְעַשִׁוֹת. נִישְׁט בְּחִינָם הָאָט מַעַן אִים אוֹסִים.
עַקְלִיבָן צַו שְׁפִילָן יַזְסַחְ אַזְּדִיקָן.

יאֲנְקָלָס מְעֻשִׁוֹת הָאָבַגְּ גַּעֲהָעָרט נִישְׁט נַאֲרַ דַי נִיעַ חֲבִרִים,
אוֹן נִישְׁט נַאֲרַ יַאֲנִינְקָעַ דַעַט סְטָרָצְוָשְׁנִיקָס, נַאֲרַ אַפְּלִין
טוֹיְבָעַ, דַי שְׁוֹוּסְטָעַר מִינְגַע, וּזְאָס הָאָט שְׁוִין אַלְיָין גַּעֲקָאָנֶט
הָאָבַגְּ אַ קִינְדַ, אִיז אַוְירַ גַּעֲוָעָן אוֹן גַּעֲהָעָרט.

אוֹן דְּעַרְצִיְּלָט הָאָט יַאֲנְקָלַ פּוֹן קַעְלְבָלְעַד אוֹן צִיגָן, וּזְאָס
זַעֲנוּן נִישְׁט גַּעֲוָעַן – נִישְׁט קִיןְ קַעְלְבָלְעַד אוֹן נִישְׁט קִיןְ צִיגָן,
נַאֲרַ פְּאַרְשְׁטָעַלְטָעַ שְׁדִים מִיטַּרְחוֹת. פּוֹן אַיְינָעַם אַ יְודַ אַ נִעַן
וְנִדְגִּיק, וּזְאָס אִיז גַּעֲגָנְגָעַן צּוּפָוֹס אַיְבָרַ יְמִים אוֹן וְזַסְסָעָרַן אוֹן
הָאָט אַפְּלִיּוֹ דַי פְּאַלְעָסָס פּוֹן דַעַר קַאֲפָאָטָעַ נִישְׁט אַיְינְגָעַנְעָצָט.
אִיןְ מְעַשָּׂה הָאָט יַאֲנְקָלַ גַּעֲהָעָרט פּוֹן אַ גּוֹלָן, אַ רְוַצָּח, וּזְאָס הָאָט
גַּעֲהָעָט אַ גַּאֲלְדָעָנָעַם פְּאַסְעָק מִיטַּר אַ גַּאֲלְדָעָנָר שַׁוְוָרָד. דַעַר
וְאַזְּקָעָר גּוֹלָן אוֹן רְזַחְתָּהָט גַּעֲנוּמָעַן זַיְבָן קִיְּזָעַרְלָעַכָּעַ טַעַכָּ.
טַעַר פְּאַרְ זַיְבָן קִיְּבָסְוּוֹיְבָעַר. עַרְתָּהָט אַוְיְגָעַשָּׁאָכָטָן אוֹן אַרְיסָ
גַּעֲהָרָגָעַט זַיְעָרַ טָاطָעַס, דַי קִיסְרִיםַ, אוֹן אִיז אַלְיָין גַּעֲוָאָרַן
קִיסְרַ אַיְבָרַ דַעַר גַּאֲנְצָעַר וּוּלְטַט. דַי זַיְבָן קִיְּבָסְוּוֹיְבָעַר הָאָבַגְּ
אִים גַּעֲבִירָן זַיְבָן מַאְלַ צַו זַיְבָן קִינְדָעָר – זַכְרִים אוֹן נִקְבָּזָת.
דַי זַיְבָן מַאְלַ זַיְבָן קִינְדָעָר אַזְּיָי לְפָנֶגֶג, בֵּין דַי גַּאֲנְצָעַר וּוּלְטַט אִיז פּוֹלָ
גַּעֲוָאָרַן מִיטַּר דַעַט גּוֹלְבָס קִינְדָעָר אוֹן קִינְדָסְקִינְדָעָר. אַפְּלִיּוֹ אָנוֹן.
וְעַרְתָּהָט – הָאָט יַאֲנְקָלַ גַּעֲזָגָט – מִיטַּר אַוְנוֹעָרַע מַאֲמָעַט,
מִיטַּר אַוְנוֹעָרַע בְּאָבָעַס – אַלְעַ קְוָמָעַן אַרְוִיסַ פּוֹן יְעָנָעַם גּוֹלָן,
אָנוֹ נִישְׁט, וּזְאָלַט דַאְקַר קִיןְ וּוּלְטַט נִישְׁט גַּעֲוָעַן.

יַאֲנְקָלַ הָאָט זַיְגָעַ מְעֻשִׁוֹת דְּעַרְצִיְּלָט הַאֲלָב אַוְיפַּ יְוִדִּישַׁ,
הַאֲלָב אַוְיפַּ פּוֹלִילַשַׁ. עַרְתָּהָט עַל גַּעַטְוֹן דְּעַרְבָּפָאָר, אָז אַוְירַ יָאָ
זַיְגָעַ דַעַט סְטָרָצְוָשְׁנִיקָס וּזְאָלַ פְּאַרְשְׁטִיַּן.
יַאֲנִינְקָעַ אַלְיָין אִיז אַיְבָרַן וּוּינְטָרַ אַוְיְגָעַוּזָקָסַן. זַיְחָאָט

הוּ שׁ ע פָּעָר לְעָ

נעריגין צוויי חן-גריבעלעך אין די פאַקָּן אָוֹן אַ וְאֲרַעַמָּע, מִילֶּךְ.
דויטלעכע הוויט.

קיינעם איזעס. מנ-הסתט, נישט אַיְינְגָּעַפָּאלָן. נאָר מֵיר
האָט זיך אַיְינְמָאָל גַּעַנוּמָעָן אוֹיסְטָאַכְּטָן, אָוּן יַאנְקָלּ דָּעַרְצִיְּלָט
זַיְינְעַן מְעַשְׂיוֹת נִישְׁטָפָּאָר מֵיר אָוּן נִישְׁטָפָּאָר די נִיעַחְבָּרִים,
נאָר בְּלוּזָן פָּאָר יַאנְקָעָן.

זַי אָוּן גַּעַזְעָסָן בַּיְּ יַאנְקָלָעָן צְוֹפִיטָן, אַרְיוֹפְּגָּעָקוּקָט צַזְזָזָן
אַיְם מִיט פָּאַרְקָלָעַרְטָע אַרְגָּן. אָוּן יַאנְקָלּ הָאָט פָּאַרְעַנְדִּיקָט צַזְזָזָן
מְעַשָּׂה, הָאָט זַי אַיְם גַּעַשְׁקָלָט בַּיְּ אַקְנִי אָוּן גַּעַבְעָטָן:
— יַאנְקָלּ, נַאֲךְ אִיְין מְעַשָּׂה... דָּעַרְצִיְּלָן... יַאנְקָעָן גַּעַכְעָן
דייך...

אַיך הָאָב אַ פָּאָר מָאָל גַּעַזְעָן, וַיְיַאנְקָלּ מִיט יַאנְקָעָן
זַעַגְעַן גַּעַזְעָסָן אַיְפָּן דִּישְׁלָעָן פָּוּן זַיְינְעַן טַאַטְּנָס אָוּן גַּעַכְעָן
גַּעַטְּנָס פָּוּן אִיְין שְׁקָאַרְמִיז אַרְוִיס. יַאנְקָלּ צְלִיְּן הָאָט מֵיר אַיְינְמָאָל
דָּעַרְצִיְּלָט, אָוּן יַאנְקָעָן הָאָט אַיְם צְוֹגְעַרְעַדְט, עַר זָאָל וּוּרָעָן אַ
גַּוִּי. סְהִיְּטָן, נִשְׁטָּאַצְיְּנָר, נַאֲרָשְׁפָּעָטָר, וּוּעָן עַר וּוּעָט אַוְנִי
טַעַרְוָאַקָּסָן. אַיְרָטָעָה הָאָט זַי גַּעַזְעָגָט — וּוּעָט אַיְם מַאֲכָן פָּאָר
אַסְטָרָאַזְשָׁנִיק. זַי וּוּלְעָן בִּידְעָה חַתְּוֹנָה הָאָבָן אָוּן וּוּאוּנְגָעָן אַוְיָחָד
צַעַר שְׁפָאַצְיְּרָגָאָס דִּאָרָטָן, וּוְאַיְם וּוּאוּנְגָעָן אַלְעָן גַּוִּים.

יַאנְקָלּ הָאָט עַס מֵיר דָּעַרְצִיְּלָט בְּסֻדְ-סְוּדָות. עַר הָאָט גַּעַכְעָן
זַאַגְעָן, אָוּן עַר וּוּעָט זַיְךְ נִשְׁטָּה שְׁמָדָן. עַר וּוְילְיָהָן וּוּרְיָהָן קִיְּזָן
גַּוִּי. וּוְילְיָהָן הָאָט עַר נִשְׁטָּה לִיבָּן עַר הָאָט מַוְאָה פָּאָר
זַי. אַבְעָר מִיט יַאנְקָעָן וּוּעָט עַר חַתְּוֹנָה הָאָבָן.
אַיְן מֵיר אָוּן גַּעַזְעָט גַּעַוְאָרָן דָּאָס בְּלוּט. סְהִאָט זַיְיךְ מִיר
גַּעַדְאַכְט, אָוּן שְׁוִין מַאֲרָגָן וּוּעָט יַאנְקָלּ אַוּוּקָנִיָּן אִיְין "טוּמָאָה"
אַרְיָין אָוּן וּוּעָט זַיְיךְ אַפְּשָׁמָדָן.

הָאָב אַיךְ אַיְם גַּעַזְעָגָט, אָוּן טָאַמְעָר, חַלְילָה, שְׁמָדָט עַר
זַיְיךְ — פָּאַרְלִירָט עַר דִּי וּוּלָט אָוּן יַעַנְגָּעָן וּוּלָט. עַר וּוּעָט לִיְדָן
חַיְבָוָת-הַכָּבָר. דָּעָר עַזְנָשׁ אַוְיָחָד יַעַנְגָּר וּוּלָט — הָאָב אַיךְ גַּעַכְעָן
זַאַגְעָן — אִיְין צְוִיְּגָרְוִיס, אָוּן סְאַיְין גַּאֲרַנִּישָׂט אַוְיִצְׁזָהָאַלְטָן. מַעַן
ברָאָט אָוּן מַעַן בְּרַעַנְטָמִיט אַנְגָּגָלִיטָע צְוֹזְגָּעָן. מַעַן צִיט אַרְוִיס
איַינְצִיקְוּוֹיָן די הָאָרָט פָּוּן קָאָפָּן די גַּעַלְגָּלְפָּן הַינְטָעָר די פִּינִי.

גער צפעה. מען ברענט אויס צווערטש איז אין אויג, דענבראך – ס'אנדרערע. און איז מען איז שווין אינגעאנצען בלנד, מאנט מען דיך וויזער זעווודיק און מען ברענט דיר אויפסנוי אויס דיז אונגן. און וויסטו וואס נאך – האב איך אים געזאנט – אויך יונדר וועלט דרייט זיך אָרום אָשר מיט אָשער, וואס שערט אָס די משומדים אָלע טאג אָשטייל פון דער מליה.

יאנקל האט זיך באגאנס מיט אָשייס.

– פונגואנגען וויסט? – האט ער איז אין אָטעם גען
ברענט – ביסט געשטאנגען דערביי?
– ס'היסט, פונגואנגען איך וויס? און ווער וויסט דאס
ニישט?

יאנקלען, זעט אויס, זענען מיינע ריעיד אָריין איז קאָט.
ער האט אָנגעההיבן אויסמיידן יאנינקען. איז די פֿאָרגאנקטן איז
ער מעער נישט געקומען דערצ'ילן קיין מעשיות. דאָכט זיך, איז
מיך האט ער אויך גענומען אויסמיידן.

או ס'אייז געקומען די וואָך פון גויאישן שבועות, איז
די מצמע מיינע אִינמאָל אַהֲיֵמְעַקְוּמָעָן אָון דערצ'ילָאַ, איז זיך
האָט געזען יאנקלען בייט קלוייסטער בשעת אָפרֿאַצְעַסְעַ. ער
אייז געשטאנגען אָן אָהייטל אָון געקוקט אויף די צלמים אָון
אויף דער "מְאַטְקָאָבָאָסְקָאָ", וואָס קלויינע שייסלעך אָין וויסט
וועלאָגען האָבן געטראָגן. יאנינקע איז אויך געגענגען אָין דער
פרֿאַצְעַסְעַ. זיך האָט געטראָגן אָרוּט, סֶאמְעַטְן קִישׁוּלָעַ, אָון
אויפֿן קאָט זיך געהאט אָקרענְצָל פון בליעַ בְּלִימְלָעַ.

מיר איז שטאָרָק טרייערִיך געווארן פון דער דזוקער
בשורה. אויב יאנקל איז געשטאנגען בי דער פרֿאַצְעַסְעַ אָן אָ
הייטל, איז אָסִימָן, איז ער גײַט זיך שמוֹן. און אפשר האט
ער זיך שוֹוִין געשמדת?

איך האָב איך געוואָלְטָן פרען. כ'האָב איך אָפֿגְּנוּוֹאָרט
אָלְעָ פֿאָרגְּאנְקְּטָן בְּיִ אָונְזָעָר טִיר. אָבעָר ווער האָט געזען יאנקלען?
או ער איז ערנְעַן פֿאָרְפְּאָלְן גַּעוֹחָרָן. או ער וויזט זיך גַּאֲרְגְּנִישְׁטָן
ערשְׁטָן, או ס'אייז געקומען אָונְזָעָר שבועות, האָב איך מיך
מיט אִים געטראָפָן.

ער איז ווידער געזעסן אויפן דישעל פון זיין טאטנס אַם?
ניבוס צווארען מיט יאנינקען. כ'הָבֶב בְּאַלְדָּר דְּרִקְעָנֶט אֹן ס'הָאָרֶן
הָאָטֶט מֵיר גַּזְעָנָט, אֹזֶן עָרֶב אַזְּדָעַ נִשְׁתָּגַם. עֲרַשְׁתָּגָם,
הָאָטֶט עָרֶב גַּרְעָדָט יוֹדִישׁ, אֹן צְוִיְּתָנֶס, וּוֹעֵן עָרֶב זָאַל זַיִּחַ,
חַלְילָה, הָאָבָן גַּשְׁמָדָט, וּוֹאַלְטָעֶר דָּא נִשְׁתָּגַם גַּעֲזָעָסֶן אַזְּוִי פְּרָצָנָק
אוֹן פְּרָיִי אֹן גַּעֲנָאָקָט בָּאַנְקָעָרָן פָּוּן אַיִּזְן שְׂקָאָרְמִיזָאָרְוִיסָּא.
כ'הָבֶב גַּעֲפָרָעָט יָאנְקָלָעָן, וּוֹאֶזֶן עָרֶב אַזְּוּזָעָן. פָּאַרְוָאָס

הָאָטֶט מַעַן נִשְׁתָּגַם גַּעֲזָעָסֶן, נִשְׁתָּגַם אֹן נִשְׁתָּגַם יָאנְקָעָן?
הָאָטֶט דָּעַט סְטָרָאָזְנִיקָּס שִׁקְסָל מֵיר גַּעֲגָבָעָן צַיְּפָאָרְשְׁטִיִּין,
אֹזֶן בְּשַׁעַת מַעַן גַּיִּיט מִיטֶּסֶטֶן פְּרָאָצְעָסִיעָס אֹן מַעַן "מַאְדָּלִיעַ"
זַיִּחַ אַיִּזְן "קָאַשְׁטָשָׁאָלָּה", טָאַר מַעַן זַיִּחַ נִשְׁתָּגַם חַבְרָן נִשְׁתָּגַם מֵיר
אוֹן נִשְׁתָּגַם מִיטֶּסֶטֶן יָאנְקָלָעָן. סְאַיִּזְן אַן עֲבָרָה — הָאָטֶט זַיִּחַ גַּעֲזָעָט —
נַאֲרָא אַזְּוִי וּסְאַיִּזְן שְׁוִין אֹוִיס מִיטֶּסֶטֶן פְּרָאָצְעָסִיעָס, אַיִּזְן זַיִּחַ
רִיקְגָּוּקְמָעָן צַו אָוָונָן.

הָאָטֶט מַעַן זַיִּחַ טָאַקָּעָ ערְבָּ-שְׁבוּוֹת מִתְּגָעָנוּמָעָן אוֹיִיךְ דָּעַר
"זָאַמְּלִינְעַ" אַרְוִיס רִיסְעָן טָאַטָּאַרְאָקָן.

יאַנְיִינְקָעָ אַיִּזְן גַּעֲקָרָאָקָן אַיִּזְן דִּי סְאַרְוָאָזְוָקָעָ אַרְיִין מִיטֶּסֶטֶן
אוֹיִפְּגָעָשָׁאָרְצָטָעָ קְנִיעָן. אַיִּר לִיְּבָ אַיִּזְן גַּעֲוָעָן בְּרוּין אֹן גַּעֲהָאָט
קְלִינְגָעָ, גַּאַלְדָּעָנָעָ הַעֲרָלָעָן. יָאנְקָלָעָנִי אַיִּזְן אַיִּר דָּעַר סְאַדְזָאָזָה
קָעָ נִשְׁתָּגַם אַרְיִינְגָעָקָרָאָקָן. עָרֶב אַיִּזְן גַּעֲלָעָנָעָ אַוִּיפָּן גַּרְאָזָה שְׁוּיְינְגָה
דִּיְקָעָר אַיִּזְן גַּעֲקָוּקָט, וּאַיִּחְדָּה מִיטֶּסֶטֶן יָאנְקָעָן רִיסְעָן דָּעַט טָאַטָּאָ
רָאַקָּה, אֹזֶן מֵיר זַעֲנָעָן צְוִירָק אֹוִיס מִיטֶּסֶטֶן גַּאַנְגָּזָן בְּנֵטָן קוּוִיטָשָׁעָרטָס,
זַעֲנָעָן יָאנְקָלָס אַוִּיגָן גַּעֲוָעָן פָּאַרְלָאָפָּן מִיטֶּסֶטֶן רַוִּיךְ. עָרֶב הָאָטֶט אָנוֹנָ
נִשְׁתָּגַם גַּעֲקָוּקָט אַיִּזְן פְּנִים אַרְיִין. יָאנְקָעָ אַיִִזְן גַּעֲשָׁתָגָעָן אַצְּעָ
לְאַכְטָעָ מִיטֶּן אוֹיִפְּגָעָשָׁאָרְצָטָן קְלִיְּיָדָל אַיִִזְן מִיטֶּסֶטֶן דִּיְגָלְדָּעָנָעָ הָעָ
רְעָלָעָן. בְּגַלְדָּא אַבְּעָרָה הָאָטֶט זַיִּחַ אוֹיִפְּגָעָהָעָרָט צַו לְאַבָּן. דְּאַכְטָזַיִּחַ,
אֹזֶן זַיִּחַ הָאָטֶט אַוִּיךְ גַּעֲקָרִין פָּאַרְלָאָפָּעָנָעָ אַוִּיגָן מִיטֶּסֶטֶן רַוִּיךְ. זַיִּחַ הָאָטֶט
גַּעֲשָׁוּינְדָה אַרְאַפְּגָעָלָאָט סְקָלִיְּידָל אַיִִזְן גַּעֲפָרָעָט יָאנְקָלָעָן, זַיִּחַ עָרֶב
אַיִִזְן בְּרוּגוֹזָן מִיטֶּסֶטֶן אַיִּר.

יָאנְקָלָעָנָעָ נִשְׁתָּגַם גַּעֲנָטָפָעָרָט. עָרֶב הָאָטֶט גַּעֲהָאָט אַצְּעָ
פְּנִים. מֵיר הָאָטֶט זַיִּחַ אַוִּיסְגָּעָדָאָכָה, אֹזֶן אַיִִזְן דָּעַר אִיצְטִיקָעָר מִיְּ

נוט האט יאנקל נישט קיין זומער-שפֿר ענקעלעך, נאָר לעכער אין
פֿנִים.

ער האט גענומען פֿון אונז דעם גאנצן טאטטאָראָק און אַלְיאַן
אייט אַהֲרִימְגַעְתְּרִיגָּן. אַ גאנצן וועג האט ער געשווינן און יְאִיָּה
ニינְקָעַ האט שטילערהייט געהאָט טענָות צוֹ מִיר — פֿאַרְדוֹאָס
כִּיחָבֶב זַי גַּעַהְיִיסֶן רַיְסֶן טַאַטְאָרָאָק אַן יַאֲנְקָלָעַן.
אוֹ כִּיחָבֶב זַי גַּעַהְיִיסֶן אַן יַאֲנְקָלָעַן האט
אוֹיךְ נִישְׁט גַּעַוּאָלָט אַדְיִינְגִּין אַין וָאַסְפָּר.

כִּיחָבֶב חֲרֻתָּה געהאָט, ווֹאָס כִּיבִּין מִטְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן. מַהְסָּתָם,
בֵּין אַיךְ גַּעַוּעַן דַּי סִיבָּה פֿון יַאֲנְקָלָס בֵּין זַיִן אַון שְׂוִיגָּן.
נָאָר, אַן מִיר זַעַגְעַן אַהֲרִימְגַעְתְּרִיגָּן אַון דָּרְשְׁפִּירָט דַעַט
רִיחַ פֿון דַי פּוֹטָעָר-קָוְכוֹנָס אַוְיָפָן הַוִּיתָּה, אַין יַאֲנְקָלָצְוּ זַיִן גַּעַקְוּמָעַן.
מעַן האט גַּלְיִיךְ אוַיסְגַּעַשְׂתִּים אַון אַוְיסְגַּעַהְאַגְּנָגָעַן דַעַט טָאָ
טָאַרְאָק אַין אַלְעָ שְׁטוּבָן — נִשְׁטַ פְּאַרְגָּעָסְן אַפְּיָלוּ דַעַט סְטָאָרְשִׁי
סְטָרָאַזְשִׁנִּיקָּס שְׁטוּבָן.

יָאַרְמָעַ בְּעַל-עֲגָלָהָס ווַיְיִבְּ האָט אַרְיִינְגַּעַרְעַנְגַּט צַי אַונְזָוּ
וְוַיְיִזְוּ אַיר גַּעַרְאָטָן גַּעַבְעָקָס. אַון מִין מַאֲמָעָה האָט גַּעַוְיִזְוּן אַירְיָאָ
קְעוֹ-קָוְכוֹנָס דַעַט סְטָאָרְשִׁי סְטָרָאַזְשִׁנִּיקָּס ווַיְיִבְּ, מַכְבֵּד גַּעַוּעַן אַון גַּעַ
זָאָגָט, אַן מַאְרָגָן, מַעַרְטָשָׁעָם, ווּעַט זַי אַיר דָּרְצִיְּלָן דַי גַּעַנְצָעָ
מַעַשָּׂה, פְּאַרְוֹאָס סִיאָזָן שְׁבוּוֹתָה.
מִין מַאֲמָעָה האָט זַיִן לִיב געהאָט פְּאַרְצּוֹשְׁטָעָלָן, זַי האָט
גַּעַקְאָנָט אַון גַּעַוְוָאָסְטָן.

הָאָט זַי טַאַקָּעַ דָּרְצִיְּלָט צְוִמָּאָרְגָּנָס.
גַּעַוּעַן אַין שְׂוִין פְּאַרְנָאַכְטָלָעָן. דַעַר הִימָּל אַין גַּעַשְׁטָגָנָעָן
אַ קִילָּעָר, ווֹאַ-גַּיְשַׁט-וֹאַוְאַ פְּאַרְוֹאָרְפָּן מִיטְ רַוְיטְלָעָכְעַ ווֹאַקְנְדָלָעָן.
בִּידְעָ — דַי מַאֲמָעָה מִיטְ דַעַר רַוְיטְשִׁעָר גַּוְיָע — זַעַגְעַן גַּעַוּסָעָן
אַיִיחָדָע שְׁוּעָלָמָן אַנְגָּזָעָר הַוִּיתָּה. דַי מַאֲמָעָה האָט גַּעַגְעַן צַי
פְּאַרְשְׁטִיְּיָן אַוְיָף פּוֹלִישָׁ, ווּעַרְ סְאַיִן דָאָס גַּעַוְיִזְוּן רֹות אַונְזָוּ ווּעַרְ
סְאַיִן גַּעַוְיִזְוּן בּוּעָה. ווִי צַוְויִ רֹות, דַי גַּוְיִעָה, האָט גַּעַזְגָּט צַי
נָעָמִי: "דִּיְיָן גַּאַט אַיְזָן מִין גַּאַט, אַון דִּיְיָן פְּאַלְקָ אַיְזָן
פְּאַלְקָ". ווִי צַוְויִ רֹות אַיְזָן גַּעַקְוּמָעַן צַי בּוּעָה אַין פְּעַלְדָּ אַרְיָין
קְלוּיָּבָן זַעַגְגָּעָן, אַון ווִי סְאַיִן דָעַרְנָאָק אַרְיִיסְגַּעַקְוּמָעַן דָוד הַמְּלָאָךְ,

. חֹשֶׁע פָּנָדָלָע

וואס האט געקאנט שפילן אויך א הזרט און זאגגען, וו' א פרייל.

יאנקל, כאטש ער צליין האט געקאנט דערצ'ילן די שענ' סטע מעשיות, איז אויך אצינד געזען און געהרט. יאנינקע האט זיך אנגענשפארט מיט דער גאמבע אויך מײַן מאמעס א קני און אַרְוִיָּפָגָעָקוֹט מיט אויפֿגָעָרִיסְטָעָן, פְּלוּיעָ אַוְיגָן.

איך האב געקוקט אויך יאנקלען. מיר האט זיך אַרְוִיָּפָגָעָן, וויזן, איז ער האט אצינד געקריגן אויך אַזְעַלְכָּעָ בְּלוּיעָ אַוְיגָן, ווי יאנינקען, און ס'איַן מיר אַיְנְגָעָפָלָן, איז יאנקל איז נישט יאנקל, נאָר בּוּעָן, און איז יאנינקע איז נישט יאנינקען, נאָר רות. נישט מער, בי אונז אויפֿן הויף איז נישט אַקְיָין פְּעָלָן איז ס'וֹזָקָסָן נישט אַקְיָין זאגגען. דאָ קָאָן רות נִשְׁתְּ קָומָעָן צַיְעָן.

איַז עַס דְּאָךְ גַּעוּעַן יאנקל. איז ער האט געקאנט פָּאָרָה שטעלן יוסָף הַצְדִּיק, פָּאָרוֹאָס זָאָל ער נישט קָאָנָעָן זַיְעָן בּוּעָן אַיְן אַנְדָּעָרָן טָאָג שְׁבוּוֹת בֵּין איך גַּעֲזָעָן מיט יאנקלען אויפֿן הויף איז געקוקט אַיְן סָאָד אַרְיָין, ווֹאוּ די זַוְּן אַיְן גַּעַשׂ שטאנען אַיבָּעָר אַיְן בּוּמָן, אַזְוִי ווֹי אַגְּרָוִיסָן רָאָד. יאנקל איז גַּעוּעַן בְּרוּגָן אַיְן שְׁטוּבָה. ער האט מיר געזאנט, איז אַיְנְדָּעָרָפָרִי האט ער פָּאָרְשָׁפְּטִיקָט צָוָם דְּאָזְוּעָנָעָן. אַיְן גַּעַשׂ נַגְּגָעָן דַּעַר טָאָטָעָן זַיְנָעָר אַזְוָן האט אַיְם צְוּוִישָׁן אַלְעָלָן מַעֲנְשָׁן אַיְן בִּית-מַדְרָשָׁ אַרְאָפְּגָעָלִזָּות אַזְוָאָ פְּלָאָם, איז ער האט זיך שְׁיָעָר נַשְׁת בְּגַאנְקָעָן מיט בּוּלָט. דַּעַם טָאָטָן, זַאנְט יאנקל, ווּעָט עַס נַשְׁת זַיְעָן גַּעֲשָׁעָנָקָט. ער ווּעָט זיך דְּאָךְ דַּעַר שְׁפִילָן, דַּעַר טָאָטָעָן, אַז ער, יאנקל, ווּעָט נַעֲמָן יאנינקען אַז בִּידָע ווּלְעָן זַיְעָן פְּגַאנְקָעָן אַנְטָלְוִיפָּן, עַלְעָהִי בּוּעָן מיט רות.

מיר איז אַזְשָׁ הַיִּסְגָּוּאָרָן הַינְטָרָן הַאָרֶץ. עַרְשָׁת גַּעַטָּן האט איך דְּאָךְ פָּאָרְגָּלִיִּיכְטָ יאנקלען מיט יאנינקען צַי בּוּעָן מיט רות. אַז עַז נאָר, ער זַאנְט דְּאָךְ אויך ס'איַגָּעָן.

— אַבְּעָר בּוּזָה האט זיך דְּאָךְ נַשְׁת גַּעַשְׁמָדָת.

— פְּנוּזָעָן חַיִּיסְטוֹן

- ס'הייסט, פונוואָןען כ'וויס ? ס'שטייט דאָך אַין דער
תאָרה.

- יַצֵּךְ זָגֶר דָעַן, אוֹ כִּיעַל מִינְךָ שְׁמַדְנוֹ

- וּוֹאָסֶ דָעַן וּוּעָסֶטוּ טָנוֹן ?

- יַאנִינְקָעַ וּוּעַט זִיךְ מַגִּידָר זַיִן ?

- אָוָן וּוֹאָסֶ וּוּעַט זָגֶן דָעַר סְטָאָרְשִׁי סְטָרָאָזְשִׁנִּיק ?

- עַר דָּרְכָּךְ דָעַן וּוּיטָן ?

כ'וויס נישט פָּאוֹרוֹאָס, נאָר מִיר הָאָט זִיךְ אַין יַעֲנַעַר
מִינְוֹת דָעַרְמָאָגָנט דָאָס טְרוּיְעִירִיקָעַ מַעַשְׁה-בִּיכְלָפָן רְוִדָּאָלְפָן דָעַט
בָּאָטְרִיגָּעֶר אַיְן פָּוֹן דָעַר שִׁינְעָרָר קָאָרָאָלְגָּעָן, וּוֹאָסֶ מַעַן הָאָט
בִּינְאָכָט אָרוֹיְסְגָּוְגָּבָעַט פָּוֹן פָּאָטָעָרָס פְּגָלָאָצָן.

כ'חָאָב גַּעֲוָוָסֶט, אוֹ בָּעַלְיָ-מְלָאָכוֹת מִיט שְׁנִיְּדָעָר-מִידָּלָעָר
פִּירָן לִיבָּעָס. זַיְיַעַן אַיְן דִּי שְׁבָתְרִידִיקָעַ פָּאָרְנָאָכָטָן שְׁפָאָצִירָן
אוּפָּן שָׂאָסִי אָרוֹים. כ'חָאָב אוֹירָק גַּעַהְעָרָט לְדָלָעָךְ פָּוֹן לְבָעָט.
נאָר וּזִיךְ אַזְוִי דִּי לִיבָּעָ אַלְיָין זַעַט אָוִיס - חָאָב אַיךְ מִיר נִישְׁט
גַּעַקְעָנְטָט פָּאָרְשְׁטָעָלָן.

אַצְיָינָד, וּוֹעַן יַאנְקָלָהָאָט אַזְוִי שְׁטִיל אַיְן פָּאָרְבִּיטָן גַּעַ-
רְעָדָט, אוֹזֶן מִיר קָלָאָר גַּעֲוָאָרָן, אוֹ יַאנְקָלָהָאָט יַאנְינְקָעָן פִּירָן
אַ-שְׁבָעָה.

אַמְתָּה, אַיְן דִּיל שְׁמָדִיקָעַ פָּאָרְנָאָכָטָן הָאָב אַיךְ זַיְיַי נִשְׁט
גַּעַזְעָן גַּיְינָן אוּפָּן שָׂאָסִי - פָּאָרְדָּאָס הָאָב אַיךְ זַיְיַי גַּעַטְרָאָפָן
אַמְּמָל הַינְּטָעָרָן פָּאָרְקָאָן פָּוֹן סָאָד. אוֹ זַיְיַי הָאָבָן מִינְךָ דָעַרְוֹעָן
הָאָבָן זַיְיַי זִיךְ אָוִיפְגָּעָרִיסָן אַוְן אַנְטָלָאָפָן. אַהֲנוֹת הָאָט זַיְיַי אָיִדָּר
פָּוֹן עַרְגָּעָן אָוִיפְגָּעָרִיסָן אַוְן אַיְזָן יַיִי נַאֲכָעָלָאָפָן. אַז אַנְדָּרְשָׁט
מַאֲלָהָאָב אַיךְ גַּעַזְעָן, וּזִיךְ יַאנְינְקָעַ הָאָט גַּעַהְעָלָטָן צְוֹוִישָׁן דִּי
צִיְּן אַקְיָלָן אַוְן יַאנְקָלָהָאָט גַּעַגְעָסָן פָּוֹן אַירָ מַוְיל אָרוֹוִיס.

מוֹ זַיִן, אוֹ דָאָס טָאָקָעָ הַיִּיסְטָ פִּירָן אַ לִיבָּעָ.
פָּוֹנְדָּעָרְוּוִיטָנָס אַיְזָן גַּעַגְעָקָיְמָעָן יַאנְינְקָעַ. אוֹיְחָ אַירָעָ פְּלָאָקָ.
סְעַנְעַן חָאָר אַיְזָן אַצְיָינָד גַּעַפְאָלָן דִּי זָוָן, וּוֹאָסֶ הָאָט זַיְיַי אָרוֹוִיס.
גַּעַרְוָקָט פָּוֹן סָאָר. יַאנְינְקָעַ אַיְזָן גַּעַגְעָגָעָן צַוְּוֹנָה. בָּאָלָד אַגְּעָר
הָאָט זַיְיַי זִיךְ מִישְׁבָּגַעַוּן, שְׁטִיְּן גַּעַפְלִיבָּן אַ וּוּיְיַעַן אַיְזָן
אָוּרִיק אַרְיָין אַיְן שְׁטוּב.

יאנקל האט א קוק געטונג אויף מיר מיט א האט פנימט
 נאך א ווילע שוינגן האט ער זיך געפרענטן:
 – גיסט היינט נישט אין ערגען?
 – ניין, כ'גוי נישט. וואס איז דען?
 – גאנשיט. גלאט. נאך ועסט – איז זיין שטימע גע.
 ווארן הייזעריקער – איך מיט יאנינקען האבן מיר זיך אפֿ
 געשמוועסט היינט צו קליבן זאגגען.
 – ס'הייסט, זאגגען? ווי קומען דא אחים ער זאגגען?
 – כ'האָב איר געזאנט–האָט יאנקל שוין נישט גערעדט, נאך
 בלויו געאטעט – איז זי ווועט זיין רוח און איך – בוען. איך
 ועל שטינן אין פעלד און זי ווועט קומען נאך די זאגגען.
 – וואו האָט דא א פעלד? וואו האָט דא זאגגען?
 – ס'עט דאך נאך זיין אוז שפיל. דעת טעטנס אַמניבוט
 האבן מיר געמאכט פֿער א פעלד, און דאס שטרוי, וואס ליגט
 דארט אינעוויניק, ווועט זיין די זאגגען, פֿאַרטיסט?
 – כ'פֿאַרטיסטי. נאך דאס פעלד געטעלט מיר נישט. פון
 די זאגגען דארט אין אַמניבוט שפֿירט מען מיט שווייס. און
 גלאט, וואס איז דאס פֿער א משוגענער אינטאל?
 – מ'עט זיך שפֿילן, וואס ארט דיך?
 – ס'פֿירט מיך נישט. גאנך איך וויל מיך אויך שפֿילן.
 – וואס גויסטו זיין? איז דו בייסט נישט, נישט רוח און
 נישט בוען?
 נא, יא. ער איז גערעט, יאנקל. אַבער ווי וועל איך מיך
 אַחיכנתון?
 – בעהאָט דיך ערגען – האט יאנקל גענומען רעדן
 זיך – דא, היינטער די ברעטער. איז איך מיט יאנינקען וועלן
 זיין זיין אין אַמניבוט, זאָלסטו דיך אוועקווען אויפֿן דישעל.
 טאָמער גיט ווער, זאָלסטו געבן א הוטט.
 יאנקלס אויגן האבן געקוּט אויף מיר מיט א גראַנְדְּעַך
 פֿיעַרְלַך. צוועלבּע אונגן האט יאנקל געהאָט, ווען דער לאָמָער
 גוּי האט געפרענטן דעת אַגעַר צו זיין טעטנס קאָבִילע.

— וויסטו וואס נאך? — האט יאנקל מיך אונגעכאנט צו? דער האנט — כעל דיר געבן מײַן קנייפערל (מעסערל). כ'בין אים מוחל געווען דאס קנייפערל. כ'האָב געשפֿרֶט, אָז די רות מיט דעם ברווע זענען נישט קײַן פָּאָר. אָז ס'אי אַיגָּגָאנָצָן אָן אויסטערלישער שפֿיל. כ'האָב אַפְּער יאנקלען ליב געהאָט. כ'האָב נישט געהאָט קײַן פָּה אִם אַפְּצַיוֹאָגָן. אָון גָּלָאָט, מיך אלְיַה האָט באַשְׁלָאָגָן אַ הַיִּין. ווּן אַיך ווּאלְט מיר געקָאנְט אַפְּגָעָבָן אַ קָּלָאָרָן השְׁבוֹן, ווּאלְט אַיך, מַן-הַסְּתָמָם, גַּזְאָגָט, אָז אַזְּרָחָא אַיך ווּיל פִּינָּן אַ לִבְעָמִיט יאנקִינְקָעָן.

דער סָוף אַיז געווען, אָז כ'האָב מיך באַהָאָלָטן צוּוִישָׁן די האָלָב-פָּאָרְפִּילְטָעָ בְּרֻעְתָּעָר. פָּוֹנְרָאָגָעָן אַרוֹוִיס האָב אַיך געווען. ווי יאנקל אַיז אַרְיִינְגָּעָרָאָקָן אַיז זַיִן טָאָטָנָס אַמְּנוּבָּס. אַ רְוִי.

טָעָר פְּלָעָק פָּוֹן דָּעָר זָוָן אַיז נַאֲכָנְגָּעָרָאָקָן צוּפִיסָּטָן. דָּעָר נָאָךְ האָט יאנקל געגעבען אַ פִּיחַ. דָּעָר פִּיחַ אַיז לאָגָב געשטָאָגָעָן אַיז לִידִיקָן הוּאָף. ס'הָאָט גַּעַדְוִיעָרָט אַבְּיסָל. בֵּין יָאָ, נִינְקָעָ אַיז אַרְיִיסָּגָעָקָומָעָן פָּוֹן זַיִעָר שְׁטוֹב אַיז אַוְיךְ אַרְיִינְגָּעָ. קָרָאָקָן אַיז אַמְּנוּבָּס. זַי אַיז גַּעַרְאָקָן נִישְׁתָּמְסְגָּלְדִּיק. סְקָלִידָל האָט זַיְךְ פָּאָרְרִיסָּן. דָּאָס אַפְּגָעָדְקָטָעָ שְׁטִיקָל לִיְּבָ אַיז נִישְׁתָּ גַּעַוְעָן בְּרוּין, ווי דִּי פִּס אַרְעָ, נָאָר ווּוִיס, ווי קָעָן.

או בִּיאִיעָ זענען שְׁוִין גַּעַוְעָן אַינְגָּוּוּיִינִיק, בֵּין אַיךְ אַרוֹוִיס פָּוֹן הַינְּטָעָר דִּי בְּרֻעְתָּעָר אַיז אַיְבָּעָרְגָּעָנְגָּעָן אַוְיכָן דִּישְׁעָל. אַזְּוִי ווי יאנקל האָט גַּעַהְיִיסָּן.

פָּוֹן דָּעָר גָּאָס אַיז אַרְיִינְגָּעָקָומָעָן אַ הוֹנְטָן. דָּאָכָט זַיְךְ, אָז ס'אָיז גַּעַוְעָן דָּעָר אַיְגָעָנָר הַוֹּנְטָן, וואָס אַיז אַמְּאָל נַאֲכָנְגָּעָ אַפְּנָ. יאנקלען מיט יאנקִינְקָעָן. אַצְּיַינְד אַיז עָר אַרְוָמְגָעָרָאָקָן בֵּין דִּי ווּעַנְטָ אַיז גַּעַשְׁמָעָקָט. דָּעָר נָאָךְ אַיז עָר שְׁטִין גַּעַבְלִיבָּן אַינְמִיטָּן הוּאָף אַיז גַּעַנוּמָעָן זַיְךְ דָּרְיִיעָן אַרוּם זַיִן אַיְגָעָנָם ווּיְידָל. אַיךְ הָאָב גַּעַהְיִטָּן בְּוּזָן מִיט רֹות. אַינְגָּוּוּיִינִיק, אַיז אַמְּ.

זַיְבָּס, אַיז גַּעַוְעָן שְׁטִיל. דָּעָר הַוֹּנְטָן האָט זַיְךְ אַפְּגָעָרוֹקָט אַוְיךְ אַ פָּאָר טְרִיט אַיז פָּאָרְקָט זַיְךְ אַוְיךְ מִיר. גַּעַקְוָקָט זַיְךְ לָאָגָב, בֵּין אַיךְ בֵּין אִים נִישְׁתָּגְעָפְלָן. האָט עָר אַ בִּיל גַּעַטָּוֹן, צָאָ ערְשָׁת אַיְנְמָאָל, דָּעָר נָאָךְ וואָס אַמְּאָל גַּעַדְיכְּטָעָר אַיז הַעֲכָר.

' חַשָּׁע פָּעָד לְעָן'

אויף מיר איז געריגאלט געלאָרַן די הויט. פון אַמְנִיבָּס אַדְרִיס הָאָט מען זיך נישט אַעֲנָדְרָפָן. מיר הָאָט זיך גענומָעַן אוישוֹיְזָן, אָז דער הוֹנֶט רָוֶטֶת עַפְצָן, מען זאָל אַהֲרָקְוָמָעַן אוֹן זען.

הָאָט זיך טָקָע גַּעֲפָנֶט דָּעַם סְטָאָרְשִׁי סְטָרְאָזְשְׁנִיקָּס טִיר אָזָן סְאָזָן אַרְוִוְתָּגְעָזְקָוָמָעַן זֵי אַלְיָין, יַאֲנִינְקָעַט מַאֲמָעַ, זֵי הָאָט זיך גִּינְזָר אַרְוִמְגַעְזָקָעַ אַבְּיָרָן הוֹית. דער הוֹנֶט הָאָט גַּעֲקִידָגָן נָאָר מַעַר חַוְּצָה אָז גַּעֲנָמָעַן שְׂפִינְגָּעַן גְּלִיכָּן צָום דִּישָׁעַל, וְאוֹאָר בֵּין גַּעֲוָסָן אֵין הַלְּלָשׁ עַפְיָרָן.

כִּיוֹוִיס נִשְׁתָּט, צֵי הָאָב אַיך טָקָע גַּעֲזָן, וְוי דֵי רָוֶשְׁיָה גַּוְיָע גַּיְתָּט אַהֲרָן צָום אַמְנִיבָּס, צֵי הָאָב אַיך עַס מַעַר דָּעֶרֶשְׁפִּירָט. נָאָר כְּהָאָב מִיד גַּעֲנָבָן אַרְיָס אַפְּ פָּוָן דִּישָׁל אָזָן מִיט אַגְּעָשָׁרִי - «עַזְנָקָל, מַגִּיטִּוּ!» - הָאָב אַיך גַּעֲנָמָעַן אַנְטָלְיוָפָן.

נָאָר מיר איז נַאֲגָעַלְאָפָן דָּאָס צְעַרְאָקָעָנָע קוֹל פָּוָן יָאָזְנִיקָעַט מַאֲמָעַ:

— סְטָאָי... סְטָאָי... וְאוֹ אַיז יַאֲנִינְקָעַ? נָאָר דָּאָס הָאָט מִיד אַזְוִי וּוְיִיט נִשְׁתָּט גַּעֲיָאנְט, וְוי דָעַר הוֹנֶט. עָר אַיז מיר נַאֲגָעַלְאָפָן מִיט אַזָּא גַּעֲבִילָעָרִי אָזָן מִיט אַזָּא רְשֻׁוֹת, אָז דָעַר קָאָט פָּוָן הַיְנָטָן הָאָט מִיר אַוש אַגְּעָהָיָבָן וְוַיִּזְנָן.

כְּהָאָב נִשְׁתָּט גַּעֲוָאָסָט, וְוי אַזְוִי סְאָזָן גַּעֲשָׁעַן. נָאָר מִיט אַפְּמָאָל הָאָב אַיך דָעֶרֶשְׁפִּירָט אַוְיָפָן גַּרְאָפָן פְּלִיְישָׁ פָּוָן רְעַכְתָּן פָּוָס אַשְׁטָאָק פָּוָן הַהְנָטָס אַלְעָצִים.

כִּבְּין גַּעֲפָגְלָן מִיטָּן פְּנִים אַיז אַרְיָסְטָאָק אַרְיָין. כְּהָאָב גַּעֲמָזָהָט שְׁרִיְיעָן. וְועָר סְהָאָט מִיד אַוְיָפְגָהָיָבָן, וּוִיס אַיך נִשְׁתָּט. בְּהָאָב גַּרְאָנִישָׁת גַּעֲזָעַן, כְּהָאָב נָאָר גַּעֲפָלָט אַפְּאָרָעָ פָּוָן מִיִּזְנָן. לעָר אַיז אַיז דֵי אַוְיָרָן הָאָט טָעַמָּפָאָגְנָעָלְגָנָגָעָן אַהֲרָט, מַאֲרָבִיסָן קוֹל :

— מַעְרְזָאָזְוִיעָן, סְזִקְיָן סִין. דָא קְרִימִינְגָּלְוָן!

איטשע רופא. ער האט אַרְיִינְגָּעַשְׁטָעלְט צו מיר אין די פיס אַריין דעם שווארץן לערערנים דאשיך. ער האט דארט געטאפעט אין געקווועטשט מיט די אַלטָּע, קִישְׁלְדִּיקָע פִּינְגְּעָר זַיִנְגָּע. בײַים בעט אין געשטאנְדֶן די מַאמֵּעַ מיט פְּלָעָקָן אוֹיףַט בִּידָע קִינְבָּאָקָן. צּוֹפִּינְסָס האט געקוקט אוֹיףַט מִיר טַוְיבָּע. די מַאמֵּעַ האט מיט אַ קָּוָרְצָן אַטָּעַם גַּעֲפְּרָעָנְט אַיטְשָׁע רופא, צי דער הוונט אַיג, חִילָה, נִישְׁתָּגְּוּעָן מְשֻׁגָּע. אַוְן וּוֹאָס זַיְהָאָט צוֹ טַוְן אַוְן וּוֹאָס זַיְהָאָט צוֹ לוֹפָן. אַיטְשָׁע רופא האט אַרְיִינְגָּעַרְקָט דעם לערערנים דאשיך אַזְנָן גַּעֲבִיּוּעָרט זַיְךְ:

— לוֹיףַט נִישְׁתָּגְּוּס — האט ער געשריגן מיט אַן עַנְגָּקָול — אַזְדוֹ וּוּסְטָט לוֹפָן, וּוּסְטָט קִרְגִּין אַ שְׂתִּינִין אַין בּוֹיךְ. נַא — האט ער גַּעֲזָגָט — דָא פָּאָרְשְׁרִיבָּא אַיךְ דִּיר אַזְאָז וּוּסְטָר. זַאַלְסָט אַסְמָקָן קָאַמְּפָרָעָסָן אַלְעָז וּזְקָס שָׁעה. אַזְוּעָט אַים נִישְׁתָּגְּוּס בְּעָסָר וּוּרָן, זַאַלְסָטוֹ מִיךְ רַוְּפָן, וּוּטָמָעָן אַים שְׁטָעָלָן אַ צְוּוֹיָה פִּיאַזְוּקָעָט.

— וּוֹאָס עַפְעָט פִּיאַזְוּקָעָס? — האט די מַאמֵּעַ פָּאָרְקִירִימָט סִפְנִים — מִיְּין בּוּרָל, זַאַל זַיִן אַפְּגַּנְשִׁידָּט, האט קִינְמָאָל קִין פִּיאַזְוּקָעָס נִישְׁתָּגְּוּס גַּעֲהִיָּסָן שְׁטָעָלָן.

— דָעַרְטָאָר אַזְוֹעָן ער דָאָן טַאָקָע גַּעֲשְׁטָאָרְבָּן, דָעַר בּוּרָל דִּינְגָּעָר — האט אַיטְשָׁע רופא גַּעֲעַנְטָפְּרָעָט שְׁוִין נִישְׁתָּגְּוּס דָעַר מַאמֵּעַ, נַאֲר טַוְיבָּעָן.

ראָכָט זַיְךְ, אַזְוֹעָן ער האט בְּכָלְל נִישְׁתָּגְּוּס גַּעֲרָעָדָט צוֹ דָעַר מַאמֵּעַן, נַאֲר צוֹ טַוְיבָּעָן.

בָּאַטְשָׁ דָעַר פּוֹס האט גַּעֲפְּרָעָנְט — האָבָא אַיךְ עַס פָּוּנְדָּעָט. וּוּגָן גַּעֲזָגָט. ער האט געקוקט אוֹיףַט טַוְיבָּעָן מיט דָעַר גַּעֲנָצָעָר וּוּיְסָעָר בָּאָרְד זַיִנְגָּעָר.

— וּוֹי הַיִּסְטוֹ? — האט ער אַומְגָעִיכְט גַּעֲנָעָבָן אַ נָּעָם שַׁוְּיְבָעָן אַונְטָעָר דָעַר גַּמְבָּעָ.

— טַוְיבָּעָ — האט מִיְּין שְׁוּעָסְטָעָר דָעַר שְׁרָאָקָן גַּעֲעַנְטָפְּרָעָט.

— וּוּמְעַנְסָ בִּיסְטוֹ?

— אַ הִינְגְּדִיקָע — האט זַי זַיְךְ פָּאַמְעָלָעָק גַּעֲוָאָלָט אַ.

רוכן פון אי. אַבער דעם אַלטנס קִישְׁלְדִּיקָע פִּינְגֶּעֶר האַבָּן זיך פון טויבעס גָּמְבָּע פְּלוֹזָלִינְג אַרְאָפְּנָגְּעָלִיטְשָׁט אַוְיף אַירָע פּוֹלָעָן גְּרוֹיסָע בְּרוֹסְטָן.

זי האַט זיך, אַזוּי ווי פְּאַדְרְקָעָט. אָן כָּאַטָּש אִיטְשָׁע רֻפָּא אַיז גַּעוּעַן אַשְׁיְנְגֶּעֶר יְזָד אָן אַיז אַנְגְּעָנְגָּעָן אֵין שְׂתָאָט פְּאַר אַ גְּרוֹיסָן מְוּמָחָה – הַאַט פּוֹנְדְּעָסְטוֹוּגָן אָנוֹנְעָר טוֹבָע גַּעַ. הַאַט דֵי הָעוֹת צְוֹעַקְצּוֹוָאָרְפָּן פָּוּן זיך זִיְנָעַ העֲנָט אָן בֵּין אַ זָּגָג צָו טָוָן :

– אַיך בֵּין נִישְׁת קְרָאָנָק. מִיד וְאַרְפָּט אִיר נִישְׁת „בָּאַדְעָן“.

– הַאַסְטָן נִישְׁת קִין דְּרָךְ-אָרֶץ פְּאַר קִין עַלְתְּרָעָן יְזָד – אַיז אִיטְשָׁע רֻפָּא שְׁטִינְן גַּעֲלִיבָן מִיט דַעַר שִׁינְגֶּעֶר בָּאָרְד אִין דַעַר קְרוּם.

– זָאַל דַעַר עַלְתְּרָעָר יְזָד נִישְׁת קְרִיכָן, וּוֹאוּ מַעַן דָּאָרָח נִישְׁת – הַאַט זיך טוֹבָע אַרְאָפְּנָגְּדָרִיָּת מִיטָן פְּנִים צָוּם פָּעָנְטָעָר אָוֹן אַפְּיָלוּ נִשְׁת גַּעֲנְטָפָעָרט, וּוֹעֵן דַעַר אַלְטָעָר רֻפָּא הַאַט גַּעַ. זָאַגְתָּ “אַ גּוֹטְן-טָאָגָן”.

מִיר הַאַט מַעַן גַּעֲלִינְג קָאַמְפְּרִיךְן. אַוְפָּן בְּעֵט אַיז גַּעַ. זְעַטָּן טוֹבָע אָוֹן גַּעֲפִירָט אִיר וְאַרְעָמָעַ האַנְטָן אַיְבָּעָר מִיְּנָן פְּנִים. דַעַר טָעָט הַאַט נִשְׁת גַּעוֹאָסָט, וּוֹי אַזוּי אָוֹן פָּאַרְוָאָס דַעַר הַונְּטָהָט מִיד צְעַפְּסָן. וּוֹי נָאָר עָר אַיז אַהֲיָמְנָעְקָוּמָעָן, הַאַט עָר זיך אַרְאָפְּנָגְּבָוִיגָן צָוּ מִיר אַין בְּעֵט אַרְיָין. עָר הַאַט מִיר גַּעֲנְפָט דַעַם שְׁטָעָרָן אָוֹן גַּעוֹאָט, אָוֹ קִין הַיְּזָרְחָה, הַלְּילָה, הַאַבָּאָרָן נִשְׁת, נָאָר אַ שְׁטִיקָל צְיַעַלְעָלָו וּוֹאָלָט נִשְׁת גַּעֲשָׂאָדָט צְוֹזָעָן. לִיְגַּן מִיר צָוּם פָּוָס.

– וּוֹעֵר מִיט עָפָעָס, עָר מִיט זִיְנָעַ צְיַעַלְעָס – הַאַט דֵי מאָמָע בִּיטּוֹלְדִּיק אַ קְנִיְתָש גַּעַטְוָן מִיטָן קָאָט.

אִיטְשָׁע רֻפָּא הַאַט מַעַן שְׂוִין מַעַר צָוּ מִיר נִשְׁת גַּעֲרָפָן,

דַעַר פּוֹט הַאַט זיך גַּעֲהִילָט אַן זִיְנָעַ פִּיצְוּקָט. וּוֹעַגְנָעַ דַעַם, וְאָס אַיז גַּעֲשָׁעָן, הַאַט מַעַן אֵין שְׁטוּב נִשְׁת גַּעֲרָעָדָט. דֵי מַעַמָּע אַיז צָוּם סְטוֹרְשִׁי סְטְרָאָזְנִיק מַעַר נִשְׁת אַרְיִינְגָּעָנְגָּעָן. כִּיחָבֶב גַּעֲהָרָט, אָוֹ צָוּ יַאֲנִינְקָעָן הַאַט מַעַן גַּעַ. רַוְּהָן פְּזִישְׁלָעָנְצָקִי דָּאָקְטָאָר – זַי הַאַט הַיְּזָרְחָה, יַאֲנִינְקָעָט – אִין דַעַר

סתארשי סטראזשניק זוכת ארים יאנקלען. ער וויל אם איינזען אין קריימינאל.

יאנקל איז אבער ערגעץ-וואו נעלם געווארן. טויבע זאגט, או דער יאנקל איז א משוגענער הונט, א לאטוו, א גנב. ער האט זי דאך צעביסן, די יאניגקע. וואס האט ער געוואלט פון שיקטל, וואס?

איך וויס איז נישט, פארוואס ער האט זי צעביסן. טאקה עפעס א משוגענער הונט. נישט בחינט איז ער נעלם געווארן. קויטט אבער די מאמע אינמאל צו גיין און זאגט, או יארמע בעל-עגלה האט אים געפاكت, דעם תנא-פרא זינעם. ער זאל זיך האבן אויסבאָהַלְטָן אויף דער "זָמְלָנָע" בי' א גויע. זי האט אים געגעבן צו עסן קעלבָּס, די גויע, געקויפט אים א גראָנאָטָעָנוּם קאַשְׁקָעָט מיט א לעדרענעם דאַשְׁיכָּק אַיִן צָגְעָרָעָט אַיִם, ער זאל זיך שמן. יארמע בעל-עגלה איז דער-פון געוואר געווארן. גיט ער אָרָאָט אויף דער "זָמְלָנָע" אַיִן לאוט דעם יונגע אָרָאָט צוּוִי פִּיעָרְדִּיקָּע פָּעָטָש, אַזְּן שְׁלָעָטָפָּן אַיִם, ווי אַ שְׁעָפָּס. אַזְּוִי אַרְוָם, גַּעֲבֹנְדָּעָנְעָרָהִיט, האט ער אַיִם אַוּעָקְגַּעַפְּרִיט קִין וּוּרְשָׁע.

ווער וויסט, צי איך וועל שוין אַמְּאָל יאנקלען זען. בפרט, איז די מאמע מיינע קלערט אויף אַזְּן אַמְּת אַרְוִיסְצְּוִיזְּעַן זיך פון דער דאָזְקָעָר דִּירָה.

כ אַפְּרַטְלָן צְרוּרָה אַדְן צְרוּרָה אַבְּצָרָק

■ יין פיס האט זיך שוין געהאט אויסגעעהילט. פון הינטישן ביס איז געבליבן נישט מער, ווי אַ בלוי-רויטלעך גערינצעלט הייטל, וואס איז פון טאג צו טאג בלאָסְעָר געווארן.

קומט אמאָל, אין יענע טאג, אַחִים דער טאָטַע תחילת נאָכָט, אַ פָּאָרְשְׂוִיזְׂטָעָר, אַ צְּעָפָאָרְעָטָעָר, אָן הַיִּסְטָ וֵיך גַּעֲבָן אַ שִּׁלְ וּוּאָסֶעֶר מִיט זַיִּת. ער וּוּאָרְפָּטְ פָּוּן וֵיך אַרְאָטְ דָּאָס וּוּעָטָל מִיטָּן הַעֲמָד אָן שְׂטִיעָנְדִּיק אַיְבָּעָר דָּעַר שִׁיסְלָ, אַ חָאָרִי-קָעָר, אַינְגָּאנְצָן אַ פָּאָרְשְׂוִיזְׂטָעָר, זָאנְטָ ער, אָן אַיִּה נַאֲךְ שְׁבָת.

פָּאָרְן מִיר אַלְעָ אָרוּסָין אַ וְּדַאְרַף אָרְיִין. דִּי מַעֲמָעַ קַוְּקָט אִים אָן מִיט אַ פָּאָרְחִירְוּשָׁת פְּנִים. זַיִּטְרָאָכָט, מַן-הַתְּמָמָה, אָז אַיְרָ מַעֲן הַאָטָזָט וֵיך גַּעֲמָוֹזָט אַנְשִׁיפָּרָן. וּוּאָרוּם, עַרְשְׁטָנָס, וּוּאָס אִינוֹ דָּאָס פָּאָרְ אַ וּוּאָשָׁן וֵיך אָן אַ פָּרָאָטָן מִיטְחוֹזָק אָן אַ קָּלְטָעָר שִׁיטָּל מִיטָּזַיִּת זַיִּת, אָן צְוִיְּתָנָס, וּוּאָס אָז דָּאָס פָּאָרְ אַ פָּאָרְן אָן דָּעַרְפָּעָר אָרְיִין?

דָּעַר טָאָטַע נַוְּרָעַט דָּאָס פְּנִים מִיטָּן דָּעַר בָּאָרְדָּ אָן אַ לְּזָנָגָה האַנְטוֹךְ אָרְיִין. ער פָּאָרְקָעָט אַוִּיףְּ דָּעַר שְׁטוֹפָ אָרוּסָ, ער וּוּיְזָט זַיִּן גַּאנְצָ מַוְיל צִיִּין אָנוֹ גַּיטָּ צַוְּפָאָשְׁטִיִּין, אָז וּוּאָשָׁן וּוּאָשָׁט ער וֵיך דָעַרְפָּאָר, וּוּאָס דִּי אַוְתוֹ רַגְעָ קַוְּמָט ער צְוָרִיקָ פָּוּן אַ וּוּיְתָעָר נְסִיעָה. אַוְיָפָן וּוּעָג אִיז גַּעַשְׁטָגָעָן אַ שְׁטוּבָ מִיטָּ אַ הַיִּזְ, נִשְׁתָּ אַוְיְסָצָוּחָאָלָטָן. אַיז קִיְּגָמָל אַזְוּעָק. צְוִיְּתָנָס – זָאנְטָ ער – הַאָטָז עַר גַּעַמְאָכָט אַ מַסְחָרָ, אַ גְּרוּסָ מַסְחָרָ, אִיז צְוָלִיבָ דָעַם מַסְחָרָ, וּוּלְזָן מִיר אָרוּסָפָּאָרְן אָן אַ דַּאְרַף אָרְיִין.

דִּי מַעֲמָעַ פָּאָרְשְׂטִיִּיט נִשְׁתָּ. אָז מִיט טִיבָּעָן פָּאָרְשְׂטִיִּעָן אַוְיכָ נִשְׁתָּ. אָז קִיְּגָמָל הַאָטָז נַאֲךְ זָאנְטָ ער גַּעַמְאָכָט קִיְּנָן גְּרוּיְסָעָ מַסְחָרִים אָן קִיְּגָמָל זָעָנָן מִיר נַאֲךְ נִשְׁתָּ גַּעַפְּאָרְן אַיִּן קִיְּנָן דָעַרְפָּעָר אָרְיִין.

זָאנְטָ שְׁוִין דָעַר טָאָטַע קָלָאָר, אָז ער צְוָאָמָעָן מִיטָּן שְׁוֹתְּיִ, זְיִינְעָם, מַאְטָל שְׁטוּרָי, הַזְּבָן גַּעַדְוָנָגָעָן דִּי לְאַנְקָעָס אִין "לְעַנְיוֹוָעָ", אָז עַדְ זִיבָן מַיִּיל פַּוְנְדָאָגָעָן. אַוִּיףְּ אַ גַּאנְצָן זְמָעָר גַּעַדְוָנָגָעָן. מַעַט אַלְיָין דָאָרְטָ קַאְשָׁעָן סִיחִי. דָעְרָגָאָז וּוּטָ מַעַן דָאָרְפָּן אַרְאָפְּנָעָמָעָן דָעַר "פָּאָרְאָקוֹו". סַעַט גַּעַדוּיָעָרָן בֵּין דִי יִמִּים-טוּבִים, מַעַן זָאָל עַס דָעַרְלָעָגָן. מַאְטָל שְׁטוּרָי מַזְוָן בְּלִיְבָן דָא אַיִּן שְׁטָאָט. ער, דָעַר טָאָטַע, מַזְוָן זִיבָן אִין "לְעַנְיוֹוָעָ". אַיִּן בֵּין אִים גַּעַבְלִיבָן – וּוּאָס דַּאְרַף. ער אַלְעָ טָאָגָ פָּאָרְן זִיבָן מַיִּיל אַחַיָּן אַוְן זִיבָן מַיִּיל אַוְרִיק – ער וּוּטָ וֵיך אַינְגָּאנְצָן אָרוּסָצִיעָן אַחַיָּן אַיִּן שְׁטוּרָ.

די מזamu הערט מיט פאַרמְרוֹשָׁעַטָּע אוּיגַן. אַין דער
אָפָעֲנָעָר טִיר פָּוּן קִיךְ קוּקָט אַרְיִין טֻוִיבָּע. מַעַן שׂוֹוִיגַט. דער-
נַאֲךְ רַוּפָט זִיךְ אַן די מזamu מיט אַגָּרוֹהָדִיק קַוְלָ:—
— וְוָאוּ לִיגְט עַס, דָּאַס "לְעַנְיוּעָ" דִּינָס?
— סְלִינְגַט אַין אַ גַּעֲנָגָט, וּוּרְעַר מִיר גַּוְטָס גַּיְנָט. אַ וּוּאַלְהָ,
אַ וּאַסְעָר. קָעָז, פּוֹטָעָר, אַיְיעָר — בְּחַצִּי חִינָּם.
— אָונָן וְוָאוּ וּוּסְטָעַן דָּאַס וּוּאוּינָן אַין דָּעַם "לְעַנְיוּעָ" —
פְּרָעָגָט וּוִידָעָר די מזamu מיט אַ יְחַסְנִישָׁן אַגְּשָׁטָעָל.
— מַעַט שְׂוִין וּוּאוּינָן. דָּאגָה נִישָׁת.
די מזamu אַיְזָן נִישָׁת צּוֹפְרִידָן. עַפְעָס קְרִימָט זַי שְׂוִין צַוְּ
פְּילָ מִיטָן מוּילָ. — אַ הַעַקְעָקָמוֹעָ זַיְן, דָּאַס דָּזְוִיקָע "לְעַנְיוּעָ".
— וּוּאַסְעָר הַעַקְעָקָ, אָזְעָסְטָעָר הַעַקְעָקָ, אַיְזָן אַין
אַ שְׁטָעַטָל אַרְיִין אַיְזָן אַ וּיְאַרְסְטָפָר, פֿינְפֿ.
— אַוְיַף אַ גַּאנְצָן זָמָעָר? — פְּרָעָגָט די מזamu מיט שְׁרָעָק
אַין קַוְלָ. — וּוּאַס דָּעַן הַאָסְטָוָן גַּעֲמִינָט, אַוְיַף אַ טָּאָגָן? אָונָן סְפָּגָן.
דָּערָעָר, וּוּסְטָעַט דָּאַזְעָסְטָעַט זַיְן אַוְיַף פְּרִישָׁעָר לוּפָטָט.
— מַוחְלָל די פְּרִישָׁעָר לוּפָטָט. טָאָמָעָר קָאנְסָטוּ וּוּיסָן. צְוִישָׁן
פּוּיְעָרָן. — וּוּאַס דָּעַן הַאָסְטָוָן גַּעֲוָאָלָט — זַאְגָט שְׂוִין דָעַר טָאָטָע
בְּיַוְלָעָךְ — כִּיְזָאָל לִיְפָן צָלָעָ טָאָג זַיְבָן מִילָּ?
— וּוּרְעַר הַיִּסְטָט דִּיךְ לִיְפָן? פְּאַסְטָט דָּאַזְעָסְטָפָר-אָונָן.
וּוּעְגַּעַלְעָ, דָעַר טָאָטָע עַנְטָפָעָרָט נִישָׁת. ער עַסְטָט דָאַס אַיְבָּרְגָּעָבָּלִי
בְּעַנְעָ בִּיסְלָ גַּרְיִץ פְּאַמְעָלָעָךְ, אַן טָעָם. ער הַאָט גַּעֲמָתָ-נֶפֶשׁ, דָעַר
טָאָטָעָ. מִיר אַלְיִין טָוָט אַוְיַךְ וּוּיְסָהָאָרָקָן. דָעַר זָמָעָר אַיְזָן אַ הַיִּי
סָעָר. אַיְזָן שְׁטָאָט אַיְזָן זִיךְ נִישָׁתָּאָ וּוּאַזְהִינְצִיטָוּן. אָונָן אָזְדָעָר
טָאָטָעָ זָאָל צָאִילָוּ גַּלְעָ טָאָג פָּאָרָן — אַיְזָן עַס דָעַן גַּעֲמָעָט
גַּעֲוָאָרָן פָּאָר אַגְּמָנָטָשָׁ? אָונָן גַּלְאָטָט. פְּאַרְוּאָס זָאָלָן מִיר זִיךְ
נִישָׁת טָאָקָעָ אַרְוִיסְצִיעָן קִיְּן "לְעַנְיוּעָ"? סְאַיְזָן דָאַס, זַאְגָט דָעַר

וְחַוָּשָׁע בְּפָרָדָלֶעָ

טאטטע, אַ וּאַלְד אָוֹן אַ וּוֹסְטָר. מִעֵט קָאַשְׁעָן הִי. סְוּוּט דָּאָך
זַיִן גָּאָר אָן אַנְדָּעָר לְעַבָּן.
סִיּוּ-ווּ-סִיּוּ אַיז שָׂוִין יָאַנְקָל נִישְׁתָּא. אַוְיפָּן סְטָאַרְשִׁי סְטָרְגּוּשׁ.
נִיקָס טִיר טָאָר מַעַן אַפְּיָלוּ נִישְׁתָּא קָוָקָן. דַּי בְּלָאַנְדָּעָר יָאַנְיָינְקָע
דֻּרְקָעָנְטָמִיךְ שָׂוִין נִישְׁתָּא. אַין חָדָר בַּיִי סִימְעַ-יּוֹסְפָּן אַיז עֲנָגָן,
שְׁוֹאָרֶץ. סִימְעַ-יּוֹסְפָּן אַלְיָין קָרְעַכְּצָט אָוֹן לִיגָּט גָּאנְצָע טָבָע צָו
בָּעַט. טָא וּוָאָס לְוִינְטָעָס נִישְׁתָּא דָעַר מַאֲמָעָן צָו פָּאָרָן קִיּוּן לְעַ
גַּיוּעַ?

טוֹיְבָע וּוְיל אַוְיךְ, מַעַן זָאָל פָּאָרָן. זַי וּוֹיִיסְטָט דָּאָר יָאָ, וּוָאָס
סָאָיז אַזְוַלְכָעָס אַ דָּאָרָה. זַי זָאָגָט גָּאַרְנִישָׁת. זַי טָאָר זַיּוּן נִישְׁתָּא
קָנוּרְפָּן, וּוֹעַן דָעַר טָאָטָע אַיז אַין שְׁטוּבָה. אַבְּעָר לְוִיט דַי אַוְיכָן
דֻּרְקָעָנְטָמִיךְ מַעַן, אָז זַי וּמַאְלָט זַיּוּן אַיְינְגָעְפָּקָט אָוֹן שָׂוִין
גַּעַפְּאָרָן.

- נָג, אָוֹן דָו, מַעַנְדָל? - דְּרִיְיט דָעַר טָאָטָע אַוִיס דַי
בָּאָרָד צָו מִיר - פָּאָר דִיר אַיז עָס אַוְיךְ אַ הַעֲקָק?

- נַיִן - זָאָג אִיךְ - אַיךְ וּזְאָלָט גַּעַוְאָלָט פָּאָרָן.

- אַיִם פְּרָעָנְטָעָר - רִיִּיסְטָט אַבְּעָר דַי מַאֲמָע דָאָס
שְׁוֹיְינְגָן - עַלְעַתְּיִ עָר וּוֹעַט פָּאַרְשָׁפָאָרָן צָו גַּיִן. אַין חָדָר אַרְיָין.

- דָעַר רַבִּי לְעַרְנָט מִיט אָוֹנוּ סִיּוּ-וּ-סִיּוּ נִישְׁתָּא - וּוֹעַר
אַיךְ שָׂוִין דְּרִיְיסְטָעָר - עָר לִיגָּט אַ גָּאנְצָע טָאָג אַין בָּעַט.

- טָא פָּאָרְטָס, וּוֹעַר הַאֲלָט עַנְק - שָׁאַקְלָט דַי מַאֲמָע בֵּינוֹ
מִיטָן קָאָט - אַיךְ הַאָבָּא אַוְיךְ וּוָאָ צָו פָּאָרָן. וְאַרְשָׁע אַיז נָאָך
גַּזְוִי שִׁין, וּוֹי "לְעַנְיוּעַ".

- שָׂוִין וּוֹידָעָר וְאַרְשָׁע?

- יָאָ, שָׂוִין וּוֹידָעָר וְאַרְשָׁע. כְּהַאָבָּא, דָאָכְטָז יָאָר, אַ
קִינְדָּא אַין וּוֹאַרְשָׁע, נַיִן?

- אָוֹן מַעַנְדָל - גִּיט דָעַר טָאָטָע אַ וּוֹאָרָף מִיט דָעַר
גָּאנְצָעָר בָּאָרָד - אַיז נִישְׁתָּא דִין קִינְד?

- אַבְּעָר וּוָאָס עַפְעָס קִיּוּן "לְעַנְיוּעַ", וּוָאָס? מְזָאָגָט כָּאָטָש
קִיּוּן גַּאֲרַבְּאַטְקָע.

- גַּאֲרַבְּאַטְקָע אַיז פָּאָר גְּבִירִים, פָּאָר לְעַטְנִיקָעָס. לִיְיָזָר
הַיִּהְעַגְּנָדְלָעָר הַאָט נִישְׁתָּא אוֹיְף קִיּוּן גַּאֲרַבְּאַטְקָע.

שווין. מיט דעם האט עס זיך דערויל געגענדיקט. די מאָן מע איז אַרְוָמְגָעָנְגָעָן אַ בְּרוֹגּוּעַ. דעם טָפְּטָנֵס בעט האט גְּלִיכִיכְטַּעַט טְוִיבָּעַ. סְעַסְעַן צָוֶם טְוִישׁ האט אוֹיךְ דְּרָעָלָאנְגָּטַּט טְוִיבָּעַ. דָּעַר טָפְּטָעַ האט גְּאַרְגְּיִשְׁתַּט גְּרָעָרְדַּט.

אין חדַר אַרְיִין האָבָּאָד אַינְגָּאנְצָן אוּפְּגָּנְהָעָהָרֶט צָו גִּינְּן. צָוֶם רְבִּין מִינְעָם, צָו סִימְעַ-יּוֹסְפָּן, האט מעַן גְּעַכְּאָפְּטַּט פִּידְלָעַר דְּאָקְטָאָה. מעַן האט גְּעוֹאָגָּט, אָז עָרְךָרָף האָבָּן גְּרוֹיסָרְחָמִים, סִימְעַ-יּוֹסְפָּט.

איָיךְ מיט נָאָךְ יְוָנְגָלָעַךְ האָבָּן זִיךְ אַרְוָמְגָעָנְדִּירִיט לִיְדִיק צְוִישָׁן פּוּיעָרְשָׁע פּוֹרְלָעַךְ, גְּעַטְּאָפְּטַּט וְעַקְלָעַךְ מִיט וּוְיִיךְ אָוֹן גַּעַץ אַגְּאָקְטַּט אַרְצַ-יְשָׁרָאֵל-גִּינְסְּלָעַךְ. אַיְן שְׁטוּבָּה האט מעַן נִישְׁתַּט גְּעוֹאוֹסְטַּט, צִי בְּלִיבְּטַּט מעַן דָּא, צִי פְּאָרָט מעַן, שְׁבַּת נָאָכָן עַסְנָה האט דָּעַר טָפְּטָעַ גְּעַכְּאָפְּטַּט אַ דְּרִימָל אַוְיףְּ דְּרָעְוִיל אָוֹן אַיְן בְּאָלְדַּד דְּרָעְנָאָן אֲוֹוּעַךְ צָוֶם שְׁוֹתָפְּ זְיִינְעָם. טְוִיבָּעַ אַיְן גְּזִיעָמָן אַיְינְפָּן הַוִּיחָה. דִּי מַאְמָעַ האט אַזְּוִינָּךְ גְּפּוֹאָגָּלָט אַזְּוּקְגִּינְּן, אַיְן גְּקוּמָעָן צָו גְּאָסָט דִּי בְּאָבָּעַ רְאָכָל.

מעַר האט די מַאְמָעַ נִישְׁתַּט בְּאַדְרָפְּט. זִי אַיְן אַרְוִיסָּמִיט אֲפָעָה אָוֹן מִיט אַ גְּוּוֹוִין, אָז עָרְךָרָף טָפְּטָעַ, הַיִּסְטַּט עַס, וּוְיל זִי אַזְּוּקְשִׁיקָּן אַיְינְפָּן גְּגָנְצָן זְוּמָעָר עַרְגָּעָץ אַיְן אַ הַעַקְעָם אַרְיִין. אָז עָרְךָרָף נִישְׁתַּט קִיןְ רְחָמָנוֹת אַוְיףְּ אַיְרָעָ יְוָנְגָעָ יְאָרָן. אָז עָרְךָרָף אַ מְעָרְדָּעָר, נִישְׁתַּט קִיןְ מָצָן, אָוֹן אָז סְאִין אַ פְּאָל - זִי זָאָל זִיךְ אַגְּנָטוּן אַ מעָשָׂה.

די בְּאָבָּעַ רְאָכָל האט פּוֹן תְּמִיד אָן נִישְׁתַּט גּוֹט גְּעַלְעַפְּט מִיטָּן טָטָּן. סְחִיכִיסְטַּט, זְיִי האָבָּן זִיךְ, חְלִילָה, נִישְׁתַּט גְּעַרְגִּיגְט. נָאָר סִיְּ דִי בְּאָבָּעַ אָוֹן סִיְּ דָעַר טָפְּטָעַ האָבָּן עַפְעָס גְּהָאָט אַיְינְסָט צָו סְאַנְדָּעָרָעַ. דָעַר טָפְּטָעַ האָט נִישְׁתַּט אַיְינְמָאָל גְּזָאָגָט, אָז אַלְדָּאָס שְׁלַעַכְּטַּט, וּוֹאָס די מַאְמָעַ האָט אָיְן וִין, שְׁטָאָטָט אָז עַרְשָׁטָן בְּאָבָּעַן. די בְּאָבָּעַ וּוְידָעָר האָט גְּהָאָלָן, אָז נָאָךְ די פּוֹן דָעַר בְּאָבָּעַן. די בְּאָבָּעַ וּוְידָעָר האָט גְּהָאָלָן, אָז גְּזָאָל מַעְשָׁנוּעָ קְלִיאָמְקָעָס, וּוֹאָס אַיר טָאָכְטָעָר האָט גְּהָאָט בִּיבִּם עַרְשָׁטָן מָצָן - אַיְן זִי בְּיִי מִיְּנָן טָטָּן אַרְיִינְגְּעַפְּגָּלָן. אַצְּינְד אָז די מַאְמָעַ האָט אַזְּוִי גְּעַלְגָּט פָּאָר אַיר, אַיְן עַס דָאָר גַּעַז וּעַן קְלָאָר, אָז די בְּאָבָּעַ וּוֹעַט אַיְיךְ נִישְׁתַּט הַיִּסְטַּט פָּאָר.

לאוֹזֶת זַיְךְ אֹוִסֶּת, אָזֶ אַיךְ הָאָט אַינְגַּגְאַצֵּן גַּהֲצָט אַט טֻוּת אַיִן
דָּעַר בָּאַבְּעָן.

— דָּאַרְפָּטְטַ דָּאַנְקָעַן גַּאַט — הָאָט זַי זַיְךְ אַנְגַּעַרְוָן בָּאַךְ
דַּעַם, וּוֹי דַּי מַצְמָעַ הָאָט שְׁוִין אַלְץ גַּעַחַט אַוִּיסְגַּעַוִּינְטַ.

דָּאַרְפָּטְטַ דָּאַנְקָעַן גַּאַט, וּוֹאַס עַט מַאֲכָט זַיְךְ אַזְּזַעְלָעַנְגַּיִיט.

דָּעַר מַאֲמָעַס פְּנִים אַיִן גַּעַוְאָרָן צַעְמִישַׂט.

— דַּו אַוִּוֵּת, מַצְמָעַ?

— וּוֹאַס הַיִּסְטַּט, אַיךְ אַוִּיךְ? אָוֹן וּוֹעֵר וּוֹאַלְטַ דָּאַס גַּעַזְגָּעַ.

גִּינְזַּבְּרָעָן!

— אַפְּגָעַ אַיִן אַזְּאָה הָעָק אַרְיִין?

— זַוְמָעַר אַיִן צַוְּזַאנְן אַחֲקָן? וּוֹאַס הָאַסְטַּו דָּאַ, וּוֹאַס?
אָוֹן סְעַנְדָּעָרַע — הָאָט דַּי בָּאַפְּגָעַ אַוִּיסְגַּעַדְרִיטַּט דָּאַס פְּנִים צַוְּ
מִיר — זַע נָאָר, וּוֹי דָעַר יְנוּגַּג זַעְט אֹוִס. רַאיַּוּן דָּאַךְ אַוִּיסְגַּעַ
בְּלִיְיכָנַט. אָוֹן דַּי אַלְיִין — זַעְטַוּן אַוִּיסְ בָּעָסְעָר?

— אָז אַיךְ וּוֹילְגִּישַׂט פָּאָרָן אַיִן קִין דָּאַרְפָּטְרָעַ אַרְיִין.

— וּוֹאַס הַיִּסְטַּט, דַּו וּוֹילְסַט נִישַׂט? טַאיַּוּן דָּעַן אַוִּוֵּת, וְלִי
מַעַן וּוְלִי? אָוֹן סְעַנְדָּעָרַע וּוֹאַס לִיְגַּסְטַוּ דָּאַךְ צַוְּ, וּוֹאַס?
דִּי מַאֲמָעַ הָאָט בְּרוּגָן גַּעַשְׂוִיגָן, דַּי בָּאַפְּגָעַ הָאָט נָאָךְ גַּעַם
רָעַדְתַּ אַסְטַּק. זַי הָאָט גַּעַלְיוּבַּט דַּעַם טָאַטְנַ אָוֹן גַּעַזְגָּט, אָז אַרְיִין
מַעַן, דָעַר וַיִּדְעַ, הַיִּסְטַּט עַמְּ, וּוֹאַלְטַ זַיְךְ נִשְׁתַּט גַּעַלְיִינְט אַיִן דָעַר
לְעַנְג אָוֹן אַיִן דָעַר בְּרִיטַּט, אָז זַיְין וַיִּבְעַר זַעְלָקָגָעַן אַרְוִיסְפָּאָרָן
אַרְיִיךְ פְּרִישָׁע לְוֹפֶט. בִּים אַוְעַקְגַּיִין, הָאָט זַי אַנְגַּעַזְגָּט דָעַר
מַאֲגַעַן, זַי זַעְלָקָגָעַן חַשְׁמַן נִשְׁתַּט זַעְן אַנְדְּרָעַשְׁטַזְגָּט צַוְּ טַן.

אוֹפְּדָעַנְגָּטַט נָאָךְ הַבְּרַלְהָה הָאָט זַיְךְ דָעַר טָאַטְנַ אַנְגַּעַרְוָן:

— נָה, פְּרִימְעַט, וּוֹאַס בְּלִיְיכָנַט?

— כִּעְלָמַיךְ נָאָךְ מִיְשַׁבְּ וַיִּזְנַן. סְיִבְרָעַנְטַ דָּאַךְ נִישַׂט.
וּוֹנְטָאָג הָאָט מַעַן נִשְׁתַּט גַּעַוְאָוָסְט, צַי זַיְךְ הָאָט זַיְךְ שְׁוִין
מִיְשַׁבְּ גַּעַוְעַן. נָאָר אַגְּנָצָן טָאַג הָאָט זַיְךְ גַּעַרְגָּבָלַט צַוְּיִישַׁן
דָעַר וּוֹעַש. זַי הָאָט גַּעַנְיִיט אָוֹן פָּאָרָאָכָטַן. טַוְיִבְעַ אַיִן גַּעַשְׁטָאַ
זַעְן אַיְבָעַר אַגְּלִיעַ גַּרְעַט, אַרְיוּטַע, אַרְיוּטַע, אַרְיוּטַע, דִי מַאֲמָעַ
הָאָט אַרְאָפְּגָעַנְמָעַן פָּוּן דָעַר שְׁאַנְקַ צַוְּיִי פָּאָרְשָׁטוּיְבָטַע פָּלָעַשְׁעַר
מִיטַּי אַגְּאָדָעַס-סָאַס אַוְן גַּעַפְּרָעַגְט טַוְיִבְעַז:

- ווי מיננטו, זאל איך עם מיטנעםען?
 - גלייכער וואלט געווען מיטצונגעמען. זומער, סיגייען
 ארום שלזפקייטן.
- ערשת מיטוואך אינדעפריר, נאכדעם ווי מען אייז עט.
 לעכע נאכט געלען אונטער אַפְּגַעַצִּינְגָּעַ, רוייט אַיְנְשִׁיטָן,
 אייז צו אונזער שטוב פֿאָרְפָּאָרְן אַ פֿוּעָרִישׁ פֿערְדָּאָן-וּגעַלְלָאָן
 איין אַ יונגעֶר גּוֹי, דִּי גּוֹרִיסְטָן אַ בּוּמְ, אַיְז אַרְיִינְגְּעֻקְומָעָן
 מיט דער אויפֿגעַשְׁטָלְטָר בִּיטְשָׁ:
- יַאֲדוֹשָׁם, טְשֵׁי נְיַעַיְזָרְשָׁעָם?
 - יַאֲדוֹשָׁם, יַאֲדוֹשָׁם - הַאֲטָ דְּרָעָרְטָאָטָ פֿרְיִילְעָךְ גַּעַנְ
 עַנְטְּפָעָרְטָ אַזְן צְזָרְבָּעָן - אַ שְׁאָקָל גַּעַטְוֹן מִיטְן קָאָפְּ:
 - נָוָה, הַוְּיָב אַזְן אַרְיוֹסְטָרָאָגָן.
- סְאַיְז גַּעַוְוָן דְּאָס עַרְשָׁטָ מְאָלָּ, זִינְטְּטוּבָאָיְז צְוָרִיךְ.
 גַּעַזְוָמָעָן פּוֹן שְׁפִיטָאָל, דְּרָעָרְטָאָטָ זְאָלְ רַעֲדָן גְּלִיךְ צְוָרִיךְ.
 הַאֲטָ מַעַן אַרְיוֹפֿגְּעַלְאַדְוָהָעָט סְרִוְיטָעָ, פֿאָרְפָּעְדָּעְרָטָעָ בְּעַטְ
 גַּעַוְזָנָטָ, מַעַן הַאֲטָ מִתְגָּנוּמָעָן אַ לְּאַקְשָׁן-בְּרָעָטָ מִיטָּ אַ וּאָלָּ.
 גַּעַרְחָאָלָּן, אַיְז אַ קְוּבָּעָל אַרְיִין הַאֲטָ דִּי מַעַמָּעָ פֿאָרְשָׁטָעָקָט דִּי
 צְחוּיָּי פֿלְעָשָׁעָר מִיטָּ יַאֲגָדָעָסָאָקָ. אַיְז בְּעַטְגָּוּזָנָט אַרְיִין הַאֲטָ
 מַעַן פֿאָרְוִיקָט טְעַלְעָרָסָ, שְׁיַלְעָן, אַזְן זְיִי גַּעַזְוָנָהָ, גְּרוֹסָעָר הַוִּיחָדָה
 אַזְן דָּגָ, סְאָד - אַזְן דָּגָ, יַאֲרָמָעָ בְּעַל עַגְלָהָט אַמְּנִיבָּסָ...
- דְּרָעָרְטָאָטָ זְאָקָל גַּעַהְעָטָ אַרְיוֹבְּצָלוּפָן צְוָם שְׂוֹתָף
 זְיִינָעָם. עַרְהַאֲטָ גַּעַחְיִיסָּן וּאוֹרְטָן אַוִּיחָד זִיךְ בְּיִ דְּרָעָרְטָאָקָעָ.
 דִּי מַעַמָּעָ הַאֲטָ נִישְׁתָּאָגָעָן גַּעַוְאָלָט גְּלִיךְ אַזְיְזָאָן. זִיךְ וּוּעָט דְּאָךְ
 נִשְׁתָּאָגָעָן שְׁאָקָלָעָן זִיךְ אַוִּיחָד אַ לְּיִטְעָרְ-וּגעַלְלָעָ אַיְבעָרָ דְּרָעָרְ
 גַּעַנְצָעָר שְׁטָאָטָ. זִיךְ וּוּעָט אַוִּיחָד צְקוּמָעָן צְוָן דְּרָעְרָאַגְּאַטָּקָעָ.
 אַיְז מִילָּא, זִיכְן דְּרוֹוְיִיל אַוִּיפָּן וּוּגעַלְלָעָ אַיְז אַזְן טְוִיבָּעָ.
 טְוִיבָּעָ הַאֲטָ זִיךְ גַּעַזְעָצָט אַוִּיפָּן וּוּיְיכְן בְּעַטְגָּוּזָנָט, מִיטְן רָזָקָן
 צְוָם יַוְגָּן גּוֹי, אַיְז פּוֹן פֿאָרְנָט - בִּים פֿערְדָּל.
- אַוִּיפָּן הַוִּיחָד אַיְז גַּעַשְׁטָאָגָעָן אַ בְּלוּיָּעָ לְוָפְּטָ. דִּי דְּעַכְעָר
 הַאֲזָן גַּעַנְלָאַגְּנָצָט מִיטָּטוֹי, צְוִישָׁן דִּי בִּימְעָרָ פּוֹן סְאָד הַאֲטָ
 גַּעַצְיִיטָעָרָט אַ שְׁיִטְעָרָעָ זָוָן. גַּיְים סְטָאָרְשִׁי סְטָרְאַזְוָנִיךְ אַיְז דְּאָס
 פֿעַנְסְּטָעָר גַּעַוְוָן פֿאָרָהָאָגָעָן מִיטָּ אַ לְּיִילְעָךְ. יַאֲנִינְקָעָ שְׁלָאָפָּאָט,

מן-הסתם. יאנקל איז אויך נישטא. איך האב נישט מיט וועמען זיך צו געזעגען. כ'פֿאָר דֶּאָך אִין אֵת דֶּאָרָף אַרְיִין, ס'דֶּאָרָף דֶּאָך מִיר זִין גּוֹט אַוִּיפָּן הַארְץ — וּוַיִּס אַך נִישְׁת — ס'אייז מִיר נִישְׁת גּוֹט.

יארמע בעל-עגלה מיטן וויבּ זייןעם זענען צְרוּיָס גַּעֲמָעָן גַּעֲזָעָן זִיך.

ער ווישט אָפּ דַּי האנט מיט אַ גַּרְשְׁטָשׁ שְׁטוֹרִי אָן זָאנְט מִיר — כִּזְאָלְ פְּאָרָן גַּעֲזָעָן עֲרָהִית אָן כִּזְאָל זִין אֵלִיט — נִישְׁת אָזְוִי, וּדְרָע מִזְוָר זִיך מִתְּדָעָר מַזְמָעָן. זַי

יארמע בעל-עגלה וויבּ קַוְשָׁת זִיך מִתְּדָעָר מַזְמָעָן. זַי ווינטשט אָונֶז אַ גַּלְיְקָלָעָכָע רַיּוֹעָ, אָונַ מעָן זָאָל זִיך פרַיְעָן אוֹיךְ שְׁמָחוֹת. דֶּאָס ווּגַעַלְעָד רַיְטָ.

די גַּאֲסָן לִיְגָן קִילָעָן, הַאַלְבָעָן-לִיְדִיקָעָן. אוֹיף גַּעֲזָעָלְבָעָר רַויָעָן שְׁוֹעָר-פְּאָרְשָׁלָאָסְעָנָן, אַיְזָעָרָנוּ פְּרָעָנָטָן.

אַ יְוָנְגָל פָּוָן סִימָעָ-יְוָסָפָט הַדָּר שְׁפְּרִינְגָט אַרְוִיס פָּוָן אַ חְוִיָּן אָונַ שְׁרִיטָט צַוְּ מִיר אַרְוֹף :

— מענדָל, ווֹאוֹ פְּאָרְסָטוֹ ?

— קִין „לְעַנְיוֹעָן“ — שְׁטָעָל אַיך מִיך אַוִּיף, ער זָאָל מִיר אַינְגָאַנְצָן וּעָן — אוֹיף פְּרִישָׁע לוֹפֶט.

ער וּעְט אַוִּיס אַצְּנִיד נַאֲרִישׁ, דֶּאָס יְוָנְגָל. וּעָן אַיך האַב אָ דָעָה אָונַ וּעָן זִין מַאֲמָע גִּיט אִים מִתְּאַדְּה-לְדוֹרָן — טְוֹעֵל אַיך בַּיִם טָזָטָן, מַעַן זָאָל אִים אַיך מִינְטָעָמָעָן קִין „לְעַנְיוֹעָן“.

די שְׁפָאָט וּרְקָט זִיך אֵפּ הַינְטָעָרְוּוֹיְלְעָכָטָן. פָּוָן אַלְעָה הַיְזָעָר אָונַ דַּעֲכָעָר בְּלִיְבָט נִישְׁת מַעַר, וּוּס'גְּוִיאִישָׁע שְׁפִיטָאָל מִתְּדָעָר קוֹפָע בּוּמָעָר, וּוֹאָס וּעָן אַוִּיס, וּוּי אִין בּוּמָ.

די זָוָן, אַ גַּעֲדִיכְטָע, שְׁטִיטָת שְׁוִין אַוִּיפָּן צְלָם פָּוָן בְּעַרְנָאָרָן דִּינְעָר קְלוּיסְטָעָר. די שְׁאָטָנוּס אַרְוִיס די טְאָפָאָל-גּוּמָעָר אַוִּיפָּן שָׂאָסִי גִּיעָן אַווּק אִין די פְּעַלְדָעָר אַרְיִין. ס'וּוּרָט אַפְּנָ אַרְוִיס אַוִּים.

בַּיְ דַּעְרָ רַאֲגָטְקָע וּוֹאָרָט שְׁוִין דַעְרָ טָזָטָע. די מַאֲמָע אַיְן נַאָך נִישְׁטָא. דַעְרָ טָזָטָע טָזָטָע דֶּאָס בְּעַטְגָּעוֹזָאנָט. ער בְּאַקְוּקָט אַרְוִיס דֶּאָס וּוּגַעַלְעָד פָּוָן אַלְעָה זִיטָן. ער פְּרָאוֹוֹת נַאָך אַמְּאָל די

שטריך אוון הייטט מיך אַרְאָפּוֹוָאָרְפּוֹן סְכָּאָלָאָטָל. סְיוּעָט זִיְּנָה,
זָאָגָּט עָרָה, הַיִּסְ, כְּעַל צַעַשְׁמָאָצָן וּוּעָרָן.

מִיר וּוּאָרְטָן אֲשָׁפָּאָר שְׂטִיקָל אַיִּטָּה, בֵּין עַם בְּגַוְוִיּוֹת זִיךְּרָה
די מְאָמָעָה. זַי קְוִמָּת אֲפָּאָרְסָאָפּוּעָטָעָ, אֲצָּוּוֹאָרְעָמָטָעָ. זַי וּוּאָלָטָ
זָאָגָּט זַי, פְּרִיעָר גַּעֲקָוּמָעָן, נָאָר זַי הַאָט זַי גַּעֲמָוֹת שָׁאָפָּן אֲ
פָּאָרְאָסָאָלְקָעְלָעָ.

אַצְּבָּט פָּאָרָן מִיר שָׁוֹן אָלָעָ. דַּי מְאָמָע זִיכְּתָּטָמָע אַיִּנָּה
דְּעָרְמִיתָ. אַונְגָּטָרָן גַּעֲפָנָטָן פָּאָרְאָסָאָלְקָעְלָעָ, וּוּאָס וּוּאָרְפּוֹט אֲבָלָאָטָ
גַּרְינְגָּשִׁיָּן, זַעַט דַּי מְאָמָע אַיִּסְ, וַיַּי אֲשָׁוָאָםָ.

אוֹיךְ דַּי פְּעַלְדָּעָר שְׁטִיעָן שִׁיטָּרָר צַעַוְאָרְפּוֹן הַילְצָעָרָנָעָ
הַיְּוּלָעָךְ מִיטָּשְׁטוּרְיוּעָנָעָ דַעְכְּלָעָךְ, אוֹיךְ אַזְוִי וַיַּי שְׁוֹאָמָעָן. דַי
תְּבוֹאָה הַוִּיבְּטָה זַי אֲגָרְנְלָעָעָ. אַט שְׁוֹוִימָטָ אַרוֹיָס סְיִוְדִישָׁע
בִּיתְ-עוֹלָם. דָּאָרָט, צְוִוִּישָׁן דַי בּוּיְמָר, לְגַנְטָ אַונְזָעָרָ מַשָּׁה.

דַּי מְאָמָע פָּאָרְמָאָכָט סְפָּאָרְאָסָאָלְקָעְלָעָ אַונְקָוטָ אַחֲנָה. זַי
דְּרִיְתָה זַי אַוִּיס עַטְלָפָכָעָ מְאָלָה, בֵּין דַעַרְ פָּאָרְקָאָן וּוּרְטָתָלָעָ.
בַּעַר אַונְ צְעָגִיָּת אַיְן דַעַר הַיִּץ.

אַט אַיְזָה אֲהַלְצָעָרָן בְּרִיקָל אַרְיְבָעְרְגָוּאָרְפּוֹן אַבְּעָרָ אֲ
טִיכְּלָ. בָּאַרְוּוִיסָעָ גּוּיָסָ, אַיְן פָּאָרְשָׁאָרְצָטָעָ בָּאַרְכָּגָנָעָסָ, קְלָאָפָּן
מִיטָּקְיָאנְקָעָס אַיְן שְׁטִיקָלָעָ גְּרָעָט אַרְיִין. אַונְזָעָר פָּעָרְדָּ-אַיִּן,
וּוּגְנָעָלָעָ שְׁטָעָלָט זַי אַפְּ. דַעַר פְּוִיְעָר שְׁפָגָנָט אַוִּיס סְפָּעָרְדָּל אַונְ
פִּירָט עַס אַרְאָס צּוּמָס טִיכְּלָל "פָּאַיְעָן". מִיר שְׁפָגָנָעָן זַי אוֹיךְ
אַוִּיס. דַי מְגַמְעָה הַאָט מִיטְגָּנוּמָעָן וּוּאָרְעָמָעָ טִי, בְּרוּיָט מִיטָּפָּה
שָׁעָר, הַאָרְטָעָ אַיִּיר, אַפְּמָלוּ בְּרָאָנָפָן אַיְזָה אַיִּיךְ דָאָ.

וְעַצְּנָן מִיר זַי אַוִּיס בִּים וּוּאָסָעָר הַינְּטָרָן אַיְנָצִיקָן בִּים,
וּוּאָס שְׁטִיְתָה דָאָ אַונְגָּמָעָן זַי עַסְן אַנְבִּיסָן.

דַעַר טָאָטָעָ טְרִינְקָטָ קְלִיְיָנָעָ וּיְפָעָלָעָךְ בְּרָאָנָפָן. דַעַר פְּוִיְעָר
פָּאָרְוּוֹאָרְפּוֹט דַעַם קָאָפְּ אַרְוֹנָטָעָ אַונְ שְׁלִינָגָט אַיְן סְגָלָעָל בֵּין
זַי דַעַר דָגָה. דַי מְאָמָע טְרִינְקָטָ אֲשָׁטִיקָל וּוּמָל אַיְן קְעַלְשִׁיקָל,
אַיְקָה אַונְ טְוִיְבָעָ טְרִינְקָן צַוְּהָלָבָעָ גַּלְעָלָעָךְ. וְעַטָּעָ, צְוּפְיִידְעָנָעָ
סִיְּ-מִיר אַונְ-סִיְּ-דָאָס פָּעָרְדָּל — נְעַמָּעָן מִיר זַי צַוְּהָר וּוּיְתָעָר
נְסִיעָה.

סִיְּ-אַיְזָה הַאַלְפָעָרָ טָאגָה. אוֹיךְ לְאָגָקָעָס קְרִיכָן מִירָעָ, גַּעַלְעָטָעָטָעָ

ק. א פְּרִיעָר לִיינְט צו אַהֲנֵט צוֹם שְׁטוּלֵן אָוֹן קוֹקֶט אַין דָּעַי
וּן אַדְרִין, דִּי זָוָן, אַגְּרוּסָע, אַווּיְסָע, בְּרָעֵנט אָוִיף דִּי אַקְסָלָעָן
אוּפְּנָן שָׂאָטִי אַיז לִידְקָק, סָאיָוּן הַיְינְט אַ פְּרָאַסְטָעָר טָזָג
פְּאָרָט מַעַן נִישְׁתָּאָט אַרְיִין. אַ בָּאָבָע גִּיטָּמִיט אַ קָּלוּ
מַעְקָל, אַ בְּלָאַנְדָּעָר יְוָן, אַ פְּאָרְשָׁוּיְצָטָעָר דְּרִיְיט בִּימָם וּוִידָּל
פָּוֹן אַן אַיְינְגָעַשְׁפָּאָרָט, גַּעַל-גַּעַלְעָקָט קָעַלְבָּל.

אָנוּאָרָר פָּעָרָלָעַ שְׁטוּלָט זִיךְ וּוּידָעָר אָפְּ.

— יַאֲנִישְׁעָוּ — זָאנְטָה דָעַר טָאָטָע אָוֹן קְרִיכְט אַרְאָט פָּוֹן
וּוְגַעַלָּע.

פִּיר אַפְּנָעַשְׁיְלָטָע דְּרָעַנְגָּלָעָךְ שְׁפָאָרָן אַוְנְטָעָר אַ קָּלִין
פְּאָדָעָר-הַיּוֹל, וּוֹאָס פִּירָט אַין דָעַר יַאֲנִישְׁוּוּר קְרָעַטְשָׁמָע אַרְיִין.
אַ לְאָנְגָעָר יְוָד מִיט אַ גְּרִינְגָּלָעָךְ-גְּרוּיְעָר בָּאָרְד קְוֹמָט אַרְיוֹסָט
אוּפְּנָן קְרָעַטְשָׁמָע-גְּגָנִיקָל :

- שְׁלָום עַלְיכֶם!
- עַלְיכֶם שְׁלָום!
- סְמָכָט מַעַן?

סָאיָוּן לְאָזָעָר קְרָעַטְשָׁמָע. עַר הַעַלְפָט אָוֹנוֹ אַרְאָפְּקָרִיכָן
פָּוֹן אוּפְּגַעַקְנוּיְדָעָרָטָן בְּעַטְגַּעוֹוֹאָנָט אָוֹן שְׁרִיְיט אַרְיִין אַין אַ פִּינְ
סְטָעָרָר טִיר:

— שְׁרָה, שְׁרָה!
— עַס קְוֹמָט אַרְיוֹס אַ דָּאָרָע, הַוִּיכָּע מַוִּיד מִיט בְּלוּיָע,
צָעַשְׁרָאַקְעָנָע אַרְיִין. זִי מְרוֹזְשָׁעַט זַי, דִּי אַוְינָן, אַזְוִי זַי זַי
אַרְיוֹס פָּוֹן אַ פְּנִיסְטָעַרְנִישׁ. אָוֹן זַי דָעַרְוָעָט, וּוּעָר עַס קְרִיכְט
אַרְאָפָט פָּוֹן וּוְגַעַלָּע, גִּיט זַי אַ פְּאָטָשׁ מִיט דִי הַעַנְטָן:
— אָוֹן זַיִי מִיר, נְעַבְעָר, נִישְׁתָּאָט גַּעַשְׁעָן! — אָוֹן לוּיְטָט
צָוְרִיק אַרְיִין אַין דָעַר פְּינְסְטָעַרְנִישׁ טִיר.

דָא, אַין דָעַר קְרָעַטְשָׁמָע, קָאָן מַעַן מִין טָاطָן גּוֹט. צָוְלִיב
אִים פְּרִיְיט מַעַן זִיךְ מִיט אָוֹנוֹ אַוִיך. מַעַן אַיְוָן מַכְבָּד, זַי
הַיְיִמְישׁ. שְׁרָה, דָעַם לְאָנְגָן לְאָזָעָרָט טָאַכְטָעָר, וּוֹאָס אַיְוָן פְּרִיעָר
אַרְיוֹסְגַעַקְמוֹמָעָן צַי אַיְנוֹ בְּאַרְיוֹסָט, פְּאָרָעָט זִיךְ אַצְיִינְד אַיְן צִוְעָן.
שְׁנוֹרְצְוּוּעָטָשׁ שְׁנִין, אַיְוָן אַ רְוִיט בְּלוּזְקָעָלָע. זַי קְלָצְפָט מִיט דִי
חוֹיכָע אַפְּאַצְטָן אַיְבָעָר דָעַר פְּאַרְלָאָזָע. זַי שְׁטוּלָט אַזְוּעָק בְּאַרְשָׁטָשׁ

מעלעד דער לאנצער לאוזער.
-- איזו פארסטונג, הייסט עס, קיין "לענווע"? — וואגט פא.
וילין מיר מלך גלייך פון דער קו, און אפשר צוואראע?
ונעק, פוטער, וואס זי האט אליען געשלאגן. קעו, און אפשר
איבערגעשלאנן מיט סמעטנען, אַ גרויסן לאבן ברויט מיט קמי.

— יא, זו ווילט דאך — ענטפערט דער טאטע.
— האסט א סד באצאלט פאר די לאונקעס?
— גוטו...

— אונז, ווי מיננטו, ס'עט זיין דיווח?
— כ'מיין, איז צוליגן, חיללה, וועט מען נישט.
— אונז. אונז וואס הערט זיך גאנך עפֿעס?
— אונז, ווי ביי פֿיר...

לְאַזּוֹרֶד דָּרִיִּיט אַפְּגַּרְאָס פּוֹן מַכְּבָּרָקָע. נָזֵךְ אַפְּגָּר
מִגּוֹת שְׁוֹוִינְגֶן פְּרָעָנְטָן עַר וּוִידָּעָר:

- קרייגסט עפּעס ברייז פון דין ליבען?
- עד שדייבט נישט קיין סך.

- וווען קומט ער שוין מיט מול ?
- איך רעכן, איז אויף די ימימ-טוביים, מען זאל עט דערלעגן.

- עיר הארץ קטש געמאכט געלט ביי "אגניע" ז
- פונזואנצעו זאל איד ווינטו?

- כ'קען אים, דין ל'יבען - פארויכערט לאזוער דעם
- פאנפראַס - גוטער בעל-מלאכָה, האָב אַיך געהרט.
- יא. ער וואָלט שוין הײַנט געקענט זיין מיסטער, ווֹעַן
יישיט פָּאוּט".

- מִן-הַסְּטָם, וּוּעַט מֵעַן דָּאַר אִים זָעַן, אוֹ עַר וּוּעַט קִוְמָעַן.
- מִן-הַסְּטָם.

דער טاطע בענטשט. פְּלִיגִין קַרְיכָן אֲרוֹם קוֹפֶּעֶסְוּיָּו אֵין
אוֹנוֹזָרָע אוֹסְגָּעֵלִידָקָטָע שִׁיסְעַלְעַץ. דער פּוּיעָר הָאָט שְׁוִין
אַרְאָפְּגָעָנוּמָעָן פּוֹן פֻּרְדָּס אַוְיְעָרָן דָּאָס זַעַקְלָעַשְׂקָעָ. אֲרוֹם דָּעָר
קוֹפֶּעֶסְמָעָ הָאָט וֵיךְ אַפְּגָעָוָצָט אַגְּרִיסָעָר, צַעְיִירָעָנָעָ שְׁאָתָן.
דִּי מַעַמָּעָ הוַיְבַּט זַיךְ אַוִּיפְּ דִּי עַרְשָׁטָע. זַי עַפְּנָט אַוִּיפְּ

חַזְשָׁע פָּגָע לְאַלְעָלָה

סְפָאָרָאָטָאָלְקָעָלָע אָוֹן גִּיאַט אָרוֹוִיס מֵיט אָ גִּינְדִּישֶׁלְעָכָעָר פָּאָר.
רִיסְמְקִיְּיט.

די גָּזְנְגָעַ צִיִּיט, וּזְאָס דַעַר לְקָנְגָעָר לְאָזְעָר הָאָט גַּעֲדָעָת
מִיטָּן טָاطָן, הָאָט זִיךְ רִי מַעַמָּע נִישְׁתָּאָנְגָעָרוֹפָן. וַיְיָהָאָט גַּעַ-
מַעַכְתָּאָרְבָּן בְּרוֹנוֹעַ חַנְדְּלָעָךְ — אָ סִימָן, אָז דַעַר שְׁמוּעַת הָאָט אִיר
נִישְׁתָּאָנְגָעָמְעַיְּט.

עֲרַשְׁתָּא, אָז מִיר וּעֲנָעָן שְׁוִין צְוִירָק גַּעֲוָעָן אָוִיפָן בְּעַטְגָּעָ-
וּזְאָנְטָא אָוֹן דַעַר לְקָנְגָעָר לְאָזְעָר מִיט דַעַר טָאָכְטָעָר וּעֲנָעָן שְׁוִין
צְוִירָק גַּעֲוָעָן פָּוּן בְּגַלְילִיתָן אָוֹנוֹ — הָאָט זִיךְ רִי מַעַמָּע אָנְגָעָ-
רוֹפָן :

— וּזְאָס הָאָט עַר זִיךְ צְוִוִּי גַּעֲפָרָעָנָט אָוִוָּת לִיְיָקָעָן, וּזְאָס אָ-
— אָ דָאָגָה — הָאָט דַעַר טָاطָעָא אָ קָוָעָטָש גַּעֲטָוָן מִיט אָ-
אָקְסָל.

— דָאָס אָיוֹן זִיךְ טָאָכְטָעָר, די דָאָרָעָ מִירָדוֹ ?

— יָא, אָ בָּתְ-חִיחִידָה.

— אָ וּזְאָשָׁנָעָ מַצְאָצָעָ (מִצְיאָה).

דַעַר טָاطָעָה הָאָט גַּעֲקוֹקָט אִין דַעַר וּוּיְתְקִיְּיט אָרִיָּין.
סְפָאָרָאָטָאָלְקָעָלָע זִיךְ צְפִילָו גַּעֲהָאָט אָפְגָעָרוֹת. אָבָעָר סְאָיוֹ גַּעֲגָנָ-
גָעָן מִיד.

— עַר הָאָט נִישְׁתָּאָרְבָּן וּוּיְבָ, דַעַר לְאָזְעָר ? — הָאָט די
מַעַמָּע אָוִיפָּסָנָי זִיךְ אָנְגָעָרוֹפָן.

— אָן אַלְמָן, נִשְׁתָּאָרְבָּן דָא גַּעֲדָצָט — הָאָט דַעַר טָاطָעָ-
מַאָרְקָלָעָרְט גַּעֲעַנְטָפָעָרְט אָוֹן אָרוֹוִיס גַּעֲשָׁיְגָן אָ הָגָנָט אִין דַעַוְ-
וּוּיְתְקִיְּיט אָרִיָּין :

— אָ, דָאָרָטָן לִיגְט „לְעַנְיוּעָ“.

— וּוֹאוֹ ? — הָאָפָה אִיךְ מִיךְ הָאָסְטִיק אָוִיפָּגָעָשְׁטָעָלָט.

— דָאָרָטָן, הִינְטָעָר די טָאָפְאָלִיעָס.

— נָאָךְ לְאָנְגָעָ צָוְ פָּאָרָן ?

— אָ גַּוְטָעָ הַאָלְבָעָ שָׁעה.

אִיךְ בֵּין גַּעֲוָאָרָן אָוּמְרוֹאִיק. בְּהָאָבָמִיךְ פָּסְדָר אָוִיפָּגָעָשְׁטָעָלָ-
אָוֹן גַּעֲקוֹקָט. דָאָס פָּעָרְדָל הָאָט פָּאָרְקִירְעוּוּת אָוִוָּף אָ זְאָמְדָקָן
פּוּיְלִישָׁן וּוּגְ אָרוֹוִת. די אָקְסָל הָאָבָן שְׂוּעָר גַּעֲרָעָכָט. אָוֹנוֹעָוְ-

שוויער האט עטלעכע מאל אַרְאַפְּגָעָנוּמָעָן סִיחִיטֵל פָּאָר בְּלוּינְגָעַ,
קָאַלְכָּטָע מְוִירָלָעַךְ, וּוֹאוֹסְאַיְוּ גַּעַשְׁתָּאָגָעַן דִּי הַיְלִיקָעַ מְוִטָּעָר
מִיט פָּאַרְדָּאַטָּע בְּלִימָלָעַכְ בְּיַיְדֵי פָּאַרְוּוִיסָע פִּיסָּ.
די זוּן האט זיך אין דער קְרוּם גַּעַרְקָט הַינְטָעָר אַסְטָאַ.
דָּאַלְעַ אַרְוָנוּטָעַר. וּזְאַסְמָעַר זיך גַּעַבְוִיגָעַן צַוְּיַעַנְעָר זַיְיטָ.
דָּאַךְ — מְעָרָא אַיְזָן דָּעָר הַיְמָל אַרְמָגְעָנוּמָעָן גַּעַוְאָרָן מִיטָּעָ.
שְׁמָאַלְצָן קוּפָעָר. הַינְטָהָאָפָן זיך גַּעַנוּמָעָן רַיְיסָן פָּוֹן פָּאַרְקָאַנְדָּלָעַ
אַפְּפָעָר. קַי זַעַנְעָן אַקְעָגְגָעָקוּמָעָן אָוֹן אַיְבָּרְגָעָלָאָוָת אַיְן זַעַמָּדָ
גְּרוּיסָע „פְּעַצְעָנָעָס“ מִיסָּט. סִיחָאַט גַּעַלְגָּגָעָן אַקְלִיכְטָעָרָל, זַיְיטָ
אָוֹן פָּאַרְלָאָוָט. פָּוֹן קְוִיְמָעָנְדָלָעַךְ הַאָפָן זיך גַּעַזְוִינָן בְּלִיעָשָׂנְרָיָ.
לְעָךְ רְוִין. אַיְן דָּעָר נָאָזָן אַיְזָן פָּאַרְגָּנָגָעָן אַרְחָיָן פָּוֹן קְלִיעָן
גַּעַמִּישָׁט מִיט וּוּאַרְעָמָעָר, נָאָר וּזְאַסְמָלָקְעָנָעָר מִילָּן.

קְאַפְּרִימָלְדָּרְדָּרְ אַדְּן שְׂדָאַנְשָׁרִיךְ

לְעָרָטָעָה האט גַּעַזְוָגָטָה, אַזְוָעָרָה האט באַשְׁטָעָלָט אַיְן „לְעָנִיָּה
וּוֹעָה“ אַדְּרָה בְּיַיְדֵי הַיְמִישָׁן פְּוּעָרָה. אַגְּנָצָע שְׁטוּבָה וּוּעָטָ
עָסָה. זַיְין, מִיט צַוְּיִי פְּעַנְטָמָעָר, מִיט אַפְּאַדְעָרְ-הַיּוֹלָ.
נָאָר אַזְוִידָר זַעַנְעָן פָּאַרְפָּאַרְן צָוָם הַיְמִישָׁן פְּוּעָרָה, האט
זיך אַרְוִיְגָעָוִוָזָן, אַזְוָעָרָה האט זיך הַיְנָט נִישָׁת גַּעַרְיכָט אַוְיָךְ
אַוְנוֹן. יַעַנְעָר „קְוַפְּיִעַץ“, סִיחָאַט מְאַטָּל שְׁטוּרָיָ, האט אַיְםָ גַּעַ.
זַאַגָּטָה, אַזְוִידָר דָּאַרְפָּן עַרְשָׁת קְוַיְמָעָן אַוְיָךְ דָּעָר אַנְדְּרָעָר וּזְאַךְ.
נָאָר גַּאֲרָנִישָׁט — אַזְוָעָן אַיְזָן דָּא — וּוּעָט עָר וּזְעָן, מִיר
זַאַלְן דִּי הַיְנָטִיקָעָן נִאָכָט אַיְבָּרְגָּעָכְטִיקָעָן אַיְן דָּעָר סְטָאַדָּלָעָ.
מְאַרְגָּן, זַאַגָּטָה עָר, וּוּעָט עָר רְיִין מְאַכְּן דִּי „כְּפָלוּפָעָ“, אָוֹן מִיר
וְעַלְן קָאָגָעָן וּוּאָרִינָעָן אַגְּנָצָן זַוְמָעָר,
דִּי מְאַמְּעָ אַיְזָן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן אַשְׁוּוּיְגָנְדִּיקָעָן. שְׁוּעוּר גַּעַוּוּשָׁן

או וויסן, צי שוויניגט זי פאָר פעם, צי פאָר ענמַת-נפש.
 אויפֵּן דאָרכֵּפּ איז שווין גוט געלעגן דִּי נאָכָּט. אָבעָר דִּי
 מאָמע הָאָט נָאָךְ אֶלְצָן דָּס פֿאָרָאָסָלְקָעָלְעָן אַירָס נִישְׁתָּפָּאָרְמָאָכָּט.
 דער טָאָטָע הָאָט פֿאָרָאָיְבָּל גַּעֲהָאָט אוֹפֵּן פֿוּיעָר:
 — סְהִיכִּיסְט — ער הָאָט וִיךְ נִשְׁתָּפָּאָרְכִּיט ? ער, דער טָאָ-
 ע, הָאָט דָּאָךְ בְּפִירְוּשְׁ בְּאָפּוּילְגּ, אָז ער קְוּמָת הִינְנָת ?
 — נִיְּן, יָעָנָעָר "קְוּפִּיעָן" הָאָט אִם אַנדְרָעָשָׂע גַּעֲזָגָט.
 אַהוֹנְטָמִיט אַשְׁטָעָקָן אַוְוִישָׁן דִּי פֿאָדָעָרְשָׁטָע פִּיס, הָאָט
 וִיךְ גַּעֲרִיסְט אַוִּיפּ אָנוֹנוֹ פָּוֹן אֶ, "בּוֹרְעָ" אַרְוּסִיס. אַוְויִי וּוּיְסָעָ שְׁקָצִים-
 לְעֵץ אֵין לַיְוּוֹנְטַעְנָעַ הַוְּזָלָעַ הָאָגָּן וִיךְ גַּעֲצָהְלָטָן הַינְּטָעָר אַ
 וְאָנְטָ פָּוֹן דָּעָר כְּאַלְזָטָע אָונָ פָּוֹן דָּאָרְטָט אַרְוּסִיס בְּגַנְבָּה אַפְּעָרְגָּעָ.
 שְׁטָעָקָט דִּי פֿאָרְחִידְוּשָׁטָע פְּנִימָעָ.
 דִּי פֿוּיעָרְטָע, אַיְוָנָעָ, מִיט אַגְּנָעָגָסְטָעָנָעַ, שְׁוּעָרָעָ בְּרוּסְטָן,
 הָאָט אַרְוִיגְנָעָרְעָנְגָט פָּוֹן שְׁטוֹב אַוְויִי בְּעַנְקָלָעַ, אַפְּגָעָוִישָׁט זַיִ-
 מִיטָּן פֿאָרְטָוֹן אָונָ גַּעֲבָעָטָן זִיצָן:
 — פֿרָאָסָע — הָאָט זַי גַּעֲזָגָט-גַּעֲיָעָ פְּאָגָסְטוֹאָ שְׁאַנְדוֹשָׁע.
 פֿאָרָ מִיר הָאָט זַי קִיְּן בְּעַנְקָל נִישְׁתָּפָּאָרְכָּט. אַיְזָה חָזָב
 אַיְזָה דָּאגָה. שְׁטִיעָנְדִּיְקָרְהָיִיט זַעַט מַעַן בְּעַסְעָר דֻּעָם הַיְמָל
 מִיטָּן דִּי שְׁטָעָרָן. אָז כְּחָאָבָּב נָאָךְ קִינְמָאָל אַזְוָאָרְצָן הַיְמָל
 מִיטָּן אַזְוִי פְּילָמִילִיאָצָן שְׁטָעָרָן נִשְׁתָּפָּאָרְכָּט גַּעֲזָעָן.
 אַיְזָה וְאַסָּס, אָז מַעַן וּוּטָשְׁלָאָפָּן אַיְזָה אַסְטָאָדָלָעָ? מִיר
 דָּאָכָּט זַיִ, אָז דִּי מַאְמָעָ דָּאָרָךְ זַיִן צְוּפְרִיְּן. אַיְבִּיק גַּעֲשָׁלָאָפָּן
 אַיְזָה בְּעַט מִיטָּ פְּלִיָּ אָונָ מִיטָּ וְאַנְצָנָן-וּוּעָלָן מִיר אַיְנָמָאָל פְּרוּזָן
 לִינְגָן אַוִּיפּ פֿרִישָׁ-גַּעֲקָשָׁעָשָׁה הִי. סְמָעוֹ זַיִן אַוִּיסְטָעָרְלִישָׁ גָּוָט.
 טְוִיבָּע זַאְגָּט מִיר טָאָקָע, אָז סְאַיִן נִשְׁתָּאָ קִיְּן גְּרָעָסְעָר
 פֿאָרְגָּעָנְגָּגָן, וּוּי אַיְנָצְוָנְרָעָן דֻּעָם קָאָפּ אַיְן פֿרִישָׁן הִי. סְאַיִן,
 זַאְגָּט זַי, אַזְוִי וּוּי מַעַן וּוּאָלָט גַּעֲלָעָן צְוִישָׁן וּוּינְטְּרוּבָּן אָונָ
 צְוִישָׁן עַפְּלָ.

אַיְזָה קָעָן נִשְׁתָּפָּאָרְכָּט דֻּעָם רִיחָ פָּוֹן וּוּינְטְּרוּבָּן. אַוִּיפּ דָּרָשָׁ-
 חָשָׁנָה, וּוּעָן בְּיִי דָּעָר מִימָעָ נָעַמי הָאָט מַעַן גַּעֲמָאָכָּט אַ בְּרָכָה
 אַיְבָּר וּוּינְטְּרוּבָּן, הָאָט מַעַן בְּיִי אָנוֹנוֹ יָצָא גַּעֲוָעָן מִיטָּ פְּלוּיָ-
 מַעַן, נָאָץ וּוּי עַס זָאָל נִשְׁתָּ זַיִן, צִי מְרִישָׁהִי שְׁמַעְקָט טָאָקָע

מייט ווינטראובן, צי נישט – בין איך דורך געשלאָפָן די ערשות
נאכט אין „עלנייעווע“ מיט איזן אַטָּעם.

ווען כ'האָפָן אויפגעעפָּנט די אַרְגָּן, האָפָן זיך פּוֹן שְׁפָאָ.
רעס געציגן בלוייע פֿאָסְקָלָעָךְ טָאָגָד דער טָאָטָע אַיז שְׁוֹן נִישְׁט
געווּן. מיר האָט זיך אַין דער ערשותער מִינּוּת אויסגעָדָאָכָּט,
או כ'האָפָן דָּאָס מְאָל פֿאָרָהָרֶט דָּאָס קְלָאָפָן פּוֹן פּוּיעָר אַין
פֿעָנְסְטָעָר אַרְיִין.

אָט זיך אַיך גָּאָר אוּףּ צַעֲקָנִיטָשֶׁט, אוּסְטָגָוּוּאָרָעָמֶט הַיִּי,
אין אַ טּוֹנְקָעָלָעָר, הוּיכָעָר גַּבְּיִידָע, וְאוֹעֵס פְּלִיעָן אַרְוּם
שׂוֹאָלָבָן.

איַן יְעַנְעָם ווַינְקָל וְעַד אַיךְ וַיְצַנְעַד מִצְמָעָה. זַי אַיז שְׁוֹן
צַעֲנִידָר אַן פֿאָרָאָסְאָלָקָעָלָע. זַי וַיְצַט, וְוַיְאַזְהַבְּן אַיְינְגָעָטוּלִיעָט
צַוְּיִישָׁן דִּי אַיְינְגָעָן פֿעָדָעָרָן אַן מוֹיל אַ פֿלְעָכָט פּוֹן
אַיר שִׁיטָּל.

נִישְׁט ווַיְיִטְפּוֹן מִיר גְּרָאָבָלָט זיך אַרְוּם טּוּיבָע. אַיר
שׂוֹאָרְצָעָר קָאָפּ בְּאַשְׁטִיטָה צַעֲנִידָר מַעַר פּוֹן הַיִּי, וְוַיְפּוֹן הַאָרָר. זַי
גַּעֲנְעָצָט מִיט אַ בְּרִיטָה, צַעֲפָטָט מוֹיל אַן מִיט צַעְנוּמָעָנָע הַעֲנָט,
וְוַיְאַזְהַבְּן.

– בִּיסְטָ גַּעַשְׁלָאָפָן? – פֿרְעָגָט דִּי מִצְמָעָן אַן גִּיט אַ פִּיר
מִיטָּן קָעָמָל אַיְבָעָן פֿלְעָכָט.

– אַ מִין שְׁלָאָפָן.

– אַן דָּוּגּ מַעַדְלָל?

– וְיִיעָר גּוֹטּ, מִצְמָעָה.

– סְחָאָפָן דִּיךְ נִשְׁטָ גַּעַבְּיָטָן קִין פְּלִיאִי?

– וְוַעַר פְּלִיאִי? וְאָס פְּלִיאִי?

– וְוַיְיסְטָ, וְאָס כְּעֵל דִּיר זָאָגָן – רַוְּפָט זיך אַן דִּי מַאָ
מַעַ נָאָך אַ וְיִילָעּ שְׁטִילַ-שְׁוֹוִיָּגָן – אַז אַיךְ וְוַיְיסְטָ אַיךְ נִשְׁטָ
וְאוֹרְדִּי נָאָכָט אַיז מִיר אַחֲנִינְגָּקָומָעָן.

– זַעַט שְׁוֹן דִּי מְוֻמָּשִׁי – זַעַגְטָ טּוּבָע – נִיעּ טָאָק
דִּיאָגְבָּעָל סְטְרָאָשָׁנִי, יַאֲקָגָאָס מְאָלְיִיאָן.

– נָהָרָה, אַבעָר אַלְעָ נָאָכָט צַוְּ שְׁלָאָפָן אַין אַ סְטָאָדָאָלָעָ
וְוַיְגַּטְשָׁ אַיךְ נִשְׁטָ מִינּוּ שְׁוֹנָאִים.

- ס'אייז גָּרְנִישֶׁט אֹזַי שְׁלַעַכֶּט - רֻף אֵיךְ מֵיךְ אָן.
- בֵּי אִים אֵיז צָלִץ גּוֹט.
- אָזוֹ מִיעַט נִישְׁתַּדְרָפֶן שְׁלָאָפֶן צָלָע נְגַכֶּט - זָגֶט טוֹיְבָע - הַיִּינְט וּוּעַט דָּאָךְ דָּעַר פּוּיְעַר אֲוִיסְלִידִירִיךְן דִּי שְׁטוֹבָה.
- ער האָט טָאָקָע גַּעַזְאָלְטָן וּוּאָרט, דָּעַר פּוּיְעַר. ער האָט אַרְוִיסְגַּעַנוּמָעָן זַיְינָן בְּעַטְגַּוְעָאָנט מִיטָּזְוִינָעָט, מִיטָּזְוִינָעָט.
- לְעֵז. ער האָט נָאָר אַיְבָּעְדָּעְלָאָזָט דִּי בְּעַטָּן, מִיטָּן טִיש, דִּי בְּעַנְקָע.
- לְעַק אָוֹן דִּי הַיְּלִיקָע בִּילְדָּעָר אוֹיף דִּי וּוּעַנְקָע.
- ס'אייז גַּעוֹעַן שְׁטָאָרָק אַיְבָּעָר דָּעַר טְבָע. צָו דָּעַר מַאֲמָעָן אַיְן בְּעַט אַרְיִין האָט אַרְאָפְּגַּעַנְקָוָקָט אַרְוִיט אַיְלָן-לְעַמְּפָל, וּאֵס האָט בִּיטָּאָג אָוֹן בִּינְאָכָט בְּאַשְׁיִינְט דָּאָס טְוִגְּקָלְעָע, שְׂוִיְּגַנְּדִיקָע פְּנִים פָּוֹן דָּעַר "שְׂוִיְּגַנְּטָע פָּגְנָנָע" מִיטָּן קִינְד בִּיְיָ דָּעַר בְּרוֹסֶט.
- אַיְבָּעָרָן אַנְדָּרָן בְּעַט, וּוֹאָוֹ אֵיךְ מִיטָּן טָאָטָן זַעַגְעָן גַּעַשְׁלָאָפָן, אַיְזָעָן גַּעַהְאָגְגָעָן אַרְוִיסְגַּעַנוּמָעָן מִיטָּזְוִינָעָט, שְׂוִוְאָרְצָעָן קְרָעָלָן.
- דָּעַר דִּאְזִיְּקָעָר צָלָם האָט זִיךְ מִיר אַסְטָמָט, סְקָמָל גַּעַהְלָוּמָט.
- סְחָאָט זִיךְ מִיר אַיְסְגָּעָזָעָן, אָז עַר גִּינְט אַרְאָפָּס פָּוֹן דָּעַר וּוּגָּנְטָס.
- ער לִיגְט זִיךְ מִיר אַרְוִיְּפָט אַוִּיפָּן סְאָמָע הַזָּרָץ אָזָן דְּרוֹקָט.
- דָּעַר טָאָטָע האָט גַּעַחְטָט בְּדָעָה צָו זַעַגְעָן דָּעַם פּוּיְעַר, ער זָאָל דִּי בִּילְדָּעָר אַיְפָּרוּיְמָעָן. אַבְּעָר דִּי מַאֲמָע האָט אַיְטָפְּגָע-הַאָלָטָן דְּרָעְפָּוֹן.
- נוֹ, הַעָר שְׁוִין אוֹיף - האָט זִי גַּעַמְאָכָט אַצְּעַרְאָקָן פְּנִים - מַעַר פְּעַלְתָּ מִיר שְׁוִין נִישְׁתַּחַת.
- הַאָט טָאָקָע דָּעַר טָאָטָע צְוִילְבָּן צָלָם אָוֹן צְוִילָבָע דָּעַר "שְׂוִיְּגַנְּטָע פָּגְנָנָע" גַּעַמְוֹזָט לִיְיָן תְּלִית אָזָן תְּפִילִין אַיְן דְּרוֹיְסָן.
- די צְוִיְּוִיסָע שְׂקְצִימְלָעָךְ האָבָּן זִיךְ אַונְטָעְגַּעְגַּבָּעָט אָזָן שְׂטִילְעָרְחִיתָא זִיךְ גַּעַסְדוּעָט:
- זִיךְ סְעַמְּדָלִי, אַבְּאָצָן.
- אַז נִיעַז סְעַמְּדָלִי - האָט זִיךְ דִּי מַאֲמָע וַיְיַעַר אַגְּנוּרְוָפָּן - אָז אַיְדָה דְּרוֹוָנָט - האָט זִי גַּעַזְאָגָט - אָז אַזְּמָן, אָז מַעַן מַעַן אִים גַּלְוִיבָן. אָז אַיְר - האָט זִי גַּעַזְאָגָט - וַיְיַגְּסָטָא סְעַסְגָּנָד.

— אָתִי סָעָמָדְלִיכָּס? — האבן די צווי שקצימלעך מינך
אמאל געפרענט, ווען קיינער אָרוֹם אָנוֹ אַיז נִשְׁתַּגְוָעָן.
— אָודָאי, וּזְאָס הַיִסְטָן? אַלְעַ יָרֵן מָזָן זִיךְ „מָדָלִיעָן“.
— אָנוֹ פָּאָרוֹוָס טָסְטוֹ נִשְׁתַּגְוָעָן אַזְעַ „צִיצָּעָלָעָן“, וּוֹ דָעַ
טָאָטָעַ דִּינְגָּרָעַ?

אַיךְ האָבָן זַי גַּזְוָגָט, אָזֶן וּוֹעַן כְּעַל, מִיטַּמָּל, חַתְּנוֹה
הַאָבָן, וּוֹעַל אַיךְ אַיךְ אַנְטָנוֹן אַזְעַ „צִיצָּעָלָעָן“ — סְהִיסְטָן
טָלִית, וּוֹנְגָּעָן זַי אָרוֹתָס מִיטַּן גַּרְוִיס גַּלְעַכְטָר אָנוֹ פָּוִן דָּאָ.
מָאָלָס אָן האָבָן זַי מִיךְ גַּרְוּזָן נִשְׁתַּגְוָעָן, וּוֹ „צִיצָּעָלָעָן“.
מִיךְ האָטָעַס נִשְׁתַּגְוָעָט. כְּהָאָבָן דָּאָךְ פָּאָרְשָׁטָאנְגָּעָן, אָזֶן
זַי וּוֹנְגָּעָן אָרְעָמָעַשְׁקָצִים, נַעֲפָעַ, אָנוֹ הוֹיְבָן נִשְׁתַּגְוָעָן צַוְּוִיסָּן,
וּוֹאָס סְאַיז אָזְעַלְכָּעָס אָטְלִית, אָנוֹ סְאַנְדְּרָעָן — זַי וּוֹנְגָּעָן זַי
גַּחוֹעָן גַּוְטָעָשׂ שָׁקָצִים. זַיְיָ האָבָן גַּעהָאָט אָפְגַּעְבְּרַעְנָטָן פְּנִימָעָר אָנוֹ
עַשְׁרָאָקָעָנָעָן, בְּלִיעָן אַוִינָן. חַבְּרִים וּוֹנְגָּעָן מִיךְ גַּעוֹזָרָן בָּאָלָדָן
אַיְפָן אַנְדָּעָן טָאָג. אָנוֹ חֹזֶק לְהָהָר, פָּאָרוֹוָס זָאָל מִיךְ אָרָן, אָזֶן
מִיְּנָן טָאָטָעַהָיָס דָּאָ נִשְׁתַּגְוָעָן לִיְזָעָר הַיִּהְהָנְדָלָעָר, נָאָר „פָּאָן
קְרַפְּיָעָץ“, אָנוֹ מִיְּנָן מַאְמָעָזִיצָט אַין פָּעָלָד בְּשַׁעַן קְאַשְׁעָן דָּאָט
הַיָּיָן אָנוֹ לִיְיָעָנָט בִּיכְלָעָן.

דָּאָ, אַיְן דָּאָרָף, האָטָעַס מַעַן זִיךְ אַוִיךְ מִיְּנָן מַאְמָעָן גִּיבָּעָר
דָּעַרְקָעָנָט, וּוֹ אַיְן שְׁטָאָט. מַעַן וּוֹיִיסְטָן דָּאָ, אָזֶן דִּי „פָּאָנִי קְוַפְּצָאָ
וּזְאָ“ אַיְן אָ גַּעַלְעַרְנָטָן. אַיר עַרְשָׁטָרָעָר מַאְן, וּוֹיִיסְטָן מַעַן, אַיְן גַּעַן
וּוֹעַן אָ סְטָאָרְשִׁי פָּעַלְדָּשָׁעָר, אָנוֹ אָזֶן האָטָעַס גַּעהָאָט אָמָן אָ
סְטָאָרְשִׁי פָּעַלְדָּשָׁעָר, מַוְּוָן זִיךְ אַלְיָין אַוִיךְ קְעַדְגָּעָן אַיְיךְ אָ
קְרַעְנָקָן.

קוֹמָעָן טָאָקָעָ צַוְּגִינְיָן פּוּיְעָרְטָעָס. וּוֹמָעָן סְשַׁטְּעָכָט אָ זַיְיָן,
וּוֹעַר עַט הַוְּסָט. וּוֹעַר סְאַיז גַּלְעַט גַּעַל, וּוֹ וּוֹאָקָט. דִּי מַגְמָעָ
שְׁטַעַלְטָן בָּגָנְקָעָס, זַי הַיִסְטָן צַוְּלִיְינָן אָ שְׁפָאְגִּינְישָׁעָ פְּלִיגָּ צָוָם לְעֵיָן
פָּעַלָּעָן, אַוִיסְמָרָן דִּי זַיְיָן מִיטַּן חֹזֶק-שְׁמָאָלָן. דִּי פּוּיְעָרְטָעָס
קִוְשָׁן דִּי הַצְּנָט בֵּי דָעַר „פָּאָנִי קְוַפְּצָאָוָא“. זַיְיָ גַּיְעָן אַוְעָקָ אָוָן
שִׁיקָּן אַנְדָּעָרָעָן. וּוֹאָקָט טָאָקָעָ אַיְן „לְעַנְיוּעָן“ דָעַר מַמְמָעָס גְּרוּיסָן.
קִיְּטָן מִיטַּן דָעַר מַמְמָעָס גַּדְלוֹתָן פָּוֹן שָׁעה צַוְּעָה.
מַעַן זַעַט עַס אַיר אָן אַוִיךְ. זַי אַיְן גַּעוֹזָרָן בְּרוּזָן, דִּי

מאמע. דאס ווארעמע נוירערל פאלדעועט זיך טאפלט. זיך גייט איבערן דארף א הוייכע, א שטאילטגע – כסדור מיטן אויפגען. עפנטן, גריינעם פארזסאלקעלע און כסדור מיטן וויסן ווועגן אונטערן האלן.

מיר איז אויך גוט אין „לעניזעה“. אפשר נאך בעסער, וו' דער מצמען.

בזוניען – די זון שלקט נאך, די הענער קרייען אויט וויער ערישטן, געדריידטן פומון, כפנן מיר זיך שווין אויך – איך און דער טאטע. מען גיטט אט גענגל-וואכער, מען זאנט צפ קריאת-שמע און באלד דערנאך לאון מיר זיך ארויס אויף די לאונקען.

נוירעריק איבער די פעלדר ליגט א וויסע פאראע, אוווי וו' יעשען-צ'יט אויף שויבן. די הובאה, א גריינעלע-געלע, שטייט מיט שוער-געונגענע קעפ, פאדרוימלט און מיד. איבערן וואלד גיטט אויף א גרויכע זון, אזי וו' א גאלדענדער טעלער. עט עפנען זיך שטאלאן. אויסגערטע, פוילע קי געמען זיך ציען אויף די „פֿאַטְטוֹוִיסְקָעֵס“ אַרְוִת.

ביסלעכוויין גיט די פאראע אויף די פעלדר אײַן, אזי וו' שווים. פון די נידעריק-געועצעטע קוימענדלאיך הויבן זיך און ציען בלוייע שנירלען רודיך – א סימן, איז עס קאכן זיך דארט שווין גרויסע פֿאַגְּאַנְגָּעֵס קאַרְטָאָפֶל מיט באָרטש.

„לעניזעה“ איז נישט גרויס. א צוֹצָנָצִיך „בְּגַלוֹפֶעֶס“, צוֹזָמָעֲגַעֲוָאַרְפָּעָנָע אַיִּינָס אוֹף סְאַנְדָּרָע, אַזְוִי וּזְאַסְטָע אַגְּנָעָ – פֿילְטָע זַעַק. פון דער פרֵי בֵּינוֹ בִּינְאָכָט שְׂמִיעָן די שְׂטֻבָּן לֵיִי דִּיק. סְגַּנְגָּצָע גִּיעָס אַרְבָּעָט אוֹפָּבָּן פָּעָלָד. דֵּין אָוּן וּוּיִיט קְלִינִי גַּעַן אָפֶן די בְּלוּ-גַּעַשְׁאָרְפָּטָע קָסְעָס. אַ שְׂנוּיט אַיִּינָן בֵּית, אַ שְׂנִיט נאָך אַ בֵּית, אַיִּן דאס פִּיכְתָּע נְרָאָן לִיגְט זיך אַונְטָעָר.

טעניך אַוּעָק, אַזְוִי וּזְיַקְעָנָק-גַּעַוְאָרָעָנָע, לעבעדייקע נְפָשָׁות. דער טָטָטָע דָּאוּנָט אַיִּן וּוּאָלָד. עַר שְׂטִיט אַיִּן טְלִית אָוּן תְּפִילִין אַ הִיכָּעָר, אַ וּוּיסָעָר. עַר שְׂאַקְלָט אַרְיִין זַיְינָע תְּפִילָות אַיִּן אַלְטָן סַאַסְגָּע-בּוּם, וּוֹאָס הַאָט נאָך, מַן-הַסָּתָם, אַזְוִי אַוְיסָט. טַעַרְלִישׁ „מַאֲדָלִיעַן“ זיך קִינְמָל נִשְׁתָּחָוּת גַּעַהָעָרט, עַרְגָּעָן אַיִּן

דער טיפעניש קוק עט אַ קוקו. זי קלצפט הויל און סודותדייך. יונגע שיקאמעט, פערהארעוועטע, הוייבן אויף די פנימער, שפערן זיך אַן אַ ווילע אויף די גראכבייעס און צילון, וויפיל מאל די קוקו קלצפט אויס איר פומון. לוייטן השבון וויטן זיין, די שיקסעס, וויפיל וואכן ס'אייז נאך געבליבן צו ווארטן אויף אַ חתן, וויפיל קינדר ער גקט ווועט זיין שענדען, און וויפיל יאָר ס'אייז זיין נאך בעשרט צו לעבן.

נאך האלבן טאג, וווען די זון שטיטט אַ וויס-צעברענטע אַ אויף די אַינְגָּוּבָּוּגָּעָּנָּעָּקָּסָּלָּעָּן, קומט מען אַן פון די "כָּאַלְוָּיָּהָּפָּעָּסָּ" מיט ערדענע צוילונג-טעה – אַנְגָּיִיסָּן פָּאָר די מאָנְגָּעָּן אַין פָּאָלְד אַרְיִין. צו יונגער צִיְּטָה קומט אויך אַונְזָעָר טויבע מיט אַ צוֹּוִיָּה-טָאָפָּה.

טויבע אייז נאך בּוּנִינָּעָר גַּעֲזָרָן, ווֹי די מֵצָמָעָ, אַיר קָאָפָּט אַיְזָה אַרְוָמְגָּעָוְוִיקָּלָט מיט אַ פּוּעָרִישָׁ-גַּבְּלָמָט טִיכָּל. זי אַיְזָה אַין דָּאָרָף, גַּעֲזָרָן הַעֲכָרָ, שְׂטָלְטָנָעָר, ווֹי די מֵצָמָעָ, אַ פְּאָרוּוִיסָּעָ, צְזִוִּי ווֹי אַלְעָ פּוּעִירְטָעָ, אַ צַּעַשְׁמִיכְלָטָעָ, בִּידְעָ בְּאָקָעָסָה ווִיגָּן זיך, צְזִוִּי ווֹי בִּיְיָ אַ יְיָגָּגָה סְעָרְדָּל.

די מֵצָמָעָ עַסְטָה נִישְׁטָה מיט אַונְזָה צְזוֹמָעָן. זי זָגָט, אָז עַסְטָה נִישְׁטָה פָּאָר אַיר צַוְעָן אַין פָּעָלָד. זי מָוָן, זָגָט זיך, הָאָפָּן אַ טִּישָׁ מִיט אַ טִּישָׁתָּהָר, עַסְטָה מִיט אַ גָּאָפָּל, אָז גָּלָט – זי הָאָפָּט נִשְׁטָה לִיבָּ, אָז פְּרָעָמָרָעָ, גַּוְיִישָׁ אַוְיגָן זָלָן אַיר קָוקוָן אַין מָוִיל אַרְיִין. מִילָּא, עַסְטָה זיך אַין שְׁטוּבָה, ווֹעַן די מֵצָמָעָ פְּרָעָגָט אַבעָר מִיךְ, ווֹאָלֶט אַיך אַיר גַּעֲזָגָט, אָז זָינְט אַיך לְעָבָה, הָאָבָה אַיך נאָך נִשְׁטָה גַּעֲשָׁפִירָט אַזְוָּז טָעָם אַין עַסְטָה, ווֹי דָוָקָא דָא, אַין פָּאָלָד, צְווִישָׁן די אַלְעָ פּוּעִירָן אַין שִׁקְסָעָס.

מען לִיְיָגָט אַזְוָּעָק קָאָסָעָס אַין גְּרָאכְבִּיעָס. מען זָעַט זיך אויס בִּים רָאנְד פָּוָן דָּעָר תְּבוֹאָה, אַדָּעָר אַין ווֹאָלֶד הַינְּטָעָר אַ בִּים. די זון קָוָקָט אַ צְעָבְּרָעְנָטָעָ אַין די טָעַפְלָעָךְ אַרְיִין. דָעָר ווֹאָלֶד רְוִישָׁת אַין דָעָר טִיף – אַיְנְגָּעָהָלָטָן אַין פָּאָרוֹזָאָרגָט. אַלְעָ מִינְט אַן אַנְדָּעָרָ פּוֹינְגָּל, אַן אַנְדָּעָר גַּעֲפִישָׁטְשָׁעָרִי, אַין

ס'גייט אַ שטיל, ערנטט זשאָמֶזען מיט מיילער. שויסס, פֿראָצעַע
עסט...

דער טגטע, פֿינְקְט אָזְוִי ווי דֵי פֿוּירָן, אַ בָּאָרוֹוִיסְטָעלָר,
אין אַ צַּעֲנַעַפְּלָט וּוּעַסְטָלָר, אַ בָּרוֹינְעָר, מיט דער שיינְגָּר, שָׂוָּאַרְץ-
גְּרוֹוּלְעָכָר בָּאָרֶד, זִיצְתָּצְוָאָמָעָן מיט דֵי פֿאָרָאָפְּקָעָס, צַוָּאָמָעָן
מיט דֵי שִׁיקְסָעָס. דֵי פֿוּירָן צְלָמָעָן זַיְד. דער טָאָטָעָ מְאָכָט אַ
ברְּכָה.

די מאָמע קומָט אין פֿאָלָר אָריִין, וועָן דֵי זָוָן חָאָט זַיְד
שׁוֹין אַזְוָעָקְגָּרוֹוקָט פֿוֹן דער מִיט הִימָּל. זַי פֿאָרָשְׁפְּעָטִיקָט אַלְעָ
טָאגָן דָעַם טָוי אַוִּיחָד דֵי גְּרוֹאָזָן, דָאָס רָוּפָן פֿוֹן קוֹקוֹ אָזָן דָעַם
זָאתָן רִיחָן פֿוֹן האָלָן, ווֹאָס מַעַן שְׁפִירָת אַין דֵי בָּלוּעָ שְׁנִילָעָ
רוֹזָךְ פֿוֹן דֵי קוֹיְמָעָנְדָלָעָךְ אָרוֹיס.

זַי קומָט מִיט אַיר פֿאָרָאָסָלְקָעָלָר, זָעַט זַיְד אַזְוָעָק אַין
שָׁאָטָן בִּים בְּרָעָג וּוְאָלָד אָזָן דָאָרטָן נָעַטָּן זַי לִיְּעַנְעַן אִירָעָ
מַעַשָּׁה-בִּיכְלָעָךְ.

איַךְ ווֹיִס נִישְׁטָה, צַי ווֹאָס דֵי מאָמע דָאָרָף אַצְּינִיד האָבָן
איַרְעָ מַעַשָּׁה-בִּיכְלָעָךְ. לִיְּעַנְעַן אָזָן גָּוָט וּוּינְטָעָר-צִיִּיט, וועָן דֵי
שְׁוִיבָן זַעַנְעַן פֿאָרָאָקוּוּעָט אָזָן סָאיַזְ אַיְינְגָּה-חִיצָּט אַינְגָּטָר דָעַר
קִידָּן.

אָדְרָבָא, זָאָל זַי זָעָן, דֵי מַעַמָּעָן, ווי אָזְוִי אַיךְ מִיט פֿיעַטָּן.
דָעָקָן אָזָן מִיט יַאֲגָעָקָן לְעַבְּנָן דָאָס אַפְּט אַ טָּאגָן אוּפָּן פֿעַלְדָּן.
אַיךְ קוֹיְלָעָר מִיךְ אַין דֵי קָאָפְּקָעָס הִיִּי. כִּיקְרִיךְ אָרוֹוִיךְ
אוֹיְףָ דֵי סְטוֹיְנָעָם. אַיךְ הָעָלָף צַוָּאָמָעָנְשָׁאָרָן דָאָס הִיִּי. אָזָן אַטְ
גִּיטָּמִיר אַיִּין פֿוּירָן אַ קָּאָסָעָן אָזָן לְעַרְנְטָמִיר, ווי אָזְוִי מַעַן
שְׁנִיְּרָט. דֵי קָאָסָעָן אִיּוֹ צַוְּ לְאָנְגָּג פֿאָרָמִינְגָּה העָנָט. זַי שְׁוּעָרָט
אַרְאָפָּה בִּים שְׁפִיְּזָה. אָבָעָר אַיךְ אַרְבָּעָט — אָזָן פֿאָרָפָּאָר מִיט
דָעַר גָּאנְצָעָר שָׁאָרָף מִיר אַיִּין פֿוֹס אָרִיָּן. עָס פָּאָלָט אַ בִּיט
גְּרוֹאָז בְּגַעַשְׁפְּרִיאַצְּט מִיט בְּלֹטָן.

אָזָן יַעֲנָעָר מִינְגָּות הָאָט זַיְד דֵי מאָמע אַוְיפְּגָּעוּבָּיָן פֿוֹן
אַיךְ לִיְּעַנְעַן מִיט אַ גַּעַשְׁרִיךְ, אָזָן זַי דָאָרָף נִישְׁטָה קִיְּין שָׁוָם «לְעָ-
גִּוּעָס». אָזָן ווֹאָס הָאָט עָרְגָּוּאָלָט פֿוֹן אִירָעָ יַוְנְגָעָ יָאָר, דָעַר
טָאָטָעָ, פֿוֹן אַ גַּנְדִּיתָתָעָ מִיט מַעַשְׁעָנָעָ קלְיַאָמְקָעָס בִּיְיָ זַי

טירן - איזו זי געוווארן א פויירטרע אין "לעניזוע". און צו די צרות מזו זי נאך צוקונן, ווי איך האב מיר צורעכט געמאכט דעם פום, און דוקא דעם אייגענעם פום, וואס דער הונט החאט מיר שביעות אעפֿיסן.

דער טاطטח האט איר פאמעלעך געגעבן צו פארשטיין, איזו "לעניזוע" איזו דא גאנרנישט שלדריך. איזו איך אלליין קרייך דאָרט, וואו מען דאָרָף נישט. און איזו זי זאָל אוייפֿהעָרָן צו שרייען.

מחמת ס'גייעס קזקט און מאכט חוק.

און טאָקע - צו וואס איזו דאס געשריי, איזו מיר האט גאָר. נישט וויי געטן. כ'האָפּ נאָר אָ שטיקל צייט אונטערנונגעהאָסְטָלָט אויף איזין פום, ווי אָ געפֿנטעט פערד. פֿאָר דאס אָבעָר, ווי נאָר כ'האָפּ אָנגָעהוּיבָן גִּינִּין גְּלִיךְ, האָב אִיךְ מֵיךְ אָרוֹיגָעָכָט אָרוֹיף אָ גַּעַל פֻּעָרְדָּל אָן אָן אָזְטָל בֵּין אִיךְ אָהִימְגָּרְתִּין צָוְגְּלִיךְ מיט פִּיעָרְעָקָן אָן מיט יָאנָעָקָן.

בִּין, מײַן מאכט איזו נישט גערעכט, ס'אייז קָאנְסָקָעָה אָלָע מיט אָן "לעניזוע", אָן דעם העק, ווי דאָרט אָן קָאנְסָקָעָה אָלָע מיט דִּי מְעַשְׁעַנְעָה קְלִצְמָקָעָס בִּי דִי טִירָן.

ニישט מער, איזו ס'אייז געקומען שבת, איזו געפֿאָלָן אָטרָוי.

ער אָן אָ בענְגָּלְעָכְקִיטִי אַוְיפּן האָרָן. פרִיאַטְּסָג בענְגָּנִינְעָן, אַיְידָעָר אִיךְ מִיטָּן טָאָטָן זְעַנְעָן נאָךְ אָוִיגָּעָשְׁטָגָנָעָן, אַיְזָוִין טְוִיבָּע גַּעֲלָאָפּן אָן דָּעְרָבִּיאָיקָן שְׁטָעַטָּל אַדְּרִין אַיְינְקִיפּּן אָ פָּוּנְטָ פְּלָאָקְעָלָעָךְ, אָ שְׁטִיקָל קָעָל. בערנָס, אָ צְוּוֹיִידְּרִי הַלְּלָעָן. אָבעָר קִין טְשָׁאָלָנְטָ האָט מְפּוֹן דָּא נִישְׁט גַּעֲקָנְטָ שְׁטָעָלָן. אָן כָּאָטָשׁ טְוִיבָּע אַיְזָוִעָן אָ גְּרוּיִיָּה סְעָדָרִיה אָן הַלְּכוֹת קָאָכָן, האָט פְּזָנְדָעָסְטוּוֹגָן דָּס עַסְנָדָא נִישְׁט גַּעֲהָאָט דַּעַם שְׁבָתְדִּיקָן טָעַם מִיטָּן שְׁבָתְדִּיקָן רִיחָן.

ס'האָט גַּעֲפָעָלָט דַּעַר טִיש מִיטָּן וּוִיסָּן, שְׁבָתְדִּיקָן טִישְׁטָוָן, דִּי צְוּוֹיִי אַיְבָּרְגָּעָזְיָלְבָּרְטָעָ לִיְּכָטְעָרָט, דָּס גַּעַלָּע זְאָמָד אַיְחָד דַּעַר פָּאָדְלָאָגָעָ. ס'האָט אַפְּיָלוּ גַּעֲפָעָלָט דִּי אַלְטָעָ פָּגָוּלָאָוָא, וואס האָט גַּעֲהִיצָּט בִּי אָוָנוּ אָוְנָטָר דַּעַר קִין.

דאָ, אָן "לעניזוע", זְעַנְעָן דִּי פרִיאַטְּסָג-צָוְגָּעָטָסָן צָוְגָּעָטָסָן שְׁפָעָטָר, ווי אָן שְׁטָאָט. מען האָט נִישְׁט גַּעֲהָרָט פָּאָרְקָלָאָפּוּ

קײַן געוועלבער, נישא געווען פֿאַרְבִּיְילְוִיטֵן קײַן פֿאַרְשְׁפֿעַטִּיקְטֵעַ
יזדַּן מיט נאָסָע פָּאוֹת אַוְן אוּיסְגַּעַזְעַנְעַן בְּעֵרֶד.

אַזְוִי וְוי אַלְעַ מְאַן פָּוֹן אַגְּנַצְעַר, הַאֲטַז זַיְךְ אַוְיךְ
פֿאַיְיטָאנְגֵּטְטֵט צַעְקַלְגַּנְגַּעַן דָּאָס קְלוּסְטָאַרְגְּלָעֵקְלֵ. סְגִּיעַס
איַזְזַיְךְ, וְוי גַּעַוְוִינְגְּלָעֵן, אַחַיְימְגַּעַזְגַּעַן מִיטַּדַּיְךְ גַּרְאַבְּיַעַס אַוְן
מִיטַּדַּיְךְ קְאַבְּעַס אַוְיךְ דַּיְאַסְטָלְעָן, זַיְגַּנְגַּנְדִּיקְזַּיְעַרְעַד גַּנוֹנִים,
דַּיְאַ קְיַיְהַבְּן גַּעַמְעַקְעַט, אַזְוִי וְוי אַלְעַ פֿאַרְנְגַּטְטֵט פָּוֹן אַגְּנַצְעַן
יַאַר אַוְן אַפְּיַלוּ דַּיְזַוְן, וְוָאָס פֿרְדִּיטָאנְגֵּטְטֵט פָּאָרְ לִיכְטְּ-אַיְנְדֵן שְׂטִיטַ
וְיַאַיְבָּעַר דַּעַר שַׁוְּלָא אַצְּרַנְדִּיקְעַ – אַיְזְ דָּא פֿאַרְגְּגַנְגַּעַן בְּלָאָס,
אַזְוִי וְוי סְ-וְאַלְטֵ אַיר קְאַלְטֵ גַּעַוְעַן.

אַוְנוֹן, דַּיְאַיְנְדִּיקְעַ יַוְרָן אַיְן „לְעַנְיוֹ�וֹעַ“, אַיְזְ אַוְיךְ קְאַלְטֵ
גַּעַוְעַן, כְּאַטְשֵׁ דַּעַר רִיחַ פָּוֹן דַּיְ גַּעַפְּמַעְרְטַע פִּישְׁ מִיטַּן גַּעַפְּרַאַ-
טַעַבְעַם קְעַלְבְּעַרְנוֹס הַאֲטַז וְיַדְאַפְּגַּעַזְעַט אַוְיךְ אַוְנוֹעַרְעַ גַּוְמְעַן.
אַוְנוֹת עַרְן אַיְילְ-פְּלָעַמְלֵ פָוֹן דַּעַר „שְׂוּיַעַטְטַע פְּאַנְגַּעַן“ הַאֲטַז גַּעַשְׂמַעַטְ
מִיטַּדַּיְךְ גַּעַקְעַטְסֵ, אַמְּעַר גַּעַהְאַלְטֵן שַׁבְּתַהְאַבְּן מִיר גַּיְשַׁת
אַיְן דַּעַר וְאַזְיַקְעַר שְׁטוּבֵ.

פֿאַרְשְׁוֹוַיְאַטְמֵ אַוְן פֿאַרְבְּרוֹנְטַע פָּוֹן אַגְּנַצְעַר וְוֹאָךְ זַוְּן,
הַאֲבָן מִיר זַיְךְ גַּעַזְיִיפְטֵ בְּיַיְ דַּעַר פֿוּיְרְשַׁעַר פְּלָוְמַטֵּ, גַּעַזְחַזְגַּן
אַוְן גַּעַוְעַשְׁן, רִיְנְעַ, אוּיסְגַּעַטְוֹעַנְעַ פָּוֹן זַעַקְטֵ טַעַג גַּוְיַאַשְׁקִיטֵ,
זַעַנְעַן מִיר צְרוֹיֵס אַוְיךְ דַּעַר אַפְּגַּעַשְׁנִיטַעַנְעַר לְאַנְקַע דַּאְרְטַן
הַעַלְלָטֵן שַׁבְּתַהְ. פָּוֹן אַיְין זַיְיטֵ הַאֲטַז זַיְךְ מַנוֹחַדְיקֵ גַּעַוְוִיגַּטֵּ דַּיְ
אַבְּלָאתְהָ, פָּוֹן דַּעַר צְוּוֹיְתְּעַר זַיְיטֵ – אַיְן דַּעַר וּוֹאָלֵד פֿאַרְגְּגַנְגַּעַן
אַיְן בְּלִיעַן דְּרִימְלֵ. אַוְנוֹעַר שַׁבְּתַדְיַקְעַר טִישְׁ אַיְזְ גַּעַוְעַן אַ
שְׁטִיקְ פְּעַלְיֵ צְוִישְׁן וּוֹאָלֵד אַיְן צְוִישְׁן קְאָרָן.
דָּא הַאֲטַז דַּיְ מַזְמַעְ אַוְיסְגַּעַשְׁפְּרִיטֵ אַנְ אַלְטֵ טִישְׁטוֹן, דָּא
הַאֲטַז זַיְ אַרְיִינְגַּעַשְׁטַעַלְטֵ פְּיִיעַרְ – דְּאַרְעָרָ, קְלִיְינְשַׁטְעַלְדִּיקְעַ
לִיכְטַלְעַן – אַיְן פִּיר אַוְיסְגַּעַהוֹלְטֵעַ קְאַרְטַאַפְּלֵ, אַוְן דָּא הַאֲטַז
זַיְ אַיְבָּעַר זַיְיִ גַּעַבְעַנְתְּשַׁתְ – נִישְׁטַ אַזְוִי וְוי אַיְן דַּעַר הַיִּם –
שְׂטִיעַנְדִּיקְ – גַּאֲרַ זַיְנְדִּיקְ אַוְיךְ דַּעַר עַרְדֵ, אַרְוֹנְטַעְרְגַּעַנוֹמָעֵן דַּיְ
פִּישְׁ הַגְּנַטְעַר זַיְךְ.

סְקַאָן אַפְּשַׁר זַיְין, אַזְ דָּא, אַיְן הוֹיְלֵן פְּעַלְדֵ, אַרְוֹמְגַעַנוֹיֵ
מַעַן מִיטַּ אַשְׂוֹאַרְץ-אַוְיסְגַּעַשְׁטַעַרְנָטוֹ הַיְמָלֵ, הַאֲטַז מַעַן מִין מַאֲמַעַם

ליכט-בענטשן מערכ אַנְגָּנוּמָעָן, ווי דָּאָרָט, אֵין דָּעַר הַיִם.
 דָּאָס מִקְבֵּל-שְׁבַת זַיִן פָּוּן טָاطָן האָט מען אויך גַּעֲמוֹת
 אַנְדָּרְעָרָש אַנְגָּנוּמָעָן:
 אַחֲרַיְךָ עַזְּבָנָה, אַצְּעָזָקָסָעָנָה, אַיז גַּעֲשָׂטָאנָה דָּעַר טָاطָע
 אַזְּרַמְּגַעְגַּאְרְטָלָט, סְפָנִים צָוָם שְׂוֹאָרָצָן וּוֹאָלָד אָוֹן דָּאָרָט אַרְיִינָה.
 גַּעֲזָוְנָגָעָן דָּעַם "לְכָה גְּרָנָהָה" מִיטָּן "לְכָה דּוֹדִי".
 דָּאָ אַיז דָּעַר טָاطָע גַּעֲזָוְנָן נִישְׁתָּה דָּעַר רָ' ?יִזְעָר מִיטָּה
 שְׂטָאַטְיִשָּׁע, גַּרְוִי-פָּאַרְדְּרִמְּלָטָע אַוְיָגָן, וּוֹאָס חַאְבָּן קִינְמָאָל נִישְׁתָּה
 פָּאַרְלָאַגְּנָט מַעַר, וּוֹיְפִיל סְיָאוּן זַיִן גַּעֲזָוְנָה בְּאַשְׁעָרָת. נִישְׁתָּה דָּעַר
 חַיִּיחַעַנְדָּלָעָר, וּוֹאָס האָט גַּעֲלָבָט אַוְיָפָן פָּעָרָד-אָוָן-וּגְעַלְלָעָן
 אַוְרָךְ נִישְׁתָּה דָּעַר "פָּגָן קוֹפְּיעַן", וּוֹאָס האָט בְּאַרְוִיסְעַרְתִּית, אָוֹן
 אַפָּאָר לְיִוְונְטָעָן הַוַּיּוֹן, צְהַעַחַלְפָן אַרְבָּעָן אִין פָּעָלָה.
 אַיְצָט אַיז דָּעַר טָاطָע גַּעֲזָוְנָן גַּטְסָן אַיְזָד. אַיְינָעָר פָּוּן
 יַעַנְעָן, וּוֹאָס זַוְּזָעָמָעָן מִיטָּה רְבָּנוֹ אַרְוִיסְעַגְּזָגָעָן פָּוּן
 מַצְרָים. אָוֹן גַּעֲשָׂטָאנָה אַוְטָעָרָן בָּאַרְגָּסִינִי.
 אַיךְ הַאָב גַּעֲקָרִינָן גַּרְוִיסָּא אַפְּשָׁיָּה פָּאָרָן טָاطָן. כִּיהָאָב מִיטָּה
 גַּעֲזָוְנָגָעָן אָוֹן מִטְּגָעָדָאָוָן מִיטָּה אַיךְ אַוְרָף אַזְּאָזָע צְשָׁוְיָה.
 בָּעָרָטָן שְׂטִיגְגָּעָר, אָוֹן בָּאָטָש פִּיעָרָעָק מִיטָּה יַאֲגָעָקָן, דִּי דָּאַרְפִּי
 שְׁעַרְבָּרִים מִינְגָּעָה, הַאָבָן שְׂטִילְעָרְהָיִת אַוְנְטָעָרְגָּלְאָכָט, חַזְבָּא אַיךְ
 פָּוּנְדָּעָסְטָוּעָן גַּעַפְּלָט, אַוְ צַיְנָד בֵּין אַיךְ גְּרָעָסָר אָוֹן שְׂטָאָרָה.
 קַעַר פָּוּן זַיִן,
 טְוִיבָּע, הַאָב אַיךְ גַּעַזְעָן, האָט אַוְרָךְ גַּעֲחָאָט גַּרְוִיסָּא אַפְּשָׁיָּה
 פָּאָרָן אַיְצָטִיקָן טָاطָן.
 אַיְזָעָר דָּאָק דָּאָ, אַין דָּאָרָת, נַאֲר אָן אַנְדָּרְעָר גַּעֲוֹאָרָן
 צְוָאָר. עַר בִּיְזָעָרָת זַיִן נִישְׁתָּה אָוֹן שְׂרִירָתָ נִישְׁתָּה. עַר עַסְטָ פָּוּן
 אַיר גַּעַקְעָכָטָה. אַסְטָמָאָל פָּאַרְקוּקָט עַר זַיִן אַוְרָף אַיר לְאַנְגָּן
 אָוֹן וּוֹאָרָעָם.
 טְוִיבָּע אַלְיִין אַיז אַוְרָךְ אַנְדָּרְעָר גַּעַוּאָרָן. תְּמִיד גִּיטָּה פָּוּן
 אַיר אַגְּרָה פָּוּן לְוֹפְטָ אָוֹן זָוָן.
 - טָاطָעָשִׁי - זַאֲגָט זַיִן, וּוֹעֵן עַר שְׁטָעָט אַגְּזָפְּאַרְעָתָה
 אַיְגָמִינָה פָּעָלָה - טָاطָעָשִׁי, כִּיהָאָב דִּיר גַּעַבְעָנָגָט עַסְטָן.
 לְאַזְּוֹת וּעַר טָاطָעָשִׁי אַלְזָן שְׂטִינָן, עַר גִּיטָּה מִיטָּה זַיִן טָאָכָּה.

חֹשֶׁעַ בְּעֵד לָעַ

טער צום וואלד צו, ער קוּקַט אָוִיף אוּרָע שְׂטָאָרָקָע בְּרוּינָע פִּיס,
אוּפָן גָּאנְצָן גַּעֲשְׁטוּלָט אַיְרָן; אָוּן אָז עַס קוּמֶּט שְׁבַת נָאָכָן
עַסּוֹן, וְוּנְן ער רֹות בִּים עַק וְוָאָלָד אָן זָגָט שְׁטִילָרָהִיט פֿרָקָן,
רוֹפֶּט ער זִיךְ אָן צַו דָּעַר מָאָמָעָן:

— וְוָאָס זָגָטָו צַו טּוּבָעָן?

די מָפָעָמָע גַּעֲמָט נִישְׁתָּאָוּוּק דִּי בְּרִילָן פָּוּן מַעַשְׁ-בִּיכָּלָן,
זַי שָׁאָקָלָט נָאָר דָּאָרָט אַרְיָין מִיט דָּעַר נָאָן.

— וְוָאָס זָאָל אֵיךְ זָאָן?

— אַ מְוִיד, וְוִי אַ בּוּם, קִיְּין עַיְן-חַרְעָ...

אָוּן אָיִן אַ וְוַיְלָע אָרוּם גִּיט ער צַו:

— עַפְעָס אַ שִׁידְרָק אַ לְּיִיטִישָׁר, עַס זָאָל זִיךְ טְדָעָפָן.

— דָּאָ, אַיְן "לְעַנְיוּעַ", וְוַיְלָסָטָה סְזָאָל זִיךְ טְדָעָפָן אַ שִׁיְּהָ
דוֹן, אָוּן דָּעָרָצָו אַ לְּיִיטִישָׁר?

— אַיְמָעוֹתָם אַיְן וּוּלְטָט, פְּרִימְעָט.

— אַיְן "לְעַנְיוּעַ" זְעַנְעָן דָּא נָאָר שְׁקָצָן.

דָּעַר טָאָטָע עַנְטָפָעָרָט נִישְׁתָּאָן. ער זָגָט אַ וְוַיְטָעָרְדִּיקָן פְּסָקָן
אָוּן נָאָר אַ פָּאָר מִינּוֹתָן רוֹפֶּט ער זִיךְ וּוּדָעָר אָן:

— זַי אַיְן מִיר אַ שָּׁאָד, דִּי מְוִיד.

— וּוּעָר הָאָט זַי גַּעַהְיִין? — זָגָט שְׁטִילָאָן דִּי מָאָמָעָן.
פָּוּן וְוָאָלָד קוּמֶּט טָאָקָע אַן טּוּבָעָן, אַ שְׁבַתְזִיק-אַנְגָּעָטְעָנָע,
אַ אוּסְגָּעָרָטָע, מִיט אַ גַּעֲבְּלִימָלֶט טִיכָּל פָּאָרוֹאָרָפָן אוּפָן אַקְסָל
אַ שְׁיִינָע, אַ צְעַבְּלִיטָע, אַבְּעָר אַ טְרוּוּיְלִיקָע.

זַי הָאָט דָּאָרָט קִיְּינָעָם נִישְׁתָּאָן דָּאָרָף. שְׁקָצִים וּוּאָרָטָן
אוּגִּין פָּוּן הִגְּנָטָעָר דִּי דְאַשְׁקָעָס אַפְּעָר. אַבְּעָר זַי מִידִיט זַי זַי אָוִיס
דִּי שְׁקָצִים. אַ גָּאנְצָע וְזָאָק אַיְן זַי פָּאָרָהָאָרָעָוּת אַיְן שְׁטוּב. זַי
שְׁלָאָפָט הוּיְך, מִיט אַ גָּעוֹנָטָן, טִיפָּן אַפְּטָעָט. בְּלוּיוֹן שְׁבַת, דּוֹקָא
דָּאָמָאָלָס, וְוּנְן זַי הָאָט נִישְׁתָּאָזְנָן, דְּרִירָת זַי זִיךְ אוּפָן גַּעַלְעָגָעָר
אָוּן רָעָדָת אַ סְּךְ מָאָל פָּוּן שְׁלָאָף. נָאָכָן עַסּוֹן בְּלָאָקָעָט זַי זִיךְ אָרוּם
זַי וְוָאָלָד, אַדְעָר צְוִישָׁן דָּעַר תְּבוֹאָה. עַס וּט אָוִיס, צְוִי וּזַי זַי
וְוָאָלָט דָּאָרָט עַמְעָצָן גַּעֲוָכָט, אַדְעָר גַּעֲוָוָרָט אָוִיף עַמְעָצָן.
אָוּן אַפְּשָׁר חָאָט זַי זִיךְ טָאָקָע דָּעְרוֹוָרָט?

סְמִינָה שְׁמַנְיָה טְבִילָה אֲשֶׁר אָרוֹד אָנוּ בְּגָתָה

לעוזון איז עס אנהויב וואך. טויבע האט געכָאַכְט ווועטשערע. איז פעלד, וואז די אַרבעט איז געשטאנגען אינגייטן ברען, האט אַ בלאָז געטען אַ זוינטֶל, אַ לִיכְבָּס — קווים ווואָס מען האט עט גע-שפירט. וויאת און הימֶל, אַיְבָּעֶר דער לעצטער כאָטער, האט זיך פאַראָהאַלְטָן אַ קלְיִין, וויס וואַלְקְנְדֵל. וווען מען לִיסְט נִישְׁט אַרוֹין סְפָנִים אַוְן מען קִיקְט זיך נִישְׁט אַיְין דערין, וואַפְּט מען עט אַפְּלִין נִישְׁט אַנגְּדוּזָן.

די פועלן האבן פאָרְקַנִּיטֶשׁ דַּי פְּנִימֵר אֵין הַיּוֹלֵדָר
און געזאגט, או מען דאָרְךָ זיך צִיאַיְילַן מיט דער אָרְבַּעַת, מהמא
סְפָּרָגָנָמֶט זיך אוֹיפַט אַשְׁטוּרָם.

פָּוֹן וְזַאֲלֵד אֲרוֹיִס הַאַט אַ בְּלֹא גַּעֲטָוָן אָן אָמְרָאִיְקָעֶר בָּרוּם.
פִּינְגְּלָה אַבְּן בְּהַהֲדִיק גַּעֲנוּמָעָן קְרִיּוֹלָעָן אַיבָּעֶר דָּעַר תְּבוֹאָה. אַ
פָּעַרְדָּה הַאַט זַיְד צְעַהְיוֹרְשָׁעַט. פָּוֹן אַכְּטָעָן אַיְזָה אֲרוֹיִס אַ
אוֹן מִית דִּי פָּאַרְשָׁאַצְּטָעַן עַלְנוּבָּוּגָנָס גַּעֲנוּמָעָן אַיְלָדִיק אַרְאָפָּה.
שְׂמַחְתָּגְנִי חַרְבָּה וְרַטָּה וְנָסָמָה זַיְד גַּעֲרִילְבָּוּטָה אַיְוָה פְּלוּנִיטָה.

שעון ס-ביסל גראט, וואס האט זיך געט-יקנט אויפן פֿוּסִיט.

די בלוייע טונקלקיט, אונטער וועלכער דֵי זון אוין פריער
אָרוֹגְנַטָּר, האט זיך אַפְגַּעַזְעַט אָוִיךְ דֵי סְטוּגֶם הַיִּי. פֿוֹן שְׁלִיאָן
האט זיך אַוְינְגְּהַרְבִּין אֲשָׁוִיבָה, גְּעוּנִיקָט זיך אַיִן דָעַר לוּפְטָן
מייט אַפְגַּעַפְאַלְעָנוּ בְּלָעַטָּר. סְגִּיעָס האט גַּעֲכָאָפְטָן דֵי גְּרָאָבִיעָס
מייט דֵי קָאָסָעָם, אַיְבָּעַר גַּעַלְאָזָות דָאָס אַפְגַּעַשְׂנִיטָעָנוּ גַּרְאָן אוִיךְ גַּאָטָה

באלראט, און צְלִיִּין גַּלְאֹזֶת זִיךְ אַיִן נָאָנֶתן קְלוֹיִסְטָעֶרֶל אַרְיִין, אֲדָעֶר
צַיְּיךְ אֲחִיםָם.

מיין מָאָמָעָ, מִיטָּן אַוִיפְגָּעָעָפָטָן פָּאָרָאָטָאַקְעָלָעָ, אַיְזְ אֲחִיםָם-
גַּלְאֹפָן בַּיְמָן עֲרַשְׁתָּן גַּעֲרוּשָׂ. אַיךְ מִיטָּן טָاطָן זַעַנְעָן גַּעַלְבִּיבָּן אַיְזְ
פָּעָלָ. מַעַן הָאָטָגָרָעָכָנָה, אָזְ עַס וּוּעַט אָפְשָׁר אַבְּעָרָגִין.

אֲבָעָרָ מִיטָּאָמָאָלָה הָאָטָפָן אַיְזְ עַק הַיְמָלְ בִּין אַנְדָּעָרָן אָ
שְׁנִיתְ גַּעַטָּוָן אַבְּלִיעָ, אַחַיִטְ-בְּלִיעָרָ. אַיְזְ אַמְּינָוָט אַרְוָם הָאָטָ
דָּעָר וּוּאַלְדוֹפָן זִיךְ אַרְיוִסְגָּעָוָוָאָרָפָן דָּעָם עֲרַשְׁתָּן דָּוּנָעָר — גַּרְאָבָ
אַוְן קִילְעָכְדִּיקָּ.

נִישְׁתְּ גַּוּוּעָן וּוּאָס אַזְ וּוּאָרָטָן. אַיךְ מִיטָּן טָاطָן הָאָבָן גַּעַ-
כָּאָפָטָ, וּוּאָס סְ'הָאָטָ זִיךְ גַּלְאֹזֶת אַוְן אַוְיךְ גַּעַנוּמָעָן לְזִוְּפָן. נָאָךְ
אַוְן אַיְזְ נַאֲכָגָעַלְאֹפָן אַצְ צְוִוְיִיטָר דָּוּנָעָר — אַשְׁפִּיצְקָעָרָ, אַ
קְלָרְצָעָרָ. דָּאָכָט זִיךְ, אָזְ עַר אַיְזְ גַּלְאֹפָן דָּאַ נִשְׁתְּ וּוּיָיטָ. אַוְיָוָן
גַּוְמָעָן הָאָט זִיךְ אַפְגָּעָזָעָצָט אָן אַפְגָּעָזָעָנְטָעָר רִיחָ פָּוָן שְׁוּוּבָלָ.
כְּבִין גַּלְאֹפָן אַוְן גַּעַמְאָכָט בְּרָכוֹתָ. מִיטָּאָמָאָלָה, שְׂוִין נִשְׁתְּ
וּוּיָיטָ פָּוָן אָנוּזָעָרָ בְּאָטָעָ, הָאָטָעָס אַצְ פְּלִיעָ גַּעַטָּוָן מִיטָּן גַּאָס אַבְּעָרָ
אָנוּזָעָרָעָ קָעָפָ אַוְן גַּעַנוּמָעָן פָּאָטָשָׂן אַיְזְ דָּעָרָ קְרוּםָ, אַזְוִי וּוּיָ מִיטָּן
אָנוּגָּעָצְיוּגָעָנָעָ בִּיטָּשָׂן.

טוּבָעָ אַיְזְ אַנְגָּעָנְגָעַלְאֹפָן מִיטָּן אַזְקָ, אַיְזְ אַיְלָעָ.
נִישְׁתְּ הָאָט זִיךְ אַרְיוִסְגָּעָוָאָרָטָן אַוְיךְ מִין קָאָפָ, אַנְגָּעָלָעָפָטָמִין
בְּיַיְ דָּעָרָ האָגָטָ אַוְן אַזְוִי אַרְוָם אַרְיוִנְגָּעָשְׁלָעָפָטָמִין אַיְזְ אַנְשָׁוּבָ.
דָּעָרָ טָاطָעָ אַיְזְ גַּעַקְוּמָעָן מִיטָּן עַטְלָעָכָעָ מִינָּוּתָ שְׁפָעָטָעָרָ, אַן אַוְיָסָ
גַּעַזְוָאָגָעָנָעָרָ, מִיטָּן אַדְוָרָבָגָעָוִיְקָטָעָרָ בְּאָרְדָּ אַוְן מִיטָּן אַזְגָּעָלָעָפָט
הָעָמָדָ.

אַיְזְ דִּי שְׁכָנּוֹתְדִּיקָעָ פָּעָנְסְטָעָרְלָעָךְ זַעַנְעָן גַּעַשְׁטָאנְעָן צְלִמִּיםָ.
שְׁיִים קָאָוָאָלָה הָאָטָעָס פְּלוֹאַלְיִינְגָּ אַרְתָּס גַּעַטָּוָן דָּעָם פָּאָרָקָאָן, אַוְנְטָעָרָ
גַּעַהְוִיבָן אִיםָ, וּוּי אַשְׁטָשָׁפָעָ קִין אַוְן אַזְוָעָקָגָעָשְׁלִידָעָרָטָ. קִינְעָרָ
אַיְזְ נִשְׁתְּ אַרְיוִסְגָּעָנְגָעָן אִים גַּלְיִיכְשָׁטָעָלָן. סְגָנָנָעָ דָּאָרָחָ אַיְזְ
מִיטָּאָמָאָלָה, אַזְוִי וּוּי אַוְיִסְגָּעָשְׁטָאָרָבָן.

נָאָר אַטָּה הָאָטָזְ זִיךְ בָּאוּזְיָוָן אַצְ לְעַבְּדִיקָעָרָ מַעֲנְטָשָׂ, אַיְנְעָרָ
אַלְיִין אַוְנְטָעָרָן גַּאָס רָעָגָן. עַר אַיְזְ גַּלְאֹפָן מִיטָּן קָאָפָ אַרְאָפָ. אַזְוִי
אַרְוָם אַיְזְ עַר אַרְיוִנְגָּעָפָאָלָן צַיְּאָנוּ אַיְזְ פָּאָדָעָרָהָיוּלָ. נִשְׁתְּ אַגְּדָעָרָשָׂ,

נאר ער האט געמוות אַרְאָפֶפֶלְן פון הימל צווצמען מיטן רענן. דער מענטש אי געווען אַבָּרוֹויסער, אַ דערער, אין אַלאנגער, צעוווייקטער קאָפָאַטָּע, וואָס האט גַּגְלָאנְצָט, ווי שׂוֹאַרְצָע בְּלָעָן. איבער אין אַקְסָל האט ער געהאלטן אַרְבָּעָרְגָּוּוֹאַרְפָּן אַ פָּאָר שטיול פּוֹלְמִיט ווֹאַסְעָר. ער אַלְיָין, אַ צַּעֲקָנוֹדְיעָרְטָעָר, האט אוּיך אַוִיסְגָּוּזָעָן, ווי אַן אַלְטָעָר שְׁטִיוֹל.

— ניעך בעדוושע פְּאַכּוֹאַלְאָנִי... — האט ער געוגנט אוּיך אַ פּוּיעָרָשָׁן פּוֹלִילִיש.

— נאָ ווַיְקִי ווַיְקֻוּוּ — האט דער טָאַטָּע גַּעֲנְטְּפָעָרָט אַוִיפָּן אַיְגָעָנָם פּוּיעָרָשָׁן פּוֹלִילִיש — אַ סְקָאָנדְטָא ? דער אַרְיִינְגָּעָפָּלְעָנָעָר האט אַוְיִגְעָחוֹיָהָן אַמְּאָגָעָר, בִּינְעָר. דִּיק פְּנִים. מִיר אַלְעָהָבָן זִיךְאָ וַיְלִיאָ אַיְגָעָקוּקָט אַין אַיִם אַוִּין דער טָאַטָּע האט שְׁטִיל גַּעֲפָרָעָט :

— דָּאָכְטָזִיךְ, אַ יְהוּדִי ?

— אַ יְהוּדִי, וואָס דעַן ? — האט יַעֲנָעָר זִיךְאָ אַוִיסְגָּעָן גַּיְיכְט אַוִּין אַפְּגָעָשָׁאַקְלָט פּוֹנְזִיךְ אַזְוִי ווי אַהֲונָט, ווּעַן ער קְוּמָט אַרוֹיסָט פּוֹנְזִיךְ טִיְּר.

— שְׁלֹום עַלְיכֶם, אַיּוֹד — האט דער טָאַטָּע צַו אַיִם אוּיסָט גַּעֲזִיגָן אַהֲנָאָט.

— עַלְיכֶם שְׁלֹום. גַּיִי, ווַיִּסְמַח, אַז דָּא ווֹאַיְינָעָן יַדְעָן.

— פּוֹנוֹוֹזָעָנָעָן זַעַנְתָּ אַיר דעַן ?

— פּוֹנְזִיךְ בּוֹשָׁאַזְוּעָן.

— ווֹאוֹ לִיגְטָס עַס עַרְגָּעָץ, דָּאָס בּוֹשָׁאַזְוּעָעָן ?

— אַז ווַיְאַסְטָס פִּידְפּוֹנְדָאַגָּעָן.

— אַיר זַעַנְתָּ נִישְׁתָּאַמְּאָלָאָ אַלְעַזְמָעָר ?

— חַלְיָהָתָה. ווי קְוּמָט צַו מִיר קַלְעַזְמָעָרִי ?

דער טָאַטָּע האט גַּעֲשְׁמִיכָלָט. פּוֹנְזִיךְ אַז האט ער גַּעַעַלְתָּן קַלְעַזְמָאָרִים פָּאָר נַאֲרָאָנִים אַוִּין פָּאָר גַּוְיִיסָע לְאַ-יְצְלָחָת.

— נָה, קְוּמָט אַרְיָין. נַעַמְתָּ אַרְאָפְטָזִיךְ זִיךְאָ דִי קַאְפֶפֶטָע. אַיר זַעַנְתָּ דָּאָר אַוִיסְגָּעָוּוַיִּקְט.

— וועָר זַאְל זִיךְאַרְכְּטָן. אַז כְּבִין אַרוֹיסָט אַינְגְּדָעָרְפָּרִי, אַיִם דָּאָן גַּעֲוָעָן אַחֲמִימָה.

ער האט אַרְאֶפְנָעָוָאָרְטָן די פָּאָר שְׂטוּוֹלְ פָּוָן אָקְסָל. ס'וֹוָאַ
שְׁעַר הָאָט זִיד אַוְיסְגָּעָנָאָסָן פָּוָן וַיִּ, וַיִּפְּנִין אֲזָּן קָאָן. עַר הָאָט שְׁוּעָעַ
אוּסְגָּעָטָוָן די בְּלָעַכְעָנָעַ קָאָפְאָטָעַ אַוְן שְׁטִיְּן גַּעֲבְּלִיבָן אַיְּן אֲ
אַלְּטָן, אַפְּגָעָלִיטָן, נִישְׁתְּ פָּאָרְקָנָעָפְּלָטָן וּוּעָטָל.

— וְעוּר אַיְּן אֲזָּדָ?

— אֲ שְׁוּטָעָר.

— אֲ שְׁוּטָעָר נָאָר. וַיִּקְומְטָ אַחַעַד אֲ שְׁוּטָעָר אַיְּן אֲזָּן
וְאַמְּטָ רָעָגָן?

— כְּבִין דָּא נִישְׁתְּ צָוָּעָר עַרְשָׁתָן מַקְּלָן. כְּגַיְּ אַרְדָּם אַיְּבָעָר
די דַעֲרָעָר נַעֲמָעָן «גַּעֲפָרָאָקָעָסָן». נָאָר גַּיִּ, זִי אֲגָבָיאָן אֲזָּן דָּקָ
וְאַיְּנָטָן אֲזָּד. בְּנָאָמָנוֹתָן, וַיִּאִיךְ פְּרִיְּיָ מִין.

ער האט גַּעַחַט אֲשִׁיטָעָר בְּעַדְלָן, דַעַר שְׁוּטָעָר. דַעַר
גַּעַדְעָרָטָעַ הָעָנָט. גַּעַדְעָרָטָעַ עַר אַזְּיָעָ לִיטְוֹוִישָׁ לְשָׁוָן — מִינָּ
אֲשִׁימְיְכָעָלָעָן אַוְן מִינָּטָאָה.

תוֹיְבָעָר האט אַגְּנָעָזְנוֹדָן סְלָעָמָפָט. אַיְּן שְׁטוֹבָה הָאָפָּן זִיד צָעַ
לִיְּגָט וְאַרְעָמָעָ שְׁאָטָנוֹת. די מַאְמָעָ אַיְּן גַּעַזְעָטָן מִינָּט אֲפָאִיקְנִילְטָשָׁת
בְּנָיָם, גַּעַקְוָטָ אַוְפָּן פְּרָעָמָדָן פָּוָן אֲזָּיָּת. אַזְּיָעָ וַיִּזְּוָאָלָט זָוָן
נִישְׁתְּ צְהָגָעָלְזִיבָּט, אֲזָּוָן סְאִיְּן עַמְּצָעָר אַרְיִינְגְּנָעָקְוָמָעָן אֲזָּוָן אֲזָּאָן,
וְאַסְעָר עַר רָעָדָט, אַיְּן אַמְּתָה.

די דּוֹנָעָרָן הִינְטָרָן פְּעַנְטָעָר הָאָפָּן זִיד אַיְּנָגְעָשְׁתִּילָט. דַעַר
שְׁוּטָעָר האט זִיד אַבְּיִיסְטָל אַפְּגָעָטְרִיקָנָט. עַר האט שְׁוֹן גַּעַזְאָלָט
אוּסְעָקָגְוִין, האט אִים די מַאְמָעָ גַּעַזְאָט, עַר זָאָל בְּלִיבָּן. עַר וּוּטָ
עַטָּן מִינָּט אַוְנוֹ וּוּטָשְׁעָרָעָ.

בִּים טִישְׁ האט עַר דְּעַרְצִילָט, אֲזָּוָן עַר אַיְּן נִישְׁתְּ קִיְּן הַיִּ
גַּעַפְּוִירָעָנָעָר. עַר שְׁטָאמָט פָּוָן בְּרִיסָק, שְׁטָאמָט עַר. אַלְּיָיָן אַיְּן עַר
נָאָר אֲזָּהָר. קִיְּן מַאְמָעָ האט עַר נִישְׁתְּ. עַר האט דָאָ, אַיְּן פּוֹלִין,
קִיְּינָעָם נִישְׁתְּ. בְּלוֹזָן אַיְּן לִיְּפָצִיגָן, אַיְּן דִּיטְשָׁלָאנָן, האט עַר אֲ
טָאָטָן — אֲ רָאְשָׁ-יִשְׁיבָה.

— אַזְּיָי גָּאָר? וַיִּקְומְטָ צָוָּעָר אֲרָשְׁ-יִשְׁיבָה אֲזָּוָן אֲ שְׁוּטָעָר?

— עַיִּ וּוּיטָטָ אַלְּיָיָן נִישְׁתְּ. נָאָר אַיְּן שְׁטוֹבָה בַּיִּ זִי זְעָנָן קִיְּן

עַיִּן-הָרָעָ גַּעַזְעָן אֲסָךְ קִינְדָּעָר, מִיְּדָלָעָר מִינָּט יִנְגָּלָעָר. קִיְּן פְּרָנָסָה

אוֹזֶן נִשְׁתַּחֲוֹעַן. הָאָט אִם דִי שְׂטִיךְ-מַאֲמָע אַזְוּקְגַּעֲגַעַן אוֹיךְ
דָּעַר לְעַר צַו אַ שׁוֹסְטָעָר.

דִי מַאֲמָע קְנִיְשְׁתַּחֲשַׁת שַׁוִּין נִשְׁתַּחֲשַׁת מִיטָּן פְּנִים. זַי קוֹקֶט שַׁוִּין
נִשְׁתַּחֲשַׁת אוֹיךְ אִים מִן הַצָּדָה. אַצְינֵד הַעֲרֵת זַי אִים אָן אַוְיפְּגַעַרְיוֹמְטָע,
— וּוֹי הַיִּסְטָט עַר, דָּעַר טָאָטָע אַיְעָרָרָע? — פְּרָעָגַט זַי
אַיְטָט אַ וּזְאָרָם קוֹל.

— יַעֲקֹב-יִצְחָק,

— אָז אַיְן דִּיְתְּשַׁלְּאָגָן — וְאָגָט זַי חַוִּיתָעָר? — מַנוּ עַר דָּאָקָן
קְאָגָעָן דִּיְתְּשָׁא, דָּעַר טָאָטָע אַיְעָרָר?

— מִן-הַסְּתָמָם. וּזְאָס דָּעַן, עַר קְאָגָן נִשְׁתַּחֲשַׁת?

— אָזָן וּוֹי הַיִּסְטָט אַיְר?

— וּזְאָלָף!

הָעָר, וּזְאָלָף גָּאָר! מִין טָאָטָע הָאָט צְוּוִי אַיְדָעָמָס, הַיִּסְעָן
זַי בִּידָע וּזְאָלָף. אַיְנָעָר אַיְזָן אַ קְצָב, דָּעַר צְוּוִיְתָעָר קָאָן פָּאָרָא.
וַיְכִתְּנָן רַעֲדָעָר אָנוֹן אַוְנְטוּרְקָאָפָוּעָן פָּעָרָד. אַבְעָר דָּעַר דָּא, דָּעַר
פָּרְעָמְדָעָר שַׁוֹּסְטָעָר, מִיטָּן לִיְטוּוּשָׁן לְשָׁוֹן, מִיטָּן שְׁמִיכְעַלְעָא אוֹיךְ
אַיְזָן גָּאָק, עַר וְאָל אַיְזָן הַיִּטְּן וּזְאָלָף — אַיְזָן אַחִידָשׁ.

דָּעַר מַאֲמָעָן, וּזְטָאָס, אַיְזָן דָּעַר נַאֲמָעָן וּזְאָלָף — נִשְׁתַּחֲשַׁת גַּעַן.
פָּעָלָן גַּעַוּאָרָן. הָאָט זַי אִים בָּאָלָד צְוּמָּרְגָּנָן מִשְׁנָה-שָׁם גַּעַוּעַן:
— ס'שַׁוֹּסְטָעָלָן! — הָאָט זַי גַּעַזְאָגָט אָנוֹן אַזְוִי אַיְזָן עַר

שַׁוִּין גַּעֲבְּלִיבָן לְעוֹלָם וּזְדָן.

אַיְן יַעֲנָעָר נַאֲכָת אַיְזָן ס'שַׁוֹּסְטָעָלָן שַׁוִּין נִשְׁתַּחֲשַׁת צְהִימְגֻּגְגְּנָעָן.
מַעַן הָאָט אִים אַיְסְגַּעַבְעַט אַיְזָן אַ קְעַמְעָרָה, וּזְאָוָס אַיְזָן גַּעַשְׁתָּעָן נַעַן
אַ פָּעָלָן מִיט אַיְנְגַּעַזְאָטָן קְרוּיט, אָנוֹן וּוֹאוֹ דִי הַיְנָעָר הַאָבָן גַּעַן.
הָאָט זַיְעָרָע "גַּזְעָנְדָעָט".

פָּאָרָן שַׁלְּאָפָּן גַּיְיָן הָאָט עַר זַיְדָן שִׁין בָּאַדְגָּנָט. עַר הָאָט
גַּעֲקוֹקֶט אוֹיךְ אַגְּנוּעָרָע בָּאַרְוּיְטָע פִּיס אָנוֹן גַּעֲפְּרָעָגָט, צַי מַעַן דָּאָרָף
נִשְׁתַּחֲשַׁת אַמְּאָל אַ "גַּאֲפְּרָאָקְוָעָ". עַר אַיְזָן אַ גַּוְטָעָר בָּעָל-מְלָאָכָה, הָאָט
עַר גַּעַזְאָגָט, עַר הָאָט שַׁוִּין גַּעֲרָבְעַט אַמְּאָל אַיְזָן וּזְאָרְשָׁע אוֹיךְ.

בִּינְאָכָת הָאָט זַיְדָן טִוְּבָע גַּעֲדָרִיְתָט אַוְיָפָן גַּעֲלָעָגָר. דִי מַאַ-

מָעַ הָאָט עַלְעַכְעַ מַאְלָגְרָפָן:

— ליזער, דו שלגפֿט ?

אַבער דער טאָטָה האָט הוֵיך אַין מִיד גַּעַשְׁנָאָרְכָּט. דָּאָכֶת זַיְך, אֲזַי אַין יַעֲנֵר נַאֲכָת אַיְן נַאֲר דַּעַר טַאָטָה אַלְיַין גַּעַשְׁלָאָפָּן ווֹאָרוּם אַיךְ האָט מִיךְ אַוְין גַּעַדְרִיט. כַּהֲאָב גַּעַרְאָכֶת, אֲזַי דָּאָס שַׁוְּסַטְעָרְלָ, דָּאָרָט אַין קַעַמְעָרְלָ, מוֹזַן וַיַּן אַיְינֵר פַּוּן דַּי־לַיְוָן, עַר זַעַט אָוִיס, וַיַּן אַזְוּלְכָּר. דַּוְונְרָן מִיט בְּלִיצָן האָפָּן אַיְם טַעַר האָט דָּאָס אַטְאָטָן אַרְאַשְׁ-יִשְׂבָּה? אַיְן גַּלְאָט — דָּאָס, וּוֹאָס סַ'אַיְן אַזְוִי אַוְמְרוֹאִיק גַּעַזְוָאָרָן בַּיְיַ אַזְוָן, אַיְן דָּאָס, וּוֹאָס טַוְיבָּעָן דְּרִיטָט זַיְךְ כַּסְדָּר אַוְיפָּן גַּעַלְגָּעָר — דָּאָס אלְצָן אַיְן נַיְשָׁת גַּלְאָט אַזְוִי אַיְן דַּעַר ווּעַלְתְּ אַרְיִין.

בַּאֲגִינְעָן, ווֹעַן דַּעַר טַאָטָה האָט אַפְּגַּעַגָּאָסָן גַּעַגְלָ-וּוָאָטָעָר אַיְן דַּעַר מַאֲמָעָס פְּנִים האָט אַרְוִיסְגַּעֲקִוּקָט פַּוּן בַּעַט אַפְּאַרְשְׁלָאָפָּן. אַיְן שַׁוְּן דָּאָס שַׁוְּסַטְעָרְלָ גַּעַוּעָן גַּרְיִיט אַיְן ווּעַגְ אַרְיִין.

עַר אַיְזָן גַּעַשְׁטָאָנְעָן אַיְן שְׁטוּבָה מִיט דַּי נַעֲכְטִיקָעָ שְׁטִיוֹוָלָ אַרְבְּעַלְגַּעַוְאָרְפָּן אַיְבָּרָן אַקְסָל. עַר האָט זַיְךְ נַאֲכָמָמָל שַׁיְין בַּאַ-דָּאָנְקָט פָּאָרָר דַּעַר ווּעַטְשָׁעָרָ אַיְן פָּאָרָן נַאֲכָלְלָעָגָר. צַוְּ דַי שְׁטִיוֹוָל אַוְטָן אַקְסָל האָט עַר צַוְּגַּעַוְאָרְפָּן דַי מַאֲמָעָס אַפְּאָרְלָעְטָלָעָן, ווֹאָס זַיְהָאָט אַיְם נַאֲךְ נַעֲכָנָן גַּעַגְעָבָן צַוְּ פָּאָרִיכָּטָן.

טוּבְעָס פְּנִים אַיְזָן גַּעַוּעָן פָּאַרְשְׁטָעָקָט אַיְן דַי טַעַט אַרְיִין. זַי אַיְזָנְדָן גַּעַשְׁטָאָנְעָן נַיְשָׁת אַיְרָן דְּרוּיטָה, קוּרְצָעָר בַּאַ-כָּאנְקָעָ, נַאֲרָן אַץְלָאָגָן קְלִיְיד. נַיְשָׁת בַּאֲרוֹוִיס, נַאֲרָן אַיְן דַי שְׁבָתְדִּיקָעָ, פָּאַרְשְׁנוּרְעוּוּתָעָ שַׁיְן. אַהֲוִיכָע, אַזְוָאמְעַנְגָּנוּמוּנָעָן, אַזְוִי ווּי אַשְׁמָאָל-אַרְוּמְגָרְיִיפְּטָעָ קָאָן.

סַשְׁוּטְטָעְרָלָ האָט מִיט אַן אוּסְגַּעַשְׁלָאָפָּן קוֹל גַּעַרְעָדָט: דַּאָזַוְּ דַעַר מַאֲמָעָן, דַּאָזַוְּ טַאָטָן, אַבְּעָר גַּעַקְוּקָט האָט עַר אַוְיפָּרְקִיךְ, ווֹאוֹ טַוְיבָּעָה האָט גַּעַרְגִּיט אַנְבִּיְיטָן.

עַר האָט, אַיְינְגְּטָלָעָן, גַּעַקְוּקָט אַוְיפָּרְקִיךְ טַוְיבָּעָשָׁן. ווֹאָרוּם, אַזְוָעָר האָט שַׁיְין גַּעַהְאָלָטָן בַּיְיַ אַזְוָעָגָנִין, האָט עַר פָּאַמְעָלָעָן גַּעַרְלִיגָּט :

— זַיְהָאָט גַּעַקְוּפִּט דַי שִׁיךְ, צַי גַּעַלְאָזָט מַאֲכָן ?

טuibע האט נאך מעד איינגעבעויגן ספנימ אין דער קיך
וי האט גענומען בלזון אין די פיעירקעס אריין.
— זי דארפן האבן א פאר לעטשלעך, מיטן ל'עבן — האט זיך
דאס שוסטערל מיט מבינות ארכטאגבעויגן.
— ווער האט געלט אויף ל'עטשלעך — האט טuibע גענטן.
פערט עפֿעס בייזולעך און נאך שטארקער אויפגעדראלן די באקן
אין די פיעירקעס אריין.
— אז מען דארף נאך קיין געלט נישט, בעל מאכן אין געלט.
טuibע האט אים נישט גענטפערט. דאס שוסטערל האט
זיך געועגנט צום דריינן, צי צום פערטן מלל, און איז אroiס א
קלוונדרער, ווי נעכטן, מיט אן אויסגעשפיצטן אקסל.
אין שטוב איז געלביבן א ווידער-קרול פון זיין ליטויש,
טרוקן לשון. טuibע האט זיך אויסגעגליליכט. דער טאטע האט זיך
געאיילט אין פעלד אריין.
דאס שוסטערל האט שוין געמוות זיין וויט פון אונזער
כאטע, וווען די מאמע האט פלווצילינג איבערגרערין דאס שווייגן.
— לוייזער — האט זי געזאגט — אפשר זאל מען אים פאר-
בעטן אויף שבת?
דער טאטע האט נישט דערהערט. זיין קאָפּ איז שוין געוווען
דארט אין פעלד, בי די סטוייגט היי.
נאך איזו ווי איך בין שיין געוווען אַנגערוֹפּן, האב איך מיך
אנגערוֹפּן, איז איך וועל אַרְוִיסְלְוִיפּן אים זאגן, ער זאל קומען
אויף שבת.
— ניטע — האט דער טאטע פלווצילינג דערהערט — מען
דארפּ נישט.

— פֿאַרוֹאָס דָּאָרְפּ מַעַן נִשְׁתָּ ?
— כִּיוֹוִיס, עפֿעס אַ שּׁוֹסְטָעֵר דָּאָרְטֵן.
— אַוְן אַז אַ שּׁוֹסְטָעֵר, אַיְזַע שְׂוִין קִין מַעַנְטָשָׁ נִשְׁתָּ ?
האָסְטָ דָּאָךְ גַּעֲהֻרְתָּ, אַז עַר האָט אַ טָּאָטָן אַ רָּאָשָׁ-יִשְׁבָּהָ.
— נָאָ דִּיר אַ דְּרִיְיָעֵר פָּאָרְן גַּאנְצָן רָאָשָׁ-יִשְׁבָּהָ. עפֿעס דָּאָרְטּ
אין לִיפְצִיגּ. וּאוֹ שְׁטַעַקְטּ עַסְׁסָן, דָּאָס לִיפְצִיגּ ?

- וויאו עס שטעהט, שטעהט עס. אבעער אויף שבת דארה?
מען אים פאָרבּעַטּן, עלעהי אין אורחה.
— פֿאָר מײַנְגּטוּווֹן... פֿאָרבּעַטּ אַים.
- ווּאָס זָאָגְסָטָה, טִיבְעַ ?
— ווּאָס זָאָל אֵיךְ זָאָגְ ?
אין דרייסן האָט געַשְׁמַקְטַּ מיט "זְשִׁיוּצָע". דָּאָס שְׁוּסְטְּרַלְּ
אייז שוֹין גַּעֲהָאָט אָפְגַּעַגְּגָנוּן בֵּין צָום גּוֹיִסְקָן, הַילְּצָעָרְנוּם צָלָם,
וואֹאָר די ווֹעָן צָעְגִּיעָן זִיךְרָ ?
- אַיר — הַאָבָּ אַיִּם נַאֲגַנְשְׁרִיגָן — זָאָגְטַּ נָאָר, אַיר !
די שְׁטִיוֹלָאָ אַוְיכָן אַקְסָלָהָאָבָּן זֶיךְרָ אַוְיסְעַדְרִיטָץ צָום צָלָם,
דָּאָס שְׁוּסְטְּרַלְּ האָט גַּעֲקָקְטַּ אֹוְיפְּ מִיר מִיט אָפְרָקְלָעָרטָ, אַיְינָעָ.
פָּאָלָן פְּנִים.
- כִּיהָאָבָּ אַיִּם גַּעֲזָאנְטָ, אָזְ די מַאְמָעָ האָט גַּעֲבָעַטּן, ער זָאָל
קוּמָעָן צָו אַונְזָ אֹוְיפְּ שבְּתָ, עַלְעָהָי אין אורחה.
זַיְינָן בִּינְגְּרָדִיקָן, האַרטָּפְּנִים אַיְזָ פּוֹלָ גַּעֲוָאָרָן מִיטָּ חַזְ-גְּרִיבָ-
עָךְ. כִּיהָאָבָּ עַרְשָׁת אַצְּנִידָ דְּזָרְעָן אָזְ ער אַיְזָ גַּאֲרְנִישָׁטָ אַזְוִי
מַיאָוָס, וּוּסְ'הָאָט זִיךְרָ מִיר אַוְיסְעַדְרִיכָטָן אַין שְׁטוּבָ.
— עַלְעָהָי אין אורחה, זָאָגְסָטוֹ ?
- יָאָ, עַלְעָהָי אין אורחה.
— וּוּי אַלְטָ בִּיסְטָגָ, בְּחוֹרָלָ ?
— ווּאָס אַיִּז אֵיךְ די נַפְקָא מִינָה ?
— סְאַיְזָ מִיר אָ נַפְקָא מִינָה.
— וּוּי אַלְטָ אֵיךְ בֵּין, בֵּין אֵיךְ. אַבעָר די מַאְמָעָ האָט אֵיךְ
געַלְאָאָטָ בְּעַטָּן.
- אָוָן וּוּי הַיִּסְטוֹ ?
— ווּאָס אַיִּז אֵיךְ די נַפְקָא מִינָה ?
— סְאַיְזָ מִיר אָ נַפְקָא מִינָה.
— מעַנדְלָה הִיָּס אֵיךְ.
— אֶזְוִי. אַיִּז יְעַנְעַ דָּאָרטָ, דָּאָס מִידָּלָ, אַיִּז דִּין שְׁוּסְטְּרַלְּ ?
— יָאָ, מִין שְׁוּסְטְּרַלְּ. פּוֹן אַיִּין טָאָטָן.
— אַיִּז דִּין מַאְמָעָ נִישְׁטָ אַיר מַאְמָעָ ?
— גַּיְין, אָ מַומְעָ.

- האָסֵט נָאָך שְׁוּעָסְטוּרָן?

- וְוַאֲסֵם אַיְזָא אַיְיךְ דִי נְפָקָא מִינָה?

עד האָט גַּעֲלָאָכֶט מִיט אַ טִיף גַּעֲלָעָכֶטָרָל. גַּאֲרָנִישָׂט, וּוֹי
קיַין לִיטּוֹוִישׁ שְׁוּסְטוּרָל. עד האָט גַּעֲזָאנָט, אוֹ אַוְיכְּ שְׁבָת, מַעֲרְטְשָׁעָט,
וּוְעַט עַד קַוְמָעַן, אַוְן גַּעֲהִינָן גַּרְטִין דִי שְׁוּסְטוּרָל מִיְנָע. דַעַם
טָאָטָן אַוְן בָּאוֹנְדָעָר דִי מַאֲמָע.

צַי שְׁבָת אַיְזָא נָאָך גַּעֲוָעָן וּוֹיַט. טַוְיבָע אַיְזָא אַרְוּמְגַעְנָגְנָגְנָעָן
אַ פָּאָרְנוּמְעָגָן. זַי חָאָסֵט גַּעֲלָע טָאָג אַינְדָעָרְפָּרִי אַנְגָעָטָן דִי גַּעֲשָׂנוֹ
רַעֲוָעָטָע, שְׁוּעָרָע שְׁך אַיְזָא צִירִיךְ זַי אַוְיסְגָעָטָן. אַ סְדָמָאָל, פָּאָרָ
נָאָכָט, אַיְזָא דִי מַאֲמָע אַוְעַקְגַּעַגְנָגְנָעָן מִיט טַוְיבָעָן וּוְיַי אַיְן פַּעַלְדָ
אַרְיִין, זַי זַעַנָּעָן צְוִירִיקְגַּעַקְמָעָן, וּוְעַן סְגִיְיעָסְטָהָאָט שְׁוָיָן גַּעֲהָלָטָן
דִי קַאֲסָעָס מִיט דִי גַּרְאָבְיָעָס אַוְיכְּ דִי אַקְסָלָעָן. טַוְיבָע האָט גַּעַ.
שְׁוּוֹיָן אַיְן בָּאָלָד נָאָך דָעַר וּוּטְשָׁעָרָע אַיְזָא זַי גַּעַגְנָגְנָעָן שְׁלָאָפָן.

פְּרִיְיטָאָג האָט טַוְיבָע אַגְּנָצָן טָאָג גַּעֲלָגִיט. זַי האָט גַּעַ.
בָּאָקָן גַּרְוִיסָע, גַּעֲלָע חָלוֹת מִיט זַפְּפָרָעָן, פָּוֹן שְׁטָמָטָהָאָט זַי גַּעַ.
בְּרַעְנָגָט צַוְּרוֹאָגָן אַ גַּרְוִיסָן פִּישָׁ אַ פְּלָאָטְשִׁיקָן, אַן אַפְּגַעַשְׁטָאָגָעָן.
נָעַם, פָּאָר לִיכְטָט-בְּעַנְטָשָׁן האָט זַי זַיְקָן גַּעַוָּאָשָׁן בְּיַי דָעַר פְּלָוָמָעָ
מִיט שְׁמַעְקָנְדִּיקָן זַיְיָ. זַי האָט זַיְיךְ אַיְבָּרְגָעָטָן. אַן אַוְיסְגַעְזָוָאָ.
גַּעַנָּעָן, אַ שְׁטִיְיָ-אַנְגַּעַרְאַכְמַאְלִיעָטָע, האָט זַי אַוְיסְגַעְזָעָן, אַזְוִי אַיְזָא
זַי וּוּאָלָט בָּאָדָרָקָט בְּעַנְטָשָׁן לִיכְטָט, נִישָׁט דִי מַאֲמָע.

דָאָס שְׁוּסְטוּרָל אַיְזָא גַּעַקְמָעַן, וּוְעַן מַעַן האָט שְׁוָיָן גַּעַהָאָט
גַּעַזְוָנָדָן לִיכְטָט. עד האָט מִיטְגַּעַבְרָעָנָט דָעַר מַאֲמָעָס דַעַטְשָׁלָעָק
שִׁיְיָ-פָאָרָאָלְכָעָנָע, מִיט אַ בְּלִישְׁטָשָׁה. אַלְיָיָן האָט עַד אַיְיךְ גַּעַ.
בְּלִישְׁטָשָׁעָט, עד האָט שְׁוָיָן נִישָׁט גַּעַזְוָגָן. קַיְיָן אַוְיסְגַעְפָעָצָטָן
אַלְמָן דָאָשִׁיקָן, גַּאֲרָא נִי שְׁוֹאָרָץ, תּוֹכָן הַיְטָל, אַ גַּעַהָאָקָטָע קָאָ
פְּאָטָעָ, אַ לְאָנָגָע בֵּין אַיְבָּרְדִּי קַנְעָכָל. אַוְן אַ פָּאָר קַאְמָאָשָׁן מִיט
נָרוֹיסָע, לְאַקְיִרְטָע „גַּאֲסָקָעָס“. נִישָׁט קַיְיָן שְׁוּסְטוּרָל אַיְזָא עַס אַצְיָינָדָ
גַּעַוָּעָן, גַּאֲרָא יְוָנְגָעָרָמָאָן אַ לְיִיטָה, אַ טָאָטָנָס אַ קִינָד.

אַיְזָא יְעַנוּם, פְּרִיְיטָאָג-צְוָנָאָכָטָס הַאָבָן אַיְזָא, פַעַלְדָ מַקְבָּל-שְׁבָת

געווונן דריי יודן. אַ יוד אַ טאָטָעַ, אַ יונגעַרְמָאן אַ יוד אָון אֵיך — אַ קְלִין יודַן.

דעָר טאָטָעַ האָט זיך דאָס מאָל מער געשָׂאַקְלָטָן, ווי פֿאַרְאַכְּ — טאגָן, דאָס שוֹסְטוּרְלַן אַיז גַּעֲשְׁתָּאָנְגָן גַּלְיַיךְ. ער האָט מקְבָּלְ-שבָּת גַּעֲוָונָן הַיָּהָן, קְלָאָר. גַּעֲזָגָט דִּי ווּרְטָעַר בָּאוּזְנוּדָרָה, אַפְּגָנְעַטְיִילְט אַיְינָס פָּוּן סְאַנְדָּעָרָעַ. יַעֲדָעַס ווּאָרט אַיז גַּעֲפָאַלְן, ווי אָן אוּרְפָּגָעַ. קְדָאַקְטָעַ נָס.

די מאָמע האָט זיך אַיְנְגָעַהָעָרֶט מיט מבִּינָות. זַי האָט גַּעַן. האַלְטָן פֿאַרְמָאָכְט דִּי לְיִפְּן, אַזְוִי ווי זַוְאַלְט גַּעֲשְׁפִּירַט אוּפָן גַּמְעָן אַ גַּוְטָן טָעַם אָון נִישְׁטַט גַּעֲוָאָלְט אִם אַזְוִי גַּיד אַרְוִיסְלָאָזָן. טִוְיבָּע האָט גַּעֲקוּקָט מיט אַ ווּיִיט-פֿאַרְהָעָרֶט פָּנִים. סְאיַין שָׁוּעוֹר גַּעֲוָונָן צָו ווִיסְן, צַי זַי הָעָרָט זַי אַיְין אַיְין פִּינְסְטָעָרָן גַּעַן. רְוִישָׁן פָּוּן ווּצְלָה, צַי אַיְין דִּי לִיטְוִוִּישְׁ-קְנָאַקְנִידְקָעַ, לְשֻׁוֹן-קְדוּשְׁדִיקָעַ ווּרְטָעַר.

קִידּוּשׁ האָט דאָס שְׁוּסְטוּרְלַן גַּעֲמָאָכְט אַוְיךְ אוּפְּךְ זַיְן לְיִיטַן ווּשְׁן שְׁטִיְיגָעַר. בִּי "מְרַנְן וּרְבָּנָן" האָט ער גַּעֲקוּוּטָשָׁט אַוְיךְ דִּי נִונְגָעָן אַזְוִי, אַזְוִי זַיְן זַעְגָּעָן אַרוּסָן פָּוּן זַיְן מוּלְּךְ טָאַפְּלָטַן.

צְוָמָאָרְגָּנָס האָט מעַן גַּעֲגָעָסְן דִּי שְׁבָּתְדִּיקָעַ סְעוֹדָה אַיְן ווּצְלָה. אַוְיךְ דִּעְרַן יְאַנְקָעַ האָט סְגִּיעָס גַּעֲרָבָעַט אַוְונְטָעַר אַ ווּיִיט-צְעַנוּלִי טָעַר זָוָן. דִּי קַי, גַּעֲפִינְיִינְקָטָעַ פָּוּן דִּעְרַן הַיָּן אָון פָּוּן דִּי פְּלִיגְן, זַעַן פֿאַרְקְרָאָסָן אַיְן ווּצְלָה אַרְיָין. סְשְׁוּסְטוּרְלַן האָט הַוָּחָן אָון מיט אַטָּעַם גַּעֲוָונְגָעָן זְמִירָות. דִּעְרַטְעַט האָט גַּעֲבָרְוָמָט אַוְנטָעַר דִּעְרַן נָזָן. אַוְיפָּן טִישְׁטוֹךְ האָפָּן אַרְמוֹגָעָזָשָׁמָעַט גַּרְוִוְעָט, בְּלִוְיָעַ פְּלִיגְן. עַס זַעְגָּעָן אַרְיוֹמְגָעָקְרָאָסָן דִּוְיָעַ אָון שְׁוּאַרְץ-גַּעֲפִינְטָלָטַע, "משָׁה-רְבִּינָהָס פֿעַרְדְּלָעַךְ". קִינְעַר האָט זַיְן נִישְׁטַט אַפְּגָעִיאָגָט. אַזְוָן גַּעֲוָונָן פֿאַרְהָעָרֶט אַיְין דִּי שְׁיִינָן, שְׁוּסְטוּרְשָׁעַ, לִיטְוִוִּישְׁ-זְמִירָות.

נָאָכוֹן עַסְן, ווּעַן טִוְיבָּע האָט שָׁוֹן גַּעֲהָאָט אַלְעַז אַוְועַקְגָּעָרְיוּמִיט. האָט דִּעְרַן לִיטְוִוִּיךְ ווּידָעַר דָּעַרְצִיְּלַט ווּעַגְּן זַיְן טָאָטָן, דָעַם רָאַשְׁׁ-יִשְׁיבָּה. ער האָט גַּעֲזָגָט, אַזְוָן טָאָטָעַ שְׁרִיבָּט אִם לְשֻׁוֹן-קְדוּשָׁה-דִּיקָעַ בְּרִיוֹן, אַזְוָן יַעֲדָן בְּרִיוֹן פְּרָעָגָט עַרְיָה אַיְם, פֿאַרְוּאָס ער,

וואָלַף, ווערט נאָך נישט קיין חתָן. ווי לאָנג איז דער שיעוֹר צוֹ וואָרטן?

ער אלַיְין ווַיִּסְטֵס עַס אָוִיך. נאָר עַס מַאֲכָט זַיְד נִשְׁתֵּט קִיְּן פִּיטִּישָׁר שִׁידּוֹך. ער אַיְן אַ גַּאנְצַן גַּוטְעַר בָּעֵל-מְלָאָכָה. ער האָט אַפְּלִיּוֹ אַפְּגַּעַשְׁפָּרָט אַ בִּיסְלַן גַּעַלְט אָוִיך. נאָר שָׂוּסְטוּרִיּוֹ – זַאנְט ער – אַיְן אַ מְלָאָכָה בּוֹזָה.

– אָוָן ווָאָס אַיְזָה מִפְּחָה מִילְּיִטְעָר? – האָט די מַאֲמָע אַוּעָקָנוּ. נִמְעָן סְפָנִים פָּוֹן מַעַשָּׂה-בִּיכָּל.

– פָּאָרָן מִילְּיִטְעָר האָט ער נִשְׁתֵּט קִיְּן מַוְרָא – זַאנְט ער – ער אַיְזָה בָּאָפְּרִיִּיט.

שְׁוֹן. מַעַר האָט מַעַן אִים נִשְׁתֵּט גַּעַרְעַנְט – אָוָן מַעַר האָט ער נִשְׁתֵּט גַּעַרְעַט.

שְׁבָתָ-צְוָנָאָכָט נאָך הַבְּדָלָה האָט ער גַּעַרְעַט – טַוְיְבָע זַאָך.

זַיְד לְאָוָן אַ מַאְסָן גַּעַמְעָן אַזְיִיך אַ פָּאָר לְעַטְשָׁלָעָן. סְנִיגִיט צָוִיָּם טֻב – האָט ער גַּעַזְאָגָט – וּאוֹו ווּעַט זַי זַיְד ווּיְזָן אַיְן שְׁטָאָט מִיט אַזְעַדְכָּע שִׁיך?

טוַיְבָע אַיְזָה גַּעַשְׁטָאָגָעָן אַ אַגְּזָאָגְדָּעָן, מִיט שְׁוּעָר-אַרְאָפְּגָע.

לְאָזָטָע אַיְגָן. מִיר אַיְזָה גַּעַוּעַן אַ חִידּוֹשָׁ, ווָאָס טַוְיְבָע שֻׁמְטָט זַיְד אַזְוִי, ווָאָס זַי זַיְד גַּעַרְנִישָׁט מִיטָּן שְׁוּסְטוּרָן. אַ גַּאנְצַן שְׁבָתָ האָט זַי גַּעַשְׁוָגָן.

– נָה, מִילְּא – האָט די מַאֲמָע זַי אַגְּגָרְוָפָן – נִעְמָט אִיר אַ מַאְסָן.

טוַיְבָע האָט אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָעָלָט דָּעַם רַעֲכָתָן פּוֹס. דָּאָס שְׁוּסְטוּרָן

הַאָט אִים גַּעַמְאָסָטָן פָּוֹן אַלְעַז זַיְטָן. קִיְּן שָׁוֹם שְׁוּסְטוּרָן אַיְן דָּעַר

וּוְעַלְטָן גַּעַמְטָן נִשְׁתֵּט אַזְיִיך לְאָנְגָן קִיְּן מַאְסָן. ער האָט גַּעַזְאָגָט, דָּאָס שְׁוּסְטוּרָן, אַז אַזְאָט פִּיסְלַן, מִיט אַזְאָט שִׁינְיָנָם-שְׁנִיתָן, – האָט ער גַּעַוּעַן

נָאָר בִּי זַיְן אַיְגַּעַנְעַר מַאֲמָע, זַאְל זַיְן אַפְּגַּעַשְׁיָדָט; אַיְן אַז דִּי לְעַטְשָׁלָעָן, ווָאָס ער ווּעַט מַאֲכָן פָּאָר די דְּאַזְיְקָע פִּיסְלָעָן, ווּעַט

מַעְגָּן טְרָאָגָן די קִיְּסְטָרְנָע.

סְאָיִזָּה אַמְתָּה גַּעַוּעַן. אַ חִוְּן דְּאַוְיְנָעָן אַיְן שִׁין זַיְגָעָן זַמִּי. רֹות האָט ער אַזְיִיך גַּעַקְאָנָט מַאֲכָן לְעַטְשָׁלָעָן פָּאָר קִיְּסְטָרְנָמָן.

ער לְיִטוֹאָקָה. שְׁוֹאָרָצָע זַעְגָּעָן זַי גַּעַוּעַן די לְעַטְשָׁלָעָן, לְאַקְרִיטָע

אייט אַ שְׁפִיצֵלֶ; אֹיסְגַּעַנִּיטָע אָן אֹיסְגַּעַשְׁנִיצָטָע, אֹיֶךְ הוַיכָּע אֹיסְגַּעַהוַיְלָטָע קְרַעְצְלָעַךְ, גְּרִינְגָּע, וּי אַ פְּעֻדָּרָ.

טוֹיבָע הָאָט אַיִן זַיִ אֹיסְגַּעַזְעָן הַכְּבָעָר אָן שְׁמַעַלָּר. דָּעָר גַּאנְצָעָר גַּעַשְׁתָּעָל אַירְעָר אַיִן גַּעַוְאָרָן אַיְנְגַּעַצְיְגָעָנָר. זַי אַיִן טַאָקָע גַּעַגְנָגָעָן אַיִן זַיִ אֹיְפָן אַנְדָּרָן שְׁבַת שְׁפָאָצִירָן צְוֹזָמָעָן מִיטָּן שְׁוֹסְטָעָרָל.

זַיִ הַאָבָן זַיִ גַּעַזְוִימָט לְאַנְגָּג. אֹיֶךְ דִּי פְּעַלְדָּעָר הָאָט זַיִ זַיִם עַלְעַר אַרְגְּפָגְנָעָלָאָזָט דָּעָר הַיְמָל. שְׁוֹאַלְפָן, וּי בְּלוּיָּעָ פִּילְיןָן הַאָבָן זַיִ שִׁיפְּגַּעַתְקָט אַיִן דָּעָר אַפְּגַּעַקְלִיטָר לְוֹפְט. סְהָאָבָן אַפְּטָעָן גַּעַקְלָנוּגָעָן זַיִ לְעַצְטָעָ שְׁנִיטָן פָּוֹן דִּי קָאָסָעָס. אָן טַוְיבָע מִיטָּן שְׁוֹסְטָעָרָל הָאָט מַעַן נַאֲרָן אַלְזָ נִישְׁטָן גַּעַזְעָנָן צְרוּרָק. דִּי מַאְמָעָ הָאָט פָּאַרְמָאָכָט סְכִיבָּל. זַי הָאָט מִיךְ גַּעַפְרָעָגָן, צַי כְּיוּלָן מִיךְ נִישְׁטָן אַבְּיָרְגָּיִן מִיטָּן אַיְרָן מִיר זַעַנְעָן גַּעַזְעָנָן. אֹיֶךְ דִּי אַיְגָעָנָן קָאָרָן-שְׁתָוְגְּלָעָר, דָּוָרָךְ וּזְעָנָן טַוְיבָע מִיטָּן שְׁוֹסְטָעָרָל הַאָבָן פְּרִיעָר שְׁפָאָצִירָט.

דִּי זַיִן אַיִן אַזְנוֹ גַּעַשְׁתָּאָגָעָן אַיִן פְּנִים אַרְיִין אַ גַּעַלָּע, זַיִעָר אַ גְּרִיסָע. אֹיֶךְ דָּעָר מַאְמָעָס נְגִידְשְׁלָעָן גַּוְיִדְעָרָל אַיִן אַצְיִינְד גַּעַזְעָגָן אַ דָּאגָה. מִיטָּן צְוֹגְעַמְרוֹזְשָׁעָטָע אַוְיָגָן הָאָט זַי גַּעַקְוָקָט אַיִן דָּעָר גַּעַלְעָר זַיִן אַרְיִין. זַי הָאָט אַפְּגַּעַוְיִשְׁטָן דָּעָט שְׁטָעָרָן, אַזְוִי זַיִ שְׁוֹאַלְטָן זַיִ בָּאַשְׁלָלָגָן אַ שְׁוֹוִיָּס. כְּחַקְבָּה גַּעַפְלִיטָן, אָנוֹ דִּי מַאְמָעָ אַרְגָּט אַצְיִינְד שְׁטָאָרָק פָּאָר טַוְיבָעָן.

נַאֲרָן אַט הַאָבָן מִיר זַיִ דְּעַרְזָעָן, טַוְיבָע מִיטָּן שְׁוֹסְטָעָרָל זַיִ זַעַנְעָן גַּעַקְוָמָעָן נִישְׁטָן פָּוֹן וּוְאַלְדָּרָוִיָּס אָן נִישְׁטָן פָּוֹן הַינְּטָרָר דִּי סְטוּגָעָס הִיִּי, נַאֲרָן פָּוֹן פּוֹלִישָׁן וּוְעַגְעָרָטָפְּ, וּוּאַסְטָסְפְּטָטָסְפְּ.

טַוְיבָע הָאָט גַּיְעַנְדִּיק גַּעַקְוָקָט אֹיֶךְ דִּי שְׁפִיצֵן פָּוֹן אַיְרָעָ נִיעָ, לְאַקְרִיטָע שְׁיכְלָעָךְ. זַי הָאָט גַּעַקְיִיעָט אַ בְּלִימָל. דָאָס שְׁוֹסְטָעָרָל אַ קְלִינְסָן, אַנְ אַרְעָמָס. הָאָט טַוְיבָעָן גַּעַהְאַלְטָן אַוְנְטָעָרָן אַרְעָם אַיִן גַּעַשְׁתָּעָלָט דְּרַאְבָּנָעָ, פָּאַמְעַלְעָכָע טְרִיטְלָעָךְ. עָרָהָאָט אַרְוִיְגָעָרָעָדָט צַוְּוִיְבָעָן, אַוְיִ זַיִ אַ הְוִיךְ פְּעַנְסָטָעָר אַרְיִין. אָנוֹ מִיר זַעַנְעָן זַיִ אַקְעַגְנָגְעָקָומָעָן, הָאָט סְשְׁוֹסְטָעָרָל אַרְוִיָּס-גַּעַכְאָפְּט דִּי הַאָנְטָן פָּוֹן טַוְיבָעָס אַרְעָם. עָרָהָאָט גַּעַשְׁמִיְיכָלָט מִיטָּן

א דאר, נארישלעך פנים. טויבע האט אויסגעלאיכט נ'קאמפ, אויס-
געשפיגן ס'בלימל און מיט א צו הויך קול געפרעגט:
— וואו גייט דא די מומעשין?
— כ'גוי מיר איבער — האט די מאמע שארף גע-
קוקט טויבען אין פנים ארין.
— מ'זעמיר געוווען אין שטעלט — האט טויבע געוזאגט מיט
אוֹזָא נִשְׁתַּת־זִיכְעָר קָוָל, אָזְוִי וּוְיִ אָלִין וּוְאָלַט נִשְׁתַּת גַּעֲגָוִיבֶּט
אין אידע איינגענע ריד.

— וואס עפטע אָזְוִי וּוְיִיט?
— ס'איין גַּאֲרְנִישְׁת וּוְיִיט — האט ס'שְׁוֹסְטְּעָרְל נַאֲרִישְׁלָעָך
געשמייכט — א שפאנציר הין און צוריק.
צְוִירִיקְגַּעֲגָנְגָעָן זְעַנְעָן מִיר שְׂוִין צְוָאָמָעָן. ס'שְׁוֹסְטְּעָרְל אַיִן
געונגען נעבן מיר. פּוֹן זִין טֻכְעָנָעָר, גַּעֲהַאֲקְטָעָר קָאָפְּאָטָעָה האט
געשמעקט מיט לעדען און מיט עפֿל-שְׁאָלְעָכְטָס.

ער האט מיר אויסגעפרעגט, וואס עס הערט זיך בי מיר,
צי כ'בִּין צְוִפְּרִידִין פּוֹן "לְעַנְיוּוּעַ", צי כְּוֹאָלָט שְׂוִין גַּעֲקָאנְט אלִין
דא נישט קיין יודישע חבורים.
ニין. ס'אָרט מיר גַּאֲרְנִישְׁת. גַּיְכָעָר אַיִן מִיר אַיְבָּעָר דַּעַר טְבָע,
וואס ער רעדט אָזְוִי פִּיל. די מאמע מיט טויבען שְׂוִוָּגָן. ער אָפִין
וואָאלַט אָפְּשָׁר אָזְוִי גַּעֲוָאָלָט שְׂוִוְוִיגָן, נַאֲר ער וּוְיִיסְט נִשְׁת, וּיְ
אוֹזְוִי מען הערט אוֹיף.

ער קומט מיר אויס אָצִינְד זַיְעַד גַּאֲרִישְׁ, דָּאָס לִיטְוִוִּישְׁ
שְׁוֹסְטְּעָרְל. ס'וֹאָונְדָעָו מִיר אוֹיפְּט טויבען. וואס האט זיך זעפטע
געלְאָזָט פְּרִין אָונְטָעָרְן אָרָעָם? וואס אַיִן ער אַירָס — אַחֲנָן,
א קְרוּב?

שְׁפַעְטָעָר האט ער אִינְגָּאָזְנָן נִשְׁת גַּעֲרָעָט. ער אַיִן גַּעְוָעָס
א פָּאָרָהָעָטָעָר אַיִן טָاطָנוֹס "אַתְּקִינוּ סְעוֹדָתָא", וואס האט זיך
געְלִיְגָט אוֹיפְּט דַּי פִּיכְכָּטָע פְּעַלְעָדָר מִיט אַשְׁוּעָרָן זִיפְּצָן.

אַיִן דַּעַר לְוֹפְּט אַיִן גַּעֲשְׁתָּאָנָעָן אַרְיָחָ פּוֹן וּוְאָסָעָר, אוִיסְגָּע-
מִישָׁט מיט אַטְעָם פּוֹן הָרְגִּינָג. די מאמע האט אַיִד "גָּאָט פּוֹן
אַבְּרָהָם" נִשְׁת גַּעְזָאָגָט. פּוֹן וּוְאָלַד האט גַּעְנוּמָעָן צִיעָן. דַּעַר טָاطָע

האט זיך צוגעאילט מיט דער הבדלה, אַפְּגָוֹנוֹגָעָן אוֹף דער גִּיך
וַיֵּתֶן לְךָ, אָזֶן אַלְעַ זָנְגָעָן מִיר אַרְיִין אֵין שָׁטוּב. סְחִיכָּס – נִישָׁת
אַלְעַ. טּוֹבָע אָזֶן גַּעֲבְּלִיבָן אֵין דָרוֹיטָן. זֶה הָאַט זיך אַוּעַקְגָּעוּצָט
אוֹף דער שׂוּעָל, אַגְּנָעָשְׁפָּרָט בִּינְעַד הָעֵנָט אוֹף די קְגִינָּעָן אָזֶן
אוֹויָ פָּאָרְגָּוֹנוֹגָעָן זיך אֵין מְחוּשָׁבָות.

אין שטוב האט געגענטק דיאן וואָרעטקייט, אָזִי ווּסְוֹאָגֶט
שווין געגענגן צוֹ יעַשֵּׂן. דאס שוטטערל האט זיך געגרייט
אוּרָקְצְּוּגַיִן. ער האט היינט גָּרְנוּשַׁת געהאט מיטצונגעמען, נישט
קְיַיְן שטיילן און נישט קִיְּן שֵׁיךְ, פָּונְדָּעָסְטוּגָן האט עס אוּסיגע-
זונ, אָזִי ווּסְוֹאָגֶט עפָּס געַזְוּכָּט.

ס'אייז נישט געווען קיין נאפט. אויפֿן טיש האט זיך גע.
ברענט איזן חלבן ליכטַל. דאס רויטע פָּלעמל בי' דער הייליקער
מווטער איז גוטסדייך איזיגגעאנגען. איזום חַזְבָּן ליכטַל האט זיך
געדרייט אַ קָּלִירַט זומער-פִּיגֶעַלַּע. ס'אייז צוֹגַעַפְּלוֹגַן אָונֵן אַפְּגַעַ-
שְׁפָרְנוֹגָעַן. אַלְעַמְעַנְס אַזְגַּן הַאֲפָן גַּעֲקוֹט אַוְיפֿן נַאֲרִישָׁן באַשָּׁעַ-
פְּעַנְישׁ, וְאַתְּ קָרִיכְט גְּלִיךְ אָזְנַן פִּיעַר אַזְיַין.

פין דרויטן אנט זיך דערהערט א לענגער, רופנדיקער פיער. צי מען האט איזוי ארום געגעבען עמעצען "חאסלע", צי, א שייגעץ האט זיך סטט געלאָזות וואוילגִּינִּין-נוֹאֶר דער דאַזְיכָּעָר אומגענֿריכטער פִּירְהָאָט אוּפְּגָּוּבָּונְדָּן בֵּית שׁוּסְטָרְלָל די צוֹנָג.

— פְּרִימְעַטְל — האט ער זיך אָנְגָּעָרְפָּן מֵיט א פָּרְשָׁעָמָכ קול — זיך הָפְּנָן אָפְּשָׁר אַמְּנוּת צְיִיט ?

די מאָמָע האט גָּאָרְנִישָׂט גָּעוֹשָׂן אָודָאי האט זיך גָּעהָאָפְּ צְיִיט.

- ווֹאָס אִין דָעַן ?
- בְּחָאָב גַּעֲוֹאָלָט מֵיט אִין עַפְעַט רַעֲדָן .
- מֵיט מֵיר ? פָּוֹן ווֹאָס אַ שְׂטִיגְעָר ?
- בְּחָאָב גַּעֲוֹאָלָט — הַאֲטַזְדָּקָה זִיךְרָא שְׁוֹטְטוּרֶל גַּעֲקָרְעָקֶט -
- או ל' לְיִזְעָר וָאָל אַזְרָק הָעָרָן .
- מְזוֹט אַיר רַעֲדָן אַבְּסָל הַעֲכָנָה .
- בְּילָא, סְמַצְאָגִינוֹ אִין דָעַט .

דעך טאטט האט געקוקט איבער די בלעכגען ברילן אין סידורל אריין.

ס'שוסטערל האט אַפְגַּעַהוֹסֶט – טרוקן, הארט.

– איר זענט נישט אַמְּאַל צוֹגַעַקְלַט ? – האט די מאמע פַּאֲרְדָּאָגָהָט גַּעֲפַרְעָגָט.

– חילְּתָה, נישט מער, ער האט געוואָלַט זָגָן, אָז ער איז נישט, חילְּתָה, אָזְוֵי אָרֻעָם, ווי ער זעט אָוִיס. ער האט נאָז אַיִן קָאָפְּאַטָּע, אַ שְׁפָאָגָל-נוּיעַ. ער האט צוֹוֵי פָּאָרְ קָאָמָאַשָּׁן אָוִיס נִיעַ. ערַשְׁתָּה נישט לאָנגָן האט ער זיך גַּעַלְאָזָט אַוְיְנָהָיָעַן אַבְּיָסָל וועש. אָוָן ווֹאָס ווֹאָס ער דָּאַ פִּיקְעָנָן, ער האט אַ בִּיכְּ אָז דָּעַר קָאָסָע אָוִיס. אָוָן קִיְּן שְׁלַעַכְתָּעַר בְּעַל-מְלָאָכָה אָז ער אָוִיס נישט, וְהָא רְאֵיה – טוֹבְּעַס פַּעַטְשָׁלָעַר.

– נישט קִיְּן מִיאָוָסָע לְעַטְשָׁלָעַר – האט די מאמע אַ בּוֹיגַ גַּעַטְזָן אָזָן זַיְיט פְּנִים מִיט אָזָא אַגְּשָׁטָעַ, גְּלִיךְ זַיְוָאָלַט נישט גַּעַוְעָן מִין מַאְמָע, נאָז די גְּרוּעָטָע יְחִסְנָטָע אָוִיס דָּעַר ווּלְעַט.

– אַ, טָאָקָעַן פְּרִימְעַטָּל אַלְיַין זַיְוָאָלַט אָוִיס – האט זיך דָּאַט שְׁוֹסְטָעַרְלָאַגְּנָעָכָאָפָּט – אָזָן, אָזָן רְעַדְתָּשָׁוִין, זַיְוָאָלַט ער גַּעַ – זַיְוָאָלַט זָגָן, אָז טוֹבְּעַס גַּעַפְּעָלָט אִים. אָוָן לְוִיט ווי אִים דָּאָכָט זיך גַּעַפְּעָלָט ער טוֹבְּעַן אָוִיס. אָז ער גְּרִיָּת צָו נְעַמְעַן טוֹבְּעַן, אָוִיס ווי זַיְשְׁטִיט אָזָן גִּיטָּה, אָז אָזָן גְּרָאָשָׁן דָּן.

– נָנוּ – האט דָּעַר טאטט פָּאָמְלָעַר אַוְעַקְגָּעָנוֹמָעַן סְפִינְטָן פּוֹן סִידּוֹרְלָאַגְּנָעָנָה אַרְוִיְּגָעָרִיקָט די בְּרִילָן אַוְיָהָן שְׁטָעָרָן.

– אָז אַ גְּרָאָשָׁן דָּן – האט ס'שְׁוֹסְטָעַרְלָאַגְּנָעָנָה צָוּטָמָלָט אָוִיבָּעָר-גַּעַחוֹדָט – ער אָזָן גְּרִיָּת אַפְּיָלוּ מוֹתָר צָו זַיְוָן אָוִיס דָּעַר "ווֹוִי-פְּרָאוּעָה".

– ווי אַלְטָן בִּיסְטוּ ? – האט דָּעַר טאטט אַוְיְסְגָּעָשְׁפִּיצָט די בְּגָאָרְד אָזָן מִיט אַיְנָמָאַל גַּעַזְאָגָט צָוּם שְׁוֹסְטָעַרְלָאַגְּנָעָנָה "דוֹ".

סְאַיְוָן גַּעַקְמָעָן אָזְוֵי אָוְמְגָעָרִיכָּת, אָז אַיְדָּאָפָּט אַגְּנָעָהוּבָּן פִּינְטָלָעַן מִיט די אוֹיגָן, דָּאָכָט זיך, אָז די מאמע אָוִיס,

– ווֹאָס הִיסְטָן, ווי אַלְטָן ער אָזָן ? בִּיְיָ אַמְּגָנְסְפָּעָרְשָׁוִין אָז דָּעַן גַּעַזְאָגָט, ווי אַלְטָן ער אָזָן ?

- און מכח פרנסה וואס וועט זיין ?
 — ס'היסט, וואס סייעט זיין ? ער איז דאך, געלוייבט דער
 אויבערשטער, א בעל-מלאכה.
 — א בעל-מלאכה ביסטו טאכע, אבער א וויב איז צויז
 ווי, להבדיל, א פערד. מען מז עס כסדר פאשן, און נישט פאלט
 עס פון דיביס.
 — טויבע איז, חיליה, נישט קיין פערד — האט דאס
 שוטערל אין פארלעגהיט געשמייכלט — און וואס שייך פרנסה —
 וועט ער ארבעטן, און מיט גאטס הילך וועט ער זיין במח מפרנס
 צו זיין א וויב.
 — אבער זאג מיר, כבعت דיך, — האט דער טاطע געציגן
 יעדעם ווארט באזונדרער — ווער ביסטו דאס פארט פאר איינער ?
 פיקען דאך דיך גאננישט.
 — ס'היסט, ווער ער איז ? ר' לוייזר דארכ' אים שיין אביסל
 קענען. איז דאס, וואס ער איז א שוטערל, איז שולדייך דישטיך
 מאמע. דער טاطע, דער ראש-ישיבה, האט אים געוואלט מאכן
 פאר א שוחט.
 בשעת ער האט איזו גערעדט, האט דער טاطע אים אויפט-
 שניי באטראקט. ער האט אים געקוקט גלייך אין דארן, ביינערדיין
 פנים ארין. דערנואך האט ער אונגשעתעלט די שטילע, פארדרימלטע
 אויגן אויף דער מאמען :
 — וואס זאגסטו, פריימעט ?
 — כ'ויס, מען דארכ' דאך פרעגן טויבען אויך.
 — נו, אודאי דארכ' מען פרעגן — האט דער טاطע
 אראפגעומען די ברילן פון שטערן און צום שוטערל האט ער
 זיך אונגערופן :
 — זאג מיר, כבעת דיך : ביסט נישט אמאל א געסן,
 א ראנטוס ?
 — חיליה.
 — און וועט זיך צאצש גוט באהאנדרען ?
 — ס'היסט גוט. סטעלערל פון הייל ווונט פאר איר נישט
 זיין או טיער.

— סיאָל נאָר נישט זיין קיין לִיידיק טעלערל.

— חילַת, ר' לייזער, ווֹאָס רעדט אַיר?

— נו, מילָא.

מייט דעם אַיּוֹ דאס שומטערל אַוועקעגענַגַּען. ס'פ'יכט אַויפַּן טיש האָט זיך בְּלוּ געטיקס אָוָן אַלְעַ ווַיְלַע אוּיגַעַצְפַּלְט אַיִּין גַּסְּיסָה. פָּוּן דְּרוֹיסִין אַיּוֹ אַרְיִינְגַּעַמְעַן טוּיבָע אַיּוֹ שׂוֹוִיגַּנְדִּיק גַּעֲנוּמָעַן גַּרְיִיטַ-מַאְכַּן דַּי גַּעֲלַעַגְמָרָס. טַאַטְעַ-מַאְמַעַן הַאָבָן גַּעֲקוּקָט אַוְיַף אַיר פָּוּן אַ וַיִּט. ס'קָּעַן זַיְן דַּעֲרַפָּאַר האָט זיך טוּיבָע טוּעה גַּעֲוּעַן מִיטַּן אַוְועַקְלִיְגָן דַּי קִישְׁוּסָן. אָוָן אָפְּשָׁר האָט דאס שומטערל גַּעֲזַעַגְט אַיר עַפְּס אַיּוֹן דְּרוֹיסִין? מַעַן האָט גַּעַזְעָן, אָוּ טוּיבָע קָאָן זיך אַצְּנִיגְד נִישְׁט גַּעֲפִינָּעַן קִיְּן אַרט, פָּוּנְקָט וּיְ אַ קְרָאנְקָע הוֹן, ווֹאָס גַּיִּט אַרְוּם אַיּוֹן יִסְׁוּרִים אָוּן זַוְּכָת, ווֹאָס אַוְועַקְזּוּלִיְגָן אַיר אַיּוֹ.

דעָר טַאַטָּע האָט זיך פָּאַמְּלַעַךְ אוּיסְגַּעַטָּן אָוּן גַּעַלְגִּיגְט זיך. דַּי מַאְמַעַן האָט אַנְגַּעַצְנְדָן נָאָך אַ לִיכְטָל. טוּיבָע האָט גַּלְיִיכְ-גַּעַשְׁטַעַלְט דַּי מַעַפְּס אַוְיפַּן קְוִימָעָן. ס'הָאָט נִשְׁטָה לְאַנְגָּג גַּעַדְוִיעָרָט, אָוּן דַּעַר טַאַטָּע האָט גַּעֲנוּמָעַן שְׁנָאָרְכָן. דַּאמְּלָס האָט זיך דַּי מַאְמַעַן אַנְגְּעַרְפָּן:

— טוּיבָע?

— ווֹאָס, מַוְמָּעִשִּׁי?

— עַר האָט עַפְּס גַּעַרְעַדְט מִיט דִּיר?

— ווֹאָס האָט עַר גַּעַזְאַטְלַט רַעַדְן?

— כַּיּוֹיסָס, עַטְס זַעַנְט גַּעַגְגָּעַן אָזְוִי לְאַנְגָּג.

— עַר האָט גַּעַרְעַדְט...

— אָז?

— אָז עַר ווַיְלַמְּד...

— נו? ...

— כַּיּוֹיסָס אַלְיַין נִשְׁטָה. עַר אָז אֹזְקַיְינָעָר.

— אַיִּין דַּעַמְּ זַאְלָעַס דִּיר גִּין. ווֹאָס האָפָּא אַיר דַּעֲרַפָּוּן, אָז

קִיְּן טַאַטָּע אַיּוֹ אַ גַּרְוִוְעָר?

— ווֹאָלֶט אַיר כַּטְשָׁ אַוְיַץ גַּעֲוּעַן אַ קְלִיְינָעָ...

— עַטְס זַעַנְט אַלְעַ, קִיְּן עַיְן-הַרְעָ, חַוִּיךְ. אַנְדַּעַרְעַ גַּעַזְעָגָט

געוֹאָרֶן. אֲבָעָר, דָּכְטָט זִיךְ מֵיר, אָז עַר אַיּוֹ אָ גָאנְץ אַרְנְטְלָעַכְעָר יְוָנָג.

— יְאָ, עַר זַעַט אֹוִיס צֹו זִין אַרְנְטְלָעַר. אֲבָעָר עַר רַעַדְתַּ לִיטְוִוִּישׁ. כַּעַל דָּקָן אַיִם נִישְׁתַּפְּאַרְשְׁטִינְ.

— אַיּוֹ אָז אַיְךְ פְּאַרְשְׁטִי נִישְׁתַּפְּאַרְשְׁטִינְ?

— מַיְיָן טַاطָּע אָז דָּקָן נִישְׁתַּפְּאַרְשְׁטִינְ לִיטְוִוִּק.

— אַיּוֹ עַר עַפְּעַט אַנְדְּעַרְשַׁן. דָּעַד עַיְקָר, צַי גַּעַמְעַלְט עַר דִּיר?

— רַאיְוָן אֹזָא דָּאַרְעָרָל, אָ שָׂוָסְטָעָר...

טוֹיְבָעַט קָוָל אָז גַּעַגְּנַגְּגָעָן, אֹזָוִי וּוְיִשְׁתַּפְּאַלְסָס. אַ פְּרָעָמֶד קָוָל אָז גַּעַוּוֹעָן, אָ גַּעַפְּאַלְסָס.

— הַעַר מִיךְ אֹוִיס, טַוְיְבָע — אָזָוּ דִי מַעַמְעַס קָוָל אֹוִיךְ גַּעַפְּאַלְס — גָּאָט אָזָוּ מַיְיָן עַדְוָה, אָזָוּ אַיִיךְ וּוְילְ דִּין גּוֹטָס. נִישְׁתַּפְּאַלְס אָזָוּ אֲבָעָר אֹזָוִי, וּוְיִדְעָר מַעֲנְטַש בְּעַמְט זִיךְ פָּאָר. אָז עַר אָזָוּ אָן אַרְנְטְלָעַכְעָר יְוָנָג, דָּאָס זַעַט מַעַן. אַ פְּאַרְדִּינְעָר מוֹנוֹ עַר אֹוִיךְ נִישְׁתַּפְּאַלְס זִין קִיְּן שְׁלַעַכְעָר. שְׁתָאָמַט פָּוָן אַ שְׁיִנְעָר מַשְׁפָּחָה. אַ טַּאתָן אַ רַּאַשְׁ-יִשְׁיבָה. אָזָוּ אַלְיָין אַיּוֹ עַר אֹוִיךְ נִישְׁתַּפְּאַלְס קִיְּן גְּרָא-בָּעָר יְוָנָג הַאָסְטַד דָּאָר גַּעַנְעָרָט, אָזָוּ מַיְיָן עַצְּה...

די מַאְמָע הַאָט אַיְבָּרְגָּרְטִין. טַוְיְבָעַט אַקְסְּלָעָן הַאָבָּן זִיךְ פְּרָאַפְּגָעַלְאָזָוּט.

— מַומְעַ-קִיְּוָין — הַאָט זִי אַ קְרַעְכַּז גַּעַזְוָן אָזָוּ שְׁוִין מַעַר נִישְׁתַּפְּאַלְס גַּעַקְּאָנְט אַיְינְהַאְלָטָן דָּאָס גַּעַוּוֹיָן.

— נָו, שְׁוִין, וּוְאָס קָאָן מַעַן טָזָן — הַאָט דִי מַאְמָע גַּעַגְּלָעָט טַוְיְבָעַן אַיְדָעָרָן אַקְסָל — כּוֹוִיס, אַיּוֹ אָן אַנְדְּעָר מַעַמְרָ...

טוֹיְבָעַ הַאָט נָאָר מַעַר גַּעַוְיִינְט. בֵּין אַ שְׁטִיק אַיּוֹ דָּעַר

וְאַכְטָט אַרְיָין הַאָבָּן זִיךְ אַרְעָא אַקְסְּלָעָן גַּעַטְרִיְיסְלָט.

ק אַפְרֵטָל פִּינְק אָנוֹ שָׁוֹד אַבְשָׁרִיך

אַגְּנֶמֶיטָן דַעַר וּמַקְדֵשׁ אַיִן וּוִידָעַר גַּעֲקוּמֶן צַו לְוִיפָן דָאַט
שַׁוְסְטוּרֵל. פָּונְ בִּינְעַדְיקָן פְּנִים הָאָט גַּעֲרוֹבָן אַבְרוֹדִיקָעַר שְׂוּוִיסִיס.
עַד אַיִן גַּעֲקוּמֶן גַּעֲוָאָר וּוּרְן, וּוֹאָס עַס הָעָרֶת זַיְך.
סְטַרְעָפֶט זַיְך אַיִם, זַאֲגָט עַר, צַו דִּינְגָעָן אַד דִּירָה אַיִן שְׁטָעָטָל,
מַיְיך אַגְּרָטָנְדָל. עַר וּוַיְלָאָזִיך קְוִיפָן אַצְיָג. אַן אַיְגָן בִּיסְלָל
מַיְיך מַאֲכָט נִישְׁתָּקְאָלִיע. אַיִן, וּוּן עַר וּוֹאָלָט גַּעֲוָאָסָט אַוְיכָ
זַיְכָעָר, וּוֹאָלָט עַר גַּעֲדוֹנְגָעָן דַי דִּירָה, אַרְיִינְגָעַשְׁטָעָט אַבְּסְלָל
וּוַיְרָטְשָׁאָפֶט אַוְן גַּעֲגָעָן הַאנְטָגָעָלֶט אַוְיכָ דַעַר צִיגָן.
טוֹיְבָע אַיִן, וּוַיְ גַּעֲוָיְנְדָלָעַ, גַּעֲשְׁתָּאָגָעָן מִיטָן פְּנִים אַרְיִינְגָעָ-
טוֹן אַיִן דַי טָעָפ. זַי הָאָט זַיְך גַּאֲרָנִישָׁת אַגְּנָעָרָפָן. אַפְּלָלוּ נִשְׁתָּ-
אוּסְטָגְעָדְרִיָּט זַיְך אַוְיכָ דַעַר שְׁטוֹבָאָרוּוּת.

דַי מַאְמָע הָאָט אַיִם אוּסְטָגְעָהָרָט בֵּין סְוּפָן. דַעְרָנָאָךְ הָאָט
זַי גַּעֲזָאָגָט, אַזְוַי זַי פָּאָרְשָׁטִיטָט נִשְׁתָּ, וּוֹאָס סְאַיְזָן אַזְוַי סְגָעָאַיִל.
טוֹיְבָע אַיִן נִשְׁתָּ, חַלְיָה, קִין אַלְעָטָ מַוִּיד. אַוְן צְוִוִּיתָן – צַו אַ
חַתְוָנָה דַאֲרָף מַעַן דַעַר תָּאָבָן אַשְׁטִיקָל הַעֲמָד. אַשְׁיך. אַיִן אַיְרָ
עַצְחָ: אַזְוַי וּוַיְ סְגָיִיט צַו יִמְים נָרוֹאִים, זַאֲלָעָר אַרְאָפְקָוּמָעָן צַו
אוּגָנוֹ אַיִן שְׁטָאָט אַדְיָן אַוְיכָ חַוְלָ-הַמוּעָד סְוּפָות – וּוּעַט מַעַן
שְׁמוּעָסָן דַעְרָפָן.

דָאָס שַׁוְסְטוּרָל אַיִן שְׁטִיָּן גַּעֲבְלִיבָן מִיט אַן אוּסְטָגְעָלָאָשָׁן
פְּנִים.

– צַוְשָׁ בֵּין חַוְלָ-הַמוּעָד סְוּכָּות? ...

– וּוֹאָס אַיִן? וּוַיְ לְאָנָג אַיִן עַס דַעַן?

– מַעַן זַאֲלָעָר וּוּעַלְן גַּוְטָ אַיְבָעָרְרָעְכָעָן, אַיִן עַס גַּאֲרָ לְאָנָג.
אַיְגָנְטָלָעָן, פָּאָרְשָׁטִיטָט עַר נִשְׁתָּ, צַו וּוֹאָס מַעַן דַאֲרָף עַס
צְפָלְיִיגָן אַיִן דַעַר לְאָנָגָעָר בָּאָנָק אַרְיָין. אַזְוַי וּוַיְ נִעְמָעָן טְוִיְבָעָן,
אוּזָוַי זַי גַּיְיט אַוְן שְׁטִיָּט. אַזְוַי דַאֲרָף נִשְׁתָּ דָעַם אוּסְטָגְעָיְעָר

או גאנט ווועט איט העליגן אוון טוועט איט בליעבן אַבְּיָהֵן אַבְּיָהֵן אַרְיָן. או גאנט ווועט האבן געדונגען די דירה אוון געקייפט געלט נאכדעם, ווי ער ווועט האבן געדונגען די דירה אוון געקייפט די ציג — ווועט ער אלין מאכן טויבען אין אויסטעןיער. בײַ דער ווועטשער האָט ער נאך אַינְגַעטענְהָט מיטן טאָטן. זײַגען סמְכֶן האָט געזומְעָט אַיבָּעָר דער שְׁטוּב, ווי אַומְרוֹאַיקָע פֿלִיאָן.

דער טאטע האט נישט געטען – נישט יא און נישט ניין.
עד האט געקוקט אויף דער מאמען און מיט די טויבליךע אויגן
געצעת זיך מיט איר.

— לאmir פרעוגן טויבען אלין — האט די מאמע ענדליךען
געטונגען אן עצח — זי האט דאך אויך א שטיקל דעה...
אבער טויבע האט קיין איינגענע דעה נישט געהאט. א
טרודיעריךען, אן חזק — האט זי דערלאגט וועטהערע צום טיש.
דאס שיטערל האט נאכגעפירט דעם בליך איבער טויבעס יעדען
קער און ווענד. אבער טויבע האט געשוויגן.

האט דער טאטע געטסקנט, מען זאל צווארטן נאך אַוּאָך
ער וועט זען, האט ער געזאגט. ער וועט געזאָר ווערטן, ווערד ער
איין, דער ווֹאָך. אפשר איין ער נאָר קײַן בְּחֹר נישט.

דאָס שויסטערל האָט געשמייכֿלט. ערשות אַצְינְג האָט מען געזען, אָז עֶר האָט אָ מוּיל מִיט שִׁיטְעָדָע, שׂוֹאַרְצָעָ צִיִּין, סְקָאנְזִיִּין, אָז אָ שְׂטִיק צּוֹלִיב דִּידְאָזְיקָע צִיִּין, האָט טְוִיעָבָה בִּישְׁתְּ גַעַזְגַּט, אָצִי זִי וּוּיל אִים יָאָ, צִי זִי וּוּיל אִים נִישְׁתְּ.

- עיר איז מיר נישט צום הארץ - האט זי שפער גע-

רעדט אוֹ דער מאמען – נאָר אָז די מומעשי וויל...

— איך וויל גאר — האט זיך די מאמע גיך פארענטפערט –
וואי פאלט דיר אין? נישט מעיר, קיין גדן האסטו נישט און
די יארו שטייען נישט.

— כזווית — האט טויבע פאַרקרימט ס'פנִים — אבער וואָס

וועט זיין?

די מאמע האט זיך אַרְמוֹנוּקָוֶט אִיבֵּעַ דָּעַר שְׁטוֹב, אָזֶן
וּוֹי זַי וּוֹאֶלֶת גַּעֲגָנָגָעַן זָאגַן אַסּוֹד, דָּעַרְנָאָר צְגַעֲבִיגַן זַיְצַי
טוּבָעַן.

— ניין — האט טויבעס קול דערשראָקן געצייטערט — ניין,
מורעשי, וואָס ס'האָט צו זיין, זאג זיין...
און שווין. פון שידוך איז געווארן.

די מאָמָע איז געפֶּאָרֶן אִין שטָּאָט אַרְיִין. אַפְּגָעוּעַן דָּאָרֶט
אַטְּאָג מִיט אַנְאָכְּט. גַּעֲקוֹיפֶּט דָּאָרֶט אַשְׁטִיקְּלָל לִיְיָוָנֶט, סַחְוָרָה
אוֹיף צְוֵויִי קַלְיִידָעֶר אָוָן אַשְׁטִיקְּ גַּאֲזָף אוֹיף אַ וּלְאָן.
זַי האָט נִישְׁתְּ אַפְּגָעוּרְעָטָן דָּאָרֶט בֵּי קִינְעָם, נִישְׁתְּ דָּעֶרֶת
צַיִילָט קִינְעָם אָוָן אוֹיף אַ פַּרְעָמְדָעֶר פּוֹר אִין זַי צַוְּרִיקְעֻמָּעָן
קִין "לְעָנוּוּעַ" צַוְּגִירִיָּטן טוּבָעָס חַתּוֹנָה.

די פָּעַלְדָּעֶר זַעַנְעָן שָׁוֵין אַין יָעַנְעָ טַעַג גַּעַשְׁתָּאָנָעָן אַפְּגָעָ-
שַׁנְּיַטְּעָנָה, האָרָט-הַאָרִיקָּע, אָזְוִי וּוּי באָרְשָׁטָן. די שְׁפִיכְלָאָדָס זַעַנְעָן
פּוֹל גַּעוּעָן מִיט אַרְצְפָּגְעָנוּמָעָנָה. פּוֹן דִּי פּוּיעַרְשָׁע קוּי-
מַעַנְסָה האָט זַיךְ דָּעֶר וּרְיךְ גַּעַלְיִיגְט אוֹיף דָּעֶר עָרֶד. די פָּאָרְנָאָכָּטָן
זַעַנְעָן צַוְּגָעְפָּאָלָן קָאָלְטָע מִיט פִּיכְטָע, פָּאָרְבָּלוּטִיקְטָע פְּלָעָקָן פּוֹן
דָּעֶר זָוָן. אִין אַ מִיטָּן מִיטְוָאָךְ האָט מַעַן דָּעָרָעָן בָּאַטְשָׁאָגָעָן
אַוּוּקְפְּלִיעָן אִין די וּאָרְעָמָעָ לְעַנְדָּעָר אַרְיִין.

דאָמָאָלָס אִין דָּאָס גַּעַוְעָן טוּבָעָס חַתּוֹנָה.

אִין טַאָג פּוֹן דָּעֶר חַוְּפָה האָט די מַאְמָע גַּעַרְעָדָט צַוְּבָעָן
לָאָנוֹג אָוָן שְׁטִילָ. טוּבָעָה האָט אַיְבָּעָלְגָּעָטָה אַ נִּי הַעֲמָד מִיט אַ
וּיְיַסְּעָר האַלְקָע אִין שְׁפִיצָן, לְאַטְשָׁן האָט זַי אוֹיךְ אַגְּגָעָטָה זַיְיסָעָ-
דָּאָס האָט אַיר דָּאָס שְׁוֹסְטָעָרָל אִין חַוְּפָה-טַאָג גַּעַשְׁקָט. דָּעָם וּוּ-
לְאָן האָט די מַאְמָע אַלְיִין אוּפְּגָעָנִיתָ — מִיט אַ קְרָעָנְצָל וּוּיסָעָ-
קָאָרְשָׁן פּוֹן פָּאָרְנָט אָוָן מִיט אַ שְׁלָעָפָּה פּוֹן הִינְטָן.

אוֹ טוּבָעָ, אַ בְּלִיכָּע, מִיט פָּאָרְטְּרִיקְנָטָע לְפָנָן, האָט אִים
אַגְּגָעָמָאָסָטָן, האָט זַי אוּסְגָּעָזָעָן נִישְׁטָן, וּוּי לִיְזָעָר הַיְ-חַעְנְדָלָעָרָס
טַאָכְטָעָר, נָאָר וּוּי אַ דִּינְס אַ בַּת-חִיחִידָה. די מַאְמָע אַלְיִין האָט
אוֹיךְ גַּזְוָאָגָט, אוֹ טוּבָעָס הַעֲנָט, די אַיְגָעָנָה, מִיט וּוּלְכָעָז זַי האָט
אַגְּנָזָנָץ לְעַפְּנָן גַּעַשְׁילָט קָאָרְטָאָפָּל אִין גַּעוּוֹאָשָׁן גַּעַפְּעָס — זַעַנְעָן
אִין חַוְּפָה-טַאָג גַּעַוְעָן אָזְוִי וּוּיסָעָן קְלִין, וּי צְוֵויִי אַיְדָעָלָע
פִּינְגָּה.

דָּעֶר טַאָטָעָה האָט אַגְּגָעָטָן די טַוְּכָעָנָה, שְׁבַּתְדִּיקָעָ קָאָפְּאָטָעָ
מִיטָּן נִיעָם, טַוְּכָעָנָם הַיְטָלָ. די מאָמָע האָט פָּאָרְלִיִּיגְט אוּיְפָּן

'חַוְשׁוּ פָעֵד לְעֵ'

שווארץ-טאפטענעם טטאנויך אַ פרישן, וויסן ושבאָט. טויבע אין אַ לאָגָן מאָגָן אויפָן חוֹפָה-קלִייד אַרוֹף, אַךְ אין אַ פָּאָר נִיעָשְׂתִּיףָעַ הַוִּין — זענען מִיד אוֹפֶּגֶעֶזעַסְן אוֹף אַ פּוּעָרִישׁ לִיעְטָעַר-וועגָלָע אָון גַּעֲפָרָן אין שְׁטָעַטָּל אַריַין.

פָּאָר דַּי שְׁוּעָלָן האָט וֵיך אַוְיְגָעַשְׁטָעלָט סְגִינָס. מעַן גַּעַט פָּאָר אָונָן אַרְאָפָּה דַּי הַיְּטָלָעָן אָון מעַן שִׁיקָּט בְּרָכוֹת. יַאנְעַק מִיט פְּיעַטְרָעַקְן, דַּי חַבְּרִים מִינָּעָ, בַּצְּפָן וֵיך אַוְיַף אָון פָּאָרָן מִיט אַ שְׁטִיקָל וּוּגָס. אויפָן לִיעְטָעַר-וועגָלָע צוֹוִישָׁן דַּי גַּעֲוָעָסְן זענען פָּאָרָרָוקָט טָעַפָּ. דַּי מַאְמָעָה הַאלָט אַוְיַף דַּי קַנְיָעָן אַ גְּרוּיסָן, גַּעַלְן צַקְעָר-לְעָקָעָן. דַּעַר רִיחַ וַיְגָעַר וַעֲצַט וֵיך אַפְּ אַוְיַף גַּוְמָעַן מִיט אַ טִּיכְטָעָר זִיסְקִיָּת.

אוֹ מעַן קַוְמָט אַין וּוּאָלְדָּ אַריַין, זַעַט וֵיך שְׁוִין דַּי זָוָן. שִׁיטְעָדָע, צַעַשְׁטוּבְּטָעַ פְּלָעָקָן פָּאָרָן אוֹפָן פְּעָדָלָ.

דַּעַר טַעַטָּע קְרִיכְטָט אַרְאָפָּה פָּוָן וּוּעֲגָלָע אָון שְׁטָעַטָּט וֵיך דַּאֲוּעָנָעָן מְנַחָּת. אַוְיַף וֵין שְׁבָתְדִּיקָעָר קְאַפְּאָטָעָן פָּאָרָן אַוְיַף דַּי שִׁיטְעָדָע פְּלָעָקָן פָּוָן דַּעַר זָוָן. דַּעַר פּוּיעָר שִׁיט אַוְנְטָעָר וֵין בְּהַמְּהַלָּעָ אַ בִּיטָּל אַפְּרָאָק. סְיוּוּרָת וּוּאָס אַמְּאָל טַוְנְקָעָלָעָר, פִּיכְכָּתָה. — לִיְוָעָר, מַאן עַס בְּקִיצָּד — רַופָּט וֵיך אָן דַּי מַאְמָעָ —

סְיוּוּרָת דַּאֲךְ נַאֲכָת.

סְיוּוּרָת טַאָקָעָ נַאֲכָת. נִישְׁתָּמַעְמַע אַוְיַג אַז דַּעְרוֹזָעָן גִּיסָּן וֵיך דַּי בִּימְעָר צְוֹזָעָמָעָן. סְיוּוּרָת שְׁוֹאָרָץ פָּוָן אַלְעָ פִּיר וַיְיָתָן. טויבע האָט אַוְאָגָעָנוּמָעָן דַּעַם מַאָגָּט. אַיר אַיְן הַיִּת. אַיְן שְׁוֹאָרָצָן וּוּאָלְדָּ זַעַט אַוְיַס טִוְּבָעָ, אַיְן אַיר וּוּיִס חַוְּפָה-קְלִייד, וּוּי אַמְּתָה.

נַאֲךְ מְנַחָּת אַיְן מעַן וַיְיָתָר גַּעֲפָרָן. סְפִּערְדָּל האָט גַּעַטְעָפָט אַיְן דַּעַר פִּינְסְטָרָ. דַּי מַאְמָעָ האָט וֵיך גַּשְׁרָאָקָן פָּאָר גַּוְלָנִיט. פַּונְדְּעַסְטּוּוֹגָן אַיְן אָונָן דָּאָרְנִישָׁת גַּעַשָּׁעָן, אָון מִיד זענען אַגְּנָעָקָן —

מעַן אַיְן שְׁטָעַטָּל אַריַין צַוְּ דַּעַר צִיִּת.

סְאיָזָן שְׁוִין גַּעַוְעָן גַּט נַאֲכָת. פָּוָן דַּעַר פִּינְסְטְּרָנִישׁ זענען

אוֹפֶּגֶעֶזְעָקָסְן שְׁאָטָנָס. סְהָאָט אַ וְעַז גַּעַטָּן אַ קְאָפְּעָלִיעָ.

— דַּי פְּלָה אַיְן גַּעַקְוּמָעָן — האָבָן וֵיך דַּעְרָהָרָת קוֹלוֹתָה.

אַזְוִי וּוּ פָוָן אַוְנְטָעָר דַּי רַעַדְעָר אַפְּפָעָ. אַ טִּיר האָט וֵיך אַוְיְגָעָ-

פראלט מיט א פארעג. פון א געוועלב האט עמעצער ארויטגע-

טראגן א לעמפל און געהויבן עם איבער אונזערע קעפ.

— דא, דא — האט מען אין דער פינסטער געפערט אונזער
וואגעעלע, און דער באס פון דער קאמפעליע האט צוגעברומט:

— דאָרט, דאָרט...

מיר האט זיך גענג'זוסט צו ליין. ס'האָט זיך מיר אויסגע-
דאנט, או די טרוםפייט טוט צו להכיעס דעם באס און שריט:

— נישט דא און נישט דאָרט...

ביז מען האט אוננו אריינגעפערט אין א גרויסער, וויט-

געקאלכטער שטוב אן בעטן און אן שענק. א צעיגליךע בליעז-

לעטמֿ איז געהאנגען אינדרעםֿ בעליך, פרעמווע ווייבער מיט
מיידן — פרישע, אויסגעקעט און אויסגעטוועגען האבן זיך

געפערעת, ווי די געשטאָפֿטֿ גענע.

אַקענוגאַיבער דער אויסגעקאלכטער שטוב, אַגְּוַעֲתִילְט מיט
א פָּאַדְעָר-הַיּוֹן אָון מיט שיפע שטיגן אויף א בוידעמל אַרוֹף,

אייז געשטיינגען אויפגעפֿרְאַלְט אַ טֵּיר אַין נאָך א שטוב אַרְיָן,
א בלוי-געוויסטע, מיט צוויי טוּנְקָעַלְעַ בְּעַלְקָעַס אַוְיפָּן פּוֹלָאָט.

דאָהָבָן זיך פָּאַרְזָאַמְּלָט די מאַנְסְּלִילִיט מיטן חַתָּן בְּרָאָשׁ,

ויאָס אייז געקוּמָעַן ערְשַׁת שְׁפָעַטָּר.

אויף די שויבּן האבן געקלעט צעפֿלאַטשְׁטַע גַּעַז מיט

פארחיזוּשְׁטַע אַוְיגָן. טוּבָע, אַ מִירָע, מיט האַלְבָּ-פָּאַרְמָאַכְּטָע בְּרָעָ-

מען, אייז געוזען אויף אַן אלְטָעַר, דִּינְיִישָׁר פָּאַטְעָר-שְׁטוֹלָן.

א נִידְרִיקְזֶל יְהָדָה, אַ קִּילְעָדְקִעְרָ מִיט אַן אַוְינְטָרְגָּעְשָׂוִירָן

בערדל, האט מיט פֿעַס גַּעֲרִינְפּֿלְט אַוְיפָּן בָּאַס. אַיט האט צוּגָעַ-

נוֹרְוַטְשַׁטַּע אוֹיף אַ לְּאַגְּנָעָר טְרוּמְפִּיט אַ הַוִּיכָּר, אַפְּגָעָרִיסְטָעָנְגָעַן

יְוָגָג מיט קְרָצָע אַרְבָּה. אַיבָּעָר זַיִן בִּידְעָ אַיז זיך פָּאַרְגָּאַגְּעָן

מיט קְלַעְמַעְנִיש אַוְנְטָעָן הָאָרֶץ אַ שְׁוֹאַרְצָעָר בְּחוֹר אוֹיף אַ פִּידָּלָן.

די מיידן מיט די ווייבער זענען בְּיִם טָאנְצָן גַּעַשׂוֹאַוּמָעָן,

אווי ווי קָאַטְשָׁקָעָס. נַאֲכָמָאָל אַרְיָן אַין רָאָד, אַיז אַבָּעָר אַמְּאָל

אַרְוִיס פָּוּן רָאָד. צָעָנוּמָעָן זַיִן, צָעָגָאַגָּעָן זַיִן, אוֹוי ווי די בְּרוּגָעַ

. אַינְדִּיקָעָס.

מיין מאַמאָע, אַ צָּעָרוּשְׁטַע, מיט אַ פָּאַרְוּאַרְפָּעָנָעָט לאָקָ

אויפֿן שיטֵל, איז מיטגעשווואומען מיט די טאנצנדייקע, מכבד גע-
ווען מיט באקאליעס און מיט טי. געוואונטשן די פֿרעדע מעידן:
מערטשעם בי' זיין אויך שמחות, די פֿרעדע וויבער – אויך
בריתן און בר-מצוחס. אידל, אזוי ווי מײַן מאמע האט געקוֹנוֹ:
מיט א פֿאַרץוייגן מויל און מיט יונגעם גִּידישלעכֶן אָנְשָׁעָלָג, ווֹאָס
האָט גַּעֲגַּבָּן צוֹ פֿאַרְשְׁטִין, אָז אַמְּאָל האָט די מאמע געהאט אָז
איינְגַּן הוּא מיט מעשנען קליאַמְּקָעָס בי' די טִירָן.
שפֿעטער האָט די מאמע „איינְגַּעַוּאָרְפָּן“, און דער שׂוֹאָר-
צעַר בחור האָט אוּפְּגַּעַשְׁפִּילְט אַ וּאַרְשְׁוּוּרְד וּוֹאָסְט.

די מאמע האָט געטאַנטזט מיט טוֹיְבָּעָן.
האָפּן זיך די מעידן מיט די וויבער אַפְּגַּעַרְקָט. פּוֹן דער
אנְדערער שטוּבָּז זענען אַרְיִיגְעַקְוּמָעָן מאַנְטְּלִיטִי. די צַעְפָּלָאַטְשָׁעָט
געַזְיָחָן זיך די שְׂרֵבָּן זענען גַּעֲזִירָן גַּעֲדִיבְּטָעָר. דָּאָס אַלְךָ, כְּדֵי צַו
זעַן, ווי אַזְוִי די מְחוֹתְּגִּינְתָּטָע, שׂוֹן נִשְׁתָּחָוְתִּין יְוָגָּגְמָעָנְתָשׁ, טָעַנְצָט
דָּאָס מיט דער פְּלָה. אָז סְאַיְוָן טָאַקָּעָ גַּעֲוָעָן, ווֹאָס צוֹ זעַן. מיט
אַפְּאַרְבִּוְיְגַּעַנְעָם קָאָפָּ אַזְוִי אַזְוִי, מיט אַפְּלָזְטָפָּן, יְחִיטְנִישָׁ
אוֹן גַּרְוִיטָ-שְׁטָעְטִישָׁ, האָט די מאמע גַּעֲפִירְט טוֹיְבָּעָן. זַי האָט
גַּרְיָנָג גַּעֲשָׁרָת מיט די שְׂפִּיצִין פִּיט, אַיְבְּעַרְגְּעַוְאָרְפָּן זיך פּוֹן אַיְינְ
טָאַקָּט אַיְן אַנְדָּרָן אַרְיִין – מיט אַ בָּאַחַתָּן, ווֹיְבְּעִירִישָׁ קְנִיטְשָׁלָן,
אַט האָט זיך פְּאַרְנוּמָעָן לְנַקְּט, דָּאָס זַיְדָעָנָעָ קְלִיְידָהָט זיך
אַגְּגָעְבָּלָאָזָן. אַ בּוֹיְגָ דָעַט קָאָפָּ אַהֲרָן, אַ בּוֹיְגָ צּוּרִיק – נִשְׁתָּחָן-
דָעַרְשָׁן, נַאֲרָן די מאמע חַנְדָלָת זיך אָז שְׁפִּיגְלָט זיך אַיְן אַ שְׁפִּי-
גַּעַלְעָגָן.

טוֹיְבָּעָן אַיְן אוֹיךְ נִשְׁתָּחָט אַפְּגַּעַשְׁטָאַגְּנָעָן. הַעֲכָרָן, ווי די מאמע
מיינְן לְאַגְּגָן, ווֹיְסָן שְׁלָעָט, ווֹאָס זַי האָט גַּעֲהַאלְטָן אוֹיךְ אַיְינְ אַהֲרָן.
האָט זַי זיך גַּעַלְגָּוּזָת פִּירָן אָזְזָן בּוֹגָן. זַי האָט זיך צְעִיאָגָט אוֹיךְ
די הוֹיכָע, אַוְיְסָגָהוּילְטָע אַפְּצָצָלְעָל. דָּאָס טָוֹנְקָעָלָעָ פְּנִים האָט
שְׁטִיל גַּעַפְּלָאָמָט, דָעַט קָאָפָּ אַיְן גַּעַוְעָן אַבְּיִסְלָ פְּאַרְוּאָרְפָּן, סְמוּיָּל
הַאֲלָגָב גַּעַעַפְּנָמָט. נִשְׁתָּחָט גַּעַלְגָּכָט אָז נִשְׁתָּחָט סְהָאָט גַּעַוְיָינָט.
נַאֲרָן גַּעַרְפָּן האָט עַס עַמְצָן.

נַאֲכָן ווֹאָלָט האָט זיך דער שׂוֹאָרְצָעָר בחור מיט דָעַ
פֿידְלָ פְּאַרְנוּיְגָט פָּאַר דָעַר מאָמָעָן. עַר האָט גַּעַזְגָּט, אָז עַר האָט

שווין געשליכט אין גראיסע שטעה, נאָר אוֹי טאנצן, ווי די
מחותניחסטע — האָט ער נאָך נישט געזען.
עלום וויבער האָבן געשנורעועט די מילעָר. מיט צע-
שמייכּטָע, נישט-דריסטע פֿנִימָעָר האָבן זַיִן באָויאַנדערט די
נאָמען:

— קײַן עַיְן-הָרָע. בִּיסְט אַמְבִּין...
שפֿעטער האָט מעָן טוּבעָן צוֹאַמעָן מיט דער דִּינִישׂעָר
פֿאַטְעָר-שְׁטוֹל אַרוּסְגָּעָרָקָט אַינְמִיטָן שְׁטוֹב אַרְיָין. די וויבער מיט
די מִידָּן האָבן זַיִן אַרְומְגַעַשְׁתְּעָלָם. אַ קְוֹרֵץ יְוָדָל, וואָס האָט גַּהְעָט
מער באָרד, ווי פְּנִים, האָט מיט אַ היְוָרִיקְעָכָן נִגְּנוּן אַ רְוַעַן
געטָוּן:

— קְלֻעּוֹמָאָרִים, אוּפְגַעַשְׁפִּילָט זַאֲלָוּוּרָן!
הָאָט זַיִן צְעַבְּרוּמָט דָּעָר באָט אַיְן צְעַבְּלָאָזָן די טְרוּמְפִּיטָן,
אוֹן סְפִּידְעַלְעָה האָט זַיִן צְעוּוִינָט אוֹיְף אַ וְאַלְעַכְּשָׁן שְׁטִינְגָּעָר,
ער אלְיָין, דָּאָס קְוֹרֵץ יְוָדָל, האָט זַיִן אַרוּסְגַּעַשְׁתְּעָלָט אוֹיְף אַ
בְּעַנְקָל אַוְן פּוֹן דָּאָרט אַרְאָפָּג גַּעַנְמָעָן באַזְיָנְגָּעָן די פְּלהָ.
מיט אַ פּוֹלָן, עַנְגָּן הָאַלְזָה האָט דָּאָס קְוֹרֵץ יְוָדָל גַּעַנְגָּט,
אוֹהִינְט אַיְן אַ טָּאג, וואָס אַיְן גַּעַלְגִּיכָּן צַו יְוָם-פְּפּוֹר. הִינְט —
הָאָט ער פְּאַרְקְנִיְּשָׁת מיט דָּעָר נָאָן — אַיְן דִּין שְׁעַנְסְּטָעָר אוֹן
פְּיַטְעַסְטָעָר טָאג, פְּלהָ. וואָרִום הִינְט שְׁטִיסְטָוּ פְּאַרְן מְלֻכּוֹת-שְׁמִים,
זַיִן אַ זְעַלְגָּעָר שְׁטִיטָט, לְהַבְּדִיל, פָּאָר זַיִן קִיסְּעָר. ווי אַזְוִי שְׁטִיטָט
דָּאָס אַ זְעַלְגָּעָר פָּאָר זַיִן קִיסְּעָר? מיט גּוֹטָעָ מְדוֹת, מיט מעָשִׂים
טוֹבוֹת אַיְן מיט גְּרוּיס פּוֹרְכְּתִיקִיט. דָּרוֹם — זַאֲגָט ער — דָּאַרְפְּסָטּוּ
הִינְט תְּשׂוֹבָה טָנוֹן אַיְן בְּעַטְנָן צּוֹם אוּבְּעַרְשָׁטָן, זַאֲלָסָט גַּעַפְּגִּינְגָּעָן
חוֹן אַוְן לִיטְזְוָלִיקִיט אַיְן זַיְינָע אַוְיגָן.

אַינְמִיטָן האָט זַיִן דָּאָס קְוֹרֵץ יְוָדָל פְּאַרְקְרָעָט. זַיִן באָ-
וָאָקְסָן פְּנִים אַיְן אַגְּנוּגָאָסָן גַּעַוְאָצָן מיט אַ דּוֹשְׁנָעָר רִיטְקִיטָן,
מעָן האָט גַּעַמוֹת וְאַרְטָן, בֵּין ער האָט אַפְּגַעְעָטָעָט, אַפְּגַעְוּוִישָׁט
דָּעַם שְׁוֹוִיס אַיְן ווּיְטָעָר אַגְּגָהָבִּין:

— הִינְט — האָט ער גַּעַזְאָגָט — בִּיסְטָו, פְּלהָ, גַּעַלְגִּיכָּן צַו
אַ בּוֹם, וואָס ווָאָקְסָט עֲרַשְׁת אַרוּיס פּוֹן דָּעָר אַוְן טְרָאָגָט
נאָך נִשְׁתְּ קְיַיְן פִּירָוֹת, אַבְּעָר, אַז דִּין הוֹיְפָט אַן דּוּרְחָאַרְעָמָעָן די

וְאַרְצָלָעַן פָּונְ בּוִים, נַעֲמָעַן אַרְוִיסְפְּרָאַצְן בְּלַעַטְלָעַךְ, קְוֹמֵט אַרְוִוִּיסְסְבְּלִיעַכְטָס אַוְן עַרְשָׁת שְׁפַעַטְעַר וּוְעַרְטָט פָּונְ בְּלַיְעַכְטָס פִּירְוֹת. אַזְוִי בִּיסְטוֹ אַוִּיךְ, פְּלַהְ. הַיְינְט בִּיסְטוֹ נַאֲךְ גַּגְרָנוּשְׂטָט. אַ שְׁטִיבְלָל. אַ פְּלַעַוּעַ. אַבְעָר אַוְ גַּאֲטָט בְּרוֹקְ-הַוָּאַס רַצְוֹן וּוּעַט וִין – וּוּלְעַן אַנְ-הַוִּיְמָן שְׁפְרָאַצְן דִּינְגָעַ בְּלַעַטְלָעַךְ אַוְן בְּלִיעַן דִּינְגָעַ פִּירְוֹת.

טוּבְעַע הַאֲטָט שְׁטִיל גַּעַצְטָעַרְטָט מִיטָּ דִּי אַקְטָלָעַן. דִּי מַאֲמָעַ

הַאֲטָט גַּעַוְיִינְטָט מִיטָּ אַ טִיכְלָבְיִי דִּי אַוִּיגְדָּן.

בְּיִם חַתְּן הַאֲטָט דָּטָס קוּרְצָעַ יְוָדָל גַּעַמְאַכְטָט בְּקִיצְוֹר. דָּעַר חַתְּן אַלְיִין, אַיְן אַ טְוַכְעַנְעַר קָאַפְּאַטְעַ, קָלְעַנְעַר, וּוּ עַר אַיְן אַלְעַ מַאְלָ גַּעַוְעַן, אַיְן גַּעַוְעַן אַוִּיבְּן-אַן מִיטָּן פְּנִים אַיְן טִישְׁטוֹרָאַרְיִין. אַרְוֹת אַיִם – יְוָדָן אַיְן וּאַקְנְדִּיקְנָן מַלְבּוֹשִׁים, שְׂוּעָרָעָ, מִיטָּ פְּאַרְ – וּוּקְלָטָעָ, הַאַרְטָעָ בְּעַדְ.

דָּאָס קוּרְצָעַ יְוָדָל הַאֲטָט גַּעַמְאַכְטָט אַן „אֶל מְלָא רַחֲמִים“ דָעַט חַתְּנס מַאֲבָעָ, דָּעַר צְדִיקָתָ, גַּעַלְיוֹבָט אַיְן הַיְמָל אַזְיִין דָעַט טָפָטָן זִינְגָעָם, דָעַט רַאֲשִׁ-יִשְׁבִּיתָ.

– אַוְן בְּאַטְשָׁ דַּו בִּיסְטָ – הַאֲטָט עַר גַּעַזְגָּט – נִישְׁתָּ מַעָּר, וּוּ אַ שְׁוִיסְטָעָר, בִּיסְטוֹ אַנְגְּגַעַלְיִיגְטָעָר בְּיִם רַבְּשָׁעָעָ, וּוּ דָעַר גַּרְעַטְטָעָר גְּבִירָ, וּוּאַרְוֹת דָעַר תָּנוֹא רְיִיחְנָן אַיְן אַוִּיךְ גַּעַוְעַן אַ שְׁוִיסְטָעָר. דָרְוֹתָ, חַתְּן, נַעַט דִּיר אַרְאָפָט אַ בִּיְשְׁפִילָ פָּונְ דִּי יְוָהָן הַסְּנָדְלָהָ, וּוּעַט דִּיר וּוּאוּלָ אַוְן גּוֹט זִין, וּבָא לְצִין גּוֹאלָ, אַמְּן.

נַאֲרָ, אָז סְאַיְן גַּעַקְוּמָעָן קְוֹדָט הַחוֹפָה אַוְן דָעַר טָמָאָטָ – נַעַט הַאֲטָט אַרְוִיְגָעַלְיִיגְטָזְזִין גַּעַרְיוֹסְעָה הַעֲנוֹת אַוִּיךְ טִוְּבָעָס קָאַפָּ – אַיְן נִישְׁתָּ גַּעַוְעַן קִינְגָעָרָ, וּוּאָס זָאָל בְּעַנְתָּשָׁן דָּאָס קִינְגָעָ, אַיְינָ – גַּעַדְאַרְטָעָ שְׁוּטְטָעָל.

אַנְ אַיְינְגְּעַפְּאַלְעַנְעָר, אַ שְׁמַאְלָעָר אַיְן עַר גַּעַשְׁטָאַגְּעָן אַוְנְטָעָר דִּי פִּירְ דְּרַעְנְגָלְעָד אַיְן אַ פְּרַעְמָדָן פְּאַלְטָן, אַרְיְבָעְרָגְוָאַרְטָן אַיְ – בְּעָרָן קִיטְלָ. עַר הַאֲטָט גַּעַזְגָּט דָעַט „חַרְיִ אַטָּ“ מִיטָּ אַ נִכְטָעָרָן, אַוִּיסְגָּעַהְגָּעַרְטָ קָוָלָ. אַיְן גַּלְאָאָ, וּוּאָס מַעַן הַאֲטָט אַיִם אַוְנָ – טָעַרְגָּעַלְיִיגְטָ, הַאֲטָט עַר אַיְוִי גִּיךְ נִישְׁתָּ אַרְיְנְגָעַטְוָאַפָּן. אַוִּיךְ זִין הַאֲלָט, פָּאַרְדָּאַרְטָ פְּנִים אַיְן גַּעַלְעָגָן אַ קְרַעְנְקָלְעָכָעָ גַּרְיְנְקִיטָ.

די קְלַעְזְמָאַרְטָמָהָן אַוִּיבְּנְשָׁפִילָט אַ מַאְרָשָׁ צָוָם מַזְלָ-טָוָבָ – פָּונְ פְּאַדְעָר-הַיּוֹל הַאֲט אַרְיְנְגָעַטְאַנְצָט דִּי מַאְמָעָ מִינְגָעָ מִיטָּ

גרוייסער, ברוין-געלט-אקטענער חלה. זי האט געה אפסלט אין דער ברײיט, געשאקלט מיט דער חלה איבער אַלעמענס קעפ, אָזוי ווי מיט אַ פִּיצָּל קִינְד, וווען מען פָּרֶשְׁפִּילֶט עַס טָאנְצְנְדִּיק.

עלום האט זיך צענומען. די מאמע האט אַצְינְד אויסגעגען גָּאָרְנִישֶׁת נְגִידִיש אָונְן גָּאָרְנִישֶׁת יְחִסְנִיש. אַ גּוֹטָע יְדָעָנָה אָינְן עַט גּוֹעוֹן, אָנְן אַ גּוֹידָעָל. אַ צְדָקָה-גּוֹבָעָרִין, ווֹאָס אָינְן גּוֹקוּמָעָן משמח זיין אַרְעָמָע חַתְּנָ-פֶּלַח אָונְן קוֹפִּין זיך דָּעָרְמִיט אַ מְצֻחָה.

אָזּוּי האט זיך אָוֵיך גַּעֲטָאנְצֶט דָּאס מְזוֹהָ-טְעַנְּצֶל מִיט טְוִי-בען. אַנְגָּעָנוּמָעָן סְוּוִיסְׁעָ טְכִיל בֵּי אָינְן עַק, טְוִיבָע — בַּיִם צְוִוִּיטָן, אַ בּוֹיגּ מִיטָּן קָאָפּ פָּאָרוֹס, אָונְן ווֹי אַונְטָעָרְגָּעָטִיקְט זיך אָינְן ווֹאָסָעָר, אַ דְּרִי זיך אַרְוֹט אַיְגָעָר בֵּי דָעָר אַנְדָּעָרָה, אָונְן צְוִירָק אַוְיסְגָּעָלְגִּיכְט די קָעָפּ, אָזּוּי ווֹי מַעַן ווֹאָלֶט שָׂוִין אַרְוִיסְגָּעָקוּמָעָן פּוֹן ווֹאָסָעָר. סְהָאָט גַּעַהְיִיסָן, אָז זיך טְוִיט עַס פּוֹן גַּאנְצָן הָאָרֶץ, אָז נִישְׁתְּ קִיְּין שְׁטִינְ-מַאְמָע אָז זיך גּוֹעוֹן טְוִיבָען, נָאָר טְפִּקָּע אָז אַיְגָעָנָה מַאְמָע.

גַּעַר אַנְדָּעָרָה האט דָעָר טְאָטָע גַּעֲטָאנְצֶט סְמְזוֹהָ-טְעַנְּצֶל מִיט זיין שְׁיִנְגָּעָר טְאָכְטָעָר טְוִיבָע. עַר האט נִישְׁתְּ גַּעַקְוִקְט אָוֵיך אַיר. עַר האט נִשְׁתְּ גַּעַטְיקְט דָעָט קָאָפּ, נָאָר גַּעַבְיוֹגְעָנְרָהִיט האט עַר אַנְגָּעָנוּמָעָן סְטִיכְלָן בַּיִם עַק, מִיט שְׁוּוֹרָעָ טְרִימָן, פָּאָמָעָ-לְעָכָע אָזּוּן אַוְיסְגָּעָה אַרְעָעוּוּטָע. האט עַר זיך עַטְלָעָכָע מַאלָּ אַרְזָמָ-גְּעָדְרִיָּת. נִישְׁתְּ יְכַעַר גַּעַשְׁאָרָט מִיט די פִּיס, גּוֹעוֹן אָז פָּאָרָ-לְעָגְנָהִיט. אָזּוּן מִיד דָאָכְט זיך, אָז ווֹעַן דָעָר טְאָטָע שְׁעַמְט זיך נִישְׁתְּ, ווֹאָלֶט עַר, מִן-הַסְּתָמָם, גַּעַזְגָּטָה: טְוִיבָע, טְאָכְטָעָר, אַפְּשָׁר האט אַיך דִּיך אַמְּאָלָּ מְצָעָר גּוֹעוֹן, טָאָז זַיִן מִיר מוֹחָל. כִּיבְּן דָאָר אַטְאָטָע. כִּיחָאָפּ גַּעַוּאָלָט דִּין גּוֹטָס. נִשְׁתְּ מַעַר, דָוָאָלְיִין האט דִּיך פָּאָרְזִינְדִּיקְט.

אָזּוּן האט עַר עַס נִישְׁתְּ גַּעַזְגָּט, האט עַס סְפִּידְעַע גַּעַ-זָּגָט פָּאָר זִינְבְּעָטוּעָגָן. אָז סְאָזִי גָּאָרְנִישֶׁת צָוּ פָּאָרְזִינְדִּין, ווֹי אָזּוּי דָעָר קְלָעָמָעָר-יְוָגָג האט עַס אַרְוִיסְגָּעָנוּמָעָן פּוֹן טְאָטָנָס מַוִּיל אָזּוּן פּוֹן מִין הָאָרֶץ.

טְוִיבָע האט גּוֹוִינְט. אַיְפָּן ווִיְיָטָן הוֹפָה-קְלִיָּד הַאָבָן זיך צְעַשְׁמִירָט גְּרוֹיסָע פִּיכְטָע פְּלָעָקָן. אַפְּשָׁר האט זיך אָוֵיך גַּעַהְעָרָט

די רײַר פון קלֻעַמעֶר-יְוָנֶגֶס פִּידָּעַלָּע אָוֹן אָפָּשָׂר הַאֲטָּה זִי דָּעָר- שְׁפִּירָת עַפְּעַס נִישְׁתָּה גּוֹטוֹס?

סְּחָאָט שָׁוִין גַּעֲטָאָגֶט אַינְדָּרוֹיסֶן, אַ דִּינָּעַ בְּלוֹקִיקִיט הַאֲטָּה זִיךְ גַּעֲלִיגֶט אַוְיָף דִּי שְׁוִיבָן, דִּי מִיְּדָן מִיט דִּי וּוּבְּעָרָעָן גַּעֲזָעָן שְׁוּעָרָעָ אָוֹן הוֹיךְ גַּעֲגָעָנֶצֶט. מַעַן הַאֲטָּה שָׁוִין גַּעֲהָאָט גַּעֲרָבָן דְּרָשָׁה-גַּעֲשָׁאָנָּק, עַוְלָט הַאֲטָּה גַּעֲהָאָלָטָן אַינְמִיטָּן בְּעַנְטָשָׁן — אַיז פְּלָאָצְלִינְגָּן גַּעֲוָאָרָן אַ רְעָשָׁ-דָּעָר חַתְּן אַיז, פֿאָ-עַלְינָו, אַוּוּעָקָנָעָפָּלָן. דִּי מַאְמָעָ, אָוֹן אַפְּגָעָשָׁתָאָגָעָנָעָ, הַאֲטָּה זִיךְ דִּי עַרְשָׁטָע אַוְיָף- גַּעֲכָאָפֶט פָּוֹן בְּעַנְקָל. הַוּבְּנָדִיק דָּאָט זִיְּדָעָן קְלִיְּדָ, אַיז זִיךְ גַּעֲ- לָאָפָּן אַין דָּעָר מַאנְטְּבִּילְשָׁעָר שְׁטוֹב אַרְיָין. נַאֲךְ אַיר הַאֲפָּן זִיךְ אַשְׁטוֹב גַּעַטָּוֹן, וּוּ שְׁעַפְּסָן, דִּי מִיְּדָן מִיט דִּי וּוּבְּעָרָעָר. סְּאַיְן גַּעַ- וּאָרָן עַגְּגָן אַין בִּיְדָעָ אַוּפְּגָעָפְּרָאַלְטָע טִירָן. מַעַן הַאֲטָּה גַּעֲשָׁרִיגָּן אַיבְּעָר דִּי קַעַט אַרְיָיבָּעָר:

— וּוּאָסָעָר! אָפָּשָׂר אַ פְּעַלְדָּשָׁעָר? זֹאָל מַעַן לוּפָן נַאֲפָּן פְּעַלְדָּשָׁעָר!

נַאֲךְ קִינְגָּעָר אַיְן נִישְׁתָּה גַּעַלְאָפָּן. קִינְגָּעָר הַאֲטָּה אַוְיָיךְ קִינְגָּעָר נִישְׁתָּה גַּעַבְּרָעָנְגָּט. מַעַן הַאֲטָּה נַאֲךְ גַּעַרְעָטָה. אָז בִּים טִישָׁ הַאֲטָּה דָּעָר חַתְּן גַּעֲרִיכְבָּרָט אַ סְּךְ פָּאַפְּרִיאָטָן. דִּי, וּאָסָט זִעְגָּעָן גַּעַ- וּעְסָן נַאֲגָט, הַאֲפָּן גַּעַזְעָן, וּוּ עָרָ וּוּרְטָ גְּרִיןָן, אַוְיטְעָרְלִישָׁ גְּרִיןָן. — אַן אַנְדָּרְעָרָעָ, זֹאָגָן וּוּאָסָט סְּאַיְן דִּירָן נַיְין, זִיצְטָ עָרָ. אָוֹן אַיְדָעָר וּוּאָסָ-וּעָן, פֿאָזָט עָרָ אַרְוִוָּס דָּעָם פָּאַפְּרִיאָס פָּוֹן מוֹילָן, גִּיטָּ זִיךְ אַגְּלִיטָשָׁ אַרְאָפָּט פָּוֹן בְּעַנְקָל אָוְיָף דָּעָר פָּאַדְלָאָגָנוֹגָן מִיטָּן פָּנִים אַרְוִוָּקָן.

עַמְּעַצְעָר הַאֲטָּה אִים גַּעַנוּמָן שְׁרִיְעָן אַין גְּרִין-טוּוִיטָן פְּנִים אַרְיָין. אַ יּוֹדָ, אַיְן אַ גַּעֲהָאָקָטָעָר קְאַפְּגָטָעָ, הַאֲטָּה אִים גַּעֲקוּוּעָשָׁט בִּיְיָ דִּי שְׁלִיְיָן, גַּעֲפָרָוֹת אִים אַוְיָרִיָּן סְמוּילָן, אַבְּעָר סְחָאָט קִינְגָּן שָׁוֹם פְּעוֹלָה נִישְׁתָּה גַּעֲהָאָט.

אוֹסְאַיְן גַּעֲוָוָן גַּאֲרָן אַנְדָּעָר מִין אַוּוּקָפָאָלָן. עָרָ הַאֲטָּה גַּעֲצִיטָעָר מִיט בִּיְדָעָ אַוּפְּגָעָשָׁתָעָלָטָע קְנִיעָן, צַעֲלִיגֶט דִּי הַעַנְטָ וּוּ אַוְיָף אַ צְלָמָן, גַּעֲדָרִיתָן הַיָּן אַין צְוִיקָן מִיטָּן קָאָפָּ, אָוֹן אַוְיָטָן מוֹילָן הַאֲטָּה גַּעֲקָאָכָט אָוֹן גַּעֲבָלְעָולָט זִיךְ אַ וּוּיְסָעָ שְׁוִים. — גִּיטָּן — הַאֲטָּה אַ יּוֹד אַגְּגָעָכָאָפֶט אַ פְּרָעָמָדָע הַאֲנָטָן, וּוּאָסָ-

איו געkomען צו לוייפן מיט וואטער — עטס זעם דען נישט, איז סייאו די שוערע קראנק? לייגטס אים אונטער א שליטל צו-קאנפנס.

דען שליטל האט אוונטער געליגט דער טאטע. ער איין גע-שטאנווען איבער זיין איידעם אין איבער געגעגענער, איזו ווי ער וואצ'ט געוואצ'ט יונעט בעטן מחללה. מיר האט זיך געדאכט, איז פון היינט אן ווועט שוין דער טאטע קיינמאָל נישט קאנען אוים-הויבן דעם קאָפ און קוקן גלייך א מענטש איז פנים אריין.

דער מאמעס אקסלען האבן זיך אויך אראָפֿגעזעצעט. זיך האט זיך אַרוֹיסְגָּעָשָׂאָרט אַין דָּרוּיסִן. אויף דער שווול איז געשטאנען א בלוייער טאג. פון דער וויס-געקאלכטער שטוב, ווואּז מען האט א גאנצ'ע נאכט געטאנצט, איז אצינד געאגגען טויבעס קלאנְגְּנְדִּיק געוויין. זיך האט אַרְאָפֿגְּעָרִיסִן פון זיך דעם וועלָן, גענוומען דעם שיינעם, שוואָרְצִין קאָפ אַירְן אַין בִּידְעַת הענט אַרְיִין, אַין איזו אַרְוּם האט זיך געוויגט אַין דער ברײַיט.

— וואָס האט עטס געוואצ'ט פון מַרְדֵּי? — האט זיך גערופן צום טאטן, צו דער מאמען, צו אלעמען — פַּאֲזִוָּאָס קוּמֶּט מִיר אַזָּא פַּאֲרְשֻׁעְמָוְנָגִי אַ חֲוֵלָה-נוֹפֵל פָּאָר אַ מַּאֲנִי פָּאָר אַ דִּינְסֶט וּלְאַיְךְ מִיר שטעלן. פַּאֲדָלָגָעָס וּלְאַיְךְ וּוֹאַשְׁן, אַין מיט אַים וּזְאוּגָעָן — וּלְאַיְךְ נִישְׁט גִּין...

פָּאָר אַ דִּינְסֶט האט זיך טויבע נישט געשטעטלט. וַיְיִנְיק האט זיך שווין געווישן פרעמדוּ פַּאֲדָלָגָעָס? וַיְיִנְיק האט זיך קאָכְט אַין געבעאָקָן פָּאָר אַיְדְּעָלָע, חַסִּידִישׁ יָדוֹן מִיט הַעֲלָפָאנְט-בִּין-שְׁטַעַקְעַלְעַדְךָ אַין זיך געבלְיָבָן אַין שטעטלט.

וְאַלְפָ, דער מאָן אַירְעָר, אַין אוּקְעַמְפָאָלָן פון צִיְּטָן צו צִיְּטָן. טויבע האט אַים געליגט שליטלען צוֹקָאָפְּס, געבענְגָּט אויף דער וועלָט אַין יונְג מיט אַ גְּרוּיסִן, בְּלָאנְדָן קאָפ אַין וְאַלְ אַיְגָג אַ שְׁוֹאָרְצִין. דער נאָך האט טויבע געהאט אַ טַּאַכְטָעָר מיט אוּגָן, וואָס בִּיטְאָג וּבְגָעָן זיך געוווען בְּלוּ אַין בִּינְאָכָט גְּרָין. דָּאָט זענען געוווען טויבעס אוּגָן, וואָס האָבָן פַּאֲרְלְוִירִין די קָאָלִירִין דָּוָרָך דער צִיְּטָן, וּעַן זיך געליגט שליטלען אַירְ מאָן צוֹקָאָפְּס.

ק אפֿרְטָן זַעֲקָס אַזְנְבָּרְקָן

פָּאָךְ טוֹבֶעַ חַתּוֹנָה הַאָטָם מִן אַרְצָה גַּעַלְמָעַן דַּעַם צָרוּיָּהן הַיְּהִי
שְׁנִיתָן. דֵּי זָוֵן אַיְזָוִין אַונְטַעְגַּנְגָּעַן נַאֲךְ הַאַלְפָן טָאָגָן
גַּעַל אָוֵן קָאָלָטָן. פָּוֹן דַעַר הַאָבָּן גַּעַזְיוֹגָן פִּיכְכָּאָטָן, פָּאַרְפִּילְטָאָטָן
רִיחָוֹתָן. דֵּי שְׁפִּיכְכָּאָרָס מִיטָּה דֵּי סְטָאָרָאָלָעָס הַאָבָּן זִיךְרַעַךְ
פָּוֹן דַעַר אַרְצָה גַּעַלְמָעַן עַנְעַר תְּבָוָאתָן. וּוֹאָס אַיְזָוִין אַצְּנָדָר גַּעַלְבָּפָן אַנְזָן
צַו טָוֵן אַיְזָן «לְעַנְיוֹעַ?» ?

וְאָטָם מִן אַיְינְגַּעַפְּאָקָט סְפִּיסְלָן בַּעַטְגָּוְיָאנְטָן, מִיטָּה דֵּי טָעָטָן,
מִיטָּה דֵּי שִׁיטְלָעָן, אָוָן-אַפְּגַּעַרְבָּעַנְטָן, אַוְּטַגְּעַדְרוֹטָן-אַיְזָן מִן צָרוּיָּהן-
גַּעַפְּאָרָן אַיְזָן שְׁטָאָטָן אַרְיִין.

אוֹפִּין וּוְעָגָה הַאָבָּן שְׂוֵין פּוּעָרָן גַּעַהְאָלָטָן אַיְזָן אַיְבָּעָרְוָאָרָפָן
דֵּי עַדְרָ אַוִּיפָּן אַנְדָּרָעָן יָאָרָ אָרוֹיָטָן. נַאֲכָן אַקְעָרָ-אַיְזָן זַעַנְעָן קַוְּפָעָסָן-
וּוְיִזְנְגַּעַלְאָגָן שְׁוֹאָרְצָעָן כְּמַאְרָעָטָן קַוְּאָעָן, סְחָאָטָן גַּעַשְׁמָעָקָט מִיטָּה
אוֹסְטַגְּעַשְׁטָאָגְּעַנְעָן עַפְּלָן, מִיטָּה אַיְינְגַּעַזְאָצָטָן קְרוּיָטָן אָוָן מִיטָּה וּוּאַרְעָמָעָן
קְלִיְּיעָן.

לְאַזְוֹעָן דַעַר לְאַזְוֹעָן הַאָטָם צְוִירְקָוָעָגָס אַזְיךְ אַפְּגַּעַשְׁטָאָלָטָן
אַוְנוֹעָרָ פֻּעָרָד-אָוָן-וּוּעַגְּלָעָלָעָ, אַפְּגַּעַגְּעָבָן דַעַט טָאָטָן מַזְלָ-טָוָבָן, אַוְיִסְטָן
גַּעַפְּרָעָגָט זִיךְרָ, וּוְיִסְאָיוּן דַעַרְגָּאָגָעָן דַעַר זָוָעָרָ, צִיְּוֹעָט בְּלִיבָּן
רִיחָוֹתָן. אַיְזָן אַיְזָן וּוְעָגָה הַאָטָם עַר אַגְּגָעָזָאָגָט, אָוּ טָאָמָעָר וּוּעָט לִיְּבָקָעָן
צְוִירְקָוָמָעָן פָּוֹן «פָּאָנִיעָן» - זָאָל מִן אַיְם לְמַעַן-חַשָּׁם גַּעַבְּן צַו
וּוִיטָן.

לְאַזְוֹעָרָט טָאָכְטָעָרָ, שְׁרָהָ, וּוֹאָס הַאָטָם אַיְבָּעָרָן זַוְּמָעָרָ גַּעַרְגִּיגָן
אַקְלָאָרָ, גַּעַסְקָלָאָרָעָוָעָט פְּנִים אָוֵן גַּעַוְמָעָן אַיְיךְ זִיךְרַיְתָעָ
בָּאָקָעָסָן, חַאָט אַיְנוֹן דַעַרְלָאָגָעָט שִׁיסְעָלָעָךְ קַנְאָבָלָ-בָּאָרָשָׁט מִיטָּה
גַּעַרְיִישָׁטָעָ קָאָרְטָאָפָלָ, שְׁטִיקָעָרָ פְּעַטָּע שְׁפָאָנְדָרָעָ, מַכְבָּד גַּעַוְוָעָן אַיְנוֹן
מִיטָּה וּוַיְשָׁנִיאָקָ, וּוֹאָס זִיךְרַיְן הַאָטָם אַיְינְגַּעַלְיִיגָט.
נַאֲכָן כִּיבְּוָרָ, אָוּ מִיר זַעַנְעָן שְׂוֵין גַּעַזְעָסָן צְוִירָקָ אַוִּיפָן וּוּעָ-
גַּעַיְעָן, הַאָטָם זִיךְרַיְן מַאְמָעָ אַנְגָּרוֹפָן, אָוּ דֵי מוֹיד דָאָרָטָן, אַיְזָן

קדרעתשמע, דארף זיין א בריה און א באלאעפֿאַסטע און, אָז דער לאֶזער מון האָבן אָ גִּרְזִין טִיסְטָעָר מִיט גָּלְט, אָון אוֹיב לִיבְקָע ווּעַט צְרוּקְקוּמָעַן פּוֹן "פָּאנִיעַ" – דָּאָרָף מַעַן אָפֵשָׂר אַ שְׁמוּס טוֹן מִיט אִים...

דער טאטעה האָט זיך נישט אַנְגְּרָפּוֹן. ער האָט אוַיסְגָּזְעָן צי זיין טְרוּיְעָרִיק, מִיר אַלְיִין אָז אַוִיך נִישְׁתְּ גּוֹט גּוֹעוֹן אַיְפָן הָאָרֶן. אַוִיך ווּעַגְעַלְעַט האָט גּוּפְעַלְט טוּבְּגָע. כִּיהָאָבָּן נַאֲךְ אַלְיך גּוֹעַעַן דַּעַם מַעַן אַירְן לִינְן אַוִיך דָּעַר פָּאַלְאַגְּגָע מִיט שְׂוִים אַוִיך דַּי לִיפָּן. דָּאָס פָּעַרְדָּל אַנוּזָּרָס האָט זיך נִישְׁתְּ-נוֹחָזִיק גּוּשְׁלָעָט. פּוֹן דַּי טְאַפְּלִיעָס האָבן אַרְאַפְּגָעָשְׁרִיגָּן ווּרְאַונָּעָס. אַוְנְטוּרָן בְּרִיקָל האָט מַעַן שְׁוִין נִישְׁתְּ גּוּפְעַלְעַט דָּאָס פָּעַרְדָּל. אַפְּלוֹ דַּאְהָאָט מַעַן גּוּשְׁפִּירָט, אוֹעַס רָזְקָן זיך אָן דַּי "יִמִּים-נוֹרָאִמְדִיקָּע טָגָּג" מִיט זַיְעַר גַּאנְצָעָר מְרָה-שְׁחוֹרָה אָון פָּחָד.

איַן שְׂטָאָט האָבן שְׁוִין יְדוֹן טָאָקָע אַוְיסְגָּזְעָן צַעְטְּרָאָגָן. אַוִיך זַיְעַר פְּנִימָעָר איַן שְׁוִין גּוּלְעָגָן דַּי נִישְׁתְּ-אוַיסְגָּזְעָלְאַפְּנָקִיט פּוֹן דַּי סְלִיחָות-נָעַטָּמ, דַּי פָּאַרְדָּאָגְהָטְקִיט פּוֹן דַּי עַשְׂרָת יִמִּי תְּשֻׁבָּה.

כִּיהָאָבָּן זַיְ נִישְׁתְּ לִיב, דַּי דְּאַזְיִיקָּע טָגָּג. טְקִוְמָט אַ צִּיטָּן, ווּעַן דָּעַר טְאַטָּע ווּעַט מִיךְ אַוְיְפִּרְיִיסָּן אַיְנְמִיטָּן שְׁלָאָךְ אָון שְׁלָעָפָן מִיךְ אַיְן פִּינְסְטָעָרָן שְׁוֹלְגָעָט אַרְיִין צַו סְלִיחָות. כִּיוּעַל פְּסָדָר הָעָרָן מַאֲשִׁקָּעָ חָנוֹס גַּעַשְׁפָּאַלְטָן קָול. אָן שְׁטוֹב ווּעַט מַעַן אַרְמָמָ-גִּין פָּאַרְאָרְגָּט. כִּיוּעַל מַזְוִין לַוִּיפָּן אַינְדָּרְעָפָרִי דָּאוּעָנָעָן אַיְן בִּיתָּ-מְדָרֶשָׁ אַרְיִין, הָעָרָן דָּאָס ווּאַכְנָדִיקָּע, קָאַלְטָע שְׁוֹפְּרַ-בְּלָאָזָן, ווּאָס דָּעַרְמָאָנָט מִין תְּמִיד אַיְן טָוִיט.

וּאָס ווּאַלְטָ דָּאָס עַמְעַצָּן גַּעֲרָט, טְרָאָכָט אַיך מִיר, ווּעַן סְיִקְאָן זַיְן זַוְּמָעָר אַ גָּאנְץ יִאָר. ווּאַלְטָ דָּעַן נִישְׁתְּ שְׁעַנְבָּר גּוֹעוֹעָן, מַעַן זָאָל זָאָגָן סְלִיחָות. ווּעַן אַוִיך דַּי פָּעַלְדָּעָר שְׁטִיטָן נַאֲךְ דַּי תְּבוֹאָה? אָון ווּאַלְטָ דָּעַט רְבַשְׂעַד נִישְׁתְּ לִיבְעָר גּוֹעוֹעָן, אָז דָּאוּעָנָעָן פָּאָרָן עַמְוִיד זָאָל אַ יְנָגָעָר חָנוֹן מִיט אַ בָּאַטְעָמָט קָול, נִישְׁתְּ מַאֲשִׁקָּעָ גַּאֲרִיכָּעָר, ווּאָס קָרְעָכְצָט, אַזְוִי ווּיְפָוָן אַ טְעַמְפָעָר זַוְּג אַרוֹיסָ ? אָון גַּלְאָט – פָּאַרְוּאָס האָבן זיך יְדוֹן אַוְיסְגָּזְעָלְבִּין אַוְעַלְכָע טְרוּיְעִיקָּע יִמִּים טּוֹבִים, אַוְעַלְכָע שְׁוֹאָרְצָע ?

אָט זענען מיר שווין פֿאַרְפֿאָרָן אִין אָונְזֹועֶר גּוֹיִסְן הוֹיכָן אָרוּינְן.

יאַרְמָעַ בּוּלְ-עֲגָלָה מִיטָּן אַמְנִיבָּס הָאָט גּוֹמֹות זַיִן אֵין וּאוֹרְשָׁע. סַאיּוֹ קִיְּינָעַר נִישְׁתָּאַרְיוֹסְקָעְמָעַן אָונְזָה בּאַגְּעָגָעָעָן. דָּעַר סַאַד אֵין גּוֹשְׁטָאָנָעַן אֵ פֿיְיכְּטָעַר. אָז מַעַן הָאָט גּוֹעָפָנָט דִּי שְׁטוּבָה, הָאָט אֵ שְׁלָאָג גּוֹטָוָן אֵ רִיחַ פּוֹן מִיְּזָוָן פּוֹן שְׁפִּינָּז וּוֹעֶבֶס. פּוֹן אַלְעָ וּוֹינְקָלָעַן האָבָּן זַיְקָ אֵ לאָז גּוֹטָוָן וּוּרְטִים, שְׂוֹאָרָז, גּוּלְעָ, אוֹיסְגּוֹעָפְּאַשְׁעָטָעַ פּוֹן גּאַרְנִישְׁטָן. דִּי מַאְמָעָ, צְוֹאָמָעַן מִיטָּן אֵ גּוֹעָדָגָעָנָעַר גּוֹיעַ, אֵין אַרְומָט גּוֹעָגָנָעַן מִיטָּן פֿאַרְשָׁאָרְצָטָעַ עַלְנוּגָוָגָס, מִיטָּן פֿלְעַדְרָוִוִּישָׁן, מִיטָּן שְׁטַעְרָקָעַס — מַעַן הָאָט גּוֹרְוִימָט אָונְזָה גּוֹעוֹאָשָׁן אוֹיפָ-טוּבָה. אֵיךְ הָאָבָּט מִיךְ אַרְוּמְגָעְדָּרִיְּתָן לִיְּדִיקָה. אֵין חֶדֶר אַרְיִין אֵין מַעַן שְׁווֹן פָּאָר דִּי יִמְּמָ-נוֹרָאִים נִישְׁתָּאַגָּגָעָן. אָונְזָה סַאַנְדָּרָעָר — סִימְעַ-יּוֹסָף, דָּעַר רְבִּי מִינְעָה, אֵין דָאָ גּוֹשְׁטָאָרָבָן, זַעַן מִיר זַעַנְעָן גּוֹעָעָסָן אֵין „לְעַנְיוּוּעָ“. יַאַרְמָעַ בּוּלְ-עֲגָלָה וּוֹיִיבָה הָאָט דְּעַרְצִיְּלָטָן, אֵז נַאֲךָ דָּעַר לְוַיה פּוֹן סִימְעַ-יּוֹסָפָן אֵין נַאֲגָעָנָגָעָן דָּעַם רְבָּ אָונְזָה רְבָּ אַהֲרָן מַוְּרָה-הָרָאתָה. מַעַן הָאָט אַרְגָּנִישָׁת גּוֹעוֹאָוָסָט, וּוֹאָסָט פָּאָר אֵ ערְלָעְכָּר יְזָד דָּעַר סִימְעַ-יּוֹסָף אֵין גּוֹעוֹעָן. מַעַן הָאָט אִים גּוֹפְּרִיט צַו דָּעַר שְׁוֹלָ. דָּעַר רְבָּ אַלְיִין הָאָט אִים מַסְפִּיד גּוֹעוֹעָן. דִּי גּוֹווֹוִינָעַן מִיטָּן דִּי גּוֹשְׁרִיעָן זַעַנְעָן גּוֹעָגָגָעָן עד לְבַבְּ הַשְּׁמִים. בְּלוֹיזָן דִּי תְּלִמְדִידָט זַיְבָּעָ, דִּי נַאֲרִישָׁע, לְאַבּוּזְוּוֹאָטָעָ יַוְנְגָלָעָ, האָבָּן נִשְׁתָּאַגָּהָיִינְטָן. אֵיךְ וּוֹאָלָטָן, מַן-חַסְטָמָן, אַוְיךְ נִשְׁתָּאַגָּהָיִינְטָן. וּוֹאָרָטָס סִימְעַ-יּוֹסָף, דָּעַר עַרְלָעְכָּר יְזָד, הָאָט בִּים לְעַפְּנָן גּוֹהָאָט אֵ טְבָעָ צַו קְנִיְּפָנָן דִּי יַוְנְגָלָעָק אֵין וּוֹיִיכְּנָפְשָׁאָרְיִין פּוֹן גּוֹזָעָס. עַר הָאָט גּוֹהָאָט אֵ טְבָעָ, דָּעַר עַרְלָעְכָּר יְזָד, אֵין אֵ מִיטָּן מִיטְוָאָק אַרְוִיסָּ-צּוֹטְרִיְּבָן אָונְזָה אַלְעָ פּוֹן חֶדֶר מִיטָּן אֵ פְּאַטְשִׁילָלָאָ, אַזְוִי וּוּי מַעַן טְרִיבִּיטָן אַרְוִיסָה הַינָּעָר, אָונְזָה אַלְיִין פֿאַרְקִיְּטָלָעָן דִּי טִירָה. וּוּלְלוּעָלָעָ „נוֹוִיָּה, אֵ יַוְנְגָלָה, וּוֹאָסָט הָאָט שְׁוֹן גּוֹהָאָט גּוֹעָגָעָן חַוִּירָה, הָאָט גּוֹעָגָט, אֵז דָּעַר רְבִּי טְרִיבִּיט אָונְזָה אַרְוִיסָה דְּרַפְּפָאָר, וּוַיְיַלְלָ עַר לִיְגָט יְזָקָה מִיטָּן דָּעַר רְבִּצְיָן אֵין בָּעַט אַרְיִין. עַר, וּוּלְלוּעָלָעָ, הָאָט עַס אַלְיִין גּוֹזָעָן. אָונְזָה נַאֲךָ אֵ טְבָעָ הָאָט עַר גּוֹהָאָט, דָּעַר רְבִּי

סימע-יוסף – צויזונעםען ביי די יונגלעך ט'ען, בארגן ביי זיי געלט און נישט אָפְגַעַבַן.

אָפְעֵר ווי עס זאָל נישט זיין, איז שווין סימע-יוסף אויפֿן עלט האמת. פְּבוֹד האָט מען אִם באָדָאָרֶפֶט אָפְגַעַבַן, ער איז דאָך פָּאָרֶט געווען אַ יְזַד אָן אַבְּיוֹן.

אַיך וויס נאָך נישט, אַין וועלכּן חֲדָר אַרְיִין מען ווועט מיך אַנדְינְגָעַן, אַיך אַלְיִין ווֹאָלֶט געוואָלֶט צָו פָּאָמְעָרָאָנְצָן אַין „שְׁקָאַלְעָד“. אָפְעֵר דָּאָרֶט לעַרְנָעַן בלויו גְּבִירִישׁוּ יונְגָלָעַן. מענדָל דער מומע נעמִים לעַרְנָט אַוִיך דָּאָרֶט.

דעַרְוַיְילַט אַיך גָּאָרְנִישַׁט. יַאֲנְקָעַל אַיז נִשְׁטָא. מען רעדט גָּאָרְנִישַׁט פָּוֹן יַאֲנְקָלַעַן. יַאֲרָמָע בָּעַל-עֲגָלָהָם ווַיְיֵבֶר דָּרִיטַט זִיךְרָוּם מיט אַן אוּפְגַעְבֵּלְאַזְעָנוּם בּוֹך.

– זַי מַוְּנוֹ טְרָאָן – זַאָגַט די מַאמַּע אַין ווְאַונְדָּרֶט זִיךְרָ – אַין די יַאֲנַן, בִּיסְטַט אַמְבִּין ?

דעַם סְטָאָרְשִׁי סְטָרָאָזְנִיקָס ווַיְיֵבֶר גִּיט אַוִיך פָּאָרֶרֶסֶן. זַי האָט אַ פּוֹל פְּנִים מִיט גַּעַלְעַז פְּלָעַקְן. די מַאמַּע קוּקַט נִשְׁטָא אַוִיך אַיר. די רְוִוִּישׁוּ גּוֹיעַ דָּרִיטַט אַוִיך אַוּוֹעַק דַּעַם קָאָפַט. זַי רעדט נִשְׁטָמִיטַן גָּאָנְצָן הַוִּיחַ, דַּעַם סְטָרְאָרְשִׁי סְטָרָאָזְנִיקָס ווַיְיֵבֶר. דער מאָן אַירָעֶר גִּיט מִיט בְּרִיטַע שְׁפִירְיוֹן, ער קְלִינְגַּט מִיט דער שׂוּוּרֶד אַון עַנְטְּפָעֶרֶט נִשְׁטָא אַוִיך קִין „גּוֹט-מְאָרֶגֶן“.

אוֹן אַיך ווֹאָלֶט אִם דּוֹקָא גַּעַוְאָלֶט פְּרָעָגָן, ווֹאָס עַס הערט זִיךְרָ דָּאָרֶט אַין קְרִימִינָאַל, ווֹאָס מַאֲכַן דָּאָרֶט שְׁטוּשָׁפְקָעַ דער מַעַרְ – דער אַון שְׁעַרְמָאַנְדָּל דער רַוְצָח. האָט מעַן וויי שְׁוִין אַוּוּקְגַעַשְׁקִיט קִין סִיבֵּר ? אַיך ווֹאָלֶט אַוִיך גַּעַוְאָלֶט רַעַדְן מִיטַּן סְטָאָרְשִׁי סְטָרָאָזְנִיקָס שִׁיקְסָל, מִיט יַאֲנִינְקָעַן. זַי אַיז אוּסְגַּעַוְאָקָסֶן אַיְבָּרָן – זַוְּמָעַר. די אוֹיגָן אַירָעֶר זַעַנְעָן גַּעַוְאָרָן טְוָנְקָל-בְּלוּי. זַי גִּיט פְּלָאָכְטָן אַין די לְאַנְגָּגָעַ פְּלָאָקְסָעָנָה האָרֶט אַרְיִין אַ בְּלוּי, זַיְידָעָן סְטָעָנָגָעַ.

סִיאַו אָפְעֵר גָּאָרְנִישַׁט צְוֹצְשָׁטִין אַצְינְד צָו יַאֲנִינְקָעַן. זַי טְרָאָגַט אַ גְּדָאָנָט-קְלִיְידָל מִיט אַ שְׁוֹוָאָרֶץ פָּאָרֶטְיכָּל. יַאֲרָמָע בָּעַל-עֲגָלָהָם ווַיְיֵבֶר זַאָגַט, אַיז יַאֲנִינְקָעַ גִּיט שְׁוֹן אַין דער מִידְלָשָׁעָר גִּימְנָזְיִיעַ אַרְיִין. זַי אַיז אַ סְטוֹדְעָנְטָל גַּעַוְאָרָן.

וְחַוּשָׁע פָּעָד לְעָ

איך פיל, איז איך וועל שוין צו יאנינקען קיינמאָל נישט ציקומען. וואס וועל איך רעדן אצינד מיט איך? ווי וועל איך מיך געפינען, איז מער, ווי א בייסל חומש מיט רש", קען איך נישט. אין "לענווע" האב איך שוין באלא דאס אויך פֿאָרגעסן. נאך גוט, וואס עס גייט צו יומ-טוב. אין די יומ-טובדייק טעג קלערט מען נישט פון קיין הַכְּלִית.

לכבוד יומ-טוב איז אין שטוב ליכטיק געוויאָרָן. די מאמאָה האט געקיפט ווינטורייבן, האנגיג, גרויטע געללאָכְטַעַנָּע חלהָת, אָוֹוי ווי פֿיְגָל.

אין אָשִׁיטל וואָסֶעֶר פֿאָטְשַׁט אָרוּם אָלְעַבְדֵּיקָעָר קָאָרָפּ. פֿנְנָן שְׁפִירְט אָרִיךְ פֿוֹן אַיסְגָּעָןְאָטְעָנָה הָוָן. סָאִיז נָאָר אָשָׁאָד, וואס הַיְּ-אָרְדָּרְאָשְׁהָנָה אַיז צו אָוּנוּ קִיבְעָר נִשְׁטָה גַּעֲקוּמָעָן. נִשְׁטָה פֿוֹן וְאַרְשָׁע אָוּן נִשְׁטָה פֿוֹן לְאַזְּוָשׁ. אָפִילּוּ טַוְיבָּע אַיז שוֹין אָוּךְ נִשְׁטָה.

איָן טָאָקָע בַּיְּ דָעַר גַּאנְצָעָר אַוְיְגָעָרוּמְטָקִיט אָוּן בַּיְּ דָעַר גַּאנְצָעָר בְּאַטְעַמְטָקִיט פֿוֹן די מְאַכְלִים טְרוּיְעִיק אַיז אַוְנוּנָר שְׁטוּב. בַּיְּמִים טִישׁ זִיכְּרָנִים מִיר נִשְׁטָה מַעַר, ווי דָרְיִ. מַעַן עַסְטָה שְׁוּוִיגְנְדִּיקָעָר-הַיִּתְהָ. מַעַן קוּקָט אַיז דִּי קָלָאָר-גַּעֲווָאַשְׁעָנוּ פֿעַנְסְּטָעָר אָרִין, אָוּוי ווי מַעַן וְוָאָלָט פֿוֹן דָּאָרְטָן עַמְעָצָן אַוְיְגָעָקוּקָט.

אַיז טְרִיסְטָמִיךְ מִיךְ דָּעַרְמִיט, וואס אַיז "לְעַנוּוּעָ" מַוְּ אַצְינָד זַיְּן נָאָךְ טְרוּיְעִיקָּעָר. די פֿעַלְדָּעָר — שְׁוֹין לְאָנָגָגְפְּגָשָׁנוּתָן. דָעַר וְאָלָד — שְׁוֹאָרֶץ, נָאָס. אַיז שְׁטוּב דָּאָרְטָטְרָעָטָן אָנְאָפְּטָלְעָמְטָל, אָדָעָר אָחָלָבָן לִיכְטָל, אָוּן ווי עָס זָאָל נִשְׁטָה זַיְּן, אַיז דָאָךְ בַּיְּ אָוּנוּ לְיכְטִיק. פֿוֹן טִישׁ שְׁמַעַקָּן אָרָאָפּ דִּי וְוִינְטְּרִיבָן מִיטָּן האָנִיגָג אָוּן אָוּן מַעַן וְוַיְל, אַיז גָּאָרְנִישָׁט אָוּוי טְרוּיְעִיקָּה.

אָט האָט דָעַר טְאָטָע אַיז אַנְדָעָרְן טָאָג יְמִינְ-טְוָבָמִינְגָעָ-פֿרְעָנְגָט פֿוֹן בִּית-מָדְרָשָׁה אַיז אָוָרָה. אָיְנָגָג זְעַלְגָּעָרְלָ פֿוֹן רְאָסִיָּה, מִיט שְׁוֹאָרֶץ וְאָנְסְעָלָעָר, מִיט רְוִיטָע, אַוְיְגָעָנוּמִיטָטָע בְּעַקְלָעָדָן וְעוֹן נִשְׁטָה דָאָס, וואס דָעַר קָאָפּ וְוִינְגָעָר אַיז גַּעֲווּן גִּידְעָרִיךְ אַפְּגָעָ-

שווידן, אוזו ווי ביי א גוב, וואלט מען געקבנט מינגען, או ס'אייז פארשטיינרברגנער ברודער משה.

עד האט גערענדט טיף ליטויש, דאס זעלגענעל, מיט א סק געדרייטע דישן. עס האט אים אפטמאָל פאַרבעטלט א ליטויש ווארט, האט ער זיך אַרְזִיסְגָּהָלְפָּן מיט אַ רְוֹשִׁיש.

- זא - האט ער געואגט - טאכ טאטשנא, באָרְלִינְנִיא.

אוון די "ברניניא", ס'הויסט די מאמע, האט גערן מיט אוון אינגעטעןחת. זי האט אים אויסגעפרעגט, פונוואאנען ער אין אוון ווואס זיין טוון איין אוון ווי לאנג ער האט נאך צו דיבען. דערבי האט זיך דאס גויזער אירס נגידישלאָק-ויפגעבלאָזען גענקוינישט.

דלאס זעלגעטל האט דערצ'יזט, אוֹ אלײַין שטאטמאט ער פון
קייעו, אוֹ זיין טאטען אינוּ דאָרטן "ערוואָזִי גילדִי קֶופֿיעֵץ", אוֹ אַ
שׁוּעַסְטָעַר האָט ער אַ "זֶבְּנָאִי וּרְאָטְשִׁ" אַוְן אוֹ אַיִּין בְּרוּדָעַר.
דרודער עַלְתָּעֲרֵד פָּוּ אִים, אַיִּין אַן אַפְּטַעְקָאַר.

— אָ וְוָאַס? הָאָט דַעַר טָאַטָע פַּאֲרִקְנִיְיטְשְׁטַט סְגָנּוֹנֶצֶע פְּנוּמִים.
— אָן אַפְּטַעְקָאָר.

— ווֹאָס אַיְז עַם אֶזְעָלְכָעַט ?

— אַפְתָּעָקָר — גִּיט וְאֶתְּזֵלֶת זֶה פָּאָשְׁטִין — נָהָר
זֶבֶר וְוֹסֵם מַאכְתָּב "לְעַקָּרְסְּטוּעַ".

- אפשר מיינט איר אן אפטיעיקער ? - האט זיך די מאמעא
אנ' ייגועגעמשט.

— דא, דא, בָּרְבִּינָא, אַפְטַעֲקָאָר.

— קָנְעַן אֵין יְהוּדָה וְאֶסְתָּר אֲלֵי אֶפְרַיִם
— קָנְעַן אֵין יְהוּדָה וְאֶסְתָּר אֲלֵי אֶפְרַיִם.

— הער א מעשה — חידושת זיך דער טאטע — גייל, אויסט.

— אַפִּילוֹ אֵין ווֹאָרְשָׁע — זָגַט דַּי מַפְּמָעַ — אֵין אוֹיֶךָ

נישטא קיין יוד קיין אפטיקער.
— ויעאוושען? — פארצייט ראם זעלנערל די שוארטצע

לען

— דא, דא — ענטפערט שוין די מאמע אונז אוינט וויטש און דערציילט, און זי אליין האט א שטיקל' שייכות מיט אפטיקערס מהמת איר זעליגער מאן איז געווען סטארשי פעלדשער. און אן עלטערין זון האט זי, ליערט ער זונד אויך זיון פעלדשער.
דר טאטע קוקט ארין אין זעלגעREL מיט איינגעעהרטע אויגן, דאס זעלגעREL רעדט נאך א סד פון זיין שטאמט, פון א גאנס זואס הייסט קראעתשטאטייך. ער דערציילט, און יודן טאדען נישט וואינגען אין קיעווע, און זי מזון האבן „פראוואזוניטעלטומולז“, און עס קאסטס ממון מיט דמייט, מען זאָל מעגן וואינגען. און דער טאטע קוקט אים אווי אין מוויל ארין, קוקט פארטן, בייז ער הייסט אינמיין איבער:

— קאטערינגסלאָן איז עפֿעס וויט פון קיעווע?

— וויט, אודאי וויט.

— אווי — בלײַבט דער טאטע צוריינועזעצעט — כהאָב געמיינט, און סאיין נישט וויט.

— צו זואס דארפֿט איר עס וויסן?

— כהאָב דאָרט א זונ, און קאטערינגסלאָן.

— אין סלוושבע?

— יא, בי „פָּאנִיעַ“.

— שוין לאָנגַן?

— ער האט שוין באָדערפֿט אהיימקומען.

— זען?

— לויט מײַן חשבוֹן האט ער שוין דאָ באָדערפֿט זיַּן.

— ער ווועט, מן הסתם, קומען נאך יומ-טוב, „פָּאנִיעַ“ גָּוֹט

אָפּ ערשות אין אַקְטִיאָבָּר.

— חשוֹן-צִיִּת צוּ רַעֲכָנָעָן.

— טאָק טאָטשָׂאָג.

„פָּאנִיעַ“ האט אַבעָר אַפְּגַעַלְתָּוֹת דַּעַט טַאַטָּוֹס זון פְּרִיעָר,
ער האט אויגנערעכָנֶט, „פָּאנִיעַ“, אָנוּ לְיִיְקָע זאָל אַתְיִמְקּוּמָעַן גָּרָאָד
אָן ערְבָּי יּוֹם פֶּפּוֹר.

ס'איו געוען נאך מנהה. אויפן טיש, אין א מעrozער מיט זאמד, אין געשטאגען א לאנג, אויסגעדרט ליכט. אויף די אווי-בערטטע שויבן האט זיך ארויפגעצונג א קילער, בלוייד שטאָטן. מען האט געגעטן יויך מיט לאקשן, אויסגעזאָטענע הונ און צע-קאָכטעה עפל.

דער טאטע אייז נישט מער ווי טוועט פון יעדן מאכל.
— וואָס קנאָפער מען עסט — זאנגט ער — לייכטער קומט אן דער תענית.

די מאמע האט שוין אַנְגַּעַשְׁפִּילְעֹוּת דאס ווייסע זשאָפְּאָטֵל אויף דער שווארץ-טאָפְּטָעָנָעָר בלוקע. איך העלָף אַיר צו אַראָפְּט-רוּיְמָעָן פון טיש. דאס לאָנגַעַט, טויטע ליכט ברענט מיט אַ גַּעַל פְּלָעָמֶל אַין שְׁפִיגָּל אַרְיָין. דאָרט, אַין שְׁפִיגָּל, אַין דאס לִיכְט וויי-סער, אַין דער גאנצער שְׁפִיגָּל אַין גַּעַל.

דער טאטע זוכט דאס יִמִּים-נוֹרָאִימְדִּיקָּעָ קאָפְּל, דאס באָ-נייטע מיט זילבערנָעָ פָּעָדִים, וואָס זענען שוין דורך דער צִיְּט געל געווארן.

גי, ריבְּצַט זיך, אָז אַין יַעֲנַדְרָ מִינּוֹת ווּעַט זיך עפָּעָנָעָן די טיר אָז ס'יוּעָט אַרְיִינְקָומָעָן אַ פרָעָמְדָעָר מעַבְּשָׂ מִיט אַ וּאַלְיָין-קָעָלָע, אַין אַ שוֹוָאָרָצָן, קוּרָצָן פָּאָלָטָן מִיט אַ שוֹוָאָרָצָן הַארָטָן קאָפְּעָלוֹש.

ס'האָט אויסגעזען צו זיין אַ דָּאָקְטָאָר.
אין פָּלוֹג דָּאָכְט זיך מִיר אַוִּיס, אָז דער שוֹוָאָרָצָעָר, קוּרָצָעָר פָּאָלָטָן הענְגָּט אויף אַים, אַזוי ווי ער ווּאָלָט נִישְׁט גַּעַעַן זִינְגָּר.
דער קאָפְּעָלוֹש פָּאָסָט אַים אויף נִישְׁט צָוָם פָּנִים.
דער טאטע זוכט נאָך אלֵין דאס קאָפְּל. דער פרָעָמְדָעָר שְׁטָעָלָט אַווּעָק פָּאָמְעָלָעָן דאס ווּאַלְיָזָקָעָלָע, קוּקָט אַזוי אויפָּן טָאָטָן, ווי ער פָּאָרָעָט זיך פָּאָרָטְרָאָגָן, אָזָן רָופָט זיך אַן מִיט אַ שְׁמִיכָּל אַויף די שְׁפִיצִיך-פָּאָרָשְׁוִירָעָנָעָ ווּאַנְסְּעָלָעָן :

— גוט יָם-טוּבָּן
דער טאטע האָט גַּעַמְאָכָּט אַ טְרִיט הַינְטָעָר זיך. ער האָט אויסגעזען, ווי דערשְׁרָאָקָן. זיין קָוָל האָט זיך אויך דערשְׁרָאָקָן

מיט א האלפ-דערשטייקט קראעצעל' האט ער ראפטום א זאג געטען :

— לייבקע ?

— אין, טאטע — האט לייבקע געמאכט א דרייטן טרייט אין שטוב ארין.

דעך טאטע האט געוואָלט נאָך עפֿס זאגן, נאָר צי ס'האָט זים פֿאָרְפֿאָלְט אָטְעָם, צי וואָס — ער האט מעָר נישט, ווי אָ ווִיש בעטען מיט דער האנט אַיבָּעָרְן שטערָן, אָונָן נאָך אַמְּגָל אַרְוִיס-געקרעכְּצָט :

— לייבקען ?

די מאָמע האט זיך, זעט אויס, אויך נישט צוּגָּנוּבְּט. זי אַיז געשטאנגען אָ גאנְצָע צִיְּטָ פֿרְעָמְד אָונָן פֿאָרְחִידְוִשְׁט. נאָר, אָן זי האט געהערט דעם טאָטן אַיבָּעָרְזָרְן צוּיִי מָאָל זַיְן זונָס נאָ-מעָן, האט זי אַפְּגָעָנְטְּפָעָרט, ווי מיט אָ ווִידְעָרְ-קָוָל :

— לייבקע ? ט'קָאָצְּלִיל קומָט. זע נאָר, אָ גָאָסְט !

פָּונָן מיר האט זיך, אָן מַיְן ווִיסְטָן אָונָן צַיְּן ווִילָן, אויס אַרוּיסְגָּעָרְדִּיסְן :

— לייבקע !

די גאנְצָע שטוב אַיז פֿוֹל געווארָן מיט לייבקען.
דעם טאָטָנס גְּדוּסָע בְּפָאָד האט זיך פֿאָרְקְּנוּיְלִיט אַיז פֿיְיָ-קָעָט פֿאָרְשְׁפּֿצְּטָע וּפֿאָנְסָע אַרְיָן.
— בִּיסְט אָ מַבְּינָ ? — האט דָאָט קָוָל זַיְנָס גַּעֲצִיטָעָרט —
אָזְוִי אָוּמְגָעָרְיכָּט. אָונָן ווָאָס מַאְכָּסְטָ ? וּווִין נָאָר, ווי זעטָטוּ עַפְּעָס אַוִיס ?

די מאָמע אַיז געשטאנגען אַפְּגָעָרְוקָט. זי האט געווארָט דער טאטע זאָל אַפְּלָאָזָן דעם זוֹן זַיְנָעָט, זי זאָל זיך קָעָגָעָן מיט אַים פֿרְיִיעָן.

אַיך האָפְּגָע אַוִיך נִישְׁט גַּעֲזָוָסָט, ווָאָס כִּיהְאָב צוֹ טָוָן, צי זאָל אַיך צַוְּגִין צוֹ לייבקען, צי זאָל אַיך אַים אַרְוָמְנָעָמָן, קָוָשָׁן זיך מיט אַים. אַפְּעָרְלִילְעָד אַלְיָין האט זיך אַין אָונָן דערמָאָגָט —
מוּמָעָ ! — האט ער שוּוֹרְד אַרוּיסְגָּעָרְעָדָט דִּי מָמָ ? ווָאָס

אַגְּזָבָט עַפְּעָס דִּי מוּמָעָ ?

- אָ דָאַק פָּאָרְן פְּרָעָמָן. אָוֹן דָּוּ?

עד האט א קוש געטן דער מאמען אין דער האנט אידין.
מײַך האט ער אַרוֹמָגְדָּנוּמָן, ווי גוֹיִס אַיך בֵּין גָּעוּוֹן. ער האט
מײַך גַּעֲקוּשָׁט גַּלְיִיך אָנוּ מַוְיל אַדְרִין אָנוּ אַיבְּעֶרְגָּלְאָזָט מַיר אָוָן-
שְׂצָעָר דָּעָר נָאָז אַרְיָה פּוֹן טִיטּוֹן.

— מענדלו! קיון עין-הרע, אויסגעוועאקסן. זע נאר, זאלסט איזוי געוזנט זיין — אָאנצער חתון-בחור.
מיר איזן וואָרען געועאָרֶן אין לַיְבָקָעַס גַּרְוִיטָעַ הענט. בְּהָאָפָּה
אַיִם דַּעֲרֵפִילַט, דַּעַם בְּרוֹדָעַר. אַסְכָּמָעָר, וַיְיָנָהָן, וַיְעַנְּעַר אַיִן
אַמְּאָל אַהֲיָנוּ שָׁבָחָנוּ זַי אָזְנוֹ אַוִּיתָ פָּמָח.

— זיין זיך די מומע נישט מטריח זיין. כהאנפ שווין גע-
געטען.

-- ווֹאָהַתְּסֹתֶּה דָּסֶג גַּעֲגָעָן ? בִּיסְטֶה דָּסֶג נַאֲרַ-וּאָס גַּעַן ?

— כ'בין שווין דא א פג'ר שעיה. כ'בין צווערטש פארפאטראן אין אין אסכנית. אַרְוָמְגּוֹזֶשֶׁן זיך, אַפְּגַעַעַסֶן און אַהֲרָגְעָקְומָעַן אַגְּרִיטְעָד.

— אין זו אכשונית גאר? האסט נישט קיין חיים, צי וואס?

— ס' מאכט גישט, מומע. איזו איז גלייכער.

וילסט דיר, מון-הסתם, איבערטן? — האט דער טאגטע

געפֿרְעָגַט — טא אַיִל זֵיד צֹו. סּוּזֶרֶת שְׁפָעָה

— ניין, כ'דארט מיך נישט איבערטונג.

— וועסט אָזוי גײַין צְאַ פֶּלְ-גַּדְּרִי ?

— פָּאַרְוֹאָס נִישְׁת ? סְאֵין דָעַן מִיאָס אָזְׂזִי ?

דעם טאטן, זעט אויס, איז עס געוווען איבער דער טבע.

ווען ליבקע איז אוועק צו „פָּנִיעַ“, איז ער נאך געהאנגען אין א

לאנגער קאפאטן מיט א יודיש היטל. אצינד אוּר געקוּמען

א שווארטצער, א הארטער, א דיטש א גאנצער. ווי איזו וועט זיך

דאס דער טאטע מיט אים ווינזן אין בית-מדרש?

פונדַעַטְוָעָן איז ער געגאנגען מיט זיין זון איבער דער גאָס אַקסֵלְ בַּיִ אַקסֵלְ. אַיך האָפָ מַיך אַוְיך גַּעֲשָׂאָרֶט נַאנְטַ בַּיִ לַיְבְּקָעָס שַׁוְּאָרְצָן פַּאלְטָן. ער איז דַּאַךְ עַפְעָס גַּעֲקָומָן פָּוֹן קָאַטְעָרְנָאָסְלָאָה. אַדְרָבָא, זָאַל מַעַן זָעַן, וַיַּאֲזִוי מַיִין בְּרוֹדָעָר וַעַט אָוִים.

דער טאמט האט זיך אלע ווילע אַפְגָעַשְׁטָלַט, דֶּא מיט דעם,
דא מיט יענען, געוואָונטשָׁן אַ גִּמְרָה חַתִּימה טוֹבָה אוֹן אַנְגָּעוֹזִין
אוֹיפֿט לַיְכָהּעַ.

— מײַן זוֹן, לִיְבָקָע. גַּעֲקוּמָעָן פּוֹן „פָּאַנִּיעַץ“.

— אָנוֹי. לִיבְ דִּירְ דִּיןְ גַּאֲסֶט. אָנוֹי ווֹאָסְ הַעֲרֵטְ זִידְ דָּאָרֶט?

וואט מאכט מען?

מען גיט ליבקען אפ "שלום-עליכם", מען קויקט אים אין טנימ אריין. מען קויקט אים נאן. אוננו אלע קויקט מען נאן.

עדר דא דער אינציציקער אין זיין הארטן, שווארץן קאנפערוש.

ס'קאון זיין, או ס'איין אפשר נישט גלייך געווען, ווואס לײַב.
קע איז געקומען אין בית-מדרש אריין איזוי דיטמיש אָגָעַטָּן.
ער האט פאלדארט גיינ אין שׂוֹ אָרִין. דאָרטן זענען דאָ אַסְטָּן.
אַזְוַלְכָע הָרְטָע קָאָפְּלָזָן.

נאר צי הנט זיך דער טאטעה געלאנט אפזאנן פון גרויסן
נחת — נישט צו וויאזן זיך מיט זיין איינזיכן זון פון ערשותן
וואויב, וויאס איז די אותו רגע געקומען פון קאטערער נאסטלאו?

האט גראנט מיט גרויס צ טערניש און אימה געאנט:

— על דעת המקומ ועל דעת הקהיל...

ליביקס הארטער, שווארצער קאפעלווש האט מיט גאנדניש
געשטערט מאשקבן חוץ טוועה צו זיין זיך אין די "יעלהט" אן

וְעַל־יְהוָה תִּתְפֹּשֶׁת וְעַל־יְהוָה תִּתְפֹּשֶׁת וְעַל־יְהוָה תִּתְפֹּשֶׁת

געונאָגט, אוֹ דָּאָרָט, אַיְן קָאָטְעַרְבִּינְאָסְלָאוֹ, אַיְן דָּעַר סִינְגָּאנְגָּע, קָאָן
גָּאָר אָזְעַלְכָּעָס נִישְׁתְּ גַּעֲמָלָט זַיִן.

— נִיעּוֹןָזְמָאָזְנָגָ — הָאָט עַר גַּעַזְגָּט — דָּאָרָט אַיְן אָזְוִי
וַיִּאוֹחֵד סְלוֹזְבָּעָ. מַעַן טָאָר נִישְׁתְּ כָּאָפָּן מַעַן טָאָר וַיִּזְכֵּר
אַיְלָן. מַעַן מַיּוֹן הָעָרָן דָּעַם סְטָאָרְשִׁי פָּעַלְפָעַבָּעָל — דָּעַם קָאָמְעָר-
טָאָן.

— אָהָא — זָאָגָט לִיְבְּקָעָ — סְיָאָן דָּאָרָט «סָאָוּסִיעָם דָּרוֹ-

גָּאָיאָ מַאְלְגָּבָעָן אֵי סָאָוּסִיעָם דָּרוֹגָאִיאָ זַיִן».

— בֵּין אַ שְׂטִיק אַיְן דָּעַר נִאְכָּט אַרְיִין הָאָט אָנוֹן לִיְבְּקָעָ דָּעַר-
צִילְּט, וַיִּזְכֵּר סְיָאָן דָּאָרָט דָּאָס אַנְדָּעָרָעָ לְעָבָן.

דָּעַר טָאָטָע, אַיְן לְאָגָן טְלִית-קָטָן, אַיְן גַּעַזְגָּעָן אַרְיִפָּן קָאָטָע
פָּוֹן בְּעֵט אָוֹן גַּעַסְקָט וַיִּךְ מִיט זַיִן קָרָאָנְקָן פּוֹס. דַּי מַאְמָע, אַיְן
אַ וַיִּסְסְּ נִאְכָּט-קַוְפְּקָעָלָעָ מִיט אַ פְּרִיוֹעָ הַיְנְטָעָרָן הַאָלָו — אַוְיָפָן
אַנְדָּעָרָן בְּעֵט, אַיךְ נִעְבָּן לִיְבְּקָעָן — הָאָבָּן מִיר אַלְלָעָ גַּעַהָעָרט,
אוֹ אַיְן קָאָטְעַרְבִּינְאָסְלָאוֹ זַעַנְעָן דָּא אַ סְּךָ «בָּאָרִינְסָ» מִיט «בָּאָרִיָּ-
נִיעָט». יָוֹדֵן זַעַנְעָן אַוִּיךְ «בָּאָרִינְסָ». זַיִן טָרָאָן דָּאָרָט גַּרְוִיסָּעָ
פָּעַלְצָן מִיט שְׁמוֹיְשָׁעָן שְׁטוּרְיְמָלְעָן. שְׁבַת הַאלָּטָן יָוֹדֵן אַפְּנָן דַּי
גַּעַוּעַלְבָּרָר אַיְן דָּאָוָנָן דָּאָוָנָט מַעַן נָאָר אַיְן דַּי יְמִים טּוּבִים.

— אָוֹן דַּו הָאָט אַוִּיךְ נִישְׁתְּ גַּעַדְאָוָנָט? — הָאָט דָּעַר טָאָ-

טָע אַיְפְּגָעָהוּבִּפְּנִים פָּוֹן קָרָאָנְקָן פּוֹס.

— אָוֹ סְיָאָן גַּעַוְוָן צִיְּטָה. הָאָט מַעַן גַּעַדְאָוָנָט.

דָּעַר טָאָטָע הָאָט אַפְּגָעָזְפָּצָט:

— אַ וַיִּלְךְ לְאָנְדָּה, אַ חַוְּרִישׁ לְאָנְדָּה!

— סְיָאָן גַּאֲרִינְשָׁטָ אַזְוִי וַיִּלְךְ, טָאָטָע, דַּי מַעֲנְשָׁן דָּאָרָט
זַעַנְעָן רִיְכָּעָ «קַוְפְּצִיָּה». «פָּעַרְוֹוָאָ גִּילְדִּי», «וּוְתָאָרְצִיָּ גִּילְדִּי»

— אָוֹן וַיִּזְכֵּר אַיְן עַס דִּיר דָּעַרְגָּנְגָּעָן?

— כָּאָרָאָשָׁא — זָאָגָט לִיְבְּקָעָ מִיט אַ זָּאָט קָוֵל — דָּעַר קָאָ-
מָאָנְדִּיר פָּאָלְקָא וּוְאָלָט פָּאָר מִיר קִיְּין זָאָק בָּאָרְשָׁט נִישְׁתְּ אַוּוּקָ-
גָּעָבָן. לִיְאָוָקָא — זָאָגָט עַר — גַּיבְּ נָאָר אַ לוֹף. לִיְאָוָקָא —
בְּרָעָנָגָ מִיר נָאָר אַ פְּלָאָשׁ שְׁפִירָת. עַר הָאָט לִיב גַּעַהָאָט דַּי פּוֹסָהָ-
דָּעַר קָאָמְאָנְדִּיר, הַיְנְטָה דָּעַר סְטָאָרְשִׁי פָּעַלְפָעַבָּעָל — מִיט אַיְם בֵּין

איך גאר געווען פאן-בראט. פאר א "ג'ריווענניק" האט מען מיט אים אלץ געקאנט מאכן.

— אוון פון קעלס האסטו געגעטען? — האט דער טאטע מיט צער אין קול געפֿרעדט.

— קאָקָאי טַבְּיַע קָעֵטֶל? פון קעלס האט געפֿרעדן אַיּוֹן. איך האָב געגעטען אין שטָאָט.

— האָט כְּאָטֶשׁ גַּעֲמָכֶת גַּעֲלָט בִּי "פָּאָנִיעַ"?

— ווער דְּאָרֶף גַּעֲלָט? צו וואָס האָט מיר געטיגט גַּעֲלָט? לייבקע האָט געפֿרעדט שוין נאָך דעם, ווי די מאָמע האָט זיך אויסגעדרײַט צו דער וואָנט אוון דער טאטע אַיּוֹ פֿאָרטִיך גַּעֲזָוָן מיט זיין קראָאנְקָן פֿוֹס. ער האָט נאָך גַּעֲרָעַדָּט, ווען ערְאָיִוְן שוין גַּעֲלָעָן צוֹאָמָעָן מיט מיר אַיּוֹ אַיְזָעָרוּנָם בעטל. פון זיין פֿיַּיב אַיּוֹ גַּעֲגָנָגָעָן אַרְיכָה פֿוֹן דַּוְשָׁגָעָטָשׁ. דעם אַיְגָעָנוּס רִיחַ האָט מען אויך געפֿרִיטט פֿוֹן יְעָנָם זַעַלְנָעָרְלַךְ, וואָס האָט געגעטען בי אונְזָוָן דעם אַנדְרָעָן טָאגַּרְאָשָׁה.

איך בין שווער געשלְאָפָּן. דער דַּוְשָׁגָעָטָשׁ האָט זיך מיר אַפְּגָעָעָצָט אויפָּן גומען. לייבקעס רָאָטָנוּי קָאָמָנְדִּיר, די "פֿאָרִינְסָ", מיט די "בָּאָרִינְיָעַ" — דאס אַלְּצָה האָט זיך געפֿלָאָנְטָרָט אַיּוֹ מִין דְּמִין, אויסגעמִישָׁט זיך צוֹאָמָעָן מיט לייבקען אַיּוֹ מיט טַאָטָעָן מאָמעָן.

צומָאָגָנס בין איך אַרְמוֹגָעָנָגָעָן מיט אַגְּלוּזָעָרָנוּס קָאָפָּן. אין בִּית-מְדֻרְשׁ אַיּוֹ גַּעֲשְׁטָאָנוּן אַנְּ עַנְגָּעָר, הַיִּסְעָר רִיחַ פֿוֹן די האָלָב-אַפְּגָעָטָרִיפָּטָעָן לְיכָטָן. דער גּוֹי מִיטָּן הַוַּיְקָעָר אַיּוֹ אַרְמוֹגָעָן-קָרָאָן צוֹיְשָׁן די שלְחָנָס, אַרְמוֹגָעָצִיפָּט דָּאָס חַלְבָּן, גַּלְיכָנְגָעָטָעָלָט אַ לְּיכָט אַוְן גַּעֲוָעָן טַוְיבָּה צוֹ די אַלְּעָ גַּעֲוָיָנָעָן אַוְן בְּקָשָׁות, וואָס די עדָה יְזָדָן האָט אַרְיִינְגָּעָרְקָעָצָט אַיּוֹ די מְחוֹדִים אַרְיִין.

פיישַׁל שוחטס יְנָגָעָן, וואָס האָט שוין גַּעֲלָרָנְט גַּמְרָא מִיט תּוֹסְפוֹת, האָט צוֹגָעָהָאָלְפָן בִּים עַמּוֹד צוֹ שְׁחָרִיתָ. ער האָט גַּעֲוָונָן שְׁעָנָעָר, ווי מענְדָל דער מְוֹמָעָ נְעָמִים, בָּאַטְעָמָטָעָר, פֿרוּמָעָר. אַבָּעָר מְרָקָה האָט דָּאָס הַיִּצְאָרִיקָעָן דָּאוֹעָנוּן נִשְׁתָּחָת גַּעֲנוֹמָעָן. מַאֲשָׁקָעָ חַזָּן האָט גַּעֲהָאָקָט עֲבָרִי, ווי אַ גּוֹי. סִיהָאָט מְרָקָה גַּעֲזִיגָן אַיּוֹ שְׁוֵיל אַרְיִין. כִּיהָאָב גַּעֲוָאָלָט הַעֲרָן דעם אַלְּטָן לְיִטוֹוִישָׁן חַזָּן,

און דער עיקד – כהאב געוזאַלט זיין צוזאמען מיט לוייבקען. וואָרוּם לוייבקע אין טאָקע הײַנט געגעגען אין שיל אַריין. צום „אויסנעםען“ האָפַּא אַיךְ מִיךְ טאָקע אַחֲן אַרְיִינְגָּעָכָּפַּט. מען האָט געלֿיעָנט. לוייבקען האָפַּא אַיךְ נִשְׁתַּגְּעַן. אין דָּרוֹין זענען געועסַן פָּאָרְשְׁוִיצְׁטַע יְזָדָן, וַיְיִטְעַ, אָוָן גַּעֲרָבָּצְׁטַן. אַנְדָּרָעַ זענען געגעגען משְׁתַּיְוִין זַיִן אוּפַּדְּרַעַ קַעְגָּנוֹאַבְּעָדְקָעַר מַוְיִיר אַרוֹפַּת. יונגען האָפַּן געגעסַן גַּרְוִיסַּעַ המַזְכִּיאָס חָלָה מִיטַּהָּגָּנָּג.

און לוייבקע אין אַין ערְגָּעַן נִשְׁתַּגְּעַן געוען?

דָּעַר טָاطָעַ האָט מִיךְ דָּרְנָאָר גַּעֲרָבָּגַּט, צִי כַּהָּאָב אַים געוען דָּאָרט, לוייבקען.

– אַודָּאי האָפַּא אַיךְ אַים געוען. וְאָסַ דָּעַן, כַּהָּאָב אַים נִשְׁתַּגְּעַן?

נָאָר סְהָאָרֶץ האָט מִיר וַיְיִגְעַטְוּן, וְאָסַ אָוָם יוֹם-כְּפֹור מוֹזַּא אַיךְ אַפְּנָאָרַן דָּעַם טָاطָן.

צַו נְעִילָה בֵּין אַיךְ וַיְידָעַר געוען אין שיל. אַבָּעַר אוּפַּךְ דָּאָסְמָאַל האָפַּא אַיךְ לוייבקען נִשְׁתַּגְּעַן.

מִיר אַין געוען אַ גַּרְוִיסַּעַר שָׂאָד, וְאָסַ מִין בְּרוֹדָעַר אַיִּן אַצְּינָד נִשְׁטָאָן.

וְאָרוּם נְעִילָה האָט גַּעֲדוֹוֹנַט דָּעַר רְבָּאָלִין. אַן מְשֻׁוְּרִים אַון אַן נְגִינָה. עַד האָט נָאָר בְּלִיזְוּן געוזאַגַּט. אַין עַס געוען אַזָּא מִן זָאָגָעָכָּסַן, אָזְ דִּי לַיְיִבְּן מִיטַּדְּיִירְשָׁן, דִּי פְּלִיטִין מִיטַּדְּיִיפְּדִילְעַן, דִּי פְּיִיקְלָעַךְ מִיטַּדְּיִטוֹרְמָפִיטִין, וְאָסַ זענען געוען אַוְיסַ-גַּעֲשְׁנִיצְׁטַשׁ אוּפַּךְ דָּעַר מַזְחָ-וּוֹגָאנַט, זענען אַרְאָפְּגָעָגָעָגָעָן אַין גַּעַ-דָּאוֹוֹנַט צּוּגְלִיךְ מִיטַּאָלַע יְזָדָן.

לייבקע וְאַלְטַשׁ שְׁוִין נִשְׁתַּגְּעַן געוזאַגַּט, אָזְ דָּאָרט, אַין קַאְטָעָרִי-נָאָסְלָאָוָן, אָזְ יְעַנְעַר סִינְגָּאנְגָּעָן, וְאָזְ מעַן דָּאָרָף האָפַּן אַ סְתָּאָרְשִׁי פָּעַלְדְּפָעַבְּעַל – אָזְ שְׁעַנְעַר.

אַבָּעַר גַּי זַוְּק אַים, אָזְ עַר אַיִּן אַינְגָּאנְצָן נִשְׁטָאָן. כַּהָּאָב אַים געוען עַרְשַׁט מַזְכָּאִי-יְומָ-טָוב אַין שְׁטוּב. וְעַר וַיְיִסְטַּט, צִי עַר האָט גַּאֲרַ אַינְגָּאנְצָן גַּעֲדוֹוֹנַט, צִי עַר האָט גַּעֲפָאַסְטַּט? אָזְ אַגְּגָעָ-חוּבְּין האָט עַר פּוֹן פְּלוֹיְמָעָן. וְעַר עַסְטַדְּסָס פְּלוֹיְמָעָן אוּפְּנָן נִיכְ-

טערונגט מֶאֱגָן ? אָוֹן נֶאֱכָן גָּאנֶצָן עַסְתָּה אַאֲט עַר וּוִידָּעָר פָּאַרְזָוּכָּט
פָּוֹן דַּי פְּלוּיְמָעָן .
סְּהָאָט מִיךְ גַּעֲרָת . וּוָאָס עַסְתָּה עַר עַפְעָס אָזְוִי פִּילְמָוִי –
מעַן, וּוָאָס ?

אָפִילּוֹ, וּוָעַן עַס זָעַנְעַן גַּעֲקוּמָעַן גַּעֲסָט, הַאֲט עַר אָוִיךְ נִישְׁטָט
אוּפְּנָגָעָה עַרְטָט צַו קִיְּעָן דַּי פְּלוּיְמָעָן . אָוֹן גַּעֲקוּמָעַן אִין אָוּנוּצָּעָר
שְׂעוּסָט עַר בִּילְעָד מִיט אַיר הַוִּיכָּן, בְּלָאָנְדָּן וּבָאָלְפָּה, יַאֲרָמָע בְּעָלָ–
עֲגָלָה מִיט זַיִן טְרָאָגְנְדִּיקָן וּוַיִּיבָּ. לִיְיַבָּקָע הַאֲט זַיִךְ גַּעֲקוּשָׁט מִיטָּן
שְׂוּאָגָעָר, אַרְוּמָגָעָנוּמָעָן דַּי שְׂוּוּסָטָעָר, וּוָאָס הַאֲט אִים גַּעֲגָלָעָט
אַיְבָּעָר דַּי אַקְּסָּלְעָן, וַיִּמְעַן גַּלְעָט אַחֲיהָ, אָוֹן אַלְיָין הַאֲט עַר
גַּעֲכָאָפָּט אַפְּלָוִים פָּוֹן טִיש אַרְאָפָּ.

דָּעָר שְׂוּאָגָעָר אָוּנוּצָּעָר אָוֹן יַאֲרָמָע בְּעָלָ-עֲגָלָה זָעַנְעַן גַּעַ–
זָעַנְעַן מִיט צַעְנוּמָעַן פִּיט . פָּאַרְגָּאָפְּיִיעָטָע הַאֲבָן זַיִי זַיִר אַיְינָנָה עַרְטָט
אִין דַּי קַאֲטָעָרִינָאָסָלָאָוּוּרָד גַּלְיָקָן, וּוָאָס לִיְיַבָּקָע הַאֲט פָּאָר זַיִי
פָּאַרְגָּעָשָׁמָעָלָט . זַיִי הַאֲבָן גַּעֲהָאָלְפָּן אִין אַיִּין פָּרָעָגָן לִיְיַבָּקָעָן, צַיִי
עַר הַאֲט עַפְעָס גַּעֲמָאָכָט גַּעֲלָט בַּי „פָּאַנְיָעָ“. אַבָּעָר לִיְיַבָּקָע הַאֲט
נִישְׁטָקָיִן צִיִּית גַּעֲהָאָט אָוֹן אַפְּשָׁר נִישְׁטָגָעָוָלָט זַיִי אַוִּיסָּאָגָן
דָּעַם סָוד . וּוָאָרוּם, וּוָאָס וּוָעַט עַר דַּא גַּיִּין רַעַדְן מִיט פָּרָאָסָטָע
לִיְיָת . אָוֹן אַיִן שְׁטוּב בַּי אָוֹנוֹ הַאֲבָן זַיִר פָּלוֹצְלִינָג בְּאוֹזִין דָּעָר
טַמְאָרָשִׁי סְּטְרָאָזְנִיָּק אַלְיָין מִיט זַיִן שִׁיִּין רַוְּשִׁישׁ וּוַיִּיבָּ.

דַּי גּוֹיִים, זָעַט אֹוִיס . הַאֲבָן פָּאַרְגָּעָסָן, אָוֹן זַיִי זָעַנְעַן בְּרוֹגוֹן
מִיט דָּעָר מַאְמָעָן . זַיִי זָעַנְעַן גַּעֲקוּמָעָן נִישְׁטָגָעָבָעָטָעָן, צַעְשָׁמִיְבְּלָטָעָן
אָוֹן אַיִן גּוֹרִיס פָּאַרְלָעָגָנָהִיָּט .

– זְדָרָאָסְטִיָּע – הַאֲבָן זַיִי גַּעֲזָגָט אָוֹן שְׁטִיִּין נַעֲבָלִיְיָן נִישְׁטָט
וַיִּכְעַר בַּי דָּעָר טִיר .

דַּי מַאְמָע הַאֲט זַיִךְ מִיט דַּי בְּרוֹגוֹעָ שְׁכָנִים דַּעֲרָפְּרִיָּט מַעַרָּ,
וּוְמִיט דַּי אַיְיָגָעָן גַּעֲסָט אָוֹן מַעַר אָפִילּוֹ, וּוְמִיט לִיְיַבָּקָעָן .
זַי אִין אַקְּעָגָנָגָעָנָגָעָן, וּוְמַעַן גִּיְיָת אַקְּעָגָן לִיְיַבָּע מַחְוֹתָנִים .
זַי הַאֲט זַיִי אַונְטָעָרְגָּרְוָקָט בְּעַנְקָלָעָךְ, אָוֹן מִיט נַאֲךְ מַעַר פָּאָרָ–
לְעָגָנָהִיָּט, וּוְדַי גּוֹיִים, הַאֲט זַי צְעַטָּרָאָגָן גַּעֲרָעָט זַיִר אָזְוִי צַיִוְּנִים :

- בישט אַ מאַבִּין. זי הָאָט זיך גַּאֲרְנוּשֶׁט גַּעֲרִיכֶט. אַזְעַלְכָּעַ
אַגְּנוּלְיִיגְטָעַ גַּעַטָּט.
- נִיטְשְׁעוֹף — הָאָט דַעַר סְטָאָרְשִׁי סְטְרָאָזְשָׁנִיק מַבְטֵל גַעַט-
מַאְכָּט מִטְדַעַר הָאנְט אַונְ ברִיְיטְלָעַךְ זִיךְ צְעֻזָּעַט, אוֹיךְ מִיטְ
צְעֻנוּמָעָנוּ פִיס.
- די יְזִישָׁע גַעַט זְעַנְעַן שְׂטֵיל גַעֲוָאָרָן. זי הָאָפָּן גַעֲנוּמָעַן
רוֹקָן מִיטְ דִי בעַנְקְלָעַךְ.
- ליְיִבְקַעְתָ הָאָט דַעְרִיפִיט. אָז עַס זְעַנְעַן גַעֲקוּמָעַן זַיְנָע
מַעְנוּטָשָׁן, הָאָט עַד אַיְן אַיְגְּנוּבְּלִיךְ פַּאֲרְגָּעָסָן אַיְן זַיְנָי אַיְגְּנוּר
שְׁוּעוּטְטָעַר. אָז טָאָטָן מִטְדַעַר מַאְמָעַן — אַונְ גַעֲנוּמָעַן דַעְרְצִילָן
זַיְבָּעַ מעָשָׁהָס אַוְיךְ רְזִישָׁ, שְׁוֹן נִישְׁטָפָּר אַונְגָּן, נַאֲרָ פָּרָן
סְטְרָאָזְשָׁנִיק מִיטְ זַיְנָי שַׁיְינָן וּוּיְיבָּ.
- ער הָאָט אַיְפְּסָנִי אַגְּנוּהָיְבָן וּוּעָגָן זַיְנָי רְאָטָנִי קָאָמָאנְדִּידְ.
- וּיְאוּיְיִעְנְעַר הָאָט אִים גַעֲרוֹפָן «לִיאָוָקָט», אָז וּאָס פָּאָר
אַ בְּרִילְיָאָגְּנוּשָׁעַר מַעְנָטָשׁ דָאָס אַיְן גַעֲוָעָן. ער סְטְרָאָזְשָׁנִיק הָאָט
זִיךְ אוֹיךְ דַעְרְמָאָנט וּוּעָגָן זַיְנָי רְאָטָנִי אַונְ גַעֲנוּמָעַן זַיְנָי
אַונְגָּן אַיְגָּעָם אַ גַעֲנָרָאָל, וּאָס זַיְנָי אַיְגָּעָן וּוּיְיבָּ אַיְן אַנְטְּלָאָטָן
מִיטְ אַ לִיְוָאָוּנוּיק.
- דַעְרְנָאָךְ הָאָט די רְזִישָׁע גַעַיְעַ גַעְפְּרָעַט לִיְבְּקָעָן, צַי עַו
קָעָן נִישְׁטָפָּר אַמְּאָל דָאָס שְׁטָעַטְל אִירְסָ, דָאָרָט אַוְיפָּן דָאָן.
- אָודָאי קָעָן ער עַס! וְאָטָט דָעַן, ער קָעָן עַס נִישְׁטָפָּר?
אַיְן דָאָךְ דָאָרָט גַעֲוָעָן אַוְיךְ מַאְבִּיעָוּרָעָס.
- אָזוּיְיִ, טָאָקָעְ ? — הָאָט זִיךְ דִי גַעַיְעַ טִיפָּר אַווּעָקְגַעְזָעָצָט
אַוְיפָּן בְּעַנְקָל — טָאָז וּאָס הָעָרְטָז זִיךְ דָאָרָט ? הָאָט ער נִשְׁטָפָּר גַעַט-
זְעַנְעַן אַמְּאָל דָעַט דָאָרְטִיקָן פָּאָפְ ?
- אָודָאי הָאָט ער אִים גַעֲזָעָן? וּאָס דָעַן, ער הָאָט אִים
נִשְׁטָפָּר גַעֲזָעָן ? אַן אַלְטָעָר שְׁוֹן דַעַר פָּאָפְ.
- אַן אַלְטָעָה, זָאָגְסָטוּ ? וּוּיְאַלְטָ אַיְן ער דָעַן אַיְגָּגָאנְצָן ?
אוֹ וּוּנְזַיְיִ אַזְוּקְ פּוֹן דַעַר הַיִּמְטָה, הָאָט ער דָאָךְ גַעְהָאָט אַ
שְׁוּאָרְצָעַ בָּאָרְדָ, דַעַר פָּאָפְ.
- אָ, נִיְינָ, סְוּדָאָרְבִּינִיאָ. ער אַיְן שְׁוֹן אַלְטָה, ער הָאָט שְׁוֹן הַיִּנְטָ
אַ וּוּיְסָעַ בָּאָרְדָ.

— אפשר איז עס אן אנדרעד?

— ניין, ס'איין דער איגענער, סודאראיביא.

יארמע בעל-עגלה מיטן הויכן וואלף האבן זיך געווארט אריינמיין. זיי האבן דורך אויך אמאל געדינט ביי "פאניעץ". אבער דעם טראדי טראזוניקס וויבט מיט לייבקען זענען אוועך אויך א ווית, טיף רוסיש. וווער האט זיי געקאנט נאכיאגן?

בלויוֹן דער טאטט האט געהאט נחת. אז מען שטעלט צו היי פאָר רוסישע פערד, פַּאֲרַשְׁתִּיטִיט מען רוסיש.

אייז ער טאקע געווען מיט וויסטע, צעשמייכלטע ציין אוין

אלע פאָר מינוט אַ קוק געטן צו דער מאמען:

— האָ, פרימעט. וואָט זאגנסטו עפֿעַס צו לייבקען? האט

זיך געריכט?

די מאמע האט געוועגן. איזוּ ווי זי האט זיך פריער דער-

פרײַט מיט די גויאישע שכנים, איזוּ איזן זיך אצינד שטיל געווארן.

ס'איין נישט געווען אין איר טבע, אנדערע וואָלן ריידן און זי זאג שוויגן, זי האט לֵב געהאט — מען וואָל זי אַנְזָעַן, מען וואָל זי,

הערן. אצינד האבן אנדערע גערעדט. מען האט זי נישט געווען.

האט זי טאקע צומאָרגנס, וווען לייבקע אייז נישט געווען

אין שטוב, עטלעכע מלָל געזאנט, אז דער לייבקע דערצ'יזט און

דרצ'יזט פון דעם קאמערינאָלָאָו, זיי ער וואָלט געקומען פון מעבר לים. און אַו אַ רָּאָתָנִי קָאָמָאָנְדִּירִי רָוֶפֶט שְׁוִין "לִּיאָוּקָעַ", איזוּ

וואָט איזוּ די גָּדוֹלָה?

— נאָרָעַלָּע — האט דער טאטט גענטפערט — ס'איין דען

נישט טשענָאָוּ?

— אַיִּינְמָאָל. אַבְּעָר פְּסָדָר: בֵּי אָנוּ אַיִּינְפָּאָלְקָה אַהֲן, בֵּי

אָנוּ אַיִּינְפָּאָלְקָה — קָאָפָהָעָנָר וּוּרָן דורך אויך צוּגָעָעָן.

— אָן יָאָן וּוּאָלָט אִים גַּעֲהָרָת אָן גַּעֲהָרָת — האט דער טאטט גענטפערט מיט אַ וּאָרָעָמָעָן שְׂמִיכָל אַיִּינְפָּאָלְקָה אַרְיִין.

— גַּעֲוָונְטָרְהִיט. דָּעַר סְפָּאָרְגִּינְט דִּירִיְתִּים, זָאָה אַלְיִין

נישט האבן.

זי איז געועען געקרענקט. די מאמע. סאייז אירן צוּ ענג געועען מיט לייבקען. ער איז נישט געועען איד זונ. ער האט זי נישט גערופן, איזוי ווי טויבע — מומעשי, נאָר פראָסט — מומע. ער איז איר בישט געאנגען אונטער די נעלג, איזוי ווי טויבע. דערפֿאָר, מוֹן זַיִן, האט זי געהאט טענות, אוֹ ער שנאָרכּס ביינאָקט, אוֹ ער קומט נישט אהַיכִים עטן צוּ דער צייט. זי איז דאָך נישט מהוויב צוּ היטן אַיס די טעפּ.

דאָס אלֶיך איז אַפְּבעָר מיט אַינְמָאָל אַפְּגָ�וּוּישָׁט גַּעֲוָאָרָן, פּוֹן ווּאַרְשָׁע אַיז גַּעֲקָוּמָן אַ קָּאָרְטָל, אוֹ צִיפּעָן, ער מאמעס אַיְן-אוֹן-איַנְצִיקָּעָט טָאָכְטָר פּוֹן ערְשָׁטָן מאָן, קומט צוּ פָּאָרָן אוֹיְךָ טוּפּוֹת.

פוֹן קָאָרְטָל האט מעַן נישט גַּעֲקָאָנָט ווִיסְטָן, צַיְקָוּמָט זי אַלְיִין, צַיְמִיטָן חַתָּן, דַעַם בָּאַרְשָׁטָן-מַאָכָּר. די מאמע האט בְּכָלְלַיְנָהּ נישט גַּעֲוָוִוִּיטָט, ווֹאָס אַיז דָּאָרָט גַּעֲוָאָרָן מִיטָן חַתָּן. אַפְּבעָר ווי עס זָאָל נישט זַיִן, דָּאָרָףּ מעַן אַנְגְּרִיָּטָן אוֹן שיין אַנְגְּרִיָּטָן.

האט זיך די מאמע גַּעֲנוּמָעָן פָּאָרָן. זי האט אַרְפְּטָנִי גַּעַ-רוּימָט אוֹן גַּעֲפּוֹצָט. מיט די אַיְגָ�גָעָן הענט, מיט ווּעָלְכָעָ זי האט אַמְּאָל גַּעֲקוּוּעַטָּשָׁט מַעֲשָׁנָעָן קָלְיָאָמְקָעָט בְּיַיְדֵי טִירָעָן, האט זי אַיצָּט גַּעֲוָאָשָׁן די פָּאָלְזָאָגָעָס. אוֹ דַעַט טָאָטָעָ האט אַיר אַיְבָּעָר-גַּעַלְאָזָט גַּעַלְטָ אַוְיָךְ יוֹם-טוֹב, האט זי נישט צִילְנְדִּיקָּ אַפְּילָו גַּעֲדוֹנָגָעָן זיך:

- ווּיְפִילְךָ לְאַזְנוֹ מִיר עס אַיְבָּעָר?
- ווּיְפִילְ אַזְלָ אַיךְ דִיר אַיְבָּעָרְלָאָזָן?
- דוֹ פָּאָרְגָּעָסָט. אוֹ לִיְבָּקָע אַיז אַוְיָךְ דָאָ.
- כְּפָאָרְגָּעָס גַּעֲרָנִישָׁט. כְּהָאָבָּ דִיר טָאָקָע אַיְבָּעָרְגָּעָלָאָזָט מַעַר.

די מאמע האט אַוְיָךְ דַעַר גַּיְךְ אַיְבָּעָרְגָּעָצִילָט דַעַם טִיטָול קוּפְּעָרָנָע מַטְבָּעוֹת, אוֹן אַיְדָעָר דַעַר טָאָטָעָ האט נאָךְ צִיטָט גַּעַטָּוּן אַרְוִיפְּצִיצִיעָן אַוְיָךְ זיך די קָאָפָאָטָעָ האט זי שׂוֹין אַ ווּאָרָן גַּעַטָּוּן מִיטָן אַוְיְפָגְ�וּוּיְקָלָטָן טִיטָול צְעַשְׁטָעָ מַטְבָּעוֹת.

- וואס לְאֹנוֹטוֹ מיר איבער, וואס? וואס זאל איך צווערטט קויפן?
- וואס ווארפסטו דיך? וויפיל איך דער שיעור איבער-צולאנן?
- ס'הויסט? וויסט דען נישט, או פאר יומ-טוב אייז איקרטות? אוון דיין לייבקע האט פֿיב א בעסערן בייסן, אוון מיין ציפעלע, זאל געונט זיין קומט דאך איך אוין יומ-טוב.
- דיין צייפע? — האט דער טאטע טויבלעך געפֿרעהט — וואס עפֿעס?
- פֿאַרוֹוָס נישט? זי איין נישט מיין קינד?
- כְּנוּם זי, חַלְלָה, נישט צו בי דיר. אדרבא, פֿאַרוֹוָס נישט? אַבעָר וואו ווועסטו זי לְיִגְנָן?
- וואו כְּעֵל זי לְיִגְנָן? וואס רעכנטו, זי ווועט שוין נישט האבן קיין אַרט בי איר מאמען?
- כְּזָאָג נישט. נאָר מען מוֹז דאָך, פֿונְדָעַטְהוּגָן, קַעֲרָן וועגן אַ גַּעֲלָגָעָר.
- כְּהָאָבָּשׂוּין גַּעֲלָרָט. זי ווועט שלְאָפָּן איין מענדליך בעטל.
- אוון וואו ווועט שלְאָפָּן מענדליך?
- מיט דיר.
- דער טאטע האט אַ ווילע געשויגן, געקווקט אויפֿן צעלאָר-פֿעַנְעַט טיטול מטבחוות אוון געפֿרעהט, אווי ווי מיט אַ פֿאַרְמָאנְטָט מווֹן:
- אוון לייבקען?
- לייבקע קאָן גיין שלְאָפָּן צו דיין שוועסטער, צו נעמי.
- צו נעמי גאָר? וואס? ער האט נישט קיין טאָט בין הונדרט אוון צוֹוָאנְצִיךְ יאָר? פֿאַרוֹוָס זאל דיין ציפעלע נישט גיין צו מרימען שלְאָפָּן?
- טרייבֶּט זי שוין? זי איין נאָך אַפְּלוֹ נישטאָ, טרייבֶּט זי שוין?
- כְּטַרְיִיבָּה זי נישט, נאָר מיין לייבקע אין בי מיר אָזָוִי טייער, ווי בי דיר דיין צייפע.

— לייבקע איז א מאנספיל. ער קאן שלאָפַן, וואו ער וויל.
 איזן מײַן צייפעלע איז דיר נישט זיין טויבען.
 דער טאטע האָט נישט אַרְיִינְגָּעֶטְרָאָפַן מיט דער האָנט אַין
 אַרְבָּאַפְּן דער קַאֲפָאַטְעָאָט אַווֹ וְ ער אַין גַּשְׁטָאָנְגָּעָן הוֵיר, בְּרִיטַ
 פְּלִיאַצִּיךְ, האָט עַס אַים אַרְאַפְּגָעָזְעַצְּטַ.

ער האָט שְׁוִין מַעַר נִשְׁתַּחַת נַעֲפָרְגָּוֹת. מִיט אַ קְרָעָכְן האָט
 ער אַנְגָּעָטִין דֵּי קַאֲפָאַטְעָאָט, אַדְוִיסְטָגְּנוּמָעָן פָּוֹן זַיְן טִיפָּעָר הוֹזָן
 קַעַשְׁעָנָעָן נַאֲךְ אַ פָּאַרְוּוֹקְלָטָן טִיטָּל מִיט מַטְבָּעוֹת, אַיְבָּרְגָּעָלָאָזָט
 אַ הַלְּפָט אַוִּיפָּן טִיש אַין אַיְן אַוְעַקְגָּעָגָנְגָּעָן אַ שְׂוֻרָּעָרָעָר, אַן
 אַיְבָּרְגָּעָבְּוִוְּגָנְעָר, מִיט אַ גְּרוּסָשׁוֹוִינְגָּן אַוִּיפָּן דֵּי אַרְאַפְּגָעָלָאָזָט
 אַקְסָלָעָן.

די מאָמָע האָט נַאֲךְ זַיְן אַוְעַקְגָּיִין גַּעַנוּמָעָן רַויְמָעָן גִּיכְעָל,
 פָּאַרְבִּיטְעָנָעָר. זַי האָט הוֹיךְ אַין אַ סְךְ גַּעַשְׁנִיצְטַ דֵּי נַאֲךְ. זַי האָט
 בָּאַהָאַלָּטָן סְפָנִים אַין דֵּי זַאֲכָן אַרְיִין, וְאָס זַי האָט גַּעַפְּצָצָט. די
 מאָמָע האָט גַּעַוְוִינְט.

אַין צַו וְאָס האָט מַעַן עַס אַינְגָּאנְצָן בָּאַדְאַרְפָּט, אַן לַיְיבָּקָע
 אַרְיִין האָט גַּעַזְגָּט, מַעַן זַאֲלַי אַים אַוְסְבָּעָטָן אַין קִיד אַוִּיפָּ בְּעָנָקָ
 לְעַךְ אַין צִיפָּעָן זַאֲלַי מַעַן אַפְּגָעָבָן סְבָּעָטָל.

קָאַפְּרִיטָלָן דְּרִבְּן אַיְן צַוְּדָאַנְצָרִיק

עַקוּמָעָן אַיְן צִיפָּע עַרְבִּיּוֹם-טוֹב אַינְדָּעָרְפָּרִי, אַ דְּוִיטְלָעָר-פָּאָרָ-

גָּאַלְדָּעָטָע, אַ יְוָגָע, מִיט פְּרָעָמְדָע, גְּרוּסָ-שְׁטָאַטִּישָׁע רִיחּוֹת, אַין
 מִיט אַ פְּרָעָמְדָן, גְּרוּסָ-שְׁטָאַטִּישָׁן רָעַשׁ. די גַּאנְצָע שְׁטוּב אַיְן מִימָּ
 אַיְנְמָאָל פּוֹל גַּעַוְאָרָן מִיט צִיפָּעָן. זַי האָט אַנְגָּעָשְׁטָעָלָט פּוֹדְלָעָט,

קיישלער, צעוווארפֿן אויף די בעטן זואאָלקעס, הענטשקסעס, ביי-
טעלעך. זי איז געפֿלזיגן איבער דער שטוב, ווי א צעפֿלאָשעטעה
הוֹן, אַנוּגָּעָמָאָכָּט אֲשָׁטוּבָּא אָוֹן בָּאָלֶד פָּן עַרְשָׁתָן טָאָג אָן גַּעַחַת
טענָות צוֹ דָעַר מַאֲמָעָן, הַלְמָאִי דָעַר שְׁפִיגָּל הַעֲנָגָט אָזִי הוֹיךְ אָוֹן
הַלְמָאִי מַעַן קְרִינְגְּט אָן אִים אֲפָלוּי פּוֹנִים.

ביי דער מַאֲמָעָן הַאָט וֵיר אַרְטִיפֿגְּעָרוֹקָט סְשִׁיטְלָ. זי הַאָט
זַיְד נִישְׁתְּ גַּעַחַת, וְאָוֹ אַהֲבָצּוֹתָן.

— צִיפְעָשִׂי — הַאָט זַיְד גַּעַרְדִּיטָא פְּאָרְטְּרוֹגָעָנָע — אָוֹן
זַוְאָס מַאֲכָסְטוֹ עַפְעָס ? אָוֹן ווי גִּיטָּע עַס דִּיר ? אָוֹן ווי דִּינְט דִּיר
דָּאָס גַּעַזְוָנָט ? כְּהָאָבָּב גַּעַהְעָרָט, אָז דָוּ הַאָטָן, נַעֲבעָר, גַּעַהְוָסָט.

— כְּבִין גַּעַזְוָנָט, מַאֲמָעָן — הַאָט צִיפְעָזִיךְ גַּעַנְטְּפָעָרָט —
פְּהָאָבָּב נִישְׁתְּ גַּעַהְוָסָט.

— טָא פְּאָרְדוֹאָס זַוְאָס מִיד אָזִי שְׁלַעַכְתָּ אָוַיס ? הַאָטָט נִישְׁטָן,
חַלְילָה, קִין גַּמְתַּ-נְפָשָׁ ?

— נִין, מַאֲמָעָן. פָּן ווֹאָס זַאְל אִיךְ הַאָבָּן גַּמְתַּ-נְפָשָׁ ?
— כְּזַוְוִיסָּט. בִּיסְט אָזִי אַלְיָין אַין ווֹאָרְדְּשָׁע... — הַאָט דִּי מַאָ-
מָע גַּעַרְקִימָט סְפָנִים אָוֹן דּוֹקָא גַּעַזְוָאָט, צִיפְעָזִיךְ זַאְל שְׁלַעַכְתָּ
אוֹיסְזָוָן.

אַבָּעָר צִיפְעָזִיךְ פָּנִים הַאָט גַּעַשְׁיִינְט מִיט אַוִּיסְגַּעְקִינְיִיפְטָע
פְּלַעַקְנָן פָּן בְּלוֹט אָוֹן פָּן מִילָּן. אֲ בְּלָאנְדְּעָר טֻוִּי אִין גַּעַלְעָגָן
אוֹיךְ אִיר שִׁין גַּאֲמְבָעָלָע. דָאָס גַּאֲמְבָעָלָע אִין גַּעַוּעָן גַּעַשְׁפָאַלְטָן
אַיְנְדְּעָרְמִיט מִיט אַחַן-גְּרִיבָּל, ווֹאָס הַאָט גַּעַשְׁמִיכְלָט פָּן זַיְד אַלְיָין,
אַפְּלָיו ווֹעֵן צִיפְעָזִיךְ הַאָט נִישְׁטָן גַּעַזְוָאָט. אָוֹן הַאָט צִיפְעָזִיךְ גַּעַפְנָט דִּי
קְלִיְּגָןָע פְּרִישָׁע לִיְּפָן, הַאָבָּן זַיְד צַעַשְׁמִיכְלָט נַאֲך צַוְּיִי חַן-גְּרִיבְלָעָן
פָּן בִּידָע זַיְטָן פְּנִים.

טוֹיְבָע, ווֹאָס הַאָט חַתוֹנָה גַּעַהְאָט מִיטָּן לִיְּטוֹוִישָׁן שְׁוֹסְטְּעָרְלָן,
הַאָט גַּעַהְאָט קְלִיְּגָןָע צִיְּן, קְלִיְּרָ-גַּעַזְוָאַשְׁעָנָע, וּוּיְסָע, אָזִי ווי דָעַר
טָאָטָע. צִיפְעָזִיךְ צִיְּן זַעַנְעָן גַּעַוּעָן גְּרוּיטָע, בְּרִיטָע. ווֹעֵן נִשְׁטָן דִּי
דָאַזְוִיקָּע צִיְּן, ווֹאָלָט מַעַן צִיפְעָן נַאֲכְגַּעַלְאָטָן אִין דִּי גָּאָסָן.

מַעַן אִין אִיר סִיְּ-וּוִיְּ-סִיְּ נַאֲכְגַּעַלְאָפָּן. סְכִּלְיְוִיז גַּעַשְׁטָעָלָן
אַיְרָס — דָאָס גַּלְיְיךְ-גַּעַשְׁנִיטָעָנָע מִיט דִּי הוֹיכָע פִּס אָוֹן שְׁמָאָלָע
פְּאָקָעָס, ווֹאָס הַאָבָּן זַיְד גַּעַוִּיגָּט, ווי לְעַבְדִּיקָּע בְּאַשְׁעַפְעָגִישָׁן —

האט צווגעציינן אלט און יונגע. חוויז לזה האט ציפען באשיגנט
דער געדיכטער קאָפּ האָר, טונקל-ברוין און פִּיכְבַּט, אָנוֹי ווי די
קאנשטיינעס, ווֹאָס פְּלאָצְנָן אֲרוֹיס פּוֹן דער שאָל.
האט טאָקָע לייבקָע נישט אַראָפְּגָעָנוּמָעָן פּוֹן אַיר זיינע
קלילינע, שׂוֹאָרְצָע אוֹיגָן אָוּנָה נישט אוֹיפְּגָעָהָרט צוּ שְׁמַיְכְּלָעָן אֵין
גרויס פְּאָרְלְעָגָנְהִיט.

צ'ויליב ציטען האט לייבקע בגאניגיט אויף סופות אַ פָּאֶר לאָ
קיירטעה שער מיט גראיסע, פלאטשיקע געו. דעם שווארץן קאפעלעוש
האָט ער פֿאָרְדּוֹקְט אַוִיכָּ אַ זַּיִת. אַינְדּוּרְפְּרִי האָט ער זַיְד גַּעוּוָשָׁן
מייט שמעקנדיקון זַיִת, באָגָאָסְן זַיְד מייט אַ ווָאַסְעָר, ווָאָס האָט
געַקְיַצְלָט אין דער נָאָג. ער האָט זַיְךְ פֿאָרְקָעָמָט מייט אַ שְׁרִינְגְּ
איינְדּוּרְמִיט אָוּן נִישְׁתְּ אַוְיפְּגַעַה עֲרֵט אַרְאָפְּצָזְנוּמָעַן פֿעַדְעַרְלְעֵן פָּוּן
זַיְנְזָן נִיעַם אַנְצָוָג.

מייט צייפען האט ער גערעדט רוסיש. זי האט אויך געקאנט דאס דזוקע לשות. אונ נישט, וואלט זי דאר נישט געוווען קיין פאקרופערין פון דאמען-מלבושים אין גרעטען געשפט אין וארשע. ציפען האט טאקע געוזאגט, אונ און יונעם געשפט רעדט מען א גאנצן טאג אדער רוסיש, אדער פויליש. עס קומט אויס צו רעדן פראנציזייש אויך. ווער עס רעדט פראנציזייש, האט ציפען נישט געוזאגט. נאך, מנ-הסתם, אויך ציפען. עס קומען דארט קייפן בלויו וויבער פון גענערעלע, פון כראבייס, טענצעריניגס אונ גרויסן טעאטער — און ווער נישט?

ציפורן צענערל-גובערננטאָר פון וואָרשע
האט אַ ליזאָוּנוּצָע', אַז דער גענערל-גובערננטאָר פון וואָרשע
וי, ציפורן, קען זיך מיט יונגעַ, אַזוי ווי זיך קען זיך, אַ שטיגיגער,
מייט דער מאָמען. אָפֿשָׁר נאָך בעסער. אוֹיף אַלְעָ אַפְּערעַס אַין
אוֹיף אַלְעָ טעאָטער-שטיַק גִּיט ציפורן אַן אַ גָּרָאַשָּׁן גָּלוּט. ווי אַין
שווין מיד פון דעם גיינן אַין דֵי טעאָטערס אַריַין. הוֹזֶן לוֹהֶן מַזְוִיָּה
שי אוֹיפְּשָׁתִין אַין וואָרְשָׁע פָּרִי, גיינן אַין גַּעֲשָׁפַט אַריַין, אַכְּטוֹנוּג
געַבָּן, צוֹגְּרִיטִין — ווי אַין דָּאַך דֵי סְטָאָרְשָׁע פָּאנְגָּעַ.

דערפְּאָר שלאָפָּט ציפורן בֵּין אָונָה בֵּין גְּרוּיסָן טָאג אַריַין.
די סִיר פון שְׂטוּמָה שְׂטוּמָה פָּרְדוּמָה. מעַן גִּיט אוֹיף דֵי שְׂפִּין

'חַוְשׁוּ שָׁפָרְלָע'

געג'. דער טאטע מוז דאועטנען פון פֿאַרְנַט אִין קֵין. פֿיַּיבְקָע דרייט זיך אַרוֹם אַ שְׂטִיפֶּר, אַ שְׂוֹאַרְץ-אַגְּנוּעַטּוּעַנְעָר, אֲזַוִּי וּוְאַגְּטַט אַוִּיךְ דָּעַלְוַוְיל. די מאמע קַאַכְט פֿאַרְ צִיפְעָן מִילְךְ מִיט קַאַקְאָג. זיך דער לאָגָנָגָט צִיפְעָן אִין בעט אַרְדִּין לְקַעְעָר. צִיפְעָז וּאַשְׁטַט נִישְׁת אִין קֵין, וּוְמִיר אַלְעָ, בַּיִּטְ גְּרוּיסְן פְּאַמְּיַעְטְּשָׁאָג — נַאֲרַ דָּאָרַט אִין שְׁטוּב, אִין אַ בְּלוּיעַ שִׁסְּלַ אַרְדִּין, וּוְאַס די מַעְמָעַ.

פֿרְגָּט אַלְעָטָג בַּיִּטְ סְטָאָרְשִׁי סְטָרְאָזְנִיקָס וּוּבְּיָבָּס. בין צִיפְעָן שְׂטִיטִית אַוִּיךְ, גַּעַדוּעַרט לְאַנְגָּג. נַאֲרַ לְעַנְגָּעָר גַּע-דוּעָרט, בַּיִּזְ טָוט זִיךְ אַן. זיך הַאַט אַסְטְּ שְׁפִיגְעַלְעָךְ מִיט אַסְטְּ קַעְמַעְלָעָךְ. אַוְיְטָן טִיש אַן אַוְיְטָן פְּעַנְסְּטָעָר וּוּאַלְגְּעָרָן זִיךְ הַאַרְ-נוּאַדְלָעָן, שְׁפִילְקָעָט, בְּיַאֲשָׁקָעָט, פְּלַעַשְׁעַלְעָךְ. פִּונְ דַּעַט אַלְעַמְּעָן שְׁלַאֲגָט אַן עַגְוָעָר, זִיסְלַעַכְעָר רִיחַ, וּוְאַסְטְּ מַעַן שְׁפִירַט אַיט אַפְּיָלוּ אַין צָעַן.

אַ נַּאֲגָן אַיְגְּדָעָרְפִּי זִינְגָּט צִיפְעָז דִּילְעָךְ אַוִּיךְ פּוֹיְיש אַוִּיךְ רְוּסִיש. נִישְׁת אֲזַוִּי וּוְאַיטָּע, וּוּגָן אַיְגְּגָעָלָע, וּוְאַס אִין אַוְוּעַקְגַּעַפְאָרָן קִיְּין וּוּין — נַאֲרַ וּוּגָן אַיְגְּנָעָר, וּוְאַס הַאַט חַיְּטָן "פְּיַעַנְקָנָעַ הַעַלְעָנָא" אַן וּוּגָן נַאֲרַ אַיְגְּנָעָר, וּוְאַס מַעַן הַאַט גַּמְיִינְט, זיך אַיְזָן גַּלְחָס אַטְאַכְטָעָר, אַן סְחַאַט זִיךְ אַרְוִיסְטָן גַּעוּווֹין, אַן סְאַיְזָן גַּאֲרַ אַ יְדִישָׁ קִינְדָּה. צִיפְעָז אַזְגָּט אַיְזָן אַזְגָּט אַפְּעָרָא, "זְשִׁידּוּבָּקָא" הַיְּיטָט זִיךְ, מַעַן שְׁפִילְטָזִיךְ זִיךְ אַין וּוּאַרְשָׁע אַין גְּרוּיסְט טָעַטָּעָר. צִיפְעָז אַגְּט אַוִּיךְ, זיך אַיְגְּנָעָם אַיְנָ-גַּעַר — בָּאַטִּיסְטִינִי — זִינְגָּט עַר שְׁעַנְגָּר, וּוְדִי גַּאנְצָע וּוּלְטָט. מַלְאָכִים זִינְגָּט נִישְׁת אֲזַוִּי, וּוְדַעַר דָּאַזְיָקָעַ בָּאַטִּיסְטִינִי.

— דַּאַ, דַּאַ, — שְׁאַקְלָט לְיַיְבְּקָע מִיטָּן קָאָפְט — אַיְן מַאְסְקָוּחַ אַיְן עַר אַוִּיךְ גַּעוּוֹן, דַעַר דָּאַזְיָקָעַ בָּאַטִּיסְטִינִי.

— עַר אַיְן אַוְמָעָטִים — זִינְגָּט צִיפְעָז — אַ קלִּינִּיקִיט, עַר זִינְגָּט דַּאֲרַ פְּרָן קִיְּסָרָר.

— אַ יְודָ ? — פְּרַעַטְתִּי דִי מַעְמָע מִיט גְּרוּיסְטָרְךְ-אַרְץ, נִישְׁת אֲזַוִּי פֿאַר בָּאַטִּיסְטִינִי, וּוְפֿאַר אַיר אַיְגְּנָצִיקָעַר שְׁיַגְעָר טָאַכְטָעָר.

— אַנְדָּעָרָשׁ נַשְׁתָּמָן, נַאֲרַ אַ יְודָ. אַ יְודָ וּוּטָט מַעַן לְאַזְנָן זִינְגָּעָן אַיְן גְּרוּיסְט טָעַטָּעָר ?

די מַעְמָע קְרִיגָט אַ שְׁמַאְלַ פְּנִים. דַּאָס, וּוְאַס בָּאַטִּיסְטִינִי אַיְן

ニישט קיין זיך, און נאך מער דאס, וואס ציפע מאכט איזוי אוועך
יזדן מיט דער האנט, פארשאפט דער מאמען עגמת-נפש.
— און דאווילדאון האאט ציפע געהערטן — גיט זיך אַ רוק
ארויס ליבקען-קודז באטיטטיניג, ער, דאווילדאון, זינגעט דאס טאקע
פארן קיסער, פארן צאר באטיטושקע אלין.
— און ליבקע האאט יאָ געהערט דאווילדאון? — פרעוגט ציפע
מיט אַ צוֹּרֶיקָנְעָזָעַצְטָעָר שטימע.
— אודאי, וואס דען כ'יאָב נישט געהערט? — גיט ליבקע
אַ שטעל אַרוויס אַ פֿוּס, אַ מאָך מיט דער האנט אַינְדָּעָרְלִיפֿטָן,
אַ ווֹיג מיטן קאָפָּן אַונְן געטעט אוּף אַ מַח-שטיימע:
— וואָלְגָאָג, וואָלְגָאָג, מיט דאַזְנְאַיָּאָג.
נָאָר יְעַנְעֵר דָאָרָט, דָעַר דָאַוְילְדָאָו, האאט געמוֹזָט אַנדְעָרָש
זינגען. וואָרָום ציפע גיט בִּיטּוֹלְדִּיק אַ מאָך מיט דער האנט:
— זָאָל שׁוֹן לִיבְקָעַ בְּעֵסֶר אוּפְּהָעָרָן...
שְׁטַעַנְדִּיק מאָכָּט זִי אַזְוֵי. אָז לִיבְקָעַ גִּיט דָעַרְצִילְן ווּעָגָן
איַן קָאַטְעַרְנָאַטָּאָו, ווּעָגָן זִין פָּאָלָק מיטן רָאַתְנִי קָאַמְּנָדִיר —
פארַקְנִיְשָׁט ציפע מיטן נְעוֹל אַונְן גיט אַ וָאָג אַונְן דָעַר ווִיט
אַרְיִין:
— מַהְאָט שׁוֹן דאס געהערט.
בליעבן ליבקעס לייפן אַרְאַפְּגַעַלְאָוּט. דָעַר הארטער קאָפָּע-
לוֹש פָּאַרְרוֹקָט זיך אוּפְּן שְׁטָעָרָן, אַונְן דָוָאָק אַין יְעַנְעֵר מִינוֹטָן
דְּעַרְוָעָט מַעַן, אָז לִיבְקָעַ האאט שְׁוּוֹעָרָע, האַרְקִיקָעָה הענט אַונְן אַין
„בָּאַבְּבָעָן-נוֹאָגָלָן.
ציפע זאגט, אָז מַאֲנְטָלִיְיט מיט גְּרוּיְסָעָה הענט זענען אַיר
בִּישְׁט צָוָם הַאָרֶץ.
סָאַיְן צוֹ פָּאַרְשְׁטִינִין, זִי אַלְיִין אַיְן דָאָך אַיְידָל. זִי קָעָן פָּגָר-
צִיעָן סָמוֹיל אַזְוֵי קְלִיְין, עַס זָאָל אַוְיסְעָן, זַוִּי אַ גְּרָאַשָּׁן. נִישְׁט
גָּאָר זִי אַלְיִין אַיְן אַיְידָל, נָאָר אַפְּיָלוֹ דָעַר גְּרוּיְסָעָה הוֹט, וואָס
דְּעַרְמָאָגָנט אָז אַ שְׁוֹאָם, אַפְּיָלוֹ דִּי פָּאַלְדִּיקָעָה קְלִיְידָר, וואָס דְּוִישָׁן
מיט זִידָּנוֹס, דִּי לְאַקְיָרְטָע שִׁיכְלִיעָך אַוִּיך דִּי הַוִּיך-אוּסְגָּעָהוּיְלָטָע
אַבְּצָאָסן — אַלְעָז מַאֲכָּט צִיפְּעָן אַיְידָל אַונְן בָּאָחָנָט. אַונְן אָז צִיפְּע
טוֹט אָז דָאָס קוּרְצָעָז וּשְׁאַקְעָטָלָז מיטָן אוּסְגָּעָשְׁטָעַלְאָן קָאַלְגָּנָה.

וואס ז' רופט "מְאַרְיָה סְטוּוֹאַרט" – גיט זיך לוייבקע אָדרֵי בי
אַוְאנְסָע, אֲשֶׁר מִת אַפּוֹס אָוֹן פֿרְעָגֶט אָוִיף זַיִן קָאַטְעָרִינָא –
סְלָאָוּעָר רָוּסְשָׁ:

– מְאַזּוּשָׁעַט פָּגָנוֹלִיאָט פָּאַידְיָאָט?

– טְפָאַטְיְבָא – עַנְטְּפָעָרֶט צִיפְעָט מִת אֲשֶׁר מִילְכָּל אָוֹן
גיט אַזְוָעָק אַלְיָין.

די מאמע גיט אַרוֹיס פֿאָר דָּעָר טִיר נָאַקְקוֹן, יָאַרְמָע בָּעָל-
עַגְּלָהָס ווַיְיָב שְׁטָעָלֶט זַיך אָוִיך אַזְוָעָק מִת פָּאַרְלִיְגִּיגָּע הָעָנֶט אַוְיפָּן
מְעוּבָרְתְּדִיקָן בּוֹין. דָּעַם סְטָאַרְשִׁי סְטָרְאַזְוְנִיקָס ווַיְיָב קוּקָט דָּרוֹכָן
פְּעָנְסְטָעָר, אָוֹן די נְיִיעָשָׁנָט, ווָאָס ווָאַיְינָט אַבְּעָר אָוֹן אַין אָן
אוּפְּגָוּשְׁטָעָלֶט דָּאָך-פְּעָנְסְטָעָרֶל, שָׁאַקְלָט אַרְאָפָּט מִתְּנָקָאָט:

– אֲמִילְכָּדִיק מְעַנְטָשׁ דָּאָס אִיג, קִין עַי-הָרָע.

פָּוֹן אֲזִית קוּמֶט צַו גַּיְינָן יָאַרְמָע בָּעָל-עַגְּלָה מִת פָּאַמְעָלָעָלָא
אוּסְגָּרְוָוָטָע טְרִיטָט.

– ווָאָס עַפְעָט אַלְיָין? – פֿרְעָגֶט עָר – פָּאַרְוָאָס נִישְׁתָּמַת
לְיִיבְקָעָן?

– ווַיְיָב קוּמֶט לְיִבְקָעָ צַו אִירְ? – פֿרְעָגֶט צְוִירִיק די מאמע
מִת אָזָע גְּדָלָות, אָזָוִי ווַיְיָב וְוַאָּלֶט גַּעַחַת שְׁטִין אַן אַיְגָעָנָע
שִׁיף אַוְיפָּן יָם.

פָּוֹנְדָּעְסְּטוּעָגָן, כָּאָטָש צִיפְעָ אַיְזָן אָזָוִי שִׁין, אָוֹן כָּאָטָש לְיִיבָּ
קָע קוּמֶט נִישְׁתָּמַת צַו אִיר, אַיְזָן שְׁטוֹב קָאַלְט מִת צִיפְעָן, פֿרְעָמָד,
מִיך זְעָט זַיִן אַיְגָעָנָצָן נִישְׁתָּמַת. פָּוֹן ווָאַרְשָׁע הָאָט זַי פֿאָר
מִיְּנָעְטוּעָגָן גָּאָרְנִישָׁט גַּעַבְרָעָנָגָט. זַי הָאָט פֿאָר קִינְעָמָן גָּאָרְנִישָׁט
גַּעַבְרָעָנָגָט. אִידְרָע לִידְלָעָן פָּוֹן דָּעָר "פִּינְקָנָא הָעַלְעָנָא" אָוֹן פָּוֹן
"זְשִׁידְוּוֹקָא" זְעָנָעָן ווַיְיָטָע, נִשְׁתָּמַת מִינָּעָ. מִיר אַיְזָן לִיבָּר גַּעַוָּעָן
אִיטָּעָס שִׁין יְנָגְעָלָע, ווָאָס אַיְזָן אַוְוקָעְגָּעָפָּאָרָן קִין ווַיְיָנָע
עַלְטָעָרָן.

אוֹן גַּלְאָט, אַיְזָן דָּעָר גַּאנְצָעָר שְׁטוֹב אַיְזָן נִישְׁתָּמַת קִין אַג-
דָּעְרָעָר, אוּסְגָּרְוָוָטָע, די מאמע הָעָרָט נִישְׁתָּמַת אָוִיף צַו רָעָן ווַעֲנָן
אִיר. מַעַן קָאָכָט אָוֹן מַעַן באָקָט פֿאָר צִיפְעָן. די מאמע רִיבְטָט
אַלְיָין די טָעָפָּט מִת דִי שִׁיטְלָעָן, אָוֹן צִיפְעָ שְׁפִיגְלָט זַיך אָוֹן פּוֹצָט

וין. די מאמע טראגט אליאין עסן אין סופה אריין, אונז ציפע זאגט נישט: «לאו מאמע, בעל דיר ציהעלפן».

אפילו ביינאכט, וווען ס'אגאנצע הויז שלאפט שיין, גיט דיא מאמע אראט פון געלגענער אַ קוק טוין צי ציפען, זי פרווט דיא פארמאכטער טיר, וואס פירט אין קיך אריין, וואו לְיִיבְקָעַ שלאפט. זי קוקט צו ציפען אין בעט אריין אונז הערט זיך אין אין איר אטעם.

ציפע אליאין איז גואהדייך, פאריריסן, זי וויסט אויך, איז לייבקע קומט נישט צו איר. מיטן טאטן רעדט זי אינגןץ נישט. איז זי איז געקומען, האט זי נישט געפרעגט:

— וואס הערט זיך, פערער? וואס מאכט איר, פערער?
נאר פונדרוויזנס, שטיינדריך איברגעביגן איבער אירס
אן אפענער ואליזוקע, האט זי דאָרטן אַרְיִינְגְּפְּרָעָגַט

— זוי גיט עס עפנען, ר' לייזער?
ער טאטע האט נישט גענטפערט. די מאמע האט געשריגן
זו אים:

— פְּרִיזְעֵר, מען פרעגט דאָך דיר עפנען. פְּרִיזְעֵר אַס ענטפערטש
ニישט?

איבער דער טאטע האט נישט געהרט. אַ גאנצַן יוֹם-טוֹב
האט ער איזוֹ נישט געהרט אין — געשוויגן.

מוֹצָאִ-יוֹם-טוֹב האט די מאמע פְּאַרְפָּאַקְט צִיפְעָס פּוֹדְלָעַס.
איַרְמָע בְּעַל-עֲגָלָה, וואס האט שיין תְּחִילַת נַאֲכָת גַּעַשְׁפָּאָנָט זֶה
פֻּרְעָד, האט גַּעַוְאַלְמָט פְּאַר דָּעַר «יאָזְדָּעָה» קִין וּאַרְשָׁע
זַעַקְס גִּילְדָּן. מִיט דָּעַר בָּאָן האט גַּעַקְאָסָט אַ רַׂזְבָּל מִיט פּוֹפְּצִיק
קָאָפְּיקָעַס. האט צִיפְעָס פְּעַסְעָר אַיסְטְּקִילְבָּן זַי בָּאָן. זַי וּוּעַט דָּעַן
ニישט גִּין זַיך «טְלִיקָּעַן» אַ גָּאנְצַן מַעַת-לְעַת מִיט עַפְעָס אַ יַּאֲרָמָע
בְּעַל-עֲגָלָה. וואס וּוּעַט מעַן זָאָגַן אַין וּוּאַרְשָׁע?

ニישט מַעַר, כְּדֵי צַו פְּאַרְמָן מִיט דָּעַר בָּאָן האט אַיר צַוְּגָע-
פְּעַלְתָּא גַּאנְצָעָר רַזְבָּה, די מאמע האט נישט געהרט. דָּעַר טאטע
האט נאָך הַבְּדָלָה אַרוּפְּגַעְצָוִיגַן די יוֹם-טוֹבְּדִיקָע קָאָפְּאָטָע אַין

חוֹשֵׁעַ בְּעָרְלָעַ

זעקליבן זיך אַוּעָקָצָגִין אַין גַּס אַרְיִין. הָאָט אִים דִּי מַאֲמָעַ פָּאַרְשְׁטָעַלְטַ דַּעַם וּוּגַג.

— לִיְזָעֶר — הָאָט זִי גַּעֲזָגַט — הָאָט אַפְּשָׂר אַרְבָּלְמִיד צַו גַּעַפְּן?

— אַ וְאָ-עַס?

— כְּדַאֲרֵךְ הָאָפֵן אַ רְבָּגֵן.

דַּעַר טָאַטְעַ אַחֲט נִישְׁתַּגְעַטְעַדְטַ, עַד הָאָט אַיְינְגָעַקְיִיטְשַׁטְעַ דַּעַם קָאָפֵן אַין קָאַלְגָּנְדָּר אַרְיִין אַוֵּן אַוְן שְׁטִיל אַרְוִיסְגָּעַגְגָּנוּגָן. צִיפְעַ הָאָט אִים נַאֲכַגְעַקְוָקַט מִיט אַירְעַ שִׁינְעַן מַאנְדָּל-אוּגָן, אַוֵּן גַּעַר-גַּישְׁתַּמְאַנְדְּלִידַק אִים נַאֲכַגְעַוּוֹאַרְפַּן:

— לִיְזָעֶר יַאֲלָקָן!

מִיר אַיְן סְבָּלוֹטַגְעַקְוָמָעַן אַיְן פְּנִים אַרְיִין. "יַאֲלָקָן" אַיְן גַּעוּוֹעַן אַ צְוָנָאַמְעַן אַוִּיטֵן טָאַטְעַן. דִּי מַאֲמָעַ הָאָט טִיְילְמָאָל אַוֵּין גַּעוּוֹאַרְפַּן דַּאֲסַ דְּאַזְיִיקָעַ וּוּאָרְטַ, אַיְן עַרְשְׁתָּנָס — אַיְן זִי גַּעוּוֹעַן אַ וְיִבְּ — אַפְּשָׂר הָאָט זִי גַּעֲמָגַט, אַוֵּן צְוַיְיָתָנָס, הָאָט דִּי מַאֲמָעַ סְגָאַנְצָעַ לְעַבְנַגְעַהָאַלְטַן, אַז זִי הָאָט ۸ טֻובָה גַּעַטְוֹן דַּעַם טָאַטְעַן, וְאַס זִי הָאָט חַחְוָנָה גַּעַהָאָט מִיט אִים.

אַפְּבָעַר צִיפְעַן, וְאַס אַיְן דַּאֲס גַּעוּוֹעַן אַ גַּאנְצָן יוּסְטָבוֹן אַוֵּן גַּעַגְעַסְפַּן פָּוֹן טָאַטְנָס הַאַרְאָזְוָאַנְיָעַ — וְאַס פָּאָר אַ העֲוָה הָאָט זִי צַוְּן וּוּאַרְפַּן דַּאֲס דְּאַזְיִיקָעַ וּוּאָרְטַן:

אַיְן יַעֲנָעַר מִינּוֹת, וּוּעַן כְּקָעַן צָוִיגְיַין צַוְּדָעַר צִיפְעַן, וְאַס הָאָט גַּעַרְיוֹשָׁעַט דִּי מַאֲמָעַ, אַז זִי, צִיפְעַן, וּוּעַט פָּאַרְשְׁפָעַטְיִיקַן דִּי בָּאָן — וּוּעַן כְּקָעַן אַזְוִיגְיַין אַוֵּן גַּעַבְנָן אַיר אַ פָּאַטְשַׁ אַיְן גַּעַשְׁלִיְפָעַנְעַט מַוְילַ אַרְיִין, וְאַזְלָטַמְרַיְרַ צָוְגַּעַקְוָמָעַן צָעַן יַאֲרַ לְעַבְנַן.

בְּהָאָבָּגְעַט אַ שְׁטָאַרְקָעַ הַנְּאָהָה, וְאַס דַּעַר טָאַטְעַה הָאָט זִיךְ וּשְׁתַּחַת גַּעֲמָאַכְטַה הַעֲרוֹן אַוֵּן דַּעַם רְזָבָל נִישְׁתַּגְעַטְעַדְטַ, כָּאַטְשַׁ צִיפְעַן אַיְן סִיְיַ-ווּ-סִיְיַ אַוּעָקָגְעַפְּאָרְן אַוֵּן טַאַקָּעַ מִיט דַּעַר בָּאָן.

דַּעַם רְזָבָל הָאָט גַּעַגְעַבְן לִיְיָבָקָעַ. אַ קָּאַטְעַרְנִיאַסְלְאַוְרַעַר אַיְן עַר גַּעוּוֹעַן, דַּעַר רְזָבָל, אַ נִיעָר, אַ קָּנְאַקְעַדְיִיקָעַר. לִיְיָבָקָעַ הָאָט אַוֵּיךְ גַּעַהָאַלְפַּן אַרְוִיסְטְּרָאָגַן צִיפְעַס פְּוּדְלָעַס אוּף דַּעַר דְּרַאַשְׁקָעַ אַרְוִיְתַּ.

מען איז געפֿאַרְן אַיבָּעַר דער לְוֵבְּגִינְעָר גָּס. די מאਮע
מייט ציפָעַן אויפָּעַן הויכָן געוועס, איך מייט לְיִיבְּקָעַן — אויפָּעַן קלִיָּה.
נעט בענקיעלע. בי דער באָן האָט לייבְּקָעַ גַּעֲקוֹיפָּט אַ בְּלָעַט פָּאָר
ציפָעַן, ער האָט אַרְיִינְגְּנוּטְרָגָן דִּי פּוֹדְלָעָס אָן וּוְאָגָן אַרְיִין. אַ
גַּאנְגָּעַ צִיְּתָהָאָט ער גַּעֲשָׂאָרָט מיַט דִּי פִּיס, פְּסָדָר גַּעֲשָׂטָעַלְט וּן
פָּאָר צִיפָעַן, וּוּי אָן אַפְּפִיצְרָה. אָן די באָן האָט גַּעֲרִירָט, אָיז ער
וּקְבָּעָגָאנְגָּעָן, גַּעֲפָאַכְעָט אַין דער לְוֵטָמִיתָן האָרטָן קַאְפְּלָזָה
אוֹן גַּעֲרָעַט אַוִּיפָּרְסִישׁ:

— דָּא סְוִידָאַנְיָה, דָּא סְוִידָאַנְיָה!

די מאамע האָט גַּעֲוִישָׂת די אוֹיגָן, זִי האָט זִיךְרָעַשְׂת
מייט ציפָעַן אַ סְּךְ מָאָל אָן אַגְּנוּזָאָגָן אַיר, זִי זָאָל האָבָּן גָּאָט
איַן חַאְרַצְּן אָוּן נִישְׁתְּ פְּאַרְדִּילְיָעָן זִיךְרָיָן קָאָפֶן. מַחְמָת צִיְּפָעַן האָט
יַיְם-טוֹב דָּעַרְצִילְט, אָוּן דָּעַרְתָּן אַירָעָר, דָּעַרְתָּן-מַאְכָעָר,
איַן אַיר נִישְׁתְּ צִוְּם האָרֶץ. ער אָיז אַ גַּרְבִּיאָן, האָט זִי גַּעֲזָאָגָן,
ער קָאָן נִישְׁתְּ קִיְּן וּוְאָרט פּוֹלִישָׂן. ער קָאָן זִיךְרָיָן נִישְׁתְּ גַּעֲפִינְעָן
אַוִּישָׂן מַעֲנְטָשָׂן.

הָאָט די מאамע גַּעֲרַעַצְתָּן אָוּן גַּעֲזָאָגָן, אָוּן זִיךְרָיָן, האָט
זִיךְרָעַט בְּאַדְאָרָפְּט פְּרִיעָר אַרְמוֹזָעָן. אַצְּינָד, וּוּעָן זִי גַּיִיט שְׁוִין מִיט
אִים אַזְּוִי לְאָנָג, אָוּן שְׁוִין שְׁפָעָט. אָוּן סְאַנְדָּרָעָר, ער נַעַט זִיךְרָיָן דָּאָךְ
אָן אַ גַּרְאָשָׂן נְדוֹן.

אַבָּעַר צִיְּפָעַן האָט גַּעֲטָעַהָת, אָוּן זִיךְרָיָן סְאָךְ וּוְיִיט נִישְׁתְּ. נָעַט
טְרַעַט זִיךְרָיָן אַיר, האָט זִי גַּעֲזָאָגָן, אַ בְּעַסְעַרְעָר שִׁידָּוֹן — אַ גָּעָ-
לְעַרְגָּטָעָר מַעֲנְטָשָׂן — אַ קַּאְנְטָאַזְוִישָׂט (בוֹכְהַאַלְטָעָר).

אַזְּוִי אָיז זִי אַוְעָגָעַפְּאָרָן אָן לְעַצְטַ-גָּעַלְט אָוּן אַן גַּעֲזָעַנְעָן
זִיךְרָיָן מִינְן טָاطָן.

די מאамע האָט שְׁוּעָר אַפְּגָעַזְיָפְּצָט. אַ סְּךְ טָעַג האָט זִיךְרָיָן
גַּעֲזָיָפְּצָט. דָּאָס יִפְּצָן צְוֹאָכָעָן מִיטָּן רִיחָ פּוֹן צִיְּפָעַס פּוֹדְעַלְעָךְ אָוּן
פְּלַעַשְׁעַלְעָךְ אָיז גַּעֲהָאָגָאנְגָּעָן בַּיִּ אָוּגָן אָין שְׁטוֹב בֵּין אַ שְׁטִיק
אָין וּוַיְנַטְּעַר אַרְיִין.

ק א פ ר מ ק א ב ט א ד ו צ ו א נ צ י כ

אך יומ-טוב איז דער סאָד אויף אונזער הויף געווארן נאָס און
שווארץ. זייןwal סַפְּרָאָזִינִיק האָט אַהֲיֵמָגָעָפֶרֶט אַ דָּוִיט, אַוְסָגָע-
קנוידערט אַיבָּעָרְבָּעַט אָוָן דָּאָס לְעַצְּטָע וְעוֹגָעָלָע וְוִינְטָעָר-עַפְּלִי. די
פָּאָרָגָאנְכָּטָן זָעָנָעָן אַרְאָפְּגָעָפָּאָלָן אַיְגָמִינָּטָן טָאָג — גַּעֲדִיכְתָּע, גַּעֲפְּלִידִיקָּע
מיַט גַּעַלְעַבְּלָעַעְלָע אַוְרָפְּ פָּאָרָהָוִיכְתָּע שְׂיִבְּן.
דָּעַר טָאָטָע אָוָן אַיְן די פָּאָרָגָאנְכָּטָן גַּעַזְעָטָן אָיְן שְׁפָאָגָנְצָעָר
אוֹן מיַט קְרִיְיד אוֹפְּנָן טִיש גַּעַשְׁבָּוּנָט זִיךְ פָּוּן "פְּעַנְיוּעָ" מיַט
זִיךְ שְׁוֹתָף מַאְטָל שְׁטוּרָוי.

לייבְּקָע אָיְן שְׁוֹין נִישְׁתְּגָעָוָן אָיְן שְׁטוּבָּע עַר האָט גַּעַזְעָלָט
פָּאָרָן קִיְּין וְוַאֲרָשָׁע זָוָן אַרְבָּעַט. עַר האָט נָאָר גַּעַוָּאָרָט אוֹיף
אַ בְּרִיף פָּוּן צִיפְּעָן. זַי האָט אִים צְוַגְּעָזָגָט צַוְּרִיבְּן אָוָן אַפְּ-
צְוַשְׁיקָן דָּעַט קָאָטְעָרְגִּינְאָסְטָאָוּרָעָרָן קָנָאָקְנִידִיקָּן روּבְּלָן. אַבְּעָרָר צִיפְּעָן,
וּשְׁ אָוִיסָּמָּן, האָט פָּאָרָגָעָטָן. אָיְן עַר אַרְמָגָעָגָאנְגָּעָן, פְּיִיבְּקָע, אַיְצָט
אַ שְׁטִילְעָר, אַ פְּאָרָמְחָטָעָר. עַר האָט שְׁוֹין נִישְׁתְּגָעָלָט מַעַר
וְעוֹגָן "פְּאָנִיעָ" — דָּעַר דְּשֻׁעָגָעָטָש האָט אַיְסָגָעָוּפָטָט פָּוּן זִיךְ לְיִיבְּ —
בֵּין עַר אָיְן אַיְינְמָאָל אַהֲיֵמָגָעָקָומוּן אָוָן גַּעַזְגָּט, אָוָן עַר גִּיטָּ
וְאוֹגָעָן פָּאָר זִיךְ. עַר האָט גַּעַרְגִּינָּן, האָט עַר גַּעַזְגָּט, אַרְבָּעַט
בֵּין פָּוּחָס שְׁלָאָסָעָר, עַר פְּאָקוּמָט דָּאָרָט שְׁבִירָות וְעַקְסָרָוָן רְוּבְּלָן אַ וְוַעֲן
מיַט מִיטָּאָגָן.

הָאָט עַר זִיךְ אַרְוִיסָגָעָצָוִיגָן. שְׁבָת נָאָכָן עַסְנָא אָיְן עַר גַּע-
קוּמָעָן צַוְּגָאָסָט. נְעַבְּרוּמָט אַוְנְטָעָר דָּעַר נָאָזָן צְוַגְּעָוּפָטָט מַיְט
אַ פָּוּס. עַר האָט זִיךְ גַּעַפְּרָעָגָט אוֹיף צִיפְּעָן, צַי זִיךְ שְׁרִיבְּעָט, צַי זִיךְ
הָאָט שְׁוֹין חַתוֹנָה גַּעַהָאָט — אָוָן גַּעַבְּעָטָן די מַאְמָעָ, זַי זָאָל צַוְּ-
שְׁרִיבְּעָן פָּוּן אִים אַ גְּרוּסָן.

לייבְּקָע הָאָט גַּעַמוֹת זָעָן, אָוָן אָיְן שְׁטוּבָּע בֵּין אָוְנוֹ שְׁוֹיְמָט
מַעַן נִשְׁתְּגָעָוָן אָיְן קִיְּין גַּאֲלָד. הָאָט עַר אַיְינְמָאָל גַּעַזְגָּט דָּעַר
מַאְמָעָן, אָוָן אוֹיבָן זִיךְ דָּאָרָף, קָאָן זִיךְ בֵּין אִים בְּאָרְגָּן עַפְּעָט גַּעַלְטָן.

די מאמע האט טאקע באדארפט. נישט, חיליה, פאל זיך אוין נישט אויף קיין אויסטרלישע זאכן, נאך פאר מיר. איך בין דאך אין יענעם נאך-יום-טוב געווארן אויס חדר-יונגס. די מאמע האט מיך אונגעדונגגען אין דער ניעיר "שָׁקָלָע", וואו ס'קאסט טיעער שכר-ליימוד און וואו מען לערנט רוסטיש און דקדוק.

דער טאטע האט אפילו נישט געווארט. ער האט געווארט אוין אין דער ניעיר שָׁקָלָע מאכט מען די קינדער פאר גויים און מען פערנט מיט זיך אין דיבלויזע קעט. האט זיך אַריינגע-מישט פִּיבְּקָע. ער האט געגעבן אַ מְשֻׁלְּפָן פָּוֹן קַאֲטָעָרִינְגָּסְלָאוּ — פָּוֹן דָּאָרְטִּיקָן "קָאַזְיָאנְגִּיּוֹן", וואס איז אויך געאגגען אין אַ שָׁקָלָע אָרְיִין. מען קָאַן גָּאָרְנִישְׂטָוִיסְן, האט לִיבְּקָע געווארט אָפְּשָׁר וועל איך אויך אַמְּלָאָל ווערן אַ "קָאַזְיָאנְגִּיּוֹן".

לייבקע האט, מן-הסתם, חזוק געמאכט, אַבְּעָר אין דער ניעיר שָׁקָלָע האט מען טאקע גָּאָר אַנדְעָרֶש גַּעֲלָרֶנֶט. אַז מען איז אָרוֹיס פָּוֹן דער ניעיר שָׁקָלָע, האט מען געאנְטָן פִּיעָנָן דאָס ספר מיטן טראָפֶן, מען האט געאנְטָן אַריינְקָין אַנְצָפְּרָה" און מען האט געאנְטָן עסְקָן זִין אַן צִוְּנוֹת.

ס'איין דאָ אַינְגָּאנְצָן אַנדְעָרֶש גַּעֲוָעָן, ווי ביי טִימָע-יּוֹסְטָן נישט איז אַזְוָנָן טוֹנְקָעָלָע שְׁטוֹב מיט פָּאָרְשָׁוִיְּצָטָע בענק אַרוֹם די ווענט, נאך צוּוִיּוֹ גָּרוֹיסְטָע, גָּעוֹרִיםְמָעָה הָדְרִים מיט אַסְטָלָאָרֶבֶּן גַּעֲוָעָשָׁנָע שְׁוִיבָן אַזְמָנָן מיט אַז אַיזְעָרָנָעָם בָּאַלְקָאָן אויף דער גָּאָס אָרוֹיס. אַינְמָיטָן פָּוֹן די צוּוִיְּטָעָה הָדְרִים ווענָעָן גַּעֲשָׁתָאָנָעָן אַזְוִי ווי זַעֲלָנָעָר אַיְגָעָר הַינְּטָעָרָן אַנדְעָרֶן, בענק: שׂוֹוָאָרְצָעָן קָוְרָצָע, מיט לעכְּלָעָר אויף טִינְט אַזְמָנָט קָעְסְטָלָעָר, וואו יְעָדָר אַיְגָעָר האט געאנְטָן באַהָאַלָּטָן סְעַסְנוֹאָרָג אַזְמָנָט אַז שְׁרִיבָּה. מְכְשִׁירִים.

פָּוֹן אַיְין ווֹאנְטָה האט זיך אַרְאָפְּגָעָלָאָזָט אַז אלְטָע, גָּרוֹיסְטָע מְאָפָעָ, אַ בלְוִיעָע, אַ האַלְּבָאָפְּגָעָלָאָזָט, מיט שְׁטָעָט אַזְמָנָט דָּרְפָּעָרֶר, מיט ווֹאָסָעָרָן אַזְמָנָן. פָּוֹן דער אַנדְעָרֶר ווֹאנְטָה האַבָּן אַרְאָפָעָ גַּעֲקָוֹת חִוָּת מיט בָּהָמוֹת, פִּיש אַזְמָנָט עַקְדִּישָׁן, גַּעֲוָיְקָסְן אַזְמָנָט פִּירְוָתָה. אַזְמָנָט פָּוֹן אוּבָּן-אָזְמָנָט, דָּאָרְטָע, וואו ס'איין גַּעֲהָנָגָעָן דער

געלאעד קיסער מיטן בלויין זידענעט פאם אויפן האָז, זענען
געהאנגען נאָר צוּיִ פֿאוֹרטְּעַטְּן.

טעפֿ אַרְאָעַ אָן אִין אֲגֹרֶיסָעַ שָׁרָהַת.
טֻמְעַן הַחַטָּא גַּזְעָנָה, אָז דַּעַר דָּזְנוּקָעֵר פָּרָשָׂוִין הַיִּסְטָמָה מָהָנָן.

איך האב אים ליב געדריגן דערמאה, וואס ער טראנט אונקלכע וויטע ושאמאליעז, ווי מײַן מאגען.

דער צוויליטער פָּרְטַּרְעַט איז שוין געווען פון אן אנדעראָן. דא איז געשטאנען אַ מענטש אַן אַ בָּאָרֶד, מיט אַ גויאַישָׁמִין. פְּנִים, פִּיסְטָדָע אֹיגָן, אָונֵן שׂוֹאָרֶצָע, אוּפְּגָעַשְׁתַּעלְמָע וּוֹאנְסָעַט.

מִר אַיְוָעָן גַּעֲוָעָן חִידֶשׁוּלָךְ: וּרְקוּמָט אַזָּא בֵּין, גַּוְיאִישׁ
פָּנִים אֵין דָעַ רְנוּעָר שְׂקָאַלָּע אַרְיָין? אַבְעָר דִּיְוָגְגָלָעַ הַאֲבָן מֵיר
קְלָאָר גַּעֲמָכְטַ, אָז דָאָס אַיְן, חַלְילָה, נִישְׁתְּ קִיְּין גּוֹי, נַאֲר אַיְוָד.
אָמָאנְגָּטַ אַגְּרוּסְטָעַר, אַשְׁנִי דָעַ בָּאַרְצָן חִירָשׁ
וְאַיְלָן, וּאַסְטָעַר, אַז יָדוֹן זָאַלָּן אַוְיסְגָּלְעִילִיּוֹת וּוּרְעָנוֹ פָּוֹ גְּלִות.

ההָבְ מִיר נִישַׁת גַּעֲקוֹקֶט דָּעַ
רוֹף, וּוֹאָס עַד אֵין גַּעֲוָעָן אֲשֶׁר
בָּאָרְאוֹן נִישַׁת פָּאָרְטָרָגָן. עַר הַאָטָ שְׂוִין צְוִפְּלָג גַּעֲשְׁטָאָכָן מִיטָּ דִּי
שְׁוֹאָרְצָע, אָוִיגְעַשְׁטָעַלְטָע וּוֹאָנְסָע זַיְינָע. אֲ מַעַנְטָשָׁז זַאְל דִּיר
פְּסָדְלָ קְוָון אֵין פְּנִים אָרִין. אָוָן נִישַׁת גְּלָאָט אָזְוִי קוֹיקָן, נָאָר
שְׁרוֹפָן, אָזְוִי וּוֹי מַעַן וּוֹאָלָט אִים גַּעֲדוֹגָעָן — עַר זַאְל הַיְּתָן יְעָדָן
טְרָפִיט אָנוֹעָרָן. יְעָדָן קָעָר אָן וּוֹעָנד.

או און אם האט מען אונז אויך גענוג געהיטן. ער האט זיך געקאנט פאללאון, דער דאזיקער באראן, אויך אונגערד רבין ר' דוד.

ער, דער רבִּי ר' דוח, איז געוען אַ מִינְ סִימָעָה-יֹסֵף אוֹיַח
אנַנְדָּעָן שְׁטִיגְגֶּר. אַ יֹּוֹד אַ פְּרָאַסְטָעָר, אַיִן אַ פְּרָאַסְטָעָר, מַעַ-
לְאַנוֹשָׁן כָּאַלְאַטָּה, מִיט אַ פְּרָאַסְטָעָר, שִׁיטְעָרָעָר בָּאָרֶד, מִיט
אַ פְּרָאַסְטָעָן, קְוָרְצָן פּוֹס - חָאַט עָרָ, אַ חְוִיזָן מְלָמְדוֹהָן, סָאַרְמָגְגָט

זין איגונט א שפיינ-געוועטלפל, א טעטנער א בוגרט און א קיין-לעכדייך רימענדל פון א ני-מאשין אראפ. דער דאזיקער רביה האט געלערנט מיט אונז חומש מיט רשי און מעבר זיין די סדרה. איגנטלען, האט נישט ער גע-לערנט, נאך דאס קיליענדייך, בויגעועדייך רימנדל, וואס ער האט געווייקלט צוישן די פינגר, איזו ווי א ווילע שעשלאנגו.

ער האט געהאט א ברײיט, נידרייך געזועס, דער רביה ר' דוד. דאס דאזיקע געזועס האט ער ארויפגעערוקט אויף א "סקאמיעקע", דעם קורצין פוט – אָנְגַּשְׁפָּאַרְט אָוִיף אָ נִידְעָרֵיך בענקלעל און איזו ארום אַרְיֶבְּעָרְגְּעָקְּוֹט אַיְבְּעָר דִּי קַעְפְּ פָּוּן אַלְעַתְּ לְמִדְיִדִים. ער האט פְּאַרְמָאָגָוֹת קְּלִינְגָּעַ, פְּאַרְזְּמוּרְעָטָע אַיְגָּן מיט שְׁפִיצְיָקָע, רְבֻּנְיָשׁ בְּרֻעְמָעַן. פְּוֹנְדְּעַטְטוּגָן האט ער געזען, וואס עס טוֹט זיך-בַּיִי יַעֲדָן אֵין טָפֶן. אַוְן האט ער עפָּעַס דְּרוֹזָעַן, האט ער אַרְאָפֶן-גְּנוּנוּמָעַן סְגַעְוָעַס פָּוּן דָּעַר בָּאָנָק, גַּעַמָּאָכָט זיך מְפָלוּמָרְשָׁט אַוְעָקָר-קְוָקָן, אַוְן צְוַהִינְקָנְדִיק אַיִן ער יַעֲנָעַס אַוְנְטְּעַרְגְּעָקְּוֹמָעַן מִן הַצָּדָה-וַיִּאָּפֶן אַטְיָלָעַ קָאָז – אַוְמְגַעְרִיכְת אַרְאָפְּגַעְכָּאָפֶט סְהִיטָּלָ פָּוּן יַעֲזָבָן. גַּעַמָּאָכָט אַוְן אַפְּלִי גַּעַטָּן מִיטָּן פְּעַדְרָעָנָם שְׁלַגְנָגָל אַיבָּרָעָ – דָּעַר גָּאנְצָעָר בְּרַיִיט פָּוּן אַפְּגַעְדָּקָטָן קָאָפֶן – אַיִ-אַ-לְּעָרָע וְאַלְדִּיך טְרָעָפָן – האט ער פְּאַרְקְּרִימָט סְמָוֵיל אֵין אַזִּיט – וּוּעָטָם מִיר נִישְׁתָּאַוְפְּהָעָרָן צָו שְׁפִילָן אֵין-קָנוּפָן. מִמְּרוֹ אַיְנָעָר ?

אויפָּן מְמוֹרָס קָאָפֶן אַיִן אוּטְגַעְשְׁפָּרְנוּגָעַן אַפְּרָעָנָגָע. דִּי פְּרָעָנָגָע האט זיך אַרְיֶבְּעָרְגְּעָקְּאָפֶט אוֹיף אַשְׂטִיק באָק אַרוֹף, אַוְן דָּאָרָט שְׁטִיְין גַּעַלְיָבָן, וְיִ אַן אוּפְּגַעְלָאָפְּעָנָעָר, פְּאַרְבְּלָוְטִיקְטָעָר אַדָּעָר.

מען האט געזאגט, אַז דָּעַר רביה ר' דוד האט שוֹין דאס דְּרִיטָע וּוּבָה, אַוְן אוֹיך זיך ווּעַט ער בָּאָרָאָבָן. מען האט גע-וואָסָט אֵין שְׁטָאָט, אַז ער האט זיך פִּינְטָן, אַז ער רָוֶפֶט זיך מְנוּבָּגָת אַוְן ווּיל פְּוֹנְדְּעַטְטוּגָן האָבָּן מיט אַיר קְינְדָעָר, קָאָטָש ער האט שוֹין געהאט פָּוּן ערְשָׁטָן ווּיבָה אַטְקָטָעָר אַבּוֹגָרָת, אַין שְׁקָאָלָעָ אַרְיָין אַיִן דָּעַר רביה ר' דוד גַּעַקְזָמָעָן שְׁפָעָטָעָר, וְיִ דִי תַּלְמִידִים. ער האט אַוְנְטְּעַרְגְּעַהָיָקָט אֵין אַפְּאָר אַלְטָעָר.

פארדארטער לאטשן, אין אַלְטָע צִיגֶנְגָּעַן הוֹיַן, פֿאַרְדְּרִיכְיטַע, אָזַוִּי וּוְיָרָעָן. אליאן האָט ער זיך געהאלטן פֿאָר אַ יְוד אַ תַּלְמִיד-חַכּוּם, אין די סְלִיחָה-טָעַג גַּעֲדִיטַן זיך צוּם עַמּוֹד, אָונֵן שְׁבַת גַּעֲלִיעַנְטַן דָּאָסֶס ספר בַּיִּי די צִוְּנוּמִים.

מען האָט אַיְיךְ דָּרְצִילַט, אָזֶן דָּעַרְךָ רַבִּי רְ' דָּוד אָזֶן אַ גְּרוּוי-טַעַר מַתְנָגָד, אָזֶן עַר הַאָלֶט נִישְׁתַּפְּן רַבִּים אָזֶן האָט זַיִן פִּינְגַּט. עַר זַאַל האָפָּן אַמְּאָל בְּקוּלְךָ רַם גַּעֲשָׂגָלְטַן אַ גַּוְּטַן-יְזַד — אָזֶן עַר פִּונְדַּמְּאָלָס אַן הַיְנְקָנְדִּיק גַּעוֹאוֹרָן.

מיְלָא, אָזֶן עַר גַּעוֹוֹן אַ פְּרָאַטְטָעַר יְזַד אָזֶן אַ רַבִּי אַ שְׁלָעַגְעָר. צְבָעָר אָזֶן מַעְלָה האָט עַר גַּעֲהָאָט, וּוְאָס צְוִילְבָּאָר הַאָפָּן מַיר אִים מוֹחֵל גַּעוֹוֹן נִישְׁתַּפְּן נַאֲרַ זַיִן מַתְנָגָדוֹת, נַאֲרַ אַפְּילְיוֹ דָּאָס פֿאַרְשָׁלָאָסְעָנָע, קִילְעַכְדִּיקַע רִימְעַנְדַּע.

אָזַוִּי לְעַרְנוּן חֻמְשָׁוּ, וּוְיָדָרְךָ רְ' דָּוד, האָט קִינְגָּעָר נִישְׁתַּפְּן גַּעֲלָעָנְטַן. עַר האָט גַּעֲהָאָט אַ נִיגְגָּן, גַּאֲרַ נִישְׁתַּפְּן קִיןְמַתְנָגְדִּישָׁן אָזֶן גַּאֲרָנִישְׁטַן פִּונְדַּמְּאָל שְׁלָגָעָר. עַר האָט דִּי וּוּרְטָעַר צְעַנוּמָעָן, אָזַוִּי וּוְיָי מַעְן צְעַנְעַמְטַן אַ שְׁאָלָל פִּונְדַּמְּאָל נַס אַרְקָאָפְּ. עַר האָט אָונָנוּ די יְאַגְּדָרָע אַרְיִינְגָּעָלִילִיגְט אָזֶן מוֹיל — מַיר זַאַלְן פִּילְן דַּעַט אַמְּתָה-דִּיקָּן טַעַם.

בַּיְמָה רַבִּין רְ' דָּוד אָזֶן יוֹסֵף הַצְדִּיק אַוִיסְגָּעָקָוּמָעָן אַ הוּי-כָּרֶד, שְׁוֹוָאַרְצָעָר בָּחוֹר, אָזָא שִׁינְגָּעָר. אָזֶן מַעְן האָט נִישְׁתַּפְּן גַּעֲקָאנְט אָזֶן זַיִן פְּנִים אַרְיִינְקָוָן. סְאַיִן נִישְׁתַּפְּן גַּעוֹוֹן יַעֲקָב אַבְּגָנוֹת זַוְּן נַאֲרַ אַ פְּרִינְעָז, אַ פְּרִישְׁטַן, וּוְאָס האָט גַּעֲשְׁפִּינְט גַּאנְצָן מַצְרִים אָזֶן אליאן גַּעֲהָאָלְטַן זיך פֿאָר אַ גְּרוּוֹסְן עֲנוֹנִי.

מַשָּׁה וּרְבָּנוּ האָט נִישְׁתַּפְּן גַּעֲהָאָט קִיןְמַעְלָה וּוּיְסָעָב בָּאָרֶד, אָזַוִּי וּוְיָי אַוְיְפָן פְּאַרְטָרָעַט, וּוְאָס הַעֲנָגָט בַּיִּי דָּעַר מַומָּע מַרְיִם. סְאַיִן נַאֲרַ גַּעוֹוֹן אַיְוְגָּעָרְמָאָן מִיט אַ גַּעֲקוּרוּוֹלְטַן קָאָפְּ הַאָרָ, אָזַוִּי וּוְיָי אַשְׁעָפָס, הוּיְרָק אָזֶן שְׁטָאָרָק, וּוְיָי אַ צְעַדְעָרְבָּוִיט. וְהַאֲרָאִיה — פְּרָעָה אַיִּי-גַּעַנְעָט טַאָכְטָעַר, די פְּרִינְצָעָסִין פִּונְדַּמְּצָרִים, האָט דָּאָק אִים גַּעֲוָאָלִי פֿאָר אַ מַאַן.

גַּאֲרַ שִׁיִּין אָזֶן גַּעוֹוֹן צְוּ הַעֲרָן, וּוְיָזַוִּי דָּעַרְךָ רְ' דָּוד האָט אָונָנוּ פֿאַרְטִּיטִישַׁט פְּרָשָׁת בְּשָׁלָח. סְאַיִן גַּעוֹוֹאָרָן פִּונְדַּמְּאָל.

אנדרערר יוד, שוין נישט יענער מיטן פראסטן פנים און מיטן מעלאונגעטן מאלאט.

ביי פרשת בשלח אוין דעם רבינס קול שוין נישט געוווען אווי קארג אוון געשפאלטן, ווי אַלְעָמָל. האפערדייך האט עס געלזונגגען, רחבותדייך. ס'או געגנגגען נישט פון מוליל, נאך פון גאנצן גוף זיבעט. ער האט געואסט אוון אויסגעונגגען די פסוקים

ニישט צו אונז, נאך ערגעץ אין דער וווײיטער וועלט אַריין.
דאֹ זענען מיר אַרויסגעאנגען פון מצרים צוּזָמָעָן מיט
משה רבנו, מיר האָפָּן געהערט דאס גִּין, זאָס פֿאָרָן פון פרעה
רייט-וועגן, פֿאָר אָוּזָעָרָע אָוִיגָּן האָט זיך געשפֿאָלָטָן דער יִם.
מיר האָפָּן געקוקט, ווי די מצרים מיט זיערט וועגענער אוון
פֿערֶד זענען אַיְנָגָזָוָנָקָעָן גַּעוֹאָרָן אין די וּאָסָעָרָן, געהערט, ווי
משה רבנו האָט געונגען מיטן פֿאָלָק יִשְׂרָאֵל אָז יִשְׁרָאֵל אָז ווי
מריות הנביהה האָט צוּזָקָלָטָט מיט דער פֿוַּיָּק.

ווען מען לערנט מיט אונז אַגָּנָץ אַדְרָפָּתָה שלח, וואָלט
עס אונז קיינטמאָל נישט פֿאָרָמִיאָסָט גַּעוֹאָרָן. בְּפֿרֶט, אָז דער רבִ
ר' דוד האָט דאמָאָלָס פֿאָרָגָעָן אין זיין לעדרנטן רַיְמַנְדָּל אָז
אין די כָּלָעָרָעָס, ווֹאָס ער האָט גַּעַשְׂטִיט אוֹיף אַגָּוּזָעָרָע קָעָפָּע.

אַבְּעָר נישט אלְּצָהָאָט דער רבִ ר' דוד גָּעָלָעָרָנָט. אָז
אָחָז חומש מיט רְשִׁיָּהָאָט מען נאָכָעָפָּס באָדָאָרָפָּט קָאנָגָעָן.
אוין געוווען נאָכָעָפָּס ער רבִ. שוין גָּאָרָנִישְׂט קִין פֿרָאָסְטָעָר
יָוד אָז שוין גָּאָרָנִישְׂט אין קִין מעלאונָשָׂן כָּאָלָט – דער רבִ
ר' יַאנְקָעָלָע.

אין די ווַיְנְטַעְדִּיקָע פֿאָרָגָנָאָכָטָן, ביי די צוֹוִי רְיוֹט-צַעְגָּלִיטָע
פְּלִיז-לְאָמָפָּן, האָט דער דאָזִיקָעָר יָוד גָּעָלָעָרָנָט מיט אָז
אוון דְּקָדוֹק, ביי דער שיִן פָּוֹן טָאגָה האָט ער דעם פֿסְקָן נישט
געלאָנָט לְעָרָנָעָן. זִין קוֹל, זִין גָּאנָץ גַּעַשְׂטָעָל זענען געוווען אווי
טָוָנָקָל אָז שָׁאָטָנָדִיך, ווי די ווַיְנְטַעְדִּיקָע פֿאָרָגָנָאָכָטָן.
אַז הוַיְכָעָר, מיט אַיְבָּרָגָעָבָוִוָּגָעָנָע אַקְסָלָעָן, אַדְרָמָגָעָנוּמָעָן
דָּאָס בְּלִיכְעָגָנָמִים מיט אַקְלִין, חַרְיפָּוֹתְדִּיך, שָׂוָאָרָץ בְּעָרְדָּל –
אוין דער רבִ ר' יַאנְקָעָלָע גַּעַקְוּמָעָן אין שְׁקָאָלָע אַרְיִין פָּוֹן גָּאנָץ
וּוִוִּיט – אַזְשָׁ פָּוֹן דער סְקָאָרְשָׁעוּוֹר רַגְּנָאָטָקָע. ער האָט נישט

געטראגן קיין פארדארטע, אלטער לאטשן, ווי דער רבוי ר' דוד, נאך א פאָר קליענע, אויסגעפֿוצַע, נגידישלאָך-סקירפֿנדיקע שטי-�וועלעך-שבתדריךע, וואָס זונען אַים נאָך געבליבּן פֿון דער צייט, זונען ער האָט געהאנדילט מיט וואָלֶך. דאס שווארצע העבָּאן-שטעקּעלַע מיטן וויסן, בײַינערנעם האָנטל אַיז אַים אוּיך געבליבּן פֿון יונגעַל צייט. דאס פְּאמַעְלָעַכָּע, יְשֻׁבָּה-הַדְּזִתְדִּיקָה גענְגָּל, דער ווֹיסְטָר, אַיבּוּרְגָּעֵלְיִגְּטָעָר קָאָלְנָעָר מיטן שווארצָן שְׁנִיפְּסָל — דאס אַיז אַים געבליבּן פֿון יונגעַל צייט, זונען זיינְגָּעָטָוועַס זונען געגָּאנְגָּעָן אַיבּעְדָּר דער ווֹיסְטָל קַיְינְדָּאנְגִּיג.

יענעַ יָאָרֶן זונען שׂוֹין לְאָנוֹג אַזְּבָּעָטָה. דער רבוי ר' יָאנְ-קָעָלָעָה האָט דָּאמְאָלָס גַּעֲרָעְדָּט הוֹן. ער האָט גַּעֲקָלָעָט מיטן העבָּאן-שטעקּעלַע אַין דער פָּאָלְדָּאנְגָּעָרְיִין, זונען אַן אַרְיָמָן אַיז געקּוּמָעָן נאָך אַנדְבָּהָה. ער האָט דָּאמְאָלָס נִישְׁתְּ געהאנְט אַזְּאָן בְּלִיְּן בְּנִים אַיז אַזְּעַכְּבָּעָ אַיְינְגָּעָפְּלָעָנָעָ, פִּיכְכָּעָ אַוְיגָּן, ווי ער האָט היינְט.

פֿון דִּי אַמְּאָלִיקָה ווּלְדוֹרָר אַזְּן טְרָאַטְוּעַ אַיז דָּעַט יוֹדָעַ נְעַבְּלִיבּן נִישְׁתְּ מַעַרְ, ווי דער אַיְזָעָלָעָר נְאָמָעָן ר' יָאנְקָעָלָעָ, אַזְּן דִּי נאָך אַיְדָעָלָעָרָעָ יְוִידָשָׁע נְבָיאִים יְשֻׁעָהוָה אַזְּנְחָקָאָל.

מען האָט געוֹזָגָט, אַזְּ ר' יָאנְקָעָלָעָ אַיז אוּףְּ דער עַלְטָעָר נְעוֹזָרָן אַ מלְמָד נִישְׁתְּ מַחְמָתְ פְּרָנָסָה אַזְּן אוּיךְ נִישְׁתְּ מַחְמָת דָּעַט, וואָס ער האָט אַמְּאָלָס געהאנְט צָעָר גְּדוֹלָ בְּנִים, נאָךְ פֿון גְּרוּסָ לִיבָּ-שָׁאָפָּט צַוְּתָּןְךָ.

אוּ ער האָט אַגְּעָהוּבָּן מִיט אָנוֹג דָּעַט עַרְשָׁטָן פְּטוֹקָ פֿון יְשֻׁעָהוָה, האָט מעַן גְּעוֹנָעָן, ווי דער יְוִהָּרָ, דער גַּעֲוּזָעָנָעָר עַוְשָׂר אַזְּן תְּקִיףָ, האָט זִיךְרָ אַיְנְגָּאנְצָן אוִיסְגָּעָטָן פֿון דער ווּלְטָעָר. נִישְׁתְּ יְשֻׁעָהוָה הנְּבָיאָה האָט גַּעֲשְׁטָרָאָפָּט דָּאס וִינְדִּיקָה פָּאָלָקָ יְשָׁרָאָל, נאָךְ אַזְּנוּזָרָרָבָּי ר' יָאנְקָעָלָעָ, זַיְן קוֹל אַיז דָּאמְאָלָס גַּעֲוָאָרָן שוֹאָרָץ, אַזְּוִי ווי ער אַיְנְגָּאנְצָן.

— בְּנִים גְּדוֹלָהִי וְרִימָתִי! — האָט ער אַ וְאָרָף גַּעֲטָוָן דָּעַט קָאָפָּ אַרְוָנָטָעָר — וְהָם פְּשָׁעָוּ בָּי — אַזְּן זַיְן האָבָּן אַין מִיר ווּידָעָרָ-גַּעֲשְׁפָּעָנִיקָּט — האָט ער אַפְּגָּעָרָעָכָּט אַין דָּעַר שְׁטִילָ, אַזְּוִי ווי

ער ווֹאַלְטַ זִיךְ מֵיט עַמְצָן אַיְסָגָעַטָּעַנְהַט אָוּן בַּאַקְלַאַגְּטַ זִיךְ אַוִּיךְ
זַיְינְ אַיְגַּן בִּיטָּעַר מַזְלָן.

הָאָט עַר גַּעַלְעַרְגַּט מֵיט אָוּנוּ אַיְכָה — אַיְזַ עַר גַּעַוְוִיאַרְן קֶלְיַין
אָוּן אַיְנְגַּעַפְּאַלְן, אַזְוִי וּוֹי דַעַר נְבַיָּא יְרֻמְיהּוּ. עַר הָאָט נְשִׁישַׁת אַוִּיסְ-
גַּעַשְׁרִיגַן דָּאָס אַוְמְגַלִּיק פָּוּן חַוְרַבְּן, נַאֲרַ גַּעַפְּרוּםַט אָוּן זִיךְ אַרְיַין,

אַזְוִי וּוֹי טַוְיְבַן פַּאַרְטָאַגְּ הַיְנְטָעַר פַּאַרְמָאַכְטַע פַּעַנְסְטַעַר.

דַעַר רִי יַאֲנְקָעַלְעַז הָאָט גַּעַוְוִוִינְט אָיְן אַ בַּאוּנְדַעַר אַלְקָעַר
בַּיִי זַיְינְ יַוְנְגַּסְטַעַר טַאַכְטַעַר דְּבוּרַה וּוֹאָסְ הָאָט חַתְוָה גַּעַהְאַט, וּוֹעַן
דַעַר טַאַטַּע אָיְזַ שְׂוִין גַּעַוְוִוַּעַן פַּאַרְאַרְעַמְט אָוּן גַּעַמְזַוְתַּע דַעַרְבַּעַר
גַּעַמְעַן אַ יַוְנְגַּנְמַאַן נְשִׁישַׁת פָּוּן גַּרְוִיסְן יְחֹזָס.

זַיְ, דְּבוּרַהְלָעַ, הָאָט אַלְעַ טַאָגְ גַּעַפְּצַט דַי סְקִרְיְפְּנִידְיקַע
שְׁטִיוּוּעַלְעַךְ פָּוּן אִיר טַאַטְן, זַי הָאָט אַפְּגַּעוּוִישַׁת פָּוּן שְׁטוּבְ דָאָס
שְׁווֹאַרְצַעְ הַעֲבָאַן-שְׁטַעַקְעַלְעַז וּיְיַיְסַ — אָוּן כָּאַטְשַׁ זַי הָאָט שְׁוִין
גַּעַהְאַט צְוִויִי דַעַרְוַאַקְסַעַן יַוְנְגַּלְעַר, וּוֹאָסְ הַאֲבָן זִיךְ גַּעַנְגִּיטַע צַוְּ
בְּאַלְיִיגְן עַקוֹּזָמַעַן אָיְן דַעַר גַּיְמָנָאַזְיַע — הָאָט זַי נַאֲרַ אַלְעַ גַּעַרְעַדְתַּ
צַוְּמַפְּאַטְעַר :

— טַאַטְעַשְׁי, אַפְּשַׁר וּוֹעַט דַעַר טַאַטְעַשְׁי עַפְּעַס מִיטַּנְעַמְעַן ? אַ
קִיכְלַ, אַן עַפְּעַלְעַ ?

מִיְּין שְׁוּוּעַסְטַעַר בַּיְילָעַ, וּוֹאָסְ וּוֹאַוִינְט אָיְן שְׁכָנָה מִיטַּן רְבִינַ
רִי יַאֲנְקָעַלְעַז, דַעַרְצִיְּלַט, אָזְ גַּאנְצַע נְעַכְתַּז זִיכְטַז עַר, דַעַר יְוִד, בַּיִי
אַ חַלְבָּן לִיכְטַל אָוּן שְׁרִיבַט עַפְּעַס. מַעַן זַאֲגַט, אָזְ עַר מַאֲכַט אַ
סְפָּר. אַלְעַ שְׁכָנִים וּוֹיְסִין דַעַרְפּוֹן אָזְ אַלְעַ דַעַרְצִיְּלַע עַפְּעַס אָזְ
דַעַרְשׁ וּוֹעַגְן אִים. עַר אַלְיַין אַבְּעַר דַעַרְצִיְּלַט גַּרְנִישַׁט.

עַר גִּיט אַרְוּם אָיְן שְׁקָאַלְעַז אַגְּגַעַשְׁפָּרַט אַוְפָּן הַעֲבָאַן-
שְׁטַעַקְעַלְעַז מֵיט דַי אַבְּגַעַרְגּוּבְּיַעַגְעַן אַקְסְלַעַן פַּאַרְוּסִים, אַ שְׁטִילְעַרְ
אָנְ אַיְנְגַּעַהְעַדְתַּעַר אָיְן דַי פְּטוּקִים פָּוּן תְּנוּיַּץ, אַ פַּאַרְנוּמַעַנְעַר מֵיט
זַיְנְעַ אַיְגַּעַנְעַ דְּמִיוֹנוֹת, אָיְן כָּאַטְשַׁ עַס דַאֲכַט זִיךְ, אַזְ עַר חַיִיטַ
בִּישַׁט, וּוֹאָסְ אַרְוּם אִים טּוֹט זִיךְ, זַעַט עַר פַּוְנְדַעַטְטוֹוּגַן, וּוֹעַר עַס
גִּיט אַכְטּוֹנְגַן אָזְ וּוֹעַר עַס שְׁפִילַט אָיְן קַנְעַפְּלַעַן.

גִּיט עַר דַאֲמַאְלַס שְׁטַילַז צַוְּ — נְשִׁישַׁת מִיטַּן לַעֲדַעַרְנָעַם רִי-
מַעַנְדָּל, וּוֹי דַעַר רְבִי רִי דּוֹד, אָוּן נְשִׁישַׁת מֵיט דַעַר כַּאֲלַעַר אַוִּיטַן
אַיְסָגָעַרְדִּימַטַּן מוֹילַן, נַאֲרַ גַּלְאַזְטַ אַזְוִי שְׁפָאַרְטַ עַר זִיךְ אָן מִטְּ

* חושע פעד לעז

אין האנט אויפן שטעהעלע און מיט דער צויזיטער אויף דער
באנק — און פרעגט:

— וועמענס ביסטו, בחורל?

— איטשע שנידערס.

— ווי היסט די מאמע דינגע?

— פריריך.

— זאג זשע דער מאמען דינגע, און דער טאטע מעג אויך
הערן, און ס'איין א שאָר זיער טרחה. דין טاطע, מנ-הסתט, האַ-
רעועט שווער אויפן שטיקל ברויט. די מאמע, פארשטיין אַין,
קלוייבט א גראַשן צו א גראַשן אויף שקר-לייּמוד, קומסטו און
מאכטט א אל-עלום פון זיער האָראָוָאנְיַע. דו מינסט, אַן די
גביאַים האָבן גערעדט גלאַט אַין דער וועלט אַריין? זוי זענען
געווען אַזעלכע אַרעמעלִיכַּת, ווי דין טاطע. קין פרנסה האָבן זוי
פון זיער ריד נישט געהאָט. נישט מער, זוי האָבן געוואָלט,
מען זאָל זוי הערן. גיטמי און שפֿילַסְט אַין קנעפלַען? אַדרְבָּא,
זאג אַלְיַין, זינדיקטּוֹ נישט דערמיטּוֹ

עד אַין דאָך פֿשר גערעכט געווען, דער רבּי. ווי קאָן מען
דאָס שפֿילַן אַין קנעפלַען, בשעת ער לערנט מיט אונז טנְּך? אַון
אייז דען נישט שענער אַון בעסער צו הערַן דעם ניגון זיינעם,
וואַי צו געוועינען ביִ אַחֲרָנָאָך עטַּלְעַבָּע נאַרְשַׁע קנעפלַען? נאָרָ
אַיטשע דעם שנידערס אַיְנָגָל אַון נאָר אַזעלכע יונגעלאָז זענען
געפְּלַבְּן שוּטִים, בֵּין מען האָט זוי געלִיגַּט שערבעלַען אויף די
אויגן.

זוי האָבן נישט פֶּאָרְשְׁטָאָנְעָן, אַן קַרְעַע אַון אַן קַלְלוֹת
קאָן מען זיך אויך עפָּס אַוְיסְלַעַרְנָעָן. פֶּאָרְזַּיִּי אַין גוט געווען דער
רבּי רַיִּין דוד אַדְשָׁר מַאֲטִים לְעַרְעָר.

מוֹן זיין, אַו נאָר צוֹלִיב די דָּזָקָע יונגעלאָז האָט מען דעם
מאַטְיאָס לערער צוֹגָעַנוּמָעָן אַין דער נִיעָר שְׁקָאָלָע אַרְיַין. ווֹאָרוֹם
ס'איין גַּאֲרַנִּישַׁט צוֹ פֶּאָרְשְׁטִין, ווי אַזְוִי ס'הָאָבָּן אַונְטַעַר אַין דאָך
געקָאָנְעָן לְעַרְנָעָן אַזְוִי רַבּי רַיִּין אַזְוִי פֶּאָרְשִׁין, ווי
ס'איין געווען מַאֲטִים לְעַרְעָר.

ニישט קיין יוד און נישט קיין גוי, נאר א מאסקאָוּיטער,
אַ קאָצָאָפּ, נישט אַנדערש.

ער האָט געלעַרנט מיט אונז רוסיש, "טְשִׁיסְטָאָפִּיסְגְּנִיעַ" און
חַשְׁבּוֹנֶעֶן. דאס אלֶן — מיט אַ שִׁבּוֹר, הַיּוּדִיךְ קָלֶן, מיט שִׁיפּוֹרֶעֶן
הענט און מיט אַ שִׁיבּוֹרֶן קָאָפּ.

מאטיאָס לְעָרָעֶר האָט בִּים לעַרְנָעֶן גַּעֲרוֹדִיכְעָרֶט אַ פָּאָפִּירָאָס
נאר אַ פָּאָפִּירָאָס. ער האָט זיך פָּאָרְהָוָסֶט און גַּעֲשְׁפִּיגָּן אֵין דַּי
וַיְינְקַלְעַן אַרְיִין. ער האָט גַּעַחַאָט אַ טְבָּע אַרְוִיְּפִּצְוָשְׁאָרְצָן דַּי קִינְ-
בָּאָקָן. זִין צַעֲקָנוֹיִיטְשָׁת, נִישְׁט-אוּיסְגַּעַשְׁלָאָפּן פְּנִים האָט גַּעֲרִיגָּן
דַּאְמָאָלָס אַ מְרָאָה פָּן אַיְנְגַּעַלְאָפּן גַּעֲוָאָנֶת. דַּי פָּאָפִּירָאָסֶן האָט
ער נִישְׁט גַּעַהְאָלָטָן צַוְּשִׁין דַּי לִפְנֵן, נָאָר אוֹיףַּ דַּי גַּעַלְעָא, אַיְבָּעָר-
גַּעֲבָרָעַנְטוּ צִיָּן, שְׁפִּיצְיָקָע אַוְן הוֹילִיקָע, וַיְיִ-בְּיַ אַ וַיְאַלְקָףּ.

ער אֵין טָאָקָע אַרְוִמְגַעְכְּגָעָנֶן אֵין שְׁקָאָלָע, וַיְיִ-בְּיַ אַ וַיְאַלְקָףּ. ער
הַאָט נָאָר אוּיסְגַּעַקְוָקֶט דַּי מִינְגָּות צַוְּקָעָנֶן עַמְצָנָן פָּן אַוְן בָּאָ-
פָּאָקָן אַוְן פָּאָרְצִיקָן. סְאיַן נִישְׁט גַּעַוְוָעָן מְשִׁיגָּה צַוְּזִין מִיטָּן שְׁכָלָ-
פָּוּנוֹוָאָנֶן אֵין אֹזֶט טְרוֹקָעָנָם. דַּאְרָן גַּוְיַּהְיָה זִיךְרָאָט גַּעַנוֹמָעָן אַזְוִי
פִּילְּ פָּעֵס אַוְן רַצְיחָה.

מען האָט דְּעַרְצִילָט, אָז מאטיאָס לְעָרָעֶר שְׁלָאָפּט שְׁוִין נִישְׁט
מִיטָּן וַיְיִ-בְּיַ אַ טָּן, אַ סְּךְ יָאָרֶן. ער שְׁלָאָפּט אַיְגָאנָצָן נִישְׁט. ער
שְׁפִּלְּטָן אֵין קָאָרְטָן. זַי, דָּאָס וַיְיִ-בְּיַ זִינְס, אֵין אַ גְּרִינְעַן. זַי טְרָאָגֶט
אַ לְּאָנְגָּעָ, גַּעַלְעָא שְׁוֹבָעָ פָּן פָּאַנִּיאָטָאָוָסָקִיס צִיְּטָן אַוְן גִּיטָּ אַיִ-
דַּי אַיְגָאנָעָן האָרָ.

אַלְעָ אֵין שְׁטָאָט האָפָּן גַּעַוְוָאָסָט, אָז מאטיאָס לְעָרָעֶר וַיְיִ-בְּיַ
קוֹיְפָּט פְּלִיְּשָׁן אֵין דַּי גּוֹיְאִישָׁעָ יַאְטְקָעָס, זַי מַאְכָט נִישְׁט פְּשָׁר
אַוְן זַאְלַצְטָן נִישְׁט אַוְסָט. אֵין דָעַר נִיטָּל-גַּאָכָט שְׁטָעַלְטָן זַי אוֹיףַּ בַּיִּ-
זִיךְרָאָט אֵין שְׁטוֹבָע אַ כָּאָיְנָקָע אַוְן צְלָמָט זִיךְרָאָט. מאטיאָס לְעָרָעֶר אלְיִ-
הַאָט מעַן דְּעַרְצִילָט, אָז ער קוֹמֶט אַהֲיִיט פָּאָרְטָאָג פָּוּן קָאָרְטָן-
שְׁפִּיְּזָן, שְׁלָאָגֶט ער דָּאָס וַיְיִ-בְּיַ. ער שְׁפִּיטָאָט אוֹיףַּ דָעַר לְאָנְגָּעָר,
גַּעַלְעָא שְׁוֹבָע אַוְן צַעְבָּרָעָט אלֶן, וּזָס עַס קוֹמֶט אַיִם אָוְנְטָעָר
דָעַר הַאָגָּט.

דָּאָס אַלְעָז הַאָט מעַן אֵין שְׁטָאָט גַּעַוְוָאָסָט — מעַן האָט גַּעַ-

חוושע פעדלאן

האט פֿאַראַיְבֵּל אָין אוַיסְגָּעָמִיטֵן דָּאַס הוֹיָן, וְאוֹי מַאֲטִיאָס לְעֶרֶרֶר
האט גּוּוֹאוּינַט.

פֿוֹנְדְּעַסְטוֹוּעַגְן הָאָבָּן אַלְעַ מַמְּעַס גּוּוֹאַלְט, אָן זַיְעַרְעַ קִיןַ-
דָּעַר זַלְלַן דּוֹקָא גַּיַּן אִין דָּעַר נִיְּעַר שְׂקָאַלְעַ אַרְיִין, וְאוֹי מַאֲטִיאָס
לְעֶרֶר לְעֶרֶנט.

מיין מַמְּעַחְטֵט זַיְר פֿאַרְעַונְטְּפֵערְט, אָן עַרְשַׁתְּנוּס, וְעוֹן מַעַן
"טְקִינְטְּשָׁעַט" דִּי נִיְּעַר שְׂקָאַלְעַ, קָאַן מַעַן "לִיְּעַנְעַן דָּאַס סְפֵּרְ", צְוִיְּתְּנוּס
— וְוַיְל זַיְר טָאַקְעַ, כִּיאַל קָאַגְעַן גְּרָאַמְּאַטְּיְקָעַ מַיִּט "טְשִׁיסְטָאַפְּסִיסְ-
גּוּיַּעַ". זַיְלִין הָאָט זַיְר אַזְּיךְ אַמְּאַל גּוּלְעַרְנַט "טְשִׁיסְטָאַפְּסִיסְגּוּיַּעַ".
קָעַן זַיְר טָאַקְעַ הַיְּנַט שְׂרִיבְּפָן בְּרִיףְ פָּאָרְ פְּלוּתְ צַו זַיְעַרְעַ חַנְנִיטְ
וְאָס דִּינְעַן בֵּי "פְּאַנְיִיעַ", אָין פָּאָר וּבִפְּעַר, וְאָס זַיְעַרְעַ קִינְדְּעַר
זַעְגַּעַן אִין אַמְּעַרְיקָעַ.

די מַמְּעַחְטֵט זַעְגַּט, אָן עַס וּוּעַט מִיר גּוּרְנִישְׁט זַיְן. שְׁלַמְה
הַמְּלָךְ אַלְיִין הָאָט גּוּהִיטְן אַמְּאַל אַזְּעַן תָּן אַקְנִיד, אָן אָזְּעַן
שְׁלַאְגַּט אַמְּאַל אִין הַיְּנַט אַרְיִין-גִּיטִּעַס אַזְּעַן קָאַפְּ אַרְיִין.
אָין עַרְשַׁתְּנוּס — בְּנֵן אַיךְ שְׁוִין נִישְׁט אַזְּעַן קִינְדְּ, מַעַן אַלְ
מִיר דָּאַרְפֵּן אַזְּעַן תָּן, צְוִיְּתְּנוּס — שְׁלַאְגַּט נִישְׁט מַאֲטִיאָס לְעֶרֶר
אִין הַיְּנַט אַרְיִין, נַאֲרַטְאַקְעַן אַזְּעַן קָאַפְּ אַרְיִין, אָן דִּרְיַנְט — וּוּעַט
שְׁוִין דָּאַס שְׁלַאְגַּט אַזְּעַן נִישְׁט הַעַלְפֵּן, וְאַזְּרָום אַזְּוִי שְׂרִיבְּפָן, וְזַיְדִּי
מַאְמָעְ שְׂרִיבְּפָט, וּוְלָא אַיךְ שְׁוִין קִינְמַלְלַן נִישְׁט קַעְגַּעַן.

די מַמְּעַחְטֵט הָאָט גּוּלְעַרְנַט בֵּי אָן אַנְדְּעַרְן לְעֶרֶר. עַר הָאָט
גּוּמְזֹות זַיְן אַגְּלַאְסְעַנְעַר, יַעֲנַעַר לְעֶרֶר. מַן הַסְּתָם, הָאָט עַר
וּנְשִׁט גּוּחָאַט קִין שְׂפִירְעַ העַנְט — אָזְּנִישְׁט, וְזַיְ אַזְּוִי וּוּאַלְטַ
עַר גּוּקְגַּט לְעֶרֶנְעַן "טְשִׁיסְטָאַפְּסִיסְגּוּיַּעַ". דָּאַ דָּרְפַּן מַעַן דָּאַ אַזְּוּקְעַ-
שְׁתַּעַלְן דִּי אַוְתִּוְתִּים מַיִּט יְשֻׁבְּ-הַדְּעַת : אַמְּאַל גְּרָאָפְּ אָזְּעַן אַמְּאַל דִּין,

אָן אַנְדְּעַרְשַׁ מַאְלַ קִילְעַכְּדֵיק אַדְעַרְ פֿאַרְשְׁפִיצְט.
וְזַיְ אַזְּוִי הָאָבָּן אַיךְ דָּאַס אַלְעַז גּוּקְגַּט טָן, אָזְּנִישְׁט דִּי
טְרִיבְּט אַלְיִין פָּוּן מַאֲטִיאָס לְעֶרֶר וּנְעַגְעַן גּוּהִגְגַּעַן אַיְבָּעַר מַיִּין קָאַט,
וְזַיְ אַחְלָף, אָזְּנִישְׁט צִיטְעַרְן אִין מִיר דִּי נִשְׁמָה מִיטְן גּוּת.
אַט הָאָט עַר אַזְּוּקְגַּעַוְאַרְפֵּן אַפְּאִירְאָס אָזְּנִישְׁט פֿאַרְרוּכְּבָעַרְט
אַזְּוּיִיטַן. מִיר אַלְעַז יִצְּחַן מַיִּט פֿאַרְבוּגְּגַעַן קַעַפְּ אַזְּוִי אַזְּיִיט אָזְּעַן
צִיְּעַן מַיִּט קְלַאְפְּנְדִּיקָעַ הַעֲצָעַר דִּי אַוְתִּוְתִּ אַיְפָן בְּלִי-גּוּיְרַנְטַן פֿאַפְּרַ.

דעם לעערטס שיד סקריפט אימהדייך איבער דער שטייך-אטעמדיקער שטוב. אפיילו זי, די שיך, זונען אויך שיפורע. ס'באgistט מיך א שווייס. נאטע צו מיר, איינטעלער, קאן ער נארנישט האבן. אין האב אויסגעקילעכידקט אוון אויסגעדרידיקט אלע אותיות, וואס שענער קאן עס שוין נישט זיין, סיידן מײַן מאמע אליאן וואלט זי אויפגעשריבן.

אבער איבמיטן דערפֿיל איך א ביטערן ריח פון פָּאָפִּירָאָסן. עס כָּאֶרְכָּלֶט עפּעַס איבער מיר פון א צעריטענעム האלן אַרוֹסֶט. בְּהָאָב אַפְּיַיְלָו נישט קִין צִיְּת אַוְיכְּזָהָבוֹבָן סְפָּנוּם, גִּיט מִיר בלוצ'לינג אַ קלונג אין קָאָפּ אָן אָמְגָעֵריכְטָעָר זַעַם מִיט אַ פּוֹיסָט אָונְטָעָר אַ גַּמְבָּע.

- סְוֹאָלָאָטָש - שריט ער, דער לערער, אוון פָּאָרְהָוָסֶט - סְוִקִּין סִין! אָזְוִי שְׁרִיבֶּט מַעַן אַ "שְׁטְשָׁא"? אֲהַיְן צַו דָּעַר, דָּאָסְקָעַ. נַאֲכָמָאָל שְׁרִיבֶּפֶת אָוִיףָ, דָו הָוָנָט אַיְנָעָרָו. עַד שְׁלַעַפְּט מִיךְ אָרוֹסֶט פָּאָר אָן אָוִיעָר. סְגָּאנְצָע פְּנִים רִיסְטָמִיךְ. עס האקט אין די שלִיְּפָן. פּוֹנְקָעָן פְּלִיעָן פָּאָר די אָוִיגָן. די קעַט פון אלע מִינָעָן חֲבָרִים האבן זיך אַיְגָעָנוֹרָעָט אָין רִי אָקְסָלָעָן אָרִיָּן. זי זונען אַצְינָד שְׂוֹאָרֶץ, די קעַט, אָזְוִי זַי אַפְּגָעָזָעָנָטָעָה הייפְּטָלָעָךְ קְרוּוּט.

די "דאָסְקָעַ", דָּאָשׁוֹאָרְצָעָ בְּרָעַט דָּאָרָט, אָוִיףָ די דָּרִי צְעַפְּרִיְּטָעָ, הַילְצָעָנוּ פִּיס - אַיְזָן אַצְינָד נִשְׁתְּ קִין "דאָסְקָעַ", נָאָר אַ טָּהָרָה-בְּרָעַט.

פָּאָר אִיר, פָּאָר דָּעַר "דאָסְקָעַ", האָטָט מַעַן מַעַר מַוְּאָ, וַיְיָ פָּאָר מַאְטִיכָּס לְעַרְעָר. זַי אַיְזָן זַיְנָעָר אַ לִיְּפָלָעָנָר בְּרוֹדוֹעָר. זַי שְׁטִיטָט אָוִיךְ אָזְוִי, וַיְיָ וְאַלְעָט גַּעוֹרָעָן שִׁפְּוָר. דָּא קָאָן מַעַן זַיךְ אַיְן עַרְגָּעָץ נִשְׁתְּ אַוְיסְבָּהָאָלָטָן. דָּא שְׁטִיטָט ער, מַאְטִיכָּס לְעַרְעָר, אַנְגָּעָזָזָיָן, מַיְתָּ צְעַנוּמָעָנָעָ פִּיס. עַד טְשָׁאִיעָט זַיךְ, וַיְיָ אַוְאַלְעָט אַוְיפְּשָׁרְיָיָן די "שְׁטְשָׁא" - דָעַר זַעַם אָונְטָעָר דָעַר גַּמְבָּעָ מוֹזָקָומָעָן, די צִיְּן אַיְן מַוְּילָ מוֹזָן זַיךְ צְעַלְיָנוּגָן.

בְּיַיְלִיְּנָעָם יָאַסְעַלְעָ האָט זַיךְ אַנוּמָלָט אַיְזָן צָאן אוִיסְגָּעָן קְרִימָט. ער האָט אִים דָעַרְנָאָךְ אַרוֹסְגָּעָדְרָאָפְּלָט מִיטָּ דָעַר צָוָנוּ

א פֿאַרְבְּלוֹטִיקְטָן. בַּיְ מִיר-נַאֲכָדָעַם, וַיְ כְּהָאָפְּ גַּעַהַאַט אָוִיסְגַּעַשְׂרִיבְּן-אָהָאַלְבָּעַ "דָּאַסְקָעַ" מִיט "שְׁטַשָּׁסָס", צַוְּגַעַפְּצַט מִיט אַלְעַחְזִיר-וַיְידַעַלְעַךְ — אַיְזָה דָּאָס לַינְקָע אָוַיעַד גַּעַוּעַן אַונְטַעְגַּרְעִיסָּן. אַיְזָה הָאָזָה אַרְיִין אַיְזָה גַּעַוְנוּעַן אַוְאַרְעָם וַיְיַעַכְלֵל בְּלָוט. מַאֲטִיאָס לְעֵגֶל רַעַר הָאָט גַּעַהַאַט וַיְיַסְעַד לִיפְנֵן. דָּאָס רַיְוַעַכְלֵל בְּלָוט הָאָט אַיְם נִישְׁתְּגַעַרְתָּ. עַר הָאָט מִיר נַאֲךְ גַּעַגְעַבָּן אַצְוָלָגְמִיטָן פָּס אַיְן גַּעַוְעַט אַרְיִין אַזְּנָן אַרְיִשְׁתָּע אַיְן אַוְיעַר:

— פֿאַשְׁאָלְוָן וּוֹאן, סַוְאַלְאַטְשׁ!

אַזְּנוּ אַיְזָה עַס גַּעַגְגַּעַן אַלְעַטְאָגָן. אַמְּאָלְבָּן אַיְזָה גַּעַפְּגָלְן דַּעַר קְרַבָּן, אַמְּאָלְבָּן — אַזְּ אַנְדְּרָעָרָר. בְּלָוִין אַיְזָה מַשְׁחָל שְׁעַנְקָעָרָס הָאָט נִישְׁתְּגַעַרְתָּ אַוְיפְּ זִיךְ רַעַם טֻמְמָן פָּוֹן מַאֲטִיאָס לַעֲרָעָרָס שִׁיפְרוּעָה הָעָגָט.

דַּעַר דָּאַזְּקָעָר מַשְׁהָהָגָן, כַּאֲטָשׁ עַר הָאָט גַּעַהַאַט אַ פְּנִים פָּוֹן אַמְּיַדְלָן אַזְּנָן כַּאֲטָשׁ עַר אַזְּנָן תְּמִיד אַרְיָוְגַּעַגְגָּעָן מִיט פַּאַרְגָּאשְׁטָע לִיפְנֵן, אַזְּנָן עַר פַּוְנְדַּעַטְוּזְוָעָן גַּעַוְעוּנָן בַּיְ מַאֲטִיאָס לַעֲרָעָר דַּעַר עַרְשָׁטָעָר תְּלִמְדִיד.

עַר הָאָט גַּעַגְעַן אַסְּן, דַּעַר דָּאַזְּקָעָר עַרְשָׁטָעָר תְּלִמְדִיד, הַוִּיךְ אַזְּנָן נָאָס גַּעַזְשָׁמָמֶזֶעֶט מִיטָּן מוֹילָן. פָּוֹן צַוְּפִיל עַסְּן הָאָט עַר גַּעַרְגִּין אַזְּ אַרְיָוְגַּבְּלָאַזְּוָעָנָם בַּוִּיךְ אַזְּנָן וַיְיַסְעַד, קִישְׁלַדְקָעָה הָעָגָט. סַחְאָט אַיְם אַבְּעָרָן נִשְׁתְּגַעַרְתָּ גַּוְתָּן צַוְּקָעָן "טַשִּׁיטָטָא-פִּיטָּאַנְיָעָה", צַוְּקָעָן וַיְיַסְעַד סַאְיָזְנִין מַאְלָן נִין, אַזְּנָן וּוֹאָס אַזְּעַלְכָעָט עַס אַזְּנָן "אִימְמָא פְּרִילְאָגָטָעַלְנָאַיָּעָה".

אַלְעַעַן שְׁקָאַלְעַעַן הָאָבָן מַשְׁחָלָעַן פִּינְטָן גַּעַהַאַט. עַרְשָׁטָעָר דַּעְרָפָאָר, וּוֹאָס עַר הָאָט טַאָקָעָגְעָנָט, צַוְּיִיטָנָס, וּוֹאָס עַר הָאָט קִינְיָעָם נִשְׁתְּגַעַרְתָּ גַּעַוְאָלָט צַיוֹיְזָן אַזְּנָן דְּרִיטָנָס, וּוֹאָס עַר הָאָט אַוְיפְּ אַזְּנָן גַּעַבְּסָרָט.

אַזְּנָן שְׁקָאַלְעַעַן הָאָט עַר גַּעַהַאַט נִשְׁתְּגַעַרְתָּ מַעַר, וּוֹי אַיְזָה חַבָּר — אַזְּנָן אַרְעָם, דַּאְרָ יְוָנָגָל, יוּקָעָלָעָג. עַר הָאָט נִשְׁתְּגַעַרְתָּ גַּעַהַאַט דַּעְרָפָאָר, דַּי מַעַמָּעָ זַיְנָעָ, אַזְּנָן, רַוִּיט וַיְיַבְּלֵל, אַזְּנָן גַּעַגְגַּעַן אַזְּנָן דַּי הַיְזָעָר אַזְּנָן גַּעַזְגָּטָן, אַזְּנָן, יוּקָעָלָעָג, הָאָט זַיְגַּעַט פָּוֹן אַזְּנָן.

יוקעלע האט נישט געצאלט קיין שכר-ליך. מען האט איט אריינגענומען אין דער נייער שקאלאן פון רחמנות.

אייז אט מיט דעם יוקעלע האט זיך משאל שענקררט שטאָרַק געhabרט. ער האט זיך געשאָפֿט מיט אַט. ווי מיט אַן איינגענעט משורת. ער האט איט לֵיב געהאט צו קנייפֿן אוֹן צו קיזלען. פון קנייפֿן איין יוקעלעס פֿאָרגֿרִינַט פֿוֹנִים פֿאָרגֿאָנְגֿעַן מיט אַ ווַיַּיְסַר אוּפֿיגֿעַלְאָפֿנְקִיַּת. ער האט אַבעַר געקריגַן דערפֿאָר פון משאלען אַ קָּאָלֶט פֿוֹפֿיקְלַט, אַ גַּעֲנוֹן לְעַבְּרִילַט, אַ האָרְטַּאַיִן, אוֹן טִילְמָאָל האט אַיט משאל מיטגענומען צו זיי איין שענק אַרְיַין, אַיט מְכַבֵּד געווען מיט דער שוֹטַם פון בִּיר, וואָס בעלי-עֲגַלָּה-יְוָגָעָן האָבָן אַיבְּרָגְעַלְאָזּוֹת אַן דֵּי גַּלוּזָר.

צְוַיְּבָּה מִשְׁתָּלֶן שְׁעַנְקָרְסַט הָאָט מַעַן יְוקְעַלְעַן אַוַּיְסַר פִּינְיַנְט געהאט, כָּאַטְשׁ עַד אַיְז געווען אַזְוִי פֿאָרְדָּאָרְט אַונְכָּאַטְשׁ ער האט געהאט אַ בִּים פֿאָר אַ טָּאָטַן.

קיינער האט מיט זַיְיַ נִישְׁט גַּעֲרַעַדְתַּ, זַיְיַ זְעַנְעַן גַּעֲגַנְגַּעַן חַמְיד צְוַאָמָעָן. אוֹן האט זיך עַמְעַצְן פּוֹן אַוְנוֹ פֿאָרְגַּלְסַט מיט זַיְיַ צו טְשֻׁעָפָן, האָבָן זַיְיַ זַיְיַ קִינְמָאָל נִישְׁט גַּעֲוַעַרְט, שְׁעַנְדִּיךְ אַנְטְּלָאָפָן. עַרְשַׁת צּוּמָּאָרְגָּנוֹס, וּוֹעֵן מַאֲטִיאָס לְעַרְעַר אַיְז גַּעַקְוּמָעָן,

הָאָט זַיְיַ מִשְׁתָּלֶן אַיְפְּגַעַשְׁתַּעַלְטַ אַונְגַּמְסָרְטַ – גַּאֲסְפָּאָרְדִּין אַוְטְשִׁיטַעַן, זַיְיַ האָבָן גַּעַוְאָרְפָּן אַיְז מִיר נַעֲכַטְן שְׁטִינְעַרְ.

– וּוֹעֵר האט גַּעַוְאָרְפָּן – האט מַאֲטִיאָס לְעַרְעַר אַנְגָּעָ – שְׁטַעַלְטַ זַיְיַ אַונְטְּעַרְגַּעַזְנְגַּטְעַ, גַּעַלְעַ וּוֹאַנְסַעַטְ.

– אַיצְיַיךְ האט גַּעַוְאָרְפָּן, מַעַנְדַּל האט גַּעַוְאָרְפָּן. אַלְעַזְהַבְן גַּעַוְאָרְפָּן.

מַאֲטִיאָס לְעַרְעַר האט גַּעַוְעַט מִיט דַעַר פּוֹיסְט אַונְטַעַר דַעַר גַּאמְבָּעַ, גַּעַרְיַסְן אַוְיעַרְן אַונְגַּעַט מִיטַּן שִׁיבְרַן האַלְוָן:

– סְוּאָלְאָטַשׁ פֿאָרְשִׁיוֹאָיָן יַאֲ – טְיַעְבִּיעַ פֿאָקָאָנוֹשׁ...

סְאַיְז גַּעַוְעַן בִּיטַעַר סְלַעַבָּן. אַלְעַזְהַבְן גַּעַבְעַטְן, אוֹ מַאַ – טִיאָס לְעַרְעַר, מִשְׁתָּלֶן שְׁעַנְקָרְסַט אַונְכָּאַטְשׁ עַד שְׁוֹוָאָרְצַעַ "דָּאָסְקָעַ" זַאלְזַ – אַיְינְגַּעַמְעַן אַ מִיתָּה מְשׁוֹנָה.

אַפְּבַּעַר וּוָסְהַאָט גַּעַתְּאָלְפָן אַונְזַעַר בַּעַטְן, אוֹ מַאֲטִיאָס לַעַ.

רעדר האט וויטער געטראונגען בי משחלס טاطן אין שענקל, די שוואָרטצעַ «דאָטקעַ» איז וויטער געשטאנגען אוינט אירע צעפעריין-טע, שיפורייע פיס, און משלל האט נאָך מערד געמסרט, ווי פריער.

ק אַפְּרִילְבָּן אֶתְנָאָךְ צְדָקָה נְצָרָה

דעם מאטיאס לעערער האבן אונזער קללות גאנרנישט געשאָדט. ער איז נאָך געונגטער געווארן. אָבעער דעם רבין לי יאנקעלע האט דער טויט יאָ אַוועְקָגְעָרִיטָן, כָּאַטְשׁ מֵיר האָבן אַלְעָ גַּע-בענטשטט.

אין יענעט טאג איז געאנגען אַ שניי מיט אַ רְעָגָן. דער לְאַדְן בי אונזער בענטשער האט זיך געריסן אויפֿן קִיטִּיל אָרוֹן געקרעכט, ווי אַ קְרָאָנְקָעָרָן מענטש. דער טְעָטָע אַיז נִשְׁתְּאָרוֹיָס-גַּעֲפָרָן אַיז ערְגָּעָץ. מֵיר האט די מַמְּמָע נִשְׁתְּגָּזָעָן גַּיְינָן אַיז שְׁקָאָלָע אָרוֹין.

— ווּעַטְשׁ דִּיק נָאָךְ, חַלְילָה, צָוקְלִין — האט זי גַּעַזְגָּט — בְּלִיבָּה אַין שְׁטוּב.

אָבעער מֵיר האט דּוֹקָא אַין יענעט טאג געבעיגן אַין שְׁקָאָלָע אָרוֹין. פִּינְאָכְטָן נאָך האט מֵיר אוּמְגֻּוּוּקָט אַ שׁוּעָרָוָג אַוְיָזָה הָאָרֶץ. סְהָאָט זיך מֵיר גַּעֲדָאָכְט, אָנוֹ דָּעָר גַּעַשְׁטָאָרְבָּעָנָר בְּרוֹדָעָר מִינְגָּעָל, מִשְׁתָּה, דְּרִיְיט זיך אָרוֹט אַין קִיד אַין זָכָט אַין דִּי טָעַט. כְּהָאָפְּ גַּעַהָעָרָט גַּרְאָבְלָעָן מִינְגָּז, אַוְן כְּהָאָפְּ בְּשָׂוִים אַוְפְּ נִשְׁתְּגָּזָעָן גַּעַקְעָגָט דְּעָרְגִּיָּן, צִי דָּעָר זִיגְעָר שְׁטִיטִיט, צִי עָר גִּיט.

אַין שְׁטוּב האָפְּ אֵיך נִשְׁתְּגָּט, ווּאָס סְהָאָט זיך מֵיר אוּסְגַּעְדָּאָכְט בְּיַיְנָאָכְט, נָאָר אָז דִּי מַמְּמָע האט מֵיר נִשְׁתְּגָּזָעָן גַּיְינָן אַין שְׁקָאָלָע אָרוֹין, האט מֵיר אַרוֹמְגּוֹעַנוֹמָעָן אַ פְּחָד.

כ'האָפַג גענטפערט, אוֹ בְּמוֹן גִּינֵּן. הַיִּגְתַּחַט וְעַט דָּעַר רַבִּי דָּוד מִיךְ אַוִיסְרוֹפֶן אָוֹן הַיִּסְטְּרָטְשָׁן דִּי סַדְרָה פָּוּן דָּעַר וּוּאָךְ.

דָּעַר רַעֲגָן מִיטָּן שְׁנִי הַאָפָן בֵּין מִיר גַּעֲפַטְשָׁט אַיִן פְּנוּס אָרִיּוֹן. דָּעַר וּוִינְטְּהָאָט מִיךְ גַּעֲשְׁטוּפַט צָרוּקִיק, אָזְוִי וּוְיִעַר וּוּאָלֶט אָוִיךְ נִישְׁטְגַּעַוְאָלֶט, בִּזְאָלְלָה הַיִּנְטְּזָן זִיְּן אַיִן שְׁקָאָלָעַ.

אָבָעָר אַיִן הַאָפַג מִיךְ אַיְינְגָעַקְשָׁנָט. דִּי שְׁוּעוּרָוָג פָּוּן בִּינְאָכְט אִיזְמִיר נַאֲךְ אַלְץ גַּעֲלָעַנְיָן אָוִיפָּן הָאָרֶץ. כְּהַאָפַג מִיךְ וּוּיְעַר גַּעֲאַיְילָט – אָוֹן פְּוֹנְדָעַסְטָוּעָן פָּאַרְשְׁפָעַטְיִקְט. אָבָעָר אַיִן שְׁקָאָלָעַ הַאָט מִיר קִיְּנָעַר גַּאֲרַנִּישְׁט גַּעַזְגָּט. מַעַן הַאָט מִיךְ אָפְּלִי נִישְׁט גַּעַזְעָן אַרְיִינְקְוּמָן.

דִּי שְׁקָאָלָעַ הַאָט אַצְּנִיד אַוִיסְגָּוּזָן אַוִיסְטְּרָלִישׁ. קִיְּין אַיִּין יְוָנְגָל אַיִן נִישְׁט גַּעַזְעָסְן אָוִיךְ זִיְּן אָרֶט. מַעַן הַאָט נִישְׁט גַּעַלְעָרָנָט. אַלְעַז וּנְעַזְעַן אַרְזְמָגְעָלָאָפָן. טִירָן וּנְעַזְעַן גַּעַשְׁטָאָנָעָן אָפָן. דָּעַר דָּבִי רַיְדָה מִיט הַאָט גַּחֲנִיקְט אָוִיךְ זִיְּן קוּרְצָן פָּוּס אָוֹן גַּעַמְאָכָט עַפְעָנָס מִיט דִּי הָעָנָט. מַאֲטִיאָס לְעַרְעָר אַיִן שְׁוִין אָוִיךְ גַּעַזְעָן. אַשְׁוֹאַרְצָעַר הַאָט עַר אַצְּנִיד אַוִיסְגָּוּזָן, אָן אַיְינְגָעַטְאָלָעָנָד. עַר הַאָט גַּעַרְיוֹכְעָרָט פָּאַפְּרִיאָסָן אָוֹן נִישְׁט דַּעֲרַרְיוֹכְעָרָט וּוּי בִּיּוֹן סּוֹף. אַלְעַז מִינְגָּוָת אַיִן גַּעַקְוּמָעָן צָוְלוּפָן אָן אַנְדָעָר יְוָנְגָל, גַּעַזְגָּט עַפְעָנָס דָּעַם רְבִין רַיְדָה אָוֹן גַּעַוְאָרָט מִיט אַצְּטָרָאָגָן פְּנִים. דָּעַר דָּאָרָעָר, גַּרְיְנָעַר יוּקְעָלָעַ הַאָט שְׁטִיל גַּעַוְוִינָט. זָאָל אַיִם מִשְׁהָל שְׁעַנְקָעָרָס הַאָפָן אָזְוִי שְׁטָאָרָק גַּעַנְיִיפָּט?

נַאֲךְ אַט גִּיטְטָאָקָע מִשְׁהָל אַלְיָין. עַס זַעַט אַוִיסְטָה, וּוּעַר וּוּאָלֶט גַּעַגְּאָנָגָעָן צָוִיְמִיר. אַיִּיךְ בֵּין דָאָר מִיט אַיִם בְּרוֹגָן, וּוּאָס גִּיטְטָאָק עַר עַפְעָט? אָבָעָר מִשְׁהָל שְׁטוּפָט זִיְּרָמִיט אַוִיסְגָּעַבְּלָאָגָן זְעַנְעָם בְּרוֹד. זִיְּן וּוּיְיךְ, מִיְּדָלְעָרִישׁ פְּנִים אַיִן וּוּיִיסְטָה, וּוּי טִיגָּה. עַר סָאַרְקִימָט זִיְּרָמִיט:

— וּוּיִסְטָה — זְאָגָט עַר מִיט אַעֲגָג קָוָל — דָּעַר דָּבִי רַיְדָה — קָעַלְעָא אַיִן גַּעַשְׁטָאָרָבָן.

— אָוִי וּוּי אַיִן מִיר! ...
כִּוּוִיסְטָה, צִי הַאָפַג אַיִּיךְ דָאָס אָזְוִי אַוִיסְגָּעַשְׁדִּיגָּן, אַי מִשְׁהָל אַלְיָין. נַאֲךְ דִּי שְׁוּעוּרָוָג אָוִיפָּן הָאָרֶץ אָזְוִי מִרְטְּפָאָלְגִּינְג

' חו שע פעד ל ע

צוגעיקומען צום האלן און ס'האט מיך גענומען שטיקן. כ'האָט
ニישט געזען, ווען יוקעלע איז צו אונז צוגעיקומען. כ'האָט נאָר
דעַרְפִּילֶט זיין קליביג, גראינע האנט אויף מיין אַקְסָל.

— דער רבֵי ר' יאנקעלע, דער רבֵי ר' יאנקעלע — האָט
ער זיך צעהיעשעט.

ער איז אויסגעגעגען, דער רבֵי ר' יאנקעלע, אַינְמִיטֵן דער
נאָכָט. טאָקע פון אַ שׁוּעוּרְנוּג אַוִיטֵן הָאָרֶץ. ס'אייז אַים צַוְעָקוּמָעָן
הָאָט מַעַן גַּעֲזָגָט, צום האלן און ס'האָט אַים דערשטייקט.

— אלָעַ זַעֲנָעַן דָּא? — האָט זיך פַּלוֹצְלִינְג דערהערט דעם
רְבֵּין ר' דודס צעשפְּאַלְטֵן קוֹל.

— אַלְעַ!

— שטעלטס ענק אויס. זָאָל זַיְן שְׂטִיל. מַאֲטִיכָס לְעַדְרָעָר אַיז גַּעַשְׁטָאנְעָן מִיטֵּן אַ גַּעַזְוְנְקָעְנָעָם קָאָט אַיז גַּעַקְוִיקָט אַיזוֹ אויף די פִּים.

— רְיֵינְט קִיְּנָעָם נִישְׁתָּאָרְיִין אַין די שִׁיך? — האָט ער גַּעַפְּרָעָנְט אויף יְוִדִּיש מִיט אַ טִּיף קוֹל, גַּאֲרְגִּישָׁת קִיְּן פָּאָר-שִׁיכְרוֹטָס.

— קִיְּנָעָם נִישְׁתָּאָרְיִין.

— מַיְעַט דַּאֲרָפָן גִּיְּן צַו דָּעַר לוּית.

— מַעְמִיר אַלְעַגְּיַן גִּיְּן.

דָּעַר רבֵי ר' דוד האָט אויפְּגַעְתּוּבָן אַ האָט, אַ לִיְדִיקָע, אַן דָּעַם לְעַדְרָנָעָם רִימְעָנְדָל.

— קִינְדָּעָר — האָט ער אויסגעָרְפָּן — אַיְיָעָר רבֵי, דָּעַר רבֵי ר' יאנקעלע, אַיז גַּעַשְׁטָאַרְבָּן.

— נַפְּטָר גַּעַזְאָרָן — האָט יְוקָעָלָע אַ כְּלִיפָּע גַּעַטָּוֹן. דָּעַר רבֵי ר' דוד האָט פַּאֲרָמָאָכָט די אוּיגָן, אַ וּוֹש גַּעַטָּוֹן דָּעַם שְׁטוּרָן אַיז שְׂטִיל צַוְעָשָׁקָלָט מִיטֵּן קָאָפָ:

— יָאָ, נַפְּטָר גַּעַזְאָרָן.

מַאֲטִיכָס לְעַדְרָעָר האָט אַיזוֹ גַּעַהִיָּסָן גִּיְּן צַו דָּעַר סְקָאָרְשָׁעוּוֹר דְּאָגָאָטָקָע. דָּאָרָטָן וְאָלָן מִיר זיך אוּיסְטָמְפִּיעָן צַו דָּרְיִי יְוָנְגָלְעָן אַיז אַיְן שָׁוְרָה אַיז וּוּאָרָטָן, בֵּין ער מִיטֵּן רְבֵּין ר' דוד וּוּלְעַן אַיז-טְּצְרָקָמָעָן.

נאר האָלְבָן טאג האָט מען דעם רבין ר' יאנקעלע אַרוֹיט-
געטראָגן פון זיין טאָכְטָעָרט שטוּב. דער לאָנגָנָעָר יוד מיט די אַי-
בערגעבוּיגָעָנָע אַקְסָלָעָן אַיּוֹ אַצְינָד גָּעָלָעָן אַיּוֹ אַ שְׁמָאָלָן, קְלִינָעָם
אַרְוָן, ווֹאָס האָט זיך גָּעוּיגָט אַינְדָּעָרְמִיט פון אַ מְחַנָּה שׂוֹאָרְצָעָן,
גַּיְעַנְדִּיקָע הַיְטָלָעָן. צוֹם העַסְטָן האָט זיך גָּעוּהָיָבָן דעם רבָּס
אַטְלָאָסְעָנָעָר צִילְיָנְדָעָר אָוָן ר' אַהֲרָן מָוָרָה-הַוָּרָאָתָס גָּעָל, אוִיסְגָּע-
קְנִיפָּט שְׁטוּרְיִימָל.

ס, אַיּוֹ גָּעוּעָן פְּרִיְּטָאָג. דער ווִינְטָן, ווֹאָס האָט אַינְדָּעָרְפָּרִי
געַה האָט גַּעֲרִיסָן דֵּי בְּלָעָק פָּוּן דֵּי דַּעֲכָר, האָט זיך אַצְינָד אַיְנָגָע-
שְׁטִילָט. דער שְׁנִי מִיטָּן רָעָגָן האָבָן זיך פָּאָרָהָאָלָטָן אַיבָּעָר דעם
קְלִינָעָם, שׂוֹאָרְצָן אַרְוָן, אַפְּגָעָוָאָרָט — מַן-הַסְּתָּמָם, דֵּי קְבּוֹרָה.
גַּעַוּעַלְבָּעָר האָבָן זיך אוּיף דער גִּיך פָּאָרָמָאָכָט. יְוָדָן זְעָנָעָן
מִיטְגָּעָנָגָעָן בְּעָטָן מְחַילָה — וּוּעָר אַיּוֹ דָּעָר צְוִוִּיתָעָר גָּאָס אַרְיָין,
וּוּעָר בְּיוֹן צְוִי דֵּי "דָּרִי בְּיִמְעָר".

די גַּאנְגָּעָץ [שְׁקָאָלָעָן מִיטָּן רבין ר' דוד אָוָן מִיט מַאֲטִיאָס
לְעִירָעָר בְּרָאָשׁ זְעָנָעָן גַּעַגְגָּנָגָעָן פָּאָרְוִיס פָּאָר דָּעָר מְטָה, צְוִי דָּרִי
אַיּוֹ אַ שְׁוֹרָה מִיטָּן גַּאנְגָּן הָאָרָץ, מִיט אַלְעָא אַונְזָעָרָעָז חֻוְשִׁים האָבָן
מִיר גַּעַוְאָגָט אַיּוֹ דֵּי נַאֲסָע, קָאָלְטָעָג אַסְטָן אַרְיָין :
— צְדָק לְפָנָיו יַהֲלָךְ, צְדָק לְפָנָיו יַהֲלָךְ...

איַן יְעַנְעָם טָאג בֵּין אַיך צוֹם עַרְשָׁטָן מַאֲלָא גַּעַוְעָן אַוְיָנָן
בֵּית-עוֹלָם. סְהָאָט זיך מִיר אַוְסָגָעָוָוָין, אָז אַפְּלִילָו דֵּי לְעַבְדִּיקָע
קָאָגָעָן שְׁוִין נִישְׁתְּ פְּוֹנְדָאָגָעָן צְרוּיקָקָומָעָן, אָוָן כְּהָאָבָן נַאֲרָגְעָקָט,
צְיִ פָּאָרָמָאָכָט מִעְן נִישְׁתְּ אַמְּאָלָא דָאָס בֵּית-עוֹלָם-טוּעָר.

דָּא, בֵּי דָעַם בּוּמִים, ווּעַט לְגַגְן דָעָר רָבִי ר' יַאֲנְקָעָלָעָן, דָעָר
גַּעַוְעַנְעָר וּוְאָלְדָ-סּוּחָר, דָעָר בְּעַל-תָּגָנָךְ, דָעָר גְּרוּיסָעָר מְשִׁפְּלָה.
מַן-הַסְּתָּמָם, וּוּלְעַן אִים אַקְעַנְגָּקָומָעָן דֵּי צְוִוִּי בְּבִיאָים זְיִינָעָן, יְשַׁעְיָחוּ
אוֹן יְחֹזָקָאָל : מַן-הַסְּתָּמָם, ווּעַט דָעָר נְבָיא יְרָמִיהוּ ווּיְיָנָעָן אוּפָּנָן טְוִיט
פָּוּן אָזָא עַרְלָעָכָן, שְׁיִינְעָם יוד.

אַבָּעָר פָּאָרְוֹאָס לִיְגַּט מִעְן דָעַט דְּאָזְיקָן שְׁיִינָעָם, עַרְלָעָכָן
יְוָד אַיּוֹ אַזָּא נַאֲסָן, שְׁמָאָלָן גְּרוּב אַרְיָין ? ווֹאָס אַיְלָט זיך אַזְוִי דָעָר
גַּרְעָבָעָר ? ווִיסְטָן עָר דָעַן נִשְׁתְּ, דָעָר פָּאָרְגָּרְעָבָטָעָר זְיך, אַז

אזא נפטר דארף מען באחאנדלאען אידל, איזו ווי ער איז אלין געווען?

ס'אייז אבער געווען פריטטאג. דער ווינט האט געווארט. דער רענן איז שטיען געלביבן אינטימן. דער רב מיטן מורה-חרואה זענען שוין לאנג געהאט אווועגעגענונגנווען. די איבערגעבלבעגען יידן איילן זיך שוין אויך ציריך אין שטאַט אַריין. ווייבער זען זיך איילן אין די בריטשקעס. בעליך-ענלה-יונגען דינגען זיך. און דער ווינט האט זיך אויך דערמאָנט, איז ס'אייז שוין נאָך דער לוייה. ער האט אַ פִּיכְּיָה גַּעֲתָן צוֹישָׁן די טָפָּאַלְיעָס. פֿוֹן דָּאַרְט האט גענומען יאָגָן מִיט שְׁנִיָּי אָוֹן מִיט רָעָגָן. פֿוֹן קָבָּר גִּיעָן שְׁוֹן ציריך דעם רבין ר' יאנקעלעס טאָכטער, דער אַיְדָּעָם אָוֹן די צוֹויִי יונגלעך זיעערע. בלויין מאָטיאָס לְעָרָעָר, מיטן קְלִינְעָם, פֿאַרְגְּרִינְגְּטָן יוֹקָעָלָע — זַיִן שְׁטִיעָן אָוֹי לאָנָּגָן בֵּין אַיִן פֿעַנְסְּטָעָרֶל פֿוֹן זַלְמָן גְּרָעָפֶרֶס קְּבָּרִיס-שְׁטִיבָּל בְּאַוְיִזְוּן זַיך צוֹויִי חַלְבָּגָעָן, שבתדייקע לְיכְטָלָעָך.

אין שקאָלָע האט מען נאָך אַ צִּיטְּטָה דָּעָרְנָאָך גַּעַהָעָרט די טְרִיטְּ פֿוֹן רְבִּין ר' יאנקעלעס טְקִרְיְּפְּנִידְּקָע שְׁטִיוֹלָן. די בְּלִיְּצְּ-לְאַמְּפָּן האָפָּן נאָך זַיִן טוֹיט גַּעֲבָרָעָט מִיט גַּעַלְעָט פְּרַעְמָלָעָך. סְהָבָּן נִישְׁתְּ גַּעַהָאָלָפָּן די נִיעָגְלָעָלָעָך, וְאָס מען האט אַרְיִינְגְּעָשְׁטָעָלָט, סְהָאָט אָוֹיך נִישְׁתְּ גַּעַהָאָלָפָּן דָּעָר נָאָפָּט, וְאָס מען האט גַּעַקְיִיפְּט אַיִן אָנָּאָן אַנְדָּעָר גַּעַוְוָעָלָפָּל. עַפְּעָס אַיִן אַיִּז אָוֹנוֹעָרָע אַיִגָּן גַּעַוְאָרָן פְּיָאָרָע, אַפְּיָלוּ דָּעָר רְבִּין ר' דָּוד האט אָוֹיך גַּעַהָאָט אַ פֿאַרְגְּעָלָט פֿוֹנִים מִיט אַוְנְטְּעָרְגְּעָשְׁלָאָגְעָנוּ אַוְגָּן.

מאָטְיאָס לְעָרָעָר האט נאָך מָעָר גַּעַרְיְּכְּעָרט אָוֹן הַיּוֹעְרִיקָּעָר גַּעַכְּאָרְכָּלָט מיטן האָלוֹן. גַּעַפְּאַטְשָׁט אָוֹן אַוְנְטְּעָרְגְּעָרִין אַוְיעָרִין האט ער ווַיְתָעָר. נִשְׁתְּ מַעַר, מַשְׁהָל שְׁעַנְקָעָרט האט אָוֹיך פֿוֹן מַאְּזָן צוֹ מַאְּזָן דָּעַרְשִׁיפְּרָט דָּעָם פֿוֹן לְעִירָהָהָן. אָוֹן ער אַלְיִין, דָּעָר לְעָרָעָר, אָוֹן דָּוֹרָך דָּעָר צִּיטְּטָה גַּעַוְאָרָן מִיט אַהֲלָבָן קָאָט גַּיְדָּעָרִיקָּעָר.

טנו"ר האט אציננד מיט אוונ געלענדט דעם רבין ר' יאנקע-
לעס אידיעם, דער בלאנדער יונגעראמאן, דער משפיל אוון ציוני.
ער האט געהאט א וויס פנים, דער דאזוקער אידיעם, א
פארמאכטס, א שיטער, ארגעט בערדל. ווין קול אוון געווען א פלאקס.
או ער האט פארטיטישט א פסק, אוון ער ארויסגעקומיין טראזון
אוון קאַלט. מען האט געהאט אויף אים, או ער פאשעט אוון מיט
פאָסטנען חלה אוון מיט איבערגעשטאנגענער גרייז.

ס'איין אמרת געווען. אוין זיין הארט ניכטערן קול האבן די
רייד פון די נביאים אויסגעזען, ווי מידע פלייגן, וואָס האלטן זיך
מייט די לעצטטע פחות אויף צפוגעקליטע שויבן. ער האט נישט
געשלֿאָגן קיינעם, נישט געוזנט קיינעם קיין מוסר. ער אוין נאָר
אַרוֹמְגַעְגָּגָן צוישן די בעונט מיט א וויך יאמשנ-שטעקעלע אוון
געקֿאָפֶט דערמיט איבער די טישן.

מען האט נישט געוואָסט, ווי אויז ער הייסט. אוין די
ערשטע וואָבן האט מען אים גרוופן – דעם רבין ר' יאנקעלעס
אידיעם. שפֿעטער אַריין האט עמצעער געלאָזט פאלן א וואָרט –
„פאָסטנען חלה“ – אוון אויז אוין עס שוין געבלֵיבן.

מען האט אים נישט ליב געהאט אוון נישט פֿינְט געהאט.
געקומיין אויז ער מיט א טענツלֿאִיק טרייטל, אַפְּגַעַקְלַאָפֶט א פֿאָר
שעה מיטן יאמשענעט שטעקעלע, אַפְּגַעַמְאָזֶט די פֿאָר פֿטוקים אוון
אנטֿאָפֶן מיטן אַיגְעָנָם טענְצְלִיקְן טרייטל אָן א „גּוֹטָע-גּאָכֶט“.
מען האט געוזנט, אוין די „פאָסטנען חלה“ לערנט מיט אוון
אויף דערוויל. או צום נײַעט זמן וועלן מיר קרייגן אָן אַנדערן
רבין – אַיְינָם מיט אַשרבן קאָפֶט, וואָס האט שוין „געַסְקִינִי-
טשעט“ די גימנאָזְיַע אוון פֿאָר וועמען מײַן זידע האט אַמְּאָל גַּע-
בִּיט בְּלוּעַ מָוְנְדִּירְלַעַק מיט זילְבְּעַרְנוּן קְנֻעַ.

אַבעָר צום נײַעט זמן אוין זידע געבלֵיבן די „פאָסטנען
חלָה“, אוון מײַן זידע האט שוין אַיגְאָנְצָן אויפֿגַעַהָעֶרט צו נְיִעַן
די בְּלוּעַ מָוְנְדִּירְלַעַק.

ס'איין שוין געווען נאָך פֶּסְחָה. אַיבְּרָעָן סָאָד זענְעָן שוין גַּע-
שְׁטָאגָעָן בְּלוּעַ, וּאְרָעָמָע פְּרִימְאָרְגָּנָס. אוין שְׁטוּבָה האט מען נאָך

ונעשבリスト דעם רח פון קלְרָאַבְּרֶגְעַצְוִיגָן בעטגעוואָנט אָנוֹ
פֿרְרִישָׁ-גָּעוֹאַשְׁעָנָע פָּאַדְלָאָגָעָס. הָעָר זָאָל וֵיךְ רִיכְתָּן, אֲזֵין אַזְעַלְכָע
בְּבָלוּעָיְם פְּרִימָאָרְגָּנָס זָאָל מֵיָּן וַיַּדְעַ קָאנְגָעָן שְׂטָאָרְבָּן אֲזֵין חָזָק
שְׂטָעַנְדִּיק גָּעַמְיִינָט, אֲזֵין דּוֹד פְּרוֹיְקָע, מִיטָּזִינָע לִידְלָעָה, מִיטָּזִינָע
פְּרִילְעַכְּקִיטָּה, וּוְעַט שְׂטָאָרְבָּן דָּעַר לְעַצְטָר אֲזֵין שְׂטָאָט.
צָוֵם סּוֹף אֲזֵין עָר נָאָךְ גַּעַלְגָּעָן אוֹיף דָּעַר פָּאַדְלָאָגָעָ לְאָנוֹ
אוֹין שְׂמָאָל, אֲזֹוי וּוי אֲןָ אַפְּגָעַשְׁתָּאָגְעַנְעָר שְׂלִיעָן.

באנדרט אונ געברומט אין זיך ארין:

- נימא פאנא קראווא, נימא.

די מאמע, וואס איז ארויס פון שטוב באיגינען א צעשווי בערטע, מיט נישט-פאַרְקָנֶפְּלַטְעַ שייד, איז אצינד געלעגן אויף דער אבעעס צעוזאָרְפָּעָנָם בעט מיטן פנים איז קישן אריין און נישט זי איז געללאָפָן און נישט זי האט געווינט. זי האט נאר אַרוֹיסְגָּעָבָן פון זיך הייזעריקלעכָע גראָבעָן און אַפְּגָעָאָטָעָמָט מיט אַשְׁלוּקָעָטָס.

די מולם מריט, דעם זיידס אונדערע טאכטער, אוין געשטאי-
גען איבער איר טאטנס וואָרשטאָל און גערעדט דערצו מיט
א גראָפּ קול, אָזֶן זיידען רעדט צו אַ לעבעדיק באַשעפּניש :
— און ווער וועט בְּיִ דֵּיר אַרְבָּעַן ? און ווער וועט בְּיִ

דער זינגען?

איינן ארט גערופן : זי האט עס איברגערעדט א סך מאָ. ס'האָט אויסגעזען און ערעדט שווין עפֿעס אליען אַרוייס פּוֹן אַרְיךָ, אָנוֹ זי אַיִן נִישְׁתָּאַד דערדי. אַינְמִיטֵן הָאָט זי זִיךְ אַזְוִי וּוֹי אַין עַפְּעס דערמְאנְט, צָעַדוֹו אַרְפָּן די הענט אויפְּט דער שְׂטוּבָאָרְויִיס אָונְ שְׂטִיעַנְדִּיק אַוְיךְ

— לאוט מיך. לאוט מיך צו צום טאtan מיינעם.
נאר וואס האט איר שוין געקענט העלפֿן דער טאטע אי-
דרעד, אז ער איי שוין נישט געווען אין אונזער רשות. סאיו שוין

ニישט געוווען נישט איר טאטע און נישט מײַן זײַדיע. נאָר אָ גוף.
אָ בר-מןן.

פּוֹן אָונְטָעָר דער שוֹוֹאַרְצָעָר דעַק האָפָּן אַרוֹיסְגַּעֲקוֹקָט צוּוִי
נוֹרָאָפָּע פִּינְגָּעָר פּוֹן די פִּיס, גַּעַלְעָא, אַיְגַּעְדָּאָרְטָעָא, אַרוֹמְגַּעְבָּונְדוֹן
מיַט שְׁטוּרְיָה.

אין שְׁטוּב זעַנְעָן גַּעַזְעָן פְּרַעְמְדָע וַיְיִבְעָר. מעַן האָט דער-
צַיִלְעַט דַּי שְׁבָחִים פּוֹן זַיְדָן. אוּףַ די קִיר זעַנְעָן די טַעַפְגַּעַשְׂתָּא-
געַן קַאַלְטָעָן, אַפְּגַּעַשְׂפַּרְגַּעַנְעָן. אַבָּעָר דָּאָס אַלְעַץ אַרוֹם האָט מעַן
ニישט געוווען. מעַן האָט נאָר גַּעַזְעָן די צַוְּיִי גַּרְאָפָּע, טוֹיטָע פִּינְגָּעָר
אוֹן די בָּאָפָּע רַאְכָּל.

אָ קְלִיְינָע, אָן אַיְגַּעְשְׂרַומְפַּעְנָע, אָיז זַי גַּעַשְׂטָאָגָעָן אַיְבָּעָר
אַיר טוֹיטָן מָאָן אָוֹן גַּעַשְׂקָאַלְטָן מִיטָּן דַּרְאָפְּנָעָם קַעַפְלָאָן אַין דער-
שוֹוֹאַרְצָעָר דעַק אַריַין:

— דָּוד — האָט זַי זַי אַוִּיסְגַּעַתְעָהָט — בַּיַּי וּוּמְעָן לְאַזְוֹטוֹ
מִין אַיְבָּעָר, דָּוד ? וּוּנְרַע וּוּטַקְיִידָשׁ מַאֲכָן, הָע ? בִּיסְטַק דָּאָן אַוִּיסְ-
גַּעַגְגָּעָן, וַיַּאֲלַכְתָּו מִיר קַאַטְשׁ גַּעַזְגָּט: «רַאְכָּל, סַאיַּן
מִיר עַפְעַס נִישְׁתַּגְטָה — נִעְמָסָתוֹ אָוֹן דַּרְיִיסְטָה דִּיךְ אַוִּיסְ צַוְּ דַעַת
וּוֹנְטָן אָוֹן... שְׁוִין. אוּףַ דָּעַם האָבָּא אַיךְ בַּאַדְאָרְפָּט אַפְּלַעַבָּן מִטְּ

דיְר אַ לְעָבָן, כִּיאָאָל דִּיךְ אַפְּלִילְוָאָן נִישְׁתַּקְאָנָעָן רַאְטָעוּוֹן?
זַי רַעַדְתָּ שְׁוִין אָנוֹי אַ גַּאנְצָן טָאָגָה, די בָּאָפָּע. זַי רַעַדְתָּ וּוּסָם
אַמְּגָאָל שְׁטִילָעָר, וּוּסָם אַמְּגָאָל טַוְיבְּלָעָכָר. זַי וּוּיל גַּאֲרִינִישָׁטָן נַעַמְעָן
אַיְן מַוְיל אַריַין, אַפְּיָלוּ קִיְינָן גַּלְעָול טַיַּי נִישְׁתַּת. זַי בַּלְיִיבָּט שְׁטָלִי
עַרְשָׁת אַוִּיפְּדָעָרְגָּאָכָט, וּוּסָם די צַוְּיִי וּוּיִיטָע לִיכְתָּבִים זַיְדָן צַוְּ

קַאְפָּנָס נַעַמְעָן בַּרְעָנָעָן מִטְּ אַ גַּעַלְעָר פַּאֲרַנְעָפְּלָטְקִיָּת.
די נַאֲכָט קוּמָט אַריַין שְׁוֹוֹאַרְצָן, אַזְוִי וּוּי די דעַק אַוִּיטָן
בר-מןן. אָ שְׁוֹוֹאַרְצָעָר יָודְ מִיט אָן אָונְטָעָרְגַּעַדְעָנָעָר בַּאֲרָד וְאַגָּט
תְּהִלִּים. די מַאְמָע שְׁפָאָרָט אָן דָּעַם קָאָפְּ אַוִּיסְ צַוְּאָמָעָן
דַעַר בָּאָפְּבָעָס בְּעַט, די מַוְעַם מַרְיָם — אַוִּיפְּן צַוְּוִיתָן, אַיךְ צַוְּאָמָעָן
מִיט דַעַר מַוְעַם מַרְיָם קִינְדָעָר קְנוּיָלָן זַי אַיְין אַין דַעַר בְּרִיטָה
פּוֹן אַיְגָנוּס בְּעַט. די בָּאָפְּבָעָס אַלְיָין רַוקְטָה צַוְּ אַיר קוּפְּרָטָה
נַעַמְעָר צָוְם בר-מןן — זַי בַּלְיִיבָּט דַאֲרָט אַ גַּאנְצָע נַאֲכָט הַיִּטְוָן
די צַוְּיִי גַּעַלְעָא, טוֹיטָע פִּינְגָּעָר...

צומאָרגטס נאָך האַלְבֵּן טאג אִיז געווען די לוייה. מען האָט
געווארט אויפֿן זידנס צוֹוִין : אַוְיָפֿן פָּעַטְרָד אַברְהָם-איַזְיק פָּוּן
וועאָרְשָׁע, וואָס האָט געָקָאנְט מאָכְן פִּיגְלָאִין דער לוֹפְּטָן אָוּן אִיז
געווען אַ פִּיטְעָרְעָר אַרְעָמָאן, אָוּן אַוְיָפֿן פָּעַטְרָד לַיְזָעָר פָּוּן לַאֲרוּשָׁן,
וואָס האָט נִישְׁתְּ גַּעֲקָאנְט מאָכְן קִין פִּיגְלָאִין דער לוֹפְּטָן אָוּן
אִיז געווען אַ יּוֹד אָן עֹוְשֶׂר.

דער לאָדושער איז געקוּמען מיט אַגִידישלען הווטל, מיט
שנֵי-וּוֹיס טיכָל, וואָס ער האָט פֿסְדר גענוּמען צו דער נָזָן.
דער ואָרְדְשׁוּועָר — אָן אָן אַכְטְ-קָאנְטָק הַיִתְל, אַין בְּרִיךְן, אַדָּא-
רעָר, מיט אַ בלְאנְדָעָר, אוּסְגָעְקָעָמֶטֶר בָּאָרְדָ. ער האָט אַרְוִיגָע-
ליַינְגַט בְּיִדְעַה הענט צוֹזָעָמָן מיטָן קָאָפֶ אַוִינְן אַרְוָן. פֿעַשְׂעָר לִיְזָעָר
פֿון לאָדּוֹש אַיְן גַעֲגָנְגָעָן מיט פָאָמְעַלְעַבָּע טְרִיטַס אָן פּוֹן צִיְיט צִיְיט
אַוְמְגָעְקִיט זִיךְ אַוְיךְ צָרוּיק.

דער רב מיטן מודה-הורהאָה זענען נאָך מײַן זײַדנס לוייה
נישט נאָכגענאנגען. קײַין געוועלבער האָט מען נישט פֿאַרמאָכט.
קײַין חדּר-יונגלעָך האָפּן נישט געוגגען "צדּקָה לפְּנֵינוֹ יהָלָן". מען
ההָאָט נישט געוואָסֶט, ווּצְרָר סְאיִין געשטָאָרֶבֶן. אֲגַאנְצָע שְׁטָאָט
יְזָהָן האָט נישט געוואָסֶט. בלְיוֹן דִּי זָוּן, קָאָן זַיִן, האָט יָאָ גָּעָ
וּוֹאָסֶט. זַי אַיְן גַּעַלְעָגָן אוּפְּנָן אַרְדָּן, אוּרָף דִּי אַקְסָלָעָן, פָּאָר דִּי
טְּדִירִיט פּוֹן דִּי פְּעָרָד — אֲשְׁטִינְגָּעָר, זַי דַּעַר עַמְּדוֹד האָשׁ, וּזְעַן דִּי
יְזָהָן זענען אַרְוִיסְגַּעַנְאָגָעָן פּוֹן מְצָרִים.

卷之三

תְּנִזְנִיתְךָ יְמִינֵךְ

**“אָכְן טוֹיט פּוֹן וַיְדֵן אֵין טְרוֹזִיעַרְק גַּעֲזָאָרְן אֵין אָנוֹזֶר מַשְׁחָתָה-
דָּעַר רַיְכָעָר פַּעַטָּעָר לַיְזָעָר אֵין נַאֲך אֵין אַיְגָעָנָם טַאֲג צָו-
דִּיקְגַּעַפְּאָרְן קִין לָאָדוֹש. דָּעַר אַרְעַמְּעָר אַבְּרָהָם-אַיְזָק אַז גַּע-**

בלבן זיין שבעה בי דער באבע ר'אכל אין שטיפל. מען האט רעדצ'ילט מעשיות פון זידן. פעטער אברהאם-אייזיק, וואס איז אלין געווען אַשנִיְדרֶעֶר, האט אַטָּג נאך דער שבעה אַרְיסְגָּעַ-פֿאָרְטִיקְטַּדְקָס לְעַצְמָעַ בְּלוּיָעַ מְונְדִירֵלַס, וואס דער זיידע האט געהאטן אַנגָעהוּבִּיבָן.

אוּפְּרוֹדְרֶנְאָכְטַּ אַיז דער אַיְגָּגְפּוּעַסְן אַין יָאָרְמָעַ בָּלְעַלְמָהַס אַמְּנוּבְּפּוֹס אַוְן אַוּוּקְעַנְפְּאָרָן צְוִירִקְ קִינְיָן וְאַרְשָׁעַ צַוְּזִין וְוַיְבָ אַוְן קִינְיָן.

די באבע אַיז גַּעֲבְּלִיבָן אַיְינָעַ אלְיָין אַין קְלִיְינָעַם, וַיְיטָן שטיפְּלָה. סְהָאָטַ קִינְגָּרָ נִישְׁתָּ גַּעֲפְּרִיעָסְטַּ. סְהָאָטַ קִינְגָּרָ קִינְיָן פְּרִידָן-לְעָנָרָ נִישְׁתָּ גַּעֲוָנְגָּעָן. דָּעַר אַיְנְצִיקָּר אַפְּהִיטָּר אַיז גַּעֲוָעָן וּלְאָדָעָק, דָּעַר נַאֲרִישָׁעָר גּוֹי.

הָאָטַ די באבע גַּעֲנוּמָעַ אַבְּיִסְלָ אַוִּיסְפְּאָרְקוּפְּן אַוְן אַבְּיִסְלָ צַעְשִׁילְן פָּוֹן דָּעַר יְרֹשָׁה, וואס אַיז גַּעֲבְּלִיבָן פָּוֹן זִידָן. פָּעַטְעָר אַבְּרָהָם-אייזִיק הָאָט מִיטְעַנְגָּוָמָעַ קִינְיָן וְאַרְשָׁעַ טְלִית-אַזְּנָ-תְּפִילִין, אַפְּאָרָ מְחוֹזְרִים, וואקס אַוְן אַטְעוּוּלָעַ נַאֲדָלָעַן. מִין מַאְמָעַ הָאָט גַּעֲקָרִין סְפָּחָדִיקָּעַ גַּעֲפָעָס מִיטַּ אַלְיוֹהָה הַנְּבָאָס כּוֹס. די באבע אַלְיָין הָאָט אַיְבָּעָרְגָּעָלָאָזָט פָּאָר זִיךְ נִישְׁתָּ מְעָרָ, וְוי דָעַם זִידָן וְאַרְשָׁטָאָטָל אַוְן אַיר אַיְגָּן קוּפְּעָרָטָל. מִיטָּן דָּזְוִיקָּן בִּיסְלָ וּוּרְטָ-

שָׁאָפָּט הָאָט זַי זִיךְ גַּעֲפְּרָעָנָגָט צַוְּצִיעָן צַוְּ דָעַר מַוּמָעַ מְרִים. די מַוּמָעַ מְרִים הָאָט שְׂוִין דָּמָאָלָס גַּעֲדוֹאָוִינְטָ אַין אַגְּרוּסָ גַּעֲמוּעָרָת הָוִין מִיטַּ אַלְגָּגָן, פִּיר-קָאָנְטִיקָּן הוֹיָף. אַיר שְׁטוּבָ מִיטַּ דָעַר קִינְיָן אַיז גַּעֲהָאָגָּגָעָן אוֹיְכָּפָּאָגָּנִיק. סְאָיָן גַּעֲוָעָן עָבָג. אַבְּעָר פָּאָר באָבְּעָס אַבְּעָט, פָּאָר אַיר קוּפְּעָרָטָל אַוְן פָּאָרָן זִידָן אַוִּיסְגָּעָהָאָרְעָוָעָט וְאַרְשָׁטָאָטָל הָאָט זַי נאך גַּעֲפָ�וּנָעָן אַן אָרְטָ.

דָּאָכָט זַיְהָ, אַוְ אַעֲזִינָד נַאֲכָדָעָם, וּוְיִ מַוּמָעַ מְרִים הָאָט הָאָט אוֹיְכָּפָּאָגָּנְדָלָט יָאָר דִּירָה אַוְן נַאֲכָדָעָם, וּוְיִ די באָבְּעָ אַיז אוֹיְכָּפָּאָרְעָאָלְטָעָ יָאָר פָּאָרְוָאָגָּנְדָלָט גַּעֲוָאָרָן צַוְּ אַקְינְדָ, אַיז נִישְׁתָּ גַּעֲוָעָן קִינְיָן שָׁוָם שְׁכָל, מִיר זַאֲלָן נאך אַלְצָ בְּלִיבָן אַין קִרְיִמְינְגָּלָ-גָּסָל. מְפַלְ-שְׁפָן, אַז די מַאְמָעַ הָאָט שְׂוִין לְאָגָג גַּעֲוָאָרָטָן אַן אָוָמָחָן אוֹיְכָּפָּאָגָּנְדָלָט זִירָה.

האָט זיך גענומען נאָכְפָּרְעָגָן אוֹיף אָזָא דִּירָתָה, ווֹאָס זאל
זײַן טְרוֹקָן אֵין ווֹאָרָעָם אֵין זאל נִישְׁתָּקָפְּסָטָן טִיעָר.

דאָס נאָכְפָּרְעָגָן זיך האָט דָאָס מֶאָל גַּעֲדוּעָרָט לְעַבְגָּרָה, ווֹי
הָמִיד. נָאָר אָז סְהָאָט אָנְגָּעָשְׁלָאָגָן דָּעָר גּוֹיאַיְשָׁר "שְׂעוּנְטִי יָאָן"
אוֹן סְהָאָפָּן זיך גַּעֲשְׁטוּלָט גְּרוּסָע הִיצְּנָן — האָט מַעַן אוֹיפְּסָנוֹן
פָּאָרְלָאָדָעוּעָט אָנוֹזָעָר בִּיסְלָה וּוּרְטָשָׁאָפָּט אוֹיף אָ וּוּגָּעָלָע אָרוֹיתָה,
גַּעֲזָעָגָנָט זיך מִיט דִּישָׁנִים אֵין מִיטָּן שִׁינְעָם סָאָרָה, אֵון פָּאָרְקְּלִיבָּן
זיך מִיט מַזְּוָל אוֹיף דָּעָר אִינְגָּעָנָר גָּאָס אָרוֹיסָה, ווֹאָס חָאָט גַּעֲלָעָבָּט
אוֹן סְאיָן גַּעֲשְׁטָאָרְבָּן דָּעָר זִיְּדָע דָּוָד-פָּרוֹקְיָע.

אוֹ אֵיך הָאָט אָ קָוָק גַּעֲטָוָן אוֹיף דָּעָם וְיִיעָם מְקוֹם, ווֹאָהָתָן
מַעַן האָט אָרוֹיְפָּגָעָטְרָאָגָן אָנוֹזָעָר שָׁאנְקָן מִיט דִּי בְּעָטָן, אֵין מִיר
פָּאָרְגָּאָגָנָעָן אָ גַּעֲוָיָן דִּינְגָּעָרָן הָאָרָץ. דָּעָר טָאָטָע, ווֹאָס האָט דָאָס-
מַאָּל גַּעֲהָאָלְפָּן אִיבְּרָצְיָע זיך, אֵין אָ וּוּילָע שְׁטִינָן גַּעֲבְּלִיבָּן מִיט
אָ פָּאָרְלוֹיָרָן פְּנִים. נִישְׁתָּאָגְדָּרְשָׁה, נָאָר עָר אֵין עַל-פִּי-טָעָות אָרְיָין
אֵין אָ פָּרְעָמְדָעָר שְׁטוֹב אֵון גַּעֲטָאָפָּן אָוִיטָהָן זיך אָ נְקָבָה.
ווֹאָס אֵין דָאָ דָעָר מַאמְעָן גַּעֲפָעָלָן גַּעֲוָאָרָן? פָּאָרְוָאָס האָט
זַי אָוִיסְגָּעָטוּשָׁת דָעָם טָאָד מִיטָּן גַּאָרְטָן אוֹיף דָעָר דָּאָיְקָעָד צָעָ-
פָּאָרְעָנָר קְרָעָטְשָׁמָעָ? דִּי פָּעָנְסְטָעָר דָאָ זְעָנָעָן דָאָר גַּאָר קִין
פָּעָנְסְטָעָר נִישְׁתָּה. צְוּוִי טְוִיבָּעָנְשָׁלָאָגָן שְׁטִיעָן אָוִיגְגָּעָטָל אָוִיפָּן
דָאָר. סְבִּיעָנָט אָ העָלִישָׁה הִיז אוֹיף דָעָר בְּלָעָן. אֵין ווֹאָס, אֵין
מַעַן זַעַט פָּוֹנְדָאָגָעָן דִּי גַּאנְצָעָן וּוּאָרְשָׁוּוֹעָר גָּאָס מִיט אלָעָ קוּמִימָעָנָס
אוֹיף דִּי דָעָבָר? אָפָּעָר פָּוֹן אָוֹנְטָן, ווֹאָס שְׁטִיעָן דִּי שְׁטָאָט-
דָּרְאָוּשָׁקָעָס, שְׁלָאָגָט דָאָר אוֹיף אָ רִיחָ פָּוֹן פָּעָרְדִּישָׁעָר הַשְּׁתָּהָנָה!
אָפָּשָׁר אֵין דָעָר מַאמְעָן גַּעֲפָעָלָן גַּעֲוָאָרָן דָאָס, ווֹאָס אָנוֹזָעָר
פָּעָנְסְטָעָר זְעָנָעָן גַּעֲוָעָן דִּי אִינְגְּצִיקָע אָוִיפָּן דָאָר? אֵין אָפָּשָׁר דָאָס.
ווֹאָס אָוֹנְטָן, אוֹיף דָעָר גָּאָס, האָט דָעָר מַשְׁוְגָּעָנָר לִיְּבָל אָגָּנָעָן
טָאָג אָוֹנְטָעָר גַּעֲשָׁפָאָרט דִּי מוּעָר אֵון גַּעֲקִיּוּת פָּעָרְדִּישָׁ מִיסְט?

אוֹ אָפָּילָו קִין גַּעֲשְׁמִירְטָעָ פָּאָדְלָאָגָעָה האָט דִּי נִיעָע דִּירָה
אוֹיף נִשְׁתָּה גַּעֲהָאָט. אֵין ווֹאָי אֵין אָהִינְגָּעָקְוּמָעָן דִּי קִידָּן? סְאיָן
דָאָר גַּאָר קִין קִידָּן נִשְׁתָּאָ. אֵין שְׁטוֹב אֵין עַס. אָ גְּוִוִּיטָעָ
וּוֹי אָן אִינְגָּפָאָר-הָיוֹן, מִיט אָ נִידְעָרִיקָן בְּעַלְיקָן, מִיט אָ צָעָשָׁוֹאָ-
מָעָנָם, אָלָט-פְּרָעָנִיקִישָׁן לִיְּמָעָנָם אָיוֹזָה, מִיט צְוּוִי קַעְמָרָ-

עורך אויף ביידיע זייטן וווענט, פונבוואנגען צט גייט א ריח פון קען.

מו זיין, אז דער מאמען איין געפעלן דאס ווינקל צווישן אויען אוין צווישן דער וואנט, וואס זי דופט עס אַנטקֿיר. – אז מען וויל – זאגט זי – איין עס נישט קיין אלקֿיר, נאָר א גאנצע שטوب. מען קאן דאָ-זאגט זי – אַוועקַשְׁטָלָן צוּווּ בעטן מיט אַ קאמֶאָדָע, פֿאָרְהָאָנָג אַוְן פֿאָרְדִּינָג-גען עס פֿאָר אַ שטוב. אוין אוונטן – זאגט דֵי מאָמָעָה – אוין ערשות טטאָק, וואוינט דער נאַטְשָׁעָלְנִיק פֿוֹן פֿאָוִוִּיאָט אוין דֵי שטיגן זענען געפֿאָרְבַּט אויף רויט.

דער נאַטְשָׁעָלְנִיק פֿוֹן פֿאָוִוִּיאָט וואוינט טאָקָע אויפֿן ערשות טטאָק, אָבעָר דֵי שטיגן זענען געפֿאָרְבַּט אויף רויט נאָר בֵּין צוּ זיין טיר.

זו אוינו האָט מען שוין געמוות אַרוּפְּקַלְעַטְעָרָן דורך קְרוּםָאָ, פֿאָרְשְׁטוּיְבַּטְע טְרֻעָּפָּ. מען האָט געמוות פֿאָרְבִּיגְּיִין פֿאָר אַボְּידָעָם, וואו עס זענען געהאנגען שטיקער פרעמדָע וועש אוין געשראָקָן מיט זיעערַע הַיְלָע גוּפִים. מען האָט געמוות שאָרָן מיט דֵי פִּיטָּ, טאָפָּן מיט דֵי הענטָן, מען זאָל נישט אַנטְרָפָּן אויף דֵי קָעָן, וואס זענען דָאָ אַרוּפְּגַּעֲקָומָעָן אַפְּוּיְגָעָן זיך אוין אַפְּשָׁרְיִיעָן פֿוֹן הָאָרֶץ.

אָפְּלִילְוָן דער הוּאָפָּר אַין דער נִיְּעָר דִּירָה אויך נִישְׁתְּ גַּעַ – זענען יְעַנְעָר, וואס אַין קְרִימִינָּל-גַּעַסְּלָ. דָא אַין ער געווען אַן עַגְּנָעָר, אַ פֿאָרְמָאָכְטָעָר, מיט מוּיְעָרָן, מיט גַּאנְיקְּלָעָר, וואס האָפָּן גַּעַפְּרִירָט אַין קְעַמְּעַרְלָעָק אַרְיִין פֿוֹן הָאָרֶץ אוין פֿוֹן הַגְּנָעָר. דֵי אַיְגְּצִיקָע באַשְׁיְנוּגָג דָאָ אַין גַּעַוּן דֵי קְיַיְלָעְכְּדִיקָע, גַּרְינְעָטָלָמָטָפָּ.

דאָ, האָפָּר אַיך גַּעַטְרָאָכָט, אויף דעם הוּאָ, קְאן מען שוין קְיִין מעשיות נישט דער צְיִילָן. דָא וועל אַיך שווין קְיִין יְאַנְקָלָאָ יְאַרְמָע בָּעַל-עֲגָלָהָט נישט האָפָּן. קְיִין אַמְנִיבָּס אַודָּאי אוין אַודָּאי נישט – טָאָ וְאוֹ וְעַל אַיך מִיר דָא אַלְהָנְטוֹן ?

מיר אַין שְׁטָאָרָק טְרוּיְעָרִיךְ גַּעַוּן אויפֿן הָאָרֶץ, אַנוֹי טְרוּיְיךְ, אַז אַ סְּךְ מַאל הָאָפָּר אַיך מִיר אַרְאַפְּגַּעֲכָאָפָּט אַין קְרִימִינָּל-

געטל אריין א קוק טוֹן אוֹיפֵּן סָאָד דָּאָרָט, אוֹיפֵּן גָּאָרָטָן אַיִּינָן אוֹיִּינָן אַוְּנָזָעָרָעָ פָּעָנְסְּטָעָר, וּוֹאָוּ עַס זְעַנְעַן שְׂוִין אַצְּינָד גַּעַשְׁתָּאָגָעָן גַּוְּיָאִישָׁעָ בְּלוּמָעָן-טָעָפָ.

נָאָר גָּאָט פָּאָרְלָאָזָט נִישְׁטָט. אָזָּ מְעַן הָאָט אַפְּגָעָוָוָאָרָיוֹנָט אַ שְׁטִיקָל צִיִּיט, הָאָט דִּי מְאָמָעָ גַּעַשְׁלָאָסָן קָאָנְטָאָשָׁפָט מִיט אַיִּינָעָר אַ שְׁבָנְטָעָ, וּוֹאָס אַיִּינָ גָּאָר גַּעַוְוָן אַן אַנְדָּעָר מְעַנְתָּשָׁ, אַטָּט גָּאָר אַן אַנְדָּעָר גַּעַשְׁטָעָל, וּוּ אַלְעָ בִּינְ-אִיכְּצָטְקָע אַוְּנוֹזָעָרָעָ שְׁבָנְטָעָ.

— סָאִינָ נִישְׁטָט קִיְּן אִיזְעָנָעָ — הָאָט דִּי מְאָמָעָ גַּעַזְגָּט — נָאָר אַ פְּרוּי.

די דָּאָזְיָקָע פְּרוּי אַיִּינָ גַּעַגְגָּעָן אַיִּינָ דִּי אִיזְעָנָעָ חָאָר, נִישְׁטָט גַּעַבְעַנְטָשָׁט קִיְּן לִיכְטָט אַוּן קִיְּנָמָאָל נִישְׁטָט גַּעַגְגָּעָן אַיִּינָ שָׁוֹלָאָרָיִן. פָּוֹנְגָּעָסְטָוָעָן הָאָט מִיןָ מְאָמָעָ אַוּן נָאָר אַנְדָּעָר וּוּיְיָבָעָ גַּעַזְגָּטָט, אַזָּ רִיְּזָעָלָעָ דִּי וּוּיְיָן-הַעֲנָדָלָעָרִין אַיִּינָ אַצְּדִיקָת אַוּן אַפְּשָׁרָעָ יְזִישָׁעָ נִשְׁמָה.

רִיְּזָעָלָע אַלְיִין אַיִּינָ גַּעַוְוָן אַנְדָּעָרָעָ אַנְדָּעָרָקָע, אַ דִּיקְלָעָכָע, מִיטָּלָקָעְכָּצָל אַוּן אַלְיִין גַּעַפְּרִירָט אַ גַּעַוְוָלָבָ פָּוּן וּוּיְיָן, פָּוּן קִיכְלָעָ אַוּן פָּוּן צְזָקָעָר-לְעָקָעָן.

רִיְּזָעָלָע, די פְּרוּי, הָאָט גַּעַקְעָנָט רְעַדָּן דִּיטְשָׁ אַוּן שְׁרִיבְּפָן פְּרָאָגְנְצִוִּישָׁ. אַיִּינָ אַיְּרָ וּוּיְיָן-גַּעַוְוָלָבָ אַזָּוּ זַי גַּעַוְסָן אַיִּינָ אַ שְׁוֹאָרָץָן, אַלְמָאָגָן פָּאָרָטוֹן, פָּאָרָמָאָכָט פָּוּן אַוְּיָבָן בִּינוֹ אַרְאָטָ, אַזָּ דָוָרָךְ אַ פָּאָר גַּאֲלָדָעָנָעָ בְּרִיאָן הָאָט זַי גַּעַלְיִיעָנָט בִּיכְלָעָ אַוְּיָחָדָ פְּרָעָמָדָעָ לְשָׁוֹגוֹתָ.

פָּוּן יָאָרָ צַו יָאָרָ אַיִּינָ רִיְּזָעָלָע גַּעַפְּרָאָרָן אַיִּינָ דִּי וּוּאָרָעָט-פְּעַדְעָר, צְוִירִקְעַנְקְוּמָעָן פָּוּן דָּאָרָט אַן אַפְּגָעָצְעָרָטָעָ. אַיִּינָ שְׁטָבָה הָאָט זַי גַּעַהְאָלָטָן אַ גַּוְּיָאִישָׁ דִּינְסָט-מִידָּל, אַוּן כָּאָטָש זַי אַלְיִין אַיִּינָ גַּעַוְוָן גַּעַלְעָרָגָט אַוּן הָאָט גַּעַשְׁטָוָעָן דָּעַט דִּינְסָט-מִידָּל נִישְׁטָט גַּעַזְגָּט פְּעַרְנָאָפָּאָר, הָאָט זַי פָּוֹנְגָּעָסְטָוָעָן דָּעַט דִּינְסָט-מִידָּל זַי נִשְׁטָט גַּעַזְגָּט זַי, נָאָר „פָּאָנִי“.

גַּיְדִּישָׁעָ וּוּיְיָבָעָ הַאָפָּן עַס אַיְּרָ פָּאָרְגָּעָהָאָלָטָן :

— רַיְזָעַלְעַ — הַאָפֵן וַיְיַעַתְּנָהָט — וְזֹאוּ אֵין דָאַס גַּעַתְּרָט
גַּעַוּאָרָן ? זַי מַאֲכַן דָאַס קָאָלְיַע דִּינְסְטַן !

הַאָט רַיְזָעַלְעַ גַּעַנְטְּפָעָרט, אָז דָעַר רַבְשַׁע הַאָט בַּאֲשָׁאָפָן
אַלְעַ מַעֲנוֹתְשָׁן גַּלְיַיךְ. נִישְׁטַ מַעַר, דִּי מַעֲנוֹתְשָׁן הַאָפֵן זַיְךְ אָוֹי אַיְנָן-
גַּעַטְיַילְטַ מִיטַּן וּוּלְטַל, אָז אַיְנָעָם זַאַל זַיְן גַּאֲרַ גּוֹט אָזָן דָעַט
אַגְּדָעָרָן — גַּאֲרַ שְׁלַעַכְתַּ. וּוֹאָס אַיְזַן, נַעֲפָעַן, דָאַס שִׁיקְסָל שְׂוִילְדִּיקְ

אָז זַיְמוֹן זַיְן אַיְנְסַט בַּיְיַעַנְסָט אָזָן אַיְזַי שְׁוַיְן יָאַז דִּינְסְטַן —

פָּאָרוֹאָס קוֹמֶט אַיְר, מַעַן זַאַל זַיְמְבִּישׁ זַיְן ?
דִּי גַּנְדִּישַׁע וּוּיְבָעַר הַאָפֵן גַּעַהְאָלְטַן רַיְזָעַלְעַ פָּאָר אַשְׁטִיקְ
חַסְרַ-דַּעַתְּהַטְּגַג. זַיְיַה הַאָפֵן אַיְן דָעַר שְׁטִיל גַּעַמְאָכָט פָּוֹן אַיְר חַוּקָּ
אָזָן גַּעַזְאָגָט, אָז דָאַס מַאֲכָט זַי אַזָּא אַנְשָׁטָעַל — פָּדִי מַעַן זַאַל מַיִּידְ
נָעַן, אָז זַי אַיְזַן טָאָקָע עַפְפָס.

פָּאָרְדָּאָס אָפְבָּר הַאָפֵן דִּי אַרְעָמָע וּוּיְבָעַר שְׁוַיְן גַּאֲרְנִישָׁט
חוּקָּ גַּעַמְאָכָט פָּוֹן רַיְזָעַלְעַן דִּי פְּרוּיָ.

זַיְיַה הַאָפֵן גַּעַזְאָגָט, אָז אַזָּא רַיְזָעַלְעַ מִיט אַזָּא מַעַן, זַי זַי
הַאָט, דָאָרָף מַעַן זַוְּכָן אוּיפָךְ דָעַר גַּאנְצָעָר וּוּלְטַט מִיט לִיכְטַ.

סְקָאָן טָאָקָע זַיְן, אָז אַזָּא יּוֹד, זַיְיַה סְאָיַן גַּעַוּעַן רַיְיַיכְ
רַיְזָעַלְעַס מַעַן, הַאָט מַעַן אוּיפָךְ אָזָן אַמְתָּא בַּאֲדָרָפָט זַוְּכָן מִיט לִיכְטַ
קוּדָם-כָּל דָעַרְפָּאָר, וּוֹאָס עַר אַיְזַן גַּעַזְאָגָט אָז אַוִּיסְטָעַרְלִיעַ
הַוִּיכָּעָר. פָּוֹן הַוִּיכָּקִיטָּה הַאָט עַר זַיְךְ אַזָּא אַבְּרָגְעָבוֹגָן, בַּיְיַה דָעַר

גַּאנְצָעָר הַוִּיכָּקִיטָּה עַר נַאֲךְ גַּעַהְאָט אַהֲיָקָעָר.
דָעַר אַיְנְצִיקְעָר הַוִּיכָּעָר הַוִּיכָּעָר אַיְן אַוְנוֹעָר שְׁטָאָט אַיְן

אָפְשָׁר גַּאֲרַ אַוְיַף דָעַר גַּאנְצָעָר וּוּלְטַט.
אָ אַיְד אַפְּהָן, אָ בִּיְזָעַר, אָ לְמַזְן אַזָּא אַמְשְׁפִּיל, הַאָט עַר

גַּעַמְוֹזָט אַוְיַף זַיְנָעַ עַלְטָעַרְעַ אַיְרָן וּוּרְעָן אַבְּוֹחַלְטָעַר בַּיְיַה אַיְיַה
נָעַם אָ יּוֹד אָזָן עַוְשָׁר, מִיט אַדְיַין צַעַקְמָטָעַר בַּאֲרָד, מִיט אַוְסָס-
נַעֲפָצָטָע, סְקִיְּפְּנִידִיקָע שְׁטִיוּוּלָעַלְעַךְ אָזָן מִיט אַפְּוּיְעַרְשָׁן קָאָפָ.

רַיְיַיכְטַן פָּוֹן לִיכְטַ-בַּעַנְטָשָׁן אַיְן נִישְׁטַ פָּוֹן גִּין דָאָוּעָגָעָן.
הַאָלְטַן פָּוֹן לִיכְטַ-בַּעַנְטָשָׁן אַיְן נִישְׁטַ גִּין גַּעַל-הַבִּית. עַר

זַאַל גִּין — הַאָט עַר גַּעַזְאָגָט — מִין בַּעַל-הַבִּית. עַר
אַיְזַן אַגְּבָב אַיְן גַּנְבָּים הַאָפֵן מוֹרָא פָּאָר גַּאָט.

אַזָּא מַעַן הַאָט אַיְם פָּאָרְגָּעָהָלְטַן, הַלְמָאִ עַר רַעַדְטַ אַזָּא.

' חו שע פעד לע

אויס אויף און אייגענעם בעל-הבית. האט ד' מנהם פארקניטשטיין זיין בינערדייך פנים און גענטפערט:

— כהאָפַ אִם דען געבעטן, ער זאל ווערן מיין בעל-הבית?
און צוועינטנס, דער רביע ע האט אים אויך פינט. דריי זאָן האט
דער רבש"ע פינט: משומדים, חזירט און גברלים.

ד' מנהם האט געטראָן אַ האָרטן, שווארצֶלְעַר-פארשטויבטען
קאָפָעַלּוֹשׁ, אַ טוחרישן, לאָנגַן סורדוֹת מיט אַ שְׂפָאַלְט פֿוֹן הִינְטַן
אָוּן אַ פֿאָר נִישְׁטַ-אוּסְגַּפְּזַצְּעַ שְׂטַבְּעַלְעַטַּן. ער האט אַפְּעַר דַעַם
הילוך זיינעם נישט אַיבְּרַיךְ לֵיב נעהט.

— אַ מעַנְש — האט ער געטענַהט — זאל דַיר נישט טָאָרָן
גִּין אַנְגַּעַטְוֹן, אָזְוִי וּוּלְיָ ער געטענַהט — זאל דַיר נישט טָאָרָן

אוּדָאי — האָפַן באַלְעַפְּאַטְשַׁע יְוָדָן אַבְּיַסְטַל אַפְּגַּעַחוֹקָט
פֿוֹן אִים — פֿאַרְוּאָס זָאָל אָזָא יְוָדָן, וּוּיְ ד' מַנְחָם, נִשְׁטַט טָאָרָן
קִין סָאמַעַטְן הִיטְלַ מִיט קִין זַיְדַעַנְדַר קַאֲפְּצַעַטַּן

ד' מנהם האט פֿאַרְשַׁטְגַּעַן דַעַם חֹזֶק אָוּן אַפְּגַּעַנְטַפְּרַטְטַן,
אוּ אַיְן אַ סָאמַעַטְן הִיטְלַ אִין גִוְטַ אַרְיִינְצּוּמַלְאַכְהָנוּן אָוּן פֿוֹן דַי
אַטְלָאַסְעַנְעַ קַאֲפְּצַעַטַּס דַאָרְףַ מַעַן מַאְכִין אַונְטַרְהָוִין פֿאָר וּוּבְּעָר.

— יְוָדָן זַעַנְעַן דַעַן אָזְוִי אַמְּאָל גַּעַגְּנַגְּנָעַן? — האט ער זַיְך
געַקְאַכְט — אַדְרָבָא, וּוּיְוָטַס מִיר, וּוּאַו שְׂטִיטַט עַס אִין דַעַר תּוֹרָה,
אוּ יְוָדָן זַעַנְעַן פֿאַרְצִיטְטַס גַּעַגְּנַגְּנָעַן אִין אַטְלָאַסְעַנְעַ קַאֲפְּצַעַטַּס
מִיט סָאמַעַטְעַנְעַ הִיטְלַעַן? סִיאַין דַעַן נִשְׁטַט שְׁעַנְעַר אָוּן גַּעַזְוֹנְטַעַר
צַו גִּין אַיְן בְּלוֹזִין קָאָפַ, אַן שִׁיד אָוּן אָנְ דַי אַלְעַ נִאְרִישָׁע
בָּגְדִּים?

— אוּדָר גִּיטַט דַאָךְ שְׁוִין אַיְן אַ סְוַרְדוֹס, וּוּאָס וּוּלְטַ אַיר
נָאָךְ?

— דַעַר סְוַרְדוֹס טַוְיגַ אָזְוִי אוּפַ אַוְיפַ כְּפָרוֹת. דַאָס האט מִיךְ
מיין וּוּיְבַ אָזְוִי אוּסְגַּשְׁלִיעָרָט. וּוּעַן מַעַן זָאָל פְּרַעְגַּן מִיךְ, וּוּאָלֶט
אַיךְ אַלְעַ גַּעַהְיִסְן גִּין אַיְן פֿעַלְעַרְיִינָס. נִישְׁטַאָס קִין בעסְעָלָס, וּוּי
פֿעַלְעַרְיִינָס. סִיאַין פְּרַיִי, לוֹפְטִיק אָוּן מַעַן האט וּוּאַו דַי הענט
אַהֲינְצּוּטָן.

— פֿוֹנְקַט וּוּי טַשְׁאַפְּעַלְעַ דַעַר קוֹנְצַנְמַכְעָר, אַדְעַר וּוּי דַעַר
שְׁנוּיְדַעַר דַוד-פְּרוֹיְקַע — האָפַן יְוָדָן גַּעַשְׁמִיכְלַט אַיְן דַי בְּעַרְד

אריין און שטילערהייט געסודעט זיך, או מנהם בוכהאלטער אייז אויך א שטיק חסר-דעה.

— טשאפעלע ער קונצנטראכער און דוד פרויקע ער שנוי-דער — אייז ו' מנהם רויט געווארן-זעונע דעם רבש"ע ליבער, ווי איר מיט אייערעד פארישמאָלצענע קאפאטעס איז גנבהשע שטיק-לעך. טשאפעלע קאן באָטש ווינן קונצן, דוד-פרויקע — אויפנייען א מלבוש, און וואָס קאנט אירז או אפלו א פרשה חומש מיט רשיי קאנט איר רעלט נישט פֿאַרטיטישן.

ר' מנהם אלין האט יא געקענט. מען האט געזאגט, איז פון צופיל' קענען אייז ער געווארן אן אפיקורס און גענווען עוסק זיין אין ציונות. מיט יאָרֶן צוֹרִיק האט ער זיך געחרברט מיט איינעם ר' ישראל לערער, וואָס האט פֿאַרְלִיגַט ד' נײַע שְׂקָאַלְעָז און אַרוּיסְגַּעְלָאָזָט אַדוֹר "גּוּיִים". ר' מנהם מיט ר' ישראָל האָבען א גאנץ לעבן גערעדט פון ספרים, מאָג אָן נאָקט זיך מותפה געוווען און געריסן זיך בי ד' בערד בשעתן שפּילַן אין שאָן.
נָאָר זִינְט ר' ישראָל לערער איז געשטָאָרבָּן, האט ר' מנהם מיט קיינעם קיין קאנטשאָפְט נישט געפרט, אויסער מיטן לייטוישן מלמד, וואָס האט גערויכערט אַפּוֹלְקָע ציביך און געהאלטן אין איין פרעגן:

— צי ס'אייז דאָ אַרבָּע, צי ס'אייז נישטָאָ קיין רבש"ע?
אייז אַ ואָונְדָעָר, וואָס אויף מיר האט געמאָכָט אַ גְּרוּיסָן רושם ד' קאנטשאָפְט מיט עוֹרָן, מיטן יונגסְטָן זוֹן פון ר' מנהם בוכהאלטער און פון רַיְזָעַלְעָז ד' ווֵיַּן-העַדְלָעָרָן?

פון עוֹרָן האָב אַיך געהערט נָאָר בי סִימָעַ-יּוֹסֶפֶן אַין חדר. מען האט דערצְיַילְט, אוֹ ער אייז אַזָּאָ בִּיּוּזָר, ווי דער טאטָע זִינְגָר, אוֹ ער וואָשָׁט זיך נישט צוֹם עַסְן אַין גִּיטָּרָום אַין בְּלוֹזִין קָאָפֶן. אויך אִים, עוֹרָן, האט מען אַין שְׂטָאָט געהאלטן פֿאַר אַ שְׂטִיקָל חַסְרַ-דָּעָה אַבעָר, אוֹ כִּיהָבָג גַּעֲשָׁלָאָסָן קאנטשאָפְט מיט אִים, האָב אַיך אַיְנְגַעַזְעַן, אוֹ אַלְצָן, וואָס מען האָט גערעדט אויף אִים, אייז שְׁקָר וּכְבוֹד.

ער אייז נָאָר געוווען אַן אַזְדָּעָרָר, ער דְּזִיקָעָר עוֹר.

נארנוישט פון יונעם שניט, וואס יאנקל יארמע בעל-עלת און גארנוישט, ווי די יונגלאען פון דער ניבער שקאלאע.

עוזר איז געזען דאס און הויר, שוין באלד איזו הויר, ווי דער טאטע ויינער. ער האט געהאט יונעם ביינעריך פנט און יונעם שווארצע אומראיקע אויגן. קיין הויקער האט עוזר נישט געהאט.

או איך האט מיך באקאנט מיט אים, איז ער שוין געגאנ-גען אין דער רוסישער גימנאזיע. ער האט גיטראגן א בלוי מונ-דיירל מיט זילבערנע קנעפ וואס מיין זידע האט געהאט אמאז פאל אים אויפגעניט. מיט דער ציט זענען די זילבערנע קנעפ געווארן געל, ווי מעש. דאס מונדריל אליין האט געבטן די קאלאיר פון בלוי אויף גרדן. אבער עוזרן האט עס נישט געארט. ס'האט אים אויך נישט געארט, וואס פון זיין געדיכטער, שוואר-צער טשפוריינע איזו געאגגען א טרוקענער שטיב. ער האט זין נישט ליב געהאט צו קעמען. ער האט אויך נישט ליב געהאט דעם ווין מיט די קיכלאען פון זיין מאמעס געוועלב. ער האט נעהאלטן, או טבעטער עסן אויף דער וועט זענען טרוקענער וועלט, קאנקנדיקע, נאָר-וואס פון אויען אroiיס.

ער האט טאקע געברענונג א סך זעל מאיפן הויף אロיס. אוועקגעגעיגט זיי אויף דער פלומט, אדער אויף די שטיגן, אroiיס-געועצת זיך אויף זיי, ווי א הון אויף איעער, און פון דארט ארויס גענגניפט און געליגט איז מoil אריין.

ער איז, חיללה, נישט געוווען קיין פרעסער, עוזר, קיין הוינער האט ער אויך נישט געליטן.

— נאָר איזו-האָט ער געזאגט — איז אים בעסער צו קלאערן און צו רעדן.

און רעדן האט עוזר ליב געהאט. איזן די זומערליך פארנאכטן, ווען די זון איז א צעתSTITוטע אריינגעגעפהין צו אונז איז הויף אריין, און איך בין שיין געהאט געקומען פון שקאלאע — האבן מיר זיך ביידע געטראפען פיי דער פיעיכטער פלומט, אדער אויף איינעם פון די גאניקלאען, וואס פירן איזן די קעמעדרלאען אריין.

עוֹזֶר הָאָט גַּעֲרָעֶדֶת פָּאָמְעֵלָעַן. עַר הָאָט צְוֹעַרְשַׁת גַּעֲרָאָכֶט, דַּעֲרָנָאָךְ גַּעֲזָאָגֶט. עַר הָאָט, אִיְגָנוּטְלָעַן, מַעַר גַּעֲפָרָעֶגֶט, וּוְיַעֲרָעֶדֶת.

כַּהָּאָב קִיְינְבָּאָל נִישְׁט גַּעֲזָעַן, עַוְזֶר זָאָךְ לְאָכָן, אַדְעָר עַר זָאָל דַּעֲרָצְיָילָן אַ מעַשָּׂה צָוָם לְאָכָן. עַר הָאָט בְּכָל נִישְׁט גַּעֲהָלָטָן פּוֹן קִיְין מַעְשִׂיות. עַר הָאָט גַּעֲזָאָגֶט, אֹו אַלְעָל מַעְשָׂה-בִּיכְלָעַךְ וַעֲגַעַן אוּיסְגַּעַטְרָאָכֶט פּוֹן קָאָפֶט.

כַּיְוִוִּיסֶט נִישְׁט, צַי הָאָב אַיךְ עַוְזָּרְן לִיב גַּעֲהָאָט. כַּהָּאָב מִיר קִיְינְמָאָל נִישְׁט אַפְּגָעָגָעָבָן קִיְין חַשְׁבוֹן. נָאָר, אֹו עַס צִיט מִיר צָוָם שְׁטָאָרָקָעָר, וּוְיַאָמָאָךְ צַי יַאָנָקְלִי יַאָרָמָע בָּעַל-עַגְלָהָט אָוָן וּוְיַהְיָנָט צַוְּדִי חַבְרִים פּוֹן שָׁקָאָלָע — דַּאָּס הָאָב אַיךְ יַאָא גַּעֲשָׁפְּרִט. אָסְךְ מָאָךְ, אַיְן שְׁלָאָפֶט, צַי אַפְּלִילְוַי אַיְן שָׁקָאָלָע, וַעֲגַעַן עַוְרָסְטָרְדִּי. גַּעֲלָעָגָן מִר אַוְיפָּן הָאָרֶץ, וּוְיַאָשְׁטִינָן. כַּהָּאָב גַּעֲפִילָט, אֹו סִיאָוּן מִר שְׁוֹעָר מִיט עַוְזָּרְן, אַבְעָר נָאָר שְׁוֹעָרְרִיר אַיְן גַּעֲזָעַן נִישְׁט אֹו טְרָעָפָן זַיְךְ מִיט אִים.

— דַּו גַּוְיִבְּסֶט אַיְן גַּאָט ? — הָאָט עַר מִר אַיְינְמָאָל אַיְן אַ פָּאָרָנוּט פָּאָרָנוֹאָכֶט אַרְיוֹפְּגָעָלְיִיגֶט אַ האָנָט אוּרָף אַן אַקְסָל אַיְן אַ קוּק גַּעֲטוֹן גַּלְיִיךְ אַן פְּנִים אַרְיִין.

כַּיְוִוִּיסֶט נִישְׁט, צַי מִר אַיְן גַּעֲוָאָרְן עַנְגָּפָן דָּעַר הַיְּזָן, צַי פּוֹן עַוְרָס קְשִׁיא. אַיְבָּרָן רַוקָּן אַיְן מִר דַּוְרָכְגָּעָלְאָפָן אַ שְׁוִידָעָר פּוֹן קָאָפֶט בֵּינוֹ אַיְן דַּי פִּינְגָּעָר פּוֹן דַּי פִּיס.

וְוָאָס הָאָב אַיךְ גַּעֲקָעָנָט עַוְזָּרְן עַנְטָפְּעָרָן ? זִינְט אַיךְ לַעַפְּרָה הָאָט מִר נָאָר קִיְינְעָר אֹזְקָשִׁיא נִישְׁט גַּעֲפָרָעֶגֶט. אָוָן קָאָן מַעַן דָּעַן אַיְגָאנָצָן אֹזְקָשִׁיא פְּרָעָגָן ? וְוָאָס הַיִּיסְט, צַי כִּגְלוּבָּאָס גַּאָט ? אַיְן וּוֹעֵר גַּוְיִבְּסֶט דָּאָס נִישְׁט ?

— הָאָסְטָמָרָא צַוְּזָאָגָן ?
— כַּהָּאָב נִישְׁט קִיְין מִוָּרָא. פָּאָר חַעְמָעָן זָאָךְ אַיךְ מִוָּרָא הָאָבָן ? נָאָר מַעַן טָאָר דַּאָּךְ נִישְׁט.

— וּוֹעֵר הָאָט דַּיְר גַּעֲזָאָגֶט, אֹו מַעַן טָאָר נִישְׁט ?

— סְשָׁטִיטִיסְטִיס אַיךְ דַּעַר תּוֹרָה.

— וְוָאָס מִיְינְסָטוּ, אַיְן דַּי תּוֹרָה ?

— חַיְילִיקְ.

עוור האט זיך אביסל אפערוקט פון מיר. אין הויף אריין
אייז מיט געלאסענע טרייט אריינונגקמען דער משוגענער לייבל,
דער איגענער, וואס שטייט א גאנצן טאג אויף דער גאס און
קייעיט דעם אפפאל פון די פערד.

צווישן מיר מיט עזורך איז געוואָרַן זיעער שטיל. מיר האָפָּן
דעָם משׂוגעָנָם לְיִבֵּל נאָכְגַּעַקְוֹטַ, בֵּין ער איז פָּאָרְשָׁוָאָלְגָּדַן אַיז
יעַן טָאנְסַ שְׁטוֹב אָרְיִינַן. דָּעֲרָאָךְ האָט זִיךְ עַזְּרָן אָנְגָּרוֹפָּן:
— וּוֹיִיסְטוֹן, פָּאָרוֹאָס ער אַיז מְשׂוֹגָע גַּעַוָּרָן?

כ'וֹנִיס נִישָׁת.

- וויל ערד האט געוווארט אוניכ משיחן אוון האט זיך נישט געקאנט דערווארטן.

— אלע יודן ווארטן אויף משיחן.

— וְעַלְוָן אֶלְעָזֶר יְהוָנָן מִשּׁוֹגֵעַ וְעוֹרָן.

ס'האט מיר אָנְגַּעַהֲבוּן שׂוֹדְעָרָן. נִישְׁתָּא אַנְדְּעָרָשׁ, גַּאֲרָעָז
איין טאָקָע אַשְׁטֵיךְ חֶסְרָ-דָּעה. מִיר הָאָט זִיךְ גַּעֲדָאָכְטָן, אָזְ כַּאֲטָש
אוֹפִּין הָוִיף אִיזְ קִינְגָּעָר נִישְׁטָא אָזְן כַּאֲטָש קִינְגָּעָר הָעֶרט אָזְנוֹן
נִישְׁטָא — וּוּעַט זִיךְ פַּונְדָּעָטָוּוֹגָן אַלְיאָדָעָן מִינְטוֹס אַרְאָפְּלָאָזְן אוֹרִיךְ
אוֹנוֹן אַהֲגָל מִיט פַּיְיעָרְדִּיקָע שְׂטִינְגָּעָן.

כ'חאָפּ מורה געהאטּ מיט עוזרן לעונגעער צו זיצן. אַ גאנצע
ונגאנט האָפּ אַיךְ געזען עוועָן מיט אָן אויסיגעקרימט מוויל. כ'האָפּ
אַים געזען אַרומוליפֿן אַיבער דִּי גאנסּ מיט העונגעער אָונּ מיט אַ
קָאָזּ-בערדל. אַיךְ פִּין נאָכְגָּל אַלְפּן אָן געבְּלִיט אָוֵףּ אַים. נישט
אנְנדֶּרֶשׁ, נאָרָר עוֹזָר אַיזּ מְגֻולָּגּ גַּעֲזָאָרָן אִין אַ שְׁדָה, אַיזּ אַיךְ -
אִין אַ הוֹנְתָּן.

צומאָרגנָס האָפָן מיר זיך ווידער געטמַלְאָפָן. אַיך האָב עזּוֹרָן
וועגן מיין חלום נישט דערצִילֶט. אַבער כ'הָאָב גוט אַכְטּוֹנָג גַּע.
געבען, צ'י האָט ער טאָקָע נישט קִין הערְנוּר אָונְ קִין קָאָזָע.
בערדָל.

א צוויות מל האט מיר עוזר א ניע קשיא געשטעלט:

האסט געלערטן חומש? –

כ'הא גצלענדט.

— ווֹי אָזְזִי דַי וּוּלְטַ אֵין באשאפו געוויאָרָן, ווּוִיסְטוּן?

- כ'וויסס. ס'שטייט אין "בראשית".
 — און מײַן טاطע זאגט, אָן קִינְגֶר וּוַיִּסְטֶן נִישְׁתֶן. דָּאַס,
 וְאָס עַס שְׂטִיִּיט אֵין "בראשית", אֵין אֲמֹעַשָּׁה.
 — אֲמֹעַשָּׁה?
 — יְאָ. אֲמֹעַשָּׁה. מֵיַּן טاطע זאגט, אָן סְיַּאַז אֲשִׁיבָּעַ מַעַשָּׁה,
 אֲפָער וְאֵין נִשְׁתֶן אַמְּתָה.
 — אָן דָו גְּלוּבֶּסֶט, וְאָס דִּין טاطע זאגט?
 — מֵיַּן טاطע קָעָן גָּאנְצָן חֻמְשׁ מִיטָּ רְשָׁיִ, מִיטָּ תְּנָךְ,
 אַפְּלִיכְוָן גָּמְרָא מִיטָּ תּוֹסְפָּות קָעָן עַר אָוֹן. עַר זָאגְט, אָן דָאַס אַלְיכָן
 הָאָבָּן גַּעֲשָׁרְבִּין מַעֲנְשָׁן.
 — אָן דָו וְאָס זָאגְט?
 — אַיר וּוַיִּסְטֶן. מֵיַּן טاطע לְעַרְנַט מִיטָּ מִירָן תְּנָךְ. עַר
 זָאגְט, אָן אַיְוד דָאַרְפָּ אַלְיכָן קָאנְעָן. כִּימָעַג נִשְׁתֶן הָאַלְטָן דָעַרְפָּן,
 אֲפָער קָעָן מָנוֹ אַיר.
 — אָן תְּפִילִין וּוּעַסְטוּ לִיְגַּן?
 — כ'וויסס נִשְׁתֶן. נָאָר דָעַר טاطע לְעַרְנַט מִיךְ דִי דִינִים.
 אַיר הָאָבָן סִיְּ-וּוִיְּ-סִיְּ גָּעוֹוָאָזֶט, אָן עַזְרָ קָאָן אֲסָךְ מַעַר
 פָּוָן מִיר. אֲפָער צָו וְאָס פְּרָעָגָט עַר אַזְעָלְכָע אַוִּיסְטָעַרְלִישָׁע
 קְשִׁיוֹתָה? הָאָט עַר גָּאָר קִינְיָן מָרוֹא נִשְׁתֶן?
 — אַדְרָבָא, אָן דִּין טاطע אֵין שְׂוִין יְאָצָא חַכְמָה, טָא זָאל עַר
 מִיר זָאגְן, וּוַעַר עַס הָאָט בָּאַשָּׁאָפָן דִי וּוּעָלָט.
 — קִינְגֶר נִשְׁתֶן — עַנְטָפָרֶת עַוְר — זִי הָאָט זִיְּ אַלְיָין
 בָּאַשָּׁאָפָן.
 — וְאָס הַיִּסְטֶן אַלְיָין? וּזְעַלְכָע זָאָק טָזָט זִיךְ דָאַס אַלְיָין?
 — זָעַסְטֶן דָאַךְ.
 — כְּזָע גַּאֲרְנִישָׁט.
 — אָן אָז כִּיעַל דִּיר שְׂוִין זָאגְן — וּוַעַרְט עַזְר אֵין פָעַס —
 וּוּעַסְטוּ דָעַן וּוַיִּסְן?
 — אַודָאֵי וּוְעַל אַיר וּוַיִּסְן.
 — נָה, שְׂוִין. דִי נָאָטָור הָאָט בָּאַשָּׁאָפָן דִי וּוּעָלָט.
 — דִי נָאָטָור? — בְּלִיְיג אַיר אַזְרִיק גַּעֲזָעַט — וּוַעַר אֵין עַס
 נָאָטָור?

— זעטשו שוין, און דז פארשטייט נישט?
כ'פארשטייט מאקע נישט. אַפְּבָר כ'גַּיְבָּמִיךְ אֶזְוִי שנעל נישט
אונטער:

— און משה רבנו און די לוחות?

— מען וויסט נישט, צי ס'אייז געווען אַ משה רבנו.
ער האט מיך אין דער מינוט אַנגעכאנט ביי דער האנט
אוין צועגדראקט זיך צו מיר. פון זיין מוויל איזו געגןגען אַ היי-
סער ריח. אין די אויגן איזו געווען ערפעט אַזעכלכעס, וואס כ'האָפּ
ニישט געקאנט אַנדראָפּן מיט קיינ קַלְאָרְן נַאֲמָעָן. נאָר אֶזְוִי, מז זיין,
זעט אויס אַיינער, וואס גיטט משוגע וווען.

כ'האָפּ מיך דערמאָנט, ווי אֶזְוִי דער רבִּי ר' יַאֲנָקָלָעַ עַח
האט געלערנט מיט אוננו טנַךְ. זיין ישעיהו און זיין יהוקאל
האָפּן דאָךְ יַאֲנָקָלָעַ. און דעם רבִּי ר' דוד משה רבנו האָפּן
מיר דאָךְ אלַע געזען, און גלאָט, ווי אֶזְוִי קַאֲן עַזְּרָאָגָן, אַ משה
רבנו איזו גַּאֲרָנִישָׂט געווען, אַו בַּיְ אֶזְוִי אַין שְׁטוֹב אַין אַין אַסְּךְ
אַנדערע יַוְדִישָׂע שְׁטוֹבָן הַעֲנָגָט זיין פַּאֲרָטְרָעָט אַוְיכְּ דַעַר וּוּאָנט.
אַון הוֹצֵל זהה — וווער איזו געגןגען צו פרעהן? וווער האָט צַעֲבָרָאָקָן דעם עַגְּלַ-הַזְּהָבָּ ?
שׂוֹיִן-זְשָׁע זְעַל אַ גַּאנְצָע וּוּאַלְט יַוְדָן זַיְן משוגע, נאָר אַין עוֹרט
טַאֲפָע אַין דער מִוּשְׁבְּדִיקָעָר ?

איך האָפּ פָּאָר דעם יַוְדָן מַוְרָא גַּעֲרָקִין. מיר האָט זַיְן אויס-
געוועין, אַו דער הוֹיקָעָר זַיְנָעָר אַין אַלְעַבְּדִיק נַפְשָׁ, ער קוּקָט
אוּתְּ מִיר מיט לעַבְּדִיקָע אוּיגָן אַין לְאַכְּטָמָר גַּלְיָיךְ אַין פְּנִים
אַריַין :

— אַודָּאי זַעֲנָעָן אַלְעָיָה יַוְדָן משוגע. וואס דעַן, זַיְיָ זַעֲנָעָן
ニישט משוגע ?

עַזְּוָר אַלְיָין אַין גַּעֲוָאָרָן אַין מַיְנָע אַוְיגָן אוּיךְ אַ פִּיוּזָעָר
הוֹיקָעָר. זַיְנָעָר רַיִד האָפּן מיך גַּעֲפִינִיקָט. זַיְיָ האָפּן מיר צַוְּגָעָנוּ-
מען דעם טַאָטָן מיט דער מַאְמָעָן, דִּי וּוּאַלְט אַין יַעַנְעָז וּוּאַלְט
סִ'הָאָט זַיךְ מִיר אַוְיסְגָּעוּזָן, אַו שְׁבַת אַין קַיִן שְׁבַת נִישְׁט, אַין
יּוּם-טוּב אַין קַיִן יוּם-טוּב נִישְׁט.

אַון דאָךְ האָפּ איך מיך פון ערְזָן נִישְׁט גַּעֲקָאָנָט אַפְּרִיאִיסָן

ער האט מיך געשראָקן אוּן געציינָן. אוּן אַ חֲוֵץ לוֹתָה, האט עוֹזָר אַ סְךָ מְאַלְּ פֿאָרגֿעָסָן אִין זַיִן טַאָטָנוֹס רַיִד אוּן אַיְן גַּעוּאָרָן אַ חֲבָר מִיטָּ חֲבָרִים גַּלְּיִיךְ, אַ יְּינָגָל, וַיְּאַלְּעַ יְּוֹנְגָלָעַ.

ער אוּן דְּאָךְ שְׁוִין גַּעַגְעָנָגָן אִין גִּימָנָזְיָעַ, אוּן מעַן האט אַיְם דְּאָךְ גַּעַהְאָלָטָן פֿאָרָא אַ סְטוֹדָעָנְטָל – פֿוֹנְדָעָסְטוֹעָגָן אִין עָרָאָרְוִיָּפּֿגֿעָקוּמָעָן צַו אוּנוֹן אִין שְׁטוֹבָא אָרִין, שְׁפִילָן שְׁבַת-צְוָנָאָכָטָס אִין „טַעֲרַנִּישָׁקָעַ“, אוּן וּוֹעֵן דַי מַאְמָאָן אוּן נִשְׁטָה גַּעַוּוֹן – אִין „פּֿאָרְשָׁטָעַלְטָעַ“.

דָּאָס אוּן גַּעַוּוֹן אִיןְ�� פּוֹן אַוְנוּעָרָעַ שַׁעַנְטָטָעַ אוּן בַּעַסְטָעַ שְׁפִילָן. עוֹזָר האט אַרְוִיסְגַּעֲרָנְגָטָס פּוֹן זַיִן מַאְמָאָס גַּעַוּעָלָבָ קָאָ – לִירָטָעַ פּֿאָפְּרִילָעַ. מִירָהָבָן דַי פּֿאָפְּרִילָעַ בַּאָשְׁפִּיגָן, אוּן גַּעַ – גַּאנְגָעָן פּוֹן זַיִן פּֿאָרָבָ. מִיטָּ דָעַרְ דְּאַזְּקָעָרָ פּֿאָרָבָ הָבָּאָן מִירָהָבָ – בַּאָשְׁמָרָטָס דַי פְּנִימָעָרָ, דַי נָעוֹן, אַיְבְּרַעְגְּדָרִיָּטָס דַי בַּגְּדִים אַוִּיפְּ דָעַרְ – יְּיִקְעָרָ זַיִיטָ, אוּן מִיטָּ בַּעֲזִימָעָרָ אִין דַי הָעַנְטָהָבָן מִירָהָבָ – שְׁפְּרִיְּנָטָס אַיְבְּרַעְגְּדָרִיָּטָס אַוְנוּעָרָ גַּרְוִיסְטָרָ, צַעַפְּאָרְעָנוּעָרָ שְׁטוֹבָ. עוֹזָר אוּן גַּעַוּוֹן מָשָׁה רְבָנוֹ, אַיךְ – דָאָס פּֿאָלָקָ יְּשָׁרָאֵל. דָאָס האט עָרָ מִיךְ – אַצְּינָדָ אַרְוִיסְגַּעֲפִירָטָס פּוֹן לְאָנדָ מְצָרִיםָ.

– קוֹם – האט עָרָ גַּעַזְאָגָט – לְאָנוֹ אַיְבְּרַעְגְּדָרִיָּטָס מִיטָּ רֻעָמָסָס אַוְן לְאָמִיר גִּינָן אִין לְאָנדָ, וּוֹאָס פְּלִיסְטִים מִילְּךָ אַוְן מִיטָּ הָאָנִיגָן. גַּעַנְגָן גַּעַהְאָרְעָוָעָטָס פּֿאָרָ פְּרָעהָן, גַּעַנְגָן גַּעַוּוֹן – קְנוּכָטָ.

ער האט מִיךְ אַגְּגָעָנוּמָעָן בַּיְּ דָעַרְ האָנָט אַוְן גַּעַזְאָגָט : – אַסְטְּרָאָזְנָנִיעָ, פּֿאָלָקָ יְּשָׁרָאֵל. דָאָס אַיְן דָעַרְ יִםְ – מְאַלְּ נִשְׁטָה אָרִין, בַּאָלָד וּוּטָ עָרָ וַיְּךָ שְׁפָאָלָטָןָ. אָ, זַעַ, דַי וּוּאָסְעָרָן צְעָרוֹקָן זַיִן שְׁוִין אַוִּיפְּ רַעַכָּס אַוְן אַוִּיפְּ לִינְקָסָ. קוֹם, הָבָן נִשְׁטָה קִיְּין מָוָרָא.

מִירָהָבָן זַעַבָּעָן אָרִין אִין יִםְ – סְהִיסְטָ – אַרְיְבָעְרַגְעַשְׁפְּרִיּוֹתָס דָאָס לְאָקְשָׁן-בְּרָעָטָ, וּוֹאָס אִין גַּעַלְגָּעָן אַיְמָמִיטָן שְׁטוֹבָ. אָוּ מִרָּהָבָן זַעַן גַּעַוּוֹן אַוִּיפְּ יְּעָנָעָרָ זַיִיטָ יִםְ, טְרוֹקָעָנָעָ אַוְן גַּאנְצָעָ, הָבָּאָן מִרָּהָבָן זַיִךְ אַוְוִיְּקָעְשָׁטָעַלְטָ זַיְגָעָן שִׁירָה אַוְן צְוָגְעָקָוּטָ זַיִרָ, וַיְּ – סְאָרְגָּאָסָן.

דאַס שפֿיל אַיּוֹ געווין גאנצָן שיין. אַבער מיך אַיּוֹ אַסְטְּ מַאֲלָאָן אוֹ אַיסְטְּעַרְלִישָׁע שְׂרָעָךְ.

ענור האט אין יענע מינען געהנט ליעכער אין די בעגן געט אַוְוִימֶל-אַכְטֶמֶר אין די אויגנונג

כחצב אורך גשליידרט דעם בעזים. אריאגעווארטן פון

— עוזר, מען טאל נישט חוווק מאכען. עוזר, מײַעט אונז בראענען
— זי שמאָטס און נישט מיט מיין קול געשֶׁיג:

אָמֵן פֶּרְאָפָן אֹוִיְתָן יַעֲנָעָן וְעוּלָט.

עורה, זעת אוט, החאט אויר מורה געקליגן. ער האט גליין אַוּוֹעַקְגָּעוֹאָרְפֵּן דעם בעזויים. אַיְבָּרְגָּעֶדְרִיטֵיט צוֹרִיקְסְּחִיטֵּל אַוִּיךְ דְּעֵל מיט עַפְתָּעֵר זִיִּיט, גַּעֲשַׁתְּגַעַן אַ צָּעַטְוּמְלַטְעֵר אִינְגִּיטֵּן שְׂטוּבֵ מִיט בְּלִיעֵי לִיפָּן אָזְן קְרֻעְנְקְלַעַד-שְׂווּעֵר גַּעַטְעַטְמֵט.

נישת צלע מאל אבער האבן מיר זיך פארשטעלט פאר משה
הבן או פארו פאלס ישראָל.

טילימאנַא הָאָט עֹזֶר פְּאַרְגֻּעַשְׁתַּעַלְט דַּעַם רַב, וּזְאוּי יְעַנְעַר
נוֹיִיט שְׂטוּפַח אֵין גָּס מִיטַן פְּאַרְאַסָּאַל פְּאַרְזַּוִּיס, אֵין וּבְ-צִיוֹן
קְהַלְלָה-שְׁרִיבְבָּעָר לְוִיפְטַא אִים נָאָך מִטְּאַפְּגַּשְׁהַאֲקַטְּעָ, קְוַרְבָּע טְרִיטְצָאָץ.
עַר הָאָט נָאַכְגַּמְאַכְטָ, וּזְאוּי מַעַנְדָּל דַּעַר מוֹמָעַ נְעַמִּיס בְּלָאָזָט
אַזְּנַח אָזְבִּים זְגַעַן, וּזְאוּי עַר קְרִיגַט וּוִיטַע בְּעַקְעַלְעַן אֵין
אַרְוִיסְגַּעַעַצְעַט אָוִיגַן.

איך האב געקייט פון געלעכטער. מיר האט א הנאה געטען,
וואט עוזר האט נישט קיין מורה חוווק צו מאכין פון רב. פון בּן-
צעיון קהיל-שרידיבער, פון מענדל דעם זינגעראָל און צפֿיַּוּ פון אֶזְאָז
ביביד, ווי סָאיַּו געוווען רָאוּבָּלָע בעקערמאָן.

זום שטארקסטן אַבער איי מיר געפֿעלָן, וווען עוור האט אַראָפְּגָעָנוּמָען אַקְלַדְרָע פָּונְטָן בעט, אַינְגָעָהָילָט זיך אַין אַיר, עַרְוִוְיסְגַּעַשְׁתָּלֶט אַ פָּסְטָרְוִיסְטָן אַוְיְגָעְהָוִבָּן אַ הָאנְטָן אַין דָּעַר הוֹצֵךְ, זַיְן צַעֲשִׂיבְעַרְטָעָר, שַׁוְאַרְצָעָל קָאָפְּ הָאָט אַוְיְסְגַּעַזְעָן אַין אַזְּזָהָן, ווֹי אַפְּרִישְׁ-גַּעֲלִימִיטָּעָר בְּזִים.

מיצ' האט עוזר געהויסן שטיעין דואיך און קווק אויף אים.
אוון אליעץ ואבדעת ווּן דער באָלען האָט ווּן אַם אָונְזָאָטָה מִוּת

בלוֹט, האָט ער אַנגָעָהָוִבֵּן מֵיט אַ שְׂטִינְךָ קָול אָונֵן מֵיט אַ צִיטָעָרֶן.
דיַקְעָר גָּאָמְבָע:

אָפָּק נְיִינָע סְבִּירָאַעֲנָטְסִיאַ וַיְעַשְׁמָחֵי אַלְעָגָג
אַסְפָּאַנְסְּטִישׁ נְיַעַדְאַזְוָמִינִים כְּאַזְרָאַם,
אַזְּ סְיַעַלְעָג אֵי נְיוֹזָאַז בּוֹיְנִי נְעַבְעָג
אַפְּרִיאַק אָוּ מְיַעַטְשָׁאַם אֵי פְּאַזְשָׁאַרְאַם.

זִין קָל אֵיז גַּעַשְׁתִּיגָּן וּוֹאָט אַמְּקָאַל הַעֲכָעָר אָונֵן קָלְאָרָעָר.
ער האָט שְׂוִין נִישְׁתְּ גַּעַזְגָּטָה, נָאָר גַּעַזְגָּעָן. אַ צִינְדָּא אֵיז עַט נִישְׁתְּ
גַּעַוּעַן יְעַנְעַר עַזְרָה, וּוֹאָט פְּרַעַגְטָה וּוֹלְדָעָה קְשִׁוָּת אָונֵן וּוֹיִיסְטָה אַלְיָין נִישְׁתְּ
וּוִי אַזְוִי זַיְיָ צָו פְּאַרְעָנְטְפָעָן. אָן אַנְדָּעָרָעָר עַזְרָה אֵיז גַּעַשְׁתָּאַגְּעָן.
אַ הַעֲכָעָרָה, אָן עַלְעַטְעַלְעָר, אַ פְּרַעְמָדָעָר אָונֵן אַ שִׁינְעָר.
— וּוֹיִיסְטָה, וּוֹאָט דָאָט אֵיז?
— כְּיוֹוִיסְטָה נִישְׁתְּ.

— ס' אֵיז „סְטִיכִי“. פּוֹשְׁקִינִיס „סְטִיכִי“. וּוֹיִיסְטָה, וּוֹעֵר ס' אֵיז
גַּעַוּעַן פּוֹשְׁקִין?
— כְּיוֹוִיסְטָה נִישְׁתְּ.
— אָונֵן לְעַרְמָאַנְטָאָוּ וּוֹיִיסְטָה, וּוֹעֵר ס' אֵיז גַּעַוּעַן?
— כְּיוֹוִיסְטָה גַּרְוִנְיִשְׁתָּה. מָאַטְיִאַס לְעַרְעָר לְעַרְנָט נִישְׁתְּ מֵיט
אָפָּגָה, נִישְׁתְּ פּוֹשְׁקִין אָונֵן נִישְׁתְּ לְעַרְמָאַנְטָאָוּ. מִיר הַאַלְטָן עַרְשָׁת בַּיִּי
„טַשְׁיסְטָאַפְּיִיסְאַנְיָעָה“.

— וּוֹאָרָט — גִּיט עַזְרָה אַ צְעַפְּאָר מֵיט דִּי חַעַנְט — כְּיוֹעַלְלָה
דִּיר בָּאַלְלָד זַאְגָּן לְעַרְמָאַנְטָאָוּ.
אָונֵן ער שְׁטַעַלְטָה זַיְקָ אַוְיְפָנְיִי צְוֹעָק מֵיט אַיְין פּוֹס אַרְיִיסְטָה
גַּעַשְׁפָּאָרָט. ער גִּיט אַ שְׁאָקָל מִיטָּן צְשֻׁוְבִּעְרָטָן קָאָפָ אָונֵן הוּוֹבָט
אָונֵן מֵיט אַ מִין גְּדָלָות אָונֵן חֹזְפָהָה, אָוּ עַס פְּינְקֶלֶט אַזְשָׁ פְּאָרָדִי
איְגָן:

סְקָאַזְשִׁיקָאַ, דִּיזְדִּיאַ, וּוֹיְדָעַ נִיעַדְאַרְאַם
סְפָּאַסְקָוָאַ סְפָּאַלְיָאַנְגִּיאַ פְּאַזְשָׁאַרְאַם
פְּרַאַזְצָוָזָה אַטְדָּאַגָּה.
וּוֹיְדָעַ בִּילִיְזָשָׁ סְכוּוֹאַטָּקִי בַּאַיְנוּוּיָה
דָּאַ גַּזְוָאַרְיָאַט יְעַשְׁתָּאַפְּקִיעָה..

כ'פָּאַרְשָׁתִי ווַיַּדַּע רַגְנִישֶׁת. אֵיךְ פִּילֶּ, אֹזֶן רַעֲדָת מִיטֶּ
עַמְּעַצְּעָן, אֲבָעֶר כְּיוֹוִיס נִישְׁתֶּ מִיט וּמַעְמָן. עַר אַיְזֶן עַזְּרָעֶן
אַיְזֶן דָּעֶר פַּרְעָמְדָעֶר. עַר פַּרְעָגֶט אַיְזֶן עַנְטָפָעֶר זִין צְלִיֶּן. עַר
שְׁפָאַרְטֶּן זִין אַיְזֶן גִּיט נָאָן.

עַרְשָׁת שְׁפָעַטָּעֶר דָּעַרְצִיְּלֶט מִיר עַזְּרָעֶן, אֹזֶן דָּאָט אַיְזֶן אַמְּעָשָׁה
פָּוֹן קִיְּזָעֶל נַאֲפָאַלְעָאָן, וֹאָס אַיְזֶן גַּעַנְגָּעָן קִיְּן מַאֲסָקָעוּעָ מִיט זִיִּיָּן
נַע חַיְּזָה, רַוְּסָּעָן דָּהָט מַעַן נִישְׁתֶּ גַּעַקְעָנֶט בִּיקְוָמָן. עַרְשָׁת
וּוֹעֶן נַאֲפָאַלְעָאָנֶס חַיְּזָה זַעַנְעָן גַּעַפְרוֹיָן גַּעַוְאָרָן, הַאָבָּן זִיִּיָּן
מַהְוָת אֲפָטָרָעָטָן, אַיְזֶן נָאָן דָּעַרְצִיְּלֶט מִיר עַזְּרָעֶן, אֹזֶן דָּעֶר פַּוְשָׁקִין
פָּוֹן דִּי "סְטִיכִיָּן" — אַיְזֶן גַּעַוְעָן אַיְינְגִיְּעָר אַיְזָעַרְלָעָבָּן
הַזִּיף — אֹזֶן עַר דָּהָט פָּאַרְפָּאַסְט אַמְּעָשָׁהָלָעָ פָּוֹן אַגְּלָדָן פִּישְׁעָן
לְעַ אַיְזֶן פָּוֹן אַיְינָעָר, וֹאָס דָּהָט גַּעַתְּיִיסָּן מִיט אַמְּיאָוָסָן נַאֲמָעָן.
מַאֲזָעָפָּא, אַיְזֶן פָּוֹן נָאָן אַיְינָעָם אַפְּרִיצִישָׁעָן זַוְּן יְעוּגָעָנִי אַנְגָּעָנִי —
אַיְזֶן אַזְּבָּנָהָסָּעָר אַיְזֶן דָּעֶר גַּעַנְצָעָר פַּוְשָׁקִין אַלְטָגָעָוָן אַלְטָגָעָכָּעָן
אַיְזֶן צְוָאַנְצִיךְ יָאָר אַיְזֶן דָּעַרְשָׁאָסָן גַּעַוְאָרָן פָּוֹן אַפְּיְסָטוּיָּן.
עַזְּרָעֶן זָאָגָט, אַיְזֶן וּוֹעֶן עַר וּוּעַט אַוְפָּוָאָסָן, וֹאָלָט עַר גַּעַוְאָלָט
זִין אַזְּעַלְכָּעָר, וֹי פַּוְשָׁקִין.

אֲבָעֶר מִיךְ גִּיטָּה נִישְׁתֶּן אַנְדָּר גַּעַנְצָעָר פַּוְשָׁקִין. סִיִּ-וּוִיִּ-סִיִּ
וּוֹיִס אֵיךְ נִישְׁתֶּ, וּוֹעֶר עַר אַיְזֶן גַּעַוְעָן. מִיר אַיְזֶן גָּוָט צַו הָעָרָן
עוֹזָרָן. אַצְינָד אַיְזֶן עַר מִיר נַאֲעָנָט, לִיבָּ. עַר זָאנָט, אַיְזֶן עַר וּוּעַט
מִיךְ אַוְסָלְעָרָגָעָן דִּי אַלְעָ "סְטִיכִיָּן", עַר וּוּעַט מִיר בַּרְעָנָגָעָן בִּיכָּ.
לְעַקְעָן פָּוֹן אַיְינָעָם אַטְאַלְסָטָאִי, וֹאָס אַיְזֶן פָּוֹן אַגְּרָאָפָּגָעָן אַיְזֶן
פְּרָאַסְטָעָר פּוּיָעָר.

אַלְעָז וּוּיִסְטָט עַזְּרָעֶן. אֲבָעֶר מִיר, זַעַט אָוִיס, אַיְזֶן נִישְׁתֶּ בָּאָ.
שְׁעָרָט גַּעַוְעָן צַו וּוּסָן. מַחְמָת צְוָוִישָׁן אַגְּנוֹ אַיְזֶן דַּוְּכָגָעָלָאָפָּן
אַשְׁוָאַרְצָעָ קָאָז אַיְזֶן אַוְיָחָד אַטְבָּ, אַסְטָקָדָן אַיְבָּעָרְגָּעָרִיסָן אַגְּנוֹ
עַר קַאֲנְטָשָׁאָפָּט.

בְּאֶפְרַתִּיל אֶתְנָז אֶתְן דְּרִירָה רָמָה

ב' ח' באב פָּרְגָּעָס צוֹ דַּעֲצִילֵין, אֶזְ אַחֲזֵזְדִּי אַלְעָ קַעֲמַעְרְלָעַד מִיט
דִּי גַּאנְקִילְעָד אַיְן אַחֲזֵז דַּעַר גַּרְגַּעַר פַּלְוּמַפְּ הָאָט אָוְנוּעָר
חוֹרְף נַאֲך פָּרְמַאְגָּט אַקְלִיְין מוּיעָרֵל, אַזְיִיטִיקְס. וּוֹאָס הָאָט גַּעַזְאָט
צְוּוֹיִי פָּעַנְסְּטוּר אַזְנְעָז אַזְנְעָז אַפְּגַּעַשְ׀יִילְטָע טִיר אַזְנְעָז אַקְלִיאַמְּקָע.
דִּי צְוּוֹיִי פָּעַנְסְּטוּר זַעַנְעָז גַּעַשְׁתָּאַנְעָז בְּלִינְדָעֵ, פַּאֲרִשְׁטוּבְּטָע.
מַעַן הָאָט דַּעֲצִילְט, אַז אַמְּאָלְ הָאָט אַיְן דַּעַט דָּזְוָקָן מוּעָרְלָע גַּעַ-
זַוְוַנְטָא אַיְדָא זַיְגַּעַרְמַאְכָעָר. עַד הָאָט אַגְּבָנְצָעָפְּנָע גַּעַקְיִקְט דָּזְרָךְ
אַשְׁפָּקְטִיווֹ. קוּנְדִּיק אַזְוִי, הָאָט עַר זַיְן וּוֹיְבָא אַלְעָ יָאָר מַכְבָּד גַּעַ-
זַעַוּזָע מִיט אַבְּזָרָכָר. אַבְּעָר דִּי זְכָרִים הַאָבָן זַיְן נִישְׁתָּאָגָג גַּעַ-
הַאֲלָטָן בֵּי אִים. מַעַן הָאָט גַּעַזְאָט, אַז אַרְיָף דַּעַט דָּזְוָקָן זַיְגָר-
מַאֲכָבָעָר אַיְזָנָגָזָר גַּעַזְוָאָרָן מִן הַשְּׁמִים, אַז גַּרְאָד אַיְן דַּעַר זַוְאָג-נַאֲכָט,
אַמְּאָל אַזְוּקְעַגְעַנוּמָעָן וּוּרְעָן דָּאָם נִיְ-גַּעַבְוִירַעַנְעָז נַפְשׁ. מַעַן הָאָט נִישְׁתָּאָגָג
גַּעַזְוָאָסָט, צִי הָאָט עַס דַּעֲרַשְׁטִיקָט מִיט אִירָעָ ברְוָסָטָן. גַּעַנוֹג אַיְזָנָג, אַז אַ
גַּוּטְעַר-יְיָדָה הָאָט גַּעַהְיִינָן דַּעַט זַיְגַּעַרְמַאְכָעָר אַרְיִיסְצִיעָן זַיְדָפָן
לְעָם מוּיעָרֵל, מַחְמָת פַּאֲרַצְיִיטָס אַיְזָנָג אַז גַּעַוּזָע אַבְּיִזְוּזָה.
דַּעַר זַיְגַּעַרְמַאְכָעָר הָאָט זַיְד אַרְיִיסְגַּעַזְיָגָן. פַּוּן דָּמָאָלָס אַז
שְׁטִיטִיט דָּאָס מוּיעָרֵל פַּאֲרַחַקְט מִיט דִּי צְוּוֹיִי בְּלִינְדָעֵ, פַּאֲרִשְׁטוּבְּטָע
פָּעַנְסְּטוּר, אַזְוִי וּמִט צְוּוֹיִי אַוְיְגַּעַרְעַנְטָע פְּלַעַקְן אַיְזָנָג אַקְלָאָר
יִיְבָּגָב.
נִישְׁתָּאָגָג קִיְין גַּוִּי אַזְנְעָז קִיְין יְיָד וּוְלִין זַיְד דָּא אַרְיִינְצִיעָן.
גַּיְינְאָכָט רְוִישָׁן דָּא פְּלַעַדְעָרְמִיָּן, נִישְׁתָּאָגָג-גַּעַזְדִּישְׁטָע קִינְדָּעָר,
שְׁמוֹת מָנוֹן יְעָנָע אַוְמְגַעְמַעְנָע, נִישְׁתָּאָגָג-גַּעַזְדִּישְׁטָע קִינְדָּעָר,
הָאָט זַיְגַּעַמְכָטָה, אַז גַּרְאָד דָּמָאָלָס, וּוּן מִיר הַאָבָן דָּא

עווואינט, או דאס פארשאַלטענע מײַערל אָויפגערכט געוואָרן.
פֿרֶעֶם דע מענטשן האָבן אויפגערטין די טיר. עס זענען גע-
קּומען סטָאַלִיְּצָרָעָס מיט מְלוֹצָשָׁעָס. מען האָט גּוּקְלָאָפְטָאָן אָן גּוּנוֹן
גּוּן, גּוּשְׁמִירָט אָן גּוּזָגָט רָאַשׁ-הַשְׁנָהָדֵיקָן יוֹצָר.
דעָר גּאַנְצָעָר הוֹיָף שְׂכִינָס אָיוֹן זִיךְרָאָן קּוֹקָן, וּוּצְוָן
עַס שְׁטָעַט זִיךְרָאָן אַיְן סְלָעָפָן אָן גּוּיַּת זִיךְרָאָן אַיְן גּוּזָגָט,
עַזְוֹרָס טָאַטָּעָה האָט אַרְיִינְגֶּעֶשְׁטָעָקָט נְקָאָפָן אָן גּוּזָגָט, צָוָן
סְאַיְן גּאַנְצָעָר גּלִיְּן, וּוּאָס מענטשן צִיעָן זִיךְרָאָן דָּאָ אַרְיִינְגָּעָן. עַר אַלְיָין
וּוּאַלְטָאָזְזָעָר זִיךְרָאָן אַוְיךְרָאָן דָּאָ אַרְיִינְגֶּעֶשְׁצָוִיגָּן - אַוְיךְ צּוֹפִיקְעָנִישָׁ אַלְעָבְטָלְגִּינִּים
אוֹן שְׁוֹטִים, וּוּאָס גּאַזְבָּין אַיְן רָוחָות אָן אַיְן שְׁדִים.
די בעַדְיַי-מלְאָכוֹת האָבן גּעֲרָבָעָט בִּיטָּאָג אָין בִּינְאָכָט. דָעָן
גּאַנְצָעָר הוֹיָף האָט מִיט גּוֹזִיס נִיגְעָרִיקִיטָן גּעוֹנָאָרָט, וּוּעָר עַס וּוּעָן
דָּאָס זִין די נִיעָשָׁכִים. זענען עַס אַמְּאָל נִישְׁתְּקִין גּוּיִים?
נִיְּן, קִין גּוּיִים זענען עַס נִישְׁתְּקִין גּוּוֹעָן.

אָין אָ וּוּינְטְּרְדִּיקָן פְּרִימְאָרגָן האָט זִיךְרָאָן גּעֲרָבָעָט צָוָן צִיעָן
איַיְינָעָמִיט וּוּיסְטָאָ, פְּאַרְשָׁאָרְצָטָעָה העֲנוֹאָ, גּוּקְנָעָטָעָנָא, צּוּוִי וּוּ פָנָן
וּוּצִין-מַעְלָה מִיט מִילְּךָ. סְאַיְן גּוּוֹעָן חַנְטָשָׁע די אַלְמָנָה, אָ וּוּיְבָלָן
אָן אָ שִׁיטְּלָה, מִיט אָ שְׁוֹאָרְץ-פְּאַרְשָׁעָטָעָן פָּאָקָה, אָן דָעָר גּוֹזִיס
פָּנָן אָ שְׁוֹאָלָבָה, אַוְיכָן פָּאָמָע שְׁטָעָרָן.

אָין הוֹיָף האָט מעַן גּעוֹאוֹסָט, וּוּעָר חַנְטָשָׁע די אַלְמָנָה אָין.
אַיר טָאַטָּעָה, אָ יְזָד אָהָלָב-בְּלִינְדָּעָרָה, האָט גּוּלְיִינְטָן פְּאַטָּעָס אַוְיךְ
חַסִּידִישָׁע יְפִיצָעָס. די מַאְמָעָ אִירָעָ אָן אַוְיסְגָּעָרִימְטָעָה, צּוּוִי וּוּ אָ
גּוּיְעָלָעָ פָּאָרָן קְלִיְּסָטָעָרָה, האָט לִיב גּוּהָאָט צָוָן קְוִיְּפָן מַצִּיאָה בַּיִּ
פְּוּעָרִישָׁע וּוּצְגָּלָעָן אָין דִּינְגָּעָן זִיךְרָאָן אַזְוִי לְאָגָּג, בֵּין דָעָר פּוּעָר
הָאָט פָּאָרְלְזִוְּרָן דָעָם חַבּוֹן.

חַנְטָשָׁע אַלְיָין אוֹ 'אַרְנוֹנָאָגָג גּוּעָעָטָן אָין וּוּאַרְשָׁע. מעַן האָט
נִישְׁתְּקִין גּעוֹאוֹסָט, וּוּאָס זַיְתָן דָאָרָטָה, אָין דָעָם וּוּאַרְשָׁע. נַאֲר אָן
דָּאָס זַיְצָן אָיוֹ אַיר פָּאַרְמַיְאָוָסָט גּעוֹוָאָרָן, אָיוֹן זַיְצָרִיקְעָנִיםָעָן
אֲהָיִים מִיט אָ גּוֹזִיסָן, גּוֹיְנָעָם קוּפְּעָרָט אַוְיךְ רָעָדָעָר, מִיט טִישְׁטָיָה
כָּעָר אָן לְיִיְלָעְכָּר, מִיט הַעֲמָדָעָר אָן האַנְטִיכָּר אָון מִיט אָ סָךְ
זַיְדָעָנָע קְלִיְּדָעָר.

פָּנָן וּוּאַרְשָׁע הָאָט חַנְטָשָׁע מִתְּגֻּנְעָרָעָנָג אַטְאָכָטָעָר פָּנָן אַיְאָר

פֿוֹטְצָן. מֵעַן הָאָט גּוֹזָגָט, אָז סְאיָז נִישְׁתְּ קִין טָאָכְטָעָר, נָאָר אֵז מָמוֹר,
דָּאָס "מְמוֹר" הָאָט גּוֹהָאָט פְּרִישָׁע, אָוִיסְגָּעָקְנוּיְפְּטָע בְּעַקְלָעָך, חַן-גְּרִיָּי
בְּעַלְעָך אֵין דָעַר גָּמְבָע אֵין אֵגְרוֹסְטָן קָאָפְּ גְּרָאנְטָעָנָע חָאָר.
פָּאָר חַנְטָשָׁעָן מִיטְ דָעַר טָאָכְטָעָר הָאָט מֵעַן דָאָס אָזְוִי גַּעַז
קְלָאָפְּט אֵין פָּאָרְשָׁאָלְטָעָנָם מוּעִירָלָי, גּוֹזָגָעָן זְמִירָה אָונָ גּוֹהָבוֹי
לְעוּוּטְ בְּרָעָטָעָר. פָּאָר וַיְיָ הָאָט מֵעַן גּוֹלְיִיגְט אֵגְנוּעָט אָזְיָע, וַיְיִסְעָטְ פָּאָר
לְאָגָע, גּוֹקְרָעָטוּוּט שְׂוִיבָן, גּוֹשְׁמִירָתְ דִי טִירָן, אֵין אָז סְאיָז גּוֹקָי
מֵעַן דָעַר עַרְשָׁטָעָר אָוִיפְּדָעָרְגָּאָטָט — נָאָכְדָעָט, וַיְיָ זְיָיָהָאָבָן זְיָיָ
אָרְיִינְגְּעַצְזִוְיגָן — הָאָט אֵשָׁאָג אָרוֹסְטָן גּוֹטָנוֹן אָוִיפְּנָחָט אֵפְּיִיעָר
פָּוֹן צְוִיִּי בְּלִיזְ לְאָמָפָן, נִישְׁתְּ אָוִיסְצָהָאָלָטָן, דִי שְׁכָנָה אָבָּאָבָן גַּעַז
מְחוֹזָטְ פָּאָרְהָעָנָגָעָן דִי פָּעָנָסְטָעָר מִיטְ לְיִלְעָכָר אָונָ פָּאָטְשִׁילְעָסָט
וּוֹאָרוֹם, וּוֹעַר הָאָט עַס גּוֹקָעָנָט צָוָתוֹן אֵן אָוִיגְ בַּיְיָ אָזְאָ לְיִכְטִי.

קִיְיט ?
חַנְטָשָׁע דִי צְלָמָה הָאָט אֵין פָּאָרְשָׁאָלְטָעָנָם מוּעִירָלָי גּוֹמָאָט
זְיָי אֵטְשָׁאִינִיָּע. זְיָ הָאָט גּוֹלָאָט אַיְינְמְזִיעָרָן אֵין דָעַר וּוֹצָנָט אַרְיָין
אֵגְרוֹסְטָן קָעָסְלָמִיט שְׂוֹעָרָעָ, מְעַשְׁנָעָן קְרָאנְגָּעָן, צְזָוִי וַיְיָ בְּרוֹגָן
אָרְאָפְּגָעָלְאָזָטָעָ קָעָפָ. וַיְיָ הָאָט אָוּעָקְגָּעָשְׁטָעָלָט לְאָגָע, גּוֹהָבְלָטָעָ
טִישָׁן מִיטְ בְּעָנָק, אֵין אֵין מוּיָעָל אַרְיָין אָבָּאָבָן קְוָמָעָן
זְעַלְנָעָרְלָעָן, בְּעַלְיָעָלְהָיָגָעָן מִיטְ פְּלוֹזָ אֵין סְתָמָם יְוָגְעַלְיִיטָ, וּוֹאָסָט
הָאָבָן נִישְׁתְּ גּוֹהָאָט וּוֹאָיָ צְוִי רְוִיכְעָרָן אָום שְׁבָתָ.

פָּוֹן וַיְיִסְעָ, גְּלָאָנְצָנְדִיקָעָ קְרִיגָן, גּוֹבִיְכָטָעָ, הָאָט מֵעַן גַּעַז
בְּלָעָפְּטָשָׁעָט טִי מִיטְ לְיִמְעָנָעָ, צְוָגְעָבִיסָן מִיטְ גּוֹרִיסָט אַיְלָ-קִיכְלָעָד,
אִיטְ שְׁטִיקָעָרְ פְּלָאָדָן, וּוֹאָסָטְחָנָשָׁעָ אַלְיָין הָאָט גּוֹפָאָקָן, צְוָגְעָהָיָבָן קְוָמָעָן
צְרוֹקָעָנָעָ בְּאַנְקָעָרָן אָונָ גּוֹזָגָעָן לְיִדְעָר — פָּוֹן וּוֹאָרְשָׁעָ אֵין פָּוֹן
דָּאָסִי, פָּוֹן בְּעַנְקָסָ-אִירָעָס אָונָ פָּוֹן אַמְּעָרִיקָעָ.

פָּאָר מִיר מִיטְ עַזְוָרָן הָאָט זְיָקָעָנָט אֵגְעָפְּנָט אֵגְנוּעָט אֵגְנוּעָט. מִיר
אָבָּאָבָן אָוִיפְּגָעָהָעָרָט צְוִי זִיכְן אָוֹרִיךְ דָעַר גְּרִינְעָרְ פְּלִימָט אָונָ סְזָן זְיָ.
עַזְוָר הָאָט שְׁוִין מַעַר נִישְׁתְּ גּוֹפְּרָעָגָט, צְיִי כְּגָלְוִיב אֵין גָּאָט אָונָ צְיִיטָ
אַשְׁהָ רְבָנוֹ אֵין טָאָקָעְ מַשָּׁה רְבָנוֹ. אֵין עַר הָאָט גָּאָר קִין צְיִיטָ
נִישְׁתְּ גּוֹהָאָט צְוִי אָזְעָכָעָ קְשִׁוָּתָ, גּוֹנָצָעָ אָוִיפְּדָעָרְגָּאָטָטָן זְעַנְעָן מִיר
גּוֹשְׁטָאָגָעָן הַינְטָעָר דִי פָּעָנָסְטָעָר פָּוֹן דָעַר טְשָׁאִינִיָּע אָונָ גּוֹהָעָרָט
דִי שְׁיִינְעָ, וַיְיִטְעָ לְיִדְעָר.

כ'וויס נישט, צי עזוזן האט זיך אויך איזו איזיגעדייט. נאך בי מיר איז איזיגעקומווען, אז קיין שענערס און קיין בעטערס, זיך חנטשעס טשאייניע, איז גאר אויף דער ווועלט נישט. זיך ס'קאנז זיין, אז ס'אייז געווען דערפאָר, וואס איזזמען מיט די אַלְעָן ניגונים און מיט דער גאנצער פרילעכקייט, האבן מיר זיב געהאָט צו קוקן אויף רוכטשען, דער אַלְמַנְהָס מייד. איך האָב עזוזן גאנזישט געזאגט. עזר מיר – דערטאָגִילִיכָן נישט. נאך בשעת מיל בידע זונען איזו געשטאנען הינטער די אַלְעָן-פֿאַרְהָאָנגָעָן פֿעַנְטָעָר, האבן מיר שטילעראֹהייט געוכט יונץ: עַשְׁטַאָלֶט, וואס האָט געשוועבט אין איזזער דמיין אַפְּילָן דאמאָלֶט, זען מיר האָבן געהאָלֶטן די אַזְיָגָן פֿאַרְמָאָכָט.

– ס'אייז דיר קאָלֶט? – האָט עזר געפרענט.

– נײַן, מיר איז נישט קאָלֶט – האָב איך איינגענווילעס דעם קאָפּ אַנְקָלֶנְדָּר אַריַין. – מיר אויך נישט – האָט עזר געטופעט מיט די פֿיכָן אַפְּגַעַזְעַטָּן שְׁבֵי.

– זעט זי? – האָט עזר שטיל געפרענט.

– יָא, נִיזְעָזִי – האָב איך נאָך שטילעָר געענטטערט, באָטש כ'הָאָב אַסְטָמָאָלָר רוכטשען נישט געזען. – איך זע זי גאנזישט – האָט עזר געפֿרְט דאָס פֿנְגָּב איבער דער קאָלֶטער שייב און געוכט אַבריטער שפֿאָרָע. איך האָב געטראָכָט, אז זען גאט העלְפָט מיר און פֿאָקָעָן איזו אַבְּיסָל אַוּוּקְרִיקָן די פֿאַרְהָאָנג און זען רוכטשען איינגןץן ווער ווֹאֶלֶט צו מיר גַּלְיִיךְ געוווען.

עזר האָט זיינע מחשבות אַרְיוֹסְגַּזְאָגָט הוּוֵי. ער האָט גע-זאגט, אז זען ער זאָל קיין מורה נישט האָבן, ווֹאֶלֶט ער אַזעַץ נטען אין דער שייב אַריַין און אַרְאַפְּגַעַלְיִיסָּן די פֿאַרְהָאָנג.

– איינְעָוְוִינִיק זַיְיָ גַּעֲרָט, די פֿעַנְטָעָר זאָל נישט זַיְיָ פֿאַרְשְׁטָעָלֶט? וואס ווֹאֶלֶט זַיְיָ גַּעֲרָט, עזר געגעבען צו פֿאַרְשְׁטִיִּין, אז ס'מו איזו זיינ. אז נישט, ווֹאֶלֶט אַריַין הוּיפּ געוווען שוֹאָרָן.

– זעט דאָך – האָט ער צוֹגְעַנְבָּן – אז עס זיצַן דָּאָרְטָן

יונגען מיט מיידן. ער, עוזר אַלְיאַן, האט געזען, ווי אַ זעלגעַר האט אַרוםגענומען אַ מoid אַון געקישט. אַלְעַ זעלגעַר האבן אַ טבע צו קושן מיידן. כ'וֹויס נישט, וואָס מיט מיד האט זיך אַין יונגעַר מינעט געטן. ס'אייז מיר הײַס געוואָרַן. מזו זיין, אוֹ פָּוּן דער הייסקֿיט. האט זיך בֵּי מיר אַרוֹטְסְגַּערִיטִין:

— עוזר, דו וואָלְסְט געווֹאָט אַ קּוֹשׁ טוֹן רוכטשען?

— בִּיטְסְט מְשׂוֹגָע גַּעֲוָאָרַן? דו מִינְסְט, זַי אַין אַפְּיַ וּוּרַ?

— חַלְילַה, וּוּרַ זַאנְטַעַס דָּעַן? כ'וֹויס דָּעַן נִשְׁטַה, וּוּרַ

זַי אַין?

— דו קענסט זַי נִשְׁטַה — האט עוזר פָּאָרְדִּין נְקָאָפַ — זַי אַין גַּאֲרַן אַן אַנדְעָרָע. נִשְׁטַה גַּלְגַּט אַזְוִי אַ מיידַן. ער האט עס געזאגט מיט אַזְוִי זַיכְעָרַן אַונְשְׁטַעַל, אַוְ מִיר האט זיך אַוְיטְגַּעְיוֹן, אַוְ עוזר קָעַן שְׁוִין רַוכְטְשָׁעַן מֵי יְדַעַת, וּוּ פְּאַגְּגַן; ער האט שְׁוִין גַּעֲרַעַט מִיט אַיר, ער אַין שְׁוִין גַּעֲגַנְגַּעַן מִיט אַיר שְׁפָאַצְיַין, אַין סְקִיאָן זַיְן, אַוְ ער האט זַי שְׁוִין גַּעַקְשַׁת אַוְיךְ.

אין יענעַם אוּפְּדַעְרַנְאָכֶט בֵּין אַיךְ אַעוֹקְגַּעְגַּנְגַּעַן פִּין עַוְרַן מִיט אַ שְׁוּרַ הָרָץ.

ס'חַאַט מִיךְ עַפְעַס גַּעֲפִינִיקַט אַוְן כְּהַאָבַּב נִשְׁטַה גַּעֲוָאָסְט וּוּאָס. וואָס האט עוזר אַזְוִי פָּאָרְדִּין דָּעַס קָאָפַ? אַין ער טַאַקָּע גַּעֲגַנְגַּעַן מִיט רַוכְטְשָׁעַן? האט ער שְׁוִין טַאַקָּע גַּעֲרַעַט מִיט אַיר? אַזְיַב אַזְוִי, פָּאָרְוֹאָס שְׁטִימַט ער הִינְטוּרַן פָּעַנְסְטַעַר אַוְן גִּיט נִשְׁטַה אַרְיַין אַינְגַּוְוִינִיקַ?

ס'אַיְזַע גַּעַוְועַן פָּאָרְדִּין אַ שְׁוּרַ דַּעַטְעַנִּישַׁ. אַוְן נְאַכְמַעַר רַעַטְעַנִּישַׁ אַיְזַע מִיר אַוְיטְגַּעְקַומְעַן דָּאַס, וואָס עַזְוַר האט מִינְךָ אַיְזַע מְאַלְלַע גַּעֲפַעַטַן, אַיךְ זַאֲלַע אַים מִיטְנַעַמְעַן שְׁבַת אַין דַּעַר טַשְׁאַגְּיַע אַרְיַין.

שְׁבַת בֵּין אַיךְ גַּעְוְועַן דַּעַר תְּקִיףַ, אַיךְ — דַּעַר גַּאנְצַעַר דַּעַה-זַאֲגַעַר. שְׁבַת הָאָב אַיךְ גַּעְוְועַן רַוכְטְשָׁעַן אַינְגַּנְצַן, וּוּ גַּרְוִיס זַי אַין גַּעְוְועַן.

ס'האַט זיך גענומען דערפֿון, וואָט שבת נאָכֵן עסן האַט
מיך די מאָמע אַראָפֿגעַשִּׁיקט אוֹ חנטשען נאָך אַ טשאַינִיך געקָאַכְט
וועָסֶעֶר.

עוֹווֹן האַט זיך מְאָמע נִישְׁתְּ גַעֲשִׁיקְט. ערְשְׁטָנֵס — אַיְזָה
גַעֲוֹעַן אַ סְטוֹדְעַנְטָלִי, צוֹוִיטָנוֹס — האַט בַּיִזְיִי דַי גַזְיַאַישׁ דִינְסָט
געקָאַכְט אָוֹן גַעֲבָאַקְן אִים שְׁפָת.

הַאָבָא אַיְזָה מִיד אַפְּגַעַשְׁמָוּעַט מִיטַּעַזְרָן, עַר זָאָל שבת
פְּרִיעָר אַחִימִקְומָעַן פָּונְן גִּימָנָזְיָעַ, וּוּלְלָאַיְזָה אִים מִיטְגָּעָמָעַן.

די בִּיכְלָעַן מִיטַּדְיָה קָאַיְעַטְן האַט עַר בַּזְהַאֲלָטָן וַיְנַטְעָרְן די^๑
שְׁטִיגָן. דָאַס הַיְטָלְמִיטָן קְרִינְדָלְהַאָט עַר פַּאֲרָרוֹקְט אַיְזָה קַעַשְׁעַנְעַ
אַרְיִין, אָוֹן אַזְוִי זַעַנְעַן מִיר אַרְיִין צַוְּחַנְשָׁע אַיְזָה דַעַר טַשְׁעַנְיָע.
עַר — אָוֹן בְּלֹזְיָוָן קָאָפְט, מִיטַּדְעָר צַעַשְׁבִּעַרְטָעָר, שׂוֹאַרְצָעָר
טַשְׁוֹפְרִינְגָע, אַיְזָה — אָוֹן דַעַר שְׁבַתְדִּיקָעָר קַאַפְּגָטָעָמִיטַן טַשְׁעַנְיָק
אָוֹן דַעַר הַאנְטָן. עַזְוֹר האַט גַּאֲוָהָדִיק אַ שָּׁאָלְגָּעַטְוּן מִיטַּדְעָר
טַשְׁוֹפְרִינְגָע אָוֹן אַיְזָה שְׁטִינְגָעָן גַּעַבְלִיבָּן בַּיִזְיִרְתָּה, אַיְזָה — כַּאֲטָש
סְהָאָרָץ האַט גַעַלְאָפְטָה, וּוּ אָוֹן אַ גְּזָוָה, בִּין גַעַנְגָעָן גַּלְיִיךְ אַהֲיָן
אוֹן דַי צְוִוִּי מַעַשְׁעַנְעַן קְרָאַנְגָעַן.

רוֹכְטָשָׁע אַלְיִין האַט מִיר אַגְּנַעַצְאַטְט דָאָס וּוּאַסְעָר. אַ הַוִּיכָע
מִיטַּדְיָה חַנְ-גַּרְיַבְעַלְעַד אָוֹן דַעַר גַּאֲמַבָּעָ, אָוֹן אַ וּוּיָסְטָ בְּלוֹאַקְעַלְעַד
וּוּאָסְטָהָאַט גַעַשְׁמַעַקְטָ מִיטַּדְבַּת-אַוִיבָּט אָוֹן מִיטַּהָאַגְּנַיְכְלַעְלָד
אַיְזָה זַיְגַעַטְאַגְּנַעַן אַבְּיִסְלָ אַפְּגַעַבְוִוִיגָע אָוֹן גַעַוְאָרָט, בַּיִזְיִרְתָּה
נִיקָעָ וּוּעָטָ פּוֹלָ וּוּרָן. בַּיִזְיִרְתָּה זַעַנְעַן גַעַזְעַנְעַן מִידָן מִיטַּיְוָגָעָן,
רוֹטָעָ, צַעַנְמַעְנָעָן. רַוְכְּתָשָׁע מַאָמָעָ, חַנְטָשָׁע דַי אַלְמָנָה, אָוֹן אַוִיךְ
דָאַרְטָ גַעַוְעַסְמָן מִיטַּדְיָה אַיְזָה אַוְנָגְעַלְעַאַכְט אִים אָיְזָה פְּנִים. אַיְזָה
הַאָבָא אַבְּעָרָד אָס אַלְיָזָה נִישְׁתְּ גַעַזְעָן, אַוְיסְעָרָד רַוְכְּתָשָׁע גַּרְאַנְאָטָעָ
נָעָם קָאָט אָוֹן אַוְיסְעָרָד דַי קְלִיְינָה, וּוּיְסָעָר הַעַנְטָ אַרְיָע. כַּהָאָבָא אַוִיךְ
נִיקָעָן, אוֹ בְשַׁעַת דָאָס קָאַכְנִידְקָעָ וּוּאַסְעָר אַיְזָה גַעַלְאָפָן אָיְזָה טַשְׁאיָיָ
נִיקָעָן, אַיְזָה אַט רַוְכְּתָשָׁע עַטְלָעָכָעָ מָאָל אַוְיסְגַּעַדְרִיטָט סְפָנִים צַוְּ
דַעַר טִירָ, וּוּאַיְזָה גַעַשְׁטָאַגְּנַעַן עַוּזָר.

הַאָט זַיְגַעַטְאַגְּנַעַן מִיטַּעַזְרָן? קַעַנְעַן זַיְגַעַטְאַגְּנַעַן?
מִיר אַיְזָה הַיִסְטְּגָעָן אַיְזָה אַוְיִגְגָן. וּוּי דָוְרָד אַ גַעַפְלָגָן?

האָב אֵיך גָּעוּן, וְוי פָּזֶן טִיש אֲוּעָק הָאָט זִיך אַוְיפְּגָעוּהוּבָן אֵ

עַלְגָּעָרְלָ מִיט אֵ נִידְרִיךְ-גַּעַשְׂוִירָעָנָעָם קָאָפֶן אָוָן גַּעַשְׂאָרָט זִיך אַחֲעָר אָוְרָכְטְּשָׁעָן. עָר הָאָט גַּעַמְוֹת זִין שִׁיפְּוָר. אָוְ נִישְׁמָן, וְאָלָט עָר זִיך אָזְוִי נִשְׁתָּגָעָוָאָקָלָט אָוָן וְאָלָט נִשְׁתָּגָעָט דִּי הָעוֹה — אַוְיְפְּגָעְלִיְּגָן אֵ הָאָנְט אֹוִית רַכְטְּשִׁיסְטָאָלִיעָ אָוְן שְׁטוֹפָן דִּי שְׁוָאָרָצָע וְאַנְטְּסָעָלְעָךְ אִיר אֵין פְּנִים אַרְיִין.

— קָוָם — הָאָט עָר גַּעַלְאָכְטָמִיטָן גַּעַנְגָּזָן מוֹילְ צִיָּן — קָרְאָ...

סָאוּוִיצָעָ מִינְעָ, גַּיב דִּי מַאְרְדָּאָטְשָׁקָעָ, פְּרַעַלְעָסְטָמָאִיגָּ...

אֵיך הָאָב שָׁוֹן גַּעַהְלָטָן דָּעַם טְשָׁאַנִּינָק וּוְאָסְעָר אֵין בִּידְעָהָעַט. עָר אַיְוָן גַּעַוְוָן שְׁוּעָר, אָזְוִי וְוי אָנְגָּעָפְּלָט מִיט זָמָד. אַבְּעָר נָאָך שְׁוּעָרָעָר אַיְוָן גַּעַוְוָן דָּאָס גַּעַפְּלָי. וּוֹאָס הָאָט מִיךְ אַזְגָּעָדְרִיקָט בִּימְ הָאָלָן. וּוֹעֵן כְּהָבֵב נִשְׁתָּגָעָט קִין מְרוֹאָה, נִעְמָן אֵיך דָעַם טְשָׁאַנִּינָק אַיְוָן גַּיב אַיְהָם אֵגָּאָס אָוִיס אַוְיְפָן קָאָפֶן פָּזֶן גַּעַמְיִינָעָם זַעַלְגָּעָרְלָ...

עַרְגָּעָר אַבְּעָר אַיְוָן גַּעַוְוָן מִיט עַוְרָן. עָר אַיְוָן גַּעַשְׁתָּגָעָן פְּנִים. עָר אַיְוָן אַצְּנָדָגָעָן הָעַכְּבָר, וְוי שְׁטָעָנְדִיקָט. אָזְוִי פְּלָעָגָט עָר אַוְיְסָעָן, וּוֹעֵן עָר הָאָט גַּעַזְגָּט "סְטִיכִי".

כְּזָוִיָּס נִשְׁתָּגָעָט, וְוי אָזְוִי. נָאָך מִיטְאָמָּאָל הָאָב אֵיך דָעְרוֹזָן עַוְרָן שְׁטָיָן נְעָבָן קָעָסָל. עָר אַיְוָן גַּעַוְוָן וּוּוִיסָט, וְוי דִי קָרְגָּוָן אַוְיְפָן.

טִיש. דִי אַוְיְבָעָרְשָׁטָע לִיְּפָזְזָיְנָגָעָן אֵ וְאָלָךְ גַּעַטָּוָן בִּידְעָ...

— סְוֹאָלָאָטָשׁ! — הָאָט עָר פְּלָאָלְגִּינָג אֵ וְאָלָךְ גַּעַטָּוָן בִּידְעָ...

הָעָנְט אֵין דָעַר לִיְּפָט אָרְיִין — סְוֹאָלָאָטָשׁ, מַעְזָאָוִיְּעָן!

סְהָאָט זִיך דָעַרְחָעָרָט אֵ רַוְקָן מִיט בְּעַקְעָלָעָן. עַמְעָצָעָר הָאָט

לְאָנָג אָוָן פְּיָל אֵ שְׁנָאָפָל גַּעַטְוָן אַוְנְטָעָר דָעַר נָאָז:

— טְשָׁטָאָ-אָ-אָ?

אָוִיך גַּעַלְאָזָט זִיך גִּיְּן מִיט בְּעַרְישָׁע טְרִיט אָוִיך עַוְרָן אַיְוָן אַוְיְךְ מִיר.

עַוְרָן הָאָט חַנְטָשָׁע דִי אַלְמָנָה גַּעַגְעָבָן אֵ נִעְמָן פָּזֶן הַיְנָטָן

אָוְן גִּיךְ אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָוֶט. אֵיך בִּין אַלְיִין אַרְוִיסְגַּעַפְּלָן. פָּזֶן טְשָׁאַנִּינָק הָאָבָן גַּעַשְׁפְּרִיצָט הַיִּסְעָט טְרָאָפָנָס וּוְאָסְעָר. כְּהָאָב נִשְׁתָּגָעָט גַּעַזְעָן, וְאוּ כְּגִיְּיָי. נָאָך אֵ מִינְוָת, אָוְן כְּיוּעָלָ פָּאָלָן. נָאָך אֵ מִינְוָת, אָוְן כְּיוּעָלָ זִיך אַפְּשָׁרְפָּעָנָעָן אַוְיְךְ סְטִוִּיט.

אין דרוויזן האב איך שווין עוזרן נישט געזען. הינטער מיך האב איך געהערט א געלעכטער, א פרעמדט, א שפיציקט. דאס דא זיך געלעכטער האט נאך ערגרער געבריט, ווי דער קאנדייקער טשאייניך.

א גאנצן שבת האב איך מיך געשטעט און מורה געהצעט אראפצוגיין. ערשת אויפדענאנט, נאך הבדלה, האב איך מיך, איזו ווי איראפעגעגעגעבעט. אzo כ'האָב דערזען עוזרן, האט זיך מיר איסגעוויזן, אzo ער איז קלענער געזאָרן.

עוזר האט מיר געזאגט אzo ס'האָט וויניק געפעלט, ער זאָס דאס זילגעיל דערשטיקן. און אzo ער וועט אים נאך דערשטיקן אויך. וואָרים, וואָס פאָר א "פרצועע" האט איז ליטוואָק-חוּיד אַרומצונגעמען רוכטשען ביִי דער טאָלייע?

עוזר האט אין יענעם אויפדענאנט א ס'געשוויזן זיין צעשוריבערטער טשפֿרינע האט איסגעוויזן צי זיין נישט-זינע. ער האט מיר געזאגט, אzo ס'אי אים א רחמנות אויף רוכטשען. ווען ער זאָל האבן געלט, וואָלט ער אויך גאנבישט געקוקט און חתונה געהאט מיט איר. ער וואָלט מיט איר אַוועַגְעַפְּצִיר אין א וויאַט לאָנד אַריין. זי וואָלט נישט באָדארפֿט דערלאָנגעגען קײַן טַיִּיר, ער, עוזר, וואָלט איר געזאגט אַלע "סְטִיכִים" פֿון אַוְיסְנוּוַיְינִיק, ס'וֹאָלט געוווען גוט, זייעל גוט.

כ'פֿאָרְשְׁטִי, ס'וֹאָלט טאָקע גוט געוווען. אַבעָר וואָס וואָלט איך געטן איינער אַלְיַין? צי וואָלט מיר אויך איזו גוט געוווען? און גֶּלְאָט, וואָס הייסט, ער וואָלט חתונה געהאט מיט רוכטשען? וואָס איז ער שווין ראיי להופֿה? און וואָו וועט ער נעמץן אויך פרנסה?

מיר איז רוכטשע אויך אַשְׁאָד. כ'האָב אויך רחמנות אויך איר. ווען איך זאָל האבן געלט, וואָלט איך מיט רוכטשען נישט חתונה געהאט. ס'אי דאָק נאָרִיש צי רעדן. איך וואָלט איר גע-געבן דאס גאנצע געלט — זאָל זיך אַרוֹיְצִיעַן פֿון דער טשאיי-נייע איז א שענערער גאָס אַריין. זאָל זיך דאָרט וואָינען, עסן, טריינקען און שווין.

זאנט מיר אבער עורה, און איך בין א שוטה און א בחמה.
וואס וועט זי טוּן איינע אליען און יענער דירה?
— וואס זאָל זי טוּן זי וועט עטן, טרינקען און לאָן זין
וואויזיגין.

— אָזֶן זי אַיִן דער הגדה שטייט — מאכט עוזר חזוק —
דאָס אַיִן גָּאָרְנִישֶׁט. דער עיקר אַיִן, מען זאָל זי לִיב האָבָן?
— ווער זאָל זי דאָס לִיב האָבָן?
— איך — גיט עוזר אַ נָּעֵם צָוְדִּי פּוֹיסְט צָוְמָחָץ.
מֵיךְ דָּרִיכְתְּ וְדִידְעַר עֲפָעָם אַיִן הָאָלֶן. עַס וּוּרְטַן נָאָךְ שׂוּרְעָרָה.
וְוי הַיִּנְטְּ בִּיטָּאָגְ וְעוֹן דָּאָס זַעֲנְגָעָלְ הָאָט אַרְמְגָעָנוּמָעָן רַוְכְּשָׁעָן.
אַיִךְ פִּילֶ, אַזְּ צָצִינְדְּ וּוּאָלֶט אַיִךְ עַזְוָרְן גַּעֲקָאָט אַרְאָפְּלָאָן אַ פָּטָשָׁן.
— אַיבְּעָרָאָכְטְּ-טָאָג שְׁבַּת וּוּעָסְטוּ וּוּדְעַרְ גַּיְינְ נָאָךְ טִי?
פְּרָעָגֶט מֵיךְ עַזְוָר זַיְעַר שְׁטִילֶ.
— כְּיוֹוִיסְ נִישְׁטַן. מַנְ-הַסְּטָם.

— זָאָגְ-זָשְׁעַ רַוְכְּשָׁעָן — רַעַדְתְּ עַזְוָר פֿאָרְקְלָעָרט — אַזְ אַיְךְ
וּוַיְלְ מֵיךְ וְעוֹן מִיט אִיר.
— וּוּעָסְטְ דָעַן נִישְׁטַן מִיטְגְּיָין?
— נִין. זָאָסְטְ אִיר זָאָגֶן, אַזְ כְּעַלְ וּוּאָרְטָן אַרְיָה אִיר שְׁבַּת,
צָוְנְאָכְטָס אַוִּיפְ דָעַר וּוּאָרְשָׁוּעָר גָּאָס, בִּים קְרִימְינָאָל.
עַד גַּעַזְגַּנְטְ זִיךְ נִשְׁטַן מִיטְ מִיר. עַר לְאָזָט מֵיךְ זִיכְן אִיִּי.
נעַם אלְיָהָוִ אַוִּיפְן גַּזְנִיקְלֶ אַזְ גַּיְיט אַרְאָפְ מִיטְ פֿאָמְעָלְעָכְעָ טְרִיטָט.
עַד גַּיְיט וְוי אַ דָּעְרוֹאָקְסָעָנָעָר מַעַנְשָׁא, וְואָס הָאָט גְּרוּיסָעַ דָּאָגוֹת.

צָוְשַׁבְתְ אַיִן נָאָךְ גַּעַבְלִיבָן אַ גַּאנְצָעַ וְואָרֶן. אַזְ מעַן זָאָגֶן
וּוּלְעַן אַיבְּעָרְצִיְילֶן וּוּיפְלִילֶ שעַה אַזְן וּוּפְלִילֶ מִינְגָט סָאִיזֶ נָאָךְ גַּעַן.
בְּלִיבָן צָוְשַׁבְתְ, קָעַן מְעַן אַרְאָפְ פִּינְ זִינְעָן.
סִיְ-וּוִיְ-סִיְ וּוַיִּסְ אַיִךְ נִשְׁטַן, וְואָס עַס טָוָת זִיךְ מִיטְ מִיר.
אַזְמָעָטָם גַּיְעַן מִיר נָאָךְ רַוְכְּשָׁעָן מִיטְ עַזְוָרָן. אַיִךְ זַעְ זִיךְ אַוִּיפְן
שְׁוּאָרְכָעָר "דָאָסְקָעָ" — אַזְמָעָטָם.
מַאֲטָאָיָס לְעַרְעַר רַיִיסָט שְׁטָאָרְקָעָר בֵּי דִי אַוִּיעָרָן אַזְ שְׁלָאָגֶן

מייט אן אייזערגערט פויסט אוינטער דער גָּמְבָּעַ. דער רבי ר' דוד האט אַנגָּעוּהָיֵבָן לְעָרְנָעָן מִיט אָנוֹן דָּקְדוֹקָן: פָּקָדָה... מעַן בְּרַעֲכַת זִיךְרָא אַזְּסָתְךָ צִיּוֹן. בַּיִּמְרָא אַין קָאָפָּה קְלִינְגָּעָן כָּסְדָּר עֲוֹדָס רַיְדָה:

— זָאַלְפָט אִיר זָאנְגָן, אָזְ כְּעֵלָה וּוְאַרְטָן בַּיִם קְרִימִינָּל —
פָּקָדָה, פָּקָדָה — אַוְיף דָּעָה וּוְאַרְשָׁעוּרָה גָּאָס.

ק אַפְּרִיטָל צָרָר אָוָן דָּרוּסִיךְ

אַיִּפְנָן אַנדְעָן שְׂפַת בֵּין אַיךְ וּוְדָעָר גַּעֲגָנְגָעָן נָאָךְ קָאַכְנְדִיךְ וּוְאַסְעָר. אַין דָּעָר טַשְׁגִּינִיעַ אַיזְ גַּעֲוָעָן אוּסְגָּעָשִׂיט מִיט טְרוֹקָן זָאָמָר. פָּוֹן דִּי צָוַויִּי לְאַנְגָּע טִישָׁן חָקָבָן אַרְאַפְּגַּעַפְּאַכְלָט פְּרִישָׁ-גַּעֲוָאַשְׁעָנָע טִישְׁטִיבָר. סְחָאָט דָא הַיִּנְטָא אוּסְגָּעָעָן. אַזְוִי וּמְעַן וּוְאַלְטָן גַּעֲוָאָרֶת אַיְיָעָה מְחוֹתָנִים.

בַּיִּי אַיִּן טִישָׁ, אַין סָאמָע שְׁפִּיאַ, אַיְן גַּעֲוָעָן אַיזְגָּמִינָה אַמִּיד, זַיְיַי הָאָבָן גַּעֲרָעָט צָו זִיךְרָא שְׁטִיל אָוָן גַּעֲקָוֶקֶט זִיךְרָא דִּי פְּנִימָעָר אַרְיִין. מַעַר קִיְּין גַּעֲסָט זַעֲנָעָן צַצִּינָד נִישְׁתָּגָעָעָן. פָּוֹן הַיִּנְטָא אַרְיִין, גַּעֲסָט זִיךְרָא הָאָט גַּעֲפִירָט אַיְן אַטְוֹנְקָל אַקְלָעָרְלָא אַרְיִין, הָאָט זִיךְרָא גַּעֲשְׁטִיקָט אַרְיִין גַּעֲגָעָהָאַלְטָן, דְּחַתְדִּיק גַּעֲלָעַטְמָעָרָל.

— הַעֲרָ שְׁוִין אַוְיף — הָאָט דָאָס גַּעֲלָעַטְמָעָרָל גַּעֲזָאנְט —
וְאָס הָאָסְטוּ נִשְׁתָּטָקִיְּין צִיִּיט, וְאָס?

לוּוִיטָן קָול הָאָב אַיךְ מִינְךָ מִשְׁעָר גַּעֲוָעָן, אָזְ דָאָס מוֹזָזִין חַגְּשָׁשָׁע דִּי אַלְמָנָה אַלְיִין. רַוְכְּתָשָׁע הָאָט הַיִּנְטָא אוּסְגָּעָעָן בְּלָאָס. זִיךְרָא מִיר אַנְגָּעָצָאָפֶט וּוְאַסְעָר אַיְן אַלְעָ פָּאָר מִינְגָּט אַוְמָרוֹאַיךְ אַוְיסְגָּעָדְרִיִּיט סְפָנִים אָז דָעָר גַּעֲבָלְוָמְטָעָר פָּאָרְהָאָגָּג.

דאס וואסער אין טשאיניק אריין האט זיך געגאנס פֿאמָע.
לעך. איך בין געשטעגען, צוויי ווי אויף הייסע קיילן. כ'האָפֶ
דאָך הײַנט געהצט עפָעַס צו זאגן רוכטשען. אָבער ווי צוויי
זאגט מען עס אַיר? פּון וואָס הוייפַט מען אָן? אָנוֹ אַפְּשָׁר אַיכָּן
גענְצָן נִישְׁתָּזְגָּן? וואָס בין איך עפָעַס עוֹרֶס שְׁלִיחָה?
נָאָר אָט האָט רוכטשע אַוְיפְּגַעַהוּבָן אויף מֵיר אַיר בלְיַק,
בְּאַטְרָאַכְטָן מֵיר מִיט פֿאַרְמְרוֹזָשְׁעָטָע אוּגִּין. מֵיר אָבער האָט זיך
אוּיסְגַּעְווּזָן, אָז זַי קְקָט נִישְׁתָּאַיְיךְ מֵיר, נָאָר צו דער טִוָּה.
ס'הָאָט מֵיר וויי געטָן דאָס גַּאנְצָע לִיבָּב. כ'הָאָבָּאָר גַּעֲוָאַלְט
זאגן, אָז עַוְרָה ווּעַט הײַנט נִישְׁתָּקְומָעַן, עַר ווּעַט שְׂוִין קִיְּין.
מַאְלָן נִשְׁתָּקְומָעַן, עַוְרָה אָז גַּעַשְׁטָאַבָּן. נָאָר אַיְומָיָּטָן האָט
אַיךְ ווִידְעָר דָּרְוָהָעָרָט פּוֹנַן הִינְטָעָר דָּעָר גַּעֲבְּלִימְטָעָר פֿאַרְהָאָגָּג
אַפְּטוּר :

- וואָס טוֹסְטוֹ, פֿאַלְעָק? נו, הָעָר שְׂוִין אוּפָּה...
- רוכטשע האָט זיך אָשָׁאָקָל געטָן.
- ווי הייסְטוּ? - האָט זַי מֵיר צו הוּאָר גַּעֲפְּרָעָגָט.
- מעַנְדָּל,
- וועַמְעַנְס בִּיסְטוּ?
- פֿרְוּמָעַט דָּוד-פֿרְוִיקָעַס.
- עַטְס ווֹאַזְינָט אוּפָּה דָּעַם הוּאָר?
- יָאָ.
- אָין יַעֲנָעָר דָּאָרט, מִיט דָּעָר טְשְׁוָפְּרִינָע, אַיְוָן דִּין חַבָּרָן
- יָאָ, מִין חַבָּר, עַוְרָה.
- פֿאַרְוּזָס אַיְוָן עַר הײַנט נִשְׁתָּמְתָּגְעָקְומָעַן?
- עַר גִּיאַט אָין גִּימְנָזְיוּעַ. עַר האָט נִשְׁתָּקְיָין צִיְּיט. עַר
לְעַרְנָת זיך.
- וואָס לְעַרְנָת עַר זיך?
- "סְטִיכִי".
- וואָס? - האָט רוכטשע פֿאַרְשָׁאָרָצָט ס'גַּאנְצָע פְּנִים
אוֹן פּוֹנַן צָלָעַ קְנִיטְשְׁעַלְעַעַן האָט אַוְיסְגַּעַשְׁטִיקָט אָ גַּעַלְעַכְתָּעָר,
כ'הָאָבָּאָר נִשְׁתָּפְּאַרְשְׁטָאַגָּעָן, פּוֹנַן וואָס ס'איַן דָּא צוּוִי אָז

לאכן. כ'האָב אויך נישט פֿאַרְשְׂטָאנָען, פֿאַרְוּאָס רַוְכְּתְשָׁע האָט
איין אַ מִינּוֹת אַרְוֹם גַּזְוָאָגֶט:

— זאג אַים, דעם חַבָּר דִּינְעָם, אָז עַר גַּעֲפָלֶט מִיר.
אייך ווַיֵּס נִשְׁטָמָט, ווֹאָס מִיט מִיר אַיז אַין יַעֲנָעָר מִינּוֹת
גַּעֲוָעָן, צַי דָּעָר טַשְׁאַיְינִיק אַיז גַּעֲוָאָרָן צַו שָׁוּעָר, צַי אייך אַלְיַיְן.
נַאֲר כ'האָב מִיך בְּשָׁוּם אַוְפָּן נִשְׁטָמָט גַּעֲקָאנְט רִירָן פֿוֹן אַרט.

— האָט נַאֲך עַפְּס גַּעֲוָאָלֶט?
אייך האָב גַּעֲפִילָט, אָז אַצְּיִינְד ווּעַט גַּעֲשָׁעָן אַן אוּמְגָלִיק.
אַדְעָר כ'יוּעָל אַנְיַדְעַפְּאָלָן אַוְן צַעְוַיְינְגָעָן זִיך, אַדְעָר כ'יוּעָל
מִיטָּן טַשְׁאַיְינִיק עַמְעַצְן פֿלְעָטָן נַקְאָפָּן.
רוֹכְּתְשָׁעָס אוּיגָן האָבָן גַּעֲקוּקָט אוּיפָּחָט מִיר גְּרוּיס אָוָן ווָאָ.
דַּעַם, פֿוֹן אַיר ווַיֵּס בְּלוּקְעָלָע אַיז אוּיך גַּעֲגָנְגָעָן אַזָּא וְאַרְעָמְקִיָּת.
זַי האָט זִיך צַו מִיר צַוְגְּבָיוְינָן אַיז נַאֲכָמָל, אַפְּבָעָר
מִיט אַן אַיְנְגַעַחַצְלָטָן פֿאַרְטְּוּדָעָט קָוָל, גַּעֲפָרָעָט:
— האָט נַאֲך עַפְּס גַּעֲוָאָלֶט?

— עַזְוָר — האָב אייך גַּעֲנוֹמָעָן שְׁטָמְלָעָן — עַזְוָר ווַיְלָ
דַּעַן.

כ'האָב נִשְׁטָמָט גַּעֲקָאנְט עַנְדִּיקָן.

— עַר האָט גַּעֲזָאָגֶט — האָב אייך מִיך גַּעֲקָרְעָקָט מִיט
יעָרָן ווְאַרְטָן-אָז עַר ווּעַט הַיְינָט אַיְפְּדַעְרָגָט ווְאַרְטָן בַּיִם
קְרִימִינָאל.

בַּיִם טִיש האָט זִיך דַּי מוֹיד צַעְלָאָכָט. הַינְטָעָר דָּעָר
גַּעֲבְּלִימְטָעָר פְּאַרְחָאָנָג אַיז גַּעֲוָעָן צַו שְׁטִילָן. רַוְכְּתְשָׁעָן האָב אַיך
שְׁוִין אַיְנְגַעַנְצָן נִשְׁטָמָט גַּעֲוָעָן. כ'האָב נַאֲר גַּעֲפִילָט אַזְנְטָעָר דָּעָר
גַּעֲמָבָע אַ וְאַרְעָמָע הַזְּנָמָן, אַ גְּלָאָטָע, אַזְוִי ווִי סָמָעָט.

— בְּעַל קְוּמָעָן, זַאג עַזְוָרָן, אָז בְּעַל קְוּמָעָן,
וּוֹ אַזְוִי אַיך בֵּין אַרְוִוִּים ווַיֵּס אַיך נִשְׁטָמָט. דַּאֲכָט זִיך,
אוֹ עַמְעַצְעָר האָט מִיר נַאֲכָמָל עַרְפָּהָן דַּעַם טַשְׁאַיְינִיק.

— אַוְיָחָד אַזְנְזָעָר שְׁטִיגָן האָב אַיך גַּעֲטָרָהָן עַזְוָרָן.
הַאָט גַּעֲזָאָגֶט? — אַיז עַר פְּמָעָט ווִי אַרְוִיְגַעַפְּאָלָן
אוּיפָּחָט מִיר.

— בְּהַאָב גַּעֲזָאָגֶט — האָב אַיך בַּיּוֹ גַּעֲעַטְפָּעָרָה.

- נו ?

- זי ווועט קומען.

ער האט געקריגן אַ רויט פנים מיט נאָך רוייטערע אויגן.
- מענדל - האט ער גענומען שפרינגען - מענדל,

וועסט זען, וועסט מיטפֿאָרֶן מיט אונז. מ'עט דיך מיטנעמען.
זיין פריד האט מיך נִישְׁט געפריעט. פֿאָרְקָרְטַּט, אַין מיר
האט געבערענט, אַזְוִי ווֵי אַון קָאָכְרִיךְן טשאַינִיק. כַּיזָּאָב פֿלְזָאָ
לִינְג גענומען לויפֿן אַרוּף אַוִּיף די שטיגּן, אַון ווּן כְּפִין
שווין געוווען נאָעָנֶט פֿוֹן אַונְזָעָר שטוּב, האָב אַיך מיטְן גָּאנְצָן
פעס אַראָפְּגָעָשְׁרִינְג :

- גּוֹי, אַפְּיִקוֹרָס ! כְּיוֹיל נִישְׁט מִיטְפָּאָרֶן, כַּהָּאָט דֵּיך אַין
ער ערְד מִיט דֵּיך רַוְכְּתְשָׁע.

ער אַיְזָן נַאֲכְגַּעַלְאָפָּן :

- מענדל, מענדל ! ווֹאָס טוֹט זַיך מִיט דֵּיר ?
אַבְּעָר כַּהָּאָב אִים אַצְּנִינְד אַזְוִי פֿיְינְט גַּעַהָּאָט, אַו מֵיך
וְאַלְט גַּאֲרְגִּישָׁט גַּעֲאָרֶט, ווּן ער פֿאָלֶט אַרְאָפָּ אַון צַעֲבָרְעָכֶט
בִּירְעָ פֿיְס.

אַ גָּאנְצָן נַאֲכְמִיטָּאָג בֵּין אַיך גַּעַלְעָגָן אַין שטוּב. כַּהָּאָב
אַפְּגָעָמָאָכֶט בֵּי מִיר, כַּיזָּאָל אַוְיְדָרְעָנָאָכֶט אַוִּיך נִישְׁט אַרְאָפְּגָיִין,
בְּכָלְל, ווּעָל אַיך מִיר שווין מַעַר אַוְיְפָן הַוִּיך נִישְׁט ווּיְוִין. דֵּי
שְׁוּעָל פֿוֹן דָּעָר טשְׁאַיְבָּע ווּעָט מִין פֿוֹס מַעַר נִישְׁט אַיבְּעָר.
טְרָעָטָן. אַוִּיס. אַוִּיס מִיט עָוָרָן, אַוִּיס מִיט רַוְכְּתְשָׁע. כַּדְּאָרָן
זַיִ בִּידְעָ אַוִּיף פְּפָרְטָה.

צַו שְׁלַשְׁ-סְעוֹדוֹת האָט זַיך אַוִּיך אַונְזָעָר דְּאָך-פֿעָנְסְטָעָר
אַרְוִיְּגָנְעָרוֹקֶט אַ בְּלִיְּעָר שָׁאָטָן. מִיר האָט זַיך גַּעַדְאָכֶט, אַו סִיאָן
עוֹז. אַין שטוּב האָט מַעַן גַּעַשְׁפִּירָט אַ רִיחָ פֿוֹן העִירְגָּג, דֵּי
מַגְמָע מִיט אַ שְׁכַנְתָּע זַעַנְעָן גַּעַזְעָן בִּים אַוְיְוָן אַון אַיְינָס
סְאַנְדָּעָר עַפְּעָס אַיְינְגָעָרוּמֶט.

כַּהָּאָב גַּעַקְוִיךְ אַין הַיְמָל אַרְיִין, צַי מַעַן זַעַט שווין
שְׁטָעָרָן. גַּלְאָט אַזְוִי גַּעַקְוִיךְ. פֿאָר מִינְעָטוֹעָן הָאָט מַעַן הַיְנָט
אַיְינְגָנָצָן נִישְׁט גַּעַמְגָט אַגְּזִינְרָן קִיְּין לִיכְטָה. אַו סִיְּ-וּ-סִיְּ וְעַל
אַיך נִישְׁט אַרְאָפְּגָיִין.

אֲבָעֵר נָאֵךְ חַבְדָּה, וְעַן דָּעֵר טָاطָע אֶלְיִין חָאַט אַרְאָפָּנָע.
נוֹמָעַן דָּאָס שְׁבַתְּרִיקָע טִישְׁטוֹן אָוִיפָּן נְגַקְעַטָּן תִּישְׁ אַזְוּעָנָע.
לִינְגָּט אַ שְׁטִיקָל קְרִידָה, אָוּן דִּי מְאַמְּעַד הָאָט זִיךְ גַּעֲרִיָּת אַזְוּעָקָה
צִינְגִּין צַוְּדָעַר מְוּמָעַ מְרִים, חָאַב אֵיךְ שְׂוִין לְעַנְגָּעָר אִין שְׁטוֹב
נִישְׁטָ גַּעֲקָעָנָט אַיִינְזִיכָּן. כְּחָאַב גַּעֲכָפָט אַוִּיףָ מִיר דָעַם פָּאַלְטָן
אוֹן בֵּין גַּעֲלָפָן צַוְּדָעַר טִיר.

— וְוַאֲוָהָהַן לוֹיפְּסָטוֹ דָּאָס אַזְוִיָּה — הָאָט דִּי מְאַמְּעַד מִין
אַפְּגָעָשְׁטָעַלְט אַינְמִיטָן.

— כְּלִוְיָחָד נִישְׁטָה, כְּגַיְיָ אַרְאָפָּט צַוְּעוֹרָן.

— זַעַן נָאָר, וְוַיְיָ דָּאָס הָאָט קִיְּן צִיְּתָ נִישְׁטָה. עַר וּוּשָׁט נִישְׁטָ
קְנְטְּלוֹפָן, דָעַר עַוְרָד יְנִינָעָר.

— עַר וּוּאָרָט אַוִּיףָ מִיר אַונְטָן.

— וּוּשָׁט עַר וּוּאָרָט נָאֵךְ אַ מִינְגָּות. קְנְעָפָל דִּיר צַוְּבִיָּה
חַאָלָגָן, זְאָלָסָט נִישְׁטָה לוֹפָן, הָעָרָסָט ?
— וּוּרָעָר לוֹיְפָט דָעַן ?

כִּיבְּין טַעַקָּע אַרְיוֹסְגָּאנְגָּאנְגָּעָן פָּוּן שְׁטוֹב זַיְעָר פָּאַמְּעָלָעָן,
אֲבָעֵר פָּוּן דִּי שְׁטִיגָּן הָאָב אֵיךְ מִיךְ גַּעֲכָבָן אַזָּא לְאָוּן אַרְאָפָּט,
אוֹ כְּחָאַב גַּעֲהָרָת, וְוַיְיָ אַין דָעַר הָוֵיךְ, דָאָרָט בֵּי אַונְגָן, רִיסְטָה
וְיַךְ אַוִּיףָ דִּי טִיר.

די לְבָנָה, זַעַט אוֹיסָה, הָאָט הַיְינָט גַּעֲשִׁינָט אַוְמִישָׁנָה,
אַגְּנָנָצָע, אַרְוֹמְגָעָמָעָן מִיטָּא וּוּיְיטָעָר, קְאַלְטָעָר בְּלוּקִיָּת,
אַיְזָן זַיְגָעָנָגָעָן אִיבָּעָר דִּי דָעַכְעָר אָוּן אִיבָּעָר דִּי גָּאָסָן, וְוַיְיָ
אַזְוּעָר שְׁטוֹרָקָאָז. סְאַיְזָן גַּעֲוָעָן בְּלוּי אַוִּיףָ דִּי שְׁיָבָן, וּוּיְסָס
אַיְזָן דִּי רִינְשְׁטָאָקָן אָוּן בְּלוּי אַוִיפָן צְלָם פָּוּן דָעַר רַוִּישָׁר
צְעָרוּוּעָ.

די גַּעֲוּלְבָעָר זַעֲנָעָן צָלָע גַּעֲשְׁטָאָנָעָן אָפָן. יַודָן זַעֲנָעָן
אוֹיְףָ דְּרַאָזְשָׁקָעָס גַּעֲפָרָן צַוְּדָעַר אַכְטָעָר בָּאָן. אֵיךְ הָאָב מִיךְ
נְעַשְּׁאָרָט צְוַיְשָׁן דִּי גַּעֲוּלְבָעָר אַחֲנָן צֻוְם קְרִימִינָאָל. כְּחָאַב
אַיְגָעָנָצָן פָּאָרְגָּעָסָן, וּוֹאָס כְּחָאַב הַיְינָט גַּעֲהָאָט אַפְּגָעָמָאָכָט בֵּי
מִיר. אֵוֹ כְּחָאַב גַּאֲרָא אַיְגָעָנָצָן נִישְׁטָ גַּעֲטָרָצָט דָעַרְפָּוּן צַיְינָד,
כְּחָאַב נָאָר גַּעֲחָאָלָט וּעָנָן, צַיְגַּוְטָשָׁע מִיטָּעָוָרָן וּוּלְעָן זַיְן
טַעַקָּע טַרְעָפָן.

פונדרו-ויטנשען צע איך, ווי אויפֿן טראָטואָר פַּאֲרַ-דָּער
דרושישער צערקוווע ליגט אָ גרויסער, ווֹיִס-בּוֹלְיוּעֶר פְּלָעָק. שׂוֹוֹאָרִ
צע פִּס שְׁנֵיָּדָן אִיפְּן צִיְּתַן צָוִית דּוֹרָן. דָּאָס גַּעֲרְטַנְדָּל אַרְוֹם
קרְיִמְינָגָל פָּאָרְשְׁטָעלְטָן מִיד. אַיך קָאָן אַלְץ זָעַן. מִיד זָעַט קִיִּ
נִצְחָר גִּינְשָׁטָן.

וע איך טאכע, ווי אין גרויסן, בלויווויסן פלאעך האבן
ויזק איזוועקגעשטעלט א פער לאונגע פיס, קיינעם אין שטאט האט
גינשטיין איזעליכע לאונגע פיס, ווי עור.

עד שטויות און קוקט זיך אָרוֹם אַוִיכָּאַלְעָן זיין. אָן דורך מין אָרוֹיס צְבִיסֶל מער פון הינטערן גערטנדל, זיך אַפְּגַּלְוּ עֲזֹורָס פְּנִים. עַס אַיז פְּאַרְדִּיפֵּן אַרְוִיפֵּן. עד זַעַט אָוִיס, עַזְוָר, וְאֵגְרַוִיסֶעֶר פּוֹיגָל אַוִיכָּאַלְעָן אַבְּאַרגָּן.

צום ערשותן מאל, זינט אנד קען עוורן, זע איך אים מיט
א שטעהקעלע. ער גיט איזא דריי מיטן שטעהקעלע אין דער
לופטן, גיט איזא גי הין און צורייך אייבערן טראטואר און
פאරדייסט נאך מערד דאס פנימ אונט דער לבנה אַרוֹף.

פונָן דאָרטן טאָקע דאָרָךְ אַראָפָּאָלָן דַּוכְשָׁע.

עוזר אליין ארט מיך נישט אצינד. אין דער איצטיקער
מיניות האָפַּא אַיך אִים אָפְּלֵוּ נישט פֿײַנְט אוּיך. עס
גיט מיר גיט שטעהעלע
נָאָר אַ בָּרִי אָונְטָעָרָן הָאָרֶץ דָּאָס ווֹוַילַּוְוַנְגָּרִישׁ
זַיִינְס אָוּן דָּאָס דְּרִיעֵיַן דָּעֲרִימִיט אַין דָּעָר לְוַטְּפָן.

רוכטשע, זעט אויס, איזו ביישט געקומען. אנדערש נישט,
באר קומ אים אהער צום קריימיגאל.

כ'האָב אַ נְקָמָה אֵן עֲוֹרָן. זֶלֶל עַר נִשְׁתַּחַבְנָה
חוֹצֶפֶה צֹו זָגָן, אֹזֶעֶר וּוַיְלַחֲנוֹתָה האָבָן מִיט אַיר אָונֶן נָאָךְ דִּי
דָעַר חַתְגָּה וּוְעַט עַר אַיר זָגָן אַלְעַט "סְטִיכִים" פָּוָן אוֹיסְנוֹוִינִיק.
לְאָנֶג אַבְעָר חַאָט מִין נְקָמָה מִיךְ נִשְׁתַּחַבְנָה. רַוְכְּתַשׁ

איך געטמאלן אט גיטט זי ארייבער די ווארטעווער גאס. נישט זי גיטט,
וואווען זונגענט גאנז גאנז.

הוּא כְּלָבֵד אֶת-גִּבְעֹן הַמְּוֹנָה בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְנִזְבְּחָה

פָּוֹן קְרִימִינָּל. עַוְרֶת שְׁטִיִּית שְׁוֵין נִישְׁתָּאַנְסָמָע מֵיטַ פָּוֹן פְּלָעָק, נָאָר אֲבִיסָל אַפְּגָנָרָוקָט. מִיטַן שְׁטַעְקָעָלָעַ פָּאָכָעַט עַר שְׁוֵין נִישְׁתָּאַנְסָמָע.

מִיר דָּאָכָט זִיךְ, אָז וּוֹאָס גַּעֲנָטָעַ רַוְכְּתָשָׁע דָּעָרְגִּיָּת צָו עַוְרָן, מַעַר דָּעָרְוִיִּטָּעַט עַר זִיךְ, עַס קוּמָט אָרוּס, אָזוּווִי וּוִי עַר וּוֹאָלָט זִיךְ גַּעֲרָקָט הִינְטָעָרְוּיִילְעָכָטָס.

אִיךְ גִּיִּי הִינְטָעַרְוּ רַוְכְּתָשָׁע פְּלִיְּצָעַס. זַי בְּלִיְּבָט שְׁתִיָּין אַיְן בְּלוּיְּ-וּוִיְּסָן פְּלָעָק, וּוֹאוּ עַוְרֶת אִיז מִיטַ עַטְלָעָכָע מִינְגָּט פְּרִיעָר גַּעֲשָׁתָאָגָעָן. עַר הָאָט זִיךְ אַצְּנִינָד אַרְיִינְגָּרָוקָט אַיְן דָּעַר שְׁפָאָן אַיְיךְ-גָּאָס. רַוְכְּתָשָׁע גִּיְיט אִיךְ אָהִין.

אַבְּגָעָר מִיטַ אַמְּאָל גִּיְיט זִיךְ עַוְרֶת אַ דְּרִיְ אָוִס מִיטַן רַזְקָן צָו רַוְכְּתָשָׁעָן. עַר וּוֹאָרְפָּט אַגְּוֹעָק דָּאָס וּוֹאִילְעָרְגִּישָׁע שְׁטַעְקָעָלָעַ אַיְנָמִיטַן גָּאָס אַרְיִין, אָזָן אַלְיִין, גַּאֲרִינִישָׁט מִיטַ זִינְעָר פְּחוֹת, גַּעֲמָט עַר לְוִיפָּן אַרְאָסָפָע צָוָם אַלְטָן גַּאֲרָטָן צָו. נִישְׁתָּאַנְדָּרְשָׁא, נָאָר עַר חָאָט עַמְעָצָן דָּעָרְוָעָן, אַדְעָר עַר אִיז מְשׂוֹגָע גַּעֲוָאָרָן. אִיךְ אַלְיִין הָאָבָּא אַיְיךְ גַּעֲמוֹזָטָשׁ מְשׂוֹגָע וּוּרָן, אָז נִישְׁתָּאַנְסָמָע וּוֹאָלָט אִיךְ מִיךְ נִישְׁתָּאַנְסָמָע לְוִיפָּן נָאָךְ עַוְרָן אָזָן וּוֹאָלָט אִים נִישְׁתָּאַנְסָמָעָגָרְגָּן מִיטַ אַזָּא בְּחַהַדִּיק קָוָל:

— עַוְרֶת, עַוְרֶת!

— שְׁטִיִּי, וּוֹאוּ לוֹיְפְּסָטוֹן — הָאָט מִיךְ רַוְכְּתָשָׁע אַגְּגָעָכָאָפָט בִּיִּים קָאָלְגָעָר אָזָן גַּעֲנוֹמָעָן מִיטַ מִיר שָׁאָקָלָעָן, וּוֹי מִיטַ אַ לְוָלָב.

זַי אִיז אַיְיךְ גַּעֲלָאָפָן, אַוְיָמָן אַרְטָמָ, וּוֹאוּ זַי הָאָט מִיךְ גַּעַם כְּגַפְטָט, אִיז גַּעֲוָעָן תּוֹנְקָלָן. כְּהָאָבָּא רַוְכְּתָשָׁע פְּנִים נִישְׁתָּאַנְסָמָע זָעָן. כְּהָאָבָּא נָאָר גַּעֲפִילָט, אָז עַס גִּיְיט פָּוֹן אִיר אַ הִיז אָז אַ פָּסָס.

— לְוִיְּחָנָה נִישְׁתָּאַנְסָמָע — הָאָט זַי שְׁוֹועָר גַּעֲזָגָט — עַר אִיז אַ רְאָצְפָּס, דָּעַר חָבָר דִּינָעָר. דָּוּ דָאָרְפָּט נִישְׁתָּאַנְסָמָע לְוִיְּחָנָה, דָּוּ הָאָט דָּאָךְ מִיךְ לְבָב.

אִיךְ הָאָבָּא אִיר נִישְׁתָּאַנְסָמָע גַּעֲוָאָסָט, וּוֹאָס צָו עַנְטָפָעָרָן. פָּוֹן אִירָעָרָעָר יְיִיד אִיז מִיר גַּעֲוָאָרָן הִיָּס אַיְן דִּי פִּסָּס. גַּאָט אִיז מִין עדות, אָז אִיךְ אַלְיִין וּוֹאָלָט אִיךְ אַצְּנִינָד אַנְטָלָאָפָן.

— קומ אַפְּיִסְל — האָט זַי גַּעֲזָגַט אָוֹן גַּעֲנוֹמָעָן מֵיךְ אָוֹן-
שְׁעָרָן אַרְעָם.

אַגְּנִינְד אַיְזַי מִיר שְׁוִין הַיִּס גַּעֲוֹאָרָן אַיְזַי קָאָט אַוְיךְ. כִּיבְּין
גַּעֲגָנָנָעָן לְעֵבֶן אַיְזַי אָוֹן גַּעֲמִילָט, אַז אַהֲיִמְגָּנִין וְעַל אַיְזַי שְׁוִין
הַיִּינְט נִישְׁט. סִיוּעַט דָא זַיְכָּעָר אַן אַזְמָגְלִיק גַּעֲשָׁעָן.

— פַּאֲרוֹאָס אַיְזַי עַר אַנְטָלָאָפָן, דָעַר וְרַעַקְמָצָן? — האָט זַי
בִּיאָן גַּעֲזִיעַט צְוִוִּישָׁן דִּי צִיָּן.

אַיְזַי הַאָב אַוְיךְ נִישְׁט גַּעֲוֹאָסָט, פַּאֲרוֹאָס עַר אַיְזַי אַנְטָא-
לָאָפָן. נִישְׁט אַנְדָּעָרָש, נַאֲרָעָר הַאָט גַּעֲמוֹזָט דָעַרְזָעָן דִּעַם
טָאָטָן זִיְנוּם, אַדְרָעָר עַמְעָצָן פָּוֹן דָעַר גַּמְגָזְיָע.

— וְוָאָס האָט עַר מְרוֹאָגָעָחָט, דָעַר רַאֲצָעָר? — האָט
זַיְךְ רַוְכְּטַשְׁעָ אַלְץ נִישְׁט גַּעֲקָאנְט שְׁטִילָן.

אַרְךְ הַאָב זַי גַּעֲוֹאָלָט פְּרָעָגָן, צִי עַוְורָהָט אַיְזַי טַאְקָע
גַּעֲזָגַט, אַז עַר וְוַעַט חַתְּנוֹנָה הַאָבָן מִיט אַיְזַי אַוְעַקְפָּאָרָן אַיְזַי
וְוַיְיטָעָ לְעַנְדָּרָעָר אַרְיָין. כְּהַאָב אַוְיךְ גַּעֲוֹאָלָט וּוְיסָן, צִי זַיְךְ פִּירָן
אַלְיבָּע. אַבְּעָר אַיְנָמְטָן האָט זַיְךְ רַוְכְּטַשְׁעָ אַפְּגָעַשְׁטָעָלָט, אַרְוִיסָּה
גַּעֲלָקָוֹת מִיְּזַי אַרְעָם אָוֹן גַּעֲפָרָעָט:

— וְוִי אַלְטָט אַיְזַי עַר, דָעַר יַאֲטָה?

— עַד לִיְגַּט שְׁוִין תְּפִילָן.

— אָוֹן דָו?

— כְּעַל שְׁוִין בָּאַלְדָּ אַוְיךְ לִיְגַּן.

פָּוֹן אַונְטָעָרָן קְרִימְגָּנָאָל-פְּאַרְקָאָן אַיְזַי אַרְוִיסָּה דִי לְבָנָה. דִי
גַּאנְצָע שְׁפָצְצִיר-גַּאָס אַיְזַי גַּעֲוֹאָרָן בְּלוּי.

— לְאַמְּרִיזְיַּךְ זַיְךְ וְעַצְן — האָט רַוְכְּטַשְׁעָ גַּעֲזָגַט אָוֹן צְוּגָּעָ.
שִׁירָת מֵיךְ צָוָם דִּיְתִּשְׁיָוָן קְלִוִּיסְטָעָר.

אַרְוָם אַיְזַי גַּעֲלָעָנָן אַלְלוּיָעָר שְׁנִי. מִיר הַאָבָן זַיְךְ גַּעֲזָעָט
אוֹוָף דִי בְּרִיטָעָ טְרָעָפָ, וְוָאָס פִּירָן אַיְן קְלִוִּיסְטָעָר אַרְיָין. רַוְכְּטַשְׁעָ
הַאָט מֵיךְ אַרְוֹמְגָעָנוֹמָעָן בַּיִּם אַקְסָל אָוֹן צְוְגָעְלִיָּגָט אַיְזַי בָּאָקְ צְוָי
מִינְגָעָר.

כְּהַאָב מְרוֹאָגָעָחָט, כְּהַאָב נִישְׁט גַּעֲוֹאָסָט, וְוָאָס זַיְךְ
פָּוֹן. כְּהַאָב אַבְּעָר גַּעֲוֹאָלָט, אַז עַוְרָעָזָל אַגְּנִינְד פְּאַרְבִּיְגִּינִּין
אָוֹן זַעַן.

— האָסֶט שווֵין גַּעֲקוֹשֶׁת אַמְּאָל אַמִּידָל ? — האָט רַוְכְּשָׁע גַּעֲפְּרָעָגֶט.

— נַיְן.

— אָוֹן מִיר וּוְאָלְסָטוּ גַּעֲוָאָלָט אַ קַּושׁ גַּעֲבָנָן ?
כַּיוֹוִיס נִישְׁט, צַי כַּהָּאָב אִיר גַּעֲעַנְטָפָעָרט. כַּהָּאָב גַּאָר
קַיְן צִיְיט נִישְׁט גַּעֲהָאָט צַו עַנְטָפָעָרָן. רַוְכְּשָׁע האָט שווֵין גַּעַן
הַאָלָטָן אִירְזָוָאָרָעָם מַוְיל אוּיף מִינָע לִיפָּן, צַי אָפְשָׁר אַיִן גַּאָר
גַּעֲוָעָן פָּאָרְקָעָרט.

כַּיוֹוִיס אוּיךְ נִישְׁט, צַי הַאָב אַיִךְ יַעֲפָעָס גַּעֲטָרָאָכָט אַיִן יַעֲנָעָר
מִינָנָות. דַעַר קַאָט אַיִן מִיר גַּעֲהָאָט אַזְוּקָעָגָעָסָאלָן. כַּהָּאָב נַאָר
גַּעֲהָעָרט אַ שְׂטִיל, הַיִּסְׁ קָוָל :

— פָּאָמָעָלָעָן. גַּיִס נִישְׁט, דַז, מַמוֹר דַז, וּוּרְ האָט דַיַּן
אוּיסְגַּעַלְעָרָונְט אַזְוִי קַוְשָׁן ?

סַיְהָאָט מִיר קַיְנָעָר נִישְׁט אוּיסְגַּעַלְעָרָונְט. כַּהָּאָב צִוָּם
עַדְשָׁטָן מַאָל אַיִן מִין לְעַבְן אוּיף אַן אָמָת גַּעֲקוֹשָׁת אַמִּידָל.

— האָסֶט מִיךְ לִיב ? — האָט רַוְכְּשָׁע גַּעֲוִיקָלָט דַי הַעַנְט
אָרוֹם מִין הַעַלְזָוָן אָוֹן אַרְוֹם מִין פְּנִימָה.

זַי האָט אַצְיַינְד גַּעֲהָאָט נִישְׁט צַוְוִי הַעַנְט, נַאָר הַוְגַּדְעָרט
הַעַנְט. אַוְמָעָטָוּס זַעַנְעָן זַיִי גַּעֲוָעָן, דַי הַעַנְט אִירָעָ.

— כַּהָּאָב דַיַּן לִיב.

— וּוּסָט חַתּוֹנָה האָבָּן מִיט מִיר ?

— כְּעַל חַתּוֹנָה האָבָּן.

— וּוֹאָס וּוּלְעָן מִיר טֻוָן נַאָר דַעַר חַתּוֹנָה ?

— מַעֲמִיר אַזְוּקָפָאָרָן אַיִן אַ וּוּיט לְגַנְדָר אַרְיָן — הַאָב
אַיִן שווֵין נַאֲכַנְעַזְאָגָט עַוְרָס דִיַּיד — קַיְן אַמְעָרִיקָע וּוּלְעָן מִיר
פָּאָרָן, כְּעַל דִּיר זַעֲגָן פָּוָן אוּיסְנוּוַיִּיגְיָק אַלְעָ סְטִיכִים..." .

— וּוֹאָס ? וּוֹאָס וּוּסָטָוּ טֻוָן ?

— כְּעַל אַרְבָּעָטָן — הַאָב אַיִךְ מִיךְ צְוִירִקְנָעָכָפָט — כְּעַל
לִינְגָעָן אַ דִּירָה, וּוּסָט גַּרְנִישָׁט טֻוָן, נַאָר עַסְן אָוֹן טְרִינְקָעָן
אַיִן לְאָוֹן זַיִק וּוּאַיְלָגִיָּן.

רַוְכְּשָׁע האָט זַיִק וּוֹי אַ קָּאָז, אַפְּגָעָרָקָט פָּוָן מִיר, פָּאָז,
מַעֲלָעָר אָוֹן פְּוִיל.

כ'חאָב זי געווֹאָלַט צוֹצִיאָן, נאָך אַיִין קֹשׁ גַּעֲבָן. אָפָעַר
מייט אַיר אַיִן אַיִן רָגָע גַּעֲשָׂעָן אָן אוֹיסְטוּרְלִישָׂעָרְ שִׁינְיוֹ. זַי
הָאָט זַיְךְ הַאָסְטִיקְ אוֹיְגַּעַשְׂטָלַטְ. אָז אַיךְ הָאָבְ גַּעֲוֹאָלַט זַיְן
שְׁטָגְרָקָעַרְ פּוֹן אַיר, הָאָט זַיְךְ גַּעֲזָבָן אַ שְׁטוֹפְ אָפְ פּוֹן זַיְךְ
אוֹן מִיט אַ פְּרָעָמַד קָוָלְ, אַ בִּיְיָן, אַזְוִי וַיְיָ בִּיְיָ אָן אַלְטָעָרְ גַּוְיָעַ.
הָאָט זַיְךְ וַיְזָרַף גַּעֲטָוָן:

— פְּאַשָּׁאָל וּזְאַן, מָמוֹר אַיְינָעָרְ!

כ'חאָב נִישְׁטָ פְּאַרְשָׁטָאָגָעָן. בֵּין הַיְּנִיטְרִיקְן טָאגְ אַיִן עַס
מִיר נִישְׁטָ קָלָאָר. מוֹזִיְין, אָז דָאָס פְּאַרְשָׁאָלְטָעָן וּוְאָרָט "סְטִי"
כַּי" הָאָט אַיְיךְ אַיְיבָּיקְ צְעַשְׁטָעַרְתְּ מִיְּן חָלוֹם וּוּעָן רַוְכְּשָׁעָן.
זַי הָאָט זַיְךְ אַפְּלִיְוָן נִישְׁטָ גַּעֲזָבָן מִיטְ מִיר. זַי אַיִן אַנְטָ
לָאָפָן, אַזְוִי וַיְיָ עַוְדָר אַיִן אַנְטָלָפָן פּוֹן אַיר.
אוֹף דָּעַר גַּעֲנַצְעַר שְׁפָאָצָרְ-גָּאָס בֵּין אַיךְ אַצְּינָר גַּעֲשָׁטָאָ
גַּעַן אַיְינָעָרְ אַלְיָן. הַינְּטָעָרְ מִיר — דָעַר שְׁוֹאָרְצָעָר דִּיטְשִׁישָׁעָר
קְלוֹיסְטָעָרְ; פָּאָרְ מִיר — דָאָס שְׁלָאָפְּנָדִיקָעְ קְרִימִינָאָל, אַיְבָּעָר
וּוְעָלָכָן דִּי לְבָנָה רַוְקָט זַיְךְ, וַיְיָ הַינְּטָעָרְ אַ הַיְּטָלָל.
אַ גַּעֲנַצְעַ נְאָכָט הָאָט מִיךְ רַוְכְּטָשָׁע גַּעֲקֹשָׁת אַיִן חָלוֹם,
אַינְדָּעָרְפָּרִי הָאָט מִיר דִּי מַאְמָע גַּעֲקֹקָט אַיִן דִּי אַוְיָנָן אַרְיָין אַיִן
מִיט אַנְגָּסָט גַּעֲרָעָגָט, וּזַאֲסָ כ'חָאָב אַזְוִי גַּעֲשָׁרִיגָן אַיִן שְׁלָאָפָן אַיִן
פְּאַרְוּאָס כ'חָאָב גַּעֲשָׁלָטְן עַוְרוֹן.

כ'חָאָב אַים טָאָקָעְ גַּעֲשָׁלָטְן נִישְׁטָ נָאָר אַיִן חָלוֹם, נָאָר
אוֹף דָּעַר וּזְאַר אַוְיךְ. כ'חָאָב זַיְךְ מַעַר נִישְׁטָ גַּעֲוֹאָלַט וּן מִיט
אַיִם. דָאָס אַיְינְצִיקָעְ, וּזְאָס מִיךְ אַיִן אַנְגָּזָבָןָן, אַיִן גַּעֲוֹעָן
רַוְכְּשָׁעָ. כ'בֵּין גַּעֲלָאָפָן צָום דִּיטְשִׁישָׁן קְלוֹיסְטָעָר, אַפְּשָׁר וּוּעָט
זַי קְוּמָן. כ'בֵּין שְׁבָת גַּעֲגָנָגָעָן נָאָךְ קָאָכְנִיקְ וּוּזָסָעָר, אָפָעַר
רַוְכְּשָׁעָה הָאָט מִיר דָאָס וּוּזָסָעָר נִישְׁטָ אַנְגָּזָצָפָט. זַי הָאָט זַיְךְ
אַרְוִמְגָנְדָרִיָּט מִיט צְעַשְׁוִיבָעָרָעָהָרָ, מִיט נַאֲקָעָטָעָהָעָטָה. זַי
אַיִן פְּאַרְבָּיְגַּעַגְּנָגָעָן פָּאָרְ מִיר אַוְן הָאָט מִיךְ נִישְׁטָ גַּעֲזָעָן.

ק א פ ר י מ ל ד ר מ א פ א ד ר י ו ס ר י ק

■ קאנו זיין, או שטיק האט עם זיך גענומען דערפונן, וואס אין דער טשזיניע גופה אין אייבערן זומער געשען אַ גרוויי. טער שינוי.

עפעס פון זיך אלליין האבן צו חנטשע דער אלמנה אַג, געחויבן קומען וויניקער יונגען מיט וויניקער מיידן. חנטשע אלליין האט שוין נישט געבעגן קיין האנגילעקען און נישט אַקטונג געגעבן די קרגונ מיט די גלעזער זאָלן גלאָאנצָן. מען האט שוין נישט געזונגען קיין ליעדר, און קיין פרײַ-געפערעשטע טישטיכער זונגען שוין אויף די טישן אויך נישט געלען. מיר האט זיך געדאָכט, או חנטשע איז ברוגן מיט רוכטשען, כ'חאָב געזען, ווי דער יונג פאלעק, מיט די פאר-דריטע, שטיענודיקע וואָנטסע. זיצט שוין נישט מיט חנטשען חינטער דער געלימטער פֿאָרְהָאָגּ, נאָר מיט רוכטשען. ער זיצט מיט אַיר בִּים טיש און קוּקֶט אַיר אַרְיִין, ווי אַין אַן אַבְּן טוב.

כ'חאָב פֿאָרְשָׁטְאָנָעָן, או דאָס אַיְן עפעס נישט פֿראָסט. האט זיך מײַן שנאָה, וואָס כ'חאָב ערשות נישט לאָנג געהאט צו עוזרן, אַרייבערגעטראָגן אויף דעם דאָזִין שוואָאָצָן יונג. כ'חאָב אַים טוֹיזָונְט מְאַל מער פֿיַינְט געהאט, ווי עוזרן. ער האט דאָס אַפְּילּוּ קֵין "סְטִיבִּי" אויך נישט געקענט. טאָ וואָס פֿאָר אַ העזה האט ער צו קוּקֶן אַזְוִי אויף רוכטשען? ער עסְט זי דאָס אויך מיט די אויגן.

חנטשע די אלמנה האט אַים אויך געמוֹת פֿיַינְט האבן. אין מײַנע אויגן האט זי אַים גערפּון: "שְׂגָאָרָעָרָ", "לוֹיזָן-פֿוַיְיקָעָרָ",

גַּיִ אַרְבְּעָתָן, האָבָדָר אַ שְׂוָאָרָץ לְעָבָן.

ער יונג האט געלאָכָט מיט אַ פּוֹל מוֹלִין צִין. ער האט זיך נישט געבייעוֹרט, נישט אַרְיִיגָּעָזִידָלָט, ער האט נאָר גַּעַ.

זאגט, איז אויב זי ווועט נישט אויפערען, ווועט ער מאכן פון
אייר קראפֿלַ-פלִישׁ,

אין הזיך האט מען געוואיסט, איז חנטשע קרייגט זיך ארכום
מייט פאלעגן. מען האט געהערט די געשרייען און די קולות.
מיין מסאמע חאָט אַבָּער געהאלטן, איז כאָטש זיך ריסין זיך אַרְומַט,
וועט דער שוואָרטצער פֿאָלעַק אַינְגִּיכְן חתונה האָבן מיט חנטשען.
זי האט נישט גענָאָגֶט קִין ליגנט די מאָמע. אין אַ
שיינעם פרימֵאָרגַן האט חנטשע געקוּיפַט ביַי זישע סופַר אַ
טלִית מיט אַ בלִיַּי-זַיִדְעָנָעָר עֲטוֹרָה. די געוועלְבָּער אוּרִיךְ דָּעָר וּוּרָאַ
שעווער גאָס האָבן געלִיאַזְט פֿאָר שְׂטִיקְלָעַק לִיוּוֹנָט אָון פָּאָר אַיִּ
בערדזָג. אוּפַן אַיְגַּעַנְעַם הויַה האט חנטשע געדונָגָעַן אַ שְׁטוּב
מייט אַ קִין. נַאֲךְ דָּעָר חתונה וועט זי דַּאֲךְ נִישְׁט גִּין וּוְאוּנְעַן
אן דער טשאַינְיַע.

אַברָהָמֶל דָּעָר מַעְבָּלַ-חוֹרַ האָט אַרְיִינְגַּעַשְׁטָעַלְט צְוּוִי יְעַ.

שענָאָוָע בעטַן מיט אַ דָּעַמְבָּעָנָר שְׁפִיגָּלַ-שָׁאנְקַ.
חנטשע אלִין, כאָטש זיך אַיִּן געווען פֿאָרטַוָּן אָון פָּאָרְפָּאַ.
דעַט, האָט זיך, פֿוֹנְדָּעַסְטוּוֹעָגַן, אין יעַנְעַטָּע אַוְיסְגַּעַזְעַן וּוְיסְעַר
און געסְקָלְאַרְעֻוּעַטָּעָר.

זי האט געלְאָזָט אוּ פֿנְיַעַן פֿאָרָן יוֹנָג אִירַן אַ קָּמְגָרָעַ.
געַם אַנְגָּוָג, בְּצָשְׁטָעַלְט פֿאָר אַיִּם נַאֲךְ אַ פֿאָר קָמְמָצָשַׁן, מִישְׁוָה
געוּאָרָן מיט סִימְעַק קְלָעָזְמָעָר אָון צַעַשְׁקַט חתונה-ברְּיוּוּלָעַץ אַ
אַלְעַ זַעַלְגָּרְלָעַץ אָון צַוְּאָלָע יְוֹנָגָעַן מִיט מִידַּן, וּוֹסַט זַעַנְעַן
געווען אַיְגַּנְיִיעַר צַוְּאָר אִיר אין דער טשאַינְיַע אַרְיַין.

נַאֲךְ פֿלוֹצְלִינְגַּן, אַ טָּאָג צַי צְוּוִי פֿאָר דָּעָר חַוָּה, וּוּן חַנִּ
טַשְׁע האָט שְׁוִין געהאָט אַנְגַּעַבָּאָקָן צְוּוִי גְּרוּיסָע צְזָקָעָר-לְעַקְפָּעָר,
און אַיִּן אַ בְּגָלִיעַ יעַנְעַן אַרְוֹמְגַעַגְגָּעַן לְעַבְנְדִיְקָעַ קָאָרְפָּן –
איַן גַּעַשְׁעַן אַ בְּרָאַךְ.

געוּאָר געוּאָר אַיִּוּ מעַן בָּאָלְד אַינְדָּעָרְפִּי. בַּי אַוְנוֹ אַיִּן
שְׁטוּב אַיִּוּ מעַן נַאֲר-וּוֹסַט געהאָט אוּרְפָּגְעַשְׁטָאָגָעַן. דָּעָר טַאָטָע
האָט געדאָוָנָט פֿוֹן פֿאָרָנָט. אוּרִיךְ די שְׂוִיבָן אַיִּן גַּעַלְעַן אַ נַּאֲלָ
דָּעַגְעָר פֿאָס הַיְמָלַ, די מאָמע אַיִּוּ אַרְוֹמְגַעַגְגָּעַן אַיִּן נַאֲכָט-
קְוֹפְּקָלַע אַוְן שְׁטִילְעָרְהִיָּט אַוְנְטָרְגָּעָרְקָרְעָכָט. זַי האָט זיך נִישְׁט

גוט געטילט, די מאממע. זי האט נאָר געוֹאלט צוֹגריטן אַנְבִּיגִין און לִיְּגַן זיך צוֹריַק אַין בעט אַרְיַין.

ס'אייז געוווען טיטל. מיטאַמְאָל האט זיך דערחערט אוּף די שפֿינֶן אַ גַּלוּיָּפֿערִיִּי, עַטְלַעֲכָע קָלּוֹת האָבָן גַּעֲדִיכְט גַּעֲרָעַדְט. — וּוּעָר דַּעֲדַט דָּאָס אָזְוֵי גַּעֲדִיכְט בְּאַלְד אַינְדַּעַטְרִי? — האט

די מאַמע געמאָכְט אַ טַּרְפִּיט צוֹ דַּעַר טַּרְיַ.

די טַּרְיַ האָט זיך אַפְּבָעַר אַלְיַין אוּפִינְעַרְצָלַט. אַ פְּרֻעָמֶר ווַיְיַבְּלָמֵיט אַ טִּיכָּל אוּפִין קָאָפְט האָט אַין אַין אַטְעַם אַרְיַין. גַּעַוְאָרְפָּן:

— פְּרִימְעַטְל, גַּיְינָן זי נָאָר אַרְאָט. ס'אייז דָּאָך אַיר אַ ווַיְסַטְעָ בְּרַאֲך גַּעַשְׁעָן.

וועמָעַן ס'אייז צֹז בְּרַאֲך גַּעַשְׁעָן, האָט דָּאָס ווַיְיַבְּלָמֵיט גַּעַזְאָגָט. זי האָט, זַעַט אָוִיס, נִישְׁתְּ קִין צִיְּתָ גַּעַחָט. אַ זָּאָג גַּעַטְוֹן — אַון צוֹריַק אַרְאָפְגַּעַלְאָפְן פּוֹן די שְׂפִּיגָן.

די מאַמע האָט גַּעַנוֹמָעַן פְּאָרָן מִיט די חָעַנְתָּ, אָזְוֵי ווַיְיַגְּנָן, ווַעַן מַעַן יָאָנְטָן זי אַונְטָעָר.

— אַון ווַיְיַהְיָה מִיר, נַעֲבָעַן, נִישְׁתְּ גַּעַשְׁעָן — אַיְזָן זי גַּעַלְאָפְן אַון גַּעַוּכְט עַפְעַס צוֹ גַּעַמָּעַן אוּףְט זיך — מַעַנְדָּל, לַיְזָעָר, לַוַּיְזָעָר נָאָר אַרְאָפְט, זַעַטְסָ נָאָר, ווָאָס דָּאָרְטָן אַיְזָן גַּעַשְׁעָן?

דַּעַר טַּאַטְעָ האָט גַּעַפְּרִיט זַיְינָע טַּוְיְבָלְעָכָע אַוְיַּגְן אַיְבָעָר דַּעַר צַעֲטָרָאָגְעָנָעָר מַאְמָע. עַר האָט נִישְׁתְּ גַּעַהָרָט, אַדְעָר נִישְׁתְּ פָּאָרְשָׁתָגָעָן. אַיר — אַ הַזְּלָבָּאָגְגָעָטוֹעָנָעָר — הַזְּבָּב גִּיכְעָר גַּעַנוֹמָעַן קְזַעְלָעָן די שִׁינְד, אַרְיִופְּצִיעָן דַּו שְׁעַלְקָעָט. אַבְּעָר מַיְ אַוְיַּחַד הַחֲפָצִים, אַיְזָן מִיר אַלְעָגַעַלְעָן פּוֹן די חָעַנְתָּ.

פּוֹן הוַיְיָה האָבָן זיך גַּעַטְרָאָגָן גַּעַשְׁרִיּוּן מִיט גַּעַוְוִינְגָן. נִישְׁתְּ אַנְדָּעָרָש, נָאָר עַמְעַצְעָר אִיז, חַלְילָה, גַּעַשְׁמָאָרָבָן. אַיר החָבָב מַיך ווַיְיַעַט אַיְזָן אַנְגָּעָטָן אַון מִיט אַיְזָן שְׁפָרוֹבָג אַרְאָפְגַּעַלְטָשׁ וַיְיַהְיָה אַיְזָן פָּאָרְעָנָטָש.

דַּעַר גַּעַנְגָּעָר הוַיְיָה אַיְזָן פּוֹל גַּעַוְוָעָן מִיט מַעַנְטָשָׁן. פּוֹן אלָעָגַעַלְעָך אַון פּוֹן אלָעָ שְׂפִּיגָן וְעַנְגָּן גַּעַלְאָפְן וַיְיַבְּעָר מִיט קִינְדָּעָר. אלָעָה האָבָן גַּעַרְעָדָט, אלָעָה האָבָן גַּעַפְּרָעָגָט אַיְזָן אלָעָ

האָבָן זֶיךְ גַּעֲשְׁטוֹפֶט אֵין דָּעַר אַפְּעָנָעֶר טִיר אַרְיִין פָּוּן דָּעַר
טְשָׁאַנְיִיעַ.

חַנְטָשָׁע דִּי אַלְמָנוֹה, אַ צַּעַשְׁוִיבָעָרְטָע, אֵין אַ וּוִיטַס, קַוְרַץ
הַינְטָעָרְקְלִיד, אֵין אַ פָּאָר רְוִוְוָעַ נַאֲכָט-לְעַטְשָׁלָעַ מִיטַּפְּאַמְּפָאַ
דִּיקְלָעַ, אֵינוֹ גַּעֲלָאָפָן, וּוּי אָן אַונְטָעָרְגָּעְזְּוִינְדָּעָנָע,

— מַעֲנְטָשָׁן! יְוָדָן! דָּעְרָבָאָרְטָמַט אַיְיךְ — הַאָט זַי פָּאַרְבָּרָאַכְן
מִיטַּדְיַהַעַט — זַיְיַהַעַט דָּאָךְ מִיךְ אַיְבָּרְגָּעְלָאָזָט אֵין אַיְין
הַעַמָּה, דָּעַר גַּנְבַּ אָוּן דִּי הַוָּר. זַיְיַהַעַט דָּאָךְ מִיךְ בְּדָלוֹת גַּעַ
שְׁטָעָלָט. אָוּן וּוּיַי אַיְן מִיר, אָוּן אַ בְּרָאָךְ אֵינוֹ צַוְּ מִין לְעַבְנָ...
מַעֲנְטָשָׁן, וּוּאָס טָוָט מַעַן?

זַי הַאָט גַּעֲקְנִיְּפָט שְׂטִיקָעֶר פָּוּן דִּי בָּאָקָן, אַוְיְגָעְרָאַלְט
דִּי נִיְיַע דַּעֲמְבָעָנָע שְׁפִיגָּל-שָׁאנָק, אַוְיְגָעְהַיְבָן דָּאָס דָּעַקְלָ פָּוּן
קוֹפָעָרָט אָוּן גַּעַוְוִוִּין:

— מִין שְׁוֹעָרָעַ הַאָרְעָוָאָגְּנִיעַ, מִין בִּיטְעָרָעַ פְּרָאָצָעַ. נַעַכְתָּ
נִישְׁתָּ גַּעַשְׁלָאָפָן, נִישְׁתָּ דְּרָעָסָן, נִישְׁתָּ דְּעַרְטְּרוֹנָקָעָן.
— מַמְוָרָן — הַאָט זַי גַּעַנוֹמָעָן טְוָפָעָן מִיטַּדְיַהַעַט
גַּעַמְיִינָעַ הַוָּר, וּוּאָס הַאָסְטָוָן גַּעַוְאָלָט פָּוּן דָּעַר אַיְגָעָנָעַר מַאְמָאָ
וּוּאָס?

זַי וּוּיְבָעַר מִיטַּדְיַהַעַט דִּי מִיְּדָן הַאָבָן גַּעֲשְׁטוֹפֶט דִּי נְזָעָן אֵין
אַפְּעָנָעָם קוֹפָעָרָט אַרְיִין, אֵין דָּעַר לִיְדָקָעֶר שָׁאנָק אַרְיִין, גַּעַ
פְּרָעָגָט, וּוּי צַוְּיִי עַס הַאָט גַּעֲקָעָנָט גַּעַשְׁעָן. הַאָט זַי דָּעַן נִישְׁתָּ
גַּעַוְאָוָסָט, צַי וּוּאָס?

וּוּי צַוְּיִי הַאָט זַי גַּעֲקָעָנָט וּוּיְסָן, צַי זַי הַאָט זֶיךְ גַּאָר גַּעַ
גְּרַיְּטַס צַי אַ חַמְוָנָה. פּוֹנוֹאָצָגָעָן הַאָט אַיְרָגָעָלָט אַיְנְפָאָלָן, אָוּ
דָּאָס טְעַכְתָּעָרָל אִירָס, דִּי הַוָּר, פְּרִוְתָּ גַּאָר אַ לְּבָעָמִיטָן הַיְנִטְיָשָׁן
יוֹנָגָן! וּוּרְ הַאָט זֶיךְ גַּעַוְאָלָט רִיכְטָן אַוְיַף אַזְּזָעָ צָאָרָן, אַוְיַף אַזְּזָעָ
פִּינְסְטָעָרָן גַּוְרָ פָּוּן הַיְמָלָל...

חַנְטָשָׁעַס פְּנִים אֵינוֹ גַּעַשְׁוָאָלָן גַּעַוְאָרָן פָּוּן וּוּיְגָעָן. זַי הַאָט
שְׁוִין נִישְׁתָּ גַּעַהָאָט קִיְּין כְּה צַי שְׁרִיְּעָן. זַי אֵינוֹ גַּעַוְעָס אַיְבָּעָרָן
לִיְדָיקָן קוֹפָעָרָט, וּוּי מַעַן זִיכְטָ אַיְבָּרָ אָן אַבָּל. פְּרָעָמְדָע מַעֲנְטָשָׁן
וּעְגָעָן גַּעַלְאָפָן נָאָךְ פָּאָלִיצְיָעָ. נָאָר אַיְדָעָר פָּאָלִיצְיָעָ אֵינוֹ גַּעַקְוּמָעָן
הַאָט זֶיךְ חַנְטָשָׁע אַוְיְגָעָרִיסָן פָּוּן לִיְדָיקָן קוֹפָעָרָט אָוּן גַּעַנוֹמָעָן

בגווינו א' שחנוןידרט איזוין בטחן:

- דאס איז זי געטונגן דאס ממזהות - חאָט זי אַכְפֶּג עַז
טונן דאס אַיבְּדָלְבָּט אַונְ צָרִיכָן עַס אַוְיךְ צָווֵי שְׂמִיכָה.
די גָּנוֹנָעַ מְשָׁאִינְיָעַ אַיז וּוְיסַס גַּעֲוָאָרוֹן פָּוֹן פְּעֻדְּדוֹן. די פֿעַ-
דָּעָרָן זַעֲגָעָן דָּחָרָךְ די אַפְּגָעָן פְּעַטְּסָטָעָר אַרְיוֹסִיט אַין הוֹיךְ אַרְיִין,
אַפְּגָעָזָעָט זַיְן אַוְיךְ דָּעָר פְּלוּמָּה, אַוְיךְ די גַּעֲנִיקְלָעָה, אַוְיךְ מַעֲנָשָׁן,
וּוֹעֵן פְּאַלְצִיעַ אַיז גַּעֲקּוּמָעָה, אַיז חַנְתָּשׁ גַּעֲלָעָן אַוְיךְ דָּעָר פָּאָד.
לְפָגָעַ, צְוִישָׁן די פְּעַדְעָן אַונְ צְוּוֹשָׁן די צְעַהְקָטָע שָׂרְבָּעָנָה,
אַונְ אַרְיִינְגְּעָקְבָּאָגָט דָּאָרְטָן, וּוּ מַעְןְ קְלָגָט אַרְיִין אַיְן אַקְבָּר.

זי חאת נבענער געהאט אויף ווואס איז קלאנגן די אָרעדמעז
חוונטשע. מען האט געאנט איז לא דיא ווואס דער שוואראצער פֿאַ
לייעק האט זי בְּגָנְבָּעָט אָז אִיז אַנְמְלָאָפָּן מִיטּ רַוְכְּשָׁעָן, האט ער
גַּאֲדֵר די אלמנח אַיְמָרְגָּעָן אַזְמָעָט מִיטּ אַגְּוִיל.

פָּזֶן דַּעֲרֵת טְשָׁנִינְיָע אַזְּ קִיןְ שְׂרִיךְ וּפְלִיטָ נִישְׁתָּן גַּעֲלִיבָן.
חוֹנְטְשָׁע אַזְּ גַּעֲלָאָן צָוָם נַאֲטְשָׁעְלִינְיק פָּזֶן פְּאַוּוִיצָם, זַי חַצְטָן אַגְּגָע.
שְׁפָדָרֶט אַפְּלִיכְוּ בְּיִמְּס גַּבְּעָרָנוֹתָאָרָא, אַבְּעָרָ דַּעֲרֵ יַנְגָּ מִיטָּן דַּעֲרֵ מַוִּיד
וּזְעַנְעָן, וַיְיַיְן וּוּאָסְעָר אַרְיִין.

מען האט געוזנט, או זיין זונען איזוועק קיין פעריז. מײַן
מײַנע איז אָפֿילִי געווואָר געווואָר, אַז פָּאָלְעָק הָאָט פָּאָרְקוּפֶּט
רוֹכְּכָתְּשׁוּן קִין בְּזָוְנָאָס-אַיִירָעָס, אֲבָעָר חַנְטָשׁוּ הָאָט נָאָר אַלְץ נִישְׁטָ
גַּוְרָוּת. גַּשְׂרִיבֵן פְּרָאָשְׁעָנִיעָס קִין וּאַרְשָׁעָג, גַּלְאָגָן צַו אַדְוָאָקָעָטָן,
בְּזַי דָּאַס מַוְיִּיעָר אַוְיָן הוֹיָח הָאָט וְזַי אַיְגָאנָגָן פָּאָרְמָאָכָט.
קִינְגָּעָר הָאָט עַס מַעַר נִישְׁטָ גַּעֲוָאָלָט דִּינְגָּעָן. דִּי קְלָאָרָ
גַּעֲפָגְצָטָע שְׂוִיבָן זְעַנְעַן שְׁטִיעָעָרָהִיט פָּאָרְגָּוָנָגָן מִיט שְׂוָאָגָן שְׂטוּבָּה.
עַמְעַצָּעָר הָאָט אַרְאָפְגָּעָרְטִין דִּי קְלִיאָמְקָעָפָן דָּעָר טִיר. אַוְיָן דָּאַס
זְעַנְעַן גַּזְעָסָן קָעָז. חַנְטָשׁוּ אַלְיָין אַז אַוְיָפָנִי אַזְוָעָק גַּעֲפָרָן קִין
וּאַרְשָׁעָג.

אוילטן הויף אוין געוווארן אַפּוֹסְטָקָען. אֵין דִי אַוְיפַּעֲרָנָאכְטָן

האָב אֵיך שווין מער נישט געקענד קוקן אין די פענסטער ארין
פָּון דער טשטייניע.

מייט וועזרן האָב אֵיך נישט געדעדט. נישט געטראָפַן זיך
מייט אַים. כ'האָב נאָר געיזען, אוּ ער אַיז אַיפֿגעוואָזקסן. ט'חָצֶט
זיך מיר אַויסגעוויזן, אוּ ער אַיז צוּ הָיִיך לְוִית זִינְעָרִין. נאָך
אָט טָאג אַין ער וועט קרייגן אָ חוֹיקָעָר, אַזְוִי ווי דער טָאָטָע זַיִי
געַזְוַן.

אֵיך האָב מײַיך נישט געהָטָה, וואָו אַהֲנִיצְטוֹן. נאָכָן אָוּמָן
גֶּלְיָק מייט חנטשען אַיז אַין שְׁטוּב בַּי אַונְז אַזְיך גַּעֲוָאָרָן מָרָתָן.
שְׁחוֹרְהָדִיק, אַין די שְׁבַּת-צְוָנָאָכְטָן אַיז מַאֲטָל שְׁטוּבָן, דָּעַם טָאָטָעָס
שְׁוֹתָף, נישט געַקְוָמָעָן מַעַר זיך חַשְׁבּוֹנָעָן. סְאַיז נישט גַּעֲוָעָן, וואָס
צוּ חַשְׁבּוֹנָעָן, דְּאָס הִי אַוְיףָּה די לְאַנְקָעָס אַיז פַּאֲרְפּוּלִיט גַּעֲוָאָרָן,
סְאַיז נישט גַּעֲוָעָן, וואָס צוּ קְוִיפָּן אַין וועַמְעָן צוּ פַּאֲרְקְוִיפָּן.
דָּעַר טָאָטָע אַיז, ווי גַּעֲוָיְנִילָּעָר, אַיפֿגעַשְׁתָּאָנָעָן פַּאֲרְטָאָבָן.
ער האָט זיך לְעַנְגָּעָר גַּעֲעָסְטָמִיט זִין קְרָאָגָן פּוֹס, לְעַנְגָּעָר גַּעַזְוַן
וְאָגָט תְּהִלִּים אַין גַּעַדְאוֹנוֹת פָּוֹן פָּאָרָנוֹת. מעַן האָט גַּעַגְעָס אַפְּגָעָן
גרענְטָע וְסִם מִיט זַעֲלְגָּרְשִׁישָׁ בְּרוּיטָן.
אוְיףָּה שְׁבַּת האָט די מַאֲמָע גַּעֲקְוּיפָּט אָ שְׁטִיקָה קָאָפּ-פְּלִישָׁ,

אַיז אַנְשְׁטָאָט פִּיש — גַּעֲשְׁטָעָט אַוְיפָּן טִישׁ הַעֲרִינְגָּה.
דָּעַר יַעֲשָׂעָן האָט זיך גַּעֲשְׁטָעָט אָ שְׁוֹעָרָר, אָ רַעֲנְדִּיקָעָה.
די קְלִיְּנָע שִׁיבָּן האָפָּן בִּיטָּאָג אוּ בִּינְאָכָט גַּעֲוָוִינְתָּה. אַוְיפָּן דָּאָך
הָאָט פְּסָדָר גַּעֲקָאָפִּיעָט.

די מַאֲמָע מִיט טוֹנְקָעַלְעָא קְנוּיְתָשָׁן אַרְוֹם מוֹילָהָאָט גַּעֲרָעָכָט:
— מייט וואָס האָב אֵיך מַיְיך פַּאֲרְזִינְדִּיקָט, אַיז דָּאָרָך
אַפְּקָוּמָעָן מִינְעָאָרָן אַין אַזְאָט בּוֹידָעָט? לְיִזְעָר, ווי לְאָגָג אַיז
דָּעַר שִׁיעָר דָּאָץ וְזִינְגָּן, לְיִזְעָר?

כ'האָב די מַאֲמָע נישט פַּאֲרָשְׁתָּאָנָעָן. עַרְשָׁתָּאָנָעָן זַי דָּאָך
דָּעַם דָּאָזִיקָן בּוֹידָעָט אַלְיָין גַּעֲדוֹנָעָן, אַיז צְוִיְּתָנָס, וואָס האָט
דָּעַר טָאָטָע גַּעֲקָעָנֶת הַעֲלָפָן, אַיז סְהִיכָּה אַיז אַין דָּעַר גַּעֲנָצָעָר
גַּעֲגָנָט גַּעֲוָעָן פַּאֲרְפּוּלִיט, אַיז פְּנַיְעָאָט גַּעֲנוּמָעָן קְוִיפָּן גַּעַזְוַן.
פְּרָעָסָת הִי, וואָס מעַן האָט צְגָעַשְׁטָעָלָט פָּוֹן רַוְּסָלָאנְדָן.
הָאָט זיך אַפְּגָעָטָן פָּוֹן אַוְנוֹעָר שְׁטוּב די פְּרָנָסָת. דָּעַר טָאָך.

טע איז גענאנגען צו מאטָל שטורי באָרגן אַ גִּמְילַת-חַסֶּד, האָט
מאטָל שטורי געקיינישט מיט די אַקָּשָׁען. פונדואנגען זאָל ער האָבן,
אוֹ מעָן האַנדָּלְטַ נִישְׁתָּ ?
אוֹיפְּדערנוֹאַכְּט איז דער טאטָע אַהיימְגַעְקָמָען אַן איינְגָע-
פָּגָלְעָנָע. פָּון שְׁפָגָנְצָעֵר וַיְינָעֵם האָבן אַריַּסְגַּעַקְטַּ שְׁוֹאַרְצָע-
שְׁטִיקְלָעֵד וּוֹאַטָּע. די מאַמע האָט נִישְׁט גַּעֲהָט נְקָאָפְּ צַוְּ פָּאָרְרִיכְטָן
דָּעֵם שְׁפָגָנְצָעֵר. סִיחָטָן זַי גַּעֲיָאָטָן פָּון שְׁמוֹבָן. אָז סִיְּוּוֹיסִי אַיז
נִישְׁט גַּעֲוָעָן וּוֹאָס צַוְּ קָאָכָּל, וּוֹאָס וּוֹעָט זַי וְיַזְּ ?

מיך החט מען צהויגגעשיקט פון שקאָפֿעַץ.
החט די מײַמע אײַנְמָאָל אַנגָעַשְׁרִיבָן אַ בְּרִיךְ קִין לְאַרוֹשָׁ
צְטוֹם רֵיכֶן בְּרוֹדְעָר אַירְן. זִי הַחַט אַיִם גַּעֲשִׁיבָן, דָּעַם בְּרוֹדְעָר,
אוֹזִין, דָּקָס יְוָגָּל אַירְט, זִיְּצָן אַינְ דָּעַר הַיִּם, מְחוֹתָט זִי הַחַט
נִשְׁתַּחַט צָו בְּאַצְּלָן קִין שְׁכָר-לִימָוד, אוֹזִין שְׁטוֹב גִּיטַּת מַעַן אָוִיסָּ
פּוֹן קָלְטָן, אוֹזִין דָּעַר מַעַן אִירָּעָר, לְיִזּוּעָר, פָּאַרְדִּינְטָן נִשְׁתַּחַט.— בְּעַט זִ
איַם, דָּעַם בְּרוֹדְעָר, עַר וְאַל זַיְד מְרַחְםָן וַיַּן אַוְנוֹ אַרְיוֹסְתָּהָלְפָּן אַיד
איַיְדָעָר גְּנוּיט.

טראגענער מיט דער וויסצער, זידישער בארד.
האלבן פַּאֲגָן גַּעֲפֶנְט דִּי טִיר אָזְן סָאיַן אַרְיִינְגַּעַםְעַן דָּעַר בְּרוּוֹן
קִין תְּשׁוֹבָה אֵין נִשְׁתַּחֲוָמָעַן. דִּי שָׂאָטָן אֵין שְׁטוֹבָן זָעַם
עַן גַּעַזְאַרְן גַּרְעַסְעַר אָזְן קָעַלְטָעַר. אֵין גַּאַס עַדְעַן שְׁוִין גַּעַפְאַרְן
שְׁלִיטַעַלְעַד. דִּי גַּעַלְקָלְעַד חַאֲבָן פְּרִיאַלְעַד אַרְיִינְגַּעַלְגַּוְגָּעַן, צְ'זָאַל
אַרְאַפְּקָעַמְעַן. אַבְּגָעַר כַּיְאָבָּמִין גַּעַשְׁעַטְמַט צְ' וּזְיוֹן אָזְן גַּאַס, מַעַן
זָאַל מִין נִשְׁתַּחֲוָמָעַן, פְּאַדוֹוָס אַיךְ קָוָם נִשְׁתַּחֲוָמָעַן שְׁקָלְעַז אַרְיִין.
עַרְשַׁת בִּים לְעַצְּטַן הַנוּפָה-לִיכְבָּטֵל הַאֲטַז זִיךְ אַיִינְמָאַל נַאַךְ
הַאֲלָבָן

- פאנַי לְיִזְעָרָאֹוָא - האט ער גערעדט אויעט דריי לשונות -
דיינגי, געלטט, פיענַיאַנדַעַז...

די מאמע איז רויט געוווארן. מײַד האט אָנגעהויבּן דרייקן

היגטערן הארץ-גריבל. נישט אנדערש, נאר די וויסע, יודיעש

בפראד פון בריוו-טרעגער געהערט צו אלֵיהו הנביא.

ער האט געבעננט א קויטל, דער בריוו-טרעגער, אפזאו-

געמצען דאס געלד אויף דער פָּאטשט.

די מאמע, א קראנקלאע-פאררויטלטער, או גלייך אהינגען.

לע"ד ארפאגעריךאנן די פראסט. איז שוין אבער געווען צו שפטעט. מען האט שוין היינט נויניט אויסגעצאלט. פונדעטווועגן אייז די מאמע צוריקגעקזומען אאן אויפגעהייטערטע. זי האט גלייד געמאכט פיעיר, צונגשטעטלט באנטראישט מיט קארטאפל, וואס האבן היינט געשמעקט, ווי וויאן.

איך האב שווין מעד גָּרנִישֶׁט אַיִן וַיְעַנֵּן גַּעֲחָטָם, וַיְדַקֵּן
גַּעֲצָתָם, וַיְאַסֵּם דִּי מַמְאָמָע וַיְעַזֵּט מַאֲדָגָן אַפְּנַעַמָּעָן פַּיְן דַּעַר פָּאַטְשָׁטָם.
בֵּין זַיְכָּר גַּעֲוֹעָן, אוֹ אַצְּינֵד זַעֲנָעָן מִירְ רַיְיךְ גַּעֲוֹאָרָן. מַעַן
וַיְעַזֵּט זַיְדְּ צַעַן אַיִן אֲשִׁינָּעָר דִּירָה אַרְיָין. דִּי מַמְאָמָע הָאָט אַוְיכָ
דַּעֲלָמָאנָט וַיְעַנֵּן אַן אַנְדָּעָרָעָר דִּירָה אַיִן וַיְעַנֵּן אֲפָאָר נִיעַע שְׂטִיוֹוֵל
פָּאָר בְּיַיְעַטְוֹנָגָן.

בליין דער טאפע איז בי דער היינטיקער וועטשער עז
זעסן שויגנדיקער, ווי אלע מאָל, ער האָט געגעטן געלאָסענער
איין געקומט איין די שוויבן אַריין מיט שטיענדיקע אויגן.
צומאָרגנטס באלד אינדעראָפּרִי איין די מאמע געלאָפּן אויך די
פֿאָטשט. אַיך האָב געווארט אַין שטוב מיט אַלְאָפּנְדִּיק חאָרֶץ.
עטלעכע מאָל געעפּנט די טיר אָון אַרְאָפּגּעָאנְגָּעָן אויך די שטיגן.
ער האָט אַפּער נישט געשקט קײַן סֵך, דער רַיְיכָר בְּוֹדָעֶר
פּוֹן לְאָדוֹזָן. ער האָט זיך פָּאָרָעָנְטָפּּרָט, אוֹ סָאַין אַשְׁלַעַטָּע צִיטָא,
אוֹ ער האָט אַטאָכְּטָרָה חֲוֹנוֹתָאָז מַאֲכָן.

אבל די שטיווֹן מײַנְעַ האָט מעַן פֿאָרֶרֶאכֶן. שְׁבַּרְ-לִימֹוד
הָאָט מעַן בָּאָצָלֶט אָזֶן פֿאָרֶן טָאָטֶן הָאָט די מַאֲמָע גַּעֲקָוּיפֶת אֵ
נוּיִיעַם שְׁפָאַגְּצָעַ.

— וואס עפֿעַס? — האט דער טאָטַע געפֿירט מיט דער צוֹנְגַּן

פָּנָן אַיִן וּוַיְנַקֵּל מַוְיל אַיִן צְוֹוִיַּטְן אַרְדִּין.

א שפאנצער. —

— כ'האָב דאָך אַ שפָאנְצָעַר.

— מ'שטיינס געזאגט. ס'פאלט דאך פון אים שטייקער.

— נגע... אין אײַנפֿאָל. — הָאָט עֲרֵ דָעֵם שְׁפָנְצָעֵר פָּאָמְעָלָע

יְהוָה יְהוָה אֶלְעָלָם

אוֹזְרָעַ גָּלִילִיֶּגֶט אֵין אָ שְׁפָאָרָע וְוַיְיָצָא גַּעֲקוֹקָט אוֹרִיף אַיִם פּוֹנְדָעַרְתָּן.
דוֹיטִינָה.

ער האָט אַים אַבעָר נִישְׁתָּאָגָעָתָן. אֲפָר טָעָג אֵין עֶר
אָזֶוּ גַּעַלְעָגָן, דָּעַר שְׁפָאַגְּצָעָר, אָזֶן קִינְעָר חָמֶן וַיְדָן נִשְׁתָּאָגָעָרָת
אֲזֶן אַימָּן.

ערשת שות אינדעפררי, בים איבערטן די וועש, וווען די
נאמע האט געהאט אויפגעוויימט דעם אַלטן, צעריסענעס שפאנ-
יעע — האט זיך דער טאטען לאנג געדרייט היין אוון צוירק און
סוכנ-פֿלוֹסָפּ אונגעטען דעם בעיימט, דעם געקוינטן.

איך הכאב אין יונע מרגע אויך עפעס פאנגייט. כמיין נישט פאָרְרוֹאַכְטָעָג שטיוויל און אויך נישט דעם שְׂכֶר-לִימּוֹד אַיִן דער שְׂקָאַלְגָּע, נישט אַפְּלִיּוֹ דֵי וּזְאַבְּנָעַ הענטשְׁקָעַט, נאר עפעס אַזְעַלְבָּעַט, ואָסְטְּבָּעַט נאר קִינוֹ וְאַמְשָׁוֹ וְיִשְׁעָם דְּזְבָּרְתָּאָר.

אמשר אין עס געוווען דאס שטיעע קול פון טאָגן, וואָס
יינטן איך געדעניך — איז עס נאָך אַזוי שטיל נישט געוווען.. איז
אפשר ערנען דאס געוווען די מאָמעס פֿערטרערטעה אַויגן, ווען
איין אַ וואָקנדיקן טאג האָט דער טאָט מיר געהָלְפּן אַנטזּן דעם
טאָטן איז געגענגען מיט מיר איז אַין בית-מדרש אַרײַן צו אַ
יעלְעִין יוד מיט גריינע ווֹנסעס, בֵּי וועמּען אַיך האָט אַגְּגָעָהוּבִּין
זְבֻּעָה דִּינִים פֿון פּֿרְיָאנְטְּרִילְיָון..